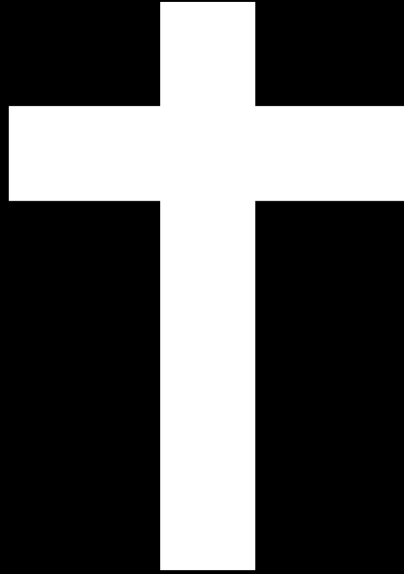

Ugud apudyus = Ti
baro tulag

New Testament in Kalinga, Limos

Ugud apudyus = Ti baro tulag New Testament in Kalinga, Limos

copyright © 2003 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Limos Kalinga (Kalinga, Limos)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2003, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Kalinga, Limos

© 2003, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
51cedb11-17ce-5acb-99f5-9c08ef8013c0

Contents

Mateo	1
Marcos	56
Lucas	91
Juan	150
Kingkingwan	193
Roma	246
1 Corinto	270
2 Corinto	293
Galacia	308
Efeso	317
Filipos	325
Colosas	331
1 Tesalonica	337
2 Tesalonica	342
1 Timoteo	345
2 Timoteo	352
Tito	357
Filemon	360
Hebreo	362
Santiago	380
1 Pedro	386
2 Pedro	393
1 Juan	397
2 Juan	404
3 Juan	405
Judas	406
Sat Naipatigammu	408

Sat Nabalu'n Damaga Inkganglit San Mateo

Sadat Ginnapuwan Jesu Kristu (Lucas 3:23-28)

¹ Satu dit matuntunan dat ginnapuwan Jesu Kristu un kaganakan didit Ali David un ganak didit Abraham.

² Sadit Abraham, aman dit Isaac. Sadit Isaac, aman dit Jacob un aman Juda kan sadadit sunud na. ³ Sadit Juda, aman dadit Fares kan Zara ot sadit Tamar dit ina da. Sadit Fares, aman dit Esron un aman Aram. ⁴ Sadit Aram, aman dit Aminadab. Sadit Aminadab, aman dit Naason un aman Salmon. ⁵ Sadit Salmon, aman dit Boaz un sadit Rahab dit ina na. Sadit Boaz, aman dit Obed ot sadit Ruth dit ina na. Sadit Obed, aman dit Jesse. ⁶ Sadit Jesse, aman dit Ali David.

Sadit David, aman dit Solomon un imputut na utdit siguda asawan dit Urias.* ⁷ Sadit Solomon, aman dit Roboam. Sadit Roboam, aman dit Abias un aman Asa. ⁸ Sadit Asa, aman dit Josafat. Sadit Josafat, aman dit Joram. Sadit Joram dit kapuunan Ozias.† ⁹ Sadit Ozias, aman dit Joatam. Sadit Joatam, aman dit Acaz un aman Hezekias. ¹⁰ Sadit Hezekias, aman dit Manases. Sadit Manases, aman dit Amon un aman Josias. ¹¹ Sadit Josias, kapuunan dit Jeconias kan sadadit susunud na. Siyatu dit timpu un namapilitan dat iBabilonia un nangal-an sidat iyIsrael un pinambalin da dida'n baba-unon.

¹² Utdit inggawan da ud Babilonia, naiyanak si Salatiel ot si Jeconias dit amana. Sadit Salatiel, apun didit Zorobabel.‡ ¹³ Sadit Zorobabel, aman dit Abiud. Sadit Abiud, aman dit Eliakim un aman Azor. ¹⁴ Sadit Azor, aman dit Sadoc. Sadit Sadoc, aman dit Akim un aman Eliud. ¹⁵ Sadit Eliud, aman dit Eleazar. Sadit Eleazar, aman dit Matan un aman Jacob. ¹⁶ Ot sadit Jacob, aman ud Jose un asawan Maria un nangiyanak kan Jesus un mauguda Kristu.

¹⁷ Ot manipud kan Abraham inggana kan David awad da ud kagwampulu't opata lonap. Kagwampulu't opata lonap uman manipud kan David inggana't dit naidallayan da ud Babilonia ot kagwampulu't opata lonap payyan manipud sit naidallayan da ud Babilonia ingganaon sit naiyabengan Kristu.

Sat Naiyabengan Jesu Kristu (Lucas 2:1-7)

¹⁸ Kama't tu dit kaugudan dit naiyabengan Jesu Kristu. Si Maria un inana naipaad kan Jose, yoong utdit daan da payyan man-asawa natigammuwan Maria un nabugiyon maipagapu't dit pannakabalin Ispiritu Santu. ¹⁹ Ot gaputa nalintoga tagu si Jose un naipaadana, adina piyaona maibabbain si Maria ot pinanggop na un isina si nalimod. ²⁰ Kama't di dit simsimok na yoong nilumtaw ud anghel Apudyus kan siya si in-inop un kanana'n, "Jose un kaganakan Ali David, adika umogyata mangasawa kan Maria ta nabugi utdit pannakabalin Ispiritu Santu. ²¹ Mangiyanak si lalaki ot ngadanon yu kan Jesus ta taguwona dan tagu utdan basul da."

²² Nakwa'n losan datu dalapnu matungpal dit ugud Apudyus un paimbagana't dit propeta na utdit un kanana'n, ²³ "Mabugi'd osa'n babai'n daan payyan di lalaki'n adulon ot mangiyanak si lalaki'n mangadanan si Immanuel, un piyaona'n ugudon, 'Awad si Apudyus kan ditaku.' "

* **1:6** Ilan yu utdin 2 Samuel 11 † **1:8** Sadit Ozias umapu kan Joram. 1 Cronicas 3:11-12 ‡ **1:12** Sat Salatiel, apun didit Zorobabel. 1 Cronicas 17-19.

²⁴ Utdit lumikna si Jose, tinungpal na dit imbagan dit anghel Apudyus un koono, ot inasawa na si Maria. ²⁵ Yoong adina yan inadul inggana't inyanak Maria dit bugi na un ningadan Jose kan Jesus.

2

Biniling dat Nalalainga Tagu Si Jesus

¹ Utdit naiyabeng si Jesus ud Betlehem un osa'n ili'd Judea utdit timpu'n nan-alihan Herodes, inggaw da ud dummatong Jerusalem un nanligwat sin kapon lumtawan init un nalalainga tagu'n mangada-adaḷ sidan bituwon. ² Ot inimus da un, "Kawad dit naiyabenga Alin di Judio? Naila mi dit bituwon sin kapon lumtawan init un nanigammuwan mi utdit naiyabengana ot inummoy kami't tu un mandaydayaw kan siya."

³ Magnolan man Herodes di, amod dit danag na, kama pay sidat losana iJerusalem. ⁴ Pinandatdatong na dadit aap-apun di papadi kan mimistulun di lintog di Judio ot inimusana dida nu kawad dit maiyabengan dit Kristu.

⁵ Summungbat da un, "San Betlehem sidin probinsiya'd Judea ta siya'd ingkanglit dat propeta un,

⁶ 'Sika un Betlehem un ili'd Juda, bokona sika'd kadobaan sidan maday-dayawa ili'd Juda ta sika'd manligwatan dit mangiyapu kan mangayyuan sidat taguka kaganakan Israel.' "*"

⁷ Utdi, inlimod Ali Herodes un pinaayag dadit nalalainga tagu dalapnu ponkono kan dida dit kustu'n timpu'n nilumtawan dit bituwona inila da.

⁸ Matigammuwana man, pinadalanna dida'd Betlehem un kanana'n, "Umoy kayu ot ammaan yu un inapon nat abeng ta nu maodasan yu, ipatigammu yu kan sakon ta umoyak pay mandaydayaw kan siya."

⁹⁻¹⁰ Utdi, kaysan da. Inggaw da man sit dalan, naila da umanon dit bituwona nilumtaw kan dida't dit ot amod dit talok da. Impuyut dit bituwon dida inggana't nan-illong sit batug dit boloya ininggawan dit abeng.

¹¹ Dumatong da man sit kawadan didi un boloy, nilumnok da ot inila da dit abeng kan si Maria un ina na. Nampalintumong da un nandayaw sit abeng ot inokal da dadit nangkangingina'n awit da un iligalu da kan siya un bulawan, insensu kan mira.

¹² Masuyop da man, binagaan Apudyus dida si in-inop ta adida ayonon si Herodes. Utdi, nangulin da utdit boboloy da un nangoy da si sabali un dalan.

Sat Nambakwitan da Jose, Maria kan Jesus Ud Egipto

¹³ Utdit kaysananon dadiya kakkaili, nampaila ud anghel Apudyus umanon si in-inop kan Jose un kanana'n, "Gumangun ka! Ibtik nu danat man-ina ud Egipto, ot inggaw kayu't di inggana't ibagaka mangulin kayu, ta panggop Herodes un painap nat abenga papatoy."

¹⁴ Gumangun si Jose ot inlakkat na dat man-ina'n kaysan Egipto si labi. ¹⁵ Ot iniinggaw da utdi inggana't natoy si Herodes. Nakwa tu dalapnu matungpal dit paimbagan Apudyus sidit propetana't dit un, "Inayagak dit abeng ku un manligwat Egipto."

Pinapatoy Herodes Dat Posik

¹⁶ Utdit matigammuwan Herodes un sinikahan dadit nalalainga tagu, amoamod dit sulag na. Ot imbilin na un mapatoy dat losana lalaki'n abeng sidin Betlehem kan losanon sidat nangkalliput na, manipud mantawon si duwa un mampadoba, maibasal sit timpu'n imbagan dadit nalalainga tagu un nangil-an da utdit bituwon.

* 2:6 Mikias 5:2

¹⁷ Utdi, natungpal dit ingkanglit propeta Jeremias sidit un kanana'n,
¹⁸ "Magngol dit damit da utdin Rama ta amod dit man-iibil kan manlalamat da. Ib-ibbilan Raquel dat abeng na ta naamin da un napatoy ot adina'n talon maliwliwa."

Sat Nangulinan da un Nanligwat Egipto

¹⁹ Utdit natoyon si Ali Herodes, nampaila uman ud anghel Apudyus kan Jose udsi in-inop na ud Egipto. ²⁰ Kanan dit anghel un, "Gumangun ka ta iyulin nu danat man-ina ud Israel, ta natoyon dit mamiya'n mamatoy sinat abeng."

²¹ Gummangun si Jose ot inlakkat na dat man-ina un kaysan Israel.

²² Yoong utdit magngolan Jose un naisukat si Arkelao kan ama na un Herodes un Ali'd Judea, ummogyata umoy inggaw sidi. Ot gaputa nabagaan payyan si in-inop na, kaysan da utdin probinsiya'd Galilea. ²³ Ot ummoy da utdin boboloy Nazaret. Utdi, natungpal dit imbagan Apudyus sidat propeta un kanana'n, "Ngadnon dat tagu'n iNazaret."

3

Sat Nantudtuduwan Juan un Mambubunyag (Marcos 1:1-8; Lucas 3:1-18; Juan 1:19-28)

¹ Utdiya timpu'n inggawan da Jesus Nazaret, dummatong si Juan un Mambubunyag si igaw ud Judea un maid tagtagguwan na ot nantudtudu un kanana'n, ² "Mandadaoli kayu ot igongda yu dat basul yu ta dandaniyon dit timpu'n mangiyapuwan Apudyus." ³ Si Juan dit ug-ugudon dit ingkanglit propeta Isaias un,

"Awad tagu't dit igawa maid tagtagguwan na un mampappakuya kanana'n, 'Isagana yu dit dalan dit Apu. Manggodngon yu dit dalan un ayona.' "

⁴ Sat badut Juan, naganay si dutdut di kamelyu kan nambakakat si geddang ot dudun kan dilu dit ikatagu na. ⁵ Aduadu dat tagu'n ummoy nandongol kan siya un nanligwat Jerusalem, sin losana nilakub Judea kan losana nandodomanga boboloy sin wangwang Jordan. ⁶ Impudnu da dat basul da asin Juan binunyagan dida utdin wangwang Jordan. ⁷ Yoong mailan man Juan un adu'n Fariseo kan Saduceo un umoy kan siya mampabunyag, kanana kan dida un, "Dikayu'n ganak di ulog!* Singngadan nat nangibaga kan dikayu un mampabunyag kayu dalap maligligan yu dit dumatonga mandusaan Apudyus? ⁸ Masapula ipaila yu utdan angwat yu un tuttuwa'n mandadaolihan yu dat basul yu. ⁹ Adiyu kanana mailisi kayu utnat kanan yu un, 'Ulay ta kaganakan dikami kan Abraham.' Ta tuttuwa tun ibagak kan dikayu un mabalin Apudyus mangwa't kaganakan Abraham sidatu un batu. ¹⁰ Ot sat manusaan Apudyus kan dikayu maiyalig si wasay un maibibiyada maipokpok sit pong-ad dit kayu. Ot losana kayu'n adi mamunga't napiya mapokpok asi maidawat sin apuy. ¹¹ Bunyagok dikayu si danum un siya'd mangipaila'n nandadaolihan yu dat basul yu. Yoong sat maitagagnob kan sakon, bunyagon dikayu si Ispiritu Santu kan apuy. Talona nangatu nu sakon ot adiyak pay maibilanga mamegkeng sit sandalyas† na. ¹² Maiyalig si tagu'n nakaaggom si igau un mantopa't ilik. Aminona'n topaan asina iyalang dat nabgas ot aminona'n idawat dat nakupaw sit apuya adi makmaksop."

Sat Nampabunyagan Jesus (Marcos 1:9-11; Lucas 3:21-22)

* **3:7** Piyaonan ugudon nasikap da un kamat dan ulog. † **3:11** Talibasun di babbaunon dit mangussag onnu mamegkeng sit sandalyas dit apu na.

¹³ Utdit mambunbunyagan Juan sin wangwang Jordan, dummatong pay si Jesus un nanligwat Galilea dalapnu mampabunyag kan siya. ¹⁴ Yoong piyaon Juan un lappodan ot kanana'n, "Apay umoy ka mampabunyag kan sakona lobbong na un sakon okyanot nat bunyagom?"

¹⁵ Yoong summungbat si Jesus un, "Kooma lawa uttun satun ta lobbong na un tungpalon ta dat losana ipakwan Apudyus." Ot ummampayun pay si Juan.

¹⁶ Magangput mana mabunyagan si Jesus, dagusa tummakdang. Utdi, nambukat din langit ot innila na si Ispiritu Santu un dummoba un kama't kalupati'n inumpa kan siya. ¹⁷ Utdiyon inggaw ginga'n nanligwat langit un kanana'n, "Siyatu'd pipiyaoka Anak ku un talona masmas-omak."

4

Sadit Nanugsugan Satanas Kan Jesus (Marcos 1:12-13; Lucas 4:1-13)

¹ Utdiyon impuyut Ispiritu Santu si Jesus sit igawa maid tagtagguwan dalapnu sugugan Satanas. ² Lumob-as man opata pulu'n algaw kan labi un adina'n talon nangan, nabitilon. ³ Utdi, inummoy si Satanas kan Jesus ot kanana'n, "Nu sika'd abeng Apudyus, bilinom tu un batu ta mambalin si tinapay."

⁴ Yoong summungbat si Jesus un, "Kanan dit ugud Apudyus un, 'Bokona lawa'n makan ud ikatagun di tagu nu adi masapul na pay dat losana ibagan Apudyus.' "

⁵ Utdiyon, impuyut uman Satanas si Jesus sin nasantuwana siyudad Jerusalem ot indallay na utdit tuktuk didit timplu. ⁶ Ot kanana kan siya un, "Nu abeng dika kan Apudyus lumayug ka, ta kanana't din ugud Apudyus un, 'Bilimon Apudyus dat aanghel na un mangayyuwan kan sika kan tapayaon dika dalapnu adina maisugpi danat ikim sidan batu.' "

⁷ Yoong summungbat si Jesus un, "Kanana payyan sin ugud Apudyus un, 'Adim padpadason si Apudyus un Apum.' "

⁸ Utdi, indallay Satanas si Jesus sidit nangatungatu'n bateled ot impaila na dat losana il-ili uttun lubung kan kinabaknang da. ⁹ Ot kanana un, "It dok kan sika un losan datu nu mampalintumong ka un mandayaw kan sakon."

¹⁰ Yoong summungbat si Jesus un, "Manalan ka Satanas! Ta kanana pay sin ugud Apudyus un, 'Dayawom si Apudyus un Apum ot siya ullawa'd mangelbiyam.' "

¹¹ Utdi, kaysan si Satanas ot dummatong dat aanghel un ummoy nanulung kan Jesus.

Inlugin Jesus un Nantudtudu Ud Galilea (Marcos 1:14-15; Lucas 4:14-15)

¹² Utdit madamag Jesus un naibalud si Juan un Mambubunyag, nan-ulin sin probinsiya'd Galilea. ¹³ Yoong adina ininggaw sin boboloy da ud Nazaret, nu adi ummoy ininggaw Capernaum un osa'n boboloy sin igid din baybay Galilea un sakup dit pitan dadit Zabulon kan Neftali. ¹⁴ Nakwa tu dalapnu matungpal dit paingkanglit Apudyus kan propeta Isaias un,

¹⁵ "Sat pitan da Zabulon kan Neftali awad sin kapon baybay sidin domang din wangwang Jordan, inggana't din sakup Galilea un igaw dat bokona Judio. ¹⁶ Sadat tagu un inggaw sit nakolop, naila da dit nakaskasdaawa silaw. Sadat inggaw sit nakolopa igaw ud katoy, sinilawan dit silaw dida."

¹⁷ Manipud sit timpu'n dummakngana'd Galilea, inlugin Jesus nantudtudu un kanana'n, "Mandadaoli kayu ot igongda yu dat basul yu ta dandaniyon dit timpu'n mangiyapuwan Apudyus!"

*Inayagan Jesus Dat Ummuna'n Opata Disipulus Na
(Marcos 1:16-20; Lucas 5:1-11)*

¹⁸ Mankikkikkiyang man si Jesus sin igid bananaw sidin Galilea, naila na dat mansunuda Simon un mangadan Pedro kan Andres un madama'n manabtabukul.

¹⁹ Kanana kan dida un, "Maitung-ud kayu kan sakon ta mambalinok dikayu un mantatabukul si tagu."*

²⁰ Dagusa tinengyan da dit tabukul da ot naitung-ud da kan siya.

²¹ Intultuluy da un dit kummiyang ot naila na payyan dat mansunuda Santiago kan Juan kan sat ama da un si Zebedeo utdit bangka un man-amitong sedit tabukul da. Inayagana dat mansunud ot ²² tinengyan da un dagus dit bangka kan si ama da ot naitung-ud da kan siya.

*Nantudtudu Kan Nampapiya Si Jesus Sidat Masakit
(Lucas 6:17-19)*

²³ Dinakdak Jesus din probinsiya'd Galilea un ummoy nantudtudu't dat sinagoga da utdit Nabalun Damag maipanggop sit mangiyapuwan Apudyus. Pinapiya na pay dat tagu't dat nadumaduma'n sakit da. ²⁴ Utdiyon, nandinadinamag dit maipanggop kan siya utdin losana boboloy sin sakupon Siria. Indatong da kan siya dat losana masakit kan dat awad si paspasibgon, sadat nadimunyuwan, nakoldas kan sadat adi makagidu. Ot pinapiyan Jesus dida'n losan.

²⁵ Utdiyon, aduadu dat tagu'n naitung-ud kan siya un nanligwat Galilea, Decapolis, Jerusalem, Judea kan sadan boboloy sin kapon domang didin wangwang Jordan.

5

*Sat Tuditun Jesus Sit Bateled
(Lucas 6:20-23)*

¹ Ilan man Jesus dat adu-adu'n tagu un naitungtung-ud kan siya, nana-gada't dit bateled. Nantupak ot ummadani dat disipulus na kan siya. ² Ot inlugi na un nanudtudu kan dida un kanana'n,

³ "Nagasat dan tagu'n mamigbig un naid mabalin da nu maipanggop sidan naispirituwana banag, ta mangkuwa da din mangiyapuwan Apudyus!"

⁴ "Nagasat dan tagu'n mandomdom ta liwliwaon Apudyus dida!"

⁵ "Nagasat dan tagu'n napakumbaba ta maitod kan dida tun pita!"

⁶ "Nagasat dan tagu'n talona gutagutan da un tungpalon dat piyaon Apudyus ipakwa ta ponkona dida!"

⁷ "Nagasat dan nakaasi ta kaasiyan Apudyus dida!"

⁸ "Nagasat dan nadalus si somsomok ta maila da si Apudyus!"

⁹ "Nagasat dan tagu'n mangwa't mangkikinnappiyaan di tagu, ta ngadanon Apudyus dida un abeng na!"

¹⁰ "Nagasat dan maidapdap gapu't dit mangwaan da utdadit ipakwan Apudyus, ta mangkuwa da din mangiyapuwan Apudyus!"

* **4:19** Sat piyaona'n ugudon, ibaun Jesus dida un umoy mangiwalagawag sit Nabalun Damag dalapnu manuttuwa dat tagu kan Jesus.

¹¹ “Nagasat kayu nu babbainan dikayu, idapdapes dikayu kan palpalawen-gon dikayu gapu kan sakon. ¹² Talona manlagsak kayu ta amoamod dit gun-guna yu utdin langit. Siya pay kingwan dat tagu’n nampaligat sidat propetan Apudyus sidit un nauna nu dikayu.”

*Maiyalig Dat Disipulus Jesus Si Asin Kan Silaw
(Marcos 9:50; Lucas 14:34-35; Lucas 8:16)*

¹³ Intultuluy Jesus un nantudtudu’n kanana’n, “Dikayu’d kama’t asin dan losana tagu. * Yoong nu mangkubay nat asin, adinaon mabalina maiyulin dit apgad na. Naid selbi naon nu adi maidawat kad dabdabbokon di tagu’l lawa.

¹⁴ “Dikayu’d kama’t silaw dat tagu’t tun lubung. Somsomkon yu un adina mailingod nat ili un nabangun sinat tuktuk di bateled. ¹⁵ Padana pay un maid manongog si pingki asina tangngoban, nu adi igga na utdit kustu un iiggaan dalapnu masilawan dat losana inggaw sit boloy. ¹⁶ Padana pay kan dikayu, masapula napataka maila nat silaw yu dalapnu ilan dat tagu dan naba’u’n angwat yu kad, dayawon da si Ama yu ud langit.”

Tudtudu Maipanggop Sit Lintog Moses

¹⁷ Intuluy Jesus un kanana’n, “Adiyu kanana dummatongaka umoy man-waswas sit lintog Moses kan dat ingkanglit dat propetan Apudyus, nu adi umoyak tungpalon dat losana imbaga da. ¹⁸ Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, mangkigad tun langit kan pita yoong sadat lintog Apudyus adina mabalina makaanan, ulay sintoyoka lawa inggana’t matungpal un losan. ¹⁹ Isunga sat tagu’n adi tumuttuwa ulay nu san kanan da un kalangpawana bilin Apudyus kan tudtuduwana dan udum dalapnu adida pay tuttuwaon, siya’d kadobaan sin mangiyapuwan Apudyus. Yoong sat tagu’n tumuttuwa’t dan bilin Apudyus kan itudtudu na utdan udum dalapnu tuttuwaon da pay, siya’d nangatu’t din mangiyapuwan Apudyus. ²⁰ Ta ibagak kan dikayu un, adi kayu mabalina maidagamung sin mangiyapuwan Apudyus malaksig nu nalinlintog kayu nu sadan mimistulun di lintog kan sadan Fariseo.”

Tudtudu Maipanggop si Sulag

²¹ “Dingngol yu un inabus dit naibilin sidat tagu’t dit aw-awe un kanana’n, ‘Adi kayu kumatoy ta sanat kumatoy maida’lum.’ ²² Yoong satu tun ibagak kan dikayu, singngadan na mana sumulag si bulun na, maida’lum; singngadan na man un mamabbain sit bulun na un kanana’n, ‘Naid selselbim,’ maida’lum sit Sanhedrin ot singngadan na mana mangibaga un, ‘Tung-ug ka,’ dusaon Apudyus sin impiyelnu. ²³ Siya’d gapuna un ulay nu awad kaon sin altar un umoy mandatun kan Apudyus nu magasmok nu un awad kingwan si linaweng dit bulun nu, ²⁴ tengyam yan dit datun nu ta umoy ka yan mampakawan ta mangkapiya kayu asim umoy idatun dit datun nu kan Apudyus.

²⁵ “Ot nu awad mangida’lum kan sika, makaaliglu ka un dagus sit daan yu payyan dumakngan sit uukkuman. Ta nu adim koon di, ipaima dika’t din kuis ot san kuis paiba’ud dika’t dan pulis. ²⁶ Ot ibagak un nu iba’ud dika, adi kaon makalaksun inggana’t mabayadam dit multam.”

Tudtudu Maipanggop si Dagdagas

²⁷ “Dingngol yu un inabus dit naibilin un, ‘Adi kayu makadagdagas.’ ²⁸ Yoong sinsatunon ibagak kan dikayu’n, ulay singngadan na un man-gitukkol si babai ot dagusa maboknan dit gikna na un piyaona’n alan,

* **5:13** Sat asin paba’uwona dit tamtam dit makan, padana pay un sadat buyut Jesus paba’uwon da dat aangson dat udum maipagapu utdat tudtudu da kan mantatagu da.

nakabasulon sit somsomok na si dagdag. ²⁹ Siya'd gapuna un, nu sat diwanana ata yu ud maigapuwan di makabasulan yu, tuwilon yu ot idawat yu ta unnaya lawa'n awad kulang nat long-ag yu nu san mabubukkol kayu un maidawat sin impiyelnu. ³⁰ Ot nu san diwanana ima yu ud maigapuwan di makabasulan yu, putdon yu ot idawat yu ta unnaya lawa'n ossaan nat taklay yu nu san mabubukkol nat long-ag yu un maidawat sin impiyelnu."

Tudtudu Maipanggop Si Idang di Man-asawa
(Mateo 19:9; Marcos 10:11-12; Lucas 16:18)

³¹ "Naibilin pay sidit un: 'Nu awad lalaki'n mangidang si asawa na, masapula itdana dit asawa na si kasulatan dit man-idangan da.' ³² Yoong sinsatun ibagak kan dikayu un, sanat lalaki'n umidang si asawa na un adi nakabasul si dagdag, makabasul nu awad mangasawa't dit asawa na ta pinambalin na un nakadagdag. Ot sat lalaki'n mangasawa't dit naidangana babai, makabasul payon si dagdag."

Tudtudu Maipanggop Si Sapata
(Santiago 5:12)

³³ "Dinggol yu pay dit naibilin sidat ginnapuwan taku un, 'Masapula adiyu man-awidan dit insapata yu, nu adi masapula tungpalon yu dit isapata yu.' ³⁴ Yoong sinsatunon, ibagak kan dikayu un adi kayu'n talon mansapapata. Adiyu isapata'd langit ta siya'd man-apuwan Apudyus. ³⁵ Padana paya adiyu isapata tun pita ta siya'd naipatayan dan ikina, kan padana pay Jerusalem ta siya'd ilin dit kangattuwana Ali. ³⁶ Adiyu pay isapata nat ulu yu ta adi kayu makapabalin si osa't napolkas onnu nangisita buuk. ³⁷ Kanan yu ullawa un, 'On,' onnu 'Adi,' un adiyu dogaan si sapata, ta sat sapata un idoga yu, manligwat kan Satanas."

Tudtudu Maipanggop Si Balos
(Lucas 6:27-36)

³⁸ "Dinggol yu pay dit naibilin sidit un kanana'n, 'Sat mamulsok si padana un tagu, bulsokon da pay kan sat mangengaw si padana un tagu gengawan da pay.' ³⁹ Yoong sinsatunon ibagak kan dikayu un adi kayu gumalos sidan mangwa't laweng kan dikayu. Nu awad manipak sinat madiwanana pasngit yu, isagad yu payyanot nat biik. ⁴⁰ Ot nu awad mangidalum kan dikayu ta alana nat badut yu, itdon yu payyanot nat kagoy yu. ⁴¹ Ot nu awad mangipapilit kan dikayu'n mangipaawit sinat awit na si singkilometro awiton yuwot si duwa'n kilometro. ⁴² Itdan yu dat mangkodaw kan dikayu, pagawatan yu dat manggawat kan dikayu."

Tudtudu Maipanggop Sit Mampipiya't Dan Kabusul
(Lucas 6:27-28, 32-36)

⁴³ "Dinggol yu pay dit naibilin sidit un, 'Piyaom dat gayyom nu yoong lawengom dat mangidapdapes kan sika.' ⁴⁴ Yoong sinsatunon ibagak kan dikayu'n, masapula piyaon yu dan kabusul yu kan iluwaluwan yu dan mangidapdapes kan dikayu ⁴⁵ dalapnu mailasin un tuttuwa'n anak dikayu kan Ama yu ud langit. Ta padana'n ipalubus na din inita manilaw sidat nadadag kan nabalun tagu. Padana'n mangitod si udan sidat mangwa't nabalun kan sidat mangwa't laweng. ⁴⁶ Ot nu sad piyaon yu ullawa dan mamiya kan dikayu, gun-gunaan dikayu kad kan Apudyus? Bokon kada siya pay kokkoon dan man-uulup si bugis? ⁴⁷ Ot nu sad kabagbaga yu ullawa dan bulun yu, singngadan nat naidum-an yu utdan uduma tagu? Bokon kada siya pay kokkoon dan bokona makatigammu kan Apudyus? ⁴⁸ Isunga masapula padaon yu si Ama yu ud langit un maid mangkulangana."

6

Tudtudu Maipanggop Si Tumulungan Sidan Nakapus

¹ Kanan Jesus un, “Ilan yu ta adiyu gagalaona ipappaila din mangwaan yu si nabalu, ta nu siya’d koon yu naid gun-guna yu kan Ama yu ud langit.

² “Isunga nu awad itulung yu utdan nakapus, adiyu umoy ipalapalawag un kama’t din koon dan man-ag-agina tagu nu inggaw da utdin sinagoga kan kalkalsa dalapnu idayaw dat tagu dida. Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, inawat daon dit gun-guna da utdiya mangidayawan dat tagu kan dida.

³ Yoong nu awad itulung yu utdan kapus, adiyu un talon ipatpatigammu’t dan udum ulay nu san talona kagayyoman yu. ⁴ Ot si Apudyus un Ama yu un mangiila’t dan koon yu si nalingod, gun-gunaan dikayu.”

Tudtudu Maipanggop Si Luwalu

(Lucas 11:1-13)

⁵ “Nu manluwalu kayu, adiyu padaon dan man-ag-agin. Pipiyaon da un sumikada manluwalu’t dan sinagoga kan sidan nan-ab-abtan di kalkalsa dalapnu ilan dat tagu dida. Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, inawat daon dit gun-guna da utdiya mangidayawan dat tagu kan dida. ⁶ Nu manluwalu kayu, mangkulung kayu’t din kuwaltu asi kayu manluwalu kan Apudyus un adi maila. Ot si Apudyus un Ama yu un mangiila’t dan koon yu si nalingod, gun-gunaan dikayu.

⁷ “Nu manluwalu kayu, adiyu anduwon nat naid si bogasa luwalu’n siya’d koko-on dan adi makatigammu kan Apudyus. Ta kanan da nin nu donglon Apudyus dit luwalu da gaputa andu. ⁸ Adiyu padaon dida ta tigammunon Apudyus un Ama yu dan masapul yu utdin daan yu payyan mangkodawan.

⁹ Kama’t tu nat manluwalu yu:

‘Ama mi un awad langit, iluwalu mi un madaydayaw nat ngadan nu.

¹⁰ Iluwalu mi un dumatongon nat man-apuwam situn pita kan matungpal nat piyaom situn pita un padana’d langit. ¹¹ Itdom dan kanon mi un inalgaw. ¹² Pakawanom dan basul mi un padan dit mamakawanan mi utdan makabasul kan dikami. ¹³ Adim ipalubusa masugsugan kami, nu adi iyadayu dikami utdin nadadag.’*

¹⁴ “Nu pakawanon yu dat makabasul kan dikayu, pakawanon dikayu pay kan Ama yu ud langit. ¹⁵ Yoong nu adiyu pakawanon dida, padana paya adi dikayu pakawanon kan Ama yu ud langit sidat basbasul yu.”

Tudtudu Maipanggop si Manlanganana Mangan Gapu’t Manluwaluwan

¹⁶ “Nu manlangan kayu’n mangan sin manluwaluwan yu, adi kayu manduduuya padan dan man-ag-agin. Ta manduduuyon da din ila da dalapnu mailan kad dat tagu un nanlangan da un mangana manluwalu, idayaw da dida. Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, inawat daon dit gun-guna da utdiya mangidayawan dat tagu kan dida. ¹⁷ Siya’d gapuna’n nu manlangan kayu’n mangan, mandal-up kan manlagud kayu, ¹⁸ dalapnu maid makatigammu nu adi abusa lawa si Ama yu un adi maila. Ot si Ama yu un mangiila’t din koon yu si nalingod, gun-gunaan dikayu.”

Sat Kaluub Sin Langit

(Lucas 12:33-34)

¹⁹ “Bokona uttun pita’d mantalponan yu utdan talipon yu, ta kaynga’l lawa’n aminon di anngat ya lati kan awad pay lumnoka mangakaw.

* **6:13** San osan kaipooyan din nadadag, si Satanas. Sadan uduma manuscrito idoga da tu un bersikulu: Ta sika’d mangiyapu, mannakabalin kan madaydayaw si inggaingga. Amen.

²⁰ Italpon yuwot sin langit ta maida talon angngat onnu lati't di si mangamin kan maid makalnok si mangakaw. ²¹ Ta sat kawadan dit talipon yu, siya pay ud talona sosomkon yu."

Tudtudu Maipanggop Sit Silaw di Long-ag
(Lucas 11:34-36)

²² "Satun ata siya'd pannakasilaw ditun long-ag. Isunga nu napadda tun ata, napadda tun losana long-ag. ²³ Yoong nu nadalam nat atam, nakolop pay nat losana long-ag nu. Ot nu pangot dit awad kan sika imbisa silaw, talona napangot nat mataguwam!"

Tudtudu Maipanggop Kan Apudyus Kan Sadat Sanikuwa
(Lucas 16:13)

²⁴ "Maid baba-unon si mandisanona'n manselbiyan dan duwa'n apu. Ta lawengona dit osa ot piyaona dit osa, onnu ipasnok na un manselbi't dit osa ot dulaona dit osa. Ot padana pay kan dikayu un adiyu mabalina mandisanon din manselbi kan Apudyus kan gumamgama gumaknang."

Tudtudu Maipanggop Sidan Mandanagan Kan Mabulungan Taku
(Lucas 12:22-31)

²⁵ "Isunga ibagak kan dikayu un bokona sadan makan, mainum kan badut dan mandanagan yu. Bokon kada napotpotog nat mataguwan yu nu san makan kan napotpotog nat long-ag yu nu san badut? ²⁶ Ilan yu dan sissiwit, adida mammula onnu man-ani, adida man-iyalang yoong itdan Ama yu ud langit dida't kanon da. Bokon kada napotpotog kayu nu sadan sissiwit? ²⁷ Singngadan na kan dikayu ud makaisulut si sinsikuwan sit mataguwana udsi mandandanagana?

²⁸ "Apay ikadanag yu ud mambadut yu? Somsomkon yu din mandadakol dan simalona sabsabung. Adida mangkokwa onnu mangganay. ²⁹ Yoong ibagak kan dikayu un amo napippiya din ila da nu sadat nangkababanola badut Ali Solomon. ³⁰ Ot nu kama't di un papiyaon Apudyus dan simalona sabung un matagu't tun algaw yoong mabigat kad masgob da, bokon kada amo sosomkona nat mambadut yu? Nakapsuta talon nat pammati yu! ³¹ Adi kayu mandandanaga kanan yu un, 'Mangal-an mi kad nin si kanon mi, inumon mi kan da badut mi?' ³² Siya datu dan talona sosomkon dan adi makatigammu kan Apudyus. Tigammun Ama yu ud langit un kasapulan yu datu. ³³ Iyun-una yuwota somsomkon nat mangiyapuwon Apudyus kan dikayu kan san mantungpalan yu utdan piyaona ot itdona pay dan losana kasapulan yu. ³⁴ Adiyu ikadanag dan masapul yu nu bigat ta palungay pay lawan nu timpu na. Loog naon datu'n palikut situn satuna al-algaw."

7

Tudtudu Maipanggop Sit Mangukuman Sidan Udum
(Lucas 6:37-42)

¹ "Adiyu ukumon dan uduma tagu dalapnu adin pay Apudyus dikayu ukumon. ² Ta nu kamaan nat man-uukum yu utdan udum, siya pay man-uukum Apudyus kan dikayu. Nu kamaan nat man-iila yu utdan udum, siya pay dit man-iilan Apudyus kan dikayu. ³ Apay un sad ilam nat bangbang-ita bulaw ud bulun nu un bokona sat kama't batanga bulaw nu? ⁴ Inona'n kanam sit bulun nu un, 'Kaanok nat bulaw nu,' nu adim yan kaanon nat kama't batanga bulaw nu? ⁵ Man-ag-agin ka! Kaanom yana umuna nat kama't batanga bulaw nu dalapnu kumadda nat man-iilam un mangaan sit bulaw bulun nu.

⁶ “Adiyu itdon sidan asu dan singngadan na mana nasantuwan ta dukusan kan kotban dikayu. Adiyu pay igga dan perlas sin sinagung di bolok ta dabdabbokon da ullawa.”*

*Tudtudu Maipanggop Sit Mangkodawan Taku kan Apudyus
(Lucas 11:9-13)*

⁷ “Nu awad masapul yu adi kayu lumipsuta mangkodaw kan Apudyus ot itdana dikayu. Adi kayu lumipsuta man-inap ot tulungan dikayu kan siya’n mangdas. Adi kayu lumipsuta mangkogkog sit sawang na ot ibukatan dikayu kan siya. ⁸ Ta losana mangkodaw kan Apudyus maitdan, losana man-inap makaodas kan losana mangkogkog sidit sawang na maibukatan. ⁹ Singngadan na kan dikayu’n ama ud mangitod si batu utdit anak na nu mangkodaw si tinapay? ¹⁰ Onnu itdana’t ulog nu mangkodaw si ikan? Maid. ¹¹ Ot nu dikayu un nadadag tigammu yu un mangitod si napiya utdan anak yu, amodot kan Ama yu ud langita mangtod sidan napiya utdan mangkodaw kan siya.

¹² “Koon yu utdan pada yu un tagu din piyaon yu un koon da pay kan dikayu, ta siya’d kustu un kaipooyan dit lintoga ingkanglit Moses kan sadat insulun dat propeta.”

*Sat Nasupita Sooban
(Lucas 13:24)*

¹³ “Mangoy kayu’t din nasupita sooban, ta sat nanawaga sooban kan nalasu un dalan manalan sin mannanayuna mapaligatan ot adu dan mangoy. ¹⁴ Yoong nasupit din sooban kan nasigab din dalana manalan sin mataguwan si inggaingga isunga akit dan tagu’n makaodas.”

*Sat Kayu Kan Sat Bungana
(Lucas 6:43-45)*

¹⁵ “Alimbanan yu dat man-ag-agin propeta. Ta umoy da kan dikayu un naamma dit ila da un kama dat kannelu, yoong sat katuttuwaana kama da utdan naenget un tanana asu. ¹⁶ Maimatunan yu dida utdan angwat da. Padan di kayu un maimatunan ta utdit bunga na. Naid iwoy si mamunga’t ubas onnu pingita mamunga’t igus. ¹⁷ Sat napiya un kayu, napiya dit bunga na yoong sat lawenga kayu, laweng pay dit bunga na. ¹⁸ Adina mabalina sanat napiya’n kayu laweng nat bunga na onnu sanat lawenga kayu napiya nat bunga na. ¹⁹ Losana kayu un adi mamunga’t napiya, maipokpok asi maidawat sin apuy. ²⁰ Isunga maimatunan yu dat man-ag-agin propeta utdit angwat da.”

*Sadat Adin Jesus Tigtigammu
(Lucas 13:25-27)*

²¹ “Bokona losana mangibaga kan sakon si, ‘Apu, Apu’ makalnok sin langita mangiyapuwan Apudyus, nu adi abusa lawa dan mangwa’t dan piyaon Ama’d langita ipakwa. ²² Nu dumtong dit al-algawa mangukuman Apudyus sidat tagu, adu’n mangibaga kan sakon un kanan da un, ‘Apu, Apu, imbaga mi dat paimbagam kan dikami. Inusal mi pay nat ngadan nu un nangaddag sidat dimunyu kan nangkokwa kami pay si adu’n nakaskasdaawa makwa.’ ²³ Yoong ibagak kan dida’n, ‘Naid tigtigammuk kan dikayu. Umadayu kayu, dikayu’n losana kumokokwa’t nadadag.’ ”

*Sat Natuudan Dat Duwa Un Boloy
(Lucas 6:46-49)*

* **7:6** Sadan asu kan bolok dida’d kaiyaligan dan tagu’n nadadag un adida mangmangwaan din Ugud Apudyus.

²⁴ “Isunga sat tagu’n mangngol kan manungpal sidatu’n ibagbagak, maipada’t dit nasiliba tagu’n namoloy sit lap-at di batu. ²⁵ Umudan man si nabilog, nanlayus kan dinupak pay dit nabiloga bayogbog dit boloy, yoong adina natukas ta natutuud sit lap-at dit batu. ²⁶ Yoong sat tagu’n mangngol sidatu’n ibagbagak yoong adina tungpalon, maipada’t dit tung-uga tagu’n namoloy sit kalaglaganan. ²⁷ Umudan man si nabilog, nanlayus kan dinupak pay dit nabiloga bayogbog dit boloy ot natukas kan nagnagsay!”

²⁸ Gangputon man Jesus ibaga dadi, nasdaaw dat adu’n tagu utdit nantutudu na, ²⁹ ta bokona kama’t dit mantutudtudun dat mimistulun di lintog. Ta maila’n awad tulay na.

8

Pinapiyan Jesus dit Nakutol (*Marcos 1:40-45; Lucas 5:12-16*)

¹ Gumusad man si Jesus sidit bateled, adu’n tagu’n naitung-ud kan siya. ² Ot inggaw nakutol un ummoy nampalintumong sit atubang na un kanana’n, “Apu, tigammuka kaboolama papiyaon sakon nu piyaom.” ³ Inagpadan Jesus un kanana’n, “On, piyaok. Kumiya ka!” Ot dagusa nakaan dit kutol na. ⁴ Utdi, binilin Jesus un kanana’n, “Ilam ta adim ibagbaga’t udum, nu adi mandadawwos ka kan padi ta umoy ka ipaila un kummiya kaon, asika umoy mandatun kan Apudyus un kama’t dit imbilin Moses sidit si manigammuwan di losana tagu un kummiya ka.”

Pinapiyan Jesus dit Baba-unon di Kapitan (*Lucas 7:1-10*)

⁵ Dumatong man si Jesus ud Capernaum, ummabat dit bokona Judio un kapitan di suldadu un nampakpakaasi’n, ⁶ “Apu, awad dit baba-unoka masakit sin boloy. Talona kawas ot adina makagidu.”

⁷ “On, umoy ku papiyaon,” kanan Jesus.

⁸ Yoong summungbat dit kapitan un kanana’n, “Apu, adika ullawaon umoy sin boloy ta bokona nadayawaka tagu’n umoy ka dakngon. Ibagama lawa’n kumiya din baba-unok ot kumiya. ⁹ Ta taguwak paya awad mangiyapu kan sakon un nangatngatu’n opisyal kan awad da pay suldaduka iyapuwak. Nu ibagak sit osa un, ‘Ikan,’ manalan kan nu ibagak sit osa un, ‘Awenu’t tu,’ dumatong. Ot nu ibagak sit baba-unoka, ‘Koom tu,’ koon.”

¹⁰ Nasdaaw si Jesus sit donglona di ot kinnanana’t dat tagu’n maitungtung-ud kan siya un, “Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un pulus pay nu awad innilak si osa’t iyIsrael un manuttuwa si kama’t tuwa kapitan. ¹¹ Somsomkon yu tu un ibagak. Adu’n tu dan bokona Judio un manligwat si nadumaduma’n ili, manipud sin kapon lumtawan init inggana’t din kapon maipsukana un maidagamung sin mangiyapuwang Apudyus sidin langit kan makaubunga mangan kan da Abraham, Isaac kan Jacob un ap-apu taku’n Judio. ¹² Ot adu dan Judio un naituding un maidagamung sin mangiyapuwang Apudyus yoong maidawat da utdin nakolopa igaw ot mampaibil kan mampangilot da utdi.”

¹³ Utdi, imbagan Jesus sit kapitan un, “Manalan kan, matungpal nat kodkodawom un kama’t dit tuttuwaoma makwa.”

Ot dagusa gummilog dit baba-unon didit kapitan.

Pinabilog Jesus Dat Adu’n Masakit (*Marcos 1:29-34; Lucas 4:38-41*)

¹⁴ Ummoy si Jesus sit boloy da Pedro ot dintong na dit katugangan Pedro un babai'n uumbog ta mampudpudut. ¹⁵ Inagpadan Jesus dit ima na ot dagusa naid dit pudut na. Gummangun ot ummoy nangisagana't kinan Jesus.

¹⁶ Masdom man, nan-idatong dat tagu si adu'n sinakayan di dimunyu. Ot inaddag Jesus dat dimunyu'n losan un binagaana'l lawa dida kan pinabilog na pay dat masakit. ¹⁷ Siya'd kingwana dalapnu matungpal dit ingkanglit propeta Isaias un, "Kinaan na un losan dadit dupektun di long-ag taku kan sinagapal na dat sigabon taku."*

Sadat Mamiya'n Umunud Kan Jesus

(Lucas 9:57-62)

¹⁸ Utdit mailan Jesus dat adu'n tagu't dit nangkalliput na, imbagana't dat disipulus na un, "Mandolmang taku." ¹⁹ Utdi, ummadani kan siya dit osa un mistulun di lintog un kanana'n, "Mistulu, umoyak kan sika si kigada ayam."

²⁰ Summungbat si Jesus un, "Unnay pay dan buwot ta awad lungug si inggawan da kan dan sissiwit ta awad lubu da yoong sakona Inyanak di Tagu, naid boloy ku ut man-illongak."

²¹ Inggaw pay osa't dat disipulus na ud kanana'n, "Apu, oni ta umoy ku yan ilbon si amak."

²² Insungbat Jesus un, "Maitung-ud kaot kan sakon. Bay-ama sadat adi manuttuwa kan sakon ud mangilbon sida't minatoy da."†

Pinaginok Jesus Dit Bayogbog Kan Paluung

(Marcos 4:35-41; Lucas 8:22-25)

²³ Manlugaan man si Jesus sit bangka naitung-ud pay dat disipulus na. ²⁴ Inggaw da man sit gawan dit danum, kaklata lawa un gummali't nabilog ot malukulukut dit paluunga maisaysay-u utdit bangka ot dandaniyon mapnu't danum. Yoong si Jesus nasuyop. ²⁵ Ot ummoy dat disipulus na pinukaw un kanan dan, "Apu taguwon dikami! Ta malmos takuwon!"

²⁶ Summungbat si Jesus un, "Apay kumimut kayu? Kaakit nat pammati yun!"

Utdi, gummangun si Jesus ot ginimauwana dit bayogbog kan paluung ot gumminok da.

²⁷ Nasnasdaaw da un losan dat disipulus na ot kanan dan, "Ngad kadnin dituwa tagu'n ulay danat bayogbog kan paluung, tuttuwaon da tun ibaga na?"

Pinapiyan Jesus Dat Duwa'n Lalaki Un Sinakayan Di Dimunyu

(Marcos 5:1-20; Lucas 8:26-39)

²⁸ Dumangpot man da Jesus sit domang sin lakub din ili'd Gadara, ummat bat dat duwa'n lalaki'n sinakayan di dimunyu'n nanligwat sidit kaloblobnan. Nangkabilog da kan gakkimut da, siya'd gapuna'n maid makatuloda man-goy sit iiggawan da.

²⁹ Ilan da man si Jesus kaklata lawa'n gapappakuyan da un, "Sika un Anak Apudyus apay lingalingom dikami? Umoy ka kad situ ta umoy dikami dusaon sinat bokon payyana timpu na?"

³⁰ Inggaw da ud sin-amalana bolok un manubsubuk sit ad-adayu't akit.

³¹ Nampakpakaasi dat dimunyu kan Jesus un kanan dan, "Nu addagon dikami, manalnon dikami't dan bolok sidi."

³² "Ikayu!" kanan Jesus. Ot tinengyan da dat duwa'n tagu ot ummoy da nilumnok sidadit bolok. Utdiyon, nanggugunod dat sin-amalana boloka kaysan sit gassud ot naotdag da utdit bananaw ot losan da un nalmos.

* **8:17** Isaias 53:4 † **8:22** Sat naikanglit sin Griego, 'bay-ama sadat natoy dat mangilbon sidat minatoy da.' Ta sadan adi manuttuwa maibilang da un natoy sin man-iilan Apudyus.

³³ Sadat sin-ayyuwan sidat bolok, nampatodtoddak da un ummoy nangi-padamag sidat tagu't dit boboloy sidit napasamak, talon sidit napasamak sidat duwa'n sinakayan dat dimunyu. ³⁴ Utdi ummoy dat losana umili inila si Jesus. Ilan da man, nampakpakaasi da un taynan Jesus dit boboloy da.

9

Pinapiyan Jesus dit Adi Makagidu'n Tagu (*Marcos 2:1-12; Lucas 5:17-26*)

¹ Nanlugan uman da Jesus sit bangka ot nandolmang da un nangulin sit ili'n iinggawana. ² Utdiya ininggawana't di, inggaw da ud tagu'n nangidatong si adi makagidu'n tagu'n uumbog sit katli na. Utdit mailan Jesus un talona manuttuwa da kan siya, kanana't dit adi makagidu un, "Anak, pabilogom nat somsomok nu, ta napakawanon dat basul nu."

³ Ininggaw da ud mimistulun di lintoga nadaan sidi ot magngol da man dit imbagan Jesus kankanan da utdit somsomok da un, "Mambagbaga't maisuganggang kan Apudyus tuwa tagu."

⁴ Yoong tigammun Jesus dit somsomok da ot kinnanana'n, "Apay man-somsomok kayu't laweng? ⁵ Ngadan nat nalaslasu un maibaga? Sadin 'Napakawanon nat basul nu,' onnu san 'Gumangun ka ta kumiyang ka?' ⁶ Yoong pabilgok tu un adi makagidu dalapnu manigammuwan yu un sakona Inyanak di Tagu, awad kalintogak situn pita un mamakawan si basul." Utdi, imbagana't dit tagu'n adi makagidu un, "Ibagak kan sika, gumangun ka, alam nat obog nu ta manalan ka."

⁷ Gumangun dit tagu ot kaysan sit boloy da. ⁸ Mailan man dat tagu, ummogyat da ot nandaydayaw da kan Apudyus ta intod na dit kalintogan un kama't di si tagu.

Inayagan Jesus Si Mateo (*Marcos 2:13-17; Lucas 5:27-32*)

⁹ Tinengyan Jesus di un igaw ot utdit manaddaddalanana, naila na dit osa'n lalaki un mangngadan kan Mateo un man-uulup si bugisa mantutupak sit pisina na. Kinnanana Jesus kan siya un, "Maitung-ud ka kan sakon."

Lummigwat si Mateo ot naitung-ud kan Jesus.

¹⁰ Utdit inummoy da Jesus kan dat disipulus na utdit boloy da Mateo nakakan, adu dat man-uulup si bugis kan udum paya ibilang dat Judio un gumabasul dat inummoy. Ot nakaubung da kan da Jesus un dit nangan.

¹¹ Utdit mailan dat Fariseo, kinnanana da utdadit disipulus Jesus un, "Apay makakan din mistulu yu utdan man-uulup si bugis kan gumabasul?"

¹² Yoong magngol man Jesus dit imus da, siya'd summungbata kanana'n, "Sadan awad si sakit ud makasapul si man-aagas bokona sadan naid si sakit. ¹³ Anagon yu ud nu sin dit piyaona'n ugudon dit ugud Apudyus un kanana'n, 'San mangaasiyan yu utdan udum din piyaok, bokona san datun yu.' Dummatongak dalapnu ayagak dan gumabasul un masapula mandadaoli utdat basul da bokona sadan mangipagalupa nalintog da."

Imus Maipanggop si Manlanganan Un Mangan (*Marcos 2:18-22; Lucas 5:33-39*)

¹⁴ Namingsan, inggaw da ud dummatong un disipulus Juan un Mambunbunyang kan Jesus ot inimus da un, "Apay manlangan kami'n mangan sidadin Fariseo, yoong adida manlangana mangan danat disipulus nu?"

¹⁵ Summungbat si Jesus un, "Mabalin kad un mandomdom dadin sangaili't din boda nu inggaw payyan kan dida dit lalaki'n namboda? Bokon! Yoong

nu dumtong dit timpu'n maalaon dit lalaki'n namboda, siyadiyon ud timpu'n manlanganan da un mangan un mangipaila't dit domdom da."

¹⁶ Intuluy Jesus un kanana'n "Maid mangitakup si bagu'n luput sinat dadaana badut ta nu masaksakan, mangkulisonson dit bagu'n luput ot amadona'n pissayon dit dadaana badut. ¹⁷ Padana pay un naid mangibilung si bagu'n basi utnat dadaana geddanga bibillungan un adinaon mannatnat. Ta nu sumubuy, bultugona dit bibillungan ot kaynga ullawa'n maibukallay dit basi kan mayam-an pay dit bibillungan. Masapula sat bagu'n basi maibilung si bagu'n geddanga bibillungan dalapnu maid mayam-an."

*Sadit Abeng Jairo Kan Sat Babai'n Nanikdun Sit Badut Jesus
(Marcos 5:21-43; Lucas 8:40-56)*

¹⁸ Madama payyana makabagbagbaga't Jesus kan dida utdit dummatong dit osa'n pangat di Judio ot nampalintumong sit sinagung Jesus un kanana'n, "Kakatoy din abeng ku un babai, yoong pangngaasim ta umoy nu agpadan kad umungal."

¹⁹ Utdi, lummigwat si Jesus ot naibulun kan siya pati payon sidat disipulus na.

²⁰ Naitung-ud pay dit babai'n kagwampulu't duwa'n dagunon un makadadalada. Ot nakasuppenget sidadit adu'n tagu un ummoy sit awid Jesus asina sinekgel dit lagayadan dit badut na. ²¹ Ta kanana't dit somsomok na un, "Ulay nu masekgel ku ullawa din badut na, kumiyaak."

²² Nan-awing si Jesus ta nagikna na ot ilana man dit babai kinnanana'n, "Anak ku, pabilgom nat somsomok nu. Kummiya nat sakit nu gapu't nat pammatim kan sakon."

Ot dagusa kummiya dit babai.

²³ Sumaal man da Jesus sit boloy didit pangat, innilan Jesus dadit man-ullimong* kan sadat mampaalipangdasana tagu. ²⁴ Utdi kinnanana un, "Lumaksun kayu'n losan ta bokona natoy nat abeng. Masususyopa lawa."

Inyaamang da si Jesus.

²⁵ Yoong utdit nakalaksunon dat tagu, nilumnok si Jesus sit ininggawan dit abeng ot inaggomana dit ima na ot gummangun.

²⁶ Utdiyon, nandinadinamag dit maipanggop situ utdat nangkalliputa boboloy.

Pinapiyan Jesus Dat Duwa'n Nakulap

²⁷ Tinengyan Jesus diya igaw ot naitungtung-ud pay dat duwa'n nakulap kan siya. Mampappakuy da un kanan dan, "Sika'n kaganakan Ali David, kaasiyan dikami!"

²⁸ Utdit dumatong si Jesus sit boloya iinggawana, nilumnok ot nilumnok pay dat duwa'n nakulap un ummoy ummadani kan siya. Utdi, inimus Jesus kan dida un, "Tuttuwaon yu kad un kaboolaka papiyaon dikayu?"

"On, Apu," kinnanana da.

²⁹ Utdi, inaplusan Jesus dat ata da un kanana'n, "Kumiya kayu un kama't nat tuttuwaon yu un makwa."

³⁰ Ot dagusa nakaila da. Utdi, binilibilin Jesus dida un kanana'n, "Adiyu'n talon ibagbaga't udum tun kingwak!" ³¹ Yoong kaysan da un amodota imbagabaga da dit maipanggop kan Jesus sidat nangkalliputa boboloy.

Pinambagbagan Jesus dit Naumol

³² Utdit manaddalanan dat nakulapa kummiya, inggaw da ud nangidatong kan Jesus si naumol ta sinakayan di dimunyu. ³³ Maabus mana addagon

* **9:23** Siya'd ugalin dat Judio dit man-ullimong nu awad natoy.

Jesus dit dimunyu mambagbagaon dit tagu ot nasnasdaaw dat tagu'n nakaila un kanan dan, "Naid payyan innila mi si kama't tu ud Israel."

³⁴ Yoong sadat Fariseo un inggaw sidi, kanan da un, "Sat pangat dat dimunyu ud nangitod kan siya't pannakabalin na un mangaddag sidan dimunyu."

Kinaasiyan Jesus Dat Tagu

³⁵ Utdiyon, dinakdak Jesus dat losana kailin-ili un ummoy nanudtudu't dat sinagoga utdit Nabalun Damag un maipanggop sin mangiyapuwan Apudyus. Pinapiya na pay dat tagu't dat nadumaduma'n sakit kan pasigab da.

³⁶ Maila na man dat aduadu'n tagu'n maitungtung-ud kan siya, nadaguwan kan dida ta mangkakapsut da utdit ligat da kan naid mabalin da un mampatulungan un kama't kannelu'n maid man-aayyuwan.

³⁷ Utdi, kinnanana't dat disipulus na un, "Adu un maani yoong akit dan man-ani."† ³⁸ "Isunga iluwalu yu kan Apudyus un singkuwa't dan maani ta mangibaun si ad-adu un umoy man-ani."

10

Sadat Kagwampulu't Duwa Un Apostoles

(Marcos 3:13-19; Lucas 6:12-16)

¹ Pinandatdatong Jesus dat kagwampulu't duwa un disipulus na ot inidana dida't kalintogana mangaddag sidan nadadaga ispiritu kan mangagas sidadit mampaspasigab si nadumaduma'n sakit kan pasigab.

² Sadatu dat kagwampulu't duwa'n apostoles Jesus. Si Simon un manggagan si Pedro kan si sunud na un Andres, sada Santiago kan Juan un ganak Zebedeo, ³ sada Felipe, Bartolome, Tomas kan si Mateo un man-uulup si bugis, Santiago un anak Alfeo, Tadeo, ⁴ Simon un mangagan si Patriota,* kan si Judas Iscariote un nangituyuk kan Jesus.

Imbaun Jesus Dat Kagwampulu't Duwa

(Marcos 6:7-13; Lucas 9:1-6)

⁵ Imbaun Jesus dadiya kagwampulu't duwa ot binilibilin na dida un kanana'n, "Adi kayu umoy sidan bokona Judio onnu lumnok si singngadan na mana ili'd Samaria ⁶ nu adi, umoy kayu utdat bulun taku'n kaganakan Israel un kama't kannelu'n naiyawa. ⁷ Ikayu ot itudtudu yu un dummatongon dit timpu'n mangiyapuwan Apudyus. ⁸ Ot papiyaon yu dat masakit, paungalon yu dat natoy, papiyaon yu dat nakutoj kan addagon yu dat dimunyu't dat tagu. Adi kayu mampabayad ta bokona binayadan yu nat pannakabalin yu un intod ku kan dikayu. ⁹ Adi kayu mambalun si pilak ulay siping. ¹⁰ Adi kayu mampasiking kan adi kayu mangala't mansukatan yu si badut kan da kapatus kan ulay sul kud. Ta san mangkokwa lobbong na un maitdan si kasapulana.

¹¹ "Singngadan na mana ili'n dakngon yu, inapon yu din lumbonga manangaili kan dikayu ta siya'd inggawan yu inggana't manalan yu. ¹² Ot nu lumnok kayu't boloy kanan yu un, 'Itan dikayu kan Apudyus si kapiya.' ¹³ Ot nu lumbong un maitdan da, maituttuwa'n kapkapiya da. Yoong nu bokona lumbonga maitdan da't kapiya, maugnut dit imbaga yu.

† **9:37** San piyaona'n ugudon tu, adu dan tagu'n masapula matudtuduwan maipanggop kan Apudyus yoong akit dan umoy manudtudu. * **10:4** Isunga mangadanan si Simon si Patriota ta nakabunggu yu si bunggu dat Judio un napegota lummablaba sidatit Romano un ummoy nangitulay sit ili da.

¹⁴ “Ot nu awad da ud tagu’n adi mamal_{nok} kan dikayu onnu adi dumngol sidan itudtudu yu, tengyan yu diya boloy onnu ili ot ikagkag yu dat gabu’t dat iki yu.†

¹⁵ “Ibagak kan dikayu un nu timpu un mangukuman Apudyus, am-amod dit dusan dat tagu’t diya igaw nu sat dusan dat iSodoma kan iGomora.”‡

Sadat Dumatonga Ligat

(Mateo 24:1-14; Marcos 13:1-13; Lucas 12:11-12; 21:12-17)

¹⁶ “Donglon yu! Kama kayu’t kannelu un ibaun ku utdan tanan un asu. Ot masapula nalaing kan naalistu kayu’n kama’t ulog yoong kama’t kalupati’n naid loog na un man-uyung. ¹⁷ Alimbanan yu dat tagu ta dopapon kan idallay dikayu’n tu utdan ukum. Sabisabidan dikayu’n tu utdit dalom dat sinagoga da. ¹⁸ Gapu’t nat tumuttuwaan yu kan sakon, idalum dikayu’t dan gugubinnadul ya aali dalapnu panoknoka yu dit Nabal_u’n Damag kan dida kan sidat losana iyapuwan da. ¹⁹ Ot nu idatag dikayu’n maimusan sidan ukum, adi kayu madanagan nu inon dit mansusungbat yu kan nu ngadan nat ibaga yu ta maipatigammu payon kan dikayu utdiya timpu. ²⁰ Ta sadit isungbat yu bokona manligwat sit kanaknakoman yu, nu adi manligwat sit Ispiritun Apudyus un Ama taku.

²¹ “Sadi un timpu ituyuk dat tagu dat mismu’n sunud da un papatoy. Padana pay un ituyuk dat malong-ag un papatoy dat abeng da ot busulon pay dat aanak dat malong-ag da ot papatoy da dida. ²² Lawengon dikayu’t dan losana tagu gapu’t nat manuttuwaan yu kan sakon, yoong singngadan na mana adi lumipsuta manuttuwa kan sakon inggana’t anungus na, taguwon Apudyus. ²³ Nu paligaton dikayu’t osa’n ili, gumtik kayu’t sabali. Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un daan yu payyan magangput nat kewaal yu utdan losana ili’d Israel, dumatongaka Inyanak di Tagu.

²⁴ “Somsomkon yu un naid man-adal si nangatngatu nu sat mistulu na, kan naid baba-unon si natultulay nu sadit apu na. ²⁵ Mapnok okyanon nat osa’n man-adal nu maipada dit kapadasana’t dit mistulu na. Padana pay sit baba-unon nu maipada dit kapadasana’t dit apu na. Ot nu sakona Apu yu, ngadnon da si Beelzebub§ am-amodot nat ingadan da kan dikayu’n taguk.”

Sat Gattoka Iyogyat

(Lucas 12:2-7)

²⁶ “Adi kayu umogyat sidan tagu’n mamaligat kan dikayu. Ta naid mailimod si adi maikolwag onnu naisuluk si adi maipaltaw nu dumtong din timpu na. ²⁷ Sadat imbagak kan dikayu si nalimod, ipatigammu yu. Sadat inyagasaas ku kan dikayu, ipalawag yu utdan kataguntagu. ²⁸ Adi kayu umogyat sidan kumatoy si long-ag yoong adida mapatoy din kadogwa. Si Apudyus ud iyogyat yu ta siya’d makabalina manusa’t dit long-ag kan kadogwa utdin impiyelnu. ²⁹ Somsomkon yu danat tilina magatanga lawa danat duwa si siping, yoong naid osa’t matoy kan dida nu adin Apudyus ipalubus. ³⁰ Amodot kan dikayu ta tigammu na nat bilang nat buuk yu. ³¹ Siya’d gapuna un adi kayu umogyat ta amo napotog kayu kan Apudyus nu sadan tilin.”

† **10:14** Sadit mangikagkagan da utdat gabu’t dat iki da, bintaga di utdat tagu un madusa da gapu’t dit adida mandonglan kan manuttuwaan sit Nabal_u’n Damaga itudtudun dat apostoles Jesus. ‡ **10:15** Amoamod dit kinadadag dat tagu’t din Sodoma kan Gomora utdit isunga ingkoddong Apudyus un dusaona dida. § **10:25** Beelzebub — osa’n ngadan ud Satanas un apun dat nadadaga ispiritu.

*Sat Mangipudnuwan Kan Mangisuliban Kan Jesus
(Lucas 12:8-9)*

³² “Singngadan na mana mangipudnu utdan tagu utdit manuttuwaana kan sakon, ipudnuk pay kan Amak ud langit un manuttuwa. ³³ Yoong singngadan na mana mangisulib sidan tagu utdit manuttuwaana kan sakon, isulib ku pay kan Amak ud langit.”

*Si Jesus Ud Mansisinaan Di Tagu
(Lucas 12:51-53; 14:26-27)*

³⁴ “Adiyu kanana inummoyak situn pita un mangidatong si ginok ta sat katuttuwaana dummatongak un mangidatong si ispada ta mambanag tun dummakngak si binnusul. ³⁵ Sat anaka lalaki busulona si ama na, sat anaka babai busulona si ina na, sat manuganga babai busulona si katugangana un babai. ³⁶ Ot mambalina kadadagana kabusul di tagu dat kaboloy na.

³⁷ “Singngadan na mana amo mangipotog kan ama na, ina na onnu anak na nu sakon, adina lumbonga mambalin si disipulus ku. ³⁸ Ot singngadan na mana adi mamukud sit kulus* na asi maitung-ud kan sakon, adina lumbong un mambalina disipulus ku. ³⁹ Sat tagu’n gumamgam sit mataguwana’t tun pita matoy payon, yoong sat tagu’n matoy gapu’t nat umunudana kan sakon, maitdan si mataguwana maid kigad na.”

*Sat Gun-guna’n Itdon Apudyus
(Marcos 9:41)*

⁴⁰ “Singngadan na mana mangawat kan dikayu, sakon inawat na ot sat mangawat kan sakon, inawat na payon dit nangibaun kan sakon. ⁴¹ Ot sat mamalnok sidat propetan Apudyus gaputa propetan Apudyus dida, magun-gunaan pay sit padan dit gun-gunan di propeta. Sat mamalnok sit nalintoga tagu gaputa nalintog, magun-gunaan pay sit gun-gunan di nalintoga tagu. ⁴² Tuttuwa tun ibagak un sanat mangitod si sintasa ullawa’n danuma inumon di osa utdatuwa nadoba’n tagu gaputa buyut ku, magun-gunaan pay.”

11

*Sadat Imbaun Juan un Mambubunyag
(Lucas 7:18-35)*

¹ Gangputon man Jesus bilinon dat kagwampulu’t duwa’n disipulus na, kaysana ummoy nantudtudu maipanggop sit Nabalun Damag sidat il-ili un adani’t di.

² Ot si Juan un Mambubunyag, mababalud sidit nagngolana dat kokkoon Kristu ot nangibaun sidat disipulus na dalapnu umoy da imuson kan siya un,

³ “Sika kad dit insapatan Apudyus un dumatonga mangiyapu onnu awad sabali’t uwayon mi?”

⁴ Summungbat si Jesus un kanana’n, “Mangulin kayu kan Juan ta ibaga yu danat dingngol yu kan innila yu un, ⁵ makaila dat nakulap, kumiyang dat napilay, napapiya dat nakutol, makagngol dat nabongngog, napaungal dat natoy kan maipatpatigammu pay dit Nabalun Damag sidat nakapus. ⁶ Ot ibaga yu pay kan siya’n nagasat nat tagu’n maid duwaduwa na maipanggop kan sakon.”

⁷ Manalan man dat imbaun Juan, imbagan Jesus sidat tagu dit maipanggop kan Juan un kanana’n, “Utdit inummoy kayu kan Juan sin igawa maid tagtagguwan na, sin dit ninamnama yu un maila? Tagu kad un kama’t guluna mabayogbogan kad maapuapuyog? Bokon. ⁸ Ot ngadan dit ummoy yu inila?”

* **10:38** Sat kaipooyan dit mamukud sit kulus, disididu din osa’n tagu un mapaligatan onnu mapatoy maipagapu’t dit umunudana kan Jesus.

Tagu kad un nambadut si nabalbalu'n badut? Bokon. Sat kinatuttuwana sadat tagu un nabal si badut, san boloy ali'd inggawan da! ⁹ Ot ngadan didit ummoy yu inila? Osa'n propetan Apudyus? On, yoong ibagak kan dikayu un nangatngatu pay nu san propetan Apudyus dit inila yu. ¹⁰ Ta si Juan, siya'd ug-ugudon dit naikanglita Ugud Apudyus un kanana'n, 'Ibaun ku dit propetak un umun-una nu sika un umoy mangisagana't dit dalan un ayom.'

¹¹ Ibagak kan dikayu din tuttuwa un naid payyan naiyabeng si tagu uttun pita si pinasawayana dit kinapotog Juan un Mambubunyag. Yoong san kadobaan sin mangiyapuwan Apudyus napotpotog nu si Juan. ¹² Manipud sit timpu un nanudtuduwan Juan un Mambubunyag inggana't tun satun, napegot da un man-itudtudu utdit maipanggop sit mangiyapuwan Apudyus ot awad da ud talona man-an-anus inggana't maidagamung da utdit mangiyapuwana.*

¹³ Ta losan dat propetan Apudyus sidit kan sadit lintoga ingkanglit Moses, imbaga da dit maipanggop sit mangiyapuwana inggana't dit dummakngan Juan. ¹⁴ Ot nu tuttuwaon yu dat imbagbaga da, maawatan yu un si Elias un naipugtu'n mangulin, si Juan dit tungpal na. ¹⁵ Nu awad inga yu un makanggol, dumngol kayu.

¹⁶ "Sinsadin, singngadan nat mangiyaligak sidan tagu uttuwa lonap? Kama da utdan aabeng un gatupakan sidin aammungan di tagu'n mampipinnakuy sidan kaalimok da un kanan dan, ¹⁷ 'Mangangsa kami yoong adi kayu manadok! Manlamat kami yoong adi kayu man-ibil!'

¹⁸ "Kakamma da utdadiya aabeng ta utdit dummatong si Juan, nanlangana nangan kan adina umminum si kumpolmi'n gumuuk ot kanan da un nadimunya!

¹⁹ "Dummatongaka Inyanak di Tagu, nangananganak kan umminuinum mak ot kanan da umana, 'Ilan yuwot nalawota mangan kan uminum, gagayyom na pay dan man-uulup si bugis kan uduma gumabasul!' Yoong tamman nu siya'd kanan da ta maila payon din kinakustun dit silib Apudyus sin mantatagun dan manuttuwa."

Sadat Tagu'n Adi Nanuttuwa kan Jesus (Lucas 10:13-15)

²⁰ Inggimaun Jesus dat tagu't dat boboloya nangkokwaana't dat adu'n am-amug na ta adida nandadaoliyan dat basul da. ²¹ Ot kinnanana un, "Kaasi kayu'n iCorazin kan iBetsaida ta nu utdin Tiro kan Sidon ud nakwaan dat am-amuga kingwak sinat igaw yu, nasulit okyanon un nambadut da si ganggoti kan nantutupak da utdit kagabuwan un mangipail-an da un talona mandadaoliyan da dat basul da! ²² Isunga ibagak kan dikayu un, un-unnay din dusan dan iTiro kan iSidon nu san dusa yu un iCorazin kan iBetsaida nu timpu un mangukum si Apudyus!

²³ "Ot dikayu paya iCapernaum, sanat kanan yu maidayaw kayu'd langit? Bokon! Maidawat kayu't din impiyelnu. Ta nu naipaila't dat iSodoma dat impailak kan dikayu'n am-amug, nan-awidan da okyan dat basul da kad, adin Apudyus yinam-an dit boboloy da ot awad payyan sinsatun! ²⁴ Ot ibagak kan dikayu un, un-unnay din dusan dan iSodoma nu san dusa yu nu timpu un mangukum si Apudyus."

Itan Jesus Si Naginoka Somsomok Kan Man-illongona Dat Manuttuwa Kan Siya

* **11:12** San osa'n kaipooyan ditu un bersikulu, nansagapal si amoda maidapdapesan dit mangiyapuwan Apudyus ot awad da ud talona mangipapilita makaInok sit mangiyapuwana.

²⁵ Utdi payona timpu, nanluwalu si Jesus un kanana'n, "Manyamanak Ama un Apu ud langit kan situn pita ta impatigammum sidat bokona diadal dat inlimod nu utdat nasilib kan diadal. ²⁶ On, yamanok Ama ta siya'd piniyama makwaana."

²⁷ Maabus mana manluwalu, kanana't dat tagu un, "Impulang Amak kan sakon dat losana banag. Ot maid makatigammu't dan losana maipanggop kan sakona Anak nu adi si Amak kan maid makatigammu't dan losana maipanggop kan Amak nu adi sakona Anak na kan singngadan na mana piyaoka mangipatigammuwan.

²⁸ "Losan kayu'n nabannug kan madagdagsonan, umoy kayu kan sakon ta man-illongok dikayu. ²⁹ Tuttuwaon yu datu'n itudtuduk,† kan man-adal kayu kan sakon ta naanusak kan napakumbabaak ot maillongan kayu. ³⁰ Ta nalasu datun tudtuduk kan nalangpaw datun ipakwak kan dikayu."

12

Imus Maipanggop Si Al-algawa Iillongan (*Marcos 2:23-28; Lucas 6:1-5*)

¹ Nangoy da Jesus sit kapappayawana namul-an si trigo ot sadiya algaw, al-algawa iillongan di Judio. Ot gaputa nabitil dat disipulus na, nansaplut da utdit bungan di trigo si kinutiman da un dinuum. ² Yoong inggaw da ud Fariseo un nangila't dit kingwa da ot kinnanana da kan Jesus un, "Ilam kad din koon dan disipulus nu. Adin dit lintog ipalubus un koon di nu al-algawa iillongan."

³ Summungbat si Jesus un kanana'n, "Adiyu kad nabasa dit kingwan da Ali David kan dat bulun na utdit nabitilan da? ⁴ Nilumnok si Ali David sit boloy Apudyus ot kinan da utdat bulun na dit tinapaya naidatun kan Apudyus un sadat padi ullawa'd mabalina mangan. ⁵ Adiyu kad nabasa utdit lintoga ingkanglit Moses un salsalungasingon dat padi dit lintog ta mangkokwa da utdit timplu nu al-algawa iillongan? Yoong bokona makabasul da. ⁶ Ibagak kan dikayu un, antu uttuwon kan dikayu ud napotpotog nu sadin timplu. ⁷ Kanan dit ugud Apudyus un, 'Napotpotog kan sakon din mangaasiyan yu utdan pada yu un tagu, nu san datun yu.' Nu maawatan yu tun piyaona'n ugudon tu, adiyu pabasulon dan maid si basul. ⁸ Ta sakona Inyanak di Tagu dit awad si kalintogana* mangibaga't dit mabalina makwa nu al-algawa iillongan."

Sat Tagu'n Naek-ekana Nakulekug Si Ima (*Marcos 3:1-6; Lucas 6:6-11*)

⁹ Utdi, kaysan si Jesus ot ummoy sit sinagogan dat Judio utdi. ¹⁰ Inggaw tagu't di un naek-ekana nakulekug dit osa un ima na. Ot sadat tagu'n man-in-inap si mamabasulan da kan Jesus inyimus da un, "Ipalubus kad dit lintog taku'd man-agas sit al-algawa iillongan?"

¹¹ Summungbat si Jesus un kanana'n, "Singngadan na kan dikayu ud adi umoy mangokal sit kannelu na nu mabituan sit al-algawa iillongan? ¹² Amo napotpotog nat tagu nu sat kannelu ot siya'd manigammuwan un ipalubus nat lintog nu mangwa taku't nabalun nu al-algawa iillongan."

¹³ Utdi, imbaga na utdit nakulekug si ima un, "Uknadom nat imam." Inuknad dit tagu dit ima na ot kummiya'n naipadaon sit osa'n ima na.

† **11:29** Utdit bagbagan di Griego kanana un, igga yu tun tangkeluk, ta san kaiyaligan di tangkelu, sadat tudtudu. Isunga nu naigga dit tangkelu kan dida piyaona'n ugudon un tuttuwaon da dat maitudtudu. * **12:8** Sat kanana utdin Griego, Apun di al-algawa iillongan.

¹⁴ Utdi, kaysan dat Fariseo ot ummoy da nambabagbaga nu inon mampapatoy da kan Jesus.

Si Jesus Ud Pinilin Apudyus

¹⁵ Tigammun Jesus di un panggop da ot tinengyana diya boboloy. Aduadu'n tagu dat naitung-ud kan siya ot pinapiya na dat losana masakit. ¹⁶ Binilin na dida'n adida ibagbaga dit maipanggop kan siya ¹⁷ dalapnu matungpal dit paimbagan Apudyus sit propeta Isaias sidita kanana'n,

¹⁸ "Siyatu tun manselselbi kan sakon un pinilik. Siya'd pipiyaok kan talona masmas-omak. Itdok tun Ispirituk kan siya ot ipatigammu na utdan losana tagu din nalintoga man-uukum ku.

¹⁹ Adina akasinnungbat kan mampakuy onnu idangsol dit ginga na utdin kalsa.

²⁰ Adina putdon dit nalupaka loda onnu kospan dit matmatttoyana pingki.† Adina man-illong inggana't mantulay dit kinalintog.

²¹ Ot siya'd mannamnamaan dat losana tagu un managu kan dida."‡

Si Jesus Kan Si Beelzebub

(Marcos 3:20-30; Lucas 11:14-23)

²² Sin-algawan payyan, inggaw da ud tagu'n nangidatong kan Jesus si nakulap kan naumul ta sinakayan di dimunyu. Inaddag Jesus dit dimunyu't dit tagu ot nambagbaga kan umilaon. ²³ Ot nasdaaw dat losana tagu'n nangila un kanan dan, "Siya kad nin tu dit kaganakan Ali David un uuwayon taku?"

²⁴ Yoong donglon man dat Fariseo di kanan da un, "Si Beelzebub ullawa un pangat dat dimunyu ud makaitod kan siya si pannakabalin na un mangaddag sidan dimunyu."

²⁵ Yoong tigammun Jesus dit somsomok da ot inyabalig na kan dida un, "Sanat ili un mambibinnusul pay lawan danat tagu na, adina mandonoy. Padana pay sidanat mangkakailiyan onnu simbalyana mambibinnusul pay lawan, makaskasway da. ²⁶ Ot nu addagon Satanas si Satanas, busulona dit long-ag na pay lawan ot innona'n mandonoy dit mangiyapuwana? ²⁷ Nu tuttuwa'n si Beelzebub dit nangitod si pannakabalin ku un mangaddag si dimunyu, ngadan nat nangitod si pannakabalin danat buyut yu un mangaddag si dimunyu nu? Ot sadan buyut yu pay lawan ud mamanoknoka bokon nat kanan yu. ²⁸ Ot gaputa san Ispiritun Apudyus ud nangitod si pannakabalin ku un mangaddag si dimunyu, siya ud mangilasinan un dummatongon kan dikayu din mangiyapuwana Apudyus.

²⁹ "Osa payyan, in-inon di osa'n man-aakaw makalnok sinat boloy di gumibiloga tagu nu adina yan pangawon dit gumibiloga tagu, asi lumnok sit boloya man-ala't dat losana kokokwa na?

³⁰ "Sat adi gumungguy kan sakon, busulona'd sakon. Ot sat adi tumulunga man-awis sidan tagu un manuttuwa kan sakon, dida'd mangiyad-adayu't dan tagu kan sakon. ³¹ Isunga ibagak kan dikayu un losana basul kan nadadaga maibaga un maisuganggang kan Apudyus, mapakawan. Yoong sat mangibaga't nadadaga maisuganggang kan Ispiritu Santu bokona mapakawan. ³² Ulay sanat mangibaga't nadadaga maisuganggang kan sakona Inyanak di Tagu mapakawan yoong sanat mangibaga't nadadaga maisuganggang kan Ispiritu Santu, adina'n talon mapakawan diya basul na si inggaingga."

† **12:20** San kaipooyan dituwa abalig, adin Jesus patungadon dat nakapsut si pammati kan madisdis-maya nu adi tulungana dida. ‡ **12:21** Isaias 42:1-4

Sat Kayu Kan Sat Bunga Na
(Lucas 6:43-45)

³³ “Nu napiya din kayu, napiya pay din bunga na. Nu laweng din kayu, laweng pay din bunga na. Ta matigammuwan nat kinakayun dinat kayu utnat bunga na. ³⁴ Ot dikayu’n kaganakan di uloga nagita, innona’n makaibaga kayu’t napiya nu nadadag nat somsomok yu? Ta sanat awad sinat kasomsomkan di tagu, siya’d ibosway dinat sangi na. ³⁵ Sat napiya’n tagu, napiya dat awad sit somsomok na isunga napiya dat ibosway dit sangi na. Ot sat lawenga tagu, laweng dat awad sit somsomok na isunga laweng dat ibosway dit sangi na.

³⁶ “Tuttuwa tu un ibagak kan dikayu un, nu dumtong dit al-algawa man-gukuman Apudyus, osaosa’n tagu sungbatana dat losana imbagbaga na un naid si bogabogas. ³⁷ Ta sanat ugud yu, siya’d mamanoknok nu madusa kayu onnu bokon.”

Kindaw Da Un Mangipaila’t Am-amug Si Jesus
(Marcos 8:11-12; Lucas 11:29-32)

³⁸ Inggaw da ud mimistulun di lintog kan Fariseo un nangibaga kan Jesus un, “Mistulu, piyaon mi un mangipaila ka si am-amug.”

³⁹ Yoong summungbat si Jesus un kanana’n “Nadadag dan tagu’t tuwa lonap kan nan-awidan da si Apudyus ot man-inap dat am-amug si mangi-lasinan da nu imbaunak kan Apudyus. Yoong naid udum si ipailak nu adi sat naipasamak kan Jonas un propetan Apudyus. ⁴⁰ Ta tulu’n algaw kan tulu’n labi dit Jonas un ininggaw sit buwang didit dakodakola ikan ot padana pay kan sakona Inyanak di Tagu un mailbonak si tulu’n algaw kan tulu’n labi. ⁴¹ Ot nu dumatong dit al-algawa maukuman dat losana tagu, sumikad dat iNineve un mamabasul sidan tagu’t tun satun. Ta utdit nagngolan dat iNineve dit intudtudun Jonas, nandadaoli da ot nan-awidan da dat basul da. Ot antu kan dikayu’d nangatngatu nu si Jonas yoong adiyu tuttuwaon. ⁴² Ot padana paya sumikad dit babai’n apun dat iSeba un mamabasul sidan tagu’t tun satun. Ta nanligwat sin adaddayuwana ili’n ummoy nandongol sit ugud didit nalainga Ali Solomon, yoong antu ud nangatngatu nu si Ali Solomon, yoong adin dat tagu donglon.”

Nangulin Dit Dimunyu
(Lucas 11:24-26)

⁴³ Intultuluy kampay Jesus dit nan-abalig un, “Nu lumaksun nat nadadaga ispiritu utnat tagu’n sinakayana, umoy man-ayaayaw sidit igawa naid danum un man-inap si man-illongana. Nu maid odasana’t inggawana, ⁴⁴ kanana un, ‘Mangulinak sit boloy ku un tinengyak.’ Ot nu dakngona dit tagu un kama’t boloya naid inggaw un nadalusan kan nauinus, ⁴⁵ umoy mangidallay si pitu’n ispiritu’n amo nadaddadag nu siya ot longkon da un igawan diya tagu. Kadon amo nadaddadag dit kasasaad didiya tagu nu sadit damu. Ot kama’t di pay din mapasamak sidan nadadaga tagu’t tun satun.”

Sat Inan Jesus Kan Dat Susunud Na
(Marcos 3:31-35; Lucas 8:19-21)

⁴⁶ Madama payyana mambagbaggabaga si Jesus sidat tagu utdit dummatong dat ina na kan dat sunud na. Ininggaw da utdit lasin ta piyaon da un makabagbaga kan Jesus. ⁴⁷ Utdi inggaw osa’n ummoy nangibaga kan Jesus un, “Andi da inam kan da sunud nu un gasikadan sin lasin ot piyaon da un makabagbaga kan sika.”§

§ 12:47 Naid sidan uduma manuskrito tuwa bersikulu.

⁴⁸ Yoong summungbat si Jesus un kanana'n, "Singngadan kad nat inak kan da susunud ku?" ⁴⁹ Intudu na dat disipulus na un kanana'n, "Sadatu dat inak kan da susunud ku. ⁵⁰ Ta singngadan na mana mangwa't dan ipakwan Amak langit, dida'd susunud ku kan inak."

13

Sat Tagu'n Ummoy Nan-iwalis Si Bukol (*Marcos 4:1-9; Lucas 8:4-8*)

¹ Sadi payona al-algaw, tinengyan Jesus diya boboloy ot kaysan sit igid bananaw. Nantupak ta mantudtudu, ² yoong gaputa aduadu dat tagu'n nangammung kan siya, ummoy nantupak sit bangka ot summikad dat tagu utdit igid bananawa mandongol. ³ Adu dat imbaga na kan dida'n inyabalig na un kanana'n,

"Inggaw osa'n tagu un ummoy nan-iwalis sit bukola tagimula na. ⁴ Ot utdit man-iwalisana, naotdag dat uduma bukol sit igid dit dalan ot ummoy dat sissiwit inamin timpok. ⁵ Naotdag dat uduma bukol sit kabatbatuwana akit si pita ot asimpiga da un tummubu ta atapaw dit pita na. ⁶ Yoong uminit man, nalpak da ot nalangu da gaputa adida nakalamut si adalom. ⁷ Naotdag dat udum sit kasassaitan ot dumakol man dat sait naseet dat mula. ⁸ Sadat udum paya bukol naotdag da utdit nalasa'n pita ot dummakol kan namunga da. Inggaw da ud namunga't singgagasut, inggaw da pay namunga't sin-oonomapu lu kan sintutlumpulu dat udum." ⁹ Utdi, inyanungus Jesus un kanana'n, "Dikayu'n awad si inga un makagngol, dumngol kayu."

Sat Kaipooyan Dit Abalig (*Marcos 4:10-12; Lucas 8:9-10*)

¹⁰ Utdi, ummadani dat disipulus Jesus kan siya ot inimus da un, "Apay iyabalig nu nat mantutudtudum kan dida?"

¹¹ Summungbat si Jesus un, "Dikayu'd nangipatigammuwan Apudyus sidat adi naipatigammu't dit maipanggop sin mangiyapuwana. Yoong kan dida, adina naipatigammu. ¹² Ta sat tagu'n mamtog sidan donglona, madogaan dit man-aawat na kad amoamod dat maawatana. Yoong sadit adi mamtog sidan donglona ulay sadit akita kanana'n naawatana, makaan. ¹³ Satu'd gapuna un iyabalig ku un mantudtudu kan dida, ta ulay nu iillan da adida maimatunan, ulay dodonglon da adida makaawat. ¹⁴ Talona dida'd tungpal dit impapadtun Apudyus kan Isaias un propetana't dit un kanana'n, 'Makaddongodongol kayu yoong adi kayu makaawat, iillan yu yoong adi kayu makaimatun.

¹⁵ Ta sadatu un tagu ginumlang dit somsomok da. Ot mamongngobongngog kan mangulakup da. Ta nu bokona kama't di, mabalin da un makaimatun, makagngol kan makaawat kad man-ulin da kan sakon ot papiyaok dida.' "

¹⁶ Ot intultuluy Jesus un kanana'n, "Yoong dikayu, nagasat kayu ta makaila kan makagngol kayu. ¹⁷ Tuttuwa'n adu un propetan Apudyus kan nalintoga tagu't dit un talona mamiya'n mangila utdan mail-ila yu uttun satun yoong adida naila, adu dan mamiya'n mangngol sit magmagngol yu yoong adida nagngol."

Inlawlawag Jesus Dit Abalig (*Marcos 4:13-20; Lucas 8:11-15*)

¹⁸ "Ot donglon yu," kinnanana Jesus, "ta ibagak dit kaipooyan dit inyabalig ku maipanggop sit tagu'n ummoy nan-iwalis si bukol.

¹⁹ “Sadat tagu’n nakanggol sit Ugud Apudyus maipanggop sit mangiyapuwana yoong adida maawatan, dida’d alig dit dalana naotdagan dat bukol. Ot ummoy Satanas kinaan dit uguda dingngol da. ²⁰ Sat kabatbatuwana naotdagan dat uduma bukol, alig dat tagu’n mangngol sit ugud Apudyus ot dagusa matalok da un mangawat. ²¹ Yoong adina makalamut dit ugud kan dida isunga adina mambayag dit manuttuwaan da. Nu awad mapaligatan daon onnu uyungan dat tagu dida maipagapu’t dit manuttuwaan da utdit ugud, dagusa lumipsut daona manuttuwa. ²² Sadit kasassaitana naotdagan dat uduma bukol, alig na dat tagu’n mangngol sit ugud Apudyus yoong gapu’t dat adu’n mabulungan da maipanggop sit mataguwan da uttun pita kan san gumangaman da un gumaknang, maabak dit dingngol da un ugud ot adina makabunga. ²³ Ot sadit nalasa’n pita un naotdagan dat uduma bukol, alig na dat tagu’n mangngol kan makaawat sit ugud Apudyus. Ot mamunga da un kama’t mula un mamunga’t singgagasut, sin-oonoma pulu dat udum, kan sintutlu’n pulu dat udum.”

*Sat Abalig Maipanggop Sin Mangiyapuwan Apudyus
(Marcos 4:26-29)*

²⁴ Nan-abalig payyan si Jesus kan dida un kanana’n, “San mangiyapuwan Apudyus maiyalig si tagu’n ummoy nammula’t nabalu’n bukol sit mumul-ana. ²⁵ Labi man sit nangkasuyop dat tagu, ummoy dit kabusul na inwalis dit bukol di bollat sit namul-an ot kaysan. ²⁶ Dummakol dat mula ot namunga da yoong dummakol pay dat bollat. ²⁷ Utdi, sadat baba-unon dit singkuwa’t dit mumul-an ummoy da kan siya ot kanan da un, ‘Apu, maid mit naikalut sit immulama bukol ot sin din nanligwatan didi’n bollat?’

²⁸ “Summungbata kanana’n, ‘Inwalis dit kabusul.’ Ot kanan dat baba-unona’n,

“ ‘Piyaom ta umoy kami baguton dan bollat?’

²⁹ “Summungbata, ‘Adiyu ta maisalibagut kad dan mula ya. ³⁰ Bay-an yu ta dumakol da inggana’t aappitan. Asik ibaga’t dat umoy man-ani un baguton da yan aminon nat bollata poston asida sobgon, asida aniyona igga’t din alang ku dat maani.’ ”

*Abalig Maipanggop Sit Bukol Di Mustasa
(Marcos 4:30-32; Lucas 13:18-19)*

³¹ Ot inyabalig payyan Jesus un kanana’n, “Sadin mangiyapuwan Apudyus, maiyalig si bukol di mustasa un ummoy dit tagu immula’t dit mumul-ana. ³² Siya’d kaban-ogana bukol yoong nu dumakola nagabogabong, siya’d kadakolana mula ot kama’t dakola kayu’n umoy dat sissiwit manlubuwan dadit sanga na.”

*Sat Abalig Maipanggop Sit Bubud
(Lucas 13:20-21)*

³³ Nan-abalig payyan si Jesus un kanana’n, “Sadin mangiyapuwan Apudyus, maiyalig si bubuda itamay dit babai si adu’n alina ot alisana un losan dit maitamayana.”

*Sat Panggop Jesus Un Nangiyabalig Sidat Tutudu Na
(Marcos 4:33-34)*

³⁴ Inyabalig Jesus un losan dat tutudu na utdat aduadu’n tagu’n ummoy kan siya. Naid intutudu na si adi naiyabalig. ³⁵ Kama’t di dit kingwa na dalapnu matungpal dit paimbagan Apudyus sidit propeta na un kanana’n, “Iyabalig ku un man-ugud kan dida. Ipatigammuk kan dida dit adi naipat-patigammu manipud sit nakwaan ditun lubang.”

Sat Kaipooyan Dit Abalig Maipanggop si Bollat

³⁶ Utdi, tinengyan Jesus dat adu'n tagu ot nilumnok sit boloy. Ummoy dat disipulus na kan siya ot kinnanana da un, "Ipakaawat nu ud dit kaipooyan dit inyabalig nu un bollat sit payaw?"

³⁷ Summungbat si Jesus un kanana'n, "Sadit tagu'n nangimula't dat nabalu'n bukol, sakon un Inyanak di Tagu. ³⁸ Ot sat mumul-an, satun lubung. Sadat nabalu'n bukol, sadat tagu'n maidagamung sin mangiyapuwan Apudyus ot sadat bollat, dida dat tagu'n Satanas. ³⁹ Ot sat kabusula ummoy nangiwalis sit bukol di bollat, si Satanas. Sadit timpu'n aappitan, siya'd anungus tun lubung. Ot sadat nan-ani, dida dat aangel Apudyus. ⁴⁰ Ot padan dit nasinupan kan nasobgan dat bollat dit mapasamak nu anungus tun lubung. ⁴¹ Ta sakona Inyanak di Tagu, ibaun ku dadit anghel ku un umoy mandagup sidat losana tagu'n maigapuwan di mambasulan di udum kan losana nadadag ot isinana dida utdan iyapuwan Apudyus. ⁴² Ot idawat da dida't din apuya adi maksop un siya'd man-ibilan kan mangngilotan da. ⁴³ Yoong sadat nalintoga tagu makasiling din tukkol da un kama't init sin mangiyapuwan Ama da. Ot dikayu'n awad si inga un makagngol, dumngol kayu."

Sat Maiyaligan Din Mangiyapuwan Apudyus

⁴⁴ Intultuluy kampay Jesus un kanana'n, "San mangiyapuwan Apudyus maiyalig si kaluuba naikulub sin payaw. Odasan man di osa'n tagu, amod dit talok na ot binunbunana'n obos ta ummoy na yan inlaku dat losana kokokwa na asina umoy gatangan dit payaw.

⁴⁵ "Padana paya maiyalig din mangiyapuwan Apudyus si kumopolaka tagu'n man-in-inap si napopotoga perlas. ⁴⁶ Odasana man dit kapotgan, kaysan ot ummoy na inlaku dat losana kokokwa na, asina umoy gatangan dit perlas.

⁴⁷ "Padana paya sadin mangiyapuwan Apudyus, maiyalig sit tabukul un insab-uk dat mantatabukul sidin baybay ot nangna utdat losana kalasin di lamos. ⁴⁸ Utdit napnu, intakdang dat mantatabukul sit igid ot intupak da un nampili't dat lamos. Sadat napiya, innigga da utdit balulang ot sadat laweng, indawat da. ⁴⁹ Siya'd padan dit mapasamak di nu anungus tun lubung. Ta umoy dat anghel ilasin dat nadadag sidat nalintoga tagu. ⁵⁰ Ot idawat da dat nadadag sit apuya adi maksop ot mampaibil da un mangngilongilot."

⁵¹ Utdi, inimus Jesus sidat disipulus na un, "Naawatan yu un losan dan inyabalig ku?" "On," kanan da.

⁵² Ot kinnanana Jesus un, "Nu kama't di, maawatan yu payon un san mistulun di lintog un natudtuduwan sidan maipanggop sin mangiyapuwan Apudyus, maiyalig si osa'n gumalyan un mangokal sidat bagu kan dadaana alikam na un naitalipon sit iiggaan di alikam."

Adin Dat Kailiyan Jesus Nanuttuwa Kan Siya (Marcos 6:1-6; Lucas 4:16-30)

⁵³ Gangputon man Jesus dat abalig na, tinengyana diya igaw, ⁵⁴ ot nangulin sit boboloy da. Ummoy nansulu't dit sinagoga ot nasnasdaaw dat nandongol sit tududu na ot kanan da un,

"Nangal-an ditu uttun silib na kan pannakabalinna'n mangwa't nakaskasdaaw? ⁵⁵ Bokon kada sat anak Jose un kalupantel nat? Si Maria dit ina na kan, sada Santiago, Jose, Simon kan Judas dat sunud na! ⁵⁶ Inggaw da pay un losan situ dat sunud na un babai! Nangal-al-ana utnat laing kan pannakabalin na?"

⁵⁷ Adin dat tagu maawat si Jesus, siya'd gapuna'n imbaga na kan dida un, "Madayaw nat propetan Apudyus sit losana umoyana malaksig sit mismu'n

ili na kan sidat kabo_loy na.” ⁵⁸ Ot adina nangwa’t adu’n nakaskasdaaw sisi ta adida tinuttuwa.

14

Sat Natoyan Juan Un Mambubunyag (*Marcos 6:14-29; Lucas 9:7-9*)

¹ Sadiya timpu, dingngol Herodes un siya’d mangiyapu utdin Galilea dit damag maipanggop kan Jesus. ² Kanana’t dat tagu na un, “Siya si Juan un Mambubunyaga ummungal. Siya’d gapuna un awad pannakabalin na un mangwa’t nakaskasdaaw.”

³ Kama’t di dit imbagan Herodes ta siya’d nampadopap kan nampaibalud kan Juan sidit ta impagapu na kan Herodias un asawan Felipe un sunud na. ⁴ Ta si Juan, kanayun un ibagana kan Herodes un, “Iyadin dit lintog taku’n asawaom nat ipag nu un si Herodias.” ⁵ Ot siya’d gapuna’n piyaon Herodes papatoy si Juan yoong umogyat sidat tagu ta tuttuwaon da un propetan Apudyus si Juan.

⁶ Yoong utdit timpun dit algawa naiyanakan Herodes, nan-amung da ot nanadok dit balasanga anak Herodias sit sanguwan dat kaaduwon. Nasnasom si Herodes ⁷ ot insapata na utdit anak un itdona kan siya dit ulay singngadan na un kodawona!

⁸ Insulun ina na dit ibagana ot kanana’n, “Piyaoka itdom kan sakon dit ulun Juan un Mambubunyag un napalatu.”

⁹ Nasigab dit angos ali Herodes yoong gapu’t dit sapatana kan dingngol pay dat sangaili na, imbilin na un maitod dit kodkodawona. ¹⁰ Ot nangibaun si ummoy namutul sit ulun Juan sit baballudan.

¹¹ Utdiyon indatong da dit napalatu’n ulun Juan ot intod da utdit balasang. Asin payon dit balasang intod kan ina na.

¹² Matigammuwan man dat disipulus Juan dit naipasamak, ummoy da inala dit ladag Juan un innilbon asida ummoy imbaga kan Jesus.

Pinakanan Jesus Dat Aduadu’n Tagu (*Marcos 6:30-44; Lucas 9:10-17; Juan 6:1-14*)

¹³ Magngolan man Jesus dit damag maipanggop kan Juan, tinengyana diya igaw ot nanlugan sit bangka’n kaysan sit igawa maid tagtagguwan ta piyaona’n man-os-ossaan. Yoong matigammuwan man dat tagu, nangkikkiyang da un nangoy sit igid baybay un naitung-ud kan siya. ¹⁴ Dumangpot man si Jesus, naila na dadit aduadu’n tagu un naitung-ud. Nadaguwan kan dida ot pinapiya na dadit masakit kan dida.

¹⁵ Gumidgidam man, ummoy dat disipulus na kan siya ot kanan dan, “Nasdomon, naid pay tagtagguwan situ. Padalnom danat tagu ta umoy da utdan boboloy ta gumatang da pay lawan si kanon da.”

¹⁶ Summungbat si Jesus un, “Adina masapula manalan da. Dikayu’d mangitod si kanon da.”

¹⁷ Kanan dat disipulus na kan siya un, “Lima’n bukolala tinapay kan duwa’n ikana lawa tun antu kan dikami.”

¹⁸ Kinnan Jesus un, “Idatong yu uttu.” ¹⁹ Utdiyon imbilin na utdat tagu un mantupak da utdit kabollatan, asina inala dat lima’n bukolala tinapay kan duwa’n bukolala ikan ot nantangad langit un nanyaman kan Apudyus. Magangput man, biniibiik na dat tinapay asina intod sidat disipulus na ta iwalas da utdat tagu. ²⁰ Losan da un nabsuga nangan. Ot sinupon da man dat nabun-an, napnu dat kagwampu’t duwa’n lakba si tinapay.

²¹ Umoya lima'n libu dit bilang dat lalaki'n nangan un adina naibilang dat babai kan aabeng.

Sat Kummiyangang Jesus Sit Lap-at Dit Danum
(*Marcos 6:45-52; Juan 6:15-21*)

²² Maabus man di, pinanlugan Jesus dat disipulus na utdit bangka ta umuna da utdit domang sidit mampadalnanaon sidat tagu. ²³ Abusona man padalnon dat tagu, nanagada't dit bateleda ummoy nanluwalu'n ossaan. Utdit lumabiyon iingaw payyan si Jesus sit bateleda ossaan, ²⁴ ot sat bangka'n nanluganan dat disipulus na, inggawon sit adani't dit gawan dit baybaya itaptappiyak di paluung ta nabilog dit bayogboga dumupak kan dida. ²⁵ Bungbung-on man, naitung-ud si Jesus un kummiyang sit lap-at dit danum. ²⁶ Yoong maila da man dit mangkikiyang sit lap-at dit danum, nakapakuy da utdit amoda kimut da un kanan dan, "Banig!"

²⁷ Yoong dagusa gumminga't Jesus un, "Adi kayu kumimut ta sakon, adi kayu madanangan!"

²⁸ Gumminga pay si Pedro un kanana'n, "Apu! Nu tuttuwa'n sika, pakiyangonak pay sinat lap-at dinat danuma umoy kan sika."

²⁹ "Awenu!" insungbat Jesus. Utdiyon, nilumsa't Pedro utdit bangka'n kummiyang sit lap-at dit danuma ummoy kan Jesus. ³⁰ Yoong magikna na mana nabilog dit bayogbog, kummimut ot utdit malmalnodon impakuy na un, "Taguwonak Apu!"

³¹ Ot dagusa inaggoman Jesus un kanana'n, "Kaakit nat pammatima! Apay manduwaduwa ka?"

³² Utdit nakalugan daona duwa't dit bangka kaklata naid dit bayogbog. ³³ Ot sadat disipulus na un iningaw sit bangka, nandaydayaw da kan siya un kanan dan "Tuttuwa'n sika'd Anak Apudyus!"

Pinapiyan Jesus Dat Masakit Ud Genesaret
(*Marcos 6:53-56*)

³⁴ Utdit makadolmang da, dummangpot da utdin boboloy Genesaret. ³⁵ Mailasin man dat tagu si Jesus, nangibaun da si umoy man-ibaga't dat tagu't dat losana nangkaliputa boboloy ot nan-idatong da utdat masakit kan Jesus. ³⁶ Nampakpakaasi da kan siya ta ipalubus na un sekgelon dat masakit dit badut na ulaya lawa'n sat lagayadana. Ot losan dat nanekgel, kummiya da.

15

Sat Tutudu'n Tinawid Dat Judio Utdat Dadakkoḷ Da
(*Marcos 7:1-13*)

¹ Inggaw da ud Fariseo kan mimistulun di lintoga nanligwat Jerusalem un ummoy kan Jesus ot inimus da un, ² "Apay danat disipulus nu un adida unudon dit kadawiyang un impatawid dat dadakkoḷ taku? Adida unudon dit kadawiyana mambubulu't ima* asida mangan!"

³ Summungbat si Jesus un, "Ot apay un salungasingon yu dat bilin Apudyus maipagapu ullawa't dit mamiyaan yu un maunud dat kadawiyana naipatawid kan dikayu? ⁴ Ta kanana't dit bilin Apudyus un, 'Dayawom da amam kan inam,' kan kanana pay un, 'Sanat mangibaga't laweng sit ama na onnu ina na, masapula mapatoy.' ⁵ Yoong sanat itutudu yu kanan yu

* **15:2** Sat kadawiyang dat Judio un mambubulu't ima, bokona dalapnu nadaḷus dat ima da asida mangan nu adi koon da dalapnu nadaḷus da utdit man-ilan Apudyus un naid mapabalawan da. Satu un tutudu impatawid dat dadakkoḷ da un koon da dalapnu madaḷusan da utdat singngadan na mana maaggoman da un ibilang dat Judio un mampadadag kan dida.

un sat tagu'n mangibaga kan ama onnu ina na un, 'Itdok kan Apudyus dit itulung ku kan dikayu,' ⁶ adinaon masapula tumulung un mangipaila't dit mandayawana kan ama na onnu ina na. Inwalin yu dit bilin Apudyus gapu ullawa't gagom yu un mangunud sidan kadawiyana tinawid yu. ⁷ Man-agagin kayu! Tuttuwa dit paimpadtun Apudyus kan propeta Isaias maipang-gop kan dikayu un kanana'n, ⁸ 'Sadatuwa tagu, dayawon da ud sakona lawa si bagbaga, yoong adayu dit aangson da kan sakon. ⁹ Maid selselbin dit mandayawan da kan sakon gaputa itudtudu da dat lintoga kingwan di tagu ot ibilang daon un lintog ku.' "

Sat Makabasulan Di Tagu
(Marcos 7:14-23)

¹⁰ Utdi, inayagan Jesus kan siya dat adu'n tagu ot kinnanana kan dida un, "Donglon yu tun ibagak ot ammaan yu un anagon! ¹¹ Bokona siya'd mampadadag si tagu dit ipalnok na utdit sangi na nu adi sadit lawenga ibagan didit sangi na."

¹² Utdi ummoy dat disipulus Jesus kan siya ot kanan dan, "Tigammuma laweng dit angos dat Fariseo utdat dingngol da un imbagam?"

¹³ Summungbat si Jesus un, "Losana mula un bokona immulan Amak ud langit, mabagut nu dumtong dit timpu na. ¹⁴ Bay-an yu danat Fariseo! Ta kama da si nakulapa puyut. Ot nu nakulap nat mangipuyut sidan pada da un nakulap maotdag da un maamin sit bitu."

¹⁵ Guminga man si Pedro kanana'n, "Ilawag nu ud nu sin dit kaipooyan dit inyabalig nu."

¹⁶ "Apay pati kan dikayu adi kayu makaawat?" kinnanana Jesus kan dida. ¹⁷ "Adiyu kad tigammu un sat lumnok sit sangin di tagu, makana lawa un manalan sit buwang asi lumaksun? ¹⁸ Yoong sadat bagbaga'n manligwat sit sangin di tagu, manligwat sit aangsona ot siya'd mampadadag kan siya. ¹⁹ Ta sat aangson siya'd manligwatan dit losana nadadaga somsomok di tagu un mangidulun kan siya'n kumatoy, makadagdag, mangwa utdan koko-on di man-asawa utdin daan na payyan maasaw-an, man-akaw, mantuli kan manlikud. ²⁰ Siya datu dan mampadadag si tagu, bokona sat adi mambuluwan sit daan manganan."

Sat Babai'n Amod Dit Pammati Na
(Marcos 7:24-30)

²¹ Maabus man di, tinengyan da Jesus diya boboloy ot kaysan sin adani'd Tiro kan Sidon. ²² Ummoy kan Jesus dit osa'n babai un iCanaan un bokona Judio ot impakuy na un kanana'n, "Apu un kaganakan David, kaasiyanak ta sinakayan di dimunyu din anak ku un babai ot amod din ligat na."

²³ Yoong adin Jesus summungbat kan siya. Ot ummadani dat disipulus na kan siya ot kindaw da un, "Manalnom! Ta nadamit un nat maitungtung-ud!"

²⁴ Utdi, kinnanana Jesus un, "Naibaunaka lawa'n umoy tumulung sidat kaganakan Israel un alig da ud naiyawa un kannelu."

²⁵ Yoong ummoy kampany dit babai nan-okog sit sanguwan Jesus un kanana'n, "Tulunganak Apu!"

²⁶ Summungbat si Jesus un, "Bokona kalobbongana'n ikob-al ta utdanat asu dit kanon di abeng."

²⁷ Kinnanana dit babai un, "Tuttuwa nat Apu, yoong ulay sadat asu kanon da pay dat bugtan dit apu da un maotdag sit bansag."

²⁸ Utdi kinnanana Jesus sit babai un, "Tuttuwa'n amod nat pammatim ot makwa nat piyaom."

Ot dagusa kummiya dit abeng na.

Pinapiyan Jesus Dat Adu'n Tagu

²⁹ Tinengyan Jesus diya igaw ot nangoy sit igid bananaw sidin Galilea asi nanagada't dit bateled ot nantupak. ³⁰ Aduadu'n tagu'n ummoy kan siya un nan-idatong sidat napilay, nakulap, naumol kan adu dat udum paya masakit. Innigga da dida't dit sanguwan Jesus ot pinapiya na dida.

³¹ Utdi, nasnasdaaw dat tagu't dit naila da un mambagbaga dat naumol, kumiyang dat napilay kan umila dat nakulap ot nandaydayaw da kan Apudyus un siya'd daydayawon dat kaganakan Israel.

Pinakanan Jesus Dat Opata Libu'n Tagu

(Marcos 8:1-10)

³² Tulu'n algaw daon sidi utdit inayagan Jesus dat disipulus na ot kanana'n, "Madaguwanak sidatu'n tagu ta tulu'n algaw daon kan ditaku't tu ot naidon kanon da. Adik piyaona manalnon dida un mabibittil ta maulaw da kad sinat dalan ya."

³³ Summungbat dat disipulus na un, "Mangal-an mi si umanaya ipakan mi utdatu'n aduadu'n tagu't tun naid taguna'n igaw?"

³⁴ Ot inimus Jesus un, "Piga dit tinapay yu un awad sinat?" "Pitu'n bukol kan antu da pay akita ikan un banan-og," insungbat da.

³⁵ Pinantupak Jesus dat tagu't dit pita. ³⁶ Utdi, innala na dat pitu'n bukola tinapay kan akita ikan ot nanyaman kan Apudyus. Maabus mana manyaman, biniibiik na dat tinapay kan ikan asina intod sidat disipulus na ot inwalas da utdat tagu.

³⁷ Losan da un nabsuga nangan. Ot sinupon man dat disipulus Jesus dit nabun-an, napnu dat pitu'n lakba. ³⁸ Opata libu dit bilang dat lalaki'n nangan un adina naibilang dat babai kan aabeng.

³⁹ Maabus man di, pinadalanon Jesus dat adu'n tagu asida nambangka utdat disipulus na un kaysan sidin sakup Magadan.

16

Kindaw Dat Fariseo Kan Saduceo Un Man-am-amug Si Jesus

(Marcos 8:11-13; Lucas 12:54-56)

¹ Inggaw da ud Fariseo kan Saduceo un ummoy namadpadas kan Jesus ot kindaw da kan siya'n mangipaila't am-amuga mangilasinan da un si Apudyus ud nangibaun kan siya.

² Yoong kinnanana Jesus un, "Nu mangaglalak nu gidgidam kanan yu un napiya'n al-gaw nu bigat. ³ Ot nu mangaglalak kan nabunot din langit nu biggabiggat kanan yu paya umudan. Mabalin yu un maibaga dit kasasaad dit al-gaw nu ilan yu din langit yoong adiyu maibaga dit kaipooyan dan mangimatunana makmakwa uttuwa timpu? ⁴ Talona nadadag kayu'n tagu't tuwa lonap. Nan-awidan yu si Apudyus! Man-inap kayu si am-amug si mangilasinan yu yoong maid udum si ipailak nu adi sat naipasamak sit Jonas," kinnanana ot tinengyana dida'n kaysan sit domang.

Bintaga Maipanggop Sidat Tutudun Dat Fariseo Kan Saduceo

(Marcos 8:14-21)

⁵ Makadolmang man da Jesus sidit bananaw, nagasmok dat disipulus na un adida nambalun si tinapay. ⁶ Utdit nambagbaga si Jesus kinnanana un, "Mansiput kayu ot alimbanan yu dit bubud dan Fariseo kan Saduceo."

⁷ Magngol da man dit imbagan Jesus nambabagbagaan da un kanan dan, "Siya'd imbaga na di ta naliuwan taku'n nambalun."

⁸ Yoong titiggammun Jesus dit babagbagaon da ot kanana kan dida un, “Kaakit nat pammati yun. Apay un sanat kamaid di tinapay yu nat babagbagaon yu? ⁹ Adiyu kad payyan maawatan un awad pannakabalin ku? Naliuwan yu karon dat lima’n buko^{la} tinapaya naipakan sidat lima’n libu un tagu? Piga’n lakba dit nabun-ana sininup yu? ¹⁰ Onnu sat pitu’n buko^{la} tinapaya naipakan sidat opata libu’n tagu? Piga’n lakba dit nabun-ana sininup yu? ¹¹ Adiyu kad payyan maawatana bokona tinapay dit ug-ugudok kan dikayu’t dit imbagaka adayuwan yu dit bubud dat Fariseo kan Saduceo?”

¹² Utdi, naawatan dat disipulus na un bokona sad adayuwan da dit bubud di tinapay nu adi sat itudtudun dat Fariseo kan Saduceo.

*Imbagan Pedro Nu Singngadan Jesus
(Marcos 8:27-30; Lucas 9:18-21)*

¹³ Utdit inummoy da Jesus sin lakub Cesarea Filipos, inimus na utdat disipulus na un, “Singngadan ku un Inyanak di Tagu utdit makanan dat tagu?”

¹⁴ Summungbat da un, “Kanan dat uduma sika kanu dit Juan un Mambubunyag. Kanan pay dat uduma sika kanu dit Elias yoong sadat udum payyan kanan da un sika dit Jeremias onnu osa’t dat propetan Apudyus.”

¹⁵ Ot inimus Jesus kan dida un, “Ot dikayu pay nu, singngadan ku utnat makanan yu?”

¹⁶ Summungbat si Simon Pedro un, “Sika dit Kristu un Anak ud matatagu un Apudyus.”

¹⁷ Kinnanana Jesus un, “Nagasat ka Simon un Anak Jonas ta bokona tagu nat nangipatigammu uttu kan sika, nu adi si Amak ud langit. ¹⁸ Ot ibagak kan sika un sanat ngadan nu un Pedro, batu dit kaipooyana. Ot sanata batu dit pannana mangisaadak sidat kadagupan dat tagu’n manuttuwa kan sakon. Ot maid makaabak kan dida un ulay nu san pannakabalin ud katoy. ¹⁹ Ot itdok kan sika dit tulbok* sin mangiyapuwana Apudyus ot nu singngadan nat adim ipalubus situn pita, adina pay maipalubus sin langit. Ot singngadan na mana ipalubus nu uttun pita, maipalubus pay sin langit.”

²⁰ Utdi, impaypaysod Jesus binilin dat disipulus na un adida un talon ibagbaga’t udum un siya dit Kristu.

*Impatigammun Jesus Dit Mapatoyana Kan Umungalana
(Marcos 8:31-9:1; Lucas 9:22-27)*

²¹ Manipud sidiya timpu, inlugin Jesus un ipatigammu’t dat disipulus na un masapula umoy sin Jerusalem ot adu’n ligata sagapalona utdat lalallakay di Judio, aap-apun di padi kan mimistulun di lintog kan mapatoy yoong umungal nu maikatlu’n al-algaw. ²² Utdi, indallay Pedro utdit ad-adayu ot inggimau na un kanana’n, “Apu, iyadayun okyan Apudyus. Adina mabalina maipasamak kan sika nat kama’t nat.” ²³ Yoong sinangun Jesus ot kinnanana kan siya’n, “Adayuwanak Satanas! Lappod ka kan sakon. Ta bokona sat piyaon Apudyus nat sosomkom nu adi sat piyaon di tagu.”

²⁴ Ot kinnanana Jesus sidat disipulus na un, “Nu sinnat mamiya un maidagamung kan sakon, masapula igongda naona somsomkon dit mataguwana uttun pita, bukudona dit kulus† na asi umunud kan sakon. ²⁵ Ta sanat tagu’n

* **16:19** San piyaona’n ugudon dit tulbok, kalintogan. † **16:24** San kaipooyan din mamukud si kulus, disididu din osa’n tagu un mapaligatan onnu mapatoy maipagapu’t dit umunudana kan Jesus

manalakug sit mataguwana't tun pita, adina maitdan si mataguwana't inggaingga yoong sat tagu'n matalak na dit mataguwana maipagapu't manutuwaana kan sakon, maitdan si mataguwana't inggaingga. ²⁶ Ngadan nat maganab nat osa'n tagu nu mangkuwa na dan losana kinabaknang situn lubung yoong matalak na dit mataguwana't inggaingga? Ta naid mabalina maitod di tagu si kasukat di mataguwana. ²⁷ Sakona Inyanak di Tagu, mangulinak un bulun ku dat aanghel ku kan awad kan sakon dit nakaskasdaawa kinangatun Amak. Nu dumatong diya timpu gun-gunaak dat losana tagu manigun sit kingkingwa da. ²⁸ Ot tuttuwa tun ibagak un awad kan dikayu un antu uttun satun ud adi yan matoy inggana si ilan da ud sakona Inyanak di Tagu un dumatonga Ali."

17

Sat Naobsan Dit Ilan Jesus

(Marcos 9:2-13; Lucas 9:28-36)

¹ Lumabas man onoma algaw, indallay Jesus si Pedro, da Santiago kan Juan un mansunud un nanagada't dit nangatu'n bateled. ² Inggaw da man sidi, naobos dit ilan Jesus. Makasiling dit pasngit na un kama't init kan napolkapolkas dit badut na un kama't silawa makasiling. ³ Ot kaklata nailan dat tulu'n disipulus Jesus da Moses kan Elias un makabagbaga kan Jesus. ⁴ Ot guminga man si Pedro, kanana kan Jesus un, "Apu, napiya ta antu taku uttu. Nu piyaom mangwaak si tulu'n sigay situ, mangkuwam nat osa, mangkuwan Moses nat osa kan mangkuwan pay Elias nat osa."

⁵ Utdiya mambagbagaana payyan, inggaw bunota makasilinga nangayyung kan dida'n losan ot inggaw ginga'n nanligwat sit bunota kanana'n, "Siyatu'd pipiyaoka Anak ku un masmas-omak, dumngol kayu kan siya."

⁶ Donglon man dat disipulus Jesus di, inumping da utdit pita ta amod dit kimut da.

⁷ Yoong ummadani si Jesus kan dida ot inagpadana dida un kanana'n, "Lumigwat kayu! Adi kayu kumimut."

⁸ Utdit manlungayat da, naid innila da si udum nu adi si Jesus ullawa.

⁹ Utdit madama'n gumusad da utdit bateled, binilin Jesus dida un, "Adiyu ibagbaga't udum dit naila yu inggana't umungalaka Inyanak di Tagu kan katoy."

¹⁰ Utdi inimus dat disipulus na un, "Apay kanan danat mimistulun di lintoga masapula umun-una kanu't Elias un dumatong nu sadit Kristu nu?"

¹¹ Summungbat si Jesus un, "Tuttuwa'n masapula mauna't Elias dumatonga umoy mangisagana't dat losan. ¹² Yoong ibagak kan dikayu un naabusona dummatong si Elias yoong adin dat tagu naimatunan ot kingwa da dat piniya da un kingwa kan siya. Ot padana pay un paligaton da ud sakona Inyanak di Tagu."

¹³ Utdiyon, naawatan dat disipulus na un si Juan un Mambubunyag dit ibagbaga na un Elias.

Pinapiyan Jesus Dit Abenga Sinakayan Di Dimunyu

(Marcos 9:14-29; Lucas 9:37-43)

¹⁴ Dakngon man da Jesus dit inggawan dat adu'n tagu, inggaw tagu'n ummadani kan siya un nampalintumong sit sanguwana'n kanana'n, ¹⁵ "Apu, kaasiyam din abeng ku un laki ta nakoldas ot talona mampalpaligat. Kanayuna matukas sin apuy kan danum. ¹⁶ Ummoyak impaila't danat disipulus nu yoong adida mapapiya."

¹⁷ Summungbat si Jesus un, “Ay, naid pammati yu un tagu’t tuwa lonap kan bokobokon nat somsomok yu! Kamaan nat kabayag ku un iingaw kan dikayu inggana’t manuttuwa kayu? Kamaan nat kaandun nat mangiyan-anusak kan dikayu? Idatong yu kan sakon nat abeng.”

¹⁸ Idatong da man, inggimaun Jesus dit dimunyu ot tinengyana dit abeng ot dagusa kummiya.

¹⁹ Utdiyon ummoy dat disipulus kan Jesus un dida ullawa ot inimus da kan siya un, “Apay adimi maaddag diya dimunyu nu?”

²⁰ Summungbat si Jesus un, “Onta akit nat pammati yu. Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, ulay nu kama’t bukol di mustasa nat kaban-og nat pammati yu, mabalina kanan yu uttun bateled un, ‘Umalis ka utdi,’ ot umalis. Maida talon adiyu makwa. ²¹ Yoong sadan kama’t diya dimunyu, adida maaddag nu adin dit mangaddag ipapati’n manluwalu kan lumangan paya mangan sidit manluwaluwana.”*

*Imbagan Uman Jesus Dit Maipanggop Sit Matoyana
(Marcos 9:30-32; Lucas 9:43-45)*

²² Utdit nandatdatong da Jesus sidat disipulus na ud Galilea, imbagana kan dida un, “Sakona Inyanak di Tagu, dandaniyona maiyawatak sidat tagu.

²³ Patoyon da ud sakon yoong nu maikatlu’n algaw mapaungalak.”

Utdi, amod dit domdom dat disipulus na.

Sat Nambayadan Jesus Sit Bugis Di Timplu

²⁴ Dumatong man da Jesus ud Capernaum sidat disipulus na, inimus dat man-uulup si bugis di timplu kan Pedro un, “Mambayad pay nat mistulu yu ut bugis di timplu?”

²⁵ “Inonaan!” insungbat Pedro.

Lumnok man si Pedro utdit boloya inggawan Jesus, naun-una’t Jesus gumminga’n kanana’n, “Pedro, ngadan nat makanam, sin dit mambugison dat ali’t tun lubung? Sadat tagu da onnu sadat kakkaili?”

²⁶ “Sadat kakkaili,” insungbat Pedro.

Kinnanana Jesus un, “Nu siyanat, di adina masapula mambayad dat tagu da. ²⁷ Yoong dalapnu adi dita lawengon sidan tagu, umoy ka utdin bananaw ta umoy ka mamungwit. Sat umuna’n gongtoma lamos ilam dit sangi na kad awad odasam si pilaka umanaya mambugis ta. Alam ta siya’d mambayad nu utnat bugis ta un duwa.”

18

*Sat Kangattuwan Sin Mangiyapuwan Apudyus
(Marcos 9:33-37; Lucas 9:46-48)*

¹ Utdi payona timpu ummoy dat disipulus Jesus kan siya inimus un, “Singngadan dit kangattuwan sin mangiyapuwan Apudyus?” ² Utdi nangayag si Jesus si abeng ot pinasikad na utdit gawa da. ³ Utdi, kinnanana’n, “Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, nu adi kayu mambalwaliw kan mambalin si kama nu abeng payyan, adi kayu maidagamung sidan iyapuwan Apudyus. ⁴ Singngadan na mana napakumbaba un padan tun abeng, dida’d kangattuwan sin mangiyapuwan Apudyus. ⁵ Singngadan na mana mangawat si kama’t tu un abeng un ipagapu na kan sakon, sakon ud inawat na.”

*Sat Maigapuwan Di Makabasulan
(Marcos 9:42-48; Lucas 17:1-2)*

* **17:21** Satu un bersikulu naid sit kaaduwana manuskrito sin bagbagan di Griego yoong awad sin Marcos 9:29.

⁶ “Yoong singngadan na man un maigapuwan di makabasulan di osa’t datuwa aabenga mamati* kan sakon, un-unnaya lawa’n matakodan si dakolana gigillingana batu dit bagang na asi maidawat sin baybay dalapnu malmos. ⁷ Nasigaba talon tun kasasaad situn lubung ta adu dan mabalina maigapuwan di makabasulan di tagu. Awada awad datuwa maigapuwan di makabasulan yoong kaasi pay nat tagu’n maigapuwan di osa un mambasul.

⁸ “Ot nu sanat imam onnu ikim nat maigapuwan nat makabasulam, putdom ta idawat nu! Ta un-unnaya lawa un osossaan nat imam onnu ikim un lumnok sin mataguwan si inggaingga, nu sanat duwa nat imam onnu ikima maidawat sin apuya adi maksop. ⁹ Ot nu sanat atam nat maigapuwan di makabasulam, tuwilom ta idawat nu. Ta un-unnaya matagu ka si inggaingga’n osossaan nat atam nu sanat duwa nat atama maidawat sin apuy sin impiyelnu.”

Sat Naiyawa’n Kannelu
(Lucas 15:3-7)

¹⁰ Intultuluy Jesus un kanana’n, “Ilan yu ta adiyu idapdapes ulay osa’t datuwa aabeng. Ibagak kan dikayu un sadat aanghel un manga-ayyuwan kan dida kanayuna awad dat din sanguwan Apudyus un Amak sin langit. ¹¹ Ot sakona Inyanak di Tagu, ummoyak situ un managu’t dat tagu’n naiyawa. †

¹² “Ta ngadan nat koon nat tagu’n awad si singgasuta kannelu nu maiyawa dit osa? Adina kad taynan dat siyamapulu’t siyam sin tangsa ta umoy na inapon dit osa’n naiyawa? ¹³ Ot nu odasana, ibagak kan dikayu un amo matalok sit osa un indasana nu sadadit siyamapulu’t siyama adi naiyawa. ¹⁴ Ot padana pay kan Amak sin langit un adina piyaona awad osa’t datuwa aabeng na ud maisina kan siya.”

Sat Koon Sidat Makabasul Kan Ditaku

¹⁵ “Nu nakabasul kan sika nat bulun nu un manuttuwa, umoy ka kan siya ta ibagam dit nakabasulana yoong koom nu dudduwa-an kayu. Ot nu dumngol ta mampakawan impaolim dit napiya un mambulbulunan yu. ¹⁶ Yoong nu adina dumngol, mangidallay ka si osa onnu duwa’t bulun nu un umoy obos makabagbaga kan siya dalapnu awad duwa onnu tulu’t mamanoknok sidan losana maugud. ¹⁷ Ot nu adina kampay donglon dida, ipatigammum sidat bulun yu un manggigimung. Nu adina kampay dumngol kan dida ibilang yuwona tagu’n adi manuttuwa kan Apudyus onnu padan dat man-uulup si bugisa gumabasul.

¹⁸ “Ot ibagak kan dikayu’n losana disipulus ku un, nu singngadan nat adiyu ipalubus situn pita, adina pay maipalubus sin langit. Ot nu sinnat ipalubus yu uttun pita, maipalubus pay sin langit.

¹⁹ “Padana paya, nu man-ampayunan danat duwa kan dikayu’n manuttuwa nat kodawon da kan Amak ud langit, maitod. ²⁰ Ta nu sinnat kawadan di duwa onnu tulu’n mandatdatonga maipagapu’t din naiyossaan da kan sakon, awadak pay kan dida utdi.”

Sat Maipasamak Sit Adi Mamakawan Sit Padana Un Tagu

²¹ Utdi, ummoy si Pedro kan Jesus ot inimus na un “Apu, mamimpiga’n pakawanok din bulun ku un makabbasubasul kan sakon, mamimpitu?”

²² Summungbat si Jesus un, “Bokona mamimpitu ullawa, nu adi pakawanom si mamimpitumpulu un pitu. ²³ Ta san mangiyapuwan

* 18:6 Ilan yu utdin Lucas 17:2 † 18:11 Satu un bersikulu naid sidat uduma manuscrito.

Apudyus, maiyalig si ali un piyaona'n mansingil sidat manselselbi kan siya. ²⁴ Manlugi mana mansingil, inyoy da dit osa'n milyu-milyun dit bayadana. ²⁵ Yoong gaputa adina makabayad, imbilin dit ali un mailaku da un losana simbalyan dalapnu manselbi da si udum kan mailaku pay dan losana sanikuwa da dalapnu makabayad.

²⁶ "Yoong dagusa nampalintumong diya tagu utdit atubang dit ali ot kanana'n dit nampangpangaasi un, 'Apu, anusam yan ta asik aminon bayadan nu awad ibayad ku.'

²⁷ "Utdi kinaasiyan didit ali ot pinakawan na dit utang na asina pinadalan.

²⁸ "Lumaksun man di un tagu, inabot na dit padana un manselselbi un nakautang kan siya si singgasuta denario.† Dagusa dinokmaana ot pinsol na un kanana'n, 'Bayadam dit utang nu kan sakon.'

²⁹ "Yoong nampalintumong dit padana un manselselbi ot nampak-pakaasi'n kanana'n, 'Anusam yan ta asik aminon bayadan nu awad ibayad ku.'

³⁰ "Yoong ummadina ta pinabalud na inggana't makabayad sit utang na.

³¹ "Nailan dat pada da un manselselbi dit naipasamak ot laweng dit angos da ot ummoy da imbaga't dit ali dat losana napasamak.

³² "Utdi pinaayagan dit ali diya manselselbi ot kanana kan siya un, 'Nadadag ka paya manselselbi. Adik sika pinambayad gaputa nampang-pangngaasi ka. ³³ Ot kinaasiyam pay okyan dit padama manselselbi un kama't dit nangkakaasik kan sika!'

³⁴ "Gapu utdit amoda sulag dit ali pinabalud na diya manselselbi ta madusa inggana't mabayadana dat losana utang na."

³⁵ Utdiyon kinnanang Jesus un, "Siyadi'd padan din koon Amak langit kan dikayu nu adiyu ud gattoka pakawanon dan bulun yu."

19

Tudtudu Maipanggop Si Idang (Marcos 10:1-12)

¹ Gangputon man Jesus itudtudu'n losan dadi, tinengyana'd Galilea ot kaysan sin lakub Judea utdin kapon domang didin wangwang Jordan. ² Adu dat tagu'n naitung-ud kan siya ot pinapiya na dat masakit kan dida.

³ Inggaw da ud Fariseo un ummoy kan siya dalapnu padpadason da ot inimus da un, "Ipalubus kad dit lintog taku'n idangan dit lalaki si asawa na si kumpolmi'n gapuna?"

⁴ Summungbat si Jesus un, "Adiyu kad binasa dit naikanglita ugud Apudyus un sidit damu'n namaloswaana't tagu kingwa na dit lalaki kan babai? ⁵ Ot kanana un 'Siya'd gapuna un tengyan dit lalaki da ama na kan ina na ta umoy sumip-un sit asawa na kad mambalin da si osa.'* ⁶ Utdi bokonona duwa nu adi kama dat ossaana long-ag. Isunga singngadan na mana pinansip-un Apudyus un man-asawa, maid tagu't mabalina mangidang kan dida."

⁷ Utdi, inimus uman dat Fariseo un, "Nu siyadi, apay imbagan dit lintog Moses un mabalina mangitod dit lalaki't dit asawana si kasulatan dit mandanganda, asina padalnon?"

⁸ Summungbat si Jesus un, "Pinalubusan dikayu kan Moses un umidang sidat asawa yu gaputa adi kayu matudtuduwan yoong bokona siya'd panggop Apudyus sit pogpoga'n nangwaana't tagu di. ⁹ Ot ibagak kan dikayu

† 18:28 ilan yu utdin glosario * 19:5 Gen. 2:24

un, mabalina umidang nat lalaki nu nakadagdagas dit asawa na yoong makabasul si dagdagas nu mangasawa't udum."

¹⁰ Utdi, kanan dat disipulus na un "Nu siya'd kokwana di, un-unmay din adi mangasawa."

¹¹ Kinnanan pay Jesus un, "On, yoong bokona losana tagu'n makakwa't di nu adi sadan nangitdana lawan Apudyus si kaboolana adi mangasawa. ¹² Ta awad da ud adi mangasawa gaputa nakawoy da manipud sit naiyanakan da. Awad da pay uduma adi mangasawa ta naibutuwan da. Ot awad da pay uduma adi mangasawa dalapnu maiyossaan da un mangiwalagawag sit maipanggop sit mangiyapuwan Apudyus. Ot sadan kaboolan da un adi mangasawa, adida."

*Binindisyunan Jesus Dat Aabeng
(Marcos 10:13-15; Lucas 18:15-17)*

¹³ Ininggaw da ud tagu'n nan-idatong sidat aabeng da kan Jesus dalapnu agpadana dida'n iluwaluwan un bindisyunan yoong inggimaun dat disipulus Jesus dat tagu.

¹⁴ Utdi kinnanan Jesus un, "Bay-an yu un umoy danat aabeng kan sakon, adiyu iyapa dida ta sadan kama kan dida dan maidagamung sin mangiyapuwan Apudyus."

¹⁵ Utdi, inyagpad Jesus dit ima na un namindisyun kan dida asina kaysan.

*Sadit Nabaknanga Tagu
(Marcos 10:17-31; Lucas 18:18-30)*

¹⁶ Ininggaw osa'n tagu un ummoy kan Jesus nan-im-imus un, "Mistulu, ngadan dit napiya un kook dalapnu mataguwak si inggaingga?"

¹⁷ Summungbat si Jesus un kanana'n, "Apay imusom kan sakon nu sin dit napiya. Ossaana lawa din napiya un siya si Apudyus. Ot nu piyaoma matagu't inggaingga, tungpalom dat bilin na."

¹⁸ Inimus payyan dit tagu un, "Ngadan na un bilin?"

Summungbat si Jesus un, "Adika kumatoy. Adika managdagas. Adika man-akaw. Adika mangkustigu si tuli. ¹⁹ Dayawom da amam kan inam kan piyaom dat bulun nu un kama't nat mampipiyam sinat long-ag nu."

²⁰ Summungbat dit lalaki un, "Tungtungpaloka losan danaton ot ngadan na payyan nat masapul ku?"

²¹ Kinnanan Jesus kan siya un, "Nu piyaoma talona maid mangkulangam, umoy ka ilaku'n aminon dat kukuwam ot itdom sidat nakapus dit bayad na kad awad binaknang nu ud langit, asikaon umunud kan sakon."

²² Donglon man dit lalaki di, nanduduuy ot kaysana madomdomdoman ta talona baknang.

²³ Utdi, kinnanan Jesus sidat disipulus na un, "Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, nasigaba makalnok danat nabaknang sin mangiyapuwan Apudyus. ²⁴ Ot ibagak payyan kan dikayu un nalaslasu'n mangoy nat kame-lyu utnat abut di tanud nu sanat baknanga tagu'n lumnok sin mangiyapuwan Apudyus."

²⁵ Donglon man dat disipulus na di, talona nasnasdaaw da ot inimus da un, "Singngadan dat taguwon Apudyus nu?"

²⁶ Yoong tummukkol si Jesus kan dida un dit summungbat un, "Adina makwa di nu tagu'd mangwa yoong si Apudyus kaboolana'n mangwa't dan losana banag."

²⁷ Utdi kinnanan Pedro un, "Dikami nu, un tinengyan mi dat losana kukuwa mi dalapnu sika'd uunnudon mi ot sin dit gun-guna mi?"

28 Summungbat si Jesus un, “Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, nu masukatan tun lubung si bagu, mantupakak un Inyanak di Tagu utdin madaydayawa tronok un mangiyapu. Ot dikayu’n disipulus ku, mantupak kayu pay sidat kagwampulu’t duwa’n trono un manguis sidan tribun dat kagwampulu’t duwa’n anak ud Israel.† 29 Ot losana maneyan sit boloy na onnu susunud na onnu ama na onnu ina na onnu aabeng na onnu pita na maipagapu’t umunudana kan sakon, adayu’n aduadu dan maawat na nu sat tinengyana kan tawidona pay dit mataguwan un maid kigad na. 30 Yoong adu dat tagu’n maun-una uttun satun un maudi kan adu dat tagu’n maudi uttun satun un maun-una nu timpu na.”

20

Abalig Maipanggop Sidat Mangkokokwa’t Dit Kaubasan

1 “San man-apuwan Apudyus maiyalig si tagu’n nanawag dit minul-ana’t ubas. Ot nanwiswis-ita ummoy nan-inap si tangdanana’t tagu’n mangkokwa’t dit kaubasana. 2 Intulon na un tangdanana dida’t osa’n denario* si sin-algaw ot imbaun na dida’n umoy nangkokwa’t dit kaubasana.

3 “Mangmanganan man si bang-oga banga, ummoy uman nan-ila’t tagu ot indasana dat gasikadan sit lalakuwana naid si kokkoon. 4 Ot imbaga na kan dida un, ‘Ikayu pay mangkokwa’t din kaubasak ta tangdanak dikayu si kustu’n tangdan yu.’ Utdi ummoy da.

5 “Mamatuk man kan padana pay sit nandangwilis si init, ummoy payyan nan-inap. 6 Manuldullalayap man si init, ummoy uman nan-inap si mangkokwa ot naila na dat uduma gasikadana naid si koon ot kinnanana’n ‘Apay palabson yu ullawa nat al-algaw yu uttu un naid si kokkoon?’

7 “‘Onta naid ussiya’d manangdan kan dikami,’ kinnanana da. ‘Ot umoy kayu pay mangkokwa’t din kaubasak,’ kinnanana kan dida.

8 “Gumidgidam man, inayagan dit singkuwa’t dit kaubasan dit kapatas na un kanana’n, ‘Ayagam dat nangkokwa ta itdom dit tangdan da, manlugi’t dat naudi inggana’t dadit nauna’n nangkokwa.’

9 “Dumatong man dat nanlugi’n nangkokwa’t dit manuldullalayapan init, tinangdanana dida’t sin-ossa un denario. 10 Utdit dumatong dadit ummun-una un nangkokwa, kanan da nu ad-adu dit tangdan da yoong padana pay sit tangdan dadit naudi un sin-ossa un denario. 11 Inala da dit tangdan da ot inlugi da un nanlili’t dit singkuwa’t dit kaubasana kanan dan, 12 ‘Sadat nangkokwa’t sin-olasa lawa, naipada dit tangdan da kan dikami’n nangkokwa’n nampaalgaw sit nasigaba init.’

13 “Yoong kinnanana dit singkuwa’t dit kaubasan sit osa’t dat nangkokwa un, ‘Gayyom, bokona kinuluk ku dikayu ta intulon yu un tangdanak dikayu’t osa’n denario si sin-algaw. 14 Ot alan yu nat tangdan yu ta manalan kayu. Piyaoka tangdanan datun naudi si padan dit tangdan yu. 15 Bokon kad si kalintogaka mangwa’t piyaok sit pilak ku pay lawan? Onnu umapal kayu gaputa nalaayaka tagu?’ ”

16 Utdi inyanungus Jesus un kanana’n, “Sadan naudi maun-una dan tu, ot sadan ummuna maudi dan tu.”†

Pitlun Jesus Nangibaga’t Dit Maipanggop Sit Matoyana (Marcos 10:32-34; Lucas 18:31-34)

† 19:28 Onnu Jacob. * 20:2 Ilan yu utdin glosario † 20:16 San osa’n kaipooyana, sadan nadoba’t saad maitdan da si nangatu’n saad ot sadan nangatu’t saad maitdan da si nadoba’n saad.

¹⁷ Utdit managad-an da Jesus un umoy Jerusalem, tinang-il na dat kagwampulu't duwa'n disipulus na un binagbaga ot kanana'n, ¹⁸ “Dumngol kayu! Managada taku'd Jerusalem ot sakona Inyanak di Tagu maiyawatak sidat aappun di padi kan mimistulun di lintog ot ikoddong da un mapatoyak. ¹⁹ Asida iyawat sakon sidat bokona Judio dalapnu manliwliw-anak, kumkumpasanak kan ilansaak sidit kulus yoong umungalak sin maikatlu'n algaw.”

*Sat Kindaw Dit Inan da Juan Kan Santiago
(Marcos 10:35-45)*

²⁰ Maabus man di, ummadani dit asawan Zebedeo un bulun na dat duwa'n anak na. Nampalintumong sit atubang Jesus dalapnu mangkodaw.

²¹ Inimus Jesus un, “Singngadan nat piyaom?”

Summungbata kanana'n, “Ipalubus nu okyan un mantupak tun osa'n anak ku utnat kapon madiwanam kan osa't nat kapon makawigim sin mangiyapuwan.”

²² Yoong summungbat si Jesus un kanana't dat duwa'n anak un, “Naid tigammu yu utnat kodkodawon yu. Maboolan yu kad nat ligata sagapalok?”[‡] “On, maboolan mi,” kanan da.

²³ Summungbat uman si Jesus un, “Tuttuwa'n mapaligat kayu'n padan din mapaligatak yoong bokona sakon mamili't dat mantupak situn kapon madiwanan ku kan makawigik ta insaganan Amak di un mantupakan dat pinilina.”

²⁴ Donglon man dat simpulu dit kingwan dat mansunud, summulag da kan dida. ²⁵ Utdi, inayagan Jesus dida'n losan ot kinnanana kan dida un, “Titiggammu yu un sadan maapu utdan bokona Judio, puyungon da dan iyapuwan da. Ipailan dadit awad si tulay dit pannakabalin da utdan tagu da. ²⁶ Yoong bokona kama't di dit makwa kan dikayu. Ta singngadan na mana mamiya un nangatu, masapula manselbi kan dikayu'n losan. ²⁷ Ot singngadan na mana mamiya un siya'd kangattuwan, masapula manselbi kan dikayu un kama't babbaun. ²⁸ Kama kan sakona Inyanak di Tagu, bokona dummatongak dalapnu paselbiyak sidan tagu nu adi dummatongak dalapnu manselbiyak kan dida. Dummatongak dalapnu itdok tun angos ku un mansubbut ku utdan adu'n tagu.”

*Pinapiyan Jesus Dat Duwa'n Nakulap
(Marcos 10:46-52; Lucas 18:35-43)*

²⁹ Lausan man da Jesus ud Jerico, aduadu'n tagu un naitung-ud kan dida. ³⁰ Utdit manaddaddalanan da, inggaw da ud duwa'n nakulapa mantutupak sit igid dit kalsa. Utdit magngol da un lumaus si Jesus, nampakuy da un kanan dan, “Kaganakan Ali David, kaasiyan dikami!”

³¹ Inggimaun dat tagu dida ot binagaan da dida un walling da. Yoong talona indangsol da ota kinnanana un, “Kaganakan Ali David, kaasiyan dikami, Apu!”

³² Nan-illong si Jesus ot pinaayag na dida asina kinnanana un, “Ngadan nat piyaon yu un kook kan dikayu?”

³³ Kinnanana da un, “Apu, piyaon mi un umila.” ³⁴ Ot nadaguwan si Jesus kan dida ot inaplusana dat ata da ot dagusa ummila da ot naitung-ud da kan siya.

[‡] **20:22** Sat naikanglit sin Griego kanana un, maboolan yu kad un uminum sit tasa un uminumak?

21

Dinaydayaw Dat Tagu Si Jesus Sit Dummakngana'd Jerusalem (Marcos 11:1-11; Lucas 19:28-40; Juan 12:12-19)

¹ Adaniyon da Jesus Jerusalem ot dummatong daon sin Betfage utdin bateled Olivo. Utdi nambaun si Jesus si duwa't dat disipulus na. ² Kanana kan dida un, "Umuna kayu utnat madoldola boboloy ot dagusa awad odasan yu si naisilu'n dangki un nangubbu ot ussagan yu ta idatong yu dida kan sakon. ³ Nu awad man-imus kan dikayu, kanan yu kan siya un, 'Masapul ud Apu,' ot dagusa ipalubus na un alan yu."

⁴ Nakwa di dalapnu matungpal dit paimbagan Apudyus sit propetana't dit un kanana'n,

⁵ "Ibaga yu utdan tagu'd Sion un annaton nat Ali yu un dumatong. Napakumbaba kan nangabayu't dangki. On, ubbun di dangki ud nangabayuwana."*

⁶ Utdi, ummun-una dat duwa'n kaysan ot tinungpal da dit imbilin Jesus kan dida. ⁷ Indatong da dit dangki kan sat ubbu na. Inyap-ap da dat kagoy da utdit dangki asin Jesus nangabayuwan.

⁸ Kaaduwan sidat tagu dat nangiyap-ap sidat kagoy da utdit dalan, ot sadat udum nanggap-id da utdit sangan di kayu'n inyap-ap sit dalan.

⁹ Ot sadat ummuna kan sadat maitungtung-ud kan Jesus, gapappakuyan dan, "Madaydayaw tun kaganakan ali David. Bindisyunan Apudyus tun imbaun na un pannakalong-ag na. Madaydayaw si Apudyus sin langit."

¹⁰ Dumatong man da Jesus ud Jerusalem, nabukał dat losana tagu'n kanan da un, "Ngadan ditu?"

¹¹ "Siyatu si Jesus un propetan Apudyus un nanligwat Nazaret sin probinsiya'd Galilea," insungbat dat tagu'n naibułun kan Jesus.

Inummoy Si Jesus Sit Timplu

(Marcos 11:15-19; Lucas 19:45-48; Juan 2:13-22)

¹² Utdi, nilumnok si Jesus sit timplu ot pinalaksun na un inamin dadit tagu'n manlalaku kan gumatgatanga ininggaw. Inamin na paya sinuwakkit dat lamesaan dadit mansusukat si pilak kan sadat tutuppakan dat manlalaku si kalupati. ¹³ Ot kinnanana kan dida un, "Naikanglit sit ugud Apudyus un, 'Satu'n boloy ku, mangadanan si boloya luluwwaluwan.' Yoong pinambalin yu un igaw di makuluk."

¹⁴ Utdi ummoy dadit nakulap kan da napilay kan siya't dit timplu ot pinapiya na dida. ¹⁵ Yoong nakasulag dat aap-apun di papadi kan mimis-tulun di lintog sidit maila da dat nakaskasdaawa koonan kan magngol da dat aabenga gapappakuyan sidit timplu un kanan dan, "Madaydayaw din kaganakan David."

¹⁶ Ot kinnanana da kan Jesus un, "Magngol nu din ibagbagan dan aabeng?" Summungbat si Jesus un, "On, magngol ku. Adiyu kad nabasa dit naikan-glita ugud Apudyus un kanana'n, 'Insulum dat aabeng dalapnu ustuustu dit mandadayaw da?' "

¹⁷ Utdi tinengyan Jesus dida ot kaysan sin Betania un siya'd inumbogana't diya labi.

Sadit Kayu'n Adi Namunga

(Marcos 11:12-14, 20-24)

¹⁸ Mabigat man sidit mangulinan da ud Jerusalem, nabitil si Jesus. ¹⁹ Ot maila na man dit kayu'n igus sit igid dit dalan ummadani ta ilana nu awad

* 21:5 Zacarias 9.9

bunga na yoong naid ta abus dit tubu na ullawa. Utdi inggiyaw na dit kayu'n kanana'n, "Maidon mamungaam!" Ot dagusa nalangu dit igus.

²⁰ Ilan man dat disipulus na di, nasnasdaaw da ot kanan dan, "Inona'n dagusa nalangu din igus?"

²¹ Kinnanán Jesus kan dida un, "Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, nu awad pammati yu kan Apudyus un adi kayu manduwaduwa, bokona lawa'n kama't din kingwak sin igus nat makwa yu nu adi mabalin yu paya ibaga't din bateleda, 'Umalis ka utdin baybay,' kad makwa. ²² Ta singngadan na mana iluwalu yu matungpal nu natalgod nat pammati yu."

Sat Nanligwatan Dit Kalintogan Jesus
(*Marcos 11:27-33; Lucas 20:1-8*)

²³ Utdi nangulin si Jesus sit timplu. Utdit madama'n mansulu, inummoy dat aappun di padi kan lalallakay di Judio kan siya ot kanan da un, "Ngadan nat kalintogama mangwa't danat kokkoom? Sin dit nangitod sit kalintogam?"

²⁴ Summungbat si Jesus un, "Antu pay imusok kan dikayu. Ot nu sungbatan yu, ibagak pay tun nanligwatan ditun kalintogaka mangwa't datun kook.

²⁵ Ibaga yu ud nu sin nanligwatan dit kalintogan Juan un mambunyag, nanligwat kan Apudyus onnu nanligwat si tagu?"

Utdi nampipinnuut da pay lawan un, "Nu ibaga taku'n nanligwat kan Apudyus kanana't oni un, 'Apay adiyu tinuttuwa nu?' ²⁶ Yoong nu ibaga taku'n nanligwat si tagu, gakkimut dan tagu ta tuttuwaon da un propetan Apudyus si Juan." ²⁷ Isunga sat insungbat da kan Jesus kanan da un, "Maid tigammu mi."

Ot kanan Jesus un, "Ot madik pay ibaga kan dikayu nu nanligwatan tun kalintogaka mangwa't datuwa kook."

Abalig Maipanggop Sidat Duwa'n Anak

²⁸ Inyabalig uman Jesus un kanana'n, "Innon nat makanan yu uttu? Ininggaw osa'n ama un duwa dat anak na. Ummoy sit pangu'n anak na ot kanana'n, 'Anak, umoy ka mangkokwa't din kaubasan sinsatun.'

²⁹ "Summungbat dit anaka kanana'n, 'Madik.' Yoong mabaybayag man, nambabawi ot ummoy nangkokwa.

³⁰ "Ot sadit ama, ummoy sit maikagwa'n anak na ot padana un imbaga na un umoy mangkokwa't dit kaubasana. Ot summungbat dit anak un, 'On ama, umoyak.' Yoong adina inummoy.

³¹ "Singngadan na utdadit mansunud dit nanungpal sit piyaon didit ama?" kinnanán Jesus.

"Sadit pangu," kanan da.

Utdi, kinnanán Jesus kan dida'n, "Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, sadat gumabasula tagu un kama't dan man-uulup si bugis kan dumadagdagasa babai, umun-una da un maidagamung sin mangiyapuan Apudyus nu dikayu. ³² Ta ummoy si Juan un Mambubunyag un nangitududu kan dikayu't dit kustu'n maunud yoong adiyu tinuttuwa. Yoong sadat man-uulup si bugis kan dumadagdagasa babai, tinuttuwa da. Ulay nu innila yu dida'n nambabawi't dat basul da, adi kayu kampay nambabawi kan nanuttuwa."

Abalig Maipanggop Sidat Mantotobaw
(*Marcos 12:1-12; Lucas 20:9-19*)

³³ "Donglon yu payyan tun osa'n abalig," kinnanán Jesus. "Inggaw osa'n tagu'n minul-ana't ubas dit pita na. Tinalangkaana'n nilikmut ot nangabut si batu ut poposposan di ubas kan nanuud si nataknanga alligang di man-andog. Utdi impatobaw na dit kaubasana ot nangalyug si sabali'n ili.

³⁴ “Dandani man dit bubullasan di ubas, imbaun na dat baba-unona un umoy mangala’t dit gogwa na. ³⁵ Dumatong da man dinokmaan dat mantotobaw dida, pinangpang-ok da dit osa, pinatoy da dit osa asida binatang dit osa.

³⁶ “Utdi nangibaun uman dit singkuwa’t dit pita si ad-adu nu sadat damu’n inummoy ot padana uman dit kingwan dat mantotobaw kan dida.

³⁷ “Utdiyon, imbaun na dit anak na ta kanana’t dit somsomok na un, ‘Ikabain da tu ta anak ku.’

³⁸ “Yoong ilan man dat mantotobaw dit anak, kanan da un, ‘Siyatu dit manawid situn pita, aweyu ta patoyon taku dalapnu mangkuwa taku tun pita!’

³⁹ “Utdi, dinokmaan da un inlaksun sit lasin didit kaubasan asida pinatoy.

⁴⁰ “Kadon, nu dumatong dit singkuwa’t dit pita, sin dit koonat dadiya man-aayyuwan?” kinnan Jesus.

⁴¹ Insungbat da un, “Maid duwaduwa na un patoyona dadiya nadadag. Asina ipaayyuwan dit kaubasana utdat udum un mangitod sit gogwa na nu dumatong dit bubullasan.”

⁴² Utdi, kinnan Jesus kan dida un, “Adiyu kad payyan nabasa dit naikan-glita ugud Apudyus? Kanana un, ‘Sadit batu’n inidsan dat mangkokokwa’t boloy, siya’d nambalina pannan dit sikun dit boloy. Siya’d kingwan Apudyus ot talona nakaskasdaawa maila.’

⁴³ “Isunga ibagak kan dikayu un makaan dit gundaway yu un maidag-mung sin mangiyapuwana ta maitod sidan tagu’n mangwa’t dit ipakwana.

⁴⁴ Ot singngadan na mana maotdag situwa batu masipsip-uk ot singngadan na mana tup-ugan dituwa batu matumotumok.”

⁴⁵ Donglon man dadit aap-apun di papadi kan Fariseo dat abalig Jesus, naawatan da un dida dit ug-ugudona. ⁴⁶ Ot piyaon da un dopapon yoong ummogyat da utdat adu’n tagu gaputa tuttuwaon da un propetan Apudyus si Jesus.

22

Abalig Maipanggop Sit Boda (Lucas 14:15-24)

¹ Nan-abalig payyan si Jesus sidat aappun di Judio un kanana’n, ² “San mangiyapuwana Apudyus maiyalig sit osa’n ali un nampaboda’t dit anak na un lalaki. ³ Utdit nakasaganaon dat losan, imbaun na dadit baba-unona’n umoy mangibaga’t dat naawis sit boda ta dumatong daon, yoong madi da umoy. ⁴ Utdi nangibaun uman sidat uduma baba-unona un kanana’n, ‘Ibaga yu utdat naawis ta dumatong daona makaboda ta naisaganaon tun makan. Napaltiyon dan napalungpu’n baka ot losana naisaganaon tun kakigad na.’

⁵ “Yoong adin dat naawis inaw-awingan dida ta ida nan-ipapuut pay lawan sidadit umoyan da. Awad ummoy sit payaw, awad ummoy sit nigusiyu na.

⁶ Ot sadat udum, dinokmaan da dat naibaun ot pinalpaligat da dida asida pinatoy dida.

⁷ “Nasulasulag dit ali utdit donglona dit naipasamak ot imbaun na dat suldadu’n ummoy namatoy sidat kummatoy kan singgob da dit boboloy da.

⁸ “Utdiyon, inayagana dadit baba-unona’n kanana’n, ‘Ammina naisaganaon tun kokwan ditun boda yoong adida maibagaya maidagamung situn boda dadit naawis. ⁹ Isunga umoy kayu’t dan kalkalsa ta awison yu dan losana dakngon yu.’

¹⁰ “Utdi, kaysan dadit baba-unon ot inawis da un losan dat dintong da, nabalu man onnu nadadag si ugali ot napnu dit boboddaan sidat inawis da.

¹¹ “Yoong umoy man dit ali ilan dadit naawis, inggaw naila na un osa un adi nansukat si badut di umoy makaboda. ¹² Ot kinnanana’n, ‘Sunud, innon nat nan-oooy nu uttu un adika nambadut si badut di umoy makaboda?’ Yoong adina nakaginga.

¹³ “Utdiyon imbagan dit ali utdat baba-unona un, ‘Pingilon yu nat ima na kan iki na ta idawat yu utdin nakolopa igaw, ta siya’d man-ibilana kan mangngilotana.’ ”

¹⁴ Ot inyanungus Jesus un kanana’n, “Adu dan naawis yoong akit dan napili un maidagamung sin mangiyapuwan Apudyus.”

Imus Maipanggop Sit Mambayadan Si Bugis

(Marcos 12:13-17; Lucas 20:20-26)

¹⁵ Utdiyon kaysan dadit Fariseo ta umoy da tutulagon nu innon dit man-iimus da kan Jesus dalapnu awad mangidaluman da kan siya. ¹⁶ Ot nangibaun da utdat buyut da kan dat buyut Ali Herodes si umoy kan Jesus. Ot kanan da kan siya un, “Mistulu, tigammu mi un adika mantulituli. Itudtudum pay nat katuttuwaana maipanggop sidan piyaon Apudyus ipakwa. Ot adim mandudumaon dan tagu ta adim ibilbilang dan saad da. ¹⁷ Ot ibagam ud nu sinnat kasomsomkam situ. Naingkalintogan kad un mambayad taku’n Judio si bugis kan Caesar un emperador ud Roma onnu adina?”

¹⁸ Yoong titiggammun Jesus un laweng dit panggop da ot imbaga na un, “Dikayu’n man-ag-agin, apay padpadasonak? ¹⁹ Ipaila yu ud kan sakon dit pilaka maibugis!” Ot nangidatong da si denario.*

²⁰ Inimus na kan dida un, “Sinmuging kan singngadan situn naimalka?”

²¹ “Si Emperador Caesar,” insungbat da. “Ot nu siya nat,” insungbat Jesus, “itdon yu kan Caesar nat kuwan Caesar ot itdon yu pay kan Apudyus nat kuwan Apudyus.”

²² Donglon da man di, nasdaaw da ot kaysan da.

Imus Maipanggop Sit Umungalan Dat Natoy

(Marcos 12:18-27; Lucas 20:27-40)

²³ Utdi payona al-algaw, inggaw da ud Saduceo un inummoy kan Jesus. Sadatu dat Judio un manguguda maid umungal si natoy.

²⁴ Inimus da kan Jesus un, “Mistulu, kanan dit lintoga ingkanglit Moses un, ‘Nu mangasawa nat osa’n lalaki ta matoy un naid anak na, masapula asaw-on dit sunud na dit bilug dalapnu man-anak da si kama’t anak didit natoy.’ ²⁵ Ininggaw da ud pitu’n mansusunuda lalaki utdit. Nangasawa dit pangu yoong natoya naid anak na. Utdi, inasawan dit maikagwa’n sunud na dit bilug. ²⁶ Padana un natoya naid uman anak na. Ot padana payon dit naipasamak sidit maikatlu inggana’t dit maikapitu un naamin da un natoya maid ingganak da utdit bilug. ²⁷ Utdit naamin da un natoy dat pitu’n mansusunud, natoy pay dit bilug. ²⁸ Ot nu timpu’n umungal dat natoy, singngadanon dit sin-asawa’t diya bilug kan dida’n pitu’n mansusunud? Ta losan da un nangasawa kan siya?”

²⁹ Summungbat si Jesus un, “Bokon nat kuwa yu un somsomok gaputa adiyu maawatan dit naikanglita ugud Apudyus kan naid tigammu yu utdit pannakabalin na. ³⁰ Nu umungal dat natoy maid man-aassawa kan dida ta kama da utdan aanghel sidin langit. ³¹ Kan osa pay nu maipanggop sit umungalan dat natoy, adiyu kad nabasa dit imbagan Apudyus kan dikayu

* **22:19** Ilan yu utdin glosario

utdit ugud na? ³² Kanana un, ‘Sakon ud Apudyus un mandaydayawan da Abraham, Isaac kan Jacob.’† Piyaona’n ugudon un si Apudyus bokona Apudyus dat natoy nu adi sadan matatagu.”

³³ Utdit magngolan dat tagu dit intudtudu na, nasnasdaaw da.

Sat Kapotgana Bilin

(Marcos 12:28-34; Lucas 10:25-28)

³⁴ Donglon man dat Fariseo un gummiginokon dat Saduceo ta naidan dat maibaga kan Jesus, nandatdatong da utdit ininggawan Jesus. ³⁵ Utdi, osa kan dida ud mistulun di lintog ud nan-imus kan siya si mamadpadas na un kanana’n, ³⁶ “Mistulu, singngadan dit kapopotgana bilin sidat lintog Apudyus?”

³⁷ Summungbat si Jesus un, “ ‘Masapula iyossaan nu nat losana aangsom kan losana somsomok nu un mamippiya kan Apudyus un Apum.’ ³⁸ Siyatu’d kapotgan kan umuna un bilin Apudyus. ³⁹ Ot sat maikagwa, padana pay sin ummuna ta kanana’n, ‘Masapula piyaom dan padama tagu un kama’t nat mampipiyam sinat long-ag nu.’ ⁴⁰ Sadatu un duwa’n bilin dat naibasalan dat losana lintog Moses kan sadat ingkanglit dat propetan Apudyus sidit.”

Imus Jesus Maipanggop Kan Kristu

(Marcos 12:35-37; Lucas 20:41-44)

⁴¹ Inggaw payyan dat Fariseo un naamung ot inimus Jesus kan dida un, ⁴² “Sinnat makanan yu maipanggop sit Kristu?‡ Sin ganak kan siya?”

“Kaganakan dit David,” kinnanana da.

⁴³ Ot insungbat pay Jesus un, “Nu tuttuwa di, apay un inayagan David si ‘Apu’ dit Kristu? Ta impasomsomok ud Ispiritu Santu dit kinnanana David un,

⁴⁴ ‘Imbagan Apudyus kan Apuk un: Mantupak ka uttun kapon madiwanak inggana’t abakok aminon dat kabusul nu.’§

⁴⁵ Ot nu ‘Apu,’ kanan David kan Kristu, innona’n kaganakana nu?”

⁴⁶ Utdi naid nakasungbat kan dida ot manipud sidiyon, naidon ummoy nan-imuimus kan siya.

23

Sat Imbagan Jesus Maipanggop Sidat Mimistulun di Lintog Kan Fariseo

(Marcos 12:38-39; Lucas 11:43-52; 20:45-46)

¹ Utdi imbagan Jesus sidat tagu padana pay sidat disipulus na un, ² “Awad kalintogan dat mimistulun di lintog kan Fariseo un mangilawlawag sidat lintog Moses. ³ Isunga masapula tungpalon yu dat losana isulu da. Yoong adiyu padaon din koon da ta adida unudon dit itudtudu da. ⁴ Adu dan bilina ipatungpal da un kama dat mampabukud si nadagsona awit un naligata maawit yoong adida un talon sumalak. ⁵ Losana koon da, koon da ullawa dalapnu ilan dan tagu. Siya’d gapuna’n dakolon da dit iiggaan di papela naikanglitan dit Ugud Apudyus un maitakod sit kiday da kan taklay da ot padana pay un ipaandu da dit malaymay dit lagayadan dit badut da. ⁶ Ot pipiyaon da dit inggaw sit inggawan dat nangangatu’n tagu nu amung kan pipiyaon da dit mantupak sit sangu utdin sinagoga. ⁷ Pipiyaon da pay nu dayawon dat tagu dida nu umoy da utdan aabtan di tagu kan piyaon da pay nu ngadanon da dida ut ‘Mistulu.’ ⁸ Yoong nu dikayu, adiyu paawag nat long-ag yu un ‘Mistulu’ ta mansusunud kayu ot ossaanaka lawa’n mistulu

† 22:32 Ilan yu utdin Exodus 3:6 ‡ 22:42 San uguda Kristu, titulun ud Jesus un san piyaona’n ugudon, pinilin Apudyus un managu’t tagu. § 22:44 Maila utdin Salmo 110:1

yu. ⁹ Ot adiyu pay awagan si ‘Ama’ nat singngadan na mana tagu’t tun pita ta os-ossaana lawa’d Ama yu un siya si Apudyus ud langit. ¹⁰ Adiyu pay paawag nat long-ag yu si ‘Apu’ ta sakona Kristu ullawa’d Apu yu. ¹¹ Ot sat kangattuwan kan dikayu masapula siya’d manselbi. ¹² Ta singngadan na mana mangipangatu’t long-ag na maidoba yoong singngadan na mana mampakumbaba, maipangatu nu timpu na.”

¹³ “Kaasi kayu paya mimistulun di lintog kan Fariseo ta man-ag-agin mamati kayu. Omban yu dit sawanga umoy sin mangiyapuwan Apudyus. Ulay dikayu adi kayu lumnok ot sondan yu dat mamiya un lumnok. ¹⁴ [Kaasi kayu paya mimistulun di lintog kan Fariseo. Dikayu un man-ag-agin mamati. Gundawayan yu dat bilug ot aminon yu un alan dat sanikuwa da asiyu anduanduwon dat luwalu yu un mampalingodan yu utdat kokkoon yu. Siya’d gapuna’n nadagdagson nat dusa yu un itdon Apudyus!]*

¹⁵ “Kaasi kayu’n mimistulun di lintog kan Fariseo. Dikayu un man-ag-agin mamati. Dolmangon yu nat baybaya umoy si uduma boboloya man-awis si ulay osa ullawa si maibuyut kan dikayu ot nu awad maawis yu, mambalinon yu un nadaddadag nu dikayu un bulun na un madusa’t din impiyelnu.

¹⁶ “Kaasi kayu ta kama kayu’t nakulapa mangipuppuyut. Ta itudtudu yu un nu awad tagu un usalona din timplu un mansapata, naid basul na nu adina tungpalon dit insapata na. Yoong nu usalona’n mansapata din bulawan sin timplu, masapula tungpalona dit sapata na. ¹⁷ Tuttuwa’n nakulap kayu kan natung-ug kayu ta bokobokon nat somsomok yu. Ngadan kad nat napotpotog, sat bulawan onnu sadit timplu un mampasantu utdit bulawan? ¹⁸ Itudtudu yu paya nu awad tagu’n usalona din altar nu mansapata, naid basul na nu adina tungpalon dit sapata na. Yoong nu sat datun sin altar dit usalona’n mansapata masapula tungpalona dit sapata na. ¹⁹ Tuttuwa’n nakulap kayu. Ngad kad nat napotpotog, sat datun onnu sat altar un mampasantu utdit datun? ²⁰ Isunga sat mangusal sin altar un mansapatana, isalisapata na un losan dat datun un awad sisi. ²¹ Ot sat mangusal sit timplu un mansapatana, isalisapata na pay si Apudyus un inggaw sisi. ²² Ot nu awad pay mangusal sin langit un mansapata isalisapata na pay dit tronon Apudyus kan si Apudyus un mantutupak sit trono.

²³ “Kaasi kayu’n mimistulun di lintog kan Fariseo ta man-ag-agin mamati kayu. Ta itdon yu kan Apudyus dit ingkapulu utdan apit yu un mampabangu’t tipoy, yoong niliwayan yu dan napotpotoga pakwan di lintog un kama’t dan mangwaan yu utdan nalintog, mangkaasiyan yu utdan udum kan manungpalaan yu utdan losana ibaga yu. Siyadatu dan lumbonga tungpalon yu un adiyu pay liwayan dan uduma pakwan di lintog. ²⁴ Dikayu un nakulapa mangipuppuyut. Kama kayu’t tagu’n mamadapad si ilok sit inumona yoong nilumtun na ud kamelyu.

²⁵ “Kaasi kayu’n mimistulun di lintog kan Fariseo, dikayu un man-ag-agin. Ta kama kayu’t tagu’n kiwasana ullawa dat lasin dat tasa kan da pinggan. Ta bulubuluwan yu dat ima yu yoong sat aangson yu napnu’t kinaagum kan kinagamgam. ²⁶ Dikayu’n nakulapa Fariseo! Masapula kiwasan yu yana umuna nat dalom nat tasa kan pinggan kad nadalus pay din nakinlasin.

²⁷ “Kaasi kayu’n mimistulun di lintog kan Fariseo un man-ag-agin. Kama kayu’t lobona napintulan si pukaw. Napiya din ila na utdin lasin, yoong napnu’t tung-al di ladag kan losana ilan di isaw dit dalom na. ²⁸ Ot padana pay kan dikayu ta ipappaila yu un kama kayu’t nalintoga tagu utdan udum yoong sat katuttuwaana napnu nat aangson yu si kinaman-ag-agin kan kinadadag.”

* **23:14** Maid tu un bersikulu utdan uduma manuscrito.

*Imbagan Jesus Dit Madusaan Da
(Lucas 11:47-51)*

²⁹ “Kaasi kayu’n mimistulun di lintog kan Fariseo un man-ag-agin mamati. Ta pabaluwon yu dat lobon dat propetan Apudyus sidit kan al-altiyan yu pay dat lobon dat nalintog si nantatagu. ³⁰ Asiyu kanan un, ‘Nu natagu kami okyan sidit timpun dadit inapu mi, adimi kingwa dit kingwa da un namatoy sidadit propetan Apudyus.’ ³¹ Sanata kanan yu, ipaila yu un kaganakan dikayu’t dat namatoy sidat propetan Apudyus sidit. ³² Ot gangputon yu dit inlugin dat inapu yu! ³³ Dikayu’n nadadaga tagu’n kaganakan di ulog! Inon yu un malisiyan din madusaan yu utdin impiyelnu? ³⁴ Isunga mangibaunak kan dikayu si propetan Apudyus kan nangkakalainga tagu kan mimistulun di ugud Apudyus. Patoyon yu dat udum kan dida, ilansa yu dat udum si kulus, sabisabidan yu dat udum sidat sinagoga yu kan unudon yu dida’n paligaton sit kailin-ili un manalan da. ³⁵ Isunga madusa kayu maipagapu’t dit natoyan dat losana nalintoga tagu’t tun pita. Mailugi utdit napatoyan Abel inggana kan Zacarias un anak ud Barakias un napatoy sit nambootan dit nasantuwana igaw kan altar. ³⁶ Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un sat dusan dat losana namatoy sidatu, sagapalon dan tagu’t tun satuna lonap.”

*Sat Nan-ibilan Jesus Maipanggop Sidat iJerusalem
(Lucas 13:34-35)*

³⁷ Utdi imbagan Jesus un, “Inay kayu paya iJerusalem! Ta pinatoy yu dat propetan Apudyus kan binatang yu dat imbaun na un mantudtudu kan dikayu. Namimpiga un piyaoka dagupona ayyuwanan dikayu’n padan din manalikopkohan din manuk sidan siyop na, yoong ummadi yu. ³⁸ Ot sinsatunon ipatungad dikayuwon kan Apudyus. ³⁹ Ot ibagak kan dikayu un, maidon ilan yu kan sakon inggana’t din timpu’n mangibagaan yu un, ‘Binindisyunan Apudyus tun dummatonga imbaun na.’ ”

24

*Imbagan Jesus Un Malba Dit Timplu
(Marcos 13:1-2; Lucas 21:5-6)*

¹ Tinengyan da Jesus dit timplu ot makaadaya da man si akit, ummadani dat disipulus na kan siya ot impaila da kan siya dit kinabalun didit timplu kan sadat uduma natuud sit lakub na. ² Yoong kinnanang Jesus un, “On, maila yu datun nabalbalu un natuud sinsatun yoong tuttuwa tun ibagak kan dikayu un dumtong nat timpu’n maid osa’t batu si natuuga adi maidugpu.”

*Sadat Ligat Sit Daan Payyan Un Anungus Tun Lubung
(Marcos 13:3-13; Lucas 21:7-19)*

³ Mantutupak si Jesus sin bateled Olivo utdit ummoy dat disipulus na kan siya ot inimus da un, “Apu, ibagam ud nu kapiga dit maipasamakan dit ibagam kanad, kan singngadan dit mangilasinan mi un dandaniyon dit mangulinan kan manganungusan tun lubung?”

⁴ Summungbat si Jesus un, “Man-alimban kayu ta adi kayu maal-allilaw. ⁵ Ta adun dumatonga tagu un mangusal situn ngadan ku un kanan dan, ‘Sakon dit Kristu,’ ot adu dat maallilaw da. ⁶ Magngol yu dat kankannibung di gubat sinat adani kan damag di gubat sin adayu, yoong adi kayu madanangan ta masapula maipasamak da. Yoong bokon payyana anungus ditun lubung. ⁷ Ta manggugubat dan kailin-ili’t tun lubung kan mambibinnusul dan tutulay. Awad pay ulat kan lunig sin nadumaduma’n igaw. ⁸ Luglugi na ullawa datu un paligata padan dit manlogawan di man-abeng.

⁹ “Utdiya timpu, dopapon dikayu dalapnu paligaton kan patoyon dikayu. Lawengon dikayu’t dan losana tagu gapu’t nat manuttuwaan yu kan sakon. ¹⁰ Utdiya timpu adu dat lumipsuta manuttuwa ot mansisinnipsip kan manlilinnaweng da. ¹¹ Kadon adu’n lumtawa man-ag-agin propetan Apudyus ot adu’n maallilawa tagu. ¹² Ot gapu’t dit kinaadun di kinadadaga lumtaw, umakit dit mampipiyan di kaaduwana tagu. ¹³ Yoong singngadan na mana adi lumipsuta manuttuwa kan sakon inggana’t anungus na, taguwon Apudyus. ¹⁴ Ot satun Nabalun Damag maipanggop sin mangiyapuwan Apudyus, maiwalagawag sidat kailin-ili’t tun lubung dalapnu magngolan di kataguntagu. Kad nu magangput diyon, siya’d anungus ditun lubungon.”

Sat Gaoogyata Yumam-an

(Marcos 13:14-23; Lucas 21:20-24)

¹⁵ “Nu maila yuwon dit impadtun Daniel sidit un gaoogyata yumam-an un umoy sumikad sin timplu un nasantuwana igaw, (sadi mamasa’t tuwa padtu masapula maawatana) ¹⁶ masapula dikayu’n iJudea gumtik kayuwon sidan batbateled. ¹⁷ Ot sat tagu’n awad sidit otop dit boloy na, adinaon lumnoka umoy mangala’t dat kokokwa na utdit boloy. ¹⁸ Ot sat tagu’n inggaw sit pappayaw, masapula adinaon mangulina umoy mangala’t kagoy na. ¹⁹ Talona kawas diya timpu utdat nabugi kan sadat mantagtagibi! ²⁰ Ot iluwalu yu kan Apudyus ta adina maiyaspul nat gumtikan yu si ageled onnu al-algawa iillongan. ²¹ Ta amoamod dit ligat sidiya timpu un maid maipadaana’t dat ligata napalabas manlugi’t dit nakwaan ditun lubung inggana’t tun satun. Maida talon maipadaana’t inggaingga. ²² Ot nu adin Apudyus inyaboba dit bilang dit al-algaw didiya ligat maid matagu’t tagu uttun lubung yoong maipagapu’t dan pinili na un tagu na, inyaboba na.

²³ “Utdiya timpu, nu awad mangibaga un, ‘Antu uttu dit Kristu,’ onnu kanan da un, ‘Andi utdi,’ adiyu tuttuwaon. ²⁴ Ta adu dat mangabaw un dida dit Kristu, kan man-ag-agin da un propetan Apudyus. Ot mangipaila da si nakaskasdaaw dalapnu nu mabalbalin allilawon da pati utdat pinilin Apudyus un tagu na. ²⁵ Adiyu liuwan! Idaadaan kuwon ibaga datu kan dikayu.

²⁶ “Isunga, nu awad mangibaga kan dikayu un, ‘Ikayu ilan ta andi dit Kristu utdin igawa maid tagtagguwan,’ adi kayu umoy. Nu kanan da un, ‘Andi’t din kuwaltu!’ adiyu tuttuwaon. ²⁷ Ta nu dumatongaka Inyanak di Tagu, mailan losan din nangkalliput un kama’t din kilat nu dumelang.

²⁸ “Padana un sat kawadan di ladag, siya’d madatdatngan dat tulayan.”

Sat Mangulinan Dit Inyanak di Tagu

(Marcos 13:24-27; Lucas 21:25-28)

²⁹ “Nu maabus dadiyona manligatan sidiya timpu, dagusa kumlop din init ot san bulan adinaon sumolag. Maotdag dan bituwon ot maligaligad dan losana awad sin langit. ³⁰ Utdiyon, maila’t din langit dit mangilasinan un dumatongakon un Inyanak di Tagu ot losan dat nadumaduma un tagu’t tun pita mampaibil da. Ta ilan da ud sakona Inyanak di Tagu un mailabaw sit bunot un dumoba’n napnu’t pannakabalin kan nakaskasdaawa kinangatu. ³¹ Guminga dit tangguyub si natobag ot ibaun ku dadit aanghel ku uttun kasulisulin ditun lubung dalap umoy da dagupon dadit losana pinilin Apudyus un tagu na.”

Sat Maadal Taku’t Din Kayu’n Igus

(Marcos 13:28-31; Lucas 21:29-33)

³² “Ilan yu din kayu’n igus ta man-adalan yu,” kinnanan Jesus. “Ta nu man-lugi’n sumungbud, tigammu yuwona dandani nat iinnitan. ³³ Padana pay un nu maila yu dadiya imbagaka mapasamak, tigammu yuwona dandani’n mangulinak. ³⁴ Ot tuttuwa tun ibagaka mapasamak un losan datu sin daan payyan un matoy dan losana tagu uttuwa lonap. ³⁵ Mangkigad dan losana maila’d langit kan situn pita yoong mannanayun tun ugud ku.”

*Maid Makatigammu’t Dit Timpu’n Man-ulinan Jesus
(Marcos 13:32-37; Lucas 17:26-30, 34-36)*

³⁶ “Maida talon makatigammu’t dit al-algaw onnu olas un makwaan dat losana imbagak. Ulay dan aanghel sin langit onnu sakona Anak Apudyus ta si Ama ullawa’d manigammu. ³⁷ Nu mangulinaka Inyanak di Tagu, maipada dit kokkoon dat tagu’t dit timpun Noe dat kokkoon dat tagu’n dakngak. ³⁸ Ta utdita timpu’n daan payyan un nalitap tun lubung, ginanganas dat tagu’n nanganangan kan da nan-iinum kan nan-aassawa inggana’t nilumnok da Noe utdit dakolana bapul. ³⁹ Maid somsomok dat tagu’t dit maipasamak inggana’t nanlitap ot naamin da un nalmos. Ot siya’d padana nu dumatongaka Inyanak di Tagu. ⁴⁰ Utdiya timpu, nu awad da ud duwa’n lalaki’n mangkokwa’t din payaw, maala dit osa, matengyan dit osa. ⁴¹ Nu awad da ud duwa’n babai’n manggiling, maala dit osa, matengyan dit osa. ⁴² Siya’d gapuna’n mansasaggana kayu ta adiyu tigammu nu ngadan na un timpu nat dumakngaka Apu yu. ⁴³ Sosomkon yu tu! Nu tigammun dit singkuwa’t dit boloy dit olasa dumakngan dit man-aakaw si labi, adina masuyop ta man-andog dalapnu adina makalnok dit man-aakaw sit boloy. ⁴⁴ Isunga masapula mansasaggana kayu pay ta sakona Inyanak di Tagu, dumatongak sit timpu’n adiyu namnam-on.”

*Sadat Matalgodan Kan Adi Matalgodana Baba-unon
(Lucas 12:41-48)*

⁴⁵ “Singngadan din matalgodan kan nalainga baba-unon? Siya dit mangipaayyuwanan dit apu na utdat padana un baba-unon dalapnu itdana dida’t kanon da nu kustu’n timpu na. ⁴⁶ Nagasat diya baba-unon nu dakngon dit apu na un manungtungpal sida’t kewaal na. ⁴⁷ Tuttuwa tun ibagak kan dikayu’n, siya’d mangitalgodan dit apu na utdat losana kukuwa na. ⁴⁸ Yoong nu laweng diya baba-unon kanana’t dit somsomok na un, ‘Bokona masapa dit apuka mangulin,’ ⁴⁹ ot lugiyana un mandatal sidat padana’n baba-unon kan umoy makakan kan maka-inum sidat gumubuuk. ⁵⁰ Utdiyon, dumatong dit apu na utdit al-algaw kan olasa adina nanam-ona dumatongana. ⁵¹ Ot dusaon dit apu na kan idogana utdat man-ag-agin sit igawa mandusaana kan dida un siya’d man-ibilan kan mangngilotan da.”

25

Sat Abalig Maipanggop Sidat Simpulu’n Bababbalasang

¹ “Nu dumtong dit timpu’n mangulinak, kama’t tu din maiyaligan din mangiyapuwan Apudyus. Inggaw da ud simpulu’n bababbalasang nangala’t silaw un ummoy ummabat sit lalaki’n mangasawa. ² Sadat lima, natung-ug da ot sadat lima nasilib da. ³ Sadat tung-ug, nangala da si silaw da yoong adida nangala’t igasa usalon da nu maaminan da. ⁴ Ot sadat nasilib, nangala da si silaw da kan igas un usalon da nu maaminan da. ⁵ Gaputa maid dummatodatong sidit lalaki’n mangasawa, nakasuyop da.

⁶ “Yoong gawan labi man, inggaw nampakuya kanana’n, ‘Annaton dit lalaki’n mangasawa! Ikayu abaton!’ ⁷ Ot nabalikusu dat simpulu’n bababalasang ot insagana da dat silaw da. ⁸ Yoong sadat lima’n tung-ug kanan da utdadit lima’n nasilib un, ‘Itan dikami pay sinat igas yu ta naaminon tun igas mi ot maksopon tun silaw mi.’

⁹ “Yoong kinnanang pay dat lima’n nasiliba bababalasang un, ‘Adina nin umanay ot ikayu pay lawan gumatang sin lalakuwan.’

¹⁰ “Malikmud da mana umoy gumatang si igas, dummatongon dit lalaki’n mangasawa. Ot sadat nakasagana’n nanakom, naibulun daon kan siya’n nilumnok sit boboddaan ot naombanon dit sooban.

¹¹ “Adina masulit, dummatong pay dat lima’n ummoy gumatang si igas ot kanan dan nampakuy un, ‘Apu, palnokon dikami pay!’

¹² “Yoong, summungbat dit lalaki’n mangasawa’n kanana’n, ‘Adina mabalin ta sat katuttuwaana maid tigtigammuk kan dikayu.’ ”

¹³ Utdi, inyanungus Jesus un, “Siyadi dit gapuna’n masapula nasasaggana kayu ta maid tigammu yu utnat al-algaw onnu olasa mangulinak.”

Sadat Tulu’n Baba-unona Naitdan Si Pilak (Lucas 19:11-27)

¹⁴ Intuluy Jesus un kanana’n, “Maiyalig pay din mangiyapuwang Apudyus si osa’n tagu’n manlakkalakkata mangalyug. Inayagana dat baba-unona dalapnu italgod na kan dida dat losana sanikuwa na. ¹⁵ Initdana dida’t pilaka inigusyu da sigun sit kaboolan da. Sadit osa initdana si lima’n libu, duwa’n libu utdit maikagwa ot sillibu utdit maikatlu. Asinaon kaysan.

¹⁶ “Utdiyon sadit naitdan si lima’n libu, dagusa innigusyu na ot nangganansiya si lima’n libu. ¹⁷ Padana pay sit naitdan si duwa’n libu ta ummoy na pay innigusyu ot nakaganansiya pay si duwa’n libu. ¹⁸ Yoong sadit naitdan si sillibu, ummoy na ingkulub dit pilak dit apu na.

¹⁹ “Mabayabayag man, nangulin dit apu da ot insingil na kan dida dit pilaka italgod na. ²⁰ Utdi, ummoy dit naitdan si lima’n libu ot kanana’t dit apu na un, ‘Apu, lima’n libu dit intod nu kan sakon ot antu’d lima’n libu un naganansiyak!’ ²¹ Ot kinnanang dit apu un, ‘Nabalu nat kingwam. Nabalu ka kan matalgodan ka un baba-unon. Ot gaputa matalgodan ka utdan kaakita naitod kan sika, mampaayyuwanok sika’t adu. Awenu ta makapanlagsak ka kan sakon!’

²² “Padana un ummoy pay dit naitdan si duwa’n libu ot kanana’n, ‘Apu, initdanak si duwa’n libu ot antu’d duwa’n libu un naganansiyak.’ ²³ Ot kinnanang dit apu un, ‘Nabalu nat kingwam. Nabalu ka kan matalgodan ka un baba-unon. Ot gaputa matalgodan ka utdan kaakita naitod kan sika, mampaayyuwanok sika’t adu. Awenu ta makapanlagsak ka kan sakon!’

²⁴ “Utdi, ummoy pay dit naitdan si sillibu un kanana’n, ‘Apu, tigammuka nasulag ka un tagu ta mambulas ka utdan bokona immulam kan aniyom danat bokona inloop nu. ²⁵ Kumimutak kan sika ot siya’d gapuna’n ummoyak ingkulub dit pilaka intod nu. Ot antu un iyulin ku.’ ²⁶ Ot kinnanang dit apu na un, ‘Laweng ka un baba-unon! Sadut! Titiggammum un mambulasak sidan bokona immulak kan aniyok dan bokona inloop ku, ²⁷ ot apay adim imbangku dit pilak ku dalapnu mangulinak kad, iyulin nu dit pilak ku un awad ganansiya na?’ ²⁸ Utdi imbagana’t dat uduma baba-unona un, ‘Alan yu nat pilak kan siya ta itdon yu utdit kawadan dit simpulu’n libu. ²⁹ Ta adu nat maitod sinat matalgodan ot masawasawal dat awad kan siya. Yoong sat tagu’n adi matalgodan, ulay sat akita awad kan siya masimud un maala.

³⁰ Ot satun naid si selbi'n baba-unon, idawat yu utdin kakolpan un siya'd man-ibilana kan mangngilotana.' ”*

Sat Maudi Un Maukuman Dat Losana Tagu

³¹ Intuluy Jesus un, “Nu dumatongaka Inyanak di Tagu, maila dit nakaskas-daawa kinangatuk kan bulun ku dan losana aanghel ot mantupakak sit trono un man-ali. ³² Ot mandatdatong dat losana tagu't tun pita utdit atubang ku. Ot mansisinaok dida'n padan dit koon dit man-aayyuwan si kannelu un isina na dida utdat kalding. ³³ Manalnok dat nalintoga tagu't dit kapon madiwanan ku kan manalnok dat nadadag sit kapon makawigik. ³⁴ Kadon sakona Ali ibagak sidat inggaw sit kapon diwanan ku un, ‘Awe yu, dikayu'n binindisyunan Amak ta maidagamung kayu't din mangiyapuwana un insagana na un tawid yu manipud sit nakwaan ditun lubung. ³⁵ Ta nabitilak ot pinakananak. Nauwawak ot pinainumanak. Kakkailiyak ot pinalnokak sidat boloy yu. ³⁶ Naid pay badut ku ot binadutanak. Nasakitak ot inandoganak. Naibaludak ot ummoy yu ud sakon biniling.’ ³⁷ Sumungbat dat nalitoga tagu un, ‘Apu, kapiga nat nangil-an mi kan sika'n nabitil ot pinakanan mi onnu nauwawa pinainuman mi? ³⁸ Kapiga nat nangil-an mi un kakkaili ka ot pinalnok mi onnu naid badut nu un binadutan mi? ³⁹ Kapiga nat nasakitama inandogan mi kan nabaludama ummoy mi ud sika biniling?’ ⁴⁰ Ot sakona Ali sumungbatak un, ‘Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, nu kingwa yu datu si osa't datuwa kadodobaana susunud ku, kingwa yu payon kan sakon!’

⁴¹ “Utdi ibagak sidat inggaw sit kapon kawigik un, ‘Umadayu kayu kan sakon, dikayu un nakodngana madusa. Ingkayu't din apuya adi mak-sopa naisagana'n inggawan Satanas kan sadat aanghel na. ⁴² Ta nabitilak yoong adiyanak pinakanan. Nauwawak yoong adiyanak pinainuman. ⁴³ Kakkailiyak yoong adiyanak pinalnok. Naid badut ku yoong adiyanak binadutan. Nasakitak kan naibaludak yoong adiyanak ummoy biniling.’ ⁴⁴ Ot sumungbat da un, ‘Kapiga Apu, nat nangil-an mi kan sika'n nabitil, nauwaw, kakkaili onnu naid si badut onnu nasakit onnu naibaluda adimi ummoy tinulungan sika?’ ⁴⁵ Ot sumungbatak kan dida un, ‘Tuttuwa tun ibagak kan dikayu'n nu adiyu tinulungan ud osa't dat kadodobaana susunud ku, adiyu payon tinulungan sakon.’ ⁴⁶ Ot siya datu dan umoy sin madusaan da si inggaingga yoong sadat nalintog, umoy da utdin mataguwan da si inggaingga.”

26

Nambabagbagaan Da Dit Mamatoyan Da Kan Jesus (Marcos 14:1-2; Lucas 22:1-2; Juan 11:45-53)

¹ Gangputon man Jesus dat insuluna, imbagana't dat disipulus na un, ² “Tigammu yu un annat duwa'n algawa lawaon sinat Piyestan di Nalausana* ot sakona Inyanak di Tagu, maiyawataka mailansa't kulus.”

³ Utdi payona timpu nandadatdatong dat aappun di padi kan lalalakay di Judio utdin palasiyu'n inggawan Caifas un kangattuwana padi. ⁴ Nantutulagan da un ilimoda dokmaan si Jesus kan patoyon. ⁵ Yoong kanan da un “Adi taku itimpu't din piyesta ta asi kada lawa manggulu dan tagu ya.”

Inisigan Dit Babai Si Jesus Si Nabanola Bangbangu (Marcos 14:3-9; Juan 12:1-8)

* **25:30** Man-ibil kan mangngilot dat tagu't di gapu't dit ligat da. * **26:2** Ilan yu dit istolya na utdin Exodo 12:1-30

⁶ Inggaw man da Jesus Betania ummoy da utdit boloy da Simon un pinapiyana't kutol sidit. ⁷ Utdit madama da un mangan, ummadani kan Jesus tun osa'n babai'n nan-aggom si butilya'n nakwa si alabastro un napnu't nabanobanola bangbangu ot inyisig na utdit ulun Jesus. ⁸ Yoong utdit nailan dat disipulus na di, summulag da un kanan dan, "Amman, tapaya yamyamanona di? ⁹ Nangina okyan nat mailakuwana kad maitod sidan nakapus dit bayad na!"

¹⁰ Yoong tigammun Jesus dit ibagbaga da ot kanana kan dida un, "Apay dillawon yu tun babai? Nabalun talon tun kingwana kan sakon. ¹¹ Kanayuna inggaw danat nakapus kan dikayu yoong bokona kanayuna inggawak kan dikayu. ¹² Satun nangiyisigana si bangbangu uttun long-ag ku, insagana na ud sakon un mailbon. ¹³ Tuttuwa tun ibagak kan dikayu! Singngadan na mana igaw situn lubunga maiwalagawagan tun Nabalun Damag, maugu-ugud tun kingwan ditun babai un mangisomsomkan kan siya."

*Sat Nakatulagan Judas Un Mangituyuk Kan Jesus
(Marcos 14:10-11; Lucas 22:3-6)*

¹⁴ Utdi, inummoy si Judas Iscariote un osa't dat kagwampulu't duwa'n disipulus Jesus sidat aappun di padi. ¹⁵ Kinnanana kan dida un, "Piga nat itdon yu kan sakon nu ituyuk ku si Jesus kan dikayu?" Ot initdan da si tulumpulu'n palata'n pilak. ¹⁶ Manipud sidiyon ininainap naon dit gundaway na un mangituyuk kan Jesus.

*Sat Naisaganaan Dit Anungusa Nanganan Da Jesus
(Marcos 14:12-21; Lucas 22:7-13, 21-23; Juan 13:21-30)*

¹⁷ Utdit umuna un algaw dit Piyestan di Tinapaya maid si bubud, ummoy dat disipulus Jesus kan siya ot kanan dan, "Kawad dit piyaoma umoyan mi mangisaganaan sit kakan di piyesta?"

¹⁸ Kinnanana Jesus kan dida un, "Umoy kayu ud Jerusalem si osa'n tagu ot ibaga yu un, 'Kanan dit Mistulu un dandaniyon dit naitudinga timpu na ot bulun na dikami'n disipulus na un mangan sit kakan di piyesta uttun boloy yu.' "

¹⁹ Tinungpal dat disipulus Jesus dit imbaga na ot ummoy da insagana dit kakan di Piyestan di Nalausan.

²⁰ Masdom man, summangu da Jesus un mangan sidat kagwampulu't duwa'n disipulus na. ²¹ Utdit madama da un mangan, kinnanana Jesus un, "Tuttuwa tun ibagak kan dikayu'n osa kan dikayu ud mangituyuk kan sakon."

²² Utdi, nasigab dit angos dat disipulus na ot sin-ossa dan nangimus kan siya un, "Apu, sakon kad?"

²³ Summungbat si Jesus un, "Naid sabali't mangituyuk kan sakon nu adi sat makasawsaw kan sakon si tinapay situn malukung. ²⁴ Ta sakona Inyanak di Tagu, matoyak un kama't dit naikanglit sit ugud Apudyus yoong kaasi nat tagu'n mangituyuk kan sakona Inyanak di Tagu! Napipiya pay nu adina naiyanak!"

²⁵ Guminga man si Judas un siya'd mangituyuk, kanana un, "Sakon kad, Mistulu?"

"Inugud nuwon," kinnanana Jesus.

*Sat Anungusa Nanganan Da Jesus Sidat Disipulus Na
(Marcos 14:22-26; Lucas 22:14-20; 1 Corinto 11:23-25)*

²⁶ Madama da payyana mangmangan, nangala't Jesus si tinapay ot nanyaman kan Apudyus asina biniibiika intod sidat disipulus na un kanana'n, "Alan yu tu ta kanon yu ta siya'd long-ag ku."

²⁷ Asina payyan innala dit natasa un inumon da. Maabus mana manyaman kan Apudyus intod na kan dida un kanana'n, "Uminum kayu'n losan situ ²⁸ ta siyatu'd dalaka mangipapiddot sidit intulag Apudyus sidat tagu, siya'd dalaka man-ayus dalapnu mapakawan dat basul dat adu'n tagu. ²⁹ Ot ibagak kan dikayu'n, adiyakon uminum situwa danum di ubas inggana't dit al-algawa manginuman taku't dit bagu'n danum di ubas sidin mangiyapuwan Amak."

³⁰ Utdi, nangkanta da un nandaydayaw kan Apudyus ot maabus man kaysan da utdin bateled Olivo.

*Imbagan Jesus Dit Mangisuliban Pedro Kan Siya
(Marcos 14:27-31; Lucas 22:31-34; Juan 13:36-38)*

³¹ Utdi, imbagan Jesus kan dida un, "Sinsatuna labi mangkabutik kayu'n losan ot taynanak ta naikanglit sit ugud Apudyus un, 'Patoyok dit man-aayyuan si kannelu ot man-asiwalak dat kannelu na.' ³² Yoong nu maabusa mapaungalak, umun-unaak Galilea nu dikayu."

³³ Utdi, kinnanana Pedro un, "Ulay mangkabutik da un losan adik sika taynan!"

³⁴ Kinnanana Jesus kan siya un, "Tuttuwa tun ibagak kan sika. Uttuwa labi utdit daan payyan manullauk dit kawitan, pitluwom isulib sakon."

³⁵ Summungbat si Pedro un kanana'n, "Ulay nu maipangkatoyak kan sika adik sika isulib!" Ot siya pay kanan dat uduma disipulus.

*Sat Nanluwaluan Jesus Sin Getsemani
(Marcos 14:32-42; Lucas 22:39-46)*

³⁶ Ummoy da Jesus sidat disipulus na utdin mumul-ana mangngadan Getsemani ot imbaga na kan dida un, "Mantupak kayu yan situ ta umoyak manluwalu't di." ³⁷ Ot indallay na da Pedro kan sadat duwa'n anak Zebedeo. Utdi, amoamod dit domdom na kan mabulubulung. ³⁸ Ot imbaga na utdat tulu'n bulun na un, "Amod tun domdom ku ot kama nu ikatoy kuwon. Inggaw kayu't tu ot makapanbalaga kayu kan sakon."

³⁹ Utdi ummadayu't akit si Jesus ot nanlakkoba nanluwalu'n kanana'n, "Ama, nu mabalina, ilisiyak situwa ligata sagapalok. Yoong bokona sat piyaok dit matungpal nu adi sat piyaom."

⁴⁰ Utdi, nangulin sidat tulu'n disipulus na ot dinakngana dida'n masusuyop. Ot kinnanana kan Pedro un, "Adi kayu kad makaattoma makapanbalaga kan sakon si ulay sin-olasa lawa? ⁴¹ Mansiput kan manluwalu kayu dalapnu adi kayu mambasul nu masugsugan kayu. Ta nadaddaan nat angos yu un manungpal yoong nakapsut nat long-ag yu."

⁴² Impigwan payyan Jesus un ummadayu't akit un ummoy nanluwalu'n kanana'n, "Ama, nu masapula sagapalok tuwa ligat, matungpal nat piyaom."

⁴³ Mangulin man uman sit inggawan dat tulu'n disipulus na, dinakngana uman dida'n masusuyop ta adida madiyat dat ata da.

⁴⁴ Impitlun uman Jesus un tinengyan dida'n nangulina ummoy nanluwalu un padan uman dit imbaga na un nanluwalu. ⁴⁵ Utdiyon nangulin sidat disipulus na un kanana'n, "Apay masusuyop kan gaillongan kayu kad payyan? Olas naona maiyawataka Inyanak di Tagu't dadit gumabasul. ⁴⁶ Gumangun kayu ta intakunon ta antuwon tun tagu'n mangituyuk kan sakon."

*Sat Nanokmaan Da Kan Jesus
(Marcos 14:43-50; Lucas 22:47-53; Juan 18:3-12)*

⁴⁷ Mambagbagbaga payyan si Jesus sidit dummatong si Judas un osa't dat kagwampulu't duwa'n disipulus na. Bulun na dat adu'n tagu'n gaispadaan kan gapang-ulan imbaun dat aap-apun di padi kan lalallakay di Judio. ⁴⁸ Indaan Judas imbaga dit mantitigammu da kan Jesus un kanana'n, "Sat tagu'n umoyak ogkan, siya ud dokmaan yu!"

⁴⁹ Nandadawwos si Judas kan Jesus un kanana'n, "Napiya'n labim, Mistulu," ot inogkana.

⁵⁰ Summungbat si Jesus un, "Gayyom! Koomon nat panggop nu un koon!"

Utdiyon ummadani dat bulun Judas ot dinokmaan da si Jesus. ⁵¹ Dagusa inapsut dit osa'n bulun Jesus dit ispada na ot binakag na dit baba-unon didit kangattuwana padi ot nasokdap dit inga na. ⁵² Yoong kinnanang Jesus un, "Iboloy nu nat ispadam ta sanat mangusal sinat ispada na, ispada pay nat mamatoy da kan siya. ⁵³ Adim kad tigammu'n nu kodawok ud salak Ama, dagusa mangibaun si piga'n libu un anghel? ⁵⁴ Yoong nu kook di, adinaon matungpal dit imbagana't dit naikanglita ugud Apudyus un maipasamak."

⁵⁵ Utdi imbagang Jesus sidat kaaduwang un, "Apay tulisanak kad ta ummoy kayu't tu un gaispadaan kan gapang-ulan un umoy manokma kan sakon? Inalgawa awadak sin timplu'n mantutudu, apay adiyanak dinokmaan sidi? ⁵⁶ Yoong mapasamak datu'n losan dalapnu matungpal dit paingkannglit Apudyus sidat propeta na."

Utdi nangkabutik un losan dat disipulus Jesus ot binaybay-an da.

Naidatag Si Jesus Sit Sanhedrin

(Marcos 14:53-65; Lucas 22:54-55, 63-71; Juan 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Sadat nanokma kan Jesus, indallay da utdit boloy Caifas un kangattuwana padi un siya'd nadakdakngan dat mimistulun di lintog kan lalallakay di Judio. ⁵⁸ Ot si Pedro inadayuwana'n tinung-ud inggana't dit paway dit kangattuwana padi ot nilumnoka umoy nakatupak sidatit man-aandog ta ilana nu ngadan dit mapasamak kan Jesus.

⁵⁹ Sadat aap-apun di padi kan papangat di Judio, man-in-inap da si mabasulan da kan Jesus ulay nu tuli dalapnu idalum da kan papatoy da. ⁶⁰ Yoong maid indasan da ulay nu adu dat ummoy nantuli maipanggop kan siya. Masulsulit man inggaw da ud duwa'n inummoy sit sangu. ⁶¹ Kanan da un, "Kanan dituwa tagu un, 'Mabalin ku un yam-anon din Timplu'n Apudyus asik ibangun obos si unog di tulu'n algaw.' "

⁶² Summikad dit kangattuwana padi ot kanana kan Jesus un, "Maid kad maisungbat nu uttu'n ipabpabasul da kan sika?" ⁶³ Yoong adina gumminga si Jesus. Utdi kanan umang dit kangattuwana padi kan siya un, "Maipagapu't din ngadan Apudyus un adi matoy, ibagam kan dikami nu sika dit Kristu un Anak Apudyus."

⁶⁴ Summungbat si Jesus un, "On, Imbagamon! Yoong ibagak kan dikayu un maila yun tu ud sakona Inyanak di Tagu'n mantutupak sin kapon madiwanan Apudyus un mannakabalin. Maila yu pay sakona mangulina manligwat langita mailabaw si bunot."

⁶⁵ Pinissay dit kangattuwana padi dit badut na utdit amoda sulag na un kanana'n, "Maisuganggang kan Apudyus tun inugud na. Apay un masapul payyan nat uduma kustigu? Dingngol yuwon din imbaga na! ⁶⁶ Sinnat makanan yu?"

Insungbat da un, "Masapula mapatoy."

⁶⁷ Ot niluglugpaan da dit pasngit na kan dinanug da. Ot sadat udum, tinipak da un ⁶⁸ kanan dan, "Pugtuwam ud Kristu nu singngadan dit nanipak kan sika?"

Insulib Pedro Si Jesus

(Marcos 14:66-72; Lucas 22:56-62; Juan 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Mantutupak payyan si Pedro utdit paway sidit ummoy kan siya dit babai'n baba-unon didit kangattuwana padi un kanana'n, "Sika, osa ka pay sidat bulun ud Jesus un iGalilea."

⁷⁰ Yoong insulib na utdit sanguwanan da un losana kanana'n, "Naid tigammuk sinat piyaoma ugudon." ⁷¹ Ot utdit ummoy sit luwangan, inggaw payyan osa'n babai'n baba-unona nangila kan siya ot kinnanana utdat tagu'n iinggaw sidi un, "Satu, bulun Jesus un iNazaret."

⁷² Yoong insulib uman Pedro un kanana'n, "Sapataak un adik tigtigammu nat un tagu!"

⁷³ Masulit man ummadani kan Pedro dat tagu'n ininggaw sidi ot kanan da un, "Gattoka sika'd osa't dat kabbulunana ta maimatunan sinat gooy nat mambabagbagam."

⁷⁴ Utdi imbagan Pedro un ulay nu madusa nu bokona tuttuwa dit ibagbaga na ot insapata na un kanana'n, "Adik tigtigammu nat un tagu!"

Ot dagusa nanullauk dit kawitan. ⁷⁵ Nagasmok Pedro dit imbagan Jesus kan siya un, "Daan payyan tullauk di manuk insulibakon si namitlu." Utdiyon, lummaksun ot nan-i-ibil.

27

Naidallay Si Jesus Kan Pilato

(Marcos 15:1; Lucas 23:1-2; Juan 18:28-32)

¹ Mawakas man, nambabagbagaan dat losana aap-apun di padi kan lalallakay di Judio dit koon da un mangipapatoy kan Jesus. ² Maabus man, piningil da un indallay kan gubinnadul Pilato.

Sat Natoyan Judas

(Kingkingwan 1:18-19)

³ Utdit matigammuwan Judas un nangituyuk kan Jesus un nakoddongana mapatoy si Jesus, nambabawi ot inna na dit tulumpulu'n pilak ot ummoy na inyulin sidat aap-apun di papadi kan lalallakay di Judio ⁴ ot kinnanana'n, "Nakabasulak ta intuyuk ku din naid si basula tagu!"

Yoong kinnanana da un, "Ngadan nat biyang mi utnat? Nangamung ka pay lawan!"

⁵ Utdi, indawat Judas dit pilak sit timplu ot kaysana ummoy namposol.

⁶ Inaknam dat aap-apun di padi dit pilaka kinnanana dan, "Adin dit lintog taku ipalubusa maidagamung sit pilak di timplu ta naigatang si angos di tagu."

⁷ Ot nan-aampayunan da un igatang dit pilak sit pitan di manduduwin ta usalon da un mangilbonan sidat kakkaili. ⁸ Ot siya'd gapuna un san ngadan didiya pita inggana't tun satun, "Pitan di Dala." ⁹ Ot siya'd tungpal dit ingkanglit Jeremias un propetan Apudyus sidit un kanana'n,

"Inala da dit tulumpulu'n pilaka siya'd bilanga nambabagbagaan dat piga'n kaganakan Israel un nangatang da kan siya. ¹⁰ Ot inusal da un inggatang sit pitan di manduduwin, siyadi dit imbilin Apudyus kan sakon."

Sat Nansuknaan Pilato Kan Jesus

(Marcos 15:2-5; Lucas 23:3-5; Juan 18:33-38)

¹¹ Summikad si Jesus sit atubang gubinnadul Pilato un mansukna kan siya. Inyimus Pilato kan siya un, "Sika kad dit Alin dat Judio?"

Summungbat si Jesus un, "Naibagamon!"

¹² Yoong utdit pabasulon dat aap-apun di padi kan lalallakay di Judio, adina sinungsungbatan dat impabasul da kan siya. ¹³ Isunga kinnan Pilato kan siya un, “Adim kad magngol danat ipabpabasul da kan sika ta adika sumungsungbat?”

¹⁴ Yoong naid osa’t sinungbatan Jesus sidat impabasul da ot nasnasdaaw si Pilato.

Naikoddonga Matoy Si Jesus

(Marcos 15:6-15; Lucas 23:13-25; Juan 18:39-19:16)

¹⁵ Kada Piyestan di Nalausán, gagangay dit gubinnadul un mangiwaya si osa’n baluda kodawon dat tagu un mawayaan. ¹⁶ Utdiya timpu, iningaw osa’n baluda nandinadinamag un mangngadan si Barrabas. *

¹⁷ Utdit nadatdatong dat adu’n tagu, inimus Pilato kan dida un, “Ngadan nat piyaon yu un pawayaak? Si Barrabas onnu si Jesus un mauguda Kristu?”

¹⁸ Siya’d imus na di onta tigammu na un apal dit gapun dit nangiyawatan da kan Jesus kan siya. ¹⁹ Bokona lawan sadi ta utdit mantutupak payyan si Pilato utdit tutuppakan di kuis, inggaw sulata impaitod dit asawa na un kanana’n, “Adika makabiyang sinat nalintoga tagu ta awad inin-inop ku maipanggop kan siya’t dit labi ot talona umogyatak.”

²⁰ Yoong sinugsugan dat aap-apun di padi kan lalallakay di Judio dat tagu un si Barrabas dit paipawaya da ot papatoy da si Jesus. ²¹ Siya’d gapuna’n utdit imuson Pilato kan dida uman un, “Singngadan na utdatu un duwa nat piyaon yu un pawayaak?”

Summungbat da un, “Si Barrabas!”

²² Ot inimus na un, “Ngadan nat kook kan Jesus un mauguda Kristu nu?” “Pailansam si kulus,” insungbat da.

²³ Inimus uman Pilato un, “Tapay? Ngadan nat nadadaga kingwa na?”

Ot amo indangsodangsol daot dit pakuy da un, “Pailansam si kulus!”

²⁴ Utdit mailan Pilato un naid makwa na ot manlugiyona magulu dat tagu, nangala’t danum ot binuluwana dat ima na utdit atubang dat kaaduan kanana’n “Naid biyang ku utnat mapatoyan dituwa tagu. Nangamung kayu pay lawan.”

²⁵ Summungbat dat losana tagu un, “Dikami’t dan kaganakan mi ud sumungbat sin angos na!”

²⁶ Utdi pinawayaan Pilato si Barrabas yoong pinasabid na si Jesus asina inyawat sidat suldadu dalapnu ilansa da si kulus.

Nanliwliw-an Dat Suldadu Si Jesus

(Marcos 15:15-20; Juan 19:2-3)

²⁷ Utdi, innilnok dat suldadun gubinnadul Pilato si Jesus sit boloy gubinnadul ot nilikmut dat losana suldadu si Jesus. ²⁸ Niluksub da dit badut na asida kinagoyan si nadokota luput. ²⁹ Namalikawog da si nasaisait si imbalangat da utdit ulu na. Pinaaggoman da pay si bassaw dit diwanana ima na asida nampalintumong sit sanguwana un nangam-amol un kanan dan, “Matatagun Alin di Judio!” ³⁰ Niluglugpaan da ot inala da dit bassaw kan siya asida impang-ok sit ulu na.

³¹ Utdit abuson da un man-am-amolan, niluksub da dit ingkagoy da ot insukat da dit gagangaya badut na. Ot inlaksun daon un umoy ilansa’t dit kulus.

Sat Nailansaan Jesus Sidit Kulus

(Marcos 15:21-32; Lucas 23:26-43; Juan 19:17-27)

* **27:16** Kanan dat udum un Jesus Barrabas dit ngadan na.

³² Utdit lumaksunan da utdit ili, inabat da tun osa'n tagu'n mangngadan kan Simon un iCirene ot impapilit dat suldadu'n pinabukud kan siya dit kulus Jesus. ³³ Ot dintong da dit igawa ngadnon da si Golgota un sat piyaona'n ugudon, "Igaw di Battukag."

³⁴ Inggaw da man sidi, initdan dat Jesus si basi un nakamsan si apdu dalapnu inumona yoong kapkapana man, adina.

³⁵ Maabus da mana ilansa't dit kulus, nambubunutan dat suldadu un nambibingayan dit badut na, ³⁶ asida nantupaka mamabantay kan siya. ³⁷ Sat ngatun dit ulu na nangikwa da si nangikanglitan da utdit gapun dit namabasulan da kan siya un kanana'n, "Siyatu si Jesus un Alin dat Judio."

³⁸ Naidisan pay un nailansa dat duwa'n tulisana nan-asisupang kan siya, osa't dit kapon diwanan na ot sat osa pay sit kapon kawigi na.

³⁹ Sadat manlaus, nanwitiwit da un nanginsultu kan Jesus un kanan dan, ⁴⁰ "Sika un mangibagbaga un yam-anom dit timplu asim ibangun obos si unog di tulu'n algaw, taguwom nat long-ag nu. Ot nu tuttuwa'n Anak dika kan Apudyus lumsa ka utnat kulus!"

⁴¹ Ot padana paya naipan-am-amol dat aap-apun di padi kan mimistulun di lintog kan dadit lalallakay di Judio un kanan dan, ⁴² "Tinagu na dadit udum yoong adina matagu din long-ag na. Bokon kada siya'd Alin dadit iyIsrael? Nu lumsa't din kulus naon, manuttuwa kami. ⁴³ Mantal god kan Apudyus kan kanana pay un siya'd Anak Apudyus ot nu tuttuwa'n napotog kan Apudyus, taguwona!"

⁴⁴ Padana pay un inin-insultun dat duwa'n tulisana nailansa't dit nan-asisupang na.

Sat Natoyan Jesus

(Marcos 15:33-41; Lucas 23:44-49; Juan 19:28-30)

⁴⁵ Mamalintuud man si init, kinumlop tun lubung inggana't nandangwilis. ⁴⁶ Mandangwilis man si init, nampakuy si Jesus si nadangsol un kanana'n, "Eloi, Eloi lama sabaktani?" Sat piyaona'n ugudon, "Apudyus ku, apay pinatungadak?"

⁴⁷ Ot sadat uduma iingaw sidi un nangngol sit imbaga na kanan da un, "Ay-ayyagana si Elias." ⁴⁸ Ot dagusa nanoddak dit osa kan dida'n ummoy nangala't kama't kaposu ummoy na insawsaw sit kilom ot innigga na utdit pungtun dit bassaw asina indukmit kan Jesus dalapnu supsupana. ⁴⁹ Yoong kanan dat uduma, "Dalam yan ta ilan taku nu umoy Elias taguwon!"

⁵⁰ Nampakuy uman si Jesus ot insuku naon dit angos na.

⁵¹ Utdi, dagusa nangkagwa'n napissay dit koltina't dit timplu, manipud ngatu inggana't dit lagayadana. Nanlunig ot nabtak dadit nangkaddakola batu. ⁵² Nambukat pay dat lobon ot adu dat ummungal un tagun Apudyus un natoy sidit. ⁵³ Umungal man si Jesus, ummoy da ud Jerusalem ot adu dat tagu'n nampail-an da.

⁵⁴ Magiknan man dit kapitan kan dat suldadu na un manga-andog kan Jesus dit lunig kan naila da dat losana napasamak, amoamod dit kimut da ot kinnan na da un, "Tuttuwa gayama Anak Apudyus!"

⁵⁵ Utdit adayu't akit, inggaw da pay adu'n babai'n mangoottap sidit mapasasamak un siya dat nanligwat Galilea un naitungtung-ud kan tummulung kan Jesus. ⁵⁶ Inggaw kan dida da Maria Magdalena, si Maria un inan da Santiago kan Jose kan sat asawan Zebedeo.

Sat Nailbonan Jesus

(Marcos 15:42-47; Lucas 23:50-56; Juan 19:38-42)

⁵⁷ Masdom man, dummatong si Jose un osa'n baknanga iyArimatea kan osa pay sidat disipulus Jesus. ⁵⁸ Ummoy na kindaw kan Pilato dit ladag Jesus. Utdi imbilin Pilato utdat suldadu un maitod kan siya. ⁵⁹ Ot inalān Jose dit ladag asina nilukutan si napolkās un luput. ⁶⁰ Utdiyon ummoy na innilbon sit kakokwa na un inabutana'n dakoḷa batu un lobon na pay lawan yoong. Maabus man, namallin si dakoḷa batu ot intubot na utdit sagangaban didit lobon, asina kaysan.

⁶¹ Ininggaw pay sidi da Maria Magdalena kan sadit kangadan na un Maria un mantutupak un manisinnagung sit lobon.

Sadat Nangandog Sit Lobon Jesus

⁶² Mabigat man, sidit maabus dit al-algawa mansaganaan,† ummoy dat aapapun di padi kan dat Fariseo kan Pilato. ⁶³ Ot kinnanān da un, “Apu, nagasmok mi un sadit katattagun payyan didit matuli, imbaga na un umungal kanu nu maikatlu'n algaw. ⁶⁴ Isunga ibilin nu ta maammaana maandogan dit lobon inggana't dit maikatlu'n algaw ta ummoy kada lawan dat disipulus na akawon dit ladag na ta asida ibaga't dan tagu'n ummungal un natoy. Ta nu makwa di, amoamodoton un makaallilaw tun maudi'n tuli na nu sadit damu'n imbagana'n siya'd imbaun Apudyus.”

⁶⁵ Ot kinnanān Pilato kan dida un, “Mangala kayu't dan suldadu ot ammaan yu un paandogan din lobon.”

⁶⁶ Utdi, ummoy da inyamma dit tubot dit lobon asida minalkaan dalapnu matigammuwan nu mabukatan. Maabus man, tinengyan da dat suldadu'n man-andog.

28

Sat Ummungalan Jesus

(Marcos 16:1-10; Lucas 24:1-12; Juan 20:1-10)

¹ Biggabiggat man dit umuna un al-algaw di sindumingguwan sidit maikabas dit al-algawa iillongan, ummoy da Maria Magdalena kan sat kangadan na un Maria innila dit nailbonan Jesus. ² Kaklata lawa'n nanlunig si nabilog. Inggaw anghel Apudyus un dummoba'n nanligwat langit un umoy namallin sit batu'n naitubot sit sagangaban dit lobon ot nantupakana. ³ Makasiling dit ila na un kama't kilat kan napolkapolkas dit badut na. ⁴ Ot gapilpilan dat man-aandog sit amoamod un kimut da ot natukas da un kama dat natoy.

⁵ Yoong kinnanān dit anghel sidadit babai un, “Adi kayu kumimut, ta tigammuka inapon yu si Jesus un nailansa't dit kulus. ⁶ Naid situ ta ummungalon un siya dit imbaga na kan dikayu. Awe yu ta ikayu ilan tun naibanatana. ⁷ Asiyu daldaḷsona umoy ibaga't dat disipulus na un ummungalon. Ot makauna'd Galilea nu dikayu ot siyadi ud mangil-an yu kan siya. Tandaanan yu tuwa imbagak kan dikayu.”

⁸ Utdi, nandaladalas da un kaysan un kumimkimut da yoong amod dit anggom da. Nanodtoddak da un ummoy nangibaga't dat disipulus Jesus.

⁹ Utdit manodtoddakan da, inabat Jesus dida ot kanana'n, “Ayan yu?” Ummadani da un umoy ummaggom sit ikin Jesus un nampalintumonga nandayaw kan siya. ¹⁰ Utdi kinnanān Jesus kan dida un, “Adi kayu umogyat. Ikayu ibaga't dan losana susunud ku ta umoy da ud Galilea ot maila da ud sakon sidi.”

Sat Impadamag Dat Man-aandog

† **27:62** Sat ugalin dat Judio, manlugi dit al-algawa iillongan da utdit maipsukan init sit Kalima ot maabus sit maipsukan init sit Sabadu.

¹¹ Utdit manaddalanon dadit babai, ummoy sin Jerusalem dat uduma suldadu'n nan-andog sit lobon ot impadamag da utdat aap-apun di padi dat losana napasamak. ¹² Nandadatdatong dat aap-apun di padi utdat lalallakay di Judio ta tulagon da nu innon dit koon da. Pinasuksukan da dat suldadu si adu'n pilak ¹³ asida binilin dida un, "Ibaga yu utdan tagu un, 'Ummoy dat disipulus Jesus inakaw dit ladag na utdit labi utdit masusuyop kami,' kanan yu. ¹⁴ Ot nu matigammuwan ud gubinnadul tu, adi kayu madanagan ta dikami'd makabagbaga kan siya dalapnu maid mapabasulan yu."

¹⁵ Utdi, innalan dat suldadu dit pilak ot tinungpal da dit naibilin kan dida. Ot siyatu'd ul-ulnuga maipadpadamag sidan losana Judio inggana't tun satun.

Sat Nampail-an Jesus Sidat Disipulus Na Kan Nangibaunana Kan Dida.

(Marcos 16:14-18; Lucas 24:36-49; Juan 20:19-23; Kingkingwan 1:6-8)

¹⁶ Ummoy dadit kagwampulu't osa'n disipulus Jesus sin bateled Galilea un siya dit imbagan Jesus un umoyan da. ¹⁷ Utdit maila da, nandayaw da kan siya yoong nanduwaduwa kampany dat udum kan dida. ¹⁸ Ummadani't Jesus ot kinnanana kan dida un, "Naitod kan sakon dit losana kalintogan sin langit kan situn pita. ¹⁹ Isunga ikayu utdan losana tagu't tun lubung ot tudtuduwan yu dida dalapnu mambalin da un disipulus ku. Bunyagon yu dida't din ngadan Ama, Anak kan Ispiritu Santu, ²⁰ kan tudtuduwan yu dida un mantungpal sidan losana imbilin ku kan dikayu. Ot tatandaanan yu, awadak un kankanayuna mamulubulun kan dikayu inggana't anungus ditun lubung."

Sat Nabalu'n Damaga Inkganglit San Marcos

*Sat Nantudtuduwan Juan Un Mambubunyag
(Mateo 3:1-12; Lucas 3:1-18; Juan 1:19-28)*

¹⁻² Kama't tu dit luglugin dit Nabalu'n Damag maipanggop kan Apu Jesu Kristu un Anak Apudyus. Paingkganglit Apudyus kan Isaias un propetana un kanana'n,

“Ibaun ku dit propetak un umun-una nu sika un umoy mangisagana't dit dalan un ayom. ³ Ipappakuy na utdit igawa maid tagtagguwan un, 'Isagana yu dit dalan dit Apu. Manggodngon yu dit dalan un ayona.'”

⁴ Ot natungpal di ta ummoy si Juan un Mambubunyag sidit igawa maid tagtagguwan na ot intudtudu na utdat tagu'n dummatong kan siya't di un mandadaoli da kan igongda daon dat basul da ot mampabunyag da dalapnu pakawanon Apudyus dida. ⁵ Adu dat tagu'n nanligwat sin losana nilakub Judea kan padana pay sin Jerusalem un ummoy nandongol kan Juan. Impudnu da dat basul da asin Juan binunyagan dida't din wangwang Jordan.

⁶ Sat badut Juan, naganay un dutdut di kamelyu kan nambakakat si geddang ot dudun kan dilu dit ikatagu na.

⁷ Nantudtudu un kanana'n, “Awad ud maitagtagnob kan sakon un talona nangatu nu sakon ot adiyak pay maibilanga man-okoga mangussag sit sandalyas na. ⁸ Bunyagok dikayu si danum yoong Ispiritu Santu nat ibunyag na kan dikayu.”

*Sat Nampabunyagan Jesus
(Mateo 3:13-17; Lucas 3:21-22)*

⁹ Utdiya timpu un mamunbunyagan Juan dummatong pay si Jesus un nanligwat Nazaret sin ili na ud Galilea ot nampabunyag kan Juan sin wangwang Jordan. ¹⁰ Tumakdang man si Jesus, dagusa naila na din langit un nambukat ot dummoba kan siya si Ispiritu Santu un kama't kalupati. ¹¹ Utdiyon inggaw ginga'n nanligwat langit un kanana'n, “Sika'd pipiyaoka Anak ku un talona masmas-omak.”

*Sat Nanugsugan Satanas Kan Jesus
(Mateo 4:1-11; Lucas 4:1-13)*

¹² Maabus man di dagusa indallay dit Ispiritu Santu si Jesus sidit igawa maid tagtagguwan na. ¹³ Opatapulu'n al-algaw un iniingaw sidi ot ummoy Satanas sinugsugan. Inggaw pay dat simalona ayam sidiya igaw ot ummoy dadit aanghel tinulungan si Jesus.

*Inayagan Jesus Dat Opata Mantatabukul
(Mateo 4:12-22; Lucas 4:14-15; 5:1-11)*

¹⁴ Utdit naibalud si Juan, kaysan si Jesus ud Galilea un umoy mangitudtudu utdit Nabalu'n Damag un nanligwat kan Apudyus un kanana'n, ¹⁵ “Natungpalon dit naikoddonga timpu. Dandaniyon dit mangiyapuwan Apudyus kan dikayu. Mandadaoli kayu't dan basbasul yu kan tuttuwaon yu tun Nabalu'n Damag.”

¹⁶ Mangkikkiyang man si Jesus sin igid bananaw sidin Galilea, naila na da Simon kan Andres un mansunuda madama'n mantabtabukul ta doda'n

siya'd kewaal da. ¹⁷ Kanan Jesus kan dida un, "Maitung-ud kayu kan sakon ta mambalinok dikayu un mantatabukul si tagu."*

¹⁸ Dagusa tinengyan da dadit tabukul da ot naitung-ud da kan siya.

¹⁹ Makaadaya da man si akit, nailan Jesus da Santiago kan Juan un anak Zebedeo utdit bangka un man-amitong sidit tabukul da. ²⁰ Dagusa inayagana dida ot tinengyan da dit ama da utdit bangka pati utdat tangtanganan da un bulun da ot naitung-ud da kan siya.

Inaddag Jesus Dit Nadadag Un Ispiritu

(Lucas 4:31-37)

²¹ Inummoy da Jesus sidin Capernaum ot dumatong man dit al-algawa iillongan nilumnok da utdit sinagoga ot nantutudu si Jesus. ²² Nasnasdaaw dadit tagu'n nangngol sit nantutudu na, ta maila un awad tulay na bokona kama't dat mantutudun dat mimistulun di lintog.

²³ Ininggaw lalaki'n sinakayan di nadadaga ispiritu utdit sinagoga.

²⁴ Kaklata nampakuy un kanana'n, "Jesus un iNazaret, ngadan nat umoy ka koon kan dikami? Ummoy ka kad situ dalapnu yam-anom dikami? Tigammuk sika. Sika'd nasantuwana imbaun Apudyus."

²⁵ Yoong inggimaun Jesus dit nadadaga ispiritu un kanana'n, "Guminok ka ot tengyam nat tagu."

²⁶ Pinanwogowog dit nadadaga ispiritu dit tagu'n pinampakuy asina tinengyan.

²⁷ Nasnasdaawa losan dat tagu ot nampaim-imus da pay lawan un, "Ngad kad nin ditu? Bagu kad nin un tududu? Ta antu'd kalintogana. Ulay dan nadadaga ispiritu tuttuwaon da dan bilin na."

²⁸ Utdiyon, dagusa nandinadinamag dit maipanggop kan Jesus sidat losana ili un nangcalliput sidin Galilea.

Pinabilog Jesus Dat Adu'n Masakit

(Mateo 8:14-17; Lucas 4:38-41)

²⁹ Lummaksun da Jesus sit sinagoga ot kaysan sit boloy da Simon kan Andres un naitung-ud pay da Santiago kan Juan. ³⁰ Sadit katugangan Simon un babai, uumboga mampudpudut ot dumatong man da Jesus dagusa imbaga da kan siya. ³¹ Ummadani si Jesus sit masakit ot inaggomana dit imana un dit namangun. Dagusa naid dit pudut na ot ummoy nangisagana't kinan da Jesus.

³² Maipsuk man si init, indatong dat tagu kan Jesus dat losana masakit kan sinakayan di dimunyu. ³³ Ot nadatdatong dat losana umili utdit boloya ininggawana. ³⁴ Ot pinabilog Jesus dat adu un masakit si nadumaduma'n sakit kan inaddag na dat adu un dimunyu. Yoong adina impalubusa nambagbaga dat dimunyu onta tigammu da nu singngadan ud Jesus.

Nantutudu Si Jesus Sin Galilea

(Lucas 4:42-44)

³⁵ Wiswis-it man, gummanguna lummaksun si Jesus sit boloy ot kaysan sit gattotopoga igaw un ummoy nanluwalu. ³⁶ Yoong ummoy da Simon kan dadit bulun na ininap.

³⁷ Utdit maodasan da kanan da kan siya un, "In-innapan dika't dan losana tagu." ³⁸ Ot summungbat si Jesus un, "Umoy taku't dan uduma ili dalapnu mantutuduwak pay sidi ta siya'd inummoyak situ."

* **1:17** San piyaona'n ugudon, man-awis da si tagu un manuttuwa kan Jesus.

³⁹ Utdi dinakdak na din probinsiya'd Galilea un nantudtudu't dat sinagoga da kan inaddag na dat dimunyu utdat tagu.

Pinapiyan Jesus Dit Nakutol
(Mateo 8:1-4; Lucas 5:12-16)

⁴⁰ Inggaw osa'n nakutola ummoy nampakpakaasi kan Jesus ot nampalintumong un kanana'n, "Tigammuka kaboolama papiyaon sakon nu piyaom."

⁴¹ Nadaguwan si Jesus ot inagpadana asina kinnanana un, "On, piyaok. Kumiya ka." ⁴² Dagusa nakaan dit kutoḷ na ot kummiya.

⁴³ Binilibilin Jesus dit lalaki asina pinadalana dagus un kanana'n, ⁴⁴ "Ilam ta adim ibagbaga't udum nu adi mandadawwos ka kan padi ta umoy ka ipaila un kummiya kaon asika umoy mandatun kan Apudyus un kama't dit imbilin Moses sidit, ta manigammuwan di losana tagu un kummiya ka."

⁴⁵ Yoong inummoyot dit lalaki imbagabaga utdat tagu dit naipasamak kan siya ot nandinadinamag dit maipanggop kan Jesus. Kadon, adina't Jesus mabalina mampaila'n lumnok sidat il-ili nu adi iniingaw sit igawa maid tagtagguwan. Ot nakaddatodotong dat tagu kan siya un nanligwat si nadumaduma'n ili.

2

Pinapiyan Jesus Dit Tagu'n Adin Talon Makagidu
(Mateo 9:1-8; Lucas 5:17-26)

¹ Lumabas man dit piga'n algaw, nangulin si Jesus ud Capernaum ot naipadamag sidat tagu un summaal sit boboloy. ² Amoda tagu'n nandatdatong ot maid makgawan sit boloy ulay sit adani't dit sawang. Utdit madama'n itudtudun Jesus dit ugud Apudyus kan dida, ³ inggaw tagu'n adi makagidu un binuligan dat opata tagu'n indatong. ⁴ Ot gapu't dit kinaadun dat tagu, maid inon da un mangilnok sit masakit ot ummoy da winangwangan dit otop sit batug Jesus un siya'd nanguyudan da utdit tagu'n uumbog sit katli na. ⁵ Utdit mailan Jesus un talona manuttuwa da kan siya, kanana't dit adi makagidu'n tagu un, "Anak, napakawanon dat basul nu."

⁶ Iningaw da ud mimistulun di lintoga mantutupak sidi ot magngol da man dit imbagan Jesus, kanan da utdit somsomok da un, ⁷ "Apay kama't tu tun imbagan dituwa tagu? Maisuganggang kan Apudyus dit imbaga na. Sin dit makaboolā mamakawan si basul nu adi si Apudyus ullawa?"

⁸ Dagusa tinigammun Jesus dit somsomok da ot kinnanana kan dida un, "Apay nat somsomok yu un kama't nat? ⁹ Ngadan nat nalaslasu'n maibaga uttun tagu'n adi makagidu? Sadin, 'Napakawanon nat basul nu,' onnu san, 'Gumangun ka, alam nat obok nu ta kumiyang ka?' ¹⁰ Yoong pabilgok tun adi makagidu dalapnu manigammuwan yu un sakona Inyanak di Tagu awad kalintogaka mamakawan si basul di tagu't tun lap-at pita." Utdi, imbagana't dit tagu'n adi makagidu un, ¹¹ "Ibagak kan sika, gumangun ka, alam nat obok nu ta manalan ka."

¹² Utdi, gummangun dit tagu ot dagusa inala na dit obok na ot kaysana iillan dat adu'n tagu.

Nasnasdaaw da un losan ot indaydayaw da si Apudyus un kanan dan, "Maid payyan nakail-an mi si kama't tuwa nakwa."

Inayagan Jesus Si Levi
(Mateo 9:9-13; Lucas 5:27-32)

¹³ Nangulin uman si Jesus sin igid bananaw Galilea ot inammung dat amoamoda tagu ot tinudtuduwana dida. ¹⁴ Maabus man di utdit manaddadalanana, naila na dit man-uulup si bugis un si Levi un anak Alfeo.

Mantutupak sit pisina na un uullupan di bugis. Kinnanana Jesus kan siya un, “Maitung-ud ka kan sakon.” Lummigwat si Levi ot naitung-ud kan Jesus.

¹⁵ Utdit inummoy da Jesus kan dat disipulus na utdit boloy Levi nakakan, adu dadit nakaubung kan dida un man-uulup si bugis kan uduma gumabasul. Ta adu kan dida dat naitungtung-ud kan Jesus. ¹⁶ Ot utdit mailan dat mimistulun di lintog un bungguy dat Fariseo un man-uubung da un mangan, kinnanana da utdadit disipulus Jesus un, “Apay makakan sidan man-uulup si bugis kan da gumabasul?”

¹⁷ Magngol man Jesus dit imus da, siya’d summungbata kanana’n, “Sadan awad si sakit ud makasapul si man-aagas bokona sadan naid si sakit. Bokona dummatongak dalapnu umoyak awison dan mangipagalup un nalintoga tagu nu adi sadan gumabasul un masapula mandadaoli da utdat basul da.”

Imus Maipanggop Si Manlanganan Un Mangan (Mateo 9:14-17; Lucas 5:33-39)

¹⁸ Inggaw sin-algawana manlanganan da un mangan dat disipulus ud Juan un mambubunyag kan sadat Fariseo, ummoy dat tagu kan Jesus un kanan dan, “Apay manlangana mangan dan disipulus Juan kan dan disipulus dan Fariseo, yoong bokona manlangan danat disipulus nu?”

¹⁹ Summungbat si Jesus un, “Mabalin kad un manlangana mangan dat sangaili’t dit boda nu iingaw payyan kan dida dit lalaki’n namboda? Bokon. Kigad si iingaw dit lalaki un namboda adida mabalina manlangana mangan. ²⁰ Yoong nu dumtong nat timpu un maalaon dit lalaki’n namboda, siyadion ud timpu’n manlanganan da un mangan un mangipaila’t dit domdom da.”

²¹ Utdi inyabalig uman Jesus un kanana’n, “Maid mangitakup si bagu’n luput sinat dadaana badut ta nu masaksakan, mangkulisonson dit bagu’n luput ot am-amdona’n pissayon dit dadaana badut. ²² Padana pay un naid mangibilung si bagu’n basi utnat dadaana geddanga bibillungan un adinaon mannatnat. Ta nu sumubuy, bultugona dit bibillungan ot kaynga ullawa dit basi pati pay sit bibillungan. Masapula sat bagu’n basi, maibilung si bagu’n bibillungan.”

Imus Maipanggop Sit Al-algawa Iillongan (Mateo 12:1-18; Lucas 6:1-5)

²³ Osa’n al-algawa iillongan, nangoy da Jesus kan dat disipulus na utdit kapappayawana namul-an si trigo ot nansaplut dadit disipulus na utdit bungan di trigo si kinutiman da un dinuum.

²⁴ Inggaw da ud Fariseo un nangila’t dit kingwa da ot kinnanana da kan Jesus un, “Ilam, apay un koon danat disipulus nu dit iyadin dit lintoga koon nu al-algawa iillongan?”

²⁵ Summungbat si Jesus un, “Adiyu kada talon nabasa dit kingwan da Ali David sit nabilan da utdat bulun na? ²⁶ Timpun Abiatar un kangattuwana padi utdit nilumnok si Ali David sit boloy Apudyus ot kinan na dit tinapaya naidatun kan Apudyus un sadat padi ullawa dat mabalina mangan. Ot initdana pay dat bulun na si kinan da.

²⁷ “Sanat al-algawa iillongan nakwa si mampiayan di tagu. Bokona nakwa dat tagu un mangwa si kumiyaan dit al-algawa iillongan. ²⁸ Isunga sakona Inyanak di Tagu dit awad si kalintogana mangibaga’t dit mabalina makwa ulay nu al-algawa iillongan.”

3

Sadit Naek-ekana Nakulekug Si Ima (Mateo 12:9-14; Lucas 6:6-11)

¹ Namingsana ummoyan uman Jesus sit sinagoga, inggaw tagu't di un naek-ekana nakulekug dit osa'n ima na. ² Ininggaw da pay man-in-inap si mamabasulan da kan Jesus isunga sipusiputan da nu papiyaona diya nakulekug si ima utdiya al-algawa iillongan.

³ "Awenu't tu," kinnanana Jesus sit naek-ekana nakulekug si ima.

⁴ Utdiyon inimus Jesus sidat tagu un, "Ngadan nat ipalubus dit lintog taku un koon taku nu al-algawa iillongan, mangwa't nabalū onnu mangwa't laweng? Ipalubus na un kumatoy taku onnu managu taku't tagu?" Yoong maida talon gunguminga kan dida.

⁵ Nasulaga ummila si Jesus kan dida'n losan ot nagaga gapu utdit kinabolang dit ulu da. Ot imbagan'a't dit tagu un,

"Uknadom nat imam."

Utdi, inuknad dit tagu dit ima na un naek-ekana nakulekug ot kummiya.

⁶ Ot gapu't diyon, lummaksun dat Fariseo ot nandadatdatong da un dagus sidadit buyut Ali Herodes ta babagbagaon da nu inon mampapatoy da kan Jesus.

Nandatdatong Dat Tagu't Dit Dupit Dit Bananaw

⁷ Kaysan da Jesus kan dat disipulus na utdin dupit bananaw Galilea ot amoda tagu'n iGalilea dat naitung-ud kan dida. Adu pay dat nanligwat Judea, ⁸ Jerusalem, Idumea kan uduma boboloy sidin domang didin wangwang Jordan kan sidan boboloya lakub Tiro kan Sidon. Inummoy da kan Jesus gaputa nagngolan da dat losana kingkingwa na. ⁹ Gapu't dit kaadun dat tagu imbagan Jesus sidat disipulus na un mangisagana da si bangka ut sumikadana dalapnu adina masugpet sidat tagu. ¹⁰ Ta adu dat pinapiyana ot losana awad si sakit mampaduddulun da un umoy manekgel kan siya. ¹¹ Nu mailan dat tagu'n sinakayan di nadadaga ispiritu si Jesus mantalluku da utdit sanguwana ot mampapappakuy dan dit mangibaga un, "Sika dit Anak Apudyus!" ¹² Yoong binilibilin Jesus dat dimunyu un summakay kan dida un adida ibagbaga dit maipanggop kan siya.

Namili't Jesus Si Kagwampulu't Duwa'n Disipulus Na (Mateo 10:1-4; Lucas 6:12-16)

¹³ Sin-algawan, nanagada si Jesus sidin bateled. Inayagana dadit piniyana ot naitung-ud da pay kan siya. ¹⁴ Utdi, nanutuk si kagwampulu't duwa kan dida un mambalina apostoles na un maibulubulun kan siya kan dida ud ibaun na un umoy mantudtudu. ¹⁵ Initdana dida si kalintogan un mangaddag si dimunyu.

¹⁶ Sadatu dat kagwampulu't duwa'n dinutukana: si Simon un nginadan na kan Pedro, ¹⁷ Santiago kan Juan un mansunuda anak Zebedeo un nginadan Jesus dida un Boanerges un piyaona'n ugudon aanak di kidul. ¹⁸ Andres, Felipe, Bartolome, Mateo, Tomas, Santiago un anak Alfeo, Tadeo, Simon un mangadan si Patriota ¹⁹ kan si Judas Iscariote un siya'd nangituyuk kan Jesus.

Da Jesus Kan Beelzebub

(Mateo 12:22-32; Lucas 11:14-23; 12:10)

²⁰ Nanlokot da Jesus ot dumatong da man sit boloy, aduadu uman dat tagu'n nandadatdatong ot adida masangu dit mangan sidat disipulus na. ²¹ Utdit madamag dat kabagiyana, ummoy da ta ida idallay ta ibagbagan dat tagu un natiwtiwongan ussiya.

²² Ot sadat mimistulun di lintog un nanligwat Jerusalem ibagbaga da un, “Sinakayan ud Beelzebub un pangat dat dimunyu ot siya’d nangtod kan siya si kalintogana mangaddag sidan dimunyu.”

²³ Utdi, inayagan Jesus dadiya tagu un umadani da ot inyabalig na kan dida un kanana’n, “Mabalin kada addagon Satanas pay lawan nat long-ag na? ²⁴ Nu awad ili si mambibinnusul pay lawan dan tagu na, adina mandonoy. ²⁵ Nu awad simbalyan ta mambibinnusul da pay lawan, makaskasway da. ²⁶ Ot nu mambibinnusul pay lawan da Satanas kan dat dimunyu’n bulun na, makaskasway da. Ot bokona mandonoy dit mangiyapuwana nu adi mangkigad.

²⁷ “Maid makabalina umoy lumnok sinat boloy di gumibiloga tagu’n umoy man-akaw nu adina yan pangawona unaon dit gumibiloga tagu asina manala utdat losana kokokwa na.

²⁸ “Somsomkon yu tu! Losana basul kan nadadaga ibagan di tagu un maisuganggang kan Apudyus, mapakawan. ²⁹ Yoong singngadan na mana tagu’n mangibaga si nadadag un maisuganggang kan Ispiritu Santu, adinaon mapakawan ta nakakokwa si nakabasulana si inggaingga.” ³⁰ Imbagan Jesus tu onta ngadnon dat udum un nadadaga ispiritu dit ininggaw kan siya.

Sat Inan Jesus Kan Dat Susunud Na (Mateo 12:46-50; Lucas 8:19-21)

³¹ Utdiyon, dummatong dit inan Jesus kan dat susunud na. Iniinggaw da utdit lasin dit boloy ot nangibaun da si ummoy nangayag kan Jesus. ³² Adu dat tagu un mantutupak sit sog-on Jesus ot imbaga da kan siya un, “Andi da inam kan da sunud nu utdin lasin un mangimus kan sika.”

³³ Summungbat si Jesus un, “Singngadan kad dat inak kan da susunud ku?” ³⁴ Ummila si Jesus sidat tagu un nantupak sit nangkalliput kan siya ot kanana’n, “Sadatu dat inak kan da susunud ku! ³⁵ Singngadan na mana mangwa’t dan piyaon Apudyus, dida ud susunud ku kan inak.”

4

Abalig Maipanggop Sit Tagu’n Ummoy Nan-iwalis Si Bukol (Mateo 13:1-9; Lucas 8:4-8)

¹ Sin-algawan inugin Jesus uman nantutudu’t din igid bananaw. Ot gaputa aduadu dat tagu’n nangammung kan siya, ummoy nantupak sit bangka un inggaw sit bananaw ot ininggaw dat tagu’t dit igida mandongol.

² Abalig dit inusal Jesus un nanutudu utdat adu un intutudu na kan dida. Ot kanana’n nantutudu kan dida un, ³ “Donglon yu! Inggaw osa’n tagu’n ummoy nan-iwalis sit bukol un tagimula na. ⁴ Ot utdit man-iwalisana, naotdag dat uduma bukol sit dalan ot ummoy dat sissiwit inamin timpok. ⁵ Naotdag dat uduma bukol sit kabatbatuwana akit si pita ot asimpiga da un tummubu ta atapaw dit pita na. ⁶ Ot uminit man, nalpak da ot nalangu da gaputa adida nakalamut si adalom. ⁷ Naotdag dat udum sit kasasaitan ot dumakol man dat sait, naseet dat mula ot adida nakabunga. ⁸ Ot sat udum paya bukol naotdag da utdit nalasa un pita ot tummubu kan lummaba da ot namunga da. Inggaw da ud namunga si sintututlumpulu, sin-oonomapulu kan singgasut.”

⁹ Utdiyon imbagan Jesus kan dida un, “Dikayu’n awad si inga un makanggol, dumngol kayu.”

Sadit Panggop Dat Abalig (Mateo 13:10-17; Lucas 8:9-10)

¹⁰ Utdit kaysan dat adu'n tagu, natengyan si Jesus pati utdat kagwampulu't duwa'n disipulus na kan dat uduma maitungtung-ud kan dida ot inimus da nu ngad dit kaipooyan didit inyabalig na. ¹¹ Ot imbagan Jesus kan dida un, "Dikayu'd nangipatigammuwan Apudyus sidat adi naipatigammu't dit maipanggop sin mangiyapuwana. Yoong sadat uduma adi mamiya'n manuttuwa kan sakon, maiyabalig un losan kan dida dalapnu ¹² ulay nu iillan da, adida maimatunan ulay nu dodonglon da, adida maawatan. Ta nu bokona kama't di, mabalina mambabawi da kad pakawanon Apudyus dida."*

Inlawlawag Jesus Dit Abalig Maipanggop Sit Mammumuḷa
(Mateo 13:18-23; Lucas 8:11-15)

¹³ Utdi, inimus Jesus sidat disipulus na un kanana'n, "Apay adiyu kad maawatan din inyabalig ku? In-inona un maawatan yu dan losana abalig nu?"

¹⁴ Utdi inlawlawag Jesus dit abalig un kanana'n, "Sadit bukoḷa inwalis dit tagu, siya'd alig dit ugud Apudyus. ¹⁵ Sadit dalana naotdagan dat uduma bukoḷ, siya'd alig dan tagu'n mangngol sit ugud Apudyus yoong dagus un umoy Satanas kaanon kan dida dit uguda dingngol da.

¹⁶ "Padana paya sadan uduma tagu maiyalig da utdit kabatbatuwana naotdagan dat bukoḷ. Nu magngol da din ugud Apudyus dagusa matalok da un mangawat. ¹⁷ Yoong adina makalamut dit ugud kan dida isunga adina mambayag dit manuttuwaan da. Nu awad mapaligatan daon onnu uyungan dat tagu dida maipagapu't manuttuwaan da utdit ugud, dagusa lumipsut daona manuttuwa. ¹⁸ Sadit kasassaitana naotdagan dat uduma bukoḷ, alig na dan tagu'n mangngol sin ugud Apudyus, ¹⁹ yoong gapu't dan adu'n mabulungan da maipanggop sin mataguwan da uttun pita, san gumangaman da un gumaknang kan mangala't dan udum paya piyaon da un kuwaon, maseet dit dingngol da un ugud ot adina makabunga. ²⁰ Yoong sadit nalasa un pita un naotdagan dat uduma bukoḷ, siya'd alig dan tagu'n mangngol kan mangawat sin ugud Apudyus ot mamunga da un kama't muḷa'n sintututlumpulu, sin-oonomapulu kan singgagasut dat bunga da."

Abalig Jesus Maipanggop Sit Silaw
(Lucas 8:16-18)

²¹ Intuluy Jesus dit nan-abalig ot kanana'n, "Awad kad manongog si pingki asina tangngoban onnu igga utdit sogwab katli? Bokon kada igga na utdit kustu un iiggaan? ²² Padana pay un naid maisuluk si adi maipaltaw onnu mailimod si adi mailawag nu timpu na. ²³ Dikayu'n awad si inga un makagngol, dumngol kayu."

²⁴ Intuluy Jesus un kanana'n, "Ammaan yu un anagon dan donglon yu un tudtuduk. Ta nu kamaan dit man-iisomsomok yu utdan tudtuduk siya pay ud kamaan dit maawatan yu kan dogaan pay Apudyus. ²⁵ Sat tagu'n mangisosomok sidan tudtuduk, umaduadu dit maipatigammu kan siya. Yoong sat tagu'n adina isosomok dat tudtuduk, makaana losan ulay sat akita naawatana!"

Sat Maiyaligan Din Mangiyapuwan Apudyus

²⁶ Intuluy uman Jesus nantutudu un kanana'n, "San mangiyapuwan Apudyus maiyalig si osa'n tagu'n ummoy nan-iwalis si nabaḷu'n bukoḷ sit mumul-ana. ²⁷ Masuyop nu labi, gumangun nu bigbigat ot tummubu kan dummakoḷa lawa dat muḷa na un maid tigammu na utdit nandadakoḷ da. ²⁸ Ta sat pita, siya'd nampatubu kan nampabunga. Umuna'n tumubu asi lumipi

* 4:12 Isaias 6:9-10

asi naon mamuyag. ²⁹ Yoong nu mal-um daon, alan dit nammula dit lakom ta timpu'n aappitanon."

Abalig Maipanggop Sit Bukol Di Mustasa
(Mateo 13:31-35; Lucas 13:18-19)

³⁰ Inyimus Jesus un, "Ngadan dit maiyaligan din mangiyapuwan Apudyus onnu ngadan na un abalig nat mabalina mausal? ³¹ Maiyalig sit bukol di mustasa un siya'd kaban-ogana bukol situn pita. ³² Yoong nu maimula, dumakola gumabogabong ot mambalina kadakolana mula. Nangkaddakkol dat sanga na ot umoy dat sissiwit manlubuwan."

³³ Adu'n abaliga kama't datu dat inusal Jesus un nangitudtudu't dit ugud Apudyus sigun sit olog dat tagu'n maawatan. ³⁴ Naid intudtudu na si adi naiyabalig. Yoong nu dida ullawa't dat disipulus na, ipakaawat na un losan kan dida.

Pinaginok Jesus Dit Bali
(Mateo 8:23-27; Lucas 8:22-25)

³⁵ Masdom man sidiya al-algaw, kinnanana Jesus sidat disipulus na un, "Mandolmang taku." ³⁶ Tinengyan dat disipulus Jesus dat adu'n tagu ot ummoy da utdit inggawan Jesus un bangka asidaon kaysan. Naitung-ud pay dat uduma bangka kan dida. ³⁷ Utdiyon kaklata lawa un gummali't nabilog ot malukulukut dit paluung un maisaysay-u utdit bangka ot dandaniyon mapnu't danum. ³⁸ Yoong si Jesus ininggaw sit pungtun dit bangka un uumping sit pungana nasuyop. Pinukaw dat disipulus na ot kinnanana da kan siya un,

"Mistulu, naid kad kokwa na kan sika nu malmos taku?"

³⁹ Gummangun si Jesus ot pinaginok na dit bayogbog asina kinnanana sit danum un, "Ustu nan, guminok ka."

Naida tuttuwa dit bali ot gumminok dit malukulukuta paluung.

⁴⁰ Utdi kinnanana Jesus sidat disipulus na un, "Apay kumimut kayu? Maid kad pammati yu kan sakon?"

⁴¹ Talona nasnasdaaw da kan siya ot nampaim-imkaw da un, "Ngad kad nin dituwa tagu'n ulay dan bayogbog kan danum tuttuwaon da tun ibaga na?"

5

Pinapiyan Jesus Dit Tagu'n Sinakayan Dat Nadadaga Ispiritu
(Mateo 8:28-34; Lucas 8:26-39)

¹ Utdiyon dummangpot da utdit domang dit bananaw un lakub din ili'd Gerasa. ² Utdit makalosa da Jesus sit bangka, inggaw osa'n tagu'n sinakayan di nadadaga ispiritu un nanligwat sit kaloblobonan un ummoy ummabot. ³ Siya'd inggawana dit kaloblobonan ot maidon makapingil kan siya't dit bilog na ulay itakod da si kinawad. ⁴ Kanayun un pingilon da dat ima na kan da iki na si lubid kan kinawad yoong aminona'n pugsaton. Naid makapaginok kan siya ta nabilog. ⁵ Labi kan al-algawa manliklikwosa lawa't dit kaloblobonan, kanana pay sit bateled un mampappakuy ot dunudunulona pay dit long-ag na si batu.

⁶ Maotap na man si Jesus, nanoddaka umoy nampalintumong sit atubang na. ⁷ Ot kapakpakuyana un kanana'n, "Jesus un Anak Apudyus un kangattuwan apay lingalingom sakon? Isapatam kan Apudyus un adiyanak dusaon." ⁸ Inugud na di ta imbagan Jesus kan siya un, "Sika'n nadadaga ispiritu, taynam nat tagu."

⁹ Inimus Jesus un, "Sinnat ngadan nu?"

"Sakon si Sin-amalan onta aduadu kami," kinnanana dit nadadaga ispiritu.

¹⁰ Ot nampakpakaasi kan Jesus ta adina paatunon dida't diya ili.

¹¹ Inggaw da ud sin-amalana bolok un manubsubsubuk sit baklas dit bateleda adani kan dida. ¹² Ot nampakpakaasi dat dimunyu kan Jesus un kanan dan, “Paoyon dikami ullawa’t dan bolok ta dida’d sakayan mi.”

¹³ Pinalubusan Jesus dida. Ot tinengyan dat nadadaga ispiritu dit tagu ot ummoy da nilumnok sidadit bolok. Utdiyon, nanggugunod dadit umoya duwa’n libu un bolok un kaysan sit gassud ot naotdag da utdit bananaw ot nalmos da un losan.

¹⁴ Sadat sin-ayyuwan sidat bolok, nampatodtoddak da un ummoy nangi-padamag sit naipasamak sidat tagu’t dit ili kan adani un boboloy. Magngol man dat tagu, ummoy da ta ilan da nu ngadan dit napasamak. ¹⁵ Dumatong da man kan Jesus, naila da dit tagu’n sinakayan dat adu’n nadadaga ispiritu un mantutupak kan nabadutan ot nabaluwon dit angos na un bokona kama’t dit. Ot gaputa kama’t di ummogyat da.

¹⁶ Sadat nakaila impadamag da dit naipasamak sit tagu’n sinakayan dat dimunyu kan sadat bolok. ¹⁷ Ot nampakpakaasi dat tagu kan Jesus ta tengyana dit boboloy da.

¹⁸ Ot utdit umoy si Jesus manlugan sit bangka, nampakpakaasi dit tagu un maibulun kan siya.

¹⁹ Yoong madin Jesus impalubus un kanana’n, “Manalan ka utdin boboloy yu ta umoy ka ibaga’t dan bulun nu dat kingkingwan Apudyus kan nangkakaasi na kan sika.”

²⁰ Ot kaysan dit tagu utdat losana boboloy sidin Decapolis ot impatigammu na dit kingwan Jesus kan siya ot nasnasdaaw dat losana tagu’n nangngol sit imbaga na.

*Sat Abeng Jairo Kan Sat Babai Un Nanekgel Sit Badut Jesus
(Mateo 9:18-26; Lucas 8:40-56)*

²¹ Nambangka uman da Jesus un nandolmang sit domang ot dumangpot da man, inammung dat aduadu’n tagu si Jesus sidit dupit dit baybay.

²² Utdi, dummatong dit osa’n pangaton da utdit sinagoga un mangngadan kan Jairo. Ot utdit naila na si Jesus ummoy nampalintumong sit atubang na.

²³ Ot nampakpakaasi un kanana’n, “Awad dit anak ku un babai’n matmatoyan. Pangngaasim ta umoy nu agpadan dalapnu kumiya kad matagu.”

²⁴ Naibulun si Jesus kan Jairo un kaysan ot madabdabbil dat tagu’n naitungud kan siya.

²⁵ Inggaw pay osa’n babai’n kagwampulu’t duwa’n dagunon un makadadalada. ²⁶ Aduwon dat ummoyana nampaagasan ot adu pay dat sinagapal na utdit mampappaagasana kan nagastu na payon amin un pilak na yoong naida talon kummiyaana nu adi naam-amodota lawa.

²⁷ Nadamag na dit maipanggop kan Jesus isunga nakasuppenget sidadit amoda tagu un ummoy sit awid Jesus ot sinekgel na dit badut na. ²⁸ Ta kanana’t dit somsomok na un, “Ulay nu masekgel ku ullawa din badut na, kumiyaak.”

²⁹ Ot dagusa naopdan dit dala na ot nagikna na un naidon dit sakit na.

³⁰ Dagusa nagiknan Jesus un awad pannakabalin un nauus kan siya ot nan-awinga kanana’t dat tagu un, “Singngadan din nanekgel situn badut ku?”

³¹ Kanan dat disipulus na un, “Apu, iillama adu’n tagu, imusom payyan nu ngad nat nanekgel sinat badut nu?”

³² Yoong nan-awwiawwing si Jesus ta inapona nu singngadan dit nanekgel.

³³ Utdi, naawatan dit babai un siya dit in-innapan Jesus gaputa tigammuna un naagasanon. Isunga mamilpila ummadani kan Jesus ta kumimut.

Nampalintumong ot impudnu na un siya'd nanekgel sit badut na ot naagasaan.

³⁴ Utdi, imbagan Jesus kan siya un, “Anak ku, kummiya ka utnat sakit nu gapu't nat pammatim kan sakon. Manalan kaona kapkapiya ta naidon nat sakit nu.”

³⁵ Sissiya payyan si Jesus un mambagbagbaga utdit dumatong dat nanligwat sit boloy Jairo ot imbaag da kan siya un, “Natoyon dit abeng nu, koom payyana lawa un lingalingon nat mistulu,” kanan da.

³⁶ Nagngol Jesus di un imbaga da yoong adina winiliwili ot imbaga na kan Jairo un, “Adika madanagan basta manuttuwa ka ullawa kan sakon.”

³⁷ Adin Jesus impalubus un awad maitung-ud kan dida malaksig kan Pedro kan da Santiago kan Juan un mansunud. ³⁸ Sumaal da man sit boloy Jairo, nailan Jesus dadit mampaalipangdasan ot mampaibila manlambat dat tagu.

³⁹ Lumnok man kanana kan dida un, “Apay mampaalipangdasan kan mampaibil kayu? Bokona natoy nat abeng, masusuyopa lawa!”

⁴⁰ Inyaamang da si Jesus. Yoong pinalaksun na dida asina inayagan dit ama kan inan dit abeng kan dat tulu'n disipulus na ot nilumnok da utdit dalom un ininggawan dit abeng. ⁴¹ Inaggoman Jesus dit iman dit abeng ot kinnanana un, “Talita kumi!” Sat piyaona'n ugudon, “Abeng, ibagak kan sika un gumangun ka.”

⁴² Dagusa gummangun dit abeng ot kummiyang ta kagwampulu't duwa'n tawon naon. Talona nasnasdaaw da utdit napasamak.

⁴³ Ot imbilibilin Jesus kan dida un masapula naid udum si mangibagbaagan da utdi un kingwa na. Ot imbagana un pakanan da dit abeng.

6

Adin Dat iNazaret Tinuttuwa Si Jesus (Mateo 13:53-58; Lucas 4:16-30)

¹ Tinengyan Jesus diya boboloy ot nangulin sin boboloy na ud Nazaret un naitung-ud pay dat disipulus na. ² Al-algaw man un iillongan, ummoy si Jesus nantudtudu't dit sinagoga ot nasnasdaaw dat aduadu'n tagu'n nandongol sit tudtudu na ot kanan da un, “Nangal-an ditu uttun tigammu na? Ngadan tun nangal-ana uttun silib na kan pannakabalin na un man-am-amug? ³ Bokon kada sadit kalupantel un anak Maria kan sunud da Santiago, Jose, Judas kan Simon? Inggaw da paya losan situ dat susunud na un babai.” Ot adin dat tagu maawat si Jesus.

⁴ Utdi kinnanana Jesus kan dida un, “Madayaw nat propetan Apudyus sidat losana umoyana malaksig sidat mismu'n kailiyana, kabagiyana kan kaboloy na.”

⁵ Siya'd gapuna un adin Jesus nangwa't nakaskasdaaw sidi malaksig sidat akita lawa'n masakita inagpadana ot kummiya da. ⁶ Nasnasdaaw si Jesus sit adin dat kailiyana manuttuwaan kan siya.

Ot dinakdak Jesus dat kailin-ili un ummoy nantudtudu.

Imbaun Jesus Dat Kagwampulu't Duwa'n Disipulus Na (Mateo 10:5-15; Lucas 9:1-6)

⁷ Pinandatdatong Jesus dat kagwampulu't duwa'n disipulus na ot sinindogwa na dida ta ibaun na dida un umoy manudtudu. Initdana dida si kalintogana mangaddag si nadadaga ispiritu.

⁸ Utdit daan da un manalan binilin na dida un maid talon idallay da nu adi abusa lawa'n sul kud. Adida mambalun si kanon da, adida mangawit si

pasiking onnu mambulsa't pilak. ⁹ Mabalina man-usal da si sandalyas yoong adida mangala't badut si mansukatan da.

¹⁰ Imbagana pay kan dida un, "Nu awad mamalnok kan dikayu utnat boboloya ayan yu, siya'd inggawan yuwon inggana't taynan yu diya ili. ¹¹ Nu awad boboloy un naid mamalnok kan dikayu kan adida donglon nat itudtudu yu, tengyan yu diya boboloy ot ikagkag yu dat gabu utdat iki yu si bintaga un madusa da ta sinumdiyan da dat itudtudu yu."

¹² Utdi kaysan dat disipulus Jesus un ummoy nangitudtudu't dat tagu un masapula mandadaoliyan da dat basul da ot igongda daona mambasbasul. ¹³ Inaddag da dat dimunyu utdat tagu un sinakayan da kan adu pay dat inapusan da si lana un masakit ot kummiya da.

Sat Natoyan Juan Un Mambubunyag
(Mateo 14:1-12; Lucas 9:7-9)

¹⁴ Nagngol ali Herodes* dit maipanggop sit kokkoon Jesus ta nandinadinamag. Kanan dat udum un, "Ummungal si Juan un Mambubunyag! Siya'd gapuna un awad pannakabalin na un mangwa't nakaskasdaaw."

¹⁵ Yoong kanan dat udum pay un, "Si Elias."

Ot sadat udum payyan kanan da un, "Osa un propetan Apudyus un kama payon sidat propetana utdit aw-awe."

¹⁶ Yoong magngol man Ali Herodes dit ibagbagan dat tagu kanana un, "Si Juan un Mambubunyag un pinaputul ku dit bagang na yoong ummungal!"

¹⁷ Kama't di dit imbagan Herodes ta siya'd nampadopap kan nampaibalud kan Juan sidit. Kingwa na di un impagapu na kan Herodias un asawan Felipe un sunud na un inasawa na.

¹⁸ Ta si Juan, kanayuna ibaga na kan Herodes un, "Iyadin dit lintog taku'n asawaom nat asawan nat sunud nu." ¹⁹ Siya'd gapuna un laweng dit angos Herodias kan Juan ot piyaona'n papatoy. Yoong maid makwaana ²⁰ ta umogyat si Herodes kan Juan ta tigammu na un nalintog kan nasantuwana tagu. Isunga tatallakugona. Ot ulay nu makapabulung kan siya dat itudtudun Juan, pipiyaona un donglon.

²¹ Yoong dummatong dit gundaway Herodias. Utdit timpu'n algawa naiyanakan Herodes nan-amung da ot inawis da dat oopisyal di gubilnu, oopisyal di suldadu kan dat nangangatu un tagu't din Galilea. ²² Utdiya amung ummoy nanadok dit balasanga anak da Herodias kan Felipe ot nasnasom da Herodes kan dat sangaili na. Ot kanan Herodes sidit balasang un, "Losana piyaoma kodawon kan sakon, itdok kan sika." ²³ Insapatana un, "Singngadan na man un kodawom, itdok ulay nu sat kagogwan ditun mantulayak!"

²⁴ Utdi, ummoy yan nantukug dit balasang sidit ina na ot kanana'n, "Ngadan kadnin nat kodawok kan siya?" Kanan dit ina na un, "Kodawom dit ulun Juan un Mambubunyag."

²⁵ Utdi, inni-iway na un nan-ulun kan ali Herodes ot imbaga na kan siya un, "Piyaok un itdom kan sakon situn satun dit napalatu un ulun Juan un Mambubunyag."

²⁶ Talona nasigasigab dit angos ali Herodes yoong adina mabalina adi tungpalon gapu't dit sapata na kan dingngol dat sangaili na. ²⁷ Ot nangibauna dagus si suldadu't umoy mangala't dit ulun ud Juan. Kaysan dit suldadu un umoy namutul sit ulun Juan sit baballudan. ²⁸ Utdiyon indatong na dit napalatu'n ulun Juan ot intod na utdit balasang. Asin payon dit balasang intod kan ina na.

* **6:14** Siya si Herodes Antipas

²⁹ Matigammuwan man dat disipulus ud Juan dit naipasamak ummoy da innalā dit ladag Juan un innilbon.

Pinakanan Jesus Dat Aduadu'n Tagu
(Mateo 14:13-21; Lucas 9:10-17; Juan 6:1-14)

³⁰ Utdit nangulin dat kagwampulu't duwa'n disipulus un imbaun Jesus, imbaga da kan siya dat losana kingkingwa da kan intudtudu da. ³¹ Yoong gaputa masukasukata dumatong dat un-unaya tagu un adida pay mawili un mangan, kinnanān Jesus sidat disipulus na un, "Takun, ta umoy taku man-ila't igawa maid tagtagguwan si man-illongan taku't akit." ³² Utdi nambangka da un kaysan un dida'l lawa utdit igawa maid tagtagguwan.

³³ Yoong adu dat nakaila utdit kaysanan da ot naimatunan da dida. Kadon, nampatodtodak dat tagu un nanligwat sit kailin-ili ot inunaan da da Jesus un dummatong.

³⁴ Dumangpot man da Jesus naila na dat aduadu'n tagu. Nadaguwan kan dida ta kama dat kannelu un maid man-aayyuwan kan dida. Ot inlugina'n nanudtudu ot adu dat intudtudu na kan dida. ³⁵ Utdit gumidgidamon, ummoy dadit disipulus na kan siya ot kanan dan, "Masdomon, naid pay tagtagguwan situ. ³⁶ Padalnom dan tagu ta umoy da utdan adani'n boboloy gumatang si mabalin da un kanon."

³⁷ Yoong summungbat si Jesus un, "Dikayu'd mangitod si kanon da."

Kanan dat disipulus na kan siya un, "Umoy kami nin gumatang si tinapaya banol di duwa'n gasuta denario† un ipakan mi kan dida?"

³⁸ Inimus Jesus kan dida un, "Piga dit tinapay yu un awad sinat? Umoy yu ud ilan."

Ummoy da inila asida impatigammu kan Jesus un, "Awad lima'n bukola tinapay kan duwa'n ikan."

³⁹ Kadon imbilin Jesus sidat disipulus na un mantupakon da dat tagu un mauḷ-ḷmung da utdit kabollatan. ⁴⁰ Utdi, nanlekus da un nauḷ-ḷmung si singgagasut kan sinlilimampulu.

⁴¹ Inalan Jesus dit lima'n bukola tinapay kan duwa'n ikan ot nantangad langit un nanyaman kan Apudyus, asina biniibiik dida'n intod sidat disipulus na ta iwalas da utdat tagu.

⁴² Ot losan da un nabsuga nangan.

⁴³ Sinupon da man dat nabun-ana tinapay kan ikan, napnu dat kagwampulu't duwa un lakba. ⁴⁴ Umoya lima'n libu dat lalaki'n nangan un adina naibilang dat babai kan abeng.

Sat Kummiyangān Jesus Sit Lap-at Dit Danum
(Mateo 14:22-33; Juan 6:15-21)

⁴⁵ Maabus man di, dagusa pinanlugan Jesus dat disipulus na utdit bangka ta umuna da ud Betsaida utdit domang didit bananaw, sidit mampadalnana utdat adu'n tagu.

⁴⁶ Mangkadalan man dat tagu, nanagada si Jesus sit bateled dalapnu manluwalu.

⁴⁷ Utdit lumabiyon inggawon dit bangkan dat disipulus Jesus sit adani't dit gawan dit baybay, yoong iinggaw payyan si Jesus sit bateleda ossaan.

⁴⁸ Naotap na dat disipulus na un mampaligata managwan sit bangka da, onta dupakon dit bayogboga amod dida. Bungbung-on man, kummiyang si Jesus sit lap-at dit danuma ummadani kan dida ot panggop na un lausan dida.

⁴⁹ Yoong mailan man dat disipulus dit mangkikkiyang sit lap-at dit danum,

† 6:37 Ilan yu utdin glosario dit kaipooyan din denario

kanan da nu banig ot nakapakuy da ⁵⁰ ta amoamod dit kimut da. Yoong dagusa gumminga't Jesus un kanana'n, "Adi kayu kumimut ta sakon. Adi kayu madanagan!"

⁵¹ Utdi nakalugan si Jesus kan dida ot kaklata naid dit bayogbog. Talona nasnasdaaw dadit disipulus na, ⁵² onta adida naawatan nu singngadan ud Jesus sidit nampaaduwana utdit tinapay gaputa ginumlang payyan dit ulu da.

*Pinapiyan Jesus Dat Nasakit Sin Genesaret
(Mateo 14:34-36)*

⁵³ Utdit makadolmang da, dummangpot da utdin boboloy Genesaret. Insilu da dit bangka da utdit dupit. ⁵⁴ Lumsa da man sit bangka dagusa naimatunan dat tagu si Jesus, ⁵⁵ ot nampatodtoddak da un ummoy nangibaga't dat losana tagu't diya nangkalliputa boboloy. Ot binuligan da dat masakit kan dida un indatong sit singngadan na man un dingngol da un kawadan Jesus. ⁵⁶ Singngadan na man un boboloy onnu ili'n ummoyan Jesus, nanidatong da utdat masakit sidit uummungan di tagu un mabalina ayon Jesus. Nampakpakaasi da kan Jesus ta ipalubus na un sekgelon dat masakit dit badut na ulaya lawa'n sat lagayadana. Ot losan dat nanekgel, kummiya da.

7

*Sat Tu dtudu Un Tinawid Dat Judio Utdat Dadakko l Da
(Mateo 15:1-9)*

¹ Nandadatdatong da kan Jesus dat Fariseo kan dat mimistulun di lintog un nanligwat Jerusalem. ² Ot naila da un sadat uduma disipulus Jesus adida binuluwan dat ima da utdit kadawiyana mambubulu un dat Judio asida mangan. ³ Ta sadat Judio talon sidat Fariseo, adida mangan nu adida yan koon dit kadawiyana da un mambubulu un tinawid da utdat dadakko l da. ⁴ Padana pay un nu mangulin da un manligwat sit lalakuwan adida mangan nu adida yan koon diya kadawiyana da un mambubulu kan adu pay dat kadawiyana tinawid da un uunnudon da un padan din mangkikiwas da utdan tasa, banga kan da kandelu da.

⁵ Ot gaputa kama't di, inimus dat Fariseo kan dat mimistulun di lintog kan Jesus un, "Apay danat disipulus nu un adida unudon dit kadawiyana un mambubulu un impatawid dat dadakko l taku? Ta mangan da un adida yan mambulu."

⁶ Summungbat si Jesus un, "Tuttuwa dit paimpadtun Apudyus kan Isaias maipanggop kan dikayu'n man-ag-agin un kanana'n, 'Sadatuwa tagu, dayawon da ud sakona lawa si bagbaga yoong adayu dit aangson da kan sakon.

⁷ Maid selselbin dit mandayawan da kan sakon gaputa itudtudu da dat lintoga kingwan di tagu ot ibilang daon un bilin ku.'

⁸ "Tuttuwa di ta inwalin yu dat bilin Apudyus ot sadat lintoga kingwan dat tagu dat uunnudon yu.

⁹ "Nalaing kayu un mansumdi utdit bilin Apudyus dalapnu maitultuluya maunud dat kadawiyana naipatawid kan dikayu. ¹⁰ Ta kanana't dit bilina ingkanglit Moses sidit un, 'Dayawom da amam kan inam,' kan kanana pay un, 'Sanat mangibaga't laweng sit ama na onnu ina na, masapula mapatoy.'

¹¹ Yoong sanat itudtudu yu kanan yu un sat tagu'n mangibaga kan ama na onnu ina na un, 'Korban dit itulung ku kan dikayu,' (piyaona'n ugudon maitod kan Apudyus,) ¹² adinaon masapula tumulung kan ama na onnu ina na. ¹³ Ot maipagapu utdiya itudtudu yu, inwalin yu dit ugud Apudyus gapu

utdat kadawiyana ipatawid yu utdat tagu. Adu dat udum payyana kama't datu un kokkoon yu," kinnanana Jesus.

Sat Makabasulan Di Tagu
(Mateo 15:10-20)

¹⁴ Utdi, inayagan Jesus uman kan siya dat adu'n tagu ot kinnanana kan dida un, "Dumngol kayu'n losan situn ibagak ot ammaan yu un anagon. ¹⁵ Bokona siya'd mampadadag si tagu utdit man-iilan Apudyus dit ipalnok na utdit sangi na, nu adi sat manligwat sit aangsona. ¹⁶ [Nu awad inga yu un makagngol, dumngol kayu.]"*

¹⁷ Tinengyan Jesus dat aduadu'n tagu ot kaysan sit boloy. Ummoy dat disipulus na inimus nu ngadan dit kaipooyan dit inyabalig na. ¹⁸ Ot kanan Jesus kan dida un, "Apay pati kan dikayu adi kayu makaawat? Adiyu kad tigammu un bokona sat kanon di tagu ud makabasulana ¹⁹ ta bokona manalan sit somsomok na nu adi manalan sit buwang na asi uman lumaksun?" (Sadiya imbagan Jesus, impatigammu na un losana makan, mabalina kanon di tagu.)

²⁰ Ot intuluy Jesus un, "Sat manligwat sit aangson di tagu siya'd mampadadag kan siya. ²¹ Ta sat aangson siya'd manligwatan dit losana nadadaga somsomok di tagu un mangidulun kan siya'n mangwa utdan koko-on di man-asawa utdit daan na payyan maasaw-an, man-akaw, kumatoy, makadagdag, ²² man-agum kan manomsomoka mangwa't nadadag sidan udum, mangallilaw, manlablabos un gangganas, umaapa, man-ugud si lawenga maisuganggang sidan udum, manaktakal kan uduma bokobokona koko-on.

²³ "Sadatu un losana nadadaga koko-on, manligwat da utdit aangson di tagu ot dida'd mampadadag kan siya utdin man-iilan Apudyus."

Sat Pammatin Dit Osa'n Babai
(Mateo 15:21-28)

²⁴ Utdi tinengyan Jesus diya boboloy ot kaysan sin adani'd Tiro kan Sidon. Dumatong man, nakaigaw sit osa'n boloy. Adina piyaon nu tigammuwon dat tagu dit inggawana't di. Yoong natigammuwan da kampay.

²⁵ Ta inggaw babai un sinakayan di nadadaga ispiritu dit anak na un babai ot magngolana man un dummatong si Jesus, dagusa inummoy kan siya ot nantalluku utdit sanguwana'n nampakaasi. ²⁶ Satuwa babai bokona Judio ta kaganakan di iFenicia un osa'n ili'd Siria ot Griego dit bagbaga na. Impakaasi na un addagon Jesus dit dimunyu't dit anak na.

²⁷ Inyabalig Jesus un nangibaga kan siya un, "Unaon taku yan pakanan dat abeng ta bokona kalobbongana'n ikob-al ta utdanat asu dit kanon di abeng."

²⁸ "Tuttuwa nat Apu," insungbat dit babai. "Yoong ulay danat asu utnat sogwab di lamesaan kanon da danat bugtan di abeng."

²⁹ Ot kinnanana Jesus kan siya un, "Gapu utnata imbagam, mabalina manalan kaon ta tinengyanon dit dimunyu dit abeng nu."

³⁰ Utdi nangulin dit babai utdit boloy da ot dinakngana dit abeng un uumboga kapkapiya ta tinengyanon dit dimunyu.

Pinapiyan Jesus Dit Tagu'n Naumol Kan Nabongngog

³¹ Utdiyon tinengyan Jesus ud Tiro ot nangulin sin igid din bananaw sidin Galilea un inoy na ud Sidon kan sadat boboloya mangngadan Decapolis.

³² Inggaw da ud tagu'n nangidatong si lalaki un nabongngog kan naumol pay ot nampakpakaasi da kan Jesus ta iyagpad na dit ima na kan siya.

* **7:16** Maid tun bersikulu 16 utdan uduma manuskrito utdin bagbagan di Griego.

³³ Inyadayun Jesus dit lalaki utdat tagu ot makaadayu da man, insulong Jesus dat pagayyamot na utdat ingan dit lalaki asina nanlugpa ot inapulusana dit dilan dit lalaki. ³⁴ Nantangad si Jesus ud langit ot nakasinta'n kanana'n, "Epfata." Satun piyaona un ugudon tu, "Mambukat ka." ³⁵ Dagusa nambukat dat inga na ot makagngolon dit lalaki kan lummum-oy dit dila na ot nanggodongon dit mambabagbaga na.

³⁶ Utdi binilin Jesus dat tagu un adida ibagbaga tuwa kingwa na. Yoong bilibilinona kad dida amodota inwalwalagawag da dit naila da un kingwana.

³⁷ Talona nasnasdaaw da un losan ot kanan da un, "Laulaus un losan dan kokkoona. Padonglona pay danat nabongngog kan mambabagbagaona danat naumol."

8

Pinakanan Jesus Dat Opata Libu'n Tagu (Mateo 15:32-39)

¹ Utdiya timpu un ininggawan Jesus sidi, nandatdatong uman dat aduadu'n tagu. Ot utdit maidon kanon da, inayagan Jesus dadit disipulus na ot kinnanana kan dida un, ² "Madaguwanak sidatu'n tagu ta tulu'n algaw daon un iniinggaw kan ditaku't tu ot naidon kanon da. ³ Nu padalnok dida't dan boloy da un mabibittil, matalimudaw da utdin dalan ta adayu tun nanligwatan datun udum."

⁴ Summungbat dat disipulus Jesus un, "Mangal-an si ipakan sidatu'n aduadu'n tagu uttun igawa maid tagtaguwan?"

⁵ "Piga dit tinapay yu un awad sinat?" kanan Jesus kan dida. Ot kanan da un, "Pitu'n bukol."

⁶ Pinantupak Jesus dat tagu't dit pita. Utdi, innala na dat pitu'n bukola tinapay ot nanyaman kan Apudyus. Maabus man un nanyaman biniibiik na dit tinapay asina intod sidat disipulus na ot inwalas da utdat adu'n tagu.

⁷ Inggaw da pay akita ikana banan-og ot nanyaman uman kan Apudyus asina intod sidat disipulus ta iwalas da utdat tagu.

⁸ Losan da un nabsuga nangan. Ot sinupon man dat disipulus na dat buna, napnu dat pitu'n lakba.

⁹ Umoya opata libu'n tagu dat nangan.

¹⁰ Utdiyon pinadalan Jesus dat adu'n tagu asida un dagus nambangka utdat disipulus na un kaysan Dalmanuta.

Kindaw Dat Fariseo Un Man-am-amug Si Jesus (Mateo 16:1-4)

¹¹ Inggaw da ud dummatonga Fariseo un ummoy nakasinsinnungbat kan Jesus ta panggop da un ok-okabon. Ot kindaw da un mangipaila't am-amug si mangilasinan nu imbaun Apudyus.

¹² Ot ummangos si nadalom asina kinnanana kan dida un, "Apay datun tagu't tuwa lonap un man-inap da ut am-amug si mangilasinan nu imbaunak kan Apudyus? Tuttuwa tun ibagak un adik mangipaila't am-amug si mangilasinan yu."

¹³ Ot tinengyan Jesus dida ot nanlugan da utdit bangka'n kaysan sit domang.

Maiyalig Si Bubud Dat Tuatudun Dat Fariseo (Mateo 16:5-12)

¹⁴ Naliuwan dat disipulus Jesus un nambalun si tinapay ot simbukola lawa dit inggaw kan dida't dit bangka da. ¹⁵ Binagaana dida ot kanana'n,

“Mansiput kayu ot alimbanan yu dit bubud dan Fariseo padana pay kan Herodes.”

¹⁶Yoong gaputa adida naawatan dit kaipooyan dit imbaga na, kanan da un, “Siya’d imbaga na di ta maid tinapay taku ussiya.”

¹⁷Titiggammun Jesus dit babagbagaon da ot kanana kan dida un, “Apay un sanat kamaid di tinapay yu nat babagbagaon yu? Adiyu kad payyan maawatan un awad pannakabalin ku? Ginumlang kad nat ulu yu? ¹⁸Adi kayu kad makaila ya annat ata yu? Adi kayu kad makagngol ya annat inga yu? Naliuwan yu kadon dit ¹⁹namiikak sit lima’n bukolā tinapaya impakan sidat lima’n libu un tagu, piga’n lakba dit nabun-an un sininup yu?”

Kanan da un, “Simpulu’t duwa un lakba.”

²⁰“Ot utdit biniibiik ku dat pitu’n bukolā tinapaya impakan sidat opata libu un tagu, piga’n lakba dat nabun-ana sininup yu?” kinnanana Jesus.

Kanan da un, “Pitu’n lakba.”

²¹Utdi kinnanana Jesus kan dida un, “Adiyu kad payyan maawatan?”

Pinapiyan Jesus Dit Nakulap Sidin Betsaida

²²Utdi kaysan da Jesus ud Betsaida. Dumatong da man, inggaw da ud nangisaa! si tagu’n nakulap ot nampakpakaasi da kan Jesus un agpadana.

²³Utdi kiniwid Jesus dit nakulap ot indalan na utdit lasin dit boboloy. Nilugpaana dat ata na asina inagpadan ot inimus na un, “Awad mailam?”

²⁴Mandiyat man dit lalaki kanana un, “Makailaak si tagu yoong kama da si kayu un mangkikiyang.”

²⁵Inagpadan payyan Jesus dat atan dit lalaki. Utdit tumukkol dit lalaki kummiyaon dat ata na. Napaddaon dit man-ila na.

²⁶Utdi, pinadalan Jesus dit lalaki un kanana’n, “Mandadawwos ka utdin boboloy yu ot adim ayonon nat boboloy.”

Imbutaktak Pedro Nu Singngadan Jesus

(Mateo 16:13-20; Lucas 9:18-21)

²⁷Utdiyon inummoy da Jesus kan dat disipulus na utdat boboloya lakub Cesarea Filipos. Utdit manaddalanan da utdi, inimus Jesus sidat disipulus na un, “Singngadan ku utdit makanan dat tagu?”

²⁸Summungbat da un, “Sika kanu si Juan un Mambubunyag. Kanan pay dat udum un sika kanu dit Elias yoong sadat udum payyan kanan da un osa ka utdat propetan Apudyus sidit aw-awe.”

²⁹“Dikayu nu, singngadan ku utnat makanan yu?” inimus Jesus. Summungbat si Pedro un, “Sika dit Kristu.”

³⁰Ot binilin Jesus dida un adida ibagbaga si udum dit maipanggop kan siya.

Impatigammun Jesus Dit Mapatoyana Kan Umungalana

(Mateo 16:21-28; Lucas 9:22-27)

³¹Utdiyon inlugin Jesus un ipatigammu utdat disipulus na un siya un Inyanak di Tagu, masapula sagapalona’d adu’n ligat. Sumdiyan dat lalallakay di Judio, aap-apun di padi kan mimistulun di lintog ot mapatoy yoong umungal nu lumabas tulu’n algaw. ³²Nalawag dit nan-iibaga na uttu kan dida. Utdi indallay Pedro si Jesus sit ad-adayu ot inggimau na. ³³Yoong summangu si Jesus ot ummila utdat disipulus na asina inggimau si Pedro un, “Adayuwanak Satanas! Ta bokona sat piyaon Apudyus nat sosomkom nu adi sat piyaon di tagu.”

³⁴Inayagan Jesus dat tagu kan siya pati utdat disipulus na ot kinnanana un, “Nu sinnat mamiya un maidagamung kan sakon, masapula igongda

naona somsomkon dit mataguwana uttun pita, bukudona nat kulus * na asi umunud kan sakon. ³⁵ Ta sanat tagu'n gumamgam sit mataguwana't tun pita, adina maitdan si mataguwana't inggaingga. Yoong sat tagu'n matalak na dit mataguwana maipagapu't manuttuwaana kan sakon kan mangitudtuduwana't din Nabalun Damag maipanggop kan sakon, maitdan si mataguwana't inggaingga. ³⁶ Ta ngadan nat maganab nat osa'n tagu nu mangkuwa na dan losana binaknang situn lubang yoong matalak na dit mataguwana't inggaingga? Naid. ³⁷ Ta maid mabalina maitod di tagu si kasukat din mataguwana. ³⁸ Nan-awidan dan tagu't tuwa lonap si Apudyus ot sadan sinan-apudyus ud dayawon da kan talona gumabasul da. Ot singngadan na man kan dida dit mangibain kan sakon padana pay sidan tudtuduk, sakona Inyanak di Tagu ibain ku pay nu mangulinak situn pita. Ta mangulinaka awad kan sakon dit nakaskasdaawa kinangatun Amak ot bulun ku dat nasantuwana aanghel."

9

¹ Utdi, kanana un, "Tuttuwa tun ibagak un awad kan dikayu un antu uttun satun ud adi yan matoy inggana't maila da dit dumakngan dit mangiyapuwan Apudyus kan sat pannakabalin na."

Sat Naobsan Dit Ilan Jesus
(Mateo 17:1-13; Lucas 9:28-36)

² Lumabas man onoma algaw, indallay Jesus da Pedro, Santiago kan Juan un nanagada't dit nangatu'n bateled un dida ullawa. Inggaw da man sidi, naobos dit ilan Jesus. ³ Sadit badut na manilisiling dit kapolkas na un naidon makapapolkas situn lap-at pita.

⁴ Ot kaklata nailan dat tulu'n disipulus da Elias kan Moses un makabagbaga kan Jesus.

⁵ Kinnan Pedro kan Jesus un, "Apu, napiya ta antu taku't tu. Mangwa kami si tulu'n sigay ta mangkuwam nat osa, mangkuwan Moses nat osa kan mangkuwan pay Elias nat osa."

⁶ Kanana ullawa di ta naid tigammu na si ibaga na utdit amoda kimut da.

⁷ Utdi, kaklata inggaw bunota nangayyung kan dida ot inggaw ginga'n nanligwat sit bunot un kanana'n, "Siyatu'd pipiyaoka Anak ku, dumngol kayu kan siya."

⁸ Dagusa ummila da utdit nangcalliput yoong naid sabali't naila da nu adi abus si Jesus ullawa.

⁹ Utdit madama'n gumusad da utdit bateled, binilibilin Jesus dida un adida ibagbaga't udum dit naila da inggana't sadit Inyanak di Tagu, umungal kan katoy.

¹⁰ Tinungpal da dit bilin Jesus yoong mampaim-imus da nu ngadan dit piyaona'n ugudon dit imbaga na un umungal kan katoy.

¹¹ Ot inimus da kan Jesus un, "Apay kanan danat mimistulun di lintog un masapula umun-una si Elias un dumatong nu sadit Kristu nu?"

¹² Summungbat si Jesus un, "Tuttuwa'n masapula mauna si Elias un dumatonga umoy mangisagana't dat losan. Ot ngadan nat makanan yu utdit naikanglit sit ugud Apudyus un sakona Inyanak di Tagu sagapalok dat adu'n ligat kan sumdiyanak sidat tagu? ¹³ Yoong ibagak kan dikayu un naabusona dummatong si Elias ot kingwan dat tagu dat singngadan na mana lawenga piniya da un kingwa kan siya un kama't dit naikanglit sit ugud Apudyus un makwa kan siya."

* **8:34** Ilan yu utdin Mateo 6:24

*Pinapiyan Jesus Dit Abenga Sinakayan Di Dimunyu
(Mateo 17:14-21; Lucas 9:37-43)*

¹⁴ Utdit dakngon da Jesus dat disipulus un natengyan, naila da dat aduadu'n tagu'n nangammung kan dida kan dat mimistulun di lintoga makasungsungbat kan dida. ¹⁵ Mailan man dat tagu'n dumoldoldol si Jesus, nasnasdaaw da ot nampatodtoddak da un umoy nangabat.

¹⁶ Inimus Jesus un, "Ngadan nat mansisinnungbatan yu kan dida?"

¹⁷ Osa't dat kaaduwan dit summungbat un, "Mistulu, indallay ku tun anak ku kan sika ta sinakayan di nadadaga ispiritu ot adina makabagbaga. ¹⁸ Nu sakayanon dit ispiritu matukas kan manlalablab tun sangi na, manggitil datun ngipon na kan kumtug tun long-ag na. Imbagak sidanat disipulus nu un addagon da yoong adida kaboolan."

¹⁹ Summungbat si Jesus un, "Ay, naid pammati yu un tagu. Kamaan nat kabayag ku un iingaw kan dikayu inggana't manuttuwa kayu? Kan kamaan nat kaandun nat mangiyan-anusak kan dikayu? Idatong yu kan sakon nat abeng."

²⁰ Indatong da kan Jesus dit abeng. Ot mailan man dit nadadaga ispiritu si Jesus, dagusa pinanwogowog na dit abeng ot natukasa nanduladulag un manlalablab dit sangi na.

²¹ Inimus Jesus sit ama na nu kamaan dit kabayag dit gummiknaana.

Ot kanan dit ama na un, "Manipud sit kaban-og na. ²² Kanayuna isubban dit ispiritu utdit apuy kan ilmos na utdit danum si mamatoyana kan siya. Ot nu kaboolam, mangaasi ka ta tulungam dikami."

²³ "Nu kaboolak, kanam?" kinnanang Jesus. "Maid adi makwa nu manuttuwa nat osa'n tagu kan Apudyus."

²⁴ Dagusa impakuy dit aman dit abeng un, "On, manuttuwaak! Ot tulunganak situn kinakulang tun pammatik."

²⁵ Utdit mailan Jesus dat adu'n tagu'n manodtoddaka umadani inggimau na dit nadadaga ispiritu un kanana'n, "Sika un ispiritu un nangumol kan namongngog situ un abeng, bilinok sika un tengyam ot adi kaon manguliulin."

²⁶ Nampakuy dit ispiritu ot inwogowog na dit abeng asina tinengyan. Nagngat dit abeng un kama't ladag dit ila na ot kanan dat kaaduwan un, "Natoy."

²⁷ Yoong inaggoman Jesus dit iman dit abeng un namangun ot summikad dit abeng.

²⁸ Utdit nilumnokon da Jesus pati utdat disipulus na utdit boloy, inimus da kan siya un dida'l lawa un, "Apay adimi maaddag diya nadadaga ispiritu?"

²⁹ Summungbat si Jesus un, "Maid makaaddag sinata ispiritu nu adi luwalu ulla." "

*Imbagan Jesus Uman Dit Maipanggop Sit Mapatoyana
(Mateo 17:22-23; Lucas 9:43-45)*

³⁰ Utdi tinengyan da diya igaw ot nangoy da ud Galilea. Adin Jesus piyaon nu tigammuwon dat tagu dit inggawana, ³¹ ta isulsulu na dat disipulus na. Kanana kan dida un, "Sakona Inyanak di Tagu, dandaniyona maiyawatak sidat tagu. Patoyon da ud sakon yoong nu lumabas tulu'n alhaw, umungalak."

³² Adida naawatan dit kaipooyan dit imbaga na yoong ummogyat da un nangimus kan siya.

*Sat Kangattuwan Sin Mangiyapuwan Apudyus
(Mateo 18:1-5; Lucas 9:46-48)*

³³ Dummatong da ud Capernaum ot utdit inggaw da utdit dalom boloy, inimus na utdat disipulus na un, “Ngadan dit mansisinnungbatan yu utdin dalan?”

³⁴ Yoong adida ginumgumminga onta babagbagaon da nu singngadan dit kangattuwan kan dida.

³⁵ Nantupak si Jesus ot inamung na dat kagwampulu’t duwa’n disipulus na asina kinnanan kan dida un, “Singngadan na mana mamiya un siya’d kangattuwan, masapula ipadoba na nat long-ag na inggana’t siya’d kadobaan kan masapula manselbi utdan losan.”

³⁶ Utdi, nanga’la’t abeng si Jesus ot pinasikad na utdit gawa da. Binakwal na dit abeng asina kinnanan kan dida un, ³⁷ “Singngadan na man un mangawat si napakumbaba un padan ditu un abeng un ipagapu na kan sakon, sakon ud inawat na ot singngadan na man un mangawat kan sakon, bokona lawa’n sakon ud inawat na nu adi inawat na pay dit nangibaun kan sakon.”

*Sanat Adi Gumusul Bulun Taku
(Lucas 9:49-50)*

³⁸ Kanan Juan kan Jesus un, “Mistulu, nakaila kami si tagu un man-addag si dimunyu un usalona nat ngadan nu. Yoong inyapa mi dit koona gaputa bokona bulun taku.”

³⁹ Yoong kinnanan Jesus un, “Adiyu iyapa ta maid mangkokwa si am-amug un usalona tun ngadan ku asi mambagbaga’t nadadaga maisuganggang kan sakon nu maabus. ⁴⁰ Ta singngadan na man un adi gumusul kan ditaku, bulun taku. ⁴¹ Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un singngadan na man un mangtod si sintasa un danuma inumon yu gaputa tagu dikayu kan Kristu, maawat na un maawat dit gun-guna na un itdon Apudyus.”

*Sat Maigapuwan Di Makabasulan
(Mateo 18:6-9; Lucas 17:1-2)*

⁴² “Singngadan na man un maigapuwan di makabasulan di osa’t dat aabenga mamati* kan sakon, un-unnaya lawa’n matakodan si dakolana gigillingana batu dit bagang na asi maidawat sin baybay. ⁴³⁻⁴⁴ Ot nu sanat imam dit maigapuwan di makabasulam, putdom! Un-unnaya lawa un ossaan nat imam un lumnok sin mataguwan si inggaingga nu sanat duwa nat imam un manalan sin impiyelnu un maid maksopan din apuy si inggaingga.† ⁴⁵⁻⁴⁶ Ot nu sanat ikim nat maigapuwan di makabasulam, putdom! Un-unnaya lawa’n ossaan nat ikim un lumnok sin mataguwan si inggaingga, nu sanat duwa nat ikim un umoy sin impiyelnu. ⁴⁷ Ot nu sanat atam nat maigapuwan nat makabasulam, tuwilom! Un-unnaya lawa’n ossaan nat atam un lumnok sin mangiyapuwan Apudyus nu sanat duwa nat atama maidawat sin impiyelnu. ⁴⁸ Ta utdin impiyelnu, adida matoy dan ogos un mangan kan dida kan adina maksop din apuy.‡

⁴⁹ “Losan dan umunud kan sakon mansagapal da si adu un ligata mamadas kan dida.§ ⁵⁰ Naselbi nat asin nu mannanayun dit apgad na yoong nu mangkubay, naidon selbi na ta adinaon mabalina maiyulin dit apgad na. Padana un mannanayun okyan kan dikayu nat kababalin di osa’n umunud kan sakon dalapnu naselbi kayu, kad mantutunus kayu.”

* **9:42** Ilan yu utdin Mateo 18:6; Luc. 17:2 † **9:43-44** Sadat bersikulu 44 kan 46 maid sidan kaaduwana manuskrito ot san ibagbaga da nampada utdin bersikulu 48. ‡ **9:48** Ilan yu utdin Isa. 66:24. § **9:49** Sat kustu un naikanglit sin Griego, “Sadan losan maasinan si apuy,” un sat kaipooyan di apuy, ligat.

10

Sat Tuatudun Jesus Maipanggop Si Idang (Mateo 19:1-12; Lucas 16:18)

¹ Tinengyan da Jesus diya boboloy ot ummoy da utdin lakub Judea utdin kapon domang din wangwang Jordan. Aduadu uman dat tagu'n nandatdatong kan siya ot tinuuduwana dida un siya payon dit doda'n koko-ona.

² Inggaw da ud Fariseo un ummoy kan siya nan-imus dalapnu padpadason da ot kanan dan, "Ipalubus kad dit lintog taku'n idangan dit lalaki si asawa na?"

³ Summungbat si Jesus un, "Singngad dit imbilin Moses kadot kan dikayu?"

⁴ Summungbat da un, "Impalubus Moses un mangwa dit lalaki si kasulatan dit man-idangan da, asina pada non dit babai."

⁵ Summungbat si Jesus un, "Siya'd imbilin Moses kan dikayu di gaputa adi kayu matuuduwana. ⁶ Yoong sidit luglugi'n namaloswaan Apudyus si tagu, kingwana dit lalaki kan babai. ⁷ Ot kinnanana Apudyus un, 'Siya'd gapuna un tengyan dit lalaki da ama na kan ina na ta umoy sumip-un sit asawa na, ⁸ ot mambalin da si osa.'" Utdi, bokonona duwa nu adi kama da't ossaana long-ag. ⁹ Isunga singngadan na mana pinansip-un Apudyus un man-asawa, maid tagu't mabalina mangidang kan dida."

¹⁰ Utdit inggaw daon sit boloy, pinuut uman dat disipulus Jesus kan siya dit maipanggop sidiya banag. ¹¹ Ot kanan Jesus kan dida un, "Sanat lalaki'n umidang sinat asawa na ta mangasawa't sabali, makabasul sit poga'n asawa na si dagdag. ¹² Padana pay un sat babai'n umidang sit asawa na ta mangasawa't sabali, makabasul pay sit asawa na si dagdag."

Binindisyunan Jesus Dat Aabeng (Mateo 19:13-15; Lucas 18:15-17)

¹³ Utdi, nan-idatong dat tagu utdat aabeng da kan Jesus dalapnu agpadana dida'n bindisyunan yoong inggimaun dat disipulus Jesus dat tagu. ¹⁴ Yoong mailan man Jesus dit koon dat disipulus na nasulag ot kinnanana kan dida un, "Bay-an yu un umoy danat aabeng kan sakon, adiyu iyapa dida ta sadan kama kan dida dan manawid sin mangiyapuwan Apudyus. ¹⁵ Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, nu adiyu awaton din mangiyapuwan Apudyus un padan din koon di abenga mangawat adi kayu maidagamung sidi."

¹⁶ Utdi, sinin-ossan Jesus binakwal dat aabeng ot inyagpad na dit osa'n ima na un namindisyun kan dida.

Sat Nabaknanga Tagu (Mateo 19:16-30; Lucas 18:18-30)

¹⁷ Utdit manlakkat si Jesus un manalan, inggaw tagu'n nanoddaka ummoy nanalluku utdit sinagung na ot kanana'n, "Napiya'n Mistulu, ngadan nat masapula kook dalapnu matawid ku dit mataguwana maid kigad na?"

¹⁸ Kanan Jesus un, "Apay kanama napiyaak? Maid udum si napiya nu adi si Apudyus ullawa. ¹⁹ Tigammum dat bilin un, 'Adika kumatoy. Adika man-agdag. Adika man-akaw. Adika mangkustigu si tuli. Adika mangkuluk. Dayawom da amam kan inam.' "

²⁰ Ot kanan dit lalaki kan Jesus un, "Apu Mistulu, tungtungpaloka losan danaton manipud sit kaban-og ku."

²¹ Naangom dit angos Jesus un nangitukkol sit lalaki ot kanana'n, "Annat osa'n mangkulangama masapula koom. Umoy ka ilaku dat losana kukuwam

* **10:8** Ilan yu utdin Genesis 2:24.

ta asim itdon dit bayad na utdat nakapus kad awad binaknang nu ud langit, asikaon umunud kan sakon.”

²² Magngol man dit lalaki dit imbagan Jesus, nanduduuy ot kaysana madomdomdoman ta amod dit kinabaknang na.

²³ Ummila't Jesus sit nangkalliput asina kinnanana sidat disipulus na un, “Talona nasigaba makalnok danat baknang sin mangiyapuwan Apudyus.”

²⁴ Nasnasdaaw dadit disipulus Jesus sidit ugud na yoong imbagan uman Jesus kan dida un, “Ay anak, talona nasigab nat lumnok sin mangiyapuwan Apudyus. ²⁵ Nalaslasi un mangoy nat kamelyu'n dakola ayam sinat abut di tanud nu sanat baknanga tagu'n lumnok sin mangiyapuwan Apudyus.”

²⁶ Utdi, talona nasnasdaaw dat disipulus na ot kanan da kan siya un, “Singngadan dat mabalina taguwon Apudyus nu?”

²⁷ Tummukkol si Jesus kan dida'n dit summungbat un, “Adina makwa di nu tagu'd mangwa yoong si Apudyus kaboolana'n mangwa't dan losana banag.”

²⁸ Gumminga si Pedro un, “Dikami nu, un tinengyan mi dat losana kukuwa mi dalapnu sika'd uunnudon mi?”

²⁹ Kanan Jesus un, “Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un singngadan na man un maneyan sit boloy na onnu susunud na onnu ina na onnu ama na onnu aabeng na onnu pita na maipagapu kan sakon kan sat Nabalun Damag, ³⁰ adayu'n ad-adu dan maawat na uttun matattaguwana. Maitdan si nasulsuluk pay nu ginasuta boloy, susunud, malong-ag, anak kan pita. Maidapdapes yoong anungus kad di algaw awatona pay dit mataguwan un maid kigad na. ³¹ Yoong adu dat tagu'n maun-una uttun satun un maudi kan adu dat maudi uttun satun un maun-una nu timpu na.”

*Pitlun Jesus Nangibaga't Dit Maipanggop Sit Matoyana
(Mateo 20:17-19; Lucas 18:31-34)*

³² Inggaw man da Jesus sidit tagad-an un umoy Jerusalem, ummuna't akit si Jesus nu sadat masmasdaawana disipulus na. Ot sadat tagu'n naitung-ud kan dida kumimkimut da pay. Utdi, tinang-il Jesus uman dat kagwampulu't duwa'n disipulus na ot imbaga na dit maipasamak kan siya.

³³ Kanana un, “Dumngol kayu! Tumagada taku'd Jerusalem ot sakona Inyanak di Tagu, maiyawatak sidat aappun di padi kan mimistulun di lintog ot ikoddong da un mapatoyak asida iyawat sakon sidan bokona Judio ³⁴ ot manliwliw-anak, luglugpaanak, sabisabidanak asiyanak patoyon yoong nu lumabas tulu'n algaw umungalak.”

*Sat Kindaw Da Juan Kan Santiago
(Mateo 20:20-28)*

³⁵ Utdi, ummoy da Santiago kan Juan un anak Zebedeo kan Jesus. Kanan da un, “Mistulu, awad kodawon mi kan sika ot sapay okyan ta ipalubus nu.”

³⁶ “Ngadan nat piyaon yu un kook?” kanan Jesus kan dida.

³⁷ Summungbat da un kanan dan, “Ipalubus nu okyana mantupak nat osa kan dikami't nat kapon diwanan nu kan osa't nat kapon kawigim sinat madaydayaw un mangiyapuwan.”

³⁸ Yoong summungbat si Jesus un, “Naid tigammu yu utnat kodkodawon yu. Maboolan yu kad nat ligata sagapalok? Maboolan yu kad un mapaligat onnu mapatoy un padan dit mapatoyak?”†

³⁹ “On, maboolan mi,” kanan da.

† **10:38** Sat naikanglit sit Griego kanana un, maboolan yu kad un uminum sit tasa un uminumak onnu mabunyagan sit bunyaga maibunyag kan sakon?

Imbagan Jesus kan dida un, “Tuttuwa un mapaligat kayu’n padan din mapaligatak kan mapatoy kayu un padan nat mapatoyak, ⁴⁰ yoong bokona sakon nat mamili utdit mantupak situn kapon diwanan ku kan kawigik ta insaganan Apudyus un mantupakan dat pinili na.”

⁴¹ Donglon man dat simpulu’n bulun da Santiago kan Juan dit kingwa da, summulag da kan dida. ⁴² Gapu’t di, inayagan Jesus inamin dida ot kinnanana kan dida un, “Titiggammu yu un sadan maapu utdan bokona Judio, puyungon da dan iyapuan da. Ipailan dadit awad si tulay dit pannakabalin da utdan tagu da. ⁴³ Yoong bokona kama’t di dit makwa kan dikayu. Ta singngadan na mana mamiya un nangatu kan dikayu, masapula manselbi kan dikayu’n losan. ⁴⁴ Ot singngadan na mana mamiya un siya’d kangattuwan, masapula manselbi utdan losan un kama’t babbaun. ⁴⁵ Ta sakona Inyayak di Tagu, bokon paya dummatongak dalapnu paselbiyak si tagu nu adi dummatongak dalapnu manselbiyak kan dida. Dummatongak dalapnu itdok tun angos ku un mansubbut ku utdan adu’n tagu.”

Pinapiyan Jesus Si Bartimeo Un Nakulap

(Mateo 20:29-34; Lucas 18:35-43)

⁴⁶ Dintong da Jesus kan dat disipulus na ud Jerico ot aduadu’n tagu’n naitung-ud kan dida. Utdit malausan daon diya boboloy, inggaw nakulapa mangngadan kan Bartimeo un anak Timeo un mantutupak sit igid dit kalsa un tumaptappaya. ⁴⁷ Utdit magngol na un si Jesus un iNazaret dit lumaus, nampakuy un kanana’n, “Jesus un kaganakan ali David, kaasiyanak!”

⁴⁸ Adu dat nangigimau kan siya ot binagaan da un walling. Yoong amo indangsol na ota kinnanana un, “Kaganakan ali David, kaasiyanak!”

⁴⁹ Nan-illong si Jesus ot kanana’n, “Padakngon yu ud situ.”

Utdi, inayagan da dit nakulap ot kanan da kan siya un, “Pabilgom nat angos nu, lumigwat ka ta andi un padakngon dika.”

⁵⁰ Dagusa ingkal-is na dit kagoy na ot summikada ummoy ummadani kan Jesus.

⁵¹ “Ngadan nat piyaoma kook kan sika?” inimus Jesus kan siya.

“Apu, piyaok umila,” kanan dit nakulap.

⁵² “On, mabalin kaona manalan. Kummiya ka gapu’t nat pammatim,” kinnanana Jesus kan siya.

Dagusa makailaon dit nakulap ot naitung-ud kan da Jesus.

11

Dinaydayaw Dat Tagu Si Jesus Sit Dummakngana’d Jerusalem

(Mateo 21:1-11; Lucas 19:28-40; Juan 12:12-19)

¹ Adaniyon da Jesus Jerusalem ot dummatong daon sin nambootan Betfage kan Betania utdin bateled Olivo. Utdi nambaun si Jesus si duwa utdat disipulus na.

² Kanana kan dida un, “Umoy kayu utnat madoldola boboloy ot nu makadatang kayu, dagusa awad odasan yu si naisilu’n ubbun di dangki un adi payyan nakabayuwan. Ussagan yu ta idatong yu uttu. ³ Ot nu awad mangigimau kan dikayu un kanana’n, ‘Koon yu un ussagan nat?’ Ibagay yu kan siya un, ‘Masapul dit Apu ot ipaoli na payona dagus.’”

⁴ Utdi kaysan da ot naila da dit ubbun di dangki un naisilu’t dit sooban dit boloya adani’t dit kalsa. ⁵ Utdit ussagan da kanan dadit gasikadana tagu kan dida un, “Koon yu un ussagan nat ubbu?”

⁶ Imbagan dat duwa dit imbilin Jesus un ibaga da ot impalubus da un alan da. ⁷ Indatong da kan Jesus dit ubbun di dangki ot inyap-ap da dat kagoy

da utdit dangki asin Jesus nangabayuwan. ⁸ Adu dat tagu'n nan-iyap-ap sidat kagoy da utdit dalan. Ot sadat udum, nanggap-id da utdat nagabong un sangan di kayu't dit dalan ot siya'd inyap-ap da.

⁹ Ot sadat ummuna kan sadat maitungtung-ud kan Jesus, gapappakuyan da un kanan dan, "Madaydayaw si Apudyus! Bindisyunan Apudyus tun imbaun na un pannakalong-ag na. ¹⁰ Bindisyunana tun dummatonga maisukat kan ali David. Madaydayaw si Apudyus sin langit!"

¹¹ Utdit dumatong daon Jerusalem, nilumnok si Jesus sit timplu. Utdit naila na un losanon dit nangkalliput sit dalom, lummaksun ta nasdomon ot ummoy da utdat kagwampulu't duwa'n disipulus na ud Betania.

Iniliwan Jesus Dit Kayu Un Igus

(Mateo 21:18-19)

¹² Mabigat man sidit mangulin da ud Jerusalem un nanligwat Betania, nabitil si Jesus. ¹³ Maotap na man dit kayu'n nagabonga ngadnon da si igus, ummoy na dintong ta ilana nu awad bunga na. Yoong dumatong man sit puun na maid bunga na ta tubu ullawa onta bokona timpu un bubungngaana payyan.

¹⁴ Utdi iniliwan Jesus dit kayu un kanana'n, "Manipud sinsatunon, maidon mamungaam." Ot dinggol dat disipulus na dit inugud na.

Inummoy Si Jesus Sit Timplu

(Mateo 21:12-17; Lucas 19:45-48; Juan 2:13-22)

¹⁵ Dumatong da man Jerusalem nilumnok si Jesus sit timplu ot pinalaksun na un losan dat manlalaku kan gumatgatanga ininggaw. Inamin na paya sinuwakkit dat lamesaan dadit mansusukat si pilak kan sadat tutuppakan dat manlalaku si kalupati. ¹⁶ Inyapa na pay dat awad si awit un mangoy sit paway dit timplu. ¹⁷ Tinudtuduwana dat tagu ot kanana'n, "Bokon kada naikanglit sit ugud Apudyus un, 'Satun boloy ku mangadanan si boloya luluwaluwan di losana tagu?' Yoong dikayu pinambalin yu un igaw di makuluk."

¹⁸ Utdit nagngolan dat aappun di padi kan mimistulun di lintog dit kingwan Jesus, inainapon da nu innon mampapatoy da kan siya. Umogyat da kan siya onta masmasdaawan dat losana tagu't dat tudtudu na.

¹⁹ Gumidgidam man, tinengyan Jesus ud Jerusalem pati utdat disipulus na.

Sat Maadal Sit Kayu Un Nalangu

(Mateo 21:20-22)

²⁰ Manlaus da man si mabigat naila da dit igus un nalangu inggana't dit lamut na. ²¹ Nagasmok Pedro dit kingwan Jesus ot kinnanana'n, "Apu, ilamot nalangu dit iniliwam un igus sit kalabyan."

²² Summungbat si Jesus un, "Manuttuwa kayu kan Apudyus. ²³ Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, singngadan na mana mangibaga't tu un bateled un, 'Umalis ka utdin baybay,' un maida talon manduwaduwaana ot tuttuwaona un matungpal dit imbagana, makwa. ²⁴ Ibagak kan dikayu un singngadan na mana kodawon yu kan Apudyus sidanat luwalu yu, tuttuwaon yu un maitod ot maitod kan dikayu. ²⁵⁻²⁶ Ot nu manluwalu kayu ta awad sigab nat angos yu si osa'n tagu, pakawanon yu yan dalapnu pakawanon Ama yu ud langit dat basbasul yu."*

Imus Maipanggop Sit Nanligwatan Dit Kalintogan Jesus

(Mateo 21:23-27; Lucas 20:1-8)

* **11:25-26** Sadat uduma manuskrito awad ud bersikulu 26 un kanana'n, Ta nu adiyu pakawanon dat pada yu un tagu, adin Ama yu ud langit pakawanon dat basbasul yu.

²⁷ Nangulin da uman Jerusalem ot utdit mangkikkiyang si Jesus sit dalom dit timplu, inummoy kan siya dat aappun di padi, mimistulun di lintog kan sadadit lalallakay di Judio.

²⁸ Kanan da kan siya un, “Ngadan nat kalintogam un mangwa’t danat kokkoom? Onnu ngadan nat nangitod kan sika utnat kalintogam un mangwa’t datu?”

²⁹ Summungbat si Jesus un, “Annat imusok kan dikayu ot nu sungbatan yu, ibagak pay tun nanligwatan tun kalintogak un mangwa’t datuwa kook. ³⁰ Ibaga yu ud nu sin nanligwatan dit kalintogan Juan un mambunyag, nanligwat kan Apudyus onnu nanligwat si tagu?”

³¹ Utdi nampipinnuut da pay lawan un, “Nu ibaga taku’n nanligwat kan Apudyus, kanana’t oni un, ‘Apay adiyu tinuttuwa nu?’ ³² Yoong nu ibaga taku un nanligwat si tagu gakkimut.” Umogyat da utdat tagu onta tuttuwaon da un si Juan tuttuwa’n propetan Apudyus.

³³ Isunga sat insungbat da kan Jesus kanan da un, “Maid tigammu mi.”

Ot kanan Jesus un, “Ot madik pay ibaga kan dikayu nu nanligwatan tun kalintogak un mangwa’t datuwa kook.”

12

Abalig Maipanggop Sidat Lawenga Mantotobaw (Mateo 21:33-46; Lucas 20:9-19)

¹ Utdi, inlugin Jesus dit nan-abalig un kanana’n, “Inggaw tagu’n minula’na’t ubas dit pita na. Tinalangkaana un nilikmut ot nangabut si batu un maposposan dit bungan dit ubas. Nanuud pay si nataknanga alligang di man-andog. Utdi, impatobaw na dit kaubasana ot nangalyug si sabali’n ili.

² “Dumatong man dit bubullasan di ubas, nangibaun si baba-unona un umoy mangala’t dit gogwa na utdit naapit. ³ Yoong dumatong man dit imbaun na, dinokmaan dat mantotobaw ot pinang-opang-ok da asida pinangulin un imaima ullawa.

⁴ “Utdi nangibaun uman si osa’n baba-unon yoong dumatong man, sinugat da dit ulu na kan binabbainan da pay.

⁵ “Nangibaun payyan si osa ot pinatoy da. Padana pay sidat uduma naibaun un pinang-ok da dat udum ot pinatoy da pay dat udum kan dida.

⁶ Inggaw payyan osa’n nabun-an un baunona un siya dit potpotgona un anak na. Kadon siya’d imbaun naon ta kanana’t dit somsomok na un, ‘Ikabain da tu ta anak ku.’ ⁷ Yoong mailan man dat mantotobaw dit anak dit singkuwa’t dit pita kanan da un, ‘Siyatu dit manawid situn pita, aweyu ta patoyon taku dalapnu mangkuwa taku tun pita.’

⁸ “Utdi dinokmaan da dit anak, pinatoy da asida impagkal sit lasin dit kaubasan.

⁹ “Kadon, ngadan dit koonon dit singkuwa’t dit pita? Dumatonga umoy mamatoy sidat pinantobaw na kad asina ipatobaw dit kaubasan sidat udum.

¹⁰ “Adiyu kad nabasa dit naikanglita ugud Apudyus? Kanana un, ‘Sadit batu’n inidsan dat mankokokwa si boloy, siya’d nambalina pannan dit sikun dit boloy. ¹¹ Siya’d kingwan Apudyus ot talona nakaskasdaawa maila.’ ”

¹² Naawatan dat pangaton dat Judio un imbagan Jesus diya abalig un maibusul kan dida ot pinadas da un dokmaan yoong gaputa umogyat da utdat adu’n tagu binaybay-an da si Jesus ot tinengyan da.

Imus Maipanggop Sit Mambayadan Si Bugis (Mateo 22:15-22; Lucas 20:20-26)

¹³ Utdiyon nangibaun da utdat uduma Fariseo kan uduma buyut Ali Herodes si umoy man-im-imus kan Jesus dalapnu man-illadu kad sidat isungbat na, awad mangidaluman da.

¹⁴ Dumatong da man kan siya kanan da un, “Mistulu, tigammu mi un adika mantulituli kan adim mandudumaon dan tagu ta adim ibilbilang dit saad da. Itudtudum nat katuttuwaana maipanggop sidan piyaon Apudyus ipakwa. Ot ibagam ud nu nainkalintogana mambayad taku’n Judio si bugis kan Caesar un emperador ud Roma? Mambayad taku onnu bokon?”

¹⁵ Yoong titiggammun Jesus un man-ag-agin da ullawa ot kanana kan dida un, “Apay padpadasonak? Itdanak ud si denario* ta ilak.”

¹⁶ Innitdan da si denario ot inimus na kan dida un, “Sinmuging kan singngadan situn naimalka?”

“Si Emperador Caesar,” insungbat da.

¹⁷ Utdi kanan Jesus kan dida un, “Itdon yu kan Caesar nat kuwan Caesar ot itdon yu pay kan Apudyus nat kuwan Apudyus.”

Nasnasdaawan da utdiya imbagan Jesus.

Imus Maipanggop Sit Umungalan Dat Matoy (Mateo 22:23-33; Lucas 20:27-40)

¹⁸ Utdi inggaw da pay Saduceo un inummoy kan Jesus. Sadatu dat Judio un manguguda maid umungal si natoy.

¹⁹ Inimusan da un, “Mistulu, kanan dit lintog taku’n ingkanglit Moses un, ‘Nu mangasawa nat osa’n lalaki ta matoy un maid anak na, masapula asawon dit sunud na dit bilug dalapnu man-anak da si kama’t anak didit natoy.

²⁰ “Inggaw da ud pitu’n mansusunuda lalaki utdit. Nangasawa dit pangu yoong natoya naid anak na. ²¹ Utdi, inasawan dit maikagwa’n sunud na dit bilug yoong natoy uman un maid anak na. Ot padana payon dit naipasamak sit maikatlu, ²² inggana’t dit maikapitu un losan da un natoya naid ingganak da utdit bilug. Utdit losan daona natoy dat mansusunud, natoy pay dit bilug.

²³ “Ot nu timpu un umungal dat natoy, singngadan dit sin-asawa’t di un bilug? Ta losan dat pitu’n mansusunuda nangasawa kan siya?”

²⁴ Summungbat si Jesus un, “Bokon nat kuwa yu un somsomok, gaputa adiyu maawatan dit naikanglita ugud Apudyus kan naid tigammu yu utdit pannakabalin na. ²⁵ Ta nu umungal dat natoy maid man-aassawa kan dida ta kama da utdan aanghel sin langit. ²⁶ Ot nu maipanggop sit umungalan dat natoy, adiyu kad nabasa dit ingkanglit Moses maipanggop sit umapuapuya kayu? Naikanglit sidi dit imbagan Apudyus kan Moses un, ‘Sakon ud Apudyus un mandaydayawan da Abraham, Isaac kan Jacob.’ ²⁷ Piyaona’n ugudon un si Apudyus bokona Apudyus dat natoy nu adi sadan matatagu. Gattoka bokon nat kuwa yu un somsomok.”

Sat Kapotgana Bilin (Mateo 22:34-40; Lucas 10:25-28)

²⁸ Inggaw mistulun di lintoga dummatong un nangngol sit mandidiskutulan da Jesus sidat Saduceo. Gaputa maila na un ustuustu dit mansungbat Jesus, ummadani ot inimus na kan siya un, “Ngadan dit kapopotgan sidat losana bilin?”

²⁹ Summungbat si Jesus un, “Siyatu’d kapopotgana bilin, ‘Donglon yu, dikayu’n losana kaganakan Israel: Si Apudyus, siya ullawa ud ossaana Apu. ³⁰ Ot masapula iyossaan nu nat losana aangsom kan losana somsomok nu un mamippiya kan Apudyus un Apum.’ ³¹ Ot siyatu tun maikagwa un bilin,

* **12:15** Ilan yu utdin glosario dit kaipooyan di denario.

‘Masapula piyaom dan padam un tagu un kama’t nat mampipiyam sinat long-ag nu. Maidon napotpotog si udum nu adi siya datun duwa’n bilin.’ ”

³²“On, ustu nat,” kanan dit mistulu kan Jesus. “Tuttuwa nat kanam un naid udum si Apudyus taku nu adi si Apudyus ullawa. ³³ Ot masapula iyossaan taku tun losana aangson, somsomok kan kaboolan taku’n mamippiya kan siya kan masapul paya pipiyaon taku dan pada taku’n tagu kama’t din mampipiya taku’t tun long-ag taku. Napotpotog nat manungpalan sidatuwa bilin nu san mangidatunan sidan ayam kan uduma maidatun kan Apudyus.”

³⁴ Nadlaw Jesus un nalaing dit nansusungbat didit mistulu ot kanana kan siya un, “Bokona adayu ka utdin mangiyapuwan Apudyus.”

Maabus manon di naidon makatuloda man-imus kan Jesus.

*Imus Jesus Maipanggop Sit Kristu
(Mateo 22:41-46; Lucas 20:41-44)*

³⁵ Utdit mantudtuduwan Jesus sit timplu, inimus na un, “Apay sadanat mimistulun di lintog itudtudu da un si Kristu kaganakan David? ³⁶ Ta mismu un si David imbaga na dit impasomsomok Ispiritu Santu kan siya un, ‘Imbagan Apudyus kan Apuk un: Mantupak ka uttun kapon diwanan ku inggana’t abakok un losan dat kabusul nu.’†

³⁷ Ot nu, ‘Apu,’ kanan David kan Kristu, inona un kaganakana nu?”

*Sat Imbagan Jesus Maipanggop Sidat Mimistulun Di Lintog
(Mateo 23:1-36; Lucas 20:45-47)*

Pipiyaon dadit aduadu’n tagu’n dodonglon dadit tudtudun Jesus. ³⁸ Ot utdi un mantudtuduwana kanana un, “Alimbanan yu danat mimistulun di lintog ta pipiyaon da un mangay-ayaw un annandu dit badut da. Pipiyaon da pay nu dayawon dat tagu dida nu umoy da utdan aabtan di tagu. ³⁹ Pipiyaon da dit mantupak sit sangu utdin sinagoga kan inggaw sit inggawan dat nangangatu’n tagu nu amung. ⁴⁰ Gundawayan da dat bilug ot alan da un losan dat kokokwa da asida andu-anduwon dit luwalu da si man-iilingod da utdit kokkoon da. Nadagdagson dit dusa da un itdon Apudyus nu dumtong dit timpu.”

*Sat Indatun Dit Nakapusa Bilug
(Lucas 21:1-4)*

⁴¹ Utdi nantupak si Jesus sit adani’t dit pipissukan dat tagu si pilaka mangiila utdit man-ipsisukan dat tagu utdat datun da kan Apudyus. Sin-addu dit ipisuk dat babaknang. ⁴² Ummoy pay dit nakapusa bilug ot nangipisuk si duwa un siping.

⁴³ Inayagan Jesus dat disipulus na asina kinnanana kan dida un, “Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, san impisuk din bilug nabanbanol nu sadan impisuk dan udum un datun da. ⁴⁴ Ta san intod dan udum nansawalan da utdit binaknang da yoong san bilug ulay nu kapus intod na un losan dit awad kan siya un siya ullawa’d ikatagu na.”

13

*Imbagan Jesus Un Malba Dit Timplu
(Mateo 24:1-2; Lucas 21:5-6)*

¹ Utdit lummaksun da Jesus sit timplu, kanan dit osa’t dat disipulus na un, “Apu mistulu, ilam kad! Nabalbalu tun timplu kan sadatu’n uduma natuud situn lakub na. Nangkaddakkoj datun batu un panikokwa da.”

† 12:36 Maila utdin Salmo 110:1

² Summungbat si Jesus un, “Maila yu datun nabalbalu un natuud sinsatun yoong dumtong nat timpu un maid osa’t batu si natuuga adi maidugpu.”

Sadat Ligat Kan Maidapdapesan
(Mateo 24:3-14; Lucas 21:7-19)

³ Ummoy si Jesus sin bateled Olivo un domang didit timplu. Mantutupak man ummoy da Pedro, Santiago, Juan kan Andres dintong.

⁴ Inimus da kan siya un, “Apu, ibagam ud nu kapiga dit maipasamakan dit imbagam kanad kan ngadan nat mangilasinan mi nu dumatongon dit timpu un matungpalan datu un losan.”

⁵ Utdi, kanan Jesus kan dida un, “Man-alimban kayu ta adi kayu maalallilaw. ⁶ Ta adu’n tagu’n dumatonga mangusal situn ngadan ku un kanan dan, ‘Sakon dit Kristu,’ ot adu dat maallilaw. ⁷ Ot nu magngol yu dat kankanbung di gubat sinat adani kan damag di gubat sin adayu adi kayu madanagan ta masapula mapasamak da. Yoong bokon payyana anungus ditun lubung. ⁸ Ta manggugubat dan kailin-ili’t tun lubung kan mambibin-nusul dan tutulay. Awad da ud lunig sidanat nadumaduma un ili kan awad payulat. Luglugina ullawa datu un paligat un padan dit manlogawan di manabeng.

⁹ “Siya’d gapuna un masapula man-alimban kayu ta dopapon kan idallay dikayu utdan ukum. Sabisabidan dikayu utdat dalom di sinagoga. Maipadalan kayu utdat gugubinnadul ya aali maipagapu’t manuttuwaan yu kan sakon dalapnu panoknoka yu dit Nabalun Damag maipanggop kan sakon. ¹⁰ Ta masapula satuwa Nabalun Damag maitududu yan sidan losana tagu utdit daan dit anungus ditun lubung. ¹¹ Ot nu dopapon dikayu ta idallay dikayun maimusan sidan ukum, adi kayu madanagan nu ngadan nat ibaga yu. Basta ibaga yu dit maipatigammu kan dikayu utdiya timpu. Ta sadit ibaga yu bokona manligwat sit kasomsomkan yu nu adi manligwat kan Ispiritu Santu. ¹² Sadi un timpu ituyuk dat tagu dat mismu un sunud da un papatoy. Padana pay un ituyuk dat malong-ag un papatoy dat abeng da ot busulon pay dat aanak dat malong-ag da ot papatoy da dida. ¹³ Lawengon dikayut dan losana tagu gapu’t nat manuttuwaan yu kan sakon yoong singngadan na man un adi lumipsuta manuttuwa kan sakon inggana’t anungus na, taguwon Apudyus.”

Sat Gakkimuta Yumam-an
(Mateo 24:15-28; Lucas 21:20-24)

¹⁴ “Nu maila yuwon dit gaogyata yumam-an un awad sin timplu un bokona siya’d lumbonga maisaadana, dikayun iJudea gumtik kayuwon sidan batbateled. (Maawatan okyan dat losana mamasa’t tu tun kaipooyana.) ¹⁵ Ot sat tagu’n inggaw sit otop* dit boloy na, adinaon lumsa onnu lumnok sit boloy un umoy mangala’t ibtik na. ¹⁶ Sat tagu’n inggaw sit payaw na, masapula adinaon mangulina umoy mangala’t kagoy na. ¹⁷ Talona kawas diya timpu utdat nabugi kan sadat mantagtagibi. ¹⁸ Ot iluwalu yu kan Apudyus dalapnu adina maiyaspula mapasamak datu nu timpun di ageled. ¹⁹ Ta utdiya timpu amoamod dit ligat un maid maipadaana’t dat ligata lummabas manipud sit namaloswaan Apudyus situn lubung inggana’t tun satun. Maida talon maipadaana’t inggaingga. ²⁰ Ot nu adin Apudyus inyaboba dit bilang di alalgaw didiya ligat, maid matagu’t tagu uttun lubung yoong maipagapu’t dan pinili na un tagu na, inyaboba na.

* **13:15** Utdin Judea nalenad dit otop dat boloy da ot mabalin un man-illongan kan man-iistolyaan da.

²¹ “Utdiya timpu, nu awad mangibaga kan dikayu un, ‘Antu’t tu dit Kristu,’ onnu ‘Ilan yu, andi’t di,’ adiyu tuttuwaon. ²² Ta adun tu dat mangabaw un dida dit Kristu kan man-ag-agin da un propetan Apudyus. Ot mangipaila da si nakaskasdaaw dalapnu nu mabalbalin allilawon da dat pinilin Apudyus un tagu na. ²³ Siya’d gapuna un man-alimban kayu. Indaddaan kuwona imbaga datu kan dikayu.”

Sat Mangulinan Dit Inyanak Di Tagu
(Mateo 24:29-31; Lucas 21:25-28)

²⁴ “Yoong nu maabus dadiyona manligatan sidiya timpu, kumlop din init ot san bulan adinaon sumlag. ²⁵ Maotdag dan bituwon ot losana awad sin langit maligaligad da. ²⁶ Kadon, ilan da ud sakona Inyanak di Tagu un dumoba’n mangillabaw sit bunot un napnu’t pannakabalin ku kan nakaskasdaawa kinangatuk. ²⁷ Ot ibaun ku dadit aanghel ku uttun kasulisulin ditun lubang dalapnu umoy da dagupon dadit losana pinilin Apudyus un tagu na.”

Sat Maadal Taku’t Din Kayu Un Igus
(Mateo 24:32-35; Lucas 21:29-33)

²⁸ “Ilan yu din kayu un igus ta man-adalan yu,” kinnanan Jesus. “Ta nu manlugi’n sumungbud dan tubu na, tigammu yuwon un dandani nat iinnitan. ²⁹ Padana pay un nu maila yu dadiya imbagaka mapasamak, tigammu yuwona dandani’n mangulinak. ³⁰ Tuttuwa tun ibagaka mapasamak un losan datu daan payyan un matoy dan losana tagu uttuwa lonap. ³¹ Mangkigad dan losana maila’d langit kan satun pita yoong mannanayun tun ugud ku.”

Maid Makatigammu Utdit Man-ulinan Jesus
(Mateo 24:36-44)

³² “Maid talon makatigammu’t dit al-algaw onnu olas un mapasamakan datun imbagak. Ulay dan aanghel sin langit onnu sakona Anak Apudyus, ta si Ama ullawa’d manigammu. ³³ Man-alimban kayu kan mansasaggana kayu ta adiyu tigammu nat maipasamakan datu.

³⁴ “Ta maiyalig si tagu’n umoy man-ay-ayaw si adayu’n ili. Italgod na dit boloy na utdat baba-unona ot itdana’t talibasud dit kada osa kan dida kan bilinona dit man-aandog sit sooban un adina masuyop.

³⁵ “Isunga mansasaggana kayu ta adiyu tigammu nu gidgidam, gawan labi, tullauk manuk onnu bigbigat nat dumakngaka Apu yu. ³⁶ On, mansasaggana kayu dalapnu adik dikayu dakngana masusuyop.

³⁷ “Satuwa ibagak kan dikayu, ibagak pay sidanat losana tagu: Mansasaggana kayu!”

14

Nambabagbagaan Da Dit Koon Da Un Mamatoy Kan Jesus
(Mateo 26:1-5; Lucas 22:1-2; Juan 11:45-53)

¹ Inggaw ullawa’d duwa’n algaw daan dit piyestan di Judio un ngadnon dat Piyestan di Nalausanan kan Piyestan di Tinapay un maid si bubud.* Ot sadat aappun di padi kan mimistulun di lintog, inainapon da dit nalimoda mandodokma kan mampapatoy da kan Jesus.

² Kanan da un, “Adi taku itimpu utdin piyesta, ta asi kada lawa manggulu dan tagu ya.”

* **14:1** Ilan yu dit istolya na utdin Exodus 12:1-30

*Inisigan Dit Babai Si Nabanola Bangbangu Dit U_{lun} Jesus
(Mateo 26:6-13; Juan 12:1-8)*

³ Utdit ininggaw si Jesus ud Betania ummoy sit boloy Simon un pinapiyana't dit si kuto_l. Utdit madama da un mangan dummatong tun osa'n babai un nakaaggom si butilya'n nakwa si alabastro un nakuan si nangina'n bangbangu un nardu. Pintod na dit bagang didit butilya asina inyisig sit u_{lun} Jesus.

⁴ Yoong nasu_{lag} dat uduma tagu'n ininggaw sidi ot kanan dan, "Ay, amaan! Apay yamyam-anona'l lawa din bangbangu?" ⁵ Mabalina mailaku si nasuluka tu_{lu}'n gasuta denario[†] kad maitod sidat nakapus!"

Ot amod dit nandidillaw da utdit babai. ⁶ Yoong kanan Jesus un, "Baybay-an yu! Apay dillawon yu? Naba_{lu}'n ta_{lon} tun kingwa na kan sakon. ⁷ Kanayuna inggaw dan nakapus kan dikayu ot mabalin yu un tu_{lungan} dida si singngadan na un timpu'n piyaon yu. Yoong bokona kanayuna iinggawak kan dikayu. ⁸ Satuwa babai kingwa na tun kabool_{ana}. Dinaan naon nilanaan tun long-ag ku si mangisaganaana't dit mailbonak. ⁹ Tuttuwa tun ibagak kan dikayu! Singngadan na man un igaw situn lubunga maiwalagawagan tun Naba_{lu}'n Damag, mauguugud tun kingwan dituwa babai un mangisom-somkan kan siya."

*Sat Nakatulagan Judas Un Mangituyuk Kan Jesus
(Mateo 26:14-16; Lucas 22:3-6)*

¹⁰ Utdi, inummoy si Judas Iscariote un osa't dat kawampulu't duwa'n disipulus sidat aappun di padi dalapnu makatulaga ituyuk na si Jesus kan dida. ¹¹ Natalok da un nangngol sit imbagan Judas ot insapata da un itdan da si pilak. Kadon ininainapon Judas dit gundaway na un mangituyuk kan Jesus.

*Nakaubung Si Jesus Sidat Disipulus Na Utdit Kakan di Piyesta
(Mateo 26:17-25; Lucas 22:7-13)*

¹² Dinumtong dit umuna un al_{algaw} didit Piyestan di Tinapaya maid si bubud, un siya'd mapaltiyan dit ubbun di kannelu un mausal nu Piyestan di Nalausn. Inimus dat disipulus kan Jesus un, "Kawad dit piyaoma umoyan mi mangisaganaan sit kakan di piyesta?"

¹³ Imbaun na dat duwa utdat disipulus na un kanana'n, "Umoy kayu ud Jerusalem ot maabat yu ud osa'n tagu un nan-awit si naamussu un danum. ¹⁴ Unudon yu utdit lumnokana un boloy ot ibaga yu utdit simboloy un, 'Paimus dit mistulu un, kawad kanun dit kuwaltu un manganana utdit kakan di piyesta pati utdat disipulus na?' ¹⁵ Kad ipaila na kan dikayu ud dako_{lana} kuwaltu'n nanginngatu un kawadan dat nadaana masapul taku."

¹⁶ Utdi kaysan dadit disipulus un binaun Jesus sin Jerusalem ot naituttuwa dat losana imbagan kan dida. Utdi insagana da dit kakan di piyesta.

¹⁷ Masdom man, dummatong da Jesus pati utdat disipulus na. ¹⁸ Utdit madama da un mangan kanan Jesus un, "Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un osa kan dikayu'n kaubung ku ud mangituyuk kan sakon."

¹⁹ Utdi, nasigab dit angos dat disipulus na ot sin-ossa da un nan-imus kan Jesus un, "Apu, sakon kad?" kanan da.

²⁰ Summungbat si Jesus un, "Osa kan dikayu'n kagwampulu't duwa'n disipulus ku. Sat makasawsaw kan sakon si tinapay situn malukung nat mangituyuk kan sakon. ²¹ Ta sakona Inyanak di Tagu, matoyak un kama't

[†] 14:5 Ilan yu utdin glosario dit kaipooyan di denario.

dit naikanglit sit ugud Apudyus sidit yoong kakkaasi nat tagu'n mangituyuk kan sakona Inyanak di Tagu. Napipiya okyana adina naiyanak."

*Sat Anungusa Nanganan Da Jesus Sidat Disipulus Na
(Mateo 26:26-30; Lucas 22:14-20; 1 Corinto 11:23-25)*

²² Madama da payyana mangan, nangala't Jesus si tinapay ot nanyaman kan Apudyus asina biniibiika intod sidat disipulus na un kanana'n, "Alan yu tu ta kanon yu, ta siyatu'd long-ag ku."

²³ Asina payyan innala dit natasa un inumon da. Maabus man un manyaman kan Apudyus intod na kan dida ot losan da un umminum. ²⁴ Kanana kan dida un, "Siyatu ud dalak un mangipapiddot sidit intulag Apudyus sidat tagu, siya'd dalaka man-ayus dalapnu mapakawan dat adu'n tagu. ²⁵ Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un adiyakon uminum situwa danum di ubas inggana't dit al-algawa manginuman taku't dit bagu'n danum di ubas sidin mangiyapuwan Apudyus."

²⁶ Nangkanta da un nandaydayaw kan Apudyus ot maabus man kaysan da utdin bateled Olivo.

*Imbagan Jesus Dit Mangisuliban Pedro Kan Siya
(Mateo 26:31-35; Lucas 22:31-34; Juan 13:36-38)*

²⁷ Utdi, imbagan Jesus kan dida un, "Mangkabutik kayu un losan ot tengyan yu ud sakon ta naikanglit sit ugud Apudyus, 'Patoyok dit man-aayyuan si kannelu ot man-asiwalak dat kannelu na.' ²⁸ Yoong nu maabusa mapaungalak, umun-unaak Galilea nu dikayu."

²⁹ Summungbat si Pedro un, "Ulay mangkabutik da un losan, adik sika taynan."

³⁰ Kinnanana Jesus kan siya un, "Tuttuwa tun ibagak kan sika, uttuwa labi daan payyana pigwa'n tullauk manuk, pitluwonak isulib."

³¹ Yoong impinpinsod Pedro un imbaga'n, "Ulay nu maipangkatoyak kan sika, adik sika isulib."

Ot siya pay kanan dat uduma disipulus.

*Sat Nanluwaluan Jesus Sidin Getsemani
(Mateo 26:36-46; Lucas 22:39-46)*

³² Utdiyon dummatong da Jesus kan dat disipulus na si osa'n igaw un mangngadan Getsemani. Kanan Jesus sidat disipulus na un, "Mantupak kayu yan situ ta umoyak manluwalu." ³³ Ot indallay na da Pedro, Santiago kan Juan.

Utdi, amoamod dit domdom na kan mabulubulung. ³⁴ Ot kanana't dat tulu'n bulun na un, "Amod tun domdom ku ot kama nu ikatoy kuwon. Inggaw kayu't tu ot mansiput kayu."

³⁵ Utdi, ummadayu't akit si Jesus ot nanlakkoba nanluwalu un, nu mabalin okyan maligligana diya olasa mansagapalana. ³⁶ Ot kanana't dit luwalu na un, "Ama, naid adi makwa nu sika'd mangwa. Nu mabalin ilisiyak situwa ligata sagapalok. Yoong bokona satun piyaok tun matungpal nu adi sanat piyaom."

³⁷ Utdi nangulin si Jesus sidat tulu'n disipulus na ot dintong na dida'n masusuyop. Ot kinnanana kan Pedro un, "Simon, masusuyop ka kad? Adim kad maiyattom nat suyop nu ulay sin-olasa lawa?" ³⁸ Ot kanana kan dida un, "Mansiput kan manluwalu kayu dalapnu adi kayu mambasul nu masugsugan kayu. Ta nadaddaan nat angos yu un manungpal yoong nakapsut nat long-ag yu."

³⁹ Utdi nangulin uman si Jesus un ummoy nanluwalu ot inyobos na uman dit luwalu na. ⁴⁰ Mangulin man uman sit inggawan dat tulu'n disipulus na,

dinakngana uman dida'n masusuyop ta adida madiyat dat ata da. Ot maid tigammu da utdit isungbat da kan siya.

⁴¹ Pitlu na man un dumatong un dit nanligwata ummoy nanluwalu, kanana kan dida un, "Apay masusuyop kan gaillongan kayu kad payyan? Ustu naon! Olas naona maiyawataka Inyanak di Tagu utdadit gumabasul.
⁴² Gumangun kayu ta intakunon ta antuwon tun tagu'n mangituyuk kan sakon."

Sat Nanokmaan Da Kan Jesus

(Mateo 26:47-56; Lucas 22:47-53; Juan 18:3-12)

⁴³ Mambagbagbaga payyan si Jesus sidit dummatong da Judas un osa utdat kagwampulu't duwa'n disipulus na. Bulun na dat tagu'n gaispadaan kan gapang-ulan un imbaun dat aap-apun di padi, mimistulun di lintog kan da lalallakay di Judio. ⁴⁴ Utdit nanlakkatan da imbagan Judas dit mantitigammu da kan Jesus un kanana'n, "Sanat tagu'n umoyak ogkan, siya'd dokmaan yu si idallay yu ot adiyu liklikisan."

⁴⁵ Dumatong da man, nandadawwos si Judas un ummoy kan Jesus un, "Apu," kanana un dit nangogok.

⁴⁶ Utdi dinokmaan da si Jesus ot adida linikisan.

⁴⁷ Yoong osa't dat gasikadan sidi dit nangukmut sit ispada na ot binakag na dit osa't dat baba-unon dit kangattuwana padi ot nasokdap dit inga na.

⁴⁸ Utdi kinnanana Jesus sidat nanokma kan siya un, "Apay tulisanak kad ta ummoy kayu't tu un gaispadaan kan gapang-ulan un umoy manokma kan sakon? ⁴⁹ Inalgawa iniinggawak kan dikayu'n mantudtudu't din timplu, apay adiyanak dinokmaan sidi. Yoong masapula matungpal dit naikanglita ugud Apudyus."

⁵⁰ Utdi, nangkabutik un losan dat disipulus na ot binaybay-an da si Jesus.

⁵¹ Ininggaw babbagu'n naitungtung-ud kan Jesus un nangkagoya lawa't napolkasa luput. Dinokmaan da ⁵² yoong nakalipsutan da ot nambutika nantittitway ta tinengyana dit intawid da un kagoy na.

Naidatag Si Jesus Sit Sanhedrin

(Mateo 26:57-68; Lucas 22:54-55, 63-71; Juan 18:13-14, 19-24)

⁵³ Indallay da si Jesus sidit boloy dit kangattuwana padi ot nandadatdatong pay dat uduma aap-apun di padi, lalallakay di Judio kan mimistulun di lintog. ⁵⁴ Ot si Pedro inadayuwana un tinung-ud inggana't dit paway dit kangattuwana padi ot ummoy nakaanidu utdat man-aandogon dit padi.

⁵⁵ Ot sadat aappun di padi kan dat losana pappangat di Judio man-in-inap da si mamabasulan da kan Jesus dalapnu papatoy da yoong maid maodasan da. ⁵⁶ Adu dat nangibaga't tuli si mamabasulan da kan siya yoong adina nangkakatunusan dat imbaga da.

⁵⁷ Utdi inggaw da ud nantuli'n namabasul kan Jesus un kanan dan, ⁵⁸ "Dingngol mi dit imbaga na un, 'Yam-anok tun timplu'n kingwan di tagu ot nu lumabas tulu'n algaw mangwaak si sabali un timplu un bokona kingwan di tagu.' " ⁵⁹ Yoong ulay sadatu'n imbagan datu, adida mangkakatunusan.

⁶⁰ Ot sadit kangattuwana padi summikad sit atubang dat tagu'n naam-mung ot inimus na kan Jesus un, "Maid kad maisungbat nu uttun ipabpabasul da kan sika?"

⁶¹ Yoong maid gumguminga kan Jesus ot adina summungbat.

Utdi inimus uman dit padi un, "Sika kad dit Kristu un Anak ud maday-dayawa Apudyus?"

⁶² Summungbat si Jesus un, “On sakon, ot maila yu ud sakona Inyanak di Tagu un mantutupak sin kapon madiwanan Apudyus un mannakabalin. Maila yu pay sakona mangulina manligwat langita mangillabaw sit bunot.”

⁶³ Pinissay dit kangattuwana padi dit badut na utdit mangipail-ana’t dit sulag na un kanana’n, “Apay un masapul payyan nat uduma kustigu?”

⁶⁴ Dingngol yuwon dit lawenga imbaga na un maisuganggang kan Apudyus. Sinnat makanan yu?”

Losan da un nangoddong un masapula mapatoy.

⁶⁵ Utdiyon niluglugpaan dat udum, binalaw da asida dinanudanug. Ot “Pugtuwam ud nu sin dit nananug kan sika,” asida kanan.

Utdiyon, inalan dat suldadu un man-aandog kan siya ot tinipatipak da.

Insulib Pedro Si Jesus

(Mateo 26:69-75; Lucas 22:56-62; Juan 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Iingaw payyan si Pedro utdit paway sidit dumatong dit babai’n baba-unon dit kangattuwana padi. ⁶⁷ Maila na man si Pedro un man-aannidu ummoy kummatam ot intutukkol na un kanana’n, “Sika pay osa’t dat bulun Jesus un iNazaret.”

⁶⁸ Yoong insulib Pedro un, “Maid tigammuk sinat ibagbagam kan adik pay maawatan nat piyaoma ugudon.” Utdi kaysan sit luwangan. Ot ustuy pay un nanullauk dit kawitan.†

⁶⁹ Intukkol uman dit babai ot imbagana’t dat uduma tagu un, “Satuwa tagu, siya pay osa’t dat kabbulunan Jesus.”

⁷⁰ Yoong insulib uman Pedro.

Masulsulit man si akit, kanan payyan dat tagu’n iningaw sidi kan siya un, “Gattoka sika’d osa utdat kabbulunan Jesus ta iGalilea ka pay.”

⁷¹ Yoong imbagan Pedro un ulay nu madusa nu bokona tuttuwa dit ibagbaga na ot insapata na un, “Adik tigtigammu nat un tagu’n bagbagbagaon yu.”

⁷² Dagusa nanullauk dit kawitan si kapamigwa’n tullauk manuk. Ot nagasmok Pedro dit imbagan Jesus kan siya un, “Daan payyana pigwa’n tullauk manuk, pitluwonak isulib.” Utdiyon, nan-i-ibil.

15

Naidallay Si Jesus Kan Pilato

(Mateo 27:1-2, 11-14; Lucas 23:1-5; Juan 18:28-38)

¹ Mawakas man nambabagbagaan dat aap-apun di padi, lalallakay di Judio, mimistulun di lintog kan losana kamang di Sanhedrin nu inon dit koon da un mangipapatoy kan Jesus.

Maabus man di, piningil da si Jesus asida indallay sit boloy Pilato.

² Ot inimusan Pilato si Jesus un, “Sika kad dit Alin dat Judio?”

“On, naibagamon,” insungbat Jesus.

³ Adu dat impabasul dat aappun di padi kan Jesus.

⁴ Ot inimusan uman Pilato si Jesus un, “Maid kad maisungbat nu? Dodongloma adu datun ipabasul da kan sika?”

⁵ Yoong maidon insungbungbat Jesus ot nasnasdaaw si Pilato.

Naikoddonga Mapatoy Si Jesus

(Mateo 27:15-26; Lucas 23:13-25; Juan 18:39-19:16)

⁶ Kada Piyestan di Nalausán, gagangay Pilato un mangiwaya si osa’n balud un kodawon dat tagu’n mawayaan. ⁷ Utdiya timpu inggaw da ud lalaki un

† **14:68** Awad da ud uduma manuskrito un adi manginamung situ: Ot ustuy pay un nanullauk dit kawitan.

mababalud gapu't lumablabanan da utdit gubilnu da ot inggaw osa kan dida'd mangngadan si Barrabas* un nakapatoy sit nakalabanan da.

⁸ Utdit nadatdatong dat adu'n tagu kan Pilato, kindaw da un mangip-awaya't osa'n balud un gagangaya koko-ona kada Piyestan di Nalausán. ⁹ Ot inimus Pilato kan dida un, "Piyaon yu un pawayaak tun Ali yu un Judio?" ¹⁰ Siya'd imus na di onta tigammu na un apal dit gapun dit nangiyawatan dat aap-apun di padi kan Jesus kan siya.

¹¹ Yoong sinugsugan dat aap-apun di padi dat tagu un sad kodawon da kan Pilato un pawayaana si Barrabas, un bokona si Jesus. ¹² Ot kinnanán umán Pilato utdat tagu un, "Ot ngadan nat kook kan Jesus un ngadnon yu un Alin di Judio nu?"

¹³ Impappakuy da un, "Pailansam si kulus!"

¹⁴ Kanan Pilato kan dida un, "Tapay? Ngadan nat nadadaga kingwa na?" Amo indangsodangsol daot dit pakuy da un, "Pailansam si kulus."

¹⁵ Gaputa piyaon Pilato un pagustuhan dadit tagu, winayaana si Barrabas. Magangput man pinasabid na si Jesus asina inyawat sidat suldadu dalapnu ilansa da si kulus.

*Nanliwliw-an Dat Suldadu Si Jesus
(Mateo 27:27-31; Juan 19:2-3)*

¹⁶ Utdi indallay dat suldadu'n innilnok si Jesus sidit boloy gubinnadul ot pinandatdatong da dat losana bulun da un suldadu. ¹⁷ Kinagoyan da si Jesus si nadulawa luput ot namalikawog da si nasaisait si imbalangat da kan siya. ¹⁸ Nagindadayaw da kan siya un kanan dan, "Matattagu tun Alin di Judio."

¹⁹ Ot pinangpang-ok da dit ulu na si bassaw, niluglugpaan da kan nanaluku da un nagindadayaw kan siya. ²⁰ Utdit abuson da un man-am-amolan, niluksub da dit nadulawa ingkagoy da ot insukat da dit gagangaya badut na. Ot inlaksun daon un umoy ilansa't dit kulus.

*Sat Nailansaan Jesus Sit Kulus
(Mateo 27:32-44; Lucas 23:26-43; Juan 19:17-27)*

²¹ Inggaw da man sit dalan naabat da si Simon un iCirene un aman da Alejandro kan Rufo. Nanligwat sit pappayaw un manalan sit boloy na yoong impapilit da un pinabukud kan siya dit kulus Jesus.

²² Indallay da si Jesus sin igawa ngadnon da si Golgota un sat piyaona'n ugudon, "Igaw di Battukag." ²³ Inggaw da man sidi, initdan da ut Jesus si basi un nakamsan si mira yoong adina ininum.

²⁴ Inlansa da si Jesus sit kulus. Maabus man nambubunutan dat suldadu un nambibingayan dat badut na. ²⁵ Mangmanganan si ban-oga banga utdit inlansa da. ²⁶ Ot naikanglit sit kulus dit gapun dit namabasulan da kan siya un, "Siyatu dit Alin dat Judio."

²⁷ Naidisan pay un nailansa dat duwa'n tulisana nan-asisupang kan siya, osa't dit kapon diwanan na ot sat osa pay sit kapon kawigi na. ²⁸ Kadon natungpal dit naikanglita ugud Apudyus un impapadtu na utdit un kanana'n, "Maibilang sidat nangkadadaga tagu."†

²⁹ Nanwitiwit dat nanlausa nanginsultu kan Jesus un kanan dan, "Ay, sika un mangibagbaga'n yam-anom dit timplu asim ibangun obos si unog di tulu'n algaw, ³⁰ taguwom nat long-ag nu ot lumsa ka utnat kulus!"

³¹ Padana pay un naipan-am-amol dat aap-apun di padi kan mimistulun di lintog un kanan dan, "Tinagu na dat udum, adina matagu nat long-ag na!

* **15:7** Kanan dat udum un Jesus Barrabas dit ngadan na. † **15:28** Maid sit original un manuskrito tun bersikulu 28.

³² Ilan taku ud un lumsa't nat kulus nata Kristu un Alin di iyIsrael dalapnu tuttuwaon taku."

Ot sadat nailansa't dit nan-asisupang kan siya inin-insultu da pay si Jesus.

Sat Natoyan Jesus

(Mateo 27:45-56; Lucas 23:44-49; Juan 19:28-30)

³³ Mamalintuud man si init, kinumlop tun lubung inggana't nandangwilis.

³⁴ Mandangwilis man si init, nampakuy si Jesus si nadangsol un kanana'n, "Eloi, Eloi, lama sabaktani?" Sat piyaona'n ugudon tu, "Apudyus ku, apay pinatungadak?"

³⁵ Sadat uduma iingaw sidi un nangngol sit imbagana kanan da un, "Donglon yu, ay-ayyagana't Elias."

³⁶ Ot nanoddak dit osa un umoy nangala si kama't kaposa umoy na insawsaw si kilom ot innigga na utdit pungtun dit bassaw asina indukmit kan Jesus dalapnu supsupana un kanana'n, "Dalaman yan ta ilan taku nu umoy Elias idoba't tun kulus na."

³⁷ Utdi nampakuy si Jesus ot napungdiwon dit angos na.

³⁸ Dagusa nangkagwa un napissay dit koltinan dit timplu manipud sit ngatu inggana't dit lagayadana.

³⁹ Ot utdit mailan dit kapitan dat suldadu un summisikad sit sanguwan dit kulus dit napungdiwan dit angos Jesus kanana un, "Tuttuwa gayama Anak Apudyus."

⁴⁰ Utdit adayu't akit, inggaw da pay babai'n mangoottap sit mapasasamak un sada Maria Magdalena, Salome, Maria un inan da Jose kan Santiago un aliyona. ⁴¹ Sadatu dat naitungtung-ud kan Jesus un tummulung kan siya utdit ininggawana'd Galilea. Ininggaw pay dat uduma babai'n naitungtung-ud kan siya utdin Jerusalem.

Sat Nailbonan Jesus

(Mateo 27:57-61; Lucas 23:50-56; Juan 19:38-42)

⁴² Masdom man sidiya al-algaw un siya'd mansaganaan dat Judio utdit al-algawa iillongan, ⁴³ dummatong si Jose un iyArimatea. Siya'd osa'n nadayawa pangat un manguuway pay sit mangiyapuwana Apudyus. Tinulodana un umoy inimus dit ladag Jesus kan Pilato.

⁴⁴ Nasdaaw si Pilato utdit nangimusan Jose ta kanana nu adina payyan natoy si Jesus. Inayagana dit kapitan di suldadu ot inimus na nu tuttuwa'n natoyon si Jesus. ⁴⁵ Utdit matigammuwana un natoyon, impalubus na un alan Jose dit ladag.

⁴⁶ Ummoy gummatang si Jose ut luput ot utdit maidoba na si Jesus sidit kulus, nilukutana't dit luput asina umoy innilbon sit kakokwa na un lobona inabutana'n dakolana batu. Maabus man namallin si dakola batu si intubot na utdit sagangaban dit lobon.

⁴⁷ Ot sada Maria Magdalena kan Maria un inan Jose innila da dit nailbonan Jesus.

16

Sat Ummungalan Jesus

(Mateo 28:1-8; Lucas 24:1-12; Juan 20:1-10)

¹ Maikabas man dit al-algawa iillongan, gummatang da si bangbangu da Maria Magdalena, Maria un inan Santiago kan Salome ta umoy da labuwon dit ladag Jesus. ² Biggabiggat man si Duminggu utdit suminal si init, ummoy da utdit nailbonan Jesus. ³ Ot utdit dalan nambabagbaga da un kanan da

si osaosa kan dida un, “Ngadan kad nin nat mamallinon taku’t dit batu’n naitubot sit lobon?”

⁴ Yoong ilan da man sit dumatong da, naballinon dit naitubot un dakodakolana batu! ⁵ Utdit lumnok da utdit lobon, nasdaaw da ta nangila da si babbagu un mantutupak sit kapon diwanan un nakabadut si napolkas.

⁶ Ot kanana kan dida un, “Adi kayu masdaaw, tigammuka inapon yu si Jesus un iNazaret un nailansa’t dit kulus. Naid situ ta ummungalon. Umoy kayu ilan tun nangibanatan da kan siya. ⁷ Isunga ikayu ta kayu ibaga’t dat disipulus na pati kan Pedro un umun-una’d Galilea nu dikayu ot siyadi ud mangil-an yu kan siya un kama’t dit imbagana kan dikayu.”

⁸ Lummaksun da utdit lobon ot nangkabutik da un mampapilpil kan masmasdaaw. Ot naid talon nangibagbagaan da utdit napasamak gapu’t dit amoda kimut da.

*Nampaila Si Jesus Kan Maria Magdalena
(Mateo 28:9-10; Juan 20:11-18)*

⁹ Utdit bigbigat di Dominggu un ummungalon Jesus, nampaila’n ummuna kan Maria Magdalena un siya dit babai un nangaddagana utdat pitu’n dimunyu utdit. ¹⁰ Ot si Maria kaysana ummoy nangibaga’t dat mandomdomdom kan mampa-i-ibil un naibulubulun kan Jesus sidit un naila na si Jesus. ¹¹ Yoong ulay nu dingngol da un matattaguwan si Jesus kan nampaila kan Maria Magdalena, adida kampanya tinuttuwa.

*Nampaila’t Jesus Sidat Duwa’n Disipulus Na
(Lucas 24:13-35)*

¹² Magangput man di, nampaila uman si Jesus sidat duwa’t dat buyut na si sabali un ila utdit mankikkiyangan da un umoy si osa’n boboloy. ¹³ Nangulin datu un duwa un ummoy nangibaga’t dat udum un naila da si Jesus yoong adida tinuttuwa dida.

*Nampaila Si Jesus Sidat Kagwampulu’t Osa Un Disipulus Na
(Mateo 28:16-20; Lucas 24:36-49; Juan 20:19-23; Kingkingwan 1:6-8)*

¹⁴ Mansidiyon, nampaila’t Jesus sidat kagwampulu’t osa un disipulus naon sidit madama da un mangan. Sinulagana dida utdit kinamaid di pammati da kan kinasungol da ta adida tinuttuwa dat nakaila kan siya un ummungalon. ¹⁵ Ot kinnanana kan dida un, “Ikayu uttun saknap tun lubung ta iwalagawag yu tun Nabalun Damag maipanggop kan sakon. ¹⁶ Singngadan na mana manuttuwa’t nat itudtudu yu kan mampabunyag, matagu’t inggaingga yoong singngadan na mana adi manuttuwa, makoddongan un madusa. ¹⁷ Ot sadatu ud mangimatunan sidan manuttuwa. Usalon da tun mannakabalina ngadan ku un mangaddag si dimunyu, kaboolan da un mambagbaga si sabali’n bagbaga un bokona inadala da. ¹⁸ Ot ulay nu aggoman da dan ulog onnu makainum da si lugam adida maan-anu. Agpadan da kad dat masakit, kumiya da.”

*Kaysan Si Jesus Ud Langit
(Lucas 24:50-53; Kingkingwan 1:9-11)*

¹⁹ Utdit naabusa makabagbaga’t Jesus kan dida, naipangatu’d langit ot nantupak sit kapon diwanan Apudyus. ²⁰ Utdiyon kaysan pay dat disipulus Jesus sidat kaili-ilin di ili un ummoy nangiwalagawag sit Nabalun Damag maipanggop kan siya. Tinulungan Apu Jesus dida ot pinanoknokana dit kinatuttuwaan dit itudtudu da utdat nakaskasdaaw un am-amuga impakwa na kan dida.

Sat Nabalu'n Damaga Inkganglit San Lucas

¹ Potpotgoka Apu Teofilo,

Aduwon dat nangipasnoka nangikanglit sidat paspasamak un natungpal situn igaw taku. ² Inkganglit da dadit dingngol da un impadamag dat nakaila manipud sit nanlugiyan dat pasamak, kan dida'd nangiwalwalagawag sidiya damag. ³ Nadayawa Apu, maabus mana inam-ammaaka inadaadal datu un naknakwa manipud sit nanlugiyan da, nasomsomok ku un napiya nin nu ikanglit ku kan sika si naunus ⁴ dalapnu manigammuwam un sadat naisulu kan sika dida'd katuttuwaan.

Naipatigammu Dit Maiyabengan Juan Un Mambubunyag

⁵ Utdit timpu un nan-alihan Herodes* ud Judea, inggaw osa'n padi un mangngadan kan Zacarias un osa utdat bungguy di papadi un kaganakan Abias. Sat asawana un si Elisabet kaganakan Aaron un ap-apun dat papadi utdit.

⁶ Nalintog da un man-asawa utdin man-iilan Apudyus. Naida talon mapabalawan da utdin manungpalan da utdan losana bilin kan lintog na. ⁷ Yoong maid abeng da ta lupot si Elisabet kan osa pay nalakay daon.

⁸ Sin algawan, nadtong dit batang da Zacarias un manselbi utdit timplu.

⁹ Sat gagangaya ugali da, mambubunutan da nu sin dit koon dit kada osa kan dida. Si Zacarias dit nabunut un lumnok sit timplu un manogob sidit insensu.

¹⁰ Utdit manobgana adu pay dat tagu'n manluwalu utdit lasin.

¹¹ Utdi, nampaila kan siya dit anghel Apudyus un sumisikad sit madiwanan dit sosobgan. ¹² Mailan man Zacarias, nabulung kan amod dit kimut na. ¹³ Yoong kinnanan dit anghel un, "Adika umogyat Zacarias ta dingngol Apudyus dit inluwalum. Man-abeng si Elisabet un asawam. Lalaki dit abeng yu ot ngadnom kan Juan. ¹⁴ Amoda manlagsakan yu ot manlagsak pay dan adu'n tagu't din maiyanakana. ¹⁵ Ta siya ud napotoga tagu utdin man-iilan Apudyus. Masapul un adina uminum si kumpolmi'n makabuuk. Manipud sin maibugiyana inggawon si Ispiritu Santu kan siya. ¹⁶ Adu dat iyIsrael un mangulinona'n manuttuwa kan Apudyus. ¹⁷ Mamangpangu nu si Kristu un Apu. Ot awad dit pannakabalin Ispiritu Santu kan siya un padan propeta Elias sidit. Mantutunusona uman dat man-aama. Mapabalbaliw na dat nasukil ot mansomsomok da un padan dat nalintog. Siya datu ud koon dalapnu masasaggana dat tagu utdit dumakngan Jesus," kinnanan dit anghel.

¹⁸ Kinnanan Zacarias sidit anghel un, "Inon nat mantitigammuk situ? Nalakayakon kan bakbakot pay si asawak."

¹⁹ Insungbat dit anghel un, "Sakon si Gabriel un manselbi kan Apudyus. Imbaunak un mangibaga kan sika uttuwa Nabalu'n Damag. ²⁰ Yoong gaputa adika manuttuwa man-umol ka agingga si matungpal tuwa imbagak kan sika."

²¹ Sadat tagu't dit lasin un manguuway kan Zacarias, masmasdaaw da nu apaya nabayag sidit dalom. ²² Lumaksun man adinaon makabagbaga kan dida. Ot natigammuwan da un awad nampaila kan siya utdit dalom dit timplu. Ot mansinsinyasa lawa kan dida ta nan-umolon.

* **1:5** Siya si Herodes un nginadan da't "Mabigbigbig."

²³ Utdit nagangput dit koon Zacarias sit timplu nangulin sidit boloy da.
²⁴ Adina nabayag nabugiyon si Elisabet un asawana. Ot si Elisabet adina lummaklaksun si lima'n bulan. Kanan Elisabet un, ²⁵ "Kinaasiyanak kan Apudyus ta antu un nabugiyak un siya'd naibabbainak sidat uduma tagu dit kinalupot ku."

Impatigammun Dit Anghel Apudyus Dit Maiyabengan Jesus

²⁶ Utdit maikanoma bulanon ud Elisabet un nabugi, imbaun Apudyus si anghel Gabriel ud Nazaret un osa'n ili'd Galilea, ²⁷ ta umoy sit osa'n babai un daan payyan di lalaki un adulon un mangngadan kan Maria. Si Maria naipaada maiyasawa kan Jose un kaganakan Ali David.

²⁸ Ummoy dit Anghel kan siya ot kinnanana un, "Manlagsak ka, sika un naidumduma't potog. Awad si Apu kan sika."

²⁹ Yoong nabulung si Maria utdit imbagan dit anghel ot simsimmok na nu ngadan dit piyaona'n ugudon dit imbaga na.

³⁰ Ot kanan dit anghel kan siya un, "Maria, adika umogyat ta naidumduma nat potog nu kan Apudyus. ³¹ Ilam! Mabugi ka ot iyabeng nu ud osa'n lalaki un ngadanom kan Jesus. ³² Siya ud madayawa tagu kan gattoka anak Apudyus un kangattuwan. Mambalinon Apudyus si Ali un padan Ali David un inapu na. ³³ Itulayana dat kaganakan Jacob si inggaingga, ot maid patinggan dit mangiyapuwana."

³⁴ Summungbat si Maria un, "In-inon dinata makwa? Maid payyan asawak."

³⁵ Summungbat uman dit Anghel kan siya un, "Mabugi ka maipagapu't pannakabalin Ispiritun Apudyus. Siya'd gapuna un sat iyabeng nu nasantuwan, siya'd gattoka Anak Apudyus. ³⁶ Ilam si kabagiyama Elisabet un kanan da un lupot yoong nabugi ulay nu bakbakoton ot sat bugi na lalaki. Kanoma bulan naon. ³⁷ Ta maid adi makwa nu si Apudyus dit mangwa."

³⁸ Summungbat si Maria un, "Manselbiyak kan Apudyus. Matungpal kan sakon nat imbagam." Ot tinaynan dit anghel.

Biniling Maria Si Elisabet

³⁹ Utdi, nangkamukamu un nanlakkat si Maria ta umoy sit boloy da Zacarias sit ili un sakup din kabatbatedana ili ud Judea. ⁴⁰ Dumatong man sidi giningaana si Elisabet. ⁴¹ Magngol man Elisabet dit gingan Maria, nangkulagtit dit abeng sit buwang na. ⁴² Ot indangsol Elisabet un nambagbaga'n, "Maria, sika'd kagasatan sidan losana babai. Ot nagasat pay nat abenga iyabeng nu. ⁴³ Apay padayawanak un umoy biligon kan sika un inan ud Apuk. ⁴⁴ Ta utdit magngol ku dit gingam, nangkulagtit tun abeng situn buwang ku utdit lagsak na. ⁴⁵ Nagasat ka ta tuttuwaoma matungpal dit insapatan Apudyus un imbagan dit anghel na."

Inkantana Maria Un Nandaydayaw Kan Apudyus

⁴⁶ Utdi, kanan Maria un, "Daydayawok si Apudyus."

⁴⁷⁻⁴⁸ Naanggomak ta si Apudyus indumduma na ud sakona osa'n babbaun na ullawa. Kadon losana tagu awaganak un nagasat.

⁴⁹ Nakaskasdaawa banag dat kingkingwan mannakabalina Apudyus kan sakon. Nasantuwan dit ngadan na.

⁵⁰ Kaasiyana dat losana manuttuwa kan siya manipud sidat damu'n lonap aginggana't dat maudi'n lonap.

⁵¹ Ipaila na dit pannakabalin na utdan koon. Ot alliwona dat mamaspasindayaw sidat koon da.

- 52 Ipadoba na dat nangatu'n tutulay sidan saad da. Ot ipangatuna dat kakkaasi un tagu.
- 53 Sadat maidan si kanon itdana dida ut napiya un mapnoka da. Yoong sadat nabaknang pada nona dida'n imaima.
- 54 Tinungpal na dit insapatana utdat dadakko_l taku ta tinu_lungana ditaku'n kaganakan Israel.
- 55 Adina naliuwan dit nangkakaasi na kan Abraham kan losan dat kaganakana si inggaingga," kinnanana Maria.
- 56 Nakaigaw si Maria kan Elisabet si unus di tu_lu'n bu_lan asina nangulin sidin boloy da.

Sat Naiyabengan Juan Un Mambubunyag

57 Utdit dinumtong dit timpu un man-abengan Elisabet inyabeng na ud lalaki. 58 Sadat kaaluba da kan kabagiyana da, nagngolan da dit nakaskasdaawa mampipiyan Apudyus kan Elisabet. Ot naanggom da pay.

59 Utdit maikawalu'n algaw dit posik nandadatdatong da ta manlaguman da dit matulgiyan kan mangadanan dit posik ta siya'd ugali da un Judio. Piyaon da un ngadanon kan Zacarias ta siya'd ngadan amana. 60 Yoong kinnanana ina na un, "Bokon ta sat ngadan na, Juan."

61 Kinnanana dat tagu kan siya un, "Yoong maid kabagiyana yu si singngadan sinata ngadan."

62 Ot insinyas da kan Zacarias nu singngadan dit ingadan nat dit abeng na.

63 Nangkodaw si Zacarias si kakanglitan ot ingkanglit na un Juan dit ngadan na.

Talona nasnasdaaw da un losan. 64 Utdiyon, nakabagbaga uman si Zacarias ot insalad na un nandaydayaw kan Apudyus.

65 Talona nasnasdaaw dadit kailiyan da. Nandinadinamag tuwa napasamak sidin kabatbatedana ili ud Judea.

66 Nakainsomosomok dat losana nakagngol situwa pasamak ot kanan da un, "Ngad kad nin mambalinaan ditawa abeng. Ta nalawag un awad kan siya dit pannakabalin Apudyus."

Sat impadtun Zacarias

67 Utdi, si Zacarias un aman dit abeng, ininggaw dit Ispiritu Santu kan siya ot imbagana dit piyaon Apudyus paibaga kan siya un kanana'n,

68 "Dayawon taku si Apudyus un Apu taku'n iyIsrael. Ta inummoy un mangwaya kan ditaku.

69 Imbaun na dit mannakabalina managu un manligwat sidan kaganakan Ali David un nanselbi kan siya't dit.

70 Siya payon dit paimpugtu na utdat propetana utdit aw-awe

71 un taguwona ditaku utdan losana kabusu_l taku kan sidan losana manlaweng kan ditaku.

72 Imbagana un, kaasiyana dat dadakko_l taku kan gagasmokona dit insapatana.

73-74 Ta tuttuwa'n insapatana kan ap-apu taku'n Abraham un, taguwon ditaku utdan kabusu_l taku dalapnu maid ikimut taku'n manselbi kan siya,

75 kan dalapnu nalintog tun mataguwan taku utdin man-iilana un maid koon taku si laweng."

76 Kinnanana pay Zacarias sit abeng na un,

"Sika abeng ku, ngadnon dika si propetan Apudyus un kangattuwan. Umununa ka nu sadit mangiyapu ta umoy ka saganaon dat tagu't dit daan na un dumatong.

⁷⁷ Umoy ka ipatigammu utdat tagu nat mataguwan da si inggaingga nu kodawon da dit mampapakawan Apudyus sidat basul da.

⁷⁸ Ta talona nakaasi kan naanus si Apudyus. Ot mangibaun si managu un maiyalig sit dumungitan init sin bigbigat. ⁷⁹ Ta silawana dit somsomok dat napangot si katatagu kan iinggaw sit kapangotan un igaw ud katoy. Ipangat ditaku utdit dalan un mampooy sit kapkapiya un mataguwan.”

⁸⁰ Dummakol un nanakman dit aangson dit abeng. Ininggaw sit igawa maid tagtagguwan aginggana't dit timpu un naikoddonga lumtawana't dat iyIsrael.

2

Sat Naiyabengan Jesus (Mateo 1:18-25)

¹ Utdiya timpu, imbilin Emperador Augustus un malista dat losana tagu'n umapu ud Roma. ² Utdit nakwa tuwa pogpoga'n sensus, si Kirenio dit gubinnadul ud Siria. ³ Kadon, osaosa ummoy nampalista utdit ili un nanligwatan dat ginnapuwan da.

⁴ Utdi, si Jose un iNazaret sin ili ud Galilea, ummoy nampalista utdin Betlehem un ili ud Judea ta siya'd ilin Ali David un ginnapuwana. ⁵ Naitungud pay si Maria un naipaada maiyasawa kan siya un ummoy nampalista ot agin-aanakan.

⁶ Utdit ininggaw da ud Betlehem, siya'd timpu un man-abengana. ⁷ Utdi, maid igaw da utdit boloya inggawan dat bisita ot ininggaw da'l lawa't dit bawin di ayam sit pidong. Inyabeng na dit lalaki'n pangu un abeng na ot linukutana si luput asina inyobog sit papakkanan di ayam.

Nampaila Dit Anghel Sidat Man-aayyuwan

⁸ Utdiya labi, inggaw da ud man-ayyuwan un man-andog sidat kannelu da utdat pappayaw. ⁹ Kaklata nilumtaw dit anghel Apudyus ot dinolangan dit dolang Apudyus dida ot amod dit ogyat da. ¹⁰ Yoong imbagan dit anghel kan dida un, “Adi kayu umogyat ta inummoyaka mangibaga si nabalun damag un matalokan dat losana tagu. ¹¹ Satuwa labi utdin ilin ali David naiyabeng dit managu kan dikayu un siya'd Kristu un Apu. ¹² Sat manigammuwan yu un tuttuwa tu, maodasan yu nat posika nalukutan si luputa naiyobog sit papakkanan di ayam,” kinnan an dit anghel kan dida.

¹³ Ot maibaga na man tu, kaklata nilumtaw dat aduadu'n anghel un nanligwat langit ot nangkankanta da un mandaydayaw kan Apudyus un kanan dan,

¹⁴ “Madaydayaw si Apudyus sidin langit! Ot situn pita, kapkapiya dat tagu'n mas-omana.”

¹⁵ Manalan man dat anghel un man-ulin langit nambabagbaga dadit man-aayyuwan un, “Umoy taku'd Betlehem ta itaku ilan tun naipasamak un impatigammun Apudyus kan ditaku.”

¹⁶ Utdiyon nangkamukamu da un kaysan un umoy nangila ot indasan da da Jose kan Maria pati utdit posika naiyobog sit papakkanan di ayam.

¹⁷ Maila da man dit posik imbaga da utdat tagu dit imbagan dit anghel maipanggop kan siya. ¹⁸ Ot amo nasdaaw dat losana nakagngol sit imbagan dat man-aayyuwan.

¹⁹ Yoong inyaangos ud Maria datu'n losana nakwa ot insosomok na.

²⁰ Ot nangulin dat man-aayyuwana nandaydayaw kan Apudyus sit losana dingngol da kan naila da ta naituttuwa dit imbagan dit anghel Apudyus kan dida.

Sat Nangingadanan Da Kan Jesus

²¹ Utdit walu'n algaw naon dit posik, siya dit timpu un matulgiyan kan mangadananana ot ningadan da kan Jesus ta siya'd ngadan un imbagan dit anghel sidit daan na un maibugi.

Inyoy Da Jose Kan Maria Si Jesus Sit Timplu

²² Utdit dummatong dit timpu un manungpalan da Jose kan Maria utdit lintog Moses maipanggop si madalusan da, ummoy da'd Jerusalem. Indallay da pay dit posik ta ida idatun kan Apudyus. ²³ Ta kanan dit lintog Apudyus un, "Losana pangu un maiyabenga lalaki maidatun kan Apudyus." ²⁴ Kad kingwa da dit datun un maipooy sit madalusan Maria. Duwa'n kalupati onnu duwa'n ubbun di ut-ut dat maidatun ta siya'd kanan dit lintog.

²⁵ Utdi, ininggaw tagu'n mangngadan kan Simeon un iJerusalem. Nalintoga tagu kan manuttuwa kan Apudyus. Uuwayona dit mangipawaya utdin ili da un Israel. Inggaw pay dit Ispiritu Santu kan siya, ²⁶ un siya'd nangipatigammu kan siya un adina matoy agingga si ilana dit Kristu un ibaun Apudyus. ²⁷ Sadiya al-algawa nangilnoka da Jose kan Maria utdit posik sit timplu un manungpalan da utdit lintog maipanggop sidan aabeng, ininggaw si Simeon sit timplu ta impuyut Ispiritu Santu utdi ot mailana man dit posik, ²⁸ sinakwawa na asina nanyaman kan Apudyus un kanana'n,

²⁹ "Sinsatunon Apu ta tinungpal nu dit insapatam, mabalinon un matoyaka kapkapiya.

³⁰ Ta gattoka nailak tun managu,

³¹ un imbaun nu kan dikami un tagu.

³² Kama si silaw un mangilawag sit somsomok dat bokona Judio dalapnu matigammuwan da dit mantatagum kan dida ot gapu kan siya maidaydayaw da un losana iyIsrael."

³³ Ot nasnasdaaw dat ina kan aman dit abeng sidit imbagan Simeon maipanggop sidit abeng da. ³⁴ Kindaw Simeon un bindisyunan Apudyus dida asina kinnanana kan Maria un, "Maria, satuwa abeng nu dinutukan Apudyus yoong lawengon dat kaaduwana tagu'd Israel, un siya'd madusaan da. Ot sadat udum tuttuwaon da un siya'd mataguwan da si inggaingga. Sat katatagu na siya'd mangipailan siya dit nanligwat kan Apudyus yoong supngilon dat adu'n tagu ot sat mansusupngil da ³⁵ siya'd mangipaila't dit lawenga aangson da un adi naipatpatigammu. Ot gapu't tuwa mapasamak sika un inana nasigab angos nu un kama't matbok si natadoma uku nat pusum."

³⁶ Inggaw pay osa'n propetan Apudyus un mangngadan kan Ana un abeng Fanuel. Si Fanuel kaganakan Aser ot si Ana naasaw-an si pitu'n tawon.

³⁷ Yoong nabilug kan bakbakot payon ta walumpulu't opat dit tawon na. Al-algaw kan labi kanayuna umoy sit timplu un mandaydayaw kan Apudyus un mallangan paya mangan maipagapu't dit manlulluwaluwana. ³⁸ Utdiya payona timpu, dummatong si Ana ot mailana man si Jesus, nanyaman kan Apudyus. Utdiyon intultuluy na un imbagabaga dit maipanggop kan Jesus sidat losana tagu'n manguuway sidit mapawayaan dit ili'n Jerusalem.

Sat Nan-ulinan Da Ud Nazaret

³⁹ Utdit natungpal da Jose dit pakwan dit linlintog Apudyus nangulin da ud Galilea utdin boboloy da un Nazaret. ⁴⁰ Dummakol dit abenga gumibilog, nasilib kan nasnas-om si Apudyus kan siya.

Ummoy Si Jesus Sit Timplu

⁴¹ Sadat malong-ag Jesus kadagundagun un umoy da ud Jerusalem ta umoy da makapiyesta utdit Piyestan di Nalausana.* ⁴² Utdit maikagwampulu't duwa un tawon ud Jesus, ummoy uman dat malong-ag na ta siya'd ugali da ot naitung-ud pay kan dida'd Jerusalem.

⁴³ Magangput man dit Piyestan di Nalausana nanlakkat da un nangulin ud boboloy da yoong si Jesus ininggaw ud Jerusalem un adin dat malong-ag na napuppuutan. ⁴⁴ Kanan da nu awad sidat bungguy da ot nakaingkiyakiyang da un nampasin-algaw. Utdi, ininap da utdat kakabbagiyan da kan gagayyom da ⁴⁵ yoong maid maodasan da. Ot nangulin da ud Jerusalem ta umoy da inapon.

⁴⁶ Utdit maikatlu'n al-algaw manipud sidit nanlakkatan da ud Jerusalem, indasan da utdit timplu un nakatupak sidat mimistulun dat Judio un mandodongngol kan makaim-imus kan dida. ⁴⁷ Ot sadat nakagngol kan siya, nasdaaw da ta nalainga sumungbat.

⁴⁸ Mailan man dat malong-ag na un ininggaw sidi nasdaaw da ot kinnanana dit ina na kan siya un, "Apay kingwam tu kan dikami? Amod danag mi kan amam un manginainap kan sika."

⁴⁹ "Apay un inainaponak?" insungbat Jesus. "Adiyu kad tigammu un masapula inggawak situn timplun Amak?" kinnanana kan dida.

⁵⁰ Yoong adida naawatan dit kaipooyan dit imbaga na kan dida.

⁵¹ Utdi, nangulin si Jesus kan dida ud Nazaret. Tinuttuwa na un losan dat imbagan dat malong-ag na. Ot losana kingkingwan Jesus inyaangos Maria dida.

⁵² Dummakol si Jesus un nasilib kan nanakman ot nasnas-om si Apudyus kan dat tagu kan siya.

3

Sat Nantudtuduan Juan Un Mambubunyag (Mateo 3:1-12; Marcos 1:1-8; Juan 1:19-28)

¹ Lummabas piga'n tawon, ot utdit maikagwampulu't lima'n tawon un man-apuwan Tiberios un Emperador ud Roma, si Poncio Pilato ud gubinnadul Judea, si Herodes* ud mangiyapu utdin Galilea ot si sunud na un Felipe dit mangiyapu utdin sakup Iturea kan Traconite ot si Lisania ud mangiyapu ud Abilene. ² Sada Anas kan Caifas dat kangattuwana ap-apun dat papadi.

Utdiya timpu inggaw imbagan Apudyus kan Juan un anak Zacarias sidit iniinggawana't dit igawa maid tagtaguwanna. ³ Kad sidiyon dinakdak na dat kailin-ili utdin nampaigid Jordan un nanudtudu un kanana'n,

"Mandadaoli kayu kan igongda yuwon dat basul yu ot mampabunyag kayu dalapnu pakawanon dikayu kan Apudyus."

⁴ Si Juan dit ug-ugudon Isaias un propetan Apudyus sit iblu na un kanana'n, "Awad tagu't dit igawa maid tagtaguwana na un mampappakuya kanana'n, 'Isagana yu dit dalan dit Apu. Manggodngon yu dit dalan un ayona.

⁵ Tab-unan yu dat nadaalom ot lenadon yu dat kuntug kan bateled. Manggodngon yu dat dalana nakelu kan lenadon yu dan nampabikakung.

* **2:41** Sat Piyestan di Nalausana siya dit mangisomsomkan da utdit anghel un manlolomong un nilausana dat dadakko da. Ilan yu utdin Exodo 12: 1-27; Deut. 16:1-8 * **3:1** Siya si Herodes Antipas un osan anak Herodes un Mabigbigbig.

⁶ Ot losana tagu maila da dit mantatagun Apudyus sidat tagu! ”

⁷ Utdi, aduadu dat tagu'n ummoy kan Juan dalapnu pabunyag da kan siya yoong kinnanana kan dida un, “Dikayu'n ganak di ulog!† Singngadan nat nangibaga kan dikayu un, mampabunyag kayu dalapnu maliglitan yu dit dumatonga mandusaan Apudyus? ⁸ Masapula ipaila yu utdan angwat yu un tuttuwa'n mandadaolijan yu dat basul yu. Adiyu kanana mailisi kayu utnat kanan yu un, ‘Ulay ta kaganakan dikami kan Abraham.’ Ta tuttuwa tu un ibagak kan dikayu un mabalin Apudyus mangwa't kaganakan Abraham sidatu'n batu. ⁹ Sat manusaan Apudyus kan dikayu maiyalig si wasay un maibibiyada maipokpok sit pong-ad dit kayu. Ot losana kayu un adi mamunga't napiya mapokpok asi maidawat sin apuy.”

¹⁰ Ot sadat tagu inimus da un, “Ngad nat koon mi nu?”

¹¹ Ot summungbat si Juan un, “Sat tagu'n awad si duwa ut badut itdona dit osa't dit maid si badut. Padana't dit kawadan di makan masapula ibingayana dit maid si kanon.”

¹² Inggaw da pay man-uulup si bugis un ummoy nampabunyag kan siya ot inimus da un, “Mistulu ngad nat koon mi?”

¹³ Summungbata kanana'n, “Sat gagangaya mabayadana lawa ud ulupon yu.”

¹⁴ Inggaw da pay suldadu'n nangimus kan siya un, “Dikami nu, ngadan nat koon mi?” Kinnanana kan dida un, “Adi kayu mangog-ogyat onnu man-ipabasula lawa dalapnu maala yu dan pilak dan udum. Mapnok kayuwon sinat tangdan yu.”

¹⁵ Ot gaputa talona uuwayon dat tagu dit naisapata un Kristu, kanan daon sit somsomok da nu si Juan dit Kristu. ¹⁶ Yoong imbagan Juan kan dida un, “Bunyagok dikayu si danum yoong awad osa un talona nangatu nu sakon ot adiyak pay maibilanga mangussag sit sandalyas na. Bunyagon dikayu si Ispiritu Santu kan apuy. ¹⁷ Siya'd manguis sidan tagu ot maiyalig si tagu'n nakaaggom si igau un mantopa't ilik. Aminona'n topaan asina iyalang dat nabgas ot aminona'n idawat dat nakupaw sit apuya adi makmaksop.”

¹⁸ Adu pay dat uduma intudtudun Juan sidat tagu utdit man-iwalagawagana't dit Nabalun Damag. ¹⁹ Sinulasulagana pay si ali Herodes maipagapu't dit nangasaw-ana kan Herodias un asawan dit sunud na kan osa pay adu dat lawenga kingkingwana. ²⁰ Yoong am-amodot un laweng dit kingwan Herodes ta paimbalud na si Juan.

Sat Nampabunyagan Jesus

(Mateo 3:13-17; Marcos 1:9-11)

²¹ Utdiya timpu un mamunbunyagan Juan sidat tagu, ummoy pay si Jesus nampabunyag kan siya. Ot utdiya manlulluwaluwan Jesus un nabunyagan, nambukat din langit. ²² Ot dummoba si Ispiritu Santu un kama si kalupati un inumpa kan siya. Inggaw ginga'n nanligwat un kanana'n, “Sika ud pipiyaoka Anak ku un talona masmas-omak.”

Sadat Ginnapuwun Jesus

(Mateo 1:1-17)

²³ Umoya tulumpulu'n dagun Jesus sidit inlugi na un nansulu. Ot imbilang dat tagu un anak ud Jose un anak Eli. ²⁴ Sat Eli, anak Matat, un anak Levi, un anak Melki, un anak Jane, un anak Jose. ²⁵ Sat Jose, anak Matatias, un anak Amos, un anak Nahum, un anak Esli, un anak Nage. ²⁶ Sat Nage, anak Maat, un anak Matatias, un anak Semei, un anak Jose, un anak Juda. ²⁷ Sat Juda,

† 3:7 Piyaona'n ugudon nasikap da un kama't dan ulog.

anak Joana, un anak Resa, un anak Zorobabel, un anak Sealtiel, un anak Neri. ²⁸ Sat Neri, anak Melki, un anak Adi, un anak Cosam, un anak Elmadam, un anak Er. ²⁹ Sat Er, anak Josue, un anak Eliezer, un anak Jorim, un anak Matat, un anak Levi. ³⁰ Sat Levi, anak Simeon, un anak Juda, un anak Jose, un anak Jonan, un anak Eliakim. ³¹ Sat Eliakim, anak Melea, un anak Mena, un anak Matata, un anak Natan, un anak David. ³² Sat David, anak Jesse, un anak Obed, un anak Boaz, un anak Salmon, un anak Naason. ³³ Sat Naason, anak Aminadab, un anak Armi, un anak Arni, un anak Esron, un anak Fares, un anak Juda. ³⁴ Sat Juda, anak Jacob, un anak Isaac, un anak Abraham, un anak Tare, un anak Nacor. ³⁵ Sat Nacor, anak Serug, un anak Ragau, un anak Peleg, un anak Heber, un anak Selah. ³⁶ Sat Selah, anak Cainan, un anak Arfaxad, un anak Sem, un anak Noe, un anak Lamec. ³⁷ Sat Lamec, anak Matusalem, un anak Enoc, un anak Jared, un anak Mahalaleel, un anak Cainan. ³⁸ Sat Cainan, anak Enos, un anak Set, un anak Adan un anak Apudyus.

4

Sat Nanugsugan Satanas Kan Jesus (Mateo 4:1-11; Marcos 1:12-13)

¹ Magangput man si Jesus un mabunyagan tinengyana din wangwang Jordan. Ot ginumloyon dit Ispiritu Santu kan siya un siya'd nangipuyut kan siya't dit igawa maid amo taguna. ² Utdi, sinugsugan Satanas si Jesus udsi opatapulu'n al-algaw. Utdiya timpu un nasugsugana naida talon nanganana ot amod dit bitil na.

³ Kinnanan Satanas sidit manugsugana un, "Gaputa abeng dika kan Apudyus bilinom ud dit batu't di ta mambalin si makan."

⁴ Summungbat si Jesus un kanana'n, "Kanan dit naikanglita ugud Apudyus un, 'Bokona lawa'n makan ud ikatagun di tagu.' "

⁵ Utdiyon, indallay Satanas sit nangatungatu un igaw ot impaila na si sinkispayan dat losana il-ili uttun lubang. ⁶ Ot kinnanan Satanas kan Jesus un, "It dok kan sika dit kalintogaka mangiyapu't datu kan mangkuwam losan dan kinabaknang da. Ta naipulang kan sakon nat kalintogana mangiyapu kan dida ot mabalina ipulang ku si piliyoka mangipulangan. ⁷ Ot nu sakon ud dayawom, mangkuwam dida'n losan."

⁸ Summungbat si Jesus un, "Yoong kanan dit naikanglita ugud Apudyus un, 'Dayawom si Apudyus un Apum ot siya ullawa'd manselbiyam.' "

⁹ Magangput man di, impuyut umanon Satanas sidin Jerusalem ot indallay na utdit tuktuk dit timplu asina kinnanan kan siya un, "Nu abeng dika kan Apudyus, lumayug ka. ¹⁰ Ta kanan dit ugud Apudyus un, bilinon Apudyus dat anghel na un mangayyuwan kan sika. ¹¹ Kanana pay un tapayaon dika dalapnu adina maisugpi danat ikim sidan batu."

¹² Summungbat si Jesus un kanana'n, "Tuttuwa nat yoong kanan dit naikanglita ugud Apudyus un, 'Adim padpadason si Apudyus un Apum.' "

¹³ Gangputon man Satanas dit nadumaduma un nansusugsug na kan Jesus tinaynana yan inggana't awad gundaway na uman.

Inlugin Jesus Dit Nantudtudu (Mateo 4:12-17; Marcos 1:14-15)

¹⁴ Utdi, dummoba si Jesus un nangulin Galilea ot inggaw kan siya dit pannakabalin Ispiritu Santu. Ot nandinadinamag dit maipanggop kan siya utdat nangkalliputa boboloy sidi. ¹⁵ Nantudtudu't dat kasinasinagoga ot dinaydayaw dat losana tagu.

*Sinumdiyán Da Si Jesus Sin Nazaret
(Mateo 13:53-58; Marcos 6:1-6)*

¹⁶ Utdiyon, ummoy si Jesus ud Nazaret un dummaklana. Timpun man dit al-algawa iillongan, inummoy sit sinagoga ta siya'd ininamana un koon. Utdit dakngon da dit mangibasaan da utdit ugud Apudyus, ummoy summikada nambasa. ¹⁷ Ot naipulad kan siya dit nalukuta papel un naikanglitan dit paingkanglit Apudyus kan propetana'n Isaias. Binikyad Jesus ot binasa na dit ugud un kanana'n,

¹⁸ "Antu kan sakon dit Ispiritun Apudyus. Ta sakon ud pinili na un mangiwalagawag sidit Nabalun Damag sidat nakapus. Imbaun na ud sakona mangibaga't din mawayawayaan dat balud kan mangipaoli utdit man-ilan dat nabulsok kan mangipawaya sidat tagu'n maidap-dapes.

¹⁹ Imbaunak un mangipatigammu un dinumtongon dit timpu un mangipailan Apudyus sit kaasi na utdat tagu."

²⁰ Gangputon man Jesus un basaon, linukub na dit papel asina intod sidit tumultulung ot nantupak. Intutukkol dat losana tagu't diya sinagoga si Jesus.

²¹ Inlugin Jesus un mantudtudu un kanana'n, "Natungpal situn satun tuwa binasaka paingkanglit Apudyus un dingngol yu."

²² Dinaydayaw dat losana tagu kan nasnasdaaw da utdit nabalun man-ugud na. Ot kinnanana da un, "Bokon kada sat anak Jose nat?"

²³ Kinnanana Jesus kan dida un, "Maid duwaduwa na un ibagayu kan sakon tuwa uggudon da un, 'Doktol agasam yan unaon nat long-ag nu.' Mabalina pay un kanan yu un, 'Koom pay situn boboloy taku dat kingkingwam sin Capernaum.' ²⁴ Tuttuwa tun ibagak kan dikayu," intuluy Jesus. "Maid propetan Apudyus si madayaw sit ili na pay lawan. ²⁵ Ta tigammuyu, adu dat kakkaasin bilug sidin Israel utdit timpun Elias, sidit adina ummudan si tulu ya gogwan di dagun ot amoda ulat sit losana boboloy. ²⁶ Yoong gaputa adin dat iyIsrael manuttuwa, adin Apudyus imbaun si Elias un manulung si ulay osa utdat nabilug sidi nu adi imbaun na si osa un bilug un bokona iyIsrael ta iSerapta un sakup Sidon. ²⁷ Padana pay un adu dat nakutola iyIsrael sit timpun Elisio yoong maid osa si naagasan kan dida malaksig kan Naaman un bokona iyIsrael ta iSamaria."

²⁸ Nakaungot dat losana tagu't dit sinagoga utdit nangngolan da un imbagana Jesus. ²⁹ Ot lummigwat da un umoy nangilagayad kan siya'n nangilaksun ot indallay da utdit igid dit bateleda ummiliyan da ta panggop da un otdagon sidit eppang. ³⁰ Yoong kaysana lawa si Jesus un nangoy sit gaggawan dat tagu.

*Inaddag Jesus Dit Dimunyu
(Marcos 1:21-28)*

³¹ Utdiyon ummoy si Jesus ud Capernaum un ili utdin Galilea. Timpun man dit al-algaw un iillongan, ummoy sit sinagoga nantudtudu't dat tagu't di. ³² Nasdaaw dat losana nangngol sit nantutudtudu na ta mailla un awad tulay dat ugud na.

³³ Inggaw osa'n sinakayan di dimunyu utdiya sinagoga ot nampakuy un kanana'n, ³⁴ "Jesus un iNazaret ngadan nat umoy ka koon kan dikami? Ummoy ka kad situ dalapnu umoy ka yam-anon dikami. Tigammuk sika. Sika'd nasantuwana imbaun Apudyus."

³⁵ Yoong inggimaun Jesus dit dimunyu un kanana'n, "Guminok ka ot tengyam nat tagu!"

Indublang dit dimunyu dit tagu utdit atubang dat tagu asina tinengyana maid kingwa na ut laweng kan siya.

³⁶ Nasnasdaaw un losan dat tagu ot nampaim-imus da pay lawan un, “Ngadanna kad nina ugud di? Andi ud tulay na kan pannakabalin na ta bilinona kad dan dimunyu un manalan tuttuwaon da.”

³⁷ Utdi nandinadinamag dit maipanggop kan Jesus sidadit losana nangkalliputa ili.

*Pinabilog Jesus Dat Adu Un Masakit
(Mateo 8:14-17; Marcos 1:29-34)*

³⁸ Lumaksun man si Jesus sit sinagoga kaysan sit boloy da Simon. Sadit katugangan Simon un babai amod dit pudut na ot dumatong man si Jesus kindaw da un papiyaona. ³⁹ Utdi ummadani si Jesus sit masakit ot binilin na dit pudut un kumaan ot dagusa naid dit pudut na. Dagusa gummangun dit bakbakot ot ummoy nangisagana’t kinan da Jesus.

⁴⁰ Maipsuk man si init, losana awad si gayyom un mansaksakit si singn-gadan na mana sakit, indatong da dida kan Jesus. Ot inagpadana dida’n losan ot gummilog da. ⁴¹ Inaddag na pay dat dimunyu utdat adu’n tagu ot gapakuyan da un kaysan un kanan dan, “Sika’d Anak Apudyus.”

Yoong inggimaun Jesus dida ot adina impalubusa nambagbaga da. Onta tigammu da un siya dit Kristu.

*Nantudtudu Si Jesus Sin Galilea
(Marcos 1:35-39)*

⁴² Wiswis-it man lummaksun si Jesus sit boloy ot kaysan sit gattotopoga igaw. Ummoy dat tagu ininainap ot maodasan da man piyaon da nu iinggawa adina tengyan dida.

⁴³ Yoong kinnanana Jesus kan dida un, “Masapula umoyak pay sin uduma ili ta itudtuduk tun Nabalun Damag maipanggop sin mangiyapuwan Apudyus sidan tagu ta siya ud nangibaunana kan sakona kook.”

⁴⁴ Ot dinakdak na ud Judea un nantudtudu’t dat sinagoga.

5

*Inayagan Jesus Dat Ummuna’n Disipulus Na
(Mateo 4:18-22; Marcos 1:16-20)*

¹ Sin-algawan, sumisikad si Jesus sidit dupit dit bananaw Genesaret* ot nanggugunod dat tagu’n ummadani kan siya ta donglon da dit ugud Apudyus. ² Utdi, naila na dat duwa’n bangka utdit igid dit bananaw un tinengyan dat mangikan ta ida nambalbal sidat tabukul da. ³ Ummoy nanlugan sidit osa’n bangka un kuwan Simon asina inayagan si Simon ta paiyadayu na ut akit dit bangka. Nantupak sit bangka un nantudtudu utdat tagu.

⁴ Magangput mana mantudtudu, imbagana kan Simon un, “Iyadayum sin kaadalmana ta manabukul kayu.”

⁵ “Apu, insungbat Simon. Nampasinlabi kami un nanabukul yoong talona naid naala mi. Yoong nu siya’d kanam itabukul mi.”

⁶ Utdit itabukul da, nangna si amoda ikan ot utdit manlapuwona mabultug dit tabukul da, ⁷ pinaypayan da dat bulun da utdit osa’n bangka ta umoy da dida tulungan. Ummoy da ot pinnu da dit duwa’n bangka un ulaya lawa’n dandani da un malnod.

* 5:1 Onnu bananaw Galilea

⁸ Mailan man Simon Pedro dit napasamak, nampalintumong sidit san-guwanan Jesus un kanana'n, "Apu umadayu ka kan sakon ta gumabasulaka tagu."

⁹ Ta nasnasdaaw si Simon kan dat bulun na utdit kaadun dat naala da un ikan, ¹⁰ padana pay sidat kasugpun Simon un sada Santiago kan Juan un anak Zebedeo.

Ot kinnanana Jesus kan Simon un, "Adika umogyat ta manipud sinsatun taguwon dat dagupom."

¹¹ Utdit maitakdang da dat bangka da, tinengyan da dat alikam da ot naitung-ud da kan Jesus.

*Pinapiyan Jesus Dit Nakutol
(Mateo 8:1-4; Marcos 1:40-45)*

¹² Namingsana ininggawan Jesus sit osa'n ili, inggaw osa'n lalaki un nasiklup si kutol dit long-ag na un ummoy nampalintumong sit atubang Jesus ot nampakpakaasi un kanana'n, "Apu, tigammuka kaboolama papiyaon sakon nu piyaom."

¹³ Inagpadan Jesus un kanana'n, "On, piyaok. Kumiya ka." Ot dagusa nakaan dit kutol na.

¹⁴ Binilin Jesus dit lalaki un adina ibagbaga't udum, nu adi kanan Jesus un, "Mandadawwos ka kan padi ta ika ipaila un kummiya kaon, asika umoy mandatun kan Apudyus un kama't dit imbilin Moses un manigammuwan di losana tagu un kummiya ka."

¹⁵ Yoong naam-amodota nandinadinamag dit maipanggop kan Jesus. Kadon aduadu dat tagu'n umoy kan siya mandongol kan mampaagas sidat sakit da.

¹⁶ Yoong umoumoy si Jesus sit igawa maid tagtagguwana manluwalu.

*Pinapiyan Jesus Dit Tagu'n Adina'n Talon Makagidu
(Mateo 9:1-8; Marcos 2:1-12)*

¹⁷ Sin-algawan, mantudtudu si Jesus ot inggaw da ud Fariseo kan mimistulun di lintoga gatupakana dudumngol kan siya un nanligwat si kailin-ili ud Galilea kan Judea. Inggaw da pay nanligwat sin Jerusalem. Ininggaw dit pannakabalin Apudyus kan Jesus un mampapiya utdat masakit. ¹⁸ Utdi, inggaw da ud tagu'n nambulig si tagu'n adina'n talon makagidu. Ot pinadas da un ilnok sit boloy ta umoy da ibanat sit atubang Jesus. ¹⁹ Yoong gapu't dit kinaadun dat tagu, naid inon da un mangilnok. Ot inyoy da utdit otop asida nangabut si nanguyudan da utdit tagu'n uumbog sit katli na asidaon imbanat sit atubang Jesus un pinanggaggawan dat tagu.

²⁰ Utdit mailan Jesus un amod dit mantututtuwa da kan siya, imbaga na utdit adi makagidu un, "Gayyom, napakawanon dat basul nu."

²¹ Magngol man dat Fariseo kan mimistulun di lintog tuwa imbagan Jesus, kanan da utdit somsomok da un, "Singngadan ditu un tagu'n sumuganggang kan Apudyus? Sin dit makaboolama mamakawan si basul nu adi si Apudyus ulla?"

²² Tigammun Jesus dit somsomok da ot kinnanana kan dida un, "Apay nat somsomok yu un kama't nat? ²³ Ngadan nat nalaslasu'n maibaga? Sadin 'Napakawanon nat basul nu,' onnu san 'Gumangun ka ta kumiyang ka.' ²⁴ Yoong pabilgok tun adi makagidu dalapnu manigammuwan yu un sakona Inyanak di Tagu, awad kalintogak situn pita un mamakawan si basul." Utdi, imbaga na utdit tagu'n adi makagidu un, "Ibagak kan sika, gumangun ka! Alam nat obog nu ta manalan ka."

²⁵ Dagusa gummangun dit tagu un iillan dat losan ot inala na dit katli na un kaysan sit boloy da un mandaydayaw kan Apudyus.

²⁶ Talona nasnasdaaw da un losan ot nandaydayaw da kan Apudyus. Ummogyat da un kanan dan, “Nakaskasdaaw dan inila mi uttun satun!”

Inayagan Jesus Si Levi

(Mateo 9:9-13; Marcos 2:13-17)

²⁷ Magangput man di, kaysan si Jesus ot utdit manaddadalanana naila na dit man-uulup si bugis un mangngadan kan Levi un mantutupak sit pisina na. Kinnanana Jesus kan siya un, “Maitung-ud ka kan sakon.”

²⁸ Lummigwat si Levi ot tinengyana dat losan ot naitung-ud kan Jesus.

²⁹ Sin-algawan, nan-amung si Levi utdit boloy na ta padayawana si Jesus. Aduadu dadit man-uulup si bugis kan udum paya tagu un nakaubung kan dida.

³⁰ Ot sadadit Fariseo kan sadat bulun da un mimistulun di lintoga ininggaw sidi, inggimau da dat disipulus Jesus un kanan dan, “Apay makakan kan makainum kayu utdan man-uulup si bugis kan gumabasula tagu?”

³¹ Si Jesus dit summungbata kanana'n, “Sadan awad si sakit ud makasapul si man-aagas bokona sadan naid si sakit. ³² Bokona dummatongak dalap umoy ku ayagan dan tagu'n mangipagalup un nalintog da nu adi sadan gumabasul dalapnu mandadaoli da utdat basul da.”

Imus Maipanggop Si Manlanganan Un Mangan

(Mateo 9:14-17; Marcos 2:18-22)

³³ Inggaw da ud tagu'n ummoy nangibaga kan Jesus un kanan dan, “Sadan disipulus Juan kankanayun da un manlanganan un mangan kan manluwalu, padana pay sidan disipulus dan Fariseo yoong apay danat disipulus nu un adida pay koon?”

³⁴ Yoong summungbat si Jesus un, “Mabalin kad un manlanganoma manganon dat sangali't dit boda nu inggaw payyan kan dida dit lalaki'n namboda? Bokon! ³⁵ Yoong nu dumatong dit timpu un maalaon dit lalaki'n namboda, siyadiyon ud timpu un manlanganan da un mangan un mangi-paila't dit domdom da.”

³⁶ Ot imbagan pay Jesus tu un abalig kan dida un kanana'n, “Maid mamis-say si bagu'n luput ta itakup na si dadaana badut ta kaynga ullawa dit bagu'n luputa mapissay kan bokon paya maibagay dit bagu un maitakup sidit dadaan. ³⁷ Pada na pay un maid mangibilung si bagu'n basi utnat dadaana geddanga bibillungan un adinaon mannatnat. Ta nu sumubuy bultugona dit bibillungan ot kaynga ullawa'n maibukallay dit basi kan mayam-an pay dit bibillungan. ³⁸ Masapula sat bagu'n basi, maibilung si bagu'n geddanga bibillungan.” ³⁹ Intuluy Jesus dit abalig na un kanana'n, “Maid mamiya'n uminum si bagu'n basi nu umminumon si dadaan ta kanana un laus dit tantam dit dadaan.”

6

Maipanggop Sit Al-algawa Iillongan

(Mateo 12:1-8; Marcos 2:23-28)

¹ Osa'n al-algawa iillongan dat Judio, nangoy da Jesus kan dat disipulus na utdit kapappayawana namul-an si trigo. Ot nansaplut dat disipulus Jesus sit bungan di trigo asida linali't dat ima da ya dinuum.

² Yoong inggaw da ud Fariseo un nangila utdit kingwa da ot kinnanana da kan Jesus un, “Apay koon yu nat iyadin dit lintoga koon nu al-algawa iillongan?”

³ Summungbat si Jesus un, “Adiyu kad nabasa dit kingwan da Ali David kan dat bulun na utdit nabitlan da? ⁴ Nilumnok si Ali David sit boloy Apudyus ot inalana dit tinapaya naidatun kan Apudyus ot kinan na un sadat padi'l lawa dat mabalina mangan. Ot initdana pay dat bulun na si kinan da.”

⁵ Utdiyon, imbagan Jesus kan dida un, “Sakona Inyanak di Tagu dit awad si kalintogana mangibaga sidan makwa nu al-algawa iillongan.”

Sat Tagu Un Naek-ekana Nakulekug Si Ima
(Mateo 12:9-14; Marcos 3:1-6)

⁶ Osa payyana al-algawa iillongan, ummoy si Jesus sit sinagoga. Ot inggaw tagu't di un naek-ekana nakulekug dit madiwanana ima na. ⁷ Ininggaw da pay mimistulun di lintog kan Fariseo un manipusiput nu mampapiya si Jesus sidiya al-algawa iillongan dalapnu awad mamabasulan da kan siya.

⁸ Yoong tigammun Jesus dit somsomok da ot imbagana't dit tagu un naek-ekana nakulekug si ima un, “Awe nu ta sumikad ka't tun sanguwan.” Lummigwat dit lalaki ot inummoy sit sangu.

⁹ Utdi, inimusan Jesus dat tagu't di un kanana'n, “Ngadan nat ipalubus dit lintog un koon taku nu al-algawa iillongan, mangwa't napiya onnu mangwa't laweng? Ipalubus na un kumatoy taku onnu managu taku't tagu?”

¹⁰ Ummila si Jesus kan dida'l losan asina imbaga't dit tagu un, “Uknadom nat imam.” Utdi, inuknad dit tagu dit ima na un naek-ekana nakulekug ot kummiya.

¹¹ Yoong amoamod dit sulag dat Fariseo kan mimistulun di lintog ot binabagbaga da nu in-inon dit koon da kan Jesus.

Namili Si Jesus Si Kagwampulu't Duwa'n Apostoles Na
(Mateo 10:1-4; Marcos 3:13-19)

¹² Sin-algawan, nanagada si Jesus sidit bateleda umoy nanluwalu. Nam-pasinlabi utdiya nanlulluwalu.

¹³ Mawakas man, inayagana un losan dat disipulus* na ot namili si simpulu't duwa kan dida ot nginadanana dida't apostoles.† ¹⁴ Sadat pinilina, da Simon un ningadanna kan Pedro, kan si sunud na un Andres, sada Santiago kan Juan, Felipe, Bartolome, ¹⁵ Mateo, Tomas, Santiago un anak Alfeo kan si Simon un mangadanan si Patriota. ¹⁶ Si Judas un anak Santiago kan si Judas Iscariote un nangituyuk kan Jesus.

Sat Nantudtuduan Jesus Kan Nampapiyaana Utdat Masakit
(Mateo 4:23-25)

¹⁷ Gummusad da Jesus sidat pinilina utdit bateled ot nan-illong da utdit nalenad un kawadan dat adu un maitungtung-ud kan siya. Amoamod pay dat tagu'n ummammung un nanligwat sin Jerusalem kan losana lakub Judea, kama pay sidat il-ili utdin dupit baybay un lakub Tiro kan Sidon.

¹⁸ Inummoy da utdi ta mandongol da utdit tudtudun Jesus kan paagas da pay dat sakit da. Ot sadat sinakayan di nadadaga ispiritu napapiya da. ¹⁹ Utdi piyaon dat losana tagu'n sekgelon si Jesus ta inggaw manligwat kan siya un pannakabalin un mampapiya kan dida'n losan.

Impalawag Jesus Nu Singngadan Dat Nagasat Kan Nu Singngadan Dat Kakaasi
(Mateo 5:1-12)

²⁰ Utdi, ummila si Jesus sidat disipulus na ot kinnana na un,

* **6:13** Ilan yu dit piyaona'n ugudon dit disipulus sin glosario. † **6:13** Ilan yu dit kaipooyan dit apostoles sin glosario.

“Nagasat kayu un mamigbig un maid mabalin yu ta mangkuwa yu dit mangiyapuwan Apudyus.

²¹ “Nagasat kayu un nabitil sinsatun ta awad mabsugan yu. Nagasat kayu un man-ibil sinsatun ta umamang kayun tu.

²² “Nagasat kayu nu lawengon dikayu’t dan tagu, nu adi dikayu ikankanangan, nu babbainan dikayu kan palpalawengon dikayu maipagapu’t manuttuwaan yu kan sakona Inyanak di Tagu. ²³ Manlagsak kayu nu mapasamak datu ot ilagtuk yu nat lagsak yu ta amoamod dat gun-guna yu utdin langit. Ta sat koon dat tagu kan dikayu siya pay kingwan dat ginnapuwan da utdat propetan Apudyus sidit aw-awe.

²⁴ “Yoong kaasi yu pay un nabaknang, ta inabus yuwon un linak-am lam-ay di matagu.

²⁵ “Kaasi yu pay un mabmabsug sinsatun ta mabitil kayun tu. Kaasi yu pay un manlaglagsak situn satun ta madodomdoman kan umibiibil kayun tu.

²⁶ “Kaasi yu pay un idaydayaw dat losana tagu’t tun satun ta pada yu dat man-agin propeta un dinaydayaw dat tagu utdit aw-awe.”

*Sat Mamippiyaan Sidan Kabusul Taku
(Mateo 5:38-48; 7:12)*

²⁷ Intuluy Jesus dit nambagbaga un kanana’n, “Yoong ibagak kan dikayu un dudumngol kan sakon situn satun. Piyaon yu dan kabusul yu, koon yu dan nabalu utdan manlaweng kan dikayu. ²⁸ Iluwaluwan[†] yu dan mangiliw kan dikayu kan iluwaluwan yu dan mamalpaliwa kan dikayu. ²⁹ Nu awad manipak sinat biika pasngit yu, patipak yu payyanot nat biik. Nu awad mangidalum kan dikayu ta alana nat badut yu, itdon yu payyanot nat kagoy yu. ³⁰ Itdan yu dan mangkodaw kan dikayu kan nu awad alan da kan dikayu adiyuwon nanam-on un maiyulin. ³¹ Koon yu utdan uduma tagu dat piyaon yu un koon da kan dikayu.

³² “Nu sad piyaon yu ullawa dan mamiya kan dikayu, ngadan dit maganab yu? Ulay dan gumabasul piyaon da dan mamiya kan dida. ³³ Ot nu sadan mangwa si nabalu kan dikayu dan mangwaan yu pay si nabalu, ngadan dit maganab yu. Ulay dan gumabasul siya pay ud koon da. ³⁴ Nu sadan tigammu yu ullawa un mangiyulin sidan gawaton da dan pagawatan yu, ngadan dit maganab yu? Ulay dan gumabasul pagawatan da dan pada da un gumabasul ta nanam-on da un ulinon da dit pagawat da. ³⁵ San masapula koon yu, piyaon yu dan kabusul yu, nabalu ud koon yu kan dida kan mampagawat kayu un adiyu namnam-on un maiyulin. Nu koon yu datu amod dat gun-guna yu kan siya payon mangipail-an yu un tuttuwa’n anak dikayu kan Apudyus un kangattuwan. Ta si Apudyus nakaasi utdan adi manigammu un manyaman kan nadadaga tagu. ³⁶ Ot siya’d gapuna un mangaasi kayu un padan Ama yu un nakaasi.”

*Tudtudu Maipanggop Sin Mangukuman Sidan Udum
(Mateo 7:1-5)*

³⁷ Intuluy Jesus un kanana’n, “Adiyu ukumon dan uduma tagu dalapnu adin pay Apudyus dikayu ukumon. Pakawanon yu dat padayu un tagu ot pakawanon dikayu pay kan Apudyus. ³⁸ Mangtod kayu ot itdan dikayu pay kan Apudyus si ad-adu ta masodsod kan magantukan. Ta nu kamaan nat man-iingos yu utdan itdon yu utdan udum siya pay ud man-iingos Apudyus utdan itdona kan dikayu.”

[†] **6:28** Onnu... bindisyunan yu dat mangiliw kan dikayu.

³⁹ Utdiyon, inyabalig pay Jesus kan dida un kanana'n, "Sanat nakulap adina kaboolana mamuyut si padana un nakulap ta maotdag da un duwa't din abut.

⁴⁰ Maid man-adal si nalaing nu sanat mistulu na. Yoong nu magangput naon dit adalna maipadaon sit mistulu na."

⁴¹ Imbagan pay Jesus tuwa abalig un kanana'n, "Apay un sad ilam nat bangbang-ita bulaw ud bulun nu un bokona sat kama't batanga bulaw nu?

⁴² Inona'n kanam sit bulun nu un, 'Bulun, awenu ta kaanok nat bulaw nu,' nu adim kaanon nat kama't batanga bulaw nu? Man-ag-agin ka. Kaanom yana umuna nat kama't batanga bulaw nu dalapnu kumadda nat man-iilam un mangaan sit bulaw bulun nu."

Sat Kayu Kan Sat Bungana

(Mateo 7:16-20; 12:33-35)

⁴³ "Bokona ibungan nat napiya'n kayu nat laweng, padana pay un sanat lawenga kayu adina mangibunga si napiya. ⁴⁴ Ta maimatunan nat kayu utnat ibunga na. Maid igus si mabulas sit iwoy kan maid ubas si mabulas sit pingit. ⁴⁵ Padana pay un sat napiya'n tagu, napiya dat awad sit somsomok na isunga napiya dat ibosway na. Ot sat lawenga tagu, laweng dat awad sit somsomok na, isunga laweng dat ibosway na. Ta sanat awad sinat kasomsomkan di tagu siya'd ibosway na."

Sadat Duwa Un Nanuud Si Boloy

(Mateo 7:24-27)

⁴⁶ Intuluy Jesus un dit nambagbaga un kanana'n, "Apay un awaganak si Apu, Apu, yoong adiyu koon nat ibagaka koon yu? ⁴⁷ Sat tagu'n umoy kan sakon dumngol sidan ibagak kan tungpalona dida, ibagak kan dikayu ud maipadaana. ⁴⁸ Maipada't dit osa'n tagu un nanuud si boloy. Nangulub si adaddaloman asina pinannan si batu. Dummakodakol dit sulung ot inoy dit layus diya boloy yoong adina'n talon naligad, onta inam-ammaana un tinuud. ⁴⁹ Yoong sanat tagu'n dumngol sinat ibagak ot adina tungpalon maipada utdit osa'n tagu un nanuud si boloy na utdit kapit-an un adina pinannan. Utdit dummakol dit sulung dinagas na dit boloy ot dagusa natukas ot nagnagsay!"

7

Pinapiyan Jesus Dit Baba-unon Dit Kapitan Di Suldadu

(Mateo 8:5-13)

¹ Ummoy si Jesus ud Capernaum sidit nagangput nantudtudu utdat tagu. ² Inggaw ud osa'n kapitan di suldadu utdi un bokona Judio un masakit dit potpotgona'n baba-unona ot matmattoyan. ³ Utdit magngolana dit maipang-gop kan Jesus, nangibaun sidat lalallakay di Judio kan Jesus ta umoy da ibaga un umoy na papiyaon dit baba-unona.

⁴ Ot inummoy dat pappangat kan Jesus nampakpakaasi ot kinnanana da un, "Apu, maibagay tuwa tagu un tulungam ta ⁵ pipiyaon dikami'n umili kan nampatuud pay si sinagoga mi."

⁶ Utdi, naibulun si Jesus kan dida.

Utdit dumoldol da utdit boloy, nangibaun dit kapitan sidat gagayyom na ta umoy da umabat ta ibaga da tuwa ugud na kan Jesus, "Apu, adika ullawa umoy sin boloy ta bokona nadayawaka tagu'n umoy ka dakngon. ⁷ Siya'd gapuna un bokona sakon ummoy nangabat kan sika. Ibagama lawa'n kumiya din baba-unok ot kumiya. ⁸ Ta taguwak paya awad mangiyapu kan sakon si nangatngatu un opisyal kan awad da pay suldaduka iyapuwak. Nu

ibagak sit osa un, 'Ikan,' manalan, kan nu ibagak sit osa un, 'Awenu't tu,' dumatong. Ot nu ibagak sit baba-unoka, 'Koom tu,' koonan."

⁹ Nasdaaw si Jesus sit donglona di ot kinnanana't dat aduadu'n tagu'n maitungtung-ud kan siya un, "Ibagak kan dikayu un pulus pay nu awad innilak si osa't iyIsraela manuttuwa si kama't tuwa kapitan."

¹⁰ Utdit nangulin dat imbaun kapitan sit boloy dintong da un kummiyaon dit baba-unon kapitan.

Pinaungal Jesus Dit Natoy

¹¹ Adina nabayag, ummoy si Jesus si osa'n ili un mangngadan si Nain. Naitung-ud dat amoda tagu kan dat disipulus na kan siya. ¹² Utdit dumoldol da utdit pudayan didiya ili, naiyaspula lumaksun datun umoy manlobon. Sadit natoy, siya ullawa'd os-ossaana lalaki un abeng didit bilug. Adu dat kailiyana un naibulog kan siya.

¹³ Nakaasiyan si Jesus un nangila utdit bilug ot kinnana un, "Adika man-ibil."

¹⁴ Utdi, kummatam si Jesus un ummagpad sidit lungun ya nan-illong dat nambulig si akit. Kinnanana Jesus un, "Babbagu, gumangun ka."

¹⁵ Dagusa nantupak dit natoy kan inlapu na un nambagbaga. Kadon inyoy Jesus sit ina na.

¹⁶ Talona nasnasdaaw dat losana tagu'n nangila ot dinaydayaw da si Apudyus un kanan dan, "Dumatong kan ditaku tun mannakabalin un propetan Apudyus ot inummoy Apudyus salakan ditaku un taguna."

¹⁷ Ot nandinadinamag si Jesus sidin losana lakub Judea kan sadat nangalliput un ili.

Imbaun Juan Dat Disipulus Na Kan Jesus (Mateo 11:2-19)

¹⁸ Sadat disipulus* Juan un Mambubunyag impadamag da kan siya utdit baballudan dat losana maipanggop sit kokkoon da Jesus. ¹⁹ Ot si Juan nangibaun si duwa utdat disipulus na kan Jesus dalapnu umoy da imuson kan siya un, "Sika kad dit insapatan Apudyus un dumatonga mangiyapu onnu awad sabali't uwayon mi?"

²⁰ Utdit dakngon da si Jesus kinnanana da un, "Imbaun dikami kan Juan un Mambubunyag ta umoy mi imuson kan sika nu sika dit dumatong onnu awad sabali't uwayon mi?"

²¹ Utdi payon un timpu adu dadit tagu un pinapiyan Jesus sidat sakit da, inaddag na dat dimunyu'n dat nadimunyu kan pinambalin na un makaila dat tagu'n nakulap.

²² Ot summungbat si Jesus sidat imbaun Juan un, "Mangulin kayu kan Juan ta ibagayu kan siya dan naila yu kan dingngol yu un kama't dan, makaila dat nakulap, makakiyang dat napilay, napapiya dat nakutol, makagngol dat nabongngog, napaungal dat natoy kan maipatpatigammu dit Nabalun Damag sidat nakapus. ²³ Ot ibagayu pay kan siya nagasat nat tagu'n adi manduwaduwa kan sakon."

²⁴ Utdit kaysanon dat imbaun Juan, imbagan Jesus sidat tagu dit maipanggop kan Juan un kanana'n, "Utdit inummoy kayu kan Juan sin igawa maid tagtagguwan, sin dit ninamnama yu un maila? Tagu kad un kama't guluna mabayogbogan kad maapuapuyog? Bokon. ²⁵ Ot ngadan dit umoy yu innila? Tagu kad un nambadut si nabalbalun badut? Bokon. Sat kinatuttuwana sadin boloy ali ud inggawan di nabalun badut kan nagadal si mantatagu. ²⁶ Ot

* **7:18** Ilan yu dit kaipooyan dit disipulus sin glosario.

ngadan didit umoy yu innila? osa'n propetan Apudyus? On, yoong ibagak kan dikayu un nangatngatu pay nu san propetan Apudyus dit inila yu. ²⁷ Ta si Juan, siya'd ug-ugudon dit naikanglita ugud Apudyus un kanana'n, 'Ibaun ku dit propetak un umun-una nu sika un umoy mangisagana't dit dalana ayom.'

²⁸ Ibagak kan dikayu din tuttuwa un naid payyan tagu ut naiyabeng situn pita si pinasawayana dit kinapotog ud Juan. Yoong san osa'n manuttuwa ulay nu nadoba'n tagu mabalín un napotpotog nu si Juan sidin mangiyapuwan Apudyus."

²⁹ Losan dat tagu pati utdat man-uulup si bugis un nangngol sit imbagan Jesus, pinanoknoka da un kustu dit kingwan Apudyus un nangibaun kan Juan. Onta nampabunyag da kan Juan. ³⁰ Yoong sadat Fariseo kan sadat mimistulun di lintog sinumdiyan da dit panggop Apudyus kan dida. Onta adida nampabunyag kan Juan.

³¹ "Sinsadin, singngadan nat mangiyaligak sidan tagu't tuwa lonap, singngadan nat kamaan da? ³² Kama da utdan aabeng un gatupakan sidin aammungan di tagu'n mampipinnakuy sidan kaalimok da un kanan dan, 'Mangangsa kami yoong adi kayu manadok. Manlamat kami yoong adi kayu man-ibil.' ³³ Kama da utdadiya aabeng ta utdit dummatong si Juan un Mambubunyag, nanlangana mangan kan adina umminum si basi ot kanan da un nadimunya. ³⁴ Dummatongaka Inyanak di Tagu ot nangananganak kan umminuinumak ot kanan da uman un, 'Ilan yuwot nalawota mangan kan umiinum, gagayyom na pay dan man-uulup si bugis kan uduma gumabasul!' ³⁵ Yoong tamman nu siya'd kanan da ta maila payon din kinakustun din silib Apudyus sin mantatagun dan manuttuwa."

Napakawan Dit Gumabasula Babai.

³⁶ Sin-algawan, osa't dat Fariseo un mangngadan kan Simon dit nangawis kan Jesus un umoy makakan kan siya ot ummoy si Jesus nakaubungangan. ³⁷ Utdiya ili inggaw babai un nadadag dit kokkoona kigad si nataguwana. Utdit nagngolana un inggaw si Jesus un makakan sit boloy dit Fariseo, ummoy pay sidi un nangala si simbutilya'n nabanola bangbangu. ³⁸ Summikad sit sog-on dit ikin Jesus un umibiibil ot sadit luwa na nantod-todtod sit ikin Jesus. Pinunasana't dit buuk na asina inogkan kan inisigan sit bangbangu.

³⁹ Utdit mailan dit Fariseo un nangawis kan Jesus di, kinnanana't dit somsomok na un, "Nu tuttuwa'n propetan Apudyus tuwa tagu tigammu na okyan nu kamaan ditu'n babai un maneksekgel kan siya. Ot tigammu na okyan tun kinadadag tun kokkoona'n tagu."

⁴⁰ Tigammun Jesus dit inggaw sit somsomok Simon ot kinnanana un, "Simon, antu ud ibagak kan sika." "On Apu, ibagam ud," kinnanana Simon.

⁴¹ Inlapun Jesus un nambagbaga'n kanana'n, "Awad da ud duwa'n tagu un nangawat si pilak sidit nampagawat. Limanggasut sit osa ot limampulu't dit osa. ⁴² Gaputa adida nakabayad pinakawan na dida'n duwa. Singngadan na kan dida'n duwa dit amo mamippiya utdit nampagawat?"

⁴³ Summungbat si Simon un, "Sadit amod si ginawata napakawan."

"Kustu nat sungbat nu," kinnanana Jesus. ⁴⁴ Inawingan Jesus dit babai asina kinnanana kan Simon un, "Ilan tu un babai, nilumnokak situn boloy yu yoong adinak initdan si danum si nambuluk situn ikik un siya'd ugali taku'n Judio. Yoong satu un babai binuluwana datun ikik si luwa na asina pinunasana situn buuk na. ⁴⁵ Adim pay inogkan sakon un siya pay ugali taku yoong satu un babai adina ummillonga nangogogok sidatun ikik. ⁴⁶ Adim pay nilanaan

tun uluk un doda'n siya'd ugali taku yoong nilanaana tun ikik si bangbangu. ⁴⁷ Ot ibagak kan sika un satun amoda nampipiya na un impaila na siya'd mangil-an un napakawan dat aduadu'n basul na. Sat tagu'n napakawan si akit, akit pay dit mampipiya na."

⁴⁸ Utdiyon, kinnanan Jesus sidit babai un, "Pinakawan kuwon danat basul nu."

⁴⁹ "Singngadan ditu'n tagu'n mamakawan si basul?" kanan dat kaubung na utdit somsomok da pay lawan.

⁵⁰ Utdi imbagan Jesus sidit babai un, "Gapu't nat pammatim, taguwon dika kan Apudyus. Ikanon un kapkapiya."

8

Sadat Babai Un Naitungtung-ud Kan Jesus

¹ Adina mabayag, dinakdak Jesus dat kailin-ili kan losana boboloya nantududuwan sidit Nabalun Damag maipanggop sit mangiyapuwana Apudyus.

² Bulun na dat kagwampulu't duwa'n disipulus na kan naitung-ud pay dadit babai un naagasan si sakit, kan dadit pinapiya na un nadimunya kama kan Maria Magdalena un nangaddagan Jesus sidat pitu'n dimunya un nanimunya kan siya. ³ Osa pay si Juana un asawan Cusa un apun dat manselbeli't din boloy Ali Herodes. Si Susana dit osa kan adu pay dat uduma babai'n nangitod sidan mabalin da un maitulung kan da Jesus.

Abalig Maipanggop Sit Bukol (Mateo 13:1-9; Marcos 4:1-9)

⁴ Amoamoda tagu dat naammung kan makaddatodotong kampay dat udum un manligwat si kailin-ili un umoy kan Jesus. Utdi, imbaga na tuwa abalig kan dida.

⁵ "Inggaw osa'n tagu'n ummoy nan-iwalis si bukola tagimula na. Utdiya nan-iwalisana naotdag dit udum sit dalan ot dinabbodabbok dat tagu'n nangoy kan timpok dat sissiwit dida. ⁶ Sat uduma bukol naotdag sit kabattuwan ot tummubu da yoong nalpak da ta naid lappat dit pita. ⁷ Sat udum naotdag da utdit kasassaitan ot tummubu da yoong naseet da. ⁸ Sat udum naotdag sit nalasa un pita ot tummubu da kan namunga da si maminggasut dit bungan dit osa'n mula."

Maabus man un maibagan Jesus di kanana un, "Dikayu'n awad si ingan makanggol, dumngol kayu."

Sat Panggop Dit Abalig (Mateo 13:10-17; Marcos 4:10-12)

⁹ Inimus dat disipulus Jesus nu singngadan dit kaipooyan dit abalig. ¹⁰ Ot kinnanan Jesus un, "Dikayu'd nangipatigammuwan Apudyus sidat adi naipatigammu't dit maipanggop sin mangiyapuwana. Ot sadat udum maipatigammu kan dida si abalig dalapnu 'ulay iillan da tun kook adida maimatunan kan ulay dodonglon da tun ibagak adida maawatan.' "

Illawlawag Jesus Dit Kaipooyan Dit Abalig (Mateo 13:18-23; Marcos 4:13-20)

¹¹ Utdi, imbagan Jesus un, "Satu tun kaipooyan dit abalig. Sat bukol maiyalig sit ugud Apudyus. ¹² Sat dalana naotdagan dit uduma bukol, maiyalig sidat tagu'n nangngol sit ugud Apudyus. Yoong dagusa ummoy Satanas sinugsugan dida dalapnu maliuwan da dit ugud un dingngol da kad adida manuttuwa kan adida maidagamung sit mangiyapuwana Apudyus.

¹³ Sadit bukola naotdag sit kabattuwan maiyalig sidat tagu'n nangngol sit ugud Apudyus. Ot naanggom da un nangngol yoong adina nansilnad dit

ugud kan dida ta tuttuwaon da ullawa si sin-akitan yoong lumipsut da nu dumatong dit mamakgangan dat uduma tagu kan dida.

¹⁴ “Sadat naotdag sit kasassaitan, dida dat tagu’n nangngol sit ugud Apudyus yoong maipagapu’t danag, kinabaknang kan sadat manggan-ganasan situn lubang, maliuwan da dat dingngol da ot adina mambalin dit bunga da.

¹⁵ “Ot sadat bukola naotdag sit nalasa un pita, dida dat naba lu kan nanakoma tagu’n nangngol sit ugud Apudyus ot adida linipsutan ot namunga da gaputa intultuluy da un tinuttuwa.”

Abalig Maipanggop Si Silaw
(*Marcos 4:21-25*)

¹⁶ Inyabalig pay Jesus un, “Maid tagu’t manongog si pingki asina tangn-goban onnu igga utnat sogwab katli, nu adi igga na utdit kustu’n iiggaan dalapnu silawana nat nakolop. ¹⁷ Ta naid naisuluk si adi maokal onnu nailimod si adi matigammuwan kan maipakaawat.

¹⁸ “Ot am-ammaan yu un donglon tun ibagak ta sadat tagu’n manuttuwa amo umad-adu dit maawatan da. Sat tagu’n adi manuttuwa utdit ipakaawat Apudyus kan siya makaana losan ulay sat akita naawatana.”

Sat Inan Jesus Kan Dat Susunud Na
(*Mateo 12:46-50; Marcos 3:31-35*)

¹⁹ Utdiyon dummatong dit inan Jesus kan dat susunud na. Yoong adida nakaadani’n dagus ta nasugsugpet dat tagu utdi.

²⁰ Awad nangibaga kan Jesus un, “Andi da inam kan da sunud nu utdi un gasikadan sin lasina piyaon da un ilan sika.”

²¹ Yoong kinnanang Jesus kan dida’n losan un, “Sadat dumngol sit ugud Apudyus kan tungpalon da, dida ud inak kan susunud ku.”

Pinaginok Jesus Dit Bali
(*Mateo 8:23-27; Marcos 4:35-41*)

²² Sin-algawan nanlugan da Jesus kan dat disipulus na utdit bangka ot kinnanang Jesus un, “Mandolmang taku’t din domang ditu’n bananaw.” Ot kaysan da. ²³ Utdit dam-an da un dit manlullugana dumolmang, nasuyop si Jesus. Ot kaklata lawa’n gummali ot sadit bangka da dandaniyon mapnu’t danum ot talona gaogyat.

²⁴ Umoy da pinukaw si Jesus un kanan dan, “Apu, Apu, lumikna ka ta malmos takuwon!”

Gummangun si Jesus ot binilin na dit bali kan malukulukuta paluung ta guminok da. Ot gumminok da. ²⁵ Utdiyon imbagan Jesus sidat disipulus na un, “Kawad dit pammati yu kan sakon nu?”

Nasnasdaaw kan nakakimut da ot nampaim-imkaw da un, “Singngadan kad nin ditu un tagu ta bilinona dat bayogbog kan paluung kad tuttuwaon da.”

Pinapiyan Jesus Dit Tagu’n Sinakayan Di Dimunyu
(*Mateo 8:28-34; Marcos 5:1-20*)

²⁶ Intulutuluy da un dit nandolmang inggana’t dummangpot da utdin lakub din ili ud Gerasa un domang din ili ud Galilea. ²⁷ Tumakdang man da Jesus inggaw tagu’n sinakayan di dimunyu utdiya ili un ummoy ummabot kan siya un nabayaga mantittaway kan adina inggaw sit boloy ta sat kaloblobonan dit iingawana. ²⁸⁻²⁹ Makaino-inooy dit dimunyu kan siya ot ulay nu maikinawad dat ima kan iki na kan mabantayan nalasu’n pogsatona ot iyaddag dit dimunyu utdit igawa maid tagtaguwan. Maila na man si Jesus, nampakuya

nanlukgub sit atubang Jesus ot kapakpakuyana'n, "Jesus un anak Apudyus un kangattuwan apay lingalingom sakon? Pangaasim ta adiyak dusaon." Imbagana di ta binilin Jesus dit dimunyu un tengyana dit tagu.

³⁰ Ot inimusan Jesus un, "Sin nat ngadan nu?"

Summungbata kanana'n, "Sakon si Sin-amalan." Onta adu'n dimunyu dat ininggaw kan siya.

³¹ Sadat dimunyu nampakpakaasi da kan Jesus un adina pada non dida't dit bitu un maid mangkigadan dit kaadalom na.

³² Inggaw da ud sin-amalana bolok un manubsubuk sit baklas dit bateleda adani kan dida. Ot nampakpakaasi dat dimunyu un ipalubus Jesus un sadat bolok dat sakayan da. Ot pinalubusan Jesus dida.

³³ Utdi, tinengyan dat dimunyu dit tagu ot ummoy da nilumnok sidadit bolok. Utdiyon nanggugunod dadit bolok un kaysan sit gassud ot naotdag da utdit bananaw ot naamin da un nalmos.

³⁴ Mailan man dat tagu'n sin-ayyuwan sidat bolok dit napasamak, nampatodtoddak da un ummoy nangipadamag sidat tagu't dit ili kan kaadaniyana boboloy. ³⁵ Utdi, ummoy dat tagu inila nu singngadan dit napasamak. Dakngon da man si Jesus, naila da dit tagu'n tinengyan dat dimunyu un mantutupak sit atubang Jesus. Nakabaduton kan nabaluwon dit angos na ot nakakimut da.

³⁶ Sadat nakaila utdiya napasamak impadamag da nu in-inon dit kummiyaan dit laki'n sinakayan di dimunyu.

³⁷ Utdiyon, amoamod dit kimut dat tagu't din lakub Gerasa ot ummoy da imbaga kan Jesus un manalan. Ot nanlugan si Jesus sit bangka dalapnu manulin.

³⁸ Mansidi, sadit tagu'n tinengyan dat dimunyu nampakpakaasi kan Jesus un maitung-ud kan siya yoong pinadalan Jesus un kanana'n, ³⁹ "Mangulin ka utdin boboloy yu ta ibagam sidat tagu dat losana kingwan Apudyus kan sika."

Ot kaysan dit tagu'n ummoy nangiwalagawag sidit kingwan Jesus kan siya utdan losan sin ili da.

*Sat Abeng Jairo Kan Sat Babain Nanikdun Sit Badut Jesus
(Mateo 9:18-26; Marcos 5:21-43)*

⁴⁰ Utdit nan-ulin da Jesus sit domang bananaw, matalok dat adu'n tagu'n manguuway kan siya't di. ⁴¹ Utdiyon, dummatong dit osa'n pangaton dat dit sinagoga un mangngadan kan Jairo. Ot ummoy nampalintumong sit sinagung Jesus un nampakpakaasi kan siya ta umoy sit boloy na. ⁴² Ta sadit os-ossaana abeng na un babai un umoya kagwampulu't duwa dit tawon na, matmattoyan.

Utdit kaysanan daon, madabdabbil dat tagu'n naitung-ud kan Jesus. ⁴³ Ot inggaw osa'n babai kan dida un kagwampulu't duwa'n dagunon un makadaladala un maida talon makaagas kan siya. ⁴⁴ Nakasuppenget sidat amoda tagu un ummoy sit awid Jesus ot sinekgel na dit lagayadan dit badut na ot dagusa naopdan dit dala na.

⁴⁵ Utdi, kinnanana Jesus un, "Singngadan dit nanekgel situn badut ku?"

"Bokona sakon," awad osa ya kanana.

Ot kinnanana Pedro un, "Apu adim kad tigammu un madabbidabbil danat tagu'n nanliput kan sika?"

⁴⁶ "Awad nangagala'n nanekgel kan sakon," kinnanana Jesus "ta nagiknak un awad pannakabalin un lummaksun kan sakon."

⁴⁷ Utdit maawatan dit babai un tigammun Jesus dit napasamak kan siya, mamilpila ummoy nampalintumong sit atubang Jesus. Ot imbagana utdat

losana tagu't di nu apay un sinekgel na dit badut Jesus kan sadit dagusa kummiyaana.

⁴⁸ Ot kinnanana Jesus kan siya un, "Anak ku, kummiya ka gapu't pammatim kan sakon. Manalan kaona kapkapiya."

⁴⁹ Sissiya payyan si Jesus un mambagbagbaga utdit dumatong dit nanligwat sit boloy dit pangata nangibaag kan siya un, "Natoyon dit abeng nu, adimon lingaligon si Mistulu."

⁵⁰ Yoong dingngol Jesus di ot kinnana na utdit pangat un, "Adika madanagan, basta manuttuwa ka ullawa kan sakon matagu payyan."

⁵¹ Sumaal man da Jesus sit boloy didit pangat, adina pinalubusan dat tagu'n makalnok kan siya malaksig kan da Pedro, Juan, Santiago kan sadat malong-ag dit abeng. ⁵² Mampaibila manlamat dat losana tagu't di yoong kinnanana Jesus un, "Adi kayu man-ibil ta bokona natoy nat abeng. Masusuyopa lawa."

⁵³ Inyaamang da si Jesus gaputa tigammu da un natoyon dit abeng.

⁵⁴ Yoong inadaniyan Jesus dit natoy ot inaggomana dit imana asina kinnanana un, "Anak ku, gumangun ka." ⁵⁵ Ummungal dit abeng ot dagusa gumangun. Utdiyon imbagan Jesus un pakanan da. ⁵⁶ Nasnasdaaw dat malong-ag dit abeng yoong binilin Jesus dida un maida talon mangibagbagaan da utdiya napasamak.

9

Imbaun Jesus Dat Kagwampulu't Duwa'n Apostoles Na (Mateo 10:5-15; Marcos 6:7-13)

¹ Pinandatdatong Jesus dat kagwampulu't duwa'n apostoles na ot initdana dida't pannakabalin kan kalintogan un mangaddag sidat losana dimunyu kan mampapiya't dat masakit. ² Maabus man di imbaun na dida un umoy mangitudtudu utdit maipanggop sit mangiyapuwan Apudyus kan mampapiya utdat masakit. ³ Imbagana kan dida un, "Maida pulus idallay yu utnat mangalyugan yu. Adi kayu man-idallay si sul kud, pasiking, balun un makan onnu pilak onnu baduta mansukatan yu. ⁴ Nu awad mampalnok kan dikayu't dit boloy na, siya'd inggawan yuwon inggana't manalan yu. ⁵ Yoong nu naid mamalnok kan dikayu utnat boboloya ayan yu, tengyan yu diya boboloy ot ikagkag yu dat gabu utdat iki yu si bintaga un madusa da."

⁶ Utdi, kaysan dat apostoles Jesus ot ummoy da utdit losana boboloy un inangiwalagawag sit Nabalun Damag kan nampapiya't dat tagu'n masakit.

Nabulung Si Herodes (Mateo 14:1-12; Marcos 6:14-29)

⁷ Utdiyon nagngol Herodes un siya ud mangiyapu utdin Galilea dit bagbagaon dat tagu maipanggop sidat kokkoon Jesus. Ot nabulubulung ta kanan dat uduma tagu un ummungal si Juan un Mambubunyag. ⁸ Sadat udum kanan da un sadit Elias un nampaila. Ot sadat udum payyan kanan da un osa'n propetan Apudyus sidit aw-awe un ummungal.

⁹ Yoong si Herodes kinnanana un, "Pinaputul ku dit ulun Juan ot singgadan na un tagu tun madamdama ku?"

Utdi, piyaona'n talon maila si Jesus.

Pinakanan Jesus Dat Aduadu'n Tagu (Mateo 14:13-21; Marcos 6:30-44; Juan 6:1-14)

¹⁰ Utdit nangulin dat apostoles un imbaun Jesus, imbaga da kan siya dat kingkingwa da. Ot indallay na dida un dida'l lawa utdit ili'd Betsaida ta ida man-illong. ¹¹ Matigammuwan man dat aduadu'n tagu inunud da dida.

Natalok si Jesus un nangila utdat tagu'n dummatong ot tinudtuduwana dida maipanggop sit mangiyapuwan Apudyus kan pinapiyana pay dat masakit.

¹² Utdit gumidgidamon ummoy dat kagwam pulu't duwa un disipulus kan Jesus un kanan dan, "Maid tagtagguwan situ, pada nom dan tagu ta umoy da mangila't manganan da kan umbogan da utdan adani'n boboloy."

¹³ Yoong summungbat si Jesus un kanana'n, "Dikayu'd mangtod si kanon da."

Kanan da un, "Lima'n bukolā tinapay kan duwa un ikana lawa tun antu kan dikami. Siya a, nu umoy kami gumatang si ipakan sidatu'n amoamoda tagu."

¹⁴ Ta umoya lima'n libu dat lalaki utdi un adi naibilang dat babai kan aabeng.

Ot kinnanana Jesus kan dida un, "Mantupakon yu dida'n maul-ulmungan si sinlilimampulu."

¹⁵ Tinungpal da dit imbagan Jesus un pinantupak da dat tagu.

¹⁶ Inalan Jesus dit lima'n tinapay kan duwa un ikan asina nantangad langit un nanyaman kan Apudyus asina biniibiik dida un intod sidat disipulus na ta iwalas da utdat tagu.

¹⁷ Losan da un nabsuga nangan. Ot sinupon da man dat nabun-an, napnu dat kagwampulu't duwa un lakba.

Imbagan Pedro Nu Singngadan Jesus

(Mateo 16:13-19; Marcos 8:27-29)

¹⁸ Sin-algawan, manlulluwalu si Jesus un sadat disipulus na ullawa dat bulun na. Maabus man, inimus na kan dida un, "Singngadan dit kanan dat tagu kan sakon nu?"

¹⁹ Ot summungbat da un, "Sika kanu si Juan un Mambubunyag. Kanan pay dat udum un sika kanu dit Elias, yoong sadat udum payyan kanan da un osa kan propetan Apudyus sit aw-awe un ummungal."

²⁰ "Yoong dikayu nu? Singngadan ku utnat kanan yu?" inimus Jesus kan dida.

Summungbat si Pedro un, "Sika dit Kristu un imbaun Apudyus."*

Impatigammun Jesus Dit Mapatoyan Kan Umungalana

(Mateo 16:20-28; Marcos 8:30-9:1)

²¹ Utdi, binilibilin na dida un adida ibagbaga't udum tu. ²² Kinnanana un, "Sakona Inyanak di Tagu masapula sagapalok dat adu'n ligat. Sumdiyan dat lalallakay di Judio, aap-apun di padi kan mimistulun di lintog sakon. Mapatoyak yoong paungalonak kan Apudyus utdin maikatlu'n al-algaw."

²³ Ot kinnanana kan dida'n losan un, "Nu sinnat mamiya un maidagamung kan sakon, masapula igongda naona somsomkon dit mataguwana uttun pita, bukudona dit kulus † na asi umunud kan sakon. ²⁴ Ta sat tagu'n manalakug sit mataguwana't tun pita, matalak na dit mataguwana't inggaingga. Yoong sat tagu'n matalak na dit mataguwana't tun pita maipagapu't manuttuwaana kan sakon, maitdan si mataguwana't inggaingga. ²⁵ Ngadan nat maganab nat osa'n tagu nu mangkuwa na dan losana binaknang situn lubang yoong matalak na dit mataguwana't inggaingga? ²⁶ Singngadan na mana mangibain kan sakon pada na pay sidan tududuk, ibain ku pay nu mangulinak. Ot nu mangulinaka Inyanak di Tagu, awad kan sakon dit nakaskasdaawa kinangatun Amak ot bulun ku dan anghel. ²⁷ Ot tuttuwa

* **9:20** Sat piyaona un ugudon dit Kristu onnu Mesias, sat nadutukan un insapatan Apudyus un ibaun na un managu utdat tagu. † **9:23** Ilan yu utdin Mateo 16:24

tun ibagak un, dikayu'n awad sinsatun awad da ud adi yan matoy inggana't maila da dit mangiyapuwan Apudyus."

*Sat Nambaliwan Dit Ilan Jesus
(Mateo 17:1-8; Marcos 9:2-8)*

²⁸ Lumabas man umoya walu'n algaw sit nangibagaan Jesus sidatu, indallay na da Pedro, Juan kan Santiago un nanagada't dit bateleda umoy manluwalu. ²⁹ Madama mana manlulluwalu, nabaliwan dit ilan Jesus ot sat badut na manilisiling dit kapolkas na.

³⁰ Kaklata inggaw da ud duwa'n tagu un makabagbagbaga kan siya un sada Moses kan Elias. ³¹ Mampasiling pay dit ila da ot nambabagbagaan da dit dandani'n mapatoyan Jesus un tungpalona't din Jerusalem.

³² Si Pedro kan dadit bulun na, amod dit suyop da yoong nakalikna da ot naila da dit dolang Jesus kan sadadit duwa'n sumisikad sidit sog-on na. ³³ Utdit tengyan dat duwa'n lalaki si Jesus kinnanana Pedro kan siya un, "Apu, napiya ta antu taku't tu. Mangwa kami si tulu'n sigay ta mangkuwam nat osa, mangkuwan Moses nat osa kan mangkuwan pay Elias nat osa." Yoong adin Pedro sinomsomoka ummuna dit imbaga na.

³⁴ Utdiya mangibagbagaana't di, inggaw bunot un nangayyung kan dida ot amod dit kimut da utdit sinakubuwana da Jesus. ³⁵ Inggaw ginga un nanligwat sit bunot un kanana'n, "Siyatu ud Anak ku un pinilik, dumngol kayu kan siya."

³⁶ Utdit guminok dit ginga, si Jesus ullawaon dit ininggaw. Ot naid nangibagbagaan da utdiya timpu utdat naila da.

*Pinapiyan Jesus Dit Abenga Sinakayan di Dimunyu
(Mateo 17:14-18; Marcos 9:14-27)*

³⁷ Mabigat man sidit nakagusad daon sidiya bateled, aduadu'n tagu un ummoy ummabat kan Jesus.

³⁸ Kaklata napanakuy dit osa un kanana'n, "Mistulu, pangngaasim ud ta ilam tun os-ossaana abeng ku un lalaki. ³⁹ Ta awad dimunyu un kanayuna sumakay kan siya ot nu sakayana kaklata mapanakuy un manwogowogowog inggana't manlalablab tun sangi na. Palpaligatona'n talon ot adina matetengyan. ⁴⁰ Kindaw ku un addagon danat disipulus nu yoong adida maboolan."

⁴¹ Summungbat si Jesus un, "Ay, naid pammati yu un tagu't tuwa lonap kan bokobokon nat somsomok yu. Kamaan nat kabayag ku un iinggaw kan mangiyaanus kan dikayu inggana't manuttuwa kayu?" Utdi kinnana'n Jesus sidit ama un, "Idatong nu uttu nat abeng nu."

⁴² Kumatkatam man dit abeng kan Jesus, indublang dit dimunyu ot pinanwogowogowog na. Yoong inggimaun Jesus dit dimunyu. Pinapiyan Jesus dit abeng asina inyulin kan amana.

⁴³ Losan dat tagu'n nasnasdaaw sidit amoda pannakabalin Apudyus.

*Imbagan Uman Jesus Dit Mapatoyana
(Mateo 17:22-23; Marcos 9:30-32)*

Utdiya masmasdaawan da utdat losana kingwan Jesus, kinnanana utdat disipulus na un, ⁴⁴ "Amaan yu kad donglon tun ibagak kan dikayu. Sakon un Inyanak di Tagu dandaniyon un maiyawatak sidat tagu."

⁴⁵ Yoong adida naawatan dit imbaga ta nailimod dit kaipooyana kan dida. Ot umogyat da un mangimus kan siya.

*Sat Kangattuwan Sin Mangiyapuwan Apudyus
(Mateo 18:1-5; Marcos 9:33-37)*

⁴⁶ Adina mabayag nampasungsungbat pay lawan dadit disipulus nu singngadan na kan dida dit kangattuwan. ⁴⁷ Tigammun Jesus dit somsomok da ot nangala si abeng asina pinasikad sit sog-on na. ⁴⁸ Ot kinnanana kan dida un, “Singngadan na mana mangawat situwa abeng un ipagapu na kan sakon, sakon ud inawat na. Singngadan na mana mangawat kan sakon, inawat na pay dit nangibaun kan sakon. Ot sat kadobaan kan dikayu, siya ud gattoka kangattuwan.”

*Sanat Adi Gumusul Kan Dikayu Bulun Yu
(Marcos 9:38-40)*

⁴⁹ Utdi, gumminga si Juan un kanana'n, “Apu, nakaila kami si tagu un manaddag si dimunyu un usalona nat ngadan nu. Yoong inyapa mi dit koona ta bokona bulun taku.”

⁵⁰ Yoong kinnanana Jesus kan siya un, “Adiyu iyapa ta sat tagu'n adi gumusul kan dikayu, bulun yu.”

Adin Dat iSamaria Pinalnok Si Jesus Sit Boboloy Da

⁵¹ Utdit dandaniyon dit mangulinan Jesus ud langit, ingkoddong na un talona umoy ud Jerusalem. ⁵² Ot nangibaun si uduma tagu un umun-una nu siya. Kadon ummoy dat naibaun sit osa un boboloy sidin Samaria ta ida managana si inggawana. ⁵³ Yoong sadat tagu't di adida piyaona palnokon si Jesus sit boboloy da gaputa natigammuwan da un umoy ud Jerusalem.

⁵⁴ Magngolan man da Juan kan Santiago un disipulus na tu, kinnanana da un, “Apu, piyaoma ayagan mi dit apuy un manligwat langit ta sobgona dida?”

⁵⁵ Yoong ummaswing si Jesus ot inggimau na dida. ⁵⁶ Ot magangput man di kaysan da si uduma boboloy.

*Sadat Mamiya'n Maibuyut Kan Jesus
(Mateo 8:19-22)*

⁵⁷ Utdi un manaddalanan da inggaw osa un lalaki un maitungtung-ud kan siya un kanana'n, “Apu, maitung-udak kan sika si kigada ayam.”

⁵⁸ Summungbat si Jesus un kanana'n, “Unnay pay dan buwot ta awad lunguga inggawan da kan dat sissiwit ta awad lubu da. Yoong sakona Inyanak di Tagu, naid boloy ku ut man-illongak.”

⁵⁹ Utdi, kinnanana Jesus sit osa kan dida un, “Maitung-ud ka kan sakon.”

Yoong summungbat dit lalaki un kanana'n, “Apu, oni ta umoyak yan ilbon si amak.”

⁶⁰ Summungbat si Jesus un, “Bay-am ta sadat adi manuttuwa kan sakon ud mangilbon sidat natoy kan dida. Yoong nu sika, umoy kaot iwalagawag dit maipanggop sin mangiyapuan Apudyus.”

⁶¹ Kinnanana pay dit osa un, “Maitung-udak kan sika Apu, yoong umoyak yan ipalang sidat kabboloy ku.” ⁶² Kinnanana Jesus kan siya un, “Sat manlugi'n mangaladu ta maka-aswiaswing sit awid na bokona naselbi utdin mangiyapuan Apudyus.”†

10

Imbaun Jesus Dat Pitumpulu't Duwa

¹ Maabus man di, namili si Jesus si pitumpulu ya duwa payyana tagu un ibaun na un sindogwa ta umun-una da nu siya utdan losana boboloya ayana.

† 9:62 Sat kustu un kaipooyana, sat manlugi'n umunud kan Jesus yoong makaaswiaswing sidat tinaynana bokona naselbi utdin mangiyapuan Apudyus ta adina maiyossaan dit somsomok na un manselbi kan siya.

² Sit daan da un manalan, kinnan Jesus kan dida un, “Adu dat adi makatigammu kan sakon yoong akit dan manudtudu kan dida un kama’t din adu un maani yoong akit dan man-ani. Isunga iluwalu yu kan Apudyus un sinkuwa’t din maani ta mangibaun si ad-adu payyan un man-ani. ³ Ingkayunon. Ot donglon yu, kama kayu’t ubbun di kannelu un ibaun ku utdan tanana asu. ⁴ Adi kayu mambalun si pilak onnu mangawit si pasiking onnu kapatus. Adi kayu mailomga’n makabagbaga si tagu utdan dalan yu. ⁵ Singngadan na mana boloy nat longkon yu, umuna’n ibaga yu un, ‘Iluwalu mi ta ipooy Apudyus un kapkapiya kayu uttuwa boloy.’ ⁶ Ot nu awad mamiya kan dida un kapkapiya, maituttuwa un kapkapiya da. Yoong nu naid, maugnut dit imbaga yu. ⁷ Makaigaw kayuwon kan dida utdiya boloy un adi kayu umali-alis si uduma boloy. Ot kanon yu kan inumon yu dan isunad da kan dikayu ta kalobbongan yu di un kama’t tangdan yu un mangkokwa. ⁸ Nu awad dakngon yu si ili ta palnokon dikayu’t dat tagu, kanon yu nu singngadan nat maisunad kan dikayu. ⁹ Papiyaon yu dat masakit sidiya ili ot ibaga yu kan dida un, ‘Adaniyon kan dikayu dit mangiyapuwan Apudyus.’ ¹⁰ Ot nu awad dakngon yu ut ili ta adi dikayu palnokon umoy kayu’t dan kalsa ta ibaga yu kan dida un, ¹¹ ‘Ulay satu’n gabun tun ili yu un naipakot situn iki mi punasan mi ta bintaga’n madusa kayu. Ot somsomkon yu un ummadani kan dikayu dit mangiyapuwan Apudyus.’ ¹² Ibagak kan dikayu un, un-unnay dit dusan dat iSodoma* nu san dusan dat tagu’t diya ili nu timpun mangukuman Apudyus,” kinnan Jesus.

*Sadat Tagu’n Adi Nanuttuwa Kan Jesus
(Mateo 11:20-24)*

¹³ Intuluy Jesus dit nambagbaga un kanana’n, “Kaasi kayu un iCorazin kan iBetsaida ta adu dat kingwaka nakaskasdaaw sidin ili yu yoong adi kayu kampay nandadaoli. Nu utdin Tiro kan Sidon ud nakwaan da, dagus okyana nambadut da si ganggoti kan nantutupak da utdit kagabuwun un mangipail-an da un talona mandadaoliyan da dat basul da. ¹⁴ Isunga ibagak kan dikayu un, un-unnay din dusan dan iTiro kan iSidon nu san dusa yu un iCorazin kan iBetsaida nu timpu un mangukuman Apudyus. ¹⁵ Ot dikayu paya iCapernaum, sanat kanan yu maidayaw kayu’d langit? Bokon! Maidawat kayu’t din impiyelnu.”†

¹⁶ Imbagan pay Jesus un, “Sat tagu’n dumngol sidat itudtudu yu, sakon ud talona donglona. Sat tagu’n sumumdi kan dikayu, sakon ud talona sumdiyana. Ot sat tagu’n sumumdi kan sakon, sumdiyana pay dit nangibaun kan sakon.”

Sat Nangulinan Dat Pitumpulu’t Duwa

¹⁷ Utdit nangulin dat pitumpulu’t duwa’n imbaun Jesus, nantattalok da ot imbaga da kan Jesus un, “Apu, ulay sadat dimunyu tuttuwaon dikami nu addagon mi dida un usalon mi nat ngadan nu.”

¹⁸ Summungbat si Jesus un kanana’n, “On, nailak si Satanas un naotdag un kama si kilat un nanligwat langit. ¹⁹ Donglon yu tun ibagak. Initdak dikayu si pannakabalin un mangabak sit losana pannakabalin ud kabusul taku un si Satanas. Ot ulay dabbokon yu dan ulog kan gayyaman adida dikayu kalkaling-on. ²⁰ Yoong ulay nu kama’t nata tuttuwaon dikayu’t dat dimunyu, masapula bokona siya di dit matalokan yu nu adi san naikanglitan dan ngadan yu ud langit.”

* **10:12** Ilan yu utdin Mateo 10:15 † **10:15** Onnu Hades

*Naanggom Si Jesus
(Mateo 11:25-27; 13:16-17)*

²¹ Utdi payona timpu, pinan-ang-anggom Ispiritu Santu si Jesus ot nanluwalu un kanana'n, "Manyamanak Ama un Apu ud langit kan situn pita ta impatigammum sidat bokona diadal dat inlimod nu utdat nasilib kan diadal. On, yamanok Ama ta siya'd piniyama makwaana."

²² Maabus mana manluwalu kanana't dat tagu un, "Impulang Amak kan sakon dat losana banag. Ot maid kustu'n makatigammu't dan losana maipanggop kan sakona Anak Apudyus nu adi si Amak. Padana pay un maid gattoka makatigammu't dan losana maipanggop kan Amak nu adi sakona Anak na kan singngadan na mana piyaoka mangipatigammuwan."

²³ Utdi, nansagung si Jesus sidadit disipulus na ot kinnanana kan dida pay lawan, "Nagasat dan makaila utdat losana mailayu uttun satun. ²⁴ Tuttuwa tun ibagak un aduadu'n propetan Apudyus kan al-ali utdit un mamiya'n makaila utdat mail-ila yu yoong maid inila da. Piyaon da pay makangngol sidan dongdonglon yu yoong maid dingngol da."

*Abalig Maipanggop Sit Nabalu'n Samaritano
(Mateo 22:34-40; Marcos 12:28-31; Roma 13:8-14)*

²⁵ Utdi, inggaw osa'n mistulun di lintog un ummoy namadpadas kan Jesus un kanana'n, "Mistulu, ngadan nat kook dalapnu matawid ku dit mataguwak si inggaingga?"

²⁶ Kanan Jesus kan siya un, "Ngadan dit kanan dit naikanglita Ugud Apudyus? Innon din man-aawat nu?"

²⁷ Summungbat dit lalaki un, "Masapula iyossaan nu nat losana aangsom, losana bilog nu, kan losana somsomok nu un mamippiya kan Apudyus kan masapula piyaom dan bulun nu un kama't nat mampipiyam sinat long-ag nu."

²⁸ Kanan Jesus kan siya un, "Kustu nat insungbat nu. Siya'd koom ot awad mataguwam si inggaingga."

²⁹ Yoong piyaon dit mistulun di lintog ikalintogan dit long-ag na ot inimus na uman kan Jesus un, "Ngadan dan bulun ku un piyaok nu?"

³⁰ Inyabalig Jesus dit sungbat na un kanana'n, "Sin-algawan, inggaw osa'n Judio un gumusagusada nanligwat Jerusalem un umoy Jerico. Yoong inggaw man sit kalsa inabat na dat tulisan un nangala't dat losana kukuwa na. Nilabusan da kan pinangpang-ok da asida tinengyana matmattoyan. ³¹ Utdi, naisammu un nanlaus dit osa un padin di Judio un gummusad sidit kalsa. Maila na man dit tagu, nanliglig sit biik dit dalana lummaus. ³² Inggaw payyan Judio un kaganakan Levi un nangoy sidi ot dumatong man sit ininggawan dit tagu, naila na yoong nilausana umana lawa un niligligan.

³³ "Yoong inggaw osa'n Samaritano † un nangoy pay sidiya dalan. Maila na man dit matmattoyan, nadaguwan. ³⁴ Ummoy na inisigan dat sugat na si lana kan alak, asina binobobod. Utdiyon, pinangkabayu na dit tagu utdit kabayu na asina inyoy sit boloya oobgan di kakkaili un siya'd nangandogana kan siya utdiya labi.

³⁵ "Mabigat man, nangitod si pilak sidit singkuwa't dit boloy asina kinanan un, 'Pangaasim ta ayyuwanam tuwa tagu ot nu adina umanay tun itdok asik dogaan nu mangulinak.' "

† **10:33** Sadan Samaritano dida ud tagu't din probinsiya'd Samaria ot lalawwengon dat Judio dida.

³⁶ Utdi, inyimus Jesus sidit mistulun di lintog un, “Utnat somsomok nu ngadan na utdat tulu un lummaus dit kustu un bulun dit tagu’n pinangpang-ok dat tulisan?”

³⁷ Summungbat dit mistulun di lintog un, “Sadit osa un nangaasi kan siya.” Kanan Jesus kan siya un, “Siya, ot ikan ta siya’d koom pay dit kingwana.”

Ummoy Jesus Biniling Da Marta Kan Maria

³⁸ Utdit manaddalanan da Jesus un umoy Jerusalem, dintong da dit osa’n boboloy ot inggaw osa’n babai’n mangngadan kan Marta un nangawis kan dida utdit boloy da. ³⁹ Inggaw sunud Marta un babai’n mangngadan kan Maria. Utdit mantudtudu si Jesus ummoy si Maria nantupak sit sog-on dit ikin Jesus un mandodongngol sidit itudtudu na. ⁴⁰ Yoong si Marta maallem sit mansaganaana ot inummoy kan Jesus un kanana’n, “Apu, adim kad maila un tinengyanak kan sunud ku un ossaan un man-as-aswinga mansagana? Ibagam ud kan siya ta tulunganak.”

⁴¹ Kanan Apu Jesus un, “Marta, Marta, kaadu’n ullawan di madanagam kan mabulungam. ⁴² Ossaana lawa’d kapotgan ot siya’d pinilin Maria, ot maid makaala kan siya uttuwa pinilina.”

11

Nantudtudu Si Jesus Maipanggop Si Luwalu (Mateo 6:9-13; 7:7-11)

¹ Sin-algawan, manlulluwalu si Jesus. Gangputona man dit luwalu na osa utdat disipulus na dit ummadani kan siya un kanana’n, “Apu, tudtuduwam ud pay dikami un manluwalu un padan Juan un nantudtudu’t dat disipulus na.” ² Kinnana’n Jesus kan dida un, “Nu manluwalu kayu siya tu tun kanan yu.

‘Ama, iluwalu mi un madaydayaw nat ngadan nu.

Iluwalu mi un dumatong nat man-apuwam.

³ Itdom dan kanon mi un inalgaw.

⁴ Pakawanom dan basul mi un padan dit mamakawanan mi utdat makabasu kan dikami. Ot adim ipalubusa masugsugan kami.’ ”

⁵ Ot kinnanan pay Jesus sidat disipulus na un, “Kaspangaligan ta osa kan dikayu ud umoy sit gayyom na si gawan di labi ot kanana un, ‘Gayyom, pangngaasim ta pabuludanak si tulu’n tinapay nu ⁶ ta awad gayyom ku un dummagas ot maida talon isunad ku kan siya.’

⁷ “Yoong madin dit gayyom na mambukat ta kanana un, ‘Adika lumin-galing ta nasaludsudan nat sawang kan masuyop kamiyon. Nasadutaka gumangun.’

⁸ “Ibagak kan dikayu un ulay nu gayyom na, adina piyaona gumanguna mangtod. Yoong gaputa adin kampay dit awad sit lasin lipsutan dit mangkodaw, mangtoda lawa utdat masapul dit gayyom na.

⁹ “Ot padana pay un ibagak kan dikayu, adi kayu lumipsuta mangkodaw kan Apudyus sidan masapul yu ot itdona kan dikayu. Adi kayu lumipsuta man-inap sidan masapul yu ot tulungan dikayu kan siya un mangdas. Adi kayu lumipsuta mangkogkog sit sawang na ot ibukatan dikayu kan siya. ¹⁰ Ta losana mangkodaw kan Apudyus maitdan, losana man-inap makaodas kan losana mangkogkog sit sawang na maibukatan.

¹¹ “Apay awad kad ama un mangtod si ulog sinat abeng na nu mangkodaw si ikan? ¹² Onnu mangitod si ammabuy nu mangkodaw si iplug? Maid. ¹³ Ot nu dikayu un nadadaga tagu tigammu yu un mangitod si napiya utdan anak

yu, amodot kan Ama yu ud langit ta itdona pay si Ispiritu Santu kan dikayu nu kodawon yu!”

Da Jesus Kan Beelzebub

(Mateo 12:22-30; Marcos 3:20-27)

¹⁴ Sin-algawan, inaddag Jesus dit dimunyu'n nampaumol sidit tagu. Utdit tinengyan dit dimunyu dit tagu makabagbagaon ot nasnasdaaw dat nakaila.

¹⁵ Yoong inggaw da ud udum un kanan da un, “Si Beelzebub un pangat dat dimunyu ud nangitod kan siya utnat pannakabalin na un mangaddag sidan dimunyu.”

¹⁶ Yoong inggaw da pay uduma mamadpadas kan Jesus ot kindaw da un mangipaila't am-amug ta mamnoka da nu tuttuwa'n nanligwat kan Apudyus dit kaboolana.

¹⁷ Yoong tigammun Jesus dit somsomok da ot kinnanana kan dida un, “Sanat ili un mambibinnusul pay lawan dan tagu na, adina mandonoy. Padana pay sidat simbalyana mambibinnusul da pay lawan, makaskasway da. ¹⁸ Ot nu mambibinnusul da Satanas kan dat bulun na, adina mandonoy dit mangiyapuwan. Ta kanan yu un man-addagak si dimunyu un si Beelzebub dit mangitod si pannakabalin ku un mangaddag. ¹⁹ Ot nu si Beelzebub dit nangitod si pannakabalin ku un mangaddag si dimunyu, ngadan nat nangitod si pannakabalin danat buyut yu un mangaddag si dimunyu nu? Sadan bulun yu pay lawan ud mamonokna bokon nat kanan yu. ²⁰ Ot gaputa si Apudyus ud nangitod si pannakabalin ku un mangaddag si dimunyu, siya ud mangil-an un dummatongon kan dikayu din mangiyapuwan Apudyus.

²¹ “Nu sanat osa'n gumibiloga tagu ta nasasaggana dat almas na un mangandog sit boloy na, maid makaakaw sidat kukuwa na. ²² Yoong nu amo nabilog nu siya dit umoy un mangabak kan siya, alana'n aminon dat almas un manalgod dit singkuwa't dit boloy asina goggogwaon dat samsam na utdat bulun na.

²³ “Sat tagu'n adi gumungguy kan sakon, busulona'd sakon. Ot losan dat tagu'n adi tumulunga mangawis sidat tagu un manuttuwa kan sakon, dida'd mangiyad-adayu't dat tagu kan sakon.”

Sat Man-ulinan Di Nadadaga Ispiritu

(Mateo 12:43-45)

²⁴ Intuluy Jesus un kanana'n, “Nu lumaksun nat nadadaga ispiritu utnat tagu'n sinakayana, umoy man-ayaayaw sidit igawa naid si danum un man-inap si uduma man-illongana. Nu maid odasana't inggawana kanana un, ‘Mangulinak sit boloy ku un tinengyak.’ ²⁵ Ot mangulin kad dakngona dit tagu un kama't boloya nadalus kan nauinus un naid payyan inggaw. ²⁶ Utdi, umoy mangidallay si pitu'n ispiritu'n amo nadaddadag nu siya ot longkon da un igawan diya tagu. Kadon amo nadaddadag dit kasasaad didiya tagu nu sadit damu.”

Sat Kagasatana Tagu

²⁷ Utdiya mambagbagaan Jesus inggaw babai't dat kaaduwana indangsol na dit gingana un kanana'n, “Talona nagasat dit babai un nangiyabeng kan nanagibi kan sika.”

²⁸ Yoong kinnanana Jesus un, “On, yoong nagasgasat dat dumngol kan manungpal sit ugud Apudyus.”

Kindaw Da Un Man-am-amug Si Jesus

(Mateo 12:38-42)

²⁹ Utdit umad-adu dat tagu'n mangkadatong nambagbaga't Jesus un kanana'n, "Nadadag dan tagu't tun satuna lonap. Man-inap da si amuga mangilasinan da un imbaunak kan Apudyus yoong maid udum si mangilasinan ut ipailak nu adi sat naipasamak kan Jonas sidit aw-awe. ³⁰ Ta sat napasamak kan Jonas dit nangil-an dat iNineve un si Jonas imbaun Apudyus. Ot padana pay un sat mapasamak kan sakon un Inyanak di Tagu dit mangil-an dat tagu un si Apudyus ud nangibaun kan sakon.

³¹ "Ot nu dumatong dit al-algawa maukuman dat losana tagu sumikad tu dit babai'n apun dat iSeba utdit aw-awe un mamabasul sidat tagu't tun satun. Ta nanligwat sin adaddayuwana ili un ummoy nandongol sit ugud didit nalainga Ali Solomon. Yoong antu kan dikayu ud nangatngatu nu si Ali Solomon yoong adiyu donglon. ³² Utdiya al-algawa maukuman dat losana tagu, sumikad tu dat iNineve un mamabasul sidan tagu't tun satun. Ta utdit nagngolan dat iNineve dit intudtudun Jonas, nandadaoliyan da dat basul da. Ot antu kan dikayu'd nangatngatu nu si Jonas yoong adiyu tuttuwaon."

*Sat Silaw Di Long-ag
(Mateo 5:15; 6:22-23)*

³³ Kinnananan payyan Jesus un, "Maid tagu't manongog si pingki asina isuluk onnu tangban si duyas nu adi igga na utdit kustu un iiggaan di pingki dalapnu sadan tagu'n lumnok maila da dit padda na.

³⁴ "San ata yu kama nu siya'd silaw nat long-ag yu. Isunga nu napadda nat ata yu, napadda nat losana long-ag yu. Yoong nu nadalam nat ata yu, nakolop pay nat losana long-ag yu. ³⁵ Isunga ilan yu ta sanat silaw un awad kan dikayu tuttuwa'n napadda un bokona napangot. ³⁶ Ta nu nasilawan nat losana long-ag yu un naid akit si kolop na, talona napadda un kama nu masisillawan si napaddapadda'n silaw."

*Inomlan Jesus Dat Fariseo Kan Mimistulun Di Lintog
(Mateo 23:1-36; Marcos 12:38-40)*

³⁷ Magangput man Jesus un ibaga di, inawis dit osa'n Fariseo utdit boloy na ta umoy makakan kan siya. ³⁸ Inummoy si Jesus ot utdit mangan da nasdaaw dit Fariseo ta adin Jesus nambu'u un kama't dit kadawiyana mambubu'u da nu daan dan mangan.

³⁹ Ot kinnananan Jesus kan siya un, "Dikayu'n Fariseo kama kayu't tagu'n sad kiwasana ullawa dat lasin dat tasa kan da pinggan. Ta buluwan yu dat ima yu yoong sanat dalom yu napnu't kinaagum kan kinadadag. ⁴⁰ Natingtingangan kayu! Bokon kad un si Apudyus un nangwa't dit makindalom, kingwa na pay dit makinlasin? ⁴¹ Dalusan yuwot nat aangson yu ot itdon yu utdan kakkaasi dat awad kan dikayu kad nadalus dat losana kakigad yu.

⁴² "Yoong kakkaasi kayu pay un Fariseo. Ta itdon yu kan Apudyus ud ingkapulun nat losana apit yu un mampabangu't tipoy yoong niliwayan yu un koon dan nalintog kan niliwayan yu un piyaon si Apudyus. Siyadatu dan lumbonga umuna'n tungpalon yu un adiyu pay liwayan dan udum.

⁴³ "Kaasi kayu un Fariseo ta pipiyaon yu un mantupak sit sangu utdin sinagoga kan pipiyaon yu nu dayawon dikayu nu umoy kayu't dan aabtan di tagu. ⁴⁴ Kaasi kayu! Kama kayu't dan lobona maid iimmatunana un dabdabbokona lawan dat tagu ta adida tigammu un lobon."

⁴⁵ Utdi, osa't dat mimistulun di lintog dit summungbata kanana'n, "Mistulu, maitagom kami paya mabainan sinata imbagam."

⁴⁶ "Kaasi kayu pay un mimistulun di lintog," kinnananan Jesus. "Kama kayu't mampabukud sidan tagu si nadagsona awit sinat adu'n bilina ipatungpal yu yoong adi kayu'n talon sumalak. ⁴⁷ Kakkaasi kayu ta pabaluwon yu dat

lobon dat propetan Apudyus un pinatoy dat inapu yu utdit aw-awe. ⁴⁸ Siya'd mangipaila un piniya yu dit kingwa da ta pinatoy da dida asiyu pabaluwon dat lobon da.

⁴⁹ “Satu'd mangipaila utdit kinasilib Apudyus ta kanana't dit aw-awe un, ‘Mangibaunak kan dida si adu'n propetak kan apostoles yoong patoyon da dat udum kan dida kan palpaligaton da dat udum.’

⁵⁰ “Isunga dikayu'n tagu uttun satuna lonap dan madusa maipagapu't dit napatoyan dat losana propetan Apudyus manlugi't dit nakwaan tun lubung ingga na uttun satun. ⁵¹ Manlugi't dit napatoyan Abel inggana kan Zacarias un pinatoy da utdit bolaaat dit altar kan timplu. On, ibagak kan dikayu un sungbatan dan tagu't tuwa lonap dit napatoyan da nu dumtong nat timpu.

⁵² “Kaasi kayu un mimistulun di lintog ta linappodan yu dat tagu utdit makaawatan da utdit katuttuwaana maipanggop kan Apudyus. Adiyu piyaona tuttuwaon ot lappodan yu pay dan mamiya un manuttuwa.”

⁵³ Tengyan man Jesus diya boloy inlapun dat mimistulun di lintog kan Fariseo un suganggon si Jesus kan pasungbaton sidat nadumaduma un imus da. ⁵⁴ Ta uuwayon da nu awad maisungbat na si mangidaluman da kan siya.

12

Alimbanan Yu Danat Man-ag-agin

(Mateo 10:26-27)

¹ Kad pay sidiyon, madabdabbil dat aduadu'n tagu'n naammung un ulaya lawa'n mandidinnabbok da si iki.

Inun-unan Jesus binagbaga dat disipulus na un kanana'n, “Alimbanan yu dit bubud dan Fariseo. San piyaoka ugudon sadit kinaman-ag-agin da. ² Ta maid mailimod si adi maikolwag onnu maisuluk si adi maipaltaw nu dumtong din timpu na. ³ Isunga singngadan na mana inlimod yu un imbaga maikolwag ot sat inyagasaas yu utdin kuwaltu maipalawag sidan kataguntagu.”

Sat Gattoka Iyogyat

(Mateo 10:28-31)

⁴ Intuluy Jesus ot kanana'n, “Ibagak kan dikayu'n gagayyom ku un adi kayu umogyat sidan kumatoy si long-ag un siya ullawa'd mabalina makwa da.

⁵ Yoong ibagak kan dikayu dit gattoka iyogyat yu. Iyogyat yu si Apudyus ta mabalin na un patoyon tun long-ag kan siya ullawa ud awad si pannakabalin un mangipagkal sit kadogwa yu utdin impiyelnu. On, ibagak kan dikayu un siya ud gattoka iyogyat yu.

⁶ “Ta si Apudyus, bokona liuwana dikayu. Somsomkon yu dan tilin un duwa'n sipinga lawa dit bayad dat lima yoong maid osa si liuwan Apudyus.

⁷ Ulay nat buuk yu tigammun Apudyus nat bilang na. Siya'd gapuna un adi kayu umogyat ta napotpotog kayu kan Apudyus nu sadan tilin.”

Sat Mangipudnuwan Kan Mangisuliban Kan Jesus

(Mateo 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ Intuluy Jesus un kanana'n, “Ibagak kan dikayu, un singngadan na mana mangipudnu utdan tagu utdit manuttuwaana kan sakon, sakona Inyanak di Tagu ipudnuk pay sidan aanghel Apudyus un manuttuwa. ⁹ Yoong sat mangisulib sidan tagu utdit manuttuwaana kan sakon, isulib ku pay sidan aanghel Apudyus.

¹⁰ “Mapakawan nat tagu'n mangibaga't nadadaga maisuganggang kan sakona Inyanak di Tagu yoong sat tagu un mangibaga si lawenga maisuganggang kan Ispiritu Santu adina un talon mapakawan.

¹¹ “Nu idallay dikayu’t dan sinagoga dalapnu imusan dikayu onnu idallay dikayu’t dan tutulay onnu utdat nangangatu un pangat adi kayu madanagan nu inon dit mansusungbat yu onnu ngadan nat ibaga yu. ¹² Ta utdiya timpu si Ispiritu Santu dit mangipatigammu kan dikayu’t dit masapula ugudon yu.”

Abalig Maipanggop Sit Baknanga Tung-ug

¹³ Utdi, inggaw osa’n lalaki’t dat kaaduwan un kanana kan Jesus, “Mistulu, ibagam man kan sunud ku ta igogwaanak sidan tawid mi kan amami.”

¹⁴ Imbagan Jesus kan siya un, “Maid kalintogaka mamingay kan dikayu utdin tawid yu. Bokona sakon nat mangwa’t nat.” ¹⁵ Utdi, intulutuluy na un nambagbaga kan dida’n losan un kanana’n, “Ilan yu kan alimbanan yu dan losana ilan di kinagamgam. Ta san kaandun di mataguwan di osa’n tagu’t tun pita bokona maibasal sit sanikuwana ulay nu talona baknang.”

¹⁶ Ot imbagan Jesus tuwa abalig kan dida un, “Inggaw osa’n baknanga tagu un aduadu dit naapit na utdit pita na. ¹⁷ Ot nansomsomok un kanana’n, ‘Ngad kan nin kook? Bang-og din alang ku un mamintokak sidan apit ku.’ ¹⁸ Mansidi kanana un, ‘Ay, siyatu ud kook. Gosayok din alang ku ta mangwaak si dakodakolana mamintokak sidin apit ku kan mamonponak sidan losana kukuwak. ¹⁹ Asik kanan kan sakon pay lawan un, ‘Nagasatak ta amoamod tun apit ku ot ulay piga’n daguna adiyak mangkokwa nasawalona kanok. Ot sad kook mangamanganak, mansussuyopak kan manggan-ganasaka lawa.’ ²⁰ Yoong kinnanap Apudyus kan siya un, ‘Tung-ug ka. Satu un labi matoy ka ot singngadan naon dit singkuwa utdatu’n losana tinugpun nu?’ ”

²¹ Ot inyanungus Jesus imbaga un, “Siya tu ud dolasan dan manugtugpun si binaknang da uttun pita yoong kapus da utdit man-iilan Apudyus.”

Italgod Taku Dan Kasapulan Taku Kan Apudyus (Mateo 6:25-34)

²² Utdi, imbagan Jesus sidat disipulus na un, “Isunga ibagak kan dikayu un bokona sat makan onnu badut ud ikadanag yu ²³ ta napotpotog nat mataguwan yu nu san makan kan napotpotog nat long-ag yu nu san badut. ²⁴ Ilan yu dan gowak. Adida mammula onnu man-ani, naid alang da yoong itdan Apudyus dida’t kanon da. Amo napotpotog kayu nu sadan sissiwit!

²⁵ “Singngadan na kan dikayu ud makaisulut si sinsikuwan sit mataguwana udsi mandandanagana? ²⁶ Ot nu siya di un adiyu kapuuta mangwa si kama’t di un kaakkikita banag, apay un madanagan kayu’t dan uduma banag. ²⁷ Somsomkon yu din mandadakol dan simalona sabsabung. Adida mangkokwa onnu mangganay yoong ibagak kan dikayu un amo napippiya din ila da nu sadat nangkababanola badut Ali Solomon. ²⁸ Ot nu siya di un papiyaon Apudyus dat simalona sabsabung un matagu’t tun algaw yoong mabigat kad sobgon da dida, bokon kada amo sosomkona dikayu ot itdona dat mambadut yu? Nakapsuta talon nat pammati yu. ²⁹ Bokona sadan kanon onnu inumon yu dan in-inapon yu kan bokona siya’d mabulungan yu. ³⁰ Ta siya datu dan gamgamgaman dan tagu’t tun lubang un adi makatigammu kan Apudyus. Yoong nu dikayu, tigammun Ama yu ud langit kasapulan yu datu. ³¹ Sad isosomok yuwot nat mangiyapuwana Apudyus kan dikayu ot itdona pay dan losana kasapulan yu.”

Sat Kaluub Sin Langit (Mateo 6:19-21)

³² “Dikayu un disipulus ku, adi kayu kumimut ulay nu akit kayu ta si Apudyus un Ama yu naanggoma nanomsomoka itdona dit mangiyapuwana

kan dikayu dalapnu maipantulay kayu kan siya. ³³ Sad napiya ilaku yu dat sanikuwa yu ta itulung yu dit bayad na utdan nakapus. Ot insaganaan yuwon nat long-ag yu si kamat pitaka un adina'n talon dumadaan kan kinabaknang sidin langit un adina'n talon maamin. Maid man-aakaw si makaakaw sidiyon kan maid anngat si manam-an. ³⁴ Ta san kawadan dan talipon yu siya pay ud talona sosomkon yu."

Sat Babbauna Kanayuna Nasasaggana

³⁵ Imbagan pay Jesus sidat disipulus na un, "Masapula kankanayun kayu un mansasaggana ot kankanayuna matotonggan nat silaw yu ³⁶ un kama utdan baba-unon un manguuway kan Apu da un mangulina manligwat si boda. Ta nu dumatong ot mangkogkog, ibukatan da un dagusa palnokon. ³⁷ Nagasat dan kama't di un baba-unon un adi masuyopa manguuway sidit mangulinan dit apu da. Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un mansukat dit apu da ot mantupakona dat baba-unona utdin kakakkanan ot sunadana dida. ³⁸ Nagasat dadiya baba-unon un mansasaggana'n manguuway sit apu da, gawan labi man onnu bungbung-on sin bigbigat dit sumaalana. ³⁹ Gagasmokon yu tu. Nu tigammun nat osa'n tagu nat dumakngan di man-aakaw, saganaona dalapnu adina makatukab sit boloyna. ⁴⁰ Ot padana pay kan dikayu, masapula mansasaggana kayu ta sakona Inyanak di Tagu sumaalak sit olasa adiyu nanam-on," kinnanana Jesus.

Sadat Matalgodan Kan Adi Matalgodana Baba-unon (Mateo 24:45-51)

⁴¹ Mansidi, kanan Pedro kan Jesus un, "Apu, dikami kad nat mangibagba-gaam sinata abalig onnu pati datun losan situ?"

⁴² Ot summungbat si Jesus un kanana'n, "Singngadan kad dit baba-unon un matalgodan kan nalainga man-ayuwana? Siya'd mangipaayuwana dit apu utdit boloy na kan losana baba-unona kan siya'd man-iwalas sit kanon da nu timpu na. ⁴³ Nagasat diya baba-unon nu dakngon dit apu na un manungtungpal sidat kewaala na. ⁴⁴ Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un siya'd mangitalgodan dit apu na utdat losana kukuwa na. ⁴⁵ Yoong nu bokona matalgodan, kanana't dit somsomok na un, 'Bokona masapa dit apuka mangulin,' ot lugiyana un mandatal sidat pada na un lalaki'n baba-unon kama pay sidat babai asi mangamangan kan uminum inggana't mabuubuuk. ⁴⁶ Utdiyon, dumatong dit apu na utdit al-algaw kan olas un adina nanamona dumakngana. Ot dusaon tu dit apu na ot ipalak-am na dit dusan dat adi matalgodana tagu.

⁴⁷ "Sat baba-unon un titiggammu na dit piyaon dit apu na yoong adina kampay mansagana onnu tungpalon dit piyaona un makwa, nadagson dit mansasabid da kan siya. ⁴⁸ Yoong sat baba-unon un naid si tigammu utdat piyaon dit apu na un ipakwa yoong makakwa si madusaana, nalangpaw dit mansasabid da kan siya.

"Sat tagu'n maitalgodan di adu, adu pay dit manamnana'n manligwat kan siya. Ot sat maitalgodan di ad-adu, ad-adu pay dit manamnana un manligwat kan siya."

Si Jesus Ud Mansisinaan Di Tagu (Mateo 10:34-36)

⁴⁹ Kinnanana Jesus un, "Inummoyak situn pita un nangidatong si apuy un mangukum ku utdan tagu. Ot piyaok okyana gumilagilabon. ⁵⁰ Yoong umuna yana mampaligatak ot nasigab tun angos ku un manomsomok inggana't maimagasana.

⁵¹ “Kanan yu nin un ummoyak situn pita’n mangidatong si ginok. Bokon ta dummatongaka mangidatong si mansisinaan dat tagu. ⁵² Manipud sinsat-unon, magoggogwa dan simbalyan. Nu awad lima, sadat tulu busulon da dat duwa ot sadat duwa busulon da pay dat tulu. ⁵³ Sat ama busulona dit anaka lalaki ot padana pay un sat anaka lalaki busulona dit ama na. Sat ina busulona dit anaka babai kan pada na pay un sat anaka babai busulona dit ina na. Sat katuganga un babai busulona dit manugang ot sat manugang busulona dit katuganga na.”

Mangimatunan Sit Timpu
(Mateo 16:2-3)

⁵⁴ Imbagan payyan Jesus sidat tagu’t di un, “Nu maila yu ud bunota manligwat lagud kanan yu un umudan ot tuttuwa un umudan. ⁵⁵ Nu mailayu un manligwat daya un manalan lagud kanan yu un ekang ot tuttuwa’n ekang. ⁵⁶ Man-ag-agin kayu. Maibaga yu dit kaipooyan dit ilan din langit kan satun pita yoong apay un adiyu maibaga dit kaipooyan dan mangimatunana mapaspasamak situ un timpu?”

Makaaliglu Ka Utdit Kabusul Nu
(Mateo 5:25-26)

⁵⁷ Intuluy Jesus dit nambagbaga un kanana’n, “Apay un adiyu somsomkon nu ngadan nat kustu un koon yu? ⁵⁸ Nu awad tagu’t mangidalum kan dikayu ta iyoy dikayu’t dit uukkuman, padason yu nat losana kaboolan yu un makaaliglu kan siya sit inggawan yu payyan sit dalan. Ta nu adiyu koon, lagayadon dikayu’n iyoy sidin kuis ot san kuis ipaima dikayu’t dan pulis ot ibalud da dikayu. ⁵⁹ Ot ibagak kan dikayu’n nu ibalud dikayu adi kayuwon makalaksun inggana’t mabayadan yu un losan dat multa yu.”

13

Tuududu Maipanggop Sit Mangidadaoliyan Sidat Basul

¹ Utdiya timpu’n nantudtuduwon Jesus, inggaw da ud tagu’n summaala nangibaga kan Jesus maipanggop sidat iGalilea un pinatoy ud Pilato utdit madama da un mandatdatun kan Apudyus sidit timplu.

² Ot kinnanun Jesus kan dida un, “Kanan yu nin nu nadagdagson dat basul da nu sadat losana pada da un iGalilea gaputa kama’t di dit nangkakatoy da? ³ Ibagak kan dikayu, bokon. Ta ulay dikayu nu adiyu idadaoli dat basul yu padayu dida un matoy kayu pay ot maisina kayu kan Apudyus.

⁴ “Padan dadit kagwampulu’t walu un iSiloe un natoya naldugan sidit nalbaan dit natakatakna ngabolo. Utnat kanan yu nadagdagson dit basul da nu sadat uduma tagu’n ummili utdin Jerusalem? ⁵ Ibagak kan dikayu, bokon. Ta ulay dikayu nu adi kayu mandadaoli pada yu dida un matoy kayu pay ot maisina kayu kan Apudyus.”

Abalig Maipanggop Sit Igus Un Adi Namunga

⁶ Imbagan Jesus tu un abalig kan dida un kanana’n, “Inggaw osa’n tagu un nangimula si igus sidit mumul-ana’t ubas. Utdit nakadakol, umoy na bilibilingon ta mansallap si bunga na yoong maida talon indasana. ⁷ Ot imbagana’t dit man-aayyuwanona un, ‘Pokpokom tuwa igus ta tulu’n daguna lawaona umoyak bilibilingon nu awad bunga na yoong naida talon. Kaynga ulla tun pita’n inggawana.’ ⁸ Kanan dit man-aayyuwan un, ‘Oni man yan. Piga pay tun tawon ta bukalok tun nanliput asik kuan si lasana. ⁹ Ot nu mamunga nu tawon napiya pay yoong nu adina kampay, asita pokpokon.’”

Pinapiyan Jesus Dit Nabukuta Babai

¹⁰ Inggaw osa'n al-algawa iillongan, mantudtududu si Jesus sidit sinagoga.
¹¹ Inggaw osa'n babai un sinakayan di nadadaga ispiritu ot pinambukut na si kagwampulu't walu un dagun ot adina'n talon matunung dit mansisikad na.
¹² Utdit mailan Jesus inayagana un pinaadani kan siya asina kinnanana un, "Bulun, napawayaan kaon sinat paligat nu." ¹³ Ot inyagpad Jesus dit imana kan siya. Dagusa nangeknat ot nantunung dit mansisikad na. Utdiyon, indaydayaw na si Apudyus.

¹⁴ Mansidi, nakasulag dit pangaton didiya sinagoga gaputa al-algawa iillongan dit nampapiyaan Jesus sit masakit. Ot kinnanana utdat tagu't di un, "Onoma algaw nat mantalibasuwana taku ot dumatong kayu't datuwa al-algawa mampaagas bokona sit al-algawa iillongan."

¹⁵ Summungbat si Jesus kan siya un, "Man-ag-agin napiya ka ullawa. Maid kad mangussag si baka onnu dangki na utdit naisiluwana asina umoy painuman nu al-algawa iillongan?" ¹⁶ Satuwa babai un kaganakan Abraham un binalud Satanas kan pinalpaligat na si kagwampulu't walu un dagun, bokon kada napiya nu mawayaan ulay nu al-algawa iillongan?"

¹⁷ Utdiya insungbat Jesus, losan dat kabusul na un nabainan. Yoong sadat udum amod dit lagsak da utdit nakaskasdaawa kingkingwana.

Abalig Maipanggop Sit Bukol Di Mustasa (Mateo 13:31-32; Marcos 4:30-32)

¹⁸ Intulutuluy Jesus un kanana'n, "Singngadan nat kapadan dit mangiyapuan Apudyus? Sin dit mangiyaligak?" ¹⁹ Maiyalig si bukol di mustasa un bangbang-oga bukol un immulan dit tagu't dit mumul-ana. Ot utdit dummakol, kama't kayu dit kadakol na ot ummoy dat sissiwit nanlubu utdat sanga na."

Abalig Maipanggop Si Bubud (Mateo 13:33)

²⁰ Kinnanana Jesus payyan un, "Ngad pay din mangiyaligak sin mangiyapuan Apudyus?" ²¹ Kama si bubud un itamay dit babai si adu'n alina ot pabotalona'n losan dit maitamayana."

Sat Nasupita Luwangan (Mateo 7:13-14, 21-23)

²² Intuluy Jesus dit kumikkiyangana'n umoy Jerusalem ot nantudtududu't dat kailin-ili un nilausana. ²³ Inggaw osa'n nangimus kan siya un, "Apu, akit kada lawa dat taguwon Apudyus?"

²⁴ Kinnanana Jesus kan dida'l losan un, "Igga yu ud kaboolan yu un mangoy sit nasupita luwangana umoy langit. Ta ibagak kan dikayu un adu dan mamadasa lumnok yoong adida makalnok.

²⁵ "Ta kama't dit boloy un nu ombanon dit simboloy dit sawang naidon makalnok sidat awad sit lasin. Ulay nu iyumyum-og yu un mangkogkog kan mampakaasi un kanan yu un, 'Apu, mangaasi ka ta ibukatan dikami.' Yoong sumungbat dit simboloya kanana'n, 'Naid tigammuk kan dikayu kan nu nanligligwatan yu.' ²⁶ Ot kanan yu un, 'Nakakan kan nakainum kami kan sika kan nantudtududu ka pay sin boboloy mi.' ²⁷ Yoong sumungbat uman dit simboloy un, 'Naid tigtigammuk nu nanligligwatan yu. Umadayu kayu, dikayu'n losana mankokokwa't nadadag.' ²⁸ Ot dikayu'n inggaw sin lasin, mampaibil kan mampangilot kayu nu dumtong dit timpu nu maila yu dat aappu taku un sada Abraham, Isaac kan Jacob kan sadat losana propetan Apudyus un naidagamung sin mangiyapuan Apudyus yoong nalsin kayu

kan dida. ²⁹ Utdiya al-*algaw*, manligwat dat tagu uttun nangkalliputa pita un umoy sumangu't din kakaknanan sidin mangiyapuwan Apudyus.

³⁰ "Tuttuwa tun ibagak. Awad da ud tagu'n maudi uttun satun yoong maun-una dan tu ot awad da ud maun-una uttun satun yoong maudi dan tu."

Sat Nan-ibilan Jesus Maipanggop Sidat iJerusalem
(Mateo 23:37-39)

³¹ Utdi payona al-*algaw*, inggaw da ud Fariseo un dummatong kan Jesus ot kanan da kan siya un, "Masapula tengyam yan tuwa igaw ta panggop Herodes un papatoy sika."

³² Summungbat si Jesus un, "Umoy kayu ibaga't nat nasikapa tagu ta uttun satun kan nu bigat, man-addagak sidan dimunyu kan papiyaok dan masakit. Ot nu maikatlu'n al-*algaw* magangput kuwon tun talibasuk. ³³ Yoong masapula ituluy ku un manalan sin Jerusalem situn *algaw*, bigat kan inggana't kabigat na ta bokona lobbong na un mapatoy dan propetan Apudyus sin uduma igaw nu adi utdin Jerusalem.

³⁴ "Inay kayu paya iJerusalem! Ta pinatoy yu dat propetan Apudyus kan binatubatu yu pay dat imbaun na un manudtudu kan dikayu. Namimpiga un piyaok dagupon dikayu un ayyuwanan un padan din manalikopkohan din manuk sidan siyop na, yoong ummadi yu. ³⁵ Ot sinsatunon ipatungad Apudyus nat igaw yu. Ot ibagak kan dikayu un maidon ilan yu kan sakon inggana't din timpu un mangibagaan yu un, 'Binindisyunan Apudyus tun dummatonga imbaun na un pannakalong-ag na!' "

14

Pinapiyan Jesus Dit Masakit

¹ Sin-*algawana* iillongan, ummoy si Jesus sit boloy dit pangpangaton dat Fariseo ta inawis da un umoy makakan. Ot sadat tagu't di limalimadan da dat koonan.

² Ininggaw osa'n tagu't din sanguwan Jesus un nanlollotog dat iki kan imana. ³ Utdi, inimusan Jesus dat mimistulun di lintog kan dat Fariseo utdi un kanana'n, "Makwa kad sit lintog taku un man-agas nu al-*algawa* iillongan onnu adina?" ⁴ Naida talon gunguminga ot inaggoman Jesus dit tagu ot pinapiyana asina pinadalan.

⁵ Utdiyon kinnan Jesus kan dida'n dit ininggaw sidi un, "Singngadan na kan dikayu ud adi managdagusa manganguy sit abeng na onnu baka na nu maotdag si bitu nu *algawa* iillongan?"

⁶ Yoong adida masungbatan dit imbagan Jesus.

Abalig Maipanggop Sidan Kakkaili Kan Sadan Mansangaili

⁷ Utdit nadlaw Jesus un sadat tagu'n naawis sad piliyon da dit kabaluwana igaw, imbagana tuwa abalig kan dida'n losan.

⁸ "Nu awad mangawis kan dikayu si boda, adiyu umoy piliyon dit kabaluwana igaw ta tuwan nu awad nangatngatu nu dikayu un naawis. ⁹ Ta nu awad, umoy dit nangawis kan dikayu ot kanana'n, 'Pangngaasim ta itdom nata tutupakan kan siya.' Kad maibabain kayu ot kapilitana umoy kayu mantupak sit igaw dan nadoba'n tagu.

¹⁰ "Isunga nu maawis kayu't amung, umoy kayu mantupak sit igaw dan nadoba'n tagu dalapnu nu umoy dit nangawis kan dikayu ot kanana un, 'Umoy kayu mantupak sin sangu,' maidayaw kayu't dan losana tagu'n awad sidi. ¹¹ Ta sat tagu'n mangipangatu utdit long-ag na maidoba, yoong sat tagu'n mampakumbaba maipangatu."

¹² Utdiyon, imbagan Jesus sidit nangawis kan siya un, “Nu awad iyawis nu si kakan onnu amung bokona sadat gagayyom nu, susunud nu, kakabagiyam onnu dat babaknanga kasog-on nu ullawa dat awisom. Ta mabalin da un awison pay sika ot supapakan da dit namakanam kan dida. ¹³ Yoong nu man-amung ka sad awisom dan nakapus, napikon, napilay kan nakulap. ¹⁴ Ta maid maisupapak da kan sika. Ot nagasat ka ta si Apudyus ud mangtod si gun-guna kan sika nu dumatong nat al-algawa mampaungalana’t dat nalintoga tagu.”

*Abalig Maipanggop Sit Dakola Amung
(Mateo 22:1-10)*

¹⁵ Magngolan man dit osa un nakaubung kan dida’n nangan dit abalig Jesus, kanana un, “Nagasat dit tagu’n makakan sit amung sin mangiyapuwan Apudyus.”

¹⁶ Utdi, inyabalig Jesus dit sungbat na un kanana’n, “Inggaw osa’n tagu’n nampaamung ot nan-awis sidat adu’n tagu. ¹⁷ Utdit nakasagana’n losanon dit makan, imbaun dit nampaamung dit baba-unona ta umoy na ibaga’t dat naawis un, ‘Awe yuwon ta nakasagana’n losanon din makan.’

¹⁸ “Yoong nanlasun dat losana naawis. Kanan dit osa un, ‘Dispinsalon yu ullawa, adiyak makaoy ta kaggatangak si payaw ot umoyak yan ilan.’

¹⁹ Kingwanan pay dit osa un, ‘Dispinsalon yu ullawa, adiyak makaoy ta kaggatangak si lima’n palisa baka ot umoy ku yan ipadas dida un man-aladu.’

²⁰ Kanan payyan dit osa un, ‘Dispinsalon yu ullawa, adiyak makaoy ta kaasawaaka lawa.’

²¹ “Utdi, nan-ulin dit baba-unon ot imbagana’n losan dadit lasun da kan apuna.

“Sadit apu nakasulag ot imbagana’t dit baba-unona un, ‘Dalsoma umoy sidan losana kalsa kan nampadaddalan situn boboloy ta idallay nu un losan dat nakapus, dat napikon, dat nakulap kan dat napilay.’

²² “Bokona nabayag, nan-ulin dit baba-unon ot kanana’t dit apu na un, ‘Apu, nakwaon dit bilin nu yoong adu payyana maigawan.’

²³ “Utdi, kanan dit apu uman un, ‘Umoy ka utdan uduma kalkalsa kan nampadaddalana manalan sidat uduma boboloy ot papilitom idallay dat tagu’t tu dalapnu mapnu tun boloy ku. ²⁴ Ta ibagak kan dikayu un maid sidatidit ummuna’n inawis ku ud pakapkapak situn makana insaganak.’ ”

*Sat Masapula Koon Dit Disipulus Jesus
(Mateo 10:37-38)*

²⁵ Sin-algawan sidit manaddalanan Jesus un umoy Jerusalem, tinung-ud dat un-unaya tagu. Utdi, summangu kan dida un kanana’n, ²⁶ “Nu awad tagu’n mamiya un mambalina disipulus ku, masapula sakon ud ipotog na un bokona sadat malong-ag na, susunud na, asawa na, aabeng na kan ulay sadit long-ag na pay lawan. ²⁷ Padana pay un sat tagu’n adi mamukud sit kulus* na asi maitung-ud kan sakon, adina mabalina mambalin un disipulus ku.

²⁸ “Ta awad kad tagu un mampangpanggop un mangwa’t dakodakolana boloy un adina unaona listaon dat magastu na ta ilana nu awad umanay un mangangput na utdit tuudona? ²⁹ Ta nu palangona yoong maid umanaya mangangput na, losan dat mangila dulaon da un kanan dan, ³⁰ ‘Inlugi na un palangon yoong maid mangangput na.’

³¹ “Padana pay sit osa’n ali un mamiya’n gumubat sit kabusul na un ali. Bokon kada somsomkona un umuna nu kaboolan dat simpulu’n libu un

* **14:27** Sat kaipooyan dit mamukud sit kulus na, disididu din osa’n tagu un mapaligatan onnu mapatoy maipagapu’t dit umunudana kan Jesus.

taguna un abakon dat duwampulu'n libu un tagu'n dit kabusul na? ³² Ta nu adida kaboolan sidit pattapatta na, mangibaun si umoy mangabat sidit ali un kabusul na nu adayu payyan ta umoy makikapiya.

³³ “Padana pay kan dikayu. Masapula am-ammaan yu un somsomkon asikayu maitung-ud kan sakon. Ta adina mabalina mambalin kayu un disipulus ku nu adiyu iwayang dat losana awad kan dikayu.”

Sat Asin Un Maid Si Selbi
(Mateo 5:13; Marcos 9:50)

³⁴ Intultuluy Jesus dit nan-abalig un kanana'n, “Naselbi nat asin nu mananayun dit apgad na yoong nu nangkubayon adinaon mabalina maiyulin dit apgadna. ³⁵ Ot naidon selbi na ta adina pay mabalinona mailasa si pita. Maidawata lawaon.

“Ot dikayu'n awad si inga'n makagngol, dumngol kayu,” kinnanan Jesus.

15

Sat Abalig Maipanggop Sit Natalak Un Kannelu
(Mateo 18:12-14)

¹ Sin-algawan adu dat man-uulup si bugis kan dat ibilang dat Judio un gumabasula nandatdatonga umoy mandongol kan Jesus.

² Nampangonot dat Fariseo kan mimistulun di lintog un kanan dan, “Inon pay dituwa tagu, naanggoma maibulbulun sidan gumabasul kan makakan pay kan dida.”

³ Utdi, imbagan Jesus tuwa abalig un kanana'n,

⁴ “Kaspagaligan ta osa kan dikayu'd awad si singgasuta kannelu ot matalak din osa singngadan nat koona? Adina kad tengyan dat siyamapulu't siyam sit tangsa ta umoy na inapon dit osa'n natalak inggana't odasana? ⁵ Ot nu maodasanaon amod dit lagsak na un mamukuda mangidallay. ⁶ Ot nu dumatong sit boloy da ayagana dat gagayyom na kan kapaway na un kanana'n, 'Aweyu ta lagsakan taku tun nangdasak sit natalaka kanneluk.'

⁷ “Ibagak kan dikayu un padana pay un amoamod din laglagsak sin langit maipagapu't din osa'n gumabasula mandadaoli nu sadan siyamapulu't siyama adida bigbigon un masapula mandadaoli da.”

Abalig Maipanggop Sit Natalaka Palata

⁸ Intuluy Jesus si abalig ot kanana'n, “Nu sanat osa'n babai'n awad si simpulu un palata ot matalak nat osa, ngadan nat koona? Adina kad tonggan dit silaw asina sagadan dit boloy na ta ammaana un inapon inggana't odasana? ⁹ Ot nu maodasanaon ayagana dat gagayyom na kan kapaway na un kanana'n, 'Naanggomak ta indasak tun natalaka palatak ot manlagsak taku.'

¹⁰ “Ibagak kan dikayu un padana pay un manlaglagsak dat anghel Apudyus nu mandadaoli nat osa'n gumabasul.”

Abalig Maipanggop Sit Anak Un Nangwa Utdit Piniya Na Un Kingwa

¹¹ Imbagan pay Jesus tuwa abalig un kanana'n, “Ininggaw osa'n tagu un duwa dat abeng na un lalaki. ¹² Sin-algawan, kinnanan dit naudi'n abeng sit ama na un, 'Ama, itdomon dit bingay ku utdat sanikuwam.' Utdi, biningay dit ama dit ipatawid na utdat duwa un abeng na. ¹³ Mapalabas man piga'n algaw inniplak dit naudi un abeng dat losana bingay na ot kaysan si adayu'n boboloy un umoy na ullawa binusbusbus dit pilak na udsi bokobokona mantatagu. ¹⁴ Utdit nagastu na un losan dit pilak na, dummatong dit ulat sidiya boboloy ot naidona talon mangal-ana't igatang na si kanona. ¹⁵ Utdi, umoy nanlabbu udsi osa'n tagu't diya boboloy ot sat

talibasun un impakwa da kan siya, mampapakan si bolok sit tattalun. ¹⁶ Amod dit bitil na ot piyaona un mangan sit kakannon dat bolok yoong naid nangitod kan siya. ¹⁷ Utdit masomsomok na, kanana un, 'Adu'n masawal sit kanon dadit baba-unon amak sin boloy mi yoong antuwak situ un matmattoyan situn bitil ku. ¹⁸ Manalanakot ta mangulinak kan ama ot kanak kan siya un, 'Ama, pakawanonak ta nakabasulak kan Apudyus kan padana pay kan sika. ¹⁹ Adiyakon maibagaya abeng nu yoong pangngaasim ta ibilangak un osa'n baba-unom.' ²⁰ Kadon, kaysana nangulin kan amana.

"Inggaw payyan sit adayu'n dumoldol, naotap dit amana. Nadaguwan dit ama na ot nanodtoddaka ummabat kan siya'n kummawol asina inogkan. ²¹ Utdi, kinnanana dit abeng sit ama na un, 'Ama, nakabasulak kan Apudyus padana pay kan sika. Adiyakon maibagaya abeng nu.' ²² Yoong inayagan dit amana dadit baba-unona ot imbagana kan dida un, 'Dalason yu. Ikayu alan dit kabaluwana badut ta ibadut yu kan siya. Sikkalangan yu kan kapatusan yu. ²³ Umoy yu alan dit pinalungpu taku'n ubbun di baka ta paltiyon yu ta manlagsak taku. ²⁴ Gaputa satu un abeng ku, alig na ud natoy yoong ummungal. Alig na ud naiyawa yoong naodasan,' kinnanana dit ama. Utdiyon inlapu daon dit manlalsak.

²⁵ "Sadit pangu'n abeng ininggaw sit pappayaw un mangkokwa. Dumoldol man sit boloy un dit nanlokat dinggol na dit gangsa kan sadat mantatadok. ²⁶ Utdi, inayagana dit osa't dat baba-unon da ot inimus na nu ngadan dit mapaspasamak. ²⁷ Summungbat dit baba-unon un, 'Manlalsak da ta nangulin si sunud nu un kapkapiya ot pinapaltin amayu dit pinalungpu taku'n ubbun di baka,' kinnanana. ²⁸ Amod dit sulag dit pangu'n abeng ot talona adina lumnok sit boloy. Ot lummaksun dit amana ta umoy na alallukona palnokon. ²⁹ Yoong kinnanana't dit amana un, 'Piga'n dagun un kamaak si babbaun nu un nantaltalibasun un adik nansuksukil kan sika? Yoong naid gapu'd intod nu kan sakon un makaanggomak sidan gagayyom ku, ulay okyan nu ubbun di kalding. ³⁰ Sanata abeng nu un umoy na ullawa binusbusbus dit pilak nu utdan nadadaga babai man-ulin kad ipaltiyam si kalungpuwana ubbun di baka.' ³¹ Summungbat dit amana un, 'Anak ku, iinggaw ka kan sakon ot losana awad kan sakon kuwam. ³² Yoong masapula man-amung taku ta manlagsak taku ta satun sunud nu alig na ud natoy yoong ummungal, alig na ud naiyawa yoong naodasan.' "

16

Abalig Maipanggop Sit Nasikapa Man-aayyuwan

¹ Utdi, imbagan Jesus tuwa abalig sidat disipulus na un, "Inggaw osa'n baknang un inggaw man-aayyuwanona't dat kukuwana. Naikubit kan siya un busbusbusona lawan dit man-aayyuwan dit pilak na.

² "Utdi, pinaayag dit baknang dit man-aayyuwan ot inimusana un, 'Apay tun nadamag ku un maipanggop kan sika? Alam situ dat losana listaan dat kukuwak ta kaanok sika un man-aayyuwanok.'

³ "Kinnanana dit man-aayyuwan sit domdom na un, 'Inon kad nin tun kook nu kaanonakona man-aayyuwan? San mamboka adik makwa. Ot mabainak pay un tumaptapaya si ikataguk. ⁴ Ay, tigammukon ud kook dalapnu ulay makaanak situn talibasuk awad da payyan ud gagayyom ku un mamalnok kan sakon sidan boloy da,' kinnanana dit man-aayyuwan.

⁵ "Utdi, inayagana un losan dat nakagawat sit apu na un sinin-ossa. Ot kinnanana't dit ummuna un, 'Piga dit gawat nu kan apuk?' ⁶ 'Singgasuta angang un lana,' insungbat na. Kinnanana dit man-aayyuwan un, 'On, antu

dit listaan nu. Sukatam, ikanglit nu un limampulu.’ ⁷ Utdit osa kinnanana un, ‘Sika nu piga dit gawat nu?’ ‘Sinlibu’n salup un binayu,’ insungbat na. ‘Antu dit listaan nu,’ kinnanana dit man-aayyuwan. ‘Mangwa ka si sabali. Ikinglit nu ud walu’n gasuta salup.’

⁸ “Matigammuwan man dit apu, indayaw na dit kinasikap dit man-aayyuwan. Onta sadan bokona tagun Apudyus nasiksikap da un makatulag sidan pada da maipanggop si mangkapiyaan da nu sadan tagun Apudyus.

⁹ “Ot ibagak kan dikayu un usalon yu dat binaknang yu uttun lubung un itulung sidan mangkasapulan dalapnu nu naidon dat kinabaknang yu, awaton dikayu utdin mannanayuna igaw yu utdin langit. ¹⁰ Sanat tagu’n matalgodan un mangayyuwan si akita banag, matalgodan pay un mangayyuwan si adu. Sanat bokona matalgodana mangayyuwan si akita banag, amo bokona matalgodana mangayyuwan si adu. ¹¹ Ot nu adi kayu matalgodana mangayyuwan sidan binaknang situn pita inona’n maitalgod kan dikayu dan gattoka binaknang sidin langit? ¹² Nu adi kayu matalgodan sidan bokona kukuwa yu singngadan nat mangitodon si kuwa yu?

¹³ “Maid ud baba-unon si mandisanona un manselbiyan dan duwa’n apu. Ta lawengona dit osa ot piyaona dit osa, onnu ipasnok na un manselbi’t dit osa ot dulaona dit osa. Ot padana pay kan dikayu un adiyu mabalina mandisanon din manselbi kan Apudyus kan gumangama gumaknang,” kinnanana Jesus kan dida.

Sat Lintog Kan Sat Mangiyapuwan Apudyus (Mateo 11:12-13; 5:31-32; Marcos 10:11-12)

¹⁴ Nagngolan dat Fariseo un nagamgam si pilak datun losana imbagan Jesus ot inyalbuwang da. ¹⁵ Yoong kinnanana Jesus kan dida un, “Ipappaila yu utdan tagu un nalintog kayu yoong tigammun Apudyus nat annat sinat somsomok yu. Sat ibilang di tagu un talona napotog, gassulon ud Apudyus.”

¹⁶ Intuluy Jesus un kanana’n, “Sat lintog Apudyus un ingkanglit Moses kan sadat ingkanglit dat propetana dat naipatpatungpal agingga’t dit dumakngan ud Juan un Mambubunyag. Yoong manipudon sit timpun Juan, sadit Nabalun Damag un maipanggop sit mangiyapuwan Apudyus dit maitutudu. Ot osaosa iyaangos na un talon nat maidagamungana. ¹⁷ Nalaslasiun mangkigad tun langit kan pita nu san mawaswasan din kaban-ogana ugud sidin lintog na. ¹⁸ Padan dit lintog maipanggop si asawa un, sanat osa’n lalaki’n mangidang sinat asawa na ta asi mangasawa si sabali, makabasul si dagdagag. Ot sanat lalaki’n mangasawa utdit naidangana babai, makabasul si dagdagag.”

Sat Baknang Kan Si Lazaro

¹⁹ Inyabalig payyan Jesus un kanana’n, “Ininggaw osa’n baknanga tagu un nangkabanol dat badut na kan inalgawa nadumaduma’n nangkapippiya’n makan dat maisunad kan siya.

²⁰ “Ot inggaw pay nakapusa tagu’n nagolegoled dit losana long-ag na un mangngadan kan Lazaro. Inalgawa umoy da ibanat sit luwangan dit nabaknanga tagu. ²¹ Ta talona piyaona un kanon dat bugtan dit baknang. Ot ummoy pay dat asu ud dildildilan dat goled na.

²² “Sin-algawan natoy dit nakapusa tagu ot inyoy dat anghel Apudyus sit kawadan Abraham. Natoy pay dit nabaknanga tagu ot innilbon da. ²³ Utdit inggaw sit Hades un mampalpaligat, nantangad dit baknang ot naotap na utdit adayu da Abraham ot inggaw si Lazaro utdit sog-on na. ²⁴ Ot nampakuy dit baknang un, ‘Ama Abraham, kaasiyanak ta ibaun nu si Lazaro ta isanong

na nat pungtun pagayyamot na utnat danum ta todtodana tun dilak. Ta talona mampalpaligatak situn antuwaka apuy.’

²⁵ “Yoong summungbat si Abraham un, ‘Somsomkom abeng ku un sadit katattagum losana napiya ininggaw kan sika yoong si Lazaro sinagapal na ud ligat. Sinsatunon antu uttu un kapkapiyaon ot sika pay nat mampalpaligaton. ²⁶ Adina pay makwa nat umoy sinata manligwat situ onnu manligwat sinata umoy situ ta awad gassud situn bolaaat taku.’

²⁷ “Kinnanang dit baknang un, ‘Ama Abraham, pangngaasim ta ibaun nu si Lazaro utdin boloy da amak ²⁸ ta awad da ud lima un sunud ku utdi, ta umoy na bagaan dida ta amangan nu umoy da uttun igaw di amoda ligat.’

²⁹ “Yoong summungbat si Abraham un, ‘Awad dit ugud Apudyus un ingkanglit da Moses kan dat propetana un siya’d makatigammuwan da.’

³⁰ “Summungbat dit baknang un, ‘Adida tuttuwaon danat ama Abraham, yoong nu sanat tagu’n umungal nat umoy mangibaga kan dida manuttuwa da kad mandadaoli da utdat basul da.’

³¹ “Yoong imbagan Abraham un, ‘Nu adida tuttuwaon dit ugud Apudyus un ingkanglit da Moses kan dat propetana ulay pay nu ummungal natoy nat umoy mangibaga kan dida adida payon maawisa manuttuwa.’ ”

17

Sat Maigapuwan Di Makabasulan (Mateo 18:6-7; 21:22; Marcos 9:42)

¹ Imbagan pay Jesus sidat disipulus na un, “Awada awad maigapuwan nat makabasulan di osa’n tagu. Yoong kaasi pay nat tagu’n maigapuwan di osa un mambasul. ² Un-unnaya lawa’n matakodan si dakolana gigillingana batu din bagang na asi maidawat sin baybay nu siya’d maigapuwan di makabasulan di osa un nadoba’n tagu. ³ Siya’d gapuna un ammaan yu nat kokkoon yu.

“Nu makabasul nat bulun yu kan dikayu, igimau yu ot nu mandadaoli, pakawanon yu. ⁴ Nu mamimpitu’t sin-algawa makabasul ot kada makabasul umoy mampakawan kan dikayu, pakawanon yu.”

Sat Pannakabalin Di Pammati

⁵ Utdi, imbagan dat apostoles kan Jesus un, “Apu, pabilgom ud tun mantututuwa mi.”

⁶ Summungbat si Jesus un kanana’n, “Nu awad pammati yu un kama’t bukol di mustasa nat kadakol na, mabalin un ibagayu’t din kayu un, ‘Mabagut ka ta asika maimula utdin baybay,’ ot tuttuwaon dikayu.”

Sat Loblobongon Di Baba-unon

⁷ Imbagan pay Jesus un, “Kaspagaligan ta awad osa kan dikayu’d awad baba-unona un ummoy nanablut onnu ummoy man-ayyuwan si kannelu ta dumatong, dagus kad un kanam kan siya un ‘Umoy ka manganon?’ ⁸ Bokon, ta kanam un, ‘Umoy ka man-asug asika mansukat ot sunadanak sinat timpu’n manganak. Ot nu maabusaka mangan asika payon maisongwat.’

⁹ “Ot nu maabusa koon dit baba-unon dat imbilin nu un koon, masapul kad un manyamanam? Bokon ta siya’d talibasuna na di. ¹⁰ Pada na pay kan dikayu. Nu natungpal yu un losan dat naibilina koon yu adiyu nanam-ona maidayaw kayu nu adi kanan yuwoton un, ‘Baba-unon dikami ullawa ot kingwa mi ullawa dit naibilin kan dikami un koon mi.’ ”

Pinapiyan Jesus Dat Simpu’u’n Nakutol

¹¹ Utdit manaddalanan da Jesus un umoy Jerusalem nangoy da utdin bol_laat Samaria kan Galilea. ¹² Dumatong da man sit osa'n bobol_oy ummabat dat simpul_u'n nakutol. Summikad da utdit ad-adayu asida ¹³ impakuy kan Jesus un, "Apu, kaasiyan dikami."

¹⁴ Nailan Jesus dida ot kanana un, "Ikayu mampaila utdat papadi."* Utdi, kaysan da yoong kakl_lata lawa'n nagikna daon un kummiya da.

¹⁵ Magiknan man dit osa un naidon dit kutol na nangulin kan Jesus ot nampappakuya nandaydayaw kan Apudyus. ¹⁶ Umoy nampalintumong sit atubang Jesus un nanyaman. Sadiya tagu, Samaritano.

¹⁷ Utdi, kinnanan Jesus un, "Bokon kada simpul_u dat tagu'n kummiya ot kawad dat siyam nu? ¹⁸ Apay un satun bokona Judio tun os-ossaana umoy manyaman kan Apudyus ya simpul_u da?"

¹⁹ Ot kinnanan Jesus sidit tagu un, "Lumigwat kaon ot manalan ka ta kummiya ka gapu't nat pammatim."

Sat Dumakngan Din Mangiyapuw_{an} Apudyus
(Mateo 24:23-28, 37-41)

²⁰ Utdi, gaputa inggaw da ud Fariseo un nangimus kan Jesus nu kapiga dit manlapuw_{an} dit mangiyapuw_{an} Apudyus, summungbat si Jesus un, "Maid makail-an sit manlugiyan dit mangiyapuw_{an} Apudyus. ²¹ Maid makaibaga un, 'Antu uttu,' onnu 'Andi utdi,' ta sat mangiyapuw_{an} antu uttu un mismu kan dikayu uttun satun."

²² Imbagana utdat disipulus na un, "Dumtong nat timpu un piyaon yu un maila'd sakona Inyanak di Tagu, ulay nu sin-_{al}gawa lawa yoong adiyu ud sakon maila.

²³ "Ot awad dat mangibaga kan dikayu un, 'Andi utdi,' onnu 'Antu uttu,' yoong adiyu un talon tuttuwaon dida. ²⁴ Ta kama't din kilat nu dumelang, madol_langana'n losan din langit ot maila dan losana nangkalliput, siya'd kamaana nu mangulinaka Inyanak di Tagu. ²⁵ Yoong masapula sagapalok yan dat adu'n ligat kan sumdiyanak sidat tagu't tun satun. ²⁶ Nu mangulinaka Inyanak di Tagu, maipada dit kokkoon dat tagu't dit timpun Noe utdat kokkoon dat tagu'n dakngak. ²⁷ Ta utdit timpun Noe, ginan-ganas dat tagu'n nanganangan, nan-iinum kan nan-aassawa da inggana't nilumnokan da Noe utdit dakol_lana bapul. Manlitap manon, losan dat tagu'n nal_lmos. ²⁸ Padana pay sit timpun Lot un sat nanganangan, nan-iinum, nanggata-gatang, nanlakulaku, nammulamula kan nambolobol_oy dat kingkingwan dat tagu. ²⁹ Yoong utdit al_l-gawa nanengyan da Lot sidit bobol_oy Sodom, kakl_lata inyudan Apudyus dit apuy kan gumalabala'n batu un mangngadan si asufre un namatoy sidat losana tagu. ³⁰ Kama't di payon dit mapasamak nu al_l-gawa mangulinak un Inyanak di Tagu.

³¹ "Utdiya timpu sanat tagu'n awad sit otop[†] dit bol_oy na adinaon lumnoka umoy mangala't dat kukuwana. Padana pay sit tagu'n awad sit payaw, adinaon masapula mangulin sit bol_oy na.

³² "Sosomkon yu dit napasamak sit asawan Lot sidit nan-awing.[‡]

³³ "Sat tagu'n gamgamana nat mataguwana't tun pita, maid ayana nu adi matalak na dit mataguw_{an} un maid kigad na. Yoong sanat tagu'n matoy maipagapu't dit manuttuwaana kan sakon, maitdan si mataguw_{an} un maid kigad na.

* **17:14** Sat ugali da utdit, nu naagasan nat osa'n nakutol masapula umoy na ipaila utdit padi da dalapnu siya'd mamanoknok nu tuttuwa un naagasanon dit kutol na. † **17:31** Nalenad dit otop dit bol_oy dat Judio isunga mabalin da un umoy man-illongan onnu mampoyyaawan. ‡ **17:32** Ilan yu utdin Genesis. 19:26.

³⁴ “Ibagak kan dikayu un nu labi nat dumakngak ta awad da ud duwa’n nangkaoboga nasuyop, maala dit osa ot matengyan dit osa. ³⁵ Padana un nu awad duwa’n manggilgiling, maala dit osa ot matengyan dit osa. ³⁶ Nu awad da ud duwa’n tagu’t din payaw, maala dit osa matengyan dit osa.”§

³⁷ Magngolan man dat disipulus Jesus tuwa imbagana, inimus da un, “Apu, kawad na nu nat makwaana?”

Inyabalig Jesus un kanana’n, “Sat kawadan di ladag, siya’d madatdatngan dat tulayan.”

18

Abalig Maipanggop Sit Bilug Kan Sat Kuis

¹ Imbagan pay Jesus tuwa abalig kan dida ta piyaona’n kanayuna manluwalu da un adida mappog.

² Sat abalig na kanana’n, “Inggaw osa’n kuis sit osa’n boboloy un adina iyogyat si Apudyus kan adina pay mangwaan dat uduma tagu.

³ “Ot inggaw pay bilug sidiya boboloy un maka-oo-ooy kan siya un umoy mampatulung un kanana’n, ‘Pangaasim ta takdolam dit kalintogak sidin kabusul ku.’

⁴ “Adin dit kuis wilwiliyon, yoong utdit mabayag kanana’n, ‘Maid ogyat ku kan Apudyus kan adik mangwaan dan uduma tagu. ⁵ Yoong gaputa lumingaling tun bilug takdolaka lawa. Ta nu makaoo-ooya mampatulung mappogak.’ ”

⁶ Imbagan Jesus un, “Dingngol yu dit imbagan dit lawenga kuis. ⁷ Ot bokon kada donglon Apudyus dat tagu na un inalga kan linabi un mangkodaw si tulung kan siya? Adina kad dagusona tulungan dida? ⁸ Ibagak kan dikayu un dagusa takdolan Apudyus dit kalintogan da. Yoong ulay nu siya di, nu mangulinak un Inyanak di Tagu, awad kad nin dakngak si napasnok ud pammati na uttun pita?”

Sat Fariseo Kan Man-uulup Si Bugis

⁹ Imbagan Jesus tuwa abalig sidat tagu’t di un manaltalgaod sit kinalintog da kan manuladula da utdat pada da un tagu.

¹⁰ Kanana un, “Inggaw da ud duwa’n tagu’n ummoy sit boloy Apudyus dalapnu manluwalu da. Fariseo dit osa kan man-uulup si bugis un maibilanga gumabasul dit osa.

¹¹ “Summikad dit Fariseo un nangiluwalu utdit maipanggop kan siya un kanana’n, ‘Apudyus iyamanak ta bokona kamaak sidat uduma tagu’n naagum, natuli, managdagas onnu padan tun gumabasula man-uulup si bugis. ¹² Manlanganak paya mangan un manluwalu si mamigwa’t sinduminguwan kan itdok pay kan sika nat ingkapulun nat losana malabbuwak,’ kinnanana dit Fariseo.

¹³ “Yoong sadit man-uulup si bugis, ininggaw sit ad-adayu ot adina pay mantangad langit un manluwalu. Ot binbintugona dit palagpag na gapu’t babawi na ot kinnanana un, ‘Apu, kaasiyanak ta gumabasulaka tagu!’

¹⁴ “Ibagak kan dikayu,” kinnanana Jesus, “nangulin tuwa tagu un napalintog sit man-iilan Apudyus yoong sat Fariseo, bokona napalintog. Ta sanat tagu’n mangidayaw sit long-ag na maidoba, yoong sanat mampakumbaba siya’d maidayaw.”

Binindisyunan Jesus Dat Aabeng (Mateo 19:13-15; Marcos 10:13-16)

§ 17:36 Naid tuwa bersikulu utdan uduma manuskrito.

¹⁵ Inggaw namingsan un nan-idatong dat tagu utdat aabeng da kan Jesus dalapnu agpadana dida'n bindisyunan yoong mailan man dat disipulus na inggimau da dat tagu.

¹⁶ Yoong si Jesus inayagana payon dat aabeng kan siya asina kinnanana sidat disipulus na un, "Bay-an yu un umoy danat aabeng kan sakon, adiyu iyapa dida ta sadat kama kan dida dat maidagamung sin mangiyapuwan Apudyus. ¹⁷ Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, nu adiyu awaton din mangiyapuwan Apudyus un padan din koon di abenga mangawat, adi kayu maidagamung sisi."

Sadit Nabaknanga Tagu

(Mateo 19:16-30; Marcos 10:17-31)

¹⁸ Ininggaw osa'n pangaton dat Judio un nangimus kan Jesus un, "Napiya'n Mistulu, ngad nat masapula kook dalapnu matawid ku dit mataguwana maid kigad na?"

¹⁹ Summungbat si Jesus un, "Apay un kanama napiyaak? Maid udum si napiya nu adi si Apudyus ullawa. ²⁰ Tigammum dat bilin un, 'Adika managdagas. Adika kumatoy. Adika man-akaw. Adika mangustigu si tuli. Dayawom da amam kan inam.' "

²¹ Summungbat dit lalaki un, "Tungtungpaloka losan danaton manipud sit kaban-og ku."

²² Magngolan man Jesus dit insungbat dit lalaki kinnanana kan siya un, "Annat payyan mangkulangam. Umoy ka ilaku dat losana kukuwam ta asim itdon dit bayad na utdat nakapus kad awad binaknang nu ud langit, asikaon umunud kan sakon."

²³ Magngolan man dit lalaki di, amod dit domdom na ta talona baknang.

²⁴ Nailan Jesus un nadomdoman ot kanana un, "Talona nasigaba makalnok danat baknang sin mangiyapuwan Apudyus. ²⁵ Nalaslasi un mangoy nat kamelyu un dakola ayam sinat abut di tanud nu sanat osa'n baknanga tagu un lumnok sin mangiyapuwan Apudyus."

²⁶ Ot sadat nakagngol situ inimus da un, "Singngadan dat mabalina taguwon Apudyus nu?"

²⁷ Insungbat Jesus un, "Sadat banaga adin di tagu makwa, makwan Apudyus."

²⁸ Utdi, kinnanana Pedro un, "Dikami nu, un tinengyan mi dat boloy mi dalapnu sika'd uunnudon mi?"

²⁹ Ot kinnanana Jesus kan dida un, "Tuttuwa tun ibagak kan dikayu, un singngadan na mana manengyan sit boloy na, onnu asawa na, onnu sunud na onnu malong-ag na onnu aabeng na maipagapu't din mangiyapuwan Apudyus, ³⁰ adayu'n ad-adu dat maawat na uttun matataguwana nu sadat tinengyana. Ot anungus kad di algaw awatona pay dit mataguwan un maid kigad na."

Pitlun Jesus Nangibaga't Dit Maipanggop Sit Matoyana

(Mateo 20:17-19; Marcos 10:32-34)

³¹ Tinang-il Jesus binagbaga dat kagwampulu't duwa un disipulus na ot kanana'n, "Dumngol kayu! Tumagada taku'd Jerusalem ot losan dadit ingkanglit dat propetan Apudyus sidita mapasamak kan sakona Inyanak di Tagu, matungpal da. ³² Maiyawatak sidat bokona Judio ot manliwliw-anak, pababbainanak kan luglugpaanak. ³³ Kumkumpasanak asiyanak patoyon yoong umungalak sidin maikatlu'n al-gaw."

³⁴ Yoong adin dat disipulus na naawatana dit imbagana ta kama nu naisuluk dit kaipooyana ot naid tigammu da nu ngadan dadit uguugudona.

Pinapiyan Jesus Dit Nakulap Un Tumaptappaya
(Mateo 20:29-34; Marcos 10:46-52)

³⁵ Utdit ininggaw da Jesus sidit adani't din Jerico inggaw nakulapa tagu'n mantutupak sit igid dit kalsa'n tumaptappaya. ³⁶ Magngol na man dit damit dat aduadu'n tagu'n lumaus, inimus na nu ngadan dit mapaspasamak.

³⁷ "Manlaus si Jesus un iNazaret," kinnanana da kan siya.

³⁸ Utdiyon, nampakuy un, "Jesus un kaganakan Ali David kaasiyanak."

³⁹ Sadat tagu'n namangu't dit bulog inggimau da ot imbaga da un walling. Yoong amo indakol na ota kinnanana'n, "Kaganakan Ali David kaasiyanak."

⁴⁰ Magngolan man Jesus, nan-illong ot imbagana un idatong da kan siya dit nakulap. Idatong da man, inimusan Jesus un, ⁴¹ "Ngadan nat piyaoma kook kan sika?"

Ot kanan dit nakulap un, "Apu, piyaok umila."

⁴² Utdi, imbagan Jesus kan siya un, "Umila kaon. Kummiya ka gapu't nat pammatim kan sakon."

⁴³ Dagusa ummila dit nakulap ot naitung-ud kan Jesus un nandaydayaw kan Apudyus. Ot mailan man dat losana tagu dit napasamak nandaydayaw da pay kan Apudyus.

19

Da Jesus Kan Zakeo

¹ Utdit lumaus da Jesus sin Jerico, ² inggaw osa'n baknanga ap-apun dat man-uulup si bugis* un mangngadan kan Zakeo. ³ Piyaona'n talon un ilan si Jesus nu kamaana yoong adina maila ta abobboba'n tagu ot masaklinan si Jesus sidat aduadu'n tagu. ⁴ Sat kingwana, nanoddaka ummun-una't dit doldolon da Jesus ot summakay sit kayu un ngadnon dat sikamoro dalapnu lumaus da kad mailana.

⁵ Utdit dumatong da Jesus sit summakayan Zakeo, tinangad Jesus ot kinnanana un, "Zakeo lumsa ka't nat. Dalasom ta umoyak sin boloy yu uttun algaw."

⁶ Dagusa nilumsa si Zakeo ot amod dit anggom na un nangidallay kan Jesus sit boloy da.

⁷ Mailan man dat tagu dit kingwan Jesus nampangonot da un kanan dan, "Apay umoy pasangaili utnat osa'n gumabasula tagu?"

⁸ Yoong summikad si Zakeo utdit atubang Jesus un kanana'n, "Apu, itdok nat gogwan di losana kukuwak sidat nakapus. Ot sadat tagu'n kinuluk ku sukatak si mamimpat si kaadu na dat inalak."

⁹ Kinnanana Jesus kan siya un, "Uttun satuna algaw taguwon Apudyus datuwa simbalyan gaputa si Zakeo pinada na si Abraham un ginnapuwana un nanuttuwa. ¹⁰ Ta sakona Inyanak di Tagu inummoyak situn pita dalapnu umoyak inapon kan taguwon dat naiyawa."

Abalig Maipanggop Sit Bulawana Pilak
(Mateo 25:14-30)

¹¹ Utdiya dudumngolan dat tagu kan Jesus, intulutuluy na un nan-abalig ta adani daon sin Jerusalem ot kanan dat tagu nu ilan daona dagus dit manapuan Apudyus.

¹² Ot kinnanana'n, "Inggaw osa'n tagu'n nangatu't saad na un inummoy sit adayu'n ili dalapnu mabalangatana ali asi mangulina mangiyapu.

¹³ Inayagana dat simpulu un baba-unona't dit daan na un manlakkatan

* **19:2** Buis kanan dat udum.

ot sinin-ossa na dida'n initedan si pilaka bulawan† un kanana'n, 'Siyatu'd mampunaan yu un mannigusiya inggana't mangulinak.'

¹⁴ "Yoong talona lalawwengon dat kailiyana diya tagu ot nangibaun dat uduma tagu'n maitung-ud kan siya ta umoy da ibaga't dit emperador un, 'Apu Emperador, adimi piyaon tuwa tagu un man-ali mi.'

¹⁵ "Yoong nambalin payona ali diya nangatu'n tagu. Ot utdit nangulin pinaayagana dat baba-unona un initedana si pilak ta ilana nu piga dit nambalinan dit pilaka intod na kan dida.

¹⁶ "Dummatong dit ummuna ot kinnanana un, 'Apu, pinangganansiyak si simpulu dit os-ossaana pilaka bulawana intod nu.'

¹⁷ " 'Nabalu nat kingwam,' kinnanana dit ali. 'Nabalu ka un baba-unon. Ot gaputa matalgodan ka utdan akita naitod kan sika, mangitulayok sika si simpulu'n ili.'

¹⁸ "Dummatong pay dit maikagwa un kanana'n, 'Apu, pinangganansiyak si lima dit os-ossaan un bulawana pilak.'

¹⁹ "Ot kinnanana dit ali kan siya un, 'Sika'd mangitulayok si lima'n ili.'

²⁰ "Naisongwat pay dit osa'n baba-unon un kanana'n, 'Apu, antu dit pilak nu. Binugubugus ku si pangyu asik insuluk ²¹ ta kumimutak kan sika ta nasulag ka un tagu. Alam nat bokona kuwam kan apitom nat bokona immulam.' ²² Kanan dit ali kan siya un, 'Sika'd kadadagana baba-unon. Dusaok sika gapu pay lawan sidanat imbagam. Titiggammum un nauyungak ot alak nat bokona kuwak kan apitok nat bokona immulak. ²³ Ot apay adim imbangku dalapnu dumatongak kad awad ganansiya na un iyulin nu kan sakon?' ²⁴ Utdi, kinnanana't dat tagu'n sumisikad sisi un, 'Alan yu nat pilak kan siya ta itdon yu utdit nakaganansiya si simpulu.' ²⁵ Yoong kinnanana da kan siya un, 'Apu andi manon simpulu'n pilak nan?' ²⁶ "Summungbat dit ali un, 'Ibagak kan dikayu, sat tagu'n mangusal sidat maitod kan siya dalapnu talona naselbi da, maitdan pay si ad-adu. Yoong sat adi mangusal, ulay sat akita awad kan siya maala. ²⁷ Ot sadan gumusbusul kan sakon un adi mamiya un sakon man-ali da, idatong yu ta patoyon yu dida't tun sanguwak,' kinnanana dit ali."

*Dinaydayaw Dat Tagu Si Jesus Sit Dummakngana'd Jerusalem
(Mateo 21:1-11; Marcos 11:1-11; Juan 12:12-19)*

²⁸ Magangput mana maibagan Jesus di, intuluy na dit umoyana'd Jerusalem ot tinung-ud dat disipulus na. ²⁹ Utdit umadani daon sidin Betfage kan Betania utdit bateled Olivo, nambaun si Jesus si duwa't dat disipulus na.

³⁰ Kinnanana kan dida un, "Umuna kayu't nat mado\ldola boboloy ot nu makadatong kayu awad odasan yu si naisilu'n ubbun di dangki un adina payyan nakabayuwan. Ussagan yu ta idatong yu uttu. ³¹ Nu awad mangimus nu apaya ussagan yu, ibaga yu un masapul dit Apu."

³² Kaysan dat imbaun na ot indasan da un tuttuwa dat imbagan Jesus.

³³ Utdiya madama'n us-ussagan da dit ubbun di dangki, kinnanana dit singkuwa un, "Koon yu un ussagan nat ubbu?"

³⁴ Ot kinnanana da un, "Masapul din Apu."

³⁵ Indallay da kan Jesus ot inyap-ap da dat kagoy da utdit dangki asida pinangkabayu si Jesus. ³⁶ Utdit manaddalanon si Jesus un dit nangkabayu, inyap-ap dat uduma tagu dat kagoy da utdit dalan. ³⁷ Utdit manlapu daon un gumusad sin bateled Olivo un dumoldolan da ud Jerusalem inlapun dat

† **19:13** Satu un pilak sidin bagbagan di Griego, mina, un sat banol na 100 denario onnu labbun di osa'n tagu si duwa onnu tulu'n bulan.

adu'n naitung-ud kan Jesus dit mantattalok kan mampappakuy un mangidaydayaw kan Apudyus gapu utdat nakaskasdaawa kingkingwa na un naila da. ³⁸ Gapappakuyan da un kanan dan, "Bindisyunan Apudyus tun Ali un imbaun na un pannakalong-ag na. Kapiya utdin langit kan madaydayaw si Apudyus sidin kangattuwana langit."

³⁹ Ot sadat uduma Fariseo un naidagamung sidat tagu, kinnanana da kan Jesus un, "Mistulu, ibagam sidan disipulus nu ta walling da."

⁴⁰ Summungbat si Jesus un, "Ibagak kan dikayu un nu guminok da, sadan batu dan maisongwata mampappakuya mandayaw kan Apudyus."

Kinadaguwan Jesus Dat Tagu'd Jerusalem

⁴¹ Adaniyon da Jesus sin Jerusalem, ot maotap na man dit ili inibilana ta madaguwan sidan tagu. ⁴² Kinnanana un, "Ay Jerusalem! Nu tigammum okyan pay situn satuna algaw nat masapul dalapnu kapkapiya ka. Yoong adim kampay maimatunan. ⁴³ Ot dumatong nat algawa umoy dat kabusul nu mangalikuman kan sika, sondan dika ot maid ayon dat tagum un mambutik. ⁴⁴ Aminon dika un yam-anon kan patoyon da dan losana tagum. Maid ulay osa't batu si adi magidu ta adim immatunan dit dummakngan Apudyus un managu kan sika."

Inummoy Si Jesus Sit Timplu

(Mateo 21:12-17; Marcos 11:15-19; Juan 2:13-22)

⁴⁵ Dumatong da man Jerusalem, nilumnok si Jesus sit timplu ot pinalaksun na un inamin dat manlalaku. ⁴⁶ Kinnanana kan dida un, "Naikanglit sit ugud Apudyus un, 'Satun boloy ku, boloya luluwwaluwan,' yoong pinambalin yu un igaw di makuluk."

⁴⁷ Manipud sidiyon, kaalga-algawa mantudtudu si Jesus sit timplu. Ot sadat aap-apun di padi kan dat mimistulun di lintog padana pay dat pappangat dat tagu't di inainapon da dit mamatoyan da kan Jesus. ⁴⁸ Yoong adida tigammu nu inon dit koon da ta losan dat tagu talona pipiyaon da dit dudumngol kan siya't dit itudtudu na.

20

Imus Maipanggop Sit Nanligwatan Dit Kalintogan Jesus

(Mateo 21:23-27; Marcos 11:27-33)

¹ Sin-algawan un mantudtuduwan Jesus sidat tagu't dit timplu kan mangiwalwalagawagana't dit Nabalu'n Damag, ummoy dat aappun di padi, mimistulun di lintog kan sadat lalallakay dat Judio kan siya. ² Kinnanana da kan siya un, "Ibagam ud kan dikami nu ngadan nat kalintogama mangwa't danat kokkoom onnu singngadan nat nangtod kan sika't kalintogam?"

³ Summungbat si Jesus un, "Antu pay imusok kan dikayu. ⁴ Ibaga yu ud kan sakon nu singngadan dit nanligwatan dit kalintogan Juan un mambunyag, nanligwat kan Apudyus onnu nanligwat si tagu?"

⁵ Utdi, nampipinnuut da pay lawan un kanan dan, "Nu ibaga taku un nalligwat kan Apudyus kana't oni un, 'Apay un adiyu tinuttuwa nu?' ⁶ Yoong nu kanan taku'n nanligwat si tagu, batubatuwon ditaku't datun adu un tagu gaputa tuttuwaon da un si Juan osa un propetan Apudyus."

⁷ Isunga insungbat da un adida tigammu.

⁸ Ot kanan Jesus kan dida un, "Ot madik pay ibaga tun nanligwatan tun kalintogaka mangwa't datuwa kook."

Abalig Maipanggop Sidat Nadadaga Man-aayyuwan Sit Kaubasan

(Mateo 21:33-46; Marcos 12:1-12)

⁹ Utdiyon, inyabalig Jesus tu utdat tagu un kanana'n, "Inggaw tagu un minul-ana't ubas dit pita na asina impatobaw ot nangalyug si nabayag si sabali'n ili.

¹⁰ "Utdit dumatong dit bubullasan, nangibaun si baba-unona un umoy mangala't dit gogwa na utdit naapit. Yoong pinangpang-ok dat nantobaw dit naibaun asida pinadalan un imaima.

¹¹ "Utdi, nangibaun uman si osa'n baba-unon, pinangpang-ok da payyan asida binabbainan un pinangulina imaima.

¹² "Utdi, nangibaun payyan si maikatlu utdat baba-unona ot pinangpang-ok da aginggana't nasugasugat asida impagkal sit lasin dit kaubasan.

¹³ "Utdiyon, kinnanana dit singkuwa't dit kaubasan un, 'Inon kad nin din kook? Ibaun ku tun potpotgoka anak ku ta ikabain da nad,' kinnanana.

¹⁴ "Yoong mailan man dat mantotobaw dit anak, kanan da un, 'Siyatu dit manawid situn pita. Patoyon taku dalapnu mangkuwa taku tun pita.'

¹⁵ "Utdi, inlaksun da dit anak sit kaubasan asida pinatoy.

"Kadon, inon dit koon dit singkuwa't dit kaubasan sidat nantobaw?" kinnanana Jesus. ¹⁶ "Dumatonga umoy mamatoy sidat pinantobaw na kad asina ipatobaw dit kaubasan sidat udum."

Magngolan man dat tagu dit imbagan, kinnanana da un, "Adin Apudyus ipalubusa mapasamak nat kama't nat."

¹⁷ Intutukkol Jesus dida ot kanana'n, "Inonaon dit kanan dit naikanglita ugud Apudyus sidit aw-awe un, 'Sadit batu un inidsan dadit mangkokokwa't boloy, siya ud nambalina panan dit sikun dit boloy?'

¹⁸ "Ot singngadan na mana maotdaga maitama utdiya batu masipsip-uk ot singngadan na mana maotdagan didiya batu matumotumok."

*Imus Maipanggop Sit Mambayadan Si Bugis
(Mateo 22:15-22; Marcos 12:13-17)*

¹⁹ Naawatan dat mistulun di lintog kan aap-apun di padi un imbagan Jesus diya abalig un maibusul kan dida ot pinadas da un dokmaan sidiya timpu yoong ummogayat da utdat tagu. ²⁰ Kad sidiyon, linimalimadan da si Jesus. Ot nangibaun da si manissiim kan siya un man-ag-agin nalintoga tagu un umoy makaim-imus kan siya. Ta piyaon da nu makaibaga si maikaniwas dalapnu awad lasun da un manokma kan siya asida ipaima kan gubinnadul un siya'd awad si kalintogan kan pannakabalin un mangukum kan siya.

²¹ Ummoy dat naibaun kan Jesus ot kanan da un, "Mistulu, tigammu mi un ustu dan ibagbagam kan itudtudum. Maid idumdumam si tagu ta itudtudum nat katuttuwaana maipanggop sidan piyaon Apudyus ipakwa. ²² Ot ibagam ud nu naingkalintogana mambayad taku si bugis kan Caesar un Emperador ud Roma?"

²³ Yoong naawatan Jesus dit sikap da ot kinnanana kan dida un, ²⁴ "Mangipaila kayu ud si pilak kan sakon?" Nangipaila da man kinnanana un, "Simmuging kan singngadan situn naimalka?" "Si Emperador Caesar," insungbat da.

²⁵ Ot kinnanana Jesus kan dida un, "Ot nu siya nat, itdon yu kan Caesar nat kuwan Caesar, ot itdon yu pay kan Apudyus nat kuwan Apudyus."

²⁶ Naid nagngol dat naibaun si mamabasulan da kan siya utdit atubang dat adu'n tagu. Nasnasdaaw daot sidat insungbat na ot naid ginumgumminga kan dida.

*Imus Maipanggop Sit Umungalan Dat Matoy
(Mateo 22:23-33; Marcos 12:18-27)*

²⁷ Inggaw da ud ummoy kan Jesus un Saduceo un dida dat manguguda maid umungal si natoy. ²⁸ Inimus da kan Jesus un, “Mistulu, kanan dit lintog taku un ingkanglit Moses un, ‘Nu mangasawa nat osa’n lalaki ta matoy un naid anak na, masapula asaw-on dit sunud na dit bilug dalapnu man-anak da si kama’t anak didit natoy.’

²⁹ “Ininggaw da ud pitu’n mansusunuda lalaki. Nangasawa dit pangu yoong natoya naid anak na. ³⁰ Utdi, inasawan dit maikagwa’n sunud na dit bilug yoong natoy uman un maid anak na. ³¹ Inasawan pay dit maikatlu yoong nampapada dit naipasamak inggana’t dit maikapitu’n sunud da un naamin da un natoya maid ingganak da utdit bilug. ³² Mabaybayag man, natoy pay dit bilug.

³³ “Utdi, nu timpu’n umungal dat natoy, singngadanon dit sin-asawa utdiya bilug, ta losan dat pitu’n mansusunuda nangasawa kan siya?”

³⁴ Summungbat si Jesus un kanana’n, “Man-aassawa dat tagu’t tun pita ³⁵ yoong nu umungal dat natoy, sadan tagu’n ibilang Apudyus un lobbonga matagu’t inggaingga, maidon man-aassawa kan dida. ³⁶ Ta maipada daon sidan aanghel un adi daon matoy. Abeng ud Apudyus didaon ta pinaungal na dida kan katoy.

³⁷ “Panoknokon Moses un umungal dat natoy. Sadit ingkanglit na un maipanggop sidit umapuapuya kayu, imbaga na un, ‘Si Apudyus siya ud mandaydayawan da Abraham, Isaac kan Jacob.’ ³⁸ Ot piyaona’n ugudon un si Apudyus bokona Apudyus dat natoy nu adi Apudus dan matatagu. Ta ulay nu natoy dit osa’n tagu, sissiya un matattaguwan sin biyang Apudyus.”

³⁹ Kinnanana dat uduma mimistulun di lintog un, “Mistulu, nabalbalu nat insungbat nu.” ⁴⁰ Kinnanana da tu ta maidon makatuloda makaim-imus kan siya.

Imus Maipanggop Kan Kristu

(Mateo 22:41-46; Marcos 12:35-37)

⁴¹ Utdi, kinnanana Jesus kan dida un, “Inona’n kanan da un sat Kristu kaganakan dit Ali David? ⁴² Ta ulay si David ingkanglit na utdit iblu un Salmo un kanana’n, ‘Imbagan Apudyus kan Apuk un: Mantupak ka uttun kapon madiwanan ku ⁴³ inggana’t abakok aminon dat kabusul nu.’* ”

⁴⁴ “Ot nu ‘Apu’ kanan David kan Kristu, in-inona’n kaganakana nu?”

Sat Imbagan Jesus Maipanggop Sidan Mimistulun Di Lintog

(Mateo 23:1-36; Marcos 12:38-40)

⁴⁵ Utdiya dudumngolan dat tagu, imbagan Jesus sidat disipulus na un, ⁴⁶ “Alimbanan yu danat mimistulun di lintog ta pipiyaon da un mangay-ayaw un anandu dat badut da un mangipaila’t dit saad da kan pipiyaon da nu dayawon dat tagu dida nu umoy da utdan aabtan di tagu. Pipiyaon da dit mantupak sit sangu utdin sinagoga kan inggaw sit inggawan dat nangangatu’n tagu nu amung. ⁴⁷ Gundawayan da dat bilug ot aminon da un alan dat sanikuwa da, asida andu-anduwon dit luwalu da un manal-in da utdit kokkoon da. Ot talona nadagson dit dusa da nu dumtong dit timpu,” kinnanana Jesus.

21

Sat Pakdawa Intod Dit Nakapus Un Bilug

(Marcos 12:41-44)

* **20:43** Salmo 110:1.

¹ Nanlungayat si Jesus ot nailana dadit babaknanga man-ipsisuk sidat pakdaw da kan Apudyus sidit pipissukan di pakdaw sidiya timplu. ² Ot nailana pay dit nakapukapusa bilug un mangipisuk si duwa'n sipinga lawa.

³ Utdi, kinnanana un, "Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un sadin impisuk din bilug nabanbanol nu sadin impisuk dan udum. ⁴ Ta sat intod dan udum sadit nansawalan da utdit binaknang da yoong san bilug ulay nu kapus intod na un losan dit awad kan siya un siya ullawa'd ikataguna."

Imbagan Jesus Un Malba Dit Timplu
(Mateo 24:1-2; Marcos 13:1-2)

⁵ Sadat uduma tagu't di babagbagaon da dit kinabalbalun dit timplu ta nangkaddakol dat batu un panikokwa na kan naal-altiyan pay si nabalun pakdaw da kan Apudyus. Ot kinnanana Jesus kan dida un, ⁶ "Losan datuwa maila yu mayam-an da ta dumatong nat timpu un maid osa't batu si natuuga adi maidugpu."

Sadat Ligat Nu Daan Payyan Anungus Tun Lubung
(Mateo 24:3-14; Marcos 13:3-13)

⁷ Utdi, inimus da kan Jesus un, "Mistulu, ibagam ud nu kapiga dit maipasamakan dat imbagam kanad? Sin dit mangilasinan mi un dandaniyon dit mapasamakana?"

⁸ Imbagan Jesus kan dida un, "Man-alimban kayu ta adi kayu maal-allilaw. Ta adu dan dumatonga tagu'n mangusal situn ngadan ku un kanan da un, 'Sakon dit Mesias.' Kanan da pay un, 'Dummatongon dit timpu'n manganungusan tun lubung.' Yoong adiyu tuttuwaon dida. ⁹ Adi kayu kumimut nu awad magngol yu si gubgubat ya gulgulu ta masapula umuna un mapasamak da. Yoong bokona dagusa dumatong nat anungus ditun lubung."

¹⁰ Intuluy Jesus un kanana'n, "Manggugubat dan kailin-ili uttun lubung kan mambibinnusul dan tutulay. ¹¹ Awad da ud ga-oogyata lunig. Awad ud ulat kan pistin di tagu utdan nadumaduma'n igaw kan awad da ud ga-oogyata mapasamak sinat ngatu kan nakaskasdaawa mangilasinan.

¹² "Yoong daan payyana mapasamak datu, dopapon kan paligatan dikayu. Maipadalan kayun tu utdan sinagoga'n mabistigal asida dikayu paibalud. Gapu't dit manuttuwaan yu kan sakon maimusan kayu utdan aali kan gugubinnadul. ¹³ Ot siyadiyon ud gundaway yu un mamanoknok maipanggop sit Nabalun Damag maipanggop kan sakon. ¹⁴ Isunga imula yu utnat somsomok yu un adiyu ikadanag dat isungbat yu nu dumatong diya timpu. ¹⁵ Ta sakon ud mangtod si silib yu un mambagbaga ot adi dikayu kaboolan dat kabusul yu un masungbatan onnu masuganggang. ¹⁶ Ulay dat mamallong-ag yu, sussunud, kakabagiyon kan gagayyom yu ituyuk dikayu. Ot patoyon da dat udum kan dikayu. ¹⁷ Lalawwengon dikayu't dan losana tagu maipagapu't nat manuttuwaan yu kan sakon. ¹⁸ Yoong ayyuwanak dikayu, ot maid matalak si ulay osa't nat buuk yu. ¹⁹ Nu mannanayun nat pammati yu ulay nu mapalpaligatan kayu, maitdan kayu't mataguwana maid kigad na."

Imbagan Jesus Dit Mayam-anan Jerusalem
(Mateo 24:15-21; Marcos 13:14-19)

²⁰ Intuluy Jesus un kanana'n, "Nu maila yuwon din ili ud Jerusalem un maliput si suldadun dat kabusul, siya ud manigammuwan yuwon un dandaniyon ud timpu'n mayam-anana. ²¹ Ot dikayu'n ijudea gumtik kayuwon sidan batbateled. Sadat awad situn Jerusalem masapula tengyan da tuwa ili. Ot sadat inggaw sidat boboloya awad sin lasin dituwa ili masapula adida

umoy situ. ²² Ta siya diyon dit timpu'n madusaan dat iJerusalem dalapnu matungpal dit naikanglit sidit ugud Apudyus. ²³ Talona kawas diya timpu utdat nabugi kan sadat mantagtagibi. Ta amoamoda ligat dit dumatong situwa igaw. Ot maidos-al sidatuwa tagu dit ligligot Apudyus. ²⁴ Mapatoy dat udum kan dida si ispada ot maidalan dat udum sit uduma ili un mabalud. Ot yam-ayam-anon tu dat bokona Judio tun Jerusalem inggana't magangput dit naikoddonga timpu da un bokona Judio."

Sat Mangulinan Dit Inyanak di Tagu
(Mateo 24:29-31; Marcos 13:24-27)

²⁵ "Utdiya timpu awad da ud mangimatunana mapasamak sin init, bulan kan sadan bituwon ot situn pita maid kapukapuut dat tagu utdat koon da ta amod dit kimut da utdit man-ag-agguwodan din baybay kan malukulukuta paluung. ²⁶ Matukas dat tagu utdit kimut da un manguuway nu ngadan dit mapasamak situn lubang, ta losana awad sinat langit maligaligad da. ²⁷ Utdiyon, ilan da ud sakona Inyanak di Tagu un dumoba'n mailabaw sit bunot un napnu't pannakabalin kan nakaskasdaawa kinangatuk. ²⁸ Nu manlugi un mapasamak datu, sumikad ot tumangad kayu ta dandaniyon nat managuwan Apudyus kan dikayu."

Sat Maadal Taku't Din Kayu Un Igus
(Mateo 24:32-35; Marcos 13:28-31)

²⁹ Utdi, imbagan Jesus tuwa abalig un kanana'n, "Ilan yu din kayu un igus kan sadan uduma kayu. ³⁰ Nu manlugi'n sumungbud dan tubu da tigammu yuwon un dandani nat iinnitan. ³¹ Ot padana pay un nu maila yuwona mapasamak datuwa ligat tigammu yuwon un dandaniyon dit mangiyapuwan Apudyus.

³² "Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un mapasamak un losan datu daan payyana matoy dan losana tagu uttuwa lonap. ³³ Mangkigada losan dan maila ud langit kan situn pita yoong mannanayun tun ugud ku."

Masapula Nasasaggana Taku

³⁴ Intuluy Jesus un kanana'n, "Man-alimban kayu ta adiyu sad mailumluman dan nalabosa laglagsak, in-inum kan danag maipanggop situn mataguwan dalapnu adina kama't balaisa kaklata maksob kan dikayu nata al-algawa mangulinak. ³⁵ Ta kaklata lawa'n dumatong nata al-algaw sidan losana tagu't tun pita. ³⁶ Ot mansagana kayu un kanayun kan iluwalu yu un awad bilog yu un mangilasat sidan losana mapasamak kan dalapnu natalgod kayu un sumikad sit sinagung ku un Inyanak di Tagu."

³⁷ Kaalgaw-algawa mantudtudu't Jesus sit timplu yoong nu gumidgidam manalan un umoy umbog sin bateled Olivo. ³⁸ Ot masapsappaan dat tagu'n umoy sit timplu mandongol kan siya.

22

Siisiimon Da Un Patoyon Si Jesus
(Mateo 26:1-5; Marcos 14:1-2; Juan 11:45-53)

¹ Dandaniyon dit Piyestan di Nalausán un siya dit manganan dat Judio si tinapaya maid si bubud. ² Ot sadat aappun di padi kan mimistulun di lintog inainapon da nu in-inon dit mampapatoy da kan Jesus si nalimod ta kumimut da utdat tagu.

Sat Nakatulagan Judas Un Mangituyuk Kan Jesus
(Mateo 26:14-16; Marcos 14:10-11)

³ Sinakayan Satanas si Judas Iscariote un osa utdat kagwampulu't duwa'n disipulus Jesus. ⁴ Kadon kaysan si Judas ot inummoy nakabagbaga't dat aappun di padi kan oopisyal dat man-aandog sit timplu dalapnu makatulag nu in-inon dit man-iituyuk na kan Jesus kan dida. ⁵ Natalok dan nanggol sit imbagan Judas ot insapata da un itdan da si pilak. ⁶ Intulon Judas ot inluginan un inainapon dit gundaway na un mangituyuk kan Jesus un adin dat adu'n tagu matigammuwan.

*Sat Naisaganaan Dit Anungusa Nanganan Da Jesus
(Mateo 26:17-25; Marcos 14:12-21; Juan 13:21-30)*

⁷ Dinumtong dit algaw dit Piyestan di Tinapaya maid si bubud un siya dit mapaliyan dit ubbun di kannelu un mausal nu Piestan di Nalausán.

⁸ Kadon, imbaun Jesus da Pedro kan Juan un kanana'n, "Umoy kayu isagana dit kakan taku uttun Piyestan di Nalausán."

⁹ "Kawad dit piyaoma umoy mi mangisaganaan?" inimus da kan siya.

¹⁰ "Donglon yu," kinnanán Jesus. "Nu makadatong kayuwon sin ili, maabat yu ud osa'n tagu un nan-awit si naamussu un danum. Unudon yu utdit lumnokana un boloy. ¹¹ Ot ibaga yu utdit simboloy un, 'Paimus dit Mistulu nu kawad dit kuwaltu un manganana utdit kakan di piyesta pati utdat disipulus na.' ¹² Kad ipailana kan dikayu ud dakolana kuwaltu'n nanginngatu un siya'd kawadan dat losana masapul taku ot siya'd mangisasagganaan yu utdat kanon taku nu Piyestan di Nalausán."

¹³ Kaysan da ot naituttuwa un losan dat imbaga na kan dida. Mansidi, insagana da dit kakan di piyesta.

*Sat Anungus Un Nakaubungan Jesus Sidat Disipulus Na
(Mateo 26:26-30; Marcos 14:22-26; 1 Corinto 11:23-25)*

¹⁴ Utdit dumatong dit olasa manganan da, ummoy si Jesus nakaubung sidat apostoles na.

¹⁵ Ot kinnanana kan dida un, "Talona inaayyuwaka makakan kan dikayu uttuwa kakan di Piyestan di Nalausán sin daan din mapaligatak. ¹⁶ Ta ibagak kan dikayu un adiyakon umbosa mangan situwa kakan aginggana't dit matungpalan dit kustu'n kaipooyana utdin mangiyapuwan Apudyus."

¹⁷ Ot inalana dit natasa'n inumon da. Maabus mana manyaman kan Apudyus kinnanana un, "Alan yu tu ta mambibingayan yu un inumon. ¹⁸ Ta ibagak kan dikayu un manipud sinsatun adiyakon umbosa uminum si danum di ubas aginggana't dumatong nat mangiyapuwan Apudyus."

¹⁹ Nangala payyan si tinapay ot maabus mana manyaman kan Apudyus biniibiik na un inwalas kan dida un kanana'n, "Siyatu ud long-ag ku un maidatuna mampooy kan dikayu. Manipud sinsatun koon yu tu un mangi-somsomkan yu kan sakon."

²⁰ Padana pay sit naabus da un nangan, inalana na dit tasa un kanana'n, "Satu un natasa dit bagu'n tulag Apudyus kan dikayu un mapatalgodan situn dalaka man-ayus un mampooy kan dikayu.

²¹ "Yoong ilan yu. Antu't tu un kaubung ku tun mangituyuk kan sakon. ²² Ta sakona Inyanak di Tagu mapatoyak un kama't dit ingkoddong Apudyus yoong kaasi nat tagu'n mangituyuk kan sakon."

²³ Utdi, nampaim-imus pay lawan dat disipulus na nu singngadan na kan dida dit mangwa.

Nampasinsinngabatan Da Nu Singngadan Dit Kangattuwan

²⁴ Nampasungsungbat pay dat disipulus nu singngadan na kan dida dit mabigbig un kangattuwan.

²⁵ Ot kinnanán Jesus kan dida un, “Sadat alin dat bokona Judio kan sadat uduma mangitulay kan dida, piyaon da un natulay da utdan iyapuwan da. Ot piyaon da pay un mangaddanan da si Nalaay. ²⁶ Yoong bokon un kama’t di kan dikayu, ta sat kangattuwan kan dikayu masapula kama nu siya’d kaabengan. Sat pangat kan dikayu masapula kama nu siya’d babbaun. ²⁷ Ngadan dit nangatngatu, sadit mangan sit lamesaan onnu sat mansunad? Bokon kad un sat mangan sit lamesaan? Yoong antuwak kan dikayu un manselbi.

²⁸ “Dikayu dat adi lummipsuta nanungtung-ud kan sakon sidat losana napadasak. ²⁹ Ot itdak dikayu si kalintogan un mangiyapu un kama’t dit nan-iitod Amak kan sakon si kalintogan un mangiyapu. ³⁰ Ot makaubung kayu un makakan kan makainum kan sakon sin mangiyapuwak kan mantupak kayu’t din trono un mangiyapu utdan kagwampulu’t duwa’n tribu un kaganakan Israel.”*

*Imbagan Jesus Dit Mangisuliban Pedro Kan Siya
(Mateo 26:31-35; Marcos 14:27-31; Juan 13:36-38)*

³¹ Utdi, kinnanán Jesus kan Simon Pedro un, “Simon, Simon, donglonak. Napalubusan si Satanas un mamadas kan dikayu’n losan un kama’t manakiyak si trigo dalapnu isina na dat nabalú utdat laweng. ³² Yoong inluwaluwak sika, Simon, dalapnu adika lumipsuta manuttuwa kan sakon. Ot nu mandadaoli kaon ot mangulin ka kan sakon, pabilgom dit pammatin dat susunud nu.”

³³ Kinnanán Pedro kan Jesus un, “Apu, nadaddaanak un maipasimbalud kan maipangkatoy kan sika.”

³⁴ “Ibagak kan sika Pedro,” kinnanán Jesus. “Daan payyan manullauk din kawitan si bigbigat isulibakon si mamitlu.”

Pitaka, Sambag Kan Ispada

³⁵ Kinnanán pay Jesus kan dida un, “Utdit nangibaunak kan dikayu’t dit un maid pitaka, sambag kan sandalyas, awad kad nangkulangan yu?

“Naid,” kinnanán da un summungbat.

³⁶ Kinnanán Jesus un, “Yoong sinsatunon, sanat awad si pitaka alana, padana pay sit sambag na. Nu awad naid si ispada na ilaku nat dit kagoy na ta gumatang si osa. ³⁷ Ta masapula matungpal dit naikanglit sit ugud Apudyus maipanggop kan sakon un kanana’n, ‘Maibilang sidat gumabasul.’ On, dandaniyon un matungpal dat naikanglit maipanggop kan sakon.”

³⁸ Utdi, kinnanán dat disipulus na un, “Apu, antu’d duwa’n ispada uttu.”

“Olog na naton!” insungbat Jesus.

*Sat Nanluwaluwan Jesus Sin Bateled Olivo
(Mateo 26:36-46; Marcos 14:32-42)*

³⁹ Tinengyan Jesus dit ili ot ummoy sin bateled Olivo un gagangaya siya’d kokkoona ot naibulun pay dat disipulus na kan siya. ⁴⁰ Dumatong da man sidi, kinnanana kan dida un, “Manluwalu kayu dalapnu adi kayu mambasul nu masugsugan kayu.”

⁴¹ Ummadayu si Jesus kan dida si akit asina nampalintumunga nanluwalu.

⁴² Kinnanana un, “Ama, nu piyaom, ilisiyak situn amoda ligat un sagapalok. Yoong bokona satun piyaok tun matungpal nu adi sanat piyaom.”

* **22:30** San Israel osa’n ngadan Jacob ot losan dat kaganakan Jacob nabingay da si kagwampulu’t duwa’n tribu. Ilan yu utdin Genesis 35:22b-26; 32:28; Numero 1:5-16.

⁴³ [Utdi inggaw anghel un nanligwat langit na nampaila kan siya'n nampabilog sit somsomok na. ⁴⁴ Ot gaputa amoamod dit domdom na, impapatina'n nanluwalu ot nangkalingot si kama nu dala un nan-at-attod sit pita.]†

⁴⁵ Utdit nagangputa nanluwalu si Jesus, summikad ot nangulin sidat disipulus na ot dintong na dida un nasusuyop gaputa madodomdoman da.

⁴⁶ Ot kinnanana kan dida'n, "Koon yu un masusuyop? Gumangun kayu ta manluwalu kayu dalapnu adi kayu mambasul nu masugsugan kayu."

Sat Nanokmaan Da Kan Jesus

(Mateo 26:47-56; Marcos 14:43-50; Juan 18:3-11)

⁴⁷ Mambagbagbaga payyan si Jesus sidit dummatong dat adu'n tagu'n pinuyut Judas un osa utdat kagwampulu't duwa'n disipulus. Ummadani si Judas kan Jesus asina inogkan. ⁴⁸ Yoong kinnanana Jesus un, "Judas, ogok kad nat man-iituyuk nu kan sakona Inyanak di Tagu?"

⁴⁹ Utdit mailanon dat disipulus na dit mapaspasamak, kinnanana da un, "Apu, makabinnakag kamiyon?" ⁵⁰ Ot osa kan dida dit namakag sidit baba-unon dit kangattuwana padi ot nasokdap dit diwanana inga na. ⁵¹ Yoong kinnanana Jesus un, "Olog naon." Asina inaggoman dit ingan dit baba-unon ot kummiya.

⁵² Utdiyon, kinnanana Jesus sidat aappun di padi, oopisyal dat man-aandog sit timplu kan dat lalallakay un ummoy manokma kan siya un, "Tulisanak kad ta gabadangan kan gapang-ulan kayu un umoy manokma kan sakon?"

⁵³ Kaalgaw-algawak sin timplu kan dikayu'n nantudtudu yoong adiyu ud sakon dinokmaan. Yoong siyatuwon ud timpu yu kan timpu'n mantulayan dit pannakabalin Satanas."

Insulib Pedro Si Jesus

(Mateo 26:57-58, 69-75; Marcos 14:53-54, 66-72; Juan 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Utdi, dinokmaan da si Jesus ot indallay da utdit boloy dit kangattuwana padi. Tinungtung-ud Pedro yoong inad-adayuwana. ⁵⁵ Awad aanniduwana sit gaggawan dit paway ot ummoy si Pedro nakaanidu utdat ininggaw sisi.

⁵⁶ Utdit mailan dit osa'n babai'n baba-unon si Pedro un mantutupak sit madolangan dit apuy, intukkol na un kanana'n, "Satu pay osa'n bulun na."

⁵⁷ Yoong insulib Pedro un kanana'n, "Adik tigtigammu nat un tagu."

⁵⁸ Masulsulit man, inggaw osa'n lalaki un nakaila kan siya ot kanana'n, "Osa ka pay sidat buyut na."

Yoong summungbat si Pedro un, "Ay, bokonak."

⁵⁹ Lumabas man umoya sin-olas impapilit payyan dit osa un kanana'n, "Gattoka siyatu'd osa utdat kabbulunana ta iGalilea."

⁶⁰ Yoong kinnanana Pedro un, "Maid tigammuk sinat ibagbagam."

Mambagbagbaga payyan si Pedro, dagusa nanullauk dit kawitan.

⁶¹ Ummaswing si Jesus ot intutukkol na si Pedro. Ot nagasmok Pedro dit imbagan Jesus kan siya'n, "Daan payyan manullauk dit kawitan si bigbigat insulibakon si namitlu."

⁶² Mansidi, lummaksun si Pedro ot nan-i-ibil.

Binabbainan Kan Dinatadatal Da Si Jesus

(Mateo 26:67-68; Marcos 14:65)

⁶³ Utdiyon, sadat tagu'n nangaandog kan Jesus, binabbainan da kan dinatadatal da. ⁶⁴ Binalaw da pay asida tinipak kan inimusana kanan da un, "Pugtuwam ud nu singngadan nat nanipak kan sika?"

⁶⁵ Ot adu pay dat imbaga da un namabbain da kan siya.

† 22:44 Naid datu un bersikulu utdan uduma manuskrito.

Naipalang Si Jesus Sit Sanhedrin

(Mateo 26:59-66; Marcos 14:55-64; Juan 18:19-24)

⁶⁶ Utdit mabigat, nandadatdatong dat kamang di Sanhedrin un bukolon dat lalallakay dat Judio, aap-apun di padi kan mimistulun di lintog ot paindatong da si Jesus kan dida. Ot kinnanana da kan Jesus un,

⁶⁷ “Ibagam ud kan dikami nu sika dit Kristu?”

Summungbat si Jesus un, “Ulay nu ibagaka sakon adiyu mit laing tutuwaon. ⁶⁸ Ot nu awad imusok kan dikayu adiyu mit laing sungbatan. ⁶⁹ Yoong, manipud situn satun, sakona Inyanak di Tagu mantupakak sin kapon diwanan ud Apudyus un mannakabalin.”

⁷⁰ “Adi pay an, sika dit Anak Apudyus?” kinnanana da.

Summungbata kanana’n, “On, naibaga yun.”

⁷¹ Ot kinnanana da un, “Ngadan payyan nat manapulan taku si uduma mangustigu? Dingngol taku un mismu dan imbaga na un maisuganggang kan Apudyus.”

23

Indallay Da Si Jesus Kan Pilato

(Mateo 27:1-2, 11-14; Marcos 15:1-5; Juan 18:28-38)

¹ Utdi, lummakkat da un losan dat naamung ot indallay da si Jesus kan Pilato. ² Dumatong da man inlapu da un mampabasul kan siya un kanan dan,

“Naodasan mi tuwa tagu un al-allilawona dan kailiyan mi. Iyapa na un mambayad dat tagu si bugis kan Emperador Caesar. Kabawona pay un siya si Kristu un ali.”

³ Inimusan Pilato si Jesus un kanana’n, “Sika kad dit Alin dat Judio?”

Summungbat si Jesus un, “Naibagamon.”

⁴ Utdi, kinnanana Pilato utdat aap-apun di padi kan dat adu’n tagu un, “Maid odasak si gapun di manusaak situwa tagu.”

⁵ Yoong impapilit da un, “Makibul dat tagu maipagapu’t dat intudtudu na un inlugi na ud Galilea inggana’d Judea kan ulay situwon.”

Indallay Da Si Jesus Kan Herodes

⁶ Utdit nagngolan Pilato tuwa imbaga da inimus na nu iGalilea si Jesus.

⁷ Utdit natigammuwana un osa utdat ipangatan Herodes,* paindallay na si Jesus kan Herodes un iningaw payyan sin Jerusalem sidiya timpu.

⁸ Utdit mailan Herodes si Jesus, nan-ang-anggom ta nasulita aayyuwana dit maka-il-ana kan siya ta nagngol na dit maipanggop kan siya ot nanamona un mangila si am-amuga koono. ⁹ Ot nakaimuimus si Herodes kan siya yoong talona maid sinungbatan Jesus.

¹⁰ Gasikadan dat aappun di padi kan mimistulun di lintog sisi un nasulaga mangipappapilit sidat mamasulan da kan siya. ¹¹ Dinula kan binabbainan da Herodes kan dat suldadu na si Jesus ot binadutan da si kama’t badut di ali asin Herodes pinangulin kan Pilato.

¹² Utdiya al-algaw, nanggayyom da Pilato kan Herodes un nambinnusul sidit.

Naikoddonga Matoy Si Jesus

(Mateo 27:15-26; Marcos 15:6-15; Juan 18:39-19:16)

¹³ Utdit indatong da si Jesus, pinandatdatong Pilato dat aap-apun di padi, papangat kan dat tagu.

* 23:7 Herodes Antipas

¹⁴ Ot kinnanana kan dida'n, "Indatong yu tuwa tagu kan sakon ot kanan yu un al-allilawona dat tagu. Sinuknaaka dodonglon yu ot naid maodasan si basul na utdan losana ipabpabasul yu kan siya. ¹⁵ Ulay si Herodes maid pay maodasana. Siya'd gapuna un pinan-ulin na kan ditaku. Naid kingwan dituwa tagu dalapnu mapatoy. ¹⁶ Ot pasabid ku asik padaInon."

¹⁷ [Imbagan Pilato di ta masapula mangiwaya si osa'n balud nu timpun di Piyestan di Nalausana ta siya'd gagangay da un Judio.]†

¹⁸ Yoong nampappakuy dat losana tagu un kanan dan, "Papatoy nu tuwa tagu ta si Barrabas ud wayaam." ¹⁹ Si Barrabas naibalud gaputa osa utdat lummaban sit gubilnu utdiya ili kan kummatoy pay.

²⁰ Ot gaputa piyaon Pilato un pawayaan si Jesus kinabagbaga na uman dat tagu. ²¹ Yoong impappakuy da un, "Pailansam si kulus! Pailansam."

²² Utdi, pinitlun Pilato un makabagbaga kan dida un kanana'n, "Apay, ngad nat nadadaga kingwa na? Naid odasak si basul na dalapnu mapatoy ot pasabid ku asik padaInon."

²³ Yoong talona gapappakuyan da un mangipappapilita pailansa da utdit kulus inggana't nangabak da. ²⁴ Ot kinoddongan Pilato si Jesus un kamat din piyaon da. ²⁵ Winayawayaana si Barrabas un nabalud gapu't dit lumablabanana't dit gubilnu kan kummatoyana, ta siya'd piniya da un mapawayaan. Ot intod na si Jesus kan dida ta umoy da koon dit piyaon da un koon kan siya.

Sat Nailansaan Jesus Sit Kulus

(Mateo 27:32-44; Marcos 15:21-32; Juan 19:17-27)

²⁶ Utdiya mangidaldallayan da kan Jesus, naabat da si Simon un iCirene un nanligwat sit kapappayawan. Kinakma da ot impabukud da kan siya dit kulus asida impatung-ud kan Jesus.

²⁷ Amoda tagu dat naitungtung-ud kan Jesus. Inggaw da pay babai'n mangibiibil kan mangilamalamat kan siya.

²⁸ Yoong inaswingan Jesus dida un kanana'n, "Dikayu'n babai'n iJerusalem bokona sakon ibilan yu, sad ibilan yu danat long-ag yu kan dat aanak yu. ²⁹ Ta adaniyon nat timpu un kanan tu dat tagu un, 'Nagasat dat lupot kan dat adi nakapadasa mabugi, kan dat adi nampasusu.' ³⁰ Utdiya timpu, kanan dan tu dat tagu utdat bateled un, 'Bunbunan dikami,' ot kanan da utdan batungul un, 'Labugan dikami.' ³¹ Ta nu kama't tu tun koon da kan sakon un maid si basul un maiyalig si naata'n kayu, adi amodot sooni utdan gumabasul un maiyalig si nalangu un kayu?"

³² Inggaw da pay duwa'n tulisan un indallay da un maidisan kan Jesus un mapatoy. ³³ Dumatong da man sit igawa ngadnon da si Battukag inlansa da si Jesus sidit kulus ot inlansa da pay dat duwa'n tulisan sidat kulus da, osa't dit kapon madiwanan na kan osa't dit kapon makawigi na.

³⁴ Utdi, nanluwalu si Jesus un kanana'n, "Ama pakawanom dida ta adida tigammu tun kokkoon da."

Sadat suldadu, nambubunut da nu ngadan dit mangkuwan di osa utdat badut na.

³⁵ Aduadu dat tagu'n gasikadan sidi un mangiila't dat koon da. Ot sadat pappangat di iJudio dinuladula da si Jesus un kanan dan, "Tinagu na dat udum, apay un adina taguwon nat long-ag na pay lawan nu siya si Kristu un pinilin Apudyus?"

† 23:17 Satu un bersikulu naid sidan uduma manuskrito.

³⁶ Binabbainan pay dat suldadu ot inadaniyan da asida initdan si kiloma basi. ³⁷ Ot kinnanana da kan siya un, “Nu ali dika’t dan Judio apay adim taguwon nat long-ag nu?”

³⁸ Inggaw pay naikanglit sidit labaw dit ulu na utdit kulus un kanana’n, “Siyatu dit Alin dat Judio.”

³⁹ Osa’t dat tulisana nailansa dit nanginsultu kan siya un kanana’n, “Bokon kada sika dit Kristu? Taguwom nat long-ag nu ot taguwom pay dikami.”

⁴⁰ Yoong sadit osa, sinulagana dit bulun na un kanana’n, “Apay maid kimut nu kad kan Apudyus? Nampapada taku’n nakoddongana madusa. ⁴¹ Yoong dita’n duwa masapula madusa ta ta nakabasul ta un tuttuwa yoong sanata tagu maid kingkingwa na si laweng.”

⁴² Ot kinnanana kan Jesus un, “Gagasmokonak pay Jesus nu dumtong nat man-aliyam.”

⁴³ Kinnanana Jesus kan siya un, “Tuttuwa tun ibagak kan sika, sinsatunon umoy ka kan sakon langit.”

Sat Natoyan Jesus

(Mateo 27:45-56; Marcos 15:33-41; Juan 19:28-30)

⁴⁴ Mamalintuud man si init, kinumlop diya ili agingga si nandangwilis. ⁴⁵ Ot nangkagwa’n napissay dit koltina’t din timplu.

⁴⁶ Utdi, nampakuy si Jesus un kanana’n, “Ama, ita god ku kan sika tun ispiritik.” Maibaga na man di, napungdiwon dit angos na.

⁴⁷ Utdit nailan dit kapitan dat suldadu dit napasamak, nandayaw kan Apudyus ot kanana’n, “Tuttuwa’n naid basubasul dituwa tagu.”

⁴⁸ Utdit nailan dat tagu’n naamung sidiya mambubuya dit napasamak, nangkadalan da utdat boboloy da un binbintugon da dat palagpag da gapu’t dit sigab dit angos da.

⁴⁹ Losan dat gagayyom Jesus kan dat babai un naitungtung-ud kan siya manipud Galilea, sumisikad da utdit ad-adayyu ot naila da un losan datu un napasamak.

Sat Nailbonan Jesus

(Mateo 27:57-61; Marcos 15:42-47; Juan 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Utdi, inggaw osa’n tagu’n mangngadan kan Jose un siguda iyArimatea utdin Judea. Nabalun kan nalintoga tagu un manguuway sit dumakngan dit mangiyapuwan Apudyus. Osa un kamang di Sanhedrin yoong adina inampayunan dat bulun na utdit ingkoddong da kan kingwa da kan Jesus.

⁵² Inummoy kan Pilato ot kindaw na dit ladag Jesus.

⁵³ Impalubus Pilato ot utdit indoba naon dit ladag, nilukutana’t bagu’n luput asina umoy innilbon sit dakola batu’n inabutana un naid payyan nailbon. ⁵⁴ Sadiya algalaw dit mansaganaan da utdit al-algawa iillongan un dandaniyon manlugi.

⁵⁵ Sadat babai’n nanung-ud kan Jesus manipud sin Galilea naitungtung-ud da pay kan Jose isunga naila da dit lobon kan sat nan-iilbon na’t dit ladag Jesus. ⁵⁶ Utdiyon nangulin da utdin ili ta umoy da man-isagana’t dat bangbangu kan lana un umoy da ilabu utdit ladag Jesus.

Sadit naisongwata algalaw, al-algawa iillongan ot nan-illong da ta siya’d lintog dat Judio.

24

Sat Ummungalan Jesus

(Mateo 28:1-10; Marcos 16:1-8; Juan 20:1-10)

¹ Biggabiggat man sit umuna'n al-algaw di sin-dumingguwan ummoy dat babai utdit lobon ot indallay da dat insagana da un bangbangu.

² Dintong da un naballinona naiyadayu dit naitubota batu utdit lobon. ³ Yoong utdit lumnok da, naidon dit ladag Jesus. ⁴ Gasikadan da un masmasdaaw sidit kaklata lawa'n nasanikad ud duwa'n lalaki utdit sog-on da un manilisiling dit badut da. ⁵ Gaputa amod dit kimut da, nantumog da yoong kinnanana dat lalaki kan dida un, "Apay in-innapon yu utdan natoy nat matattaguwan? ⁶ Maid situ. Ummungalon. Gasmokon yu dit imbagaana kan dikayu utdit ininggawana payyan ud Galilea un: ⁷ 'Sadit Inyanak di Tagu masapula maitod sidat gumabasula tagu, ot mailansa utdit kulus kad umungal sidit maikatlu'n algaw.' "

⁸ Utdi, nagasmok dat babai dat ugud Jesus. ⁹ Tinengyan da dit lobon ot ummoy da imbaga'n losan datu utdat kagwampulu't osa un apostoles kan sidat losana bulun da.

¹⁰ Sadat ummoy nangibaga utdat apostoles, sada Maria Magdalena, Juana kan Maria un inan Santiago kan sadat uduma babai'n bulun da.

¹¹ Yoong satu un impadamag da kama nu ul-ulnuga lawa't dat apostoles ot adida nanuttuwa. ¹² [Yoong si Pedro nanoddak kampay un ummoy sidit lobon. Dumatong man, nanyuk-unga summiim sit dalom dit lobon yoong abus dit luputa nailukut kan Jesus ullawa'd nailana. Utdi, kaysana masmasdaaw sidit napasamak.]*

*Nampaila't Jesus Sidat Duwa'n Disipulus Na
(Marcos 16:12-13)*

¹³ Utdi payona algaw, duwa't dat buyut Jesus ud manaddalana umoy sin boboloy Emaus un umoya simpulu ya osa'n kilometro dit kaadayu na manipud Jerusalem. ¹⁴ Ot bagbagbagaon da dat napasasamak. ¹⁵ Utdiya mambagbagbagaon kan man-in-innimusan da un duwa, inummoy si Jesus naidolag kan dida'n manaddalan. ¹⁶ Naila da yoong adida naimatunan.

¹⁷ Ot kinnanana Jesus kan dida'n, "Ngadan pay nat bagbagbagaon yu un manaddadalan nu?" Utdi, nan-illong da un manduduuy.

¹⁸ Ot sat osa un mangngadan kan Cleofas dit summungbata kanana'n, "Sika ullawa nin tagu'n inummoy Jerusalem un adi nakatigammu utdat napasasamak sisi utdan kaysana al-algaw."

¹⁹ "Ngadan na un pasamak?" kanan Jesus.

Summungbat da un, "Sadat napasamak kan Jesus un iNazaret. Osa'n propeta un mannakabalin utdan kingwa kan ugud na utdin sinagung Apudyus kan dat tagu. ²⁰ Yoong intod dat aappun di padi kan pappangat taku un makoddongana mapatoy ot inpailansa da utdit kulus. ²¹ Siya yoong dit nanam-on mi un mangwaya kan ditaku'n kaganakan Israel. On, kan bokona lawa'n siyadi, maikatlu'n algaw naon tu manipud sit napasamakana. ²² Osa pay, nasdaawan kami utdat impadamag dat babai'n bulun mi un inummoy sit lobon na utdit biggabiggat. ²³ Naid naila da kanu utdit ladag na. Ot nangulin da un kanan dan nakaila da pay kanu si aanghel un nangibaga kan dida un natagu si Jesus. ²⁴ Utdi, inummoy dat uduma bulun mi utdit lobon ot naila da un ustu dit kanan dat babai, yoong maid naila da kan Jesus."

²⁵ Utdi, kinnanana Jesus kan dida'n, "Ay, nangkakunong kayu'n gattok. Sad nasigab yu ud pay un tuttuwaon dat impadtun dat propetan Apudyus. ²⁶ Bokon kada masapula sagapalon dit Kristu datuwa ligat asina maawat dit nakaskasdaawa kinangatu?" ²⁷ Ot impalawag na kan dida dat losana

* **24:12** Naid sidan uduma manuskrito tuwa bersikulu.

naikanglit sit ugud Apudyus maipanggop kan siya manipud sidat ingkanglit Moses kan dadit losana propeta.

²⁸ Utdit dumoldoldol daon sidit boboloya ayan da, nandawos si Jesus un kama nu awad ayana. ²⁹ Yoong tinagawidan da un, “Nasdomon, inggaw taku ullawa’t tu ta kumlopon.”

Ot ummoy si Jesus nakaigaw kan dida. ³⁰ Utdit nakasangu daona mangan, inalan Jesus dit tinapay ot nanluwalu’n nanyaman kan Apudyus asina biniibiika intod kan dida.

³¹ Utdiyon naimatunan da si Jesus yoong kaklata nabatin kan dida.

³² Utdi, kinnanana da un nansungsungbat pay lawan un, “Siya gayam un kama nu nalangpaw dit gubu ta ud kanad sit man-ipalawagana kan dita utdin dalan sidat naikanglit un ugud Apudyus.”

³³ Utdi payona olas, nanlakkat da un nangulin Jerusalem ot dintong da un naamung dat kagwampulu’t osa’n disipulus kan dat uduma bulun da.

³⁴ Ot imbaga da utdat duwa un, “Tuttuwa’n ummungal si Apu ta nampaila kan Simon.”

³⁵ Ot sadat duwa, impadamag da pay kan dida dit napasamak sidit dalan kan sadit nan-iimatun da kan Apu utdit namiikana utdit tinapay.

Nampaila’t Jesus Sidat Disipulus Na

(Mateo 28:16-20; Marcos 16:14-18; Juan 20:19-23; Kingkingwan 1:6-8)

³⁶ Utdiya mangul-ulnugan da utdat napasamak, kaklata lawa’n nasanikad si Jesus kan dida. [Kanana kan dida un, “Kapiya din awad kan dikayu.”]†

³⁷ Nakaogyat kan nakakimut da ta kanan da nu banig dit naila da. ³⁸ Utdi, kinnanana Jesus kan dida un, “Apay un mabulubulung kan manduwaduwa kayu? ³⁹ Ilan yu datun imak kan datun ikik ot gattoka sakon. Agpadanak dalapnu mapnok kayu. Ta naid bogas kan tul-ang di banig yoong sakon antu da.” ⁴⁰ [Utdiya nangibagaana’t di impaila na dat nalansa un ima kan iki na.]‡

⁴¹ Adida pay laing makapati gapu’t dit amoda anggom da kan kasdaaw da utdit kinnanana Jesus kan dida un, “Awad mabalina makan situ?”

⁴² Ot initdan da si tinunu un ikan. ⁴³ Inalan Jesus dit ikan ot kinan na un iillan da.

⁴⁴ Maabus man imbagaana kan dida un, “Sadatu’n napasamak, siya dadit imbagabagak kan dikayu’t dit ininggawak payyan kan dikayu un masapula matungpal dat naikanglita maipanggop kan sakon sidit lintog Moses kan sadat ingkanglit dat propeta kan sidin iblun di Salmo.”

⁴⁵ Utdi, nilawagan Jesus dit somsomok da ot maawatan daon dat ugud Apudyus. ⁴⁶ Ot kinnanana Jesus kan dida un, “Sadit naikanglit sidit, kanana un masapula sagapalon dit Kristu dan ligat kan mapatoy yoong umungal sit maikatlu’n algaw. ⁴⁷ Ot masapula maitutudu utdan losana ili manlugi uttun Jerusalem un maipagapu kan sakon pakawanon Apudyus dan losana mangidadaoli utdan basbasul da. ⁴⁸ Dikayu’d mangustigu utdatu’n naila yu un napasamak kan sakon. ⁴⁹ Ot ibaun ku kan dikayu dit Ispiritu Santu un insapatan Amak. Isunga adi kayu umat-atun situn Jerusalem inggana si maawat yu dit pannakabalin un manligwat langit.”

Sat Kaysanan Jesus Ud Langit

(Marcos 16:19-20; Kingkingwan 1:9-11)

⁵⁰ Utdiyon, inlaksun Jesus dida’d Jerusalem ot makadatong da man utdin Betania ingngatu na dat ima na asina binindisyunan dida. ⁵¹ Utdit binindisyunan Jesus dida, maipangpangatu un kaysan langit.

† 24:36 Naid tuwa paltin di bersikulu utdan uduma manuskrito.

‡ 24:40 Naid tuwa bersikulu utdan uduma manuskrito.

⁵² Nandaydayaw da kan siya asida nangulin sin Jerusalem un amoamod dit lagsak da. ⁵³ Manipud sidiyon kankanayun da un umoy sit timplu un mandaydayaw kan Apudyus.

Sat Nabalu'n Damaga Inkganglit San Juan

Sat Ugud Un Mataguwan Di Tagu

¹ Utdit daan payyan ditun lubung nakwa, siguda ininggaw dit Ugud.* Sigud un awad kan Apudyus ot satuwa Ugud, Apudyus. ² Naisigud kan Apudyus ³ ot siya ud pinampaloswan Apudyus sidat losana paloswa. Nu naid, naid gapu pay nakwa utdat losana napaloswa.

⁴ Satu un Ugud, siya ud manligwatan di mataguwan kan siya pay silaw un manilaw si somsomok di tagu. ⁵ Kumaddapadda tuwa silaw sidin kakolpan ot adin din kolop mabalina un kospan.

⁶ Inggaw tagu un imbaun Apudyus un mangngadan kan Juan. ⁷ Dummatonga umoy mamanoknok sidat tagu utdit maipanggop sidit silaw dalapnu losana makanggol sit ipanoknok na, manuttuwa da. ⁸ Bokona siya dit silaw nu adi ummoya mangipanoknok sidit silaw. ⁹ Sadit kustu un silaw un manilaw sit somsomok di tagu inummoy situn lubung.

¹⁰ Ininggawon situn lubung sidit ot losan datun paloswa uttun lubung siya'd pinangwan Apudyus yoong adin dat tagu binigbig. ¹¹ Ummoy sit mismu'n ili na yoong adin dat kailiyana inawat. ¹² Yoong sadat losana nangawat kan nanuttuwa kan siya, initdana dida si kalintogan un mambalina anak Apudyus. ¹³ Sat mambalina da un anak Apudyus, bokona kama't din gagangaya maiyanakan di tagu onnu kasomsomkan di man-asawa nu adi kasomsomkan Apudyus.

¹⁴ Satuwa Ugud, nambalin si tagu ot iniinggaw kan ditaku'n tagu. Amoamod mangkakaasi na kan kinatuttuwa na. Naila mi dit nakaskasdaaw un kinangatu na, sat nakaskasdaawa kinangatu un inawat na kan Ama na bilang bugbugtunganga Anak.

¹⁵ Pinanoknoka Juan dit maipanggop kan siya ot impappakuy na un kanana'n, "Siyatu dit tagu un ug-ugudok sidit kanak un, 'Awad maitagtagnob kan sakon un nangatngatu nu sakon ta ininggawon sit daan ku payyan maiyanak.' "

¹⁶ Ot maipagapu't dit nalabos un kaasi na, maid mangkigadan din bindisyun un ipooy na kan ditaku'n losana manuttuwa kan siya. ¹⁷ Si Moses ud dinutukan Apudyus un nangipatigammu utdat linlintog na ot si Jesu Kristu dit dinutukana un mangipatigammu utdit maipanggop sit mangkakaasi na kan sat tuttuwa un maipanggop kan siya. ¹⁸ Naid payyan nakaila kan Apudyus, yoong si Jesu Kristu un bugbugtunganga Anak na kan talona pipiyaona ud nangipatigammu kan siya.

Sat Pammanoknok Juan Un Mambubunyag

(Mateo 3:1-12; Marcos 1:1-18; Lucas 3:1-18)

¹⁹ Nangibaun dat pappangat di Judio un inggaw Jerusalem sidat papadi kan dat Levitas si umoy mangimus kan Juan nu singngadan dit katatagu na. Kama't tu dit pammanoknok Juan un insungbat na.

²⁰ Bokona nantuli si Juan nu adi imbabagga na dit tuttuwa un kanana'n, "Bokona sakon dit Kristu."

²¹ Imbos da un inimus un, "Singngadan nat katatagum nu? Sika si Elias?"

* **1:1** San ugud siya'd mangipatigammu't somsomok di tagu. Isunga sat piyaona'n ugudon dit kanana't din Griego un si Jesu Kristu dit Ugud, siya ud manigammuwan dat tagu utdit somsomok Apudyus.

Summungbat si Juan un, “Bokonak.”

Inimus da payyan un, “Sika dit propetan Apudyus?”

Summungbat uman si Juan un, “Bokonak,” kanana.

²² Ot kanan daon kan siya un, “Singngadan nu nu? Ibagam ud dalap awad isungbat mi utdan nangibaun kan dikami. Singngadan nat makanam sinat katatagum?”

²³ Sat insungbat Juan sadit impadtun propeta Isaias un kanana’n, “Sakon dit ginga’n mampappakuy sit igawa maid tagtaggawun un kanana’n, ‘Man-godngon yu dit dalan un ayon Apu.’ ”

²⁴ Sadadit uduma tagu’t di, imbaun dadit Fariseo. ²⁵ Ot inimusan da si Juan un, “Ot koom man bunyagon danat tagu nu bokon ka kan Kristu, bokon ka kan Elias kan bokon ka si propeta nu?”

²⁶ Summungbat si Juan un kanana’n, “Bunyagok dikayu si danum yoong annat kan dikayu nat tagu un adiyu tigammu. ²⁷ Siya dit maitagtagnob kan sakon un talona nangatu ot adiyak maibilang un mangussag sit sandalyas na.”

²⁸ Nakwa datu ud Betania un ili utdin domang didin wangwang Jordan un nambunbunyagan Juan sidat tagu.

Sat Kannelun Apudyus

²⁹ Kabigatana man, nailan Juan si Jesus un dumoldoldol kan siya. Kinanana utdat tagu’n ininggaw sidi un, “Siyatuwon dit mauguda Kannelun Apudyus un maidatun dalapnu mapakawan dat basul dat tagu’t tun lubang.

³⁰ Siya dit ug-ugudok sidit imbagak un, ‘Awad maitagtagnob kan sakon un talona nangatu nu sakon ta siguda ininggawon sit daan ku un maiyanak.’

³¹ Adik tigammu nu singngadan na utdit, yoong antuwak un mamunyag si danum dalapnu ipatigammuk siya kan dikayu’n kaganakan Israel.”

³² Ot imbagan Juan dit pammanoknok na un kanana’n, “Utdit binunyagak, nailak dit Ispiritu Santu un nanligwat langit un kama’t kalupati un inumpa kan siya ot iniinggaw kan siya. ³³ Adik tigammu nu singngadan na utdit, yoong si Apudyus un nangibaun kan sakona umoy mangibunyag si danum, siya’d nangibaga kan sakon un, ‘Sadit tagu’n umpaan kan iinggawan dit Ispiritu Santu un dumoba, siya’d mangibunyag si Ispiritu Santu.’ ³⁴ Nailaka mismu di ot kustiguwak un siya dit Anak Apudyus.”

Sadat Ummuna Un Disipulus Jesus

³⁵ Kabigatana man, ininggaw uman si Juan kan dat duwa’n disipulus na un sumisikad. ³⁶ Utdit mailan Juan si Jesus un lumaus kanana un, “Siyatu dit mauguda Kannelun Apudyus.”

³⁷ Nagngol dat duwa’n disipulus dit imbagan Juan ot tinung-ud da si Jesus.

³⁸ Man-awing man si Jesus, naila na dida’n maitungtung-ud kan siya ot inimus na un, “Ngadan nat inapon yu?”

Summungbat da un, “Kawad nat inggawam, Mistulu?”

³⁹ “Intaku, ta umoy kayu ilan,” kanan Jesus kan dida. Utdi, naibulun da ot innila da dit inggawana. Gaputa nandangwilison nakaigaw da kan siya.

⁴⁰ Si Andres un sunud Simon Pedro dit osa utdat duwa un naitung-ud kan Jesus sidit nagngolan da dit imbagan Juan. ⁴¹ Dagusa ininap Andres si sunud na un Simon ot imbaga na un, “Indasan mi dit Mesias!” [Piyaona’n ugudon, Kristu].

⁴² Utdi, indallay na si Simon kan Jesus.

Intukkol Jesus si Simon asina kinnanana un, “Sika si Simon un anak ud Juan. Mangadanan ka kan Cefas.”†

Sada Felipe Kan Nataniel Un Nambalin Si Disipulus Jesus

⁴³ Mabigat man ingkoddong Jesus dit umoy Galilea. Dumatong man sidi insangkat na si Felipe ot kanana kan siya un, “Maibuyut ka kan sakon.”

⁴⁴ Si Felipe, iBetsaida un siya payon ilin da Andres kan Pedro. ⁴⁵ Ummoy pay Felipe ininap si Nataniel ot odasana man kanana kan siya un, “Indasan mi dit tagu un ingkanglit Moses sidat iblun dat linlintog, un siya payon dit ingkanglit dat propeta utdit. Siya si Jesus un iNazaret un abeng Jose.”

⁴⁶ Summungbat si Nataniel un kanana’n, “Mabalin kad un awad nabalu si manligwat Nazaret?”

“Itan, ta umoy ka ilan,” insungbat Felipe.

⁴⁷ Mailan man Jesus si Nataniel un dumoldoldo kan siya kanana un, “Siyatu tun gattoka kaganakan Israel yoong naid sikap na.”‡

⁴⁸ Inimus Nataniel kan Jesus un, “Inona’n tigammum sakon?”

Summungbat si Jesus un, “Inilak sika utdit ininggawam sidit pong-ad didit kayu’n igus sit daan Felipe un mangayag kan sika.”

⁴⁹ Kanan Nataniel un, “Mistulu, sika’d Anak Apudyus! Sika’d Ali uttun Israel!”

⁵⁰ Kanan Jesus un, “Manuttuwa ka kad gaputa imbagaka inilak sika utdit pong-ad dit kayu’n igus? Talona nakaskasdaaw tu dat mailam nu satu.” ⁵¹ Ot kinnanana kan dida un, “Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un maila yun tu din langita maibubukkat kan sadan aanghel Apudyus un ngumatu ya dumoba da un umoy kan sakona Inyanak di Tagu.”

2

Sat Boda Utdin Cana

¹ Lumabas man duwa’n algaw, inggaw boda utdin Cana, osa’n ili ud Galilea. Ininggaw dit inan Jesus sidiya amung. ² Ot si Jesus kan sadadit disipulus na, naawis da pay. ³ Utdit maamin dit basi, ummoy dit inan Jesus imbaga kan siya un, “Naaminan daon si basi!”

⁴ Summungbat si Jesus un, “Palungayam nat kook Ina, ta bokona timpuk payyan.”

⁵ Utdi imbagan dit ina na utdat alluwagi un, “Koon yu nu ngadan nat ibaga na kan dikayu.”

⁶ Awad ugalin dat Judio maipanggop si mambubulu,* ot ininggaw onoma angang sidi un manlaun si opat onnu onoma lata’n danum dit osa.

⁷ Imbagan Jesus sidat alluwagi un, “Aminon yu un punuwon dan angang si danum.” Ot pinnu da dida.

⁸ Utdiyon kinnanana kan dida un, “Gumaud kayu ta umoy kayu taugan din mangipangat situn amung.”

Ot ummoy da tinaugan. ⁹ Kapkapana man, bokonon si danum nu adi napiya’n basi. Naid tigammuna’t dit nanligwatan didit basi, yoong tigammun dat ummoy nanaug. Utdi, inayagana dit lalaki’n mangasawa, ¹⁰ ot kanana kan siya un, “Ugali taku un umuna’n ipainum taku dit kapiyaana basi ot nu aduwon dit nainum dat sangaili, asi taku ipainum dit nalamsit. Yoong naisabsabali ka ta insuluk nu tun kapiyaana basi asim okalon situn anungus na!”

† 1:42 Sadiya ngadan siya mit laing dit ngadan un Pedro un piyaona’n ugudon, batu. ‡ 1:47 Si Jacob onnu Israel nasikapa tagu’t dit. * 2:6 Marcos 7:3

¹¹ Satu un kingwan Jesus ud Cana utdin Galilea siya'd pogpoga un nangwaana't am-amug. Siya'd nangipail-ana utdit nakaskasdaawa kinangatu na ot amo nanuttuwa dat disipulus na kan siya.

¹² Maabus man di, kaysan si Jesus ud Capernaum un bulun na da ina na, sunud na kan dat disipulus na. Ot iningaw da utdi si piga'n algawa lawa.

Inummoy si Jesus Sit Timplu

(Mateo 21:12-13; Marcos 11:15-17; Lucas 19:45-46)

¹³ Utdit dandaniyon dit Piyestan di Nalausán dat Judio, ummoy si Jesus ud Jerusalem. ¹⁴ Nadakngana't dit timplu dadit manlalaku't baka, kannelu kan da kalupati kan dat mansusukat si pilak.

¹⁵ Utdi, nangala't lubid si insabid na utdat kannelu ya baka un nangaddag kan dida't dit lasin. Inwalis na dat pilak dadit mansusukat si pilak asina sinuwakkit inamin dat lamesaan da.

¹⁶ Imbaga na utdat manlalaku't kalupati un, "Aminon yu un kaanon situ danat! Adiyu mambalinon si lalakkuwan tun boloy Amak!"

¹⁷ Utdi, nagasmok dat disipulus na dit kanana't dit naikanglita ugud Apudyus un, "Sat talona man-iipotog ku utdit boloy nu Apudyus, siya'd mapatoyak."

¹⁸ Gapu't di un kingwan Jesus, inimus dat pappangat dat Judio kan siya un, "Ngadan nat maipailama am-amug kan dikami un mangipaila't dit kalintogama nangwa't din kama't di?"

¹⁹ Summungbat si Jesus un kanana'n, "Yam-anon yu tun timplu ta pasikadok si unus di tulu'n algaw."

²⁰ Kanan da kan siya un, "Opata pulu ya onoma tawon ud nakwaan dituwa timplu, kanama pasikadom si tulu'n algawa lawa?"

²¹ Yoong sat timplu un ug-ugudon Jesus, sadit long-ag na payon. ²² Ot utdit ummungal si Jesus un dit natoy, nagasmok dat disipulus na diya imbaga na. Ot talona nanuttuwa da utdit naikanglita ugud Apudyus kama pay sit imbagana.

Tigammun Jesus Dit Losana Somsomok Di Tagu

²³ Utdit iningawan Jesus sin Jerusalem sit timpun dit Piyestan di Nalausán, adu dat tagu un nanuttuwa kan siya utdit naila da dadit adu'n am-amug un kingwa na. ²⁴ Yoong bokona intalgod Jesus dit long-ag na kan dida, ²⁵ onta tigammu na dit aangson da. Bokona masapul na ud mangibaga kan siya si maipanggop si tagu ta titigammu na dit somsomok di tagu.

3

Ummoy Si Nicodemo Kan Jesus

¹ Inggaw osa un Fariseo un mangngadan kan Nicodemo un osa'n pangat dat Judio. ² Sinlabiyan inummoy kan Jesus nakabagbaga un kanana'n, "Mistulu, tigammu mi un sika'd imbaun Apudyus un umoy mantudtudu. Ta maid makakokwa't am-amug un padan dan koom nu maid si Apudyus kan siya."

³ Summungbat si Jesus un kanana'n, "Tuttuwa tun ibagak kan sika un maid maidagamung sidan iyapuwan Apudyus nu adina yan maiyanak obos."

⁴ Inyimus uman Nicodemo un kanana'n, "Inona un maiyanak obos nat naotonga tagu? Mabalin kad un umoy mangulin sinat buwang inana dalap maiyanak obos?"

⁵ Summungbat si Jesus un kanana'n, "Tuttuwa tun ibagak kan sika un, maid makalnok sin mangiyapuwan Apudyus nu adina yan maiyanak si danum kan Ispiritu Santu. ⁶ Sat iyanak di tagu, aangson di tagu dit awad

kan siya. Yoong sat maiyanak si Ispiritu, awad pay si Ispiritu Santu kan siya.
⁷ Adika masdaaw sit imbagak un, ‘Masapula maiyanak kayu’n obos.’ ⁸ San bayogbog manaddaddalan sit piyaona’n manalan. Magngolan taku ullawa nat ag-agguwod na yoong maid tigammu taku’t nat kustu’n manligwatana onnu manalana. Padana pay un adi taku tigammu dit koon Ispiritu Santu un mangobos sit aangson di tagu’n maiyanak si Ispiritu.”

⁹ “Summan in-inon ditu?” kanan Nicodemo kan Jesus.

¹⁰ Summungbat si Jesus, “Ay! Sika’d mistulun dat kaganakan Israel adim maaw-awatan tu? ¹¹ Tuttuwa tun ibagak kan sika un sad ibaga mi sadat tigammu mi kan sad ipatigammu mi sadat naila mi, yoong siya payona adi kayu manuttuwa. ¹² Ot nu ibagak kan dikayu dan maipanggop sidan makwa’t tun pita yoong adi kayu manuttuwa, summan in-inona’n tuttuwaon yu nu ibagak kan dikayu dan makwa’d langit? ¹³ Ta maid osa’t nakaoy langit nu adi sat nanligwata lawa’d langit un Inyanak di Tagu. ¹⁴ Ot padan dit nangibayugan Moses sit sinan-uloğa bayong sit disyerto, maibayugak pay un Inyanak di Tagu un mailansa’t kulus, ¹⁵ dalapnu singngadan na mana manuttuwa kan sakon, matagu’t inggaingga.” ¹⁶ Gapu’t dit amoda mampipiyan Apudyus sidan tagu’t tun lubung, imbaun na dit bugbugtungga Anak na dalapnu singngadan na mana manuttuwa kan siya, adina maipadalan sin impiyelnu* nu adi maitdan si mataguwana maid kigad na. ¹⁷ Ta bokona imbaun Apudyus dit Anak na un umoy mangikoddong sit madusaan di tagu uttun lubung nu adi imbaun na un umoy managu kan dida.

¹⁸ Ot singngadan na mana manuttuwa kan siya, adinaon makodngana madusa, yoong singngadan na mana adi manuttuwa kan siya nakodnganon un madusa, onta adina tuttuwaon dit bugbugtungga Anak Apudyus.

¹⁹ Sat gapun dit mangikoddongana’t dit madusaan dat tagu, inummoyon dit silaw situn lubung yoong amo piniyan dat tagu dit nakolop nu sadit napadda gaputa nadadag dat koko-on da. ²⁰ Ta singngadan na mana nadadag si koko-on, lawengona dit napadda, ot madina umoy umadani’t dit silaw ta adina piyaona maipaila dit nadadaga koko-ona. ²¹ Yoong singngadan na man un kustu’t koko-on umoy umadani’t dit silaw dalapnu nalawaga maila un sadat nabalun un koko-ona maiyannatup sit piyaon Apudyus.

Sat Pammanoknok Juan Un Mambunbunyag Maipanggop Kan Jesus

²² Maabus man di, kaysan da Jesus kan dat disipulus na utdin probin-siya’d Judea. Siya’d ininggawan da un nambunbunyag† sidat tagu. ²³ Nambunbunyag pay si Juan sidin Enon un adani’d Salim ta dakol dit danum sidi. Ummoy dat tagu kan siya ot binunyagana dida. ²⁴ [Ta bokon payyana nabalud si Juan sidiya timpu.]

²⁵ Kad sidi, inggaw osa’n Judio un nakasinsinnungbat dat disipulus Juan maipanggop sit madalusan dat tagu utdat basul da.

²⁶ Ummoy kan Juan dat disipulus na ot imbaga da un, “Mistulu, sadit tagu’n ummoy kan sika utdin kapon domang didin wangwang Jordan un siyadit kuskustiguwam, andiyon un mambunbunyag ot adu dadin umoy kan siya.”

²⁷ Summungbat si Juan un kanana’n, “Naid maawat nat osa’n tagu nu bokona itdon Apudyus. ²⁸ Dikayu payon makakustigu utdit imbagaka bokona sakon dit Kristu ta naibaunaka lawa un umun-una utdit daan na un dumatong. ²⁹ Padan di boda un sat babai mampooy ullawa’t dit lalaki’n mangasawa kan siya. Sad alig ku, sadit gayyom dit lalaki’n mangasawa un

* **3:16** Sat naikanglit, ‘adina matoy’ yoong bokona sat matoyan tun long-ag dit ug-ugudona un katoy nu adi sat maisinaan kan Apudyus onnu maipadalan sin impiyelnu † **3:22** Sadat disipulus ullawa’d nambunbunyag. Ilan yu utdin Juan 4:2

umuna'n umoy mangisagana utdat losana masapul sit mangasawaan dit gayyom na. Ot nu donglonaon dit gingan dit mangasawa'n lalaki mantattalok. Ot gaputa tigammuk un dummatongon dit Kristu maidon mangkulangan tun talok ku. ³⁰ Masapula siya'd ngumatngatu't dayaw ot dumobdoba tun dayaw ku."

Sat Tagu'n Nanligwat Langit

³¹ Sadit tagu'n nanligwat langit siya'd kangattuwan, ot sadit tagu'n doda'n inggaw situn pita, sadat maipasamak situn lap-at pita ullawa'd tigammuna'n bagbagaon. Isunga nangatngatu kan madaydayaw nat tagu'n nanligwat langit. ³² Sad ibagbaga na, sadat innila na kan dingngol na ud ngatu, yoong akrit dat manuttuwa't dit ibaga na. ³³ Singngadan na mana manuttuwa kan siya, bigbigona un losana ugud Apudyus, tuttuwa. ³⁴ Ta satuwa imbaun Apudyus, maid udum si ug-ugudona nu adi sat ugud Apudyus gaputa intod na kan siya dit Ispiritu na. ³⁵ Talona pipiyaon Apudyus un Ama tun imbaun na un Anak na, siya'd gapuna un intod na kan siya dat kakigad. ³⁶ Ot singngadan na mana manuttuwa't tun Anak Apudyus, awad mataguwana un maid kigad na. Yoong singngadan na mana adi manuttuwa't tun Anak na, bokona maitdan situwa mataguwan nu adi mannanayun dit manusaan Apudyus kan siya.

4

Si Jesus Kan Sat Babai Un iSamaria

¹ Utdit matigammuwan Apu Jesus un nagngolan dat Fariseo un ad-adu dat maawis na un buyut na kan umoy mampabunyag kan siya nu si Juan, ² (ulay bokona si Jesus un mismu dit nambunyag nu adi sadat disipulus na,) ³ tinengyan da ud Judea ot nangulin da ud Galilea. ⁴ Sadiya mangulinan da masapula mangoy da ud Samaria.

⁵ Kadon, dummatong da utdit ili un Sicar ud Samaria un adani't dit pitan dit Jacob un impatawid na utdit anak na un Jose. ⁶ Sadiya pita dit inggawan dit gubun dit Jacob. Ummoy si Jesus nantupak sit sog-on dit gubun ta amod dit baniko na ta dandaniyona mamatuk.

⁷ Utdi, dummatong tun osa'n babai un iSamaria un umoy mananum. Kanan Jesus kan siya un, "Itدانak ud si inumok." ⁸ Ossaan si Jesus sidit ta ummoy dat disipulus na utdit boboloy gummatang si makan.

⁹ Nasdaaw dit babai ot kanana un, "Inona'n sika'n Judio, mangkodaw ka si inumom kan sakon un iSamaria?" Siya'd kanana di ta adin dat Judio mangwaan dat iSamaria.

¹⁰ Kanan Jesus uman un, "Nu tigammum nat piyaon Apudyus itdon kan sika kan nu tigammum nu ngadan tun mangkodaw si inumona, sika nat mangkodaw kan siya, kad itdona kan sika dit matattagu'n danum un mangtod si mataguwan."

¹¹ Kanan dit babai kan Jesus un, "Apu, naid manggaud nu ta adadaloman tun gubun ot sin mangal-am si danuma mangtod si mataguwan?" ¹² Nangatngatu ka kad nu sadit Jacob un ginnapuwan mi? Siya'd nangulub situwa gubun ta uminuman da utdat ganak na kan ayam na ot tinawid mi un kaganakana."

¹³ Summungbat si Jesus un, "Sanat uminum situwa danum mauwaw uman, ¹⁴ yoong singngadan na mana uminum sinat itdoka danum, adinaon mauwaw si inggaingga, onta sat danuma itdok mambalina kama't ob-ob kan siya un adi maobasan ot mangtod kan siya si mataguwana un maid kigad na."

¹⁵ Summungbat dit babai un, “Apu, itdanak ud sinata danum dalap adiyak mauwaw uman kan adikon masapula umoy mananum situ.”

¹⁶ Kinnanán Jesus kan siya un, “Manalan ka ta umoy ka ayagan si asawam ot mangulin kayu’t tu.”

¹⁷ “Naid asawak,” kanan didit babai un summungbat.

“Kustu nat kanam un naid asawam,” kanan Jesus. ¹⁸ “Ta lima dat naasawam ot sanat lalaki’n kabboloy nu uttun satun bokona gattoka asawam ot tuttuwa nat sungbat nu.”

¹⁹ Summungbat dit babai ot kanana’n, “Apu, mailasin ku utdanat bagbagam un propeta ka. ²⁰ Sadat ginnapuwan mi utdit, nandaydayaw da kan Apudyus situ un bateled yoong dikayu’n Judio kanan yu un san Jerusalem ud masapula mandaydayawan.”

²¹ Kinnanán Jesus kan siya un, “Tuttuwaon yu tun ibagak un dumtong nat timpu un bokona satuwa bateled onnu san Jerusalem dit mandaydayawan dat tagu kan Apudyus un Amak. ²² Dikayu’n iSamaria adiyu tigammu nu singngadan na nat mandaydayawan yu yoong dikami un Judio tigammu mi nat daydayawon mi ta manligwat kan dikami’n Judio dit managu. ²³ Yoong dumtong nat timpu, un sinsatunon sadat tuttuwa’n mandaydayaw kan Apudyus un Ama, mandaydayaw da kan siya si ispiritu kan maibasal sit katuttuwaan. Ta siyadi dit mas-oman Apudyus un mandadayaw. ²⁴ Si Apudyus, Ispiritu ot gaputa Ispiritu masapul un sadat mandaydayaw kan siya daydayawon da utdit ispiritu da kan ibasal da utdit katuttuwaan un maipanggop kan siya.”

²⁵ Kanan dit babai kan siya un, “Tigammuk un awad dumatonga Mesias un mangadanan si Kristu. Ot nu dumatong, ipatigammu na kan ditaku dat losana kakigad.”

²⁶ “Naid sabali nu adi sakona kabagbagam,” kanan Jesus.

²⁷ Utdit madama da payyana mambagbagbaga utdit babai, dummatong dat disipulus Jesus. Talona nasnasdaaw da ta nadakngan da un makabagbagbaga’t babai si Jesus. Yoong naid nakaimus kan dida nu sin dit piyaon dit babai onnu apay un makabagbagbaga si Jesus kan siya.

²⁸ Tinengyan dit babai dit banga un danumana ot kaysan sit boboloya ummoy nangibaga’t dat tagu un, ²⁹ “Aweyu, ta ilan yu din tagu’n nangibaga’t dat losana kingkingwak. Siya kad nin dit Kristu?”

³⁰ Utdi, kaysan da un losana ummoy sit ininggawan Jesus.

³¹ Utdit daan da payyan dumakngan, imbagan dat disipulus Jesus kan siya un, “Mangan kaon, mistulu.”

³² Yoong summungbat si Jesus un kanana’n, “Awad makan kan sakon un adiyu tigammu.”

³³ Nampaim-imus da pay lawanon dat disipulus na un, “Awad kad nin nangidatong si kinan na?”

³⁴ Kanan Jesus sidat disipulus na un, “Sat kanok, sat mangwaak sidat piyaon dit nangibaun kan sakon kan sat mangangputak sit talibusu un intalgod na.

³⁵ “Awad uuggudon yu un, ‘Annat opata bulanon, aanniyán uman.’ Yoong ibagak kan dikayu, ammaan yu un ilan dan pappayaw, nal-umon dan pagoy, aanniyanon. ³⁶ Sadat man-ani, magun-gunaan da ot sadan tagu’n aniyon da magun-ud da dit mataguwan un maid si kigad. Kadon sadit nammula maka-panlagsak pay sidat nan-ani. ³⁷ Ot tuttuwa dit uguda kanana’n, ‘Mammula nat osa ot sabali nat mangani.’ ³⁸ Ta ibaun ku dikayu’n umoy mangani utdit adiyu nambannugan. Sabali dat nambannug yoong dikayu dit mangapit.”

³⁹ Adu dat iSamaria un nanuttuwa kan Jesus gapu't dit ugud dit babai un, 'Imbagana un losan dat kingkingwak.' ⁴⁰ Siya'd gapuna un utdit inummoy dat iSamaria kan siya, kindaw da un makaigaw yan kan dida. Ot ininggaw kan dida si duwa'n algaw.

⁴¹ Ot ummadu dat nanuttuwa kan Jesus gapu't dat intudtudu na kan dida. ⁴² Ot kanan dat tagu't dit babai un, "Sinsadin bokonona gapu't dit imbagam dit manuttuwaan mi, nu adi dingngol mi un mismu dat tudtudu na ot maawatan mi un siya dit umoy managu utdat tagu uttun lubung."

Sadit Anak Di Opisyal Un Pinapiyan Jesus

⁴³ Lumabas man dit duwa'n algaw da Jesus Samaria, kaysan da ud Galilea. ⁴⁴ Inummoy sidi ta siya payon dit nangibaga un maid propetan Apudyus si maidayaw sit gattoka boboloy na pay lawan.

⁴⁵ Dumatong man da Jesus ud Galilea, naanggom dat kailiyana utdit dummakngana, onta ummoy da pay sit Piyestan di Nalaus an ud Jerusalem ot naila da dat nakaskasdaawa kingwa na.

⁴⁶ Utdiyon ummoy da uman Cana, un ili ud Galilea un siya'd nampabalinana't dit danum si basi utdit. Ininggaw osa'n opisyal di gubilnu un masakit dit anak na ud Capernaum. ⁴⁷ Donglona man un dummatong si Jesus ud Galilea un nanligwat Judea, ummoy kan siya ud nampakpakaasi'n nangibaga un umoy Capernaum ta umoy na papiyaon dit anak na un lalaki un matmattoy an.

⁴⁸ Kad kanan Jesus kan siya un, "Nu adi kayu makaila't nakaskasdaawa mangilasinan si kook adi kayu manuttuwa."

⁴⁹ Amo nampakpakaasi dit opisyal un kanana'n, "Apu, umoy ta daan na un matoy din anak ku."

⁵⁰ Kanan Jesus kan siya un, "Manalan kaon, matagu din anak nu." Tinuttuwan dit opisyal dit imbagan Jesus ot kaysan.

⁵¹ Inggaw man sit dalan, inyabot dat baba-unona dit damag un kummiyaon dit anak na! ⁵² Ot inimus na utdat baba-unona nu kamaan inis sit kummiyaan dit anak na ot imbaga da un, "Sat namatuk kalabyan dit naidan dit pudut na."

⁵³ Ot nagasmok dit opisyal un siya payon dit timpu un nangibagaan Jesus kan siya un kanana'n, "Matagu din anak nu."

Ot siyadiyon ud nanuttuwaan da un simbalyan kan Jesus.

⁵⁴ Siyadi ud maikagwa'n nakaskasdaawa mangilasinan un kingwan Jesus sidin Galilea un nanligwat Judea.

5

Sat Lalaki'n Pinabilog Jesus Jerusalem

¹ Maabus man di, inggaw piyestan di Judio ud Jerusalem ot ummoy si Jesus. ² Sadit luwangan sin Jerusalem un aayyon dat kannelu, ininggaw lobong sit sog-on na un oomsan un ngadnon dat Betsata utdin bagbagan di Hebreo.* Ot inggaw pay lima'n bawi un iiddungan sidit igid na. ³ Adu dadit masakit un gaobogan sidadiya bawi. Awad da ud nakulap, napilay kan adi makagidu. [Uwayon da dit manggalibyawon dit danum, ⁴ ta nu udum na umoy dit anghel Apudyus galibyawon dit danum ot sadit makauna'n umoy manlabbung sit manggalibyawana kumiya dit sakit na.]

⁵ Inggaw osa'n lalaki't di un tulumpulu't walu'n dagun naona masakit. ⁶ Mailan man Jesus di kan tigammuna un nabayagona uumbog, kanana kan siya un, "Piyaom kada gumilog?"

* **5:2** Betsaida kanan dat uduma manuskrito, Betesda kanan pay dat udum.

⁷ Summungbat dit lalaki un, “Apu, nu manggalibyaw din danum gunnaanakon ta maid mangilusong kan sakon.”

⁸ Utdi imbagan Jesus kan siya un, “Gumangun ka, lukubom nat obok nu ta manalan ka.”

⁹ Dagusa gummilog dit lalaki ot nilukub na dit obok na ot kaysan.

Sadiya algaw, al-algawa iillongan di Judio. ¹⁰ Ot kanan dat Judio utdit gummiloga lalaki un, “Al-algawa iillongan situn satun ot ipalit dit lintog taku nu awad mangkokwa ot apay binukud nu nat obok nu?”

¹¹ “Sadit tagu’n nampabilog kan sakon, siya’d nangibaga un lukubok tun obok ku ta manalanak,” kinnananan dit lalaki un summungbat.

¹² Ot inimus dat pappangat un, “Singngadan dinat tagu’n nampakwa’t nat?”

¹³ Yoong adin dit lalaki nalasin nu singngadan dit nampabilog kan siya ta adu-adu’n tagu kan kaysanon si Jesus.

¹⁴ Adina nabayag, naabot Jesus dit lalaki’t dit timplu ot kanana kan siya un, “Iam ot gummilog ka. Madimon mambasul ta amangan nu amo nadadagot nat ipasamak nu.”

¹⁵ Utdi, kaysanon dit lalaki un ummoy nangibaga’t dat pappangat di Judio un si Jesus dit nampabilog kan siya. ¹⁶ Ot gaputa al-algawa iillongan dit nangwaan Jesus, siya’d nanlawengan dadit pappangat di Judio kan siya.

¹⁷ Yoong kinnananan Jesus sidadit Judio un, “Maid man-illongan Amak un mangkokwa ot siya’d padan tun kook.”

¹⁸ Gapu’t tuwa imbagan Jesus, naam-amodota piyaon dat pappangat di Judio un patoyon ta bokona lawa’n sinalungasing na dit lintog da un maipanggop sit al-algawa iillongan nu adi imbaga na paya Ama na si Apudyus un ipadana dit long-ag na kan siya.

Sat Kalintogan Dit Anak Apudyus

¹⁹ Kadon, kinnananan Jesus kan dida un, “Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un sadit Anak, bokona somsomok na pay lawan dat koon, nu adi koon dadit ilana un kokkoon Ama na. Singngadan na mana koon Ama na, siya pay koon. ²⁰ Ta sadit Ama, pipiyaona dit Anak na ot siya’d gapuna un ipaila na un losan kan siya dat koon. Ot ipakwa na kan siya nat amo nakaskasdaawa makwa nu sadatu’n naila yu dalapnu masdaaw kayu. ²¹ Padan dit mangitdan dit Ama si mataguwan sidat natoy un paungalona, itdan pay dit Anak dat losana piyaona’n itdan si mataguwan. ²² Ot bokona sadit Ama dit mangukum sidat tagu nu adi intod na utdit Anak dit kalintogana mangukum, ²³ dalapnu losana tagu, dayawon da dit Anak un padan pay dit mandadayaw da utdit Ama. Sat adi mandayaw sit Anak, adina dayawon dit Ama un nangibaun kan siya.

²⁴ “Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un singngadan na mana dumngol sidan ugud ku kan manuttuwa utdit nangibaun kan sakon, awad mataguwana un maid si kigad. Adinaon maukum ta nailasat naon si katoy ot maitdan si mataguwan un maid si kigad.

²⁵ “Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un dummatongon nat timpu un sadan natoy† magngol da dat ugud Anak Apudyus, ot sadadit dumngol ot manuttuwa, matagu da si inggaingga. ²⁶ Sadit Ama, siya ud manligwatan di mataguwan ot kingwa na pay dit Anak un manligwatan di mataguwan.

† 5:25 Sat ug-ugudona un natoy situ, matataguwana tagu yoong adida manuttuwa kan Apudyus ot ibilang na dida un natoy ta naisina da kan siya. Ot madusa da utdin impiyelnu.

²⁷ Intod na utdit Anak dit kalintogan un mangukum sidat tagu gaputa siya dit Inyanak di Tagu.

²⁸ “Adi kayu masdaaw situn ibagak un dumatong nat timpu un sadat losana natoy un nailbon magngol da dit gigan dit Anak ²⁹ kad umungal da un manligwat sidat lobon da. Sadat nabal u si kingkingwa, matagu da si inggaingga ot sadat laweng si kingkingwa, madusa da si inggaingga.”

Sadat Mamanoknok Sit Maipanggop Kan Jesus

³⁰ Intuluy Jesus un kanana'n, “Naid makwak sidit kuwak pay lawan un pannakabalin. Dudumngolak kan Ama utdin mangukumak ot kustukustu tun man-uukum ku, onta bokona san piyaok pay lawan din kook nu adi sat piyaon dit nangibaun kan sakon.

³¹ “Nu sakon pay lawan mangibaga't dit maipanggop kan sakon, maid manuttuwa't dit ibagak. ³² Yoong awad osa un mangipanoknok sit maipanggop kan sakon ot tigammuk un tuttuwa dit ibagbaga na. ³³ Nangibaun kayu't ummoy kan Juan ot imbaga na dit katuttuwaan. ³⁴ Bokona masapul ku ud tagu'n mangipanoknok sit maipanggop kan sakon ta ibagak ullawa dit imbagan Juan dalapnu nu tuttuwaon yu, matagu kayu't inggaingga. ³⁵ Ta si Juan, kama't silaw un gumilagilab kan napaddapadda ot piniya yu si sin-akitan dit namaddaana kan dikayu. ³⁶ Yoong awad pammanoknok maipanggop kan sakon un amo nalawag nu sat pammanonok Juan. Siya dat nakaskasdaawa kokkook un ipakwan Amak. Dida ud mangipaila un imbau-nak kan Apudyus. ³⁷ Ot si Amak un nangibaun kan sakon pinanoknokana un mismu dit maipanggop kan sakon. Yoong adiyu magngol dit giga na kan adiyu maila nu kamaana. ³⁸ Adina mansilnad sinat somsomok yu dat ugud na onta adiyu tuttuwaon sakon un imbaun na.

³⁹ “Adaadalon yu dat naikanglita ugud Apudyus ta kanan yu un siya'd makaodasan yu utdit mataguwan yu un maid kigad na. Ot siya danata ugud Apudyus dat mismu un mangibagbaga't dit maipanggop kan sakon. ⁴⁰ Yoong madi yu kampay piyaona umoy kan sakon dalapnu itdak dikayu si mataguwan un maid si kigad.

⁴¹ “Adik inapon nat mangidayawan di tagu kan sakon ⁴² ta tigtigammuk dikayu. Tigammuk un maid mampipiya yu kan Apudyus. ⁴³ Dummatongak un awad kan sakon dit tulay Amak yoong sinumdiyan yu ud sakon. Yoong nu awad dumatong sidit kinatulay na pay lawan, siya'd awaton yu.

⁴⁴ “Mandidinnayaw kayu ot bokona gangaman yu dit pammadayaw un manligwat sidin ossaana Apudyus ot inon yu un manuttuwa kan sakon? ⁴⁵ Adiyu kanan un sakon nat mamabasul kan dikayu kan Amak ta si Moses nat mamabasul kan dikayu. Ta namnamaon yu un taguwon dikayu kan Apudyus sit manuttuwaan yu utdat ingkanglit Moses. ⁴⁶ Ot nu tuttuwa'n manuttuwa kayu utdat ingkanglit Moses, manuttuwa kayu kan sakon. Ta sat ingkanglit Moses, sat maipanggop kan sakon. ⁴⁷ Yoong nu adiyu tuttuwaon dat ingkanglit na, inon yu un tuttuwaon datun ugud ku?”

6

Pinakanan Jesus Dat Lima'n Libu'n Tagu

(Mateo 14:13-21; Marcos 6:30-44; Lucas 9:10-17)

¹ Maabus man piga'n algaw, kaysan da Jesus sit kapon domang din bananaw sidin Galilea un mangngadan pay si bananaw Tiberias. ² Aduadu dadit tagu'n naitung-ud kan dida ta innila da dat nakaskasdaawa kingwana un nampapiya utdat masakit.

³ Dumatong man da Jesus sit domang, nanagada da utdin bateled ot nantupak da.

⁴ Sadi un timpu, dandani dit piyestan di Judio un Piyestan di Nalausán.

⁵ Naotap Jesus dat aduadu'n tagu'n dumoldoldola umoy kan siya ot inimus na kan Felipe un, "Sinnat mangal-an taku't ipakan sidatu'n tagu?" ⁶ Doda'n tigammunon Jesus dit kooná yoong imbagana ullawa di un mamadpadas na kan Felipe.

⁷ Summungbat si Felipe un, "Bokona umanay nat duwa'n gasuta denario* un igatang si makan ut ipakan sidanata un-unaya tagu, ulay sin-akikitan da ullawa."

⁸ Guminga man tun osa un sunud Simon Pedro un si Andres kanana'n, ⁹ "Antu'd abeng un nambalun si lima'n bukoła tinapay kan duwa'n ikan, yoong umanay kad tu un kanon di un-unaya tagu?"

¹⁰ Kinnanán Jesus un, "Mantupakon yu dida."

Kabolbollatan dit inggawan da ot pinantupak da dida'n losan. Sadit bilang dat lalaki ullawa un inggaw, lima'n libu.

¹¹ Kadon inalán Jesus dat tinapay, ot nanyaman kan Apudyus asina painwalas sidat tagu. Padana pay sit kingwa na utdat ikan. Ot nangan dat tagu inggana't napnok da.

¹² Mabsug da man un losan, kinnanán Jesus sidat disipulus na un, "Sin-upon yu dat nabun-an ta adina kaynga."

¹³ Sininup da dit nabun-an ot napnu dit kagwampulu't duwa'n lakba dit buna da un tinapay.

¹⁴ Mailán man dat tagu dit am-amuga kingwan Jesus, "Tuttuwa'n siyatu dit propetan Apudyus un ibaun na uttun lubung," kanan da.

¹⁵ Yoong matigammun man Jesus un umoy dat tagu alán dalapnu isaad da un ali da, ummoy nampakni utdin bateled un os-ossaan.

Kummiyang Si Jesus Sit Lap-at Dit Danum

(Mateo 14:22-33; Marcos 6:45-52)

¹⁶ Gumidgidam man gummusad dat disipulus na utdit igid dit bananaw. ¹⁷ Ot nanlugan da utdit bangka'n mandolmanga mangulin ud Capernaum. Lumabi ullawaon, naid payyan sumaal kan Jesus kan dida.

¹⁸ Masulsulit man, malukulukuton dit danum ta nabilog dit bayogbog. ¹⁹ Utdit inggaw daon sit umoya onoma kilometro dit kaadayu na manipud sit dupit, naila da si Jesus un mangkikkiyang sit lap-at dit danuma dumoldoldol ot nakakimut da.

²⁰ Yoong gumminga't Jesus un, "Adi kayu kumimut ta sakon," kanana.

²¹ Kadon, natalok da un nampalugan kan siya't dit bangka ot dagusa dintong da dit umoyan da.

Inapon Dat Tagu si Jesus

²² Utdit mabigat, sadat tagu'n nataynan sit domang dit bananaw, uuwayon da un ilan si Jesus ta tigammu da un natengyan. Naila da ussiya un ossaan dit bangka ot inalán dat disipulus na un nanluganana kaysan yoong naid si Jesus kan dida. ²³ Inggaw da ud bangka'n nanligwat Tiberias un dummatong sit adani't dit igawa nanganan da utdit tinapay un impakan Jesus sit naabusa nanyaman kan Apudyus. ²⁴ Yoong mailán man dat tagu un naid si Jesus onnu sadat disipulus na utdi, nanlugan da'l lawa payon sidat bangka'n umoy Capernaum un umoy manginap kan Jesus.

Si Jesus Siya'd Tinapay Un Mataguwan Di Tagu

* **6:7** Ilan yu utdin glosario din kaipooyan di denario

²⁵ Utdit maodasan da si Jesus sin Capernaum un domang dit bananaw inimus da un, “Mistulu, kapiga nat dummatongam situ?”

²⁶ Kanan Jesus un summungbat un, “Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un bokona inapon yu ud sakon gaputa naila yu dat am-amuga kingwak, nu adi gaputa nabsug kayu utdit tinapaya kinan yu. ²⁷ Adiyu sad mambannugan din makan un mabanglos, nu adi sad mambannugan yu, sadin makana mandonoy un mangtod si mataguwana maid kigad na. Ot sakona Inyanak di Tagu ud mangtod kan dikayu uttuwa makan, ta umanamung si Apudyus un Ama kan sakon.”

²⁸ Ot inimus da kan Jesus un, “Ngadan dat piyaon Apudyus ipakwa dalapnu siya’d koon mi?”

²⁹ Summungbat si Jesus kan dida un, “Sad piyaon Apudyus ipakwa kan dikayu, manuttuwa kayu kan sakona imbaun na.”

³⁰ Ot imbaga da kan siya un, “Ngadan nat am-amuga kooma mangilasinan mi dalapnu tuttuwaon mi nat ibagbagam? Ngadan na pay nat mabalina koom? ³¹ Ta sadat dadakkol taku, nangan da si manna utdit ininggawan da utdit disyerto. Ta kanana’t dit naikanglita ugud Apudyus un, ‘Initdana dida si makan un nanligwat langit.’ ”

³² Kadon kinnan Jesus un, “Tuttuwa tun ibagak kan dikayu, bokona si Moses dit nangitod sit makan un nanligwat langit. Si Apudyus un Amak dit mangtod kan dikayu si gattoka makana manligwat langit. ³³ Ta sat gattoka makan un itdon Apudyus, siya dit nanligwat langit un mangitod si mataguwan un maid kigad na utdan losana tagu’t tun lubung.”

³⁴ Imbaga da un, “Apu, itdom kan dikami un kankanayun nata makan.”

³⁵ Summungbat si Jesus un, “Sakon ud makana mataguwan di tagu. Singn-gadan na mana umoy kan sakon un manuttuwa adina’n talonon mabitol onnu mauwaw.

³⁶ “Imbagakon kan dikayu utdit un ulay iillanak, adi kayu kampay manuttuwa. ³⁷ Umoy kan sakon dat italgod Amak un tagu kan sakon. Ot losana umoy kan sakon, adik un talon sumdiyan. ³⁸ Ta bokona tinengyak langit un umoy inggaw situn lubunga mangwa’t dit kasomsomkaka osa nu adi sat piyaon dit nangibaun kan sakon. ³⁹ Ot sad piyaon dit nangibaun kan sakon, ayyuwanak dat intalgod na kan sakon dalapnu maid osa’t matalak kan dida kan paungalok dida’t din maudi’n al-algaw. ⁴⁰ Ta sad gattoka piyaon Amak, losana makaimatun kan manuttuwa kan sakon un Anak na, matagu da si inggaingga ta paungalok dida nu maudi’n al-algaw.”

⁴¹ Utdiyon, nampangonot dat Judio kan Jesus gapu’t dit imbagana un siya dit makan un nanligwat langit. ⁴² Ot kanan da un, “Bokon kada siyatu si Jesus un anak da Jose? Tigammu taku da ama kan ina na. Ot inona’n kanana un nanligwat langit nu?”

⁴³ Summungbat si Jesus kan dida un kanana’n, “Ustu naon nat ngonon-gonot yu. ⁴⁴ Naid umoy manuttuwa kan sakon nu adin yan ud Ama un nangibaun kan sakon awisona manuttuwa. Ot sadat manuttuwa, paungalok dida nu maudi’n al-algaw. ⁴⁵ Ta sat ingkanglit dat propetan Apudyus sidit un, ‘Losana tagu, suluan Apudyus dida.’ Ot losana dumngol kan manuttuwa’t dit isuluna, dida’d umoy kan sakon. ⁴⁶ Yoong bokona piyaona’n ugudon un awad nakaila kan Apudyus un Amak. Ta sakona lawa un nanligwat kan Apudyus ud nakaila.

⁴⁷ “Tuttuwa’n talon tun ibagak kan dikayu un losana manuttuwa kan sakon, matagu’t inggaingga. ⁴⁸ Sakon ud makan un mangitod si mataguwan di tagu. ⁴⁹ Sadat dadakkol yu, kinan da dit manna un intod Apudyus sit ininggawan dat dit disyerto yoong bokona nandonoy da ta natoy da payon.

⁵⁰ Yoong satun makana ibagbagak, siya'd kustu'n makana nanligwat langit ot nu awad mangan, adinaon matoy nu adi matagu't inggaingga. ⁵¹ Ot sakon tun matattaguwana makan un nanligwat langit. Ngadan na mana mangan situwa makan, matagu si inggaingga. Satuwa makan un ug-ugudok, siya tun long-ag ku un itdok dalapnu matagu dan losana tagu't tun lubung."

⁵² Gapu't diya imbagan Jesus, nakasulag dat Judio ot nansisinnungbatan da pay lawan un kanan dan, "In-inona'n itdon dituwa tagu tun long-ag na ut kanon taku?"

⁵³ Ot imbagan Jesus kan dida un, "Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, sakona Inyanak di Tagu, inggana't adiyu kanon tun long-ag ku kan inumon tun dalak, maid kan dikayu dit mataguwan un maid si kigad. ⁵⁴ Singngadan na mana mangan situn long-ag ku kan uminum situn dalak, siya'd maitdan si mataguwan un maid kigad na. Ot paungalok sin maudi'n al-algaw. ⁵⁵ Ta satun long-ag ku, siya'd gattoka makan kan satun dalak, siya'd gattoka mainum. ⁵⁶ Ot singngadan na mana mangan situn long-ag ku kan manginum situn dalak, adina'd sakon sinaan kan adik pay sinaan. ⁵⁷ Si Amak un matatagu ud nangibaun kan sakon ot matattaguwak maipagapu kan siya. Padana pay sidat mangan kan sakon, ta matagu da maipagapu kan sakon. ⁵⁸ Sakon dit makana nanligwat langit un bokona kama't dit kinan dat dadakkol yu un adida nandonoy. Sanat mangan situn long-ag ku, matagu't inggaingga."

⁵⁹ Siyadatu dat intudtudun Jesus sidit nantudtuduwana't dit sinagoga utdin Capernaum.

Sat Ugud Jesus Un Managu't Tagu Si Inggaingga

⁶⁰ Utdit nagngolan dadit maitungtung-ud kan Jesus dit imbagbaga na, kaaduan kan dida dit manguguda, "Nasigaba maawatan tun itudtudu na. Ngadan nat mamiya'n dumngol situ nu?"

⁶¹ Naid nangibaga kan Jesus yoong titiggammu na un mampangonot da utdit intudtudu na ot imbaga na kan dida un, "Apay, madismaya kayu kad sit imbagak? ⁶² Inonaon nu, nu ilan yu ud sakona Inyanak di Tagu un ngumatu'n mangulin sit nanligwatak? ⁶³ Sat Ispiritun Apudyus ud makaitod si mataguwan, bokona maboolan di tagu. Ot sadat ugud un imbagak kan dikayu iyoy da dit Ispiritun Apudyus un mangtod si mataguwan.† ⁶⁴ Yoong annat da ud adi manuttuwa kan dikayu." Imbagan Jesus tu, ta siguda tigammu na dadit adi manuttuwa kan siya kan sadit mangituyuk kan siya. ⁶⁵ Ot kanana payyan un, "Siyadi ud gapuna un imbagaka naid mabalina manuttuwa kan sakon nu adin Amak ipalubus."

⁶⁶ Maipagapu't tuwa imbagan Jesus, adu dadit nangkadalān sidat tagu ot adidaon naitungtung-ud kan siya.

⁶⁷ Utdi, inimusan Jesus dat kagwampulu't duwa'n disipulus na un, "Piyaon yu kad payon taynan sakon?"

⁶⁸ Summungbat si Simon Pedro un kanana'n, "Apu, sinnat manalan mi? Maid mit udum nu adi annat kan sika dat uguda manligwatan di mataguwana maid kigad na. ⁶⁹ Ot sinsadinon manuttuwa kami kan tigammu mi un sika dit Nasantuwan un imbaun Apudyus."

⁷⁰ Summungbat si Jesus un kanana'n, "Adik kad pinili dikayu'n kagwampulu't duwa'n disipulus ku? Yoong annat osa'n diablo kan dikayu!"

⁷¹ Si Judas un anak Simon Iscariote dit ug-ugudon Jesus. Ta osa si Judas sidat kagwampulu't duwa'n disipulus yoong siya'd mangituyuk kan siya.

† **6:63** Sat kustu un naikanglit sin Griego, Sadat ugud un imbagak kan dikayu Ispiritu kan mataguwan.

7

Si Jesus Kan Dat Sunud Na

¹ Maabus man di, dinakdak Jesus dat losana boboloy sin Galilea. Adina piyaon un umoy Judea ta man-uuwaya lawa dadit pappangat di Judio si gundaway da un mamatoy kan siya.

² Dumoldoldol man dit piyestan dat Judio un ngadanon dat Piyestan di Sigay,* ³ imbagan dat sunud Jesus kan siya un, “Taynam tun Galilea ta umoy ka ud Judea dalapnu ilan pay dadit buyut nu utdi danat am-amuga kokkoom. ⁴ Ta nu piyaon nat osa’n tagu un mandinadinamag, masapula adina ilimod dat kokkoona. Ot nu mangwa ka si am-amug, ipailam sidan losana tagu’t tun lubang.” ⁵ Imbaga da tu, ta ulay dida un sunud na adida manuttuwa kan siya.

⁶ Kinnan Jesus kan dida un, “Adina payyan dinumtong nat timpuka umoy. Dikayu, mabalin yu nat umoy si kumpolmi’n timpu. ⁷ Onta maid man-laweng kan dikayu, yoong sakon lalawwengonak sidat tagu ta kanayun un ibagabagak un laweng dat koko-on da. ⁸ Dikayu ullawa’d umoy makapiyesta. Bokona makaoyak kan dikayu ta bokon payyana dinumtong nat kustu’n timpuk.”

⁹ Imbagana tu utdat sunud na ot nataynan sin Galilea.

Ummoy Pay Si Jesus Sit Piyesta

¹⁰ Utdit nangkadalan daon dat sunud na un umoy makapiyesta, ummoy pay si Jesus un maid nakaila kan nakatigammu’t dit kaysanana.

¹¹ In-innapon dadit pappangat di Judio si Jesus sidit pipiyesta un kanan dan, “Kawad na kadnin?”

¹² Mampaagum-um dat tagu maipanggop kan Jesus. Sadat udum kanan da un, “Nabalu’n tagu si Jesus.” Yoong sadat udum, kanan da un, “Bokon, ta palpalmukana’l lawa danat tagu.” ¹³ Yoong maid makaituloda mambagbaga’t napiya un maipanggop kan Jesus si nadangsolā ginga ta kumimut da utdat pappangat di Judio.

¹⁴ Utdit maikapata al-algaw didit walu’n algawa piyesta, ummoy si Jesus nantudtudu’t dit timplu. ¹⁵ Nasnasdaaw dadit pappangat di Judio ot kanan dan, “Sintun nangal-an ditu’t tun laing na, angka ummoy nan-uswila?”

¹⁶ Sumungbat si Jesus ot kanana’n, “Satun itudtuduk, bokona nanligwat si kasomsomkak pay lawana osa nu adi nanligwat sit nangibaun kan sakon. ¹⁷ Nu singngadan nat mamiya un manungpal sinat pakwan Apudyus, matigammuwana nu nanligwat kan Apudyus dat itudtuduk onnu mantudtuduwak sit kabukbukudaka tulay. ¹⁸ Sanat tagu un manudtudu utdit kabukbukudana’n tulay, piyaona’n maidayaw dit long-ag na. Yoong sanat tagu un manginap sit maidayawan dit nangibaun kan siya, siya’d gattoka tuttuwa ot maid tuli kan siya. ¹⁹ Bokon kada impatigammun Moses dit lintog Apudyus kan dikayu? Yoong maid manuttuwa kan dikayu utdiya lintog ta nu manuttuwa kayu, apay piyaonak patoyon nu?”

²⁰ Ot kanan dat tagu kan siya un, “Nadimunyu ka! Ngadan pay nat mamatoy kan sikan?”

²¹ Summungbat si Jesus un, “Ossaana am-amug dit kingwak sit al-algawa iillongan ot nasnasdaaw kayu. ²² Ulay dikayu, mantulgi kayu pay ulay nu al-algawa iillongan gaputa imbilin Moses, yoong sat katuttuwaana bokona siya dit nangilugi nu adi sadat dadakkol yu. ²³ Ot nu koon yu dit mantulgi ulay nu al-algawa iillongan dalapnu adina masalungasing dit lintoga tinawid yu, apay

* **7:2** Siyatu un piyesta dit mangisomsomkan dat Judio utdit iningawan dat ginnapuwan da utdit disyerto.

nasulag kayu utdit nampabilogak sit masakit si al-algawa iillongan? ²⁴ Adi kayu man-ukum maibasal sit maila yu ullawa nu adi man-ukum kayu udsi nalintoga wagas,” kanan Jesus.

Imus Maipanggop Sit Kustu'n Nanligwatan Jesus

²⁵ Donglon man dat uduma tagu'n iJerusalem dit itudtudun Jesus kanan da un, “Bokon kada siyatu dit piyaon dat pappangat un patoyon? ²⁶ Yoong ilan yu kad ot antu'n mantududu't datun adu'n tagu yoong adida mit suganggon? Tigammun kad ninon datun pappangat un siya dit Kristu? ²⁷ Yoong bokon kad un nu dumatong dit Kristu maid makatigammu nu sin dit manligwatana? Tigammu taku un losan mit tun nanligwatan ditu un tagu,” kanan da.

²⁸ Siyadi dit gapuna un indangsol Jesus dit nantududu't dit timplu un kanana'n, “Kanan yu un tigammu yu ud sakon kan tigammu yu nat nanligwatak. Yoong bokona kasomsomkak pay lawana ossaan tun ummoyak nu adi awad nangibaun kan sakon. Ot satu un nangibaun tuttuwa'n losan dat ibaga na yoong maid tigammu yu kan siya. ²⁹ Tigtigammuk ta nanligwatak kan siya ot siya'd nangibaun kan sakon.”

³⁰ Utdi piyaon da okyan dokmaanon, yoong naid nakatulod un nanokma kan siya, onta adina payyan dinumtong dit timpu na.

³¹ Yoong adu payon dadit nanuttuwa kan siya ta kanan da un, “Nu dumatong dit Kristu, makakokwa kad nin si ad-adu'n am-amug nu satun kingwan ditu?” kanan da.

Nangibaun Dat Fariseo Si Umoy Manokma Kan Jesus

³² Donglon man dadit Fariseo dit palpaliw-an dat tagu un ag-agum-umona maipanggop kan Jesus, nangibaun dat aap-apun di padi kan dat Fariseo si suldadu un umoy manokma kan Jesus.

³³ Gaputa tigammun Jesus dit panggop da, imbagana utdat kaaduwan un, “Sin-akitana lawaon nat inggawak kan dikayu kadon, mangulinak sit nangibaun kan sakon. ³⁴ Inainaponak yoong maid odasan yu kan sakon kan adi kayu makaoy sin igawa manalnak.”

³⁵ Nampaim-imus dadit pappangat di Judio un, “Sin kadnin manalnana un adi taku maodasan? Manalan kad nin sidan ilin dat Griego un kawadan dat nan-asiwalaka bulun taku ta umoy manududu utdan Griego? ³⁶ Sin din piyaona un ugudon sin kanana'n, ‘Inaponak yoong adiyu ud sakon maodasan kan adi kayu makaoy sin manalnak?’ ”

Abalig Maipanggop Sit Sulung Di Matatagu'n Danum

³⁷ Anungus al-algaw man didit piyesta un siya'd kapotgana al-algaw, summikad si Jesus sit atubang dat adu'n tagu un nambagbaga si nadangsol ot kanana'n, “Nu singngadan nat mauwaw, dumatong kan sakon ta painumak. ³⁸ Ta kanana't dit naikanglita ugud Apudyus un, ‘Singngadan na mana manuttuwa kan sakon, man-ayus dit matatagu'n danum manipud sit aangsona.’ ” ³⁹ Sat ug-ugudon Jesus situwa imbaga na, sadit Ispiritu Santu un umoy inggaw sidat manuttuwa kan Jesus. Yoong adina payyan naitod dit Ispiritu Santu utdiya timpu ta adina payyan napadayawan kan naipangatu'd langit si Jesus.†

Nagogwa Dat Tagu Maipanggop Kan Jesus

⁴⁰ Magngol man dat tagu dit imbaga na, kanan dat udum un, “Siya'n tuttuwa tu dit propetan Apudyus!”

† 7:39 Naipaila dit kustu un kinaapudyus Jesus sidit ummungal kan katoy kan nan-ulin langit.

⁴¹ Kanan pay dat udum un, “Siyatu dit Kristu!”

Yoong kanan dat udum un, “San Galilea kad manligwatan dit Kristu?

⁴² Bokon kada kanana’t dit naikanglita Ugud Apudyus un, si Kristu, kaganakan ali David un maiyanak sidin Betlehem un ili un iningawan ali David sidit?”

⁴³ Utdiyon, nagogwa dat tagu ta nanuttuwa dat udum yoong adin dat udum. ⁴⁴ Ot piyaon dat udumona dokmaan, yoong naid osa’t nanekgel kan siya.

Adin Dadit Pappangat Di Judio Nanuttuwa

⁴⁵ Utdit mangulin dat suldadu, sadat aappun di padi kan Fariseo un nangibaun kan dida inimusan da dida un, “Apay adiyu indatong situ?”

⁴⁶ Summungbat dat suldadu un, “Naid makapada utdin laing na un manugud!”

⁴⁷ Ot summungbat dadit Fariseo kan dida un, “Naallilaw kayu kad payon kan siya? ⁴⁸ Awad kad tigammu yu utdan pappangat yu onnu Fariseo ut manuttuwa kan siya? ⁴⁹ Yoong naigiyaw danata manuttuwa kan siya ta maid tigammu da utdit lintog Moses.”

⁵⁰ Yoong si Nicodemo un osa utdat Fariseo un ummoy nakabagbaga kan Jesus sidit, kananana un, ⁵¹ “Utdit lintog taku, maukum kad nat osa un tagu nu adi taku yan donglon kan adalon nu nakabasul onnu adina?”

⁵²⁻⁵³ Summungbat da un, “Apay iGalilea ka kad pay? Basaom dit naikanglita ugud Apudyus ot matigammuwam un naid propetan Apudyus si manligwat Galilea.”

8

Sat Babai’n Nakadagdagas

¹ Abuson man dat Fariseo un ugudon di, nangkadalān da un losan dat tagu’t dat boboloy da, yoong si Jesus kaysan sin bateled Olivo. ² Bigbigat man sit mabigat nangulin si Jesus sidit timplu. Adu dat tagu’n nandatdatong un ummoy kan siya ot nantupak si Jesus un dit nantutudu kan dida.

³ Utdit madama’n mantutudu, indatong dadit mimistulun di lintog kan Fariseo dit osa’n babai un nakadagdagas ot pinasikad da utdit atubang dat kaaduan.

⁴ Kanan da kan Jesus un, “Mistulu, naodasan tuwa babai un nakadagdagas. ⁵ Sigun sit lintog taku un intutudun Moses, masapul un mabatubatu inggana si matoy, ot sinned makanam?”

⁶ Imbaga da tu ta piyaon da un sikapan si Jesus tuwan nu makaibaga si makabasulana, kad siya’d mangidaluman da kan siya.

Yoong nanyuk-ung si Jesus un nangangkanglit sit gabu utdit patimmudu na. ⁷ Utdit makaimuimus da, lummunga si Jesus ot kanana’n, “Sat maid si basubasul kan dikayu, siya’d umuna un mamatu kan siya.” ⁸ Nanyuk-ung uman si Jesus un nangangkanglit sit gabu utdit patimmudu na. ⁹ Magngol da man dit insungbat Jesus, nasin-ossa da un kaysan un ummun-una dadit lalallakay da, ot sad nataynana lawa da Jesus sidit babai un sumisikad sit sangu na.

¹⁰ Lummunga si Jesus ot kanana’t dit babai un, “Dumman da? Naid kad osa’t nabun-an si manusa kan sika?” ¹¹ “Naid Apu,” kanan dit babai.

Ot kanan Jesus kan siya un, “Bokon paya dusaok sika. Manalan ka ot adikaon mambasbasul.”

Si Jesus Ud Silaw Di Somsomok Di Tagu Uttun Lubung

¹² Namingsan payyana nambagbaga't Jesus sidat tagu kanana un, "Sakon silaw dat tagu't tun lubung. Singngadan na mana umunud kan sakon, adinaon umoy sit nakolop ta awadon kan siya dit silaw un mangtod si mataguwan un maid kigad na." ¹³ Utdi, kanan dat Fariseo kan siya un, "Kustiguwam pay lawan nat long-ag nu, bokona tuttuwa dat ibagbagam."

¹⁴ Summungbat si Jesus un, "Ulay nu kustiguwak tun long-ag ku paylawan, tuttuwa tun ibagak onta, tigammuk tun nanligwatak kan tigammuk tun manalnak, yoong dikayu maid tigammu yu si nanligwatak kan manalnak. ¹⁵ Sanat man-uukum yu maibasal sit kasomsomkan yu. Yoong sakon bokona mangukumak si tagu. ¹⁶ Ulay nu mangukumak, kustukustu nat man-uukum ku ta bokona lawa'n sakon nu adi duwa kami utdit nangibaun kan sakon. ¹⁷ Sanat lintog yu kanana un, 'Nu awad duwa't mangustigu ta man-unud dit ibaga da, tuttuwa dit ibagbaga da.' ¹⁸ Kustiguwak tun long-ag ku kan kustiguwanak pay kan Ama un nangibaun kan sakon."

¹⁹ Utdi, kanan da kan siya un, "Kawad Amam nu?"

Summungbat si Jesus un, "Naid tigammu yu kan sakon kan naid tigammu yu kan Amak. Nu tigammu yu ud sakon tigammu yu payon si Amak."

²⁰ Imbagan Jesus datu un losan sidit nantudtuduwana't dit timplu, utdit kuwaltu'n inggawan dit pipissukan di datun. Yoong naid nanokma kan siya ta adina payyan dinumtong dit timpu na.

Sadat Adi Makaoy Sit Umoyan Jesus

²¹ Intultuluy Jesus un nambagbaga ot kanana uman kan dida un, "Taynak dikayu. Kadon inapon yu ud sakon yoong adi kayu makaoy sin ayak. Matoy kayu un sibabasul."

²² Utdi, kanan dadit pappangat di Judio un, "Apay, patoyona kad din long-ag na pay lawan ta kanana'n adi taku makaoy sin ayana?"

²³ Kanan Jesus kan dida un, "Nanligwat kayu't tun pita yoong sakon nanligwatak langit. Satun lubung tun igaw yu yoong san langit din igaw ku. ²⁴ Ot siya'd gapuna un imbagak un matoy kayu'n sibabasul, ta tuttuwa'n matoy kayu un sibabasul nu adiyu tuttuwaon un sakon, gattoka sakon."

²⁵ Inimus da un kanan dan, "Singngad kad nat kinatatagum?"

Summungbat si Jesus ot kanana'n, "Sakon payon dit imbagak kan dikayu manipud sidit lugin ditu'n mantudtuduwak. ²⁶ Ot nu maipanggop kan dikayu, adu'n maugud ku un maipabalaw kan dikayu. Yoong san ibagaka lawa utdan tagu, sat dingngol ku un imbagan dit nangibaun kan sakon ta losana ibagana tutuwa."

²⁷ Yoong adin dat tagu naawatan un sadit ug-ugudona, si Apudyus un Ama na. ²⁸ Utdi, imbagan Jesus un, "Nu ibayug yu ud sakona Inyanak di Tagu, matigammuwan yu un sakon dit imbagak kan dikayu kan matigammuwan yu pay un naid kook sit kabukbukudaka tulay nu adi sad ipatigammuk ullawa dit insulun Amak kan sakon. ²⁹ Iinggaw kan sakon dit nangibaun kan sakon, adiyanak taynan ta sad kanayuna kokkook dat mas-omana."

³⁰ Ot utdit imbagan tu, adu dat nangngol un nanuttuwa kan siya.

Sat Katuttuwaan Ud Mangiwaya Kan Dikayu

³¹ Utdi, imbagan Jesus sidat Judio un nanuttuwa kan siya un, "Nu itul-tuluy yu un tuttuwaon datun ibagbagak, dikayu'd gattoka disipulus ku. ³² Matigammuwan yu dit katuttuwaan ot satuwa katuttuwaan dit mangiwaya kan dikayu."

³³ Yoong summungbat da un kanan dan, “Kaganakan dikami’t dit Abraham ot naid payyan namuyung kan dikami. Singngadan din piyaoma ugudon sin imbagama mapawayaan kami?”

³⁴ Summungbat si Jesus kan dida un, “Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un losana gumabasul, puyung di basul. ³⁵ Sanat anak mannanayuna kamang di pamilya, yoong sanat puyung, bokon. ³⁶ Ot nu sat Anak ud mangiwaya kan dikayu, gattoka wayawaya kayu. ³⁷ Tigammuk un kaganakan dikayu kan Abraham, yoong piyaon yu un patoyon sakon gaputa adiyu iptog datun ibagbagak. ³⁸ Sad ibagak kan dikayu dat maipanggop sit impailan Amak kan sakon, yoong dikayu, sad uunnudon yu dat dingngol yu kan ama yu payon.”

³⁹ Summungbat da un, “Sat ama mi, sat Abraham.”

Summungbat pay si Jesus un, “Nu tuttuwa’n ganak dikayu kan Abraham, koon yu dit padan dit kingwana. ⁴⁰ Yoong sabali nat koon yu ta piyaon yu ud sakon patoyon gaputa imbagak kan dikayu nat katuttuwaan un dingngol ku kan Apudyus ot bokona siya’d kingwan Abraham nat. ⁴¹ Sad uunnudon yu, sanat koko-on ama yu.”

Nakasulag da ot kanan da kan siya un, “Bokona aggabak kami, tigammu mi un si Apudyus ullawa’d ama mi.”

⁴² Kinnanan Jesus kan dida un, “Nu tuttuwa’n Ama yu si Apudyus, pipiyaonak okyan ta nanligwatak kan Apudyus. Bokona kasomsomkak pay lawana ossaan tun ummoyak situ nu adi si Apudyus un mismu dit nangibaun kan sakon. ⁴³ Apay adiyu maawatan datun ibagbagak? Onta adiyu piyaona donglon tun ugud ku. ⁴⁴ Ganak dikayu kan ama yu un Satanas ot sat piyaona dit tuttuwaon yu. Doda’n kumapatoy manipud sit luglugi na ot adina un talon umampayun sit katuttuwaan ta maid gapu’d katuttuwaan kan siya. Nu mantuli, ipaila na din gattoka kinatatagu na ta doda’n matuli ot siya’d puun dit losana kinatuli. ⁴⁵ Yoong sakon, ibagak nat tuttuwa ot siya nat adiyu mamatiyan kan sakon. ⁴⁶ Singngadan na kan dikayu ud makapanoknok un nakabasulak? Ot nu tuttuwa nat losana ibagak apay adiyu tuttuwaon? ⁴⁷ Sadat anak Apudyus, piyaon da un donglon din ugud Apudyus. Yoong dikayu, bokona anak dikayu kan Apudyus, siya’d gapuna un adiyu donglon nat ugud na,” kinnanan Jesus.

Da Jesus Kan Abraham

⁴⁸ Summungbat dat Judio un kanan dan, “Bokon kada tuttuwa dit imbaga mi un, iSamaria ka ot nadimunya ka?”

⁴⁹ Summungbat si Jesus un, “Bokona nadimunyuwak nu adi dayawok si Ama, yoong adiyu dayawon sakon. ⁵⁰ Yoong bokona inapok dit madayawak, ta awad osa un manginap sit madayawak un siya dit gattoka ukum. ⁵¹ Ot tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, nu singngadan nat mangiyaangosa manuttuwa’t tun ibagbagak, adinaon talon matoy.”

⁵² Kinnanan dadit Judio kan siya un, “Tuttuwa’n nadimunyuwan ka, ta ammin dan natoy da Abraham sidadit propetan Apudyus, annat kanamota sanat manuttuwa utnat ibagbagam, adinaon talon matoy. ⁵³ Nangatngatu ka kad nu si Abraham un ama mi kan sadat propetan Apudyus un nangkato? Ngadan nat kanam sinat long-ag nu?”

⁵⁴ Summungbat si Jesus un, “Naid selbina nu sakon pay lawan mangidayaw situn long-ag ku. Si Amak un Apudyus ud mangidayaw kan sakon. ⁵⁵ Adiyu tigtigammu si Apudyus yoong sakon tigtigammuk. Nu kanaka adik tigtigammu, matuliyak un pada yu. Tigtigammuk ot tuttuwaok dan ibaga na. ⁵⁶ Nantattalok dit Abraham un ginnapuwan yu ta namnamaona’n maila dit al-algawa dummakngak situ ot naila na siya’d gapuna un nantattalok.”

⁵⁷ Kinnanana dat Judio un, “Naid payyan limampu’n tawon nu, inona’n nailam si Abraham un naawwe’n natoy?”

⁵⁸ Kanan Jesus kan dida un, “Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, utdit daan Abraham maiyanak, awadakon.”

⁵⁹ Magngol man dat Judio di un imbaga na, nan-aknam da utdat batu si ibatu da kan siya yoong nansal-in si Jesus ot lummaksun sidit timplu.

9

Pinailan Jesus Dit Tagu’n Nakulap

¹ Namingsan un mangkikiyang da Jesus, inila na tun osa’n lalaki’n siguda nakulap sit naiyabengana.

² Ot inimus dat disipulus na kan siya un, “Sin dit nambasul un gapun din nakulapana? Siya pay lawan onnu sadan malong-ag na?”

³ Summungbat si Jesus un kanana’n, “Bokona maipagapu’t basul na onnu basul dat malong-ag na din nakulapana, nu adi napasamak dalapnu maipaila dit pannakabalin Apudyus un mangaan sin kulap na. ⁴ Masapula koon taku dat pakwan Apudyus un nangibaun kan sakon ta al-algaw payyan. Ta annat lumabiyon ot maidon mangkokwa. ⁵ Yoong inggana’t awadak situn lubang, sakon ud silaw dat tagu’t tun lubang.”

⁶ Utdit naibaga naon di, nanlugpa’t dit pita ot tinamay na un pinambalin si piyok. Impeket na utdit atan didit lalaki’n nakulap, ⁷ asina pinadalana kanana’n, “Ingkan ta umoy ka mandal-up sin bananaw Siloe,” piyaona’n ugudon tuwa ngadan, Naibaun. Utdiyon, kaysan dit lalaki’n umoy nandal-up ot nangulin un makailaon.

⁸ Mailan man dat kailiyana kan uduma tagu’n nangila kan siya’t dit tumaptappayaana’n mangkodawan, kanan da un, “Bokon kada siyatu dit tumapatapaya’n mangkodaw sidit?”

⁹ Kanan dat udum un, “Siya.”

Yoong kanan dat udum un, “Bokon, kamugmuging na ullawa.”

Gumminga dit lalaki ot kanana’n, “Sakon.”

¹⁰ Inimus da un, “Innon nat kingwam un annat umila kaon?”

¹¹ Summungbat dit lalaki un, “Sadit tagu’n mangngadan kan Jesus, nana-may si gabu utdit lugpana ot impeket na uttun atak asina umoy pinandal-up sakon sin bananaw Siloe. Inummoyak ot sidit maabusak mandal-up makailaakon!”

¹² Inimus da un, “Sin kawad na nu?” Ot summungbat dit lalaki un, “Maid tigammuk,” kinnanana.

Inimusan Dat Fariseo Dit Napapiya Un Nakulap

¹³ Utdi, indallay da dit lalaki’n napapiya utdat Fariseo, ¹⁴ ta sadit al-algawa nanamayan Jesus sit piyoka nampapiya na utdit nakulap, al-algawa iillongan di Judio. ¹⁵ Ot inimus payon dadit Fariseo utdit lalaki nu inona’n makailaon ot summungbat un kanana’n, “Pineketana si piyok tun atak asina pinandal-up sakon ot umilaakon.”

¹⁶ Kanan dat uduma Fariseo un, “Sat tagu’n nangwa’t tu, bokona nanligwat kan Apudyus ta adina potgon tun al-algawa iillongan.”

Yoong kanan pay dat udum un, “Innon nat osa’n tagu un gumabasul mangwa’t am-amuga kama’t tu.”

Utdiyon, nagogwa dadit Fariseo utdit kingwan Jesus.

¹⁷ Kadon, inimus da payyan sit lalaki un, “Ot singngadan nat maibagam sin kinatatagu na nu ta kanama makaila kaon sit kingwa na kan sika?”

“Propetan Apudyus,” insungbat dit lalaki.

¹⁸ Yoong adin dat pappangat di Judio tuttuwaon un siguda nakulap dit lalaki utdit naiyanakana, inggana't inayagan da dat malong-ag na. ¹⁹ Ot inimus da kan dida un, "Anak yu kad tu? Kanan yu un naisiguda nakulap sit naiyanakana ot apay makaila't tun satun nu?"

²⁰ Sumungbat dat malong-ag na un, "Tuttuwa'n anak mi tu ot tuttuwa'n siguda nakulap sit naiyanakana. ²¹ Yoong nu inona'n makailaon, siyanat nat naid tigammu mi kan maid pay tigammu mi nu singngadan nat nampapiya kan siya. Imuson yu a kan siya ta naangsan manona ot tigammu na pay lawan nat isungbat na."

²² Imbagan dat malong-ag na tu ta umogyat da utdadit pappangat di Judio ta nantutulagan daon un singngadan na mana mangugud un si Jesus, siya'd Kristu makaan sit sinagoga da. ²³ Siyadi dit gapun dit nangibagaan dat malong-ag na utdit, "Naangsanon ot imuson yu kan siya."

²⁴ Utdi, inayagan da uman dit lalaki'n nakulap sidit ot imbaga da kan siya un, "Padayawam si Apudyus ot ibagam nat tuttuwa ta tigammu mi un si Jesus, gumabasul."

²⁵ Summungbat dit lalaki ot kanana'n, "Maid tigammuk nu gumabasula tagu, yoong sad tigammuk, nakulapak sidit ot sinsatun makailaakon."

²⁶ Inimus da payyan un, "Ngadan dit kingwa na kan sika nu? Innona'n makaila kaon?"

²⁷ Summungbat dit lalaki ot kanana'n, "Inabus kuwon imbaga yoong adiyu man donglona! Ot ngadan nat koon yu payyan imuson? Piyaon yu kadpay mambalin si disipulus na?"

²⁸ Utdi, ininsultu da un kanan dan, "Sika'd disipulus na, disipulus dikami kan Moses. ²⁹ Ta tigammu mi un nakabagbaga't Apudyus kan Moses yoong nu satu un tagu, maid tigammu mi si nanligwatana!"

³⁰ Summungbat dit lalaki'n kanana'n, "Siyanat nat nakaskasdaaw. Naid tigammu yu si nanligwatana yoong pinapiya na tun atak. ³¹ Doda'n tigammu taku un adin Apudyus donglon dat gumabasul yoong donglona dat mandayaw kan siya kan mangwa utdan ipakwa na. ³² Manipud sit luglugin ditun lubung naid payyan nagngol si osa't nampapiya si tagu'n siguda nakulap sit naiyanakana. ³³ Ot nu bokona nanligwat tu un tagu kan Apudyus maid gapu'd makwa na."

³⁴ Summungbat dat Judio un kanan dan, "Gumabasul ka manipud sit naiyanakam ot piyaoma ugudon isulum dikami?" Ot pinalaksun da utdit sinagoga.

Sadat Tagu'n Adi Manuttuwa Kan Apudyus Kama Da Utdan Nakulap

³⁵ Nagngolan Jesus un pinalaksun dadit Judio dit nakulap ot utdit maila na inimus na un, "Manuttuwa ka utdit Inyanak di Tagu?"

³⁶ Summungbat dit lalaki un, "Ibagam ud Apu, nu singngadan na dalapnu manuttuwaak kan siya."

³⁷ Ot kanan Jesus un, "Inilamon inabus ot maid sabali nu adi siyatun kabagbagagam."

³⁸ "Apu, manuttuwaak," kanan didit lalaki ot nandaydayaw kan Jesus.

³⁹ Kinnan Jesus un, "Inummoyak situn lubung dalapnu kuisok dat tagu. Ot sadat nakulap, pailaok dida ot sadat makaila, ipailak un nakulap da."*

⁴⁰ Magngol man dat Fariseo un inggaw sidit sog-on na dit imbagan Jesus, "Nakulap kami kad pay?" kanan da.

* **9:39** Sadan adi makatigammu kan Apudyus maiyalig da si nakulap yoong pailaon Jesus nu manuttuwa da. Ot sadat makaila utdat am-amug Jesus yoong adida manuttuwa, maibilang da un nakulap.

⁴¹ Imbagan Jesus un, “Nu tuttuwan nakulap kayu, mapakawan dat basul yu yoong gaputa kanan yu un makaila kayu, gasissiya un sibabasul kayu.”

10

Abalig Maipanggop Sit Man-aayyuwan Si Kannelu

¹ Inyabalig Jesus un nantudtudu kan dida un kanana'n, “Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, sat tagu'n adi mangoy sit soobana lumnok sit pukuk dat kannelu ta sumakyat sit alad, osa'n man-aakaw kan tulisan. ² Sat mangoy sit soobana lumnok, siyadi dit man-aayyuwan sidat kannelu. ³ Siya'd ibukatan dit mambabantay sit sooban. Ot nu donglon dadit kannelu dit ginga na nu ayagana dit ngadan da umoy da kan siya ot ipuyut na un ilaksun dida. ⁴ Nu mailaksun naon un losan dat kuwa na, ipuyut na dida ot maitungtungud dat kannelu na kan siya ta mailasin da dit ginga na. ⁵ Nu uduma tagu dit mangayag kan dida, bokona maitung-ud da nu adi gumtik da ta adida mailasin dit ginga na.”

⁶ Satu un inyabalig Jesus kan dida, adida naaw-awatan dit piyaona'n ugudon.

Si Jesus Ud Nabalu'n Man-aayyuwan

⁷ Utdi, imbagan uman Jesus kan dida un, “Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, sakon dit sooban un ayon di lumnoka kannelu. ⁸ Losan dat ummun-una nu sakon, bokona dida dit kustu'n man-aayyuwan nu adi man-aakaw kan tulisan da. Yoong adin dat kanneluk tinuttuwa dida.

⁹ “Sakon dit sooban. Singngadan na mana mangoy kan sakona lumnok, taguwok. Mabalina lumnok onnu lumaksun ot mangdas si manggalabana. ¹⁰ Sat panggop dat man-aakaw, umoy da ullawa man-akaw, mampatoy kan manyam-an. Yoong sat panggop ku, umoyak mangitod si mataguwan di tagu un talona kapkapnoka da.

¹¹ “Sakon ud nabalu'n man-aayyuwan. Sat nabalu'n man-aayyuwan, nasasaggana'n mangitod sit katoy na maipagapu utdat ayyuwan na. ¹² Sanat matangdanan un bokona gattoka man-aayyuwan, gumtik nu awad ilana si tanana asu un dumatong onta bokona kuwana dida. Kadon, man-asiwalak dadit kannelu nu manikmatan di asu dida. ¹³ Sat gapuna un gumtik nat matangtangdanan, bokona kuwa na dat kannelu ot adina ikasigab dida.

¹⁴⁻¹⁵ “Sakon sad nabalu'n man-aayyuwan. Tigtigammuk si Amak kan tigtigammu na ud sakon. Tigtigammuk dan kanneluk kan tigtigammu da pay sakon. Nasasagganaak un mangitod sit katoy ku maipagapu kan dida. ¹⁶ Awad da payyan uduma kanneluk un naid situ un naidagamung. Masapula ayagak dida dalapnu maidoga da. Donglon da pay tun gingak, kadon mambalin da si ossaana bunggyu ot ossaan pay dit mangayyuwan kan dida.

¹⁷ “Pipiyaonak kan Ama ta nasasagganaak un mapatoy dalapnu mataguwak obos. ¹⁸ Maid makapatoy kan sakon. Sakon pay lawan nat mangipalubus un mapatoy. Kalintogak un mangipalubus sin mapatoyak ot kalintogak pay un matagu obos, ta siya'd imbilin Amak kan sakon.”

¹⁹ Utdi, nagogwa uman dat Judio maipanggop sit imbagan Jesus. ²⁰ Adu dat mangibaga un, “Nadimunyuwan ot natiwong. Ot koon taku ullawa'n dongdonglon nat ibaga na?”

²¹ Yoong kanan dat udum un, “Bokona makabagbaga't kama't tu nat tagu'n sinakayan di dimunyu. Ona mabalin kad un pailaon nat dimunyu nat nakulap?”

Adin Dat Judio Tinuttuwa Si Jesus

²² Si timpun di kukummogan, awad piyestan di Judio un mangisom-somkan da utdit naidatunan obos didit timplu utdin Jerusalem. ²³ Dumtong man diya timpu, inggaw si Jesus un mankikkikkiyang sit balkun dit timplu un mangngadan si Balkun Solomon. ²⁴ Awad da ud nandatdatong un Judio kan siya ot kanan da un, “Kapiga nat mangibag-am sinat kustukustu? Nu sika dit Kristu ibagam si nalawag kan dikami.”

²⁵ Summungbat si Jesus kan dida un, “Inabus ku un imbaga kan dikayuwon yoong adiyu tuttuwaon. Sadanat kook maipagapu’t dit kalintogaka intod Amak, siya’d mangipanoknok nu singngadan ku. ²⁶ Yoong adiyu tuttuwaon ta bokon kayu si kanneluk. ²⁷ Ta sadat kanneluk dumngol da utdan ibagak, tigammuk dida ot unudon da ud sakon. ²⁸ Itdok kan dida dit mataguwan un maid si kigad ot adidaon maisina kan Apudyus kan naid makapulos kan dida kan sakon. ²⁹ Ta si Amak un nangitod kan dida kan sakon nangatngatu nu sadan losana nangatu ot naid makapulos un mangisina kan dida sin mangoognana. ³⁰ Ta sakon kan si Ama ossaan kami.”

³¹ Utdi, nan-aknam uman dat Judio utdat batu si ibatu da okyan kan siya, ³² yoong kanan Jesus kan dida un, “Adu dat napiya’n kingwaka impailak kan dikayu un impakwan Ama ot singngadan na utdatu’n kingwak nat mamatuwan yu kan sakon?”

³³ Summungbat dadit Judio un kanan dan, “Bokona sanat napiya’n kookoom nat mamatuwan mi kan sika nu adi sanat inugud nu un maisuganggang kan Apudyus kan sanat mangabawama Apudyus ka ta tagu ka ullawa.”

³⁴ Summungbat si Jesus kan dida un, “Bokon kada naikanglit sit lintog yu un kanan Apudyus un, ‘Ibagak kan dikayu un aapudyus kayu?’* ³⁵ Ot tigammu taku un sat ugud Apudyus naid mabaliwana si inggaingga. Nu imbagan Apudyus un aapudyus dat tagu’n nangitdana uttun ugud na, ³⁶ apay ibaga yu un mambagbagaak si laweng un maisuganggang kan Apudyus nu ibagak un Anak na ud sakon? Sakon dit pinili na un imbaun situn lubang. ³⁷ Nu bokon okyan un sad pakwan Ama dan kook siya, adiyu’d sakon tuttuwaon. ³⁸ Yoong gaputa sad kook dan pakwa na, ulay madi yu ud sakon tuttuwaon, masapula tuttuwaon yu danat kookook dalapnu manigammuwan kan makaawatan yu un iinggaw si Amak kan sakon ot iinggawak pay kan Amak.”

³⁹ Utdi, dokmaan da uman yoong adida naala ta nailisi na dida.

⁴⁰ Utdiyon, kaysan uman si Jesus sidin kapon domang din wangwang Jordan un nambunyagan Juan sidit ot ininggaw sidi.

⁴¹ Adu dat tagu’n ummoy kan siya ot kanan dan mambabagbaga un, “Naid am-amug si kingwan Juan yoong losana imbaga na maipanggop situwa tagu, tuttuwa da.” ⁴² Ot adu dat nanuttuwa kan siya utdi un igaw.

11

Sat Natoyan Lazaro

¹ Utdin Betania un ilin da Maria kan Marta, masakit si Lazaro un sunud da. ² Satun mangngadan si Maria siya payon dit nangiyisig sit nabutilya’n bangbangu utdit ikin Jesus asina pinunasan sit buuk na.

³ Gapu kad ta masakit si Lazaro, nangibaun da Maria kan Marta un sunud na si umoy kan Jesus ot paimbaga da un, “Apu, masakit si Lazaro un pipiyaoma gayyom nu.”

* **10:34** Ilan yu utdin iblu’n Salmo 82:6

⁴ Yoong donglon man Jesus di kanana un, “Bokona ikatoy Lazaro din sakit na ta sadin sakit na napasamak dalapnu maidayaw si Apudyus kan maipaila pay dit kinangatuk un Anak na.”

⁵ Pipiyaon Jesus dat tulu’n mansusunud un sada Maria, Marta kan Lazaro, ⁶ yoong intantan na payyan si duwa’n algaw sidit nangngolana’t dit damag un masakit si Lazaro. ⁷ Lumabas man dit duwa’n algaw, kanana’t dat disipulus na un, “Intakun, ta umoy taku uman Judea.”

⁸ Summungbat dat disipulus na un, “Mistulu adina payyan nabayag dit mamiyaan dat Judio un mamatuwan kan sika, kanama mangulin taku uman sisi?”

⁹ Inyabalig Jesus un dit summungbat un, “Bokon kad un kagwampulu’t duwa’n olas nat al-algaw? Ot sat kumiyang nu al-algaw adina maidangtul ta mailana dit ayona ta awad dit silaw tun lubang. ¹⁰ Yoong nu labi nat kumiyangana, maidangtul ta maid dit silaw kan siya.”

¹¹ Utdit inabus na un inugud di, impasalonson na payyan un kanana’n, “Masusuyop si gayyom taku’n Lazaro yoong takun ta umoyak pukawon.”

¹² Summungbat dat disipulus na un, “Napiya nu mansussuyop dalapnu gumilog sooni.” ¹³ Kanan da nu tuttuwa’n masusuyopa lawa si Lazaro yoong sat piyaon Jesus gayam ugudon, naabusona natoy.

¹⁴ Ot imbaganon Jesus kan dida ut nalawaga bagbaga un, “Natoyon si Lazaro. ¹⁵ Yoong napiya di ta naidak sin natoyana dalapnu manuttuwa kayu kan sakon nu paungalok. Ot takun ta intaku dakngon.”

¹⁶ Utdi, kinnananan Tomas un mangadan Pingi utdat bulun na un, “Maitungud taku’n losan kan mistulu dalapnu maipangkatoy taku kan siya.”

Si Jesus Ud Mampaungal Sidan Natoy Kan Mataguwan Di Tagu

¹⁷ Dumatong man da Jesus sidin Betania, opata algaw naon si Lazaro un nailbon. ¹⁸ Gaputa umoya lawa’n tulu’n kilometro din bolaat din Betania utdin ili un Jerusalem, ¹⁹ adu pay dadit Judio un ummoy nakabulbulun kan da Maria kan Marta dalapnu maliwliwa dit angos da utdit natoyan Lazaro un sunud da.

²⁰ Magngol man Marta un dumoldoldol si Jesus, lummaksun un ummoy nangabat kan siya yoong iniingaw si Maria utdit boloy.

²¹ Kinnananan Marta kan Jesus un, “Apu nu iningaw ka ullawa’t tu, adina okyan natoy si sunud ku! ²² Yoong tigammuk un ulay sinsadin, itdon Apudyus nat losana piyaom kodawon kan siya.”

²³ Imbagan Jesus kan siya un, “Umungal si sunud yu.”

²⁴ “Tigammuk un umungal nu umungal dadit losana natoy nu maudi’n al-algaw,” kanan Marta kan siya.

²⁵ Summungbat si Jesus un, “Sakon mampaungal sidan natoy kan mangtod si mataguwan di tagu. Singngadan na mana manuttuwa kan sakon, ulay nu matoy da, matagu da un obos. ²⁶ Ot singngadan na mana matagu un manuttuwa kan sakon adinaon talon matoy, manuttuwa ka utdi?” kanan Marta.

²⁷ Summungbat si Marta un, “On Apu, tuttuwaok un sika dit Kristu un Anak Apudyus un umoy situn lubang.”

Nakaibil Si Jesus

²⁸ Utdit abuson Marta un ibaga di, nangulin kan Maria ot inlimod na un imbaga kan siya un, “Annat dumoldoldol si Mistulu, ot imuson dika.”

²⁹ Magngol man Maria di, lummigwata dagus un ummoy nangabat kan Jesus. ³⁰ Si Jesus adina payyan nakadatong sit boboloy ta iningaw payyan sit ummoy Marta nangabatan kan siya.

³¹ Ot mailan man dat Judio un ininggaw sit boloya mangliwliwa kan Maria un nanggadusa lummaksun si Maria, naitung-ud da pay kan siya ta kanan da nu umoy man-ibil sit lobon.

³² Utdit makadatong si Maria utdit ininggawan Jesus, nampalintumong sit atubang na un kanana'n, "Apu, nu ininggaw ka uttu adina natoy si sunud ku."

³³ Mailan man Jesus si Maria un man-i-ibil padana pay sidat Judio un mam-paibil un naitung-ud kan siya, amod dit sigab dit angos na kan nadaguwan kan dida.

³⁴ Ot kanana kan dida un, "Kawad dit nangilbonan yu kan siya?"

Summungbat da un, "Intaku, ta umoy taku ilan, Apu."

³⁵ Nakaibil si Jesus.

³⁶ Utdi kanan dadit Judio un, "Ilan yu ot amod din mampipiya na kan Lazaro!"

³⁷ Yoong kanan dat udum un, "Bokon kada siyatu dit tagu'n nampapiya't dit nakulapa tagu? Ot apay impalubus na un natoy si Lazaro?"

Pinaungal Jesus Si Lazaro

³⁸ Utdi, amod uman dit sigab dit angos Jesus un kaysan sit nangilbonan da kan Lazaro un liyanga natubot si dakola batu. ³⁹ Imbagan Jesus un, "Kaanon yu nat batu'n naitubot."

Yoong kinnanan Marta un, "Apu, nabuyuk sooni ta maikapata algaw naon tu."

⁴⁰ Kinnanan Jesus kan siya un, "Adik kad imbaga kan sika un, nu manutuwa ka, mailam dit nakaskasdaawa pannakabalin Apudyus?"

⁴¹ Utdi kinaan da dit tubot didit lobon ot nantangad si Jesus langit un kanana'n, "Yamanok Ama ta dingngol nu ud sakon. ⁴² Tigammuk un kankanayuna dodonglom sakon yoong ibagak tu maipagapu't datu'n tagu't tu dalapnu manuttuwa da un imbaun nu ud sakon." ⁴³ Abuson man Jesus ibaga di, nampakuya kanana'n, "Lazaro lumaksun ka!"

⁴⁴ Utdi, lummaksun si Lazaro utdit lobon un sissiya dat bugus na un naiputiput sidat ima kan iki na kan nabugus si pangyu dit muring na. Ot imbagan Jesus kan dida un, "Kaanon yu nat bugus na ot palubusan yu un manalan."

Panggopon Dat Judio Un Patoyon Si Jesus (Mateo 26:1-5; Marcos 14:1-2; Lucas 22:1-2)

⁴⁵ Sadat Judio un naibulun kan da Maria, innila da dit kingwan Jesus ot kaaduwang kan dida dat nanuttuwa kan siya. ⁴⁶ Yoong sadat udum, ummoy da imbaga't dat Fariseo dit kingwan Jesus. ⁴⁷ Ot sadat aappun di padi kan dat Fariseo, pinandadatdatong da dadit lalallakay da un mangipangat sit simbaan ot kanan dan, "Ngadan nat koon taku? Ta adu dan nakaskasdaawa impailan didi un tagu un am-amug. ⁴⁸ Nu patungadon taku ullawa, manutuwa danat losana tagu kan siya kad, umoy dat apu taku'n iRoma yam-anon tun timplu kan ili taku."

⁴⁹ Yoong inggaw osa'n mangngadan kan Caifas un siya'd kangattuwana padi utdiya tawon ot siya'd nangibaga un, "Naid tigatigammu yu! ⁵⁰ Adiyu kad maawatan un unnay nat ossaana tagu un matoy nu sanat mayam-an nat sin-iliyan?"

⁵¹ Bokona nanligwat sit kasomsomkan pay lawan ud Caifas dit imbaga na yoong gaputa siya'd kangattuwana padi utdiya tawon, impadtuna dit matoyan Jesus un mampoo sidat Judio. ⁵² Ot bokona lawa'n sadat Judio nu

adi matoy dalapnu man-os-ossaan dadit nan-asiwalaka aanak Apudyus sidan nadumaduma'n ili.

⁵³ Ot manipud sidiya algaw, nantutulagan daon un patoyon si Jesus. ⁵⁴ Ot siya'd gapuna un adinon Jesus nampappaila utdat Judio utdin Judea, nu adi kaysan sin Efraim un adani't din disyerto ot siya'd ininggawan da pati utdat disipulus na.

⁵⁵ Dandaniyon dit Piyestan di Nalausán ot adu dat tagu'n nanligwat si nadumaduma'n boboloy un nanagada ud Jerusalem ta umoy da koon dit kadawiyán da mandadalus sit daan dit piyesta. ⁵⁶ Inainapon da si Jesus ot mampaim-imus da utdit mandatdatong da utdit timplu un kanan dan, "Ngadan nat makanan yu? Umoy kadnin si Jesus pay makapiyesta?"

⁵⁷ Imbilin dadit aap-apun di padi kan dat Fariseo utdat tagu un, nu awad makatigammu't dit inggawan Jesus masapula ipatigammu na kan dida dalapnu padokma da.

12

Inisigan Dit Babai Si Bangbangu Dit Ikin Jesus

(Mateo 26:6-13; Marcos 14:3-9)

¹ Utdit inggaw payyan onoma algaw sit daan didit Piyestan di Nalausán, ummoy si Jesus ud Betania un ilin Lazaro un pinaungal na.

² Insaganaan da utdi si kakan si labi. Si Marta dit nansunad ot osa si Lazaro un nakaubung kan Jesus sidit kakakkanan.

³ Nangala si Maria si kagogwa'n kilu un nangina'n bangbangu un nakwa si natang-il un lanan di nardu. Inyisig na utdit ikin Jesus asina pinunasan sit buuk na ot napnu dit boloy sit bangun dit bangbangu.

⁴ Yoong si Judas Iscariote un osa't dat disipulus Jesus un siya dit mangituyuk sit mapatoyan Jesus kanana'n, ⁵ "Apay adina ullawa inlaku tuwa bangbangu si tulu'n gasut un denario dalapnu maitod sidan kapus?" ⁶ Kanana'l lawa tu un bokona gaputa nakaasi utdat kapus nu adi man-aakaw. Siya'd man-aaggom sit iiggaan dit pilak dat simbungguyan ot akaakawona dat pilaka maigga.

⁷ Yoong kinnanán Jesus kan Judas un, "Baybay-am gaputa insuluk na tuwa bangbangu dalapnu saganaona tun long-ag ku un mailbon. ⁸ Ta sadanat nakapus kanayuna iinggaw da kan dikayu yoong bokona kanayuna inggawak kan dikayu."

Pinanggop Dat Judio Un Patoyon Si Lazaro

⁹ Magngol man dat kaaduwana Judio un inggaw si Jesus Betania, ummoy da dintong yoong bokona lawa'n si Jesus dit umoy da ilan ta ulay si Lazaro un dit natoya pinaungal na. ¹⁰ Ot panggop dat aappun di padi un mamatoy pay kan Lazaro, ¹¹ ta gapu't dit namaungalan Jesus kan siya, adu dadit summina un Judio un nanuttuwa kan Jesus.

Indaydayaw Dat Tagu Si Jesus Sit Nilumnokana Ud Jerusalem

(Mateo 21:1-11; Marcos 11:1-11; Lucas 19:28-40)

¹² Kabigatana man, dingngol dat kaaduwana ummoy nakapiyesta un awad si Jesus dumoldolda umoy Jerusalem. ¹³ Utdi, nanggap-id dat tagu si tubun di mula un kama't iyug un ummoy nangabat kan Jesus ot ipappakuy da un, "Madaydayaw si Apudyus! Bindisyunana tun imbaun na un pannakalong-ag na. Bindisyunana tun Alin di Israel!"

¹⁴ Nangdas si Jesus si ubbun di dangki un siya payon dit tungpal dit naikanglit sit aw-awe un kanana'n,

15 “Dikayu’n tagu’d Sion, adi kayu umogyat ta annata dumatong nat ali yu un nangkabayu si ubbun di dangki.”

16 Sadat disipulus Jesus, adida naawatan tu utdit nakwaana yoong utdit naipaila dit kinangatu na utdit ummungal kan nangulin langit, asida ullawa nagasmok un naikanglit sit ugud Apudyus dadi un naipasamak un kingwa da kan siya.

17 Sadat adu’n tagu un ininggaw kan Jesus sidit namaungalana kan namalaksunana kan Lazaro utdit lobon na, intultuluy da un nangibaga’t dat kaaduwana maipanggop kan Jesus. 18 Ot gaputa dingngol dat adu’n tagu dit am-amuga kingwa na, aduadu dat ummoy ummabat kan siya.

19 Utdi, nambabagbaga dat Fariseo un kanan dan, “Ilan yu, maid makwa takuwon ta manalan dan losanon dan tagu kan siya.”

Ummoy Dat Piga’l Lawa’n Griego Ininap Si Jesus

20 Inggaw da pay piga’l lawa’n Griego un ummoy nandaydayaw kan Apudyus sidiya Piyestan di Nalausana. 21 Ummoy datu un Griego kan Felipe un iBetsaida, osa’n ili ud Galilea ot imbaga da kan siya un, “Apu, piyaon mi pay okyan un ilan si Jesus.”

22 Ummoy Felipe imbaga kan Andres ot ummoy da un duwaon imbaga kan Jesus.

23 Ot sat insungbat Jesus kanana’n, “Timpu naon dalapnu maipaila dit nakaskasdaaw un kinangatun dit Inyanak di Tagu. 24 Tuttuwa tun ibagak kan dikayu. Sat osa’n bukol, adina umadu nu adina maiyosok si pita. Ot kamanu matoy ta malbog yoong tumubu asi mamunga’t adu. 25 Singngadan na man nat tagu’n mangipotog sit mataguwana’t tun pita, naid ayana nu adi matoy, yoong singngadan na man nat adi mangipotog sit mataguwana uttun lubung maipagapu’t manuttuwaana, matagu’t inggaingga. 26 Singngadan na man un manselbi kan sakon, masapula unudonak ot singngadan na mana kawadak, siya pay kawadana. Dayawon Amak nat tagu’n manselbi kan sakon.”

Impatigammun Jesus Dit Maipanggop Sit Matoyana

27 Intultuluy Jesus dit nambagbaga un kanana’n, “Sinsatun mabulungak. Singngadan kadnin ibagak kan Ama? Ibagak kadnin un, ‘Ama, adim ipalubusa sagapalok dat ligata dumatong?’ Yoong siya’d gapuna un inummoyak situn pita dalapnu mansagapalak. 28 Ama, ipailam nat nakaskasdaawa kinangatun dalapnu madaydayaw nat ngadan nu!”

Abuson man Jesus ibaga di, inggaw ginga’n nanligwat langit un kanana’n, “Impailak inabus dit nakaskasdaaw un kinangatuk ot ipailak uman.”

29 Magngol man dat tagu dit ginga’n nanligwat langit, kanan da nu kummidul. Yoong kanan dat udum un, “Inggaw anghel un nakabagbaga kan siya!”

30 Kanan Jesus kan dida un, “Bokona mampooy kan sakon dit ginga’n dingngol yu nu adi mampooy kan dikayu. 31 Sinsatun ud timpu’n maikod-dongan dit madusaan dat tagu’n gumusul kan sakon situn lubung ot siya pay timpu’n mangabakan Apudyus kan Satanas un pangat situn lubung. 32 Ot nu maibayugak situn pita, maawis tu dan losana tagu’n manuttuwa kan sakon.”

33 Satuwa imbagan Jesus piyaona’n ipakaawat sidat tagu nu inon didit mangkakatoy na.

34 Summungbat dat tagu un, “Sat naawatan mi utdit lintog, bokona matoy ta mannanayun dit Kristu, ot inona’n ibagam un maibayug dit Inyanak di Tagu? Singngadan dit Inyanak di Tagu nu?”

³⁵ Kanan Jesus kan dida un, “Annat akita timpu utnat inggawan nat silaw kan dikayu ot unudon yu kigad si iinggaw nat silaw kan dikayu dalap adi kayu makolopan. Ta sanat kumiyang sinat nakolop, maid tigammu na si ayana. ³⁶ Tuttuwaon yu tuwa silaw kigad si iinggaw kan dikayu dalapnu mambalin kayu un tagun di padda.”

Abuson man Jesus ibaga di tinengyana dat tagu ot ummoy sit adida maila.

Adin Dat Judio Nanuttuwa Kan Jesus

³⁷ Ulay nu adu dat impailan Jesus un nakaskasdaawa am-amug sidat tagu, adida nanuttuwa kan siya, ³⁸ dalapnu matungpal dit paingkanglit Apudyus kan propeta Isaias un,

“Apu, singngadan nat nanuttuwa utdat impadamag mi? Singngadan nat nakaawat sit impailan un pannakabalin nu.”

³⁹ Siyadi ud gapuna’n adida manuttuwa kan inggaw payyan paingkanglit Apudyus kan propeta Isaias un kanana’n,

⁴⁰ “Kinulap Apudyus dida kan pinabolang na dit somsomok da dalapnu adida makaila kan adida makaawat. Adida umoy kan sakon kanan Apudyus, dalapnu papiyaok dida.”

⁴¹ Siyatu’d ingkanglit Isaias sidit ta naipaila kan siya dit kinaapudyus Jesus utdit daan na payyan maiyanak ot impatigammun Isaias dit maipanggop kan siya.

⁴² Yoong ulay kama’t di dit imbagan Isaias, adu dat pappangat di Judio un nanuttuwa kan Jesus yoong adida inlatlatak gaputa kumimut da utdadit Fariseo ta amangan nu kaanon da dida’t dit sinagoga da. ⁴³ Ta sad gamgaman da, sadit mangidayawan dat pada da un tagu kan dida un bokona sadit mangidayawan Apudyus.

Sat Maukuman Gapu Utdit Ugud Jesus

⁴⁴ Namingsana nantudtuduwan Jesus, indangsol na un nambagbaga’n, “Singngadan na mana manuttuwa kan sakon, bokona sakona lawa’d tintutuwana nu adi nanuttuwa pay sit nangibaun kan sakon. ⁴⁵ Ot singngadan na mana mangila kan sakon maila na pay dit nangibaun kan sakon. ⁴⁶ Dummatongak situn lubang un manilaw sidan losana manuttuwa kan sakon dalapnu adidaon iinggaw sin kakolpan. ⁴⁷ Nu awad tagu’t mangngol sidat ibagak ot adina tuttuwaon, bokona sakon mangikoddong sit madusaana ta bokona ummoyak situn pita un umoy mangikoddong sit madusaan dat tagu nu adi, ummoyak dalapnu taguwok dat tagu’t dit madusaan da. ⁴⁸ Awad mangikoddong sit madusaan dan adi mangawat kan sakon kan adi manuttuwa utdatu’n imbagak. Sadan imbagbagak dat mangikoddonga madusa da nu dumatong dit maudi’n al-algaw. ⁴⁹ Ta sadan imbagak, bokona nanligwat sit kuwak pay lawan un tulay nu adi si Apudyus un Amak un siya’d nangibaun kan sakon, imbilin na dat losana ibagak kan itudtuduk. ⁵⁰ Ot tigammuk un satu un bilin na siya’d manligwatan di mataguwan un maid kigad na. Siya’d gapuna un sad ibagak ullawa dat imbilin na un ibagak.”

13

Binuluwan Jesus Dat Ikin Dat Disipulus Na

¹ Inggaw sin-algawa lawaon sit daan didit Piyestan di Nalausian ot tigammun Jesus un dumtongon dit timpu’n manengyana uttun lubang un mangulinana kan Ama na. Amod dit mampipiyana utdat tagu’n nanuttuwa kan siya uttun lubang ot impaila na diya amoda mampipiya na kan dida inggana’t dit natoyana.

² Utdit mangan da Jesus sidiya labi, impasomsomok Satanas kan Judas un anak Simon Iscariote un ituyuk na si Jesus. ³ Tigammun Jesus un intod Ama na dit losana pannakabalin kan siya. Tigammu na pay un nanligwat kan Apudyus kan mangulin payon kan Apudyus. ⁴ Kadon, lummigwat ot kinaan na dit kagoy na asina inala dit tuwalya asina inggakos sit awak na. ⁵ Kinuana dit palangga si danum ot inlugi na un nambulu utdat ikin dat disipulus na asina pinunasan sit tuwalya un naingakos sit awak na.

⁶ Dakngona man si Simon Pedro kanan Pedro kan siya un, “Apu, sika kad mamlu uttun ikik?”

⁷ Summungbat si Jesus un, “Maid payyan tigammun situn kook, yoong maawatam nu timpu na.”

⁸ Kinnan Pedro un, “Adik ipalubusa buluwam tun ikik!”

Yoong summungbat si Jesus un, “Nu adik buluwan nat ikim, bokona maid-agamung ka kan sakon.”

⁹ “Nu siya nat Apu, bokona satun ikika lawa’d buluwam nu adi buluwam aminon tun imak kan uluk,” kinnan Pedro un dit summungbat.

¹⁰ Inyabalig Jesus un kanana’n, “Sanat naabusa nan-omos, nadaluson ot adinaon masapula mambulu nu adi sat iki na ullawa. Losan kayu un nadaluson malaksig sinat osa.” ¹¹ Tigammu naon dit mangituyuk kan siya ot siya’d nangibag-ana utdit, “Nadalus kayu’n losan malaksig sinat osa.”

¹² Utdit inamin Jesus binuluwan dit ikin dat disipulus na, nangkagoy obos ot nangulin sidit igaw na utdit kakakkanan ot inimus na un, “Naawatan yu din kingwak? ¹³ Ngadnon yu ud sakon si Mistulu yu kan Apu yu ot tuttuwa nat.

¹⁴ Ot nu sakon un Mistulu yu kan Apu yu, binuluwak danat iki yu, masapul paya siya’d koon yu un mambibinnulu kayu si iki. ¹⁵ Ta kingwak di si man-aligan yu, ot koon yu utdan udum din padan din kingwak kan dikayu. ¹⁶ Ot tuttuwa tun ibagak kan dikayu un naid puyung si nangatu nu sadit apu na onnu naibaun si nangatu nu sat nangibaun kan siya. ¹⁷ Sinsadinon ta tigammu yu un tuttuwa tun imbagak nagasat kayu nu siya’d koon yu.

¹⁸ “Bokona losan kayu’n disipulus ku tun mangibagaak situ ta tigammuk dikayu’n pinilik. Yoong masapula matungpal dit naikanglita un kanana’n, ‘Sadit bulun ku un pinakanak siya’d nambalin si kabusulu ku.’ ¹⁹ Ibagak kan dikayuwon tu daan na un mapasamak, dalapnu maipasamak kad, tuttuwaon yu un sakon, gattoka sakon. ²⁰ Ot tuttuwa tun ibagak kan dikayu un singngadan na mana mangawat sidat ibaun ku awatona’d sakon ot sanat mangawat kan sakon, awatona dit nangibaun kan sakon.”

Imbagan Jesus Dit Mangituyuk Kan Siya

(Mateo 26:20-25; Marcos 14:17-21; Lucas 22:21-23)

²¹ Abuson man Jesus ibaga di, nasigasigab dit angos na ot imbaga na payyan kan dida’n dit disipulus na un, “Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un osa kan dikayu ud mangituyuk kan sakon.”

²² Nampatuktukkol dat disipulus na un naid tigammu da nu singngadan na kan dida dit ug-ugudona.

²³ Sadit disipulus na un talona pipiyyaona, siya pay dit naisog-on kan siya utdit nanganan da, ²⁴ ot insinyas Simon Pedro utdi un disipulus un imusona kan Jesus nu singngadan na kan dida dit ug-ugudona.

²⁵ Utdi, nanselay dit disipulus kan Jesus ot inimus na un, “Apu, singngadan na kan dikami?”

²⁶ Summungbat si Jesus un kanana’n, “Sanat tagu’n mangitdak situn tinapay un sinanong ku, siya’d mangwa.”

Inalan Jesus dit osa'n tinapay ot sinanong na asina intod kan Judas un anak Simon Iscariote.

²⁷ Alan man Judas dit tinapay, sinakayanon Satanas ot kinnanang Jesus kan siya un, "Ikanon ta ikamum koon nat koom!"

²⁸ Yoong naid nakaawat kan dida'n dit bulun na un nangan nu sin dit koon Jesus ullawa'n imbaga di kan Judas. ²⁹ Kanan dat udum nu imbaun Jesus ullawa'n umoy gumatang sidat masapul da utdit piyesta, onnu ibaun na un umoy mangtod si tulung da utdat kapus, ta si Judas dit nangaggom sit pilak dan dit simbungguyan.

³⁰ Utdit abuson Judas awaton dit tinapay, dagusa lummaksun ot kaysan. Labiyon sit kaysanana.

Sat Bagu'n Bilin

³¹ Malisgud man si Judas imbagan Jesus kan dida un, "Satuwon sad timpu un maidayawak un Inyanak di Tagu. Ot timpu payon un maidayaw si Apudyus maipagapu utdan maipasamak kan sakon. ³² Ot nu maidayaw si Apudyus maipagapu kan sakon, adina mabayag maidayawak pay maipagapu kan siya. ³³ Dikayu un anak ku, sin-akitana lawa nat inggawakon kan dikayu ot inaponak, yoong ibagak kan dikayu, padan dit imbagak sidat Judio utdit un, 'Adi kayu makaoy sin manalnak.'

³⁴ "Satu'd bagu'n ibilin ku kan dikayu, mampipinniya kayu. Nu kamaan dit mampipiyak kan dikayu masapul paya siya'd padan nat mampipinniyan yu. ³⁵ Nu mampipinniya kayu, siya'd manigammuwan dat losana tagu un dikayu'd disipulus ku."

Indaan Jesus Imbaga Un Isulib Pedro Si Jesus

(Mateo 26:31-35; Marcos 14:27-31; Lucas 22:31-34)

³⁶ Inimus Simon Pedro kan Jesus un, "Sinnat ayam, Apu?"

Summungbat si Jesus un kanana'n, "Adika makaoy situn satun sinat ayak, yoong maitung-ud ka nu timpu na."

³⁷ Kanan Pedro un, "Apu, apay un adina mabalina maibulunak kan sika't tun satun? Itdok tun katoy ku maipagapu kan sika!"

³⁸ Summungbat si Jesus un, "Tuttuwa kad un itdom nat katoy nu maipagapu kan sakon? Tuttuwa tun ibagak kan sika un, daan din manuk manulauk, mamitlu'n isulib nu un naid tigammum kan sakon."

14

Si Jesus Ud Dalan Un Umoy Kan Apudyus

¹ Imbagan payyan Jesus sidat disipulus na un, "Adi kayu madanangan, manuttuwa kayu kan Apudyus ot manuttuwa kayu pay kan sakon. ² Adu'n makgawan sin kawadan Amak. Nu bokona tuttuwa tu, adik imbaga un maunaak un umoy mangisagana't inggawan yu. ³ Ot nu maisaganak, mangulinak ta umoyak alan dikayu dalapnu singngadan na man un awadak, awad kayu pay. ⁴ Ot tigammu yuwon nat dalana umoy sin manalnak?"

⁵ Utdi imbagan Tomas kan siya un, "Apu, maid tigammu mi utnat manalam ot inona'n matigammuwan mi dit dalan?"

⁶ Summungbat si Jesus un, "Sakon ud dalan, katuttuwaan, kan mataguwan. Maid makaoy kan Amak nu adina mangoy kan sakon. ⁷ Nu natigammu yu ud sakon natigammu yu payon si Amak. Ot gaputa tigammu yuwon sakon, tigammu yu kan naila yu payon si Amak."

⁸ Imbagan Felipe un, "Apu, ipailam ud kan dikami si Amam, ta nu maila mi mapnok kamiyon."

⁹ Summungbat si Jesus un, “Felipe, nabayagakona iniinggaw kan dikayu naid payyan tigammum kan sakon? Losana nangila kan sakon naila da pay si Amak. Inona’n kanam payyana ipailak si Amak? ¹⁰ Adim kad tuttuwaon un iinggawak kan Amak ot iinggaw pay si Amak kan sakon? Ot losana ibagak kan dikayu, bokona nanligwat sit kuwak pay lawana tulay. Si Ama un iinggaw kan sakon, koonan dan losana kasomsomkana. ¹¹ Manuttuwa kayu’t tun ibagak un, iinggawak kan Ama ot si Ama iinggaw pay kan sakon. Yoong nu adiyu tuttuwaon tu un imbakag, sad manuttuwaan yuwon dat naila yu un kingkingwak. ¹² Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, sanat manuttuwa kan sakon, mabalin na pay koon dit padan dat am-amuga kook. Sat katuttuwaana ad-adu pay dat koonan nu sadat kingwak ta manalanak kan Amak ot ¹³ losana kodawon yu maipagapu’t dit manuttuwaan yu kan sakon, itdok dida dalapnu maipaila un lobbong na un madaydayaw si Ama gapu utdan kook un Anak na. ¹⁴ Itdok dan losana kodawon yu kan sakon nu kodawon yu maipagapu’t dit manuttuwaan yu kan sakon.”

Insapatan Jesus Un Ibaun Na Si Ispiritu Santu

¹⁵ “Nu pipiyaon yu ud sakon tuttuwaon yu dat bilin ku. ¹⁶ Ot kodawok kan Amak ta mangibaun si Katulungan yu un maisukat kan sakon un iinggaw kan dikayu si inggaingga. ¹⁷ Satun ibaun na, siya si Ispiritu Santu un mangipatigammu’t dan losana katuttuwaan, yoong sadat tagu’t tun lubung, adida maawat si Ispiritu Santu ta adida maimatunan kan adida tigtigammu. Yoong tigtigammu yu si Ispiritu Santu ta bokona sumina kan dikayu, kanayuna iinggaw kan dikayu.

¹⁸ “Adik dikayu ulilaon ta ulay nu manalanak, mangulinak payon kan dikayu. ¹⁹ Adina mabayag adiyakon maila utdat tagu’t tun lubung. Yoong dikayu maila yu payon sakon, ot gaputa mataguwak matagu kayu pay. ²⁰ Nu dumatong di un timpu matigammuwan yu un sakon, iinggawak kan Amak, dikayu iinggaw kayu kan sakon un padan nat iinggawak kan dikayu.

²¹ “Sanat umawat kan tumuttuwa utdan bilin ku siya’d mamippiya kan sakon ot sat mamippiya kan sakon pipiyaon pay Amak, padana pay kan sakon ta pipiyaok ot ipatigammuk pay kan siya nat maipanggop kan sakon.”

²² Utdi, kinnanan Judas, un bokon kan Judas un Iscariote, un, “Apu, apay un dikami ullawa’d mangipatigammuwan sinat maipanggop kan sika un bokona utdat losana tagu’t tun lubung?”

²³ Summungbat si Jesus un, “Nu pipiyaonak sinat osa’n tagu, tuttuwaona dat ibagbak. Pipiyaon Amak ot dikami kan Ama, umoy kami inggaw kan siya. ²⁴ Singngadan na mana adi mamippiya kan sakon, adina tuttuwaon dat ibagbak. Ot sadatu’n uguda dinggol yu kan sakon, bokona kasomsomkak pay lawana osa nu adi nanligwat kan Amak un nangibaun kan sakon.

²⁵ “Imbakag datu uttun iinggawak payyan kan dikayu. ²⁶ Yoong sadit Katulungan yu un si Ispiritu Santu, ibaun Amak gaputa kodawok un ibaun na ot siya’d mangitudtudu kan dikayu’t dat losana banag. Siya pay mangipalagip utdat losana imbakag kan dikayu.

²⁷ “Kapiya ud ibanat ku kan dikayu. Satun kuwaka kappiya tun itdok kan dikayu. Bokona kama’t dit kappiya un manligwat situn lubung tun kappiya un itdok. Adi kayu mandandanag kan kumimut. ²⁸ Dinggol yu dat imbakag kan dikayu un manalanak yoong mangulinak. Nu pipiyaonak kan dikayu, matalok kayu ta manalanak kan Ama un nangatngatu nu sakon. ²⁹ Imbakag kan dikayu datu daan da un mapasamak dalapnu nu mapasamak da, manuttuwa kayu. ³⁰ Maid andu si makabagbagaakon kan dikayu ta annat dummatongon si Satanas un apun dat tagu’t tun lubung. Maid mabalin dit

pannakabalin na kan sakon, ³¹ yoong ipalubus ku ullawa nat koono dalapnu ilan dat tagu un pipiyaok si Apudyus un Amak ot tungpalok nat losana pakwana.”

“Intakunon!” kinnanana utdat disipulus na.

15

Si Jesus Dit Kustu'n Puun Di Ubas

¹ Inyabalig Jesus un kanana'n, “Sakon dit kustu'n puun di ubas* ot si Amak siya'd mangayyuan. ² Ot sadat sangak un adi mamunga, kaanona dida yoong sadat mamunga salingsingana'n dalusan dida dalapnu umad-adu dit ibunga da. ³ Nادلusan kayuwon sidat uguda imbagak kan dikayu. ⁴ Adi kayu sumina kan sakon ot adiyak pay sumina kan dikayu. Ta adi kayu makabunga nu maisina kayu kan sakon un padan dit sanga nu maisina't dit puun.

⁵ “Sakon dit kustu'n puun dit ubas ot dikayu pay dat sanga. Sat adi sumina kan sakon kan adiyak pay sumina kan siya, siyadi dit mamunga't adu. Ta maid gapu ud makwaan nat tagu un maisina kan sakon. ⁶ Sat tagun sumina kan sakon, maidawat un kama't dat sanga un nakaan sidat puun da ot malangu da kad, maulumung da asi maisubba't dit apuy dalapnu masgob da. ⁷ Nu adi kayu sumina kan sakon kan mansilnad dat ugud ku kan dikayu, ulay nu ngadan nat kodawon yu kan Apudyus maitod kan dikayu. ⁸ Siya'd maidayawan Amak, nu mamunga kayu't adu ot siya pay mangipaila un tuttuwa'n disipulus ku dikayu. ⁹ Pipiyaok dikayu un padan dit mampipiyan Ama kan sakon, adiyu sinaan tun mampipiyak kan dikayu. ¹⁰ Nu tuttuwaon yu dat bilin ku, adi kayu maisina uttun mampipiyak, padan dit manuttuwaak sidat bilin Amak ot adiyak pay maisina utdit mampipiya na.

¹¹ “Imbagak datu kan dikayu dalapnu satun talok ku awad kan dikayu kad maid mangkulangan nat talok yu. ¹² Siyatu'd bilin ku kan dikayu, mampipinniya kayu un padan dit mampipiyak kan dikayu. ¹³ Maid amod si mampipiya ut ipailan di osa'n tagu nu adi sat mangibadosana utdit long-ag na un maipooy sidat gagayyom na. ¹⁴ Dikayu'd gagayyom ku nu tuttuwaon yu dat bilin ku. ¹⁵ Adikon ibilang dikayu un baba-unok ta sanat mauguda baba-unon, adina tigammu dit inggaw sit somsomok apu na. Yoong ibilang ku dikayu un gagayyom ku ot impatigammuk kan dikayu dat losana dinggol ku kan Amak. ¹⁶ Bokona dikayu nat namili kan sakon nu adi sakon namili kan dikayu ot imbaun ku dikayu un umoy kan mamunga't adu un bunga'n mandonoy. Ot nu siyadi ud koon yu, itdon Ama dat losana kodawon yu maipagapu't dit manuttuwaan yu kan sakon. ¹⁷ Ot satu'd bilin ku kan dikayu, mampipinniya kayu.”

Sat Manlaweng Dat Adi Manuttuwa

¹⁸ Intuluy Jesus un, “Lawengon dikayu't dan tagu't tun lubung yoong somsomkon yu un linaweng da un inuna'd sakon. ¹⁹ Nu osa kayu utdat tagu't tun lubung, pipiyaon da dikayu. Yoong gaputa pinilik dikayu, bokon kayuwon si bulun da, siya'd gapuna'n lalawwengon dikayu. ²⁰ Sosomkon yu dit imbagak kan dikayu un, ‘Naid nangatngatu't baba-unon nu sat apuwona.’ Ta nu pinaligat da ud sakon, paligaton dikayu pay. Nu awad nanuttuwa utdat intudtuduk, tuttuwaon da pay danat itudtudu yu. ²¹ Yoong gaputa manuttuwa kayu kan sakon koon da datu un ligat kan dikayu ta maid tigammu da utdit nangibaun kan sakon. ²² Bokon okyana kabasulan da

* **15:1** Utdin Dadaana Tulag, maiyalig dat Judio onnu kaganakan Israel si mula un ubas (Salmo 80:8-18; Isaias 5:1-2, 7)

nat adida manuttuwaan kan sakon nu adiyak inummoy nantudtudu kan dida. Yoong gaputa nantudtuduwak kan dida maid lasun daon sin adida manuttuwaan kan sakon. ²³ Singngadan na mana manadag kan sakon dadagona pay si Amak. ²⁴ Nu naid okyan inila da utdat nakaskasdaawa kingwak un maid udum si makakwa, bokon okyana kabasulan da. Yoong inila da, ot lalawwengon da dikami kampay kan Amak. ²⁵ Ot maipasamak datu ta siya'd tungpal dit ugud un paingkanglit Apudyus sidit lintog da un kanana'n, 'Dinadagak un naid gapugapuna.'

²⁶ "Nu dumatong dit Katulungan yu un ibaun ku un manligwat kan Amak, un siya dit Ispiritu Santu un manligwatan di losana kinatuttuwa, siya'd mamanoknok sit maipanggop kan sakon. ²⁷ Ulay dikayu, panoknokan yu pay nat maipanggop kan sakon ta manipud sit damu'n nanudtuduwak naibulubulun kayuwon kan sakon."

16

¹ "Ibagaka losan datu kan dikayu dalapnu adiyu lipsutan nat pammati yu kan sakon. ² Ta kaanon dikayu utdan sinagoga. Ot dumtong nat timpu un mamatoyan da kan dikayu ta kanan da un naselbi kan Apudyus nat mamatoyan da kan dikayu. ³ Koon da datu kan dikayu ta maid tigammu da kan sakon kama pay kan Ama. ⁴ Yoong imbagak kan dikayu datu ta dumtong kad nat timpu un mapasamakan da, magasmok yu un imbagak dida kan dikayu."

Sadit Talibasun Ispiritu Santu

"Adik indaddaan un imbaga kan dikayu datu utdit damu ta iniinggawak payyan kan dikayu. ⁵ Sinsadinon, mangulinakon kan Amak un nangibaun kan sakon, yoong maid mangalikagum kan dikayu un mangimus nu sin dit manalnak. ⁶ Sinsatun ta imbagak kan dikayu, manduduuy kayu. ⁷ Yoong ibagak kan dikayu nat kinatuttuwana un mangkapiyaan yu nat manalnak. Ta nu adiyak ud manalan, bokona umoy dit Katulungan yu. Yoong nu manalanak ibaun ku kan dikayu. ⁸ Nu dumatong, panoknokana utdat tagu't tun lubang un bokona kustu dit kasomsomkan da maipanggop si basul, kinalintog kan sat mangukuman Apudyus. ⁹ Panoknokana un bokona kustu dit kasomsomkan da maipanggop si makabasulan di tagu, ta nakabasul da gapu't dit adida manuttuwaan kan sakon. ¹⁰ Panoknokana un bokona kustu dit kasomsomkan da maipanggop sit kinalintog ta mangulinak kan Amak ot siya'd anungus mangil-an yu kan sakon. ¹¹ Panoknokana un bokona kustu dit kasomsomkan da maipanggop si mangukuman Apudyus, ta naukumon si Satanas un apun dat tagu uttun lubang.

¹² "Adu payyan danat piyaoka ibaga kan dikayu, yoong tigammuk un adiyu payyan kaboolana maawat situn satun. ¹³ Yoong nu dumatong si Ispiritu Santu, siya'd mangipuyut kan dikayu utdit manigammuwan yu utnat losana katuttuwaan. Ta losana ipatigammu na, bokona manligwat sit kuwana pay lawana tulay, nu adi ibagana dat dingngol na kan Apudyus. Ot ibaga na pay dat maipasamak nu mandinonyana. ¹⁴ Idayaw na ud sakon, ta losan dan manligwat kan sakon dat ibaga na kan dikayu. ¹⁵ Losana awad kan Amak, awad pay kan sakon ot siya'd gapuna un imbagak kan dikayu'n losan dan manligwat kan sakon dat ibaga na kan dikayu."

Mambalin Si Talok Dit Manduduuyan Da

¹⁶ "Bokona mabayag, adiyuwon maila'd sakon, yoong adina uman mabayag ilan yu ud sakon payyan," kinnanan Jesus.

¹⁷ Utdi, nampaim-imus dat uduma disipulus Jesus un kanan dan, “Ngadan din piyaona’n ugudon sin kanana’n, ‘Adina mabayag adiyu maila’d sakon, yoong adina uman mabayag ilan yu ud sakon payyan?’ Kan imbagana pay un, ‘Ta manalanakon kan Amak.’ ”

¹⁸ Kanan da un, “Ngadan din piyaona’n ugudon din kanana’n, ‘Adina mabayag?’ Maid tigammu taku nu ngadan din piyaona’n ugudon.”

¹⁹ Gaputa tigammun Jesus un piyaon da un imuson kan siya nu ngadan dit piayona’n ugudon, kinnanana kan dida un, “Sad mampaim-imusan yu kad din imbagak un, ‘Adina mabayag adiyu maila’d sakon, yoong adina pay mabayag ilan yu ud sakon payyan?’ ” ²⁰ Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, ibilan kan lamatan yu nat mapasamak kan sakon nu dumtong dit timpu, yoong matalokan dat tagu’t tun lubung. Talona manduduuy kayu yoong mambalin si amoda talok nat manduduuyan yu. ²¹ Padana nu dumtong nat olas un man-abengan nat osa’n babai, talona mampasigab yoong nu maiyabengon dit posik maliuwana dit sigab na gapu’t dit talok na utdit naiyanakan dit abeng na uttun lubung. ²² Ot siya’d padana pay kan dikayu ta manduduuy kayu uttun satun yoong man-iinnila taku uman ot amod tu nat talok yu un maid talon makakaan kan dikayu.

²³ “Nu dumatong diya timpu, bokona sakonon nat man-imusan yu. Ta tuttuwa tun ibagak kan dikayu un singngadan na mana kodawon yu kan Amak, itdona nu kodawon yu maipagapu’t dit manuttuwaan yu kan sakon. ²⁴ Inggana’t tun satun, naid payyan kindaw yu kan Amak maipagapu’t dit manuttuwaan yu kan sakon. Mangkodaw kayu kan Ama ta itdana dikayu dalapnu gattoka matalok kayu.”

Inabak Jesus Dat Laweng Situn Lubung

²⁵ “Inyabalig ku dat imbagak kan dikayu yoong dumatong nat timpu un ilawag ku un ibaga kan dikayu nat maipanggop kan Amak. ²⁶ Ot nu dumatong di un timpu, mangkodaw kayu kan siya maipagapu’t dit manuttuwaan yu kan sakon. Bokona ibagak un sakon mangodaw sinat piyaon yu un kodawon kan Ama. ²⁷ Ta si Ama pipiyaona dikayu gaputa pipiyaonak kan dikayu kan manuttuwa kayu un nanligwatak kan Apudyus un Ama. ²⁸ Si Apudyus un Ama ud nanligwatak un inummoy situn lubung ot sinsadinon tengyak tun lubung ta mangulinak kan siya,” kinnanana Jesus.

²⁹ “Ah! Ilamot nalawag nat ibagbagam ta bokona iyabalig nu un mambagbaga,” kinnanana dat disipulus Jesus kan siya. ³⁰ “Sinsatunon tigammu miyon un titiggammum dat losana kakigad. Adim masapula awad man-imus kan sika. Siya’d manuttuwaan mi un nanligwat ka kan Apudyus.”

³¹ Imbagan Jesus kan dida un, “Tuttuwa’n manuttuwa kayuwon? ³² Dandaniyon nat timpu, sat katuttuwaana dummatongon nat timpu’n man-asiwalak kayu’n losan ot osaosa manalan sit boloy na ot taynan yu ud sakona ossaan. Yoong sat katuttuwaana, bokona os-ossaanak ta iingaw si Ama kan sakon. ³³ Indaan ku un imbaga datu kan dikayu dalapnu kapkapiya kayu utnat naiyossaan yu kan sakon. Adu’n ligat nat sagapalon yu uttun lubung yoong pabilgon yu nat somsomok yu. Inabak kuwon dat losana laweng situn lubung.”

17

Inluwaluwan Jesus Dat Disipulus Na

¹ Magangput mana ibagan Jesus datu, nantangad langit un kanana’n, “Ama, dinumtongon nat timpu’n ingkoddong nu. Ipailam dit kinangatuk un Anak nu dalapnu maipagapu utdan kook maipaila pay nat kinangatum.

² Ta intod nu kan sakon dit pannakabalin un mangiyapu't dat losana tagu dalapnu itdak si mataguwan un maid kigad na dat losana impooy nu un manuttuwa kan sakon. ³ Sat makaitod si mataguwan un maid si kigad, sadin makatigammuwan da kan sika, un sika ullawa'd gattoka Apudyus kan sadin makatigammuwan da kan sakon un si Jesu Kristu un imbaun nu. ⁴ Impailak situn pita nat kinangatum gaputa tinungpal ku dat losana impakwam kan sakon. ⁵ Sinsatun Ama, ipailam dit kinangatuk un ininggawon kan sakon sikit ininggawak kan sika utdit daan tun lubang nakwa.

⁶ "Impatigammuk dit maipanggop kan sika utdan tagu't tun lubang intod nu kan sakon. Tagum dida ot intod nu dida kan sakon. Tinuttuwa da dat losana ugud nu. ⁷ Tigammu daon un sika'd nanligwatan dan losana intod nu kan sakon. ⁸ Ta imbagak kan dida dat losana paimbagam ot tinuttuwa da. Titigammu da un tuttuwa'n sika'd nanligwatak kan sika'd nangibaun kan sakon.

⁹ "Iluwaluwak dida. Bokona sadat tagu't tun lubang dat iluwaluwak nu adi sadat intod nu un manuttuwa kan sakon, ta tagum dida. ¹⁰ Losana kukuwak, kukuwam kan kukuwak pay dan losana kukuwam ot maday-dayawak maipagapu kan dida. ¹¹ Ot sinsatunon mangulinak kan sika ot matengyan situn lubang datun tagu'n intod nu kan sakon. Nasantuwan un Ama, ayyuwanam dida udsi pannakabalin nat ngadan nu un intod nu kan sakon* dalapnu man-os-ossaan da un pada ta. ¹² Manipud sit ininggawak kan dida, inayyuwanak dida udsi pannakabalin nat ngadan nu un intod nu kan sakon. Inayyuwanak dida ot naid osa't naisina, malaksig sit osa'n naitudinga madusa dalapnu matungpal dit naikanglita ugud nu. ¹³ Sinsatunon, mangulinak kan sika ot siya'd gapuna un kodawok datu uttun antuwak payyan situn lubang dalapnu inggaw pay kan dida tun talok ku un maid mangkulangana. ¹⁴ Intod ku kan dida dit ugud nu ot lawengon dat tagu't tun lubang dida gaputa padak dida un bokona tagu't tun lubang. ¹⁵ Bokona kodawok un kaanom dida't tun lubang nu adi salakabam dida kan Satanas. ¹⁶ Maipada da kan sakon un bokona tagu't tun lubang. ¹⁷ Ilasin nu dida un manselbi kan sika maipagapu't dan katuttuwaan. Sat ugud nu din katuttuwaan. ¹⁸ Imbaun nu ud sakon situn lubang ot padana pay un ibaun ku dida'n umoy mantudtudu't dat tagu't tun lubang. ¹⁹ Ot maipagapu kan dida itdok tun long-ag ku kan sika dalapnu itdon da pay dit long-ag da un manselbi kan sika maipagapu utdan katuttuwaan.

²⁰ "Bokona sadatu'n disipulus ku ud iluwaluwaka lawa, nu adi losan dan manuttuwa kan sakon maipagapu utdat itudtudun dat disipulus ku. ²¹ Man-os-ossaanom dida. Ot padan dit inggawak kan sika kan inggawam pay kan sakon, iinggaw da kan dita, dalapnu ilan kad dat uduma tagu, manuttuwa da un imbaun nu ud sakon. ²² Ta sadit kinangatu un intod nu kan sakon, siya'd padan dit kinangatu un intod ku kan dida dalapnu man-os-ossaan da un maipada kan dita. ²³ Inggawak kan dida ot inggaw ka pay kan sakon dalapnu talona man-os-ossaan da kad, siya'd manigammuwan dan tagu't tun lubang un imbaun nu ud sakon. Pipiyaom dida un padan dit mampipiyam kan sakon.

²⁴ "Ama, sadatuwa tagu'n intod nu kan sakon, piyaok un umoy da pay sit umoyak dalapnu ilan da pay dit kinangataka intod nu, gaputa pipiyaonaka talon sit daan payyan tun lubang nakwa. ²⁵ Nalintoga Ama, naid tigammun dan tagu't tun lubang kan sika, yoong tigammuk sika. Ot tigammun pay datun tagu'n intod nu kan sakon un sika'd nangibaun kan sakon.

* **17:11** Sat naikanglit sin Griego, ayyuwanam dida utdin ngadan nu

²⁶ Impatigammukon kan dida ot ituluy ku un ipatigammu nat maipanggop kan sika dalapnu awad kan dida dit mampipiya un padan dit mampipiyan kan sakon kan inggawak pay kan dida.”

18

Dinokmaan Da Si Jesus

(Mateo 26:47-56; Marcos 14:43-50; Lucas 22:47-53)

¹ Maabus man si Jesus un manluwalu, kaysan pati utdat disipulus na utdin kapon domang didin sulung Kidron, un siya'd kawadan didit mumul-ana nilumnokan da. ² Si Judas un siya dit mangituyuk kan Jesus, titiggammu na diya igaw ta siya'd kanayuna man-aabtan da Jesus sidat disipulus na. ³ Inummoy si Judas sidi un bulun na dat simbungguyana suldadu'n iRoma kan uduma man-aandog sit timplu un imbaun dat aappun di padi kan dat Fariseo. Nan-almas da ya nansilaw da un dummatong.

⁴ Gaputa tigammunon Jesus dat losana maipasamak kan siya, ummoy na inab-abot dida un dit dumoldol ot kinnanana'n, "Sin nat inapon yu?"

⁵ Summungbat da ot kinnanana da un, "Si Jesus un iNazaret."

"Sakon!" kinnanana Jesus.

Si Judas un siya'd mangituyuk kan Jesus, bulun da un dit gasikadan sit atubang Jesus. ⁶ Utdit "Sakon," kanan Jesus, nakasuggayat da ot nalikwad da un losan.

⁷ Inimus payyan Jesus un, "Sinnat inapon yu?"

Ot kanan da payyan un, "Si Jesus un iNazaret."

⁸ "Imbagak kan dikayu un, sakon," kanan Jesus un dit summungbat, "ot nu sakon nat inapon yu, palubusan yu un manalan datun bulun ku."

⁹ Imbagan Jesus tu dalapnu matungpal dit imbaga na kan Ama na utdit un, "Maid makaanan si ulay osa utdat tagu'n intod nu kan sakon."

¹⁰ Yoong gumngat man si Simon Pedro, inasut na dit ispada na ot binakag na dit babbaun didit kangattuwana padi ot nasokdap dit kapon diwanana inga na. Sat ngadan dituwa babbaun, si Malco.

¹¹ Kinnanana Jesus kan Pedro un, "Iboloy nu nat ispadam! Masapula sagapalok dat ligata itdon Ama kan sakon."

Indallay Dat Jesus Kan Anas

¹² Utdi, sadat susuldadu pati utdit apu da kan sadat man-aandog sit timplu, dinokmaan da si Jesus asida piningil dat imana. ¹³ Indallay da un ummun-una kan Anas un katugangan Caifas un kangattuwana padi utdiya tawon. ¹⁴ Si Caifas siya dit nangibaga utdat Judio utdit un, unnaya lawa un osa'n tagu nat matoy nu sadat kaaduwana.

Insulib Pedro Si Jesus

(Mateo 26:69-70; Marcos 14:66-68; Lucas 22:55-57)

¹⁵ Sada Simon Pedro kan sadit osa'n disipulus, naitung-ud da utdit nangitallayan da kan Jesus. Gaputa tigammun didiya disipulus dit kangattuwana padi, naitutung-ud kan Jesus un nilumnok sit nalaguma paway dit boloy didit kangattuwana padi. ¹⁶ Yoong si Pedro nataynan sit lasin dit luwangan. Utdi, nan-ulin dit bulun na un disipulus un tigammun didit kangattuwana padi un umoy nakabagbaga't dit babai'n man-aandog sit sooban ot pinalnok na si Pedro. ¹⁷ Kanan dit babai kan Pedro un, "Bokon kada sika'd osa't dat disipulus dinata tagu?"

"Bokonak," kinnanana Pedro.

¹⁸ Gaputa nakumog, nan-apuy dadit baba-unon kan man-aandogon dit padi si man-aniduwan da ot sumisikad da un dit man-anidu ot ummoy pay si Pedro nakaanidu kan dida.

Inimusan Dit Kangattuwana Ap-apun Di Padi Si Jesus
(Mateo 26:59-66; Marcos 14:55-64; Lucas 22:66-71)

¹⁹ Inimusan dit kangattuwana padi si Jesus maipanggop sidat disipulus na kan maipanggop sidat intudtudu na.

²⁰ Summungbat si Jesus un kanana'n, "Napatakak un dit nambagbaga kan nantudtuduwak sidan sinagoga kan timplu un mandatdatngan dan losana Judio. Naid gapu'd imbagak si nalimod nu adi dodonglon di losana tagu. ²¹ Ot apay imusan yu ud sakon. Sad imusan yu, sadan kaaduwan un nangngol kan sakon. Tigammu da dat imbagak."

²² Abuson man Jesus ibaga di, tinipak dit osa'n man-aandog si Jesus un kanana'n, "Apay kama't nat nat mansusungbat nu utnat kangattuwana padi?"

²³ Summungbat si Jesus un kanana'n, "Nu bokobokon din imbagak, ibagam sidatun kaaduwan nu singngadan din imbokon na, yoong nu kustu din imbagak, apay tipakonak?"

²⁴ Utdi, pindallay Anas si Jesus un napipingil kan Caifas un kangattuwana padi.

Insulib Pedro Uman Si Jesus
(Mateo 26:71-75; Marcos 14:69-72; Lucas 22:58-62)

²⁵ Sumisikad si Pedro un dit man-aannidu ot kanan da kan siya un, "Bokon ka kad si osa utdat disipulus na?"

Yoong insulib na payyan un kanana'n, "Bokonak."

²⁶ Gumminga dit osa't dat baba-unon dit kangattuwana padi un kabagiyan didit pinengngasan Pedro si inga un kanana'n, "Bokon kada sika dit bulun na un innilak sin mumul-an kanad?"

²⁷ Insulib uman Pedro ot dagusa nanullauk dit osa'n kawitan.

Indallay Da Si Jesus Kan Pilato
(Mateo 27:1-2, 11-14; Marcos 15:1-5; Lucas 23:1-5)

²⁸ Wiswis-it man, inlaksun da si Jesus sidit boloy Caifas ot indallay da utdit boloy gubinnadul. Yoong adin dat pappangat di Judio nilumnok sit dalom dalapnu adida maibilang un naisaw kad, mabalin da un makakan sit kakan di Piyestan di Nalausnan.

²⁹ Utdi, lummaksun si Pilato ot umoy na inimusan kan dida un, "Ngadan nat ipabasul yu uttun tagu'n satu?"

³⁰ Summungbat da un, "Bokona indatong mi kan sika nat tagu'n sanat nu adina nangwa si nadadag."

³¹ Imbagan Pilato kan dida un, "Ot alan yu ta lintogan yu utnat lintog yu pay lawan."

Summungbat dadit Judio un, "Adin dit lintog yu un iRoma ipalubus un dikami ud mamatoy si tagu'n makabasul."

³² Kama't tu dit sungbat da dalapnu matungpal dit imbagabagan Jesus sidit nu inon dit mangkakatoy na.

³³ Nangulin si Pilato utdit dalom ot pinaadani na si Jesus asina inimusan un, "Sika kad dit Alin dat Judio?"

³⁴ Yoong summungbat si Jesus un, "Nanligwat kan sika nata imusan onnu awad nangibaga kan sika?"

³⁵ Kinnanán Pilato un, “Judíowak kad sinat kanam? Sadan padam pay lawana Judío kan aap-apun di padi ud nangidalum kan sika. Ot ngadan kad nat kingwam?”

³⁶ Summungbat si Jesus un, “Bokona satun lubung ud man-aliyak. Ta nu satun lubung, kapilitana makapinnatoy dan buyut ku dalapnu adiyak maiyawat sidan aap-apun di Judío, yoong bokona satun lubung man-aliyak.”

³⁷ “Adi an ali ka?” kinnanán payyan Pilato.

“Kustu nat imbagam un Aliyak,” insungbat Jesus. “Siya’d ummoyak situn lubung maiyanakan dalapnu panoknokak dit katuttuwaan ot dumngol kan sakon dan manuttuwa utdan katuttuwaan.”

³⁸ Inimus Pilato uman un, “Ngadan na un katuttuwaan?”

Ingkoddong Da Dit Matoyan Jesus

(Mateo 27:15-31; Marcos 15:6-20; Lucas 23:13-25)

Abuson man Pilato un ibaga di, lummaksun uman ot imbagana’t dat Judío un, “Maid odasak si basul dituwa tagu. ³⁹ Yoong awad kadawiyán yu un, nu timpun di Piyestan di Nalausán awad pawayaak si osa’n balud. Piyaon yu un sad pawayaak tun Ali yu un Judío?”

⁴⁰ Utdi gummiya da un summungbat un, “Bokona siya’d pawayaam nata tagu. Si Barrabas nat piyaon mi!” Yoong si Barrabas, tulisan.

19

¹ Utdi, paindallay Pilato utdat suldadu si Jesus ot pinasabid na. ² Ot sadat suldadu namalikawog da ut nasaisaitana wakaḷ si imbalangat da utdit ulun Jesus asida kinagoyan si andu’n kagoya nadulaw.* ³ Masukasukat da un umadani kan Jesus un kanan dan, “Matattagu tun alin di Judío,” asida tipakon.

⁴ Lummaksun uman si Pilato ot kanana’t dat kaaduwan un, “Antu, ilaksun ku kan dikayu dalapnu manigammuwan yu un naid maodasak si nakabasulana.”

⁵ Utdi, lummaksun pay si Jesus un nababallangatan si sait kan nakakagoyan si andu’n nadulaw. Kanan Pilato kan dida un, “Antu tun tagu!”

⁶ Ilan man dat aappun di padi kan dat man-aandog sit timplu, “Pailansam sin kulus, pailansam sin kulus!” kanan da un dit gummiyagiya.

Yoong kinnanán Pilato un, “Alan yu, ta dikayu’d mangilansa pay lawan kan siya utdin kulus, ta naid odasak si nakabasulana.”

⁷ Summungbat dadit Judío un, “Awad lintog mi! Sigun sit lintog, masapula mapatoy ta kabawona’n Anak Apudyus.”

⁸ Magngol man Pilato dit imbagan dat Judío, naam-amod ummogyat.

⁹ Painyulin na si Jesus sit dalom ot ummoy na inimus kan siya un, “Sin nanligwatam?” kanana. Yoong naid insungbat Jesus.

¹⁰ Ot kinnanán uman Pilato kan siya un, “Apay adika sumungbat? Adim kad tigammu un kalintogaka mangiwaya onnu mampailansa kan sika’t din kulus?”

¹¹ Summungbat si Jesus un kanana’n, “Naid kalintogam un mangwa’t nat un koom nu adin Apudyus intod nat saad nu. Isunga nadagdagson nat basul dinat tagu’n nangiyawat kan sakon kan sika.”

¹² Magngol man Pilato di un imbagan Jesus, talonona piyaona’n pawayaan si Jesus. Yoong gummiya dat Judío un kanan dan, “Nu pawayaam nat tagu’n sanat, bokona gayyom nu si Emperador ta singngadan na man nat mangabawa siya’d ali, gumusul kan Emperador.”

* **19:2** Siya’d gagangaya usal di ali dit balangat kan nadulawa badut.

¹³ Magngol man Pilato diya ugud, inlaksun na ut Jesus sidit paway asi umoy nantupak sidit tutuppakan di kuis un ininggaw sit “Plataporma Un Batu” un ngadanon dat “Gabata” utdit bagbagan di Hebreo.

¹⁴ Sadiya al-algaw dit mansaganaan dat Judio utdit Piyestan di Nalaus an ot dandaniyon mamatuk. Mantupak man si Pilato, “Antu, alan yu tun ali yu,” kanana’t dat Judio.

¹⁵ Gummiya da un kanan dan, “Papatoy nu! Papatoy nu! Pailansam sidin kulus!”

Inimus Pilato kan dida un, “Piyaon yu kad un pailansak sin kulus tun Ali yu?”

Summungbat dadit aappun di padi un, “Naid udum si ali mi nu adi si Emperador ullawa!”

¹⁶ Utdiyon, inyawat Pilato si Jesus kan dida dalapnu mailansa’t dit kulus.

Ummoy Da Inlansa Si Jesus Sidit Kulus

(Mateo 27:32-44; Marcos 15:21-32; Lucas 23:26-43)

¹⁷ Utdi, indallay da si Jesus sit lasin didit boboloy un bubukudona dit kulus na inggana’t dummatong da utdit Igaw Di Battukag un ngadanon da’t Golgota utdin bagbagan di Hebreo. ¹⁸ Siyadi ud nangilansaan da kan siya utdit kulus ot inggaw da pay duwa’n inlansa da utdit nan-asisupang kan siya. ¹⁹ Inggaw pay patigammu un ingkanglit Pilato un paimpakot na utdit kulus un kanana’n, “Siyatu si Jesus un iNazaret un Alin dat Judio.”

²⁰ Ot adu dadit Judio un nakabasa utdit naikanglit ta adani’t dit boboloy dit nailansaan Jesus. Naikanglit dit patigammu si bagbaga un Hebreo, Latin kan Griego.

²¹ Basaon man dat Judio’n aap-apun di padi, kanan da kan Pilato un, “Adim okyan innigga un, ‘Alin dat Judio.’ Sat innigam okyan, ‘Imbagan ditu un tagu: Sakon Ud Alin Di Judio.’ ”

²² “Sanat inabus ku un ingkanglit siyaon,” kinnan an Pilato un dit summungbat.

²³ Abuson man dat suldadu’n ilansa’t Jesus sidit kulus, inala da dit kagoy na ot pinangkapat da kan dida. Inala da pay dit nangindalom un badut na un andu un naabola lawa’n naid si dait.

²⁴ Utdi nambabagbagaan da un, “Adi taku pissayon ta mambubunutan taku nu singngadan na nat makagasat un mangala.”

Siya’d tungpal dit naikanglita ugud Apudyus un kanana’n, “Nambibingayan da dit kagoy ku ot nambubunutan da dit mangindalom un badut ku.”

Kama’t di dit kingwan dat suldadu.

²⁵ Utdit adani’t dit naipasdok an dit kulus Jesus inggaw da un gasikadan da ina na, sunud ina na, inggaw pay si Maria un asawan Cleofas kan si Maria Magdalena.

²⁶ Mailan man Jesus dit ina na kan sat pipiyaona un disipulus na, imbaga na kan ina na un, “Ina, siyanat sad anak nu.” ²⁷ Ot imbaga na pay sit disipulus un, “Siyanat sad inam,” kanana. Utdi payona timpu, indallay dit disipulus si Maria dalapnu umoy inggaw sit boloy na.

Sat Natoyan Jesus

(Mateo 27:45-56; Marcos 15:33-41; Lucas 23:44-49)

²⁸ Maabus man di, tigammunon Jesus un ginangput naon dit losana impakwan Apudyus, ot dalapnu matungpal dit naikanglit un ugud Apudyus kanana un, “Nauwawak.” ²⁹ Inggaw gusi utdi un napnu’t nakiloma basi.

Insawsaw da dit kama't kapos, asida inniggat dit pungtun dit galuttigit dit kayu'n mangngadan si isop asida idukmit sit subil Jesus.

³⁰ Utdit matamtaman Jesus dit nakiloma basi, kinnanana un, "Nagangputon!"

Maibaga na man di, nanting-oy ot insuku naon dit angos na.

Dinuy-uk Da Dit Butik Jesus

³¹ Sadi un al-algaw, kalima ot adin dat Judio piyaon un iingaw dat ladag dat matoy sidit kulus nu al-algawa iillongan kan dida, kan napotog pay un al-algaw kan dida di ta naitimpu't dit Piyestan di Nalausán. Siya'd gapuna'n ummoy da kan Pilato ta umoy da kodawon un ipalubus na okyan ta aminon da un umoy putdon dit ikin dat nailansa't dit kulus dalapnu mapgos da un matoy kad, makaan da utdit kulus da.

³² Impalubus Pilato ot ummoy dat suldadu pintod dit ikin dat duwa'n inggaw sit nan-asisupang kan Jesus. ³³ Yoong dakngon da man si Jesus naila da un naabus natoyon ot adidaon pintod dit iki na. ³⁴ Yoong osa't dat suldadu dit nangiduy-uk sit say-ang na utdit butik Jesus ot dagusa naibuyayang dit nangkinamos un dala kan danum. ³⁵ Sadi nakaila't tuwa napasamak siya'd mangipanpanoknok un tuttuwa ot ipatigammu na kan dikayu dalapnu manuttuwa kayu pay. Tuttuwa tun ipanoknok na ta innila na ot tigammu na un tuttuwa dit ibagbaga na.

³⁶ Napasamak datu'n losan dalapnu matungpal dit naikanglita ugud Apudyus un paingkanglit na utdit un kanana'n, "Naid osa't maptod sit tungal na."

³⁷ Ot awad payyan osa un naikanglita ugud Apudyus sidit un kanana'n, "Ilan dan tu dit dinuy-uk da si say-ang."

Sat Nailbonan Jesus

(Mateo 27:57-61; Marcos 15:42-47; Lucas 23:50-56)

³⁸ Maabus man di, ummoy Jose un iyArimatea inimus kan Pilato nu mabalin na un alan dit ladag Jesus. Satuwa Jose siya'd osa't dat manuttuwa kan Jesus yoong adina nampatpatak ta kumimut sidat pappangat di Judio. Gaputa impalubus Pilato, kaysan ot umoy na inala dit ladag asina indallay.

³⁹ Naitung-ud pay kan siya si Nicodemo un siya dit ummoy kan Jesus si sinlabiyan. Nangidallay si umoya tulumpulu'n kilu'n bangbangu'n nakwa si nangkinamos un mira kan aloe.

⁴⁰ Linsan da Nicodemo kan Jose dit ladag Jesus sit kulus asida pinutiputan si napolkasa luput un nakuan si bangbangu un siya'd ugali da un Judio nu ilbon da dat minatoy da. ⁴¹ Sat adani'n didiya nailansaan Jesus inggaw mumul-an ot utdit lagum na, ininggaw bagu'n lobon un naid payyan nailbon si ladag. ⁴² Ot siya'd ummoy da ullawa nangiggaan sit ladag Jesus, onta siya'd adani ta dandaniyon dit al-algawa iillongan.

20

Sat Ummungalan Jesus

(Mateo 28:1-8; Marcos 16:1-8; Lucas 24:1-12)

¹ Wiswis-it man di umuna'n al-algaw di sin-dumingguwan, ummoy si Maria Magdalena utdit lobon. Naila na un naid dit batu'n naitubot sit sagangaban dit lobon. ² Utdi, nanodtoddaka ummoy kan da Simon Pedro kan sat osa'n disipulus un siyadit pipiyaon Jesus. Kanana kan dida un, "Inala da dit ladag ud Apu taku't din lobon ot naid tigammu mi nu sin nangiggaan da kan siya!"

³ Utdiyon, kaysan da Pedro kan sadi osa'n disipulus un umoy sit lobon.

⁴ Nanodtoddak da yoong nadaaldas dit osa'n disipulus ot naun-una'n

dummatong nu si Pedro. ⁵ Nanyuk-ung un dit mangisiim ot nailana dit napolkasa luput yoong adina nilumnok dalom. ⁶ Dumatong man si Pedro un dit naitungtung-ud, nandawosa nilumnok sit lobon ot inila na dit luputa napolkas un naiputiput kan Jesus un maibabannata lawa. ⁷ Ot sadit luputa naiputiput sit uluna, naam-ammaana nalpota naisina. ⁸ Sadit disipulus un naun-una'n dummatong nilumnok payon dalom ot innila na dat luput ot nanuttuwa'n ummungal si Jesus. ⁹ Utdi un timpu adida payyan naawatan dit paingkanlit Apudyus sidit un masapula umungal si Jesus kan katoy. ¹⁰ Utdiyon, kaysan dat duwa'n disipulus.

Nampaila Si Jesus Kan Maria
(Mateo 28:9-10; Marcos 16:9-11)

¹¹ Nataynan si Maria Magdalena un sumisikada man-i-ibil sit sog-on dit lobon. Man-okog man un dit mangisiim sit dalom dit lobon, ¹² nailana dat duwa'n anghel un nambadut si napolkasa gatupakan sit naibanatan dit ladag Jesus, osa't dit nan-uluwana kan osa't dit nan-uyadana.

¹³ Gumminga dat duwa'n anghel un, "Apay man-i-ibil ka?" kinnanana da kan Maria.

Summungbat si Maria un kanana'n, "Inala da dit long-ag ud Apuk ot naid tigammuk nu sindit umoy da nangiggaan kan siya!"

¹⁴ Abuson man Maria un ibaga di utdit man-aswing naila na si Jesus un sumisikad, yoong maid tigammuna nu si Jesus.

¹⁵ Gumminga si Jesus ot kinnanana'n, "Apay man-i-ibil ka? Singngadan nat inapom?"

Kanan nin Maria nu sadit man-aayyuwan sit mumul-an dit nakabagbaga kan siya ot kinnanana'n, "Apu, nu inalam dit ladag Jesus, pangaasim ta ibagam nu kawad dit umoy ka nangiggaan ta umoyak alan."

¹⁶ "Maria!" kinnanana Jesus kan siya.

Nansagung si Maria kan siya ot kinnanana utdit ugud un Hebreo un, "Rabboni!" un piyaona'n ugudon, Mistulu.

¹⁷ Imbagan Jesus kan siya un, "Adiyanak aggoman, ta bokona nangulinak payyan kan Ama, yoong umoy ka utdat disipulus* ku ta ibagam un mangulinak kan Apudyus un Amak un siya'd Apudyus kan Ama yu pay."

¹⁸ Utdi, kaysan si Maria Magdalena un ummoy nangibaga utdat disipulus un kanana'n, "Innilak ud Apu." Ot imbaga na pay dit paimbagan Jesus.

Mampaila Si Jesus Utdat Disipulus Na
(Mateo 28:16-20; Marcos 16:14-18; Lucas 24:36-49)

¹⁹ Labin man didiya al-algaw un siya'd umuna'n al-algaw dit sindumingguwan, nandatdatong dat disipulus Jesus si osa'n boloy ot nangkulung da utdit dalom ta kumimut da utdat pappangat di Judio. Kaklata lawa'n nilumtaw si Jesus un nasanikad sit gaggawa da un kanana'n, "Kapiya nat awad kan dikayu."

²⁰ Abusona man ibaga di, impaila na kan dida dadit ima na kan butik na un nasugat, ot nantatalok da un nangila uman sit Apu.

²¹ Imbagan uman Jesus kan dida un, "Kapiya nat awad kan dikayu. Padan dit nangibaunan Ama kan sakon, ibaun ku pay dikayu." ²² Abusona man ibaga di, sinang-awana dida asina kinnanana un, "Awaton yu si Ispiritu Santu. ²³ Ot nu pakawanon yu nat basul di osa'n tagu, napakawanon, yoong nu adiyu pakawanon dat basul na, adina napakawan."

* **20:17** Susunud dit naikanglit sin Griego un siya'd kaaduwan un usalon Jesus un bagbaga nu sadat buyut na onnu manuttuwa kan siya dan ug-ugudona.

Adin Tomas Nanuttuwa

²⁴ Utdiya dummakngan Jesus naid si Tomas un mangadan Pingi un osa't dat kagwampulu't duwa'n disipulus. ²⁵ Ot imbagan dat uduma disipulus kan siya un, "Innila mi dit Apu!"

Yoong kanan Tomas un, "Nu adik maila dat abut dat lansa't dit ima na kan ikawot tun patimmuduk, kan nu adik ikawot tun imak sit butik na adik tuttuwaon."

²⁶ Mapalabas man dit sindumingguwan, nandatdatong uman dat disipulus Jesus sit dalom dit osa'n boloy ot ininggaw pay si Tomas kan didaon. Naomban dit boloy yoong kaklata lawa'n dummatong un nasanikad si Jesus sit gaggawa mi ot kanana un, "Kapiya nat awad kan dikayu." ²⁷ Ot imbaga na kan Tomas un, "Ilam datun imak kan apuwapom tun butik ku. Adim manduwaduwaan sakon, manuttuwa ka!"

²⁸ Kanan Tomas un, "Sika'd Apuk kan Apudyus ku!"

²⁹ Kinnananan Jesus kan siya un, "Manuttuwa ka kad gaputa innilamon sakon? Nagasat dadit manuttuwa un ulay adida naila'd sakon."

Sat Panggop Juan Un Nangikanglit Utdatu

³⁰ Aduadu payyan dat uduma am-amuga kingwan Jesus un innilan dat disipulus na un adi naikanglit situwa iblu. ³¹ Sadatu'n naikanglit, naikanglit da un manuttuwaan yu un si Jesus, siya dit Kristu un Anak Apudyus ot maipagapu't manuttuwaan yu kan siya maitdan kayu't mataguwana maid kigad na.

21

Nampaila si Jesus Sidat Pitu'n Disipulus

¹ Utdit maabus di, nampaila payyan sidat disipulus na utdin bananaw Tiberias ot kama't tu dit nampapailana. ² Ininggaw da Simon Pedro, Tomas un mangngadan si Pingi, Nataniel un iCana un osa'n ili utdin Galilea, sadat mansunuda anak Zebedeo, kan duwa pay un bulun da un disipulus.

³ Imbagan Simon Pedro utdat bulun na un, "Umoyak manabukul." Ot kanan dat bulun na un, "Umoy kami pay kan sika."

Utdi, kaysan da un losan un umoy nanlugan sit bangka yoong naida talon naala da un nampasinlabi.

⁴ Utdit suminal si init sit mabigat, inggaw tagu'n innila da un sumisikad sit igid dit danum yoong adida tigammu un siya si Jesus. ⁵ Ot kingwanana kan dida un, "Bulun, nangala kayu?"

"Naida talon!" kinnananan da un dit summungbat.

⁶ Ot kinnananan Jesus un, "Isab-uk yu nat tabukul yu utnat kapon diwanan nat bangka yu dalapnu mangala kayu."

Utdi, insab-uk dan tuttuwa dit tabukul da utdit kapon sit imbaga na ot adida magammid dit tabukul sit kaadun dat ikan.

⁷ Sadit pipiyaon Jesus sidat disipulus na, imbaga na kan Pedro un, "Si Apu Jesus di!"

Manggol man Simon Pedro di, nansilup ot lummayug sit danum un ummoy kan Jesus. ⁸ Yoong sadat udum nataynan da utdit bangka'n mangammid sit tabukula napnu't ikan ta bokona adayu da un talon sit dupit ta umoya singgasuta dopa ullawa nin dit kaadayu da utdit dupit dit bananaw.

⁹ Dakngon da man dit dupit, inggaw apuya innila da un gumalabala un ininggaw da ud ikana naitunu kan ininggaw pay ud tinapay. ¹⁰ "Mangidatong kayu't tu utdanat ikana ka-ala yu," kanan Jesus kan dida.

¹¹ Utdi, kaysan si Pedro utdit bangka ot umoy na binutbut dit tabukula napnu't nangkaddakola ikan un kagwan gasut si limampulu't tulu dit bilang da. Yoong ulay nu aduadu dat nakna adina nabultug dit tabukul.

¹² Ummayag si Jesus kan dida un, "Aweyu ta mangan," kanana. Naidon nangalikagum sidat disipulus un nangimus nu singngadan na, onta tigammu daon un siya si Apu Jesus.

¹³ Utdiyon, inalan Jesus dit tinapay ot intod na kan dida, padana pay sidat ikan.

¹⁴ Ot siyatu'd maikatlu'n nampail-an Jesus sidat disipulus na manipud ummungalana un natoy.

Inimusan Jesus Si Pedro

¹⁵ Maabus da mana mangan, inimus Jesus kan Simon Pedro un, "Simon un anak Juan, amod kad nat mampipiyam kan sakon nu sat mampipiyam datun bulun nu?"

"Apu, tigammum un pipiyaok sika," kinnanan Pedro un dit summungbat.

Imbagan Jesus un, "Ayyuwanam dat ubbu un kanneluk."*

¹⁶ Ot impigwa na payyan inimus kan Pedro un, "Simon un anak Juan, pipiyaom kad sakon?"

Summungbat uman si Pedro un kanana'n, "On, Apu. Tigammuma pipiyaok sika."

Imbagan Jesus uman un, "Ayyuwanam dat kanneluk."

¹⁷ Ot impitlun payyan Jesus inimus un, "Simon un anak Juan, pipiyaom kad sakon?"

Laweng dit angoson Pedro ta pitlun Jesus un nangimus un, "Pipiyaonak kad?" Ot imbagan Pedro un, "Apu, titiggammum nat kakigad, tigammum un pipiyaok sika."

Imbagan Jesus kan siya un, "Ayyuwanam dat kanneluk. ¹⁸ Tuttuwa tun ibagak kan sika un, sadit kaban-og nu, sika'd nangisulgong pay lawan sit bakakat nu ot ummoy ka utdat piniyama ummoyan, yoong nu mammalong-ag kaon, uknadam nat imam ot awad mangisulgong si bakakat kan sika un mangidallay sit adim piyaon un ayan." ¹⁹ Imbagan Jesus tu un nangi-patigammuwana nu inon dit mapatoyan Pedro un maidayawan Apudyus. Ot imbagan Jesus kan Pedro un, "Unudonak!"

Si Jesus Kan Sat Pipiyaona'n Disipulus Na

²⁰ Man-awing man si Pedro, naila na dit disipulus un pipiyaon Jesus un maitungtung-ud kan dida. Siya dit disipulus un naisog-on kan Jesus sidit nanganan da kan nangimus un, "Ngadan dit mangituyuk kan sika?" ²¹ Utdi, inimus Pedro kan Jesus un, "Inon ditun tagu'n satu nu?" kanana.

²² Summungbat si Jesus kan siya un, "Nu piyaoka matagu't inggana't mangulinak, singngadan nat biyang nu utdi? Unudomot sakon," kinnanan Jesus.

²³ Ot gapu't diya imbagan Jesus, nandinamag sidat manuttuwa un sadi un disipulus adina matoy. Yoong bokona siya'd imbagan Jesus di, ta imbagana ullawa un, "Nu piyaoka matagu inggana't mangulinak, sinnat biyang nu utdi?"

²⁴ Sadi un disipulus, siya payon tun mangpanpanoknok sit kinatuttuwan datu un maipanggop kan Jesus kan siya payon tun nangikanglit situ. Ot tigammu mi un tuttuwa'n losan dan ibagbaga na.

Satu'd Anungus Na

* **21:15** Sat ug-ugudon Jesus un kannelu na, sadat manuttuwa kan siya.

²⁵ Adu payyan dat kingkingwan Jesus. Yoong nu masin-ossa da un maikanglit, akit nin tun lubang si inggawan di iblu un maikanglitan dat maipanggop kan Jesus.

Sadat Kingkingwan Dat Apostoles

Sat Naisapata Un Ispiritu Santu

¹ Potpotgoka Teofilo,

Utdit ummuna'n iblu, ingkanglit ku dat losan un kingkingwan Jesus kan intudtudu na manipud sidit inlugi na un nantudtudu, ² aginggana't dit kaysanana'd langit. Utdit daan na un manalan langit, binilin na maipagapu't dit pannakabalin ud Ispiritu Santu dat pinili na un apostoles na. ³ Naminadu un nampaila kan dida udsi nadumaduma'n wagas si unus di opata pulu'n algaw manipud sit ummungalana un natoy dalapnu ipanoknok na un tuttuwa'n ummungal ot intudtudu na dit maipanggop sit mangiyapuwan Apudyus.

⁴ Namingsan un naammungan da Jesus sidat apostoles na binilin na dida un, "Adi kayu umat-atun situn Jerusalem ta uwayon yu aginggana't ibaun Amak kan dikayu dit insapatana'n itdona un siya payon dit imbagbagak kan dikayu. ⁵ Si Juan binunyagana dat tagu't danum yoong Adina masulit mabunyanagan kayu kan Ispiritu Santu."

Nampangatu Si Jesus Ud Langit

⁶ Namingsan un naammungan da payyan, inimus dat apostoles kan Jesus un, "Apu, sinsatun kadon nat mangiyulinam sit tulay dat iyIsrael un mangiyapu utdan uduma ili un padan dit aw-awe?"

⁷ Summungbat si Jesus un, "Si Amak ullawa'd makatigammu utdit timpu un mapasamakan dat intuding na un mapasamak maipagapu't tulay na ot bokona naipalubusa matigammuwan yu. ⁸ Yoong nu dumatong si Ispiritu Santu un umoy inggaw kan dikayu, maitdan kayu si pannakabalin ot dikayu ud mangipanoknok sidan tagu utdit maipanggop kan sakon un bokona lawa'n satun ili'd Jerusalem kan lakub Judea kan Samaria nu adi losan dan kailin-ili't tun pita."

⁹ Abusona man un maibaga datu, nampangatu si Jesus sin langita iillan da inggana't nasal-inan sit bunot.

¹⁰ Gasissiya payyana tumutukkol da ud langit sidit kaklata lawa'n inggaw da ud duwa'n tagu un nakabadut si napolkas un sumisikad sidit sog-on da un kanan da'n, ¹¹ "Apay kayu'n iGalilea un gasikadana tumutukkol langit? Satuwa Jesus un nampangatu'd langit mangulin payon nu timpu na, ot sat man-uulin na padan dit naila yu un nampangangatu na un kaysan langit."

Namili Da Si Maisukat Kan Judas

¹² Utdi, nangkaulin dat apostoles ud Jerusalem un nanligwat sidin bateled Olivo un umoya sinlikwod dit kaadayuna. ¹³ Dumatong da man ud Jerusalem nandawos da utdit nangingngatu un kuwaltun dit boloy un dadaggusan da. Ininggaw da Pedro, Juan, Santiago kan Andres, Felipe kan Tomas, Bartolome kan Mateo, Santiago un anak Alfeo, Simon un Patriota kan si Judas un anak Santiago. ¹⁴ Kanayun datu un maammung un manluwalu un maidagamungan dat piga'n babai un kama kan Maria un inan Jesus kan ininggaw pay dat susunud Jesus un lalaki.

¹⁵ Lumabas man piga'n algaw naammung dadit umoya kagwanggasut si duwampulu'n manuttuwa. Summikad si Pedro utdit atubang da ot kanana'n, ¹⁶ "Susunud, masapula matungpal dit naikanglita ugud Apudyus

un impapadtun Ispiritu Santu kan David maipanggop kan Judas un nangipuyut sidat ummoy nanokma kan Jesus. ¹⁷ Si Judas, bulun mi un apostoles ot nadutukan un maipankokwa uttun talibasu mi un apostoles.”

¹⁸ Yoong si Judas, sadit pilak un tangdan na utdit lawenga kingwa na, inggang na si pita un siya payon natoyana utdit naibulsukana un naotdag ot ginumtak dit buwang na ot naiwakat dat bagis na. ¹⁹ Dingngol dat losana tagu'd Jerusalem dit napasamak kan Judas ot nginadan da dit pita si “Akeldama,” un sat piyaona'n ugudon, “Pitan di Dala.”

²⁰ “Naikanglit sidit iblun dat Salmo un, ‘Mantuttgartad dit boloy na un mabaawan kan maidon tagu't inggaw.’ Naikanglit pay un kanana'n,

‘Masapula awad osa si manongwat sidit saad na.’

²¹⁻²² “Siya'd gapuna un masapula mamili taku si osa un bulun mi un mangipanoknok sit ummungalan Apu Jesus. Masapul un sanat mapili osa kan ditaku'n naibulubulun kan siya manipud sit nantudtuduwan Juan maipanggop si bunyag aginggana't dit nampangatuwan Jesus ud langit.”

²³ Utdi, nangidatag da si duwa'n lalaki, un sada Matias kan Jose un mangngadan Barsabas un ngadnon da pay kan Justo. ²⁴ Utdiyon nanluwalu da un kanan da'n,

“Apu, tigammum nat kasomsomkan di losana tagu, ipailam okyan kan dikami nu singngadan na utdatu un duwa dit pinilim ²⁵ un manongwat sit igaw Judas situ un talibasu kan sadit kinaapostoles un tinengyana ta kaysan sit naikoddonga inggawana.”

²⁶ Magangput da man un manluwalu, nambubunut da ot nabunut si Matias un maidoga utdadit kagwampulu't osa'n apostoles.

2

Sat Dummakngan Dit Ispiritu Santu

¹ Utdit dumatong dit al-algawa Piyestan di Pentecostes,* naammung dat losana manuttuwa si osa'n boloy sin Jerusalem. ² Utdi, kaklata nakanggol da si ag-agguwod un nanligwat langit un kama't gingan di nabiloga bayogbog un naulmuum sit boloya ininggawan da. ³ Ot naila da dat sinan-dila un gilab di apuy un nilumtaw un inumpa utdit ulun di kada osa kan dida. ⁴ Kadon napnu da kan Ispiritu Santu ot kaboolan daon mambagbaga't sabali un bagbaga ta initdan Ispiritu Santu dida si kaboolan.

⁵ Utdiya timpu ininggaw da ud Judio utdin Jerusalem un nanligwat sit nad-umaduma'n ili't tun lubang un kankanayuna mandaydayaw kan Apudyus. ⁶ Utdit magngol da dit damit, nadatdatong da utdit boloy ot nasnasdaaw da ta mambagbaga dat apostoles kan dida sit kuwa da pay lawana bagbaga. ⁷ Gapu't dit amoda nasdaawan da nampaim-imus da un, “Bokon kada iGalilea un losan datu un mambagbaga't ugud taku? ⁸ Ot inona'n tigammu da tun bagbagan datun losana tagu'n awad situ? ⁹ Awad da ud iPartia kan ditaku, awad da ud iMedia, iyElam, iMesopotamia, iJudea, iCapadocia, iPonto, kan iyAsia. ¹⁰ Awad da pay iFrigia, iPamfilia, iyEgipto kan lakub ud Libya un adani't din Cirene. Awad da pay Judio kan bokona Judio un nangunud sit ugalin di Judio un nanligwat Roma. ¹¹ Awad da pay udum kan ditaku ud nanligwat Creta kan Arabia yoong dodonglon taku un ibagbaga

* **2:1** Sat kaipooyan di Pentecostes “50”. Ugalin di Judio un mampiyesta da si sin-algaw nu mapalabas ud 50 un algaw manipud sit Piyestan di Nalausan dit Anghel. Mangadan pay si piyestan di ani un manyamanan da kan mangidatunan da kan Apudyus sidat ani da. Siya'd kadaklana piyestan dat Judio. Ilan yu utdin Ex. 23:16; Lev. 14:16; Deut. 16:9-12

da dat maipanggop sidat nakaskasdaawa kingwan Apudyus sit tunggal bagbagan dat tagu un awad situ.”

¹² Losan dat tagu'n nasdaaw kan matikatikaw ot nampaim-imus da pay lawan un, “Ngad tun kaipooyan ditu?” ¹³ Yoong sadat udum inyeemeng da dat apostoles un kanan da'n, “Ay, nabuuk datu un tagu!”

Nampalawag Si Pedro Utdat Tagu

¹⁴ Utdi, summikad si Pedro pati utdat kagwampulu't osa'n apostoles ot nambagbaga si nadangsolā kanana'n, “Susunud ku un Judio kan losana inggaw situn Jerusalem, dumngol kayu kan sakon ta ibagak kan dikayu tun piyaona'n ugudon tu. ¹⁵ Sadatu un tagu bokona nabuuk da un kama't nat somsomok yu kan dida ta maikasiyama olas payyan si bigbigat,† ¹⁶ nu adi siyatu dit tungpal dit imbagan Apudyus un impadtun dit propeta Joel un kanana'n,

¹⁷ ‘Satu tun kook sidan maudi'n al-algaw sin daan tun lubung mangkigad. Itdok tun Ispirituk sidan losana tagu ot maipagapu't dit tulung na paibagak sidan aabeng yu un lalaki kan babai dan piyaoka ibaga utdan tagu. Mangil-ok dat babbagu yu si kama si in-inop. Ot awad da ud ipain-inop ku utdat lallakay kan dikayu. ¹⁸ Pada na pay un sidiya timpu, itdok tun Ispirituk sidan babbaun ku un lalaki kan babai ot paibagak kan dida dat piyaoka ibaga utdan tagu. ¹⁹ Mangipailaak si nakaskasdaawa am-amug sidin langit kan nakaskasdaawa mangilasinan situn pita ot awad da ud dala, apuy kan amoda asuk. ²⁰ Kumlop din init kan dumulaw din bulan un kama't dala asi naon dumatong dit napotog kan maid maipadaana un al-algaw un dumakngan ud Apu. ²¹ Ot singngadan na mana mampakpakaasi un mampatulung kan siya taguwona dida.’ ”

²² Intuluy Pedro un kanana'n, “Susunud ku un kaganakan Israel donglon yu datu'n ibagak. Nalawag un imbaun Apudyus si Jesus un iNazaret, ta panoknokan dat am-amug kan nakaskasdaawa mangilasinan un impakwan Apudyus kan siya. Tigammu yu datu ta napasamak da uttun mismu'n kawadan yu. ²³ Naipaima kan dikayu si Jesus maisayun sit pinanggop kan doda'n tigammun Apudyus un makwa kan siya. Pinapatoy yu kan painlansa yu utdit kulus sidadit gumabasula tagu. ²⁴ Yoong pinaungal Apudyus kan katoy ot winayaana utdit pannakabalin katoy ta adi mabalin un itulayan katoy. ²⁵ Si David kama't tu dit imbaga na utdit aw-awe maipanggop kan siya, ‘Kankanayuna mailak si Apu. Iinggaw situn kapon madiwanan ku dalapnu naid gapun di mabulungak. ²⁶ Siya'd gapuna un mantatalokak ot ipailak tun talok ku utdat ugud ku. Ulay nu taguwaka lawa, man-namnamaak kan sika Apu, ²⁷ un adim ipalubus un mampatungad tun kadogwak sin igaw dan natoy kan adim pay ipalubusa malpos tun potpotgoma baba-unon. ²⁸ Impatigammum kan sakon dit dalan un mangipuyut sit mataguwan un maid kigad na. Ot gaputa iinggaw ka kan sakon maid mangkulangan tun talok ku,’ kanan dit impadtun David.

²⁹ “Susunud, piyaok ibaga kan dikayu dit maipanggop sidit Ali David un puun taku. Natoy dit David ot nailbon ot ulay situn satun gasissiya din lobon na kan ditaku. ³⁰ Osa'n propetan Apudyus ot tigammuna dit insapatan Apudyus kan siya un awad kaganakana'n man-aliyon Apudyus un maisukat kan siya. ³¹ Tigammu na dit mapasamak isunga impadtu na un:

† **2:15** San maikasiyama olas si bigbigat dit manluwaluwan dat Judio. Labi nat uminuman da't basi. Ex. 16:8

‘Adina maiduya utdit igaw dadit natoy, Ot sadit long-ag na Adina malpos,’
sadi un umungalan Kristu[†] kan katoy dit ug-ugudona.

³² Sadi un Kristu siya payon si Jesus un pinaungal Apudyus kan katoy ot losan kami’n mangustigu’t dit napasamak. ³³ Nampangatu si Jesus sit kapon madiwanan Apudyus un Ama na ot intod Apudyus kan siya dit insapata na un Ispiritu Santu. Satu un Ispiritu Santu, siya payon tun intod Jesus un umoy inggaw kan dikami ot siya’d maigapuwan datu un inila yu ya dingngol yu uttun satun. ³⁴ Ta si David, bokona nampangatu’t din langit un kama kan Jesus nu adi imbaga na un,

‘Si Apudyus kinnanana utdit Apuk: Mantupak ka uttun kapon madiwanan ku, ³⁵ aginggana’t abakok dan kabusul nu.’

³⁶ “Ot gaputa kama’t di, masapul un tigammuwon dat katagun-tagu’t tun Israel un maid duwaduwa na un satu un Jesus un painlansa yu utdit kulus, pinambalin Apudyus si Apu kan Kristu un managu.”

³⁷ Utdit nagngol dat tagu dit imbagan Pedro, nabulubulung da ot inyimus da kan Pedro kan dat uduma apostoles un, “Susunud, singngadan din koon mi nu?”

³⁸ Kinnanana Pedro kan dida un, “Mambabawi kayu ot lipsutan yu dan basul yu ot mampabunyang kayu si mangipatigammuwan yu un tuttuwaon yu si Jesu Kristu dalapnu mapakawan dat basul yu kad maawat yu dit Ispiritu Santu un itdon Apudyus kan dikayu. ³⁹ Satu un sapatan Apudyus mampooy kan dikayu kan sidat aabeng yu kama pay sidan losana tagu’t dan adaddayuwana igaw. On, mampooy sidan losana ayagan Apudyus un Apu taku un umoy kan siya.”

⁴⁰ Aduadu dadit impalawag Pedro un pammanoknok na kan nangawis na utdat tagu. Ot kanana’n, “Ilisi yu nat long-ag yu utdin dumatonga madusaan dan nadadaga tagu’t tun satun.”

⁴¹ Utdi, sadat nakagngol kan nanuttuwa utdit imbagan Pedro, nampabunyang da. Ot umoya tulu’n libu un tagu dat naidoga kan dida un manuttuwa utdiya algaw. ⁴² Impapasnok da un nan-adal sidat apostoles kan naitimpuyug kan nakaamung da kan dida’t dan manluwaluwan da kan manganan da un mangisomsomkan sit natoyan Jesus.

Sat Mantatagun Dat Manuttuwa

⁴³ Adu un am-amug kan nakaskasdaawa mangilasinan dat impakwan Apudyus sidat apostoles ot talona ummogyat kan nasnasdaaw dat losana tagu. ⁴⁴ Intultuluy dat losana manuttuwa un nandatdatonga simbungguyan kan imbingay da dan losana awad kan dida. ⁴⁵ Nu awad mangkasapulan, mangilaku da utdat pita da kan udum paya kukuwa da asi da iwalas dit gatang na kan dida pay lawan sigun sit kasapulan di kada osa. ⁴⁶ Ot kaalgaw-algaw un mandaydayaw da un simbungguyan sidit timplu. Maabus man, umoy da mangan sit boloy di osa kan dida un naangoanggom da kan bokona naimut da. ⁴⁷ Indaydayaw da si Apudyus ot masmas-oman dat losana tagu dida. Kaalgaw-algaw un dogaan Apu dit bilang dat taguwona.

3

Kummiyang Dit Napilay

¹ Sin-algawan si nandangwilis, ummoy da Pedro kan Juan sidit timplu ta siya’d timpun di luluwaluwan. ² Naisammu un indatong da tun lalaki’n napilay manipud sit naiyabengana utdit luwangan dit timplu un mangadan

[†] 2:31 onnu Mesias

si “Nabalbalu un Luwangan.” Kaalgaw-algawa buligan da un iyoy sidi dalapnu tumapaya utdat tagu’n lumnok sidit timplu.

³ Maila na man da Pedro kan Juan un lumnok sidit timplu nantapaya kan dida. ⁴ Intutukkol da dit lalaki ot imbagan Pedro kan siya un, “Ilam dikami.”

⁵ Ot tummukkol kan dida ot nanam-ona un mangtod da kan siya. ⁶ Yoong kinnan Pedro kan siya un, “Maida talon pilak ku yoong sad itdok kan sika san awad kan sakon. Maipagapu utdit pannakabalin dit ngadan Jesu Kristu un iNazaret, ibagak kan sika un kumiyang ka.”

⁷ Ot inaggoman Pedro dit diwanan un iman dit napilay, asina tinulungan un summikad ot dagusa gummilog dat um-um dat iki na. ⁸ Kadon nakalagkanga summikad ot asina nakakkiyakiyang. Nilumnok pay sit timplu kan dida un lumagkang pay ya kumiyang un dit mangidaydayaw kan Apudyus.

⁹ Losan dat tagu’t di naila da un mangkikkikiyang kan idaydayaw na si Apudyus. ¹⁰ Ot maimatunan da man un siya dit tagu’n mantutupaka tumapatapaya utdit Nabalbalu’n Sooban dit timplu, talona nasnasdaaw da ot nataag da utdit napasamak kan siya.

Sat Intudtudun Pedro Utdit Timplu

¹¹ Utdi, ummoy da Pedro kan Juan sit balkun dit timplu un mangngadan Balkun Solomon ot naikewekewed dit tagu kan dida. Nanggugunoda nampatodtoddak dat tagu un masmasdaawana ummoy mangila kan dida utdit balkun.

¹² Utdit nailan Pedro dat tagu kinnanana kan dida un, “Susunud un kaganakan Israel, apay un masmasdaawan kayu’t tu? Apay itutukkol yu dikami un kama nu kummiyang tu un tagu gapu’t pannakabalin mi pay lawan onnu kinabalu mi un tagu? ¹³ Si Apudyus un siya’d nandaydayawan da Abraham, Isaac kan Jacob, padana pay sidat kapuunan taku, impaila na dit kinangatun Jesus un babbaun na. Siya si Jesus un impaima yu kan gubinnadul Pilato un piyaona okyana pawayaan yoong ummadi yu. ¹⁴ Adi yu piniya dit Nasantuwan kan Nalintog ot sad kindaw yu un mawayaan, sadit kumapatoy un naibalud. ¹⁵ Pinatoy yu dit mangitod si mataguwan yoong pinaungal Apudyus sidat natoy. Ot dikami’d makapanoknok ta dikami’d nakaila kan siya. ¹⁶ Ot maipagapu utdit pannakabalin dit ngadan Jesus kan sadit pammati mi kan siya napabilog tu un tagu’n tigtigammu yu un napilay. On, maipagapu’t pammati kan talgod kan Jesus kummiyan talon tun tagu kas maila yu.

¹⁷ “Sinsadin susunud, tigammuk un kingwa yu di kan Jesus ta adiyu naawatan dit kaipooyan dit kingkingwa yu, padana pay sidat pappangat yu. ¹⁸ Adi yu tigammu un siyadi dit tungpal dit impapadtun Apudyus sidat propeta na utdit un sadit Kristu un ibaun na masapula mapaligat. ¹⁹ Kadon, masapula mandadaoli kayu ot mangulin kayu kan Apudyus dalapnu pakawanona dat basbasul yu. ²⁰ Ta nu siya’d koon yu, itdan dikayu kan Apudyus si gin-awan di somsomok ot ibaun na pay si Jesus un siya si Kristu un dinutukana un mangiyapu kan dikayu. ²¹ Yoong sinsatun masapula inggaw si Jesus ud langit aginggana’t dit timpu’n mapabalu dat losan un kama’t dit impapadtun Apudyus sidat propeta na utdit aw-awe. ²² Kinnan Pedro sidit un, ‘Mangibaun tu si Apudyus un Apu si propeta na un padan dit nangibaunana kan sakon. Osa pay lawan kan dikayu’n Judio. Ot masapula tuttuwaon yu dat losana ibagana. ²³ Ot singngadan na mana adi manuttuwa utdi un man-uugudon, kaanon Apudyus sidat tagu na ot patoyona.’ ²⁴ Ulay dadit losana propetan Apudyus manipud kan Samuel kan dat naisongwat kan siya imbagabaga da dit maipanggop sidat makmakwa’t

tun satun. ²⁵ Ditaku dit mampooyan dat insapatan Apudyus un impaibagana utdat propeta na. Maibilang taku utdat intulag Apudyus sidat aappu taku utdit kanana kan Abraham un, ‘Maipagapu utdit kaganakam, bindisyunak dat losana tagu’t tun pita.’* ²⁶ Ditaku’n Judio dit ummuna un binindisyunan Apudyus sidit namiliyana kan nangibaunana kan Jesus un babbaun na un umoy mampabalbaliw kan ditaku utdat nadadaga koko-on taku,” kinnan Pedro.

4

Naidatag Da Pedro Kan Juan Sidat Sanhedrin

¹ Utdit madama payyana mampalpalawag da Pedro kan Juan sidat tagu, dummatong kan dida dat papadi, sat kapitan dat man-aandog sidit timplu kan dat Saduceo. ² Amod dit sulag da gapu utdit itudtudun da Pedro utdat tagu un ummungal si Jesus un natoy ot siya’d mangipanoknoka umungal dadit matoy. ³ Utdi, dinokmaan da dida yoong gaputa nasdomon kinulung da dida yan sit baballudan agingga si mabigat. ⁴ Yoong adu payon dat nanuttuwa utdat tagu un nakagngol sidit impalawag da Pedro ot nambalin si lima’n libu dit bilang dat losana lalaki un nanuttuwa.

⁵ Utdit mabigat, sadat pappangat kan lalallakay dat Judio kan dat mimistulun di lintog, naammung da ud Jerusalem. ⁶ Ininggaw da Anas un kangattuwana padi, da Caifas, Juan kan Alejandro kan sadat udum paya kabagiyan dit kangattuwana padi. ⁷ Pinasikad da dat duwa’n apostoles sidit atubang da asida inimusan dida un, “Ngadan dit nanligwatan dit pannakabalin yu un nangagas sit napilay? Sin dit ngadan un inusal yu?”

⁸ Utdi, napnu si Pedro utdit pannakabalin Ispiritu Santu ot summungbat kan dida un, “Mangitultulay kan lalallakay mi, ⁹ nu imusan yu dikami maipanggop si kingwa mi un napiya utdit tagu’n napilay kan nu inona’n kummiya, ¹⁰ masapula tigammuwon yu un losan kan losana tagu’t tun Israel, un satuwa tagu’n sumisikad situn atubang yu kummiya maipagapu’t dit pannakabalin dit ngadan Jesu Kristu un iNazaret un pinailansa yu utdit kulus yoong pinaungal Apudyus. ¹¹ Si Jesus dit ug-ugudon dit naikanglita ugud Apudyus sit aw-awe un, ‘Sadit batu un sinumdiyan dat mantutuud si boloy, siya oton dit nambalin si gattoka pannan.’

¹² Si Jesus ullawa’d mataguwan taku. Maid sabali si imbaun Apudyus si singngadan na mana tagu’t tun lubung un managu kan ditaku nu adi si Jesus ullawa.”

¹³ Utdit nailan dat nakamiting dit kinatulod da Pedro kan Juan kan natigammuwan da pay un tagu da ullawa un naid si adaadal, nasnasdaaw da. Ot nailasin da un naibulubulun da kan Jesus sidit. ¹⁴ Yoong naid maibaga da ut maisuganggang kan dida ta iillan da dit tagu un kummiya un sumisikad sit sog-on da Pedro kan Juan.

¹⁵ Utdiyon pinalaksun da da Pedro kan Juan sidit mimittingan asida nam-babagbaga dat pappangat. ¹⁶ Kanan da un, “Ngad kad nin nat koon taku utdatuwa tagu? Tigammun di losana tagu’t tun Jerusalem dit kingwa da un nakaskasdaawa am-amug ot adi taku mabalin un maisulib. ¹⁷ Yoong dalapnu matupod tun sumayakan tun damag sidat tagu, masapula bagaan taku dida ta adi daon mantudtudu utdat udum un usalon da dit ngadan Jesus.”

¹⁸ Utdi, pinafnok da uman dat duwa’n apostoles ot binilin da dida un talona adidaon mambagbaga onnu mantudtudu un usalon da dit ngadan Jesus.

* 3:25 Gen. 22:18

19 Yoong summungbat da Pedro kan Juan un, “Somsomkon yu ud nu kustu utdin mangiil-an Apudyus un dikayu ud tuttuwaon mi un bokon kan Apudyus? 20 Ta nu dikami, adina mabalin un adimi ibaga dat naila kan nagngol mi kan Jesus.”

21 Utdi, inog-ogyat da payyan dida asida pinadalan dida ta naid gapun di manusaan da kan dida onta umogyat da utdat tagu ta losan da un mangiday-dayaw kan Apudyus gapu’t dit nakaskasdaawa napasamak. 22 Onta, sadit tagu un nakwaan dit am-amuga kummiyaana, nakalimampuluwan dit tawon naon.

Inluwalun Dat Manuttuwa Un Tumulod Da

23 Utdit nawayawayaan da Pedro kan Juan, nangulin da utdat bulun da un manuttuwa ot impadamag da kan dida dat imbagan dat aap-apun di papadi kan dat lalallakay dat Judio. 24 Magngolan da man dit impadamag da, nan-os-ossaan da un nanluwalu’n losan kan Apudyus un kanan da’n, “Apu un mannakabalin un nangwa’t din langit, kan pita, baybay kan losana awad kan dida, 25 paimbagam kan ap-apu mi un David sidit tulung Ispiritu Santu un, ‘Apay talona makasulag dan bokona Judio? Apay manomsomok dat tagu ut maid si selselbi?’

26 Nandatdatong kan nansagana dat aali kan pappangat situn lubang un gumusul kan Apudyus un Apu kan si Kristu un dinutukana un managu.’

27 Siyadi un gattok dit napasamak ta nandatdatong da uttun Jerusalem da Herodes kan da Poncio Pilato, pati payon sidat bokona Judio kan dat kaganakan Israel ot losan da un gummusul kan Jesus un nasantuwan un baba-unom, un siya dit dinutukam un Kristu. 28 Nandatdatong da un nangwa utdat losana ingkoddong nu utdit un piyaoma makwa maipagapu’t dit pannakabalin nu. 29 Ot sinsatunon Apu, donglom dan og-ogyat da kan dikami un baba-unom. Tulungam dikami un tumulod un mangipalawag sit ugud nu. 30 Ipailam nat pannakabalin nu utdan man-agasam sidan masakit kan mangwaam si am-amug kan nakaskasdaawa mangilasinan maipagapu utdit mannakabalin un ngadan Jesus un nasantuwana baba-unom.”

31 Utdit magangput da un manluwalu nanyugayug dit boloya nadatdatngan da ot napnu da utdit pannakabalin ud Ispiritu Santu ot tummulod da un losana mangipalawag sidit ugud Apudyus.

Nantitinnulung Dat Manuttuwa Un Kama’t Mansusunud

32 Nan-uunud dit somsomok kan giknan dadit manuttuwa. Naid osa si mangibaga un, “Kuwak tu,” ta kanan da un sadit kuwan di osa kuwa da un losan. 33 Ot maipagapu utdit pannakabalin un naitod kan dida intultuluy da dit nangipanoknok sit ummungan Apu Jesus ot talona binindisyunan Apudyus dida’n losan. 34 Ot naid osa si makulangan kan dida ta sadat awadan si pita onnu boloy ilaku da ot sat gatang na umoy da 35 itdon sidat apostoles ta dida ud nangamunga mangiwalas sidat uduma manuttuwa sigun sit kasapulan di osa kan dida.

36 Inggaw osa’n Levita kan dida un mangngadan Jose un naiyanak sidin Chipre kan nginadan dat apostoles si Bernabe un piyaona’n ugudon, “mam-pabilog si aangson.” 37 Inlaku na dit pita na asina intod dit gatang na utdat apostoles dalapnu dida ud nangamunga mangiwalas.

5

Da Ananias Kan Safira

1 Inggaw pay osa’n lalaki un mangngadan kan Ananias ot Safira dit ngadan asawa na. Inlaku na pay dit udum sit pita da. 2 Yoong nangisuluk si Ananias

sidit gatang dit pita da ot inampayunan pay asawa na, asin Ananias umoy inyoy dit udum sidat apostoles ta dida'd mangiwalas. ³ Yoong kinnanan Pedro kan siya un, "Ananias, apay impalubus nu un iyapuwan dika kan Satanas ot tinuliyam si Ispiritu Santu ta insuluk nu dit uduma gatang dit pita yu? ⁴ Utdit daan nu un nangilaku utdit pita, bokon kad un kuwa yu dit pita? Ot utdit nailaku bokon kad un kuwa yu dit gatang na ot kalintogan yu un usalon sit piyaon yu un mangusalan? Apay sad sinomsomok nu dit mantuli? Bokona nantuli ka si tagu nu adi si Apudyus ud tinuliyam."

⁵ Magngol man Ananias di, natukas ot natoy. Ot sadat losana nakagngol sidiya napasamak amod dit kimut da.

⁶ Utdi, nilumnok dat babbagu ot ummoy da binugus dit ladag na asida ummoy innilbon.

⁷ Lumabas man umoya tulu'n olas, dummatong si Safira un naid tigammu na utdit napasamak kan asawana.

⁸ Inimus Pedro kan siya un, "Siyatu kada lawa ud gatang dit inlaku yu un pita yu?" "On," kinnanan dit babai. "Siya'n losan nat dit gatang na."

⁹ Utdi, kanan Pedro kan siya un, "Apay nantulagan yu kan asawam un padpadason dit Ispiritun Apudyus? Annat daon sinat sawang danat babbagu un ummoy nangilbon kan asawam ot maisongwat ka payona ilaksun da."

¹⁰ Ot dagusa natukas si Safira ot natoy sidit atubang Pedro. Lumnok man dat babbagu, naila da un natoyon ot inakkat da un inlaksun ot ida innilbon sidit sog-on dit asawa na.

¹¹ Talona nakakimut dat losana manuttuwa kan udum un nakagngol situwa napasamak.

Adu Dat Am-amug Un Kingwan Dat Apostoles

¹² Adu un am-amug kan nakaskasdaawa mangilasinan dat kingwan dat apostoles un nailan dat tagu. Ot sadat losana manuttuwa talona natimpuyug da ot kankanayuna maammung da utdit Balkun Solomon sidit timplu. ¹³ Ot naid makatuloda umoy tumipun sit bungguy da si bokona bulun da. Yoong talona idaydayaw dat tagu dat manuttuwa. ¹⁴ Ot sad koona'n ummaduadu dat bilang dat babai kan lalaki un nanuttuwa ot naidoga da utdat manuttuwa kan Apu Jesus.

¹⁵ Maipagapu utdit kokkoon dat apostoles un nakaskasdaaw, ummoy payon dat tagu inawit dat masakit ot ida innigga dida utdit kalsa un naiyobog si katli onnu obok. Ta namnamaon da un ulay maayyungan da ullawa utdit angngingiwana Pedro nu lumaus, kumiya da. ¹⁶ Adu-adu'n tagu un nanligwat si kailin-ili sin nangkalliput ud Jerusalem dat nan-idatong sidat masakit kan sinakayan di nadadaga ispiritu ot kummiya da'l losan.

Pinalpaligat Da Dat Apostoles

¹⁷ Utdi, amoamod dit apal dit kangattuwana padi kan losan dat buyut na un kabungguyan dat Saduceo utdat apostoles ot nantutulagan da dit koon da. ¹⁸ Ot ummoy da dinopap dat apostoles asida imbalud dida. ¹⁹ Yoong utdiya labi binukatan dit anghel Apudyus dit onob dit baballudan ot pinalaksun na dat apostoles un kanana'n, ²⁰ "Umoy kayu't din timplu ta itudtudu yu utdat tagu dit maipanggop sit bagu kan maid kigad na un mataguwan."

²¹ Utdit nagngol da tu, nantungpal da ot nilumnok da utdit timplu si wiswis-it ot inlugi da un nantudtudu.

Utdi payona timpu, sadit kangattuwana padi kan dat buyut na un Saduceo, pinandatdatong da dat bungguy di Sanhedrin un maibilangan dat losana pappangat kan lalallakay di Judio ta mammimiting da. Ot nangibaun

da si umoy mangala utdat apostoles sit baballudan dalapnu maimusan da. ²² Yoong dumatong man dat naibaun un opisyal sit baballudan naid gapu'd apostoles sit dalom ot nangulin da'l lawa utdit mimittingan ot kinnanana da un, ²³ "Dinakngan mi dit baballudan un naitutulbok kan iingaw dat man-aandog sidit lasin dit sawang yoong bukatan mi man, naid odasan mi si ulay osa utdit dalom."

²⁴ Utdit magngol dit kapitan dat man-aandog sit timplu kan dat aapun dat papadi dit imbaga da, nampaim-imbaw da nu sin dit nakwa utdat apostoles. ²⁵ Utdi, inggaw tagu'n dummatong ot kanana kan dida un, "Sadat tagu'n paimbalud yu awad da't din timplu un mantudtudu utdan tagu!"

²⁶ Ot sadit kapitan dat man-aandog sit timplu kan dat tagu na, ummoy da utdit timplu ot inam-ammaan da dida un innala ta umogyat da nu batuwon dat tagu dida.

²⁷ Maidatong da man dat apostoles, indatag da dida utdat Sanhedrin. Ot inimusan dit kangattuwana padi dida. ²⁸ Kinnanana un, "Binilibilin mi dikayu un adi kayuwon mantudtudu si maipanggop kan Jesus. Apay kingwa yu payyan? Ilan yu ot summayakon nat tudtudu yu uttun losana lakub Jerusalem kan piyaon yu pay ipabasul kan dikami dit napatoyana!"

²⁹ Summungbat si Pedro kan dat uduma apostoles un, "Masapula si Apudyus tungpalon mi, bokona tagu. ³⁰ Si Apudyus un nandaydayawan dadit aamma taku, pinaungal na si Jesus un pinapatoy yu utdit nampainlansaan yu utdit kulus. ³¹ Impangatun Apudyus si Jesus sidit kapon madiwanan na ot pinambalin na ut Pangat kan Managu't tagu. Kingwana tu dalapnu awad gundaway taku un kaganakan Israel un mambabawi utdat basul taku kad pakawanona ditaku. ³² Dikami ud mamanoknok sidatu un pasamak kan panoknokan pay Ispiritu Santu un intod Apudyus sidat tagu un manuttuwa kan siya."

³³ Donglon man dat kamang di Sanhedrin di, amod dit sulag da ot piyaon da un mapatoy dat apostoles. ³⁴ Yoong inggaw osa'n Fariseo un mangngadan Gamaliel un mistulun di lintog kan madayaw sidat losana tagu. Summikad ot imbilin na un mailaksun dat apostoles si sin-akitan. ³⁵ Utdit mailaksun da dida, kinnanana Gamaliel sidat bulun na un, "Susunud un kaganakan Israel, masapula ammaan yu un somsomkon nat panggop yu un koon sidatuwa tagu. ³⁶ Ta utdit un adi na payyan nabayaga timpu, inggaw osa'n lalaki un mangngadan Teudas un nangabaw un nangatu'n tagu, ot umoya opata gasuta tagu dat naibuyut kan siya. Yoong utdit napatoy si Teudas nan-asiwalak dat buyut na ot naid nambanangan da.

³⁷ "Magangput man di, naisongwat payyan un nampalang si Judas un iGalilea utdit timpun dit masensusan dat tagu. Adu uman dat naawis na yoong mapatoy man, losan dat buyut na uman un nan-asiwalak.

³⁸ "Ot san ibagak kan dikayu maipanggop situwa mapaspasamak, adi taku bibiyangan datuwa tagu ot baybay-an taku dida. Ta nu satun panggop da onnu kokkoon da nanligwat si tagu, maid payon mambanagana. ³⁹ Yoong nu si Apudyus ud makinnakom sit koon da, adi taku maabak dida. Isunga adi taku suganggangon dida ta amangan nu si Apudyus nat suganggangon taku."

⁴⁰ Ot siya'd inunud da dit ugud Gamaliel. Pinalnok da dat apostoles ot pinasabisabid da dida asida binilibilin dida un adi daon mantudtudu si maipanggop kan Jesus, asida inwaya dida.

⁴¹ Utdi, tinaynan dat apostoles dat kamang di Sanhedrin un amod dit talok da ta imbilang Apudyus un maikali da un mababbainan maipagapu

kan Jesus. ⁴² Ot kaalgaw-algaw un umoy da utdit timplu kan kaboloyboloy ot intulutuluy da un nantudtudu kan nan-iwalagawag sit Nabalu'n Damag un si Jesus, siya dit Kristu.

6

Namili Da't Pitu Un Tumulung Sidat Apostoles

¹ Utdiya timpu un ummaduadu dit bilang dat manuttuwa, nilumtaw tun lilin dat Judio un mambagbaga si Griego utdat Judio un mambagbaga si Hebreo. Nanlili dat Griego un mabaybay-an dat bilug da utdat maiwalasa lasyun kan dida si kaalgaw-algaw.

² Utdi, pinandatdatong dat kagwampulut-duwa'n apostoles dat losana manuttuwa ot kinnanana da un, "Bokona lumbong un baybay-an mi din mangiwalagawagan mi utdit ugud Apudyus maipagapu'l lawa si mangipapuutan mi utdan maiwalas un lasyun. ³ Isunga susunud, mamili kayu si pitu'n lalaki kan dikayu un nabalu ud kaugudana, nasilib kan napnu si panakabalin Ispiritu Santu, ta dida ud dutukan taku un mangipapuut sidatuwa makwa. ⁴ Kad sidi, maiyossaan mi un manluwalu kan mangiwalagawag sidit ugud Apudyus."

⁵ Nas-oman da un losan dit kanan dat apostoles ot pinili da si Esteban un osa'n tagu un nabilog dit pammati na kan napnu't pannakabalin Ispiritu Santu. Pinili da pay dat udum un sada Felipe, Procoro, Nicanor, Timon, Parmenas kan si Nicolas un osa'n bokona Judio un iyAntiokia un ummunud sit ugalin dat Judio. ⁶ Indatag da dat napili utdat apostoles ot inyagpad dat apostoles dat ima da utdit ulun dit kada osa un napili asida inluwaluwan dida.

⁷ Utdiyon summayasayak dit ugud Apudyus ot ummaduadu dat manuttuwa utdin Jerusalem kan adu pay dat papadi un nangunud sit kustu un pammati.

Sat Nadokmaan Esteban

⁸ Si Esteban un talona binindisyunan Apudyus kan initdana si amoda panakabalin, nangkokwa utdat am-amug kan nakaskasdaawa mangilasinan un iillan dat tagu. ⁹ Yoong inggaw da ud Judio un nanuganggang kan siya. Dida dat iCirene kan iyAlejandria un nanligwat sit sinagoga un ngadnon da ut "Sinagogan di Nawayaana Tagu." Bulun da dat uduma Judio un iCilicia kan iyAsia un nakasinnungbat kan Esteban. ¹⁰ Yoong adida kaboolana maabak si Esteban gapu utdit kinasilib na kan gaputa si Ispiritu Santu ud mangibaga utdat ugudona. ¹¹ Utdi, namasuksuk da si piga'l lawa'n lalaki dalapnu ibaga da un, "Nanggol mi tuwa tagu un nambagbaga't maisuganggang kan Moses kan si Apudyus." ¹² Kama't tu dit nansusugsug da dalapnu makasulag dat tagu padana pay sidat lalallakay di Judio kan mimistulun di lintog kan Esteban. Ot ummoy da dinokmaan asida indallay sit Sanhedrin. ¹³ Nangipalang da utdat tagu si umoy mantuli un mangustigu maipanggop kan Esteban un kanan da'n, "Adina gumongda tuwa tagu un mambagbaga't maisuganggang situn timplu taku kan sidit lintog Moses. ¹⁴ Ta nanggol mi dit imbaga na un si Jesus un iNazaret, yam-anona tun timplu ot baliwana dat ugali un impatawid Moses kan ditaku."

¹⁵ Utdi, intutukkol dat losana kamang di Sanhedrin si Esteban ot naila da dit muing na un nadolanga kama si muing di anghel.

7

Sat Palawag Esteban

¹ Utdi, inimusan dit kangattuwana padi si Esteban un, “Tuttuwa kad tu un ipabasul da kan sika?”

² Summungbat si Esteban un, “Susunud ya aamma, dumngol kayu kan sakon. Utdit ininggawan dit ginnapuwan taku un Abraham sidin Mesopotamia, utdit daan na payyan un umoy inggaw Haran, nampaila dit mannakabalin kan madaydayawa Apudyus kan siya. ³ Ot kinnanapan Apudyus kan siya un, ‘Taynam nat ilim kan dat kakabbagiyam ot umoy ka utdin ili’n ibagak kan sika.’

⁴ “Utdi, tinaynan Abraham dit ilin dat Caldeo ot inummoy ininggaw sidin Haran. Utdit natoyon dit aman Abraham, binilin Apudyus un umoy situwa ili un inggawan taku’t tun satun. ⁵ Naid intod Apudyus kan Abraham si pita ut mangkuwa na uttu ulay nu singkulligonga lawa. Yoong insapatan Apudyus kan siya un mangkuwa da utdat kaganakana tuwa pita ulay nu naid payyan anak Abraham sidit.

⁶ “Imbagan pay Apudyus kan siya un, ‘Umoy dat kaganakam inggaw si uduma ili ot mambalinon da dida si puyung kan mapalpaligat da si unus di opata gasut un dagun. ⁷ Yoong dusaok dat tagu’n mamuyung kan dida kad taynan dat kaganakam diya ili ot man-ulin da un mandaydayaw kan sakon situwa igaw.’

⁸ “Imbilin pay Apudyus un matulgiyan dat losana anaka lalaki dalapnu awad mangilasinan situwa intulag na. Siyadi dit gapuna un tinulgiyan Abraham dit abeng na un si Isaac sidit maikawalu’n algaw na un naiyabeng. Ot si Isaac, tinulgiyana si Jacob ot siya payon kingwan Jacob sidat kagwampulu’t duwa un abeng na un siya dat nadayawa ginnapuwan taku.

⁹ “Gapu’t dit apal dat anak Jacob kan Jose un sunud da inlaku da un mapuyung sidin Egipto. Yoong si Apudyus tinatakkudog na si Jose. ¹⁰ Inlisiin Apudyus sidat losana mapaligatana kan inidana si gasosoom un ugali kan silib ot nas-om dit Faraon un alin dat Egipto kan siya. Ot dinutukana si Jose un gubinnadul un mangitulay sidin Egipto kan ulay sidat losana kaboloy na.

¹¹ “Utdiyon dinumtong dit amoda ulat un siya’d gapun dit amoda ligat sidin losana Egipto kan Canaan ta naid mangal-an dat ginnapuwan taku si kanon da. ¹² Yoong utdit nadamag Jacob un awad ilik sidin Egipto, imbaun na dat abeng na un siya dat ginnapuwan taku. Siyadi ud damu’n ummoyan da ud Egipto. ¹³ Utdit maikagwa’n ummoyan da, intigtigammun Jose dit long-ag na kan dida’n susunud na ot siyadi payon dit nakatigtigammuwan Faraon sidat susunud Jose. ¹⁴ Utdi, impaayag Jose si ama na un Jacob pati utdat losana pamilyan dat susunud na ta dumatong da ud Egipto. Pitumpulu ya lima da’l losan.

¹⁵ “Kadon inummoy da Jacob ininggaw ud Egipto ot siyadi ud natoyana kan dat uduma ginnapuwan taku. ¹⁶ Yoong inyulin da dat ladag da ud Sikem un innilbon da utdit lolobnan un ginatang Abraham sidat kaganakan Hamor.

¹⁷ “Utdit umadaniyon dit timpu’n matungpalan dat insapatan Apudyus kan Abraham, aduadu daon dat ginnapuwan taku ud Egipto. ¹⁸ Utdiyon summongwat tun osa’n ali un mangiyapu’d Egipto un naid tigtigammuna kan Jose. ¹⁹ Sadiya ali sinikasikapana dat ginnapuwan taku ot pinapilit na dida un tengyan da dat abit da utdit lasin dalapnu matoy da.

²⁰ “Utdiya timpu naiyabeng si Moses ot nalungpungpu un abit. Tinagibin dat malong-ag na si tulu’n bulan sidit boloy da. ²¹ Utdit adi daon maisuluk, kapilitana tinengyan da utdit lasin yoong indasan dit babai un abeng Ali Faraon. Inala na ot pinadakol na un kama si kustu un abeng na. ²² Utdi, natudtuduwan si Moses sidat losana silib dadit iyEgipto ot nambalina mabigbig un tagu gapu utdit man-uugud na kan angwat na.

²³ “Utdit opatapulu’n dagunon si Moses, nagasmok na un umoy ay-ayawon dat pada na un kaganakan Israel. ²⁴ Utdit ininggawana’t di, naila na un palpaligaton dit iyEgipto dit osa’n iyIsrael. Ummoy na tinulungan ot imbalos na un pinatoy dit iyEgipto. ²⁵ Impagalup Moses nu naawatan dat pada na un kaganakan Israel un siya ud usalon Apudyus un mangiwaya kan dida utdat iyEgipto yoong adida naawatan.

²⁶ “Mabigat man uman, naila na dat duwa un mantilitiliw ot pinadas na dida un mangkapiyaon un kanana’n, ‘Bulun, apay mantilitiliw kayu un nampada kayu’n kaganakan Israel?’

²⁷ “Yoong sadit mamalpaligat sit osa, indubl̄ang na si Moses un kanana’n, ‘Singngadan nat nangisaad kan sika un mangipangat kan manguis kan dikami?’ ²⁸ Piyaom kad patoyon sakon un padan dit namatoyam sidit iyEgipto ud kalabyan?’

²⁹ “Utdit nagngol̄ Moses tu, nambutik ot ummoy ininggaw sit adayu’n ili un Midian. Siyadi ud nangasaw-ana kan gummanakana si duwa’n lalaki.

³⁰ “Lumakpus man dit opatapulu un dagun, ininggaw si Moses sit igawa maid tagtaguwan sidin bateled Sinai ot nampaila kan siya dit anghel Apudyus sit gumilgilaba kaykayyu. ³¹ Nasdaaw si Moses sidit naila na. Utdit umad-adaniyana ta ina am-ammaan ilan, nagngol̄ na dit gingan ud Apu un kanana’n, ³² ‘Sakon si Apudyus un nandaydayawan da Abraham, Isaac kan Jacob un ginnapuwan.’

Nampil̄ si Moses sidit kimut na ot adi naon maituloda tumukkol̄. ³³ Utdi, imbagan Apudyus kan siya un, ‘Kaanom nat kapatus nu ta nasantuwan nat igaw un sumisikkadam. ³⁴ Nailaka talon dit mamalpaligatan dat iyEgipto utdat taguk kan nagngol̄ ku pay dat ayuwong da. Ot dummobaaka umoy mangiwaya kan dida. Awe nu ta ibaun ku ud sika’t din Egipto.’ ”

³⁵ Intuluy Esteban un, “Si Moses, siya dit sinumdiyan dat kaganakan Israel sidit imbaga da kan siya un, ‘Singngadan nat nangisaad kan sika un mangipangat kan manguis kan dikami?’ Yoong siya payon dit imbaun Apudyus un mangipangat kan mangiwaya kan dida’t dit napuyungan da maipagapu utdit tulung dit anghel un nampaila kan siya utdit gumilgilaba kaykayyu.

³⁶ “Ot inlaksun na dat kaganakan Israel sidin Egipto ot adu dat kingwa na un am-amug kan nakaskasdaawa mangilasinan sidin Egipto, utdin Nadokota Baybay kan sidit ininggawan da utdit igawa naid tagtagguwan si opatapulu’n dagun. ³⁷ Siya payon si Moses un nangibaga utdat kaganakan Israel un kanana’n, ‘Mangibaun si Apudyus kan dikayu si osa’n propeta na un pada yu pay lawan un Judio un padan dit nangibaunana kan sakon.’ ³⁸ Utdit naammung dat ginnapuwan taku utdit igawa maid tagtaguwan sidin Bateled Sinai, si Moses dit nakabagbagaan dit anghel Apudyus ot inawat Moses dit mannanayun un ugud Apudyus dalapnu itdona kan ditaku.

³⁹ “Yoong adin dat ginnapuwan taku tinuttuwa si Moses, talona adi daon piyaona unudon ta piyaon da un mangulin yoong sidin Egipto. ⁴⁰ Siya’d gapuna un utdit mauwayan da kan Moses un ummoy sidin bateled Sinai, imbaga da kan Aaron un sunud Moses un, ‘Ikokwaam dikami si sinan-apudyus un tungtung-udon mi. Ta si Moses un nangilaksun kan dikami’t din Egipto naid tigammu miyon nu ngadan nat napasamak kan siya.’

⁴¹ “Kadon, nangwa da si sinan-apudyus un kama si ubbun di baka ot nanidatun da kan siya kan inpiyestaan da dit kingwa da pay lawana sinan-apudyus da.

⁴² “Gapu’t di, impatungad Apudyus dida ot binay-ana dida un nanday-dayaw sidat bituwon ud langit un siya payon dit ingkanglit dat propetan Apudyus sidit un kanan da’n,

‘Kaganakan Israel! Sakon kad nangidatunan yu utdat pinalti yu un ayam un indatun yu utdit ininggawan yu utdit igawa maid tagtaguwan si unus di opata pulu’n dagun? Bokon.

⁴³ Ta sadit tulda un ininggawan dit sinan-apudyus un Moloch dit inawit yu kan sadit sinanbituwon dit sinan-apudyus yu un Refam. Sadatu dat sinan-apudyus un nandaydayawan yu. Siya’d gapuna un ibaun ku dat umoy gumusul kan dikayu ot idallay dikayu utdin labos Babilonia.’ ”

⁴⁴ Intulutuluy Esteban un kanana’n, “Utdit ininggaw dat ginnapuwan taku utdit igawa maid tagtaguwan, inggaw tulda da un mangilasinan un awad si Apudyus kan dida un siya payon dit intulag na. Nakwa di un tulda sigun sit imbilin Apudyus kan Moses un makwaana un maipada utdit tutulladan un naipaila kan Moses. ⁴⁵ Utdit natoy si Moses naisongwat si Josue un nangipangat kan dida. Ot tinawid dat ginnapuwan taku di un tulda ot intaltallay da utdit impangatan Josue dida un nanakup sidat pita un nampakaan Apudyus sidat ininggaw. Ot sadita tulda iniinggaw kan dida inggana utdit timpun Ali David. ⁴⁶ Nasnas-om si Apudyus kan Ali David. Kindaw David un mapalubusan un manuud si boloy un mandaydayawan da kan Apudyus un nandaydayawan Jacob. ⁴⁷ Yoong bokona si David dit nanuud nu adi si Solomon un abeng na.

⁴⁸ “Yoong ulay nu kama’t di, bokona inggaw si boloya kingwan di tagu si Apudyus un Kangattuwan ta paimbaga na utdit osa’n man-uugudon un,

⁴⁹ ‘San langit ud mangiyapuwak ot satun pita ud papattayak sidan ikik. Ot kamaana’n boloy nat mabalin yu un tuudon un boloy ku? Ngadan na un igaw dit maibagaya man-illongak?

⁵⁰ Bokon kad un sakon ud nampaloswa utdatu’n losana kakigad?’ ”

⁵¹ Intuluy Esteban un nambagbaga’n kanana’n, “Ginumlang nat ulu yu un tagu. Kama’t aangson di paganu nat aangson yu ta adiyu piyaona donglon dan ugud Apudyus. Kanayuna sugangangon yu si Ispiritu Santu un padan dat kingwan dat ginnapuwan yu. ⁵² Awad kad propetan Apudyus si adin dat ginnapuwan yu pinalpaligatan? Ot pinatoy da pay dat imbaun Apudyus un ummoy nangidaana nangipadamag sidit dumakngan Jesus un Nalintoga Babbaun na. Ot sinsatun dikayu’d nangituyuk kan nampapatoy kan siya.

⁵³ Dikayu’d nangawat sidit lintog Apudyus un paintod na kan Moses sidit anghel yoong adiyu tinuttuwa,” kinnan Esteban kan dida.

Binatubatu Da Si Esteban

⁵⁴ Utdit magngolan dat pappangat di Judio dat imbagan Esteban, ngumilongilot dit ngipon da utdit sulag da kan siya. ⁵⁵ Yoong napnu si Esteban sit pannakabalin Ispiritu Santu ot mantangad man langit, naila na dit nakaskas-daawa dolang Apudyus kan si Jesus un sumisikad sidit kapon madiwanan na.

⁵⁶ “Ilan yu,” kanan Esteban, “Mailak langit un mabubuktan ot sadit Inyanak di Tagu un si Jesus, andi un sumisikad sidin kapon madiwanan Apudyus.”

⁵⁷ Yoong gapappakuyan dat tagu ot inuput da dat inga da dalapnu adi da magngol dit bagbagan Esteban asida dinukusana naab-abtan. ⁵⁸ Ot linagayad da un inlaksun sidit lasin dit ili asida binatang. Ot sadat tagu un nampabasul kan siya, imbanat da dat kagoy da un impaadog sidit osa’n babbagu un mangngadan Saulo. ⁵⁹ Utdit madama un batubatuwon da si Esteban, nanluwalu un kanana’n, “Apu Jesus, awatom tun kadogwak.”

⁶⁰ Utdiyon nampalintumong ot impakuy na un, “Apu Jesus, adim okyan

ipabasul kan dida tuwa kokkoon da.” Maibaga na man tu, napungdiwon dit angos na.

8

Pinalpaligat Saulo Dat Manuttuwa

¹⁻² Utdi, inggaw da ud tagu un kanayuna mandaydayaw kan Apudyus un ummoy nangilbon kan Esteban ot talona inibiibilan da. Yoong si Saulo nasomana dit namatoyan da kan Esteban.

Ot manipud sidiya al-algaw nanlugi dit amoda namalpaligatan da utdat manuttuwa utdin Jerusalem. Ot losan dat manuttuwa malaksig sidat apostoles, nan-asiwalak da utdin losana lakub Judea kan Samaria.

³ Si Saulo talona piyaona'n maid dat losana manuttuwa kan Jesus ot linnok na dat kaboloyboloy, linagayad na dat manuttuwa un babai kan da lalaki ot paimbalud na dida.

Naitududu Dit Nabalu'n Damag Sidin Samaria

⁴ Sadat manuttuwa un nan-asiwalak, intududu da dit ugud Apudyus sidat il-ili un ummoyan da. ⁵ Ot osa kan dida si Felipe un inummoy si osa'n ili ud lakub Samaria ot impatigammu na utdat tagu't di dit maipanggop kan Kristu.

⁶ Utdit magngolan dat tagu dit itududu na kan naila da dat nakaskasdaawa mangilasinan un kingwa na, impapasnok da dit nandongol kan siya. ⁷ Ta pinalaksun na dat dimunyu utdat tagu un sinakayan da ot gapappakuyan da un lummaksun kan adu pay dat pinapiya na un adi makakuliit kan napilay.

⁸ Kad, amod dit lagsak dat tagu't diya ili.

⁹ Yoong inggaw pay osa'n lalaki utdiya ili un mangngadan kan Simon. Nabayag un masmasdaaw dat iSamaria utdit mansasalumangka na kan ibagbaga na pay un siya ud nangatu'n tagu. ¹⁰ Ot losana tagu't diya ili, nangatu man kan da nadoba, impapasnok da un nandongol sidat imbaga na. Ta kanan da un, “Satu un tagu siya dit initdan Apudyus si pannakabalin ot mangadan si Talona Mannakabalin.”

¹¹ Impasnok da un nandongol kan siya gaputa nabayag un talona nasnasdaaw da utdit mangkokwaana't dat salsalumangka. ¹² Yoong utdit nanuttuwa da utdan intududun Felipe un Nabalu'n Damaga maipanggop sit mangiyapuwan Apudyus kan sat maipanggop kan Jesu Kristu, nampabunyag da'l losan, lalaki kan da babai. ¹³ Pati si Simon nanuttuwa payon ot magangput man un mabunyagan naitungtung-udon kan Felipe. Ot maila na man dat am-amug kan nakaskasdaawa mangilasinan un kingwan Felipe, talona nasnasdaaw.

¹⁴ Utdit nagngol dat apostoles Jerusalem un nanuttuwa dat iSamaria utdit ugud Apudyus, imbaun da kan dida da Pedro kan Juan. ¹⁵ Ot utdit dumatong da, inluwaluwan da dat iSamaria un manuttuwa dalapnu umoy inggaw dit Ispiritu Santu kan dida. ¹⁶ Ta utdiya timpu naid payyan si Ispiritu Santu kan dida nu adi nabunyagan da'l lawa utdit ngadan Apu Jesus. ¹⁷ Ot utdiyong, inyagpad da Pedro kan Juan dat ima da utdat ulun dat manuttuwa ot naawat da si Ispiritu Santu.

¹⁸ Utdit mailan Simon un intod Apudyus si Ispiritu Santu utdat manuttuwa maipagapu't dit nangiyagpadan dat apostoles sidat ima da kan dida, induyaw na dit pilak na kan da Pedro kan Juan ta ibayad na ¹⁹ un kanana'n, “Itadanak pay situwa pannakabalin yu dalapnu awad kad tagu't mangiyagpadak situn imak, maawat na pay si Ispiritu Santu.”

²⁰ Yoong summungbat si Pedro kan siya un, “Maidoga ka utnat pilak nu un maipisuk sidin impiyelnu ta kanam nin nu mabalin un magatang si

pilak dit pakdaw Apudyus. ²¹ Maid maikankanamungam onnu kalintogama maipankokwa kan dikami utdan pakwan Apudyus ta bokona nalintog nat aangsom sidin man-ila na. ²² Isunga mambabawi ka uttuwa nadadaga sinomsomok nu ot iluwalum un nu mabalin pakawanon dika kan Apudyus sinata sinomsomok nu. ²³ Ta mailak un amod nat apa un ginumloy kan sika ot pinuyung dika't basul."

²⁴ Ot summungbat si Simon kan da Pedro kan Juan un, "Mangaasi kayu ta iluwaluwanak kan Apudyus dalapnu adi na mapasamak kan sakon tu un inugud yu."

²⁵ Utdit maabusa panoknoka da Pedro kan Juan dit maipanggop kan Jesus kan maabusa maibaga da dat ugud na, nangulin da ud Jerusalem un inoy da dat adu un boboloya sakup Samaria ot inwalagawag da dit Nabalun Damag maipanggop kan Jesus sidat tagu't di.

Si Felipe Kan Sadit Opisyal Un iyEtiopia

²⁶ Utdi payona timpu inggaw anghel Apudyus un nampaila kan Felipe un nangibaga kan siya un, "Manlakkat ka ta umoy ka utdin daya un kalsa un manalan Gaza un nanligwat ud Jerusalem." Satuwa kalsa bokona mausalon situn satun.

²⁷ Utdi, nanlakkat si Felipe ot kaysan. Utdiya inggawana't dit kalsa naabat na tun osa'n opisyal un iyEtiopia un siya ud man-aayyuwan sidat losana kinabaknang dit Candace onnu reynan di Etiopia. Inummoy Jerusalem nandaydayaw kan Apudyus, ²⁸ ot utdit mangulinon un nanlugan sidit kalesa na, basabasaona dit iblu'n ingkanglit propeta Isaias.

²⁹ Utdi, imbagan Ispiritu Santu kan Felipe un, "Umoy ka dakngon din kalesa." ³⁰ Utdi, nanoddak si Felipe ot dakngona man dit kalesa, nagngol na un basabasaon dit opisyal dit iblun ingkanglit Isaias. Ot inimus na kan siya un, "Maawatam kad nat basabasaom?"

³¹ Summungbat dit pangat un, "Innon nat man-aawat ku nu maid mangilawag kan sakon?" Ot pinanlugan na si Felipe utdit kalesa un nandol-ag da.

³² Satu dat naikanglita ugud Apudyus un basabasaona utdit iblun Isaias, "Kama si kannelu un maidallay sidit papaltayan, Kama si ubbun di kannelu un gumiginnok nu pukisan da, Adina un pulus gumguminga.

³³ Binabbainan da ot bokona nalintog dit nangkukuis da kan siya. Maid makaugud si maipanggop si kaganakana ta pinangkigad da dit mataguwana uttun pita."*

³⁴ Ot sadit pangat, inimus na kan Felipe un, "Ibagam ud kan sakon nu singngadan na dit mangibagbagaan dit propetan Apudyus situ, maipanggop kan siya pay lawan onnu awad udum?"

³⁵ Utdi, inlawlawag Felipe ot inlapu na utdit binasan dit opisyal un ugud Apudyus dit nangibagaana't dit Nabalun Damag maipanggop kan Jesus.

³⁶ Utdiya manlulluganan dat dit kalesa, dintong da dit danum ot sadit pangat kinnanana un, "Antu ud danum. Adina kad mabalina mampabun-yagak?"

³⁷ Kinnanana Felipe kan siya un, "Mabalin un mabunyagan ka, nu ipapasnok nu un manuttuwa kan Jesus."

"On, manuttuwaak," insungbat na. "Tuttuwaok un si Jesu Kristu dit Anak Apudyus."†

* 8:33 Isaias 53:7-8 † 8:37 Satu un bersikulu naid sidan udum un manuskrito.

³⁸ Ot pinan-illong dit pangat dit kalesa ot inummoy da un duwa utdit danum ot binunyagan Felipe.

³⁹ Utdit tumakdang da, dagusa indallay Ispiritu Santu si Felipe ot naidon inilan dit opisyal kan siya yoong intulutuluy na un kaysan un mantattalok.

⁴⁰ Utdit makadlaw si Felipe ininggawon sin ili un Azoto. Ot inwalagawag na dit Nabalun Damag sidat losana ili'n inoy na aginggana't dummatong ud Cesarea.

9

Nambalin Un Manuttuwa Si Saulo (*Kingkingwan 22:6-16; 26:12-18*)

¹ Utdi payon un timpu, nantutuluy dit angos Saulo un talona mangog-ogyat kan mamatoy sidat manuttuwa kan Jesus ot inummoy sidit kangattuwana padi, ² un umoy nangdaw si sulat un pammalubus kan siya un itdona utdat pangat di sinagogan dat Judio utdin Damasco. Ta nu awad maodasana ut manuttuwa't di utdit Wagas* di mantatagu un intudtudun Jesus, dokmaana dida, babai man onnu lalaki asina punguwona idallay dida ud Jerusalem.

³ Inggaw man si Saulo utdit dalan un adaniyon ud Damasco, kaklata lawa'n dinolangan dit napaddapadda un silawa nanligwat langit. ⁴ Dagusa naidugsut ot nagngol na dit ginga un kanana kan siya un, "Saulo, Saulo, apay palpaligatom sakon?"

⁵ "Singngadan nu kad Apu?" inimus Saulo.

"Sakon si Jesus un palpaligatom," insungbat dit ginga. ⁶ "Gumangun ka ta ituluy nu un umoy sidin ili'd Damasco ot awad mangipatigammu kan sika't di utdat koom."

⁷ Sadat bulun Saulo, natataag da ta nagngol da dit ginga yoong naid naila da si tagu. ⁸ Utdi, summikad si Saulo ot indiyat na dat ata na yoong Adina makaila. Ot kiniwida lawan dat bulun na un indallay Damasco. ⁹ Tulu'n algawa adina makaila ot sidatuwa al-algaw adina un talon nangan kan umminum.

¹⁰ Utdin ili'd Damasco, inggaw osa'n manuttuwa un mangngadan Ananias. Nampaila si Apu Jesus kan siya si kama't in-inop na un kanana'n, "Ananias!" Ot summungbata kanana'n, "On, antuwak Apu?"

¹¹ Imbagan ud Apu kan siya un, "Mansagana ka ta ika't din kalsa un ngadnon dat Nagdong, umoy ka utdin boloy Judas ot imusom nu kawad dit lalaki'n iTarso un mangngadan si Saulo. Ta madama un manlulluwalu si Saulo uttun satun. ¹² Ot naipaila pay kan siya si kama't in-inop na un annat dumatonga mangngadan si Ananias un umoy mangiyagpad sit ima na kan siya dalapnu makaila uman."

¹³ Yoong summungbat si Ananias un, "Apu adu un tagu ud nangibaga kan sakon maipanggop situwa tagu utdat nangkadadaga kingkingwa na utdat tagum sin Jerusalem. ¹⁴ Ot dummatong situn Damasco un awad kan siya dit naikanglita palubus dat aap-apun di padi un manokma utdat losana manuttuwa kan sika."

¹⁵ Yoong imbagan ud Apu kan siya un, "Umoy ka! Gaputa siya'd pinilik un manselbi kan sakona umoy mangipatigammu utdit maipanggop kan sakon sidat bokona Judio kan sidat al-ali da kan pati pay sidat tagu un kaganakan Israel. ¹⁶ Ot ipailak kan siya dat losana ligat un sagapalona maipagapu't mangipatigammuwana utdit maipanggop kan sakon."

¹⁷ Utdi, inummoy si Ananias. Nilumnok sidit boloy Judas ot inyagpad na dit ima na kan Saulo un kanana'n, "Sunuda Saulo, si Apu Jesus un nampaila kan

* **9:2** Dalan ud Apu, utdin Griego

sika utdit dalan nu un umoy situ ud nangibaun kan sakon dalapnu makaila ka uman kan dalapnu mapnu ka utdit pannakabalin Ispiritu Santu.”

¹⁸ Ot dagusa inggaw naotdaga kama't siksik di ikan un nanligwat sidat atan Saulo ot makaila umanon. Manon summikad ot nampabunyag. ¹⁹ Utdiyon, nangan ot gummilog.

Nantudtudu Si Saulo Ud Damasco

Utdiyon nakaigaw si Saulo si piga'n algaw sidat manuttuwa ud Damasco. ²⁰ Inummoy sidat sinagogan di Judio ot dagusa inlapu na un nantudtudu maipanggop kan Jesus un kanana'n, “Siya ud Anak Apudyus.”

²¹ Ot nasnasdaaw dat losana tagu un nakagngol sidat imbaga na ot nampaim-imus da pay lawan un, “Bokon kada siyatu dit tagu'n mamalpaligat sidat manuttuwa kan Jesus sidin Jerusalem? Ot bokon kada dummatong situ dalapnu umoy na dokmaan dat manuttuwa asina punguwona idallay dida't dat aap-apun di padi ud Jerusalem?”

²² Yoong ummamod dit kaboolan kan tulod Saulo un mantudtudu ot talona nasnasdaaw dat Judio un inggaw sidin Damasco ot naid makaabak kan siya utdit pammanoknok na un si Jesus siya dit Kristu.

²³ Lumabas man adu'n al-algaw, nandatdatong dat Judio ot nantutulagan da un patoyon si Saulo. ²⁴ Inalgaw kan linabi un linopang dat Judio dit pudayan sidiya ili dalapnu patoyon da si Saulo. Yoong napatagimmuwan si Saulo utdit panggop da un koon kan siya. ²⁵ Adi kad gaputa kama't di, ummoy dat buyut na inala si labi ot innigga dat dit balulang asida inuyud sidit lasin dit gibaw dit boboloy.

Ummoy Si Saulo Ud Jerusalem

²⁶ Kaysan si Saulo utdin Jerusalem ot dumatong man pinadas na un maibulun okyan sidat manuttuwa't di. Yoong adi da tuttuwaon un osaon un manuttuwa ot kummimut da'l losan kan siya. ²⁷ Yoong ummoy Bernabe tinulungan si Saulo ot ummoy na intulud sidat apostoles. Ot impalawag Bernabe kan dida nu in-inon dit nan-iilan Saulo kan Apu Jesus sidit dalan kan nakabagbagaana kan siya. Impadamag na pay kan dida dit tulod Saulo un nangiwalagawag maipanggop kan Jesus sidin Damasco.

²⁸ Kad manipud sidiyon nawayaon si Saulo un naibulubulun sidat apostoles sidin Jerusalem ot talona natuloda nangiwalagawag sidit maipanggop kan Apu Jesus. ²⁹ Nakabagbaga pay kan nakadiskutil sidat Judio un Griego dit bagbaga da yoong adi da maabak ot pinanggop da un patoyon. ³⁰ Utdit natigammuwan dat bulun na un manuttuwa dit panggop da, intulud da si Saulo ud Cesarea asida pinadalan sidin Tarso.

³¹ Kad sidiyon gumminok dit mapalpaligatan dat manuttuwa utdin losana lakub Judea, Galilea kan Samaria. Gapu utdit tulung ud Ispiritu Santu napabilog dit pammati da. Ummaduadu dit bilang da kan intultuluy da un dit nanuttuwa kan nangiogyat kan Apudyus.

Dinakdak Pedro Ud Lidda Kan Joppe

³² Ot si Pedro payon, ummoy nandakdak sidat boboloya namiling sidat tagun Apudyus. Ot utdiya mandakdakana ummoy na pay inila dat inggaw sidin Lidda. ³³ Insangkat na utdi dit osa'n lalaki'n mangngadan kan Eneas un adina'n pulus makakuliit ot uumbog ullawa un walu'n dagunon.

³⁴ Kinnan Pedro kan siya un, “Eneas, papiyaon dika kan Jesu Kristu. Gumangun ka ot lukutom nat obok nu.”

Ot dagusa gumangun si Eneas. ³⁵ Kad sadat losana iLidda kan iSaronan un nakaila kan Eneas un kummiyaon, nanuttuwa da kan Apu Jesus.

³⁶ Utdin Joppe pay, ininggaw osa'n manuttuwa un babai un mangngadan si Tabita. † Sad kokkoona ullawa kampay dat napiya kan tumulung sidat nakapus. ³⁷ Utdiya timpu'n ininggawan Pedro utdin Lidda nansakit si Tabita ot natoy. Immos da dit ladag na asida umoy inyobog sidit nanginngatu'n kuwaltun dit boloy na.

³⁸ Madamag man dat manuttuwa't di un awad si Pedro utdin Lidda, nangibaun da si duwa'n lalaki un umoy mangibaga kan siya un kanan da un, "Pangaasim ta dalasoma maitung-ud kan dikami't din Joppe." Ta bokona adayu din Joppe utdin Lidda.

³⁹ Utdi, nanlakkat si Pedro un naibuun kan dida. Utdit dumatong da, indallay da si Pedro utdit nanginngatu'n kuwaltu. Mampaibil dat losana bilug un nangalibungbung kan Pedro ot impaila da dat kagoy kan udum paya silup un kingwan Tabita sidit katattagu na. ⁴⁰ Yoong pinalaksun Pedro dida'l losan asina nampalintumonga nanluwalu. Magangput man, inatubang na dit ladag ot kinnanana'n, "Tabita, gumangun ka."

Indiyat Tabita dat ata na ot maila na man si Pedro, nantupak. ⁴¹ Induwawan Pedro dit ima na kan siya asina tinulungana summikad. Utdiyon inayagana dat manuttuwa kan sadadit losana bilug ot impaila na kan dida si Tabita un matatagu.

⁴² Kadon nandinadinamag tuwa napasamak sidin losana lakub Joppe ot adu dat nanuttuwa kan Apu Jesus.

⁴³ Nabayag un ininggaw si Pedro utdin Joppe utdit boloy ud Simon un mambobosal si geddang.

10

Sada Pedro Kan Cornelio

¹ Utdin Cesarea, ininggaw osa'n tagu un mangngadan kan Cornelio un kapitan di simbungguyana suldadun di Roma un mangadan si Bungguy dat iyItalia. ² Bokona Judio yoong kanayuna mandaydayaw kan Apudyus, pada na pay sidat losana kaboloy na. Talona nalaay sidat nakapusa Judio kan kankanayuna manluwalu kan Apudyus. ³ Sin-algawan sidit mandangwilis kama si nan-in-inop si Cornelio ot nalawaga naila na dit anghel Apudyus un nilumnok un kanana kan siya un, "Cornelio."

⁴ Amod dit kimut na un nangitukkol sidit anghel ot kinnanana un, "Ngadan na Apu?"

Summungbat dit anghel un kanana'n, "Dingngol Apudyus danat luwalum kan tigammu na nat kinalaay nu utdan nakapus. ⁵ Mangibaun ka't tun satun si umoy ud Joppe ta ida ayagan dit mangngadan si Simon un ngadnon da pay si Pedro. ⁶ Awada sangailin Simon un mambobosal si geddang. Adani't din igid baybay dit boloy na."

⁷ Utdit nabatin dit anghel, inayagan Cornelio dat duwa'n babbaun na kan osa't dat manselbelbi kan siya'n suldadu un kanayuna mandaydayaw kan Apudyus. ⁸ Imbagan Cornelio kan dida dit napasamak ot imbaun na dida ud Joppe.

⁹ Mabigat man sidit manaddalanan dat naibaun un umadani daon Joppe, inummoy si Pedro utdit otop* dit boloy Simon si mamatuk dalapnu manluwalu. ¹⁰ Nabitil un dit manluwalu ot piyaona okyana mangan. Yoong utdit madama un maisagsagana dat kanona, inggaw impailan Apudyus kan siya un kama si in-inop. ¹¹ Naila na un nabuktan langit ot inggaw dumobadoba't

† 9:36 Satuwa ngadan si Griego, Dorcas un sat kaipooyana, "Ugsa." * 10:9 Sat otop dit boloy dat tagu't di nalenad ot mabalina umoy da man-illongan kan man-iistolyaan.

tun pita un kama si dakola ulos un naikisin dat opata siku na. ¹² Utdit dalom na inggawa losan dat nadumaduma'n ayam kan losan dat kumayap kan dat tumaud un adin dat Judio mabalina isida.

¹³ Inggaw ginga'n nambagbaga'n kanana kan siya un, "Pedro sumikad ka ot mamalti ka si isidam." ¹⁴ Yoong kinnanana Pedro un, "Adik makwa Apu, ta naid payyan nanganak sidan maibilanga naisaw onnu adi mabalina makan sidit lintog mi."

¹⁵ Nambagbaga payyan dit ginga ot kanana'n, "Adim ibilang un naisaw nat imbilang Apudyus un nada lus." ¹⁶ Namitlu tuwa naipasamak ot maabus man, dagusa nagulluy un naipangatu dit kama si ulos ud langit.

¹⁷ Madama mana makassomosomok si Pedro nu singngadan dit kaipooyan dituwa naila na, dummatong dat imbaun Cornelio ta indasan da dit boloy Simon ot summisikad daon sidit luwangan. ¹⁸ Utdi, inimus da nu awad sangaili't di ut mangngadan si Simon Pedro.

¹⁹ Makainsomosomok payyan si Pedro utdit naila na, utdit imbagan dit Ispiritu Santu kan siya un, "Awad da ud tulu'n tagu un mangina-inap kan sika. ²⁰ Dumoba ka ot adika mansumdi un maitung-ud kan dida ta sakon ud nangibaun kan dida."

²¹ Utdi, dumoba si Pedro ot kinnanana utdat tagu un, "Sakon nat inainapon yu. Apay, ngadan nat ibaga yu?"

²² Ot summungbat da un, "Imbaun dikami kan Cornelio un kapitan mi un susuldadu. Siya'd osa'n tagu un nalintog, mandaydayaw kan Apudyus kan lislipituwon da'l losana Judio. Imbilin dit anghel Apudyus kan siya un awison dika utdin boloy na dalapnu donglona'n losan ud ibagam."

²³ Utdi pinalnok Pedro dida ot nakaigaw da kan siya utdiya labi.

Mabigat man nanlakkat si Pedro ot naitung-ud kan dida ot inggaw da pay uduma manuttuwa'n iJoppe un namulun kan siya. ²⁴ Mabigat man summaal da Pedro ud Cesarea. Uwayon Cornelio dida pati utdat kakabbagiyana kan adani'n gagayyom na un inawis na.

²⁵ Utdit lumnok okyanon si Pedro utdit boloy, ummabat si Cornelio kan siya ot nanlukgub sidit atubang Pedro un mandayaw kan siya.

²⁶ Yoong pinasikad Pedro un kanana'n, "Sumikad ka, ta taguwak paya lawa'n padam."

²⁷ Utdi un makabagbaga Pedro kan Cornelio nilumnok sit boloy ot naila na dat adu'n tagu un naammung. ²⁸ Ot kinnanana Pedro kan dida un, "Titiggammu yu un adin dit lintog mi un Judio ud ipalubus un mangay-ayaw onnu makabulbulun kami utdan bokona Judio. Yoong impailan Apudyus kan sakon un masapula maid ibilang ku ut naisaw onnu kaniyaw. ²⁹ Siya'd gapuna'n utdit pinaayagak, naitung-udaka dagus un maid nanduwaduwaak. Ot imusok ud nu apay pinaayag yu ud sakon?"

³⁰ Summungbat si Cornelio un kanana'n, "Tulu'n algawon ud napalabas si kama't tuwa olas sidit manlulluwaluwak situn boloy ku si mandangwilis. Kaklata lawa'n nasanikad ud osa'n lalaki un nambadut si makasiling kan napolkapolkas sidit atubang ku. ³¹ Ot kinnanana'n, 'Cornelio, dingngol Apudyus danat luwalum kan tigammu na nat kinalaay nu utdan nakapus. ³² Mangibaun ka ud Joppe si umoy mangayag sit tagu un mangngadan si Simon un ngadnon da pay si Pedro un sangailin Simon un mambobosal si geddang un adani't din igid baybay dit boloy na,' kinnanana dit anghel.

³³ "Siyatu'd gapuna un dagusa pinaayag ku ud sika ot napiya mampay ta inan-anusama dummatong. Ot sinsatun antu kami un iillan Apudyus

un manguuway un dumngol sidat imbilin Apudyus un ipatigammum kan dikami.”

Nampalawag Si Pedro Utdit Boloy Cornelio

³⁴ Utdi, nambagbaga si Pedro un kanana'n, “Sinsatun talona maawatakon un maid tagu't idumduman Apudyus, ³⁵ nu adi awatona nat singngadan na mana mandayaw kan siya kan mangwa utdan nalintog, singngadan na mana ili't tun pita ud nanligwatana. ³⁶ Tigammu yuwon dit Nabalun Damag un impatigammun Apudyus kan dikami'n kaganakan Israel un, mabalin un maikappiya taku kan Apudyus maipagapu't dit kingwan Jesu Kristu un siya'd Apun da'l losana paloswa. ³⁷ Tigammu yu dat pasamak sidin losana Judea. Nanlapu dat pasamak sidin Galilea utdit magangput si Juan un nantudtudu maipanggop si bunyag.

³⁸ “Ot tigammu yu pay dit maipanggop kan Jesus un iNazaret un siya'd pinilin Apudyus ot intod na kan siya dit Ispiritu Santu kan initdana si pannakabalin. Ot inummoy sidan losana igaw un nankokkokwa si nabalun kan pinapiya na dat tagu'n pinalpaligat Satanas. Nakwa na di gaputa ininggaw si Apudyus kan siya. ³⁹ Ot dikami ud mamanoknok sidat losana kingkingwa na utdan losana ili mi un Judio kan pati utdin Jerusalem. Panoknokan mi un pinatoy dat pada mi un Judio utdit nampailansaan da kan siya utdit kulus. ⁴⁰ Yoong maikatlu'n algaw man pinaungal Apudyus ot nampaila kan dikami. ⁴¹ Bokona nampaila utdan losana tagu nu adi dikami ullawa un pinilin Apudyus un kustigu, dikami un nakaubung kan siya un nangan kan umminum sidit ummungalanaon. ⁴² Binilin dikami kan siya un mangiwalagawag sidit Nabalun Damag maipanggop kan siya utdat tagu kan ipanoknok mi un siya dit pinilin Apudyus un mangukum nu timpu na utdat matattaguwan kan dat natoy. ⁴³ Pati dat losana propetan Apudyus sidit, kustiguwan da un sat tagu'n manuttuwa kan mantalgod kan Jesus mapakawan da utdat basul da maipagapu utdit pannakabalin dit ngadan na.”

Inawat Dat Bokona Judio Si Ispiritu Santu

⁴⁴ Utdi un madama payyan si Pedro un mampalpalawag kan dida, ummoy si Ispiritu Santu ininggaw sidat losana mandodongngol sidat tudtudu na. ⁴⁵ Ot sadat Judio un manuttuwa'n nanligwat Joppe un naibulun kan Pedro, nasnasdaaw da ta pati dat bokona Judio naitod pay dit Ispiritu Santu kan dida. ⁴⁶ Ta dingngol da un mambagbaga da si sabsabali'n bagbaga kan idaydayaw da dit kinangatun Apudyus.

Utdi imbagan Pedro kan dida un, ⁴⁷ “Singngadan nat makaiyapa utdit mabunyagan datu si danum? Ta ulay dida, inawat da payon si Ispiritu Santu un pada taku.”

⁴⁸ Utdi, binilin Pedro dida un mabunyagan da un mangipaila utdit manuttuwaan da kan Jesu Kristu. Maabus da man un mabunyagan nakapangpangngaasi da un makaigaw okyan kan dida si piga'n algaw.

11

Sat Impadamag Pedro Utdat Manuttuwa Utdin Jerusalem

¹ Nagngol dat apostoles kan sadat sunuda manuttuwa utdin Judea un nanuttuwa pay dat bokona Judio utdit ugud Apudyus. ² Ot dumatong man si Pedro ud Jerusalem sinulagan dat Judio un umampayun sit lintog maipanggop sit matulgiyan di tagu. ³ Ot kanan da kan siya un, “Apay un pinasangaili ka kan nakaubung ka un nangan sidan bokona natulgiyan?”

⁴ Utdi impakaawat Pedro kan dida un inatontad dat losana naipasamak manipud sidit laplapu na un kanana'n,

⁵ "Ininggawak sidin ili'd Joppe utdit, ot namingsana manlulluwaluwak nailak si kama't in-inop dit dakola ulosa naikisin dit opata siku na un nanligwat langit ot dumobadoba utdit ininggawak. ⁶ Binilbilik dit dalom na ot nailak dat naamu kan tanana ayam, sadat kumayap kan tumaud. ⁷ Utdi, nagngol ku dit ginga un kanana kan sakona, 'Sumikad ka Pedro ta mamalti ka si isidam.'

⁸ "Yoong summungbatak un, 'Adik makwa nat Apu, ta naid payyan nanganak sidan maibilanga naisaw onnu Adina mabalina makan sidit lintog mi.'

⁹ "Yoong summungbat payyan dit ginga un nanligwat langit un kanana'n, 'Adim ibilang un naisaw nat imbilang Apudyus un nadaalus.' ¹⁰ Namitlu tuwa naipasamak kan sakon ot utdiyong nampangatu dit ulos ud langit.

¹¹ "Utdi payona olas dummatong sidit boloya inggawak dat tulu'n tagu un naibaun kan sakon un nanligwat Cesarea. ¹² Ot imbagan Ispiritu Santu kan sakon un maitung-udak kan dida un adiyak mangidumduma. Binulunanak pay sidatun onoma susunuda manuttuwa'n iJoppe un inummoy ud Cesarea. Ot dumatong kami man, nilumnok kami utdit boloy Cornelio.

¹³ "Ot imbaga na kan dikami dit nangil-ana't dit anghel un sumisikad sidit boloy na un kanana kan siya un, 'Mangibaun ka ud Joppe ut umoy mangidallay sit tagu un mangngadan si Simon un ngadnon da pay si Pedro. ¹⁴ Ta siya ud mangibaga utdit damaga maigapuwam dit mataguwam kan Apudyus pati utdat losana kaboloy nu,' kanan dit anghel kan siya.

¹⁵ "Utdiya madamaak un mampalpalawag, dummobo si Ispiritu Santu kan dida un padan dit napasamak kan ditaku utdit lugluga na. ¹⁶ Utdiyong nagasmok ku dit kinnanap Apu Jesus un, 'Si Juan nambunyag si danum yoong mabunyagan kayu kan Ispiritu Santu.'

¹⁷ "Ot nu intod Apudyus kan dida dit Ispiritu Santu un padan dit nangit-dana kan ditaku utdit nanuttuwaan taku kan Apu Jesu Kristu, singngadan ku kad okyan un manuganggang kan Apudyus?"

¹⁸ Utdit nagngolan dat Judio tu, naid dit sulag da ot nandaydayaw da kan Apudyus un kanan da'n, "Boot intod pay an Apudyus sidat bokona Judio dit gundaway da un mambabawi kan matagu si inggaingga."

Nanuttuwa Dat Tagu't Din Antiokia

¹⁹ Utdit nan-asiwalak dat manuttuwa maipagapu't dit napaligatan da un nanlapu't dit napatoyan Esteban, nakagtong da inggana't din ili'n Fenicia, Chipre kan Antiokia. Ot impatigammu da dit Nabalun Damag sidat Judio ullawa. ²⁰ Yoong awad da ud uduma manuttuwa un Judio un nanligwat Chipre kan Cirene un inummoy ud Antiokia ot inwalagawag da pay sidat bokona Judio dit Nabalun Damag un maipanggop kan Apu Jesus. ²¹ Tinulungan Apudyus dida ot aduadu dat iyAntiokia un nanuttuwa kan ummunud kan Apu Jesus.

²² Utdit magngolan dat manuttuwa't din Jerusalem tuwa damag imbaun da si Bernabe utdin Antiokia. ²³ Dumatong man sidi, natalok sit naila na dit kinakaasin Apudyus sidat manuttuwa. Ot binagbagaana dida un itultuluy da okyan un manuttuwa kan Apu Jesus sidit losana somsomok da. ²⁴ Nabalun tagu si Bernabe kan napnu't pannakabalin ud Ispiritu Santu kan nabakod dit pammati na. Ot gapu kan siya ummaduadu dat bilang dat manuttuwa kan Apu Jesus.

²⁵ Utdiyong inummoy Bernabe ininap si Saulo utdin Tarso. ²⁶ Maodasana man indallay na ud Antiokia. Ot sin-daguna nakaam-ammung da utdat

manuttuwa't di ot aduadu dat tagu'n tinuudtuduwan da. Sadin Antiokia ud ummuna'n nangingadanan da utdat manuttuwa kan Kristu si "Kristianu."

²⁷ Utdi payona timpu gummusad dat propetan Apudyus ud Antiokia un nanligwat Jerusalem. ²⁸ Osa kan dida ud mangngadan kan Agabo un siya dit nangipadtu gapu't dit pannakabalin Ispiritu Santu un awad amoda ulat un dumatong situn lubang. Ot tuttuwa'n natungpal tu utdit nangiyapuwan Claudio un Ali ud Roma.

²⁹ Kadon, ingkoddong dat manuttuwa un kada-osa kan dida masapula mangitod si tulung sidat susunud da un manuttuwa un inggaw Judea sigun sit kaboolan di osa un maitulung. ³⁰ Ot siya'd kingwa da. Kadon impaiyoy da kan da Bernabe kan Saulo dit nau^u sidat lallakay di manuttuwa utdin Judea.

12

Sat Napatoyan Santiago Kan Naibaludan Pedro

¹ Utdiya timpu inlapun Ali Herodes* un mampaligat sidat uduma manuttuwa kan Jesus. ² Pinaputul na si Santiago un sunud Juan si ispada. ³ Utdit mailan Herodes un natalok dat Judio utdit kingwa na, pinadokmana pay si Pedro. Napasamak tu utdit Piyestan di Tinapay un maid kamos na si bubud.

⁴ Utdit nadokmaanon si Pedro paimbalud na asina pinaandog sidat manisinnukat un opata bungguy di suldadu un sin-oppat dat dit simbungguyan. Ta panggop Herodes un kuison si Pedro utdit atubang dat tagu nu kobaas dit Piyestan di Nalausn. ⁵ Yoong utdiya naipukukan Pedro utdit baballudan, talona impapasnok pay dat manuttuwa un nangiluwaluwalu kan siya.

Nailaksun Si Pedro Utdit Baballudan

⁶ Utdi un labi un daan Herodes un mangilaksun kan Pedro utdit atubang dat kaaduwan, masusuyop si Pedro un napingil si duwa'n kinawad sidit bolaat dat duwa'n suldadu kan inggaw da pay uduma suldadu un manandog sit sooban dit baballudan.

⁷ Utdi, kaklata lawa'n nampaila dit anghel Apudyus ot nasilawan dit igaw na. Inggoyagoy dit anghel dit abalana un namukaw kan siya un kanana'n, "Dalasom! Gumangun ka."

Ot dagusa napkis dat kinawad sidat iman Pedro. ⁸ Utdiyon kinnanang dit anghel kan siya un, "Igakos nu nat badut nu ot iggam nat kapatus nu."

Ot tinungpal Pedro di.

Kadon, "Mangkagoy ka ot tung-udonak," kinnanang dit anghel.

⁹ Utdi, tinung-ud Pedro dit anghel un lummaksun sidit baballudan. Adina tigammu un tuttuwa dit koon dit anghel ta kanana't dit somsomok na nu man-in-in-inopa lawa. ¹⁰ Utdit nalausn da dit umuna kan maikagwa'n aandogan dat suldadu, dintong da dit balyanga sooban un umoy sit ili. Nambukat pay lawan dit sooban ot lummaksun da. Utdit manaddalanan da nadtong da dit osa'n kalsa ot kaklata lawa'n nabatin dit anghel kan Pedro.

¹¹ Utdi, naawatan Pedro un tuttuwa dit naipasamak kan siya ot kinnanana't dit somsomok na pay lawan un, "Naid duwaduwak un imbaun Apudyus dit anghel na un umoy mangilisi kan sakon kan Herodes kan sidat losana pangpanggoon dat Judio un koon kan sakon."

¹² Apaman un nadlaw Pedro un tuttuwa dit napasamak kan siya, inummoy sidit boloy Maria un inan Juan un ngadnon da pay si Marcos. Aduadu un tagu dat naammung sidi un manlulluwalu. ¹³ Utdit mangkogkog si Pedro utdit onob, inummoy dit baba-unon un babai'n mangngadan si Roda inila.

* **12:1** Siya si Herodes Agripa 1 un apun Ali Herodes un Mabigbigbig kan amunakon Herodes Antipas un nampaputul sit bagang Juan un Mambubunyag.

¹⁴ Mailasinana man dit gingan Pedro, Adina imbukat dit onob sit amoda talok na ta nanoddaka nangulin dalapnu ipadamag na un awada sumisikad si Pedro utdit lasin.

¹⁵ “Ay, natingang ka nin,” kinnanana da kan siya yoong impapilit na un talona tuttuwa. Ot kinnanana da un, “Ay, sat anghel na nat.”

¹⁶ Nakainkogkokogkog kampay si Pedro ot ida man ibukat dit onob, naila da un siya ot talona nasnasdaaw da. ¹⁷ Sininyasana dida utdit ima na un walling da asina inyu-uhug kan dida nu inon Apudyus nangilaksun kan siya utdit baballudan. Ot kinnanana pay kan dida un, “Ibaga yu tu kan Santiago † kan dat uduma susunud.” Utdiyon kaysan ot inummoy si sabali un igaw.

¹⁸ Mabigat man talona mabulubulung dadit suldadu un nangandog kan Pedro nu apay un naid. ¹⁹ Utdi pinainap Herodes si Pedro yoong utdit naid indasan da kan siya, binistigal na dat suldadu ot imbilin na un mapatoy da.

Magangput man di, nanlakkat si Herodes ud Jerusalem sidin Judea ot ummoy ininggaw Cesarea.

Natoy Si Herodes

²⁰ Utdiya timpu, amoamod dit sulag Herodes sidat iTiro kan iSidon. Yoong piyaon dat tagu't di un umalu kan siya ta sadit ili na ussiya dit manligwatan dit kanon da. Isunga sat kingwa da, ummuna un ginayyom da si Blasto ta siya dit mangipangat sidit boloy Herodes dalapnu tulungana dida. Utdiyon nan-ossaan da un inummoy kan Herodes dalapnu man-iinnalu da.

²¹ Utdit dinumtong dit al-algawa ingkoddong Herodes, nambadut sit badut di ali ot ummoy nantupak sidit trono na ot nampalawag sidat tagu.

²² Sadat tagu't di gapappakuyan da un kanan dan, “Bokona tagu ulla'wa'n mambagbaga nu adi apudyus.” ²³ Ot gaputa adin Herodes intod kan Apudyus dit dayaw, dagusa pinansakit dit anghel Apudyus ot naogsan dit long-ag na inggana't natoy.

²⁴ Yoong nantultuluya summayak dit ugud Apudyus ot ummaduadu dat manuttuwa.

²⁵ Utdit natungpalon da Bernabe kan Saulo dit naibaunan da utdin Jerusalem, ‡ nangulin da ud Antiokia ot indallay da si Juan un mangngadan pay si Marcos.

13

Napili Kan Naibaun Da Bernabe Kan Saulo

¹ Utdat manuttuwa ud Antiokia, inggaw da ud propetan Apudyus kan mimistulu kan dida un maibilangan da Bernabe, Simeon un ngadnon dat Nangisit, Lucio un iCirene, Manaen un dummakol sit boloy gubinnadul Herodes un bulubulun na manipud sit kaabeng da kan si Saulo. ² Sin-algawana mandaydayawan da kan Apudyus kan manlanganan da un mangan un manluwalu, imbagan Ispiritu Santu kan dida un, “Isina yu da Bernabe kan Saulo ta awad talibasun intuding ku un koon da.”

³ Magangput man dit manlanganan da un mangana manluwalu, inyagpad da dat ima da utdit ulun da Bernabe kan Saulo asida dida pinalisgud.

Manwalagawag Da Saulo Kan Bernabe Ud Chipre

⁴ Utdi, gummusad da Bernabe kan Saulo ud Seleucia ta indalan ud Ispiritu Santu dida. Ot manipud Seleucia nanlugan da si bapul un inummoy sidin pugun Chipre. ⁵ Dumatong da man ud Salamina utdin Chipre, inummoy da

† **12:17** Si Santiago dit pangat dat manuttuwa utdin Jerusalem kan sunud Apu Jesus. ‡ **12:25** Kingkingwan dat Apostoles 11:29-30

inwalagawag dit ugud Apudyus sidit sinagogan dat Judio. Ot ininggaw pay si Juan un mangngadan si Marcos un katulungan da.

⁶ Dinakdak da dit pugu aginggana si dummatong da utdin ili ud Pafo. Utdi inabat da tun osa'n Judio un mansasalumangka un mangngadan Bar-Jesus un man-ag-agin propeta. ⁷ Satuwa tagu gayyom dit gubinnadul sidiya pugu un si Sergio Paulo. Nasiliba tagu dit gubinnadul ot pinaayag na da Bernabe kan Saulo ta piyaona un donglon dit ugud Apudyus. ⁸ Yoong sadit mansasalumangka un si Elimas (siya'd ngadan na utdin bagbaga un Griego) sinuganggang na dida ot pinadas na un lappodan dit gubinnadul dalapnu adina manuttuwa kan Jesus. ⁹ Yoong si Saulo un mangadngaddanan pay si Pablo, napnu utdit pannakabalin Ispiritu Santu ot intutukkol na dit mansasalumangka, ¹⁰ ot kinnanana kan siya un, "Sika un Anak Satanas, sika'd kabusul di losana kinalintog. Annat kan sika dat losana kalasin di kinasikap kan man-aallew. Kamunay kampaya lawa'n balbaliktadom dan kinatuttuwa un maipanggop kan Apudyus ot itudtudum dat tuli! ¹¹ Sinsatun dusaon dika kan Apudyus ot mangkulap ka un adika makaila si padda si piga'n algaw." Ot dagusa kinumlop dit man-iilan Elimas ot mandapudapudap un manginap si mangiwid kan siya.

¹² Utdit nailan dit gubinnadul dit napasamak, nanuttuwa. Ta talona nasnasdaaw sidat tududu maipanggop kan Apu Jesus.

Ummoy Da Pablo Kan Bernabe Ud Antiokia Utdin Lakub Pisidia

¹³ Utdiyon tinengyan da Pablo kan dat bulun na ud Pafo ot nambapul da un inummoy Perge utdin Pamfilia. Yoong tinengyan Juan Marcos dida't di ot nangulin Jerusalem.

¹⁴ Yoong nantuluy da Pablo kan Bernabe ot manipud Perge inummoy da ud Antiokia utdin Pisidia. Utdit algaw un iillongan di Judio nilumnok da utdit sinagoga ot nantupak da. ¹⁵ Magangput mana maibasa dit naikanglita lintog Moses kan dat ingkanglit dat propetan Apudyus, nangibaun dat pangat di sinagoga si umoy mangibaga kan da Pablo un, "Susunud, nu awad ud maibaga yu si mampatalgod si angos sidatu'n tagu, pangngaasi yu ta ibaga yu."

¹⁶ Utdi, summikad si Pablo ot sininyasana dat tagu un guminok da ot inlugi na un nambagbaga'n,

"Kabbulunak un kaganakan Israel kan losan kan dikayu'n bokona Judio un mandaydayaw kan Apudyus, dumngol kayu okyan. ¹⁷ Si Apudyus un mandaydayawan taku'n kaganakan Israel pinili na dat ginnapuwan taku utdit aw-awe un mambalina tagu na. Utdit ininggawan da ud Egipto un bokona ili da binindisyunana dida kan ummaduadu da. Impuyut na dida un lummaksun sidiya ili utdit amoda pannakabalin na. ¹⁸ Ot umoya opatapulun daguna innan-anusana dida utdit igawa maid amo taguna ulay nu makabba-subasul da. ¹⁹ Dumatong da man Canaan tinulungana dida un nangabak sidat pitu'n iliyen sidi ot impakuwa na kan dida diya pita.

²⁰ "Umoya opata gasut ya limampulun dagun ud lummabas manipud inummoyan da ud Egipto agingga na utdiya timpu un nangitdan Apudyus kan dida utdiya pita da.

"Maabus man di, paimpangat Apudyus dida utdat kuis agingga't dit timpu'n nampangatan Samuel un propetan Apudyus. ²¹ Utdiyon nangdaw da si ali un mangiyapu kan dida ot painsaad Apudyus kan Samuel si Saulo un abeng Kis un kaganakan Benjamin. Ot siya ud nangiyali kan dida si opata pulu'n dagun. ²² Utdit kinaan Apudyus si Saulo un ali, painsaad na si David un mangiyali kan dida. Ot kama't tu dit imbagan Apudyus maipanggop kan

David, 'Si David un abeng Jesse ud tagu'n talona piyaok ta tungpalona da'l losana piyaoka pakwa kan siya.'

²³ "Manligwat sidat kaganakan dit David dit imbaun Apudyus un umoy managu kan ditaku'n kaganakan Israel ot siya si Jesus un insapatana't dat ginnapuwan taku. ²⁴ Utdit daan Jesus manlugi'n mantudtudu, inwalagawag Juan sidat losana kaganakan Israel un masapula mambabawi da utdat basul da kan mampabunyag da. ²⁵ Utdit dandani un gangputon Juan dit talibasun naibaunana, kanana't dat tagu un, 'Singngadan ku utnat kanan yu? Bokona sakon dit Kristu un uuwayon yu nu adi awada maitagtagnob kan sakon ot adiyak pay maikali un mangussag sidit sandalyas* na,' kinnanan ud Juan.

²⁶ "Isunga susunud," kinnanan Pablo. "Dikayu un kaganakan Abraham, kan dikayu'l losana bokona Judio uttu un mandaydayaw kan Apudyus, ditaku ud nangitdan Apudyus situwa damag maipanggop sidit managuwana kan ditaku. ²⁷ Ta sadat Judio utdin Jerusalem kan dat pappangat da, adi da nabigbig si Jesus un siya dit Managu. Adida pay naawatan dat maibasbasa kan dida utdit sinagoga nu al-algawa iillongan un ingkanglit dat propeta maipanggop kan siya, ot tinungpal da dadiya naikanglit sidit ingkoddong da un mapatoy si Jesus. ²⁸ Ot ulay nu naid indasan da si gapun di mamatoyan da, impapilit da un kindaw kan Pilato un papatoy na. ²⁹ Magangput da mana tungpalona losan dadit naikanglit sit ugud Apudyus un maipasamak kan siya, indoba da utdit kulus ot ummoy da innilbon.

³⁰ "Yoong pinaungal Apudyus. ³¹ Ot nampaila si adu'n al-algaw sidat bulun na un nanligwat Galilea un umoy Jerusalem. Didaon dat mangipanoknok kan siya utdat kaganakan Israel situn satun. ³² Ot antu kami't tu un mangidatong sidit Nabalun Damag un sadit insapatan Apudyus sidat ginnapuwan taku'n Judio, ³³ tinungpal naon kan ditaku'n kaganakan da utdit namaungalana kan Jesus. Ta naikanglit pay sidit maikagwa'n Salmo un kanana'n,

'Sika ud Anak ku. Sinsatun ipailak un sakon ud Amam.'

³⁴ Ot nu maipanggop sit namaungalana Apudyus kan Jesus un adi naon matoy obos, awad naikanglit sit ugud Apudyus un kanana'n, 'It dok kan dikayu dit nasantuwana bindisyun un insapatak kan David un maid duwaduwa na un matungpal.'

³⁵ Ot kanana payyan sidin Salmo un,

'Adim ipalubus un malpos sit lobon dit nasantuwana un manselselbi kan sika.'

³⁶ Bokona si David tun ug-ugudona't tu ta utdit nagangput David un kingwa dat impakwan Apudyus kan siya, natoy ot innilbon da utdit sog-on dat aappu na ot nalpos dit ladag na. ³⁷ Yoong si Jesus un pinaungal Apudyus, Adina nalpos. ³⁸ Isunga susunud, masapula matigammuwan yu un maipagapu kan Jesus, mapakawan dat basul taku. ³⁹ On, singngadan na mana mantal god kan siya mawayaan sidat losana basul na un adi mabalina makwa utdit umunudana utdat lintog Moses. ⁴⁰ Siya'd gapuna'n ammaan yu dalapnu Adina maipasamak kan dikayu dat ingkanglit dat propetan Apudyus un,

⁴¹ 'Ilan yu, dikayu un dumudula! Masdaawan kayu utdan kook yoong siya payon un matoy kayu. Onta adiyu un talon patiyon dan kook utdan timpu yu ulay nu awad mangipakaawat kan dikayu.' "

⁴² Utdit lumaksun da Pablo kan Bernabe utdit sinagoga, inawis dat tagu dida un dumatong da payyan sit dumoldola al-algawa iillongan ta dogdogan da dat intudtudu da. ⁴³ Utdit mangkadalana dat tagu un nadatdatong sidit sinagoga, naitung-ud kan da Pablo kan Bernabe dadit adu'n Judio kan

* **13:25** Talibasun di babbaunon dit mangussag sit sandalyas dit apu na.

bokona Judio un naawisa ummunud sit lintog dat Judio. Binagbagaan da Pablo dida un ituluy da un mantal_{god} sit kinakaasin Apudyus.

⁴⁴ Utdit maisongwata al_{algawa} iillongan, istay ta losan dat tagu't dit ili un dummatonga umoy mandongol_l sidit ugud Apudyus. ⁴⁵ Mailan man dat Judio dat adu'n tagu amod dit apa_l da ot sinuganggang da dat imbagan Pablo asida pay inin-insultu. ⁴⁶ Yoong tal_{ona} natulod kampay da Pablo kan Bernabe un nambagbaga un kanan da'n, "Lobbong na un dikayu dit umuna'n maipatigammuwan dit ugud Apudyus. Yoong gaputa adiyu mangwaan, ibilang yu un adi kayu maibagay un maitdan sit mataguwana maid kigad na. Ot tengyan mi dikayu ta umoy kami't dan bokona Judio. ⁴⁷ Ta siyatu dit imbilin Apudyus kan dikami utdit naikanglit un ugud na un kanana'n, 'Insaad ku ud sika un manilaw sit somsomok dat bokona Judio dal_{apnu} maipagapu kan sika taguwon Apudyus dat losana tagu't tun lubung.'"

⁴⁸ Utdit magngol_l dat bokona Judio tu, amod dit tal_{ok} da ot indaydayaw da dit ugud Apudyus. Ot losan dadit pinilin Apudyus un matagu si inggaingga, nanuttuwa da.

⁴⁹ Utdi, summayasayak dit ugud maipanggop kan Apu Jesus sidat losana boboloy_l sidi. ⁵⁰ Yoong sinugsugan dadit Judio dat matangada babai un mandaydayaw kan Apudyus kan sadat mabigbigbiga lalaki utdiya ili. Ot inlapu da un pinalpaligat da Pablo kan Bernabe ot yinagyag da dida. ⁵¹ Utdi, ingkagkag_† da Pablo kan Bernabe dat gabu utdat iki da un mangipaila un nangamung da pay lawanon, asidakaysan ud Iconio. ⁵² Yoong ulay nu kama't di, amoamod dit tal_{ok} dat manuttuwa'n nataynan kan napnu da utdit pannakabalin ud Ispiritu Santu.

14

Sada Pablo kan Bernabe Utdin Iconio

¹ Dumatong da man ud Iconio, ummoy da uman sidit sinagogan di Judio nantudtudu ot aduadu dat Judio kan bokona Judio un nanuttuwa. ² Yoong mangwa man dat Judio un adi manuttuwa, sinugsugan da dat bokona Judio un lumaweng sidat sunuda manuttuwa't di. ³ Yoong ulay nu kama't di, nabayaga iniingaw da Pablo kan Bernabe utdiya ili. Natulod da un nantudtudu maipanggop kan Apu Jesus. Ot pinanoknokon Apudyus un tuttuwa dat itudtudu da maipanggop sit mangkakaasina ta initdana dida't pannakabalin un mangkokwa si nakaskasdaawa mangilasinan kan amamug. ⁴ Yoong sadat tagu't diya ili nangkagwa da, ta sadat udum inampayunan da dat Judio ot sadat udum inampayunan da pay dat apostoles.

⁵ Utdiyon, sadat Judio kan bokona Judio padana pay sidat pappangat pinanggop da un paligaton kan batubatuwon dat apostoles. ⁶ Yoong natigammuwan da Pablo ot nambutik da ud Listra kan Derbe utdin Licaonia kan sidan uduma ili un sakup na. ⁷ Ot intuluy da un inwalagawag dit Naba_{lu}'n Damag sidi.

Sada Pablo kan Bernabe Utdin Listra

⁸ Utdin Listra, inggaw osa'n lalaki un napikon manipud sit naiyabengana ot Adina un tal_{on} napadasan kummiyang. ⁹ Mantutupak sidi un dudumngol_l sidat ugud Pablo. Ot utdit mailan Pablo un awad pammati na un mapapiya, intutukkol_l na, ¹⁰ asina dinangsol_a imbaga un, "Sumikad ka."

Dagusa lummigwat dit tagu ot nangkiyakiyang.

† 13:51 ilan yu utdin Mateo 10:14 kan Marcos 6:11

¹¹ Mailan man dat adu'n tagu dit kingwan Pablo impappakuy da utdit ugud da pay lawana iLicaonia un, "Nambalin si tagu dat apudyus ot dummoba da kan ditaku."

¹² Ot nginadanan da si Bernabe kan Zeus un osa't dat apudyus da. Ot gaputa si Pablo dit ammagbagaon, nginadanan da kan Hermes.

¹³ Utdi, sadit padin dit apudyus da un si Zeus un awad si timplu utdit lasin didit ili, nan-idatong si baka kan da sabsabung sidit pudayan ta piyaona kan dat tagu un idatunan da Pablo.

¹⁴ Yoong matigammuwan man da Bernabe kan Pablo dit umoy dadit tagu koon, binelke da dat badut da asida nanoddaka ummoy sit kawadan dat tagu un nangipakuy un, ¹⁵ "Susunud, apay koon yu tu! Tagu kami'l lawa un pada yu. Antu kami't tu un mangipatigammu utdit Nabalu'n Damag dalapnu adi kayuwon mandaydayaw si kama't tu un maid si selselbi nu adi mandaydayaw kayu okyan kan Apudyus un matatagu. Siya'd nangwa't tun langit, pita, baybay kan losana awad kan dida. ¹⁶ Utdat kaykaysana timpu pinalubusan Apudyus dikayu un bokona Judio un mangwa utdat piyaon yu un koon. ¹⁷ Yoong adina impalubus un maid mangipanoknok sit kina-apudyus na, ot ipaila na utdat nabalu un kokkoona, ta mangitod si udan kan wadawada apit, mangtod si adu'n makan kan nalagsaka aangson."

¹⁸ Yoong ulay nu kama't di dit imbagan da Pablo, naligatan da payon un nangatipa utdat tagu'n nandatun kan dida.

¹⁹ Yoong dummatong dat Judio un nanligwat Iconio kan Antiokia un lakub Pisidia ot adu dat tagu'n naawis da un mangkapon kan dida. Kadon, binatubatu da si Pablo ot utdit kanan da nu natoyon, nilagayad da un inlaksun sidit ili. ²⁰ Yoong utdit ummoy dat manuttuwa inalibungbung, gummangun ot nangulin sidit ili. Mabigat man kaysan da kan Bernabe ud Derbe.

Nangulin Da Pablo Ud Antiokia Utdin Siria

²¹ Inwalagawag da Pablo kan Bernabe dit Nabalu'n Damag sidin Derbe ot adu dat naawis da un nanuttuwa. Utdiyon nangulin da ud Listra asida kanan Iconio kan Antiokia ud Pisidia. ²² Pinabilog da dat aangson dat losana manuttuwa utdatuwa ili ot binagbagaan da dida un itultuluy dan dit manuttuwa kan Jesus. Ot kanan da un, "Masapula mansagapal taku si adu'n ligat asi taku maidagamung sin mangiyapuwan Apudyus."

²³ Kada gimung di manuttuwa un inoy da Pablo nanutuk da utdat lalalakay si mangipangat. Nanlangan da un nangan un nangiluwalu kan dida asida intalgod dida kan Apu Jesus un siya'd mantalgodan da.

²⁴ Utdiyon nangoy da Pablo utdin Pisidia ot dummatong da utdin Pamfilia. ²⁵ Inwalagawag da dit Nabalu'n Damag sidin Perge asida gummusad sidin Atalia. ²⁶ Ot manipud Atalia nambapul da un nangulin Antiokia utdin Siria. Sadiya igaw dit nangitalgodan dat manuttuwa kan dida dalapnu tulungan Apudyus dida utdit talibasu da un siya dit kaggangput da.

²⁷ Utdit dumatong da ud Antiokia pinandatdatong da dat manuttuwa ot impadamag da dat losana impakwan Apudyus kan dida kan nu in-inon Apudyus nangitod sidat bokona Judio si gundaway da un manuttuwa. ²⁸ Ot nabayaga nakagaw da utdat manuttuwa't diya ili.

15

Nadanggop Da Ud Jerusalem

¹ Utdi un iinggawan da ud Antiokia inggaw da ud lalaki un dummatonga nanligwat Judea. Intudtudu da utdat sunuda manuttuwa't di un kanan da un, "Nu adi kayu matulgiyan, adin Apudyus dikayu taguwon ta siya'd

ipakwan dit lintog Moses.”² Adin da Pablo kan Bernabe inampayunan di ot siya'd talona nakasinnungbatan da kan dida. Utdi, nan-aanamungan da un ibaun da Pablo kan Bernabe kan sadat uduma iyAntiokia un umoy sidin Jerusalem dalapnu umoy da makabagbaga utdat apostoles kan sidat lalallakay di manuttuwa't di maipanggop situwa banag.

³ Utdi, pinalisgud da dida ot inoy da ud Fenicia kan Samaria un nangi-padamag sidit manuttuwaan dat bokona Judio ot amoamod dit talok dat susunuda manuttuwa. ⁴ Sumaal da man sidin Jerusalem, naanggoanggom dat manuttuwa, dat apostoles kan dat lalallakay di manuttuwa un namada-tong kan dida. Ot imbagan da Pablo dat losana impakwan Apudyus kan dida.

⁵ Yoong inggaw da ud manuttuwa un kabbulunan dit bungguy dat Fariseo un summikada kanan da un, “Masapula matulgiyan dan bokona Judio ot maibilin kan dida un tuttuwaon da dit lintog Moses.”

⁶ Utdi, nadatdatong dat apostoles kan dat lalallakay ta babagbagaon da tuwa banag.

⁷ Utdit maabus dit nabayaga sisinnungbat da, summikad si Pedro un kanana'n, “Susunud, titiggammu yu un pinilin Apudyus sakon kan ditaku't dit un umoy mangiwalagawag sit Nabalun Damag sidan bokona Judio dalapnu magngolan da kad, manuttuwa da. ⁸ Ot si Apudyus un manigammu't aangson di tagu impaila na un inawat na dida utdit nangitdana kan Ispiritu Santu un padan dit kingwana kan ditaku. ⁹ Naidon naidumaan taku kan dida, ta dinalusan Apudyus dat basul da gapu't nanuttuwa da un padan dit kingwa na kan ditaku. ¹⁰ Ot nu kama't di, apay nangatngatu taku kad nu si Apudyus? Apay un paligatan taku dan bokona Judio utdatu un lintog un adi taku kan dat ginnapuwan taku matungpal? ¹¹ Ditaku kad, tuttuwaon taku un taguwon ditaku kan Apudyus maipagapu utdit kaasin Apu Jesus, ot pada na pay kan dida.”

¹² Gummiginok dat losana naammung ot nandodongngol da utdat im-padamag da Pablo kan Bernabe maipanggop sidat nakaskasdaawa mangi-lasinan kan am-amuga pinakwan Apudyus kan dida utdit ininggawan da utdat bokona Judio.

¹³ Utdit magangput da un mambagbaga, gumminga si Santiago un kanana'n, “Susunud, dumngol kayu. ¹⁴ Imbagan Simon Pedro kan ditaku'd kanad dit nangipail-an Apudyus sidit man-iipotog na utdan bokona Judio ta nangala kan dida si mambalina tagu na. ¹⁵ Satuwa nakwa maiyannatup sidit ingkanglit dat propetan Apudyus sidit un,

¹⁶ Kanan ud Apu un, ‘Nu maabus tu, mangulinak, ot tuudok uman dit nalba un mangiyapuwan David. Ipal-og ku dat nayam-an, ot tuudok.

¹⁷ Kad sisi, inapon dat losana tagu'd sakona Apu, losan dat bokona Judio un pinilika mambalina taguk.’

¹⁸ Siyatu'd kanan ud Apu un nangipatigammu utdatu utdit aw-awe.”

¹⁹ Ot intuluy Santiago un, “Tsunga san kasomsomkaka osa, adi taku okyan paligatan dan bokona Judio un manuttuwa kan Apudyus. ²⁰ Nu adi sulatan taku'l lawa dida un adi da mangan sidan naidatun si sinan-apudyus; adi da sog-onon dan bokona asawa da; adi da mansida si napsola ayam onnu dala. ²¹ Ta manipud sit aw-awe, maibasa kan maitudtudu datu un lintog Moses sidin sinagogan di kailin-ili nu Algawa Illongan.”

Sadit Sulat Sidat Bokona Judio Un Manuttuwa

²² Utdiyon, nan-aanamungan dat apostoles kan dat lalallakay pati utdat losana manuttuwa't di un mamili da utdat bulun da si maibulun kan da Pablo

kan Bernabe un umoy Antiokia. Pinili da dat duwa utdat pangat da un sada Silas kan Judas un ngadnon da pay un Barsabas. ²³ Ot siyatu dit insulat da:

“Kan dikayu’n susunuda manuttuwa un bokona Judio utnat ili’d Antiokia, Siria kan Cilicia. Dikami un susunud yu un apostoles kan lalallakay di manuttuwa uttun Jerusalem datun mansulat kan dikayu. ²⁴ Nagngolan mi un awad da ud uduma kabbulunan mi un ummoy sinat ot naulaw kayu maipagapu utdat intudtudu da. Bokona imbaun mi dida. ²⁵ Siya’d gapuna un nammimiting kami ot nan-aampayunan mi un mamili si ibaun mi kan dikayu un maibulun kan da Bernabe kan Pablo un potpotgon mi un bulun. ²⁶ Sadatuwa duwa, imbados da dit long-ag da maipagapu utdit manselbiyan da kan Apu Jesu Kristu. ²⁷ Ot ibaun mi kan dikayu da Judas kan Silas ta dida ud mismu’n mangilawlawag sidatun insulat mi kan dikayu. ²⁸ Nampada dit piyaon Ispiritu Santu kan sat piyaon mi un adimi dikayu paligatan malaksig sidatu un siya’d masapula tuntunan yu:

²⁹ “Adi kayu mangan si naidatun sidan sinan-apudyus; adi kayu mansida si dala onnu ayam un napsol kan adiyu sog-onon nat bokona asawa yu.

“Nabalu ud mambanagan yu nu tungpalon yu datu. Abus na tu.”

³⁰ Utdi, pinalisgud da dida ot ummoy da ud Antiokia. Dumatong da man, pinandatdatong da’l losan dat manuttuwa asida intod kan dida dit sulat.

³¹ Utdit mabasa da, nantattalok da gaputa makapabos-ol si angos dat imbaga da. ³² Ot gaputa propetan Apudyus da Judas kan Silas, adu dat imbagbaga da un nampabos-ol sit somsomok kan nampabilog sit pammati da.

³³ Utdit maikabas dit piga’n duminggu un nakaikgawan da utdi, pinalisgud dat susunuda manuttuwa dida un kanan da’n, si Apudyus okyan mangaayyuwan kan dida. Ot nangulin da utdat nangibaun kan dida. ³⁴ Yoong si Silas ingkoddong na un inggaw yan.*

³⁵ Sada Pablo kan Bernabe iniinggaw da utdin Antiokia ot intudtudu kan inwalagawag da dit ugud maipanggop kan Apu Jesus un bulun da dat uduma manuttuwa.

Nangkasway Da Pablo Kan Bernabe

³⁶ Lumabas man piga’n algaw, imbagan Pablo kan Bernabe un, “Umoy ta bilingon dat sunuda manuttuwa utdan kailin-ili un nangiwalagawagan ta utdit ugud maipanggop kan Apu Jesus sidit, ta tigammuwon ta nu in-inon daon.”

³⁷ Piyaon Bernabe un idallay si Juan Marcos un bulun da. ³⁸ Yoong adin Pablo piyaon un idallay gaputa tinengyana dida’t dit sin Pamfilia un adina payyan nagangput dit talibusu da.

³⁹ Utdi, talona nansinsinnungbat da un duwa ot siya’d gapun dit nangkaswayan da. Indallay Bernabe si Juan Marcos ot nambangka da un kaysan Chipre.

⁴⁰ Ot si Pablo pinili na si Silas un bulun na. Pinalisgud dat manuttuwa dida ot intalagod da dida kan Apudyus un siya’d tumulung kan dida utdan losana ayan da. ⁴¹ Ot dinakdak da Pablo ud Siria kan Cilicia un nampabilog sidit pammatin dat manuttuwa’t di.

16

Naibulun Si Timoteo Kan Da Pablo Kan Silas

¹ Inummoy da Pablo ud Derbe asida kingwanan Listra ot inggaw osa’n manuttuwa’t di un mangngadan Timoteo. Judio dit ina na kan manuttuwa

* **15:34** Naid tuwa bersikulu utdan uduma manuskrito.

pay, yoong Griego dit ama na. ²Talona nabalbalu ud kaugudan Timoteo utdat manuttuwa'd Listra kan Iconio.

³Ot piyaon Pablo un idallay si Timoteo ta bulun da. Ot gaputa tigammun dat losana Judio utdi un Griego dit amana,* pinatulgiyana.

⁴Utdiyon, kada ili un ummoyan da, impatigammu da utdat manuttuwa dat bilin un nan-aanamungan dadit apostoles kan dat lalallakay ud Jerusalem dalapnu unudon da. ⁵Utdi, napabilog dit pammatin dat manuttuwa ot inalgawa umaduadu da.

Sat Impailan Apudyus Un Kama't In-inop Kan Pablo Ud Troas

⁶Utdi, dinakdak da Pablo din lakub Frigia kan Galacia ta adin Ispiritu Santu pinalubusan dida un man-iwalagawag sidit Nabalun Damag sidin probinsiya'd Asia. ⁷Utdit dakngon da din boddong Misia pinadas da un lumnok sin Bitinia yoong adin payyan dit Ispiritun Apu Jesus dida pinalubusan. ⁸Isunga linausan da ud Misia ot nangkaw-as da un kaysan Troas. ⁹Ot lumabi man, nailan Pablo si kama't in-inop ud osa'n lalaki un iMacedonia un sumisikad kan makapangpangngaasi kan siya un kanana'n, "Mangaasi ka ud ta umoy ka uttun Macedonia ta tulungan dikami."

¹⁰Apaman un maabus diya kama't in-inop ud Pablo, naawatan mi un piyaon Apudyus un umoy mi iwalagawag dit Nabalun Damag sidat tagu'd Macedonia ot dagus kami un nanlakkat. †

Nanuttuwa Si Lydia Ud Filipos

¹¹Nambapul kami manipud Troas ot nandawos kami ud Samotracia asi mi ingkaw-as ud Neapolis sit mabigat. ¹²Manipud sisi, nanaddalan kami un kaysan ud Filipos un dakolana ili't din distritun di Macedonia kan sinakup di Roma. Iningaw kami't diya ili si piga'n algaw.

¹³Utdit al-algawa iillongan lummaksun kami't dit lasin didiya ili utdit dupit dit wangwang ta siya kanu'd kawadan dit luluwaluwan. Nantupak kami ot nakabagbaga kami utdat naammunga babai un dintong mi. ¹⁴Osa utdat mandodonggol kan dikami ud mangngadan si Lydia un iTiatira un manlaklaku si nangingina un luput kan osa'n mandaydayaw kan Apudyus. Impakaawat Apudyus dat imbagbagan Pablo ot nanuttuwa.

¹⁵Utdi, nampabunyag si Lydia pati utdat losana kabboloy na. Maabus man, inawis na dikami un kanana'n, "Nu ibilangak un gattoka manuttuwa utdit Apu, umoy taku't din boloy mi." Ot impapilit na un indallay dikami.

Naibalud Da Pablo Kan Silas Sidin Filipos

¹⁶Sin-algawan un ummoyan mi utdit igawa luluwaluwan, inabat dikami si puyunga balasanga sinakayan di nadadaga ispiritu ot makwa na ud mampadtu. Adu dit mapilak dit apuwona utdit mampadpadtuwana.

¹⁷Tinungtung-ud na dikami kan da Pablo un mampappakuya kanana'n, "Babbaun dit kangattuwana Apudyus datu un tagu ot ipatigammu da kan dikayu nu in-inon Apudyus managu kan dikayu."

¹⁸Piga'n algawa siya'd kingkingwa na di aginggana't adin Pablo nakaanus ot sininagung na dit balasang asina kinnanan sit nadadaga ispiritu un, "Bilinok sika utdin ngadan Apu Jesu Kristu, lumaksun ka utnata balasang." Ot dagusa lummaksun dit nadadaga ispiritu.

¹⁹Yoong utdit mailan dat apuwona un maidon dit mamilakan da, dinokmaan da da Pablo kan Silas ot linagayad da dida un indallay sit palasaan un

* **16:3** Bokona ugalin dat bokona Judio dit mantulgi isunga adina payyan natulgiyan si Timoteo. Pinatulgin Pablo dalapnu naid ud manillawan dat Judio utdan nadumaduma'n igawa ayan da.

† **16:10** Si Lucas un nangisulat situwa iblu naibulun kan da Pablo, isunga "kami" kanana.

indatag sidat opisyal didiya ili. ²⁰ Ot imbaga da kan dida un, “Judio datu ot umoy da manggulu uttun ili taku. ²¹ Itudtudu da dat kadawiyon da un adin dit lintog taku’n iRoma ipalubusa unudon taku.”

²² Utdi, naidoga pay dat adu’n tagu un namabpabasul kan da Pablo kan Silas ot binelken dat opisyal un pinantiway dida asida dida pinasabid. ²³ Magangput man un sabisabidan da dida paimpabalud da dida ot binilin da dit man-aandog un talona aandogana dida.

²⁴ Utdit maawat dit man-aandog dit bilin indallay na dida utdit dalodalom dit baballudan asina ginilpit dit iki da si tolosu un kayu.

²⁵ Manggawa man dit labi, manlulluwalu da Pablo kan Silas kan mangkankanta da un mandaydayaw kan Apudyus un dodonglon dat uduma balud dida. ²⁶ Yoong kaklata lawa un nabilobilog dit lunig un nangiyugayug sidit baballudan ot naligad dat pannan na. Ot dagusa nabuktan dat losana sooban kan napkis dat kinawad sidat losana balud.

²⁷ Utdi, napukaw dit man-aandog ot nailana un nabuktana losan dat sooban dit baballudan ot kanana nu nambutik dat losana balud. Utdi, sinukmut na dit ispada na ta patoyona okyanon dit long-ag na pay lawan.

²⁸ Yoong impakuy Pablo un, “Adim pasibgan nat long-ag nu ta antu kami’l losan situ.”

²⁹ Utdi, nampaidatong dit man-aandog si silaw ot dagusa nilumnok sidit baballudan ot inummoy nampalintumong sit atubang da Pablo kan Silas un mamilpilpil ta amod dit kimut na. ³⁰ Utdiyon inlaksun na dida ot inimus na kan dida un, “Apu, ngadan nat masapula kook dalapnu taguwonak kan Apudyus?”

³¹ Ot kinnanana da kan siya un, “Manuttuwa ka kan Apu Jesus ot taguwon dika kan Apudyus kan pati utdat kaboloy nu.”

³² Utdi, intudtudu da dit ugud maipanggop kan Apu Jesus kan dida un losana mangkakabloy. ³³ Utdi payona gawan labi indallay dit man-aandog dida sit kawadan dit danum ot binuluwana dit sugat da. Ot maabus man di, nampabunyag dit man-aandog kan dat losana kaboloy na.

³⁴ Utdiyon indallay na da Pablo kan Silas sidit boloy da ot sinunadana dida si kinan da. Ot amod dit talok dit man-aandog kan dat kaboloy na ta manuttuwa daon kan Apudyus.

³⁵ Mabigat man imbilin dat opisyal di Roma utdat pulis un umoy da ibaga’t dit man-aandog un, “Pawayaam danata tagu.”

³⁶ Utdi imbagan dit man-aandog sit baballudan kan Pablo un, “Imbilin dat opisyal mi un wayaak dikayu kan Silas. Mabalina yuwona manalan un kapkapiya.”

³⁷ Yoong imbagan Pablo utdat pulis un, “Bokona napanoknokana nakabasu kami yoong pinasabid dikami’t dit atubang di adu’n tagu. Romano kami yoong paimbalud dikami ot sinsatun ilimod daon un padalnon dikami. Adina makwa nat! Masapula sadat opisyal di Roma ud umoy situ mangilaksun kan dikami.”

³⁸ Utdi, impadamag dat pulis dit imbagan Pablo utdat opisyal di Roma ot magngol da man un tagu’n di Roma da Pablo kan Silas, kummimut da. ³⁹ Ot inummoy da nampakpakaoli kan dida utdit kingwa da. Inlaksun da dida’t dit baballudan ot imbaga da kan dida un tengyan da di un ili.

⁴⁰ Utdiyon lummaksun da Pablo kan Silas sidit baballudan ot nandawos da utdit boloy Lydia. Ot utdit naila da dat susunuda manuttuwa binagbaga da dida si nampabos-ol sit somsomok da asida kaysan.

17

Sat Gulu Utdin Tesalonica

¹ Dinakdak da Pablo kan Silas din ili'd Amfipolis kan Apolonia asidad-
intong din Tesalonica un kawadan dit osa'n sinagogan di Judio. ² Kama't
dit gagangaya kokkoona, ummoy si Pablo utdit sinagoga ot tulu'n Algawa
Illongan un nakadiskutil sidat tagu un imbasal na utdit naikanglita ugud
Apudyus dat sungbat na. ³ Inlawlawag na kan pinanoknokana un masapula
mapaligatan kan mapatoy dit mangadan si Kristu asina umungal kan katoy.
Ot kinnan pay Pablo un, "Satu un Jesus un ibagabagak kan dikayu, siya dit
Kristu."

⁴ Ot sadat udum sidat Judio nanuttuwa da utdat imbagan Pablo ot naidaga-
mung da kan dida. Adu pay dat Griego un mandaydayaw kan Apudyus kan
mabighbiga babai dat nanuttuwa.

⁵ Yoong ummapal dat Judio un adi manuttuwa ot pinandatdatong da dat
nauyunga mandoyadoyaw ot ginaygay da dida un manggulu't dit ili. Linnok
da dit boloy Jason ta inapon da da Pablo kan Silas dalapnu ilaksun da dida
utdat tagu. ⁶ Ot utdit naid maodasan da kan dida, linagayad da si Jason kan
sadat udum pay un manuttuwa't di ot indallay da dida't dat opisyal di ili ot
impappakuy da un,

"Sadat tagu'n manggulugulu't dat losana ili un ayan da antu da payon situn
ili taku, ⁷ ot sinangailin Jason dida't din boloy na. Sumugangganga losan datu
sit lintog dit Ali ud Roma. Kanan da un, awad sabali'n ali un mangngadan si
Jesus."

⁸ Utdit magngol dat opisyal kan dat losana tagu't di dit imbaga da, nabu-
lung da. ⁹ Ot pinanpiyansan dat opisyal sidi un ili si Jason kan dat bulun na
asida pinadalan dida.

Ummoy Da Pablo Kan Silas Ud Berea

¹⁰ Lumabi man, dagusa pinadalan dat manuttuwa da Pablo kan Silas
sidin Berea. Ot sumaal da man sidi, inummoy da utdit sinagogan di Judio.
¹¹ Un-unnay pay dat Judio utdin Berea nu sadat Judio utdin Tesalonica ta
talona piyaon da'n mandongol sidat tudtudun da Pablo. Ot kaalgaw-algaw un
adalon da dit naikanglita ugud Apudyus dalapnu ilan da nu tuttuwa dat ug-
ugudon da Pablo. ¹² Adu kan dida dat nanuttuwa kan adu pay dat Griego
un matangada babai kan dat lalaki un nanuttuwa. ¹³ Yoong magngolan man
dat Judio utdin Tesalonica un inwalagawag pay Pablo dit ugud Apudyus
sidin Berea, inummoy da uman sidi ot ginaygay da dat tagu un manggulu.
¹⁴ Utdi, dagusa pinadalan dat manuttuwa da Pablo utdin dupit baybay yoong
sada Silas kan Timoteo ininggaw da. ¹⁵ Sadat tagu un ummoy nangitulu
kan Pablo nangkigad da ud Atenas. Ot utdit daan da un mangulin ud
Berea imbilin Pablo kan dida un maitung-ud un dagus kan siya da Silas kan
Timoteo.

Si Pablo Ud Atenas

¹⁶ Utdiya manguuwayan Pablo kan da Silas kan Timoteo utdin Atenas
talona mabulubulung gapu't dit kinaadun dat sinan-apudyus un nailana
utdiya ili. ¹⁷ Isunga ummoy sit sinagoga nakabagbagbaga kan nantudtudu
utdat Judio kan bokona Judio un mandaydayaw kan Apudyus. Kaalgaw-algaw
pay un umoy sit palasaan un nakabagbagbaga kan nantudtudu utdat tagu'n
naiyaspu un nangoy sidi un mamiya'n mandongol. ¹⁸ Ininggaw da pay
uduma mimistulu'n ngadnon da si Epicureo kan Estoico ud nakadiskutil kan
siya ot kanan dat udum kan dida un, "Ngadan kanun tun palpalawagon tun
aginngangatu'n tagu?" Ot kanan pay dat udum un, "Mistulun nin di sabali'n

apudyus.” Imbaga da tu ta inwalagawag Pablo dit maipanggop kan Jesus kan sadit umungalan. ¹⁹ Utdi, inawis da un indallay si Pablo utdit ammung dat pappangat un ngadnon da’t Areopago ot kanan da un, “Tigammuwon mi ud tun bagu’n maitudtudu un ibagbagam. ²⁰ Ta annat da ud kaddongol mi un sabali’n banag ot piyaon mi ud un tigammuwon nat kaipooyan da.” ²¹ Siyadi dit kanan da ta sadat tagu’d Atenas kan sadat kakkaili’t di, maida lawa’d tigammu da un koon nu adi sat mandodongngol onnu man-ibagabaga utdat bagu un damag.

²² Utdi, summikad si Pablo utdit atubang da ot kanana’n, “Mailak un dikayu’n iyAtenas relihiyoso kayu. ²³ Ta utdit nangay-ayawak situn ili yu kan nan-iilak utdat igawa mandaydayawan yu utdan apudyus yu nailak pay dit dadattunan un kama’t tu dit naikanglit, ‘Satu ud dadattunan sit Apudyus un naid yan makatigammu.’ Sadi un Apudyus un daydayawon yu un adiyu tigtigammu, siyaon tun ibagak kan dikayu. ²⁴ Siya si Apudyus un nangwa’t tun lubung kan losana nilaun na kan siya ud Apu utdin langit kan situn pita kan bokona inggaw sidat timplu un kingwan di tagu. ²⁵ Adi na masapul dan makwan di tagu un manselbi kan siya gaputa siya pay lawan mangitod si mataguwan kan dat losana kasapulan di tagu. ²⁶ Pinaloswa na dit osa’n tagu un siya’d nanligwatan dat losana tagu’t dan kailin-ili uttun lap-at tun pita. Ot ingkoddong na pay lawan dit timpu un mantulayan dat kailin-ili kan boddong dat igaw da. ²⁷ Pinaloswa na dida dalapnu siya ud inapon da okyan. Ta dakol dit namnama na un maodasan da utdin mangina-inapan da yoong sat katuttuwaana bokona adayu si Apudyus si ulay singngadan na kan ditaku. ²⁸ Kama’t dit kanan da un, ‘Gapu kan siya matatagu taku, manggidu taku kan awad taku.’ Kama pay sit kanan dat nalalainga umaantu un bulun yu un, ‘Ta ulay ditaku, aabeng na pay ditaku.’

²⁹ Kadon, gaputa aabeng ditaku kan Apudyus, masapula adi taku som-somkon un si Apudyus kapadan dan sinan-apudyus un bulawan, pilak kan batu un nakwa’l lawa maisayun sit laing kan somsomok di tagu. ³⁰ Ta utdit timpu’n naid payyan tigammun dat tagu kan Apudyus, Adina kinankanakan dat basul da yoong sinsatunon bilinona dan losana tagu’t tun pita ta mandadaoli da ot lipsutan da dat basul da. ³¹ Ta ingkoddongon Apudyus dit al-algaw un paukum na dat losana tagu’t tun pita utdit pinili na un ukum un nalintog si man-uukum. Pinanoknokana utdat losana tagu un siya dit pinili na utdit pinaungal na kan katoy.”

³² Utdit magngolan da dit imbagan Pablo maipanggop sit umungalan dat matoy inyeemeng dat udum yoong kanan dat udum un, “Piyaon mi payyan un donglon tun maipanggop situ.”

³³ Utdiyon, tinengyan Pablo dit ammung dat pappangat. ³⁴ Yoong naitung-ud dat udum kan siya ot nanuttuwa da. Osa kan dida si Dionisio un osa utdat Areopago kan osa’n babai un mangngadan si Damaris. Inggaw da pay uduma tagu un nanuttuwa.

18

Si Pablo Ud Corinto

¹ Magangput man di, tinengyan Pablo ud Atenas ot kaysan sidin Corinto. ² Natigtigammu na utdi si Akila un osa’n Judio un iPonto kan sat asawa na un si Priscila. Kaligligwat da ud Italia ta imbilin Emperador Claudio un tengyan dat losana Judio ud Roma. Maabus man un mantitigtigammu da naitung-ud si Pablo kan dida. ³ Ot gaputa nampapada dit kewaal da un mankokokwa

si tulda, nakaigaw si Pablo kan dida. ⁴ Ot kada Algawa Illongan umoy si Pablo mantudtudu utdat tagu't dit sinagoga ta piyaona'n awison dat Judio kan Griego un manuttuwa kan Jesus.

⁵ Sumaal man da Silas kan Timoteo un nanligwat Macedonia, inyossaanon Pablo un nan-iwalagawag sidit ugud Apudyus. Pinanoknokana utdat Judio un si Jesus dit Kristu. ⁶ Yoong utdit sugangangan kan in-insultuwon dat tagu, intolkag na dat gabu utdit badut na un mangipaila un nangamung daon ot kinnanana kan dida un, "Basul yu pay lawan nu madusa kayu. Bokonona basul ku. Manipud sinsadinon tengyak dikayu ot umoyak manwalagawag sidan bokona Judio."

⁷ Utdi tinaynana dit sinagoga ot nan-atun sidit boloy sit sog-on dit sinagoga un kuwan dit osa'n bokona Judio un mangngadan kan Ticio Justo un osa'n mandaydayaw kan Apudyus. ⁸ Ot si Crispo un pangaton dit sinagoga nanuttuwa kan Apudyus pati utdat kaboloy na. Adu pay dat nanuttuwa kan nabunyagan sidat iCorinto un nakagngol sidit inwalagawag Pablo.

⁹ Sinlabiyon, imbagan Apudyus kan Pablo si kama't in-inop un, "Adika kumimut. Itulutuluy nu un mantudtudu ot adim gongdaan. ¹⁰ Ta awadak kan sika ot maid tagu si mamaligat kan sika't tu ta adu dan tagu un manuttuwa kan sakon situwa ili."

¹¹ Utdi, sindagun ya kagogwa un iniingaw si Pablo utdi un nangitudtudu utdat tagu utdit ugud Apudyus.

¹² Yoong utdit naisaad si Galion un gubinnadul ud Acaya, nandatdatong dat Judio un adi manuttuwa ot nan-aampayunan da un dokmaan si Pablo asida ummoy indatag sit uukkuman. ¹³ Ot kinnanana da'n, "Satuwa tagu awawisona dan tagu un mandaydayaw kan Apudyus udsi wagas un maisugang-gang sit lintog."

¹⁴ Yoong utdit sumungbat okyanon si Pablo kinnanana Galion sidat Judio un, "Nu awad okyan nadagson si nakabasulan onnu nangwaan dituwa tagu si nadadag kalobbongak okyana donglon nat ibaga yu un Judio. ¹⁵ Yoong nu maipanggopa lawa utdan ugud, ngadngadan kan linlintog yu pay lawana Judio nat manlililiyan yu, dikayu pay lawan mangulnus. Bokona sadanata banag nat umoy ku ukumon."

¹⁶ Utdi pinalaksun na dida utdit uukkuman. ¹⁷ Utdiyon dinokmaan da si Sostenes un pangat di sinagogan di Judio asida sinabisabidan sidit atubang dit uukkuman. Yoong adin Galion winiliwili dida.

Nangulin Si Pablo Ud Antiokia

¹⁸ Maabus man di, nabayag un nakaigaw yan si Pablo kan dida'd Corinto. Utdiyon, nampalanga umoy Siria un bulun na da Priscila kan Akila. Utdin Cencrea dit nanluganan dat bapul yoong utdit daan da un manalan pina-pulug Pablo dit ulu na ta awad ud insapatana kan Apudyus. ¹⁹ Dumatong da man sidin Efeso dummoba da ot ummoy si Pablo utdin sinagoga'n nanudtudu kan nakadiskutil sidat Judio. Siyadi ud nanengyana kan da Priscila kan Akila. ²⁰ Kindaw da un makaigaw yan kan dida yoong ummadi na. ²¹ Utdi, nampalang si Pablo ot kanana kan dida un, "Mangulinak kan dikayu nu ipalubus Apudyus." Utdi, nambapul ot kaysan.

²² Dumatong man ud Cesarea nanagada si Pablo ud Jerusalem un ummoy nangila utdat manuttuwa asina gummusada nangaw-as sidin Antiokia ud Siria. ²³ Maabus man dit piga'n algawa ininggawana't di, kaysan umanon ot dinakdak na dan probinsiya'd Galacia kan Frigia un nampabilog sit pammatin dat losana manuttuwa't di.

Nanwalagawag Si Apolos Ud Efeso Kan Corinto

²⁴ Utdi, inggaw osa'n Judio un mangngadan kan Apolos un iyAlejandria un dummatong ud Efeso. Nalainga mampalawag kan adu pay dit tigammuna utdit naikanglita ugud Apudyus. ²⁵ Natudtuduwan sidit maipanggop kan Jesus yoong sad kigad tigammuna ullawa sadat intudtudun Juan sidit mambunbunyang. Yoong ulay nu siya'l lawa'd tigammu na di un maipanggop kan Jesus, Adina maag-aggagan un mangipalawag kan kustu dit itudtudu na. ²⁶ Isunga ilugi na mana mantudtudu utdit sinagoga't din Efeso, natuloda mampalawag. Yoong magngol man da Priscila kan Akila, indallay da utdit boloy da ot inlawlawag da un kustu kan siya dit wagas di mantatagu un impailan Apudyus. ²⁷ Ot utdit piyaon Apolos mandolmang un umoy ud Acaya, pinabos-ol dat manuttuwa utdin Efeso dit somsomok na kan nansulat da utdat manuttuwa utdi un awaton da si Apolos nu sumaal. Dumatong man, dakol dit naitulung na utdat tagu't di un manuttuwa maipagapu't dit kaasin Apudyus. ²⁸ Ta nalailaing sit mansusungbat na ot inabak na dat Judio un nakadiskutil kan siya utdit sangun dat kaaduwan ta alana utdit naikanglita ugud Apudyus dat pammanoknok na un si Jesus dit mangadan si Kristu.

19

Si Pablo Ud Efeso

¹ Utdit inggawan Apolos sidin Corinto kummiyang si Pablo manipud Galacia kan Frigia agingga ud Efeso. Ot dintong na dat piga'n manuttuwa kan Jesus.

² Ot inimusana dida un, "Naawat yu kad si Ispiritu Santu utdit nanutuwaan yu?"

Summungbat da un, "Naid! Pulus nu nanggolan mi un awad Ispiritu Santu."

³ Ot inimus Pablo un, "Ngadan nan bunyag dit nakwa kan dikayu nu?"

"Padan dit intudtudun Juan," insungbat da.

⁴ Imbagan Pablo kan dida un, "Sadit intudtudun Juan, masapula mandadaoili nat osa'n tagu utdat basul na asi mampabunyang. Imbaga na un masapula manuttuwa da utdit osa un maitagtagnob kan siya un siya si Jesus."

⁵ Magngol da man di, nampabunyang da uman dalapnu mangipatigammuwan da un manuttuwa da kan Apu Jesus. ⁶ Ot utdit inyagpad Pablo dit ima na utdit ulu da, dummoba si Ispiritu Santu kan dida. Ot makabagbaga daon sidat sabali un bagbaga un adi da inadal kan imbaga da pay dit paimpadtun Apudyus kan dida. ⁷ Umoya kagwampulu't duwa datuwa lalaki.

⁸ Si unus di tulu'n bulan, nakaoo-ooy si Pablo utdit sinagoga nu Algawa Iillongan ot natuloda nan-ugud kan nangilawlawag sidit maipanggop sit mangiyapuwan Apudyus dalapnu maawis na okyan dat tagu un manuttuwa. ⁹ Yoong inggaw da ud udum kan dida un nasukil un adi manuttuwa. Dinuladula da utdit atubang dat adu'n tagu dit Wagas di mantatagu un intudtudun Apu Jesus. Utdi, tinengyan Pablo di un sinagoga un bulan na dat manuttuwa ot ummoy da utdit igawa tutudtuduwan Tirano. Ot kaalgaw-algawa ummoy si Pablo nanudtudu't di ¹⁰ si unus di duwa'n dagun ot losana Judio kan bokona Judio un ininggaw sidin Asia dingngol da dit ugud maipanggop kan Apu Jesus.

Sadat Pitu'n Lalaki Un Abeng Sceva

¹¹ Adu dat nakaskasdaawa am-amug un pinakwan Apudyus kan Pablo.

¹² Ta ulay sadat pangyu kan luputa inusal na, nu idallay da utdat masakit makaan dat sakit da kan maaddag dat dimunyu utdat nadimunyu. ¹³ Yoong

inggaw da pay piga'n Judio un mandakdakiwas un man-addag da pay sidat dimunyu un awad sidat tagu. Ot pinadas da un usalon dit ngadan Apu Jesus un kanan da utdat nadadaga ispiritu un, "Gapu't dit pannakabalin dit ngadan Jesus un iwalwalagawag Pablo, lumaksun kayu." ¹⁴ Sadat pitu'n lalaki un abeng dit nangatu'n padin di Judio un mangngadan Sceva dat mangmangwa si kama't tu. ¹⁵ Yoong inggaw namingsana summungbat dit dimunyu un kanana'n, "Tigammuk si Jesus kan tigammuk pay si Pablo. Yoong dikayu, singngadan yu?"

¹⁶ Utdiyon, dinukusan dit tagu'n sinakayan di dimunyu dida'n tinilitiliw agingga si inabak na dida'l losan. Ot nambutik da un nasugasugat kan gatitwayan. ¹⁷ Madamag man dat losana Judio kan dat bokona Judio un inggaw ud Efeso tuwa napasamak, amoamod dit kimut da ot talona inday-dayaw da si Apu Jesus. ¹⁸ Kadon, adu utdat manuttuwa dat dummatonga nangipudnu utdat lawenga kingkingwa da kan nambabawi da utdit atubang dat tagu. ¹⁹ Adu pay sidat manuttuwaon un mansalsalumangka dat nan-idatong sidat iblu da ot insubba da utdit apuy un iillan dat losana tagu. Umoya limampu'u'n libu utdit pilak da dit kadagupan dit losana bayad dat iblu. ²⁰ Ot gapu't tuwa naipasamak, summayasayak dit ugud Apudyus ot umaduadu dat bilang dat manuttuwa.

Sat Gulu't Din Efeso

²¹ Magangput man tuwa naipasamak, ingkoddong Pablo un dakdakona'd Macedonia kan Acaya asina umoy ud Jerusalem. Ta kanana un, "Nu maabusak umoy Jerusalem masapula umoyak pay sin Roma." ²² Utdi, pinauna na da Timoteo kan Erasto ud Macedonia un siya dat duwa un katulungana ta ininggaw yan si Pablo si sin-akitan sin probinsiya ud Asia.

²³ Utdiya timpu amoamod dit gulu ud Efeso gapu't dit Wagas di mantatagu un intudtudun Apu Jesus. ²⁴ Ta ininggaw osa'n tagu un mangngadan kan Demetrio un mampapanday si palata un koon si sinan-timplu un mangiggaan da utdit sinan-apudyus da un babai un si Artemis. Ot adu dit mapilak dat mankokokwaona utdi un nigusiyu na. ²⁵ Sat kingwan Demetrio, pinandatdatong na dat mangkokokwaona kan dat udum pay un pada da un mampapanday si sinan-timplun Artemis asina kinnan kan dida un, "Gagayyom, titiggammu yu un satuwa talibusu ud gumaknangan taku. ²⁶ Yoong maila kan magngol yuwon nat kokkoon dinata Pablo. Itudtudu na un bokona ustu un apudyus danat sinan-apudyus un koon di tagu, ot aduwon dan naawis na un manuttuwa utdan ibagbaga na uttun Efeso kan agistay payon tun losana lakub Asia. ²⁷ Ot sad kalaweng na mayam-anan tun nigusiyu taku kan osa pay adi daon ibilbilang dit timplun ud Artemis. Ot adinon dat tagu bigbigon dit kinangatun Artemis un daydayawon dat losana tagu't tun Asia kan losan situn pita!"

²⁸ Magngolan man dat adu'n tagu dit ugud Demetrio, nakasulag da ot impappakuy da un, "Si Artemis ud Efeso dit gattoka tulay!"

²⁹ Utdiyon summayak dit gulu utdat losana ili ot dinokmaan da da Gayo kan Aristarco un iMacedonia un maibulubulun kan Pablo asida linagayada indallay dida utdit bubuyyaan. ³⁰ Utdi, piyaon okyan Pablo un umoy sit atubang dat losan yoong adin dat manuttuwa pinalubusan. ³¹ Ot ulay sadat uduma opisyal sidiya ili un gagayyom Pablo nangibaun da si umoy mangibaga kan siya un Adina un talon mampappaila utdit bubuyyaan.

³² Talona nagulugulu dat tagu'n naammung ot naid masalimutad sidat ipappakuy da ta osaosa kan dida nan-ipakuy paya lawa. Onta kaaduwan kan dida dat adi makatiggammu nu apay awad da utdi. ³³ Gaputa kama't

di, pinaoy dat Judio dit bulun da un si Alejandro utdit atubang dat tagu dalapnu ipakaawat na un bokona sadat Judio dit gapun dit gulu. Utdi intayag Alejandro dit ima na un nampaginok sidat tagu ta mampalawag okyan, ³⁴ yoong maimatunan man dat tagu un Judio, nandidisan da un nangipappakuy si duwa'n olas sit, "Si Artemis ud Efeso dit gattoka tulay!"

³⁵ Mansidi, napaginok payon dit isklibentin di ili dat un-unaya tagu ot kanana un, "Katagun-tagu't tun Efeso, bokon kada tigammun dat losana tagu't tun lubung un satun ili'n Efeso ud manga-ayyuwan sidit timplun ud nangatu'n Artemis kan sadit nasantuwana batu un nan-otdaga nanligwat langit? ³⁶ Maid ud makaisulib situ. Isunga masapul un guminok kayu kan adiyu babalangona lawa. ³⁷ Indatong yu datuwa tagu't tu ulay nu naid inakawan da si timplu onnu imbaga da si sumuganggang kan apudyus taku. ³⁸ Isunga nu piyaon Demetrio kan dat bulun na un mampapanday un kasuwan nat osa'n tagu, awad al-algaw un nakabukat din uukkuman ot awad dadit kukuis sidi un umoy da mandalum. ³⁹ Ot nu awad udum si lili yu masapul un babagbagaon taku nu timpun di miting. ⁴⁰ Ta sad kalaweng na mabalin un maidaum taku utdin gubilnun di Roma maipanggop situ un gulu uttun algaw ot adi taku masungbatan ta maid ud nadotok si gapuna."

⁴¹ Gangputon man Alejandro un ibaga tu pinadalan na dat tagu.

20

Ummoy Si Pablo Ud Macedonia Kan Grecia

¹ Utdit gumminok dit gulu, pinandatdatong Pablo dat manuttuwa ot binagbagaana dida't mampabos-ol sit somsomok da asina nampalang un umoy probinsiya'd Macedonia. ² Dumatong man sidi, dinakdak na dat kailin-ili un ummoy nangila't dat manuttuwa ot adu dat imbagabaga na kan dida un nampabos-ol sit somsomok da asina inummoy ud Acaya un mangngadan Grecia. ³ Ininggaw sidi si tulu'n bulan. Ot utdit man-ulin okyanon ud Siria, natigammuwana un pangpanggopon dat Judio un patoyon. Isunga nan-ulin ullawa un nangoy Macedonia. ⁴ Bulun na da Sopatro un abeng Pirro un iBerea, da Aristarco kan Segundo un iTesalonica, si Gayo un iDerbe, si Timoteo kan pati pay da Tikico kan Trofimo un nanligwat sin probinsiya'd Asia. ⁵ Dumatong da man sin Filipos sidin Macedonia pinaunan Pablo dat bulun na ot inuway dikami'd Troas. ⁶ Magangput man dit piyestan di tinapay un naid kamos na si bubud, nambapul kami kan da Pablo manipud Filipos si lima'n algaw asi mi dakngon dida ud Troas un ininggawan mi si sindumingguwan.

Sat Anungusa Gummilingan Pablo Ud Troas

⁷ Utdit umuna'n al-algaw di sindumingguwan, nandatdatong kami't dat losana manuttuwa'n iTroas dalapnu mangan kami't dit kakan un mangisom-somkan mi utdit natoyan Jesus. Maabus man, nambagbaga si Pablo kan dida ot gaputa manalan nu mabigat, intulutuluy na un nambagbaga agingga't gawan labi. ⁸ Adu dit silaw sidit nanginngatu'n kuwaltu un naammungan mi. ⁹ Ot nantupak sit sawang dit osa'n babbagu un mangngadan kan Eutico. Utdiya mampalpalawagan Pablo, nailig-op sit amoda suyop na ot naotdag sit pita un nanligwat sidit maikatulu'n tuug dit boloy. Ot natoya inakup da. ¹⁰ Yoong dummoba si Pablo ot ummoy na inapawol. Utdi kanana'n, "Adi kayu madanagan ta antu'n umungalon." ¹¹ Utdi, summakyat obos si Pablo ot biniibiik na dit tinapay asi kami nangan. Maabus man di, intulutuluy na un nakabagbaga kan dida aginggana si wiswis-it asi kami kaysan.

¹² Ot sadit babbagu'n naotdag, binu_lunan da un kaysan sit bo_loy da un amoamod dit ta_lok da ta adina natoy.

Sat Inummoyan Da Pablo Ud Mileto Un Nanligwat Troas

¹³ Utdi, ummun-una kami'n nambapul un inummoy sin ili'd Asson ta nangakalsa si Pablo ot nantutulagan mi un uuwayon mi utdi. ¹⁴ Utdit dakngon dikami'd Asson nakalugan kan dikamiyon un kaysan ud Mitilene. ¹⁵ Manipud sisi intuluy mi un nambapul ot mabigat man dummatong kami utdin domangon ud Chio. Utdit osa'n mabigat dummatong kami ud Samos ot utdit mabigat dintong mi ud Mileto. ¹⁶ Utdi, ingkoddong Pablo un adi naon mangoy Efeso da_lapnu adina mambayag sidin lakub Asia ta makamu un dumatong Jerusalem. Ta nu awad kakwaana, makadatong okyan sit kaalgawan dit Piyestan di Pentecostes.

Sat Nampakadaan Pablo Utdat Lallakay Ud Efeso

¹⁷ Inggaw kami man Mileto nangibaun si Pablo si mangayag sidat lallakay un mangipangpangat sidan manuttuwa utdin Efeso. ¹⁸ Sumaal da man kinnanana kan dida un, "Tigammu yu nu kamaan dit nantataguk manipud sit damu un dummakngak situn lakub Asia. ¹⁹ Imbados ku un nanselbi kan Apu Jesus un napakumbaba kan nan-alluboy dat luwak gapu utdat adu'n ligata linak-am ku utdat lawenga panggop dat Judio un koon kan sakon. ²⁰ Tigammu yu pay un adik impaidama intudtudu ud singngadan na man un makatulung kan dikayu nu adi inwalagawag kan intudtuduk sit atubang di kaaduan kan ulay pay sidat kabo_loybo_loy. ²¹ Binagaak dat Judio kan bokona Judio un masapula ibabawi da dat basul da kan Apudyus kan manuttuwa da kan Apu Jesu Kristu. ²² Ot sinsatun tungpa_lok si Ispiritu Santu ot umoyak sin Jerusalem ulay maid tigammuk nu ngadan nat mapasamak kan sakon sisi. ²³ Sad tigammuka lawa, sat impagiknan Ispiritu Santu un sit kailinili uuwayon dat tagu un baludon kan paligaton sakon. ²⁴ Yoong bokona sad napotog kan sakon dit mataguwak ta sad ta_lona piyaok, tungpa_lok dat pakwan Apu Jesus kan sakon un siyadit mangiwalagawagak sidit Naba_lu'n Damag maipanggop sidit nangkakaasin Apudyus kan ditaku."

²⁵ "Ot sin satun, dikayu un tinudtuduwak sidit Naba_lu'n Damag maipanggop sin mangiyapuwan Apudyus, tigammuk un maidon man-iinnilaan taku. ²⁶ Siya'd gapuna un, uttun satuna algaw ibagak kan dikayu un nu awad kan dikayu ud maisina kan Apudyus un madusa bokonona sakon ud sinbasul. ²⁷ Ta adik impaidama impatigammu kan dikayu dat losana panggop Apudyus un koon. ²⁸ Siya'd gapuna un aayyuwana'n yu nat longag yu padana pay sidat losana labban un ipaayyuwan Ispiritu Santu kan dikayu. On, ayyuwanan yu dat tagun Apudyus un sinubbut na utdit da_lan dit mismu'n Anak na. ²⁹ Tigammuk un nu manala_nak awad da ud tagu'n dumatong kan dikayu un nauyunga kama't tanana asu un umoy manam-an sinat pammati yu kan pati pay sit pammatin dat manuttuwa. ³⁰ Dumtong pay nat timpu un sadat udum sidat kabbu_lunan yu pay lawan, mantuli da da_lapnu maawis dat udum kan dikayu un kumapon kan dida. ³¹ Siya'd gapuna'n mansiput kayu ot gagasmokon yu dit nangiyan-anusaka nanudtuduwan kan dikayu un inal_gaw kan linabi si unus di tu_lu'n dagun un ulaya lawa'n iyibil ku nu udum na.

³² "Ot sinsatunon italgod ku dikayu kan Apudyus kan sadit sapatana un kaasiyana dikayu. Siya ud makapabilog sinat pammati yu kan itdona dit insapatana'n itdon sidan losana inlasin na un tagu na. ³³ Naid ginamgamaka inna_la si pilak, bu_lawan onnu badut si singngadan na mana tagu. ³⁴ Dikayu

un mismu'd makatigammu un inlabbuk un losan dat nasapul mi utdat kabulunak. ³⁵ Impapasnok ku dat losana talibasuk dalapnu awad mangilasinan yu un masapula makatulung taku utdan nakapsut kan nakapus. Adi taku liuwan dit imbagan Apu Jesus un kanana'n, 'Naang-anggom nat mangitod nu sadin maitdan.' "

³⁶ Utdit magangput Pablo un ibaga datu nampalintumong dan losana nanluwalu. ³⁷ Ot gaibilan dat tagu't di un nangapawol kan nangogok kan siya. ³⁸ Ta sad amoda indomdom da, sadit ugud na un adi daon man-iinnila. Ot utdiyong ummoy da intulud sidit bapula manluganana.

21

Ummoy Si Pablo Ud Jerusalem

¹ Utdi, nampalang kami utdat manuttuwa ot nambapul kamiyona nandadawwos Coos. Mabigat man dintong mi ud Rodas ot manipud sidi ummoy kami'd Patara. ² Utdi insangkat mi ud osa'n bapul un manalan Fenicia ot siya'd nambapulan mi un kaysan. ³ Utdit dumatong kami si igawa nangtapan mi ud Chipre, ingkalwes mi utdin kapon daya na agingga't dintong mi din probinsiya'd Siria. Tummakdang kami't din Tiro ta man-idoba dit bapul sidat awit na. ⁴ Ininap mi dat manuttuwa't di ot nakaigaw kami kan dida si sindumingguwan. Utdiya ininggawan mi kan dida, imbabagga da kan Pablo un Adina umoy ud Jerusalem ta siya'd impatigammun Ispiritu Santu kan dida. ⁵ Yoong madtong man dit algawa manalan mi, nanlakkat kami dalapnu ituluy mi dit daddalan mi. Losan dat manuttuwa pati utdat aassawa kan aabeng da un ummoy namalisgud kan dikami inggana't dit lasin dit ili. Dumatong kami man sit dupit dit baybay nampalintumong kami'n losana nanluwalu. ⁶ Utdiyon nanlugan kami't dit bapul ot nangulin da payon sidat boboloy da.

⁷ Manipud Tiro intuluy mi un nambapul aginggana't dummatong kami't din Tolemaida. Biniling mi dat manuttuwa't di ot nakaigaw kami kan dida si sin-algaw. ⁸ Utdit mabigat nambapul kami payyan ot dummatong kami ud Cesarea. Tummakdang kami ot ummoy kami nakaigaw sit boloy ud Felipe un osa'n mangiwalwalagawag sidit Nabalun Damag. Siya'd osa utdat pitun lalaki un napili utdin Jerusalem. ⁹ Inggaw da ud opata bababbalasang un abeng na un propetan Apudyus. ¹⁰ Utdiya ininggawan mi si piga'n algaw dummatong tun osa'n man-uugudon un mangngadan kan Agabo un nanligwat Judea. ¹¹ Ummoy kan dikami ot innala na dit gakos Pablo asinapingil pay lawan dat iki na kan ima na ot kinnanana'n, "Satu dit kanan ud Ispiritu Santu un, 'Kama't tu ud mampipingil dan Judio ud Jerusalem sidit sin-gakos situ asida ipaima utdan bokona Judio.' "

¹² Utdit magngol mi tu, nakapangpangngaasi kami kan dat tagu't di un adin okyanon Pablo umoy ud Jerusalem. ¹³ Yoong summungbat si Pablo un, "Apay gaibilan kayu un kama't tu un pasigabon yu tun angos ku? Bokona lawa'n nakasaganaak un mapingil sidin Jerusalem nu adi nakasaganaak pay un mapatoy sidi maipagapu kan Apu Jesus."

¹⁴ Ot gaputa adina mabagaan, inggongda mi ot imbaga mi ullawa un, "Sat piyaon ud Apu ud matungpal."

¹⁵ Lumabas man ud piga'n algawa ininggawan mi utdi, insagana mi dat masapul mi ot intuluy mi un ummoy ud Jerusalem. ¹⁶ Inummoy pay kan dikami dat piga'n manuttuwa'n iCesarea ot intulud dikami utdit mandagusan mi un boloy Mnason un iChipre un osa utdat nabayagona manuttuwa.

Biniling Da Pablo Si Santiago

¹⁷ Utdit dummakngan mi ud Jerusalem, nantattalok dat manuttuwa un namadatong kan dikami. ¹⁸ Mabigat man naitung-ud si Pablo kan dikami un umoy namiling kan Santiago. Ot dintong mi dat losana lalallakay dat manuttuwa't di. ¹⁹ Maabus man un kumustaon Pablo dida, imbaga na kan dida dat losana kingkingwan Apudyus sidat bokona Judio maipagapu't dit nanuadtuduwana kan dida. ²⁰ Magngol da man dat impadamag na indaydayaw da si Apudyus.

Yoong imbaga da kan Pablo un, "Sunud, tigammumon un linibulibu'n Judio ud nanuttuwa kan Jesus yoong ipapasnok da un unudon dit lintog Moses. ²¹ Nagngolan da un itudtudum kanu utdat Judio un inggaw sit boboloy dat bokona Judio un umadsan da dit lintog Moses. Ibagbagam kanu pay un Adina masapula matulgiyan dat aabeng da kan ulay adi da uunnudon dat ugali taku. ²² Ot ngadan nat koonon? Maid duwaduwa na un matigammuwan da un summaal kaon. ²³ Isunga koom tu un ibaga mi. Antu da ud opata lalaki un nansapata kan Apudyus. ²⁴ Maibulun kaon kan dida utdin timplu un umoy mangwa utdit kadawiyana mandadalus. Ibayadam didaon sidat mabayadan dalapnu mabalin daon un mampapulug.* Ot siya ud manigammuwan di losan un maid katuttuwaan dat dingngol da un maipanggop kan sika nu adi gasissiya ka un manutungpal sidat lintog Moses. ²⁵ Yoong sidat bokona Judio un manuttuwa impaw-itan miyon dida si sulat un mangibilin kan dida un adi da mangan si makan un naidatun sidan sinan-apudyus onnu dala onnu ayam un napsol kan adi da sog-onon dat bokona asawa da."

²⁶ Ummampayun si Pablo ot utdit mabigat indallay na dat opata lalaki utdit timplu ot naidoga un nangilugi utdit kadawiyana koko-on dalapnu madalusan da. Utdiyon, nilumnok un ummoy nangipatigammu't dit padi nu kapiga dit magangputan dit madalusan da kad makwa dit datun di kada-osa kan dida.

Dinokmaan Da Si Pablo Utdit Timplu

²⁷ Dandani mana magangput dit naituding un pitu'n algaw, inggaw da ud Judio un iyAsia un nakaila kan Pablo utdit timplu. Ot ginaygay da dat tagu un makasulag kan Pablo ot dinokmaan da. ²⁸ Impappakuy da un, "Kabbulunana Judio tumulung kayu! Ta antuwon dit tagu un mandakdakdak sida'l losana igaw un mangitudtudu't dat losan un naidon selbin dat ugali taku'n Judio kan sat lintog Moses padana pay ta dinimok na tun nasantuwana timplu ta nangilnok sidat bokona Judio." ²⁹ Imbaga da tu ta naila da si Pablo utdin Jerusalem un naibulun si bokona Judio un iyEfeso un mangngadan si Trofimo. Ot sat somsomok da innilnok na utdit timplu.

³⁰ Utdi, nabukal dat losana tagu'd Jerusalem ot nanggugunod da un ummoy nanokma kan Pablo. Linagayad da un inlaksun sidit timplu asida dagusa inyonob dit timplu. ³¹ Patoyon okyanon dat tagu si Pablo, yoong inggaw ummoy nangipadamag sidit ap-apun dat suldadu'd Roma un nagulu ud Jerusalem. ³² Utdi, dagusa nangayag dit ap-apu utdat oopisyal kan pati utdat suldadu da ot nanuklus da un inummoy sit kawadan dat tagu. Mailan man dat tagu't di dit ap-apu kan dat suldadu na inillongan da un manabisabid kan Pablo.

³³ Utdi, kummatam dit ap-apun di suldadu ot inala na si Pablo un pinapingil sidat suldadu na si duwa'n kinawad. Utdiyon inimusana dat tagu un kanana'n, "Ngadan ditawa tagu? Ngadan dit kingwa na?"

³⁴ Summungbat da un gapappakuyana nadumaduma dit sungbat da. Gaputa amod dit damit da, adin dit ap-apun di suldadu masinog nu singngadan

* 21:24 Bilbilang 6:13-20

dit gattoka napasamak ot binilin na dat suldadu na un idallay da si Pablo utdit kampu da. ³⁵ Utdit dakngon da dit aldan intayag dat suldadu un nangawit kan Pablo un nangilnok kan siya gapu utdit amoda sulag dat tagu. ³⁶ Ta gapappakuyan da un maitungtung-ud un kanan da un, “Patoyon taku.”

Ingalintogan Pablo Dit Long-ag Na

³⁷ Utdit ilnok da okyanon si Pablo utdit kampun dat suldadu imbagan Pablo utdit ap-apu un, “Antu okyan ibagak kan sika nu mabalin?”

Ot kanan dit ap-apun di suldadu un, “Tigammum gayam man-iGriego? ³⁸ Bokon kad nin un sika dit iyEgipto utdit adi payyan nasulit un gummusul sit gubilnu ot impangat na dat opata libu’n tulisan un ummoy sit igaw un maid tagtagguwan?”

³⁹ Summungbat si Pablo un, “Bokona sakon. Judiowak un iTarso un mandindinamaga ili’t din probinsiya’d Cilicia. Pangaasim ud ta mam-palawagak sidan tagu.”

⁴⁰ Utdi, pinalubusan dit ap-apun di suldadu ot summikad si Pablo utdit pa-likad dit aldan asina intayag dit ima na un nampaginok sidat tagu. Guminok da man nambagbaga kan dida utdit ugud da un Hebreo.

22

¹ “Mamallong-ag kan susunud ku, dumngol kayu ta ipalawag ku tun sungbat ku utnat ipabpabasul yu kan sakon.”

² Magngol da mana mambagbaga utdit bagbaga da un Hebreo, amo gummiginok da’l losan ot intuluy Pablo un kanana’n,

³ “Judiowak un naiyabeng sidin Tarso ud Cilicia yoong dummakolak situn Jerusalem un uswelan ud Gamaliel. Natudtuduwanak sit gattoka kokwan dat linlintog dat aappu taku ot napasnokak un manselbi kan Apudyus un pada yu pay sinsatun. ⁴ Pinalipaligatak inggana’t natoy dat udum sidat tagu un manuttuwa utdit intudtudun Jesus un Dalan. Dinokmaak dida, babai man onnu lalaki ot paimbalud ku dida. ⁵ Ot sat kangattuwana padi kan dat lalallakay taku dat makakustigu un tuttuwa datu un ibagbagak kan dikayu. Ta dida’d nangitod kan sakon sit sulat un ipailak sidat bulun taku ud Damasco dalapnu dokmaak dat manuttuwa’t di asik iyoy dida un mapingil situn Jerusalem dalapnu madusa da.”

Inul-ulnug Pablo Dit Nanuttuwaana Kan Apu Jesus (Kingkingwan 9:1-19; 26:12-18)

⁶ “Utdiya manaddalanak un dumoldol ud Damasco si mamatuk, kaklata lawa’n inggaw napaddapadda’n silaw un nanligwat langit un naipaslang kan sakon kan sidit nangcalliput ku. ⁷ Naidugsutak sit pita ot nagngol ku dit ginga’n kanana kan sakon un, ‘Saulo, Saulo, apay palpaligatom sakon?’

⁸ “Singngadan nu kad Apu?’ inimus ku.

“Kinnanana kan sakon un, ‘Sakon si Jesus un iNazaret un palpaligatom.’

⁹ “Sadat bulun ku naila da dit silaw yoong adi da nagngol dit gingan dit nakabagbaga kan sakon. ¹⁰ Ot inimus ku un, ‘Ngadan nat kook, Apu?’

“Ot summungbat si Apu un, ‘Gumangun ka ta ituluy nu un umoy Damasco ta awad mangibaga’t di kan sika utdat naitudinga koom.’

¹¹ “Adiyak makaila gaputa kinulapak sidit dolang didiya silaw ot kinebedak sidat bulun ku un indallay ud Damasco.

¹² “Utdiya ili, inggaw osa’n tagu un mangngadan kan Ananias un talona manuttuwa utdat linlintog taku kan nabalud ud kaugudana utdat losana Judio un iinggaw sidi. ¹³ Dummatong kan sakon ot summikad sidit sog-on ku un kanana’n, ‘Sunuda Saulo, makaila ka umanon.’

“Utdi, dagusa nakailaak ot tummukkolak kan siya.”

¹⁴ “Ot imbaga na kan sakon un, ‘Sadit Apudyus dat aamma taku pinilina’d sika un manigammu utdat piyaona kan mailam dit Nalintoga Anak na kan magngol nu dit mismu un ginga na. ¹⁵ Sika’d kustigu na un mangipanoknok sidat tagu utdat losana nailam kan dingngol nu. ¹⁶ Ot sinsatun, ngadan payyan nat uuwayom? Lumigwat ka ot pabunyang ka. Ot kodawom kan Apu Jesus un pakawanona dat basul nu.’ ”

Imbaun Apudyus Si Pablo Un Mangitududu Utdat Bokona Judio

¹⁷ “Utdiyon nangulinak situn Jerusalem ot madamaak mana manluwalu utdin timplu kama’t in-inop dit nangil-ak ¹⁸ kan Apu ot imbaga na un, ‘Dalasom ot tengyam tun Jerusalem ta adin dat tagu’t tu tuttuwaon nat pammanoknok nu maipanggop kan sakon.’

¹⁹ “Yoong kinnanaka summungbat un, ‘Apu, tuttuwaon da ud sakon situn kanak ta gagangay titiggammu da un inummoyak sidat kasinasinagoga ut-tun Jerusalem ot dinokmaaka paimbalud dat manuttuwa kan sinabisabidak dida. ²⁰ Ot utdit napatoyan Esteban un nangustigu kan sika nakasikadaka mismu’t di un nangiyoon kan nangadog sidat badut dat namatoy kan siya.’

²¹ “Yoong imbagan ud Apu kan sakon un, ‘Ikan, ta ibaun ku’d sika utdin adaddayuwana igaw dan bokona Judio.’ ”

²² Dinudumngol dat tagu kan Pablo yoong utdit nagngolan da tuwona imbaga na nakasulag da ot nampappakuy da un kanan da’n, “Patoyon yu nata tagu! Bokona lumbong un matagu!”

²³ Utdi gapappakuyan da kan iwasiwasiwas da dat badut da kan itaballu da dat gabu ud ngatu utdit amod un sulag da. ²⁴ Utdiyon imbilin dit ap-apun dat suldadu utdat tagu na un ilnok da si Pablo utdit kampu da asina imbaga un sabisabidan da un imusan dalapnu matigammuwan da nu apay un amod dit mampapakuy dat Judio kan siya. ²⁵ Utdit mapingil daon dalapnu masabidan, imbagan Pablo utdit opisyal un sumisikad sidit sog-on na un, “Ipalubus kad dit lintog un masabidan nat iRoma un adina payyan nabistigal?”

²⁶ Magngol man dit opisyal tu, inummoy sit ap-apu da ot kanana’n, “Ay ilama lawa nu ngadan nat koom kan siya ta iRoma gayam tuwa tagu!” ²⁷ Utdi, ummoy dit ap-apu kan Pablo inimus un, “Tuttuwa kad un iRoma ka?”

“On,” insungbat Pablo.

²⁸ Ot summungbat dit apun di suldadu un, “Nanggastuwak si dakola pilak udsi nambalinaka tagun di Roma.”

Summungbat si Pablo un, “Yoong iRomaak un naiyabeng.”

²⁹ Utdiyon, dagusa kummunukunud dat suldadu un mamistigal kan siya utdit magngolan da dit imbaga na kan ulay sadit opisyal, ummogyat payon sidit matigammuwana un iRoma si Pablo gaputa siya dit namingil kan siya.

Indatag Da Si Pablo Utdat Sanhedrin

³⁰ Utdi, piyaon dit ap-apun di suldadu un matigammuwan dit ipabpabasul dat Judio kan Pablo. Isunga utdit mabigat, imbilin na un makaan dat kinawad un namingil da kan Pablo kan binilin na dat aap-apun di padi kan sadat Sanhedrin un mammimiting da. Utdi, ummoy na indatag si Pablo utdit sanguwan da.

23

¹ Utdi, intutukkol Pablo dadit losana mammimiting asina kinnanun un, “Susunud ku un kaganakan Israel, kigad nataguwak inggana’t tuwa algaw, naid tigammuk si kingwak ut laweng sidin man-iilan Apudyus.” ² Magngol

man Ananias un kangattuwana padi, imbilin na utdat adani un sumisikad sidit sog-on Pablo un tigpapon da dit sangi na.

³ Utdi, kinnanana Pablo kan siya un, “Si Apudyus ud manigpap kan sika un man-ag-agin. Alig nu ud alisut un pinambalin da un kama nu napolkas ta kuisom okyan sakon un maibasal sit lintog yoong salungasingom dit lintog sinat mampatigpapam kan sakon.”

⁴ Ot kinnanana dat tagu un kaadaniyan kan Pablo un, “Apay in-insultuwom nat kangattuwana padin Apudyus?”

⁵ “Naid ussiya’d tigammuk susunud, un siya dit kangattuwana padi,” kinnanana Pablo. “Ta naikanglit pay-an sidit ugud Apudyus un, ‘Adi yu pabainan nat tagu un mangipangat kan dikayu.’ ”

⁶ Utdit nadlaw Pablo un sadat udum sidat mammimiting, Saduceo da kan Fariseo dat udum indangsol na un nambagbaga un, “Susunud ku, Fariseowak pay ta Fariseo dat ginnapuwak isunga namnamaok un paungalon Apudyus dat natoy ot siya ud gapun tun naidalumak situnsatun.”

⁷ Utdit naibaga na tu, nansisinnungbat dat Fariseo kan dat Saduceo ot nagogwa da un dit mammimiting. ⁸ Ta sadat Saduceo adi da manuttuwa un umungal dat natoy kan adi da pay tuttuwaon un awad anghel onnu kadogwa yoong sadat Fariseo manuttuwa da utdatu un losan. ⁹ Utdi, talona dumgangsol dit pinnaleset dat Saduceo kan dat Fariseo ot sadat uduma mimistulun di lintog un bulun dat Fariseo summikad da ot kinnanana da un, “Naid maodasan mi si laweng situwa tagu. Tuwan nu tuttuwa’n awad ispiritu onnu anghel ud si nakabagbaga kan siya.”

¹⁰ Talona ummengeenget dit sisinnungbat ot kummimut dit ap-apun di suldadu nu manwewwesang da si Pablo. Utdi, binilin na dat suldadu na un dumoba da ta umoy da alan si Pablo dalapnu idallay da utdit kampu da.

¹¹ Utdiya labi nampaila dit Apu utdit sog-on Pablo ot kinnanana un, “Pabilgom nat angos nu. Pinanoknokam dit maipanggop kan sakon situn Jerusalem ot masapula siya pay koom sin Roma.”

Panggop Da Un Patoyon Si Pablo

¹² Mabigat man nan-aanamungan dat piga’n Judio ot insapata da un adi dan talon mangan kan uminum agingga’t mapatoy da si Pablo. ¹³ Nakalimampuluwan dat lalaki un nantutulag. ¹⁴ Utdiyon inummoy da utdat aap-apun dat papadi kan lalallakay ot kinnanana da un, “Talona insapata mi’l losana adi kami’n talon mangan agingga’t mapatoy mi si Pablo. ¹⁵ Isunga kodawon mi kan dikayu kan sidat Sanhedrin un mangipatulud kayu si bilin kan ap-apun di suldadu ta idatong da si Pablo kan dikayu, un kama nu piyaon yu un maawatana kustukustu dit kasu na. Ta nasasaggana kami un umoy mangilpang kan siya sin daan na un dumatong situ.”

¹⁶ Yoong inggaw ud abeng dit sunud Pablo un babai un nakagngol sidit nantutulagan da, ot inummoy sidit kampun dat suldadu ot imbaga na kan Pablo dit panggop da. ¹⁷ Utdi, inayagan Pablo dit osa’n opisyal ot imbaga na kan siya un, “Idallay nu tuwa mamabbagu utdin ap-apu yu ta antu ud ibaga na kan siya.”

¹⁸ Utdi, indallay dit opisyal ot impuyut na utdit ap-apu da un kanana’n, “Inayaganak kan Pablo un balud ot imbaga na un iyoy ku tuwa mamabbagu kan sika ta antu ud ibaga na.”

¹⁹ Utdiyon kinebed dit ap-apun di suldadu dit mamabbagu ot inyadayuna dalapnu maid makagngol si sabali, asina inimusan un, “Ngadan nat ibagam kan sakon?”

²⁰ Summungbat un, “Nantutulag dat pangaton dat Judio un kodawon da kan sika un idallay nu si Pablo nu bigat sidin mammimitingnan da, ta ag-agin piyaon da un maawatan dit kustukustu’n maipanggop sit kasu na. ²¹ Yoong adim okyan tuttuwaon dida ta awad da ud makalimampuluwana lalaki un mangiilpang kan siya. Insapata da un adi da mangan kan uminum agingga’t mapatoy da si Pablo. Nakasagana da un mangipatungpal situwa koon da ot uuwayon da’l ullawa nat ibagam.”

²² Utdiyon binilin dit ap-apun dat suldadu dit mamabbagu un kanana’n, “Adim ibagbaga si udum un imbagam tu kan sakon.”

Asi naon pinadalan.

Indallay Dat Pablo Kan Gubinnadul Felix

²³ Utdit lapuwan dit mamabbagu inayagan dit ap-apun di suldadu dat duwa’n opisyal na ot binilinana dida un, “Mangisagana kayu si duwa’n gasuta suldadu kan pitumpulu’n mangabayu kan duwa’n gasuta gasayangan ta manalan kayu’d Cesarea nu pogpoga’n suyop sooni nu labi.

²⁴ Isaganaan yu pay si Pablo utdat kabayu ut mangabayuwana ot itulud yu kan gubinnadul Felix un maid mapaspasamak kan siya si laweng.”

²⁵ Utdiyon nansulat dit ap-apun di suldadu kan gubinnadul Felix un kanana’n,

²⁶ “Kan sika un nangatu’n gubinnadul Felix. Kapkapiya ka okyan, Apu.

²⁷ “Dinokmaan dan Judio tuwa tagu ot dandani da un pinatoy. Natigammuwak un tagun di Roma ot ummoy kami’t dat suldaduk ud sinalakan. ²⁸ Piyook tigammuwon dit nangidaluman da kan siya isunga indatag ku utdat Sanhedrin. ²⁹ Ot naodasak un naid kingkingwa na si laweng un gapun di mapatoyana onnu maibaludana. Ta sad ipabasul da’l lawa kan siya dit maipanggop sidit lintog da. ³⁰ Utdit matigammuwaka panggop dat Judio un patoyon tuwa tagu dagusa impadalan ku kan sika. Ot imbilin ku pay sidan mamabpabasul kan siya un sika’d mandaluman da. Satun nansulat, Claudio Lisias.”

³¹ Utdiyon tinungpal dat suldadu dit imbilin na kan dida ot inala da si Pablo ot utdiya labi kaysan da inggana’t dummatong da ud Antipatrisa. ³² Mabigat man nangulin dadit adi nangabayu utdit kampu da. Ot sadat nangabayu’l lawa ud nantuluy un nangitulud kan Pablo. ³³ Dumatong da man ud Cesarea intod da dit sulat kan gubinnadul Felix asida inyawat pay si Pablo. ³⁴ Binasan dit gubinnadul dit sulat asina inimusan si Pablo nu singngadan dit ili na. Utdit matigammuwana un iCilicia, ³⁵ kinnanana un, “Donglok kan kuisok sika nu dumatong dat mangidalum kan sika.”

Utdiyon binilin na un maiyoya maandogan si Pablo utdit boloy un pinatuud didit Ali Herodes sidit.

24

Indalum Dat Judio Si Pablo

¹ Lumabas man lima’n algaw, inummoy Cesarea si Ananias un kangattuwana padi un bulun na dat piga’n lalallakay kan inggaw pay osa’n abugadu un mangngadan kan Tertulo. Ummoy da kan gubinnadul Felix ot indatag da dit dalum da kan Pablo. ² Utdit naayagan da si Pablo, inlapun Tertulo un manibaga’t dat ipabasul da kan siya un kanana’n,

“Apu, madaydayawa Gubinnadul! Gapu utnat kalaing nu un mangipangat nabayagona kapkapiya kami uttuwa igaw. Maipagapu kan sika adu un nabalun nakwa un nangkapiyaan tun ili. ³ Singngadan na mana ayan mi’t tun losana linakub tun ili mi bigbigon mi dat nakwaam ot dakol tun yaman

mi kan sika. ⁴ Adi mi piyaon un mataktak ka yoong pangaasim ta anusama donglon tun aboba un palawag mi. ⁵ Ta sigun sit padas mi ga-oogyat tuwa tagu ta gumugulu. Siya ud nangilapu si gulu utdat losana Judio uttun lubung, kan siya ud pangat dat buyut dit osa'n iNazaret. ⁶ Pinadas na paya dimokon dit kinasantun dit timplu ud Jerusalem yoong dinokmaan mi. [Ot kuison mi okyan sidit lintog mi ⁷ yoong dummatong da Lisias un ap-apun di suldadu pati utdat suldadu na ot pinlos da un innala kan dikami. ⁸ Utdiyon imbilin Lisias kan dikami un sika'd umoyan mi mandalum.] * Nu imusam tuwa tagu matigammuwam kan siya dat losana ipabasul mi kan siya."

⁹ Ummampayun pay dat Judio un bulun na utdit dalum ot pinanoknoka da'l losana tuttuwa datu'n imbaga na.

Ingkalintogan Pablo Dit Long-ag Na

¹⁰ Magangput man di, sininyasan Felix si Pablo un mambagbaga. Ot kinnan Pablo un,

"Apu Gubinnadul, tigammuk un nabayag kaon un kuis situn ili mi, siya'd gapuna un malagsakanak un mangipalawag situn kalintogak sinat atubang nu. ¹¹ Nu man-im-imus ka, matigammuwam un naid payyan kagwampulu't duwa'n algaw si lummabas manipud sit ummoyak nandaydayawan kan Apudyus sidin Jerusalem. ¹² Ot utdit ininggawak sidi naid osa si Judio ut nakaila kan sakon un nakasinnungbat onnu nanggulu utdat tagu utdin timplu onnu sinagoga onnu ulay sidin ili'd Jerusalem. ¹³ Ot maid maidatag da ut pammanoknok da utdan ipabpabasul da kan sakon. ¹⁴ Yoong aminok un tuttuwan mandaydayawak kan Apudyus un siya'd nandaydayawan dat ginnapuwan mi ot un-unudok dit Wagas un intudtudun Jesus un kanan da un bokona siya'd kustun tududu. Manuttuwaak pay sidat losana naikanglit sidit lintog Moses kan sidat iblun dat propetan Apudyus sidit. ¹⁵ Mannamnamaak kan Apudyus un padan din mannamnaman datun mamabpabasul kan sakon. Namnamaok un paungalona kan katoy da'l losana tagu, laweng man onnu naba'u. ¹⁶ Isunga talona naammaak sidan losana kook dalapnu adiyak makakokwa't laweng sidin man-ilan Apudyus kan sidan tagu.

¹⁷ "Lumabas man piga'n dagun un naidak Jerusalem, nangulinak ta umoyak mangitod si pilak un maitulung sidat bulun ku un Judio kan umoyak mandatun kan Apudyus sidin timplu. ¹⁸ Madama payyana mandatdatunak sit naka-il-an da kan sakon sidin timplu utdit magangputanon dit ugali un mandadalu. Naid adu si tagu't di ot naid pay gulu. ¹⁹ Yoong ininggaw da ud piga'n Judio un nanligwat sin lakub Asia ot dida okyan sad umoy mandalum nu awad ipabasul da kan sakon. ²⁰ Onnu, sadatu okyana tagu ud mangibaga nu singngadan dit indasan da un basul ku utdit indatag da ud sakon sidat Sanhedrin. ²¹ Satu'l lawa ud magasmok ku'n indangsolu imbaga utdit summikadak sit atubang da un, 'Mabistigalak kan dikayu't tun satuna algaw gaputa manuttuwaak un umungal dat matoy nu timpu na.' "

²² Utdi, gaputa gattoka napatigammuwan si Felix maipanggop sidit Wagas di mantatagu un intudtudun Apu Jesus, pinansaldong na dit mambistigalan da kan Pablo un kanana'n, "Asik ibanag tuwa dalum nu dumatong si Lisias un ap-apun di suldadun di Roma." ²³ Ot binilin na dit opisyal un maituluy un maandogan si Pablo yoong palubusana si akita waya na kan adina iyapa dat gayyom na un umoy tumulung sidat kasapulana.

Si Pablo Utdit Atubang Da Felix Kan Drusila

* **24:8** Naid datu un bersikulu utdan uduma manuskrito.

²⁴ Lumabas man piga'n algaw dummatong da Felix kan Drusila un asawa na un osa'n Judio. Pinaayag na si Pablo ot didingngol da dat imbaga na maipanggop sidit manuttuwaana kan Jesu Kristu. ²⁵ Yoong utdit ipalpalawagon Pablo dat maipanggop si kinalintog, kina-attom un adi mangwa si laweng kan sadit dumakngan dit al-algaw un mangukuman Apudyus, nakakimut si Felix. Ot kinnanana un, "Manalan ka yan. Asik payyan sika ayagan nu awad timpuk." ²⁶ Utdi payona timpu, kanayuna paayagan Felix si Pablo dalapnu kabagbaga na ta mannamnama un itdan Pablo si pilak.

²⁷ Lumabas man duwa'n dagun naisukat si Porcio Festo kan Felix un gubinnadul. Yoong gaputa piyaon Felix un maala dit mampipiyan dat Judio kan siya binaybay-ana si Pablo un dit mababalud.

25

Kindaw Pablo Un Maidaalum Sit Ali Ud Roma

¹ Dummatong si Festo utdin Cesarea dalapnu mantulaya gubinnadul. Ot lumabas man tulu'n algaw inummoy Jerusalem. ² Dummatong man sidi, indatag dat aappun di padi kan pappangat di Judio kan siya dit dalum da kan Pablo. Nakapangpangngaasi da kan Festo ³ un ipadalan na si Pablo ud Jerusalem dalapnu dida'd manguis kan siya, yoong sat panggop da lopangon da utdit dalan. ⁴ Summungbat si Festo un, "Maaandogan si Pablo ud Cesarea ot adi bali ta mangulinak sidi un masapa. ⁵ Ot ibaun yu dat pappangat yu un maibulun kan sakon ud Cesarea dalapnu dida ud mangidatag sit dalum yu kan siya nu awad nakabasulana."

⁶ Ininggaw si Festo utdin Jerusalem si walu onnu simpulu'n algaw asina gummusada nangulin ud Cesarea. Mabigat man inummoy sidit kukuisana ot imbaga na un idatong da si Pablo. ⁷ Makalnok man si Pablo dinalinup dat Judio un nanligwat ud Jerusalem ot inlapu daona man-ibaga't dat adu'n nadagsona ipabasul da kan siya yoong adi da mapanoknokon dida. ⁸ Ot summungbat si Pablo un, "Naid ud kingkingwak si maisuganggang sit lintog mi un Judio onnu utdit timplu kan ulay sit Emperador ud Roma."

⁹ Yoong piyaon Festo un maala dit mampipiyan dat Judio kan siya ot inimusana si Pablo un, "Piyaom kada umoy sin Jerusalem ta siya'd manguisak sidatuwa naipabasul kan sika?"

¹⁰ Yoong summungbat si Pablo un, "Madik Apu, ta antuwakon un sumisikad situn uukkuman di Emperador ud Roma un siya'd lumbonga makuisak. Ot titiggammum un naid gapu'd kingwak si laweng sidan kailiyaka Judio. ¹¹ Nu awad sinalungasing ku ut lintog kan kingwak si laweng un lobbonga mapatoyak maid kimut ku un matoy. Yoong nu maid katuttuwaan nat ipabasul da kan sakon maid makabalina mangiyawat kan sakon kan dida. Kodawok un maiyoy tun kasuk kan Emperador ud Roma."

¹² Utdi, inimusan Festo dat bulun na nu mabalin dit kindaw Pablo ot imbaga da un mabalin. Ot summungbat un, "Gapu ta kindaw nu un si Emperador ud Roma ud manguis kan sika boot padalanon mi ud sika't di."

Si Pablo Utdit Atubang Da Ali Agripa Kan Bernice

¹³ Lumabas man ud piga'n duminggu dummatong da Ali Agripa* kan Bernice un asawa na ud Cesarea dalapnu ida umanggom kan Festo un bagu'n gubinnadul. ¹⁴ Utdiya ininggawan da't di si piga'n duminggu, imbagan Festo kan Ali Agripa dit kasun Pablo un kanana'n, "Awad osa'n balud situ un tinengyan Felix. ¹⁵ Ot utdit ininggawak Jerusalem, nandalum dat aap-apun

* **25:13** Siya si Herodes Agripa II un anak ud Herodes Agripa 1

di padi kan dat lalallakay di Judio kan sakon ot kindaw da un koddongak si Pablo un mapatoy. ¹⁶ Yoong kinnanak kan dida un bokona kadawiyang mi un iRoma un mangiyawat si tagu un naidalum nu daan na un makasinnangu't nat nandalum kan siya dalapnu awad waya na un manungbat sidat ipabasul da kan siya. ¹⁷ Siya'd gapuna un utdit dummatong da uttun Cesarea, adiyak nantaktak. Utdit mabigat ummoyak sin kukuisan ot paindatong ku dit balud. ¹⁸ Ot utdit summikada mambagbaga dat nangidalum kan siya, naid ud imbaga da si nakabasulana un kama't dit ninamnamak. ¹⁹ Nu adi sadolog da'l lawa'n nansisinnungbatan dit maipanggop sidit pammati da un Judio kan sadit tagu'n mangngadan kan Jesus un natoy yoong ibagabagan Pablo un matatagu. ²⁰ Gaputa adik tigammu nu innok un mamistigal situwa kasu, inimus ku kan Pablo nu piyaona un umoy ud Jerusalem ta siyadi ud mabistigalana. ²¹ Yoong kindaw na un maandogan agingga't sadit Emperador ud Roma ud mangoddong kan siya. Ot imbilin ku un maandogan agingga si maipadalan kan Emperador."

²² Utdi, kinnanang Ali Agripa un, "Piyaok paya donglon tuwa tagu."

"Donglom an nu bigat," insungbat Festo.

²³ Kadon sit mabigat, dummatong da Ali Agripa kan Bernice un nangkabablu dat usal da kan talona napadayawan da un nilumnok sidit mimitingan un binulunan dat aap-apun di suldadu kan pappangat didiya ili. Ot imbilin Festo un maidatong si Pablo. ²⁴ Idatong da man imbagan Festo un, "Apu Ali Agripa, kan dikayu'l losana awad situ, antu dit tagu un indalum dat losana Judio kan sakon sidin Jerusalem kan situn Cesarea un ipappakuy da un, Adina lumbong un matagu. ²⁵ Yoong naid maodasak si laweng ut kingwa na un lobbonga mapatoyana. Ot gaputa kindaw na un si Emperador ud manguis kan siya impalubus ku un maipadalan kan siya. ²⁶ Yoong naid nadotok si nakabasulana ut isulat ku kan Apu Emperador. Ot siya'd nampaiyoyak kan siya uttun atubang yu talon kan sika Apu Ali Agripa dalapnu magangput kada maimusam, awad ud maisulat ku. ²⁷ Ta uttun somsomok ku lawenga ibaun ku'l lawa nat osa'n balud kan Emperador un maid nadotok si gapun di nakabasulana."

26

Ingkalington Pablo Dit Long-ag Na Kan Ali Agripa

¹ Utdiyon imbagan Ali Agripa kan Pablo un, "Mabalin nu un mangikalintongan sinat long-ag nu."

Utdi intayag Pablo dit ima na dalapnu guminok da asina nambagbaga un kanana'n,

² "Nadayawa Ali Agripa, nagasatak situwa algaw ta uttun atubang nu ud manungbatak sida'l losana nangidaluman dan bulun un Judio kan sakon.

³ Matalokak gaputa titiggammuma losan dat ugali taku'n Judio kan dat adi taku man-aannamungan. Isunga kodawok kan sika ta anusama donglon datu'n ibagak.

⁴ "Sadang losana kailiyaka Judio titiggammu da dit mantataguk manipud naiyabengak sidin ili mi un Tarsus kan sit ininggawak sidin Jerusalem.

⁵ Titiggammu da kan mapanoknokon da nu piyaon da, un osaak un Fariseo un napegota manguunnud sidit relihiyon taku un Judio. ⁶ Ot gaputa nanamok un matungpal dit insapatan Apudyus sidat ginnapuwan taku un paungalona dat natoy, antuwak sinsatun un mabistigal situn atubang nu. ⁷ Satu un insapatan Apudyus, siya pay ud nanam-on dat kaganakan dat kagwampulu't duwa un aappu taku un matungpal, siya'd gapuna'n mandaydayaw da kan

Apudyus si inalḡaw kan linabi. Apu Ari, gaputa mannamnamaak situwa insapatan Apudyus, siya'd namabasulan dan Judio kan sakon. ⁸ Kan dikayu'l losana naammung, apay ligaton yu un tuttuwaon un paungalon Apudyus dat natoy?"

⁹ "Yoong ulay sakon sidit, sad tigammuk masapula kook ud kaboolaka manuganggang sidat manuttuwa kan Jesus un iNazaret. ¹⁰ Ot siyadi'd kingwaka tuwa'd Jerusalem. Adu dadit paimbalud ku un tagun Apudyus gaputa inittanak sidat aap-apun di padi si kalintogana mangwa. Ot nu makoddongan da un mapatoy, dagusa ampayunak pay. ¹¹ Namin-adu un ummoyak sidat kasinasinagogan di Judio un mamaligat sidat manuttuwa ot pinadas ku un pinapilit dida'n mangibaga si maisuganggang kan Jesus. Gapu't dit amod un sulag ku kan dida inummoyak ulay pay sin adayu'n il-ili dalapnu paligatok dat manuttuwa."

Inul-ulnug Pablo Nu In-inona Un Nambalina Manuttuwa
(Kingkingwan 9:1-19; 22:6-16)

¹² "Siya'd gapuna un inummoyak ud Damasco ot inggaw kan sakon dit kalintogan kan bilin dat aap-apun di padi. ¹³ Ot utdiya inggawak sin dalan si mamatuk, nadayawa Ali, nailak dit silawa nanligwat langit un amo napadda nu sadin init, naipaslang kan sakon kan sidat bulun ku. ¹⁴ Utdi, losan kami un naidugsut sidit pita ot nanggol ku dit ginga un kanana kan sakon sidit bagbaga un Hebreo un, 'Saulo, Saulo, apay palpaligatom sakon? Paligatom pay lawan nat long-ag nu utnata kokkoom un padan dit baka nu ikussad na dit tutuduk.'*

¹⁵ "Utdi inimus ku un, 'Ngadan nu kad Apu?' Summungbat dit Apu un, 'Sakon si Jesus un palpaligatom. ¹⁶ Yoong gumangun ka. Nampailaak kan sika ta dutukak sika un manselbi kan sakon. Sika ud mangipanoknok sidan udum sidan nailama maipanggop kan sakon situwa al-algaw kan uduma ipailak kan sika utdan madoldola al-algaw. ¹⁷ Salaknibak sika utdan padama Judio kan sidan bokona Judio un dida'd mangibaunak kan sika. ¹⁸ Tutuduwam dida dalapnu maila da dit katuttuwaan ot kumaan da utdit kakolpan ot umoy da utdin napadda. Tutuduwam dida dalapnu adi daon paitulayan kan Satanas nu adi paitulayan da kan Apudyus. Ta nu manuttuwa da, mapakawan dat basul da kan maidoga da utdat pinilin Apudyus un tagu na.' "

Imbagan Pablo Dit Talibusu Na

¹⁹ Intuluy Pablo un kanana'n, "Nadayawa Ali Agripa, nanungpalak sidit impailan Apudyus kan sakon un nanligwat langit. ²⁰ Ot inwalagawag ku un masapula ibabawin dat tagu dat basul da kad tuttuwaon da si Apudyus ot ipaila da utdat angwat da un tuttuwa'n nambabawi da. Siyatu'd inwalagawag ku un inlugik ud Damasco asi ud Jerusalem, kan sida'l losana lakub Judea, katon sidan bokona Judio. ²¹ Siyatu ud gapugapun dit nanokmaan dat Judio kan sakon sidit ininggawak sidin timplu ot pinanggop da un patoyon sakon. ²² Yoong aginggana't tuwa algaw tinulutulunganak kan Apudyus ot antuwak situ un mangiwalagawag kan mangipanoknok kan dikayu'l losana tagu'n nangatu man onnu nadoba. Satu'n ibagak siya payon dit imbagan Moses kan dat propetan Apudyus un mapasamak, ²³ un sadit Kristu, masapula mampaligat kan mapatoy ot siya'd umuna un paungalon Apudyus un natoy dalapnu ipatigammu na dit managuwan Apudyus sidan Judio kan bokon Judio ot siyadi dit kama't silaw kan dida."

* **26:14** Sat ugalin dat Judio, awad tutuduk un itudutuduk da't dit baka un mangkokwaon da dalapnu madagdag.

²⁴ Utdiya mampalpalawagan Pablo pinalesetan Festo un kanana'n, "Natingang ka Pablo, sanat amoda inadal nu ud nampatingang kan sika."

²⁵ Yoong summungbat si Pablo un, "Bokona natingangak, Apu gubinnadul Festo. Tuttuwa datu'n ibagbagak kan dikayu kan nalimpiyu tun somsomok ku un mambagbaga. ²⁶ Natulodaka man-ugud gaputa tigammuk un titiggammun Ali Agripa datu'n ibagbagak. Naid duwaduwak un titiggammuna dat losana naipasamak ta bokona nakwa da utdan nalingoda igaw. ²⁷ Apu Ali Agripa, bokon kada manuttuwa ka utdat ingkanglit dadit propetan Apudyus? Titiggammuk un manuttuwa ka."

²⁸ Utdi summungbat si Agripa kan Pablo un, "Utnat somsomok nu maawis nu kad sakon un manuttuwa kan Kristu utnat sin-akitana lawa'n timpu?"

²⁹ Summungbat si Pablo un, "Sin-akitan man onnu andu un timpu, iluwaluk kan Apudyus un sika kan sadatu'n mandodongngol kan sakon situwa algaw mambalin kayu si manuttuwa kan Kristu un kama kan sakon, puwela ullawa'n mabalud kayu."

³⁰ Utdi summikad si Ali Agripa, si Gubinnadul Festo, si Bernice kan dat udum paya ininggaw sisi. ³¹ Utdit makalaksun da, nambabagbagaan da pay lawan un, "Naid kingwan ditu un tagu si laweng un gapun di mapatoyana onnu mabaludana." ³² Ot imbagan Ali Agripa kan Festo un, "Nu Adina okyan kindaw un maiyoy kan Emperador ud Roma tu un kasu na, mabalin taku okyanon un pawayaan."

27

Indallay Dat Suldadu Si Pablo Ud Roma

¹ Utdit maikoddong dit al-algawa mambapulan mi un umoy ud Italia, naipaima si Pablo kan dat uduma balud kan Julio un osa't dat opisyal dat bungguay dat suldadu un mangadan si "Man-aandogon di Emperador."

² Nanlugan kami utdit bapul un nanligwat Adrumeto un mansagsagana un manalan sidan gigillongan di bapul sidin probinsiya'd Asia. Kaysan kami ot bulun mi si Aristarco un iTesalonica utdin probinsiya'd Macedonia.

³ Mabigat man dummatong kami ud Sidon. Naanus si Julio kan Pablo ot pinalubusana un umoy na ilan dat gagayyom na utdi dalapnu maitdan sidat masapul na.

⁴ Utdi, nambapul kami payyan manipud Sidon ot gaputa dupakon dikami utdit bayogbog nangoy kami utdin biik Chipre un maid bayogbog na.

⁵ Dinolmang mi din baybaya adani ud Cilicia kan Pamfilia ot dummatong kami ud Mira utdin Licia. ⁶ Utdi, nangdas dit opisyal dat suldadu si bapul un nanligwat ud Alejandria un manalan ud Italia ot siya ud nangiluganana kan dikami.

⁷ Nambanbannay dit bapul mi si piga'n algaw ot nampaligat kami un dummatong sin adani'd Cinido. Ot gaputa nabayogbog, maid inon mi un umoy man-illong ot intuluy mi utdin biik Creta ot lummaus kami'd Salmon.

⁸ Nampaipaigid kami ot adu dat nampaligatan mi un dummatong sidit osa un igawa mangadanan si Naba'u'n Gigillongan di Bapul un adani't din ili'n Lasea.

⁹ Ot gaputa nabayag dit nataktakan mi, ga-oogyaton dit mambapul ta nagangputon dit Al-algawa Manlanganana Mangan.* Utdi binagbagaan Pablo dida un kanana'n, ¹⁰ "Bubulun, mailaka laweng ninon un ituluy taku'n mambapul ta adu un mayam-ana kalga kan ulay sanat bapul mayam-an ot malmos taku pay."

* **27:9** Sadit Al-algawa Manlanganana Mangan onnu Al-algawa Mapakawanan dat Basul makwa nu maudi'n duminggun di Septiembre onnu lugin di Octobre ot siya'd timpu'n baballiyon.

¹¹ Yoong adin dit opisyal di suldadu pintog dit imbagan Pablo ta sad dingngol naot dit kanan dit kapitan dit bapul kan sat singkuwa utdit bapul. ¹² Ot gaputa lawenga inggawan di bapul dit gigillongan si timpun di kukummogan, kaaduwan sidat nanlugan dit mamiya'n ituluy mi un mambapul ta padason mi un dumatong ud Fenix un ili'd Creta ta siya'd inggawan mi inggana't magangput dit kukummogan. Awad gigillongan sidi un bokona nansangu utdin manligwatan bayogbog.

Dupakon Dit Bali Dit Bapul

¹³ Utdit inggaw nakapsuta bayogbog un manligwat kapon daya, kanan nin dat tagu nu mabalin daona ituluy un mambapul. Ot impangatu da dat sangul, asi miyon intuluy un nambapul un nampaipaigid sidin Creta. ¹⁴ Yoong adina masulit dinumtong dit nabiloga bayogbog un nanligwat lagud sidit pugu. ¹⁵ Dinangkas na dit bapul ot gaputa maligatan kami un manupak sidit bayogbog, impalubus mi'l lawaon un sat bayogbog dit mangidalan sidit bapul. ¹⁶ Naidalatum kami utdit nasal-inana biik dit bang-oga pugu un mangngadan Cauda. Utdi ingkalkaligatan mi un insap-al dit bang-oga bangsa utdit bapul dalapnu Adina mayam-an. ¹⁷ Magangput mana maisap-al dit bangsa, tinakodan da dit bapul si dadakkola lubid dalapnu kumiddot. Utdiyon, gaputa kumimut da nu maisodsod sidit kalaganan sidin adani ud Sirte indoba da dit layab un mangitulung sidit bapul ot binay-an daon dit bapul un idalan dit bayogbog. ¹⁸ Nantulutuluy dit amoda bayogbog kan paluung ot mabigat man inlugi da un nan-idawat sidadit kalga. ¹⁹ Utdit maikatlu'n al-algaw nan-idawat daon sidat uduma alikam di bapul. ²⁰ Ot pigapiga'n algaw un adi kami nakaila si init onnu bituwon ta sad koona'n gumilog dit bayogbog aginggana't naidon dit namnama mi un matagu.

²¹ Nabayaga adi kami nakakan ot summikad si Pablo utdit atubang un kinana'n, "Bubulun, nu dingngolak okyan sidat imbagak un adi taku tengyan ud Creta maid okyan nayam-an kan natalak taku. ²² Yoong sinsatun, pabosolon yu danat angos yu ta maid matoy si osa kan dikayu. Siya'l lawaot ta mayam-an tun bapul. ²³ Ta sat labi nampaila kan sakon dit anghel ud Apudyus un makin-tagu kan sakon kan siya'd daydayawok ²⁴ ot imbaga na un, 'Adika kumimut Pablo, ta masapula mabistigal ka utdin atubang Emperador Caesar. Ot gapu't dit kaasin Apudyus kan sika, matagu pay danat losana bulun nu uttun bapul.' ²⁵ Siyadi bubulun, ot pabosolon yu danat angos yu ta mantalgodak kan Apudyus ot maid duwaduwak un matungpal diya naibaga kan sakon. ²⁶ Yoong masapula maisadsad tun bapul si osa'n pugu."

²⁷ Duwa'n dumingguwan kamiyon un maipalupaluung sidit nabiloga bali utdin baybay Adriatico. Gawan labi man magiknan dadit gumabapul un adani kamiyon si talakdang. ²⁸ Utdi iningos da dit kaadalom dit danum ot naodasan da un duwampulu'n dopa dit kaadalom na. Utdi iningos da payyan sit masulsulit ot simpulu ya lima'n dopaon dit kaadalom na. ²⁹ Kummimut da nu maidongpal dit bapul sidit kabattuwan ot sat kingwa da, inotdag da dat opata sangul sidit ebot dit bapul dalapnu adin dit bapul maligad ot inluwalu da un kumadda okyanon. ³⁰ Sadat gumabapul piyaon da un butikan dit bapul ot inuyud da dit bangsa utdit danum asida ag-agin un umoy manidoba utdat sangul sidit ulun dit bapul. ³¹ Yoong imbagan Pablo utdit opisyal dat suldadu kan sidat suldadu un, "Nu adin datun gumabapul inggaw situn bapul, maid matagu kan dikayu."

³² Utdi pintod dat suldadu dat lubid un nangiyuyud sit bangsa ot binay-an da un naipaluung.

³³ Utdit dandani un kumadda imbagan Pablo un mangan da'l losan. Kanana un, "Duwa'n dumingguwanon un uuwayon yu un maikabas tun bali ot naid pulus nangan kan dikayu. ³⁴ Sinsatun masapula mangan kayu ulay akita lawa dalapnu awad ibilog yu. Ta maida talon maan-anu kan ditaku si ulay osa."

³⁵ Maabus mana ibagan Pablo tu nangala si tinapay ot nanyaman kan Apudyus un iillan da'l losan asina biniik ot nangan. ³⁶ Utdi, kummiya dat angos da'l losan ot nangan da pay. ³⁷ Duwanggasut si pitumpulu ya onom kami un losana ininggaw sidit bapul. ³⁸ Utdit nabsug kami un losan indawat da dat awit un trigo utdit baybay dalapnu lumangpaw dit bapul.

Nayam-an Dit Bapul

³⁹ Utdit kumaddaon, adin dat gumabapul maimatunan dit igid baybay yoong inggaw naila da un tummalakdang un kalaglaganan ot nanaampayunan da un nu mabalin siya'd mangisadsadan da utdit bapul. ⁴⁰ Utdi, pintod da dit silun dat sangul ot binay-an da dida un nilumnod sidit danum ot dagus paya inussagan da dat lubida nangitakod sidat tagwan sidit ebote dit bapul. Asida impangatu dit layab sidit uluwan dit bapul dalapnu sadit bayogboga lawaon dit mangidalan sit bapul sidit igid. ⁴¹ Yoong naisadsad dit bapul sit lagan sidit daan na un makadatong sit igid ot naisuduk dit uluwana isunga adinaon makagidu ot sadit ebote na pay yinam-ayam-an dit nabiloga paluung.

⁴² Sadat suldadu pinanggop da un patoyon dat losana balud dalapnu maid makatapug si mambutik. ⁴³ Yoong sadit opisyal di suldadu inatipa na dida utdit panggop da ta piyaona un matagu si Pablo. Ot sad imbilin na utdat tagu un makatapug, umuna da un lumayug ot manapug da un tumakdang sidit igid. ⁴⁴ Ot sadat udum un adi ud makatapug maitungtung-ud da un mangangpaw sidat kayu un napkis sidit bapul. Siyatu ud kingwa mi un nakatak dang sidit igid ot losan kami'n natagu.

28

Si Pablo Ud Malta

¹ Utdit makatak dang kamiyon un kapkapiya natigammuwan mi un Malta dit ngadan dit pugu. ² Laus dit nansasangailin dat umili't di kan dikami. Nangwa da si apuy un man-aniduwan mi ta inluginaon dit udan kan amod dit kumog na. ³ Utdi, naninup pay si Pablo si simposota kayu ot intunguna't dit apuy yoong nilumtaw dit nagita un ulog gapu't dit pudut ot simpit na dit iman Pablo ot adina mapkis. ⁴ Mailan man dadit umili't di un igaw dit mantattayuna ulog sidit iman Pablo kinnanana da si osaosa kan dida un, "Maid duwaduwa na un kumapatoy tuwa tagu, ta ulay nakalasad sin baybay adina nabutikan dit maidusa kan siya."

⁵ Yoong inwal sin ullawan Pablo dit ulog sidit apuy ot naid pulus pinasigab na. ⁶ Uuwayon da un lumtog dit ima na onnu kaklata lawa un matukasa matoy. Yoong utdit maid mauway da si mapasamak kan siya utdit masulit, naobos dit somsomok da payyan ot kanan da un apudyus si Pablo.

⁷ Sadit pita un adani't dit naisadsadan mi, kuwan Publio un pangat sidiya pugu. Ot naanggom un nama nok kan dikami't dit boloy da kan nanangaili kan dikami si tulu'n algaw. ⁸ Naisammu un amod dit pudut dit aman Publio kan natili pay. Ummoy Pablo inila utdit kuwaltu na ot inluwaluwana. Maabus mana manluwalu inyagpad na dit imana utdit ulun dit masakit ot dagusa kummiya. ⁹ Maipagapu't diya napasamak, nan-idatong pay dat tagu utdat masakit kan siya ot pinapiya na dida. ¹⁰ Ot adu dat intod da un pakdaw da

kan dikami. Utdit manalan kamiyon pinabalunan dikami utdat singngadan na mana masapul mi.

Intuluy Da Pablo Dit Umoyan Da Ud Roma

¹¹ Lumabas man tulu'n bulana ininggawan mi utdi, nanluga kami si osa'n bapul un iniingaw pay sidiya pugu si timpun didiya ageled. Satuwa bapul nanligwat Alejandria ot naitikitik sidit uluwana dat nampingi un mangngadan si Castor kan Poloks.* ¹² Utdi, dummatong kami ud Siracusa ot ininggaw kami't di si tulu'n algaw. ¹³ Manipud sisi, intuluy mi un nambapul ot dummatong kami ud Regio. Mabigat man, manligwat daya dit bayogbog isunga indadawwos mi ot maikagwa'n algaw man dummatong kami ud Puteoli. ¹⁴ Utdit makatak dang kami insangkat mi dat susunuda manuttuwa ot inawis da dikami un makaigaw kan dida si sindumingguwan. Utdiyon nankiyang kami un ummoy Roma. ¹⁵ Sadat manuttuwa ud Roma, nagngolan da un dumatong kami ot inummoy dikami inabat kan dida't din ili un mangngadan Tendaan ud Appio. Sadat udum ummabat da pay sidin igawa mangngadan si Tulu'n Dadaggusan Dat Kakkaili. Mailan man Pablo dida nanyaman kan Apudyus ot napabos-ol dit angos na.

Si Pablo Ud Roma

¹⁶ Utdit dummatong kami ud Roma, napalubusan si Pablo un umoy inggaw sit boloya piyaona yoong masapula awad suldadu si mangandog kan siya.

¹⁷ Lumabas man tulu'n algaw inayagan Pablo dat pappangat di Judio utdiya igaw. Mandatdatong da man kinnanana kan dida un, "Susunuda Judio, naid basul ku utdan kailiyan taku kan naid sinalungasing ku utdan ugali un tinawid taku utdat aappu taku. Yoong dinokmaan sakon sidat Judio ud Jerusalem asida inyawat sakon sidat iRoma. ¹⁸ Utdit bistigalonak sidat iRoma, naid maodasan da si gapun di mamatoyan da kan sakon ot piyaon da ud sakona wayawayaan. ¹⁹ Yoong gaputa umadin dadit Judio, kapilitan un kindaw ku un maiyoy tun kasuk kan Emperador, yoong bokona gaputa piyaok un pabasulon dan kailiyak pay lawan. ²⁰ Siya'd gapuna un pinaayag ku dikayu ta mambabagbaga taku. Piyaok un ipatigammu kan dikayu un sat gapun tun maikikinnawadak, sat pammatik kan Jesus un siya dit namnama taku'n kaganakan Israel."

²¹ Ot kanan da kan siya un, "Maid ud inawat mi si surat ut nanligwat ud Judea si maipanggop kan sika kan naid pay sidan bulana nanligwat sisi ud nangipadamag onnu nangibaga si laweng un maipanggop kan sika. ²² Yoong piyaon mi un donglon nat kasomsomkam ta sanat tududu un uunnudom sugsugangangon da utdat losana igaw."

²³ Utdi, namili da si al-algawa mammimitingon da. Ot utdit dumtong diya algaw aduadu dadit nandatdatong sidit ininggawan Pablo. Nampasin-algaw inggana't labi si Pablo un nangilawlawag kan dida't dit mangiyapuwan Apudyus. Pinanoknokana manipud sidat lintog Moses kan dat ingkanglit dat propetan Apudyus un si Jesus dit Kristu dalapnu awisona okyan dida un manuttuwa. ²⁴ Inggaw da ud udum kan dida un naawisa nanuttuwa yoong sadat udum adi da. ²⁵ Ot kaysan da un nansisinnungbat pay lawan. Yoong utdit daan da un makaskasway imbagan Pablo un, "Tuttuwa pay an dit paimbagan Ispiritu Santu kan Isaias sidat aappu yu ²⁶ un kanana'n, 'Umoy ka ibaga utdatuwa tagu: Makaddongdongol kayu yoong adi kayu makaawat, makailaila kayu yoong adi kayu makaimatun.

* **28:11** Sadatu un pingi dida'd apudyuson dat iGriego ot siya'd mandaydayawan dat gumabapul.

²⁷ Ta sadatu un tagu adi da un talon piyaona paitudtudu ot tinubot da dat inga da kan inuput da dat ata da ta tuwan kada lawa nu makaila da, makagngol da, kan makaawat da ta adi da piyaona mangulin kan sakon dalapnu papiyaok dida,' ” kanan Apudyus.

²⁸ Ot inyanungus Pablo un kanana'n, “Ibagak kan dikayu un naibaunon sidan bokona Judio dit umoy mangitudtudu utdit maipanggop sit managuwan Apudyus ot dumngol da.” ²⁹ Gangputon man Pablo un ibaga tu nangkadalan dat Judio un ummamod dit sisinnungbat da.

³⁰ Duwa'n dagun un ininggaw si Pablo utdit boloya inabangana ot naang-goma nanangaili utdat losana umoy kan siya gumiling. ³¹ Natulod un nan-iwalagawag kan dida utdit maipanggop sidit mangiyapuwang Apudyus kan intudtudu na dit maipanggop kan Apu Jesu Kristu ot naid osa si makaigimau kan siya.

Sat Sulat Pablo Utdat iRoma

Sat Laplapun Ditu'n Sulat

¹ Sakon si Pablo un osa'n manselbeli kan Jesu Kristu. Piniliyak kan Apudyus un mambalina apostoles kan dinutukana'n umoy mangiwalagawag sit Nabalu'n Damaga nanligwat kan siya.

² Insapatan Apudyus sidit aw-awe tu un Nabalu'n Damag un paingkanglit na utdat propeta na utdin nasantuwana ugud na. ³ Satuwa Nabalu'n Damag, maipanggop sit Anak na un si Jesu Kristu un Apu taku. Ot si Jesu Kristu nu maipanggop sit katataguna, naiyanaka kaganakan ali David. ⁴ Yoong nu maipanggop sit kinaapudyus na, napanoknoka un siya'd mannakabalin Anak Apudyus, ta ummungala natoy maipagapu't dit pannakabalin dit Ispiritu Santu. ⁵ Maipagapu kan Kristu, kinaasiyanak kan Apudyus ot pinambalinak un apostoles un manselbeli kan Kristu dalapnu awisok dat losana tagu un manuttuwa kan mantungpal. ⁶ Ot dikayu'n iRoma, maidagamung kayu utdan inayagan Apudyus un mambalina tagun Jesu Kristu.

⁷ Siya'd gapuna'n mansulatak kan dikayu'n iRoma un potpotgon Apudyus kan pinili na un mambalin si tagu na.

Iluwaluk ta si Apudyus un Ama taku kan si Jesu Kristu un Apu taku, kaasiyan dikayu kan ipooy da un kapkapiya kayu.

Piyaon Pablo Un Umoy Sin Roma

⁸ San umuna'n piyaoka ibaga, manyamanak kan Apudyus ot ipadalan ku kan Jesu Kristu tun manyayaman ku gapu kan dikayu'l losan gaputa mandindinamag nat mantututtuwa yu kan Jesu Kristu utdan adayu'n ili.

⁹ Si Apudyus un manselbeliyak situn losana kaboolak un mangiwalagawag sit maipanggop sit Anak na, tigammu na un kanayuna iluwaluwak dikayu nu manluwaluwak. ¹⁰ Nabayagona iluluwaluk un nu piyaona, ipalubus na ta umoyak gumiling kan dikayu. ¹¹ Ta talona piyaoka ilan dikayu dalapnu makaibingayak sidan naispirituwana bindisyun kan dikayu un gumilogan nat pammati yu. ¹² San piyaoka ugudon, mampipinnabilog taku't pammati, mapabilog tun pammatik gapu't nat pammati yu kan mapabilog pay nat pammati yu gapu't tun pammatik.

¹³ Susunud ku un manuttuwa, piyaoka ipatigammu kan dikayu'n namimpiga'n piyaoka umoy ilan dikayu, yoong inggana't tun satun awad manlaplappod kan sakon. Piyaok awisona manuttuwa dan udum kan dikayu un padan dit kingwak sidat udum un bokona Judio utdan uduma ili. ¹⁴ Ta awad loblobbongok sidan losana tagu: inggaw da man sin dakolana ili onnu utdin kabatbatedan, naadalan man onnu naid si adal. ¹⁵ Siya'd gapuna'n adiyak mauwayana umoy manudtudu kan dikayu paya iRoma utdit Nabalu'n Damag.

¹⁶ Bokona ikabain ku un ibaga tun Nabalu'n Damag ta siya'd mangipailan Apudyus sit pannakabalin na un managu utdan losana manuttuwa. Ummuna un naipatigammu utdan Judio asina utdan bokona Judio. ¹⁷ Ta sat Nabalu'n Damag ipatigammu na nu inon Apudyus ibilang dan tagu un nalintog. Ot ibagbagana un maipagapu't pammati ullawa manipud sit lugina inggana't mangkidongana din mapalintogan taku't din man-ila na. Padan

dit paingkanglit na utdit un kanana'n, "San tagu'n imbilang Apudyus un nalintog, matagu't inggaingga maipagapu't pammati na." *

Gumabasul Dan Losana Tagu

¹⁸ Si Apudyus ud langit impatigammu na un dusaona dat losana tagu un adi mandayaw kan siya kan mangmangwa't nadadag. Ta sadit kinadadag da lappodana dit maipatigammuwan dit katuttuwaan. ¹⁹ Sadan mabalina matigammuwan di tagu maipanggop kan Apudyus nalawaga maila da, ta si Apudyus pay lawan dit nangipaila kan dida. ²⁰ Ulay nu adi taku maila si Apudyus, sadan pinaloswa na dan mangipaila't din mannanayuna pannakabalin na kan kinaapudyus na. Manlapu't dit namaloswaana't tun lubung, nalawagona maila datu un kababalin na ot maid lasun dan adi manuttuwa kan siya. ²¹ Tigammu da'n awad Apudyus yoong gagal-on dan adi dayawon kan adi da pay manyaman kan siya. Nambalinota naid selbin dit somsomok da kan adi da makaaw-awat ta nako_lpan dit utok da. ²² Kanan dan nalaing da yoong sat katuttuwaana, naid tigammu da. ²³ Onta adida dayawon si Apudyus un adi matoy ta sad dayawon da, sadat kingwa da un sinan-apudyus un kapadpadan di tagu un matoy, onnu kapadpadan dat losana tumaud, mangkadamang onnu kumayap.

²⁴ Ot siya'd gapuna'n binaybay-an Apudyus didaon un mangkokwa't dan naaalasa pipiyaon dan koon. Ot koon da dan kababbaina makwa utdan long-ag di osaosa kan dida. ²⁵ Nan-awidan da dit katuttuwaana maipanggop kan Apudyus ta sat tuli din tuttuwaon da. Ot sadan paloswan Apudyus dan dayawon da kan manselbiyan da un bokon kan Apudyus un namaloswa utdan losan un siya'd lumbonga maidaydayaw si inggaingga. Amen.

²⁶ Siya'd gapuna un binaybay-an Apudyus didaona mangwa't dan kababbaina pipiyaon di long-ag un koon. Sadat babai adulo_n da dan pada da pay lawana babai un bokona siya'd kokwana. ²⁷ Pada na pay sidat lalaki, ta bokona sadan babai dat adulo_n da, ta sadat pada da'n lalaki dit talona maawisan dit likna da ot koon da dan gabbainana makwa. Ot siya'd gapuna'n laklak-amon da dit dusa un maibagay kan dida't dit nadadaga koko-on da.

²⁸ Utdi, gaputa adida piyaona awaton dan katuttuwaana maipanggop kan Apudyus, binaybay-ana dida un nambalina bokobokon dit somsomok da kan nambanaga bokobokon dan angwat da. ²⁹ Awad kan dida dit losana kalasin di kinadadag. Nagamgam da, lumalaweng da, naapal da, kumapatoy da, sumusubog da, kan umaallew da. Sad in-inapon da'l lawa din mayam-anan dan udum kan umoy da dida is-istolyaon. ³⁰ Lumilikud da, lalawwengon da't Apudyus kan nalaing da'n manginsultu. Kanan da'n nangatu da'n tagu ot ipaspasdayaw da dat long-ag da. Nalaing da'n manomsomok si mambasulana maid payyan nakakwa kan adida pay tuttuwaon dat malong-ag da. ³¹ Talona adida makaaw-awat kan adi da tungpalon dat isapata da. Naid piya kan kaasi da't dan pamilya da. ³² Tigammu da dit lintog Apudyus un madusa't inggaingga dat tagu'n mangkokwa't dan kakamma't dadi yoong itultuluy da kampaya koon. Bokona lawa'n koon da, nu adi talona ayunan da pay dan udum un mangwa't dit padan didit nadadaga koko-on da.

2

Sat Nalintoga Man-uukum Apudyus

* **1:17** San osa'n kaipooyana, san tagu'n imbilang Apudyus un nalintog, matagu'n napasnok sidan koon maipagapu't pammati na.

¹ Utdi, singngadan yu mana mangibaga'n masapula madusa dat tagu'n mangkokwa't nadadag, adiyu ilaksig nat long-ag yu. Ta sanata mangukuman yu kan dida, ukumon yu pay lawan nat long-ag yu gaputa pada yu pay dida'n kumokokwa't nadadag. ² Tigammu taku'l losan un kustu din man-uukum kan mandudusan Apudyus sidan tagu'n mangkokwa't dan nadadaga kakamma't di. ³ Isunga nu ukumon yu dan mangkokwa't laweng yoong koon yu pay dan koko-on da, malisiyan yu kad din mangukuman Apudyus? ⁴ Adiyu tagtagibassiton si Apudyus un kanan yu un adi dikayu dusaon gaputa talona nakaasi kan naanus. Adiyu kad tigammu un nakaasi si Apudyus kan dikayu dalapnu mandadaoli kayu utdat basul yu? ⁵ Yoong gaputa nasukil kayu ot adiyu piyaona mandadaoliyan dat basul yu, paam-amodon yu dit manusaan Apudyus kan dikayu nu dumtong dit al-algawa mangipail-ana't dit sulag na kan nalintoga mandudusa na. ⁶ Utdi un al-algaw, gun-gunaan Apudyus dit kada osa'n tagu sigun sit kingwa na. ⁷ Sadan tagu'n naanusa mangkokwa't napiya kan gangaman da dit mangtodan Apudyus kan dida't kinangatu, dayaw kan mataguwan, itdon Apudyus kan dida dit mataguwana maid kigad na. ⁸ Yoong sadat tagu'n sat long-ag da pay lawan dit ipappapuut da kan adi da umunud sit katuttuwaan ta sat nadadag dat unu-unudon da, nasulasulag si Apudyus un manusa kan dida nu dumatong dit timpuna. ⁹ Losan dat tagu'n mangkokokwa't laweng mapaligat da ot maid ayoayon dat somsomok da utdat ligat da, talon sidat Judio kan padana pay sidan bokona Judio. ¹⁰ Yoong sadat mangwa't napiya, itdan Apudyus dida't kinangatu, dayaw kan naginoka somsomok, talon sidat Judio kan padana pay sidan bokona Judio. ¹¹ Ta si Apudyus, naid idumdumana nu mangukum.

¹² Utdi, gaputa adin dat bokona Judio tigammu dit lintog Apudyus, bokona ibatay Apudyus dit manusaana kan dida utdit lintog. Yoong sadat Judio un dida'd nanigammu't dit lintog, maukum da un maibatay sit lintog. ¹³ Ta utdit man-iilan Apudyus, bokona sadat manigammu't lintog dat ibilang na un nalintog, nu adi sadat manungtungpal sidat ipakwan dit lintog. ¹⁴ Sadat bokona Judio, naid tigammu da't dit lintoga ingkanglit Moses, yoong nu koon da dit napiya un kama't dit ipakwan dit lintog, siya'd mangipaila un awad lintog sit somsomok da. ¹⁵ Maibasal sit angwat da ipaila da un doda'n iinggaw dit lintog Apudyus sit somsomok da ot panoknakan dit somsomok da un tuttuwa. Ta nu mangwa da't napiya, tigammu da'n napiya kan nu mangwa da't laweng, tigammu da paya laweng ta pabasulon pay lawan dit somsomok da dida. ¹⁶ Ot sigun situn Nabalun Damag un itudtuduk nu dumtong dit al-algawa mampaukuman Apudyus sidat losana tagu kan Jesu Kristu, ukumona'l losan dat awad sit somsomok da kan sadat nalimoda kingkingwa da.

Sadat Judio Kan Sat Lintog

¹⁷ Dikayu'n padaka Judio, kanan yu un Judio kayu ot manalgod kayu't dit umunudan yu utdit lintog. Ipasindayaw yu un tagu dikayu kan Apudyus. ¹⁸ Kanan yu un tigammu yu dit piyaon Apudyus ipakwa kan tigammu yu dit napiya gaputa awad dit lintoga nakaadalan yu. ¹⁹ Maid duwaduwa yu un dikayu'd lumbonga mangipuyut sidat nakulap kan manilaw sidat iinggaw sit kakolpan gaputa naid tigammu da kan Apudyus. ²⁰ Kanan yu un dikayu'd lumbonga mangisulu't dat adi manigammu't dan kustu kan manudtudu't dat kama't abenga naid si tigammu gaputa awad dit lintog kan dikayu un manigammuwan sit kustu kan sat katuttuwaan. ²¹ Ot nu tudtuduwan yu danat udum, apay adiyu tudtuduwan nat long-ag yu? Itudtudu yu un masapula maid man-akaw yoong apay man-akaw kayu? ²² Itudtudu yu un

masapula maid manog-on si bokona asawa na, yoong sog-onon yu mit danat bokona asawa yu. Lawengon yu dat sinan-apudyus yoong akawan yu mit dat timplun inggawan da. ²³ Ipasindayaw yu un tigammu yu dit lintog Apudyus yoong ibabbain yu si Apudyus sidit mansalungasingan yu utdit lintog na. ²⁴ Ot tuttuwa dit naikanglita ugud Apudyus un, “Mambagbaga dat bokona Judio si lawenga maisuganggang kan Apudyus gapu kan dikayu’n Judio.”

²⁵ Awad selbin dinat nampatulgiyan yu nu tungpalon yu nat lintog Apudyus, yoong nu salungasingon yu dit lintog, maid mit laing selbi na ta kama kayu payon sidan bokona Judio un bokona tagun Apudyus. ²⁶ Padana pay nu manungpal sidit lintog dit bokona Judio’n adi natulgiyan, kama payon nu natulgiyan sit man-iilan Apudyus. ²⁷ Isunga sadat bokona Judio un manuttuwa’t dit lintog Apudyus ulay nu adi da nampatulgi, panoknoka da un lobbong na un madusa kayu’n Judio. Ta tuttuwa’n natulgiyan kayu yoong salsalungasingon yu mit dit lintog Apudyus. ²⁸ San kinaJudio, bokona maimatunan sit umunudan si ugali onnu mampatulgiyan di osa’n tagu. ²⁹ Sa’d gattoka Judio un tagun Apudyus, sadit naobos si aangson. Bokona sat matulgiyan dit long-ag na, nu adi sat maobosan dit nadadaga aangsona. Yoong bokona sadit naikanglita lintog dit mangobos kan siya nu adi si Ispiritu Santu. Bokona tagu dit mangidayaw kan siya nu adi si Apudyus.

3

San Mangatiwan Dan Judio

¹ “Ot nu kama’t di, ngadan din mangatiwan dan Judio utdan bokona Judio nu? Ngadan din selbin din matulgiyan nu?” ² Talona adu dan mangatiw taku’n Judio utdan bokona Judio. Umuna, ditaku dit nangitalgodan Apudyus sit naikanglita ugud na. ³ Yoong inona nu adin dat udum kan ditaku tungpalon dat ibaga da, piyaona kada ugudon un adin pay Apudyus tungpalonon dan sapata na? ⁴ Tungpalona kampay! Bokona mantuli si Apudyus ulay nu losana mantuli dan tagu. Kanan dit naikanglita ugud maipanggop kan siya un, “Dalapnu nalawaga maila din kinalintog nu utdan ugud nu kan mangabak ka nu maidalum ka.”

⁵ Yoong nu sat mangwaan taku’t nadadag ilatak na dit kinalintog Apudyus, mabalin kad un kanan taku un bokona nalintog si Apudyus nu dusaona ditaku gapu’t kinadadag taku? (Bokona kuwaka kasomsomkan tu nu adi doda’n siya’d somsomok di tagu.) ⁶ Bokon, ta nu adin Apudyus dusaon dat makabasul bokonona nalintog din koona. Ot nu bokona nalintog din koona, Adina mabalina siya’d mangukum sidan losana tagu.

⁷ Mabalin un kanan di tagu un: “Yoong nu mailatak dit kinatuttuwan Apudyus maipagapu’t dit mantuliyak, bokon kada maidayawan Apudyus di? Apay un ibilangaka gumabasul?” ⁸ Yoong nu siya’d kanan yu di, apay adi taku’l lawa kanan un, “Koon taku dan nadadag dalapnu mailatak din napiya?” Ta tuttuwa’n awad da ud mangin-insultu kan sakon ot ipabasul dan siya’d itudtuduk di, yoong man-ibabalang da paya lawa. Ot siya’d gapuna’n maibagaya madusa da.

Naid Tagu’t Nalintog

⁹ Utdi, napipiya kad din kasasaad dan Judio nu sadan bokona Judio? Bokon! Ta impatigammukona mampapada dan losana tagu un iyapuwat di basul, Judio man onnu bokona Judio. ¹⁰ Kanana’t din naikanglita ugud Apudyus un:

“Naid ulay osa’t nalintog si tagu. ¹¹ Naid osa’t makaawat sit katuttuwaan, naid osa’t gumamgama makatigammu kan Apudyus. ¹² Losana tagu, nan-awidan da’t Apudyus ot nambalin da un naid si selbi un tagu. Naid osa’t mangwa’t napiya, ulay osa. ¹³ Kama’t lobona mantatakang dat sangi da gapu’t dat nangkadadaga ugud da. Paspasiga tuli dat ibosway da. Makayam-an dat ugud da un kama’t gitan di ulog. ¹⁴ Napnu dat sangi da’t nangkapapaita iliw. ¹⁵ Nalasu’n sumugat da kan kumatoy da. ¹⁶ Losana ayon da, awad yam-anon da kan paligaton da ut tagu. ¹⁷ Talona naid sit somsomok da dit makatimpuyug si pada dan tagu. ¹⁸ Adi da’n talon umogyat kan Apudyus.”

¹⁹ Siyadi dit ugud Apudyus ot titiggammu taku un sadat tagu’n idaddalan dit lintog dit mampooyan datu. Isunga talona maid mailasun di tagu nu mangukum si Apudyus ta losana tagu’t tun lubung nakabasul. ²⁰ Ta naid tagu’t nalintog sin man-iilan Apudyus gapu’t manungpalana’t dit lintog, ta sat selbin dit lintog ipatigammu na un nakabasul dat tagu.

Sat Mampapalintog Apudyus Si Tagu

²¹ Yoong sin satun, impatigammunon Apudyus nu inona’n ibilang nat osa’n tagu un nalintog. Ulay da Moses kan dat uduma propetan Apudyus, imbaga daon dit maipanggop situ utdat iblu’n ingkanglit da. Bokona maipagapu’t umunudan di tagu utdan lintog dit gapun dit mangibilangan Apudyus un nalintog nat osa’n tagu, ²² nu adi maipagapu’t pammati kan Jesu Kristu. Losana tagu’n mantalgod kan manuttuwa kan Jesu Kristu, maibilanga nalintog gaputa maid tagu’t idumduman Apudyus. ²³ Ta losana tagu nakabasul da ot adayu dit kasasaad da utdin kinangatun Apudyus. ²⁴ Yoong gapu utdit kaasi na naibilang taku’n nalintog maipagapu’t dit kingwan Jesus un nangwaya kan ditaku. Ligalun Apudyus tu un napalintogan taku.

²⁵ Ta induya na si Jesus un mapatoy dalapnu maipagapu utdit dala na, mabayadan dat basul dat losana tagu’n mantalgod kan siya. Kingwan Apudyus di un mangipail-ana’t dit kinalintog na, ulay nu adina dinagusa dinusa dat basul dat tagu’t dit gapu utdit kinaanus na. ²⁶ Kingwa na di, dalapnu uttun satun ipaila na dit kinalintog na kan ipaila na un ibilang na un nalintog dat tagu’n mantalgod kan Jesus.

²⁷ Ot sin satunon, ngadan dit mabalina ipasdayaw taku’n Judio? Naida pulus! Ta apay? Onta, bokona sat mantungpalan taku’t dan linlintog din gapun din mapalintogan taku nu adi maipagapu ullawa’t mantalgodan kan manuttuwaan kan Jesus. ²⁸ Ta tuttuwaon taku un ibilang ditaku kan Apudyus un nalintog maipagapu’t dit pammati taku kan Jesu Kristu un abus, bokona gapu’t dit manungpalan taku’t din lintog.

²⁹ Kadon, sadan Judio kad ullawa dan makin Apudyus kan Apudyus? Bokon. Siya’d Apudyus pay dan bokona Judio. ³⁰ Ta os-ossaan si Apudyus ot mampapad-ona’n ibilang dan Judio kan bokona Judio un nalintog sit man-ila na maipagapu’t dit pammati da kan Jesu Kristu. ³¹ Kad, sin sadinon piyaona kad ugudon un man-awidan takuwon dit lintog Apudyus, nu manuttuwa taku kan Jesu Kristu? Bokon, ta nu manuttuwa taku kan Jesu Kristu amodoton un tuttuwaon taku dit lintog Apudyus.

4

Sat Mantuladan Un Impailan Abraham

¹ Somsomkon taku dit Abraham un inapu taku’n Judio. Maibasal sit padas na, ngadan dit tigammu taku maipanggop sit mapalintogan di tagu? ² Nu maipagapu’t dat nabalun kingkingwana dit nangibilangan Apudyus kan

siya un nalintog, awad maipasdayaw na utdat tagu, yoong Adina mabalina maipasdayaw kan Apudyus. ³ Onta kanana't dit naikanglita ugud Apudyus un, "Tinuttuwan Abraham dit insapatan Apudyus ot gapu utdit pammati na, imbilang Apudyus un nalintoga tagu."

⁴ Padan nat tagu, mangkokwa dalapnu matangdanan. Bokona maibilanga kodaw na dit tangdan na gaputa siya'd sungbat didit nabannugana. ⁵ Yoong sat tagu'n bokona mantalgod sidan nabalū un koonā nu adi mantalgod kan Apudyus un siya'd mangibilanga nalintog dan gumabasul, ibilang Apudyus un nalintog gapu utdit pammati na. ⁶ Siyatu dit piyaon dit David ugudon sit imbaga na un, nagasat dat ibilang Apudyus un nalintog un bokona maipagapu't kingwa da. ⁷ Kinnanana un:

"Nagasat nat tagu'n pinakawan kan niliuwan Apudyus dat basul na!

⁸ Nagasat nat tagu'n adinon Apudyus sosomkon dat basul na."

⁹ Ot ditaku kada lawa'n Judio un natulgiyan tun ug-ugudona un nagasat? Bokon! Nagasat pay dan bokona Judio un adi natulgiyan gaputa manuttuwa da. Tigammu taku un imbilang Apudyus si ama taku'n Abraham un nalintog gapu't dit pammati na. ¹⁰ Kapiga dit napalintogana? Sidit daan na un natulgiyan onnu utdit naabus? Utdit daan na payyana natulgiyan, imbilangon Apudyus un nalintog si Abraham. ¹¹ Ot sadit natulgiyana dit mangil-an un imbilangon Apudyus un nalintog gapu't pammati na. Kama't di dit nakwaana dalapnun siya'd mambalina pannakaaman dadit losana adi natulgiyan un manuttuwa kan Apudyus un sat manuttuwaan da ud gapun dit mangibilangan Apudyus kan dida un nalintog. ¹² Padana pay un si Abraham dit pannakaaman dadit Judio un natulgiyan, yoong bokona sat natulgiyan da ullawa dit gapuna, nu adi sat manuttuwaan da kan Apudyus un padan dit nantututtuwan Abraham sit daan na payyan natulgiyan.

Awaton Taku Dit Insapatan Apudyus Maipagapu't Pammati

¹³ Utdit aw-awe, insapatan Apudyus kan Abraham kan sidat kaganakana un mangkuwa da tun lubung, yoong bokona sat nanungpalan Abraham sidat lintog Apudyus dit gapuna, nu adi gaputa naid duwaduwa na utdit imbagan Apudyus kan siya. Ot gaputa nanuttuwa, imbilang Apudyus un nalintog. ¹⁴ Ta nu tungpalon Apudyus dit insapatana maibasal sit manungpalan taku't dat linlintog na, naid selbin dit pammati taku kan maid pay selbin dit insapata na ta maid makagun-ud gaputa adi taku makatungpal sidat losana ipakwan dat lintog na. ¹⁵ Sat katuttuwaana, sadat lintog dat mangtod si gapun di sumulagan Apudyus kan mandusaana kan ditaku gaputa adi taku makatungpal. Nu naid lintog, naid pay salungasingon taku.

¹⁶ Siya'd gapuna un pammati dit gapun dit mangtodan Apudyus sit insapatana dalapnu maila un ingkaasi na. Ot maid duwaduwa na un awaton dat losana kaganakan Abraham, bokona lawan sadat umun-unud sidan lintog nu adi losana manuttuwa kan Apudyus un padan dit nantututtuwan Abraham un siya'd pannakaama taku'l losana manuttuwa. ¹⁷ Kanana't dit naikanglita ugud Apudyus un, "Pinambalin ku'd sika'n pannakaaman dat tagu't dan aduadu'n ili." Si Abraham dit pannakaama taku'l losana manuttuwa utdin man-iilan Apudyus. Ot si Apudyus un tinuttuwana, siya'd makaboolā mampaungal sidan matoy kan mampaloswa utdan maid. ¹⁸ Nanuttuwa't Abraham kan nannamnama un matungpal dit insapatan Apudyus kan siya un mambalina aman di adu'n tagu ulay nu adi naon mabalina makwa. Ta insapatan Apudyus kan siya un kanana'n, "Gumanak ka si adu'n kama't din kaadun dan bituwon."

¹⁹ Utdiya timpu, dandaniyona singgasut dit tawon na kan Adina payon makaabeng si Sara un asawa na yoong adina'n talon kummapsut dit pammati na utdit somsomkona dit long-ag na un alig na ud natoy ta lakayon. ²⁰ Gasissiya dit pammati na ot bokona nanduwaduwa't dit insapatan Apudyus. Gummilogot dit pammati na ot indaydayaw na si Apudyus. ²¹ Talona tinuttuwa na un kaboolan Apudyus un tungpalon dit insapata na. ²² Ot gapu't dit pammati na, "imbilang Apudyus un nalintog."

²³ Yoong sadiya naikanglita ugud un kanana'n, "imbilang Apudyus un nalintog," bokona lawa'n si Abraham dit maipooyana, ²⁴ nu adi maidagamung taku pay. Ta ibilang ditaku pay kan Apudyus un nalintog gapu't manuttuwaan taku kan siya'n nampaungal kan Jesus un Apu taku.

²⁵ Impalubus Apudyus un mapatoy si Jesus dalapnu mabayadan dat basul taku kan pinaungal na dalapnu maibilang taku'n nalintog, nu mantalogod taku kan siya.

5

Sat Nambanagan dit Napalintogan Taku

¹ Ot sinsadinon ta imbilang ditakuwon kan Apudyus un nalintog gapu't pammati taku, naikapiya taku kan Apudyus gapu't dit kingwan Apu taku'n Jesu Kristu. ² Maipagapu kan siya, naidagamung taku pay un manlak-am sin kaasin Apudyus ot mapadpadasan takuwon sin satun. Matalok taku gaputa namnamaon taku'n maidagamung sit nakaskasdaawa kinangatu na. ³ Yoong bokona sadi ullawa dit matalokan taku, nu adi matalok taku pay sidan manligatan taku ta tigammu taku'n sadan ligat, siya'd makasuluwan taku'n umanus. ⁴ Ot nu naanus taku, mambanaga anamungan Apudyus ditaku ot nu anamungan Apudyus ditaku, awad namnama taku. ⁵ Ot bokona madismaya taku utdan namnamaon taku gaputa naabusa impailan Apudyus dit gattoka mampipiya na. Intod Apudyus si Ispiritu Santu kan ditaku un mangipaila utdit mampipiyana.

⁶ Ta utdit ustu'n timpu un naid kaboolan taku'n mangwa't ustu, natoy si Kristu un maipooy kan ditaku'n gumabasul.

⁷ Nasigaba makwa un sanat osa'n tagu itdona nat long-ag na un managu nat osa'n tagu'n nalintog. Mabalin un awad mangitod si long-ag na maipagapu't managuwana't bulun na un nabalun tagu. ⁸ Yoong impailan Apudyus dit gattoka mampipiya na kan ditaku ta utdit talona gumabasul taku payyan, natoy si Kristu un siya'd naisalit kan ditaku. ⁹ Ot sinsadinon ta maibilang takuwon un nalintog maipagapu utdit dalana, amo ilisi ditaku kan siya utdit mandusaan Apudyus nu dumatong dit timpu na. ¹⁰ Ta utdit kabusul taku payyan si Apudyus, naikapiya taku kan siya maipagapu utdit natoyan Kristu un Anak na. Ot sinsatun ta naikapiya taku kan siya, amodotona taguwon ditaku, ta matatagu. ¹¹ Yoong bokona lawa'n siyadatu dan matalokan taku nu adi mantatalok taku pay gapu kan Apudyus ta ingkapiya na ditaku kan siya maipagapu kan Jesu Kristu un Apu.

Sat Nandumaan Dit Kingwan Da Adan Kan Kristu

¹² Maipagapu utdit osa'n tagu, nailugi dit basul situn lubung. Ot gapu utdit basul na nambanaga awad katoy. Kadon nansaknap dit katoy sidan losana tagu gaputa losana tagu nakabasul. ¹³ Doda'n nambasulon dat tagu't tun lubung utdit daan payyan Apudyus itdon dat lintog na kan Moses, yoong gaputa naid payyan lintog, bokona naibilanga nansalungasing da. ¹⁴ Yoong

manipud sit timpun Adan inggana't dit timpun Moses, nantulay dit katoy* sidat losana tagu, ulay nu bokona sinalungasing da dit bilin Apudyus un padan dit kingwan Adan.

Si Adan awad maipadaana kan Kristu un naisapata't dit un dumatong. ¹⁵ Yoong bokona nampada dit nambanagan dit kingwa da. Amod dit naidumaan dit ligalun Apudyus sidit basul Adan. Tuttuwa'n nambanaga matoy dan losana tagu gaputa nambasul dit ossaana tagu. Yoong am-amod dit kaasin Apudyus kan sadit ligalu na utdan aduadu'n tagu maipagapu't dit kaasin Jesu Kristu.

¹⁶ Siyatu payyan osa un nandumaan dit ligalun Apudyus sidit basul Adan. Gapu utdit ossaana basul Adan, nakoddongana masapula madusa dat losana tagu. Yoong naiduma dit ligalun Apudyus ta ulay nu amoamod dit basul dat tagu, mabalina mapakawan kan mabalina maibilang da un nalintog.

¹⁷ Nu nambanaga matoy dan losana tagu gapu utdit basul dit ossaana tagu, am-amodot din nambanagan dit kingwan didit osa'n tagu un siya si Jesu Kristu. Ta gapu't dit kingwa na, losana mangawat sit kaasin Apudyus kan sadit ligalu na un kinalintog, ganason da dit mataguwan dat inggaingga kan maidagamung da kan Kristu un mangiyapu.

¹⁸ Kad sidi, nu inon dit basul dit ossaana tagu nambanag si madusaan dat losana tagu, padana pay un sadit nalintoga kingwan Kristu, nambanag si mapawayaan kan mataguwan dan losana tagu. ¹⁹ Ta nu nambalina gumabasul dat losana tagu maipagapu't dit adin Adan nanungpalan sidit bilin Apudyus, padana pay un mambalina nalintog dan losana tagu'n manuttuwa maipagapu't dit nanungpalan Kristu utdit imbilin Apudyus kan siya.

²⁰ Intod Apudyus dat lintog na dalapnu amo mailan dan tagu din umadaduwon dan basul da, yoong utdin umaduwon dan basul di tagu, umamamod pay din kaasin Apudyus. ²¹ Kadon, utdin mangitulayan di basul sidan tagu un mampooy si matoyan kan maisinaan da kan Apudyus, mantulay payon din kaasin Apudyus sidin mangibilangana kan dida un nalintog un mampooy si mataguwan dat inggaingga maipagapu utdit kingwan Jesu Kristu un Apu taku.

6

Matatagu Taku Gapu Kan Kristu

¹ Utdi, mabalin kad un itultuluy taku'n makabbasubasul dalapnu amo makaasiyan si Apudyus kan ditaku? ² Adina mabalin. Ta nu maipanggop si basul natoyon dit likna taku'n mambasul. Inonan makabasubasul taku payyan nu? ³ Sakad nu adiyu tigammu un sidit nabunyagan taku un mangipaila't dit naidagamungan taku kan Kristu, naidagamung taku payon sit natoyana. ⁴ Isunga utdit nabunyagan taku, alig na un naidagamung taku't dit natoyan kan nailbonana. Yoong gaputa ummungal maipagapu't nakaskasdaawa pannakabalin Ama na, alig na un napaungal taku payon ot masapula matagu taku un maisayun situn bagu'n mataguwan taku.

⁵ Ta nu naidagamung taku kan Kristu utdit natoyana, maid duwaduwana un naidagamung taku pay kan siya utdit napaungalana. ⁶ Tigammu taku un sadit doda'n gumabasula kinatatagu taku, nailansa un naidagamung kan Kristu utdit nailansaana't dit kulus dalapnu makaan dit kababalin dit kinatatagu taku'n gumabasul kad, adi takuwon papuyung si basul. ⁷ Ta nu matoy nat osa'n tagu, mawayaanon sit pannakabalin di basul. ⁸ Ot nu tuttuwaon taku'n naidagamung taku't dit natoyan Kristu, tuttuwaon taku

* **5:14** Sat piyaona'n ugudon, natoy dat tagu gaputa sat bayad di basul, katoy.

payon un matagu taku'n maidagamung kan siya. ⁹ Ta tigammu taku un si Kristu un ummungala natoy, adina'n talon matoyon ta maidon mabalinan katoy kan siya. ¹⁰ Ot gaputa natoy si Kristu, naida talon pannakabalin di basul kan siya. Ot mataguwon un maipooy sit maidayawan Apudyus. ¹¹ Ot pada na pay kan dikayu, masapula ibilang yu un natoy kayuwon nu maipanggop si basul yoong matatagu kayu nu maipanggop si manselbiyan yu kan Apudyus gapu utdit naiyossaanan yu kan Kristu.

¹² Isunga masapula adi yuwon ipalubus nat long-ag yu un iyapuwan di basul, un adi yuwon koon dat lawenga pipiyaon di long-ag. ¹³ Adi yu ipalubus nat ulay osa'n paltin di long-ag yu un iyapuwan di basul ot mausala mangwa't nadadag. Idatun yuwot nat long-ag yu kan Apudyus un mangiyapu, ot ipalubus yu nat losana paltin dinat long-ag yu un mausala mangwa't nalintoga maibagay sidat tagu'n naibilanga natoy yoong pinaungal Apudyus. ¹⁴ Adi naon mabalina iyapuwan dikayu kan basul ta bokona matatagu kayu un manguunnud sit lintog nu adi maipagapu't dit kaasin Apudyus.

Masapula Koon Taku Dat Nalintog

¹⁵ Utdi, gaputa matatagu taku gapu't dit kaasin Apudyus un bokona gapu't mantungpalan taku't lintog, mabalin kada makabasubasul takuwon? Adina mabalin nat! ¹⁶ Titiggammu yu un nu singngadan dit mampaiyapuwan yu un tuttuwaon yu, puyung dikayu kan siya. Nu paiyapu kayu't basul, mambanaga matoy kayu un maisina kan Apudyus. Yoong nu paiyapu kayu kan Apudyus, ibilang dikayu kan siya un nalintog. ¹⁷ Inyapuwan dikayu't basul sidit, yoong yaman kan Apudyus ta inyaangos yu un tinuttuwa dit katuttuwaana naitutudu kan dikayu. ¹⁸ Kadon, nawayaan kayuwon sit pannakabalin di basul yu ot nambalin kayu't puyung un mangwa't nalintog. ¹⁹ Iyalig ku't gagangaya makmakwa dalapnu nalasu un maawatan yu. Utdit damu, impalubus yu dat nadumaduma'n paltin di long-ag yu un iyapuwan dat gabbain kan nangkaisawa makwa ot ummamoamod dit kinadadag yu. Yoong sin satunon, masapula ipalubus yu payon nat losana long-ag yu un iyapuwan di kinalintog dalapnu nasantuwan kayu.

²⁰ Utdit puyung dikayu payyan di kinadadag, adina nasapul un koon yu dat nalintoga makwa. ²¹ Yoong ngadan dit nagungguna yu utdadit kingkingwa yu un nadadaga siya'd gapun dit mabainan yu uttun satun? Naid! Katoy dit mambanagana. ²² Yoong sinsatunon winayaan dikayuwon kan Apudyus sidan basula namuyung kan dikayu. Nambalin kayuwona puyung na. Ot sat magungguna yu, sat mataguwon un nadalus un mambanag si mataguwon yu si inggaingga. ²³ Ta sat dusan di basul, katoy* yoong sadit itdon Apudyus un ligalu na kan ditaku, sadit mataguwana maid si kigad maipagapu't dit naidagamungan taku kan Jesu Kristu un Apu taku.

7

Sat Maipadaan Tun Naidagamungan Taku Kan Kristu

¹ Susunuda manuttuwa, tigammuka maawatan yu tun ibagak gaputa tigammu yu dit maipanggop sit lintog un, nu matattagu nat osa'n tagu masapula umunud sidan lintog. ² Padan di osa'n babai'n awad si asawa, adin dit lintog ipalubusa mangasawa't udum nu matattagu payyan dit asawa na. Yoong nu matoy dit asawa na, mawayaanon sidit lintog ot mabalina umbos mangasawa. ³ Siya'd gapuna'n nu sumip-un si sabali'n lalaki nu

* **6:23** Sat piyaona'n ugudon tun katoy, sat maisinaan kan Apudyus kan madusaan sin impiyelnu't inggaingga.

matattaguwan payyan dit asawa na, mapabasul si dagdag asigun sit lintog. Yoong nu natoyon dit asawa na, mawayaan sit lintog ot bokonona mapabasul si dagdag nu mangasawa'n obos.

⁴ Ot pada na pay kan ditaku'n susunuda manuttuwa. Nawayaan takuwon sidat lintog gaputa naipangkatoy taku kan Kristu utdit natoyana. Kadon, waya takuwona maidagamung kan Jesu Kristu un ummungal kan katoy dalapnu mamunga tun manselbiyan taku kan Apudyus. ⁵ Ta utdit nangun- unudan taku't dat pipiyaon di long-ag taku'n koon, amo pinabilog dit lintog dit gumabasula kinatatagu taku, ot kingwa taku dat lawenga mambanag si matoyan taku un maisinaan kan Apudyus. ⁶ Yoong sinsatun, gapu utdit naidagamungan taku kan Kristu utdit natoyana nawayaan takuwon sidat lintoga namuyung kan ditaku. Kad, manselbi takuwon kan Apudyus un idaddalan Ispiritu Santu, bokonona sadat lintog dat uunnudon taku.

Sadit Lintog Kan Basul

⁷ Ot sinsadinon, ngadan nat makanan taku? Makwa kad un ibaga taku'n laweng dat lintog? Bokon! Ta nu naid dat lintog adik natigammuwan nu ngadan dit basul. Kama't din agum, adik okyan natigammuwan un laweng din man-agum nu adi siya'd kinnan dit lintoga, "Adi ka man-agum." ⁸ Yoong utdit natigammuwak tu un bilin, gummilog dit gumabasula kinatataguk un nampakwa kan sakon sidan losana ilan di kinaagum. Ta nu naid lintog, naid pay kaboolan di basul. ⁹ Matattaguwak utdit naid payyan tigammuk sit lintog. Yoong utdit natigammuwak dit lintog, napukaw dit gumabasula kinatataguk ot natoyak.* ¹⁰ Sinsadinon, sadit lintoga maigapuwan dit mataguwak si inggaingga, siya oton dit maigapuwan dit maisinaak kan Apudyus si inggaingga. ¹¹ Maipagapu utdit lintog, ginundawayan tun gumabasula kinatataguka inallilaw sakon ot nambanag si maisinaak kan Apudyus.

¹² Isunga maid mapabalawan dit lintog gaputa nasantuwan, padana pay sidan bilbilin, nasantuwan, ustu kan nabalua da. ¹³ Utdi, piyaona kada ugudon un sadit nabalua'n lintog dit maigapuwan dit maisinaak kan Apudyus? Bokon! Sadit gumabasula kinatataguk dit gapuna. Nausal dit nabalua'n lintog dalapnu maipaila un nambasulak ot mambanag si matoyaka maisinaak kan Apudyus kad, maipaila dit talona kinadadag di basul.

Sadat Duwa Un Mansinnuganggang Sit Somsomok Di Tagu

¹⁴ Tigammu taku un sat lintog nanligwat kan Apudyus. Yoong sakon taguwaka lawa un puyung di basul. ¹⁵ Adik maawatan datun kokkook. Ta adik koon datun napiya un piyaok koon, nu adi sat lawekok koon siya'd kook. ¹⁶ Ot nu kook dan lawekok koon, piyaona'n ugudon un ampayunaka napiya din lintog. ¹⁷ Ot bokona sakonon mangwa't dit lawenga adik piyaon, nu adi sadit gumabasula kinatataguk dit mampakwa.

¹⁸ Tigammuka sadit doda'n kinatataguk naid napiya si koona. Ot ulay nu piyaok mangwa't napiya, adik makwa. ¹⁹ Adik koon dadit napiya'n piyaok, nu adi sadat nadadaga adik piyaon, siyaot dat kook. ²⁰ Utdi, nu kook dit adik piyaona koon, piyaona'n ugudon un bokona sakonon dit mangwa nu adi sadit gumabasula kinatataguk.

²¹ Kadon, naawatak dit kokwa na. Nu piyaok un mangwa't napiya, lappodanak sit kinadadaga inggaw kan sakon. ²² Talona piyaon tun aangsok

* **7:9** Sat piyaona'n ugudon tu, naispirituwan un mataguwan kan matoyan bokona satun long-ag. Sat kaipooyan tun ug-ugudona un matoyan situ, sat maisinaan kan Apudyus si inggaingga gapu't basul.

unudon dit lintog Apudyus. ²³ Yoong awad sabali un mangitulay situn long-ag ku un siya dit gumabasula kinatataguk ot sugangangona dit lintoga piyaon tun angos ku un unudon. Pinambalinaka balud di basul tun gumabasula kinatataguk. ²⁴ Isunga kaasiyak pay! Sin kad nin managu kan sakon dalapnu adik koon dan pipiyaon tun long-ag ku un mambanag sit matoyaka maisinan kan Apudyus? ²⁵ Yaman kan Apudyus ta awad si Apu taku'n Jesu Kristu un managu kan sakon!

Ot sinsadinon, siyatu'd kasasaad ku: Piyaon tun angos ku un unudon dat lintog Apudyus yoong satun gumabasula kinatataguk, unudona dit gabbasula piyaona.

8

Sat Mataguwan Un Itulayan Ispiritu Santu

¹ Sinsatunon, ditaku'n naidagamung kan Jesu Kristu, adi ditakuwon kodongan kan Apudyus un madusa. ² Ta maipagapu utdit pannakabalin Ispiritu Santu un nampabagu uttun mataguwan taku gapu't dit naidagamungan taku kan Kristu, nawayaan taku utdit pannakabalin di basul kan katoy un siya dit mannanayun un dusa. ³ Adin dit lintog maboolana wayaan dat tagu sit pannakabalin di basul gaputa adin dat tagu matungpal dat losana lintog. Yoong sadit adin dit lintog makwa, nakwan Apudyus. Ta imbaun na dit Abeng na uttun lubunga mambalin si tagu'n pada taku, dalapnu siya'd naidatun un naipooy sidan basul taku. Ot gapu't dit natoyana, kinaan Apudyus dit kaboolan didit basula mantulay kan ditaku. ⁴ Kingwan Apudyus di dalapnu ditaku un matatagu un maisayun sit Ispiritu Santu un bokon sidit gumabasula kinatatagu taku, matungpal taku dan ustun un ipakwan dan lintog. ⁵ Ta sadat mangunud sit gumabasula kinatatagu da, sat pipiyaona lawan dit long-ag dit sosomkon da. Yoong sadat mangunud sit Ispiritu Santu, sat ipakwa na pay dit somsomkon da. ⁶ Nu sat piyaon didit gumabasula kinatatagu taku dan isosomok taku, mambanaga matoy taku'n maisina kan Apudyus. Yoong nu sadit ipakwan Ispiritu Santu dit isosomok taku, awad mataguwan taku't inggaingga kan galgalin-ok taku.

⁷ Ta sat tagu'n sa'd isosomok na dat pipiyaon dit gumabasula kinatatagu na, busulona si Apudyus ta Adina tungpalon dat lintog na. Sat katuttuwaana, Adina kaboolana matungpal dat lintog. ⁸ Isunga sadat mantungpal sit gumabasula kinatatagu da, adi da'n talon makwa dit mampasoom kan Apudyus.

⁹ Yoong kan dikayu, iingaw dit Ispiritun Apudyus un insapatan Kristu ot siyaon dit mangitulay un bokonona sat gumabasula kinatatagu yu. Ot singngadan na mana tagu nat naid kan siya diya Ispiritu, Adina payyan naidagamung kan Kristu. ¹⁰ Yoong nu inggaw si Kristu kan dikayu, ulay nu matoy nat long-ag yu gapu't basul, matatagu din kadogwa yu si inggaingga gaputa imbilang dikayu kan Apudyus un nalintog. ¹¹ Nu iingaw kan dikayu dit Ispiritun Apudyus un namaungal kan Kristu, itdana pay si mannanayuna mataguwan danat long-ag yu un malpos maipagapu't dit pannakabalin didiya Ispirituna un inggaw kan dikayu.

¹² Siya'd gapuna susunud un lobbong taku'n matagu'n maisayun sit piyaon Apudyus un bokona maisayun sidat nadadaga pipiyaon ditu'n gumabasula kinatatagu taku. ¹³ Ta nu tungpalon taku dat nadadaga pipiyaon ditu'n gumabasula kinatatagu taku, mambanaga maisina taku kan Apudyus si inggaingga. Yoong nu lipsutan taku dat nadadaga pipiyaon ditu'n gumabasula kinatatagu taku gapu't dit salak Ispiritu Santu, matagu taku't inggaingga.

¹⁴ Sadan manungpal sit ipakwan Ispiritu Santu, anak Apudyus dida. ¹⁵ Ta san Ispiritu Santu un intod Apudyus kan ditaku, bokona mambalinon ditaku un kama't puyung un kumimut kan apu na nu adi mambalinon ditaku't anak Apudyus. Siya'd gapuna un mabalina ayagan taku si Apudyus si "Ama" nu manluwalu taku kan siya! ¹⁶ Ot anamungan Ispiritu Santu tun somsomok taku'n tuttuwa'n anak ditaku kan Apudyus. ¹⁷ Adi kad, gaputa anak ditaku kan siya awaton taku dadit bindisyun un itdona't dat tagu na. Padana pay un mailak-am taku'n maitdan sidan itdon Apudyus kan Kristu. Ot gaputa mapadpadasan taku dat nampaligatan Kristu, mailak-am taku pay sidit nakaskasdaawa kinangatu na.

Namnamaon Taku Dit Maidayawan Taku

¹⁸ Naid duwaduwak un sadatu'n mapaligatan taku't tun satun naid kapangnu na nu somsomkok dit kinabalbalun dit makwa kan ditaku nu udidin di al-algaw. ¹⁹ Ta talona makauway dan losana paloswan Apudyus sidit timpun mangilatakan Apudyus sidan aabeng na. ²⁰ Ta sadatu'n uduma paloswa bokona naituluy dit siguda panggop Apudyus kan dida. Yoong bokona gaputa siya'd piniya dan makwaan da nu adi gaputa siya'd piniyan Apudyus un makwa.* Yoong ulay nu kama't di, awad namnama da ²¹ ta nu dumatong dit timpu, panggop Apudyus un mapawayaan dat losana paloswa na dalapnu adi daon malbog onnu matoy, kad mailak-am daon sin nakaskasdaawa wayawayan dat aanak na. ²² Ta tigammu taku'n inggana't tun satun kama't mampos-ona man-anak sit ligat dadit losana pinaloswan Apudyus. ²³ Yoong bokona dida'l lawa, nu adi ulay ditaku un naitdan si Ispiritu Santu un ummuna'n intod Apudyus kan ditaku un manuttuwa. Man-ayuwong tun gubu taku't dan ligat uttun man-uwayan taku't dit al-algawa mangipatigammuwan Apudyus un ditaku dan aanak na, sat gattoka mapawayaan taku.

²⁴ Siyadi dit namnamaon taku manipud sit nanaguwan Apudyus kan ditaku. Adina payyan maipaila ta nu iillan taku nat namnamaon taku, bokonona tuttuwa'n namnama ta singngadan kad nat mannama utnat iillana? ²⁵ Yoong nu adi taku payyan naila dit nanam-on taku, anusan taku'n uuwayon.

²⁶ Ot bokona lawa'n sat namnama taku nat manulung kan ditaku'n manuuway. Tulungan ditaku pay kan Ispiritu Santu utdan mangkapuyan taku. Kama't din manluwaluwan taku, maid tigammu taku't dit ustu'n iluwalu taku yoong si Ispiritu Santu dit mangiluwalu kan ditaku udsi wagasa adin di tagu kaboolana ipalawag. ²⁷ Ot si Apudyus un makatigammu't dit somsomok di tagu, tigammuna pay dit piyaon Ispiritu Santu'n ugudon nu manluwalu. Ta nu iluwaluwana dan tagun Apudyus, ibasal na utdit piyaon Apudyus.

²⁸ Tigammu taku un si Apudyus ud mampaos-ossaan sidan losana pasamak dalapnu mampooy da si mangkapiyaan taku'n mamippiya kan siya un inayagana na un tagu na maisayun sit panggop na. ²⁹ Ta siguda tigammunon Apudyus sidit laplapu na dat mambalina tagu na ot intuding na un mambalin da un kama kan Anak na dalapnu si Jesus ud mambalin un pangun dan adu un mansusunud.

³⁰ Ot losan dan tinudingana'n mambalin si kama kan Anak na, dida dat pinili na un tagu na. Ot sadat pinili na, imbilang na dida un nalintog ot dida'd mailak-am sit kinadayawna.

Sat Amoda Mampipiyan Apudyus Kan Ditaku

* **8:20** Ta naidagamung dan losan situn pita un inggiyaw Apudyus sidit nambasul si Adan Gen. 3:14-19.

³¹ Ot gaputa kama't di, mabalin un kanan taku un, nu si Apudyus din awad kan ditaku, ngadan nat makaabak kan ditaku? ³² Ta si Apudyus adina impaidam kan ditaku dit os-ossaana Anak na, nu adi inyawat na un mapatoy un maisalit kan ditaku. Ot nu nakwa na di, bokon kada nasasaggana un mangtod sidan losana masapul taku?

³³ Awad kad makabalina mamabasul kan ditaku'n pinilin Apudyus? Naid! Ta si Apudyus un mismu, ibilang ditaku'n naid si basul. ³⁴ Ot singngadan nat makabalina mangibagan masapula madusa taku? Maid! Ta si Jesu Kristu dit natoy dalapnu mapakawan dat basul taku kan napaungal ot awadona mantutupak sit madiwanan Apudyus un mangilulluwalu kan ditaku. ³⁵ Isunga maid mabalina mangisina kan ditaku't din mampipiyan Kristu: ligat man onnu danag, paligaton ditaku man sidan udum, maid man kanon taku onnu badut taku, gaogyat mana pasamak onnu mapatoy taku. ³⁶ Ta kanan dit ugud Apudyus un,

“Gapu kan sika, Apu, mampaspasdoma uuwayon mi dit mapatoyan mi. Naibilang kami'n kama't kannelu'n dandani'n mapalti.”

³⁷ Yoong ulay nu mapadasan taku datun losana ligat, adayu'n maabak taku gapu't din salak Kristu un mamippiya kan ditaku! ³⁸ Ta naid duwaduwak un naid makaisina kan ditaku't dit mampipiya na. Matagu taku man onnu matoy taku, pipiyaona kampay ditaku. Ulay sadat anghel kan uduma mangiyapu'n adi maila onnu losana pasamak situn satun onnu satun dumoldol, naid pay mabalina da. ³⁹ Naid, ulay singngadan na man un awad ngatu onnu awad situn dalom pita, onnu singngadan na mana paloswan Apudyus maida talon makaisina kan ditaku't dit mampipiyan maipagapu't dit naidagamungan taku kan Jesu Kristu un Apu taku.

9

Si Apudyus Kan Sadat Tagun Pinili Na

¹ Ibagak kan dikayu nat tuttuwa. Adik mantuli ta osaak sidan naidagamung kan Kristu. Ot satun somsomok ku'n idaddalan Ispiritu Santu, panoknokana paya bokona tuli tun kanak un, ² amod tun domdom ku kan adina maid tun sigab tun angos ku gapu't mangisomsomkak sidan kailiyak, un dida ud kabagiyak kan kadaaaka Judio. ³ Nu mabalin kad okyan, ulay sakona lawa'd maigiyaw kan maisina kan Kristu nu siya'd makatulung kan dida. ⁴ Ta dida dat kaganakan Israel ot dida'd pinilin Apudyus un mambalina anak na kan nangipail-ana't kinaapudyus na. Nakatulag kan dida ot intod na pay kan dida dat lintog na. Intudtudu na pay kan dida dit ustu'n koon da un mandayaw kan siya kan adu dat insapatan Apudyus kan dida. ⁵ Sadat nangkakadayaw paya inapu't dit aw-awe dat ginapuwana da. Ot si Kristu, Judio pay dit puli na, nu maipanggop sit nambalinana si tagu. Apudyus si Kristu un mangiyapu utdan losan ot masapula madaydayaw si inggaingga. Amen.

⁶ Bokona kanaka adin Apudyus tungpalon dit insapatana kan dida. Ta sat katuttuwaana, bokona losan dat kaganakan Israel un napili'n mambalina tagun Apudyus. ⁷ Padana pay un bokona losan dat kaganakan Abraham dat tuttuwa'n kaganakan na un mangitdan Apudyus sidat insapata na. Ta utdit nansapata si Apudyus kan Abraham kanana un, “Sadat kaganakan Isaac dat maibilanga kaganakam.” ⁸ Ot kaawatan un bokona losana kaganakan Abraham, ibilang Apudyus un kaganakana nu adi sadat manligwata lawa kan anak na un Isaac un insapatan Apudyus un maiyabeng. ⁹ Ta nansapata

si Apudyus kan Abraham un kanana'n, "Kama't tu un timpu'd mangulinak situn osa'n tawon ot utdiya timpu man-abeng si Sara si lalaki."

¹⁰ Yoong bokona nangkigad sidi. Ta ulay nu ossaan dit aman dat pingi'n anak Rebeca, un siya si Isaac un inapu taku, ¹¹ impailan Apudyus un sat nampipili na naibasal sit sigud un pinanggop na un piliyon, bokona naibasal sit kingwan di tagu. Siya'd gapuna un utdit daan da payyana maiyabeng, utdit naid payyan kingwa da't nadadag onnu napiya, ¹² imbagan Apudyus kan Rebeca un "Manselbiyan dit pangu dit udidi."

¹³ Kanan pay dit naikanglita ugud Apudyus un, "Piniyak si Jacob yoong nilaweng ku't Esau."

¹⁴ Ot nu kama't di dit kingwa na, mabalin kada ibaga taku'n bokona nalintog si Apudyus? Adina mabalin. ¹⁵ Ta kanana kan Moses un, "Kaasiyak dit piyaoka kaasiyan. Kadaguwak dit piyaoka kadaguwan."*

¹⁶ Utdi, kaawatan un bokona gapu't dit piyaon taku onnu koon taku dit mangaasiyan Apudyus kan ditaku nu adi gapu't kaasina'l lawa. ¹⁷ Naikanglit pay sit ugud Apudyus dit kanana kan Faraon un ali't din Egipto un, "Pinambalin ku'd sika un ali, dalapnu ipailak dit pannakabalin ku utdat kook kan sika kan dalapnu maipatigammu tun ngadan ku utdat losana tagu't tun lubang."

¹⁸ Ot kaawatan un kaasiyan Apudyus dat piyaona'n kaasiyan kan pablangona dit ulun dat piyaona'n pablangon.

Sat Sulag Kan Kaasin Apudyus

¹⁹ Mabalina awad osa kan dikayu'd mangibaga't kama't tu: "Apay pay lainga mampabasul nu, nu kama't di un maid makaiyapa't dit piyaona?"

²⁰ Yoong singngadan nu kad un sumungbat kan Apudyus? Tagu ka'l lawa. Bokona kanan didit banga't dit manduwin un, "Apay kingwaaka kama't tu?"

²¹ Ta sadit manduduwin awad kalintogana'n mangwa't duwa un banga utdit sin-gamayana pita, osa'n banga'n mausal si dakola amung kan osa'n mausal si inalaw.

²² Pada na pay kan Apudyus, piyaona'n ipaila dit sulag na kan pannakabalin na un mandusa't dat bagay na un madusa si inggaingga. Yoong inan-anusana dida ²³ kan dalapnu ipaila na dit nakaskasdaawa kinangatu kan kinadayaw na utdan tagu'n kaasiyana un siguda insagana na un maidagamung sit kinangatu kan kinadayaw na. ²⁴ Ditaku dat inayagana un tagu na, bokona lawa un dikami'n Judio nu adi pati pay kan dikayu'n bokona Judio. ²⁵ Imbagan Apudyus dit maipanggop situ utdit iblu'n paingkanglit na kan Oseas un kanana'n,

"Sadat bokona taguk sidit, ngadanok didaon si taguk kan sadat adik piniya't dit, potpotgok didaon. ²⁶ Utdit igawa nangibagaak kan dida un bokona taguk dida, siyadi oton ud igawa mangadanan da si abeng Apudyus un matattaguan."

²⁷ Awad pay paingkanglit na kan propeta Isaias un, "Ulay nu kama't kaadun din lagan sin baybay nat kaadun dat kaganakan Israel, akita lawa dat taguwon Apudyus kan dida, ²⁸ ta nu timpun ukumona dat tagu't tun pita, asimpiga na un gangputon."

²⁹ Kama't dit impadtun Isaias payyan sidit un kanana'n, "Nu adin Apudyus un mannakabalin nangibanat sidat inapu taku, maipada taku okyan sidat iSodoma kan iGomora un natoy da'l losan."

Adin Dat Uduma Judio Nanuttuwa Kan Jesu Kristu

* 9:15 Exodo 33:19.

³⁰ Kadon, satu ud puntus dit imbagak. Ulay nu adin dat bokona Judio ginamgamana nalintog dat dit man-iilan Apudyus, napalintog da payon gapu't dit pammati da kan Jesu Kristu. ³¹ Yoong sadat Judio un sa'd ginamgaman da dit mapalintogan da gapu't nangun-unudan da't lintog, bokona napalintog da. ³² Tapay? Onta imbis un mantalgod da't pammati kan Jesus, kanan da'n mapalintog da gapu't dat napiya'n kokkoon da. Ot naisubuk dat Judio gaputa naidangtu| da kan Jesus un maiyalig si batu un sumalipaddu. ³³ Ta kanan Apudyus sit naikanglita ugud na un, "Ilan yu ta isaad ku't din Sion din batu un maidangtu|an kan maisubukan di tagu. Yoong singngadan na mana mantalgod sidiya batu, Adina mapaay."

10

¹ Susunuda manuttuwa, talona piyaok kan iluwaluk kan Apudyus ta taguwona dan bulun ku un Judio. ² Tigammuk un talona gamgaman da'n unudon si Apudyus yoong bokona ustu dit nan-aawat da. ³ Ta imbis un bigbigon da dit impatigammun Apudyus un mapalintogan di tagu, pinadas da dit kabukbukudan da un manungpal sidat lintog. Binay-an da dit wagas Apudyus un mapalintogan da. ⁴ Ta si Jesu Kristu ullawa'd nakatungpal sidat losana ipakwan dit lintog. Ot gapu't dit kinalintog na, losana mantalgod kan siya maibilanga nalintog.

Maid Adi Taguwon Apudyus

⁵ Awad ingkanglit Moses sidit maipanggop sidat mantalgod sidat lintog un gapun dit mapalintogan da. Kanana un, "Sat tagu un makatungpal sidat losana ipakwan dit lintog, matagu't inggaingga."

⁶ Yoong kama't tu dit naikanglita ugud Apudyus maipanggop sidan imbilang Apudyus un nalintog maipagapu't pammati, "Adiyu masapula som-somkon nu ngadan dit umoy langit un sat piyaona'n ugudon sat umoy mangidoba kan Kristu uttun pita. ⁷ Adi yu pay masapula somsomkon nu ngadan dit umoy sin inggawan dat natoy un sat piyaona'n ugudon, sat umoy un mampaungal kan Kristu utdat natoy." ⁸ Ta kanan dit naikanglita ugud un, "Adani kan dikayu dit ugud Apudyus, iinggaw sinat somsomok yu kan mabalin yu un ibaga't dan udum." Satu un ugud Apudyus, siya payon din itudtudu mi maipanggop si pammati. ⁹ Ta nu ibaga yu utdan udum un si Jesus ud Apu kan nu tuttuwaon yu utnat angos yu un pinaungal Apudyus, taguwon dikayu kan siya. ¹⁰ Ta gapu't naimpusuwana mantututtuwan di osa'n tagu, maibilanga nalintog. Ot gapu't mangibagaana't dit maipanggop sit pammati na, taguwon Apudyus. ¹¹ Kanana't dit naikanglita ugud Apudyus un, "Adina mapaay nat singngadan na mana manuttuwa kan siya." ¹² Ot losana tagu mailak-am sidiyon, gaputa naid naidumaan dan Judio utdan bokona Judio. Ossaan si Kristu un Apun di losan ot itdona dat wadawada mangkapiyaan sidan losana mampakaasi kan siya. ¹³ Ta kanana't dit naikanglita ugud Apudyus un, "Singngadan na mana mampakaasi kan Apu, taguwona."

Adin Dat Judio Malasunan Si Apudyus

¹⁴ Yoong inon dan tagu'n mampakpakaasi kan Jesus nu adi da payyan tinuttuwa? Ot inon da'n manuttuwa nu adi da payyan nagngol| dit maipanggop kan siya? Ot inon dit mandodongol| da nu maid umoy mangipalawag kan dida? ¹⁵ Ot inon dan tagu'n umoy mangipalawag nu adi da maibaun? Yoong awad da ud naibaun ta kanana't dit naikanglita ugud Apudyus un, "Gattataloka talon dit dumakngan dat umoy mangipalawag sit Naba|u'n

Damag!”* 16 Yoong, bokona losana tagu’n nanuttuwa’t dit Nabalu’n Damag. Ta si Isaias ingkanglit na un, “Apu, maga-anu ullawa dat nanuttuwa’t dat dingngol da kan dikami!”† 17 Isunga, kaawatan un manuttuwa dat tagu, maipagapu’t dit donglon da un maipanggop kan Kristu.

18 Yoong imusok ud kan dikayu, mabalin kad un adin dat Judio nagngol dit Nabalu’n Damag maipanggop kan Kristu? Dingngol da! Ta kanana’t dit naikanglita ugud Apudyus un,

“Nagngol dat losana tagu uttun lubung dit maipanggop kan siya. On, dintong na tun kigad ditu’n lubung.”

19 Ot san osa’n imus ku payyan, mabalin kada adin dat Judio naawatan dit dingngol da? Naawatan da! Ot si Moses payon dit umuna’n sumungbat ta siya’d nangikanglit sit imbagan Apudyus un kanana’n,

“Paaposok dikayu’t dan tagu’n adiyu ibilbilang. On, pasulagok dikayu gapu’t dan tagu’n ibilbilang yu un naid si tigammu.”

20 Natulod pay si Isaias un nangibaga’t dit imbagan Apudyus un kanana’n, “Indasanak sidat bokona nanginap kan sakon. Nampatigammuwak sidadit bokona nangim-imus sit maipanggop kan sakon.”

21 Yoong nu maipanggop sidat Judio un kaganakan Israel, kinnanan Apudyus un,

“Inalgawa iduduwwak tun imak kan dida ta piyaoka umoy da kan sakon yoong talona adi da tumuttuwa kan nangkasukil da.”

11

Sat Kaasin Apudyus Sidat Judio

1 San osa payyana imusok: Nan-awidan kadon Apudyus dat Judio un tagu na? Bokon! Ta ulay pay sakon, mismu’n Israelitaak. Kaganakanak kan Abraham ta nanligwatak sit pulin Benjamin. 2 Tuttuwa’n bokona nan-awidan Apudyus dadit tagu na un siguda pinili na utdit damu. Apay naliuwan yu dit kanana’t dit ugud Apudyus maipanggop sit Elias? Nanlili kan Apudyus maipanggop sit kinadadag dat bulun na un Israelita un 3 kanana’n, “Apu, pinatoy da dadit propetam ot niyam-an da dadit iiggaan di datun kan sika. Os-ossaanakon un nabun-an sidat propetam ot piyaonak payyan patoyon.”

4 Ot singngadan dit insungbat Apudyus kan siya? Kanana un, “Annat da payyan pitu’n libu un bulun nu un taguka nabun-an un adi nandayaw sit sinan-apudyus un mangngadan si Baal.” 5 Ot pada na pay situn satun. Gapu utdit kinakaasin Apudyus, awad da payyan akita nabun-ana Judio un pinilina un tagu na. 6 Ot gaputa maipagapu’t kaasi dit namiliyan Apudyus kan dida, adi taku mabalina kanan un naibatay sit napiya un kingwa da. Ta nu naibatay sit kingwa da, bokonon un mauguda maipagapu’t kaasin Apudyus.

7 Ot ngadan nat maawatan taku uttu? Adin dat Judio indasan dit in-inapon da. Sadat pinilina ullawa dat nakaodas, ta nabolang dat ulun dat udum.

8 Kanana’t dit ugud Apudyus un, “Pinambalin Apudyus dit somsomok da un adi makaawat. Ot inggana’t tun satun awad ata da yoong adida makaimatun, awad inga da yoong adida dumngol.” 9 Padana pay un awad ingkanglit David si maipanggop kan dida un kanana’n,

“Sapay okyan ta sadan gangganason da un koon mambanaga kama’t balaisa mangna kan dida onnu kama’t batu un maisubukan da ta siya’d dusa

* 10:15 Sat ustu un naikanglit sin Griego, “Nabalu din ikin dan umoy mangipalawag sit Nabalu’n Damag.” † 10:16 Isaias 53:1.

da. ¹⁰ Makulabuwan okyan dan ata da dalapnu adi da makaila kan mambukut da okyan sit ligat da si inggaingga.”

¹¹ Utdi, san imus ku payyan, utdit naidangtul dat Judio, namingpingsan kadona naotdag da? Bokon, nu adi gapu utdit nambasulan da, naitdan dat bokona Judio si gundaway un mailak-ama taguwon Apudyus, dalapnu apalan dat Judio dida. ¹² Utdi, nu sadit nambasulan dat Judio kan sat adi da nangdasan sit ustu'n panggop da dit gapun dit nangitdan Apudyus si amoda mangkapiyaan sidat bokona Judio uttun lubang, adi pay amoda mangkapiyaan din itdona nu madtong dit kustun bilang dat Judio un manuttuwa kan siya!

Taguwon Pay Apudyus Dan Bokona Judio

¹³ Sinsatun, dikayu'n bokona Judio tun kabagbagak. Dinutukanak kan Apudyus un apostoles na un mantudtudu kan dikayu. Maipasdayaw ku tuwa talibasuk ot masapula maipatungpal ¹⁴ dalapnu umapal kad dan padaka Judio kan dikayu, manuttuwa da kan Jesu Kristu ot matagu da't inggaingga. ¹⁵ Ta nu nambanag sit naikapiyaan yu un bokona Judio kan Apudyus dit nanumdiyan Apudyus kan dida, in-inonaon nu nu awatona dida'n obos, nu adi alig da't ummungal kan katoy?

¹⁶ Nu maidatun din damu'n tinapay kan Apudyus, mailak-am payona maidatun dan losana natamay un nakaalaana.* Padana pay un, nu maidatun kan Apudyus dit lamut dit kayu naidatun pay dat sanga na. ¹⁷ Yoong nu masop-ak dat uduma sanga na asi kayu maisugsup un sangan di sumalona kayu dalapnu mailak-am kayu utdat mangkapiyaana manligwat sit lamut na, ¹⁸ adi kayu manaktakkal sidan nasop-aka sanga. Somsomkon yu un bokona dikayu'n sanga dit mampabilog sit lamut nu adi sat lamut dit mampabilog kan dikayu'n sanga.

¹⁹ Mabalina kanan yu un, “On, yoong nasop-ak dat sanga dalapnu maisugsupak.” ²⁰ Tuttuwa di. Sinop-ak Apudyus dida gapu ta adi da nanuttuwa ot dikayu'd insukat na kan dida, yoong iingaw kayu't nat igaw yu gapu'l lawa ta manuttuwa kayu. Isunga adi yu itakkal nat naisugsupan yu, nu adi am-ammaan yuwot. ²¹ Ta nu adin Apudyus kinayngaan dadit Judio un dida'd gattoka tagu na, kayngaana an dikayu'n bokona tagu na utdit? ²² Siya'd gapuna un sosomkon yu dit kinakaasi kan kinaistiliktun Apudyus. Dusaona dat nan-awid kan siya, yoong kaasiyana dikayu nu itultuluy yu un manuttuwa kan siya. Yoong nu madi yu, maisop-ak kayu pay. ²³ Ot sadat Judio, nu manuttuwa da mangulin da't dit siguda igaw da, ta kaboolan Apudyus un isugsup dida'n obos. ²⁴ Ta nu nabalinan Apudyus un insugsup dikayu'n sangan di sumalona kayu't dit kayu un tinalkon na, adi nalaslasu'n isugsup na dit naisop-aka sanga utdit kayu'n nasop-akana.

Kaasiyan Apudyus Dat Losana Tagu

²⁵ Susunud, antu'd ipatigammuk kan dikayu'n adi naipatigammu't dit dalapnu adiyu itakkala nalaing kayu. Bokona mannanayun dit kinasukil dat uduma Judio, ta nu magtong dit kustun bilang dat bokona Judio'n manuttuwa, manuttuwa da payon. ²⁶ Isunga taguwon Apudyus dat losana Judio. Ta kanana't dit naikanglita ugud Apudyus un, “Sadit managu't dat tagu, manligwat sin ili'd Sion ot kaanona'n aminon dit kinadadag dat kaganakan Jacob. ²⁷ Siyadi din tungpal dit insapatak kan dida'n kaanok dat basul da.”

* **11:16** Ugalin dan Judio un idatun kan Apudyus din umuna'n tinapay sidan tamayon da. Ilan yu utdin Bilbilang 15:19-20.

²⁸ Gaputa adin dat Judio tinuttuwa dit Nabaļu'n Damag, nambalin da'n kabusul Apudyus un nambanag pay si nangkapiyaan yu. Yoong dida dat siguda pinili na un tagu na ot potpotgona dida gapu't dit insapata na utdat ginapuwana da. ²⁹ Ta adin Apudyus obsonon dit somsomok na maipanggop sidat inayagana kan sadat bindisyun un itdona.

³⁰ Dikayu'n bokona Judio, adiyu pay tinuttuwa't Apudyus sit kaykaysana algaw, yoong kinaasiyan dikayu kan siya gaputa adin dat Judio nanuttuwa.

³¹ Ot pada na pay sin satuna adin dat Judio manuttuwa dalapnu kaasiyan pay Apudyus dida un padan dit nangkakaasi na kan dikayu. ³² Ta impalubus Apudyus un mambalin dat tagu si kama't balud di kinasukil dalapnu maipaila na dit mangkakaasi na kan dida.

Lobbong Na Un Madayaw Si Apudyus

³³ Amoda talon dit mangkakaasin Apudyus kan ditaku! Amod pay dit kalaing na ta losana tigammu na! Naid kustu't makaawat sin kasom-somkana kan naid pay makaawat sin mamangwa na. ³⁴ Ta kanana't dit naikanglita ugud un,

“Singngadan nat makatigammu't dit somsomok Apudyus? Sin nat makabagbaga kan siya? ³⁵ Maida talon masapul Apudyus dalapnu itdan di tagu kad, makautang.”

³⁶ Ta siya'd nanligwatan dit losan ot iinggaw dat losan gapu kan siya. Manselbi dan losan sit maidayawana. Madaydayaw si Apudyus si inggaingga. Amen.

12

Sat Katatagun Di Manuttuwa Kan Kristu

¹ Sinsadin susunuda manuttuwa, gapu utdit amoda kaasin Apudyus kan ditaku, masapula idatun yu nat long-ag yu un manselbi kan Apudyus un kama't datun un matattaguwan un maid si basubasul kan gassosoom kan siya. Ta siyadi'd ustu'n mandadayaw kan siya. ² Adi yu ipada nat ugali yu utdat adi manuttuwa, nu adi, ipalubus yu un maobos nat somsomok yu dalapnu mapabagu nat aangson yu kad, matigammuwan yu dit napiya, mampasoom kan ustuustu'n makwa un siya'd piyaon Apudyus.

³ Maipagapu't dit kalobbongaka ingkaasin Apudyus, ibagak kan dikayu'l losana adiyu somsomkona nangatu kayu, nu adi, nanakman okyan nat kasomsomkan yu utnat long-ag yu. Masapula usigon di kada osa nat long-ag na maibasal sit pammati na un intod Apudyus kan siya. ⁴ Kama't tun long-ag taku, adu datun paltina ot nadumaduma tun kausalan da. ⁵ Pada na pay kan ditaku'n manuttuwa ta ulay adu taku, kama taku't nansusuupa paltin di ossaana long-ag gapu't din naiyossaanan taku kan Kristu. ⁶ Ot nadumaduma dat lainga ligalun Apudyus si kada osa kan ditaku, siya'd gapuna'n kada osa masapula usalona dit laing na un naitod kan siya. Nu sat lainga mangibaga't dan ibagan Apudyus dit intod na utnat osa, siya'd koono sigun sit intod Apudyus un pammati na. ⁷ Nu manselbi dit lainga naitod, masapula manselbi. Nu mantudtudu dit lainga naitod sit osa, masapula mantudtudu. ⁸ Nu mamagbaga nat lainga naitod, masapula mamagbaga. Nu sat mangibingay si singngadan na mana awad kan siya dit naitoda laing na, masapula mangibingay un maid sigab angos na. Sadit naitdan si lainga mangipangat, ipapati na un mangipangat. Sadit naitdan si lainga mangaasi, koono'n siaanggom.

⁹ Masapula sat mampipiya yu talona manligwat sit aangson yu. Lawengon yu dan nadadaga makwa ot potgon yu dan napiya. ¹⁰ Mampipinniya kayu

un kama't mansusunud kan amo dayawon yu dat udum nu sat mandadayaw da kan dikayu. ¹¹ Adi kayu mansadusaduta manselbi kan Apu Jesus nu adi nagagot kan napasnok kayu. ¹² Matalok kayu gapu't dit namnamaon yu un awaton kan Apudyus. Anusan yu dan ligat yu ot adi kayu lumipsuta manluwalu. ¹³ Tulungan yu dat bulun taku'n tagun Apudyus un makasapul si tulung kan sangailiyon yu dat kakkaili.

¹⁴ Adi yu iliwon dat mamaligat kan dikayu, nu adi iluwalu yuwot ta bindisyunan Apudyus dida. ¹⁵ Makapantalok kayu't dan mantattalok kan makadomdom kayu pay sidan madomdoman. ¹⁶ Mantitimpuyug kayu. Adi kayu mamaspasdayaw, nu adi mampakumbaba kayuwot un makabulbulun sidan nadoba'n tagu. Adiyu kanan sinat long-ag yu un dikayu'd kalaingan.

¹⁷ Adi yu subadan si laweng dit lawenga koon da kan dikayu nu adi sat napiya't dit man-iilan di tagu ud koon yu. ¹⁸ Padason yu ud kaboolan yu un makatimpuyug sidan losana tagu nu mabalin. ¹⁹ Susunuda manuttuwa, adi kayu'n talon gumalos sin nadadaga koon di uduma tagu kan dikayu. Bayan yu ta si Apudyus mangibalos ta kanana't dit paingkanglit na un ugud na'n, "Sakon mangibalos, sakon manubad," kanana. ²⁰ Unudon yuwot dit kanana't dit naikanglita ugud na un, "Nu mabitol dit kabusul nu, pakanam. Nu mauwaw, painumam. Ta nu koom din kama't di, matigammu na dit mabain gapu't dit lawenga kingwa na." ²¹ Adi kayu paabak si laweng, nu adi abakon yuwot dit laweng sit mangwaan yu si napiya.

13

Paiyapu Taku't Dan Aappun Di Gubilnu

¹ Masapula umapu dat losana tagu utdan mangitulay si gubilnu ta maid tulay si adi manligwat kan Apudyus din kalobbongana'n mangitulay. Insaad Apudyus dadit madama'n tulay. ² Siya'd gapuna'n singngadan na mana sumuganggang sidan madama'n tulay, suganggangona dit dinutukan Apudyus. Ot losana sumusuganggang madusa da. ³ Sadat tutulay bokona masapula iyogyat dat napiya't kokkoon nu adi sadat mangwa't laweng. Ot dalapnu naid iyogyat yu, sat napiya'd koon yu kad, dayawon dikayu. ⁴ Ta babbaun Apudyus dida un mangkokwa't dan mangkapiyaan yu. Yoong nu mangwa kayu't laweng umogyat kayu kan dida ta bokona lamlamang ullawa dit kalintogan dan mandusa. Ta sadat tutulay babbaun Apudyus dida un manusa't dat mangwa't laweng. ⁵ Siya'd gapuna'n manuttuwa kayu kan dida. Bokona lawa'n gapu't dit mandusaan Apudyus nu adi, gapu ta siya'd tigammu yu paya napiya.

⁶ Ot siya'd gapuna'n mambayad kayu pay si bugis ta sadan tutulay situn gubilnu taku, babbaun Apudyus dida'n manungtungpal sidan kewaal da. ⁷ Isunga bayadan yu dat losana baybayadan yu kan dida. Nu awad utang yu si bugis kan uduma mabayadan masapula bayadan yu. Dayawon yu pay dat losana kalobbongana'n madayaw.

Sat Lumbonga Koon Di Manuttuwa Utdan Padana'n Tagu

⁸ Naid okyan utang yu laksig sit mamippiyaan yu utdan pada yun tagu. Ta sat mamippiya utdit pada na un tagu, tinuttuwa naon dit bilin Apudyus. ⁹ Ta sadit bilina kanana'n, "Adika managdagas, adika kumatoy, adika man-akaw, adika man-agum," losan datu kan dat udum paya bilin nasip-un din piyaon da'n ugudon sit bilina, "Piyaom dat padama tagu'n padan dit mampipiyaom sit long-ag nu."* ¹⁰ Ta nu pipiyaom nat padama tagu, maid koom si laweng

* **13:9** Ex. 20:13-15, 17; Lev. 19:18; Deut. 5:17, 19, 21; Mt. 19:19; 22:37-40.

kan siya. Isunga sat mamippiya, siya'd makatungpal sidan losana ipakwan dat bilin Apudyus.

¹¹ Masapula koon yu tu ta tigammu yuwon tun timpu, masapula adi kayu masusuyop ta sat timpun mataguwan taku't inggaingga ad-adaniyon sinsatun nu sadit damu'n nanuttuwaan taku. ¹² Masungputon tun labi ot dandaniyon mawakas. Siya'd gapuna'n lipsutan takuwon dan kokkoon dat inggaw sit kakolpan ot mangkalasag taku dit kalasag dat inggaw sit padda. ¹³ Masapula matagu taku un maibagay sidan inggaw sin napadda. Naid dat nalabosa laglagsak onnu in-inum. Naid manog-on si bokona asawa na kan mangwa't dan naalas si puuta koko-on. Naid mansusubog kan da man-iinnapal. ¹⁴ Man-aliyon takuwot si Apu taku'n Jesu Kristu uttun mataguwan taku ot adi takuwon ipalubus un sat pipiyaon ditu'n gumabasula kinatatagu taku dan matungpal.

14

Adiyu Kuison Dat Padayu'n Manuttuwa Kan Jesu Kristu

¹ Awaton yu dan nakapsut si pammati un umoy maidagamung kan dikayu, yoong adiyu kasungsungbat dida maipanggop sit kasomsomkan da un naiduma't dit kasomsomkan yu. ² Ta awad da ud manuttuwa'n mangan si singngadan na un makan. Yoong awad pay dat nakapsut si mantututtuwan mangkaniyaw ot latlatonga lawa dat isida da. ³ Sadat mansida si kumpolmi, adi da dulaon dat adi mansida si kumpolmi'n masida. Ot sadat mansida utdan latlatonga lawa, adi da kuison dan mansida si ulay singngadan na, ta inawat Apudyus dida un tagu na. ⁴ Ta singngadan nu kada mangkuis sit babbaun di sabali? Adi sadit Apu na pay lawan dit mangibaga nu kustu onnu bokon dit koona. Yoong maid duwaduwana un kustu dit koona gaputa kaboolan dit Apu na un tulungan un mangwa't kustu.

⁵ Awad da pay mangibaga'n awad al-algaw napotpotog nu sadadit uduma al-algaw. Yoong awad pay mangibaga'n mampapada'l losan. Masapula adiyu manduwaduwaan dit kasomsomkan yu maipanggop sidatu un banag. ⁶ Sadit mangngilin si osa'n al-algaw, koonan pammadayaw na kan Apudyus. Ot sadit mansida si kumpolmi'n masida koona pay un pammadayaw na kan Apudyus ta manyaman yan kan Apudyus asina kanon. Pada na pay sidit adi mansida si kumpolmi'n masida ta koona pay un pammadayaw na pay kan Apudyus kan manyaman pay kan Apudyus asinamangan. ⁷ Ditaku un manuttuwa, bokona kabukbukudan taku tun angos taku, matattaguwan taku man onnu natoy taku. ⁸ Nu matagu taku, matagu un maipooy kan Kristu ot nu matoy taku, matoy taku un maipooy kan Apu Jesu Kristu. Ot siya'd gapuna un matattaguwan taku man onnu natoy taku, kuwa ditaku kan Apu taku'n Jesu Kristu. ⁹ Ta natoy kan ummungal si Kristu dalapnu siya'd Apun dat matattaguwan kan sadat natoy. ¹⁰ Isunga dikayu, apay un kuison yu dan bulun yu un manuttuwa? Ot dikayu'n udum, apay dulaon yu dat bulun yu? Adiyu koon di ta nu anungus di al-algaw losan taku'n sumikad sit atubang Apudyus ot ukumona ditaku'l losan. ¹¹ Kanana't dit paingkanglit Apudyus un,

“Gaputa matattaguwanak, tuttuwa pay tun kanak, kanan dit Apu, nu dumatong dit timpu na, mampalintumong dan losana tagu uttun atubang ku kan bigbigon da un sakon Apudyus.”

¹² Utdi, kaawatan un losan taku'n dumatag kan Apudyus un manungbat sidat kingkingwa taku.

Adi Taku Mangwa't Makabasulan Din Pada Taku'n Manuttuwa

¹³ Ot siya'd gapuna'n adi takuwon man-iinnukum nu adi, ikoddong taku'n adi takuwon mangwa't maigapuwon di makabasulan di pada taku'n manuttuwa onnu makalappod sit pammati na. ¹⁴ Nu kan sakona osa'n naidagabung kan Kristu un Apu taku, naid duwaduwak un naid kaniyaw si makan. Yoong nu kanan di osa'n tagu'n kaniyaw dit osa'n makan, tuttuwan kaniyaw kan siya. ¹⁵ Ot nu mambanaga makabasulan di padama manuttuwa dit manganam sit makana kaniyawona, adim impaila dit mampipiyam kan siya. Adim ipalubus un sat manganam si makan dit mayam-anan dit manuttuwaan nat padama manuttuwa ta natoy si Kristu un maipooy kan siya. ¹⁶ Isunga ammaan yu dalapnu bokona laweng dit kaugudan dat napiya kan dikayu'n makwa. ¹⁷ Ta sat napotog sin mangitulayan Apudyus, bokona sadit makan kan mainum, nu adi, sadit kinalintog, kinaulnus kan kinataloka itdon Ispiritu Santu. ¹⁸ Ot nu kama't tu tun manseselbi taku kan Kristu, masom si Apudyus kan anamungan pay dat uduma tagu.

¹⁹ Siya'd gapuna'n koon taku dadit mangitod si kinaulnus kan mampabilog si manuttuwaan di osaosa. ²⁰ Adi taku yam-anon dit kingwan Apudyus maipagapu'l lawa't makan. Mabalina kanon taku dat losana makan ta naid kaniyaw sit man-iilan Apudyus. Yoong nu mangitod si makabasulan di osa dit manganan taku, siyadi dit laweng. ²¹ Isunga unnay pay nu adi taku mansida't kalni onnu uminum si alak onnu mangwa si singngadan na un makabasulan di pada taku'n manuttuwa. ²² Singngadan na man dit tuttuwaom maipanggop situ, dikayu'l lawa kan Apudyus ud makatigammu. Nagasat dit tagu'n adi mamabasul sit long-ag na gapu't dit mangwaana't dit tuttuwaona un napiya. ²³ Yoong sat tagu'n manduwaduwa't dit kanona, asina kanon payon, makabasulana ta kinan na un bokona maibasal sit kustu'n tuttuwaona. Ta basul taku dit singngadan na un koon taku'n adi maibasal sit tuttuwaon taku'n napiya.

15

Umun-una'n Somsomkon Taku Dat Mampiyaan Dat Udum Nu Sat Mampiyaan Taku

¹ Ditaku'n nabilog si pammati, masapula anusan taku dan mangkapsutan dan nakapsut payyan si pammati. Bokona sat piyaon taku'l lawa'd sosomkon taku ² nu adi somsomkon taku pay dat mas-oman da un maipooy si mampiyaan da kan gumilogan dit pammati da. ³ Ta ulay si Kristu utdit, bokona sat piniya na dit sinomsomok na, ta awad naikanglita ugud Apudyus un kanana'n, "Sakon nandakdakngan dat insultu'n imbagabaga da kan sika Apudyus," kanan dit ugud. ⁴ Ot somsomkon yu un losan dadit naikanglita ugud Apudyus, naikanglit da dalapnu suluwan ditaku un man-anus kan pabilgona datun somsomok taku un manguuway sidit namnamaon taku. Ta mapabilog tun somsomok taku kan maitdan taku't namnama nu basaon taku dat itudtudu na. ⁵ Ot Iluwaluk kan Apudyus un manligwatan di anus kan bilog di somsomok, ta mantitimpuyugon dikayu utdit mangunudan yu kan Jesu Kristu. ⁶ Siya'd koon yu dalapnu man-os-ossaan nat somsomok yu un mangidaydayaw kan Apudyus un siya'd Aman Jesu Kristu un Apu taku.

Maipooy Pay Din Nabalun Damag Sidan Bokona Judio

⁷ Isunga awaton yu nat kada-osa padan dit nangawatan Kristu kan dikayu dalapnu maidayaw si Apudyus. ⁸ Ta ibagak kan dikayu un nanselbi si Kristu utdat Judio dalapnu ipaila na un matalgodan si Apudyus ta tinungpal na dit insapatana utdadit ginapuwon da. ⁹ Dummatong pay dalapnu idayaw

dat bokona Judio si Apudyus gapu't dit kaasi na. Ta siya'd kanana't dit naikanglita Ugud na un,

“Isunga idaydayaw ku'd sika't din inggawak sidan bokona Judio. Ikankan-taka idaydayaw sika.”

¹⁰ Kanan payyan dit naikanglit un,

“Dikayu'n bokona Judio, maipanlagsak kayu't dan tagu'n pinilin Apudyus un tagu na.”

¹¹ Kanana payyana,

“Dikayu'n losana bokona Judio, idaydayaw yu si Apudyus. Dikayu'n losana tagu, idaydayaw yu.”

¹² Awad pay ingkanglit Isaias un propetan Apudyus sidit un kanana'n,

“Awad maiyanak sidadit kaganakan Jesse un mambalina mangiyapu utdadit bokona Judio, ot siya'd mannamnamaan da.”

¹³ Iluwaluk ta si Apudyus un manligwatan di namnama taku, itdan dikayu si amoda talok kan kappiya gapu't dit manuttuwaan yu kan siya dalapnu dumakodakol dit namnama yu maipagapu't dit pannakabalin Ispiritu Santu.

Sat Kewaal Un Intalgod Apudyus Kan Pablo

¹⁴ Susunuda manuttuwa, nu kan sakon adik manduwaduwaan un napiya dat losana kokkoon yu, adu dan tigammu yu kan kaboolan yu un mansinnulu. ¹⁵ Yoong ulay pay nu kama't di, natulodak un nangibaga uttun sulat ku dat uduma ipalagip ku kan dikayu, gapu't tun ingkaasin Apudyus un kewaal ku. ¹⁶ Ta piniliyaka manselbi kan Jesu Kristu un mantudtudu't dan bokona Judio. Manselbiyaka kama't padi utdit mangiwalagawagak sit Nabalun Damag un manligwat kan Apudyus dalapnu utdit pannakabalin ud Ispiritu Santu mambalin dadit bokona Judio un nasantuwana datun un masoman Apudyus. ¹⁷ Ot gapu't dit naidagamungak kan Jesu Kristu, mabalin ku'n maipasdayaw tun talibasuka maipooy kan Apudyus. ¹⁸ Maid udum si ugudok nu adi sat kingwan Kristu ta inusal na'd sakona nangawis sidat bokona Judio un manuttuwa maipagapu't dat imbagbagak kan kingkingwak un ¹⁹ nakaskadaawa mangilasinan kan am-amug kan maipagapu't dit pannakabalin Ispiritu Santu. Ot manlapu'd Jerusalem inggana't din Ilirico, naid igaw si adik nan-iwalagawagan sidit Nabalun Damag un maipanggop kan Kristu. ²⁰ Ta siya kampanya panggop ku dit man-iwalagawag sit Nabalun Damag sidadit adi payyan nangngol sit maipanggop kan Jesu Kristu dalapnu adik ullawa dogdog-an dit kingwan di sabalin tagu. ²¹ Ta kanan dit naikanglita ugud Apudyus un,

“Sadat adi payyan natudtuduwun sit maipanggop kan siya matigammuwan da payon ot sadat adi payyan nakangngol, maawatan da payon dit maipanggop kan siya.”

Panggop Pablo Un Umoy Gumisita Utdat iRoma

²² Gapu't datuwa talibasuk, namin-adu'n nataktakak sit panggop ku'n umoy kan dikayu. ²³⁻²⁴ Yoong sinsatunon ginangput kuwon datun talibasuk situ un igaw. Ot gaputa nabayagona tawon un piyaoka umoy ilan dikayu, panggop ku'n dumagasa mangila kan dikayu nu umoyak Espania. Ot maabus kad din makabulbulunak kan dikayu't sin-akitan, salakanak okyan dalapnu makadatongaka dagus sidi. ²⁵⁻²⁶ Sinsadin, umoyak yan Jerusalem ta iyoy ku tun pilaka inulup dadit tagun Apudyus sidin Macedonia kan Acaya un maitoda maitulung sidadit nakapusa tagun Apudyus sin Jerusalem. ²⁷ Dida paylawan ud sin nakoma tumulung ot bagay na un tumulung da ta mansubad da't dan Judio. Ta gapu't dadit Judio'n manuttuwa't din Jerusalem, nailakam dan bokona Judio utdan mangkapiyaan si inggaingga un manligwat kan

Apudyus. Isunga lobbong na un tumulung da pay sin ikatagun dan Judio. ²⁸ Ot nu magangput ku'n iyawat kan dida tun naulupa pilak, manlakkatakona umoy Espania ot dumagasak kan dikayu utnat. ²⁹ Ot tigammuk un, nu dumatongak sinat, lak-amon taku dan losana amoamoda mangkapiyaana itdon Kristu.

³⁰ Sinsadinon susunud, gapu kan Jesu Kristu un Apu taku kan gapu't dit mampipiya taku un itdon Ispiritu Santu, ipangngaasi yu ta danggayanak un mangipapasnoka mangiluwalu kan Apudyus dalapnu ³¹ iligligak sidan lawenga panggop dat adi manuttuwa'd Judea. Dawaton yu paya naanggom dadit tagun Apudyus sin Jerusalem un mangawat sit iyoy ku un tulung kan dida. ³² Iluwalu yu datu dalapnu makaoyak kan dikayu nu siya'd piyaon Apudyus kad, matalokaka umoy kan mapabilog tun somsomok ku utnat iyak gumilingan kan dikayu. ³³ Iluwaluk ta si Apudyus un manligwatan di kappiya inggaw kan dikayu'l losan. Amen.

16

Pakumusta Sidat Nadumaduman Tagu

¹ Piyaoka ipatigammu kan dikayu un si Febe un sunud taku'n manuttuwa, manselselbi't dit simbaan da't din Cencrea. ² Sangailiyon yu maipagapu kan Apu Jesu Kristu ta siya'd bagay na un koon di tagun Apudyus. Tulungan yu pay si singngadan na mana kasapulana ta adu'n tinultulungana ot sakon osa kan dida.

³ Pakumustaon yu da Priscila kan Akila un man-asawa'n bulun ku un nanselselbi kan Jesu Kristu. ⁴ Impasoy da dit angos da gapu kan sakon ot dakola utang ku kan dida. Bokona lawa'n sakon tun manyaman kan dida, nu adi pada na pay sidan losana manuttuwa't dan ilin di bokona Judio. ⁵ Pakumustaon yu pay dadit manuttuwa'n manggigimung sidat boloy da.

Pakumustaon yu pay si Epeneto un potpotgoka gayyom. Siya'd ummuna'n nanuttuwa kan Kristu utdin probinsiya'd Asia. ⁶ Pakumustaon yu pay si Maria un nangikasisgaba nan-italibasun kan dikayu. ⁷ Kama pay kan da Adronico kan Junia un kadaaaka Judio kan bulun ku'n naibalud sidit. Mandindinamaga apostoles danat kan ummun-una da'n nanuttuwa kan Kristu nu sakon.

⁸ Pakumustaon yu si Ampliato un potpotgoka gayyom gapu kan Apu Jesus. ⁹ Kama pay kan Urbano un bulun taku'n manselselbi kan Kristu, kan si Estakis paya potpotgoka gayyom. ¹⁰ Pakumustaon yu pay si Apeles un napanoknokana tuttuwa'n manuttuwa kan Kristu kan pada na paya pakumustaok dat kaboloy ud Aristobulo. ¹¹ Pakumustaon yu pay si Herodion un kadaaaka Judio kan padana pay sidat manuttuwa kan Apu Jesu Kristu utdat familyan Narciso.

¹² Pakumustaon yu da Trifena kan Trifosa un nalagpota manselselbi kan Apu Jesu Kristu, pada na pay kan potpotgoka gayyom un si Persida. Siya pay osa'n babai'n nalagpolagpota mangkokwa't maipagapu kan Apu taku. ¹³ Kama pay kan Rufo un mabigbigbig manselselbi kan Apu Jesu Kristu, pada na pay kan ina na un imbilang ku paya inak. ¹⁴ Pakumustaon yu pay da Asincrito, Flegonte, Hermes, Patrobas, Hermas kan sadat uduma susunud taku'n manuttuwa'n bulun da. ¹⁵ Kama pay kan da Filologo, Julia, Nereo kan sat sunud na un babai, kan Olimpas kan losana tagun Apudyus un bulun da.

¹⁶ Mampipinnakumusta kayu'n mangipaila't dit mampipinniyan yu. Pakumustaon dikayu't dat losana manuttuwa kan Kristu utdan uduma simbaan.

Maudi'n Panudtudu

¹⁷ Pangngaasi yu susunuda manuttuwa ta man-ila yu danat mangitod si mansisinaan yu kan gapun di matalakan nat pammati yu gapu't dat itudtudu dan maisuganggang sit tudtudun inawat yu. Adayuwan yu dida. ¹⁸ Ta sadanata mangkokwa si kakamma't nat bokona manselbi da kan Kristu, nu adi sadit pipiyaon dit long-ag da pay lawan dit sosomkon da. Allilawon da dadit nalasu'n maallilaw gapu't dit bagbaga da'n napiya si dongol kan makaay-ayu. ¹⁹ Mandindinamag nat manuttuwaan yu kan Kristu ot siya'd gapuna un matalotalokak gapu kan dikayu. Yoong piyaoka mansilib kayu nu maipanggop sit napiya kan maid tigammu yu nu maipanggop si nadadag. ²⁰ Adina mabayag, si Apudyus un manligwatan di kappiya paabak na kan dikayu si Satanas. Iluwaluk ta kaasiyan dikayu kan Apu Jesu Kristu.

²¹ Pakumustaon dikayu kan Timoteo un bulun ku'n mangkokwa't din pakwan Kristu. Mampakumusta pay da Lucio, Jason kan Sosipatro un kadalaaka Judio.

²² Sakon si Tercio un nangikanglit situn sulat Pablo. Mampakumustaak pay kan dikayu ta osaak paya bulun yu un manuttuwa kan Apu Jesu Kristu.

²³⁻²⁴ Pakumustaon dikayu kan Gayo un mansasangaili kan sakon kan siya'd simboloy sit gigimmungan dat manuttuwa. Pakumustaon dikayu pay kan Erasto un siya'd man-aaggom sit pilak di umili, pada na paya mampakumusta si sunud taku'n Cuarto.

Maudi Un Luwalu

²⁵ Madaydayaw si Apudyus un siya'd makaboola mampabilog sinat manuttuwaan yu sigun sit Nabalun Damag maipanggop kan Jesu Kristu un impalawag ku kan dikayu. Siyatuwa Nabalun Damag nabayaga adi naipatigammu ²⁶yoong sin satun, naipatigammuwon. Ot si Apudyus un naid kidong na dit nangibilin sidat propeta un maipatigammu utdat losana tagu't dan losana ili dalapnu manuttuwa da kan mantungpal dan losan kan siya.

²⁷ Siya'l lawa'd Apudyus un manigammu't dan losan. Maidaydayaw si inggaingga gapu't dit kingwan Jesu Kristu. Amen.

Sat Ummuna'n Sulat Ud Pablo Utdat iCorinto

Sat Luglugin Ditu Un Sulat

¹⁻² Kan dikayu'n gimung di manuttuwa utnat Corinto:

Napili kayu un mambalina nadalusa tagun Apudyus maipagapu't din naiyossaanan yu kan Jesu Kristu, padana pay sidadit losana tagu't din ulay ngadan na un igaw un mandaydayaw kan Jesu Kristu un Apu taku'l losan.

Sakon si Pablo un pinilin Jesu Kristu un apostoles na gaputa siya'd piniyan Apudyus. Si Sostenes un sunud taku'n manuttuwa tun bulun ku un mansulat kan dikayu. ³ Iluwaluk ta si Apudyus un Ama taku kan si Jesu Kristu un Apu taku kaasiyan dikayu kan ipooy da un kapkapiya kayu.

Nanyaman Si Pablo Gapu't Dit Kaasin Apudyus Sidat iCorinto

⁴ Kanayuna manyamanak kan Apudyus maipagapu kan dikayu gapu't dit nangaasiyana kan dikayu'n dit naidagamung kan Jesu Kristu. ⁵ Ta gapu't dit naidagamungan yu kan Jesu Kristu, napabaknang kayu utdan losana banaga itdon Apudyus sidan tagu na kama't din kaboolana mambagbaga kan manigammu utdan katuttuwaan. ⁶ Ot talona tinuttuwa yu pay dan losana naipatigammu maipanggop kan Jesu Kristu. ⁷ Kadon naidon mangkulangan yu utdan nadumaduma'n kaboolana itdon Apudyus sinat man-uuwayan yu utdit mangulinan Apu Jesu Kristu. ⁸ Siya'd tumulung kan dikayu dalapnu gasissiya'n natalgod nat pammati yu dalapnu maid mapabasulan yu nu dumatong dit algawa mangulinana. ⁹ Matalgodan si Apudyus un namili kan dikayu un maiyossaan kan Jesu Kristu un Anak na kan Apu taku.

Sat Adin Dat iCorinto Mangkakatusunan

¹⁰ Susunuda manuttuwa, makapangpangngaasiyak kan dikayu gapu't dit kalintogaka nanligwat kan Apu taku'n Jesu Kristu ta man-iinnampayun kayu kan adi kayu magoggogwa. Masapula man-os-ossaanon yu nat kasom-somkan yu kan panggop yu. ¹¹ Ta awad da ud kaboloy Cloe un nangipilit kan sakona awad da ud sisinnungbat kan dikayu, susunud.

¹² Satu tun piyaoka ugudon, awad dat mangibagbaga un, "Buyutak kan Pablo" ot "Buyutak kan Apolos" kanan pay dat udum. "Buyutak kan Pedro," onnu "Buyutak kan Kristu," kanan pay dat udum. ¹³ Apay nagogwa kad si Kristu? Sakon kad dit natoy sidit kulus si salit yu? Onnu nabunyagan kayu kad dalapnun maibuyut kayu kan sakon?

¹⁴ Manyamanak kan Apudyus ta bokona sakon namunyang kan dikayu malaksig kan da Crispo kan Gayo. ¹⁵ Ot maid makaibaga'n nabunyagan dalapnun maibuyut kan sakon. ¹⁶ (Ay-o binunyang ku pay da Estefanas un simbalyan. Yoong naidon tigammuk si udum ut binunyang ku.) ¹⁷ Ta bokona imbaunak kan Kristu un umoy mamunyang nu adi imbaunaka umoy mangiwalagawag sit Nabalun Damag. Ot adik usalon dit nasiliba man-uugud di tagu utdin man-iwalagawagak dalapnu sadit pannakabalin dit damaga maipanggop sit natoyan Kristu utdit kulus ud maipaila.

Sat Natoyan Kristu Dit Mangil-an Sit Kasilib Kan Pannakabalin Apudyus

¹⁸ Sadit damaga maipanggop sit natoyan Kristu utdit kulus, tinitingang sidan madusa't inggaingga yoong kan ditaku'n taguwon Apudyus, sadiya damag dit mangil-an taku't dit pannakabalin na. ¹⁹ Awad dit naikanglita Ugud Apudyus un kanana'n,

“Yam-anok dit kinasilib dadit nasilib. Ot ipailaka maid selbin dit kinalaing dat nalaing.”

²⁰ Ot nu kama't di, ngad nat selbin di masilib nu onnu dadit mimistulun di lintog kan dadit nalainga makadibati uttun lubung? Ta impailanon Apudyus un maid selbin dit kinasilib di tagu uttun lubung. ²¹ Ta gapu't dit kinasilib Apudyus adina impalubus un matigammuwan dat tagu un kustu si Apudyus gapu't dit kuwa da un silib. Inun-unnay naot un taguwon dadit manuttuwa't dit damaga iwalwalagawag mi un kanan dan adi manuttuwa un tinitingang. ²² Ta sadan Judio piyaon dan mangila't am-amug si manuttuwaan da. Ot sadan bokona Judio in-innapon da dit nasiliba mantutududu. ²³ Yoong nu dikami, iwalagawag mi dit maipanggop kan Kristu un nailansa utdit kulus. Satu dit damaga makaungotan dan Judio kan ibilang pay dan bokona Judio un tinitingang. ²⁴ Yoong sidan inayagan Apudyus un tagu na, Judio man onnu bokona Judio, sat damaga maipanggop kan Kristu dit mangil-an da utdit pannakabalin kan kinasilib Apudyus un managu't tagu. ²⁵ Sadi kanan dat tagu'n tinitinganga panggop Apudyus, adayu'n nasilsilib nu san kinasilib di tagu. Ot sadi kanan dan kinakapsut na, adayu'n nabakod nu sadi kinabakod di tagu.

²⁶ Somsomkon yu kad susunud nu singngadan yu utdit nangayagan Apudyus kan dikayu. Piga'l lawa dat ibilang dan tagu'n nasilib kan dikayu. Piga'l lawa dan awad si kababalin onnu anak di nangatu'n tagu. ²⁷ Yoong siya'd pinilin Apudyus dadit naid si tigammu't dit man-iilan di tagu dalapnu mabainan dadit ibilang di tagu'n nasilib kan pinili na dadit nakapsut sit man-iilan di tagu dalapnu mabainan dadit ibilang di tagu'n nabilog. ²⁸ Talona pinili na dadit nadoba'n tagu uttun lubung, maduladula kan ulay sadat adin di tagu ikankanamungan dalapnu ipailan Apudyus un Adina ibilbilang dadit idaydayaw kan ipotpotog di tagu uttun lubung. ²⁹ Siyadi dit kingwa na dalapnu maid tagu't mamasdayaw sit atubang na. ³⁰ Si Apudyus ud nangidagamung kan ditaku kan Jesu Kristu kan impooy na si Kristu un manligwatan di silib taku. Ot gapu kan Kristu imbilang ditaku kan Apudyus un nalintoga tagu, pinambalin ditaku'n nadalus un taguna kan pinawayaana ditaku. ³¹ Isunga kanana't dit naikanglita ugud Apudyus un, “Nu awad mamiya'n mampasdayaw, sad ipasdayaw na dit kingwan Apudyus.”

2

Intudtudun Pablo Dit Maipanggop Kan Kristu

¹ Susunud, utdit dummakngak kan dikayu un ummoy nangiwalagawag sidit nailimoda panggop Apudyus,* adik nan-ugud si nadaloma bagbaga onnu nan-ugud un kama't dadin nasilib. ² Ta utdit inggawak kan dikayu ingkoddong ku un maid udum si itudtuduk nu adi sat maipanggop kan Jesu Kristu un nailansa utdit kulus. ³ Utdit ininggawak kan dikayu, nakapsutak kan mamilpilak sit ogyat ku un adi makatungpal sit ipakwan Apudyus. ⁴ Utdit nantudtuduwak kan dikayu adiyak nan-usal sidat makaawisa bagbagan dat nasisiliba tagu nu adi naipaila kan dikayu dit pannakabalin Ispiritu Santu. ⁵ Kad nanuttuwa kayu maipagapu't pannakabalin Apudyus un bokona maipagapu't kinasilib di tagu.

Sat Kinasilib Apudyus

⁶ Sidan nabakod si pammati, itudtudu mi dit kinasilib yoong bokona padan dit silib dat tagu't tun lubung onnu sadan maapu uttun lubung un

* **2:1** Onnu nalimoda maipanggop kan Apudyus, onnu pammanoknok maipanggop kan Apudyus.

mampatingga't kinatulay. ⁷ Ta sat nalimoda kinasilib Apudyus tun itudtudu mi. Satu un kinasilib naituding sit daan payyan tun lubung makwa un mangtod si nakaskasdaawa maidayawan taku. ⁸ Yoong adin dat tutulay situn lubung naawatan tuwa kinasilib. Ta nu naawatan da okyan, adida inlansa dit nadayawa Apu utdit kulus. ⁹ Ot natungpal dit naikanglita ugud Apudyus un kanana'n,

“Adin payyan dat tagu naila onnu dingngol kan adin di tagu kaboolana somsomkon dit gattoka insaganan Apudyus sidadit mamippiya kan siya.”

¹⁰ Yoong impatigammun Apudyus datu kan ditaku gapu't dit Ispiritu na ta sadit Ispiritu na sukisukona dit kakigad ulay sadit nadaoma panggop Apudyus. ¹¹ Sanat osa'n tagu, maid makatigammu't dit somsomok na nu adi siya pay lawan. Ot pada na pay un maid makatigammu't dit somsomok Apudyus nu adi sat Ispiritu na pay lawan. ¹² Yoong ditaku'n manuttuwa, bokona sadit nailubungana ispiritu dit inawat taku nu adi sadit Ispiritu un imbaun Apudyus kan ditaku dalapnu maawatan taku dat losana itdon Apudyus kan ditaku.

¹³ Ot itudtudu mi dat maipanggop sidatu un itdon Apudyus un usalon mi dat uguda isulun dit Ispiritu Apudyus un bokona nanligwat sit kinasilib di tagu. Ilawlawag mi dat naispirituwana banag sidan tagu un inggawan dit Ispiritu Apudyus. ¹⁴ Yoong sadit tagu'n naid si Ispiritu Apudyus kan siya Adina awaton dat itdon dit Ispiritu Apudyus gaputa naid potog da kan siya. Adina pay maawatana kustu dida ta sat kustu'n kaipooyan kan potog da maawatan ullawa gapu't dit tulung dit Ispiritu Apudyus. ¹⁵ Yoong sat tagu'n awad dit Ispiritu Apudyus kan siya, kaboolana'n usigon dan losana banag. Yoong maid tagu't makausig kan siya. ¹⁶ Kanana't din naikanglita ugud Apudyus un,

“Awad kad makatigammu utdit somsomok Apudyus? Awad kad makabalina manudtudu kan siya?”

Yoong ditaku'n manuttuwa, awad kan ditaku din mansosomsomok Kristu.

3

Sat Katuttuwaan Maipanggop Sit Talibasun Da Pablo Kan Apolos

¹ Susunuda manuttuwa, utdit ininggawak kan dikayu, adik matudtuduwan dikayu un kama't dan tagu'n idaddalan di Ispiritu Santu. Masapula tudtuduwan dikayu un kama't tagu'n mangu-unnud sidan pipiyaon di long-ag kan kama't abeng payyan si pammati kan Kristu.

² Isunga kamaak si nampainum si gatas kan dikayu kan adik inidtan dikayu utdan nabolanga makan ta adiyu payyan maboolana kanon dan nabolang. Yoong inggana't tun satun adi kayu payyan makabool ³ gaputa somsomok payyan di tagu uttun lubung nat somsomok yu. Ta nu awad innapal kan susubog kan dikayu, bokon kada siya'd mangipaila un sad uunnudon yu payyan dit pipiyaon di long-ag yu kan ugalin payyan di tagu't tun lubung nat ugali yu? ⁴ Nu awad mangibaga un, “Si Pablo ud maibuyutak” ot awad pay mangibaga un, “Si Apolos pay kan sakon.” Bokon kad si nailubungana koko-on di?

⁵ Apay singngadan kad Apolos? Kan singngadan ku pay? Mampada kami'l lawa un manselselbi kan Apudyus un inusal na un nangawis kan dikayu'n manuttuwa. Tinungpal mi ullawa dit talibasun intod Apudyus si kada osa kan dikami. ⁶ Utdit nangkokwaan mi, sakon dit nammula ot si Apolos dit nansiyug yoong si Apudyus dit nampadako. ⁷ Isunga bokona sat

tagu'n mammula onnu mansiyug dit napotog nu adi si Apudyus ta siya'd mampadakol. ⁸ Naid nandumaan dat tagu'n nammula kan nansiyug. Gun-gunaan Apudyus dit kada osa kan dida sigun sit kingwa da. ⁹ Mampada kami un mantaltalibasuwon Apudyus ot dikayu ud pitana un mangkokwaan mi.

Maiyalig kayu pay si boloya palpalangon Apudyus. ¹⁰ Ot maipagapu utdit kaboolaka intod Apudyus kamaak si nalainga mantutuud ot inniggak dit pannan. Sadan udum dat mangitultuluya mamalang. Yoong kada osa't datu masapula man-annad sit mampalang na. ¹¹ Ta maid sabali't pannana mabalina maigga nu adi sat naabusona naigga un siya si Jesu Kristu ullawa. ¹² Yoong mabalina manduduma dat usalon dat mampalanga isaad sit pannan. Man-usal dat udum si bulawan onnu palata onnu nangina'n batu un mamalang. Sadat udum man-usal dat kayu onnu gulun onnu dagami. ¹³ Ot nu dumtong dit timpu'n maukuman dat losana tagu, maipaila dit kustu'n potog dit tinalibasun di kada osa ta mapadas sin apuy. ¹⁴ Ot nu adina masgob dit insaad dit osa'n tagu't dit pannan, maitdan diya tagu si gun-guna na. ¹⁵ Yoong nu masgob dit insaad dit osa'n tagu, maid gun-guna na. Tuttuwa'n matagu yoong alig na ud nakabutik sit dakolana apuy.

¹⁶ Adi yu kad tigammu un dikayu ud timplun Apudyus ot sadit Ispiritun Apudyus gumloy kan dikayu? ¹⁷ Ot nu awad manam-an sit timplun Apudyus, yam-anon pay Apudyus. Ta nasantuwan dit timplun Apudyus ot dikayu dit mangadanana timplu na.

¹⁸ Adi yu allilawon nat long-ag yu. Nu awad kan dikayu'd mangibilang sit long-ag na un nasilib maibasal sit nailubungana kinasilib, masapula awatona un bokona nasilib dalapnu mabalina tuttuwa'n nasilib. ¹⁹ Ta sanat maibilanga kinasilib situn lubung naid selbi na utdin man-ilan Apudyus. Ta kanana't dit naikanglita ugud Apudyus un, "Usalon Apudyus dit kinasilib dat nasiliba tagu un mangabak na kan dida." ²⁰ Kanana payyan un, "Tigammun Apu un sadit somsomok dat nasilib, naid selbi na." ²¹ Siya'd gapuna un masapula naid mangipasdayaw si singngadan na mana tagu. Ta naitod dan losana maipooy kan dikayu. ²² Kama kan dikami kan Apolos kan si Pedro naibaun kami un manselbi kan dikayu. Padana pay sidan losana kakigad: satun lubung, mataguwan kan matoyan, banbanag situn satun kan sin madoldola al-algaw, kuwa yu dida'n losan. ²³ Ot dikayu, kuwa dikayu kan Kristu ot si Kristu, kuwan Apudyus.

4

Sat Talibasun Dat Apostoles

¹ Masapula ibilang yu dikami un babbaunon Kristu un nangitalgodana't dit talibasun mangitudtudu utdat katuttuwaana adi naipatpatigammu't dit. ² Ot sat tagu'n naitalgodan di talibasun, masapula mapanoknokan un matalgodan ud apu na. ³ Yoong kan sakon, maid kapangnu na nat mangkuisan yu kan sakon onnu sat makuisak sidat uukkuman di tagu. Ta ulay sakon adikuisan tun long-ag ku. ⁴ Ta ulay nu nadalus tun somsomok ku bokona siya'd mangipanoknok un talona naid nakabasulak. Sadit Apu ullawa ud makaukum kan sakon.

⁵ Siya'd gapuna'n adiyu kuisan dat udum sit daan di timpu. Uwayon yu dit dumakngan Apu un umoy mangukum ot siya'd mangipaila't dan losana banaga maisusulluk sin kakolopan kan mangikolwag sidan losana pangpanggopon di tagu. Kadon itdon Apudyus dit pammadayaw un maibagay si kada osa.

⁶ Susunud, dikami kan Apolos din inusal ku un nan-abalig un maipooy si mangkapiyaan yu dalapnu maadal dit kaipooyan didit naikanglita ugud un, “Adi yu pasawayan dat naikanglit.” Siya’d kingwak dalapnu maidon mangitakkaḷ ut osa si maidobaan di osa. ⁷ Singngadan nat nangisaad kan dikayu un nangatngatu nu sadan udum? Bokon kada si Apudyus nangitod sit losana awad kan dikayu? Ot in-inona’n manaktakkaḷ kayu un kama nu bokona naitod dan awad kan dikayu?

⁸ Naid nin masapul yuwon. Gummaknang kayu ninon. Nambalin kayu gayamon un ali ulay naid tulung mi. Ay! Napiya okyan nu tuttuwa dalapnu makapan-ali kami pay kan dikayu. ⁹ Ta utdin kanak, intod Apudyus kan dikami’n apostoles dit kadobaana saad ot kama kami’t dan nakoddongana mapatoya maipabuya utdan losana tagu’t tun lubung kan sidan aanghel. ¹⁰ Maibilang kami’n naid si tigammu maipagapu’t manuttuwaan mi kan Kristu yoong nu dikayu, nasilib kayu gapu kan Kristu. Nakapsut kami yoong nabilog kayu. Maduladula kami yoong maidaydayaw kayu. ¹¹ Inggana’t tun satun mabibittil kami, mauuwaw kan manggagayyot kami. Madanudanug kami kan naid pay monok boloy mi. ¹² Ibados mi un mantalibasu dalapnu awad ikatagu mi. Nu awad mangiliw kan dikami, iluwalu mi ta mabindisyunan. Nu mapalpaligat kami iyattom mi ullawa. ¹³ Nu man-ugudan dikami’t laweng sumungbat kami si napiya’n ugud. Inggana’t tun satun ibilang dikami utdan tagu’t tun lubung un kama’t luut onnu nakuskusa isaw.

¹⁴ Bokona isulat ku datu dalapnu pabainak dikayu yoong dalapnu masuluwan kayu ta kama kayu si aabeng ku un potpotgok. ¹⁵ Ta ulay nu adina mabilang danat mangayyuwan kan dikayu’t nat manuttuwaan yu kan Kristu, bokona adu danat ama yu. Ta utnat manuttuwaan yu kan Kristu, nambalinak si ama yu utdit nangidakngak sit Nabalun Damag kan dikayu. ¹⁶ Siya’d gapuna’n pangngaasi yu ta unudon yu dat kokkook. ¹⁷ Imbaun ku si Timoteo dalapnu tumulung kan dikayu. Ta siya’d potpotgok kan matalgodana abeng ku gapu’t manuttuwaana kan Apu. Siya’d mangipalagip kan dikayu’t dit mantataguk maipagapu’t pammatik kan Kristu un siya payon dit mantatagun itudtuduk sidat losana gimung di manuttuwa utdan nadumaduma’n igaw.

¹⁸ Tummangsiton dan udum kan dikayu ta kanan da nin nu madikon umoy bilingon dikayu. ¹⁹ Yoong dandaniyakona umoy nu ipalubus Apu. Ot sakona mismu ud mamnok sidit pannakabalin un awad sidatuwa natangsit onnu mantultulli da’l lawa. ²⁰ Ta sadat tagu’n tuttuwan iyapuwan Apudyus mailasinan da gapu’t dit pannakabalin Apudyus sit mataguwan da un bokona gapu’t dat ibagbaga da. ²¹ Ot ngadan nat piyaon yu? Umoyaka manusa kan dikayu onnu umoyaka mangipaila’t dit mampipiyak kan ki-naammak? Awad kan dikayu.

5

Sadan Gumabasula Bulan

¹ Awad naipadamag kan sakona annat mangmangwa’t gabbainan kan dikayu ta annat osa’n lalaki un inasawa na dit pigwa’n asawan ama na. Ot siya pay uman di din kadadagan un ulay dan adi manuttuwa, adi da koon. ² Yoong apay un manaktakkaḷ kayu imbisa madomdoman kayu okyan? Masapula kaanon yu utnat gimung yu nat un lalaki. ³ Ta ulay maidak kan dikayu, kama nu awadak ta annat nat somsomok ku kan dikayu. Ot ingkodong kuwon dit dusan dinata lalaki’n nangwa utnata banag maipagapu’t dit kalintogaka intod Apu taku’n Jesus. ⁴ Isunga nu manggimung kayu, annat

nat somsomok ku kan dikayu. Ot maipagapu utdit kalintogak un nanligwat kan Apu taku'n Jesus, ⁵ kaanon yu nata lalaki ot bay-an yu un paligaton Satanas ta ulay mayam-an dit long-ag na nu matagu dit kadogwa na nu dumatong dit timpu'n mangukuman Apu Jesus.

⁶ Nadadag nat mamaspasdayaw kayu. Adiyu kad tigammu dit uggudon da un sat simpoka un bubud, alisana un aminon dit maikamosana? ⁷ Siya'd gapuna un kaanon yu dit dadaana bubud, un siya dit basul dalapnu nadalus kayu. Kadon maiyalig kayu si bagu'n tinapay un naid si bubud ta doda'n siya'd kamaan yu. Ta naabusona naidatun si Kristu un alig din kannelu'n maidatun nu timpun dit piyesta.* ⁸ Siya'd gapuna'n lagsakan taku dit Piyesta udsi tinapaya naid si bubud, un siya dit nadalus kan napudnu un mantatagu bokon sit tinapaya awad si bubud, un siya dit mantatagu'n napnu't basul kan kinadadag.

⁹ Imbagak sit osa'n sulat ku un adi kayu makabulbulun sidan manogsog-on si bokona asawa da. ¹⁰ Yoong bokona sadat losana tagu't tun lubunga mangmangwa't kama't di dit piyaoka ugudon onnu sadat naagum, kumupulos onnu sadat mandayaw si sinan-apudyus. Ta inona'n makasiwam datu? Taynam yan tun lubung asim makasiwan dida! ¹¹ Sat piyaoka ugudon, adi kayu makabulbulun sit tagu'n ibilang na dit long-ag na un sunuda manuttuwa yoong sog-onona dit bokona asawa na, naagum, mandayaw si sinan-apudyus, mampalpalaweng si uduma tagu, gumubuuk onnu kumupulos. Adiyu pay kaubunga mangan din tagu'n kama't di.

¹²⁻¹³ Naid biyang ku un mangkuis sidan bokona sunuda manuttuwa. Si Apudyus ud nangamunga mangukum kan dida. Yoong lobbong yu un kuison dan naidagamung sinat gimung yu ta awad naikanglita ugud Apudyus un kanana'n, "Kaanon yu nat nadadaga tagu utnat gimung yu."

6

Masapula Adida Mandidinnalum Dat Manuttuwa

¹ Nu awad osa kan dikayu si mangidalum si pada na un manuttuwa, adina mabalin un umoy sit kuis un adi manuttuwa nu adi umoy sidan tagun Apudyus dalapnu dida'd mangilintog. ² Adiyu kad tigammu un sadat tagun Apudyus ud mangukum situn lubung? Ot nu dikayu ud mangukum situn lubung, adiyu kad mabalinana usigon dit akita lawa'n banag? ³ Adiyu kad tigammu un ukumon taku dan aanghel? Ot nu maukum taku dida, sadan akita lawa'n banag kad situn lubung nat adi taku mausig? ⁴ Isunga nu awad kakamma't dadi un kasu yu, apay un umoy kayu pailintog sit tagu'n bokona mabigbig sidat manuttuwa? ⁵ Mambain kayu pay okyan. Naid kad ulay osa kan dikayu't manigammu'n mangilintog sidanat kasu yu un manuttuwa? ⁶ Masapul kada idalum din osa ud sunud na ot sadat adi manuttuwa ud mangilintog?

⁷ Katuttuwaana, sat mandidinnaluman yu, ipaila na un inabak dikayu't kinadadag. Bokon kada napipiya nu dikayu nat mangwaan dat laweng onnu dikayu'd suwitikon da? ⁸ Yoong bokon ta dikayu nat mangwa't laweng kan mansuwitik. Ot sad kalaweng na, koon yu pay lawan sidan sunud yu un manuttuwa. ⁹ Adi yu kad tigammu un bokona maidagamung sit mangiyapuwan Apudyus dat mangmangwa't nadadag? Adiyu allilawon nat

* **5:7** Sat ugalin di Judio nu Piyestan di Nalaus an masapul un idawat da'l losan dat bubud un awad sit boloy da kad, asida mampalti si kannelu nu mabigat. Isunga nu napaltiyon dit kannelu masapula maid ud bubud si nabati utdit boloy. Ilan yu utdin Glosario dit kaipooyan di Piyestan di Nalaus an.

long-ag yu. Ta sat tagu'n manogsog-on si bokona asawa na, sat lalaki'n sog-onona dit padana'n lalaki, sat mandayaw si sinan-apudyus ¹⁰ padana pay sidat man-aakaw, naagum, gumubuuk, mampalpalaweng si udum kan sadat kumupulos bokona maidagamung da utdin mangiyapuwan Apudyus. ¹¹ Sat katuttuwaana, kama't di dit kokkoon dat udum kan dikayu utdit, yoong gapu't dit pannakabalin ud Apu taku'n Jesu Kristu kan gapu't dit Ispiritun Apudyus, nadalusan kayuwon sidan basul yu. Nambalin kayuwona nadalusa tagun Apudyus kan maibilang kayuwona nalintog sit man-iila na.

Usalon Yu Nat Long-g Yu Si Maidayawan Apudyus

¹² Awad da ud mangibagbaga un, "Maipalubusa kook nat piyaoka koon." Tuttuwa yoong bokona mangkapiyaan taku dan losana makwa. Isunga ulay kanaka, "Mapalubusanaka mangwa't dan piyaoka koon," adik pay ipalubusa iyapuwanak si singngadan na mana kook.

¹³ Ot awad da pay mangibagbaga un, "Nakwa nat makana manselbi utdit buwang. Ot sadit buwang nakwa un inggawan dit makan." On tuttuwa di, yoong awad timpu'n mankidongon Apudyus dida'n duwa. Yoong satun long-ag taku bokona nakwa dalapnu mausala manog-on si bokona asawa nu adi nakwa dalapnu mausala manselbi kan Apu Jesus. Ot si Apu Jesus ud mangayyuan situn long-ag taku. ¹⁴ Pinaungal Apudyus si Apu Jesus kan katoy ot paungalona pay ditaku utdit pannakabalin na.

¹⁵ Adi yu kad tigammu un sanat long-ag yu paltin din long-ag Kristu? Ot makwa kad un sat osa'n paltin di long-ag Kristu umoy sumip-un sit long-ag di osa'n magatgatang dit kinababai na? Adina makwa! ¹⁶ Adiyu kad tigammu un singngadan na mana sumip-un si babai un kama't di, mambalin dan ossaana long-ag? Ta kanana't dit naikanglita ugud Apudyus un, "Sadat duwa mambalin da si ossaan." ¹⁷ Yoong sat tagu un maiyossaan kan Apu Jesus man-ossaan dit somsomok da.*

¹⁸ Masapula adiyu sog-onon nat bokona asawa yu. Ta sanata basul naiduma't dan uduma basul di tagu. Onta sat manog-on si bokona asawa na sat long-ag na pay lawan dit mambasulana. ¹⁹ Adi yu kad tigammu un sanat long-ag yu siya'd timplun Ispiritu Santu un intod Apudyus un inggaw kan dikayu? Isunga bokonona kuwa yu nat long-ag yu nu adi kuwan Apudyus. ²⁰ Ginatang dikayu't nabanol ot masapula usalon yu nat long-ag yu si maidayawana.

7

Imus Maipanggop si Man-aasawa

¹ Sinsadin, siyatu'd sungbat ku utdit inyimus yu utdit sulat yu.

Un-unnay nu Adina mangasawa nat osa'n tagu. ² Yoong gaputa adu dan manogsog-on si bokona asawa da, un-unnaya lawa'n kada osa'n lalaki kan kada osa'n babai awad asawa na. ³ Ot sat asawa un lalaki, masapula tungpalona dit loblobbongona't dit asawa na ot padana pay sit asawa'n babai. ⁴ Ta bokona iyapuwan di babai dit long-ag na pay lawan, nu adi iyapuwan dit lalaki. Padana pay sit lalaki ta bokona iyapuwana dit long-ag na pay lawan nu adi iyapuwan dit babai. ⁵ Isunga dikayu'n awad si asawa, adiyu ipaidam nat long-ag yu utdan asawa yu malaksig nu mantulagan yu un adi yan mansog-on si piga'n algaw dalapnun maipasnok yu un dit manluwalu. Yoong ituluy yu umana mansog-on nu magangput dit manluwaluwan yu dalapnu adi dikayu masugsugan kan Satanas gapu't adiyu maiyattoma gikna yu.

* **6:17** onnu ispiritu da.

⁶ Ibagak datu dalapnu maawatan yu un ipalubus ku un mangasawa kayu yoong bokona ibilin ku. ⁷ Ta piyaok okyana nu mabalin padaon yu ud sakona maid si asawa. Yoong tigammuk un bokon ussiya'n mampapada taku ta nadumaduma din kaboolan taku un intod Apudyus.

⁸ Sinsadin, kan dikayu'n daan payyana maasaw-an kan dikayu'n napangis kan nabilug, ibagak un un-unnay nu adi kayu mangas-asawa un kama kan sakon. ⁹ Yoong nu adiyu maattoman nat gikna yu, mangasawa kayu ta unnay pay nu sadit idaman yu dit somsomok yu un mangasawa.

¹⁰ Ot sadat naasawaan siyatu'd ibilin ku. Yoong bokona kuwaka somsomok nu adi si Apu Jesus. Sat babai, masapula Adina idangan si asawa na. ¹¹ Yoong nu umidang masapula Adina mangas-asawa malaksig nu man-ulina maikapiya kan asawa na. Pada na pay sit lalaki un Adina mabalina idangan si asawa na.

¹² Ot siyatu'd ibilin ku utdan udum. Sakon pay lawan tun makinbilin ta naid imbagan Apu Jesus maipanggop situ. Nu sanat manuttuwa'n lalaki ta bokona manuttuwa nat asawa na, Adina idangan nu intulon dit babai'n paibalyan. ¹³ Padana pay sit babai'n manuttuwa yoong bokona manuttuwa dit asawa na. Adina idangan dit asawa na nu intulon na un ibalyan. ¹⁴ Ta sanat adi manuttuwa'n lalaki, inawat payon Apudyus gapu't dit naidagamungana kan asawa na un manuttuwa. Ot pada na pay sit babai'n adi manuttuwa, inawat payon Apudyus gapu't dit naidagamungana kan asawa na un manuttuwa. Ta nu bokona kama't di, maibilang dat anak da un anak di bokona manuttuwa. Yoong sat katuttuwaana awaton Apudyus dida un anak na. ¹⁵ Yoong nu sanat bokona manuttuwa un asawa ta piyaona'n idangan nat manuttuwa'n asawa na, nawaya dit manuttuwa'n asawa un mamalubus kan asawa na. Ta somsomkon yu un piyaon Apudyus un kapkapiya din mataguwan dan tagu na. ¹⁶ Ta sika un babain manuttuwa, tigammum kad nu sika'd makaawis kan asawam un manuttuwa? Sika un lalakin manuttuwa tigammum kad nu sika'd makaawis kan asawam un manuttuwa?

Mapnok Taku Sit Kasasaada Intod Apudyus Kan Ditaku

¹⁷ Malaksig sidan nangasawa't bokona manuttuwa, masapula ituluy yu dit mataguwan un intuding Apudyus kan sat kasasaad yu utdit timpu'n nangayagana kan dikayu'n manuttuwa. Siyatu ud lintoga itudtuduk sidan losana gimung di manuttuwa. ¹⁸ Kaspangaligan ta naabus natulgiyan dit lalaki utdit nangayagan Apudyus kan siya'n manuttuwa, adina masapula kaanon dit mangil-il-an sit natulgiyana. Nu adina natulgiyan sit naayagana adina masapula patulgiyan. ¹⁹ Ta san matulgiyan kan adi matulgiyan naid kokwa na ta sad napotog san manungpalan taku't dan bilin Apudyus. ²⁰ Isunga Adina masapula obsonon dit kasasaad taku't dit nangayagan Apudyus kan ditaku'n mambalina tagu na.

²¹ Nu puyung* kayu't dit nangayagan Apudyus kan dikayu adi yuwon sosomkon di. Yoong nu awad gundaway yu un mawayaan, adiyu palabason. ²² Ta ulay puyung kayu't dit naayagan yu un maidagamung kan Apu Jesu Kristu, sosomkon yu un winayaan dikayu kan Kristu utdat basul yu. Ot sat nawaya'n tagu un naayagana maidagamung kan Kristu, kama nu nambalina babbaun ta manselbiyon kan Kristu. ²³ Ginatang dikayu kan Apudyus si nabanol. Isunga adi kayu papuyung si tagu. ²⁴ Susunuda manuttuwa, adiyu obsonon dit kasasaad yu utdit nangayagan Apudyus kan dikayu'n

* **7:21** San puyung kan dida'n Judio, siya'd kadobaan un kasasaad di tagu. Naid wayawaya na un mangwa't piyaona pay lawan. Mabalin un magatang.

mambalina tagu na nu adi itultuluy yu un manuttuwa kan Apudyus sidiya kasasaad.

Sat Maipanggop Sidan Naid Si Asawa Kan Sadan Bilug

²⁵ Ot san maipanggop sidan adi payyan nangasawa, naid bilin kan sakon si nanligwat kan Apu Jesus. Yoong ibagak tun kasomsomkak ta matalgodak maipagapu't kaasi na.

²⁶ San makanak, napipiya nu mantultuluy da utdiya kasasaad maipagapu't datun adu'n ligat situn satun. ²⁷ Yoong nu san lalaki ta naabusona nanga-sawa, adi naon umidang sin asawa na. Nu naid payyan asawa na adi naon man-inap si asaw-ona. ²⁸ Yoong nu mangasawa bokona makabasul. Padana pay sin babai, bokona makabasul nu mangasawa. Yoong sadan mangasawa, lak-amon da dat ligat di naasaw-an un siya dit piyaoka ligligan yu.

²⁹ Piyaoka ugudon susunud, annat sin-akitana lawaon sinat timpu un nabun-an sit daan Kristu un mangulin. Ot manlapu uttun satun, sadat awad si asawa masapula bokona sadat asawa da ullawa'd ipappapuut da. ³⁰ Sadat madomdomdoman kan sadat manlaglagsak masapula bokona siya'd sosomkon da dit domdom onnu lagsak da. Sadat gumatang masapula bokona sadat ginatang da dat isosomok da. ³¹ Singngadan na mana banag onnu makmakwa uttun lubung masapula bokona dida'd ipappapuut yu. Ta losan datu un awad situn lubung, dandaniyona mangkigad.

³² Piyaok un bokona adu dan somsomkon yu. San lalaki'n naid payyan si asawa, iyossaan na un somsomkon dat ipakwan Apu Jesus kan nu inona'n pas-omon. ³³ Yoong sat lalaki'n naasaw-an, sosomkona pay dat banag situn lubung un mampasoom kan asawa na ³⁴ kad mangkagwa dit somsomok na. Sat babai'n naid si asawa onnu sat balasang, iyossaan na un somsomkon dat ipakwan Apu Jesus ta piyaona'n idatun dit long-ag kan somsomok na un manselbi kan siya. Yoong sat naasawaana babai, sosomkona pay dat banag situn lubung un mampasoom kan asawa na.

³⁵ Ibagak datu gaputa mangkapiyaan yu un bokona gaputa iyapak nat mangasaw-an yu. Ta piyaoka matigammuwan yu dit kustu'n mantatagu kan naiyossaan manseselbi kan Apu Jesus un maid ud mataktaktakana.

³⁶ Nu awad lalaki'n naitulaga mangasawa ta pagalupona un makabasul nu ituluy na un asaw-on dit naitulagana yoong Adina maattoman dit gikna na kan talona sosomkonan mangasawa, un-unnay nu mangasawa'l lawaon. Bokona basul. ³⁷ Yoong sat lalaki'n mangikoddonga Adina asaw-on dit naitulagana ta gattoka siya'd piyaona un bokona napapilit, nu maattomana dit gikna na kan talona siya'd somsomok na, kustu dit koona. ³⁸ Isunga sat lalaki'n mangasawa't dit naitulagana, napiya dit koona. Yoong sat lalaki'n adina ituluya mangasawa amo napipiya dit koona.

³⁹ Ot nu maipanggop sit babai'n naasaw-an, bokona nawaya'n mangasawa't udum nu matattaguwon dit asawa na payyan. Yoong nu matoy dit asawa na, nawayaona mangasawa utdit lalaki'n piyaona yoong masapula manuttuwa kan Apu Jesus dit asaw-ona. ⁴⁰ Yoong amo nalaglagsak diya babai nu adi naon mangas-asawa utdin kanak. Ot tigammuk un idaddalanak pay sidit Ispiritun Apudyus situwa kasomsomkak.

8

Sat Makana Naidatun Si Sinan-apudyus

¹ Sinsadin, nu maipanggop sit makana naidatun si sinan-apudyus, tuttuwa nat kanan yu un tigammu taku'l losan din katuttuwaan maipanggop sidadi. Yoong san tigammu, siya'd mampatangsit si tagu, san mampipiya, siya'd

makapabilog. ² San mangipagalup un losana tigammu naon, Adina payyan tigammu dit kustu un masapula tigammu na. ³ Yoong sat tagu'n mamippiya kan Apudyus, tigammun Apudyus un sadiya tagu dit manigammu't dit kustu.

⁴ Sinsadin, nu maipanggop sit manganan si makan un naidatun si sinan-apudyus, tigammu taku un naid katuttuwaan dat sinan-apudyus ta naid udum si apudyus nu adi si Apudyus ullawa. ⁵ Ulay awad da ud mauguda apudyus sin langit onnu uttun pita, ta tuttuwa'n adu dan maapudyus kan maapu, ⁶ yoong kan ditaku'n manuttuwa tigammu taku'n os-ossaan ullawa si Apudyus. Siya'd Ama taku un nangwa utdan losan ot matagu taku'n manselbi kan mandayaw kan siya. Awad os-ossaan ullawa'n Apu un si Jesu Kristu un siya'd pinampaloswan Apudyus sidan losana banag ot gapu kan siya awad bagu'n mataguwan taku.

⁷ Yoong bokona losana manuttuwa makaawat situwa katuttuwaan. Ta awad da ud buluna manuttuwa un, sidit daan da un manuttuwa umminam da utdit pammati un tuttuwa dat sinan-apudyus. Siya'd gapuna un nu mangan da si makana naidatun, kanan da un tuttuwa'n naidatun si sinan-apudyus kad mabulung dit somsomok da gaputa adi da payyan amo maawatan. ⁸ Yoong bokona sat makan dit mangiyadani kan ditaku kan Apudyus. Bokona dumadag onnu kumiya dit maidagamungan taku kan siya nu mangan taku onnu adi taku mangan si makana naidatun.

⁹ Yoong ilan yu ta sanat kinawaya yu bokona siya'd gapun di makabasulan dat tagu'n nakapsut si pammati. ¹⁰ Ta nu sika un kustu'n nakaawat ta makakan ka utdin timplun di sinan-apudyus ot maila dika't dit osa'n mangkulang payyan si man-aawat, adi pay an mapabilog dit somsomok na un mangan ulay nu kanana'n basul? ¹¹ Kadon, sadit kustu'n naawatam siya'd gapun dit nayam-anan dit pammatin dit sunud un nasubbut sit natoyan Kristu. ¹² Ot nu kama't di un mambasbasul taku't dan bulun taku kan am-andon taku un pakapsuton din somsomok da, mambasbasul taku pay kan Kristu. ¹³ Isunga nu sat manganak sidat naidatun dit maigapuwana di makabasulan di osa'n sunud ku un manuttuwa, madikona talon kanon dalapnu bokona sakon ud gapun dit makabasulana.

9

Sat Kalintogan Kan Bibiyangon Dat Apostoles

¹ Wayawayaak un mangwa't dan piyaok. Tuttuwa'n apostolesak kan tuttuwa'n nailak si Apu taku'n Jesus. Ot dikayu ud bungan dit talibasuk maipagapu kan Apu taku. ² Ulay nu adsanak bigbigona apostolesidan udum maid duwaduwaka bigbigon yu ud sakona apostol. Ta sanat manuttuwaan yu kan Apu dit mangipanoknok sidit kinaapostolesku.

³ Ot satu'd sungbat ku utdan manuladula kan sakon. ⁴ Apay naid kad kalintogan mi un maitdan si ikatagu mi utdan tududuwan mi? ⁵ Naid kad kalintogan mi un mangidallay si asawa mi un padan dit koon da Pedro, sadat susunud Apu Jesus kan uduma apostol? ⁶ Dikami kada lawa kan Bernabe ud masapula mantalibasut ikatagu mi? ⁷ Awad kad suldadu un bayadana pay lawan nat gastus na utdit inggawana't kinasuldadu? Singngadan na un mammumula't ubas nat adi mabalina mangan sit bungan dit mula na? Singngadan na un mantatalikon si kanelu nat adi mabalina manginum sit gatas dat talikon na? Naid!

⁸ Bokona lawa'n maibasal sit kasomsomkan di tagu datu'n ibagbagak nu adi awad sin ugud Apudyus. ⁹ Ta kanana't dit lintoga ingkanglit Moses un, "Adim bunguton nat sangin di baka nu man-ilikom dalapnu mangan nu

piyaona.” Ot sadat baka kad dit sosomkon Apudyus sidit paingkanlit na tuwa lintog? ¹⁰ Bokon! Ditaku’n tagu dit ug-ugudona’t di. Onta mamboka dat tagu kan man-ani da ta nanam-on dan maibingayan da utdit maani. ¹¹ Ot dikami’n dit nanudtudu’t dit ugud Apudyus kan dikayu alig mi ud nammula’t naispirituwana bukol ot laweng kad nu gumingay kami kan dikayu’t ikatagu mi? ¹² Ta nu awad kalintogan dat uduma mampatulung kan dikayu, bokon kada amo dakdakol dit kalintogan mi?

Yoong ulay nu awad kalintogan mi, adimi inusal di un kalintogan nu adi inanusan mi dan losana ligat ta piyaon mi’l lawa’n adina malappodan dit maitudtuduwan din Nabalun Damaga maipanggop kan Kristu. ¹³ Titiggammu yu un sat tagu’n manselselbi utdit timplu, alana dat kanona’t dat maiyoy sit timplu un maitod kan Apudyus. Ot sat manselselbi utdin dadattunan, maibingayan sidit datun. ¹⁴ Padana paya imbilin Apu Jesus un sadat man-iwalagawag sit Nabalun Damag siya’d mangal-an da si ikatagu da dit man-iwalagawagan da.

¹⁵ Yoong adik inusal ulay ngadan nat datu un kalintogan kan bokona isulat ku tu dalapnu koon yu kan sakon. Un-unnaya lawa’n matoyak si bitil nu sat makaan dit gapun dit mampasdayawak. ¹⁶ Maid kalobbongaka mampasdayaw maipanggop sit mangitudtuduwak sit Nabalun Damag ta naidutuk kan sakon tuwa talibas. Ot kaasiyak pay nu adik itudtudu dit Nabalun Damag.

¹⁷ Nu kasomsomkaka osa tun mantudtuduwak, nanam-ok un matangdananak. Yoong bokona kasomsomkaka osa nu adi si Apudyus ud nangitalgod kan sakon situwa talibas. ¹⁸ Ot ngadan dit tangdan ku? Naid udum nu adi sat gundaway ku un mangitudtudu’t din Nabalun Damag un naid si bayad un bokona siya’d gun-gundawayak dit kalintogak maipagapu utdit manudtuduwak.

¹⁹ Wayawayaak un bokonak si babbaun di ulay ngadan na un tagu. Yoong ulay nu kama’t di, pabaunak sidan losana tagu dalapnu ad-adu dan maawis ku un manuttuwa kan Jesu Kristu. ²⁰ Nu inggawak sidan Judio, mataguwak un kama’t Judio dalapnu maawis ku dida’n manuttuwa. Isunga ulay tigam-muka bokona masapula tungpalok dat lintoga ingkanlit Moises, tungpalok payon nu inggawak sidan manungtungpal sit lintog dalapnu maawis ku dida. ²¹ Padana pay nu inggawak sidan bokona Judio ta kamaak payon si bokona Judio un adi umunud sidat lintog Moses, dalapnu maawis ku dida. Yoong bokona piyaoka ugudon un adikon tuttuwaon dit lintog Apudyus, sat katuttuwaana tungtungpalok dit lintog Kristu. ²² Nu inggawak sidan nakapuy payyan si pammati, bagayak pay dida dalapnu maawis da kad mapabilog dit pammati da. Ot ulay ngadan na un kalasin di tagu bagayak amin dit mantatagu da kan kook dat losana pamuspusan dalapnu awad manuttuwa kan dida.

²³ Kook un losan datu dalapnu umadu dan manuttuwa kan dalapnu mailak-amak pay sit bindisyuna itdon Apudyus gapu’t dit Nabalun Damag. ²⁴ Tigammu taku un sadan makalumba ipakat dan manoddak yoong sat mangabaka lawa dit magun-gunaan. Ot siya’d padana kan ditaku’n manuttuwa, ipakat taku tun pammati* taku dalapnu maala taku dit gun-guna taku. ²⁵ Singngadan na mana mansagsagana’n makakuntis, masapula annadana un disiplinanan dit long-ag na. Siya’d koon dalapnu magun-ud na dit gun-gunana yoong sadiya gun-guna bokona mannanayun. Yoong kan ditaku, sadit mannanayuna gun-guna dit gun-gun-udon taku. ²⁶ Siya’d gapuna

* **9:24** Sat kanana’t din Griego, manoddak taku.

un iyos-ossaan ku tun somsomok ku un manatong sin pungtu. Kamaak si dumadanuga maid danug ku si adi kumna. ²⁷ Tudtuduwak tun long-ag ku un man-attom inggana't talona maitulayak dalapnu gangputok kada tudtuduwan dan udum, adiyak maiwalin sidan magun-gunaan.

10

Bintaga Maipanggop Sidan Sinan-apudyus

¹ Susunuda manuttuwa, adiyu liuwan dit nakwa't dadit dadakkol taku utdit nangipuyutan Moses kan dida. Tinulungan Apudyus dida ot losan dan iniiddungan dit bunot sit manaddalanan da kan losan dan kummiyanga nandolmang sit Nadulawa Baybay.* ² Ot sadit nangidungan dit bunot kan sadit nanolmangan da utdit baybay kama dat nampabunyag un maidagamung kan Moses ta siya'd inun-unud da. ³ Losan da un nangan sit makan un intod Apudyus.† ⁴ Losan da un umminum sit danuma nilumtaw sit batu maipagapu't dit pannakabalin Apudyus.‡ Sadiya batu dit kaiyaligan Kristu un siya'd tuttuwa'n naibulun kan dida un nangnangtod sidat kasapulan da. ⁵ Yoong ulay tinulungan Apudyus dida adu kan dida dat Adina nas-oman ot siya'd gapuna un nawalawalang dat ladag da utdit disyerto.§

⁶ Bintaga'n losan datu kan ditaku un siya'd man-adalan taku un adi mangwa utdan nadadag un padan dat kingwa da.* ⁷ Adi taku mandayaw sidan sinan-apudyus un padan dit kingwan dat udum kan dida. Ta naikanglit sit ugud Apudyus dit kingwa da un kanana'n, "Nantupak dat tagu'n nangan kan umminum asida lummigwata nantatadok."† ⁸ Adi taku padaon dit kingwan dat udum kan dida un sinog-on da dat bokona asawa da ot duwampulu't tulu'n libu dat natoy kan dida't dit sin-algawana lawa. ⁹ Adi taku padpadason si Apudyus un kama't dit kingwan dat udum ot natoy da ta simpit ulog dida.‡ ¹⁰ Adi taku manlilili un kama't dit kingwan dat udum kan dida ot pinatoy dit anghel un kumapatoy dida.

¹¹ Napasamak datu un bintaga kan ditaku ot naikanglit da dalapnu man-adalan taku ta dandaniyon nat timpu'n mangkigadan ditu'n lubang.

¹² Nu ngadan nat mangipagalup un talona nabilog nat pammati na man-annad ta oni kada lawa, makabasul. ¹³ Naid suguga dumatong kan dikayu si bokona napadasan di losana tagu. Yoong matalgodan si Apudyus un manungpal sit sapata na un tumulung. Adina ipalubus un mapadpadas kayu utdan adiyu kaboolana labanon nu adi itdan dikayuwot kan siya't kaboolana mangiyattom nu timpu'n mapadpadas kayu dalapnu makalisi kayu.

¹⁴ Siya'd gapuna'n potgoka susunud, adi kayu mandayaw sidan sinan-apudyus. ¹⁵ Nanakman kayu'n tagu ot dikayu'd mangusig nu kustu onnu bokon dan ug-ugudok. ¹⁶ Nu uminum taku utdit natasa nu timpun di kumulgar nu maabusa manyaman taku kan Apudyus, bokon kada mailakam taku utdit bindisyun un maipooy maipagapu't dit dalan Kristu un nan-ayus sit natoyana? Ot nu kanon taku dit mambibinniikan taku un tinapay bokon kada mailak-am taku utdit bindisyun un maipooy maipagapu't dit long-ag Kristu un nailansa't dit kulus? ¹⁷ Ot gaputa os-ossaan tinapay dit nabibbiikan taku padana pay un os-ossaan taku un long-ag ulay nu adu taku.

¹⁸ Somsomkon yu dit ugalin dat Judio. Sadat makakan sit naidatun, naidagamung daon un nandatun kan Apudyus. ¹⁹ Ot ngadan din piyaoka

* **10:1** Exodo 13:21-22; 14:21-29. † **10:3** Exodo 16:35. ‡ **10:4** Exodo 17:6; Bilbilang 20:11. § **10:5** Bilbilang 14:29-30. * **10:6** Bilbilang 11:4. † **10:7** Exodo 32:6. ‡ **10:9** Bilbilang 21:4-6.

ugudon? Bokona piyaoka ibaga un sadan sinan-apudyus onnu sadan maida-tun un makan kan dida awad potog da. ²⁰ Satu tun piyaoka ugudon. Sat idatun dan bokona makatigammu kan Apudyus, maida-tun sidan dimunyu un bokona si Apudyus. Ot adik piyaon un maibulubulun kayu utdan dimunyu. ²¹ Adina mabalin un makainum kan makakan kayu utdin mangi-somsomkan kan Apu Jesus asi kayu payyan makainum kan makakan sit maida-tun si dimunyu. ²² Piyaon yu kada paapason si Apudyus sidit mangwaan yu utdi? Apay nabilbilog kayu kad nu si Apudyus?

²³ Awad uuggudon da un, “Maipalubusa koon taku dan piyaon taku’n koon.” On, yoong bokona losana banaga makwa, mangkapiyaan. “Maipalubusa koon taku dan piyaon taku’n koon.” On, yoong bokona losana banaga makwa makatulung sit pammatin dat udum. ²⁴ Masapul un osaosa’n tagu inapona dit mangkapiyaan dat udum un bokona lawa’n sat bukukud na un mangkapiyaan.

²⁵ Isunga isida yu nat kalni un mailaku utdin malkit un adiyuwon imuimusun nu naidatun si sinan-apudyus onnu bokon dalapnu adika masosomkan. ²⁶ Ta kanan nat ugud Apudyus un, “Satun pita kan losana awad, kuwan Apudyus.”

²⁷ Nu awison dikayu si osa’n bokona manuttuwa un umoy makakan kan siya ot piyaon yu un umoy, kanon yu nat maisunad kan dikayu un adiyuwon imuimusun nu naidatun si sinan-apudyus onnu bokon dalapnu adika masosomkan. ²⁸ Yoong nu awad mangibaga kan dikayu un kanana’n, “Naidatun si sinan-apudyus tu,” adiyu kanon un ipagapu yu utdit nangibaga kan dalapnu maid masosomkan. ²⁹ Piyaoka ugudon, adiyu kanon gaputa laweng sidit kasomsomkan dit nangibaga, bokona gaputa laweng kan dikayu. Ta nu sakon, apay un makoddongan nat wayawayak gapu’t dit kasomsomkan di sabali’n tagu? ³⁰ Nu manyamanak kan Apudyus gapu utdit kanok, apay laweng dit kaugudak nu kanok?

³¹ Yoong sat ibagak kan dikayu, ulay nu wayawayaya kayu’n mangwa utdan singngadan na mana piyaon yu, mangan kayu man onnu uminum kayu, masapula koon yu un maipooy si maidayawan Apudyus. ³² Adi kayu mangkokwa si gapun di makabasulan di uduma tagu, Judio man onnu bokona Judio onnu sidan tagun Apudyus. ³³ Padaon yu ud sakona danggayak dan kokkoon dan losana tagu. Bokona sat mangkapiyaak dan sosomkok nu adi sat mangkapiyaan dan losan dalapnu matagu da.

11

¹ Isunga padaon yu ud sakon un kama’t din mamadaak kan Kristu.

Sat Kustu’n Koon Dat Babai’t Din Simbaan

² Dayawok dikayu gaputa kanayun un somsomkonak kan uunnudon yu dadit intudtuduk kan dikayu. ³ Ot piyaoka maawatan yu un si Kristu ud mangiyapu utdan lalaki ot sadan lalaki ud mangiyapu utdan asawa da ot si Apudyus ud mangiyapu kan Kristu. ⁴ Siya’d gapuna un nu man-abbung si ulu dit lalaki nu manluwalu onnu man-ibaga’t dan paibagan Apudyus, ibabbain na si Kristu un mangiyapu kan siya. ⁵ Ot sat babai un adina abbugan dit ulu na nu manluwalu onnu man-ibaga’t dan paibagan Apudyus kan siya, ibabbain na dit asawa na un mangiyapu kan siya kan naid duma na utdit babai un napulugan. ⁶ Isunga nu adin dit babai abbugan dit ulu na, napipiya’l lawa nu mampapulug. Ot nu ikabain din babai din mapulugan masapula man-abbung. ⁷ Masapula adin dit lalaki abbugan dit ulu na nu manluwalu ta sat lalaki dit mail-an dit awaawat kan kinangatun

Apudyus. Yoong masapula abbungan dit babai dit ulu na ta siya'd mangilan sit kinangatun dit lalaki. ⁸ Ta sadit damu'n lalaki bokona nanligwat sidit babai nu adi sat babai dit nanligwat sit lalaki. ⁹ Padana pay un bokona napaloswa dit lalaki un mampooy sit babai nu adi sadit babai mampooy sit lalaki. ¹⁰ Maipagapu utdan aanghel un umiila, masapula abbungan dat babai dat ulu da un mangipaila un paiyapu da utdan lalaki. ¹¹ Yoong situn maidagamungan taku kan Kristu, masapul dat lalaki dat babai kan masapul pay dat babai dat lalaki. ¹² Ta ulay nu nanligwat dit damu'n babai utdit lalaki, babai dan mangiyabeng si lalaki uttun satun. Ot si Apudyus ud nanligwatan da'l losan.

¹³ Ot dikayu pay lawan manomsomok nu napiya onnu laweng nat man-ila yu utdan babai'n adi man-abbung si ulu nu manluwalu da kan Apudyus. ¹⁴ Bokon kada siya'd gagangaya ugali taku un kababbain nu andu nat buuk dan lalaki? ¹⁵ Yoong dayaw dan babai nu andu din buuk da ta siya'd naitod kan dida un kama't abbung di ulu da. ¹⁶ Yoong nu awad sumuganggang situ'n imbagak, satu tun sungbat ku: naid sabali't kadawiyana itudtudu mi nu bokona satu ot siya payon kadawiyana unnudon dan losana manggimunga tagun Apudyus.

Sat Maipanggop Si Kumulgar

(Mateo 26:26-29; Marcos 14:22-25; Lucas 22:14-20)

¹⁷ Nu maipanggop situ'n sumalunu un bilin ku kan dikayu, adik mabalina idayaw dikayu ta nu manggimung kayu bokona mantungpal si napiya nu adi nadadag. ¹⁸ San umuna, dingngol ku un nu manggimung kayu makaskasway kayu un maid timpuyug yu. Ot tuttuwaok nu mamingsan. ¹⁹ Ta gagangaya kama't nat dalapnu maila nu singngadan nat kustu't pammati kan dikayu. ²⁰ Ta nu manggimung kayu un mangisomsomok sit natoyan Kristu, bokona si Apu Jesu Kristu dit awad sit somsomok yu. ²¹ Ta nu mangan kayu, osaosa nan-ikakan sit balun na pay lawan un bokona man-iinnuway kayu. Isunga mabitol dat udum ot mabuuk dat udum. ²² Innon yu pay, naid kad boloy yu si manganan yu kan uminum yu? Onnu naid kad lispitu yu utdan mandatdatonga mandaydayaw kan Apudyus kan ibabbain yu dan naid si mabalin? Ngadan nat nanam-on yu un ibagak maipanggop sinata kokkoon yu? Idayaw ku dikayu? Adina mabalin.

²³ Ta intudtudun Jesus kan sakon dat intudtuduk kan dikayu un: utdit manganan da utdat apostoles na utdit labi un naituyukana, nangala't tinapay ²⁴ ot nanyaman kan Apudyus. Maabus mana manyaman biniibiik na asina kanana'n un, "Siyatu'd long-ag ku un maidatuna mampooy kan dikayu. Siyatu'd koon yu un mangigasmokan yu kan sakon."

²⁵ Padana pay un innala na dit tasa utdit naabus da un nangan ot kinanana un, "Satuwa tasa dit bagu'n tulag Apudyus un papiddoton tun dalak. Kada uminum kayu uttuwa tasa koon yu un mangigasmokan yu kan sakon." ²⁶ Isunga kada mangan kayu't dit tinapay kan uminum kayu utdit tasa nu mangkumulgar kayu ipatpatigammu yu dit natoyan Kristu ot siya'd koon yu inggana't mangulin uman situn pita.

²⁷ Isunga nu singngadan nat man-ibabalanga lawa'n mangan sit tinapay onnu uminum sit tasa un naigagalan mangigasmokan kan Apu, mak-abasul ta Adina linispitu dit long-ag kan dalan Kristu. ²⁸ Siya'd gapuna un masapula usigon taku yana unaon datu'n kasomsomkan taku nu kustu asi taku makakan sit tinapay kan makainum sit tasa. ²⁹ Ta singngadan na mana mangan sidit tinapay kan uminum sit tasa un Adina somsomkona kustu dit

kinapotog dit long-ag dit Apu, mangwa pay lawan si maukuman dit long-ag na. ³⁰ Siya'd gapuna un adu danat masakit kan nakapsut kan dikayu kan awad da ud uduma natoyon. ³¹ Yoong nu usigon taku yana unaon dan long-ag taku adi ditaku dusaon kan Apudyus. ³² Yoong nu dusaon ditaku kan Apudyus situn satun, piyaona'l lawa'n suluwana ditaku dalapnu adi taku mailak-ama madusa utdat adi manuttuwa.

³³ Isunga susunud, nu mandatdatong kayu un mangan un mangigasmok sit natoyan Kristu, masapul un man-iinnuway kayu. ³⁴ Nu awad nabitil, mangan yan sit boloy na dalapnu maammung kayu kad un mangigasmok sit natoyan Apu Jesus, bokona mambanag si madusaan yu.

Ot nu maipanggop sit uduma piyaoka ibaga kan dikayu, asik nu dumatongak sinat.

12

Sadat Nadumaduma'n Kaboolana Itdon Ispiritu Santu

¹ Sinsadin susunud, piyaoka maawatan yu un kustu din maipanggop sidan kaboolana itdon Ispiritu Santu kan ditaku. ² Tigammu yu un utdit daan yu payyan nanuttuwa kan Apudyus, namin-adu'n naallilaw kayu un nandaydayaw si nadumaduma'n sinan-apudyus un naid si angos. ³ Yoong sinsatunon ta si Apudyus ud daydayawon yu, awad kan dikayu si Ispiritu Santu. Siya'd gapuna'n piyaoka tigammuwon yu un sat tagu'n idaddalan dit Ispiritu Santu adina mabalina iliwan si Jesus. Kan osa pay adin nat tagu mabalina ibaga un si Jesus din Apu na malaksig nu idalan Ispiritu Santu.

⁴ Adu'n kalasin di kaboolana maitod kan ditaku yoong os-ossaan si Ispiritu Santu un mangitod. ⁵ Adu'n kalasin di manseselbi yoong os-ossaan si Apu Jesus un manselbiyan taku. ⁶ Nadumaduma dat mambanagan dit talibasun di kada osa yoong si Apudyus dit mangtod sit kaboolan dit kada osa'n tagu. ⁷ Naitdan nat kada osa kan ditaku si kaboolan un siya'd mangipanoknok sit kinaawad dit Ispiritu Apudyus kan ditaku. Ot sadiya kaboolan naitod dalapnun mausala mampiyaan dan losana manuttuwa. ⁸ Awad initan dit Ispiritu si kaboolana mangipatigammu't dit silib Apudyus kan awad initdana't kaboolana mangawat kan mangitudtudu utdan maipanggop kan Apudyus. ⁹ Awad pay initan Ispiritu si nabakoda pammati. Ot sadan udum naitdan da't kaboolana mampapiya utdan masakit. ¹⁰ Awad da ud naitdan si kaboolana mangwa't am-amug. Awad da ud naitdan si kaboolana mangibaga utdan piyaon Apudyus paibaga. Awad da ud naitdan si kaboolana mangilasin sidat kaboolan nu nanligwat kan Ispiritu Apudyus onnu bokon. Awad da ud naitdan si kaboolana man-ugud si sabali'n uguda adina inadal. Ot sadat udum, sat kaboolana mangipakaawat sidit naibaga'n sabali'n ugud. ¹¹ Nansasabali'n kaboolan yoong ossaana Ispiritu dit manligwatan da'l losan ot itdana't kaboolan dit kada osa'n tagu sigun sit piyaona.

Ossaana Long-ag Yoong Adu ud Palti Na

¹² Satun long-ag taku adu tun palti na yoong siya payona os-ossaan long-ag. Padana pay kan Kristu un maiyalig si ossaana long-ag. Adu kan nadumaduma dan manuttuwa yoong man-os-ossaan dan mamukol kan siya. ¹³ Ta awad da ud Judio kan bokona Judio, babbaun kan wayawaya yoong nabunyagan taku un maidagamung sit ossaana long-ag maipagapu kan Ispiritu Santu un siya payona Ispiritu dit intod Apudyus un inggaw kan ditaku.

¹⁴ Tuttuwa un bokona lawa'n os-ossaan nu adi adu dan paltin din long-ag taku. ¹⁵ Ulay nu kanan dit iki un, "Bokonak si paltin di long-ag ta bokonak si

ima.” Bokona piyaona’n ugudon un bokonona paltin didit long-ag. ¹⁶ Ulay nu kanan dit inga un, “Bokonak si paltin di long-ag ta bokonak si ata.” Bokona piyaona’n ugudon un bokonona paltin didit long-ag. ¹⁷ Ta nu atan losan tun mamukol sit losana long-ag, in-inona’n makagngol? In-inona’n makasungsung nu inga’l lawa? ¹⁸ Yoong bokona siya’d kokwa na di nu adi nadumaduma dan paltin ditu’n long-ag kan inniggan Apudyus dida’t dit kustu’n igaw da sigun sit piniya na. ¹⁹ Ta nu os-ossaana lawa dit palti na, makanan kada long-ag? ²⁰ Bokon a, ta sat katuttuwaana adu un palti yoong ossaana long-ag.

²¹ Isunga adin dit ata makanan sit ima un, “Adik sika masapul,” onnu sat ulu utdit iki un, “Adik sika masapul.” ²² Ta sat paltin di long-aga kanan taku’n nakapkapsut siyaot din amo kasapulan. ²³ Ot sat paltin ditu’n long-aga ibilang taku’n bokona amo nabalū dit ila na, amo am-ammaan taku. Ot sat paltin bokona maipaila, am-ammaan taku’n badutan. ²⁴ Yoong sadan paltin nabalbalū’d ilana bokona masapula maammaana kama’t dan uduma palti. Kama’t di dit nanangwan Apudyus situn long-ag taku dalapnu sadan paltin maibilanga bokona napotog, dida dat amo maam-ammaan ²⁵ kad mandidinnanggay dan losana paltin ditu’n long-ag kan mantitinnulung da. ²⁶ Ot nu mampasigab dit osa’n palti, makapansigab pay dat udum. Nu madayaw dit osa, malagsakan da’l losan.

²⁷ San piyaona’n ugudon tu, ditaku un manuttuwa ditaku’d pannakalong-ag Jesu Kristu ot kada osa kan ditaku palti na. ²⁸ Ot nanduduma nat talibasū un indutuk Apudyus si kada osa kan ditaku’n manuttuwa. Sat ummuna, dinutukana dat apostoles; maikagwa, sadat propeta na; maikatlu, sadat mangitudtudu utdit ugud na. Kadon, dinutukana pay dat awad si pannakabalina mangwa’t am-amug; sadat awad si kaboolana man-agas; sadat awad si kaboolana tumulung si udum, sadat awad si kaboolana mangipangulu kan dat man-ugud si sabali’n bagbagan adi naadal. ²⁹ Bokona apostoles da’l losan onnu propeta na’l losan onnu manudtudu da’l losan. Bokona naitdan da’l losan si pannakabalina mangwa si am-amug ³⁰ onnu mangagas si sakit onnu man-ugud si sabali’n bagbaga’n adi naadal onnu mangilawag si maugud. ³¹ Isunga napipiya nu sat napotpotoga kaboolan ud gutagutan yu un maitod kan dikayu.

Yoong ibagak nu sin dit kapiyaana makwa.

13

Sat Mampipiya

¹ Ulay nu kaboolaka man-ugud si nadumaduma’n bagbagan di tagu kan ulay san bagbagan dan aangel nu maid mampipiyak, maid selbi na ot padak din gangsa onnu lata’n kumelakelaba lawa. ² Ulay nu awad pannakabalin ku un mangiyugud sidan paibagan Apudyus, ulay maawatak dan nalimoda panggop Apudyus kan ulay tigammuk da’l losana mabalina matigammu, ulay nabakod tun pammatik dalapnu maiyalis ku dan bateled, yoong nu maid mampipiyak naid selbik. ³ Ulay itdok dan losana awad kan sakon kan ulay ipalubus ku un sobgon da tun long-ag ku nu bokona maipagapu’t mampipiyak maid magun-gunak.

⁴ Sat tagu’n mamippiya, naanus kan nakaasi. Bokona naapal onnu naabubu. Bokona natangsit onnu napasdayaw. ⁵ Bokona naalas dit kababalin na kan Adina ipapilit din piyaona. Bokona nalasu’n makaungot. Adina somsomkon ud lawenga nakwa kan siya. ⁶ Bokona sadat bokobokona kokoon dit malagsakana nu adi sadat kustu. ⁷ Sat tagu’n mamippiya

bokona madisdismaya. Adina lumipsuta manuttuwa kan mannamnama. Anusana'd losana ligat.

⁸ Mangkigad din kaboolana mangibaga't dan paibagan Apudyus padana pay sit kaboolana man-ugud si sabali'n bagbaga un adi naadal. Mangkigad pay din kaboolana manigammu't dan maipanggop kan Apudyus yoong maid mangkigadan din mampipiya. ⁹ Ta sat kaboolan taku un manigammu kan kaboolana mangibaga't dan paibagan Apudyus mangkulang payyan. ¹⁰ Yoong nu dumatong dit maid mangkulangana, mangkigad da'l losana awad mangkulangana.

¹¹ Kama't dit kaban-og ku, nu mambagbagaak, bagbagan di abeng. Som-somok di abeng dit mansosomsomok ku. Inaabeng dit manlalasun ku. Yoong utdit dummakolak, kinaan kuwon dit inaabeng. ¹² Sinsatun bokona nalawag dit mantitigammu taku kan Apudyus un kama nu umiila taku si nakolopa uspeku. Yoong dandaniyon nat man-iinnilaan taku kan siya. Annat mangkulangan payyan dinat tigammuk situn satun. Yoong awad timpu'n tigammuwok ud losana maipanggop kan siya, kama't dit nantitigammu na kan sakon.

¹³ Siya datu'n tulu ud mannanayun: Pammati, namnama kan mampipiya. Yoong sat talona kapotogan sidatu'n tulu, sat mampipiya.

14

Sat Kaboolana Mambagbaga Si Uduma Bagbaga Un Bokona Naadal

¹ Sad gutagutan yu un maitod kan dikayu sat mampipiya. Padana paya gutagutan yu dit maitdan si kaboolan un itdon Ispiritu Santu talon sit kaboolan un mangibaga utdan paibagan Apudyus. ² Sadit man-ugud si sabali'n bagbaga un adina inadal, bokona sadat tagu dit kabagbaga na nu adi si Apudyus. Ta utdit pannakabalin ud Ispiritu Santu, mambagbaga si nalimoda katuttuwaana naid makaawat. ³ Yoong sat mangibaga utdan paibagan Apudyus, sadat tagu dit kabagbaga na, siya'd gapuna'n mabalin na un tulungan dida dalapnu gumilog dit pammati da, mapabos-ol kan maliwliwa da. ⁴ Sat man-ugud si sabali'n bagbaga un Adina inadal pabilgona pay lawan dit pammati na. Yoong sadit mangibaga't dan paibagan Apudyus pabilgona dit pammatin dat bulun na un manggigimung.

⁵ Piyaok nu losan kayu'n makaugud si sabali'n bagbaga un adi naadal yoong amo piyaok nu maitdan kayu si kaboolana mangibaga utdan paibagan Apudyus. Ta dakdakol dit maitulung na nu san man-ugud si sabali'n bagbaga un adi naadal malaksig nu awad mangipalawag sit ibagbaga na dalapnu mapabilog din pammatin dat losana manggigimung. ⁶ Sinsadin, nu umoyak kan dikayu susunud, sin dit maitod ku un mampiyaan yu nu manudtuduwak si sabali'n bagbaga'n adiyu maawatan? Maid! Malaksig nu itudtuduk dadit impatigammun Apudyus kan sakon onnu impakaawat na onnu paibaga na onnu uduma tudtudu kad matulungak dikayu.

⁷ Ilan yu nat baldong onnu gitala nu babalangon ta ullawa'n pagingaon maid makailasin nu sin dit tukalona'n ayug. ⁸ Padana pay din tangguyub dan suldadu un nu babalangon da'l lawa'n man-isap-uya maid monok din itangguyub da, sin dit malyada mansagana un makagubat?

⁹ Padana kan dikayu ta nu mambagbaga kayu't sabali'n bagbaga ta maid makaawat, maitaud da'l lawa dan ibaga yu. ¹⁰ Tuttuwan adu un nadumaduman bagbaga uttun lubung yoong losana awad kaipooyana. ¹¹ Yoong nu awad makabagbaga kan sakon ta adik maawatan din bagbaga na, ibilang dit mambagbaga un kakkailiyak kan ibilang ku paya kakkaili. ¹² Isunga

dikayu'n talona mamiya'n maitdan si kaboolana manligwat kan Ispiritu Santu, sat kaboolan un makatulunga mampabakod sit pammatin dat bulun yu un manuttuwa dan gutagutan yu.

¹³ Isunga sat tagu'n man-ugud sit sabali'n bagbaga un Adina inadal, manluwalu kan Apudyus dalapnu maitdan si kaboolana mangilawag sidat ibagbaga na. ¹⁴ Ta nu manluwaluwak si sabali'n bagbaga sat ispirituk din manluwalu yoong adik maawatan. ¹⁵ Ot ngadan dit masapula kook? Masapula manluwaluwak sit ugud un ipabosway Ispiritu Santu kan manluwaluwak pay sit uguda maawatak. Mangkantaak sit uguda ipabosway Ispiritu yoong mangkantaak pay sit uguda maawatak. ¹⁶ Ta nu kaspagaligan ta manluwalu kayu'n manyaman kan Apudyus sit sabali'n bagbaga un ipabosway Ispiritu Santu, inon dat bulun yu un maibaga dit Amen un umampayun sit manyamanan yu nu adi da maaw-awatan nat ibagbaga yu? ¹⁷ Ulay napiya dit manyamanan yu kan Apudyus, maid itulung na utdan udum ta adi da maaw-awatan.

¹⁸ Manyamanak kan Apudyus ta ad-adu dit mambagbagaak si sabali'n bagbaga'n adik inadal nu dikayu. ¹⁹ Yoong nu san simbaan, un-unnaya lawa'n lima'n kabosway din ibagak nu maawatan dalapnu masuluwan dat udum. Unnay pay nu sat mambagbagaak si nilibulibu'n bosway si sabali'n bagbaga'n adi maawatan.

²⁰ Masapula bokona inaabeng dit somsomok taku, susunud. Nu maipanggop sidan nadadag, maipangkama taku si abeng un naid tigammu na un mangwa. Yoong nu maipanggop kan Apudyus masapula inaangsan dit mansosomsomok taku. ²¹ Ta awad dit naikanglita ugud Apudyus un kanana'n, "Sadat tagu'n sabali't bagbaga dan mangibagaok sidat tagu utdat piyaoka ibaga kan dida yoong ulay nu donglon da dit sabali'n bagbaga, sissiya kampaya adi da ud sakon donglon, kanan ud Apu."

²² Nu siyadi, kaawatan un sat kaboolan un mambagbaga si sabali'n bagbaga'n adi naadal, mampooy un mangilasinan dan bokona manuttuwa. Ot sadin kaboolana mangibaga't dan paibagan Apudyus, mampooya mangilasinan dan manuttuwa.

²³ Isunga nu manggimung kayu ta osaosa mambagbaga si sabali'n bagbaga un adi maaw-awatan ta awad adi manuttuwa'n ummoy nakagimung kan dikayu, adi pay an kanana un nangkatingang kayu? ²⁴ Yoong nu sat paibagan Apudyus dit babagbagaon yu un losan nu manggimung kayu ta awad adi manuttuwa'n umoy mandongol, maawatana un gumabasul ot masomsomok na dat losana kingkingwa na gapu't dan losana maibaga. ²⁵ Maukal dat losana maisusulluk sit somsomok na kad adina masulit mandadaoli ot dayawona't Apudyus ot kanana'n, "Tuttuwa'n annat si Apudyus kan dikayu."

Masapula Naulnus Din Gimung

²⁶ Sat piyaoka ugudon susunud, nu manggimung kayu kama't tu nat koon yu. Awad mangkanta, awad mantudtudu't ugud Apudyus, awad mangibaga si ngadan na mana paibagan Apudyus kan siya, awad man-ugud si bagbaga'n adi naadal kan awad pay mangilawlawag sidadin imbaga na. Losana koon yu, masapula mambanag si gumilogan di pammatin dat losana manuttuwa. ²⁷ Nu awad da ud mambagbaga't sabali'n bagbaga'n adi da inadal umanayon nat duwa onnu tulu un masongsongwat. Ot masapula awad osa't mangilawlawag sidan ibaga da. ²⁸ Yoong nu naid mabalina mangilawlawag, guminok dit mambagbaga't sabali'n bagbaga ta dida pay lawan kan Apudyus ud mambagbaga. ²⁹ Nu maipanggop sidan mangibaga't dat paibagan Apudyus, duwa onnu tulu dan masongsongwat. Ot sadat

udum, donglon da ot usigon da dat ibagbaga da. ³⁰ Yoong nu awad paibagan Apudyus sit osa't dat kaaduwang, masapula man-illong dit mambagbaga ta maisongwat dit osa un mangibaga't dat paibagan Apudyus. ³¹ Losan dat awad si ibaga masongsongwat da un mambagbaga dalapnu matigammuwan dan losan dan paibagan Apudyus kan dalapnu mapabos-ol nat somsomok yu un losan. ³² Ta sat tagun naitdan si kaboolana mangibaga utdan paibagan Apudyus, kalobbongana un iyillong dit mampalawagana nu awad osa't maisongwata mamalawag. ³³ Ta si Apudyus piyaona nu nauinus taku un bokona nagulu.

Kama't dat makmakwa utdat losana gimung dat tagun Apudyus, ³⁴ masapula giginok dan babai nu manggimung kayu. Adida mapalubusan un man-ugud nu adi paiyapuwang da utdan lalaki ta siya'd kanan dit lintog Apudyus. ³⁵ Nu awad piyaon da un imuson, asida okyan imuson sidat asawa da nu inggaw da utdit boloy da. Ta naalas nu mambagbaga dat babai utdit timpu'n manggimungan yu.

³⁶ Donglon yu tu ta bokona dikayu'd nanligwatan dit ugud Apudyus. Bokona dikayu'l lawa pay dit naipatigammuwana. ³⁷ Nu awad mangipagalup sit long-ag na un osa'n propetan Apudyus onnu awad intod Ispiritu Santu un kaboolana, masapula bigbigona un bilin Apu Jesus datu un insulat ku. ³⁸ Yoong nu adina bigbigon, adiyu pay bigbigon diya tagu.

³⁹ Isunga susunud, sad gutagutan yu din mangibaga't dan paibagan Apudyus yoong adiyu palitan dan man-ugud si sabali'n bagbaga'n adi naadal. ⁴⁰ Yoong masapula kustu kan nauinus dan mamangwa yu.

15

Sat Ummungalan Kristu Kan Katoy

¹ Susunuda manuttuwa, piyaok pasomsomok kan dikayu dit nabalun damaga intudtuduk kan dikayu't dit. Tinuttuwa yu diya damag ot siya'd naisaadan dinat pammati yu. ² Siyadi ud nabalun damaga mataguwan yu nu adiyu lipsutana tuttuwaon, malaksig nu bokona tuttuwa dit nanuttuwaan yu utdit.

³ Intudtuduk kan dikayu dit naitudtudu pay kan sakon un siya'd kapotgana matigammuwan yu. Sadiya tudtudu: natoy si Kristu dalapnu mapakawan dat basul taku un siya'd kanan dit naikanglita ugud Apudyus. ⁴ Nailbon ot ummungal sidit maikatlu un algaw un siya'd kanan payyan dit naikanglita ugud Apudyus. ⁵ Ot nampaila kan Pedro asina utdat kagwampulu't duwan apostoles na. ⁶ Asina payyan nampaila't dat nasuluka limanggasuta buyut na. Natoyon dat udum yoong matattagu payyan dat kaaduwang kan dida. ⁷ Nampaila pay kan Santiago asina nampaila utdat losana apostoles na.

⁸ Ot sakon ud anungusa nampail-ana ot nanuttuwaak kan siya yoong alig ku ud abenga naiyanak sit timpu'n bokona manamnama'n maiyanak. ⁹ Ta sakon kadobaan sidat apostoles na. Bokona lobbong ku un mangadan si apostolesta utdit daan ku payyan manuttuwa, pinalpaligat ku dat tagun Apudyus. ¹⁰ Yoong gapu't dit kaasins Apudyus kan sakon, nambalinak si apostoles. Ot bokona kaynga dit ingkaasin Apudyus kan sakon ta amo impatit dit nantalibasun nu sadat udum. Yoong bokona bukud ku un kaboolan nu adi gapu't dit tulung kan kaasins Apudyus. ¹¹ Isunga nu maipanggop sit nabalun damag, sakon man onnu sadat uduma apostoles dit nangitudtudu nampapada dit itudtudu mi ot siya'd tinuttuwa yu.

Sat Mapaungalan Taku

¹² Naitudtudu kan dikayu un napaungal si Kristu yoong apay un kanan dan udum kan dikayu un bokona mapaungal dat natoy nu? ¹³ Nu bokona mapaungal dadit natoy, adi pay bokona napaungal si Kristu? ¹⁴ Ot nu bokona napaungal si Kristu, adi pay naid selbi naon dat intudtudu mi? Padana pay un naid selbin nat pammati yu. ¹⁵ Nu tuttuwa di, adi pay tuli dat ibagbaga mi maipanggop kan Apudyus ta ibagbaga mi un pinaungal na ut Kristu? ¹⁶ Ta nu bokona mapaungal dat natoy, bokona napaungal si Kristu. ¹⁷ Nu bokona napaungal si Kristu naid selbin dinat pammati yu ot bokona napakawan dat basul yu payyan. ¹⁸ Padana pay un bokonona umungal dat natoyona manuttuwa kan Kristu. ¹⁹ Ot nu sat nanam-on taku'n mangkapiyaan taku'n manuttuwa kan Kristu mangkigad da ullawa uttun katattagu taku un naidon nanam-on nu matoy taku, ditaku'n manuttuwa nat talona kakkaasi utdan losana tagu.

²⁰ Yoong satu'd katuttuwaana: Napaungal si Kristu kan katoy. Siya'd damu'n napaungal un mangipanoknok un umungal dat losana matoy. ²¹ Ta gapu't dit nambasulan Adan, nambanaga matoy dan losana tagu. Ot padana pay un gapu't dit napaungal an Kristu mapaungal pay dan losana matoy. ²² Isunga matoy dat losana tagu gaputa kaganakan Adan dida. Padana paya umungal dat natoy gaputa naidagamung da kan Kristu. ²³ Yoong awad timpun naikoddonga mapaungal dat natoy. Ot si Kristu ud ummuna'n napaungal. Asida maitung-ud dat losana tagu na un mapaungal nu dumatong dit alalgawa dumakngana'n obos. ²⁴ Magangput kad di, mangkigadon tun lubang. Kad man-apu si Kristu ot abakona dan losana kabusul na un awad si kalintogan onnu pannakabalin un mangiyapu. Asinaon ipulang kan Apudyus un Ama na dit kalintogana mangiyapu. ²⁵ Ta siya'd somsomok Apudyus un masapula man-apu si Kristu inggana't abakona'n losan dat kabusul na. ²⁶ Sat maudi'n kabusul na un yam-anona, katoy. ²⁷ Ta kanan dit naikanglita ugud Apudyus un, "Paiyapun Apudyus kan Kristu dan losana banag." Ot gaputa si Apudyus dit nangibaga kan Kristu un mangiyapu kaawatan un bokona maidagamung si Apudyus sidat losana iyapuwat Kristu. ²⁸ Ot nu magangputa paiyapun Apudyus kan Kristu un Anak na da'l losana banag, paiyapu payon si Kristu kan Apudyus dalapnu si Apudyus un nangigga kan Kristu un mangiyapu, siya'd gattoka kangattuwana mangiyapu utdan losan.

²⁹ Sinsadin, ulinok dit maipanggop sit mapaungal an dat natoy. Apay un paibunyagan yu dan natoy sidan natagu? Nu tuttuwa'n bokona mapaungal dat natoy, koon yu dida'n paibunyagan payyan nu? ³⁰ Nu tuttuwa'n bokona mapaungal dat natoy, sin dit koon mi'l lawan umoy ibados tun angos mi un umoy manudtudu? ³¹ Susunud, inalgalaw un sasangnguwok tun katoy ku. Ibagak tu ta tuttuwa'n itaktakal ku dit manuttuwaan yu kan Jesu Kristu un Apu taku. ³² Yoong nu bokona mapaungal dat natoy, ngadan nat maganab ku utdit napalpaligatak sin Efeso un kamaak si dinalup di sumalona ayam sit ligat ku? Adi un-unnaya lawaon din kanan da un, "Mangamangan taku kan man-iinum taku, ta matoy taku kada lawa nu bigat."

³³ Yoong adi kayu paallilaw ta tuttuwa din uggudon da un, "Nu makabulbulun ta utdan nadadaga bulbulun maalisan ta utdan nadadaga ugali." ³⁴ Manggodngon yu danat somsomok yu ot adi kayuwon mambasubasul. Ibagak tu dalapnu mambain kayu okyan ta annat da kan dikayu'd adi manigammu kan Apudyus.

*San Long-ag Un Mapaungal kan Katoy
(2 Corinto 5:1-5)*

³⁵ Mabalina awad da ud mangimus un, “Inona’n mapaungal dat natoy? Kamaan dit long-ag da?” ³⁶ Tinitingang nata imus. Adiyu kad tigammu un sat bukola maimula malbog yan asina tumubu? ³⁷ Ot sadiya bukola maimula bokona siya dit kustu un ilan dit mula un tumubu ta bukola lawa, mabalina pagoy onnu uduma bukol. ³⁸ Ot si Apudyus ud mampatubu dalapnu mambalin sit kalasin di mula un intuding na ta kada kalasin di bukol tumubu utdit mulan kalasi na.

³⁹ Padana pay un bokona nampapada dat long-ag dat losana umangoangos. Sat long-ag di tagu, ayam, sissiwit kan dat lamos nansasabali da.

⁴⁰ Naisabali dan inggaw langit sidan inggaw situn pita isunga nansasabali pay din kinabalbalu da. ⁴¹ Sabali din dolang din init sidin solag din bulan. Sabali pay din pilit dan bituwon ot ulay dan bituwon nansasabali din pilit da.

⁴² Padana pay un sat long-aga matoy sabali’t din long-aga mapaungal. Ta sat long-aga mailbon malbog yoong sat mapaungala long-ag adinaon malbog. ⁴³ Sat long-aga mailbon laweng dit ila na kan naid bilog na. Yoong sat long-aga paungalon Apudyus nabalbalu kan nabilog. ⁴⁴ Sat long-aga mailbon, maiyannatup situn pita. Ot sat mapaungala long-ag maiyannatup sin langit. Ot nu awad long-ag un maiyannatup situn pita, awad pay long-ag un maiyannatup sin langit. ⁴⁵ Ta kanan dit ugud Apudyus un, “Sat ummuna’n tagu un si Adan, napaloswa un naitdan si angos dalapnu matagu uttun pita.” Yoong si Kristu un mauguda maudi’n Adan, siya’d mangtod si mataguwan taku si inggaingga dalapnu matagu taku’t din langit. ⁴⁶ Bokona sadit mataguwana maiyannatup sin langit dit ummuna’n naitod nu adi sat mataguwana maiyannatup situn pita. Asina maisukat dit mataguwana maiyannatup sin langit. ⁴⁷ Sat ummuna’n Adan, nakwa dit long-ag na ut gabun di pita. Ot sat maikagwa’n Adan un si Kristu, nanligwat langit. ⁴⁸ Gaputa kaganakan ditaku kan Adan, maipada tun long-ag taku kan siya’n maiyannatup situn pita. Padana pay un losana maiyossaan kan Kristu, maitdan pay si long-aga maiyannatup sin langit. ⁴⁹ Satun long-ag taku’t tun satun kapadan dit long-ag Adan un nanligwat si pita. Ot nu dumtong dit timpu na maipada pay tun long-ag taku kan Kristu un nanligwat langit.

⁵⁰ San piyaoka ibaga susunud, sat long-aga awad si dala matoy ot adina mabalin un maidagamung sin man-apuwan Apudyus. Ta sat long-aga matoy adina mabalin un maidagamung sit long-aga adi matoy si inggaingga.

⁵¹ Donglon yu ta ibagak kan dikayu tun nailimod sidit. Bokona matoy taku’n losan yoong losan taku’n maobos ⁵² si singkispayana lawa. Ta nu guminga dit maudi’n tangguyub kaklakaklata mapaungal dat natoy un naitdan daon si long-aga adi matoy. Ot sadan matattaguwan, kaklakaklat pay un mabaliwan dit long-ag da si long-aga adi matoy. ⁵³ Ta satun long-ag taku matoy ya malbog siya’d gapuna un masapula masukatan si long-aga adi matoy kan adi malbog. ⁵⁴ Ot nu masukatanon tu un long-ag taku’n matoy ya malbog si long-aga adiyon matoy ya adiyon malbog, matungpal payon dit ugud Apudyus un kanana’n, “Naabakon si katoy si inggaingga.”

⁵⁵ Isunga mabalina kanan dat tagu un, “Katoy kawad dit mangabak nu? Sin kawad dit pannakabalin nu un mampaligat?”

⁵⁶ Ta sat kumimutan di tagu’n matoy, gapu’t basul da. Ot sat mangtod si pannakabalin di basul, sat lintog. ⁵⁷ Yoong manyaman taku kan Apudyus ta naidon pannakabalin katoy kan ditaku gapu’t dit kingwan Apu Jesu Kristu.

⁵⁸ Isunga potgoka susunuda manuttuwa, itultuluy yu un manuttuwa kan adi kayu paal-allilaw sidan bokobokona tudtudu. Ipangog yu un

mangkokwa utdit piyaon Apudyus ipakwa kan dikayu ta tigammu yu un bokona masayang nat manselbiyan yu kan siya.

16

Sat Maipanggop Sit Maulupa Maitulung Sidan iJerusalem

¹ Nu maipanggop sit ulup yu un itulung sidat tagun Apudyus ud Jerusalem, padaon yu dit imbagaka koon dadit manuttuwa't din Galacia. ² Kada Duminggu osaosa kan dikayu mangiwalin si pilak si iyulup na sigun sit kaboolana'n maitod dalapnu adi kayuwon umuluulup nu dumatongak. ³ Mamili kayu't dan matalgod yu ta nu dumatongak ibaun ku dida'd Jerusalem un umoy mangiyoy sidat ulup yu. Mangipaw-itak si sulata mangitigtigammu kan dida. ⁴ Ot nu kasapulana umoyak, mambubulun kamiyon.

Sat Panggop Pablo

⁵ Panggop ku un mangoy sidin probinsiya'd Macedonia ta ilak yan dat manuttuwa't di asiyak umoy sinat. ⁶ Ot mabalina masulitak kan dikayu, tuwanot nu inggana't masungputan di kukummogan dalapnu masalakan yu ud sakon sin manlakkataka umoy si singngadan na mana umoyak. ⁷ Siya'd gapuna un adiyak yan umoy kan dikayu ta adik piyaona manlausaka lawa. Piyaoka masulitaka inggaw kan dikayu nu ipalubus Apu.

⁸ Inggawak yan situn Efeso inggana't magangput dit Piyestan di Pentecostes. ⁹ Ta ulay adu'n manlaweng kan sakon situ, adu ud gundaway ku un mantududu.

¹⁰ Nu dumatong si Timoteo utnat, ilan yu ta maid umgonana ta siya'd osa'n manselbi kan Apu taku un padak. ¹¹ Adiyu mandingwanan nu adi salakan yuwot dalapnu kapkapiya dit somsomok na un mangulin situ ta uwayok dida utdat susunud.

¹² Nu maipanggop kan sunuda Apolos, kingwak dit kaboolaka mangawis kan siya'n maibulun sidan uduma susunuda umoy gumiling kan dikayu yoong ummadina ta asina umoy nu awad timpu na.

Sat Anungus Di Sulat

¹³ Mansiput kayu! Masapula napasnok kan nabilog nat pammati yu. Masapula natulod kayu. ¹⁴ Ipaila yu nat mampipiya yu utdan losana koon yu.

¹⁵ Tigammu yu un sada Estefanas un simbalyan dida ud ummuna'n nanuttuwa utnat probinsiya'd Acaya ot manipud sit nanuttuwaan da impapangog daona nanselbi't dan tagun Apudyus. Ot pangngaasiyu susunud, ¹⁶ ta paiyapu kayu't dan kama't datu un tagu kan losana tagu'n manselbi kan tumulung sit talibasun Apudyus.

¹⁷ Naangomak ta dummatong da Estefanas, Fortunato kan da Acaico. Ta gapu kan dida nakaan an dit domdom ku kan dikayu. ¹⁸ Pinapiya da dit angos ku un kama't dit nampapapiya da't dit angos yu utdit dummatong da kan dikayu. Lobbong na un mabigbig dan tagu'n kakamma kan dida.

¹⁹ Mampakumusta da'l losana manuttuwa utnun Asia. Ulay da Akila kan Priscila un man-asawa kan sadat losana manuttuwa un manggimung sin boloy da, mampakumusta da kan dikayu'n losana susunuda naidagamung kan Kristu. ²⁰ Mampakumusta pay da'l losana susunud situn Efeso. Ot nu man-aabat kayu ipaila yu dit man-iinnangoman yu.

²¹ Sakonon ud mismu'n mangikanglit situ'n pakumustak.

²² Mailiwan nat singngadan na mana adi mamippiya kan Apu Jesu Kristu. Dumatong kaon Apu.

²³ Iluwaluk ta kaasiyan dikayu kan Apu Jesus.

²⁴ Iluwaluk ta magikna yu tun mampipiyak kan dikayu gapu't naidagangungan taku kan Apu Jesu Kristu. Amen.

Sat Maikagwa'n Sulat ud Pablo Utdat iCorinto

Sat Lugin Ditu Un Sulat

¹ Kan dikayu'n gimung di manuttuwa utnat Corinto kan losana tagun Apudyus sinat probinsiya'd Acaya:

Sakon si Pablo un apostoles Jesu Kristu gaputa siya'd piniyan Apudyus. Bulun ku si sunuda Timoteo un mansulat kan dikayu'n losan. ² Iluwaluk ta si Apudyus un Ama taku kan si Jesu Kristu un Apu taku kaasiyan dikayu kan ipooy da un kapkapiya kayu.

Nanyaman Si Pablo Kan Apudyus

³ Madaydayaw si Apudyus un Aman Apu taku'n Jesu Kristu ta siya'd Ama taku'n nakaasi kan Apudyus un manligwatan di liwliwa. ⁴ Ta liwliwaon ditaku utdan losana ligat taku dalapnu mabalin taku paya liwliwaon dan bulun taku'n manligligat un kama't din manliliwliwa na kan ditaku. ⁵ On, ta sat kaadun tun mapalpaligatan taku un padan dit napalpaligatan Kristu, siya pay kaadun nat tulung Apudyus kan ditaku gapu utdit naidagamungan taku kan Kristu. ⁶ Sadat mapalpaligatan mi, maipooy da un maliwliwaan kan mataguwan yu. Ta liwliwaon Apudyus dikami dalapnu mabalin mi paya liwliwaon dikayu kad, maanusan yu dan ligata padan dan ligligaton mi. ⁷ Ot naid duwaduwa mi maipanggop kan dikayu ta tigammu mi un ulay nu maligatan kayu un padan nat manliligat mi, liwliwaon dikayu kan Apudyus un padan dit manliwliwaana kan dikami.

⁸ Susunuda manuttuwa, ibaga mi kan dikayu dit napasamak kan dikami utdin probinsiya'd Asia dalapnu tigammuwon yu. Amoamod dit napaligatan mi utdi ta ulaya lawa'n natalak dit namnama mi un matagu. ⁹ Ta sat somsomok mi siyadiyon ud timpu un matoyan mi. Yoong nakwa di dalapnu bokona sat long-ag mi dit mantalgodan mi nu adi si Apudyus un makaboola mamaungal si natoy. ¹⁰ Tinagu dikami utdit gakkatoya pasamak mi ot mannamnama kami kan siya un taguwona dikami payyan sidan losana mapasamak kan dikami. On, taguwona dikami ¹¹ nu tumulung kayu maipagapu't mangiluwaluwan yu kan dikami. Ot nu adu kayu'n mangiluwalu kan dikami adu pay dan manyaman kan Apudyus gapu utdan bindisyun na kan dikami un sungbat dan luwalu yu.

Sat Gapu Un Binaliwan Pablo Dit Panggop Na

¹² Maipasdayaw mi un ibaga un panoknokaan tun somsomok mi un nadalus tun mantatagu mi kan napudnu kami utdan losana tagu talon kan dikayu. Padan din kinapudnun Apudyus tun kinapudnu mi. Yoong bokona makwa mi tu maipagapu't laing di tagu nu adi maipagapu utdit kaasin Apudyus.

¹³⁻¹⁴ Sadat insulsulat mi kan dikayu, naid nalingoda kaipooyan da nu adi nalawaga maawatan nu basaon yu. Yoong ulay nu bokon payyana talona maawatan yu dikami, mannamnamaak un dumatong nat gattoka mangawatan yu dalapnu mabalin yu un ipasdayaw dikami un padan din mangipasdayawan mi kan dikayu nu dumatong din alalgawa man-ulinan Apu Jesu Kristu.

¹⁵ Naid duwaduwak un kama't di dit mapasamak siya'd gapuna un pinanggop ku un umuna un umoyak kan dikayu dalapnu mamigwa kayu'n matulungan. ¹⁶ Ta sat panggop ku't dit, umoy ku ilan dikayu utdit umoyak

sin Macedonia kan dumagasak payyan nu mangulinak ta mampatulungak kan dikayu utdit umoyak Judea. ¹⁷ Siyadi dit panggop ku. Ot gaputa adiyak inummoy, ibaga yu kadon un mansukasukat tun somsomok ku? Kamaak kadon sidan adi manuttuwa un, “On”, kanan da’l lawa yoong nu masulsulit, “Bokon” kanan da payyan? Bokona kama kami kan dida. ¹⁸ Nu ibaga mi un “On” onnu “Bokon”, tuttuwa un padan din kinatuttuwan dan losana ibagan Apudyus. ¹⁹ Ulay sat Anak Apudyus un si Jesu Kristu un intudtudu mi kan da Silas kan Timoteo kan dikayu, bokona mansukasukat din ibaga na nu adi losan un “On” kan siya. ²⁰ Ta si Jesu Kristu dit tungpal dat losana insapatan Apudyus, isunga maipagapu kan siya ibaga taku din “Amen” si madayawan Apudyus. ²¹ Siya’d Apudyus un mampabilog sit somsomok taku maipanggop sit naidagamungan taku kan Kristu. Pinili na ditaku un tagu na un manselbi kan siya. ²² Ot minalkaan ditaku un mangkuwa na utdit nangitdana’t dit Ispiritu Santu kan ditaku un siya’d mangipanamna utdan insagana na un itdon kan ditaku.

²³ Sinsadin, si Apudyus ud manusa kan sakon nu bokona tuttuwa tun ibagak un sat gapun dit adik nangulinan sinat Corinto, adik piyaona madogaan nat sigab nat somsomok yu. ²⁴ Bokona panggop mi un ibaga nu singngadan nat masapula tuttuwaon yu ta tigammu mi un nabilog nat pammati yu. Piyaon mi un maipankokwa kan dikayu dalapnu amo malagsakan kayu.

2

¹ Siya’d gapuna un ingkoddong ku un adika lawaon umoy kan dikayu nu umoyaka lawa pasigabon uman nat somsomok yu. ² Ta dikayu’l lawa nat mampalpalagsak kan sakon ot nu pasigabok uman nat angos yu, ngadan naon nat mampalagsak kan sakon nu? ³ Siyadi ud nansulatak yan kan dikayu dalapnu umoyak kad sinat bokona sigab di somsomok dit itdon yu kan sakon nu adi lagsak. Ta naid duwaduwak un nu nalagsakak, nalagsak kayu pay. ⁴ Amod dit domdom kan danag ku ot mantodtodtod dit luwak sit nansulatak kan dikayu. Yoong bokona nansulatak dalapnu pasigabok nat somsomok yu nu adi piyaoka ipaila dit gattoka mampipiyak kan dikayu.

Masapula Mapakawan Dat Makabasul

⁵ Sinsadin, nu awad nangwa si lawenga sumigaban di somsomok, bokona sakon pinasigabana nu adi losan kayu onnu sadan udum kan dikayu. Yoong bokona losan kayu un pinasigabana. Yoong adik piyaona padakolon dit basul na. ⁶ Ta umanayon dit dusa un impatay di kaaduwon kan siya. ⁷ Ot san koon yuwon, pakawanon kan liwliwaon yu ta tuwan nu kumawas kada lawa dit somsomok na utdit amoda domdom na. ⁸ Isunga pangngaasi yu ta ipaila yu dit mampipiya yu kan siya. ⁹ Siya’d gapuna un nansulatak kan dikayu’t dit dalapnu mangil-ak kan manigammuwak nu nasasaggana kayu’n mantungpal. ¹⁰ Sinsadin, singngadan na mana pinakawan yuwon, pakawanok pay. Ot nu awad masapula mapakawan, pinakawan kuwon gapu’t mampipiyak kan dikayu un si Kristu ud kustiguk. ¹¹ Kook di dalapnu adin Satanas mabalinan un itulayan ditaku ta tigammu takuwon nat kokona.

Sat Nandanagan Pablo Ud Troas

¹² Utdit dummatongak ud Troas un umoy mangibaga utdit Nabalu’n Damag maipanggop kan Kristu, initanak kan Apu si dakola gundaway un manudtudu. ¹³ Yoong nabulungak ta adik naila si sunud taku’n Tito. Isunga nampalangak sidat susunud taku’t di ot kaysanak sin Macedonia un nanginap kan siya.

Sat Pangabakan Maipagapu Kan Kristu

¹⁴ Dakola manyamanak kan Apudyus ta gapu't dit naidagamungan mi kan Kristu kama kami't balud un kanayuna mabulog un mangipaila't dit nangabakana.* Dikami dan usalon Apudyus un mangiwalagawag sit Nabalun Damag maipanggop kan Kristu dalapnu mansaknap un kama si nabangu'n insensu. ¹⁵ Ta kama kami't bangbangu'n datun Kristu kan Apudyus un mansaknap dit bangu na utdat taguwona kan Adina taguwon. ¹⁶ Sidan Adina taguwon, nabuyuk dit manusungsung da ot siya'd gapun di matoyan da yoong sidan taguwona nabangu dit manusungsung da ot siya'd gapun dit mataguwan da. Ot sin dit makaboolang mangwa uttuwa talibas? ¹⁷ Yoong gaputa si Apudyus ud nangibaun kan dikami, koon mi. Yoong bokona kama kami't dan udum un mantudtudu da si mamilakan da. Napudnu kami un mangitudtudu utdin katuttuwaan gapu utdit naiyossaan mi kan Kristu ot si Apudyus ud mangiila kan dikami.

3

Intod Apudyus Dit Kaboolan Da Pablo

¹ Satun mangibagaan mi't tu, adiyu kanana idaydayaw mi uman datun long-ag mi. Bokona kama kami't dan udum un masapul din sulat un mangipatigammu kan dikami kan dikayu onnu awad sulat si manligwat kan dikayu un mangipatigammu kan dikami't dan udum. ² Ta dikayu'n mismu dit kama't sulat un naikakanglit situn pusu mi kad, matigammuwan kan mabasan dan losan. ³ Nalawag un dikayu dit kama't sulat Kristu un dikami dit mangitodona. Sulata bokona ingkanglit di lapis onnu naikanglit si topak di batu nu adi paingkanglit Kristu kan Ispiritun Apudyus un matatagu utdin somsomok di tagu.

⁴ Maid duwaduwa mi uttuwa imbaga mi gaputa mantalgod kami kan Apudyus maipagapu kan Kristu. ⁵ Bokona kabukbukudan mi dan kaboolan mi un mangwa't dan kokkoon mi nu adi nanligwat kan Apudyus. ⁶ Ta siya'd nangtod sit kaboolan mi un manselbi kan siya un maiyannatup sit bagu'n intulag na. Sadiya bagu'n intulag na bokona lintog dit matungtungpal nu adi si Ispiritu Santu. Ta sat lintog mambanag si matoyan, yoong sat Ispiritu Santu, mangtod si mataguwan.

⁷ Utdit naitod dit lintoga naitikitik sin topak di batu, makasiling dit dolang un mangipaila't dit kinadayaw kan pannakabalin Apudyus ot summiling pay dit musing Moses. Yoong ulay ummakiakit dit siling dit musing na utdit dummobaana adin kampay dat Judio maitukkol si Moises. Ot nu kama't tu dit kinadayaw kan pannakabalin un impailan Apudyus sit nangitdana't dit lintoga mangtod si matoyan dit tagu si inggaingga, ⁸ am-amodota nakaskasdaawa kinadayaw kan pannakabalin dit ipaila na utdit mangitdana't din Ispiritu Santu. ⁹ Nu naipaila dit dayaw kan pannakabalin Apudyus sit naitdan dit lintoga mangtod si madusaan di tagu, am-amoda maipaila dit dayaw kan pannakabalin na utdit bagu'n intulag na un mapalintogan di tagu. ¹⁰ Sadit dayaw kan pannakabalin dit lintog sidit, dinap-awanon dit dayaw kan pannakabalin dit bagu'n intulag Apudyus. ¹¹ Ta nu awad kinadayaw kan pannakabalin dit lintog un nangkigad, amoamod dit kinadayaw kan pannakabalin din bagu'n intulag na un naid kigad na.

* **2:14** Satu un naibaga naibasal sit ugalin dat iRoma un nu abakon da dat kabusul da, sat nangabaka ap-apun di suldadu ipangat na dat inabak na un kabusul da ot mabulog da dalapnu buyaon dat tagu dida.

¹² Nabos-ol kami un mangitudtudu gaputa mannamna kami uttun bagu'n intulag na. ¹³ Naid ud isussuluk mi ta bokona pada mi ut Moses un nanal-in sit muing na dalapnu adin dat Judio ilan dit man-umasan dit siling dit muing na. ¹⁴ Yoong ginumlang dit ulu kan adida naawatan dit nakwa kan Moses ot inggana't tun satun nasasal-inan dan somsomok da nu basaon da dat dadaana tulag. Ta asina'l lawa makaan dit nanal-in sit somsomok da nu manuttuwa da kan Kristu. ¹⁵ On, inggana't tun satun nu basaon dat Judio dit lintog Moses kama't masasal-inan din somsomok da. ¹⁶ Yoong nu manulin nat osan tagu kan Apu makaan diya sal-in. ¹⁷ San Apu un ug-ugudok, siya'd Ispiritun Apudyus. Ot singngadan na mana inggawan din Ispiritun Apudyus, awad wayawaya na. ¹⁸ Isunga losan taku'n manuttuwa, bokona nasal-inan tun muing taku nu adi maila kan ditaku dit siling dit kinadayaw kan pannakabalin ud Apu. Ot san Ispiritun Apudyus ud mangitultuluya mampabagu kan mampabalu kan ditaku inggana't maipada taku kan Apu Jesus.

4

Sat Kinakapsut Di Tagu Kan Pannakabalin Apudyus

¹ Siyadi dit gapuna un adi kami madisdismaya, ta si Apudyus ud nangtod kan dikami't tuwa talibas mi gapu utdit kaasi na. ² Ot adimi koon dan nalimod kan kababbaina koko-on. Bokona mangal-allilaw kami kan bokona sukatan mi din ugud Apudyus nu adi itudtudu mi dit katuttuwaan ta piyaon mi un nabalū din kasomsomkan di tagu kan dikami ot si Apudyus ud mangustigu kan dikami uttun mantudtuduwan mi. ³ Ot nu naisuluk dit kaipooyan ditun nabalū'n damaga itudtudu mi, naisuluka lawa utdan adi manuttuwa.

⁴ Adida manuttuwa ta kinullabutan Satanas un apudyus dat nadadaga tagu't tun lubang dit somsomok da. Adida maila dit silawa manligwat sit Nabalū'n Damaga maipanggop sit kinadayaw kan pannakabalin Kristu un siya'd kapadpadan Apudyus. ⁵ Bokona satun long-ag mi tun itudtudu mi nu adi si Jesu Kristu un siya'd Apu. Ot dikami dan manselbi kan dikayu maipagapu kan siya.

⁶ Si Apudyus un nangibilin un, "Umawad ud silaw," siya payon dit nangtod si silaw di somsomok mi dalapnu matigammuwan mi dit dayaw kan pannakabalin Apudyus un maila kan Kristu. ⁷ Yoong dikami un naitalgodan ditun nabanola talipon,* alig mi't banga un naid si banol dalapnu sat pannakabalin un maila utdan mangkokwaan mi kaawatana nanligwat kan Apudyus un bokona nanligwat kan dikami.

⁸ Kankanayun kami'n maipasangu't gulu yoong adi kami maabak. Manduwaduwa kami nu mamingsan yoong adi kami'n talon madismaya.

⁹ Palpaligaton dikami yoong adi dikami patungadon kan Apudyus. Magngat kami nu udum na yoong makabangun kami payon. ¹⁰ Kanayun un sasangnguwon mi ud mapatoyan mi un kama't dit nakwa kan Jesus. Yoong antu kami un matatagu dalapnu maipaila un si Jesus matataguwan. ¹¹ Tuttuwan kigad si mataguwan mi sasangnguwon mi ud mapatoyan mi maipagapu't dit manselbiyan mi kan Jesus, yoong matatagu kami dalapnu maipaila uttun matoya long-ag mi un matatagu si Jesus. ¹² Tuttuwan kama nu dogdogdogon dikami kan katoy yoong mambanaga matagu kayu't inggaingga.

* **4:7** Satuwa nabanola talipon, sadit Nabalū'n Damaga naitalgod kan da Pablo dalapnu itudtudu da.

¹³ Kanan dit naikanglita ugud Apudyus un, “Manuttuwaak kan Apudyus, siya’d gapuna’n ibagak dit maipanggop kan siya.” Ot padana pay kan dikami ta gapu’t dit pammati mi kan Apudyus, siya’d mangibagbagaan mi utdit maipanggop kan siya. ¹⁴ Ta tigammu mi un si Apudyus un namaungal kan Apu Jesus, paungalon dikami pay gapu’t dit naidagamungan mi kan Jesus. Kad alana ditaku’l losana idagamung sin kawadan Jesus. ¹⁵ Maipooy dan losana mapaligatan mi un mampiyaan yu un losan kan maidayawan Apudyus. Ta nu umadu dan tagu’n taguwon Apudyus gapu’t dit kaasi na, umadu pay dat tagu’n manyaman kan mandayaw kan siya.

Sat Mantatagun Di Manuttuwa

¹⁶ Isunga adi kami madismaya un mantudtudu ulay nu kumapkapsut tun long-ag mi, yoong sat naispirituwan un mataguwan mi inalgawa mapab-pabagu. ¹⁷ Ot sadatu’n nalangpaw kan sin-akitana lawa un ligat mi, itdona kan dikami ud dakola dayaw un naid mangkigadana kan maipadaana. ¹⁸ Siya’d gapuna un bokona sadan banaga maila uttun lubung dan isosomok taku nu adi sadan daan taku payyan maila un awad langit. Ta sadatu’n maila uttun lubung awad mangkigadan da yoong sadan adi payyan maila naid mangkigadan da.

5

Sat Bagu’n Long-aga Namnamaon Dan Manuttuwa

¹ Adi kami madismaya gaputa titiggammu mi un satun long-ag taku kama’t siya’d boloya inggawan taku ot nu mayam-an * awad boloya inggawan taku’t din langit un siya dit bagu’n long-aga itdon Apudyus. Bokona kingwan di tagu ta kingwan Apudyus ot mannanayuna maid matoyana.

² Satun matattaguwan taku’t tun lubung manggaygayuwong taku ta piyaon taku okyanon nu maisukat dit bagu’n long-aga manligwat langit ³ dalapnu awada dagus long-aga inggawan ditu’n kadogwa taku nu tengyan taku tun siguda long-ag taku. ⁴ Tuttuwa’n kama taku’t manggaygayuwong ta madadagsonan taku’t tun satuna matattaguwan taku. Yoong adik kanana piyaok matoyon ta taynak tun siguda long-ag ku. Nu adi san piyaok, maisukat okyanon dit bagu’n long-aga manligwat langit dalapnu satun long-ag un matoy masukatan si long-aga matattagu’t inggaingga. ⁵ Si Apudyus ud nangisagana kan ditaku utdit masukatan dit bagu’n long-ag ot intod na dit Ispiritu na kan ditaku un mangipanoknoka itdona dan losana insagana na un itdon kan ditaku.

⁶ Isunga kanayuna natalgod tun angos mi. Tigammu mi un inggana’t iingaw kami’t tun pita naid kami payyan sin igaw Apu Jesu Kristu. ⁷ Ta matattagu kami un idaddalan di pammati un bokona sadan maila. ⁸ Natalgod tun angos mi ot talona pipiyaon mi nu taynan mi tun long-ag mi uttun pita ta umoy kami makaigaw kan Apu Jesus. ⁹ Yoong inggaw kami man situn pita onnu utdin langit, sat mas-omana dit talona gamgamamon mi. ¹⁰ Ta losan taku’n sumangu kan Kristu ta ukumon ditaku kan siya. Ot osaosa kan ditaku awatona dit lumbonga maitod kan siya sigun sit kingkingwa na utdit katattagu na, napiya man onnu nadadag.

Sat Maikapiyaan Dat Tagu Kan Apudyus Gapu Kan Kristu

¹¹ Ot gaputa tigammu mi un gaogyat dit mangukuman Kristu, padadason mi un awison dan tagu’n manuttuwa kan siya. Titiggammun Apudyus dikami un naid lawenga panggop mi ot nanam-ok un kamat di

* 5:1 Kaipoozana un, nu matoy taku.

pay dit nantitigammu yu kan dikami. ¹² Bokona panggop mi uman un ipasdayaw datun long-ag mi uttun mangibagaan mi uttu nu adi piyaon mi un itdan dikayu't manggapuwan yu un mangipasdayaw kan dikami kan dalapnu masungbatan yu dan tagu'n mangipotog si nabalun ilan di long-ag un bokona sat nabalun ugali. ¹³ Ulay kanan dan natingang kami, adi bali ta maipagapu't manselbiyan mi kan Apudyus. Yoong sat katuttuwaana, nagdong tun somsomok mi ot mangkapiyaan yu un losan datun koon mi. ¹⁴ Ta sat mampipiyan Kristu din mangiyapu kan dikami utdan losana koon mi. Ta naid duwaduwa mi un natoy si Kristu gapu't dan losana tagu isunga mailak-am dan losana tagu utdin natoyana. ¹⁵ Natoy si Kristu un naipooy sidan losan dalapnu ditaku'n matattaguwan bokonon un san pipiyaon taku'l lawa dan unnudon taku nu adi san piyaon Kristu ta natoy kan pinaungal Apudyus maipagapu kan ditaku.

¹⁶ Isunga sinsatunon adi miyon bigbigon nat ulay singngadan na maibasal sit kasomsomkan di tagu. Ulay nu kamat di dit nantitigammu mi kan Kristu utdit, adi miyon koon situn satun.

¹⁷ Ta sat tagu'n maidagamung kan Kristu, bagu'n tagu naton. Naidon dit dadaana mantatagu na; ta napabaguwon. ¹⁸ Si Apudyus ud nangwa't tu, ta maipagapu't dit kingwan Kristu ingkappiya na ditaku kan siya. Ot intod na pay kan dikami tuwa talibasun un mangikappiya utdan tagu kan siya. ¹⁹ Itudtudu mi un, gapu't dit kingwan Kristu, mabalina maikappiya dan tagu kan Apudyus. Adi naon sosomkon dat basul da. Ot intalgod na kan dikami dit maitudtuduwan dituwa damag.

²⁰ Isunga antu kami un mangibagi kan Kristu. Ot kama nu si Apudyus un mismu ud makapangpangngaasi kan dikayu uttun mangibagbagaan mi utdan ugud na. Isunga makapangpangngaasi kami kan dikayu ta ikappiya yu nat long-ag yu kan Apudyus. ²¹ Si Kristu, talona naid basubasul na yoong gapu kan ditaku, siya'd nadusa gapu't dat basul taku dalapnu maipagapu utdit maiyossaan taku kan siya ibilang ditaku kan Apudyus un nalintog.

6

¹ Gaputa maipankokwa kami uttuwa talibasun Apudyus, makapangpangngaasi kami kan dikayu ta awad okyan mambanangan nat nangkakaasin Apudyus kan dikayu. ² Ta kanan dit ugud Apudyus un,

“Dingngol ku'd sika utdit timpu un sinomsomok ku un mangaasi kan sika.

Tinulungak sika utdit dummatong dit timpu un managuwak kan sika.”

Ot ibagak kan dikayu undit kustu un timpu'n tumulungan Apudyus. Siya' sinsatunon d timpu naona managu.

Sadat Ligat Da Pablo

³ Adi mi piyaona awad madillawan tun talibasun mi isunga man-an-annad kami dalapnu maid ud mapasaktan. ⁴ Ipaila mi utdan losana koon mi un baba-unon dikami kan Apudyus. An-anusan mi un sagapalon dan losana mabulungan, manligatan kan uduma ga-ogyata pasamak mi. ⁵ Inan-anusan mi dan namangpang-ulan da kan dikami, dan namaludan da kan da nanggul-guluwan da kan dikami. Nangkokwa kami inggana't nabanikol kami, naid kustu't suyop mi kan namin-adu'n nabitil kami. ⁶ Ipaila mi un babbaunon dikami kan Apudyus gapu't kinadalus di mantatagu mi, gapu't tigammu mi un katuttuwaan, gapu't kinaanus, kan mangkakaasi mi. Maipaila pay gapu't dit kaboolan mi un it-itudon Ispiritu Santu kan gapu't dit kinatuttuwan dit mampipiya mi. ⁷ Maipaila pay un si Apudyus manselbiyan mi utdit mangibagbagaan mi utdit katuttuwaan kan utdit pannakabalin Apudyus un

ipappaila na utdan kokkoon mi. Sat kinalintog tun mantatagu mi ud almas un ilaban kan ikalasag mi. ⁸ Awad da ud mangidayaw kan dikami, awad da pay manula. Awad da ud mangin-insultu, awad da pay mangipasdayaw. Awad da ud mangibagbaga un matuli kami yoong sad ibagbaga mi dan tuttuwa. ⁹ Kanan dan udum un maid makatigtigammu kan dikami yoong mandindinamag kami. Kankanayuna sasangnguwon mi ud katoy, yoong antu kami un matatagu. Talona mapalpaligat kami yoong adi kami matoy. ¹⁰ Ulay adu dan madomdoman mi nalagsak kami payon. Kama kami't talona nakapus yoong maipagapu't dan tuttudu mi, adu dan tagu'n gummaknang sidan banaga itdon Apudyus. Kama kami't naidan yoong nabaknang kami utdan itdon Apudyus.

¹¹ Susunuda iCorinto, naid adimi naibaga kan dikayu. Imbaga mi'l losan dan inggaw sit somsomok mi. ¹² Bokona impaidam mi ud mampipiya mi kan dikayu nu adi dikayu ud nangipaidam sit mampipiya yu kan dikami. ¹³ Ot mambagbagaak kan dikayu un kama't aanak ku, ipaila yu pay okyan nat mampipiya yu kan dikami.

Adi Taku Maawis Sidan Kokkoon Dan Adi Manuttuwa

¹⁴ Adi kayu maipalipalisa maiyossaan sidan adi manuttuwa. Ta bokona matakung dat nalintoga tagu kan nakellu. Mabalina kada mansip-un dat napadda kan nakolop? ¹⁵ Mangkatunusan kad da Kristu kan Satanas? Awad kad nampadaan dan manuttuwa kan adi manuttuwa? ¹⁶ Awad kad nampadaan dan boloy Apudyus kan boloy Satanas? Ditaku'd boloy ud matattagu'n Apudyus. Kanan dit ugud Apudyus un, "Umoyak makaigaw sidan taguk. Ot sakon ud bigbigon da un Apudyus da ot dida ud taguk."

¹⁷ Ot kanan Apudyus sidan tagu na un, "Taynan yu dida ot sumina kayu kan dida Adi kayu'n talon maipankokwa si singngadana mana gaggaisaw kad awatok dikayu. ¹⁸ Ot sakon Ama yu ot dikayu'd aanak ku."

Siyadi ud ugud mannakabalina Apu.

7

¹ Susunud, gaputa awad datu un insapatan Apudyus kan ditaku, igongda takuwon dan losana nadadaga mampaisaw sit long-ag kan ulay sat somsomok. Ipapasnok taku'n unudon dit talona nadalusa mantatagu gapu't dit umogyatan taku kan Apudyus.

Naanggom si Pablo Gapu't Dit Imbagan Tito

² Ipaila yu okyan nat mampipiya yu kan dikami ta maid kingkingwa mi ut nadadag kan dikayu. Naid pay niyam-anan mi kan dikayu kan naid ginundawayan mi. ³ Bokona ibagak tu ta pabasulok dikayu. Ta kama't dit imbak un napotog kayu kan dikami ot maid makapasina kan ditaku, matagu taku man onnu matoy taku. ⁴ Maid duwaduwan tun talgod ku kan dikayu. Ispasdayaw ku dikayu utdan udum. Ot ulay adu'n mapaligatak natalgod kampay tun angos ku gapu kan dikayu. Ot manlablabos tun talok ku.

⁵ Ulay sadit dummatongan mi ud Macedonia, talona naid illong mi. Adu'n ligata nilak-am mi si singngadan na mana ummoyan mi, adu'n gulu utdin nangkalliput kan madandanagan kami pay. ⁶ Yoong si Apudyus un mampabos-ol si angos dan madisdismaya, pinabos-ol na tun angos mi gapu't dummakngan Tito. ⁷ Ot bokona lawa'n sat dummakngana'd abusa gummosolan mi ta impadamag na pay dit kingwa yu un nampabos-ol kan siya.

Impadamag na dit mamiyaan yu un mangila kan sakon, sat madodomdoman yu maipagapu't dat kingkingwa yu kan sat nakasaganaan yu un mangisakit kan mangikalintogan kan sakon isunga talona malaglagsakanak situn satun.

⁸ Maid babawik un nangisulat sit ummuna'n sulat ku kan dikayu ulay siya'd nadomdoman yu. Yoong nadomdomanak pay sit natigammuwak un nadomdoman kayu, ulay nu sin-akitana timpu. ⁹ Yoong sin satun, naanggomakon. Bokona gaputa nadomdoman kayu nu adi gaputa sat domdom yu, siya'd gapun dit nasukatan dat ugali yu. Sadit domdom yu inusal Apudyus un gummaluwan yu isunga bokona nayam-anan yu dit kingwa mi. ¹⁰ Ta sat domdom un usalon Apudyus, mangtod si mambabawiyon di tagu un mambanag si mataguwan da't inggaingga ot naid babawiyon ta utdi! Yoong sat domdom un maipagapu't nailubungana gasmok, mangtod si gapun di matoyan. ¹¹ Ilan yu dit kingwan Apudyus sit nadomdoman yu. Pinagagot dikayu ot piyaon yuwona ipaila un naid basul yu. Makasulag kayu gapu't dit nababbainan yu. Ummogyat kayu ta kanan yu nu madusa kayu. Talona piyaon yu un ilan uman sakon. Dinagus yu un inasikasu dit napasamak ot dinusa yu dit tagu'n nakabasul. Kingwa yu dan losana kaboolan yu un mangipaila un maid mapabasulan yu gapu't dit nambasulan didiya tagu.

¹² Sadit nansulatak kan dikayu bokona gapu't dit nakabasul onnu sat nakabasulana ud gapuna. Nu adi nansulatak dalapnu mailawag kan dikayu un iillan Apudyus dit talona mampipiya kan man-iisakit yu kan dikami.

¹³ Isunga gummos-ol tun angos mi utdat kingwa yu.

Yoong naam-amod dit lagsak mi utdit naila mi un nalagsak si Tito gaputa kinaan yu dit danag na. ¹⁴ Indaydayaw ku dikayu kan siya utdit ot adiyak nabainan ta napanoknokana tuttuwa dat intaktakal ku kan Tito maipanggop kan dikayu un padan dit kinatuttuwan dat losana imbagbaga mi kan dikayu. ¹⁵ Ot sinsadin, naam-amod dit mampipiyan Tito kan dikayu. Gagasmokona dit anggom yu un nanangaili kan siya un nabuyugan si ogyat kan pilpil. Ot nakasagana kayu un mantungpal sidat imbilin na. ¹⁶ Ot amod tun lagsak ku uttun satun ta talona matalgodak dikayu.

8

Tudtudu Maipanggop Si Mantutulung Sidan Mangkasapulan

¹ Susunud ku, piyaoka tigammuwon yu dit napasamak sidat gimung di manuttuwa utdin Macedonia gapu utdit kaasin Apudyus kan dida. ² Adu dadin ligligata namadpadas kan dida, yoong naanggoanggom da kampay ot nabuslun dan nangtod si tulung da utdat makasapul sin Jerusalem ulay nu nakapukapus da. ³ Panoknokak un nangitod da un bokona lawa'n inggana't dit maboolan da nu adi nalablabos pay. Siya'd gattoka piyaon da dit tumulung ot ⁴ nampakpakaasi da kan dikami un maitdan da si gundaway un tumulung sidadit tagun Apudyus sin Judea. ⁵ Ot ad-adu dat intod da nu sat ninamnama mi un itdon da. Ummuna un indatun da dat long-ag da un mangwa utdan piyaon Apu Jesu Kristu asidaindatun dat long-ag dan nanselbi kan dikami gaputa siya'd piyaon Apudyus un koon da. ⁶ Utdi, gaputa si Tito dit nangilaplupu un man-ulup kayu si itulung yu, nampakaasi kami un umoy na ituluy un tulungan dikayu kad matungpal nat mangipail-an yu ut mampipiya yu. ⁷ Ta adu dan mangatiwan yu utdan udum un kamat din nabiloga pammati yu, kinalaing yu un mangipalawag sidan adu un tigammu yu un ugud Apudyus kan adi kayu mauwayana tumulung kan mangipaila't mampipiya yu kan dikami. Ot piyaon mi nu atiwon yu pay dan udum sinat kinalaay yu.

⁸ Bokona ibagak tu ta mandalak dikayu nu adi piyaoka lawa'n ipatigammu kan dikayu dit kinaanggom dan uduma tumulung dalapnu itdak dikayu si gundaway un maipaila't nat kinatuttuwan di mampipiya yu. ⁹ Ta tigammu yu man dit kaasin Apu taku'n Jesu Kristu. Ta ulay nabaknabaknang sidin langit, ummoy situn pita un nambalin si kapus maipagapu kan ditaku dalapnu sadiya kumapusana mapabaknang taku.

¹⁰ San maibagak kan dikayu, napiya nu igangput yu dit ulup un inlapu yu utdit kaysana tawon. Dikayu'd ummuna'n nanomsomoka tumulung kan dikayu'd nangilugi. ¹¹ Isunga gangputon yuwona ulupon. Nu in-inon dit kinaanggom yu un nangilugi siya okyan pay kaanggom yu un mangigangput ot mangitod kayu utdin kaboolan yu un itdon. ¹² Ta nu naanggom kayu un mangitod insigun sit kaboolan yu un itdon, un bokona sat naid kan dikayu, naanggom si Apudyus un mangawat sidiya tulung yu.

¹³ Ot bokona kanak un mangtod kayu dalapnu malangpawan dan udum kad madagsonan kayu. ¹⁴ Yoong san piyaok ugudon, gaputa nasawal din awad kan dikayu't tun satun, napiya nu tulungan yu dan makasapul dalapnu nu dikayu nat mangkasapulan ot nasawal pay din awad kan dida, tulungan dikayu pay. Kadon nu kama't di, nampapada kayu'n adi makulangan. ¹⁵ Ta awad naikanglita ugud Apudyus un kanana'n, "Sat nan-umung si adu bokona nasawal dit kuwa na. Sat nan-umung si akit, bokona nangkulang dit kuwa na."

Sada Tito Kan Dat Bulan Na

¹⁶ Manyamanak kan Apudyus ta impada na si Tito kan dikami un naang-goma tumulung kan dikayu. ¹⁷ Ta bokona lawa'n inyoon na dit pakaasi mi un mangulin kan dikayu nu adi gagangaya piyaona pay lawana umoy tumulung kan dikayu. ¹⁸ Maibulun kan Tito tun osa'n sunud taku un madaydayaw sidat losana gimung di manuttuwa gapu't dit man-itudtuduwana't dit Naba'u'n Damag. ¹⁹ Bokona lawa'n siya di nu adi pinili kan dinutukan pay dadit gimung di manuttuwa dalapnu maibulun kan dikami utdit mangipatung-palan mi uttun talibasun un maigapu't anggom. Koon mi tu dalapnu maidayaw si Apudyus kan dalapnu maipaila dit anggom mi un tumulung.

²⁰ An-annadan mi dalapnu maid mapabalawan mi si tagu uttun mangaag-goman mi uttun adu'n tulunga intod yu. ²¹ Ta piyaon mi un koon dit kustukustu un bokona lawan sidit man-iilan Apudyus nu adi utdit man-iilan pay di tagu.

²² Maibulun kan dida tun osa payyana sunud taku'n manuttuwa un namin-adu'n pinadpadas mi ot indasan mi un kanayuna naanggoma tumulung. Ot sinsadin talona piyaona'n tumulung. ²³ Nu maipanggop kan Tito, siya'd bulun ku kan katulungak un manselselbi kan dikayu. Ot sadat duwa'n sunud taku un naibulun kan siya, dida'd mangibagi utdan uduma gimung di manuttuwa. Madaydayaw si Kristu gapu kan dida. ²⁴ Ot ipaila yu dit mampipiya yu kan dida dalapnu mapanoknakan sidan losana gimung di manuttuwa kan dalapnu siya'd manuttuwaan da utdat ipaspasdayaw mi maipanggop kan dikayu.

9

Sat Tulung Sidan Susunuda Manuttuwa

¹ Bokonona masapula isulat ku kan dikayu dit maipanggop sit tulung un maitod sidat tagun Apudyus sinat Judea. ² Ta tigammuk un naanggom kayu'n tumulung. Ot impaspasdayaw ku dikayu utdat gimung di manuttuwa't din Macedonia. Imbagak un nakasagana kayu utnat Acaya un

tumulung manipud sit kaysana tawon. Ot gapu't diya imbagak, nagaygay dan kaaduwon kan dida'n tumulung pay. ³ Isunga sinsadin ibaun ku datun susunud dalapnu adina makupaw dit nan-iipasdayaw ku kan dikayu nu adi tuttuwan nakasagana kayu'n tumulung un kama't dit imbagbagak. ⁴ Ta nu awad iMacedonia un maibulun kan sakon un umoy sinat ot dakngan dikayu un adi nakasagana, mabainanaka talon ta namnamaoka awad nakasagana, ot padana pay un mabainan kayu. ⁵ Isunga sinomsomok ku un masapula umoy dan umuna datu un susunud taku dalapnu daanon yu un dagupon dat imbaga yu un itdon yu. Ta nu dumatong kami, nasaganaon nata itulung yu kad siyadi ud mail-ana un mangitod kayu gaputa piyaon yu un tumulung un bokona mapilpilit kayu.

⁶ Somsomkon yu tu: San tagu'n mammula si akit, akit pay din apitona. Ot san mammula't adu, adu pay din apitona. ⁷ Isunga masapula mangitod nat kada osa'n tagu sigun sit manligwat sit somsomok na un bokona awad babawi na un mangitod onnu mapappapilita lawa. Ta pipiyaon Apudyus dit naanggoma mangitod. ⁸ Ot kaboolan Apudyus un itdan dikayu't nalablabos nu sadan masapul yu dalapnu utdan losana banag kanayuna adu dan mabalin yun itulung sidan losana napiya'n makwa. ⁹ Kanan dit paingkanglit Apudyus un,
 "Naanggoma tumulung sidan kapus, ot bokona maliuwan tuwa nangkakaasi na si inggaingga."

¹⁰ Si Apudyus un mangitod si bukol sidan mammumula kan mangtod si kanon di tagu, siya payon mangitod kan mampaadu utdan losana awad kan dikayu dalapnu umad-adu dan ibungan nat kinalaay yu. ¹¹ Pabaknangon dikayu un kanayun dalapnu utdan losana timpu awad maitulung yu utdan makasapul kad adu dan manyaman kan Apudyus gapu't dan tulung yu un awaton da kan dikami. ¹² Ta satu un koon yu bokona lawa'n maitod dat kasapulan dadit tagun Apudyus nu adi paaduwonan talon dan tagu'n manyaman kan Apudyus. ¹³ Ot gaputa mapanoknokon dit kinatuttuwan nat pammati yu gapu't tuwa koon yu, adu dan mangidaydayaw kan Apudyus gaputa maila da un unnudon yu dit tudtudun Kristu un ibagbaga yu un tuttuwaon yu. Idayaw da pay si Apudyus gapu't dit kaanggom yu un tumulung kan dida kan sidan uduma tagu. ¹⁴ Kadon, naanggom da un mangiluwalu kan dikayu gapu utdit nakaskasdaawa nangkakaasin Apudyus kan dikayu. ¹⁵ Manyaman taku kan Apudyus gapu't dit ligalu na kan ditaku un naida talon maipadaana.*

10

Sat Nanligwatan Dit Kalintogan Pablo

¹ Sakon si Pablo un makapangpangaasi kan dikayu ta kanan dan tagu un napakumbabaak kan naammaak nu awadak kan dikayu yoong natulodak nu adayuwak. Yoong naamma kan naanus si Jesu Kristu un siya'd uunnudok. ² Isunga pangngaasi yu ta adiyu papiliton sakona sumulag kan dikayu nu umoyak. Ta mabalin ku un ipaila nat kinasulag ku utdan losana mangipagpagalup un mangkokkokwa kami gapu't nailubungana panggop. ³ Tuttuwa'n tagu kami uttun lubung yoong bokona makalaban kami maipagapu't nailubungana panggop. ⁴ Ta san almas un ilaban mi, sat mannakabalin un almas Apudyus un bokona kama't dan almas dan tagu uttun lubung. Umanay un manam-an mi si kabilgana kampun di kabusul. Abakon mi dan losana bokona kustu'n kasomsomkan di tagu ⁵ kan sadan ibagbagan dan

* **9:15** Si Jesus dit piyaona'n ugudon dit ligalu.

napasikata tagu un manlappod sit katuttuwaana maipanggop kan Apudyus kad masukatan dit somsomok da ot si Kristu ud tuttuwaon da. ⁶ Ot nu mapanoknokon yuwona talona tungtungpa_{lon}on yu si Kristu, nakasagana kami un manusa utdan losana nasukil.

⁷ Sa'l lawa'd iillan yu ussiya dan mailan dinat ata yu. Ta awad da ud mangibagbaga un dida'd kustu'n tagun Kristu, yoong masapula somsomkon da yana kustu kad maawatan da un tagu dikami pay kan Kristu un kama kan dida. ⁸ Adiyak mabain ta ulay kama't nanlabos dit nan-iibagak maipanggop situn kalintogaka intod Kristu, ta satu un kalintogak mampooy si mangkapiyaan yu un bokona mayam-anan yu. ⁹ Adiyu kanan un ogogyatok dikayu utdan sulat ku. ¹⁰ Ta kanan dan udum un nadagson dan mambabagbagak sidan sulat ku yoong nu awadak kan dikayu naogyataka mambagbaga kan naid bogabogas danat ibagak! ¹¹ Masapula maawatan dan tagu un mangibagbaga si kama't di, un naid maidumaan datu un isulat mi nu adayu kami utdadin koon mi nu inggaw kami kan dikayu.

San Talibusu'n Kalobbongan Pablo Un Ipasdayaw

¹² Adi mi man pay-an maibilang onnu ipada tun long-ag mi utdadi un tagu un mangipasdayaw sin long-ag da pay lawan. Tung-ug da ta mangwa da pay lawan si bukud dan mambasalana mangusig sidan long-ag da un maibagay sidan ugali da. ¹³ Yoong kan dikami, bokona manlablabson mi ud mampasdayaw ta san ipasdayaw mi mankigad sit talibusu'n intalgod Apudyus kan dikami un maibilangan din mangkokwaan mi kan dikayu. ¹⁴ Ot gaputa sakup mi dikayu bokona pinanlablabos mi din kustu'n biyang mi utdit ummoyan mi kan dikayu. Ta dikami dit ummuna un nangitudtudu't dit naba_{lu}'n damaga maipanggop kan Kristu kan dikayu. ¹⁵ Adi mi ibilanga talibusu mi dit kingwan di udum un bokona sakup dit talibusu'n intod Apudyus kan dikami. Mannamnama kami un gumakbakod nat pammati yu dalapnu sumayasayak dit talibusu mi kan dikayu. Yoong adi kami lumabos sit sakup mi. ¹⁶ Kadon mabalin mi un umoy iwalagawag dit Naba_{lu}'n Damag sidan uduma ili un adayu yoong awad sin sakup mi ta adimi mabalina ipasdayaw dat kingwan di udum sit sakup da.

¹⁷ Ta kanan dit naikanglita ugud Apudyus un, "Nu awad mamiya'n mampasdayaw, sad ipasdayaw na dit kingwan Apudyus." ¹⁸ Ta sat tagu'n idayaw Apudyus dat anamungan na, bokona sat mangidayaw sit long-ag na pay lawan.

11

Si Pablo Kan Sadat Agin-aapostoles

¹ Pangngaasi yu ta anusanak ta kamaak si natingtingangan sidatun ibagak. ² Mangimunak kan dikayu un padan din man-iimun Apudyus nu sabali din tuttuwaon yu. Ta kama kayu't nada_{lusa} babai un intulag ku un maiyasawa si os-ossaana lalaki, un siya si Kristu. ³ Yoong madanaganak ta matultullian kayu kad si sabali'n tudtudu, matalak dit napudnu kan gattoka mampipiya yu kan Kristu un kama't dit nakwa kan Eva un inallilaw dit nasikapa u_{log}. ⁴ Ta awad kad umoy kan dikayu ud umoy mangibaga si sabali'n Jesus un bokona si Jesu Kristu un imbagbaga mi, naanggom kayu un mangawat kan dida. Nala_{su} yu un awaton dit ispiritu un sabali't dit Ispiritu Santu un siguda inawat yu. Nala_{su} kayu paya manuttuwa si damaga sabali't dit Naba_{lu}'n Damaga intudtudu mi kan dikayu.

⁵ Bokona nadobdobaak situn kanak nu sadan nangangatu'n apostoles un kanan yu. ⁶ Tuttuwa'n bokona nalaingaka man-uugud yoong adiyak

mangkulang si tigammu maipanggop kan Apudyus. Tigammu yu un tuttuwa di ta nalawaga impailak sit losana timpu kan gundaway.

⁷ Sat nantutuduwak kan dikayu utdit Nabalu'n Damag un nanligwat kan Apudyus, naid kindaw ku si tangdan ku nu adi impadobak tun long-ag ku un nan-inap si ingkataguk dalapnu mambalin kayu'n nangatu'n tagu. Ot nadadagak kad kan dikayu't di? ⁸ Sadat manuttuwa utdan uduma ili ud nangal-ak sidan masapul ku uttun manutuduwak kan dikayu. Sat katuttuwaana kama't inakawak dida dalapnu matulungak dikayu. ⁹ Sat iniinggawak kan dikayu, bokona inab-abuliduk dikayu utdan masapul ku nu adi sadat sunuda manuttuwa un nanligwat Macedonia ud nangidatong sidan masapul ku. Kama't dit kaykaysana algaw kan inggana't madoldola al-algaw talona adik piyaona maabulidu kayu utdan masapul ku. ¹⁰ Tuttuwa di un ibagbagak un padan dit kinatuttuwan Kristu. Ot maid makapaginok kan sakon situn probinsiya yu un Acaya un mangipasdayaw sit maipanggop situ. ¹¹ Bokona ibagak kad di lawengok dikayu. Tigammun Apudyus un pipiyaok dikayu.

¹² Ot itulutuluy ku tu un koon dalapnu maid manggapuwan danat man-ag-agin apostoles un mampaspasidayaw kan mangibagbaga un maid duman dit manseselbi da uttun manseselbi mi. ¹³ Ta sadanata tagu bokona tuttuwa'n apostoles da, matuli da utdan losana koon da kan man-ag-agin apostoles Kristu da ullawa. ¹⁴ Ot bokona nakaskasdaaw di ta ulay si Satanas un apu da mambalinonan long-ag na un kama't anghel un sumilasilap. ¹⁵ Ot nu kama't di, bokona nakaskasdaaw nu sadat babbaunona mampaila da un kama't babbaunon Apudyus un mangitudu't kinalintog. Yoong nu mandinonyana, lak-amon da dit maibagay sidat kingkingwa da.

Sadan Ligat ud Apostoles Pablo

¹⁶ Ot obsonok payyan ibaga un, adiyu kanana tung-ugak gapu't tun mangipasdayawak situn long-ag ku. Yoong nu siya'd kanan yu, anusan yu un donglon sakon ta kook pay din koon dan tung-ug ot mampasdayawak si akit. ¹⁷ Yoong tigammuk un satun mangipasdayawak situn long-ag ku bokona siya'd kustu'n piyaon Jesu Kristu un kook nu adi siya'd kokkoon di natingang. ¹⁸ Yoong gaputa adu dan mampaspasdayaw un maibasal sidan napotog situn lubung, mampasdayawak payon. ¹⁹ Ta talona nasilib kayu ot naanggom kayu'n mangiyaanus sidan kokkoon dan nangkabung-ug. ²⁰ An-anusan yu dida ulay nu mambalbalinon dikayu't kama't babbaun, gun-gundawayan dikayu, sallutan dikayu, patangad da kan dikayu ya tipakon da nat pasngit yu. ²¹ Mabainaka mangibaga un naid tulod mi un mangwa si kama't di kan dikayu.

Ot gaputa natulod dan mamasdayaw, natulodak pay un ulay nu kamaak si tung-ug. ²² Nu ipasdayaw dan Hebreo da, Hebreoak pay. Nu kanan dan kaganakan Israel dida, kaganakanak pay. Nu kanan dan si Abraham ud apu da, apuwak pay kan Abraham. ²³ Nu kanan dan baba-unon Kristu dida, amo napiyaaka baba-unon nu dida. Kamaak si natinganga mangibaga't tu. Adayu'n nasigsigab dat talibasuk nu dida. Ad-adu'n nabaludak nu dida. Namin-ad-adu'n nakumpasanak nu dida kan namin-adu'n dandaniyak matoy. ²⁴ Naminlima un kinumkumpasanak sidat Judio si sintututlumpulu't siyam. ²⁵ Namitlu un pinangpang-okak sidan tutulay ud Roma. Awad namingsan un binatanguwak. Namitlu un nalnod dit nanluganaka bapul. Ot inggaw namingsana nampasin-algawak ya nampasillabiyak sit danum. ²⁶ Maid adi napasamak kan sakona gaogyat sidan daddalan ku. Awad ka't nata layus, kulakut, kailiyana Judio kan pati dan bokona Judio un mamiya'n mamatoy

kan sakon. Gaogyat dat nakwa kan sakon sidan siyudad, sidan katattalunan, sidan baybay kan gaogyat dit kingwan dat man-ag-agin un gayyom kan sakon. ²⁷ Nangkokwaak inggana't talona nabanikolak. Namin-adu un maid inok masuyop, nabitilanak kan nauwawak. Kanayuna makasapulak si makan, igaw kan badut. ²⁸ Ot bokona abus dadi ta binigata madanaganak sidan losana gimung di manuttuwa sin kailin-ili. ²⁹ Ta nu awad nakapsut si pammati na maipanliknaak kan siya. Ot nu awad makabasul, amod tun sigab ditu'n angos ku.

³⁰ Nu kasapulana mamasdayawak, sad ipasdayaw ku dat mangipaila't kinakapsut ku. ³¹ Si Apudyus un Aman Apu Jesus tigammu na un bokona mantultuliyak. Siya ud madaydayaw si inggaingga. ³² Sat ininggawak sin Damasco, sidit timpun Ali Aretas, nangigga si gubinnadul si namantay sit sooban dit siyudad dalapnu dokmaanak. ³³ Yoong sadat bulun ku utdi, innigga da ud sakon sit balulang asida inuyud sit lasin dit nataknanga tupin un alad dit siyudad isunga nakalасatak.

12

Sadat Kama't In-inopa Impailan Apudyus Kan Pablo

¹ Naid gun-gunaon ta un mamaspasdayaw. Yoong masapula itultuluy ku un mamasdayaw ot ibagak dadit kama't in-inopa impailan Apu Jesus kan sakon.

²⁻³ Awad tigammuk un osa'n manuttuwa kan Kristu un kaklata naingatu utdit maikatlu'n langit, kagwampulu't opata dagunon dit napalabas. Adik tigammu nu sadit mismu'n long-ag dit tagu dit inummoy onnu bokon. * Si Apudyus ullawa'd makatigammu. Ta sat tigammuka lawa naingatu't dit igaw Apudyus sin langit. ⁴ Ot utdi inggaw da ud dingngol na un adina makwa'n maibaga si bagbagan di tagu kan adina pay maipalubusa maibaga. ⁵ Gapu utdiya napadasana, mabalina ipasdayaw ku diya tagu yoong nu maipanggop sidan kaboolak maid maipasdayaw ku malaksig sidadit banag un mangipaila uttun kinakapsut ku. ⁶ Yoong nu piyaok mamasdayaw, bokona natinganak nu kook ta tuttuwa dan ibagbagak. Yoong madikon ipasdayaw dat naipaila kan sakon dalapnu adin dat tagu ibaga un nangatuwak gapu't dat inilak. Ta piyaok nu sadit innila dan kingwak onnu dingngol dan inugud ku dat mambasalan da utdit kasomsomkan dan maipanggop kan sakon.

⁷ Ot gaputa adin Apudyus piyaona ipangatuk tun long-ag ku gapu't dat adu'n nakaskasdaawa impaila na kan sakon, initanak si sakit. Ot satu un sakit kama't ladanga naitutuduk situn long-ag ku un usalon Satanas un mamalpaligat kan sakon kan dalapnu adiyak mamasdayaw. ⁸ Namitlu'n inluwaluk kan Jesu Kristu un kaanona. ⁹ Yoong kinnanana kan sakon un, "Umanay dan ikaasik kan sika un manungbat sidan kasapulam. Ta amo maipaila tun pannakabalin ku nu nakapsut ka." Ot siya'd gapuna un naanggomaka mangipasdayaw situn kinakapsut ku, ta nu nakapsutak mapadas ku dit pannakabalin Kristu un tumulung kan sakon. ¹⁰ Isunga nu nakapsutak, main-insultuwak kan mapalpaligatanak kan mapadas ku dan losana ga-oogyata pasamak maigapu kan Kristu naanggomak payon. Ta nu kumapsutak maam-amod dit pannakabalin Kristu un mampabilog kan sakon.

* **12:2-3** san kanana't din Griego naipangatu't din maikatlu'n langit. Tulu un langit din ibagbagan din Biblia san kadobaan san kawadan din bunot, san maikagwa san kawadan dan init kan bulun, san maikatlu san kawadan Apudyus.

Ikadanag Pablo Dat iCorinto

¹¹ Kamaak si natinganga mamaspasdayaw yoong dikayu'd nangidulun kan sakon. Dikayu okyanot nat mangibaga utdat tuttuwa'n maipanggop kan sakon. Ta ulay nu kamakamaaka lawa'n tagu, bokona nadobdobaak nu sadat kanan yu un nangangatu'n apostoles. ¹² Inan-anusaka nangkokwa ot impailan Apudyus un tuttuwa'n apostolesak sidat nakaskasdaawa impakwa na kan sakon sidit iniinggawak kan dikayu. ¹³ Ngadan nat kingwak sidat uduma manuttuwa't dan uduma ili'n adik kingwa kan dikayu malaksig sit adik nangabuliduwon kan dikayu maipanggop sidan masapul ku? Ot pakawanonak nu laweng di un kingwak.

¹⁴ Nakasaganaakona umoy situn maikatlu'n umoyak sinat. Ot padana payon sin napalabas un bokona abuliduwok dikayu. Ta dikayu dan gamgamok un bokona sadan itdon yu. Ta sakon kama't ama yu utnat manuttuwaan yu ot bokon kada sat ama dit mangtod sidat kasapulan dat anak na un bokona sadat anak dat mangitod sidat kasapulan dit ama?

¹⁵ Siya'd gapuna un naanggomak un mangitod sidatu'n losana awad kan sakon un ulay satun long-ag ku dalapnu matulungan kayu. Makaanan nin nat mampipiya yu kan sakon gaputa amod nat mampipiyak kan dikayu?

¹⁶ Mabalina umampayun kayu'l losana adik dikayu inabulidu utdan masapul ku yoong awad da pay mangibaga un, nasikapak ot inallilaw ku dikayu't dan tulik. ¹⁷ Yoong in-inona? Apay ginundawayak kad dikayu utdit nambau-nak? ¹⁸ Sakon nampakpakaasi un nangibaun kan da Tito sit osa'n sunuda manuttuwa. Apay ginundawayan dikayu kad kan Tito utdit ummoyan da? Bokon kada nampada dan angwat kan panggop mi kan Tito?

¹⁹ Mabalina un kanan yu un ikalkalintogan mi datun long-ag mi kan dikayu. Yoong bokon, si Apudyus ud mangiila kan dikami ot sad ibaga mi dat tuttuwa gaputa babbaun dikami kan Kristu. Ot losana koon mi gagayyom, koon mi dalapnu matulungan kayu. ²⁰ Madanaganak ta dakngok kad dikayu un sad kokkoon yu dan adik piyaona koon yu ot sumabali pay dit kook sit nanam-on yu un kook. Dakngok kada lawa dikayu un mansusubog, ya man-iinnapal kan mansussulag, naimut, mangin-insultu, mampalpalaweng si uduma tagu, natangsit kan naid ulnus yu. ²¹ Talona madanaganak ta umoyak kad obos sinat maibabbainak kan Apudyus gapu't dan nadadaga kokkoon yu. Madanaganak ta madomdomanak kada lawa't dat tagu'n adi da payyan nandadaolijan dat naisawa koko-on da, mansog-on sit daan dan mangkasal kan naid attoattom dan mangwa't nadadag.

13

Maudi Un Bagbaga

¹ Nu makadatongak siya'd maikatlu un umoyak gumilingan kan dikayu. Ot sosomkon yu dit naikanglita ugud Apudyus un kanana'n, "Nu awad mangidalum si padana'n tagu, masapul un awad duwa onnu nasuluk si mangkustigu utnat katuttuwaan nat dalum." ² Sadit maikagwa'n ummoyak kan dikayu imbagak sidadit nakabasul un dusaok dida nu dumatongak nu adi da payyan igongda dit mambasbasulan da. Ot ibagak payyan kan dida uttun daan ku un dumatong kan losanon sidadit uduma mambasbasul un maid makalisi utnat mandusaak nu dumatongak. ³ Kook tu gaputa piyaon yu un panoknokak nu tuttuwa'n mambagbagbaga si Kristu kan sakon. Ta bokona nakapsut si Kristu nu adi ipaila na dit kinabilog dit pannakabalin na utdit mandusaak kan dikayu. ⁴ Tuttuwan naipaila'n nakapsut si Kristu utdit natoyana't dit kulus yoong maipagapu utdit pannakabalin Apudyus,

matatagu. Ot padana pay un nakapsut kami gapu't din naidagamungan mi kan siya, yoong nu maipanggop sit koon mi kan dikayu, ipaila mi dit naiyossaanan mi kan Kristu un matatagu ot awad dit pannakabalin Apudyus kan dikami.

⁵ Usigon yu nat long-ag yu pay lawan ta ilan yu nu tuttuwa'n manuttuwa kayu kan Jesu Kristu. Titiggammu yu man un awad si Jesu Kristu kan dikayu, malaksig nu bokona tuttuwa nat namatiyan yu. ⁶ Ot mannamnamaak un mapanoknokaan yu pay un tuttuwa'n apostolesak kan Kristu. ⁷ Ilulluwaluk kan Apudyus un maid nadadag si kookoon yu. Bokona sad iluwaluk di dalapnu maipaila dit kinatuttuwan dit kinaapostoles ku nu adi sad gamgamok san mangwaan yu utdan kustu ulay nu kama't adik mapanoknokaan dit kinaapostolesku utdin manusaak kan dikayu. ⁸ Ta adimi kaboolana sugangangan din katuttuwaan nu adi sa'l lawa'd koon mi din makatulung sit sumayakana. ⁹ Matalok kami ulay nakapsut din man-iilan di tagu kan dikami nu sat nabilog nat pammati yu. Ot iluwalu mi pay nat gumalubaluwan nat mantatagu yu inggana't maid mangkulangan yu. ¹⁰ Siya'd gapuna un isulat ku datu'n ibagbagak sinat daan ku un dumatong dalapnu dumatongak kad Adina masapul un ipailak dit kalintogaka intod Apudyus kan sakon sit mandusaak kan dikayu. Ta sat kustu'n kausalan tun kalintogak sat mapabilgan nat pammati yu un bokona sat mayam-anana.

Sat Anungus Didit Sulat

¹¹ Susunud ku, siyatu'd anungusa maibagak. Manggodngon yu dan bokobokona kokkoon yu. Tuttuwaon yu datun ibagbagak. Mantitimpuyug kayu kan matagu kayu'n kapkapiya kad si Apudyus un manligwatan di mampipiya kan kappiya inggaw kan dikayu.

¹² Nu man-aabat kayu ipaila yu nat man-aanggom yu kan mampipiya yu si kada osa.

¹³ Mampakumusta datun losana tagun Apudyus situ kan dikayu.

¹⁴ Iluwaluk ta kanayun un giknaon yu un losan din kaasin Apu Jesu Kristu, san mampipiyan Apudyus kan san maibulubulunan Ispiritu Santu kan dikayu.

Sat Sulat Ud Pablo Utdat iGalacia

Sat Lugin Ditu'n Sulat

¹⁻² Kan dikayu un losana gimung di manuttuwa utnat Galacia:

Losan dan susunud taku't tu un mampakumusta kan dikayu.

Sakon si Pablo un osa'n apostoles Jesu Kristu. Satu un saad ku bokona nanligwat si tagu onnu maipagapu't tagu nu adi nanligwat kan Jesu Kristu kan si Apudyus un Ama taku un namaungal kan Jesus.

³ Iluwaluk ta kaasiyan dikayu kan Apudyus un Ama taku kan si Jesu Kristu un Apu taku kan ipooy da un kapkapiya kayu. ⁴ Intod Jesu Kristu dit long-ag na un bayad dan basul taku dalapnu mailisi taku't din madusaan gapu't dan nadadaga koko-on situn madama un timpu. Kingwa na di un mantungpalana't dit piyaon Apudyus un Ama taku. ⁵ Madaydayaw si Apudyus si inggaingga. Amen.

Maid Sabali Un Managu Nu Adi Si Jesu Kristu Ullawa

⁶ Susunud, masdaawak kan dikayu ta nalasu'n inawidan yu si Apudyus un nangayag kan dikayu maipagapu't dit amoda kaasim ud Apu Jesu Kristu. Ot tuttuwaon yu dan sabali'n tudtudu un kanan dan Nabalun Damag. ⁷ Kinatuttuwana, maid sabali't Nabalun Damag nu adi san intudtudu mi. Kanak di ta awad da ud tagu un manggululu utnat somsomok yu kan mamadpadas un mangsukat sidin Nabalun Damag un maipanggop kan Jesu Kristu. ⁸ Ot maigiyaw da okyan si inggaingga danata tagu kan ulay pay dikami onnu anghel un manligwat langit nu mantudtudu kami't naisabali utdat intudtudu mi kan dikayu. ⁹ Ot ibagak payyan un nu awad ud manudtudu kan dikayu ut tudtudun naisabali utdin Nabalun Damaga intudtudu mi un tinuttuwa yu, maigiyaw okyan si inggaingga.

¹⁰ Uttuwa inugud ku, bokona sat mangidayawan di tagu kan sakon din ininapok, nu adi sadit mangidayawan Apudyus. Bokona panggop ku un pasomon dan tagu ta nu siyadi din panggop ku bokonak okyanon un manselbi kan Jesu Kristu.

Sat Nambalanan Pablo Un Apostoles

¹¹ Susunud, ibagak kan dikayu un bokona kingwan di tagu din Nabalun Damag un itudtuduk. ¹² Bokona inawat ku ut singngadan na mana tagu kan bokon paya awad nangitudtudu kan sakon nu adi si Jesu Kristu din nangipatigammu kan sakon.

¹³ Dingngol yuwon sidit nu innon dit nantataguk. Napasnokak un manuttuwa utdit pammatin dat Judio. Tigammu yu nu in-inon dit amoda nampaligat ku utdat tagun Apudyus un manuttuwa kan Jesus ot kingwak dit losana kaboolak dalapnu mayam-an dit pammati da. ¹⁴ Tinoday ku ud kaaduwan sidat kaddisanaka kailiyak un Judio un mangunud sidatit ipakwan dit pammatin dat Judio. Ta napasasnokak nu dida, nu maipuun sit mantututtuwa utdit ugalin dat ginapuan mi.

¹⁵ Yoong ulay sidit daan ku payyan naiyabeng piniliyakon kan Apudyus maipagapu't kaasina ot inayaganak un manselbi kan siya. ¹⁶ Ot dumatong man dit timpu un intuding Apudyus un mangipatigammuwana kan Jesus un Anak na kan sakon dalapnu itudtuduk sidan bokona Judio din Nabalun Damag maipanggop kan siya, naid ud ummoyak nakaim-imusana tagu.

¹⁷ Naid pay ummoyak sin Jerusalem nan-imusan sidadit apostoles un ummuna nu sakon. Ummoyakota dagus ud Arabia asiyak nan-ulin ud Damasco.

¹⁸ Asiyaka lawa inummoy Jerusalem sidit lumabas tulu'n dagun dalapnu umoy ku katigtigammu si Pedro ot nakaigawak kan siya si kagwampulu't lima un algaw. ¹⁹ Naid nakabagbagaak si uduma apostoles abusa lawa si Santiago un sunud Apu Jesu Kristu.

²⁰ Tigammun Apudyus un tuttuwan losan datuwa ingkanglit ku un bokona mantuliyak.

²¹ Utdiyon inummoyak sidan boboloy ud Siria kan Cilicia. ²² Utdadi un timpu maid payyan nakaila kan sakon sidadit manuttuwa kan Kristu un manggigimung sidin Judea. ²³ Sa'l lawa'd tigammu da un maipanggop kan sakon, sadit magmagngol da un ibagbagan dat udum un, "Sadit tagu'n namalpaligat kan ditaku utdit un namadpadasa manam-an sit pammati taku, oson sinsatun un mangiwalwalagawag sidit Nabalun Damaga tuttuwaon taku." ²⁴ Ot indaydayaw da si Apudyus maipagapu kan sakon.

2

Si Pablo Kan Dat Uduma Apostoles

¹ Lumabas man kagwampulu't opata dagun, nangulinak Jerusalem un bulun ku si Bernabe kan indallay ku pay si Tito. ² Inummoyak ta impatigammun Apudyus kan sakon un masapula umoyak. Ot tinang-il ku un kinabagbaga dat kankanan dan nangangatu un apostoles ot imbagak kan dida dit itudtuduka Nabalun Damag sidan bokona Judio, dalapnu mamnokak nu umampayun da't din itudtuduk. Ta adik piyaon un mambanaga maid selbin dat kingkingwak kan madama un kokkook. Ot ummampayun da pay. ³ Ot si Tito un bulun ku, ulay nu Griego bokona napapilit un matulgiyan. ⁴ Awad da ussiya ud mangipapilita matulgiyan si Tito. Sadatu un tagu nang-ag-agin da un manuttuwa ot adimi napuppuutan dit nakabungguyan da un mangisiim sit wayawaya mi un maipagapu't dit naiyossaanan mi kan Jesu Kristu. Ta sad piyaon da, puyungon dikami'n umunud sidat lintog dat Judio. ⁵ Yoong talona adimi impalubus dit piyaon da dalapnu adina madogdogaan si sabali'n tududu dit Nabalun Damag un maitududu kan dikayu.

⁶ Ot sadan kankanan dan nangangatu'n apostoles, (yoong maid kokwa na kan sakon dit kinangatu da ta mampapada dan tagu utdin man-ilan Apudyus), maid mit ud supyaton da utdatu'n itudtuduk kan maid pay maidoga da. ⁷ Naila da ot un intalgod Apudyus kan sakon dit maitududuwan dit Nabalun Damag utdat bokona Judio un kama pay sidit nangitalgodan Apudyus kan Pedro utdit maitududuwan dit Nabalun Damag utdan Judio. ⁸ Ta sat pannakabalin Apudyus un tumultulung kan Pedro utdit talibasun na un apostoles sidan Judio siya pay ud tumultulung kan sakon situn talibasuk un apostoles sidan bokona Judio. ⁹ Ot malasin man da Santiago, Pedro kan Juan un kankanan dan nangangatu'n apostoles un ingkaasin Apudyus tuwa naidumduma'n kewaal kan sakon, inalamanu da dikami kan Bernabe un mangipaila't dit mambubulunan mi. Nan-aampayunan mi kan dida un dikami'd manududu utdat bokona Judio ot dida pay manududu utdat Judio. ¹⁰ Sa'l lawa'd kindaw da dit tumulungan mi utdat nakapusa manuttuwa utdin Jerusalem un siya payon dit gangaya piyaok koon.

Sada Pablo Kan Pedro Utdin Antiokia

¹¹ Yoong utdit inummoy si Pedro utdin Antiokia binagaak si sangunsangu gaputa napatak un laweng dit kokkoona. ¹² Onta makaubunga mangan sidat bokona Judio un manuttuwa utdit daan payyana dumatong dat manuttuwa

un Judio un imbaun Santiago un manligwat Jerusalem. Yoong utdit dumatong daon, nambanbannayon si Pedro un adi makikakan sidat bokona Judio kan adi naon makabulbulun kan dida gaputa umogyat sidat manuttuwa un Judio.* ¹³ Ot naiyunud payon kan siya dadit susunuda Judio un manuttuwa un nan-ag-agin ot pati si Bernabe naawis payon. ¹⁴ Gaputa mailakona bokona maiyannatup sit katuttuwaan dit kokkoon da, binagaak si Pedro utdit sanguwanan dan losan. Kinnanak kan siya un, “Sika Pedro, Judio ka yoong kama ka’t bokona Judio utnat mantatagum ta adim uunnudon dat lintog di Judio. Ot inona’n pilitom dan bokona Judio un umunud sidan lintoga adim uunnudon?”

Matagu Dan Judio Kan Bokona Judio Maipagapu’t Pammati

¹⁵ Utdi, intuluy ku un dit nambagbaga un, “Tuttuwan naiyabeng taku’n Judio ot bokon taku’t dan bokona Judio un adi umunud sidan lintog. ¹⁶ Yoong tigammu taku’n mapalintog nat osa’n tagu kan Apudyus maipagapu’l lawa si pammatina kan Jesu Kristu un bokona maipagapu’t dit manungpalana’t dat lintog Moses. Siyadi dit gapuna un nanuttuwa taku kan Jesu Kristu, dalapnu mapalintog taku utdin man-iilan Apudyus maipagapu’t din manuttuwaan taku kan siya, un bokona maipagapu’t dit manuttuwaan taku’t dat lintog. Ta maid tagu si nalintog sit man-iilan Apudyus maipagapu’t dit manuttuwaana utdat lintog. ¹⁷ Ot gaputa piyaon taku un mapalintog sidin man-iilan Apudyus maipagapu kan Jesu Kristu, adi takuwon mantalgod sit mantungpalan taku’t dan lintog. Ot gapu kadon ta adi taku mantungpal sidan lintog ibilang ditakuwon un gumabasula padan dat bokona Judio ot si Jesu Kristu kadon ud nangtod si nakabasulan taku? Bokon. ¹⁸ Yoong nu mampaoliyak un manungpal sidan nan-awidak un lintog Moses, mapanoknokon un adik ma-boolana tungpalon dan losana lintog. ¹⁹ Ot maipagapu’t din adik makatungpalan sidan losana lintog natigammuwak un matoyak kan maisinaak kan Apudyus. Siya’d gapuna un adiyakon mantalgod sit manungpalak sidan lintog ta sadan piyaon Apudyus ullawaon dan tungpalok. ²⁰ Naidagamungak kan Kristu un natoy utdit natoyana’t dit kulus. Ot bokonona sakon tun mangitulay situn mataguwak nu adi si Jesu Kristu un iinggaw kan sakon. Ot uttun matattaguwak situn lubung, mataguwak maipagapu’t pammatik kan Jesu Kristu un Anak Apudyus ta pipiyaona’d sakon kan intod na dit long-ag na maipagapu kan sakon. ²¹ Adik maiwalin din kaasin ud Apudyus. Ta nu mapalintog nat osa’n tagu maipagapu’t din manungpalana utdat lintog, adina okyanon nasapula umoy natoy si Kristu.”

3

Sat Lintog Onnu Pammati

¹ Ay, nabayyon kayu nin un iGalacia. Apay un impalubus yu un naallilaw kayu? Nalawag dit nangilawlawagak kan dikayu nu apay un nailansa si Jesu Kristu utdit kulus. ² Imusok ud kan dikayu. Inawat yu kad dit Ispiritun Apudyus maipagapu’t dit nanungpalan yu utdat lintog Moses onnu maipagapu’t nantalgodan yu kan Jesu Kristu utdit nagngolan yu dit Naba’u’n Damaga maipanggop kan siya? ³ Apay nabayyon kayu kad ta inlugi yu un manuttuwa kan Apudyus maipagapu’t tulung ud Ispirituna asiyuwon itultuluy sidin bukud yu un kaboolan? ⁴ Maid kada talon ud selselbin dat ligata napadasan yu? Adik tuttuwaona maid selbi da. ⁵ Itdon Apudyus din Ispiritu na kan dikayu kan man-am-amug. Koona kad datu maipagapu’t

* **2:12** Sigun sit lintog Moses maiyapa un makikakan dat Judio utdan bokona Judio ta amangan nu makakan da si kaniyawa makan.

dit manungpalan yu utdat lintog Moses? Bokon kada maipagapu't dit mantalgodan yu utdin Nabalun Damaga dingngol yu?

⁶ Padana dit naugud sit ugud Apudyus un maipanggop kan Abraham un kanana'n, "Tinuttuwan Abraham si Apudyus ot maipagapu't dit nanutuwaana, imbilang Apudyus un nalintoga tagu."* ⁷ Isunga maawatan yu okyan un sadan mantalgod kan Apudyus, dida ud gattoka anak ud Abraham. ⁸ Indaan pay Apudyus imbaga't dit ugud na un palintogona dadit bokona Judio maipagapu't din mantalgodan da. Ot naipatigammu diya Nabalun Damag kan Abraham sidit imbagan Apudyus kan siya un, "Maipagapu kan sika bindisyunak dan losana tagu't tun pita un mantalgod kan sakon."† ⁹ Isunga mabindisyunan dan losana mantalgod kan Apudyus un padan dit namindisyunana kan Abraham gaputa nantalgod kan siya.

¹⁰ Sadan mantalgod sit manungpalan da utdat lintog Moses, kinodngan Apudyus dida un madusa ta kanana't dit naikanglita Ugud na un, "Madusa't inggaingga dan singngadan na man un adi makatungpala kankanayun sidan losana ipakwan dat lintog."‡ ¹¹ Ot nalawag un maid tagu si mapalintog sidin man-iilan Apudyus maipagapu't din manungpalana't dan lintog. Kanan didit naikanglita Ugud Apudyus un, "Matagu't inggaingga dan ibbilang Apudyus un nalintog maipagapu't pammati da kan siya."§ ¹² Bokona masapul dit pammati utdin mantungpalan sidan lintog nu adi kanan dit naikanglita ugud Apudyus un, "Singngadan na mana makatungpal sidan losana ipakwan di lintog, matagu't inggaingga maipagapu't dit mantungpalana."*

¹³ Yoong maid makatungpal sidan losana lintog isunga madusa taku. Yoong winayaan ditaku kan Jesu Kristu utdi un madusaan taku ta siya'd naisalit un nadusa utdit nailansaana't dit kulus. Kanan dit naikanglita Ugud Apudyus un, "Singngadan na man un mailansa't kulus, maawatan un nadusa."† ¹⁴ Siya'd kingwan ud Jesu Kristu dalapnu mailak-am dan bokona Judio utdit insapatan Apudyus kan Abraham un bindisyunana dan tagu na maipagapu't dit mantalgodan da kan Jesu Kristu. Kingwan pay Jesu Kristu di dalapnu maipagapu't dit mantalgodan taku kan siya awaton taku din Ispiritu Santu un insapatan Apudyus.

San Lintog Kan San Insapatan Apudyus

¹⁵ Susunud, iyalig ku dit insapatan Apudyus udsi inalgawa makmakwa. Nu mantulag dadin duwa un tagu ot pilmaan da din nantulagan da, adinaon ud mabalina mawaswas onnu madogaan dit naipagta. ¹⁶ Sinsadin, awad insapatan Apudyus kan da Abraham kan sadit ganak na. Bokona adun ganak Abraham dit ug-ugudon Apudyus nu adi ossaana lawa un siya si Jesu Kristu. ¹⁷ Siyatu tun piyaoka ugudon: Utdit nakatulag si Apudyus kan Abraham insapatana un tungpalona tu un tulag. Ot sadit lintog un naitod kan Moses maabus si opata gasut ya tulumpulu'n dagun, adina mabalina mawaswas di un tulag kan adina pay mabalina paidon diya sapatan Apudyus. ¹⁸ Ta nu maibasal sit manungpalan sidan lintog dit mangitdan Apudyus sidan intulag na un itdona, bokonon un maibasal sidit sapata na. Yoong bokona kama't di, ta si Apudyus intod na kan Abraham dit intulag na gaputa insapata na un itdon.

* **3:6** Genesis 15:6. † **3:8** Genesis 12:3. ‡ **3:10** Deuteronomio 27:26. § **3:11** Habakuk 2:4. Ilan yu pay sin Roma 1:17. * **3:12** Levitico 18:5 Ilan yu pay sin Roma 10:5. † **3:13** Sat ugalin dat Judio utdit, nu maabusa mapatoy dit tagu'n nakodngana mapatoy alan da dit ladag na asida itayun si kayu onnu tukud un mangipaila un dinusan Apudyus.

¹⁹ Ot singngadan naon nu dit selbin dit lintog? Intod Apudyus dit lintog dalapnu matigammuwan dat tagu un gumabasul da. Yoong inggattok na un mangkigadon nu dumatong dit ganak Abraham un si Jesus un siya'd insapatan Apudyus kan Abraham. Sadit lintog intod dat aanghel kan Moses un siya'd mangiboboot. ²⁰ Yoong utdit nansapata si Apudyus kan Abraham, maid udum si mangiboboot ta si Apudyus un mismu dit nangibaga.

Sat Panggop Dit Lintog Moses

²¹ Ot piyaona kada ugudon un sat lintog suganggangona dit sapatan Apudyus? Bokon, ta nu awad okyan ud naitoda lintog un makaitod si mataguwan di tagu't inggaingga, mapalintog okyan dan tagu't din man-iilan Apudyus maipagapu't din manungpalan da't diya lintog. ²² Yoong kanan din naikanglita Ugud Apudyus un nabalud dat losana tagu't pannakabalin di basul. Isunga adin Apudyus ibilang un nalintog dan mantalgod sit manungpalan dat lintog dalapnu sadit insapata na un itdon maitod sidan mantalgod kan Jesu Kristu ullawa.

²³ Sit daan taku un mantalgod kan Jesu Kristu, kama taku't binalud di lintog dalapnu adi taku mangwa't dan nadadag inggana't maipatigammu kan ditaku dit maipanggop kan Jesu Kristu. ²⁴ Isunga kamanu sat lintog dit nangaayyuan kan ditaku inggana't dummatong si Jesu Kristu, dalapnu maipagapu't dit mantalgodan taku kan siya ibilang ditaku kan Apudyus un nalintog. ²⁵ Ot sinsatunon ta dummatong si Jesu Kristu bokonona sadat lintog din mangayyuan kan ditaku.

²⁶ Anak dikayuwona losan kan Apudyus maipagapu't dit mantalgodan yu kan Jesu Kristu. ²⁷ Ot losan dat nabunyagan un mangipaila't dit naiyosaanan da kan Jesu Kristu, kama nu naibadut dat kababalin Jesu Kristu kan dida. ²⁸ Kadon, maidon mandudum-an dan Judio utdat bokona Judio, puyung kan bokona puyung, lalaki man onnu babai. Os-ossaan taku maipagapu't dit naiyosaanan taku kan Jesu Kristu. ²⁹ Isunga nu tagu dikayu kan Jesu Kristu, maibilang kayu un ganak Abraham ot awaton yu dat insapatan Apudyus sidan kaganakan Abraham.

4

¹ Kama't tu tun piyaoka ugudon: Nu abeng payyan dit manawid sit sanikuwan dit ama na, maid maidumaana utdit puyung ulay nu siya'd gattoka singkuwa utdadin losana tawid. ² Ta awad da ud tagu un mangandog kan siya kan sadat sanikuwa inggana't dumatong dit timpu un ingkoddong amana un siyaon mangiyapu utdat tawid na. ³ Siya payon nakwaan taku utdit daan taku'n matigammuwan dit katuttuwaan. Kama taku't puyung un ummunuunud sidat bilbilin kan sadat dinadakkola koko-on situn lubang.* ⁴ Yoong utdit dummatongon dit naikoddonga timpu, imbaun Apudyus dit mismu un Anak na uttun lubang ot inyabeng di tagu kan natagu'n inyapuan dat lintog di Judio. ⁵ Imbaun Apudyus dalapnu wayawayaana dan painyapuan sit lintog kad maibilang taku'n losan si anak Apudyus.

⁶ Ot gaputa anak ditaku kan Apudyus, imbaun na dit Ispiritu na un inggaw kan ditaku un mampatalgod kan ditaku'n mangawag kan Apudyus si Ama. ⁷ Isunga bokon kayuwon si puyung nu adi anak dikayuwon kan Apudyus. Ot gaputa anak dikayu kan Apudyus maitdan kayu payon sidan itdona.

Madanagan Si Pablo Utdadit iGalacia

* **4:3** San osa'n kaipooyan ditu un bersikulu: Kama taku't puyung un ummunuunud sidan ispiritun mangiyapu uttun lubang.

⁸ Utdit maid tigammu yu payyan kan Apudyus, pinapuyung kayu utda-dit bokona tuttuwa'n apudyus. ⁹ Yoong sinsatunon ta natigammuwan yu si Apudyus onnu kanak okyan un sinsatun un bigbigon dikayuwon kan Apudyus un anak na, apay un mampaoli kayu uman un manuttuwa sidan ispiritu un adi makaboolā managu kan dikayu? Apay un piyaon yu umanon din papuyung kan dida?† ¹⁰ Apay un maipanngilin kayuwon sidan algaw, bulan, dagun, kan uduma timpu un ngilino dan Judio? ¹¹ Madanaganak ta tuwan nu maid selbin dit nambannugak kan dikayu.

¹² Susunud ku, ipakpakaasik kan dikayu un padaon yu ud sakon, ta kamaak payon kan dikayu un nawayaan sidan lintog Moses. Maid nadadag si kingwa yu kan sakon sidit. ¹³ Tigammu yu un gapu't dit nasakitak nakaigawak kan dikayu ot siyadi dit damu un nanudtuduwak kan dikayu't dit Nabalu'n Damag. ¹⁴ Ot ulay nu napadpadas kayu un manula onnu mangawid okyan kan sakon maipagapu't dit kasasaad ku, adiyu kingwa nu adi kamaak si osa un anghel Apudyus sidit nampapadatong yu kan sakon. On, kamaak kan Jesu Kristu utdit nampapadatong yu. ¹⁵ Amoamod dit lagsak yu utdit. Mapanoknokak un nu makwa okyan, ulay inokal yu dat ata yu un intod kan sakon. Yoong apay singngadan nat napasasamak yuwon? ¹⁶ Nambalinak kadona dadagon yu gaputa imbagak nat kinatuttuwa?

¹⁷ Sadat uduma tagu ipappailla da ullawa un ipotpotog dikayu yoong bokon din panggop da. Piyaon da ullawa un man-awidan yu dikami kad dida dan potgon yu. ¹⁸ Napiya din mangipotog sidan udum nu napiya din panggop ta un padan tun kook kan dikayu, inggawak man kan dikayu onnu maidak. ¹⁹ Napotoga anak ku. Kama't din mampapasigab di manlogaw tun mampasigabak umanon maipagapu kan dikayu inggana't maipakadawian kan dikayu dit kadawian Jesu Kristu. ²⁰ Piyaok nu awadak okyan kan dikayu dalapnu bokona nadagson tun man-uugud ku ta talona madaganak kan dikayu.

Sat Maiyaligan Da Agar Kan Sara

²¹ Imusok ud kan dikayu un mamiya'n iyapuwon di lintog. Apay adiyu kad tigammu dit ibagbagan dit lintog? ²² Kanana't dit naikanglita Ugud Apudyus un awad dad duwa'n lalaki un abeng ud Abraham. Sat osa, anak na kan Agar un puyung na kan sat osa anak na kan Sara un asawa na un bokona puyung. ²³ Sadit anak Agar un puyung naibugi ta gagangaya makaanak si Agar. Yoong sat anak Sara un bokona puyung, naibugi gaputa insapatan Apudyus kan Abraham un man-anak si Sara ulay nu bakbakoton. ²⁴ Sinsadin, awad kaiyaligan datu'n duwa un babai. Maiyalig da utdat duwa un tulag. Sat osa'n tulag, siyadit lintog un intod Apudyus kan Moses sidin Bateled Sinai. Kaiyaligana si Agar un osa'n puyung un mangiganak si pada na un puyung. ²⁵ Isunga si Agar dit kaiyaligan dit Bateled Sinai utdin Arabia. Kaiyaligana pay dit madama un ili'd Jerusalem. Ta sadat tagu't di kama da't puyung gapu utdit umunudan da't dan lintog Moses. ²⁶ Yoong sadin bagu un Jerusalem sidin langit kaiyaligana si Sara un bokona puyung. Si Sara dit kama't ina taku'n mamati. ²⁷ Ta kanan dit naikanglita ugud Apudyus un, "Manlagsak ka, babai'n lupot. Ipakuy nu nat lagsak nu, sika un adi naka-padas sit sigab di manlogaw. Ta sika un impatungad di asawa na, adu'n tu dadin abeng nu, nu san babai un iingaw dit asawa na."‡

²⁸ Ot sinsadinon susunud, aabeng ditaku kan Apudyus maipagapu't dit sapatan Apudyus.

† 4:9 Colosas 2:8. ‡ 4:27 Isaias 54:1.

²⁹ Yoong utdit aw-awe, sadit Ismael un naibugi gaputa gangaya makaanak dit inana, pinalpaligat na si Isaac un naibugi maipagapu't dit tulung ud Ispiritun Apudyus. Ot padana payon sinsatun un palpaligaton ditaku't dat puyung di lintog. ³⁰ Yoong ngadan dit kanan dit naikanglita Ugud Apudyus? Kanana un, "Laksigon yu dit puyunga babai kan sat anak na. Ta sat anak dit puyung bokona maitdan sidat kukuwan dit ama na ta maitod sit abeng na utdit bokona puyung." § ³¹ Isunga susunud, maitdan taku pay ta bokona ganak ditaku't dit puyunga babai nu adi sadit nawaya.

5

Itultuluy Yu Nat Wayawayayu

¹ Nawayaan takuwon. Winayaan ditaku kan Jesu Kristu utdit lintog Moses. Isunga talona adiyuwon ipalubus un puyungon dikayu uman sidit lintog Moses. ² Sakon si Pablo un sunud yu ot tandaanan yu tun ibagak un nu ipalubus yu un matulgiyan kayu, maid selbina kan dikayu dit kingwan Jesu Kristu un mataguwan yu. ³ Ibagak payyan un san tagu'n manungpal sit lintoga maipanggop si tulgi masapula tuttuwaona pay dan losana lintog. ⁴ Dikayu'n mamiya un maibilanga nalintog sin sanguwan Apudyus udsi manuttuwaan yu utdit lintog, naisina kayuwona namingpingsan kan Jesu Kristu. Nalassig kayuwon sidan kaasiyan Apudyus. ⁵ Yoong ditaku un mantalgod kan Jesu Kristu, utdit tulung ud Ispiritun Apudyus sinanama taku'n manguuway sit maibilangan taku un nalintog sin atubang Apudyus. ⁶ Ta nu mantalgod taku kan Jesu Kristu maid selbin din matulgiyan. Ta sad napotog, san pammati un maipaila utdin mampipiya.

⁷ Laus dit nanuttuwaan yu kan Jesu Kristu utdit, yoong ngadan nat nangallilaw kan dikayu ta adiyuwon tuttuwaon dit katuttuwaan? ⁸ Sanata naawisan yu bokona si Apudyus ud nanligwatana ta si Apudyus ud nangayag kan dikayu un nanuttuwa't dan katuttuwaan. ⁹ Ot man-alimban kayu ta awad uggudon da un kanana'n, "Akit ullawa'n bubud yoong pabotalona dit losana maikamosana." ¹⁰ Yoong natalgod tun angos ku maipagapu't dit naiyossaan taku kan Apu Jesu Kristu un adiyu tuttuwaon dan tudtudu un naisabali't dit intudtuduk kan dikayu. Ot singngadan na man nata tagu'n mangal-allilaw kan dikayu, dusaon Apudyus.

¹¹ Kan sakona osa susunuda manuttuwa, nu tuttuwa'n itultuluy ku un mangitudtudu un masapula matulgiyan nat osa'n tagu dalapnu taguwon Apudyus, apay un palpaligatonak sidan bulun ku un Judio nu? Nu tuttuwa'n itudtuduk dit maipanggop situ, adinak okyanon palpaligaton sidan bulun ku un Judio gapu't man-itudtuduwak si maipanggop sit natoyan Jesus sit kulus. ¹² Ot sadan tagu'n mangal-allilaw kan dikayu, ilaylayun da okyanon un mampakapun.

¹³ Dikayu un susunud ku, inayagan dikayu kan Apudyus dalapnu mawayawayaan kayu utdan lintog. Yoong adiyu gundawayan tuwa wayawayaya yu un mangwa utdan lawenga pipiyaon di long-ag yu. Manselbi kayuwot sidan bulun yu un mangipail-an yu si mampipiya yu. ¹⁴ Ta san losana lintog nabukol si os-ossaana bilin un, "Piyaom nat padama tagu un padan nat mampipiyam sinat long-ag nu." ¹⁵ Yoong nu kama kayu't simalona ayam un mangkikinnotob kan mangkikinnakan, man-ila yu ta mambanag kada lawa si man-iinnaminan yu.

Manduma Dit Piyaon Ud Ispiritu Santu Kan San Piyaon Tun Long-ag Taku

§ 4:30 Genesis 21:10.

¹⁶ Satu tun piyaoka koon yu. Paida^{lan} kayu kan Ispiritu Santu utnat mataguwan yu. Bokona san pipiyaon dinat gumabasula kinatatagu yu nat pagustuwan yu. ¹⁷ Ta sadan pipiyaon ditu'n long-ag taku maisuganggang sin piyaon din Ispiritu Santu ot padana pay un san maisuganggang sin piyaon Ispiritu dan piyaon ditu'n long-ag. Mangkabusul datu'n duwa isunga adi taku makwa dan piyaon taku nu mamingsan ta mansillasil da. ¹⁸ Yoong nu idaddalan dikayu kan Ispiritu Santu, bokonona paiyapuwan kayu't din lintog.

¹⁹ Malalassinan din tagu un mangmangwa't dan pipiyaon di long-ag. Siya datu dan koko-ona. Dumadagdagas, mangwa't dan naisaw kan gab-bainan un koko-on. ²⁰ Mandayaw sidan sinan-apudyus, manuttuwa't dan mangam-amug un bokona nanligwat kan Apudyus dit pannakabalin da, manlaweng, makasinnubog, mangabubu, napudud, sat long-ag na ullawa'd ipappapuut na, goggogwaona dan tagu kad mambibinnusul da. ²¹ Naapal, gumubuuk kan manlablabsona dit manggan-ganas. Sadatu kan udum pay un kakamma't tu dan koon. Ipigwak uman ibaga kan dikayu un sadan mangwa utdatuwa koko-on adida maidagamung sit mangiyapuwan Apudyus.

²² Yoong san ugalin paobngalon dit Ispiritun Apudyus sadin mampipiya, kinaanggom, kinaginok di somsomk, kinaanus, kinakaasi, kinapiya, kinamatalgod, ²³ kinaamma kan kinaattom. Maid lintog si sumuganggang sidatu. ²⁴ Ot sadat tagun Apu Jesu Kristu kama nu pinatoy daon dit dadaana kinatatagu da padana pay dan losana nadadaga gikna kan somsomok un talona pipiyaon di long-ag. ²⁵ Ot sinsadin ta initdan ditaku kan Ispiritu Santu si bagu'n mataguwan, masapula siya pay ud mangidalan situ'n mataguwan taku. ²⁶ Adi taku manangtangsit, onnu mangkikinnalit onnu man-iinnapal.

6

Mansisinnalak Kayu

¹ Susunuda manuttuwa, nu awad osa kan dikayu ud maduktalana nakabasul, dikayu'n idaddalan ud Ispiritu Santu masapula bagbagaan yu dalapnu lipsutana dit mambasbasul, yoong am-ammaan yu un bagbagaan. Ot man-amma kayu ta tuwan nu masugsugan kayu kad pay. ² Mansisinnalak kayu't dadin pakadagsonan di kada osa kan dikayu kad matungpal yu din bilin Jesu Kristu.* ³ Ta nu ipagalup nat osa'n tagu un nangatu yoong sat katuttuwaana bokon mit, sangawona pay lawan nat long-ag na.† ⁴ Usigon okyan di kada osa'n tagu nat angwat na. Ot mabalina ipasdayaw na nat long-ag na maibasal sit nakwaana un bokona maibasal sit mangipadaana't din long-ag na utdan udum. ⁵ Ta osaosa masapula koon dit loblobbongona'n koon.

⁶ San tagu'n matudtuduwan sin maipanggop kan Apudyus kalobbongana un ibingayan din manudtudu utdan losana mangkapiyaan un awad kan siya.‡

⁷ Adi yu allilawon dan long-ag yu ta bokona salsalew si Apudyus. Nu ngadan nat imulan di osa'n tagu siya'd apitona. ⁸ San tagu'n mangipatuta mangwa't dan pipiyaon di long-ag na, dusa un maid kigad na din apitona. Yoong nu koon din ipakwan din Ispiritun Apudyus, apitona din mataguwana si inggaingga un itdon Ispiritun Apudyus kan siya. ⁹ Siya mampay un adi taku okyan mappog un mangwa utdan napiya, ta napiya pay

* **6:2** Satu un imbilin Jesu Kristu maila't din Juan 13:34; 15:12 † **6:3** Ilan yu pay sin Roma 12:3 kan 1 Corinto 3:18 ‡ **6:6** Ilan yu pay sin Lucas 10:7; Roma 15:27; 1 Corinto 9:11, 14; 1 Timoteo 5:17-18

din apiton taku nu dumatong din timpu na, nu adi taku lumipsut. ¹⁰ Isunga nu awad gundaway taku, koon taku dadin nabalu utdan losana tagu talon sidadin bulun taku'n manuttuwa.

Maudi Un Bagbaga

¹¹ Sakonon tun mangikangkanglit situ ot ilan yu tun kadadakkol tun kanglit ku.

¹² Sadan tagu'n mamappaila ullawa dalapnu nabalu din maugudan da, dida dan tagu un mamadpadasa mangipapilit un mampatugi kayu. Siyadi dit koon da dalapnu adi da mapaligat. Ta nu itudtudu dal lawa dit maipanggop sit natoyan Kristu sidit kulus mapaligat da. ¹³ Yoong ulay dida un mangipappapilita matugiyan kayu adida pay tungtungpalon dan lintog Moses nu adi piyaon dal lawa un mampatilgi kayu dalapnu maipasdayaw da un ummunud kayu't tuwa kadawiyen. ¹⁴ Yoong nu kan sakona osa, maid sabali ut ipasdayaw ku nu adi sadit natoyan Apu Jesu Kristu utdit kulus. Maipagapu utdit kingwa na, naidon potog na kan sakon dan potpotgon dat tagu't tun lubang ot padana pay un naid potog ku utdan tagu't tun lubang. ¹⁵ Maid mandumaan din matugiyan kan adi matugiyan ta sad napotog sat mambalinan taku un bagu'n paloswa. ¹⁶ Ot nu maipanggop sidan losana umunud sidiya lintog di mataguwan iluwaluk ta kapkapiya da kan kaasiyan Apudyus dida padana pay sidan tagun Apudyus.

¹⁷ Ot manipud sinsatun, maid okyanon ud mamaligat kan sakon maipagapu't tun mantudtuduwak maipanggop kan Jesus. Ta sadatu'n pilat situn long-ag ku ipaila da un tuttuwa'n manselbiyak kan Jesus.

¹⁸ Susunuda manuttuwa, iluwaluk ta kaasiyan dikayu kan Jesu Kristu un Apu taku. Amen.

Sat Sulat Ud Pablo Utdat iyEfeso

Sat Luglugin Ditu'n Sulat

¹ Kan dikayu'n tagun Apudyus ud Efeso un mantultuluya manuttuwa kan Kristu:

Sakon si Pablo un mansulat kan dikayu. Osaaka apostoles Jesu Kristu gaputa siya'd nakom Apudyus.

² Iluwaluk ta si Apudyus un Ama taku kan si Jesu Kristu un Apu kaasiyan dikayu kan ipooy da un kapkapiya kayu.

Sadan Naispirituwana Bindisyun un Awad Kan Kristu

³ Manyaman taku kan Apudyus un Aman ud Apu taku'n Jesu Kristu. Ta binindisyunan ditaku't dan losana kalasin di naispirituwana bindisyun un manligwat langit maipagapu't dit naiyossaan taku kan Kristu. ⁴ Daan payyan ditu'n lubang makwa, pinili ditakuwon kan Apudyus maipagapu't dit naiyossaan taku kan Kristu dalapnu matagu taku un maid si basul kan mapabalawana utdin atubang na. ⁵ Gapu utdit mampipiyan Apudyus naun-una'n ingkoddong na un mambalinon ditaku'n anak na maipagapu't manuttuwaan taku kan Jesu Kristu. Doda'n siya'd piyaona kan panggop na un koon, ⁶ dalapnu maidayaw dit nakaskasdaawa kaasina'n imbukbuk na kan ditaku'n naiyossaan kan Kristu un potpotgona'n Anak.

⁷ Ta maipagapu't dit dalan Jesu Kristu un nan-ayus sit natoyana, naway-awayaan taku un piyaona'n ugudon napakawan dan basbasul taku. Siya'd kingwan Apudyus gapu't dit amoda kaasi na ⁸ un imbukbuk na kan ditaku. Gapu't kaasi na initdan ditaku si losana kinalaing kan mantitigammu ⁹ utdit impatigammu na kan ditaku dit nalimoda panggop na. Sadiya nangipatigammuwana maiyannatup sit doda'n panggop na un koon. Ot ingkoddong na un tungpalon kan Kristu diya nalimoda panggop na ¹⁰ nu dumatong dit naikoddonga timpu. Sadiya panggop Apudyus, man-os-ossaanona dadit losana paloswa'd langit kan situn pita un si Jesu Kristu ud mangiyapu kan dida.

¹¹ Losana koon Apudyus maiyannatup sit doda'n panggop na un koon. Ot pinilina dikamin Judio un taguna maipagapu't dit naiyossaan mi kan Kristu ta siya'd doda'n ingkoddong na un koon sit laplapuna. ¹² Siya dit kingwana dalapnu dikamin dit ummun-una'n nannamnama kan Kristu, matagu kami'n mangidaydayaw sit kinakaskasdaaw Apudyus.

¹³ Ot kan dikayu'n bokona Judio, utdit nagngol yu dit katuttuwaan un siya dit Nabalun Damaga maipanggop sit managuwan Kristu kan dikayu, nanuttuwa kayu pay kan siya. Kadon intod Apudyus kan dikayu dit Ispiritu Santu un insapatana't dit un kama nu siya'd immalka na kan dikayu.

¹⁴ Sadiya Ispiritu Santu dit impaunan intod Apudyus kan ditaku un mangipanamnama'n awaton taku dan losana itdona nu maipatungpal dit gattoka mapawayaan taku, dalapnu maidaydayaw dit kinakaskasdaaw na.

Sat Luwalu'n Pablo

¹⁵ Siyadi dit gapuna un manipud sit nagngolak dit manuttuwaan yu kan Apu Jesus kan sat amoda mampipiya yu utdan losana tagu'n Apudyus, ¹⁶ adik lummipsut un manyaman kan Apudyus gapu kan dikayu. Kanayuna itagotagom ku dikayu nu manluwaluwak. ¹⁷ Ot ilulluwak kan Apudyus un nakaskasdaawa Ama un mandaydayawan Apu taku'n Jesu Kristu ta

itdona dit Ispiritu Santu'n mampasilib kan mangipatigammu kan dikayu utdit maipanggop kan Apudyus dalapnu matigammuwan yu dan tuttuwan maipanggop kan siya. ¹⁸ Ilulluwaluk un silawan Apudyus nat somsomok yu dalapnu nalawaga maawatan yu dit namnaman inyayag na kan dikayu, dalapnu matigammuwan yu dit kinaamod dadit nakaskasdaawa itdona na kan ditaku'n taguna ¹⁹ kan dalapnu mapadasan yu dit naid kapadana'n pan-nakabalin un tumultulung kan ditaku'n manuttuwa. Satu un pannakabalin un tumultulung kan ditaku, siya payon dit nabilobiloga pannakabalin ²⁰ un impaila na utdit pinaungal na si Kristu kan utdit pinantupak na utdit kapon diwanan na ud langit. ²¹ Mantulay si Kristu utdi, ot adayu'n nangatngatu nu sadan losana maapu, losana awad si kalintogan kan awad si pannakabalin na uttun pita onnu utdin langit. Naid pulus saad si nangatngatu nu sadit saad na situn madama'n al-algaw onnu sadanat dumoldola al-algaw. ²² Intod Apudyus kan Kristu dit kalintogana mangiyapu't dan losana banag kan pinambalin na un pannakaulu dan lossalossana manuttuwa. ²³ Ta ditaku'd pannakalong-ag na un mangumplitu kan siya ot siya pay mangumplitu sidan losana kakigad.

2

Sat Mataguwan Taku Kan Kristu

¹ Utdit daan yu payyana manuttuwa, kama kayu't natoy sit man-iilan Apudyus maipagapu't dat basbasul yu. ² Ta sad inunud yu utdit sadit lawenga mantatagu uttun lubang. Inunud yu si Satanas un siya'd apun dat nadadaga ispiritun un inggaw sit ngatu un inggawan dat bunot. Siya'd madama'n mangidaddalan sidan sumukil kan Apudyus. ³ Kinatuttuwana, kama taku'n losan kan dida't dit un inuunnud taku dat pipiyaon taku'n koon. Kingwa taku'n losan dat piyaon dat long-ag kan somsomok taku. Isunga doda'n kokwa na un dusaon ditaku kan Apudyus un padan dat losana tagu.

⁴ Yoong talona nakaasi si Apudyus kan amoamod dit mampipiya na kan ditaku. ⁵ Ta ulay natoy taku't dit man-iila na gapu't dat basul taku, tinagu na ditaku'n indagamung kan Kristu. Isunga maipagapu't kaasi na dit nataguwan taku. ⁶ Indagamung Apudyus ditaku kan Kristu un pinaungal dalapnu maipantulay taku pay kan siya't din langit. ⁷ Kingwan Apudyus tu dalapnu sadit amoda mampipiya na kan adi maingosa kaasi na kan ditaku'n naidagamung kan Kristu maipaila si inggaingga. ⁸ Ta maipagapu't dit kaasin Apudyus tinagu ditaku maipagapu't pammati un bokona maipagapu't kingwa taku. Ligalun Apudyus dit managuwana kan ditaku, ⁹ bokona mailabbu isunga naid mabalin taku'n itakkal. ¹⁰ Pinabagun Apudyus tun mataguwan taku maipagapu't naiyossaanan taku kan Jesu Kristu dalapnu koon taku dan napiya'n indaan na un koon taku.

Si Kristu ud Mampatunus Sidat Judio kan Bokona Judio

¹¹ Somsomkon yu okyan un sidit kaykaysan, dikayu'n bokona Judio un ngadanon da't Judio si "adi natulgiyan" gaputa natulgiyan da un siya'd koko-on da't dit long-ag da un mangipaila un tagu'n Apudyus dida, ¹² somsomkon yu un naid pulus tigammu yu kan Kristu utdit. Nalassig kayu utdan kaganakan Israel un pinilin Apudyus un tagu na. Adi kayu nainamung sidit intulag Apudyus kan dida un mangibaun si managu. Natagu kayu't tun lubang naid si namnaman taguwon Apudyus gaputa naid tigammu yu kan siya. ¹³ Yoong sinsatun gaputa nantalgod kayu kan Jesu Kristu, dikayu'n adayu kan Apudyus sidit, naiyadani kayuwon gapu't dit dalan Kristu un nan-ayus sit natoyana. ¹⁴ Ta si Kristu ud nangidatong si nantutunusan

taku'n Judio kan bokona Judio un pinan-os-ossaan ditaku ta kinaan na dit mandidinnadagan taku un siya'd gapun dit nagoggogwaan taku. ¹⁵ Ta sadit natoyana gimpas na dit lintog mi un Judio un nanlaun si aduadu'n bilin dalapnu ditaku'n manuttuwa kan siya mambalin taku si kama't ossaana puli un natunus. ¹⁶ Ot pinan-os-ossaan na ditaku'n inkapiya kan Apudyus maipagapu't dit natoyana utdit kulus kan kinaan na dit mandidinnadagan taku'n Judio kan bokona Judio. ¹⁷ On, dummatong si Kristu un nangitudtudu kan dikayu'n siguda adayu kan Apudyus kan padana pay kan dikamin mauguda taguna un mabalin taku'n losana maitunus kan Apudyus. ¹⁸ Ta sat naiyossaan taku kan Kristu ud gapuna un mabalin taku'n losan un umadani kan Ama, Judio man onnu bokona Judio ta awad dit Ispiritun Apudyus kan ditaku.

¹⁹ Kadon dikayu'n bokona Judio bokon kayuwon si kakkaili nu adi kailiyan yuwon dat losana manuttuwa kan maibilang kayuwona pamilyan Apudyus. ²⁰ Kaiyaligan yu ud panikokwan dit timplu un tutuudon Apudyus. Sadat apostoles kan sadat propeta na dat nangisaad sit pannan didiya timplu un naid udum nu adi si Jesu Kristu. ²¹ Siya'd matuudan dat losana panikokwa ot siya'd mampabakod sit maipalangan da dalapnu makwa si nasantuwana timplu'n Apudyus. ²² Ot gaputa naiyossaan kayu kan Kristu, maidagamung kayu pay sidan losana tagu'n Apudyus un tuttuudona si naispirituwana timplu'n igaw na.

3

Sat Kewaal Ud Pablo Un apostoles Sidat Bokona Judio

¹ Siya danata losan dan somsomkok nu iluwaluwak dikayu, sakona nabalud gapu't manudtuduwak sit maipanggop kan Jesu Kristu kan dikayu'n bokona Judio. ² Naid duwaduwana'n dingngol yu un maipagapu't kaasin Apudyus intalgod na kan sakon tuwa talibasun un maipooya mangkapiyaan yu. ³ Ta impatigammu na kan sakon tuwa nailimoda panggop na. (Siya payon dit impadamag ku si aboba'n sulat. ⁴ Ot nu basaon yu diya sulat, matigammuwan yu dit nan-aawat ku utdit panggop Apudyus un natungpal gapu kan Kristu.) ⁵ Bokona naipatpatigammu't da't ummuna'n lonap dita panggop na un kama't dit nangipatigammuwanon Ispiritun Apudyus sidadit nasantuwana apostoles kan propeta na. ⁶ Sadi un nailimod un panggop Apudyus siyatu: Dikayu'n bokona Judio, gaputa tinuttuwa yu dit Nabalun Damag un maipanggop kan Jesu Kristu, maidagamung kayu'n maitdan sidat itdon Apudyus sidat Judio. Maibilang kayu utdan losana manuttuwa un mauguda long-ag Kristu kan maidagamung kayu'n umawat sidan insapatan Apudyus sidan taguna.

⁷ Amoda nakaasi si Apudyus kan sakon ot maipagapu't dit pannakabalin na nambalinak un manudtudu't dit Nabalun Damag. ⁸ Ulay sakon dit kadodobaan utdadit tagu'n Apudyus, nakaasi kan sakon ot intod na tuwa talibasuka mangipatigammu't dan bokona Judio utdat amoamoda mangkapiyaan un awad kan Kristu un talona adi taku maboolan un masomsomok. ⁹ Imbaun na pay sakon un umoy mangipakaawat sidan losana tagu utdit panggop na. Ta si Apudyus un namaloswa utdan losan, adina impatpatigammu diya panggop na utdit kaykaysan. ¹⁰ Siya'd kingwa na dalapnu uttun satunon ditaku'n manuttuwa dit manigammuwan dan tutulay kan awad si pannakabalin utdin langit sidit nadumaduma'n mail-an dit nakaskasdaawa kinalaing Apudyus. ¹¹ Siya'd kingwa na un maiyannatup sit mannanayuna panggop na un natungpal maipagapu't dit natoyan Kristu

un Apu taku. ¹² Ot gapu't naidagamungan taku kan Kristu kan gapu't dit nanuttuwaan taku kan siya mabalina natulod kan natalgod takuwona manluwalu kan Apudyus. ¹³ Ot pangngaasi yu ta adi kayu madismaya utdan manligataka maipagapu kan dikayu ta mambanag dan losan si mampiyaan yu.

Sat Luwalu'n Pablo Maipanggop Sidan iyEfeso

¹⁴ Nu somsomkok dadi un losan mampalintumongaka manluwalu kan Apudyus un Ama taku kan ¹⁵ Aman di kada osa'n pamilya't din langit kan uttun pita. ¹⁶ Ot iluwaluk un pabilgon dit Ispiritun Apudyus nat somsomok yu maipagapu't dit pannakabalin na un maiyannatup sit kinangatu na un maid maipadaana. ¹⁷⁻¹⁸ Iluwaluk pay ta iinggaw si Kristu kan dikayu maipagapu't nat pammati yu. Padana pay un Iluwaluk ta lumamut dit mampipiya kan dikayu dalapnu mabalinan yun maawatan nu kamaan dit kalawa kan kaandu kan kamaan dit kataknang kan kaadalom dit mampipiyan Kristu. ¹⁹ Iluwaluk un mapadasan yu dit mampipiya na ulay nu adina mabalina matigammuwana kustu, dalapnu gumalubalu nat ugali yu inggana't kumama utdin ugalin Apudyus un maid mangkulangana.*

²⁰ Masapula idaydayaw taku si Apudyus un mannakabalin. Ta kaboolana'n mangwa si ad-adu kan nalablabos pay nu sadan kodawon taku onnu masomsomok taku, maipagapu't dit pannakabalin dit Ispiritu Santu un mangkokkokwa uttun mataguwan taku. ²¹ Masapula idaydayaw taku si Apudyus si inggaingga maipagapu't dan losana manuttuwa kan maipagapu kan Jesu Kristu. Amen.

4

Sat Naiyossaan Dat Losana Manuttuwa

¹ Ot kadon, sakona balud gapu't manselbiyak kan Apu Jesus, makapang-pangngaasiyak kan dikayu ta ibagay yu okyan din mantatagu yu utdin panggop Apudyus un nangayag kan ditaku'n tagu na. ² Talon okyana napakumbaba, naamma, kan naanus kayu. Man-iinnanus kayu gapu't mampipiya yu. ³ Koon yu nat losana kaboolan yun mantutunus dalapnu gasissiya nat kinaossaan yun nanligwat kan Ispiritu Santu. ⁴ Ta ditaku'n naiyossaan kan Kristu kama taku't ossaana long-ag kan ossaan din Ispiritu'n Apudyus un iinggaw kan ditaku. Padana pay un ossaan dit namnamaon taku un siya'd nangayagan Apudyus kan ditaku. ⁵ Ossaan ud Apu taku un siya si Kristu, ossaan ud pammati taku, kan nabunyagan taku'n losan maipagapu't manuttuwaan taku kan Kristu. ⁶ Ossaan ud Apudyus kan Ama taku. Siya'd kangattuwana Apu. Siya'd mangidaddalan sidan losan kan iinggaw pay sidan losan.

Sadat Nadumaduma'n Kaboolana Naitod Sidan Manuttuwa

⁷ Yoong nanduduma dit kaboolana ingkaasin Apudyus si kada osa kan ditaku un inwalas Kristu un maiyannatup sit piyaona. ⁸ Isunga kanan dit naikanglita ugud Apudyus un,
 "Utdit nan-ulinana'd langit indallay na dat adu'n balud ot awad impakdaw na utdat tagu na."

⁹ Ot ngadan dit piyaona'n ugudon dit kanana un, nan-ulin langit? Piyaona'n ugudon nanligwat langita dummoba ot ummoy sit kaadalman ditu'n pita.

* **3:19** Sat naikanglit sit Griego, "mapnu kayu okyan sidit kinaan-anay Apudyus."

¹⁰ Ta sadit dummoba'n nanligwat langit, siya payon dit ngummatu'n nan-ulin dalapnu awad sidan losana igaw.* ¹¹ Siya payon dit nangipakdaw si kaboolan sidan taguna. Initdana dan udum si kaboolan un man-apostoles, sadan udum propeta na, man-iiwalagawag sit Nabalun Damag sit kailin-ili dan udum, pastor dan udum kan manudtudu't dan manuttuwa dan udum. ¹² Naitdan da si kaboolan dalapnu tudtuduwan kan isagana da dan tagu'n Apudyus un manselbi kan ditaku'n manuttuwa un pannakalong-ag Kristu kan dalapnu pabakobakodon da tun pammati taku. ¹³ Ot itultuluy da tuwa talibas da inggana't man-os-ossaan taku si pammati kan mantitigammu kan siya'n Anak Apudyus, inggana't talona naotngan taku maipanggop sit mantututtuwa taku kan inggana't talona kama taku kan Kristu un maida talon mangkulangana. ¹⁴ Ta nu kama't di, adi takuwon kama't abenga mambalibaliw dit somsomok na. Adi ditakuwon masikapan sidan nadumaduma'n tulin tudtudun dat nasikap. ¹⁵ On, adi takuwon kama't abenga nalasu'n maawis nu adi ibaga takuwot dan katuttutuwaana siaanggom. Dumakol kan gumakod takuwot maipanggop sin mataguwan taku kan Kristu un pannakaulu taku'n manuttuwa. ¹⁶ Si Kristu ud manligwatan di losana kasapulan taku'n paltin di long-ag na. Ot unsona kan man-os-ossaanona ditaku dalapnu osaosa tumulunga mangitod sidan kasapulan di kada osa. Ot nu kada osa kan ditaku, koon dit naitoda talibas na, dumakol kan gumakod taku un losana pannakalong-ag Kristu maipagapu't mampipinniyan taku.†

Sat Bagu'n Mantatagu Dan Manuttuwa Kan Kristu

¹⁷ Sinsadin, ibagak kan dikayu maipagapu't naiyossaanak kan Apu taku, un adiyu padaon din mantatagun dat adi manuttuwa ta maid selbin dit mansosomsomok da. ¹⁸ Adida makaaw-awat. Mailassig da't dit mataguwana itdon Apudyus gaputa naid tigammu da kan nasukil da. ¹⁹ Naidona talon tigammu dan mambain. Insuku daon dit long-ag da un mangwa't gabbainan un naid aattoman da. Sa'l lawa'd gutguttagutan dan koon dan losana ilan di gaggaisawa koko-on.

²⁰ Yoong bokona kama't di dat tudtudun Kristu un naadal yu. ²¹ Ta tuttuwa'n dingngol yu dit maipanggop kan siya ot dikayu'n manuttuwa naadal yu dat tudtudu na un siyadadi dit katuttuwaan. ²² Ot masapula adsan yuwon dit dadaana katatagu yu. Ta sadit mangun-unudan yu utdat makaallilawa pipiyaon dit dadaana katatagu yu, siyadi dit manyamyam-an kan dikayu. ²³ Masapula talona mapabagu nat mansosomsomok yu. ²⁴ Masapula mambalin kayu si bagu'n tagu un nakwa'n maipada kan Apudyus, un talona nalintog kan nadaalus si mantatagu.

²⁵ Isunga adi kayuwon mantulituli nu adi san tuttuwa ullawa'd ibagayu't dan sunud yun manuttuwa ta losan takuwona paltin di ossaana long-ag. ²⁶ Nu sumulag kayu, ilan yu ta bokona siya'd gapun di makabasulan yu. Adina okyan maisdoman nat sulag yu ²⁷ dalapnu maid gundaway Satanas un manugsug kan dikayu'n mambasul. ²⁸ Sat man-aakaw igongda na okyanon dit man-akaw. Mannakonakom okyanot un mangkokwa si ikatagu na kan dalapnu awad pay itulung na sidan makasapul si tulung. ²⁹ Adi kayu man-ugud si kumpolmin laweng nu adi sad ibaga yu okyan, san napiya'n makatulung dalapnu sadan dumngol kan dikayu matulungan da sigun sit masapul da. ³⁰ Adi kayu man-ugud si makapasigab sit somsomok ud Ispiritu Santu ta siya'd intod Apudyus kan ditaku un kama't malka un mangipaila un kuwana ditaku nu dumatong dit al-algawa mangwayaana kan ditaku. ³¹ Liuwan yun

* **4:10** Sat naikanglit sin Griego, ...dalapnu punuwona dan losana kakigad. † **4:16** Ilan yu utdin Colosas 2:19.

losan dat sigab di angos, manlalaweng kan ungot yu. Adi kayuwon mam-palpaleset onnu mangin-insultu. Liuwan yuwon dan losana somsomok un mangwa't nadadag sidan udum. ³² Mampipinniya kan mangkikinnadagu kayuwot. Mampipinnakawan kayu'n padan dit namakawanan Apudyus kan ditaku gapu't dit kingwan Kristu.

5

Sat Mantatagun Di Osan Nalawlawagan Si Somsomok

¹ Potpotgon dikayu kan Apudyus un anak na isunga masapula siya'd padaon yu. ² Masapula talona pipiyaon yu dan udum un kama't dit nampipiyan Kristu kan ditaku. Ta intod Kristu dit long-ag na un maidatun un maipooy kan ditaku un kama si nabangu'n datun kan Apudyus.

³ Tagu dikayu kan Apudyus ot bokona lumbong kan dikayu, ulay kaugudana'l lawa, din maipanggop si dagdag, gaggaissawa koko-on onnu kinagum. ⁴ Bokon paya umtup un sadan naisaw, ineeggog onnu sinasalawa-sawa bagbaga dan ibosway yu nu adi sat yaman yu kan Apudyus. ⁵ Ta tuttuwa un sadan dumadagdag kan gaggaisaw si koko-on adi da maidagamung sit mangiyapuwan Kristu kan si Apudyus. Padana pay sidan nagamgam ta sat kinagamgam dit mangipaila't dit mangapudyusan si kinabknang.

⁶ Adiyu ipalubusa allilawon dikayu't dan tagu'n mangibaga un bokona basul dadi un koko-on ta mantultuli da. Sat katuttuwaana, sadadi un koko-on din gapuna'n talona nasulag si Apudyus sidan adi tumuttuwa. ⁷ Isunga adi kayu'n talon maipangkokwa kan dida. ⁸ Utdit, kama nu nakolop dit somsomok yu gapu't basul, yoong nalawlawagan sidit naiyossaan kayu kan Apu Jesus. Siya'd gapuna'n masapula matagu kayu'n padan dan tagu'n nalawlawagan si somsomok. ⁹ Ta sat nalawlawagana somsomok mambanag si kinapiya, kinagodong kan kinatuttuwa. ¹⁰ Tigammuwon yu okyan dan mampasoom kan Apu ta siya'd koon yu. ¹¹⁻¹² Adi kayu maipangkokwa't dan maid si selbin koko-on dan bokona nalawlawagan si somsomok. Ta tuttuwa'n kababbain ulay sat kaugudanal lawa dadin nalimoda koko-on da. Ipaila yuwoton dan nabalun angwat kan dida un manigammuwan da't din kinadadag dan koko-on da. ¹³ Ta nu masilawan din awad sin kakolpan mailatak nu ngadan na. ¹⁴ Ot losana masilawan sumilaw pay. Ot siya'd kaipooyan dit naikanglita kanana'n,

“lumikna ka sika'n masusuyop, sikan kama't natoy gumangun ka ot silawan Kristu nat somsomok nu.”

¹⁵ Ot siyadi un annadan yu nat mantatagu yu. Adi kayu kama't dan tagu'n adi mangus-usal sit somsomok da, nu adi kama kayu okyanot si nalalainga tagu. ¹⁶ Usalon yu nat losana gundaway yu un mankokwa't napiya ta sinsatunon adu dan mangkoko-wa't nadadag. ¹⁷ Kad, usalon yu nat somsomok yu. Tigammuwon yuwot dan piyaon Apudyus pakwa kan dikayu.

¹⁸ Adi kayu mambubbuuk ta yumam-an sinat long-ag yu. Si Ispiritu Santu okyanot dit mangitulay kan dikayu. ¹⁹ Nu maammung kayu usalon yu dan Salmo kan uduma naikanta'n ugud Apudyus un mandaydayaw yu kan siya. Ot mangkanta kayu'n manligwat sinat kasomsomkan yu un maipooy kan Apu. ²⁰ Ot singngadan na mana mapasamak, napiya man onnu nadadag, manyaman kayu'n kankanayun kan Apudyus un Ama maipagapu't naiyossaan yu kan Apu taku'n Jesu Kristu.

Sat Pammagbaga Utdat Man-asawa

²¹ Paiyapu kayu't din kada-osa kan dikayu maipagapu't man-iipotog yu kan Jesu Kristu.

²² Dikayu'n asawa un babai, paiyapu kayu't dan asawa yu ta siya'd piyaon Apu Jesu Kristu un koon yu. ²³ Ta sat lalaki dit mangitulay sit asawana, padan Kristu un siya'd mangitulay sidat manuttuwa. Ta si Kristu dit managu utdat manuttuwa un mauguda long-ag na. ²⁴ Ot siyadi un masapula mampaiyapu pay dat babai't dat asawa da utdan losana banag un padan dit mampaiyapuwan dat manuttuwa kan Kristu.

²⁵ Dikayu'n asawa un lalaki, pipiyaon yu okyan dan asawa yu padan dit nampipiyan Kristu kan ditaku'n manuttuwa un intod na dit long-ag na un nansubut na kan ditaku ²⁶ dalapnu mambalinon ditaku'n nadalus un tagu na maipagapu't nanalusana kan ditaku si danum kan sadit ugud Apudyus. ²⁷ Kingwan Kristu un losan dadi dalap nu man-ulin kad awatona ditakun manuttuwa un gattoka nabalbalu, naid pulus unawana, nadalus kan naid pulus mapabalawana. ²⁸ Ot padana pay un masapula pipiyaon dat lalaki dat asawa da ta kama't mismu'n long-ag daon dida ta nan-ossaan da. Ta sat lalaki'n mamippiya't asawana, long-ag na dit pipiyaona. ²⁹ Naid tagu't manlaweng sit long-ag na pay lawan, nu adi pakananaot kan ayyuwanana un padan payon din koon Kristu kan ditaku'n manuttuwa ³⁰ ta palti ditaku't dit long-ag na. ³¹ Kanan dit naikanglita ugud Apudyus un, "Siya'd gapuna'n taynan dit lalaki dat malong-ag na ta umoy sumog-on sit asawana, kad mambalinda si ossaan." ³² Talona nadalom dit kaipooyan ditu un naikanglit, ot sat maawataka ug-ugudona, sat naiyossaan taku'n manuttuwa kan Kristu. ³³ Yoong awad pay itudtudu na kan dikayu'n naasaw-an, un masapula kada osa'n lalaki pipiyaona dit asawana un kama't mismu'n long-ag na. Ot kada osa'n babai masapul paya lispituwona dit asawana.

6

Bagbaga Utdan Anak Kan Mamallong-ag (Colosas 3:20-21)

¹ Dikayu'n aabeng, masapula tuttuwaon yu dan mamallong-ag yu gaputa manuttuwa kayu kan Apu Jesu Kristu. Siyatu tun kustun koon yu. ² "Lispituwon yu dan ama kan ina yu," kanan dit ummuna'n bilin un nadogan si sapata un kanana'n, ³ "dalapnu kapkapiya kayu kan matagu kayu't andu."

⁴ Ot dikayu'n mamallong-ag masapula adiyu babalangona pasulagon dan anak yu. Padakolon yuwot dida un nanakom kan natudtudunan sidan tudtudun Jesu Kristu.

Pammagbaga Utdat Babbaun Kan Aappu

⁵ Dikayu'n baba-unon, tumuttuwa kayu't dan apuwon yu uttun pita. Talona lispituwon yu kan ibain yu dida ot ipapasnok yun koon dan ipakwa da un kama nu si Kristu ud manselbiyan yu. ⁶ Koon yu tu un bokona gaputa iillan da dikayu ot piyaon yun mas-oman dikayu, nu adi koon yu okyan gaputa manselbi kayu kan Kristu ot piyaon yun ipasnoka koon dan piyaon Apudyus un koon yu. ⁷ Umaanggom kayu okyana mangwa't dat talibas yu un kama nu si Kristu ud manselbiyan yu un bokona sadit tagu. ⁸ Tigammu yuwon un gun-gunaan Apu dit kada-osa kan ditaku, baba-unon man onnu bokon, sidan koon taku'n napiya.

⁹ Ot dikayu paya aappu, padana paya lispituwon yu danat baba-unon yu. Adiyu og-ogyaton dida. Tigammu yuwon un losan taku, baba-unon

man onnu ap-apu, nampapada taku'n iyapuwana Apu ud langit ot maid idumduma na.

Sadat Almas Un Intod Apudyus

¹⁰ Susunud, siyatu'd anungusa ibagak kan dikayu. Gumakod kayu okyan maipagapu't naiyossaanan yu kan Kristu kan maipagapu't dit bilog dit pannakabalin na. ¹¹ Usalon yu dat losana almas di makagubat un itdon Apudyus kan dikayu dalapnu mabalin yun malabanan dan sikap Satanas. ¹² Ta bokona sadat tagu'd kabusul taku nu adi sadan tutulay di dimunyu, sadan awad si pannakabalin, sadan mangitultulay sidan tagu'n nakolop si somsomok situn pita, sadan ispiritun apun di kinadadag utdin langit.* ¹³ Isunga usalon yu dat losana almas di makagubata intod Apudyus dalapnun nu dumatong dit timpun nadadag mabalin yun sanguwona labanan dan busul kad nu magangput dan losana laban sissiya-an payyana susumkad kayu.

¹⁴ Utdi, iskad yu un kama't suldadu un makagubat. Ot sat kama't bakakat yu, sat mangibagaan yu utdan katuttuwaan. Sat kama't takupal dit balukung yu, sadit nalintoga mantatagu yu. ¹⁵ Ot kama nu siya'd kapatus yu dit kanayuna nakasaganaan yun mangibaga't dit Nabalun Damaga mangtod si timpuyug. ¹⁶ Bokona siyadatul lawa nu adi usalon yu nat pammati yu kan Kristu un kama't kalasag yun mansangga yu utdan sugrug Satanas un kama't umapuapuya pana. ¹⁷ Ot sadit namnama yun matagu kan Apudyus siya'd kama't manhelmet yu. Ot sat ugud Apudyus un itdon Ispiritu Santu din usalon yun kama't ispada yu. ¹⁸ Manluwalu kayu utdin mangwaan yu utdatu. Kodawon yu dit tulung Apudyus. Singngadan na mana koon yu, manluwalu kayu maisayun sit ipasomsomok ud Ispiritu Santu. Siya'd koon yu ot mansiput kayu, itultuluy yu un mangiluwalu utda losana tagu'n Apudyus. ¹⁹ Iluwaluwanak pay ta isulun Apudyus dan ibagak nu mantudtuduwak kan dalapnun natulodaka mangipatigammu't din Nabalun Damaga nailimod sit kaykaysan. ²⁰ Ta naibaunaka pannakalong-ag Kristu un mangipatigammu't tuwa Nabalun Damag un siya'd gapun tun mababalludak. Isunga iluwalu yu ta natulodak okyana mangibaga un siya'd lumbonga kook.

Utdin Ditu'n Sulat

²¹ Ibaun ku si Tikico un napotoga sunud taku'n manuttuwa kan matalgodan un manselselbi kan Apu taku dalapnu siya'd mangibaga kan dikayu nu in-inok situ. ²² Ibaun ku dalapnu matigammuwan yu nu in-inon mi'l losan situ kad mapabos-ol nat somsomok yu.

²³ Iluwaluk ta si Apudyus un Ama taku kan si Jesu Kristu un Apu ipooy da kan dikayu'n losana manuttuwa dit timpuyug kan mampipiya un mabuyugan si pammati.

²⁴ Iluwaluk ta kaasiyan dikayu'n losan kan Apudyus un talona mamippiya kan Apu Jesu Kristu.

* **6:12** Utdin ngatu un kawadan dan bunot, bokona utdin langita igaw Apudyus.

Sat Sulat Ud Pablo Utdat iFilipos

Sat Luglugin Ditu'n Sulat

¹ Kan dikayu'n losana tagun Apudyus un inggaw sinat Filipos, dikayu'n naiyossaan kan Jesu Kristu pati utdan mangipangpangat kan dikayu kan sadan tumultulung kan dida:

Dikami da Pablo kan Timoteo un manselbelbi kan Jesu Kristu un nanligwatan dituwa sulat. ² Iluwaluk ta kaasiyan dikayu kan Apudyus un Ama taku kan si Apu Jesu Kristu kan ipooy da un kapkapiya kayu.

Iluwaluwan Pablo Dat Manuttuwa Un iFilipos

³ Kada magasmok ku dikayu kanayuna manyamanak kan Apudyus ⁴ kan talona malagsakanak nu iluwaluwak dikayu. ⁵ Onta manipud sit nanutuwaan yu inggana't tun satun tultulungan yu ud sakon situn talibasuk un mangipatigammu uttun Nabalun Damag. ⁶ Ot maid duwaduwaka si Apudyus un nangilugi'n mangkokwa utnat mataguwan yu itultuluy na inggana't magangput na nu dumatong dit algawa mangulinan ud Jesu Kristu. ⁷ Kalobbongaka kama't tu tun mangisomsomkak kan dikayu gaputa napotog kayu kan sakon. Ta tumultulung kayu uttun ingkaasin Apudyus un talibasuk, ulay situn nabaludak kan ulay pay sidit nawayaaka mangisikad kan mangipanoknok sidin Nabalun Damag. ⁸ Tigammun Apudyus un tuttuwa tun ibagak un talona mailiwak kan dikayu ta amod tun mampipiyak kan dikayu un padan dit mampipiyan Kristu kan dikayu.

⁹ Iluwaluk kan Apudyus ta paam-amodona nat mampipiya yu un buyugan di kustu un tigammu kan kustu un man-uusig ¹⁰ dalapnu mabalin yu un mapili din gattoka kapiyaana makwa kan dalapnu nadalus kan maida talon mapabalawan yu nu dumatong din algawa dumakngan Kristu. ¹¹ On, iluwaluk dalapnu utdit tulung Jesu Kristu kankanayun un nalintog nat mantatagu yu dalapnu idayaw dan tagu si Apudyus.

Sat Mataguwan Kan Jesu Kristu

¹² Susunud ku, piyaoka matigammuwan yu un satu un napasamak kan sakon bokona tummaktak nu adi tummulungot sin maisaknapan din ugud Apudyus. ¹³ Ta nambanaga natigammuwan dan losana suldadu un mambabantay sin boloy ali kan losan dan tagu't tu un san gapun tun nabaludak san manuttuwaak kan Jesu Kristu. ¹⁴ Ot gapu't tun mababalludak, kaaduwan sidan susunuda manuttuwa dan amo tummalgod din manuttuwaan da kan Apu Jesus ot sad koon da pay un tumulotuloda mangiwalagawag sin ugud Apudyus un maid kumimutan da.

¹⁵ Tuttuwa'n annat da ud uduma man-iwalagawag sit maipanggop kan Jesu Kristu gaputa maapos da kan piyaon da nu dida'd mabigbig. Yoong annat da pay udum un mangiwalagawag un gattoka nadalus dit panggop da. ¹⁶ Iwalagawag da dit maipanggop kan Jesus gapu't dit mampipiya da kan sakon ta tigammu da un dinutukanak kan Apudyus un mangisikad sidit Nabalun Damag. ¹⁷ Yoong sadan udum, sabali din panggop da un mangiwalagawag sit maipanggop kan Jesu Kristu ta gamgaman da ullawa dit maidayawan da ot iyabbot da un madogaan tun ligat ku uttun baballudan sidiya koon da.

¹⁸Yoong adi bali, nalagsakakot situ'n napasamak ta sad napotog kan sakon, maiwalagawag din maipanggop kan Jesu Kristu, napiya man onnu laweng din panggop da. Tuttuwa'n itultuluy ku kampany un manlagsak ¹⁹ta tigammuk un mawayawayaanak gapu't dan luwalu yu kan gapu't tulung Ispiritun Jesu Kristu. ²⁰San talona piyaok kan nanam-ok maid pulus manliwayak sidan loblobbongok un koon nu adi kankanayun un nabos-olak un kama't dit siguda kokkook. Talon okyanot situn satun dalapnu maipagapu kan sakon maidaydayaw si Jesu Kristu, matattaguwak man onnu matoyak. ²¹Ta kan sakona osa, matattaguwak dalapnu manselbiyak kan Jesu Kristu yoong nu matoyak ibilang ku un gun-guna ta umoyak kan siya. ²²Yoong nu ad-adu dan napopotoga makwak un maipooy kan Jesu Kristu nu matattaguwak, maid tigammuk nu ngadan din piliyok, mataguwak onnu matoyak. ²³Adik tigammu din piliyok sidatu'n duwa. Talona piyaok un sumina uttuwa lubung dalapnu umoyakon makaigaw kan Jesu Kristu. Siyatu'd amo napiya kan sakon, ²⁴yoong tigammuk un masapula adiyak yan matoy dalapnu tulungak dikayu. ²⁵Maid duwaduwak situ, isunga tigammuk un mataguwak payyan ot inggawak kan dikayu'n losan dalapnu tulungak dikayu un gumilbilog kan lumaglagsak sinat manuttuwaan yu. ²⁶Inggawak yan dalapnu makaoyak umana mangila kan dikayu ot maam-amod nat mangidayawan yu kan Jesu Kristu gapu kan sakon.

²⁷Yoong singngadan na man din mapasamak, masapula maibagay nat mantatagu yu utdin Nabalun Damag un maipanggop kan Jesu Kristu dalapnu awadak man onnu maidak un umoy mangila kan dikayu donglok un gasis-siya'n nabakod nat pammati yu. Sapay okyan ta ossaan dan panggop kan somsomok yu un mangisikad sidin pammati yu un naibasal sit katuttuwaana maipanggop kan Jesus. ²⁸Donglok pay okyan un adi kayu'n talon umogyat sidanat gumusul kan dikayu. Masapula natulod kayu, ta siya'd mangil-an da un madusa da nu dumatong din timpu yoong taguwon dikayu kan Apudyus. ²⁹Ta intod Apudyus kan dikayu dit gundaway un bokona lawa'n manuttuwa kan Jesu Kristu nu adi mapaligat pay maipagapu't dit manuttuwaan yu kan siya. ³⁰Sagapalon yu pay dan ligat un padan dat sinagapal ku un naila yu kan sadatu'n madama un mapaligatak un naipadamag kan dikayu.

2

Sat Kinapakumbaban Kristu Kan Sat Kinangatu Na

¹Napabos-ol nat angos yu maipagapu't din naiyossaan yu kan Jesu Kristu, maliwliwa kayu't din mampipiya na, napiya din mambubulunan yu kan Ispiritu Santu, mangkikinnaasi kan mangkinnadagu kayu. ²Isunga kodawok un ipooy yu pay kan sakon dit gattoka lagsak maipagapu't man-ossaan dan somsomok yu, mampipinniyan yu, panggop kan nakom yu. ³Adi kayu mangwa si singngadan na man gapu't kinagamgam onnu kinapasdayaw yu nu adi mampipinnakumbaba kayu ot ibilang yu dan udum un nangatngatu nu dikayu. ⁴Bokona sadan mampiyaan yu ullawa'd ilan yu. Ilan yu pay din mampiyaan dan udum. ⁵Masapula sat kababalin yu maipada utdin kababalin Jesu Kristu.

⁶Ta si Kristu ulay nu awad dit kinaapudyus kan siya, adina kinalikaguman un maipada kan Apudyus, ⁷nu adi utdit kuwana pay lawan un kanaknakoman, impadoba na dit long-ag na ot inawat na dit kasasaad di osa'n babbaun. Nambalin si tagu ot natagu un kama pay kan ditaku.

⁸Nampakumbaba ot tinuttuwa na dat losana impakwan Apudyus ulay sat napatoyana un siya dit nailansaana't dit kulus.

- ⁹ Siyatu'd gapuna un insaad Apudyus sidin kangattuwana saad ot intod na kan siya dit ngadana kadayawan sidan losana ngadan.
- ¹⁰ Ot losana paloswa utdin langit kan situn pita kan sadan awad situn dalom pita mampalintumong da un losana mandayaw kan siya.
- ¹¹ Ot losan dan mangibaga un si Jesu Kristu siya'd Apu, un maidayawan Apudyus un Ama.

Lumawag Taku Un Kama't Silaw Situn Lubung

¹² Siya'd gapuna potgoka gagayyom, un nu kamaan dit kanayuna nanuttuwaan yu kan sakon sidit ininggawak kan dikayu, talon okyanot sinsatuna maidak kan dikayu. Igga yu nat kaboolan yu un tumuttuwa kan Apudyus un kumimut kayu un adi makatungpal. Koon yu tu inggana't maid mangkulangan nat mataguwan yu kan Apudyus. ¹³ Ta si Apudyus un mangkokkokwa utnat mataguwan yu, siya'd mangmangtod si kaboolan yu dalapnu naanggom kan madaddaan kayu un mangwa utdan mas-omana.

¹⁴ Koon yu dan losana ipakwa na un adi kayu mangngonongonot onnu mansisinnungbat ¹⁵ dalapnu talona maid maipabasul kan dikayu kan nadalus nat somsomok yu. Ulay nu inggaw kayu uttun lubung un kawadan dadin losana nadadag kan gumabasula tagu, maid mapabalawan yu un aabeng Apudyus. Lumawag kayu un kama't bituwon un manilaw kan dida ¹⁶ utdin mangitudtuduwan yu kan dida't din damag maipanggop sit mataguwan si inggaingga. Kad awad lasun ku un mangipasdayaw kan dikayu nu dumatong dit timpu'n mangulin si Jesu Kristu ta maila un bokona nayam-an dat nambannugak. ¹⁷ Ot ulay nu mapatoyak dalapnu maidoga tun dalak sinat idatun yu kan Apudyus gapu't pammati yu, nalagsakak kampay kan maipanlagsakak kan dikayu. ¹⁸ Padana pay un malagsakan kayu kan maipanlagsak kayu kan sakon.

Sada Timoteo Kan Epafrodito

¹⁹ Mantalgodak kan Apu Jesu Kristu ot nu ipalubus na, ibaun ku si Timoteo kan dikayu dalapnu awad mangngolak sidan maipanggop kan dikayu kad mapabos-olak. ²⁰ Ta maid sabali't maipanlikna kan sakon maipanggop kan dikayu kan gattoka mangikasigab kan dikayu nu adi siya ullawa. ²¹ Sadan uduma tagu, siya ullawa'd in-innapon da dan bukud da un mampiyaan un bokona somsomkon da nu inon din koon da un mangwa't dan piyaon Jesu Kristu. ²² Yoong nu si Timoteo, tigammu yuwon un awad kaboolana. Kama kami si man-ama un nantalibus maipagapu't dit Nabalun Damag. ²³ Siya'd gapuna un ibaun ku un dagus kan dikayu nu in-inon tun makwaan ditun kasuk. ²⁴ Ot mantalgodak kan Apu Jesus un ulay sakon dandani payon nat man-ulinak kan dikayu.

²⁵ Nasomsomok ku pay un masapula man-ulinok kan dikayu si sunud taku'n Epafrodito un bulun ku kan padak un suldadun Jesu Kristu. Siya'd dinutukan yu un dumatonga tumulung kan sakon. ²⁶ Man-ulinok ta talona mailiw kan dikayu'n losan kan talona madanagan ta natigammuwan yu kanu un nasakit. ²⁷ Tuttuwa un nasakit ot istay matoy yoong kinaasiyan Apudyus. Kinaasiyanak pay kan Apudyus ta naam-amod okyan tun domdom ku nu natoy. ²⁸ Siya'd gapuna un talona piyaoka man-ulinon kan dikayu dalapnu malagsakan kayu uman un makaila kan siya kan dalapnu maid payon tun danag ku kan dikayu. ²⁹ Ot talona naanggom kayu okyana mampadatong kan siya ta osa'n buluna manuttuwa kan Apu Jesu Kristu. Ipaila yu nat mandadayaw yu utdan losana tagu'n kama kan siya. ³⁰ Ta imbados na dit long-ag na ot istay matoy sidit tummulungana un mangwa't

dan ipakwan Jesu Kristu dalapnu maipooy na kan sakon dit tulung un adiyu maipooy.

3

San Tuttuwa'n Kinalintog

¹ Susunud ku, siyatu'd anungusa ibagak kan dikayu. Manlagsak kayu gapu't dit naidagamungan yu kan Apu Jesu Kristu. Adiyak mapoga mangikanglit sidat ingkanglit kuwon kan dikayu ta tigammuk un mampiyaan yu. ² Man-alimban kayu utdan tagu un kama't asu utdan nadadaga kokkoon da ot ipapilit da un masapula matulgiyan nat osa'n tagu dalapnu matagu kan Apudyus. ³ Ditaku dat tuttuwa'n natulgiyan ta mandaydayaw taku kan Apudyus maipagapu't dit Ispiritu na. Nalagsak taku gaputa naiyossaan taku kan Jesu Kristu. Ot adi taku mantalgod sidan kumpolmi un koko-on da uttun long-ag. ⁴ Mabalín ku pay un mantalgod sidan kama't di un kokkoon nu piyaok. Nu awad osa't mangibaga un awad lasun na un mantalgod sidan makwa uttun long-ag, amodot kan sakon ta ⁵ natulgiyanak sidit maikawalu'n algaw ku un naiyabeng. Gattoka Israelitaak ta osaaka kaganakan Benjamin kan napokpoklanaka Hebreo. Nu maipanggop sit umunudan sidat lintog dat Judio napasnokak ta osaaka Fariseo. ⁶ Ot nu maipanggop si kinapasnok, ay osaaka namalpaligat sidat manuttuwa kan Apu Jesus sidit. Ot nu maipanggop sit mapalintogan di tagu maipagapu't manuttuwaana utdan lintog Moses, tinuttuwaka losan ot talona maid mapabasulak. ⁷ Yoong sinsatunon sadan inyabbot ku un gun-gunak ibilang kuwon un maid selselbi da maipagapu't dan kingwan Kristu un maipooy kan sakon. ⁸ Tuttuwa'n maidon selbin dan losan situn lubung kan sakon gaputa napotpotog din manigammuwak kan Jesu Kristu un Apu. Maipagapu kan siya, nan-awidakon dan losan ot indawat kuwon dida un kama't isaw dalapnu magun-ud ku dit potog dit maiyossaan kan Jesu Kristu. ⁹ Naidon dit kabukbukudak un kinalintog un nagun-ud ku gapu't nantungtungpalak sidat lintog. Awad kan sakonon dit kinalintog un magun-ud maipagapu't manuttuwaan kan Jesu Kristu un bokonona maipagapu't dit umunudan sidat lintog. On, sat kinalintog un nanligwat kan Apudyus kan naibasal sit manuttuwaan kan Kristu. ¹⁰ Ot sad talona piyaok, matigammuwak si Jesu Kristu ot mapadasak dit pannakabalin na ta ummungal un natoy. Piyaok un padason un mapaligatan un padana't dit kan piyaok un maipadaak okyan kan siya't dit natoyana ¹¹ dalapnu mandinonyana kad paungalonak pay un matoy ot mataguwak kan siya si inggaingga.

Sat Gun-guna Un Gun-gun-udon Pablo

¹² Susunud, bokona piyaoka ugudon un makwakon dan losana imbagak onnu maidon mangkulangak yoong itultuluy ku un ipakat tun kaboolak un mangun-ud sit gun-guna dalapnu matungpal dit panggop Jesus un nangayag kan sakon. ¹³ Bokon payyan un nagtong ku datu uttun mataguwak susunud, yoong sad kook, masapula liuwakon dan naabusa kingwak ot ipakat ku tun kaboolaka manatong sidin doldolok. ¹⁴ Napegotaka manatong sidit mangkidana dalapnu magun-ud ku dit gun-guna un mataguwan sidin langit un iyaw-awis Apudyus maipagapu't manuttuwaan kan Apu Jesu Kristu.

¹⁵ Ot masapula kama't tu din somsomok taku'n losana naotngan si pammati kan Jesu Kristu. Yoong nu awad maisabali't somsomok kan dikayu, si Apudyus ud mangilawag kan siya. ¹⁶ Yoong ulay nu kama't di, masapula itultuluy taku'n tuttuwaon dan impatigammunon Apudyus kan ditaku.

¹⁷ Susunud, itultuluy yu un padaon tun angwat ku kan ilan yu pay dan maipada si angwat kan sakon ta dikami ud padaon yu. ¹⁸ Ta adu dan tagu un bokona umannatup dit angwat da utdit kaipooyan dit natoyan Kristu sidit kulus. Imbagabagakon kan dikayu dit maipanggop sidatuwa tagu utdit ot makaluwaaka mangibaga payyan. ¹⁹ Maid sabali si mantungpaan datu nu adi sadin impiyelnu ta paitulayan da utdan pipiyaon dan long-ag da. Ot ilastug da dan lumbonga ibain da kan siya'l lawa'd sosomkon da dan banbanag situn lubung. ²⁰ Yoong nu ditaku'n manuttuwa, utdin langit din kustu un igaw taku un siya'd manligwatan dit talona uuwayon taku'n managu un si Apu Jesu Kristu. ²¹ Obsona tun nakapsut kan matoya long-ag taku ot mambalinona si kama't din nakaskasdaawa long-ag na. Koono tu un usalona dit siya payona pannakabalin un usalona un mampaapu't dan losan kan siya.

4

Pammagbaga

¹ Susunud, talona napotog kayu kan sakon ot talon tun iliw ku un mangila kan dikayu. Adi kayu lumipsuta mangisikad sinat mataguwan yu kan Apu Jesu Kristu ta dikayu ud mangmangtod si lagsak ku kan dikayu'd gun-gunak sidat kewaal ku.

² Makapangpangngasiyak kan dikayu Evodias kan Sintikia, ta mantunus kayu un kama't mansunud maipagapu't din manuttuwaan yu kan Apu Jesu Kristu. ³ Ot kama pay kan sika Timoteo un matalgodaka bulun ku, piyaok un tulungam datun duwa'n babai ta impasnok da un tummulung kan sakon sit maiwalagawagan ditun Ugud Apudyus. Dida kan da Clemente kan dat losana katalibasuwak un nailista si ngadan sin iblun Apudyus.

⁴ Susunud, kanayun kayu un nalagsak sidin maidagamungan yu kan Apu Jesu Kristu. Ibagak payyan, manlagsak kayu!

⁵ Ipaila yu nat kinaanus yu utdan losana tagu. Dandaniyon nat dumakngan Apu. ⁶ Maid okyan mandanagan yu nu adi siyayaman kayu kan Apudyus sidan losana manluwaluwan yu utdin mangkodawan yu utdan masapul yu kan siya. ⁷ Kad itdan Apudyus dikayu si timpuyug un adin di tagu mabalinana masomsomok dalapnu natalgod danat angos kan somsomok yu maipagapu't dit naiyossaanan yu kan Jesu Kristu.

⁸ Ot san maudi un ibagak kan dikayu susunud, sadan nabalun kan bagay na un maidayaw dan somsomkon yu un kama't dan: singngadan na man un tuttuwa, singngadan na man un malispitu, nalintog, nadalus, gassosoom onnu singngadan na man un madayawa makwa. ⁹ Singngadan na mana inadal yu kan sakon sidan intudtuduk, dingngol yu utdan inugud ku kan inila yu utdan kingkingwak, ipapasnok yu dida un koon. Ot si Apudyus un manligwatan di kappiya siya'd inggaw kan dikayu.

Nanyaman Si Pablo Utdit Tulung Dat iFilipos

¹⁰ Tuttuwa'n amod tun lagsak ku kan manyamanak kan Apu Jesu Kristu ta utdin nabayaga timpu, gundaway yu uman un mangipaila utnat man-iipotog yu kan sakon. Yoong bokona piyaona'n ugudon un nappog kayu utdit, nu adi maida lawa'd gundaway yu. ¹¹ Ot bokona ibagak tu gaputa nabaybayan sidan kasapulak. Naadal kuwon nat mapnok si singngadan na man un kasasaad. ¹² Tigammuk nu kamaan din mangkasapulan kan nu kamaan din masawalun. Kadon, singngadan na man un igaw onnu olas, mabsugak man onnu mabitilak, masawalun man onnu mangkulang dan awad kan sakon,

mapnokak kampay. ¹³ Kaboolak un sanguwon dan losana mapasamak kan sakon gaputa si Jesus ud mangtod si kaboolak.

¹⁴ Yoong ulay nu kama't di, manyamanak ta tinulunganak sidan nampaligatak. ¹⁵ Dikayu un iFilipos, titiggammu yu un sidit nanligwatak sinat Macedonia utdit damun dit nangitudtuduwak sit Nabalun Damag sinat igaw yu, maid udum sidan manuttuwa si tummulung kan sakon nu adi dikayu ullawa. ¹⁶ Ulay sit ininggawak sidin Tesalonica, bokona lawa'n namingsan un impaw-itanak kan dikayu utdat masapul ku. ¹⁷ Bokona gaputa piyaoka lawa'n man-awat sidan pakdaw yu nu adi piyaok un amo umadu dan gunguna yu un itdon Apudyus. ¹⁸ Ot antu'n awatok datun indatong Epafrodito un impaw-it yu un tulung yu kan sakon ot nasawal da payon. Antuwon un losan datun masapul ku. Sadatu un tulung yu, maiyalig da si datun yu kan Apudyus un gattoka mapnokana kan mas-omana. ¹⁹ Ot si Apudyus un amod si binaknang itdona'n losan dan masapul yu maipagapu't din naiyossaanan yu kan Jesu Kristu.

²⁰ Madaydayaw si Apudyus un Ama taku si inggaingga. Amen.

Maudi Un Bagbaga

²¹ Kumusta dan losana manuttuwa kan Jesu Kristu. Mampakumusta pay dan sunud taku un bulun ku uttu kan ²² losan dan tagun Apudyus situ talon sidan inggaw sin boloy ud Emperador.

²³ Iluwaluk ta kaasiyan dikayu'n losan kan Apu Jesu Kristu.

Sat Sulat Ud Pablo Utdat iColosas

Sat Luglugin Ditu'n Sulat

¹⁻² Kan dikayu un tagun Apudyus sinat Colosas un matalgodana susunud mi kan Kristu:

Sakon si Pablo un apostoles ud Jesu Kristu gaputa siya'd nakom Apudyus kan bulun ku si sunud taku'n Timoteo un mansulat kan dikayu.

Iluwaluk ta si Apudyus un Ama taku kaasiyan dikayu kan ipooy na un kapkapiya kayu.

Illuwaluwan Pablo Dat Manuttuwa't Din Colosas

³ Kanayuna manyaman kami kan Apudyus un Aman Apu Jesu Kristu nu iluwaluwan mi dikayu. ⁴ Manyaman kami maipagapu't dat nadamag mi un maipanggop sit manuttuwaan yu kan Jesu Kristu kan mampipiya yu utdan losana tagun Apudyus.

⁵ Manuttuwa kan mampipinniya kayu gapu't dit nanam-on yu un maipooy kan dikayu un naisagana utdin langit. Dingngol yu dit maipanggop situwa nanam-on yu utdit damu'n nangngolan yu utdit katuttuwaan, un siya tun Nabalu'n Damag. ⁶ Satuwa Nabalu'n Damag un naitudtudu kan dikayu, madama payon un maiwalwalagawag situn lubung. Ot maila dit bunga na utdan mantatagun dan makanggol, padan dit nakwa kan dikayu manipud sit nangngolan yu kan nakaawatan yu utdit katuttuwaana maipanggop sit kaasin Apudyus. ⁷ Naadal yu tuwa maipanggop kan Apudyus kan Epafra un siya'd potpotgon mi un katalibasuan. Napasnok un manselbeli kan Kristu ot siya'd ummoy kan dikayu un nangisikad kan dikami. ⁸ Siya'd nangibaga kan dikami utdit maipanggop sidit mampipiya yu un intod Ispiritu Santu kan dikayu.

⁹ Kadon, manipud sit nangngolan mi utdit maipanggop kan dikayu, kankanayunona iluwaluwan mi dikayu. Kanayuna kodawon mi kan Apudyus ta itdan dikayu kan Ispiritu si losana laing kan man-aawat dalapnu matigammuwan yu un kustu dan losana piyaona. ¹⁰ Kadon mabalin yu ud matagu un maibagay si osa'n naiyossaan kan Apu Jesus kan gassosoom kayu kan siya. Koon yu dan losana nabalu un makwa kan umadu nat tigammu yu maipanggop kan Apudyus. ¹¹ Ilulluwalu mi ta mapabilog kayu utdit nakaskasdaawa pannakabalin Apudyus dalapnu nalagsak kayu kampaya mangiyattom kan mangan-anus sidan singngadan na mana mapasamak. ¹² Manyaman kayu kan Apudyus un Ama ta initdan dikayu si kalintogana maitdan sidan itdona utdan taguna un awad sin mangiyapuwana un napadda. ¹³ Tinagu ditaku utdit pannakabalin Satanas ot inyalis ditaku't dit mangiyapuwana dit potpotgon Apudyus un Anak na ¹⁴ un siya'd nanubbut kan ditaku dalapnu mawayawayaan taku un piyaona'n ugudon napakawan dat basul taku.

Sat Katatagun Kristu Kan Sat Talibasuan

¹⁵ Si Kristu ud kustu'n mangil-an kan Apudyus un adi maila. Ininggawon sit daan payyan napaloswa tun lubung ot siya'd kangattuwan sidan losana napaloswa. ¹⁶ Ta siya'd pinampaloswan Apudyus sidan losana awad sidin langit kan situn pita, maila man onnu adi maila, pada na pay sidan losana ispiritu un awad pannakabalin kan tulay un mangiyapu. Pinaloswa na datu un losan si maidayawana.

¹⁷ Ininggawon si Kristu utdit daan payyana napaloswa datun losana banag ot maipagapu kan siya gasissiya din ulnus dan losana napaloswa. ¹⁸ Siya'd pannakaulu taku'n manuttuwa ta ditaku dit pannakalong-ag na. Siya'd manligwatan di mataguwan ta siya'd ummuna un pinaungal Apudyus un natoy dalapnu siya ud kangattuwan sidan lossalossan. ¹⁹ Ta nas-om si Apudyus un sadat losana kababalin kan kinaapudyus na inggaw sit Anak na. ²⁰ Ot ingkoddong Apudyus un ikapiya kan siya dadit losana paloswa utdin langit kan uttun pita. Ot maipagapu't dit dalan Jesus un nan-ayus sit natoyana't dit kulus, naikapiya dat losana paloswa kan Apudyus.

²¹ Ot dikayu, naisina kayu kan Apudyus sidit kaykaysan. Binusul yu si Apudyus maipagapu't dat nadadaga somsomok yu kan kingwa yu. ²² Yoong sinsatunon ingkapiya na dikayu kan siya maipagapu't dit natoyan dit Anak na dalapnu nasantuwan kan nadalus kayu kan maid mapabalawan yu nu maidatag kayu't din atubang na. ²³ Yoong masapula itultuluy yu ud manuttuwa ot adi kayu'n talon manduwaduwa, masapula napiddot nat pammati yu un adi kayu maligligad sinat namnama yu un nagun-ud yu utdit nagngol yu dit Nabalu'n Damag. Satu un Nabalu'n Damag, siya payon dit naitudtudu utdat losana tagu't tun lubang ot siya pay ud itudtuduk situn manselbiyak kan Kristu.

Sat Nanselbiyan Pablo Utdat Losana Manuttuwa

²⁴ Sinsatun, manlagsakak sidatu'n adu un mampaligatak gaputa mampooy da un mampiayan yu. Ta sadatu un ligat maidoga utdit ligat un sinagapal Kristu un mampooya mampiayan dan losana manuttuwa un pannakalong-ag na. ²⁵ Pinambalinak kan Apudyus un manselbi utdan losana manuttuwa. Indutuk na tuwa talibusu kan sakon un umoy mangipatigammu un kustu utdit ugud un mampooy si mangkapiyaan yu un bokona Judio. ²⁶ Sadi un ugud na, nailimod si piga'n lonap yoong naipatigammuwon situn satun sidan tagu na. ²⁷ Nakom Apudyus un ipatigammu utdan tagu na dit amoda kinakaskasdaaw kan kinabalbalun dit nailimod kan dikayu'n bokona Judio un: inggaw si Kristu kan dikayu ot awad namnama yu un mailakam sit nakaskasdaawa kinangatu na. ²⁸ Sat maipanggop kan Jesu Kristu dit itudtudu mi utdan losana tagu. Usalon mi dit losana laing mi un mamagbaga kan mangisulu kan dida dalapnu idatag mi din kada osa'n tagu utdin atubang Apudyus un maid mangkulangana utdit maiyossaanana kan Jesu Kristu. ²⁹ Siya'd gapuna un ibados ku tun long-ag ku un mangwa't datu'n kook un usalok dit losana bilog kan pannakabalin un itdon Kristu kan sakon.

2

¹ Piyaoka matigammuwan yu nu kumaan man-iibados ku uttun long-ag ku un mangwa't dan mangkapiyaan yu kan padana pay sidadin losana manuttuwa't din Laodicea kan sadadi'n losana adi payyan nakaila kan sakon. ² Ta piyaok un mapabos-ol nat angos yu kan man-os-ossaan kayu maipagapu't mampipinniayan yu dalapnu talona maid manduwaduwaan yu nu adi talona maawatan yu dit maipanggop sit inlimod Apudyus sidit, un maid sabali nu adi si Kristu. ³ Si Kristu ullawa'd mangdasan sidan losana kinasilib kan makatigammuwan sit maipanggop kan Apudyus.

⁴ Ibagak kan dikayu datu dalapnu maid makaallilaw kan dikayu utdan makapaawis un bagbagan maid katuttuwaana. ⁵ Ta ulay nu maidak kan dikayu talona sosomkok dikayu. Ot matalokak un nakatigammu un natimpuyug kayu kan nabakod nat pammati yu kan Jesu Kristu.

Sat Mataguwan Maipagapu't Maiyossaanana Kan Kristu

⁶ Kadon ta inawat yuwon si Jesu Kristu un Apu yu, masapula matagu kayuwon un maisayun sit mantatagun di osa'n naidagamung kan siya. ⁷ Lumamut kayuwon kan siya ot itultuluy yu un dumakol sidit mataguwan yu kan siya. Pabakodon yu nat pammati yu un kama't dit naisulu kan dikayu kan kankanayun kayu un manyaman kan Apudyus.

⁸ Man-alimban kayu ta adi kayu maawisa mangunud sidan tudtudun kama nu nabalbalu yoong maid selbi da kan makaallilaw. Sadatu un tudtudu, natawid ullawa utdat ginnapuwan taku kan intudtudun dat nadadaga ispiritu un mangiyapu uttun lubung un bokona naibasal sit tudtudun Kristu.*

⁹ Nambalina tagu si Kristu yoong iniingaw dit losana kinaapudyus kan siya.

¹⁰ Ot maipagapu't dit naiyossaan yu kan Kristu un siya'd kangattuwana Apu utdan losana maapu kan awad si tulay, annat kan dikayuwon dat lossalossana masapul yu un matagu.

¹¹ Maipagapu't dit naiyossaan yu kan siya, natulgiyan kayu yoong bokona padan dit mantutulgin di tagu ta si Kristu dit nangwa un kinaanna dit pannakabalin dit nadadaga kinatagun yu. ¹² Ot utdit nabunyag kayu, kama nu naipanlobon kayu kan Kristu kan kama nu naipan-ungal kayu kan siya gaputa manuttuwa kayu utdit pannakabalin Apudyus un namaungal kan Kristu utdit natoyana. ¹³ Utdit, naibilang kayu un natoy sidin man-iilan Apudyus gapu't dat basul yu kan gapu't dit adiyu umunudun sit lintoga maipanggop si tulgi. Yoong sinsatunon, naitdan kayu si bagu'n mataguwan un kama nu naipan-ungal kayu kan Kristu. Pinakawanon Apudyus dat losana basul taku. ¹⁴ Kinaan naon dat listaan dat losana basul taku padana pay sidat linlintog un mangipaila utdan nakabasulan taku. Inamin na un kinaan datu un inlansana dida utdit kulus Jesus. ¹⁵ Maipagapu pay sit natoyan Jesus sit kulus, inabak Apudyus dat nadadaga ispiritun awad si tulay kan pannakabalin ot impabuya na utdan losan un inabak na dida.

¹⁶ Siya'd gapuna un adiyu donglon dan tagu'n mandillaw kan dikayu gapu't dit adiyu manuttuwaan sidan linlintog da maipanggop si makan, mainum, Piyesta, Piyestan di Saal Bulan onnu Al-algaw un Iillongan. ¹⁷ Ta sadatuwa linlintog sidit, kama't angngingiwon ullawan dit dumatong. Ot sat kustu un dummatong, si Kristu un siyaon tuttuwaon taku. ¹⁸ Isunga adiyu ipalubus un matalak yu nat gun-guna yu maipagapu'l lawa utdan tagu'n mangibagbaga un masapula padaon yu dida un man-ag-agin pakumbaba kan mandayaw sidan anghel ta kabawon da un awad naipaila kan dida. Mamaspasikat ullawa danata tagu un maid gapugapuna gaputa bokona naapudyusan dit mansosomsomok da. ¹⁹ Sadatu un tagu, inggongda daon un maiyossaan kan Kristu un pannakaulu taku'n manuttuwa. Si Kristu ud mampaosossaan kan ditaku un long-ag na kan siya'd mangtod sidan kasapulan taku dalapnu dumakol taku uttun naispirituwan un mataguwan taku un kama't din piyaon Apudyus un mampapadacol kan ditaku.†

Naipangkatoy Kan Naipantagu Dat Manuttuwa Kan Kristu

²⁰ Sinsadin ta naipangkatoy kayu kan Kristu utdit natoyana nawayaan kayuwon sin mangiyapuwon dan nadadaga ispiritun mangiyapu uttun lubung. Yoong apay un mantattagu kayu payyana kama't dan tagu uttun lubung? ²¹ Nu kanan da un "Adim aggomon nat," onnu "Adim kanon nat," onnu "Adim sikdunon di," tuttuwaon yu. ²² Sadatu un bilbilin, maipanggop da ullawa utdan banag un naidon selbi da nu maabus dit kausalan da. Kingwan di tagu ullawa datu un bilbilin kan tudtudu. ²³ Ot kama nu

* 2:8 Galacia 4:9. † 2:19 Ilan yu utdin Efeso 4:16.

nabalu datuwa bilbilin gaputa sadat mangunud masapula ipapati dan dit mandayaw, man-ag-agin pakumbaba da kan paligaton da dat long-ag da pay lawan. Yoong maid selbin datuwa bilbilin ta adi da mit matupod dan tagu un mangwa utdan nadadaga pipiyaon di long-ag koon.

3

¹ Sinsadin mampay ta naipan-ungal kayuwon kan Kristu utdit um-mungalana, sosomkon yuwon dan mampiyaan yu un awad sin langit un siya'd kawadan Jesus un mantutupak sidit kapon madiwanan Apudyus. ² Sosomkon yu dan awad sin langit un bokonona sadan awad situn lubang. ³ Ta kama nu natoy kayuwon nu maipanggop sit dadaana kinatatagu yu ot sat gattoka mataguwan yu naidulin kan Apudyus maipagapu't dit naiyossaanan yu kan Kristu. ⁴ Ot nu mampaila si Jesu Kristu un siya'd gattoka mataguwan yu, maibulun kayu kan siya kan maidagamung kayu pay kan siya un maid-aydayaw.

Sat Dadaan Kan Bagu Un Mataguwan

⁵ Sinsadin, masapula adsan yuwon dan nainlubungana gabbabasul un koko-on un padan dan bokona man-asawa yoong koon da dan koko-on di man-asawa, sadan naisawa somsomok kan angwat, manggagatol un kagigikna kan losana nadadaga pipiyaon tun long-ag koon. Adi kayu man-agum ta sat kinaagum osa un kalasin di mandadayaw si sinan-apudyus. ⁶ Maigapu utdatu un koko-on, maidos-al dit sulag Apudyus sidan tagu'n adi tumuttuwa kan siya.* ⁷ Kama't tu dit nantatagu yu utdit daan yu un manuttuwa.

⁸ Yoong sinsatunon masapula adi kayuwon mansussulag kan nalasu'n makaungot. Adi kayuwon manomsomok si mayam-anan di pada yu un tagu. Adi kayuwon manlikud kan mambagbaga utdan naalas un ugud. ⁹ Adi kayuwon mantitinnuli ta inabus yuwon inwalin dit dadaana kinatatagu yu kan sadadit lawenga ugali yu. ¹⁰ Ot insukat yu dit bagu'n kinatatagu. Satu un bagu'n kinatatagu yu mapabpabagu dalapnu maipada kan Apudyus un namaloswa kan dalapnu gattoka matigammuwan yu siyana. ¹¹ Ot gaputa pinabagu dikayu kan Apudyus maidon Judio onnu bokona Judio, natulgiyan onnu bokona natulgiyan, naadalan onnu bokona naadalan, puyung onnu bokona puyung ta si Kristu ullawa'd nangatu un abus kan iingaw sidan losana mantalgod kan siya.

¹² Pinili dikayu kan Apudyus un mambalina nadalusa tagu na kan pipiyaona siya'd gapuna un masapula nakaasi kayu't dan udum. Nabalu'd koon yu kan dida, napakumbaba, naamma kan naanus kayu okyan. ¹³ Man-iinnanus kayu kan nu awad mamabasulan di osa kan dikayu masapula mamakawan kayu un padan dit namapakawan Apu Jesus kan dikayu. ¹⁴ Ot masapula utupan yu datu un losan si pinniya ta siya'd gattoka mamukol kan dikayu un man-ossaan. ¹⁵ Masapula sat kinakapkapiya un manligwat kan Kristu nat mangitulay kan dikayu ta pinili dikayu kan Apudyus un maidagamung sidit long-ag Kristu dalapnu mapadas yu tuwa kinakapkapiya. Ot adiyu liuwana manyaman kan Apudyus. ¹⁶ Masapula talona iyaangos yu dat intudtudun Kristu. Mansisinnulu kan mambibinnagbaga kayu un usalon yu din losana laing yu. Mangkanta kayu utdan kanta un naala utdin Salmo, sadan himno kan uduma kanta un maipanggop kan Apudyus. Mangkanta kayu un siyayaman kan Apudyus. ¹⁷ Ot singngadan na man un

* 3:6 Efeso 5:6.

ibaga onnu koon yu, koon yu dida'n losan un mas-oman kan maidayawan Kristu. Manyaman kayu un kanayun kan Apudyus un ipadalan yu kan siya.

Sat Lobbonga Koon Di Pamilya

¹⁸ Dikayu un aassawa un babai, paitulayan kayu't dan aassawa yu ta siya'd lobbonga koon di osa'n manuttuwa kan Jesus.

¹⁹ Ot dikayu un aassawa un lalaki, amo piyaon yu dan asawa yu ot adiyu uyuuyungan dida.

²⁰ Dikayu un aabeng, tuttuwaon yu dan losana ibagan dat malong-ag yu ta siya'd mas-oman Apu Jesus.

²¹ Dikayu un mamallong-ag, adiyu paungoton dan aabeng yu dalapnu adi da madismaya.

²² Dikayu un baba-unon, tuttuwaon yu dan apu yu utdan losana ibilin da. Bokona lawan tuttuwaon yu dida utdit mangi-il-an da dalapnu mas-oman dikayu, nu adi tuttuwaon yu dida un sipupusu kan maipagapu't mandayawan yu kan Apu Jesus. ²³ Singngadan na mana talibasuwon yu, ipapangog yu un koon un kama nu maipooy kan Apu Jesus un bokona maipooy si tagu. ²⁴ Ta doda'n tigammu yuwon un gun-gunaan dikayu kan Apu Jesus sidit insapatana un itdona utdan taguna. Ta si Jesu Kristu dit kustu un Apu un manselbiyan yu. ²⁵ Singngadan na mana laweng si kokoon masubadan payon si kustu'n dusana ta maid idumduman Apudyus nu mangukum.

4

¹ Dikayu un awad si baba-unon masapula koon yu dit nalintog kan itdon yu dan lumbonga maitod kan dida. Somsomkon yu un awad pay Apu yu utdin langit.

Uduma Bilin

² Adi kayu lumipsuta manluwalu. Masapula ammaan yu un somsomkon dat ibaga yu nu manluwalu kayu kan manyaman kayu kan Apudyus.

³ Iluwaluwan yu pay dikami dalapnu itdan dikami kan Apudyus si nabalun gundawaya mangiwalagawag sidit damaga nailimod sit aw-awe un siya dit maipanggop kan Jesu Kristu. Siya'd gapun ditu'n mababaludak dit nangiwalagawagak situwa damag. ⁴ Ot iluwalu yu pay ta mailawlawag ku okyan tuwa maipanggop kan Jesus un siya'd lobbong ku un koon.

⁵ Ammaan yu dan kokoon yu utdan adi payyan manuttuwa. Usalon yu nat losana gundaway yu un mangibaga kan dida't din maipanggop kan Jesus.

⁶ Naanus kan gassosoom okyan nat mambabagbaga yu kad tigammu yu nu inon nat mansusungbat yu utdan tagu'n man-im-imus.

Maudi Un Bagbaga

⁷ Si Tikico ud mangipatigammu kan dikayu utdan losana damag maipanggop kan sakon. Siya ud osa un pipiyaoka sunud taku kan matalgodan un bulun mi un manselbi kan Apu Jesu Kristu. ⁸ Ibaun ku kan dikayu dalapnu ibaga na kan dikayu nu in-inon mi un losan situ kan dalapnu mapabos-ol danat angos yu. ⁹ Maibulun kan siya si Onesimo un matalgodan un bulun mi un manselbi kan pipiyaoka sunud taku kan kailiyan yu. Dida ud mangipadamag sidan losana mapaspasamak situ.

¹⁰ Mampakumusta kan dikayu si Aristarco un bulun ku un mababalud. Padana pay kan Marcos un kapingsan Bernabe. Naawat yuwon dit bilin un maipanggop kan Marcos. Ot nu umoy, palnokon yu. ¹¹ Kumusta kayu pay kanu un kanan ud Jesus un mangngadan Justo. Siyadatu'l lawa un tulu utdan

Judio un manuttuwa dan sumalsalak kan sakon sidit man-iwalagawagak sidit maipanggop sit mangiyapuwan Apudyus ot dida'd manliwliwa kan sakon.

¹² Kumusta kayu pay un kanan ud Epafra un kailiyan yu. Osa pay un manselbi kan Jesu Kristu ot kankanayuna napasnok un mangilulluwalu un nabakod kan maid mangkulangan nat pammati yu kan matungpal yu dan piyaon Apudyus un maid manduwaduwaan yu. ¹³ Ta sakon ud mangustigu ud si mangibadosana utdin long-ag na un mangwa utdan mangkapiyaan yu kan sidat tagu utdin Laodicea kan Hierapolis. ¹⁴ Mampakumusta pay si Lucas un pipiyaon mi un doktol kan padana pay kan Demas.

¹⁵ Ibaga yu tuwa pakumusta mi utdadit susunuda manuttuwa utdin Laodicea, padana pay kan Nimfas kan sadat manuttuwa un maammu-ammung sidin boloy na. ¹⁶ Abuson yu kad basaon tuwa surat, ilan yu pay ta maibasa utdat manuttuwa utdin Laodicea. Ot basaon yu pay dit surat ku utdan iLaodicea. ¹⁷ Ibaga yu kan Arkipo ta tungpalona dit talibasu'n naitalgod kan siya utdin manselbiyana kan Apu.

¹⁸ Sakon si Pablo un mismu tun nangikanglit situn maudi'n imbagak situn surat ku kan dikayu. Adiyu ud liuwan sakona mababalud ot iluwaluwak pay. Iluwaluk ta kaasiyan dikayu kan Apudyus.

Sat Umuna Un Sulat Ud Pablo Utdat iTesalonica

¹ Kan dikayu'n iTesalonica un tagun Apudyus un Ama kan si Jesu Kristu un Apu:

Dikami da Pablo, Silas* kan Timoteo un mansulat kan dikayu. Iluwalu mi ta kaasiyan dikayu kan Apudyus kan ipooy na un kapkapiya kayu.

Sat Katatagu Kan Pammatin Dat iTesalonica

² Kanayuna manyaman kami kan Apudyus gapu kan dikayu kan adimi libsanun un mangiluwalu kan dikayu. ³ Ta nu manluwalu kami kan Apudyus un Ama taku, magasmok mi dat napiya'n kokkoon yu un mangipail-an yu utdit pammati yu kan sat kinalagpot yu maipagapu't dit mampipiya yu kan Apudyus. Naanus kayu gapu't dit namnama yu un mangulin si Jesu Kristu un Apu taku.

⁴ Susunud un pipiyaon Apudyus, tigammu mi un pinili dikayu kan siya un mambalina tagu na. ⁵ Ta utdit impatigammu mi dit Nabalun Damag maipanggop kan Jesu Kristu kan dikayu bokona nambagbaga kami ullawa nu adi impaila mi pay dit pannakabalin Ispiritu Santu kan talona adimi nanduwaduwaan dit kinatuttuwan dat intudtudu mi. Tigammu yu dat kingkingwa mi utdit ininggawan mi kan dikayu un naipooya losan si mampiyaan yu. ⁶ Pinada yu dit nantatagu mi kan sat nantatagun Apu takun Jesu Kristu ta ulay nu amod dit nampapaligat da kan dikayu nalagsak kayu kampay un nanuttuwa't dat imbaga mi un maipanggop kan Jesu Kristu gaputa initdan dikayu kan Ispiritu Santu ut lagsak yu. ⁷ Utdi, dikayu ud nambasalan dat losana manuttuwa utdin Macedonia kan Acaya. ⁸ Ot gapu't di un kingwa yu, naipadamag sidan tagu dit maipanggop kan Apu Jesus bokona lawan san Macedonia kan Acaya nu adi nandinadinamag payon sidan losana igaw dit maipanggop sit pammati yu kan Apudyus. Ot adina masapula ugudon mi utdat tagu dit maipanggop sit pammati yu. ⁹ Ta sadat tagu pay lawan mangibagbaga utdit kinaanggom yu un nansangaili kan dikami. Dida pay ud nangibaga un nan-awidan yu dat sinan-apudyus dalapnu manselbi kayu kan Apudyus un siya'd tuttuwa kan matatagu un Apudyus. ¹⁰ Ibagbaga da pay nat manguuwayan yu utdit mangulinan dit Anak Apudyus un manligwat langit. Siya si Jesus un pinaungal na kan katoy un siya'd mangilaksig kan ditaku't din sulag Apudyus nu mangukum.

2

Sadit Nanselbiyan Pablo Utdin Tesalonica

¹ Titiggammu yu susunud un bokona kaynga dit ummoyan mi gummilingan kan dikayu. ² Tigammu yu pay dit namaligatan kan namabbainan da kan dikami utdin Filipos sit daan mi un dumakngan sinat ili yu. Yoong ulay nu kama't di dit napasamak, initdan dikami kan Apudyus si tulod un nangibaga kan dikayu utdit Nabalun Damag un nanligwat kan siya, ulay adu dadit summuganggang kan dikami. ³ Ta sadit nangawisan mi kan dikayu bokona nan-illadu kami onnu awad laweng si panggop mi. Bokon paya pinadpadas mi un inallilaw onnu sinikapan dikayu ⁴ nu adi imbaga mi dat piyaon Apudyus un paibaga ta inanamungana dikami un maitalgodan ditun

* 1:1 Onnu Silvano.

Nabalu'n Damag. Bokona sadan tagu dat piyaon mi un mas-om kan dikami nu adi si Apudyus un siya'd makatigammu uttun somsomok mi.

⁵ Titiggammu yu un sidit ummoy kami nansulu, bokona nagindadayaw kami kan dikayu dalapnu maawis kayu. Tigammun Apudyus un bokona nantudtudu kami si wagas un manal-in sit kinaagum un panggop mi. ⁶ Bokon paya ginamgaman mi ud manayawan yu onnu dat uduma tagu kan dikami. ⁷ Ulay nu kalintogan mi un padayaw kan dikayu ta apostoles dikami kan Kristu, naamma kamiyot kan dikayu un kama't dit man-aamman di osa'n ina utdat aabeng na. ⁸ Ot gaputa talona potpotgon mi dikayu, bokona lawa'n intudtudu mi dit Nabalu'n Damag un nanligwat kan Apudyus nu adi nadad-daan kami'n manselbi kan dikayu ulay nu siya'd tapilon mi. Onta talona napotog kayu kan dikami. ⁹ Maid duwaduwana un magasmok yu susunud nu in-inon dit amoda nantatalibas mi un inalgaw kan linabi. Nanlabbu kami si inkatagu mi dalapnu maid ud maabuliduwan yu utdit mangiwalagawagan mi kan dikayu utdit Nabalu'n Damag un nanligwat kan Apudyus.

¹⁰ Dikayu kan si Apudyus ud mangustigu un nadalus, nalintog kan maid mapabalawan dit nantatagu mi kan dikayu un manuttuwa. ¹¹ Tigammu yu un kama kami't ama utdan aabeng. ¹² Sinin-ossa mi dikayu'n binagbagaan ya pinabilog mi dat somsomok yu kan binilin mi dikayu un matagu un maibagay si osa'n tagun Apudyus. Siya ud nangayag kan dikayu dalapnu maidagamung kayu utdin mangiyapuwana kan kinangatu na.

¹³ Utdit ummoy mi intudtudu dit ugud Apudyus kan dikayu, inawat yu kan tinuttuwa yu un siya'd kustu'n ugud Apudyus un bokona ugud di tagu, ta tuttuwan ugud Apudyus. Siya'd gapuna un kanayun kami un manyaman kan Apudyus. Ta si Apudyus ud mamalbaliw sinat mataguwan yu un manuttuwa. ¹⁴ Susunud, sadat naipasamak sidat tagun Apudyus un iJudea un manuttuwa kan Jesu Kristu padana payon un mapaspasamak kan dikayu. Ta pinalpaligat dat kailiyan da un Judio dida ot palpaligaton dikayu pay sidat kailiyan yu. ¹⁵ Sadat Judio dat namatoy kan Apu Jesus kan dat propetan Apudyus sidit ot dida pay namadalan kan dikami. Maid duwaduwa na un bokona mas-oman Apudyus dit kokkoon da. Busulon da dat losana tagu. ¹⁶ Pinadpadas da pay un lappodan dit mantudtuduwan mi utdat bokona Judio nu inon Apudyus taguwon dida. Ot gapu't di un basul da, nagtong dit mampatinggaan dat adun basula kankanayun da un koon. Nasulag si Apudyus kan dida ot dusaona dida.

Piyaon Pablo Un Maila Uman Dat iTesalonica

¹⁷ Ulay nu bokona nabayag dit naisinaan mi kan dikayu un susunud, kingwa mi dit kaboolan mi un man-ulin sinat dalapnu man-iinnila taku uman ta talon tun iliw mi. Tuttuwa un maisisina tun long-ag mi kan dikayu yoong sosomkon mi dikayu. ¹⁸ Talona piyaon mi un umoy mangila kan dikayu kalkalu kan sakona sunud yu, isunga namin-adu'n pinadas ku yoong linappodan dikami kan Satanas. ¹⁹ Maid sabali ut nanam-on mi un napasnok si pammati nu adi dikayu. Dikayu'd matalokan mi kan gun-guna mi un ipasdayaw mi utdin atubang Apu Jesus nu mangulin. ²⁰ Gattoka dikayu ud maidayawan mi kan malagsakan mi.

3

¹ Utdiyon, sidit adi kami mauwayan, nan-aampayunan mi un mataynan kami un duwa kan Silas sin Atenas. ² Ot imbaun mi kan dikayu si Timoteo un sunud taku'n manuttuwa. Siya'd osa'n bulun mi un manselbi kan Apudyus un man-iwalagawag situn Nabalu'n Damag maipanggop kan

Kristu. Imbaun mi dalapnu tumulunga mampatalgod si pammati yu kan mampabos-ol sit somsomok yu ³ dalapnu naid sumina si pammati maipagapu't dan mapalpaligatan yu. Ta titiggammu yuwon un naitudinga mansagapal taku't ligat. ⁴ Ta ulay sidit ininggawan mi payyan kan dikayu, indaddaan mi un imbaga un mapalpaligatan taku ot titiggammu yuwon ta doda'n napasamak da. ⁵ Isunga imbaun ku si Timoteo dalapnu tigammuwona dit maipanggop sidit pammati yu. Ta talona amod tun danag mi ot adi kami mauwayan ta tuwan nu sinugsugan dikayu kad kan Satanas, kaynga ullawa dit bannug mi.

⁶ Yoong antu un nangulin si Timoteo un nanligwat kan dikayu ot indatong na tun gattataloka damag un adi kayu kanu lummipsuta manuttuwa kan Jesus kan gasissiya kanu pay nat mampipinniyan yu. Imbagana pay un kankanayuna sosomkon yu dikami kan talon kanu nat angos yu un mangila kan dikami padana pay un talon tun angos mi un mangila kan dikayu. ⁷ Siya'd gapuna susunud un ulay nu adu dan mabulubulungan kan mapalpaligatan mi, kummiya tun angos mi ot naliwliwa kami maipagapu't dit dinggol mi un pammati yu. ⁸ Ta sinsatun mapabilog tun angos mi nu gasissiya'n talona manuttuwa kayu kan Apu Jesus. ⁹ Adi mi mabalikas tun yaman mi kan Apudyus gapu't tun lagsak kami maipagapu kan dikayu. ¹⁰ Isunga inalgalaw kan linabi un ipapasnok mi un mangiluwalu kan Apudyus dalapnu maila mi kad dikayu, matulungan kayu utnat mangkulangan nat pammati yu.

¹¹ Iluwaluk ta si Apudyus un mismu'n Ama taku kan si Jesu Kristu un Apu taku ud mangipalubus kan dikami'n umoy mangila kan dikayu. ¹² Ot Iluwaluk kan Apudyus ta amo pabilgona kan paam-amodona nat mampipiya yu utdan bulun taku'n manuttuwa kan utdan uduma tagu dalapnu maipada nat mampipiya yu uttan amoda mampipiya mi kan dikayu. ¹³ Siya'd iluluwalu mi dalapnu tumalgod nat aangson yu kad, maida talon mapabalawan yu kan nadalus kayu utdin man-iilan Apudyus un Ama taku nu dumatong si Apu Jesus un maibulun dan losana tagu na.

4

Mataguwana Mas-oman Apudyus

¹ Antu payyan uduma ibaga mi susunud. Inadal yu kan dikami nu inon yu un matagu dalapnu mas-oman dikayu kan Apudyus ot matatagu kayuwon un mampasoom kan siya. Yoong kodawon mi kan ipangngaasi mi maipagapu't dit naiyossaan taku kan Apu Jesus, ta amo pabaluwon yu payyanot dan kokkoon yu. ² Titiggammu yuwon dadit losana imbilin mi un nanligwat kan Apu Jesus. ³ Piyaon Apudyus un nadalus nat mataguwan yu un masapula adiyu sog-onon dan bokona asawa yu. ⁴ Kada osa'n lalaki masapula tigammuwona un talakugon nat asawa na si nadalus kan nadayawa wagas. ⁵ Bokona sat pipiyaon di long-ag ullawa nat gangamgama un kama't din koko-on dan adi manigammu kan Apudyus ⁶ dalapnu maid makabasul onnu manggundaway si bulun na un manuttuwa maipanggop situwa banag. Imbabagga miyon tu kan dikayu un dusaon Apudyus dadit mangwa si kama't datu un kinadadag. ⁷ Ta bokona inayagan ditaku kan Apudyus dalapnu mangwa taku't dan gaggaisaw nu adi masapula nadalus di mantatagu taku. ⁸ Isunga sat tagu'n sumukil situwa bilin, bokona tagu dit sukilona nu adi si Apudyus un siya'd nangibaun kan Ispiritu Santu kan dikayu.

⁹ Nu maipanggop si mamippiyaan sidan susunuda manuttuwa, bokona masapula awad mangisulat kan dikayu ta si Apudyus ud nanudtudu kan

dikayu'n mampipinniya. ¹⁰ Katuttuwaana, pipiyaon yuwon dan losana susunud sinat lakub probinsiyan di Macedonia. Yoong kodawon mi kan dikayu un talona man-iinnanggom kayu. ¹¹ Sad gamgaman yu ud naginok un mataguwan. Sadat kuwa yu un koon ullawa ud biyangan yu. Adiyu kayngaan dat ima yu un mangkewaal si ikatagu yu ta siya'd imbagabaga mi kan dikayu't dit. ¹² Koon yu datu dalapnu dayawon dikayu't dan bokon payyana manuttuwa kan Apudyus. Ot bokonona sad uuwayon yu ullawa dan uduma tagu un mangtod si kasapulan yu.

Sat Dumakngan Uman Dit Apu

¹³ Susunud, piyaon mi un matigammuwan yu ud katuttuwaan maipanggop sidat natoyon dalapnu adi kayu madodomdoman un padan dan maid si namnama. ¹⁴ Mamati taku un natoy si Jesus yoong ummungal. Siyatu'd gapuna un patiyon taku pay un paungalon Apudyus dat natoya manuttuwa kan Jesus. Kadon maibulun da kan Jesus nu mangulin.

¹⁵ Intudtudun Apu taku datu un ibaga mi kan dikayu un, nu mangulin si Apu Jesus situn pita, sadan manuttuwa kan siya un matattaguwan bokona gunnaan da un umoy umabot kan siya dan natoy. ¹⁶ Ta nu dumoba si Jesus un manligwat langit, ipakuy na dit bilin ot mampakuy pay dit pangat dat anghel kan guminga pay dit tangguyub Apudyus, kadon losan dan natoya manuttuwa kan Jesu Kristu umungal da. ¹⁷ Utdiyon, ditaku'n manuttuwa un matattaguwan sidiya timpu kaklat taku ullawa'n maulumung un maibulun kan dida'n mampangatu un umoy umabot kan Apu Jesus sidin kabunotan. Kadon, iingaw takuwon kan siya si inggaingga. ¹⁸ Isunga mampipinnabos-ol kayu si somsomok sidatuwa imbagak.

5

Saganaon Taku Dit Dumakngan Jesus

¹ Nu maipanggop sit timpu un mapasamakan datu, bokonona masapula isulat ku kan dikayu susunud. ² Titiggammu yuwon un nu dumtong dit algawa dumakngan ud Apu taku, kama't din dumakngan di osa'n man-aakaw si labi un adi matigtigammuwan. ³ Utdiya timpu, ipagalup dat tagu un naginokon kan maidon madanagan da yoong kaklata mandos-al dit madusaan da. Kaklata lawa'n dumtong un padan din manlogawan di osa'n babai ot maida talon makalusut si ulay osa.

⁴ Yoong dikayu susunud, nalawag kan dikayu dit maipanggop sit manulinan Kristu, isunga adi kayu maabbawan nu dumatong diya algaw un padan din maabbawan sin dumatongan di man-aakaw. ⁵ Ta losan taku'n manuttuwa koon taku dan nabalun un padan dan koon dan tagu nu al-algaw. Adi taku koon dan nadadaga koon dan tagu nu labi. ⁶ Isunga adi taku kama't dan masusuyop un naid tigammu da utdan dumatonga ligat. Masapula nasasaggana taku kan matupod taku dan long-ag taku. ⁷ Ta bokon kad un sanat labi ud susuypan di tagu kan bubu-ukan da? ⁸ Yoong gaputa ditaku un tagun Apudyus koon taku dan nabalun un kama't dan koon dan tagu nu al-algaw, masapula nasasaggana taku. Ipakat taku din pammati kan mampipiya taku un kama nu dida'd kalasag taku. Ot sat namnama taku'n matagu kan Apudyus siya'd kama nu helmet taku. ⁹ Bokona tinudingan ditaku kan Apudyus dalapnu madusa nu adi dalapnu taguwona ditaku maipagapu kan Apu Jesu Kristu. ¹⁰ Ta si Jesus ud natoya naisalit kan ditaku dalapnu maipantagu taku kan siya, matattaguwan taku man onnu natoy takuwon sin dumatongana. ¹¹ Ot siyatu'd gapuna un, mampipinnabos-ol kayu't angos kan mampipinnabilog kayu't pammati un siya'd doda'n kokkoon yuwon.

Sat Anungusa Bilin Da Pablo Uttuwa Sulat

¹² Susunud, itdon yu din lumbonga pammadayaw sidan tagu'n mangikalkaligata mantalibasu si mampooy kan dikayu. Dida dan mangipangpangat kan manudtudu kan dikayu utnat umunudan yu kan Apu Jesus. ¹³ Gapu't dit kewaal da kan dikayu ipaila yu dit gattoka mamopotog yu kan dida kan piyaon yu dida. Ot mantitinnunus kayu okyan.

¹⁴ Kodawon mi kan dikayu susunud un masapula bintagaan yu dan nasadut. Pabos-olon yu dan nakapsut si somsomok. Salakan yu dan nakapsut si pammati. Anusan yu dida'n losan. ¹⁵ Ilan yu ta adiyu subalitan si laweng din lawenga koon di osa'n tagu kan dikayu. Sad ikagumaan yuwot un koon dan nabalū si kada-osa kan dikayu kan sidan uduma tagu.

¹⁶ Kanayuna manlaglagsak kayu. ¹⁷ Manluwalū kayu un kankanayun. ¹⁸ Ot sidan losana mapasamak kan dikayu manyaman kayu kan Apudyus ta siya'd piyaona'n koon taku maipagapu utdin naiyossaanan taku kan Jesu Kristu.

¹⁹ Adi yu tupapaon si Ispiritu Santu. ²⁰ Adi yu dulaon din ugud dan mangabaw un propetan Apudyus dida. ²¹ Usigon yuwot un ammaan dan losana ugudon da. Unudon yu dan napiya ²² ot ligligan yu dan losana nadadag.

²³ Iluwaluk ta si Apudyus un manligwatan di kapiya, talona pabaluwon dikayu un maid mangkulangan yu. Kodawok ta ayyuwanana nat aangson yu, kadogwa kan long-ag yu dalapnu maid ud mapabasulan yu nu dumatong si Apu Jesu Kristu. ²⁴ Matalgodan si Apudyus un nangayag kan dikayu ot koon datu.

²⁵ Susunud, iluwaluwan dikami pay.

²⁶ Pakumustaon yu dan susunuda manuttuwa ot ipaila yu ud anggom yu.

²⁷ Inoonoot ku un gapu't dit kalobbongaka nanligwat kan Apu Jesus, ibasa yu tuwa sulat sidan losana sunuda manuttuwa.

²⁸ Iluwaluk ta kaasiyan dikayu kan Apu taku un si Jesu Kristu.

Sat Maikagwan Sulat Ud Pablo Utdat iTesalonica

¹ Kan dikayu'n gimung di manuttuwa utnat Tesalonica un tagun Apudyus un Ama kan si Jesu Kristu un Apu:

Dikami da Pablo, Silas kan Timoteo un mansulat kan dikayu.

² Iluwalu mi ta si Apudyus un Ama kan si Jesu Kristu un Apu kaasiyan dikayu kan ipooy da un kapkapiya kayu.

Sat Mangukuman Apudyus Nu Mangulin Si Kristu

³ Susunud, masapul un kanayuna manyaman kami kan Apudyus gapu kan dikayu. Siya'd kustu un makwa gaputa mantultuluya gumakod nat pammati yu kan umam-amod pay nat mampipinniyan yu. ⁴ Siya'd gapuna un sidan losana gimung dan tagun Apudyus idaydayaw mi nat kinaattom yu kan pammati yu ulay nu maidapdapes kan mapalpaligat kayu.

⁵ Sadatu un losan dan mangipanoknok un nalintog din man-uukum Apudyus ta mambanag un itdona dit kalintogan yu un maidagamung sin mangiyapuwana, un siya'd gapun nat mapalpaligatan yu. ⁶ Ta si Apudyus nalintog dan koon ot maid duwaduwa na un manligatona pay dat mamalpaligat kan dikayu. ⁷ Ot dikayu'n maligligatan, pagin-awaona dikayu un kama pay kan dikami nu mangulin si Apu Jesus un manligwat langit un maibulun kan siya dan anghel na un mannakabalin kan awad pay gumilgilaba apuy utdit nangkalliput na. ⁸ Utdiya timpu balosona dat tagu'n adi namigbig ka siya un Apudyus kan adi nanuttuwa't dit Naba'u'n Damag maipanggop kan Jesus un Apu taku. ⁹ Sagapalon da dit dusa un mannanayuna mayam-anan da ot maisina da kan Apu Jesus kan sat madaydayawa pannakabalinna. ¹⁰ Mapasamak datu nu dumatong dit algaw un mangulinana un siya'd mamigbigan dat losana tagun Apudyus sidin kinangatu na kan manayawan dan losana manuttuwa kan siya. Ot maidagamung kayu pay sidat tagu'n mandaydayaw ta tinuttuwa yu dit ugud un impatigammu mi kan dikayu.

¹¹ Siya'd gapuna un kanayuna iluwaluwan mi dikayu dalapnu ibilang Apudyus un maikali kayu un umawat sit bagu'n mataguwan un siya'd nangayagana kan dikayu. Iluwalu mi ta maipagapu't dit pannakabalin na matungpal losan dan naba'u un piyaon yu kan makwa yu dan naba'u un panggop yun koon maipagapu't pammati yu. ¹² Iluwalu mi dikayu dalapnu maidaydayaw si Jesus un Apu taku maipagapu kan dikayu ot madayaw kayu pay kan siya gapu't dit kaasin ud Apudyus kan si Apu Jesu Kristu.

2

Sat Sumusukil

¹ Ot nu maipanggop sidit dumakngan ud Apu taku'n Jesu Kristu kan sadit madatdatngan taku un maidagamung kan siya, satu ud maibagami kan dikayu un susunud mi. ² Adi kayu nalasu'n maalliw onnu mabulung nu awad donglon yu si mangibaga un dummatongon dit algawa mangulinan Jesus. Adiyu tuttuwaon dida ulay nu kanan da un awad nangipadtu onnu kanan da un imbaga mi onnu insulat mi. ³ Adi yu ipalubus un awad mangallilaw kan dikayu si singngadan na mana wagas. Ta bokona dumatong diya al-algawa mangulinan Jesus agingga't adina payyan dumatong dit timpu un amod dit mansusuganggang dat tagu kan Apudyus kan lumtaw pay dit Sumusukil sit

lintog Apudyus un naikoddonga umoy sin impiyelnu. ⁴ Ipangatu na dit long-ag na kan sugangangona dan losana ibilang di tagu un apudyus kan losana mandaydayawan da. Ot mantupak sit timplun Apudyus asina kabawon un siya'd Apudyus.

⁵ Imbagabagakon un losan datu utdit iniinggawak kan dikayu. Apay naliuwan yu kadon? ⁶ Ot titiggammu yu un awad ud mangiladladdon kan siya uttun satun dalapnu maipaltaw nu timpun dit naikoddonga lumtawana. ⁷ Madamaona nalimoda mangkokkokwa't nadadag ot itultuluy na agingga't kumaan din mangiladladdon kan siya. ⁸ Utdiyon maipaltaw dit Sumusukil sit lintog yoong patoyon Apu Jesus sit pug-uk na ullawa kan yam-anona utdit makasiling un padda na nu dumatong. ⁹ Dumatong di un Sumusukil un awad dit pannakabalin ud Satanas kan siya ot koona dan losana ilan di tuli un am-amug kan mangilasinan. ¹⁰ Usalona dan losana ilan di kinadadag un mangallilaw na utdat tagu'n nakodngana madusa. Madusa da gaputa adida potgon dit katuttuwaan un siya'd mataguwan da okyan. ¹¹ Ot siya'd gapuna un pinambalin Apudyus un bokobokon dit mansosomsomok da kad tuttuwaon da dat tuli. ¹² Kadon, mambanaga madusa dan losana namippiya utdan nadadag imbis un nanuttuwa da utdin katuttuwaan.

Pinili Dikayu Kan Apudyus Un Taguwona

¹³ Susunuda pipiyaon Apu Jesu Kristu, masapula kanayun un manyaman kami kan Apudyus maipagapu kan dikayu. Ta utdit luglugi na pinili dikayu kan Apudyus dalapnu taguwona dikayu maipagapu't dit pannakabalin ud Ispiritu Santu un nampabalin kan dikayu un tagun Apudyus kan maigapu pay sit nanuttuwaan yu utdit katuttuwaana maipanggop kan Jesu Kristu. ¹⁴ Inayagan dikayu kan Apudyus un taguwona maipagapu't dit Nabalun Damag un intudtudu mi, dalapnu maidagamung kayu utdit dayaw kan kinangatun Jesu Kristu un Apu taku. ¹⁵ Isunga susunud, patalgodon yu nat pammati yu ot itultuluy yu un unudon dadit tudtudu un imbagbaga mi kan insulsulat mi kan dikayu.

¹⁶⁻¹⁷ Iluwalu mi ta si Apu taku un Jesu Kristu kan si Apudyus un Ama taku pabos-olon da nat angos yu kan pabilgon dikayu un mangwa kan mangibaga utdan losana nabalun. Si Apudyus ud namippiya kan ditaku kan mangtod si mannanayuna kinabos-ol di angos kan nabalun namnama taku gapu utdit kaasina.

3

Kindaw Da Pablo Un Iluwaluwan Da Dida

¹ San maudi un ibagak susunud, iluwaluwan dikami dalapnu satun ugud Apudyus mantultuluya sumayaka napgos kan dayawon dan tagu'n makagngol un padan dit kingwa yu. ² Ot iluwalu yu pay ta adin Apudyus ipalubus un paligaton dikami utdan nangkadadaga tagu ta bokona losan dan tagu un manuttuwa utdin ugud Apudyus.

³ Yoong ulay nu kama't di, matalgodan si Apu Jesu Kristu ot siya'd mam-pabilog sinat somsomok yu kan mangalimban kan dikayu kan Satanas. ⁴ Si Apu Jesu Kristu ud mangmangtod si talgod tun angos mi kan dikayu un tungtungpalon yu kan itultuluy yu un tungpalon dan bilin mi kan dikayu.

⁵ Ot iluwalu mi un tulungan dikayu kan Apu Jesu Kristu dalapnu talona maawatan yu din mampipiyan Apudyus kan dikayu kan tulungana dikayu un man-anus un padan dit kinaanus Kristu.

Lobbong Na Un Mantalibas Taku

⁶ Sinsadin susunud, ibilin mi kan dikayu gapu't dit kalintogan mi un intod Apu Jesu Kristu, adayuwan yu dan bulun yun manuttuwa un nasadut un adi mangun-unud sidat tudtudu'n dingngol yu kan dikami. ⁷ Ta titiggammu yu un masapula padaon yu dikami. Bokona nasadut kami utdit ininggawan mi kan dikayu. ⁸ Naid naitod si kinan mi un adimi binayadan. Inalgaw kan linabi un nangkokwa kami si ingkatagu mi dalapnu maid maabuliduwang di singngadan na man kan dikayu. ⁹ Ulay nu awad kalintogan mi un mampatulung kan dikayu, nangkokwa kami dalapnu siya'd padaon yu. ¹⁰ Utdit ininggawan mi kan dikayu, imbagabaga mi un, "Adi yu pakanan nat singngadan na mana adi mangkokwa."

¹¹ Ipalagip mi tu gaputa naibaga kan dikami un awad da ud udum kan dikayu un nasadut ot siya ullawa'd mangkagagtan da din umoy makibiyang sin kewaal di udum. ¹² Ot gapu utdit kalintogan mi un nanligwat kan Apu Jesu Kristu, bilinon kan bagbagaan mi datuwa tagu un guminok da ot ipapati da un mangkokwa't ikatagu da.

¹³ Yoong dikayu susunud, masapula adi kayu mappoga mangkokwa't nabalu. ¹⁴ Ot nu awad osa't adi manuttuwa utdatuwa ibagbaga mi uttun sulat mi, aalongdan yu ot adiyu ikankanamungan ta mannakomana. ¹⁵ Yoong adiyu ibilanga kabusul yu nu adi bagbagaan yuwot un kama't sunud yu.

Sat Naudi Un Imbagan Pablo

¹⁶ Sinsadin, iluwaluk ta si Apu Jesu Kristu un manligwatan di kappiya itdan dikayu't kappiya un kanayun dalapnu ulay nu singngadan nat mapasamak, kapkapiya kayu kampay. Iluwaluk ta inggaw si Apu Jesus kan dikayu un losan.

¹⁷ Sakon si Pablo un mampakumusta kan dikayu. Sakon ud mangisulat situwa pakumustak ta siya'd doda'n koko-ok sidan losana sulat ku. Kama't tu ud koko-ok nu mansulatak.

¹⁸ Iluwaluk ta kaasiyan dikayu un losan kan Apu Jesu Kristu.

Sat Umuna'n Sulat Ud Pablo Kan Timoteo

Sat Luglugin Ditu'n Sulat

¹⁻² Kan sika Timoteo un ibilang ku un gattoka anak ku maipagapu't pammati:

Iluwaluk ta bindisyunan kan kaasiyan dika kan Apudyus un Ama kan si Jesu Kristu un Apu kan ipooy da un kapkapiya ka.

Sakon si Pablo un mansulat ka sika. Osaaka apostoles Jesu Kristu ta siya'd imbilin Apudyus un managu kan si Jesu Kristu un siya'd namnama taku.

Bintaga Utdan Mangitudtudu't Tuli

³ Kama't dit imbilin ku kan sika utdit nampa-Macedoniaak, piyaok un inggaw ka ud Efeso ta awad da ud tagu un mangitudtudu si tuli ot pasaldongom dida. ⁴ Ibagam kan dida ta adida sa'l lawa'd ipappapuut dan allaallalim kan sat manuntuntunan da utdan ginnapuwan da. Sinnungbata lawa ud paobngalon datu un bokona sat matungpalan dan panggop Apudyus. Ta sadi un panggop na matigammuwan maipagapu't pammati. ⁵ Sad gapun dit mangibilinak situ, piyaok un lumtaw din pinniya un manligwat si nadalusa somsomok, nadalusa nakom kan napasnoka pammati kan Jesus. ⁶ Ta awad da ud uduma tagu un summina un adiyon umunud sidatuwa nabalun kababalin ta naalliwi da utdan maid si selselbi un didiskutil. ⁷ Ot piyaon da un dida'd maugud un mistulun di lintog yoong dida un mismu, adida maawatan dat ibagbaga da pay lawan onnu sadat lintog un ipapati da un isulu.

⁸ Titiggammu taku un nabalun dit lintog Apudyus nu mausal sidit kustu un kausalana. ⁹ Masapula sosomkon taku un bokona nakwa dit lintog un maipooy sidan nalintoga tagu nu adi nakwa un maipooy sidan tagu'n sumasalungasing kan sumusukil. Maipooy sidan adi mandayaw kan Apudyus kan sidan gumabasul, sidan naid mangmangwaana't dan naapudyusana banag kan sidan manlaweng kan Apudyus. Maipooy pay dat lintog sidan tagu'n kumatoy sidan ama da onnu ina da kan pada da un tagu. ¹⁰ Padana pay un maipooy sidan tagu'n manog-on si bokona asawa da, sidan lalaki kan lalaki un koon da din koko-on di man-asawa onnu babai un asaw-on da dan pada da un babai. Maipooy pay sidan tagu'n man-itoddak si pada da un tagu asida pabayad, sidan natuli kan sidan sumasapata un adi da tungpalon dan isapata da. Maipooy pay dit lintog sidan tagu'n mangwa si singngadan na mana maisuganggang sit gattoka tudtudu ¹¹ un naibasal sit Nabalun Damag un naitalgod kan sakon dalapnu iwalagawag ku. Satuwa Nabalun Damag nanligwat kan madaydayawa Apudyus.

Nanyaman Si Pablo Utdit Nangkakaasin Apudyus

¹² Manyamanak kan Jesu Kristu un Apu taku ta siya'd nampabilog kan sakon situn talibasuk. Manyamanak ta imbilangak un matalgodana ot dinutukanak dalapnu ipatiggammuk sidan tagu dit maipanggop kan siya. ¹³ Ta ulay nu utdit nangkallabos nan-uguugudak si sumuganggang kan siya, pinalpaligat ku dat tagu na kan inin-insultuk pay yoong kinaasiyanak ot pinakawanak ta bokona manuttuwaak payyan sidit ot naid tigtiggammuk sit kokkook. ¹⁴ Ot amoamod dit kaasin Apu taku'n Jesu Kristu un impooy na kan sakon. Siya'd nangtod si kaboolaka manuttuwa kan siya kan mamiya utdan padaka tagu. Siya datu ud ipooy na utdat maiyossaan kan siya.

¹⁵ Satu un maibagbaga tuttuwa ot kalobbongana un tuttuwaon taku. Kanana un: Ummoy si Jesu Kristu uttun lubung dalapnu taguwona dat gumabasul. Ot sakon ud kadadagan kan dida. ¹⁶ Yoong si Apudyus, ki-naasiyanak dalapnu maipailan Jesu Kristu dit adi mangkigad un anus na kan sakona kadadagana gumabasul, kad mambalinaka mangil-an dan tagu un manuttuwa kan siya ot maitdan dat mataguwana maid si kigad.

¹⁷ Kodawon mi ta san adi mamatinggan Ali, os-ossaana Apudyus un adi matoy kan adi maila, maitod kan siya dit nakaskasdaawa dayaw un maid si kigad. Amen!

¹⁸ Timoteo un abeng ku, ipiyal ku kan sika tuwa bilin un maipasayun sidat naipadtu utdit un maipanggop kan sika. Ot gagasmokom dat naipadtu maipanggop kan sika ta dida ud sad almas nu un mangilaban sidit katuttuwaan. ¹⁹ Ot adim lipsutan nat pammatim kan sanat nadalesa somsomok nu. Ta adin dat uduma tagu ingkaskasu dit nakom da ot siya'd nanam-an sidat pammati da. ²⁰ Maibilang da Himeneo kan Alejandro utdatuwa tagu. Impulang ku dida utdit pannakabalin Satanas dalapnu maadalan da un adi mambagbaga si maisuganggang kan Apudyus.

2

Pammagbaga Maipanggop Si Mandayawan Kan Apudyus

¹ Talona inoonoot ku kan sika un iluwaluwam dan losana tagu ulay nu singngadan na. Makapangpangngaasi ka kan Apudyus ta kaasiyana dida kan adita liuwana manyaman kan siya utdan tulung na kan dida. ² Padana pay un iluwaluwam dan aali kan losana tagu un nangatu si saad dalapnu natunus kan naginok tun mataguwan taku, naapudyusan kan nadayaw taku un kanayun. ³ Nabalū tu un makwa ot siya'd mas-oman Apudyus un managu kan ditaku. ⁴ Si Apudyus piyaona un taguwon dan losana tagu kan piyaona'n matigammuwan da dan katuttuwaan. ⁵ Ta os-ossaan si Apudyus ot os-ossaan pay dit mangiboboot kan ditaku kan siya un maid sabali nu adi si Jesu Kristu un nambalin si tagu. ⁶ Ot intod na dit long-ag na un nansubbut na utdan losana tagu un siya'd mangipanoknok un piyaon Apudyus un taguwon dan losana tagu. Ot natungpal tu utdit timpu'n ingkoddong Apudyus. ⁷ Siyatu'd gapuna un dinutukanak kan Apudyus un apostoles na kan manudtudu utdan bokona Judio kan mangiwalagawag sit katuttuwaan dalapnu manuttuwa da. Bokona mantuliyak. Ibagbagak natuttuwa.

⁸ Piyaok un singngadan na mana maamungan yu, sadan lalaki dan manluwalu. Ot masapula naapudyusan din somsomok da un naid pudud onnu somsomok da un makasinnungbat nu ingatu da dan ima da un manluwalu.

⁹ Ot sadan babai pay piyaok un nanakman kan ustu ud mambabadut da. Bokona naal-altiyan dan buuk da onnu man-usal da si bulawan onnu perlas onnu singngadan na mana nangkangingina un usal. ¹⁰ Masapula madayaw da gapu't dan nabalū un koon da ta siya'd maibagay si babai un mangibaga un manuttuwa kan Apudyus. ¹¹ Masapul un man-adal da un naginok kan napakumbaba. ¹² Adik ipalubus ud babai un mangitudtudu onnu mangiyapu sidan lalaki. Masapula gumiginok da. ¹³ Ta ummuna'n nakwa si Adan asina si Eva.* ¹⁴ Bokona si Adan dit naallilaw nu adi sadit babai un nanalungasing sit bilin Apudyus. ¹⁵ Yoong ulay nu kama't di, taguwon Apudyus dan babai maipagapu't dit man-abengana nu itultuluy na

* **2:13** Ilan yu utdin Gen. 2:7, 21-22.

un manuttuwa kan Kristu, mamippiya't dan udum kan matagu un nada_lus. Ot masapula koono datu un naimma.

3

Sat Kababalin Di Pangat Di Simbaan

¹ Tuttuwa tu un maibagbaga: Singngadan na mana mamiya un maisaada pangat di manuttuwa,* nabanol un saad ud ginutagutana. ² Sanat osa un pangat di manuttuwa, masapula maid mapabalawana. Os-ossaan ud asawa na, naattom, nanakom, naamma, nasangaili kan kaboolana un manudtudu. ³ Bokona gumubuuk onnu umuuyung nu adi naanus, bokona sumusubog kan bokona naigam si pilak. ⁴ Masapula maiyapuwana un kapkapiya dan kaboloy na kan manungpalona dan aabeng na kan nadayaw da kan siya. ⁵ Ta nu maid tigammun dinat osa'n tagu un mangiyapu't dan talona kaboloy na, in-inona'n makaayyuwan sidan tagun Apudyus? ⁶ Masapula bokona manandamu'n manuttuwa ta tumangsit kada lawa ya madusa un padan dit dimunyu. ⁷ Masapul un malislispitu utdan bokona manuttuwa ta amangan nu dulaon da kad siya'd maotdagana't din sikap Satanas.

Sat Kababalin Dit Katulungan Dit Pangat Di Simbaan

⁸ Padana pay sidan katulungan dit pangat dan manuttuwa, † masapula nabal_u ud ugali da kan bokona natuli. Bokona gumubuuk kan da naagum si pilak. ⁹ Masapul un oognan da dit impakaawat Apudyus kan dida un katuttuwaana maipanggop sit pammati kan Jesu Kristu un nada_lus ud kasonsomkan da. ¹⁰ Kalobbongan un maadal yan un ustu dit katatagu da ot nu makalob-ak da uttuwa maipadas kan dida ot maid maodasan si angwat da, mabalin daona manselbi'n katulungan dit pangat. ¹¹ Masapul un sadan asawa da pay nabal_u ud kadawian da kan bokona lumilikud da. Naattom kan matalgodan da utdadin losana koon da. ¹² Sadan mambalina katulungan dit pangat ossaana lawa'd asawa da kan maitulayan da dat abeng da kan sadat kaboloy da. ¹³ Ta sadan nabal_u ud manseselbi da magun-ud da ud dayaw kan natalgod da un mangipatigammu utdin maipanggop sit pammati da kan Jesu Kristu.

Sat Napotoga Palimod Un Impatigammun Apudyus

¹⁴ Nanam-ok un umoy ilan sika un masapa yoong ikanglit ku kampay tuwa sulat kan sika ¹⁵ dalapnu awad kad mataktakak tigammun nu in-inon dit kustu un kababalin dat kapamilyan ud matatagun Apudyus, un ditaku'n manuttuwa kan siya. Ditaku dat kama nu tukud un mangisikad sidit katuttuwaan. ¹⁶ Gattoka napotog dit katuttuwaan un naipatigammu maipanggop sit pammati taku un:
Si Jesu Kristu nambalin si tagu. Pinanoknokon ud Ispiritu Santu un siya ud anak Apudyus. Inilan dadit aanghel.
Naiwalwalagawag dit maipanggop kan siya utdan losana ili ot adu dadit nanuttuwa kan siya kan naipangatu utdin nabalbalun igaw Apudyus.

4

Sadat Mangal-allilawa Mangitudtudu

¹ Inlawlawag dit Ispiritu Santu un, utdan dumoldola al-algaw awad da ud uduma tagu'n lumipsuta manuttuwa kan Apudyus ot unudon da dat mangal-allilawa ispiritu kan sadat tudtudun dat dimunyu. ² Sadatu un tudtudu dan

* 3:1 Obispo nat kanan dat udum. † 3:8 Diakono kanan dan udum.

iwalwalagawag dan mannannau kan natuli'n tagu un maid si somsomok un kama nu singgob di gumalabala un bolyang. ³ Iyapa da nat mangasawa kan iyapa da pay nat mangan si uduma makan. Yoong pinaloswan Apudyus dan makan ot ditaku'n manuttuwa kan manigammu utdan katuttuwaan, kanon taku dida nu maabusa manyaman taku kan Apudyus. ⁴ Ta losan un pinaloswan Apudyus napiya. Maid maiyapa nu awaton taku un siyayaman. ⁵ Ta maibilang un nadalus din makan maibasal sit ugud Apudyus kan gaputa manluwala taku sit daan taku'n manganan.

Sat Nabalu'n Manselbi Kan Jesu Kristu

⁶ Nu ipatigammum datu un tudtudu utdan susunuda manuttuwa nabalu ka un manselbi kan Jesu Kristu. Siya'd mangil-an un gumakbakod nat pammatim maipagapu't dan katuttuwaan kan sadan nabalu'n tudtudu un un-unudom. ⁷ Adayuwam dan bokona naapudyusan un al-allalim un maid katuttuwaana. Painnamomot nat long-ag nu udsi naapudyusan un mantatagu. ⁸ Napiya un pabilgon taku datun long-ag taku yoong amo naselbi utdan losana banag nu painamon takun koon dan naapudyusan ta siya'd mangtod si mangkapiyaan un bokona lawa't tun satuna matattaguwan taku nu adi inggaingga. ⁹ Satuwa imbagak tuttuwa ot kalobbongana un tuttuwaon. ¹⁰ Siya'd gapuna un igga yu nat losana kaboolan yu un manselbi kan Kristu ulay nu nasigaba makwa ta mannamnama taku kan Apudyus un matattaguwan un siya'd managu't dan losan, talon sidan manuttuwa kan siya.

¹¹ Itulutuluy nu un ibilin kan itudtudu datu. ¹² Adim ipalubus un awad osa't mandula kan sika utnat kinaabeng nu. Sika oton ud mangipaila si napiya'n unudon dan manuttuwa utnat man-uugud nu, kababalin nu, mampipiyam, manuttuwam kan sinat kadaus nat somsomok nu. ¹³ Itdom nat timpum kan bilog nu utnat mangibasaam sinat ugud Apudyus sidan kaaduwam ot ilawlawag nu kan dida kan tudtuduwan dida'n umunud inggana't dumatongak. ¹⁴ Adim liwayan dit ligalun naitod kan sika utdit inyagpad dat lalallakay di manuttuwa dat ima da utnat uluma nangiluwala kan sika. ¹⁵ Kookoom dan loblobbongom ot ipopos nu un koon dalapnu ilan dan tagu din kumiyaan din mamangwam. ¹⁶ Ambanam dan losana koom kan padana pay sidan tudtudum. Nu itulutuluy nu un koon datu, bokona lawa'n sika'd matagu si inggaingga nu adi maidagamung pay dan dumngol kan sika.

5

San Lobbonga Makwa Utdan Manuttuwa

¹ Adim sulagan nat naotonga tagu nu sika nu makabasul nu adi bagba-gaamot un kama nu siya'd amam. Ot ibilang nu un sunud nu dan ab-abenga lalaki nu sika. ² Sadan bakbakot, ibilang nu dida un inam ot sadan ab-abenga babai nu sika ibilang nu dida un sunud nu un naida talon nadadag si somsomok nu kan dida.

³ Lispituwon yu kan tulungan yu dan nabilug un naid pulus kabagiyan da si mangayyuan kan dida. ⁴ Yoong nu awad da ud anak onnu apun dinat bilug, masapula tigammuwon da un lobbonga umuna yan un manselbi da utdan kapamilya da ta subalitan da dan nangaayyuanan da kan dida ta satu ud mas-oman Apudyus. ⁵ Sanat bilug un basig, mannamnama kan Apudyus kan ituluy na un mangkodaw si tulung na kan siya si linabi kan inalaw. ⁶ Yoong sanat bilug un sad gamgamamana'l lawa nat manggan-ganasana, maibilang un natoyon ulay nu matattaguwan payyan. ⁷ Ibilin

nu datu utdan manuttuwa dalapnu maid mapabalawan da. ⁸ Yoong nu awad tagu't adi mangayyuwan sidan kabagiyana talon nu sadan kabboloy na, nan-awidana nat pammatina ot amo nadadag nu sanat doda'n adi manuttuwa.

⁹ Sanat mailista un bilug, masapula mantawon yan si onoma pulu ot masapula namingsana lawa'n nangasawa.* ¹⁰ Ot masapula mauguuguda nabalud ud koko-ona un kama't din nabalud un nampapadakol na utdan anak na, nasangaili kan napakumbaba'n manselbi't dan tagun Apudyus.† Natulung sidan tagu'n mapalpaligat kan iyaangos na un mangwa't singngadan na mana nabalud.

¹¹ Yoong adim ilista dan abeng un bilug ta adi da kad makaattom, abakon din mamiyaan dan mangasawa din mamiyaan da un manselbi kan Kristu. ¹² Ot makabasul da udsi adida manungpalan sit poga'n insapata da kan siya. ¹³ Kan osa pay, mabalin un yam-anon da ullawa dan timpu da un manukdukkeduk sidan kaboloyboloy. Bokona lawa un sadi ta maadal da pay nat gumedbedbed kan gumibiyang ot ibaga da dan bokobokona mabagbaga. ¹⁴ Ot siya'd mamiyaaka lawaon nu mangasawa da dalapnu gumanak da kan ipopos danat balyan da kad maid ud maiyugud dan manlaweng kan ditaku. ¹⁵ Ta katuttuwaana awad da ud bilug un nan-awidan da din manuttuwaan da ot ummunud da kan Satanas. ¹⁶ Yoong nu awad da ud bilug un kabagiyang di osa'n babai un manuttuwa masapul un ayyuwanana dida. Adi naon ud iyanungan sidan uduma manuttuwa dalapnu makatulung da utdan bilug un talona makasapul si tulung.

¹⁷ Sadan lalallakay un nabalud man-iipangat da, masapula mamigwa din tangdan da talon sidan mangipopoosa mangiwalagawag kan mangitutu'du't din Nabalud'n Damag. ¹⁸ Ta kanan nat Ugud Apudyus un, "Adim bunguton nat baka un man-ilik si pagoy."‡ Kanana pay un, "Kalobbongana'n matangdanan nat mantalibas."§

¹⁹ Adim dongdonglon nu awad maipabasul si osa'n panglakayon malaksig nu awad duwa onnu tulu si mangustigu. ²⁰ Gimauwam sin sangun dan kaaduan dan losana pangat un makabbasubasul kad awad umogyatan dan udum un mapabainan.

²¹ Tungpalom datuwa imbagak kan sika Timoteo ot masapula maid idumdumam sidan tagu utdan losana koom. Somsomkom un iillan da Apudyus kan Jesu Kristu padana't dan nasantuwana aanghel tuwa mamilinak kan sika. ²² Adika maag-aggagana mangiyagpad sinat imam nu awad piliyoma manselbi kan Apu. Adi ka maidagdagamung sit mambasulan dat udum. Tutuntunam nat kinadalus nat somsomok kan angwat nu.

²³ Bokona lawa'n danum nat inumom. Uminum ka pay si sin-akkit un basi* ta sanat buwang nu kan sanat kanayuna mampasigab ka.

²⁴ Nalawag un maila dan basbasul dan uduma tagu sin daan da un makuisan yoong awad da ud uduma adina matigammuwan dan basul da agingga si mausig. ²⁵ Padana pay un nalawaga maila dan nabalud un koko-on yoong ulay nu awad da ud adi maila, bokona maisusulluk da si inggaingga.

6

¹ Sadan losana puyung masapul un lisipituwon da dan apu da dalapnu maid mangibaga si laweng un sumuganggang kan Apudyus kan situn itutudu

* **5:9** San osa'n kaipooyana utdin ugud un Griego: ...kan adina nakilallaki. † **5:10** Ugali da un buluwan dat ikin dat dumatonga kakkaili un mangipail-an dat dit kinapakumbaba da kan anggom da.

‡ **5:18** Ilan yu utdin Deuteronomio 25:4. § **5:18** Ilan yu pay sin Lucas 10:7; 1 Corinto 9:14. * **5:23** Sat basin dat Judio nakwa si danum di ubas.

taku. ² Sadan puyung un awad si apu un manuttuwa kan Apudyus, masapul un adida somsomkon un adi lispituwon dan apu da gaputa mansusunud da maipagapu't pammati. Masapula nabalu ud manseselbi da kan dida ta sadan mangkapiya utdin manselbiyan da manuttuwa da kan napotog da pay.

Natuli'n Mangitududu Kan Gattoka Baknang

Itudtudum kan ibilin nu un losan datu. ³ Singngadan na mana mangitududu si sabali un tududu kan adina anamungan dat tuttuwa'n ugud Apu Jesu Kristu kan sadan tududu maipanggop si naapudyusana mantatagu, ⁴ natangsit nata tagu kan maid tigammu na. Sanat kama't nata tagu, talona gangamana'l lawa'd makasinnungbat kan makainnabak si bagbaga. Ot siya'd mangtod si man-iinnapalan di tagu, makaskaswayan da, manlilinnikudan da kan man-iinnatapan da. ⁵ Mangtod pay si kanayuna mansisinnungbatan dan tagu'n nailausa lummaweng dit somsomok da ta maidon dit katuttuwaana tigammu da maipanggop kan Apudyus. Ot iyabbot da un sanat manuttuwaan kan Apudyus siya ud gumaknangan.

⁶ Tuttuwa un dakoll ud magun-guna ta utnat manuttuwaan ta kan Apudyus nu mapnok ta utdan awad kan dita. ⁷ Ta apay awad kad indatong taku't tun lubang? Maid! Ot maid pay ud maidallay taku nu tengyan taku. ⁸ Siya'd gapuna un nu awad umanay si kanon ta kan manbadut ta mapnok taon. ⁹ Yoong san gumamgama gumaknang nalasu un masugsugan un mangwa si tinutung-ug kan makayam-ana koko-on ot siya'd mangidalan si mayam-anan kan matalakana. ¹⁰ Ta sanat gumamgaman ta si pilak siya ud manggapuwan di losana nadadaga koko-on. Siya'd gapun din suminaan dan udum sit pammati un nambanag si talona manduduuyan da kan kama nu natbok si uku dan pusu da.

Sat Uduma Bilin Ud Pablo Kan Timoteo

¹¹ Yoong sika Timoteo, tagu dika kan Apudyus ot masapula ligligam datu un koko-on. Sad tuntunam din nalintog kan mas-oman Apudyus un mantatagu, nabakoda pammati, mamippiyaam sidan udum, kinaanus sidan mapaligatam kan kinaimma. ¹² Padaom dit osa'n makagungunna un ipakat na dit kaboolana un man-gun-ud sit gun-guna. Ipakat nu nat kaboolama man-gun-ud sit mataguwana maid kigad na un insapatan Apudyus kan sika utdit pinanoknokam dit nanuttuwaam sidit atubang dat adu'n tagu.

¹³ Bilinok sika't din mangiil-an Apudyus un managu utdan losana matagu kan si Jesu Kristu un nangipalawag sit katuttuwaan sit atubang ud Pilato. ¹⁴ Tungpalom datuwa bilin ot adim ipalubus un awad kalut na kan mapabalawana inggana't mangulinan Apu taku'n Jesu Kristu. ¹⁵ Ta nu dumatong dit kustu un timpuna man-ulinon Apudyus si Jesus. Si Apudyus un madaydayaw din Kangatuwan, Ali utdan losana aali kan siya ud Apu utdan losana maapu. ¹⁶ Siya'l lawa'd adi matoy kan inggaw sit napadda un adin di tagu maadani ta talona napadda. Maid tagu si nakaila kan makaila kan siya. Siya'd madaydayaw kan mannakabalin si inggaingga! Amen.

¹⁷ Bilinom dan babaknang ta adida sad manaktakal dan binaknang da ta bokona mannanayun. Mannamnama daot kan Apudyus un siya'd nalaay un mangtod sidan losana manlam-ayan taku. ¹⁸ Ibagam un mangkokwa da si nabalu un kama nu siya'd binaknang da dan nabalu un kokkoon da. Masapula nalaay kan nasasaggana da un mangtod sidan udum. ¹⁹ Kad sidi, mantugpun da si binaknang da ud langit un siya'd napiddot un pundasyun da nu udidin di al-algaw kad magun-ud da din gattoka mataguwan.

²⁰ Timoteo, alimbanam dit tududu un naipaodon kan sika dalapnu adina makalutan si bokobokona tududu. Adayuwam dan bokona naapudyusan un

babagbaga kan sisinnungbat un ibilang dan udum un laing yoong naballow da. ²¹ Awad da'd mangibaga un awad kan dida tuwa laing ot gapu't tuwa kasomsomkan da naamusan da dit katuttuwaan.

Iluwaluk ta kaasiyan dikayu'n losan kan Apudyus.

Sat Maikagwa'n Sulat Ud Pablo Kan Timoteo

¹⁻² Kan sika Timoteo un potpotgoka anak:

Iluwaluk ta si Apudyus un Ama taku kan si Jesu Kristu un Apu taku ipaila da dit mampipiya kan kaasi da kan sika kan ipooy da un kapkapiya ka.

Sakon si Pablo un nanligwatan ditu'n sulat. Apostolesak kan Jesu Kristu gaputa siya'd piniyan Apudyus. Piniliyaka apostoles dalapnu ipatigammuk dit naisapata un mataguwana magun-ud taku maipagapu utdit maiyossaan taku kan Jesu Kristu.

Nanyaman si Pablo Kan Pinabilog Na Dit Somsomok Timoteo

³ Manyamanak kan Apudyus un siya'd manselbiyak si nada_lus un somsomok un padan dit nanselbiyan dadit ginnapuwak. On, manyamanak sin mangigasmokak kan sika nu manluwaluwak si inal_gaw kan linabi.

⁴ Magasgasmok ku dit nanluwaam ot piyaoka talon un ilan sika dalapnu malagsakanak. ⁵ Magasmok ku pay dit napudnu un pammatim un kama't dit pammatin ud apum un Loida kan si inam un Eunice. Ot maid duwaduwak un awad pay kan sika tuwa manututtuwa da. ⁶ Ot siya'd gapuna un ipagasmok ku kan sika un itultuluy nu un usalon nat laing nu un intod Apudyus sidit nangiyagpadak sidatun imaka nangiluwalu kan sika. ⁷ Ta bokona initdan ditaku kan Apudyus si ispiritu un mampakimut kan ditaku nu adi initdan ditaku si Ispiritu un mangitod si pannakabalin, mampipiya kan man-aattom.

⁸ Siya'd gapuna un adika ud mabaina mangipalawag sit maipanggop kan Apu taku un si Jesus. Adinak pay ibain un tun mababalud maipagapu't dit manselbiyak kan siya nu adi maipanligat kaot maipagapu't dit Naba_lu'n Damag un usalom din pannakabalin un manligwat kan Apudyus. ⁹ Tinagu ditaku kan Apudyus kan inayagan ditaku un mambalina tagu na un bokona maipagapu't kingkingwa taku nu adi gaputa siya'd doda'n panggop na. Utdit daan payyan napaloswa tun lubang pinanggop naon un si Jesu Kristu ud mangipaila utdit kaasi na kan ditaku. ¹⁰ Ot sinsadin naipaila dit kaasi na utdit dummatong si Jesu Kristu un Managu. Pinangkidong Jesu Kristu dit pannakabalin ud katoy kan nalawaga impatigammu na utdin Naba_lu'n Damag dit maipanggop sit mataguwana maid kigad na.

¹¹ Maipagapu't tuwa Naba_lu'n Damag, dinutukanak kan Apudyus un apostoles kan manudtudu dalapnu iwalagawag ku. ¹² Satu ud gapuna un mapalpaligatak. Yoong adiyak mabain ta titiggammuk nu singngadan din mantal_godak ot maid duwaduwak un kaboolana un ayyuwanan dat intal_god ku kan siya* agingga't dumatong dit maudi'n al-_gaw. ¹³ Tutuntunam dadit gattoka uguda un dingngol nu kan sakon. Adim lipsutan nat pammatim kan mampipiya un awad kan ditaku gapu't naiyossaan taku kan Apu Jesu Kristu. ¹⁴ Maipagapu't dit tulung Ispiritu Santu un awad kan ditaku, talona alimbanam dadit katuttuwaan un naipaayyuan kan sika.

¹⁵ Titiggammum un nan-awidanak sidat kaaduwana manuttuwa utdin probinsiya'd Asia un maibilangan da Figelo kan Hermogenes. ¹⁶ Iluwaluk ta kaasiyan Apudyus dat kaba_lyan ud Onesiforo. Ta namin-adu un niliwliwaak kan siya ot Adina imbain ud kaawad ku't tun baball_udan. ¹⁷ Utdit dummatong situn Roma ininapak un dagus inggana si indasanak. ¹⁸ Iluwaluk ta kaasiyan

* **1:12** San osa'n kaipooyana, ...intal_god na kan sakon...

Apudyus nu dumatong dit algawa mangukumana. Titiggammum nu kamaan dit nantutulung na kan sakon sidin Efeso.

2

Nabalu Un Suldadun Jesu Kristu

¹ Ot nu kan sika abeng ku, pabilgom nat somsomok nu maipagapu't dit kaasin Jesu Kristu kan ditaku un naiyossaan kan siya. ² Sadadit tudtudu un inwalagawag ku utdin sanguwan di adu'n tagu un dingngol nu, italgod nu utdan matalgodana tagu un mabalina mangisulu pay sidan udum.

³ Maipanligat ka un padan di nabalu'n suldadun Jesu Kristu. ⁴ Singngadan na mana suldadu un awad sin talibas na, piyaona un mas-om kan siya dit apuwona isunga bokonona sosomkona dan koko-on di sibilyan. ⁵ Sanat osa'n umoy makakuntis si alimok maid maala na si gun-guna nu adina unudon dat losana lintog di alimok. ⁶ Sanat nalagpota mantalibas masapula siya'd umuna un mangapit sidat bungan dat mula na. ⁷ Ammaama somsomkon datu un ibagbagak ta si Apu Jesu Kristu itdona kan sika dit man-aawat nu utdat losana banaga masapula maawatam.

⁸ Gagasmokom si Jesu Kristu un kaganakan Ali David, ummungaala natoy ot siya'd maitudtudu't tun Nabalu'n Damag un iwalwalagawag ku. ⁹ Gaputa itudtuduk dit Nabalu'n Damag, mapalpaligatanak ot kamaak si kumapatoy un maikikinnawad. Yoong bokona maikinawad tun ugud Apudyus. ¹⁰ Siya'd gapuna un attomak dan losan maipagapu't dan pinilin Apudyus un tagu na. Kook tu dalapnu manuttuwa da kad taguwon Jesu Kristu dida kan maitdan da't maid kigad na un dayaw kan kinangatu. ¹¹ Tuttuwa tu un maibagbaga, "Nu nailak-am taku utdit natoyana, mailak-am taku pay kan siya un matagu."

¹² Nu makaattom taku't dan mampaligatan taku, makapantulay taku pay kan siya. Nu kanan taku un maid tigammu taku kan siya, kanana pay un maid tigammu na kan ditaku.

¹³ Ot ulay nu bokona napudnu taku kan siya, gasissiya un napudnu ta Adina mabalina malibakan din gattoka kababalin na.

Manselbeli Un Ampayunan Apudyus

¹⁴ Ipagasmok nu utdan tudtuduwan datuwa imbagak kan sika kan bili-nom dida utdin mangiil-an Apudyus ta adi da mansusubgan dan ugud ta maid napiya't ibunga na nu adi yumam-ana lawa't dan tagu'n dudumngol.

¹⁵ Koom nat losana kaboolam un mangun-ud sit mangampayunan Apudyus kan sika un kama't osa'n mantatalibas un maid masapul si ikabain na utdan koon. Kustu dit man-iitudtudu na utdit katuttuwaan. ¹⁶ Ligligam dan bokona naapudyusan un babagbaga kan maid si selbi un didiskutil ta siya'd amo mangiyadayuwot sidan tagu kan Apudyus. ¹⁷ Ta sadanat un babagbagaon da maiyalig si sakit un sumayaka manyam-an. Maibilang da Himeneo kan Fileto utdan kumokokwa utdatu. ¹⁸ Summina da ot adi daon itudtudu dit katuttuwaan ot magulu din pammatin dat udum ta kanan da un pinaungalon Apudyus dat natoy. ¹⁹ Yoong napiddot dit pundasyun un impasdok Apudyus un naikanglitan datuwa ugud un, "Tigammun Apudyus nu singngadan dat tagu na," kan "Singngadan na mana mangibaga un manuttuwa kan Apudyus, masapula igongda naona mangwa't nadadag."

²⁰ Sanat dako la boloy awad da ud nadumaduma un kakakkanan. Awad da ud nakwa si bulawan kan palata, awad da pay nakwa si kayu kan nakwa si pita. Sadat uduma kakakkanan, mausal ut napotoga amung ot sadat udum mausal sidat gagangaya lawa'n algaw.

²¹ Nu awad manalus sinat long-ag na utdan nadadaga makwa, mambalin si kama't alikama maipooy kan Apudyus un mausal si napotoga amung, naidumduma kan naselbi utdin Apu na ot nadada-an un mausal udsi losana nabalu'n makwa. ²² Ligligam dan lawenga koko-on di mamabbagu. Tuntunam din kinalintog kan nabakoda pammati. Tuntunam din mamippiyaam kan tumimpuyugam sidan udum ot koom tu un bulun nu dat tagun nadalus si somsomok kan mandaydayaw kan Apudyus. ²³ Ligligam dan tinutung-ug kan maid bogabogas un sisinnungbat ta tigammum un mantungpal da si susubog. ²⁴ Sanat manselbi kan Apudyus masapula adina makasubog, nu adi nakaasi utdan losana tagu, nalaing kan naanus un manutudu. ²⁵ Masapul un naamma utdit man-uugud na utdat tagu'n sumuganggang sidit Nabalu'n Damag ta tuwan nu itdan Apudyus dida si gundaway dan mandadaoli kad matigammuwan da dit katuttuwaan. ²⁶ Ot mangulin dit kustun somsomok da kad makalusut da't dit appan ud Satanas un nangna kan dida dalupnu koon da dat piyaona'n pakwa.

3

Sadan Anungusa Al-algaw

¹ Sosomkom un nasigab dat manganungusa al-algaw sit daan Jesus dumakngan. ² Ta awad da ud tagu un nakibut, naagum da si pilak, napasdayaw da, natakal da, naam-amis da, nasukil da utdan mamallong-ag da, maid tigammu da un manyaman kan maid dayaw da kan Apudyus. ³ Nauyung da, maid kaasi da, lumilikud da, napudud da kan taluna gakkikinit da. Lalawwekon da ud losana nabalu. ⁴ Nasikap da, nadalusudus kan taluna natakal da. Sad wadwad-on da dit nalabosa gangganas nu si Apudyus. ⁵ Ipaila da un relihiyoso da yoong adi da bigbigon dit pannakabalin Apudyus un mangobos sit mataguwan da. Adayuwam datu un tagu. ⁶ Awad da ud udum un man-ag-agin dalupnu makalunok da utdat boluoy dat babai un nakapsut si kanaknakoman ot allilawon da dida utdan tutudu da. Sadatu un babai madadagsonan da utdan amod un basul da un nangilumlum kan dida utdan nadumaduma un lawenga pipiyaon da. ⁷ Ot kanayuna piyaon da un mandongol utdan kumpolmi'n tagu'n man-isulu yoong taluna adi da maawatan dit katuttuwaan. ⁸ Ot padan dit nanukilan da Janes kan Jambres kan Moses sidit aw-awe, sukilon pay datu un man-aallilawa tagu dit katuttuwaan. Baksiwot dit somsomok datuwa tagu ot ag-agin ullawa'd pammati da. ⁹ Yoong adi da mambayag ta mailasin dat losana tagu dit kinatung-ug da un kama't dit napasamak kan da Janes kan Jambres.

Sat Maudi Un Bilin Pablo

¹⁰ Yoong sika Timoteo, umuunnud ka't dat intudtuduk, nantataguk, san panggop ku uttun mataguwak, san mantututtuwak, kinaanus ku, mampipiyak sidan tagu, kan nan-iiyattom ku. ¹¹ Tigammum losan dadit gakkikinit un sinagapalu ku utdin Antiokia, Iconio kan Listra un inattomak. Yoong tinaguwak payon kan Apu taku utdatuwa napasamak kan sakon. ¹² Sad katuttuwaana, losana mamanggop un matagu si naapudyusan un mantatagu gapu't dit umunudan da kan Jesu Kristu, mapalpaligat da. ¹³ Ot sadan nadadag kan mangal-allilaw un tagu taluna dumadag da ot allilawon da dan uduma tagu pada na pay un maallilaw da pay lawan.

¹⁴ Yoong nu kan sika, itulutuluy nun tuttuwaon dat katuttuwaan un naadalu nu kan taluna tinuttuwam. Ta tigammum nu singngadan dadit nangitudtudu kan sika. ¹⁵ Ot sosomkom un manipud sit kaabeng nu natigammuwan un sat naikanglita ugud Apudyus itudtudu da dit maipanggop sit mataguwan

taku kan Jesu Kristu maipagapu't pammati taku kan siya. ¹⁶ Losan dan naikanglita ugud Apudyus impatigammu na utdan nangisulat ot naselbi da utdin maitudtuduwan din katuttuwaan, mangigimauwan sidan mangkamali, mangipal-ogan sidan lawenga koko-on, kan makaadalan si nalintoga mantatagu, ¹⁷ dalapnu sat tagun manselbi kan Apudyus maid mangkulan-gana utdan kasapulana un mangwa't nabalu.

4

¹ Bilinok sika utdin mangi-il-an Apudyus kan si Jesu Kristu un dumatonga mangiyapu kan mangukum sidan losana tagu, natoy man onnu matattaguan. ² Iwalagawag nu dit Nabalu'n Damag un maipanggop kan Jesu Kristu. Masapula ipangog nu un manu^udtudu, nabalu man onnu lawenga timpu. Awisom danat padama tagu un manuttuwa kan Jesus. Igimaum dan mangwa si laweng. Bagbagaam dida un mangwa si nabalu kan an-usama mansulu. ³ Ta dumatong nat timpu un adin dat tagu ud donglon dit gattoka tudtudu ot sad koon da dat pipiyaon da un koon. Mangayag da't adu'n mangisulu un mangibaga't dat pipiyaon da ullawa un donglon. ⁴ Adi daon donglon din katuttuwaan ot sad pipiyaon da'n donglon dan tultulli un ul-^ulnug. ⁵ Yoong nu sika masapula gasissiya kan nanakom. Attomam dan mapaligatam. Koom dan talibasun di osa'n man-iwalagawag sidit Nabalu'n Damag. Ot tungpalom dan losana lobbonga koom un osa'n manselbi kan Apudyus.

⁶ Ta nu maipanggop kan sakon, dinumtongon tun maidatunak kan Apudyus. Dinumtongon tun timpu un tengyak tu un pita. ⁷ Kingwak dat losana kaboolak un nakalaban. Ot dintong kuwon dit mangkigadan dit gun-gunna. Ot gasissiya un napudnu tun pammatik. ⁸ Ot sinsatunon awad gun-gunak un umuuway kan sakon un siya dit balangat di kinalintog. Itdon Apu taku un nalintoga ukum kan sakon nu dumatong di un algawa mangukumana. Ot bokona lawa'n sakon ud maitdan si gun-guna nu adi pati dan losana tagu'n naanggoma mangu-uway sidit mangulinana.

Bilin Pablo Kan Timoteo

⁹ Ikaligatama umoy dakngon sakon si masapsapa. ¹⁰ Ta si Demas, sad amo napotog kan siyaon dan makmakwa uttun lubung. Binaybay-anak kan siya ot kaysanon sin Tesalonica. Kaysan si Cresente ud Galacia ot inummoy pay si Tito ud Dalmacia. ¹¹ Si Lucas ullawaon tun antu kan sakon. Idallay nu si Marcos ta dakol nat maitulung na kan sakon situn talibasu. ¹² Imbaun ku si Tikico utdin Efeso. ¹³ Ot nu umoy ka't tu isalialam dit kagoy ku un imbanat ku kan Carpo utdin Troas. Idatong nu pay dat iblu, talon sidat nakwa si geddang.

¹⁴ Si Alejandro un mampapanday adu dadit lawenga kingwa na kan sakon. Yoong si Apudyus manupapak kan siya sigun sidat kingkingwa na. ¹⁵ Man-annad ka pay kan siya ta gattoka lalawwengona tun itudtudu taku.

¹⁶ Utdit damu un nabistigalak, naid tagu't nangitakdol kan sakon. Impatungadak kan dida'n losan. Iluwaluk ta adin Apudyus pabasulon dida maipagapu't tu un kingwa da kan sakon. ¹⁷ Yoong ulay nu kama't di, sinalakanak kan Apudyus ot pinabilogak isunga nabalinak un inwalagawag dit maipanggop kan Jesus sidan bokona Judio ot antuwaka natagu utdit gattoka matoyak.* ¹⁸ Nanam-oka taguwonak kan Apu sidan losana nadadag ot alanak un maid maan-anuwak sin langita mangiyapuwana. Madaydayaw si Apudyus si inggaingga! Amen.

* **4:17** ...gattoka matoyak: Utdin Griego, sangin di layon.

Maudi Un Bagbaga

- ¹⁹ Pakumustaom da Priscila kan Akila kan dat kabalyan ud Onesiforo.
- ²⁰ Ininggaw si Erasto utdin Corinto ot tinaynak si Trofimo utdin Mileto ta masakit. ²¹ Ikaligatam un sumaal si daan di kukummogan. Mampakumusta pay kan sika da Eubulo, Pudente, Lino kan Claudia kan sadan susunud taku.
- ²² Iluwaluk ta iinggaw kan sika si Apudyus kan kaasiyan dikayu'l losan.

Sat Sulat Ud Pablo Kan Tito

¹⁻⁴ Kan sika Tito un tuttuwan abeng ku maipagapu't dit pammati un awad kan dita:

Iluwaluk ta si Apudyus un Ama kan si Jesu Kristu un managu kan ditaku, kaasiyan dika kan ipooy da un kapkapiya ka.

Sakon si Pablo un mansulat kan sika. Babbaunon Apudyus sakon kan osaaka apostoles ud Jesu Kristu. Imbaunak kan Apudyus un umoy tumulung sidan pinilina'n tagu na dalapnu gumakod din pammati da kan madog-an din katuttuwaana tigammu da kad matagu da un naapudyusan. Kad awad namnama da utdin mataguwan un maid kigad na un insapatan Apudyus sit daan payyan tun lubung napaloswa. Bokona mantuli si Apudyus. Utdit dummatong dit timpu, impatigammu na tu un namnama utdin ugud na. Ot naitalgod kan sakon dit maitudtuduwan din ugud na ta siya'd bilin Apudyus un managu kan ditaku.

Sat Talibasun Tito Ud Kreta

⁵ Tinengyak sika utnat Creta dalapnu sika'd mangituluya mangwa utdan masapula makwa. Manutuk ka utdat lalallakay di manuttuwa utdan kailin-ili un kama't din imbagak kan sika. ⁶ Sanat osa'n pangat masapula maid mapabalawana kan ossaan asawa na. Mamati dadin abeng na, maid maugud kan dida si maipanggop sidan lawenga koko-on kan bokona nasukil da. ⁷ Gaputa san osa'n pangat siya'd mangipangat utdan talibasun Apudyus, masapula maid mapabalawana. Bokona natangngit onnu napudud. Bokona gumubuuk onnu nauyung onnu nagamgam. ⁸ Masapula nasangaili, pipiyaona'n koon dan nabalū, naattom, nalintog, naapudyusan din som-somok na kan nanakman. ⁹ Masapula Adina lipsutana manuttuwa utdan gattoka tudtudun naadal na dalapnu mabalinana'n itudtudu utdan udum kan tigammuna nat isungbat na utdan sumuganggang sidatuwa tudtudu.

¹⁰ Ta adu dan nasukil, maid bogas di ibagbaga da kan man-aallilaw talon sidadin mangipapilit si tulgi. ¹¹ Paginokom dida ta guluguluwon da dan simbabalyan maipanggop sidan tudtudu da un bokona lumbong dalapnu mamalak da ullawa. ¹² Mismu un osa kan dida'n iKreta un propeta dit nangibaga un kanana'n,

Talona matuli dadin iKreta. Kama dat tanana kakkayap. Nasadut kan nalawot da pay.

¹³ Tuttuwa dit imbaga na. Ot siya'd gapuna un adika umgon un mangigimau kan dida dalapnu sadan kustun tudtudu dan tuttuwaon da, ¹⁴ ot adi daon donglon dan ul-ulnug dat Judio kan sadat bilin un impatigammun dat tagu un summina't dit katuttuwaan.

¹⁵ Sadan tagun nadalus si somsomok, nadalus dan losana banag kan dida. Yoong sidan naisaw si somsomok kan adi manuttuwa, maid napiya ut koon da onta naisaw din somsomok da. ¹⁶ Kanan da un tigammu da si Apudyus yoong maila't dit angwat da un bokona tuttuwa. Gabbegut dan tagu, nasukil da kan talona adi da makakokwa si napiya.

2

Napiya'n Tudtudu

¹ Yoong nu sika Tito, masapul un itudtudum dadin maiyannatup sit gattoka tudtudu. ² Bagbagaam dadin lallakay ta masapula naattom da, nanakom

da kan maiyapuwan da din long-ag da. Masapula napasnok din pammati da, mampipiya da kan kinaattom da. ³ Padana pay un bagbagaam dadin babakbakot ta matagu da un maipasayun sit naapudyusana mantatagu. Adida dumudula, adi da mambubbuuk, kan itudtudu da dan napiya ⁴ dalapnu matudtuduwan da dan ab-abeng nu dida un mamippiya utdan asawa da kan aabeng da. ⁵ Masapula iyapuwan da dan long-ag da, nadalus din mantatagu da, napiya da un gumoloy, naanus da kan paiyapu da utdan lallakay da dalapnu maid maumsiw sidan ugud Apudyus.

⁶ Bagbagaam pay dan babbagu ta masapula iyapuwan da dan long-ag da. ⁷ Utdan losana banag, masapula sika'd mangipaila utdan nabalun makwa dalapnu awad mambasalan da. Masapula ipailam un tuttuwa dat itudtudum kan napasnok ka utnat mantudtuduwan. ⁸ Usalom dan kustu un ugud un naid ud mapabalaw dalapnu mabainan dadin sumusuganggang gaputa maid ud maugud si lawengon da kan ditaku.

⁹ Ibagam sidadin puyung ta paiyapu da utdan apu da kan koon da din gasossooma manseselbi. Adida sungsungbatan dida ¹⁰ onnu akawan dida. Ipaila daot un talona napudnu kan maid manduwaduwaan kan dida dalapnu utdan losana koon da, maila din kinabalbalun din tudtudu maipanggop kan Apudyus un Managu kan ditaku.

¹¹ Ta impailan Apudyus dit kaasi dalapnu matagu dat losana tagu't inggaingga. ¹² Ot maipagapu't tuwa kaasi na, matudtuduwan taku un lumipsut sin nadadaga mantatagu kan sadadi'n gagom taku utdan banbanag situn lubung. Kad mabalin taku'n matagu un naattom, nalintog, kan naapudyusan uttun madama un timpu, ¹³ ut man-uwayan taku't din nakaskasdaawa al-algawa namnamaon taku un sat maipail-an dit kinadayaw kan kinangatun ud Jesu Kristu un gattoka Apudyus un managu kan ditaku. ¹⁴ Induya na dit long-ag na gapu kan ditaku dalapnu mabayadan dan losana basul taku kan dalapnu mambalinon ditaku un nadalusa tagu na un mangiyaangosa mangwa ut napiya.

¹⁵ Isulum datu un losan. Pabilgom dan somsomok dan tagu kan igimaum dan makabasul un usalom dan losana kalintogam. Adim ipalubus un makaan din mandadayaw da kan sika.

3

Nabalun Ugalin Di Manuttuwa

¹ Ipalagip nu utdan manuttuwa un lobbong da un paiyapu utdan tulayon di gubilnu kan tuttuwaon da dida. Masapula nasasaggana da un mangwa't nabalun. ² Ibagam kan dida un adi da mampadpadadag onnu makasubog. Masapula naanus kan naanggom da utdan pada dan tagu. ³ Ta utdit daan taku'n nanuttuwa, namongngobongngog taku, nasukil taku kan Apudyus kan naiyawa taku. Pinuyung ditaku utdan nadumaduma'n gagom kan manggan-ganasan di long-ag. Natagu taku ut nadadaga kasomsomkan. Naapos taku, lalawwekon ditaku kan nanlilinnawek taku. ⁴ Yoong impailan Apudyus un Managu dit kaasi kan mampipiya na kan ditaku. ⁵ Ot tinagu ditaku un bokona maipagapu't nalintoga kingwa taku nu adi maipagapu't dit kaasi na kan ditaku. On, tinagu ditaku maipagapu't nanaalusana kan ditaku kad kama nu naiyabeng taku obos kan mapabpabagu tun mataguwan taku maipagapu't dit pannakabalin ud Ispiritu Santu. ⁶ Amo nalaay si Apudyus un nangitod kan Ispiritu Santu un inggaw kan ditaku maipagapu kan Jesu Kristu un Managu kan ditaku. ⁷ Kingwan Apudyus di dalapnu maipagapu't

dit kaasina ibilang ditaku un nalintog ot maitod kan ditaku dit mataguwana maid kigad na un nanam-on taku.

⁸ Tuttuwa datu un maitudtudu. Siya'd gapuna un piyaok un ipapasnok nu un itudtudu sidan tagu dalapnu ipasnok dadin manuttuwa kan Apudyus ud mangwa't napiya ta nabalu kan naselbi datu utdan losana tagu. ⁹ Yoong adayuwam dan tinutung-uga sinsinnungbat, mantuntun si ginnapuwan un maid kigad na, sisinnungbat kan sisinnubog un maipuun si lintog ta maid selselbin datu ot maid itdon da ut napiya. ¹⁰ Nu awad osa'n manlapuwan di mansisinaan di tagu, igimaum. Ot nu inggimaum si namingsan onnu namigwa ot adi kampay dumngol bay-amon. ¹¹ Ta tigammumon un nadadaga tagu ot sadan basul na pay lawan ud mangipaila un bokon dan kokkoona.

Maudi Un Pammagbaga

¹² Ibaun ku't Artemas onnu si Tikico kan sika ot nu makadatong da agagoma umoy kan sakon utdin Nicopolis ta ingkoddong ku un inggaw sisi nu timpun di kukummogan. ¹³ Ipapangog nun tumulung kan da abugadu Zenas kan Apolos dalapnu ilakkat da din alyug da. Ilam ta awad dan losana kasapulan da.

¹⁴ Tudtuduwam dan bulun taku un mangwa't napiya dalapnu makatulung da utdan talona makasapul kan dalapnu matagu da un naselbi.

¹⁵ Pakumustaan dika utdan bulun ku't tu. Pakumustaam pay dan bulun taku'n manuttuwa un mangipotpotog kan ditaku.

Iluwaluk ta kaasiyan dikayu'n losan kan Apudyus.

Sat Sulat Ud Pablo Kan Filemon

Sat Luglugin Ditun Sulat

¹ Kan sika Filemon un potgon mi'n katalibasuan:

Sakon si Pablo un mababalud maipagapu't manselbiyak kan Jesu Kristu. Bulun ku si Timoteo, un sunud taku'n manuttuwa un mansulat kan sika.

² Satu un sulat manalan pay kan da sunuda Apia, Arkipo un bulun mi'n suldadun Kristu, padana pay sidat manuttuwan manggigimung sinat boloy yu.

³ Iluwaluk ta si Apudyus un Ama taku kan si Jesu Kristu un Apu kaasiyan dikayu kan ipooy da un kapkapiya kayu.

Sat Mampipiya Kan Pammatin Filemon

⁴ Kanayuna manyamanak kan Apudyus nu iluwaluwak sika. ⁵ Ta mag-manggol ku dit maipanggop sit manuttuwaam kan Jesu Kristu kan sat mampipiyam sidan losana tagu'n Apudyus. ⁶ Ot iluwaluk un maipagapu't din man-os-ossaan taku si pammati, amo umad-adu nat maawatan taku maipanggop sidan mangkapiyaan un itdon Jesu Kristu kan ditaku'n manuttuwa kan siya. ⁷ Napotoga sunud, gapu utnat mampipiyam, lummagsakak kan napabos-ol tun angos ku, ta gapu kan sika gummos-ol din angos dan tagu'n Apudyus.

Sat Kodaw Pablo Un Maipooy Kan Onesimo

⁸ Siyadi dit gapuna un mampakaasiyak kan sika ulay nu awad kalintogak maipagapu't naiyossaanak kan Kristu un mangibilin kan sika un mangwa utdan lobbonga makwa. ⁹ Un-unnayoka mampakpakaasi kan sika maipagapu't dit mampipinniyan taku'n manuttuwa ulay nu sakon un si Pablo osaaka mangibagi* kan Kristu kan mababaludak mipagapu't manselbiyak kan siya. ¹⁰ Ot pangngaasim ta pakawanom si Onesimo un anak ku't pammati ta naawis kun nanuttuwa uttun naibaludak. ¹¹ Maid bilabilang na un baba-unom sidit, yoong sinsatunon gattoka napotog kan sika kan ulay pay kan sakon.

¹² Talona napotog kan sakon yoong padalnok kan sika. ¹³ Piyaoka inggaw kan sakon dalapnu siya'd kama nu kasukat nu un tumulung kan sakon uttun nabaludak maipagapu't man-iwalagawagak utdit Nabalun Damag. ¹⁴ Yoong adik yan koon inggana't ipalubus nu ta bokona papilitok sika nu adi sanat piyaok manligwat kan sika pay lawan dit kasomsomkana tumulung.

¹⁵ Mabalun un tinengyan dika kan Onisimus si sin-akitan dalapnu mangulin kad inggawon kan sika si inggaingga. ¹⁶ Ot bokona baba-unona lawaon nu adi nangatngatu nu baba-unon ta osa'n napotoga sunud nu kan Kristu. Napotopotog kan sakon yoong amo napotopotog kan sika, bokona lawan gaputa baba-unom nu adi gapu pay ta sunud nu kan Kristu.

¹⁷ Isunga nu ibilang nu un bulun nu ud sakon, padatngom si Onesimo padana pay sin mampapadatong nu kan sakon. ¹⁸ Nu nakabasul kan sika onnu awad ud utang na, sakon ud sumungbat. ¹⁹ Sakona mismu tun mampilma, "Sakon si Pablo, sakon ud manungbat sidan utang na." Bokona masapula ibagak kan sika un utang nu kan sakon dit nanigammuwan kan

* **1:9** Sat naikanglit sit uduma manuskrito, ...sakon si Pablo nalakayakon, gaputa utdin bagbagan di Griego mabalun un siya'd osa un kaipooyana.

Kristu. ²⁰ Siya'd gapuna sunud ku un pangngaasim ta potgam tun kodawok un ipagapum kan Apu taku. Palagsakonak pay un sunud nu kan Kristu.

²¹ Ot gaputa natalgodak un tuttuwaom sakon, mansulatak kan sika ta tigammuk un ad-adu pay dan kooma napiya nu sadatu'n imbagak.

²² Kan osa pay, mangisagana ka ud si inggawak ta nanam-ok un sungbatan Apudyus danat luwalu yu ot mabalina mangulinak kan dikayu.

Maudi Un Bagbaga

²³ Mampakumusta kan dikayu si Epafras un bulun kun mababalud gapu kan Kristu. ²⁴ Mampakumusta pay da Marcos, Aristarco, Demas kan Lucas un katalibasuwak.

²⁵ Iluwaluk ta kaasiyan dikayu'n losan kan Apu Jesu Kristu.

Sat Sulat Sidat Hebreo

Si Jesus Ud Mangipatigammu Kan Apudyus

¹ Utdit aw-awe, namin-adu un awad impatigammun Apudyus sidat ginapuwan taku un paimbagana utdat propeta na. Ot nadumaduma'n wagas dit nan-iipatigammu na. ² Yoong sinsatunona udidin di al-algaw, sat Anak naon dit nangipatigammu kan ditaku't dat piyaona. Siya si Jesus un pinampaloswa na utdan losana awad situn lubung kan siya'd dinutukana'n maningkuwa utdat losana inggaw. ³ Siya'd mangil-an sit nakaskasdaawa kinangatun Apudyus kan mangipaila utdit kinaapudyus na. Tatakkudogona dan losana awad sidat mannakabalina ugud na. Utdit naabus dit kingwa na dalapnu mada^lusan dat tagu utdat basu^l da, nan-ulin sin langit ot nantupak sit kapon madiwanan Apudyus dalapnu makapan-apu kan siya.

Nangatngatu Din Anak Apudyus Nu Sadan Aanghel

⁴ Kad sidiyon, pinambalin Apudyus dit Anak na un amo nangatngatu nu sadat aanghel ot nadaydayaw pay dit ngadan na un intod na nu sadadit ngadan dat aanghel. ⁵ Ta naida talon nangibagaan Apudyus sidadit aanghel na si kanana'n,

“Anak ku ud sika. Sinsatun ipailaka sakon ud Amam.”

Maid pay nangibagaan Apudyus sidan aanghel si,

“Sakon ud Ama na kan siya'd Anak ku.”

⁶ Utdit daan Apudyus ibaun situn lubung si Jesus un maibilanga pangu'n abeng na kanana'n,

“Masapula mandaydayawa losan dan aanghel ku kan siya.”

⁷ Ot nu maipanggop sidadin aanghel, kanan Apudyus un,

“Sadan aanghel ud babbaun ku ot mabalin ku un mambalinon dida'n bayogbog onnu gilab di apuy.”

⁸ Yoong nu maipanggop sidin Anak na, kanan Apudyus sit naikanglita ugud na un,

“Sanat mangiyapuwam Apudyus ud mannanayuna maid si kigad. Man-apu ka un nalintog sinat mangiyapuwam.

⁹ Piyaom din nalintog ot lawengom din nadadag. Siya'd gapuna'n sakona Apudyus nu am-amoda dayaw kan lagsak dit intod ku kan sika nu sat intod ku utdadit bu^lun nu.”

¹⁰ Kinnana na pay sit Anak na un,

“Utdit laplapu na, sika Apu dit namaloswa uttun pita kan sadan losana maila'd langit. ¹¹ Ot losan datuwa pinaloswam mangkigad da un kama't baduta dumadaan yoong sika, mannanayun ka si inggaingga.

¹² Awad timpu'n sukatam datun losana pinaloswam un kama ka si manlukut si kagoy onnu mangkaan si dadaana badut. Yoong adi kan talon maobos kan maid kigad di mataguwam.”

¹³ Padana'n naida talon nangibagaan Apudyus sidat aanghel si kama't tu,

“Mantupak ka uttun kapon madiwanan ku inggana't ipaabak ku kan sika danat kabusu^l nu.”

¹⁴ Ot singngadanon dit koon dat aanghel nu? Dida dat manselbelbi kan Apudyus un babbaun na un umoy tumu^lung sidadit taguwona.

2

San Nakaskasdaawa Managuwan Apudyus Kan Ditaku

¹ Utdi, gaputa kama't di dit kinangatun Apu Jesu Kristu, masapula amo ipapasnok taku dadit dingngol taku'n katuttuwaan dalapnu adi taku matalak. ² Ta sadat lintog Apudyus un impatigammun dadit aanghel kan Moses, napatalgodan dit kinatuttuwa da ot singngadan na mana adi nanuttuwa naitod dit kustu'n dusa na. ³ Nu kama't di, inon dit man-ilisi taku utdit mandusaan Apudyus nu adi taku ikaskasu din nakaskasdaawa managuwana kan ditaku nu? Si Apu taku'n Jesu Kristu un mismu ud ummuna'n nangipatigammu utdit maipanggop sit managuwana kan ditaku. Sadadit nakagngol kan siya dida ud nangipanoknok kan ditaku un tuttuwa. ⁴ Ot dinog-an pay Apudyus un pinanoknokan sidit nangkokwaana utdan nakaskasdaawa mangilasinan kan nadumaduma'n am-amug. Initdana pay dida't lainga painwalas na kan Ispiritu Santu un maiyannatup payon sit piyaona.

Si Jesu Kristu Din Managu Kan Ditaku

⁵ Sadit bagu'n lubunga ug-ugudon mi un maisukat situn madama'n lubung, bokona aanghel nu adi tagu dat pinilin Apudyus un mangiyapu. ⁶ Ta awad paingkanlit Apudyus sidita kanana'n, "Apudyus, singngadan kad dat tagu un sigagasmok ka kan dida? Singngadan da kad ta ay-ayyuwanam dida? ⁷ Pinambalin nu dida'n nadobdoba nu sadat aanghel si sin-akitana timpu ot initdam dida si nakaskasdaawa kinangatu kan kinadayaw. ⁸ Painyapum kan dida dan losana awad."* Satuwa imbagan Apudyus, maid adin dan tagu iyapuwan ot nalawaga naida talon nalassig. Yoong sinsatun naid man-an payyan mangil-ana iyapuwan di tagu dan losana awad. ⁹ Yoong tigammu taku dit maipanggop kan Jesu Kristu un nambalin si nadobdoba nu sadat aanghel si sin-akitana timpu, dalapnu matoya maisalit kan ditaku'n tagu. Nakwa tu gapu't dit kaasim Apudyus kan ditaku. Ot gapu't dit nampaligatana kan natoyana naitdan si nakaskasdaawa kinangatu kan dayaw. ¹⁰ Lumbonga talon dit kingwan Apudyus, un siya'd namaloswa kan mangaamban sidan losana banag sidit impalubus na un mapaligatan si Jesus. Ta maipagapu utdit kingwana, aduadu'n tagu dat naibilanga anak na ot mailak-am da utdit nakaskasdaawa kinabalbalu na. Ot sadiya napaligatan Jesu Kristu, nambanag un maid mangkulangana'n mangipangat kan ditaku't din mataguwan taku't inggaingga.

¹¹ Si Jesus ud nanalus kan ditaku utdat basul taku. Ot ditaku un dinalusana kan siya un nanalus, os-ossaan dit Ama taku. Siya'd gapuna'n adina mabain si Jesus un mangibaga un susunud na ditaku. ¹² Kinnanana kan Apudyus un, "Ipatigammuk sika utdan susunud ku ot idayaw ku sika utdan losana am-mung."

¹³ Kinnanana pay un, "Mantalgodak kan siya." Ot kanana payyan un, "Antuwak sidadit anak Apudyus un intalgod na kan sakon."

¹⁴ Ot gaputa tagu kan matoy taku'n aanak Apudyus un ug-ugudona, nambalin pay si Jesus un tagu dalapnu maipada kan ditaku. Kingwa na tu dalapnu utdit matoyana kan umungalana abakona si Satanas un manligwatan di matoyan kan maisinaan di tagu kan Apudyus. ¹⁵ Ot gapu't tuwa kingwa na winayaana dat losana tagu un kama dat puyung kigad si naitaguwan da maigapu utdit kimut da un matoy. ¹⁶ Nalawag un bokona sadat aanghel dit tultulungana nu adi ditaku'n maibilanga kaganakan Abraham. ¹⁷ Siyadi dit gapuna un masapula nambalin si Jesus un tagu dalapnu talona maipada kan ditaku'n susunud na. Kadon, nambalina nakaasi kan matalgodana

* **2:8** Salmo 8:4-6.

Kangattuwana padi un manselselbi kan Apudyus ta indatun na dit long-ag na dalapnu mapakawan dat basul taku. ¹⁸ Sinsadinon, gaputa napadasana'd nanligat kan sinugsugan Satanas, mabalin na un tulungan dat padpadason Satanas.

3

Nangatngatu Si Jesus Nu Si Moses

¹ Siya'd gapuna susunuda manuttuwa'n pinilin Apudyus, dikayu un naidagamung sidan inayagana un tagu na, somsomkon yu ut Jesus. Ta nu maipanggop situn pammati taku, siya dit imbaun ud Apudyus kan siya'd Kangattuwana padi taku. ² Napudnu si Jesus kan Apudyus un nanutuk kan siya, kama't dit kinapudnun Moses un nangipangpangat sidat tagun Apudyus. ³ Yoong ulay nu nadayaw un tagu si Moses, maibilang si Jesus un amo nadayaw nu siya. Padan din mangwa't boloy un amo nadayaw dit tagu un nangwa nu sat boloy. ⁴ Tuttuwa'n kada boloy awad tagu si nangwa, yoong si Apudyus dit nangwa utdan lossalossan. ⁵ Si Moses baba-unon Apudyus un napudnu'n nanselselbi utdat tagun Apudyus. Ot imbagana dat maipanggop sidat daan payyan Apudyus impatigammu kan dida't dit. ⁶ Yoong si Jesu Kristu bokona baba-unon Apudyus ta Anak na un napudnu'n mangayyuwan sidan tagu na. Ot ditaku dat tagun Apudyus nu mantultuluy taku'n natalgod kan natulod un manguuway sidan namnamaon taku un itdona.

Sat Man-illongan Un Itdon Apudyus

⁷ Kad sidi, masapula unudon taku dit paingkanglit Ispiritu Santu un kanana'n,

“Sinsatun, nu donglon yu nat ibagbagan Apudyus, ⁸ adi kayu mansukil un padan dadit ginnapuwan yu un sinalungasing da si Apudyus sidit timpu un namadpadasan da utdit kaanus na utdit igawa maid amo taguna. ⁹ Inggaw kanan Apudyus maipanggop kan dida un, Pinadpadasak kampay ulay nu inila da dadit am-amuga kingwak si unog di opata pulu'n dagun. ¹⁰ Siya'd gapuna'n summulagak sidadi un tagu ot kinnanak un, ‘Kanayuna sadan bokobokon dan uunnudon datuwa tagu un bokona sat piyaok dit tungpalon da.’ ¹¹ Summulagak kan dida ot insapatak un adika talon palnokon dida utdit insaganaka iillongan.”

¹² Ot siyadi dit gapuna susunud un, man-annad kayu dalapnu maid osa kan dikayu ut mansomsomok si nadadag un adi manuttuwa kan Apudyus un siya'd manggapuwan yu un umadayuwan kan siya un matatagu.

¹³ Mambibinnaga kayuwota inalga-algaw aginggana't awad algaw yu, dalapnu maid maallilawa mambasul si gapun di sumukilan nat somsomok yu. ¹⁴ Ta nu itultuluy taku dit kinatalgod taku't dit damudamu inggana't mandinonya na, mantultuluy pay din maiyossaan taku kan Kristu. ¹⁵ Siya'd gapuna'n masapula sosomkon taku dit paingkanglit Apudyus un kanana'n,

“Sinsatun, nu donglon yu nat ugud Apudyus adi kayu mansukila kama't dit kingwan dat ginnapuwan yu un sinalungasing da si Apudyus.”

¹⁶ Ta singngadan kad dat nakagngol sidit imbagana Apudyus yoong nansukil da? Bokon kad sidat aappu taku'n impangatan Moses un lummaksun sidin Egipto? ¹⁷ Ot ngadan kad dat nakasulagan Apudyus si unog di opata pulu'n dagun? Bokon kad sidat tagu'n nambasbasul ot natoy da utdit igawa maid tagtagguwan? ¹⁸ Ot singngadan kad dat nangisapataan Apudyus un adina'n talon palnokon sit iillongana insagana na? Bokon kad sidat nansukil kan siya? ¹⁹ Kad sidiyon, kaawatana adida nakalnok sidit iillongana insaganan Apudyus gaputa adida tinuttuwa dit imbagana.

4

¹ Ot sinsadin ta sissiya payyan dit sapatana't tun satun, talona man-amamma taku dalapnu maid osa si adi makalnok sidiya iillongan. ² Ta nagngol taku dit Nabalun Damag un maipanggop situ un iillongan kama pay sidadit aappu taku utdit aw-awe. Yoong ulay nu nagngol da, bokona nangitod si nangkapiyaan da gaputa adida tinuttuwa. ³ Ditaku'n manuttuwa'l lawa dat mabalina makalnok sidiya iillongan ta sadat adi manuttuwa, kanan Apudyus un,

“Insapatak sidit sulag ku un talona adik palnokon dida't dit iillongana insaganak.”

Satu un iillongan un insagana na nakwaon manipud kampay sidit nanga-waana uttun lubung. ⁴ Ta awad naikanglita ugud na maipanggop sit maikapitu'n al-gaw sidit namaloswaana't tun pita un kanana'n, “Sit maikapitu'n al-gaw nan-illong si Apudyus sidit naabus dat losana kingwa na.”* ⁵ Ot ibagak payyan dit kinnanapudyus maipanggop sidadit ginnapuwan taku'n adi nanuttuwa un kanana'n, “Talona adik palnokon dida utdit iillongana insaganak.” ⁶ Utdi, kaawatan un adida nakalnok dat ummuna'n nakagngol sit damag maipanggop sidiya iillongan gapu't dit adida nanuttuwaan. Yoong ulay nu kama't di, awad da ud udum un makalnok. ⁷ Isunga nangikoddong payyan si Apudyus si sabali'n timpu ot sinsatun diya timpu. Maabus man piga'n dagun manipud sit adida nanuttuwaan, paingkanglit Apudyus kan David dit naibagakon kanad un,

“Sinsatun, nu donglon yu nat ugud Apudyus adi kayu mansukil.”

⁸ Bokona sadit ili un nangipuyutan Josue utdat ginnapuwan taku dit ugudona'n iillongan. Ta nu siya, adinon Apudyus nangibaga't maipanggop si sabali un timpu. ⁹ Siya'd manigammuwan taku'n awad timpu'n umillongan dat tagun Apudyus kama't dit nan-illongan Apudyus sidit maikapitu'n al-gaw. ¹⁰ Ta singngadan na mana tagu dit lumnoka makailong kan Apudyus, man-illong pay sidadit talibasun na un kama't dit kingwan Apudyus sidit magangput naon dat kingwa na. ¹¹ Siya'd gapuna'n koon taku dit kaboolan taku'n makalnok sidi un iillongan un naid ulay osa kan ditaku si adi tumuttuwa kan Apudyus un kama't dit kingwan dat kaganakan Israel un siya'd adida nakalnokan.

¹² Ta sat ugud Apudyus matatagu kan mannakabalin. Natadtadom nu sanat duwa't ngalaba ispada ta silputana nat tung-al aginggana't dit ulong na. Makalnok pay sin somsomok kan kadogwa kan kaboolana un usigon dat laweng kan napiya'n somsomok di tagu kan sadat panggop kan piyaon da. ¹³ Maid mailingod kan Apudyus ta iillana dan losana paloswa kan tigammu na dan losana maipanggop kan ditaku. Ot sungbatan taku't din atubang na dat losana kingkingwa taku.

Si Jesus Dit Kangattuwana Padi Taku

¹⁴ Si Jesus un Anak Apudyus, siya'd nadayawa kangattuwana padi taku un kaysan sit kustu'n igaw Apudyus sin langit. Siya'd gapuna'n adi taku'n talon lumipsut situn pammati un ibagbaga taku. ¹⁵ Ta satu un kangattuwana padi taku maawatana datun kinakapsut taku ta siya un mismu, napadasana dan losana sugug un kama pay kan ditaku yoong adina nambasul. ¹⁶ Siya'd gapuna'n masapula natalgod taku un umadani kan Apudyus un nakaasi ta kodawon taku'n kaasiyan kan salakana ditaku nu timpuna un masapul taku.

* 4:4 Gen. 2:2.

5

¹ Sat kangattuwana padin di Judio, mapili utdan bulun na ot siya'd madutukana mangisikad kan dida't din atubang Apudyus. Siya'd mangidatun sidan itdon dan tagu kan Apudyus kan sidat ayama maidatun dalapnu mapakawan da utdat basul da. ² Ot satu un kangattuwana padi makaawat sidadit mailladu maipagapu't dit kinakulang di tigammu da ta tagu'l lawa'n awad pay mangkulangana. ³ Siya'd gapuna un, nu mandatun masapul un bokona lawa'n gapu't dat basul dat tagu nu adi gapu pay sidit basul na. ⁴ Maid manutuk sit long-ag na pay lawana mambalin si kangattuwana padi nu adi si Apudyus ullawa ud mabalina manutuk un kama't dit nanutukana kan Aaron.

⁵ Padana pay kan Kristu un bokona pinadayawana pay lawan dit long-ag na dalapnu mambalin si kangattuwana padi nu adi dinutukan Apudyus. Ot kanan Apudyus kan siya un,

“Sika ud Anak ku. Sinsatuna algaw ipailaka sakon ud Amam.”

⁶ Awad pay dit nangibagaan Apudyus kan Jesus un kanana'n,

“Padi ka ut inggaingga kama't dit kinapadin Melkisedec.”

⁷ Utdit ininggawan Jesus situn pita nanluwalu ot indakol na dit ginga na kan inyibil na un dit nangkodaw kan Apudyus udsi mataguwana kan katoy gaputa tigammu na un mannakabalin. Ot dingngol Apudyus gaputa nampakumbaba kan nantungpal. ⁸ Ulay nu Anak Apudyus, inadal na dit mantungpal kan Apudyus sidadit nampalpaligatana. ⁹ Ot magangput na mana matungpal dat losana impakwan Apudyus kan siya, nambalina siya'd gapuwanan dit maid kigada mataguwan dat losana tagu'n manuttuwa kan siya. ¹⁰ Siya'd dinutukan Apudyus un kangattuwana padi un kama't dit kinapadin Melkisedec.

Pammagbaga Utdin Adi Suminaan

¹¹ Adu payyan datun ibaga mi maipanggop situ un naugud mi yoong nasigaba ipakaawat kan dikayu ta adi kayu makaaw-awat. ¹² Nabayag kayu un namati ot lobbong na un dikayuwon ud mangitududu utdan udum. Yoong bokon ta masapul yu payyan nat sabali un mangisu lu kan dikayu utdat nalasu'n maawatana ugud Apudyus un naitududuwon kan dikayu utdit luglugi na payyan. Kama kayu payyan si abenga sumusususu kan adi makakotkot si nabolanga makan. ¹³ Singngadan na mana tagu nat sumusususu, abeng payyan ot adina payyan mailasin din kustu kan nalintog. ¹⁴ Yoong sanat tagu un makakotkot si nabolanga makan, naotongon. Padan dan nabilog si pammati un naadal daona usalon dat somsomok da un mangilasin sit napiya utdit nadadag.

6

¹ Isunga, adi takuwon uliulinon un adalon danat tududu'n nalasu un maawatan maipanggop kan Kristu. Adalon takuwot danat nadalom un tududu un mampabilog situn pammati taku. Adi takuwon uliulinon un adalon danat ummuna'n tududu un nanlugiyan di pammati taku un kama't dan: man-awidan taku dadit kokkoon taku un maid selbi na ot manuttuwa taku kan Apudyus. ² Adi takuwon uliulinona adalon dan maipanggop si bunyag, san mangipatayan sin ima't din ulun din bulun nu iluwaluwan, san mampaungan Apudyus sidan tagu un natoy kan san man-ukuman Apudyus sidan tagu un maid si kigad. ³ Adalon takuwot dadin nadalom un tududu'n mampabilog situn pammati taku nu ipalubus Apudyus.

⁴ Ta sadan namati un man-awidan da dit pammati da kan Jesu Kristu, adidaon mabalina maawis umana mambabawi gaputa naabusona linawagan Apudyus dit somsomok da ot napadasan daona linak-am dit ligalun Apudyus kan napadasan daona naawat dit Ispiritu Santu utdin mataguwan da. ⁵ Natigammuwan daon dit kinabalun dit ugud Apudyus kan nagikna daon dit pannakabalin Apudyus un maipaila uman situn dumoldola timpu. ⁶ Nu nan-awidan da dit pammati da, adina mabalin un maawis da un mangibabawi't dat basul da uman ta gapu't dan kokkoon da, kama nu ilansa da uman si Jesus un Anak Apudyus kan ibabbain da utdat kaaduwun.

⁷ Sadanata tagu maiyalig da si pita. Nu san pita un maudaudanan na nalaba nat tumubu un mulmula un manselbi'n mangkapiyaan din makinpita, bindisyunan Apudyus diya pita. ⁸ Yoong nu kalenuk kan bollat nat tumubu, maid selbi na un pita ot maid ayana'n dusaon Apudyus ta sobgona.

⁹ Yoong ulay nu kama't di din imbagak kan dikayu'n napotoga susunud, maid duwaduwak kan dikayu'n koon yu dit nabalun un siya'd maiyannatup un koon dat tinagun Apudyus. ¹⁰ Ta nalintog si Apudyus ot bokona liuwana dadit nabalun un kingkingwa yu kan sat mampipiya yu maipagapu kan siya un impaila yu utdit mantutulung yu utdat pada yu un manuttuwa un itultuluy yu inggana't tun satun. ¹¹ Sad talona kalikagumak, ipapasnok nat kada osa kan dikayu'n mannamnama kan Apudyus inggana't magun-ud yu un losan dat nanam-on yu. ¹² Ta nu sad koon yu di, bokona sumadut kayu nu adi kumama kayu utdat udum un gapu't dit manuttuwaan da kan kinaanus da, awaton da dit insapatan Apudyus.

Tungpalon Apudyus Dit Insapata Na

¹³ Utdit nansapataan Apudyus kan Abraham insapatana un tungpalon na dit imbaga na. Ot gaputa naid nangatngatu nu siya, inusal na dit ngadanna un nansapata. ¹⁴ Ot kingwanana un, "Isapataka bindisyunak sika kan paaduwok dan kaganakam."

¹⁵ Ot gaputa inan-anusan Abraham inuuway, natungpal dit insapatan Apudyus kan siya.

¹⁶ Nu sapataan nat osa'n tagu dit kinatuttuwan dat ibagbagana, mansapatan usalona dit ngadan di tagu'n nangatngatu nu siya kad maaliglu dit mansisinnungbatan da.

¹⁷ Padana pay un sinapataan Apudyus dit imbaga na gaputa piyaona'n ipaila utdadit losana umawat sidat imbaga na un adina'n talon maobos dit somsomok na. ¹⁸ Kingwa na di dalapnu ditaku'n nangkamang kan siya amo mapabilog tun somsomok taku'n mangipapasnok un mannamnama't dat imbaga na. Onta antu datun duwa'n kingwa na un adi mabalina maobos ta nanga-am an si nantuliyun Apudyus. ¹⁹ Satu un namnama siya'd mangibakod situn mataguwan taku ta maid duwaduwa na un matungpal. Gapu't tuwa namnama taku, kama taku't nakalnok sit kustu'n igaw Apudyus un kama't din linumnokan di kangattuwana padi utdin Kasasantuwana kuwaltun di timplu un nasal-inan si koltina. ²⁰ Ummuna un kaysan si Jesus sidi, dalapnu siya'd mangibagi kan ditaku ta siya'd nambalina kangattuwana padi ut inggaingga un kama't dit kinapadin Melkisedec.

7

Sat Kinapadin Melkisedec

¹⁻² Satu un Melkisedec, ali ud Salem kan padi un nanselbi kan Apudyus un kangattuwan. San piyaona un ugudon din ngadan un Melkisedec, alin di kinalintog ot sat piyaona paya ugudon din saad na, alin di kappiya gaputa

san piyaona'n ugudon din Salem, kapiya. Utdit mangulinanon Abraham un nanligwat sit gugubbatana namatoyana utdat opata ali kan dat buyut da,* inabat Melkisedec ot binindisyunana. Ot intod Abraham kan siya dit ingkapulun dat losana sinamsam da. ³ Si Melkisedec, naid nauguda ama na, ina na, onnu ginnapuwana. Naid pay nauguda naiyabengana kan natoyana. Ot maipangkama't din Anak Apudyus ta mantultuluya padi si inggaingga.

⁴ Ilan yu tun kinangatun Melkisedec. Intod Abraham un nadayawa puun taku'n Judio kan siya dit ingkapulun dat sinamsam da utdit gubat. ⁵ Awad lintog di Judio un sadat kaganakan Levi un nambalin si padi, dida'd awad si kalobbongana mangala utdit ingkapulun dit apit dat bulun da ulay nu kaganakan Abraham dida'l losan. ⁶ Yoong si Melkisedec un bokona kaganakan Levi, siya'd nangitdan Abraham sit ingkapulun dat sinamsam da. Ot binindisyunana't Abraham un nangisapataan Apudyus sidan sapata na.

⁷ Tigammu taku'l losan un sat mamindisyun, nangatngatu nu sadit bindisyunana. ⁸ Sadan kaganakan Levi un nangit-itdan dat tagu't dat ingkapulu da, tagu da'l losana matoy. ⁹ Ulay nu sada Levi kan dat kaganakana dit nangit-itdan dat tagu't dat ingkapulu da, mabalin pay un kanan taku'n nangtod daon sit ingkapulu da kan Melkisedec sidit nangitdan Abraham sit ingkapulun dat sinamsam da utdit gubat. ¹⁰ Onta ulay nu adina payyan naiyabeng si Levi utdit nangabatan Melkisedec kan Abraham, naibilanga ininggawon sit long-ag Abraham ta si Abraham dit ginnapuwana.

¹¹ Intod Apudyus dat lintog na utdat kaganakan Israel maibasal sit nandutukana't dat ganak Levi un papadi ta dida'd mangipatungpal sidat datdatun un naibilin. Ot nu nagun-ud okyan dat tagu dit kinalintog gapu't dat datun dat papadi, adina masapul okyana nangibaun si Apudyus si sabali'n padi. Sadi un padi, maipada dit kinapAdina kan Melkisedec un bokon sit kinapadin Aaron un kaganakan Levi. ¹² Ot nu nasukatan dit kinapadin dit padi, lobbong na un masukatan pay dit lintog. ¹³ Si Apu taku'n Jesu Kristu tun mauguda naisukata padi. Nanligwat si sabali'n puli ot naid kabagiyana un nanselbi ut kinapadi. ¹⁴ Tigammun di losana naiyabeng si Apu taku utdat kaganakan Juda. Ot naid imbagan Moses ut maipanggop situ un ganak sidit nambagbagaana't maipanggop sidadit papadi.

Naiduma Un Padi Un Padan Melkisedec

¹⁵ Ot nalawlawag pay un maawatan dit naidumaan dit kinapadin Jesu Kristu gaputa maipada't dit kinapadin Melkisedec. ¹⁶ Bokona nampadi maipagapu't lintoga maipanggop si pulin di tagu nu adi nambalin si padi gapu't dit pannakabalin dit mataguwan un maid kigad na. ¹⁷ Ta kanan dit naikanglita ugud Apudyus un, "Padi ka si inggaingga un kama't dit kinapadin Melkisedec."

¹⁸ Kad sidiyon, nasukatan dit dadaana lintog ta nakapsut kan naid selbi na. ¹⁹ Adina kaboolana mambalinon dat tagu un maid mangkulangan da. Yoong sinsatun awad nabalbalu'n namnama taku, ta gapu kan Kristu mabalin taku'n umadani kan Apudyus. ²⁰⁻²¹ San osa payyana mangil-an un naiduma dit kinapadin Jesu Kristu, sat insapatan Apudyus maipanggop sit kinapAdina un kanana'n,

"Sakon un Apu insapatak ot naid maobosan ditu'n somsomok ku: 'Padi ka si inggaingga.'"

Ta sat nampadiyan dat udum naid ud insapatana ut kama't tu. ²² Maipagapu't tuwa sapatan Apudyus, si Jesus ud mangisikad sit matungpalan dit bagu kan amo nabalbalu un tulag.

* 7:1-2 Gen. 14:17-20.

²³ Antu da payyan uduma naidumaana. Adu dan nasongsongwata nam-padi gaputa mangkigad dit kinapadi da nu matoy da. ²⁴ Yoong si Jesus adina matoy ot mantultuluy dit kinapAdina si inggaingga. ²⁵ Kadya kaboolana't inggaingga un taguwon dan losana tagu'n umadani kan Apudyus gapu't dit pammati da kan siya, ta matatagu't inggaingga un mangikakkaasi kan ditaku utdin atubang Apudyus.

²⁶ Siya'd gapuna un si Jesu Kristu dit maibagaya kangattuwana padi taku gaputa nasantuwan kan talona naid napabalawana onnu basul na, bokona kama kan ditaku'n gumabasula tagu. Kaysan langit ot naitdan si nangatu'n saad un maid maipadaana. ²⁷ Bokona kama't dat uduma kangattuwana padi si Jesu Kristu ta adina masapula mandatun si inalga-algaw gapu utdit basul na asi mandatun gapu't dat basul dat tagu. Ta si Jesus, namingpingsana nandatun sidit nangidatunana't dit long-ag na un siya'd ummanaya bayad dat losana basul di tagu si inggaingga. ²⁸ Nu maibasal sit lintog Moses, sadat madutukana kangattuwana padi, tagu da'l lawa un awad mangkulangan da. Yoong nu maibasal sit insapatan Apudyus un naudi nu sadit lintog, sadit Anak na dit nadutukana kangattuwana padi un talona naid mangkulangana si inggaingga.

8

Si Jesus Ud Kangattuwana Padin Dit Bagu Un Tulag

¹ Satu tun piyaon mi'n maawatan yu utdan ibagbaga mi kan dikayu. Awad kangattuwana padi taku'n mantutupak sin kapon madiwanan dit tutupakan Apudyus un Kangattuwan ud langit. ² Manselselbi un kangattuwana padi utdin kustu'n igaw Apudyus un bokon sidit tulda un binangun di tagu't dit.

³ Sat kada kangattuwana padi madutukan un mangidatun sidan itdon dan tagu kan Apudyus kan uduma kalasin di maidatun. Siya'd gapuna un si Kristu masapul paya awad idatun na. ⁴ Nu iniingaw si Jesus situn pita bokonon un mampadi ta awadon dadit papadi un man-idatun sigun sit lintog. ⁵ Sat talibasud un papadi kama nu angngingiwun un mangilan sidit kustu'n awad sin langit. Kama kan Moses sidit dandani na un ilugi un bangunon dit tulda, imbilin Apudyus kan siya un, "Ilama usti. Am-ammaama padaon nat losana kokwa na dalapnu makwam un losan dat naipaila kan sika utdin bateled." ⁶ Yoong sat naitod kan Jesus un talibasud nangatngatu nu sadit talibasun dadit ummuna'n papadi. Padana pay un sat bagu'n tulag Apudyus sidan tagu un nambalin maipagapu kan Kristu, nabalbalu nu sadit dadaana tulag gaputa insapatan Apudyus un nabalbalu dat itdona sidan tagu. ⁷ Ta nu maid okyan nangkulangan dit ummuna'n tulag, bokona nasukatan. ⁸ Yoong indasan Apudyus un awad nangkulangan dat tagu kan sadit tulag isunga kanana utdit un,

"Dumtong nat al-algaw un mangwaak si bagu'n tulag sidan kaganakan Israel kan sidan kaganakan Juda.

⁹ Satun bagu un tulag, bokona kama't dit ummuna'n intulag ku utdat aappu da utdit impuyut ku dida'n inam-ammaana lummaksun sin Egipto. Ta adida intultuluya tinungpal dadit intulag ku ot siya'd namaybay-ak kan dida.

¹⁰ Siyatu din bagu'n tulag ku utdan kaganakan Israel nu dumatong dit timpu na. Imulak dadin linlintog ku utdan somsomok da ot bigbigon da ud sakona Apudyus da kan dida ud taguk.

- ¹¹ Bokona masapula tutuduwan da dat susunud kan kailiyan da dalapnu tigammuwon da ud sakona Apudyus, gaputa manipud kadobaan inggana't kangattuwan tigammuwakon kan dida un losan.
- ¹² Kaasiyak dida ot adikon sosomkon dat nadadaga kingkingwa da kan pakawanok dadit basbasul da," kanan Apudyus.
- ¹³ Sat nangibagaan Apudyus maipanggop sit bagu'n tulag, imbilang na un dadaanon dit ummuna un tulag ot adina mambayag mammaidan un padan dat losana banag nu dumadaan.

9

Sadit Dadaan Kan Sat Bagu Un Mandaydayawan

¹ Sadit ummuna'n intulag Apudyus sidat tagu na, inggaw da ud bilbilin maipanggop sit mandadayaw da kan inggaw pay dit tulda un kingwa da un mandaydayawan da uttun pita. ² Sadiya tulda, nagogwa ta inggaw koltina't dit gawa na. Sadit dupalan un kuwaltu siya dit mauguda Nasantuwana Kuwaltu un siya'd inggawan dit silaw kan lamesaana naipatayan dit tinapaya maidatun kan Apudyus. ³ Sadit awid dit koltina, siya dit maikagwa'n kuwaltu un mauguda Kasasantuwana Kuwaltu. ⁴ Awad da ud alikam situ un sadit altar un nasamulan si bulawan un sosobgan di insensu kan sadit lakasa'n nasamulan si bulawan un ngadnon da ut lakasan di tulag. Sadiya lakasa, siya'd naiggaan dit bulawana banga un inggawan dit manna, sadit summimita sul kud Aaron kan sadat duwa'n topak di batu un naikanglitan dadit simpulu'n bilin Apudyus. ⁵ Sat labaw didiya lakasa awad da ud napayakana paloswa'n mauguda kerubim un mangipaila't dit kinaawad Apudyus sidiya lakasa. Nabikyad dat payak da ot natudungan dit igawa mapakawanan dat basbasul. Yoong bokona sinsatun ud mailawlawagan datuwa banag.

⁶ Kama't tu dit naulnusan dat alikam dit tulda un nandaydayawan da. Inalgawa sad longkon dadit papadi dit madupalan un kuwaltu dalapnu koon da dat kalobbongan da un koko-on. ⁷ Yoong nu sadit nangindaloma kuwaltu, sadit kangattuwana padi ullawa'd makalnok si mamingsan sit sindagunan. Adina pay makalnok nu maid alana si dala un idatun na kan Apudyus gapu't dat basul na kan dat basul dadit tagu. ⁸ Gapu't tuwa mauunnud sidit, nalawaga ipatpatigammun Ispiritu Santu un inggana't mauussal payyan dit tulda un mandaydayawan da utdit, adina mabalin un makalnok dat tagu't dit Kasasantuwana Kuwaltu'n kawadan Apudyus. ⁹ Awad kaipooyan dit uttun madama'n timpu. Kaipooyana un losan dat ayam kan uduma datun dat nanaydayaw kan Apudyus, bokona inumdasa nanalus sit somsomok da maipanggop sidat basul da. ¹⁰ Ta sadat datun da maipooy ullawa't madalusan dat basul da maipagapu't makan, mainum, kan udum paya madalusan da. Maipanggop da'l lawa si madalusan di long-aga impatungpal Apudyus agingga't pinabagu na dat linlintog.

¹¹ Yoong sinsatun, si Kristu un kangattuwana padi taku'd nangidatong sidat napiya'n banaga laklak-amon taku. Manselselbi'n padi utdin gattoka igaw Apudyus un amo napotpotog kan amo napiyiya nu sadit Kasasantuwana Kuwaltun dit tulda't dit. Onta bokona kingwan di tagu onnu nakwa uttun pita. ¹² Nilumnok si Kristu utdit gattoka Nasantuwana Igaw Apudyus un namingpingsana naid pigwapigwana. Ot bokona sat dalan di kalding kan dalan di ubbun baka dit indallay na un datun, nu adi sadit mismu'n dalana. Kad tinungpal naon dit masapula makwa dalapnu mapawayaan taku

si inggaingga. ¹³ Utdit, mada_lusan dat tagu'n maibilanga naisaw utdit man-
iilan Apudyus nu walsiyan padi dida't dalan di kalding, dalan di ubbun baka
kan gabun di nasgoba baka dalapnu maibilang da umana nadalus. ¹⁴ Utdi, nu
mabalin dadi un makadalus, ad-adu dit nakwaan dit dalan Jesu Kristu. Ta si
Kristu un naid pulus napabalawana, indatun na dit long-ag na kan Apudyus
gapu't dit salak Ispiritu Santu un maid matoyana, dalapnu sat dala na dit
manalus situn kasomsomkan taku'n naisaw maipagapu't dan kingkingwa
taku'n maid selselbina. Kadon, mabalin takuwona manselbi kan Apudyus
un matatagu.

¹⁵ Ot maipagapu utdiya kingwan Jesus, nambalin dit bagu'n tulag dalapnu
sadat losana pinilin Apudyus un tagu na maawat da dit mannanayuna
bindisyun un insapata na. Ta maipagapu't dit natoyana nawayawayaan da
utdat basul da utdit timpun dit dadaana tulag.

¹⁶ Nu mangwa nat osa'n tagu si kasulatan maipanggop sidan ipatawid na,
adina mabalin un manggogogwa dadit manawid inggana si awad manigam-
muwan un natoyon dit mangipatawid. ¹⁷ Sadi un kasulatan asina'l lawa
maipatungpal nu matoy dit singkuwa. Naid anuanu na nu matataguwan
payyan dit tagu'n singkuwa't dat maipatawid. ¹⁸ Padana't dit dadaana tulag,
nausal dit dala un nangipapiddot sidit tulag. ¹⁹ Kama't dit kingwan Moses
utdit impatigammu na dadit bilbilin dat lintog Apudyus sidadit tagu, nangala
si dalan di ubbun baka kan dalan di kalding ot dinanumana. Nangala't
sangan di kayu'n hisop un siya'd nangitakodana't dit nadulawa luput un
dudut di kannelu asina insawsaw sit dala un siya'd nanwalsi na utdit iblu
un naikanglitan dadit lintog kan sadadit losana tagu'n awad sisi. ²⁰ Ot sat
manwalsiyana kanana un, "Satu un dala dit mampapiddot sidit tulaga imbilin
Apudyus un unudon yu." ²¹ Padana pay un winalsiyan Moses si dala dit tulda
kan sat uduma mausala mandaydayaw. ²² Katuttuwaana, sigun sit lintog
istay ta losana banag masapula awad dala ut maidatun dalapnu maibilang da
un nadalus sidin man-iilan Apudyus. Adina pay mabalina mapakawan nat
osa'n tagu utdat basul na nu maid dala si maidatun.

Madalusan Dat Basul Maipagapu't Nangidatunan Kristu Utdit Long-ag Na

²³ Kama't di dit madalusan dat losana usal sit tulda un sadatu un usal
awaawata lawa'n dan awad langit. Yoong sadadit losana awad sin langit
masapul da dit napotpotoga maidatun. ²⁴ Bokona nilumnok si Kristu utdit
Kasasantuwana Kuwaltu'n kingwan di tagu kan awaawata lawa'n dit tut-
tuwa un igaw, nu adi nilumnok langit un siya'd gattoka igaw Apudyus. Siya'd
inggawana't tun satuna mangibagi kan ditaku utdin atubang Apudyus. ²⁵ Si
Kristu, bokona namin-adu'n indatun na dit dala na un kama't dit kangat-
tuwana padi utdit un dinaguna lumnok sidit Kasasantuwana Kuwaltu'n
mangidatun sidadit dalan di ayam. ²⁶ Ta nu dinagun un idatun na dit dala
na, mamin-adu okyana nampalpaligat manipud sit nakwaan ditu'n lubang.
Yoong bokona kama't di ta sat tuttuwa, namingsana lawa'n inummoy si
Kristu uttun pita uttun udidin di al-algaw, dalapnu kaanona dit basul sidit
nangidatunana't dit mismu'n long-ag na. ²⁷ Ta naikoddonga mamingsana
lawa'n matoy nat tagu ot maabus kad ukumon Apudyus. ²⁸ Padana un si
Kristu namingsana lawa'n naidatun un nanagapal sidat basul dat losana
tagu. Dumatong uman yoong bokonona gapu utdat basul nu adi dalapnu
taguwona dat manguuway kan siya.

10

Sat Kinapotog Dit Datun Kristu

¹ Sadat linlintoga naitod sidadit Judio, angngingiwana lawa'n dadin nabalu'n banaga dumatong un bokona siya dat tuttuwa. Siya'd gapuna un bokona inumdas dat indatdatun dat tagu kan Apudyus si kadagundagun ta adina nabalinan un pinambalin dat tagu un maid si mangkulangan. ² Ta nu inumdas okyana nanalus kan dida, inggongda da okyanon dit mandatun kan adidaon somsomkon dadit basbasul da. ³ Yoong sat kinatuttuwana, sadat datun si kadagundagun dat mangipagasmok kan dida't dat basul da. ⁴ Ta adina un talon dit dalan di kalding kan baka mabalinana makaan dit basul. ⁵ Ot siya'd gapuna un sidit dandani'n umoy si Kristu uttun lubung kinnanana kan Apudyus un,

“Bokona sadat ayama mapatoy kan udum paya datun dat piyaom nu adi insaganam tun long-ag ku un maidatun. ⁶ Bokona sadat datuna masgob kan sadadit uduma datun un maipooy si basul dat masomam. ⁷ Ot siya'd gapuna un kinnanak un, ‘Antuwak Apu un mangwa utdan piyaom,’ un siya'd naikanglit sit iblun di lintog maipanggop kan sakon.”*

⁸ Somsomkon taku tuwa imbagan Jesu Kristu. Umuna, kanana un bokona sadat ayama mapatoy onnu masgob onnu sadat uduma maidatun un maipooy si basul dit piyaon Apudyus onnu mas-omana ulay nu kingwan dat tagu datu un maibasal sidat lintog Moses. ⁹ Asina payyan kanan un, “Antuwak Apudyus un mangwa't nat piyaom.” Kaawatan un sinukatan Jesus dat siguda datdatun sidit nangidatunana utdit long-ag na. ¹⁰ Ot gaputa natungpal dit piyaon Apudyus, nadalusan taku't dat basul sidit namingpingsana nangidatunan Jesu Kristu utdit long-ag na.

¹¹ Sadat papadin di Judio utdit, kaalgaw-algaw un umoy da koon dan talibusu da. Maminpin-adu un idatun da dadit sissiya payon un datun yoong talona naid kaanona't dat basul di tagu. ¹² Yoong si Kristu, namingpingsan dit nan-idatunana't dit long-ag na kan Apudyus un siya'd inumdasa nangaan sidat basul di tagu si inggaingga. Maabus man, nantupak sit kapon madiwanan ud Apudyus. ¹³ Ot man-uuway sidi inggana't abakon Apudyus dan losana kabusul na ot tangadon da un Apu da. ¹⁴ Ta gapu't dit namingpingsana nangidatunan Apu Jesus sit long-ag na, dinalusana dat basul dat tagu'n manuttuwa ot maidon mangkulangan da ut inggaingga.

¹⁵ Ulay si Ispiritu Santu panoknokana'n tuttuwa datu utdit nangibagaana't dat ugud Apudyus un kanana'n,

¹⁶ “Siyatu tun itulag ku kan dida nu dumatong dit timpu,” kanan Apudyus. “Imulak datu'n lintog ku utdan somsomok da.”

¹⁷ Ot kanan pay dit ugud Apudyus un,

“Talona adik sosomkonon dat basul da kan nadadaga kingkingwa da.”

¹⁸ Ot gaputa pinakawanon Apudyus dadin basul di tagu, bokona masapula awad uman maidatun un maipooy si basul.

Umadani Taku Kan Apudyus Un Sitatalgod

¹⁹ Siya'd gapuna susunud un, awad wayawaya taku un umoy sidin kustu'n igaw Apudyus gapu't dit dalan Jesu Kristu un nan-ayus. ²⁰ Ta gapu't dit nangidatunan Jesus sit long-ag na nangwa si bagu'n dalana umoy kan Apudyus un bokonona mangoy sit koltina nu adi sadi un dalan siya si Kristu un matattagu. ²¹ Siya'd kangattuwana padi'n mangaayyuwan kan ditaku'n taguna. ²² Siya'd gapuna'n umadani taku kan Apudyus un sipupudnu un adinaon manduwaduwa tun pammati taku. Masapula nadalus tun somsomok taku un naidon danag taku't dan basul taku un kama nu nawalsiyan taku't dit

* **10:7** Salmo 40:6-8.

da_lan Kristu kan nabu_luwan tun long-ag taku't nada_lusa danum. ²³ Adi taku lipsutan dit namnama un ipalpalawag taku. On, adi taku manduwaduwa ta matal_godan si Apudyus un manungpal sit insapatana. ²⁴ Somsomkon taku nu innon taku'n mantitinnu_lung da_lapnu mampipinniya taku kan koon taku dan napiya. ²⁵ Inggongdanon dat uduma makagimung yoong masapula adi taku igongda un mandadatdatonga mandaydayaw kan Apudyus. Amo mampipinnabilog takuwot si pammati ta tigammu taku un dandaniyon nat al_lalgawa man-ulinan Apu Jesus.

²⁶ Ta nu gaga_laon taku un mambasubasul_l situn naipatigammuwan ditu'n katuttuwaan kan ditaku, naidon udum si datun un mabalina mangaan si basul. ²⁷ Siya'l lawa'd awada mauuway, sadit gakkimuta maukuman kan gakkimuta apuy un manogob sidadit gumusul_l kan Apudyus. ²⁸ Utdit timpun Moses, singngadan na mana adi manuttuwa utdit lintog, nu kustiguwan di duwa onnu tu_lu'n tagu naid dagudagu na un mapatoy. ²⁹ Ot nu kama't di, somsomkon yu nu kamaan din dagson din maikoddonga dusan din tagu un manula_dula utdit Anak Apudyus, san adi mamotog sidit kinapotog dit da_lan Jesus un nampapiddot sit tulag kan nana_lus kan siya utdat basul_l na, kan san mangin-insultu kan Ispiritu Santu un nakaasi. ³⁰ Ta titiggammu taku si Apudyus un nangugud sit kanana'n, "Sakon man-iba_los, sakon ud mandusa." Kanana payyan un, "Ukumok dat taguk." ³¹ Gakkimuta ta_lon din dusaon Apudyus un mannakabalin kan matatagu.

³² Somsomkon yu dit damu'n nanuttuwaan yu utdit nalawagan nat somsomok yu, inan-anusan yu dat amoda ligat ot adi kayu naabak. ³³ Inggaw da ud timpu'n nain-insultu kan napalpaligat kayu utdit sanguwan dat adu'n tagu. Ot nu udum na bokona dikayu dat mapalpaligat yoong naipanlikna kayu kan dida. ³⁴ Nakaasiyan kayu't dat naiba_lud. Nalagsak kayu'n nangawat sidit pin_los da dat talipon yu. Onta titiggammu yu un awad talipon yu un mannanayun ud langita amo napotpotog nu sadat pin_los da. ³⁵ Siya'd gapuna un adiyu ta_lakon nat tal_god nat angos yu ta magun-gunaan kayu't adu nu itultuluy yu. ³⁶ Masapula itultuluy yu un man-anus da_lapnu makwa yu dat piyaon Apudyus kad awaton yu dat insapata na. ³⁷ Ta kanan nat ugud Apudyus un,

"Sin-akitana lawa'n timpu, dumatong dit mauuway ta bokona mantaktak.

³⁸ Ot sadan taguk un maibilang un nalintog matagu da maipagapu't pammati da. Yoong nu awad lumipsuta manuttuwa kan sakon adiyak mas-om kan siya."

³⁹ Bokona ditaku dat tagu'n lumipsuta manuttuwa un umoy sit mayam-anan da, nu adi ditaku dan mangipapasnoka manuttuwa ot taguwona ditaku.

11

Sat Kustu'n Pammati

¹ San pammati, siya dit kinatal_god taku un matungpal dat namnamaon taku kan adi taku manduwaduwaan dit kinatuttuwan dat adi taku payyan naila. ² Gapu utdit pammatin dat tagu utdit aw-awe, ummanamung si Apudyus kan dida.

³ Gapu't pammati taku maawatan taku un napaloswa tun lubung gapu utdit ugud Apudyus kad losana maila pinaloswan dit adi maila.

⁴ Gapu't dit pammatin Abel indatun na dit amo maibagaya datun nu sadit datun Cain. Ot gapu't diya pammatina ummanamung si Apudyus kan siya ot imbilang na un nalintog kad siyadi dit mangil-an taku un inawat Apudyus

dit datun na. Ot inggana't tun satun ulay nu natoyon si Abel kama nu mambagbagbaga payyan gapu utdit pammati na.

⁵ Padana pay kan Enoc un gapu utdit pammati na nailaksig kan katoy ta inalan Apudyus un natattaguwan. Naid nakaodas kan siya onta inalan Apudyus. Kanan dit ugud Apudyus un, utdit daan Enoc naala'd ngatu, nasnas-om si Apudyus kan siya. ⁶ Yoong nu maid pammatin nat osa'n tagu adina mabalina mapasoom si Apudyus. Ta singngadan na mana umadani kan Apudyus masapula tuttuwaona'n awad Apudyus kan tuttuwaona'n gununaan Apudyus dadit manginap kan siya.

⁷ Kama pay kan Noe, gapu utdit pammati na tinungpal na dit imbagan Apudyus un koon maipanggop sedit mapasamaka litap. Ot ulay maid innila na si manuttuwaana, nangwa si dakolana bapul dalapnu matagu da un simbalyan. Gapu't dit pammati na, impaila na un masapula madusa dat adi nanuttuwa kad, imbilang Apudyus si Noe un nalintog maipagapu utdit pammati na.

⁸ Gapu utdit pammatin Abraham, tinuttuwa na dit imbagan Apudyus un umoy sit ili'n insapatana'n itdon ulay nu maid kapuut na ut kawadana. ⁹ Ot gapu utdit pammati na, ininggawa kama't osa'n sangsangaili't dit ili'n insapatan Apudyus un itdona kan siya. Namoloy si tulda ot siya pay dit kingwan Isaac un anak na kan si Jacob un apu na un dida'd umawat un padana utdat insapatan Apudyus. ¹⁰ Inanusana dit kama't di ta sat uuwayona, sadit dakolana ili'n pinanggop kan binangun Apudyus un naisaad si mannanayuna pannan.

¹¹ Gapu utdit pammatin Sara, ulay nu lummabos dit tawon naon naitdan si kaboolana umanak gaputa nanuttuwa un matalgodan si Apudyus un nansapata. ¹² Siya'd gapuna'n ulay nu naibilang un kama't natoyon si Abraham gapu't dit kinalakay na, ummaduadu dat ganak na un maid makabilang ta padan dan kaadun dan bituwon langit kan san lagan sin talantaga adi maiyap.

¹³ Losan datun tagu'n naugud, sissiya da un namati inggana't natoy da. Ot ulay nu adida naawat sit katatagu da dadit insapatan Apudyus kama nu naotap daon dit maitod kan dida ot naanggom da. Sadatuwa tagu binigbig da un kakkaili da ot maid kustu't ili da uttun pita. ¹⁴ Ot nu ibagan din osa'n tagu din kama't di, nalawaga in-innapona dit kustu'n igaw na. ¹⁵ Ot nu sadit igawa nanligwatan da dit sosomkon da waya da okyana nangulin. ¹⁶ Yoong bokon, ta sad gutgutagutan da sadit ili'n napiya'd langit. Ot gaputa kama't di, adina mabain si Apudyus un awagan da si Apudyus da ta insaganaana dida't ili da ud langit.

¹⁷⁻¹⁸ Gapu't dit pammatin Abraham nakasagana'n mangidatun kan Isaac un anak na utdit pinadpadas Apudyus. Insapatan Apudyus kan Abraham un si Isaac dit manligwatan dat adu'n kaganakan Abraham yoong nakasagana kampaya mangidatun sit ossaana anak na. ¹⁹ Onta sinomsomok Abraham un kaboolan Apudyus un paungalon si Isaac nu matoy. Ot tuttuwa'n kama nu natoy yoong pinaungal Apudyus ta inggimau na dit mamatoyan Abraham kan siya.

²⁰ Gapu utdit pammatin Isaac un tungpalon Apudyus dit insapata na, kindaw na dit bindisyun Apudyus kan da Jacob kan Esau utdan dumoldola al-algaw.

²¹ Padana pay kan Jacob un gapu utdit pammatina kindaw na dit bindisyun Apudyus sidat kada osa utdat abeng Jose utdit daan na un matoy. Utidiya nangwaana nantumogana dit sul kud na un dit nanayaw kan Apudyus.

²² Gapu utdit pammatin Jose, utdit dandani'n matoy imbaga na dit lumak-sunan dadit iyIsrael sin Egipto ot imbilin na pay dit koon da utdit tung-al na nu manalan da.

²³ Gapu't pammatin dat malong-ag Moses, adida kummimuta adi nanung-pal sit bilin didit ali ot insussuluk da si Moses si tulu'n bulan sit naiyabengana gaputa naila da un nabalbalu'n abeng.

²⁴ Gapu't dit pammatin Moses, maangsan man adinaon piniya un maibilanga abeng dit babai un abeng dit ali onnu Faraon un nanalkon kan siya. ²⁵ Sad piniya naot dit nakapanligat sidat tagun Apudyus nu sadit mangan-ganas sit bokona mannanayuna lagsak un itdon di basul. ²⁶ Imbilang na un adayu'n napotpotog dit maduladula maipagapu't dit pammati na kan Kristu nu sadit losana kinabaknang ud Egipto ta sad sosomkona dit dumoldola gun-guna.

²⁷ Gapu utdit pammati na tinaynana'd Egipto un adina ingkimut dit sulag didit ali. Inanusana'd ligat gaputa kama't iillana si Apudyus un adi maila. ²⁸ Gapu utdit pammati na, nakwa dit luglugin dit Piyestan di Nalausana. Ot imbilin na utdat bulan na un Judio un walsiyan da si dala dat sawang da dalapnu manlaus kad dit anghel di katoy un mampatoy sidat pangu'n lalaki'n abeng, adida mailak-am.

²⁹ Gapu utdit pammatin dat iyIsrael, dinolmang da dit Nadulawa Baybay un kama dat kummiyang si namaga'n pita yoong padason man dat iyEgipto naamin da un nalmos.

³⁰ Padana pay un gapu't dit pammati da, nalba dit tupina nangalikum sin ili'd Jerico utdit abuson da un liwoson si pitu'n algaw. ³¹ Ot gapu utdit pammatin Rahab un osa'n babai'n magatgatang si kinababai utdiya ili, sinangaili na dadit imbaun Moses un mansiput sisi un ili ot adina naidoga'n napatoy sit napatoyan dadit kailiyana un adi tumuttuwa.

³² Adu da payyan yoong naidon timpuk un mangul-ulnug sit pammatin dat uduma padan da Gideon, Barac, Samson, Jefe, David, Samuel kan udum paya propetan Apudyus. ³³ Sad ibagaka lawa un maipanggop kan dida, gapu't pammati, inabak dat udum kan dida dat losana ili'n ginubat da. Nalintog dit nantutulay dat udum. Sadat udum inawat da dat insapatan Apudyus. Awad da ud namaginok si layon ot adin dat layon kinan dida. ³⁴ Awad da pay adi naatungan sit naipsukan da utdit amoda apuy kan nakalasadat dat udum sit ispada'n mamatoy da kan dida. Awad da ud nakapsut yoong gapu't pammati da pinabilog Apudyus dida. Sadat udum amo gummilog da un nakagubat. Pinalkak dat udum dat kabusul da un umoy manaasaa kan dida. ³⁵ Ot awad pay dat babai un gapu utdit pammati da, nangulin kan dida dat kabagiyan da un natoy gaputa napaungal da kan katoy.

Yoong awad dadit uduma talona napalpaligatan gaputa adida piyaon un lumipsuta manuttuwa un siya'd mawayawayaan da okyan. Sad piniya daot dit napalpaligat aginggana't natoy da ta namnamaon da dit napipiya'n mataguwan da nu maabusa paungalon Apudyus dida. ³⁶ Sadat udum pay, naduladula da, nakumpakumpasan da kan naikinawad da asida naibalud gapu't pammati da. ³⁷ Awad kan dida'd nabatubatu inggana't natoy da. Awad da ud ginalugad da un pinangkagwa. Napatoy dat udum si ispada. Talona nakapukapus dat udum ot nan-awaawa da un geddang ullawan di kannelu kan kalding dat nabadut da. Adida napalubusana mangwa't dat piyaon da kan talona napalpaligat da. ³⁸ Ummoy da nanlilliwos sit katattalunan, kabatbatedan kan iniinggaw da utdat lilliyang kan ab-abut. Yoong sat katuttuwaana, bokona maibagay tun lubang un inggawan da.

³⁹ Ot losan datuwa namati inanamungan Apudyus dida gapu't dit pammati da yoong adida payyan naawat dit insapatan Apudyus. ⁴⁰ Onta, awad gattoka nabalun panggop Apudyus un siya dit maidagamungan taku kan dida, dalapnu mambalinon ditaku'n losana tagu na un maid mangkulangana.

12

Sat Mansuluwan Apudyus Kan Ditaku

¹ Sinsadin ta alig taku'd nalikmut sidan aduadu'n namati un mangustigu utdit kinapotog di pammati, masapula kaanon taku'l losan dan sumipal situn pammati taku. Kanaan taku dan umminaman taku'n basul un kama dat kumkumpot kan ditaku. Ta maiyalig taku'n makagun-gunna si todtoddak un masapula talona ipapati taku'n manoddak. ² Ot iyossaan taku tun somsomok taku kan Jesus ta siya'd mangipangat kan ditaku't dit tuttuwa un pammati kan siya'd mampabalin situn pammati taku'n maid mangkulangana. Ta si Jesus inan-anusana dat ligat na utdit nailansaana't dit kulus ta sad sinosomsomok na, sadit lagsaka umuway kan siya. Siya'd gapuna'n adina imbain dit matoy sit kulus. Ot situn satun, awada mantutupak sin kapon madiwanan ud Apudyus sidin mangiyapuwana.

³ Somsomkon yu dit nangiy-anusan Jesus sidit amoda nanlalaweng dat gumabasula tagu kan siya dalapnu adi kayu madismaya onnu lumipsuta manuttuwa. ⁴ Ta naid mit payyan nan-ayus si dala na kan dikayu maipagapu't mangipapatiyana un adi mangwaan sidan makabasulan. ⁵ Naliuwan yu kadon dit pammagbagan Apudyus un mampabos-ol sinat angos yu un anak na un kanana'n,

“Anak ku, dumngol ka nu ipailan Apu un nan-illadu ka kan adika madisdis-maya nu dusaon dika ⁶ gaputa tududuwan Apudyus dan potpotgona kan saplidana dan losana ibilang na un anak.”

⁷ Gapuna susunud un anusan yu dan ligata manudtudun Apudyus kan dikayu ta siya'd mangil-an un ibilang dikayu'n anak na. Awad kad abeng si adsan nat ama na tududuwan? ⁸ Nu adin Apudyus tududuwan dikayu un kama't dit mantutududu na utdan losana aabeng na, piyaona'n ugudon un bokona tuttuwa'n abeng dikayu kan siya. ⁹ Kan osa pay, sadatu'n aamma taku uttun pita, tinududuwan ditaku ot linispitu taku dida. Adi amo paitulayan takuwot kan Apudyus un Ama taku'd langit dalapnu matagu taku't inggaingga. ¹⁰ Ta sadat aamma taku't tun pita, dinusa ditaku utdit kaabeng taku utdan tigammu da un kustu. Yoong si Apudyus dusaon ditaku't dit mampiyaan taku dalapnu mambalin taku'n maid mangkulangana un padana. ¹¹ Tuttuwa un nu timpu'n mansaplidan Apudyus bokona man-lagsakan taku nu adi sigabon taku yoong nu maabus lak-amon taku dit kappiya un bungan di nalintoga mataguwan nu patududuwan taku.

Pammagbaga Kan Bintaga

¹² Isunga dikayu'n naipalay si ima kan manaytayogtog si puwog gapu't kinakapsut yu, pabilgon yu danat somsomok yu. ¹³ Unudon yu dit nalintoga mantatagu dalapnu sadat mamilpilay dit pammati da un mangila kan dikayu adida maam-amoda kumapsut nu adi gumilogot dit pammati da.

¹⁴ Igga yu nat kaboolan yu un makatimpuyug sidan losana tagu. Igga yu pay nat kaboolan yu un umunud sit nadalusa mantatagu ta nu bokona nadalus din mantatagun din osa'n tagu adina mabalina maidagamung kan Apudyus. ¹⁵ Am-ammaan yu ta adiyu man-awidan dit kaasin Apudyus. Ilan yu ta maid osa kan dikayu't dumakola kama't mula'n napait kan tumiwong un mangtod si mayam-anan dat udum. ¹⁶ Masapula maid kan dikayu ud makaadul si

bokona asawa na kan maid umunud kan Esau un maid somsomok na utdan naapudyusana banag. Ta si Esau insukat na ut sin-kakanan dit kalintogana'n namangu'n anak un tawidona. ¹⁷ Tigammu yu un utdit naabus di, talona piyaona'n tawidon dit bindisyun ama na yoong adin ama na ud impalubus ulay nu nan-i-ibil un nangibabawi ta nailaus un nakwa ot adinaon mabalina maipaoli.

¹⁸ Somsomkon yu un sat ummadaniyan yu kan Apudyus bokona maipada utdat iyIsrael un ummadani da utdat masekgel un kama't din bateled Sinai un awad gumilgilaba apuy. Napadas da dit amoda kolop kan amoda bali. ¹⁹ Nakagngol da si gingan di tangguyub kan nagngol da dit gingan Apudyus. Ot magngol da man dit gingan Apudyus nampakpakaasi da un adinaon dogdogaan di un ugud na ²⁰ gaputa adida maiyattom dit bilin na un kanana'n, "Singngadan na mana dumabbok situn bateled ulay nu ayam, masapula mabatubatu aginggana't matoy." ²¹ Talona gaogyat, siya'd gapuna'n ulay si Moses kanana un, "Mamilpilpilak sit ogyat ku."

²² Yoong dikayu, ummadani kayu't din bateled Sion kan utdin ilin Apudyus un matatagu un siya dit Jerusalem sidin langit un naamungan dan libulibu'n aanghel. ²³ Ummadani kayu utdin nalagsaka ammung dan losana maibilanga pangu'n aabeng Apudyus un nailista't ngadan sin langit padana pay sidat natoyona lintoga tagun pinambalin Apudyus un maid mangkulangana. Ummadani kayu kan Apudyus un siya'd mangukum sidan losana tagu. ²⁴ Padana'n ummadani kayu kan Jesus un siya'd nampabalin sit bagu'n tulag kan sadit dala na un nan-ayus un amo napotpotog dit kaipooyana nu sadit dalan Abel.

²⁵ Isunga man-ila yu ta adiyu sukilon un donglon si Apudyus un mambagbaga. Ta nu adin dadit aappu nalisiyan dit dusa da gapu't dit adida nanonglan sidit imbagan Apudyus kan dida uttun pita, kawasa adi taku malisiyan din dusa taku nu adi taku donglon din ibagbaga na un manligwat langit. ²⁶ Utdit nakabagbaga si Apudyus sidat iyIsrael, inyugayug dit ginga na tun pita yoong sinsatun awad insapata na un kanana'n, "Mamingsan payyana iyugayug ku yoong bokona lawaona satun pita nu adi pati dan losana maila'd ngatu." ²⁷ Sat kaipooyan dit imbaga na un mamingsan payyana iyugayug na, makaan dan losana napaloswa'n maiyugayug dalapnu sad maibanata lawa dadit adi maiyugayug.

²⁸ Siya'd gapuna un masapula manyaman taku kan Apudyus ta indagabung ditaku utdin mangiyapuwana un adi maiyugayug. Masapula dayawon taku utdin wagasa mas-omana un potgon taku kan ikimut taku. ²⁹ Ta si Apudyus, maiyalig din mandudusa na si apuy un manogob sidan losan.

13

Sat Manseselbi Un Mas-oman Apudyus

¹ Itultuluy yu din mampipinniya un kama't mansusunud. ² Adiyu liwayana sangailiyon dan kakkaili'n umoy sin boloy yu ta inggaw da ud nanangaili si kakkaili yoong adida tigammu un anghel. ³ Sosomkon yu dadit awad sin baballudan un kama nu awad kayu pay sin baballudan kan dida. Sosomkon yu pay dat mapalpaligat un kama nu maipanligligat kayu kan dida.

⁴ Masapula madayaw din asawa kan ditaku'n losan. Masapula napudnu dan man-asawa si kada osa ta ukumon Apudyus dadit managdagas kan mangadul si bokona asawa da.

⁵ Adiyu sad gamgaman din adu'n pilak. Mapnok kayuwon sin awad kan dikayu. Ta kinnanan Apudyus un, "Talona adik taynan onnu patungadon dikayu." ⁶ Siya'd gapuna'n natalgod tun angos taku un mangibaga un, "Si Apudyus ud tumulung kan sakon ot maid ogyat ku ta maid tagu si makaboolā mangwa't laweng kan sakon."

⁷ Adiyu liuwan dat ummuna un nangipangpangat kan nanudtudu kan dikayu utdit ugud Apudyus. Sosomkon yu dit nambanagan dit mantatagu da ta sat pammati da ud padaon yu. ⁸ Ta si Jesu Kristu bokona mambalbalihu nu adi siya payon sidit, sinsatun kan si inggaingga. ⁹ Ot ilan yu ta adi kayu paallilaw sidan nadumaduma kan mansasabali un tudtudu. Ta sad mampabilog situn somsomok taku, sadin kaasins Apudyus un bokona sadin umunudan sidat itudtudu da un bilbilin maipanggop si makan. Maid magun-gunan dat manungtungpal sidat kama't di un bilbilin.

¹⁰ Awad naidatun un maipooy si mapakawanan dat basul taku ot sadan manselselbi utdin timplu maid kalobbongan da un mailak-am sit mangkapiyaan un itdon didiya datun. ¹¹ Ta sat koon dit kangattuwana padi da, iyoy na dit dalan dat ayam sit Kasasantuwana Kuwaltun dit tulda ta idatun na un maipooy si mapakawanan dat basul da ot sat long-ag dat ayam maiyoy sit lasin dit ili da ta siya'd manobgan da. ¹² Ot padana pay dit nakwa kan Jesus un natoy sit lasin dit ili dalapnu maipagapu utdit dala na un nan-ayus madalusan dat tagu utdat basul da. ¹³ Siya'd gapuna un unudon taku si Jesus un kama nu umoy taku maidagamung kan siya't din lasin di ili,* ot sagapalon taku pay dit ligat kan naibabbainana. ¹⁴ Ta bokona uttun lubung ud inggawan taku si inggaingga nu adi gutguttagutan taku dit ili't din langit un inggawan taku't inggaingga nu dumatong nat al-algaw. ¹⁵ Siya'd gapuna un masapula kanayun un idatun taku kan Apudyus dit dayaw kan yaman taku kan siya maipagapu kan Kristu ta siya'd kustu'n datun dan tagu'n mamigbig sidit mannakabalin un ngadan na. ¹⁶ Adi taku pay liuwan un mangkokwa utdan napiya kan sat mangbingay sidan awad kan ditaku ta siya datu ud mas-oman Apudyus un datun.

¹⁷ Tuttuwaon yu dan mangipangpangat kan paitulayan kayu kan dida. Ta dida'd mangaayyuwan kan dikayu utnat manuttuwaan yu ot tigammu da un masapula sungbatan da kan Apudyus nu inon dit manseselbi da. Tuttuwaon yu dida dalapnu malagsakan da un mangwa utdit biyang da. Ta nu adi kayu tumuttuwa laweng dan angos da un mangkokwa, kad bokona makatulung kan dikayu.

¹⁸ Susunud, itultuluy yu un mangiluwalu kan dikami. Natalgod tun angos mi un naid nadadag si panggop mi ta maid udum si piyaon mi un koon nu adi san lumbonga makwa utdan losana timpu. ¹⁹ Talona kodawok kan dikayu ta iluwalu yu un adina mabayag, man-ulinonak kan Apudyus kan dikayu.

Sat Maudi'n Luwalu

²⁰⁻²¹ Iluwaluk ta si Apudyus un manligwatan di kappiya kan namaungal kan Jesu Kristu kan katoy, itdona dan losana nabalū un masapul yu dalapnu matungpal yu dan piyaona. Kodawok ta mambalinona ditaku un tagu'n mas-omana maipagapu utdit salak Jesu Kristu. Ta si Jesu Kristu din gattoka mangaayyuwan kan ditaku un maiyalig si kannelu na. Ot maipagapu't dit dala na nambalin dit bagu'n tulag. Madayaw si Kristu si inggaingga.

Maudi'n Bagbaga

* **13:13** Sat piyaona'n ugudon, lipsutan taku dan dadaana ugali taku ot unudon taku dat tudtudun Jesus ulay nu siya'd mamabbainan da kan ditaku.

²² Pangaasi yu un susunud ku ta anusan yu un donglon tun imbagaka mampabilog si somsomok yu adi bali ta aboba tun ingkanglit ku kan dikayu.

²³ Ot piyaoka ipatigammu kan dikayu un lummaksunon sin baballudan si Timoteo un sunud taku. Ot nu makadatonga masapa idallay ku nu umoyak ilan dikayu.

²⁴ Pakumustaon yu dan losana mangipangpangat kan dikayu kan sadadit losana tagun Apudyus sinat. Pakumustaon dikayu pay sidatu'n susunuda nanligwat sin Italia.

²⁵ Iluwaluk ta kaasiyan dikayu'n losan kan Apudyus. Amen.

Sat Sulat Ud Santiago

¹ Kan dikayu'n losana manuttuwa kan Kristu un nan-asiwalak sinat nadumaduma'n ili:

Sakon si Santiago un manselselbi kan Apudyus padana pay kan Apu Jesu Kristu. Kumusta kayu.

Pammati Kan Silib

² Susunud, ibilang yu un gapun di talona manlagsakan yu nu dumatong dan nadumaduma'n ligata mamadas kan dikayu. ³ Ta tigammu yu un sanat mapadanan nat pammati yu mambanag un mapabakod nat kinaattom yu. ⁴ Masapula talona nabakod nat kinaattom yu dalapnu maid mapabalawan kan mangkulangan yu.

⁵ Nu awad osa kan dikayu ud makasapul si silib, masapula iluwalu na kan Apudyus kad maitdan. Ta si Apudyus nalaay ot naanggoma mangitod si silib sidan mangkodaw kan siya. ⁶ Yoong nu manluwalu kayu, masapula tuttuwaon yu'n itdona dit inluwalu yu kan adi kayu manduwaduwa. Ta sanat tagun manduwaduwa maipada si paluung sidin baybay un itaptappiyak di bayogbog. ⁷⁻⁸ Sanata tagu un manduwaduwa un bokona iyossaan na nat somsomok na, adina nanam-on un awad itdon Apudyus kan siya.

Sadan Baknang Kan Kapus

⁹ Dikayu'n nadoba't saad un manuttuwa manlagsak kayu ta nangatu kayu utdin man-iilan Apudyus. ¹⁰ Ot dikayu'n nabaknanga manuttuwa manlagsak kayu nu maipadoba kayu maipagapu't manuttuwaan yu. Ta sadan baknang padan din sabong di bollat un adina mandonoy. ¹¹ Ta nu sumigab din initalpak dit mula pati utdit sabong na ot maid dit buya na. Ot siya'd padan makwaan dit nabaknang ta matoy payon utdin mangkokwaana utdan inalagawa talibas na.

Padpadas Kan Sugsug

¹² Nagasat nat tagun naanusa mangattom sidan losana mapaligatana. Ta nu maattomana dida, magun-ud na dit gun-guna un mataguwan un maid kigad na un insapatan Apudyus un itdona sidan losana mamippiya kan siya. ¹³ Nu masugsugan nat osa'n tagu Adina kanan un si Apudyus ud nanugsug kan siya ta bokona masugsugan un mangwa't laweng si Apudyus kan bokon paya mansugsug. ¹⁴ Masugsugan nat osa'n tagu nu paawis kan pailuyus sidan lawenga piyaon di long-ag na un koon. ¹⁵ Nu tumubu kan lumamut nat lawenga somsomok sit osa'n tagu, mambunga si basul. Ot nu dumakodakol nat basulon mambanag si matoyana maisinaan kan Apudyus si inggaingga.

¹⁶ Potpotgoka susunud, adi kayu paal-allilaw. ¹⁷ Ta losana nabalun kan kustukustu un ligalu manligwat da kan Apudyus un Ama'd langit un namaloswa utdan mangtod si silaw. Yoong bokona mambalwaliw si Apudyus un kamat din mansinsinnukatan dan padda kan labi. ¹⁸ Kanaknakoman Apudyus un initaldan ditaku't bagun mataguwan utdit nanuttuwaan taku't dit katuttuwaan un ugud na dalapnu ditaku dan kapotogan sidan losana pinaloswa na.

Sat Mandongol Kan Mangwa

¹⁹ Potpotgoka susunud, tigammuwon yu tu. Masapula alistu kayu'n dumngol. Adi kayu mandaldalusodus un mambagbaga kan adi kayu nalasu'n

makaungot. ²⁰ Ta san ungot bokona mangtod si nalintoga mantatagu un kama't din piyaon Apudyus. ²¹ Siya'd gapuna un igongda yuwon dan losana gabbain un ugali yu kan nadadaga koko-on yu. Masapula mampakumbaba kayu ot awaton yu din ugud Apudyus un immula na utnat pusu yu. Ta siya'd mangtod si mataguwan yu si inggaingga.

²² Yoong masapula koon yu dan imbagan Apudyus sit ugud na un koon yu. Bokona dodonglon yu ullawa. Ta nu donglon yu ullawa un adi yu koon al-allilawon yu nat long-ag yu pay lawan. ²³ Ta sat tagun dumngol sit tudtudun Apudyus yoong Adina koon dit dingngol na, maipada si osa'n tagun manguspeku. ²⁴ Nailana dit musing na yoong tengyana man dit uspeku naliuwanaon dit ilan dit musing na. ²⁵ Yoong san tagun mangipasnoka mangadaadal kan mangwa't dan maid kulang na un ugud Apudyus un mangwaya kan ditaku, bindisyunan Apudyus sidan losana koon. Ta bokona lawa'n donglona asina liuwan nu adi iyaangos na un koon dan losana maadal na.

²⁶ Sat tagun mangipagalup un relihiyoso yoong Adina maattoman nat sangi na, al-allilawona nat long-ag na ot maid selbin dit kinarelihiyoso na.

²⁷ Ta san tuttuwa un relihiyoso un maid mapabalawana utdin man-ilan Apudyus un Ama, san tagun mangayyuwan sidan unila kan bilug sidan mapaligatan da kan manliglig sidan losana kinadadag situn lubung.

2

Adi Kayu Mangidumduma

¹ Susunud ku, gaputa manuttuwa kayu kan Apu Jesu Kristu un kangattuwan, masapula maid idumduma yu utdan tagu. ²⁻³ Kaspagaligan ta awad osa'n baknang si umoy sit gigimmungan yu un nangkabanol dat badut na kan bulawan dit sikkalang na ot umoy pay tun osa'n kapus un nagelogeloy dit badut na, ot amo padayawan yu dit baknang ot kanan yu kan siya un, "Mantupak ka't tu, Apu," asiyu kanan sit kapus un, "Sumikad ka't nat," onnu, "Mantupak ka't nat igid," ⁴ nakabasul kayu ta pinanduma yu dida kan kinuis yu dida un naibatay sit lawenga kasomsomkan yu.

⁵ Dumngol kayu napotoga susunud. Adu dat kapus situn lubung un pinilin Apudyus un tagu na yoong baknang da nu maipanggop sit pammati da. Dida'd iyapuwana kan mangitdana't dan bindisyun un insapata na utdan losana mamippiya kan siya. ⁶ Yoong adiyu binigbig dan kapus. Bokon kada sadan baknang dan mamalpaligat kan dikayu? Bokon kada dida dan mangidalum kan dikayu? ⁷ Bokon kada dida dan man-ug-ugud si lawenga maisuganggang kan Apu Jesu Kristu un mangiyapu kan ditaku?

⁸ Kanana utnat ugud Apudyus un, "Piyaon yu dan pada yun tagu un padan nat mampipiya yu utnat long-ag yu." Nu koon yu tuwa bilin, kustu nat angwat yu. ⁹ Yoong nu idumduma yu nat osa'n tagu maipagapu't din tukkol na, nakabasul kayu utdit manalungasingan yu utdit lintog Apudyus. ¹⁰ Ta singngadan na man un manungtungpal sidat lintog yoong awad osa't adina matungpal, nakabasul sidan losana lintog. ¹¹ Ta si Apudyus un nangibilin un adika managdagas, siya payon ud nangibilin un adika kumatoy. Ot ulay nu adi taku managdagas nu kumatoy taku sinalungasing takuwon dat losana lintog. ¹² Siya'd gapuna un ammaan yu dan bagbaga yu kan losana kokkoon yu ta maid duwaduwana un maukum kayu un maibatay sit lintog Apudyus un mangiwaya kan ditaku utdan basul taku. ¹³ Ta nu dumatong din mangukuman Apudyus, maid kaasi na un manusa utdan maid si kaasi un tagu. Yoong sat nakaasi un tagu adina ikimut dit mangukuman Apudyus ta maligligana dit dusa na.

Pammati Kan Angwat

¹⁴ Susunud ku, ngadan nat magun-gunan nat osa'n mangibaga un awad pammati na yoong adina panoknoka sidan angwat na? Mabalina kad un managu kan siya dit kama't di un pammati na? ¹⁵ Kaspagaligan ta awad osa'n sunuda manuttuwa un talona makasapul si manluput na kan kanona, ¹⁶ ot kanan yu kan siya un, "Manalan ka un kapkapiya, sapay okyan ta adika makumogkan mabitilan," yoong adiyu itdan sidan masapul na, maid selbina dit nangibagaan yu utdi. ¹⁷ Ot padana pay sit pammati un maid selbi na nu adina mabuyugan si angwat.

¹⁸ Yoong awad dad mangibaga un, "Awad pammatin din osa, nabalun din angwat din osa." Ot kan sakona osa kanak un, "Ipailam nu inon din osa'n tagu un ipaila din pammati na un adina buyugan si angwat ot ipailak tun pammatik sidan nabalun un angwat ku." ¹⁹ Tuttuwaon yu un awad ossaana Apudyus. Napiya nat. Ulay dan dimunyu tuttuwaon da pay un awad Apudyus ot mamilpil da utdin kimut da kan siya. ²⁰ Tung-ug kayu! Piyaon yu kad un mapanoknoka un naid selbin nat pammati'n adi mabuyugan si nabalun angwat? ²¹ Bokon kada imbilang Apudyus un nalintog si Abraham un ginapuwan taku gapu't dit kingwa na un nangidatun kan Isaac un abeng na? ²² Ot ilan yu, nabuyugan dit pammati na utdit angwat na. Siya'd gapuna un imbilang Apudyus un maid mangkulangan dit pammati na maipagapu't dit kingwa na. ²³ Ot natungpal dit naugud sit ugud Apudyus un kanana'n, "Nanuttuwa si Abraham kan Apudyus ot gapu't dit pammati na imbilang Apudyus un nalintoga tagu." Siya'd gapuna un naawagan un gayyom Apudyus. ²⁴ Siya'd mangil-an taku un mapalintog nat osa'n tagu utdin atubang Apudyus gaputa buyugana si angwat dit pammati na un bokona maipagapu't din pammati na ullawa.

²⁵ Padana pay kan Rahab sidit un nangilaklaku't dit kinababai na. Imbilang Apudyus un nalintoga tagu gapu't dit kingwa na un nanangaili utdat naibauna Judio kan nangipuyutana't dit dalana ayon da dalapnu maliglilan da dat kabusul.

²⁶ Padan ditu'n long-ag, ta kanan taku un natoyon nu maid angos na. Maibilang un natoy nat pammati un Adina mabuyugan si angwat.

3

Usal Di Dila

¹ Susunud ku, piga pay okyana lawa dan mamiya un mambalina mistulun di ugud Apudyus ta tigammu yu un amo naistiliku din man-uukum Apudyus kan dikamin manududu. ² Losan taku'n man-illadu talon situn mambabagbaga taku. Ot sanat tagun maida talon mailladuwan dinat dila na, siya'd tagun maid mangkulangana ta magawidana nat long-ag na. ³ Padan din kabayu. Bukaduwan taku dalapnu mantungpal ot mabalina taku'n itulung sit piyaon taku'n mangitulungan. ⁴ Padan pay din dakolana bapul un idulun di bayogbog, bangbang-oga bolayang din liguson din pilutu na un mangitulung sit piyaona'n ayon. ⁵ Padana pay situn dila taku. Bangbang-oga paltin ditun long-ag taku yoong maitakkal na dan dadakkola banag.

Somsomkon yu din kanawag di tattalun un mabalina sobgon di akita apuy. ⁶ Satun dila taku alig nat apuy un yumam-an. Siya'd paltin ditun long-ag un manligwatan dan losana nadadaga bagbaga un yumam-an situn kinatatagu taku ta kama't apuy un manligwat impiyelnu un manogob kan ditaku. ⁷ Tigammu taku un mapaginok kan mapaamun di tagu dan losana simalona ayam un padan dan tumaud, dan inggaw sin dalom danum kan ulay pay

dan kumayap situn lap-at pita. ⁸ Yoong maid tagu't makapaginok situn dila. Talona nadadag. Adina makaginok ot kama si lugam un makapatoy. ⁹ Usalon taku un mangidayaw kan Apudyus un Ama taku kan usalon taku pay un man-iliw sidan pada taku'n tagu un kingwan Apudyus un kapadpada na. ¹⁰ Os-ossaana sangi din manligwatan dan bosway un mandayaw kan man-iliw. Masapula Adina makwa tu susunud. ¹¹ Ta ulay nat ubbug adina mabalina mangitullu si danuma nalin-awa kan nalangsi. ¹² Padana pay, susunud, un maid mamunga ut igos si olivo onnu ubas un mamunga si igos. Ot adina pay mabalin un sanat ubbug un mangitullu si danuma naasin mangitullu pay si nalin-awa.

Sat Siliba Manligwat Ngatu

¹³ Awad kad masilib kan makaawat kan dikayu? Nu awad, masapula ipaila na ud si nada_lusa katatagu na kan sadadit naba_lu un angwata mabuyugan si kinapakumbaba kan kinasilib. ¹⁴ Yoong nu amoda apa_l kan kinaimut nat awad sinat aangson yu, adiyu itakka_l nat kinasilib yu ta bokona tuttuwan nasilib kayu. ¹⁵ Bokonona nanligwat kan Apudyus tuwa silib nu adi nanligwat situn lubung. Bokona nanligwat kan Ispiritu Santu nu adi nanligwat kan Satanas. ¹⁶ Sanat apa_l kan kinaimut dida'd manligwatan di adin dat tagu mantutunusan kan losana ilan di kinadadag. ¹⁷ Yoong sat tagu un nanligwat kan Apudyus dit silib na, nada_lus ud somsomok na, mangkikinnappiyaona dat tagu, naanus, mannakaawat, nakaasi kan naba_lu ud kokkoona. Maid idumduma nat tagu kan bokona man-ag-agin. ¹⁸ San tagun mantutunusona dan tagu da_lapnu kapkapiya da, alig na ud nammula si kappiya kan tunus ot apitona din nalintoga mataguwan.

4

Sat Adin Di Tagu Matakungan

¹ Ngadan nat lapun nat mansusubogan kan manlililiyan yu? Bokon kad un sadat nadadaga pipiyaon di long-ag un manggaluga_lut sinat somsomok yu? ² Awad dad piyaon yu yoong adiyu maala ot siya'd olog yun kumatoyan. Awad da ud piyaon yun aguman yoong adiyu maala ot siyad makasubogan kan makatiliwan yu. Yoong adiyu maala dit piyaon yu ta adiyu ussiya kodawon kan Apudyus. ³ Kan ulay nu mangkodaw kayu kan Apudyus adi kayu maitdan ta laweng dit panggop yu. Ta sat mampooya lawa si manggannganan yu ud kodawon yu. ⁴ Dikayu ud tagun bokona matalgodan. Adiyu kad tigammu un nu anggomon taku dan awad situn lubung un lawengon Apudyus, busulon taku si Apudyus? Isunga sanat tagun anggomana dan awad situn lubung, mambalinona nat long-ag na un kabusul Apudyus. ⁵ Adi yu kanan un maid selbin ditun ugud Apudyus un kanana'n, "Mangimun si Apudyus ot adina piyaon un awad kaagaw dit Ispirituna un pinamolo_y na kan ditaku."* ⁶ Yoong talona nakaasi si Apudyus kan ditaku ta kanan dit ugud na un, "Sugangngan Apudyus dan tagun napasdayaw yoong talona kaasiyana dan napakumbaba."

⁷ Siya'd gapuna'n paitulayan kayu kan Apudyus. Sumdiyan yu si Satanas ot tengyan dikayu. ⁸ Umadani kayu kan Apudyus kad umadani pay kan dikayu. Dikayu un gumabasul da_lusan yu nat mantatagu yu. Dikayu un mangkagkagwa si somsomok, da_lusan yu nat somsomok yu ot iyossaan yu kan Apudyus. ⁹ Mandomdom kayu gapu't dan basul yu, ipaila yu un nasigab

* **4:5** Mabalin pay un sat osa'n kaipooyana, Amod din mampipiyan Apudyus sin Ispirituna un pinamolo_y na kan ditaku ot adina piyaona awad kaagaw na.

nat angos yu ot iyibil yu. Imbis un umemeng kayu, man-ibil kayu. Imbis un manlaglagsak kayu, manduduuy kayu. ¹⁰ Mampakumbaba kayu kan Apudyus ot idayaw dikayu.

Adim Ukumon Nat Sunud Nu

¹¹ Susunud, adi kayu mampipinnadadag. Ta sanat tagun mampadadag onnu mangukum sit sunud na, padadagona kan ukumona pay dit lintog Apudyus. Ot nu ukumon yu din lintog Apudyus, bokon kayu't tagun umunud sit lintog, nu adi pinambalin yu nat long-ag yu un ukum. ¹² Abus si Apudyus un nangtod sit lintog ot siya'l lawad awad si kalintogana mangukum. Siya'l lawad makabalin un managu onnu manusa. Ot singngadan nu kad un mangukum si padama tagu?

Bintaga Utdan Manaktakkal

¹³ Donglon yu tun ibagak, dikayu un mangug-ugud un, "Umoy kami't diya ili't tun satun onnu bigat. Inggaw kami't di si sin tawon ta mannigusiya kami si mangganansiyaan mi't dakol." ¹⁴ Yoong adiyu tigammu nat mapasamak nu bigat. Ta sanat mataguwan yu, maipada si asuk un awad sinsatun yoong masulsulit kad maidon. ¹⁵ Sat masapula kanan yu, "Nu ipalubus Apudyus un magtong mi dadiya al-algaw, kama't tu onnu kama't di dan koon mi." ¹⁶ Yoong bokon nat koon yu ta natakkal kayu ot ipaspasdayaw yu nat long-ag yu. Laweng nat manaktakkal.

¹⁷ Sat tagun tigammu na nat kustun makwa yoong Adina kampay koon, mambasbasul.

5

Bintaga Un Maipooy Sidan Baknang

¹ Sinsadin, dikayu un babaknang donglon yu tun ibagak kan dikayu. Mampaibil kan mampaayuwong kayu utdan nasigaba dusa un dumatong kan dikayu. ² Nayam-anon dan binaknang yu ot naangngaton dat badut yu. ³ Nanlatiyon dadit bulawan kan pilak yu un isusulluk yu ot sat lati da din mamanoknok sidat nambasulan yu ot alig na ud apuy un mangamin sinat long-ag yu. Nantugpun kayu't binaknang situn dandaniyon manganungus tun lubang. ⁴ Donglon yu din lili dan pinangkokwa yu utdin payaw un adiyu intod dit kustu un tangdan da. Padana pay sidat pinan-ani yu, nanggolanon Apudyus un mannakabalin dan lili da. ⁵ Nanlamlam-ay kan nanlaglagsak kayu un natagu uttun pita. Pinalungpu yu dat long-ag yu un padan di ayama mapalungpu dalapnu maigusbu. ⁶ Pinabasul yu kan pinatoy yu dat maid si basul ot bokona nansumdi da.

Man-anus Kan Manluwalu Kayu

⁷ Ot kan dikayu susunud ku, man-anus kayu aginggana't dumatong si Apu Jesu Kristu. Ilan yu din mangkokkokwa't din payaw, naanus un dit manguway sit mamungaan dat mula na. An-anusanan uuwayon dit umudanana. ⁸ Isunga man-anus kayu. Pabilbilgon yu ud somsomok yu ta dandaniyon dit dumakngan Apu Jesus.

⁹ Susunud, adi kayu mampipinnabasul dalapnu adi dikayu ukumon kan Apudyus. Ta awada sumusikad sit sooban un umoy mangukum. ¹⁰ Somsomkon yu susunud dadit propetan ummoy nangibaga utdat paimbagan Apudyus. Dida ud mantuladan yu udsi kinaanus kan kinaattom di pasigab. ¹¹ Kanan taku un nagasat da gapu't dit anus da un nangattom sidat napaligatan da. Dingngol yu dit kaanus Job un nangattom sidat

nampaligatana ot naila yu dit kingwan Apudyus kan siya utdit naabus diya paligat na. Ta si Apudyus talona nakadagu kan nakaasi.

¹² Yoong sat kapotgan susunud, adi kayu mansapasapata. Adiyu isapata dan awad sin langit onnu awad situn pita onnu singngadan na mana maisapata. Umanaya ibaga yu din “On,” nu on, “Bokon” nu bokon dalapnu adi dikayu ukumon kan Apudyus.

¹³ Nu awad osa kan dikayu un mampaspasigab, manluwalu kan Apudyus. Nu awad osa’n nalagsak mangkanta un mandayaw kan Apudyus. ¹⁴ Nu awad osa un masakit, ayagana dan lalallakaya pangat di manuttuwa ta iluwaluwan da kan aplusan da si lana un usalon da din ngadan ud Apu Jesus. ¹⁵ Ot nu mamati dat pappangat un donglon Apudyus din luwalu da, mapapiya din masakit. Pabilgon Apudyus kan mapakawan pay nu nakabasul. ¹⁶ Siya’d gapuna un ipudnu yu dan basul yu udsi kada osa. Manlilinnuwalu kayu dalapnu papiyaon Apudyus dikayu utdan sakit yu. Sat luwalun di nalintoga tagu adu dan makwaana ta awad pannakabalin na. ¹⁷ Pada taku’n tagu si Elias yoong impapati na un inluwalu kan Apudyus un adi na umudan ot tuttuwan adi na ummudan si tulu’n dagun si kagogwa. ¹⁸ Utdit inluwalu na umanona umudan, tuttuwan ummudan ot natagu kan namunga dat mula da.

¹⁹ Susunud, nu awad osa kan dikayu ud nangawid sit katuttuwaan yoong tulungan di osa dalapnu mangulina manuttuwa, ²⁰ masapula tigammuwon yu un, singngadan na mana tumulung dalapnu igongdan di osa’n gumabasul dit mangawidana utdan katuttuwaan, inlisi na dit kadogwan dit tagu utdit madusaana kan siya’d maigapuwan di mapakawanan dan basbasul na.

Sat Umuna'n Sulat Ud San Pedro

¹ Kan dikayu'n tagun Apudyus un naaddaga nan-asiwalak sinat Ponto, Galacia, Capadocia, Asia kan Bitinia:

Sakon si Pedro un osa't dat apostoles Jesu Kristu un mansulat kan dikayu.

² Pinili dikayu kan Apudyus un Ama ta siya'd doda'n somsomok na ot maipagapu utdit pannakabalin Ispiritu Santu pinambalin dikayu un nada_lusa tagu. Pinili dikayu da_lapnu manuttuwa kayu kan Jesu Kristu kan mada_lusan kayu utdat basu_l yu maipagapu utdit da_lana.

Iluwaluk ta amo kaasiyan dikayu kan Apudyus kan ipooy na un kapkapiya kayu.

Gattoka Namnama

³ Madaydayaw si Apudyus un Aman Jesu Kristu un Apu taku. Ta maipagapu't dit amoda kaasi na, initan ditaku't bagu'n mataguwan maipagapu't dit ummungal_{an} Jesu Kristu kan katoy. Satu un bagun mataguwan ud nangipooy si nabiloga namnama taku. ⁴ Siya'd gapunan nanam-on taku un maawat taku dat itdon Apudyus un adi malbog, mayam-an, onnu mangkupas un intalipon na ud langit. ⁵ Maitod datu un losan kan ditaku. Ot al-alimbanan ditaku utdit pannakabalin Apudyus maipagapu't pammati inggana't din managuwana kan ditaku si inggaingga. Satu un mataguwan taku nasasagana'n ipaila na nu mangkigad tun timpu.

⁶ Siya'd gapuna un talona manlagsak kayu ulay nu utnat sin-akitana lawa'n timpu masapula lak-amon yu dan nadumaduma'n ligat. ⁷ Dumtong datu da_lapnu mapadas nat kinatuttuwan nat pammati yu. Ta ulay san bu_lawan un mayam-an, maiyunag si apuy da_lapnu mangil-an nu gattoka bu_lawan. Siya'd gapuna un masapula mapadas nat pammati yu un amo napotpotog nu san bu_lawan. Kad mambanag un idaydayaw dikayu kan Apudyus kan mambalinon dikayu un nangatu kan madaydayaw nu timpu'n man-ulin si Jesu Kristu. ⁸ Maid payyan naila yu kan siya yoong pipiyaon yu. Ulay nu adiyu maila uttun satun mantal_{god} kayu kampay kan siya ot nakaskasdaaw nat kinalagsak yu un maida talon kapada na. ⁹ Onta maipagapu't pammati yu, mambanag un taguwon Apudyus dikayu.

¹⁰ Satu un managuwana kan dikayu, siya'd talona inam-ammaan un inanaanag kan sinukisukimat dat propetan Apudyus, ot impadtu da dit maipanggop situwa managuwana un ligaluna kan dikayu. ¹¹ Talona inanaanag da nu kapiga dit timpu un makwaana kan nu inonan mapasamak. Siyatu dit timpu un ug-ugudon dit Ispiritun Kristu utdit paimpadtu na kan dida dit maipanggop sit ligata lak-amon Kristu kan sadit maipaila un kinangatu kan kinadayaw na nu maabus. ¹² Yoong impatigammun Apudyus kan dida un sadiya paimpadtu na bokona mapasamak sit timpu da nu adi sinsatunona timpu. Ot nagn_{gol}an yuwon datu un naipadtu utdan mantudtudu't din Nabal_u'n Damag maipagapu't dit pannakabalin Ispiritu Santu un nanligwat langit. Siyadatu dan talona piyaon dan aanghel un matigammuwan dan kaipooyan da pay yoong.

Masapula Nada_lus Din Mantatagu Taku

¹³ Siya'd gapuna un isasaggana yu nat somsomok yu un mansomsomok. Manggogodngon yu dan mansosomsomok yu. Iyossaan yu nat namnama yu utdit bindisyun un maitod kan dikayu nu maipalang si Jesu Kristu. ¹⁴ Ot

gaputa natuluk kayu'n abeng Apudyus, adiyuwon ipalubus un idalan dikayu utdan nadadag un pipiyaon di long-ag un padan dit kingkingwa yu utdit daan yu un manigammu utdit katuttuwaan. ¹⁵ Dalusan yu nat mantatagu yu gaputa nasantuwan si Apudyus un nangayag kan dikayu. ¹⁶ Ta naikanglit sit Ugud Apudyus un, "Dalusan yu nat mantatagu yu ta sakon nasantuwanak."*

¹⁷ Si Apudyus un awagan taku't Ama nu manluwalu taku maid idumdumana nu mangukum. Ukumona dit kada osa maibasal sit angwat na. Siya'd gapuna un masapul un dayawon kan iyogyat taku uttun kaawad taku uttun pita. ¹⁸ Tigammu yu un bokona pilak onnu bulawan un matalak dit naibayad dalapnu mawayawayaan taku utdat maid selselbina un ugali'n tinawid taku utdat ginnapuwan taku ¹⁹ nu adi sat napotoga dalan Jesu Kristu. Kama't naidatuna kannelu un maida talon unawana. ²⁰ Pinilinin Apudyus si Jesu Kristu utdit daan payyan tun lubang napaloswa. Yoong naipatigammu ullawa uttun udidin al-algaw un maipooya mampiyaan taku. ²¹ Ta maipagapu kan Jesu Kristu nantalgod kayu kan Apudyus un namaungal kan Kristu kan nangtod kan siya't kinangatu kan kinadayaw. Kadon, mantalgod kan mannamnama kayu kan Apudyus.

²² Sinsatun ta nadausan kayuwon sidat basbasul yu gapu't nanuttuwaan yu utdit katuttuwaan kan gattoka pipiyaon yuwon dan bulun yu un manuttuwa, masapula itulutuluy yu nat naimpusuwana mampipinniya yu. ²³ Onta naiyabeng kayu'n obos ot sanat bagu'n mataguwan yu bokona nanligwat si tagu un matoy nu adi nanligwat kan Apudyus un adi matoy. Naiyabeng kayu'n obos maipagapu't dit pannakabalin dit ugud Apudyus un matatagu kan iinggaw si inggaingga. ²⁴ Ta kanan dit ugud Apudyus un, "Maipada si bollat dan losana tagu ot san kinabalbalu da maipada't dit sabung na. Nu malangu dit bollat maotdag dit sabung na. ²⁵ Yoong san ugud Apudyus iinggaw si inggaingga."†

Satuwa ugud Apudyus siya dit Nabalun Damag un naitududu kan dikayu.‡

2

¹ Kadon, lipsutan yuwon dan losana kinadadag. Masapula maidon mangal-allilaw, man-ag-agin, man-apal kan man-uguugud si mampalaweng si pada na un tagu. ² Masapula talona kalikaguman yu un maawatan din ugud Apudyus un kama si kaiyanaka abeng un talona piyaona'n makassusususu, dalapnu umoto-otong nat pammati yu inggana't tungpal din mataguwan yu si inggaingga. ³ Ta kanana't dit naikanglita Ugud Apudyus un, "Napadasan yuwon dit kinabalun Apudyus."

⁴ Umadani* kayu kan Apu Jesu Kristu un puun di mataguwan. Maiyalig si matatagu un batu un sinumdiyan dat tagu yoong siya'd pinilin Apudyus un kapotgan kan siya. ⁵ Umadani kayu kan Jesus ot maikama kayu't batu un matatagu un maus-usala maituud sit naispirituwana timplun Apudyus. Manselbi kayu un papadi'n naid si basubasul un man-idatun si naispirituwana datun† un mas-oman Apudyus, maipagapu utdin manuttuwaan yu kan Jesu Kristu. ⁶ Ta kanan Apudyus sidit ugud na un,

* **1:16** San piyaona'n ugudon din nasantuwan, maida talon kinadadag kan siya. Ilan yu't din Levitico 11:44, s45; 19:2. † **1:25** Ilan yu't din Isaias 40:6-8; Santiago 1:10. ‡ **1:25** Isaias 40:6-8. * **2:4** Sat piyaona'n ugudon, manuttuwa onnu umunud taku kan Apu Jesu Kristu. † **2:5** Ilan yu utdin Roma 12:1 kan Hebreo 13:15 dit maipanggop sidan idatun taku kan Apudyus.

“Ilan yu, awad batu un isaad ku’d Sion.† Napiliyan kan napotog un pannan sit siku ot singngadan na man un manuttuwa kan siya maid mapabainana.”§

7 Siya’d gapuna un napotog tuwa batu kan dikayu un manuttuwa. Yoong sidan adi manuttuwa, kanan dit naikanglita Ugud un, “Sadit batu un inidsanan dat mangkokokwa’t boloy nambalin oton un siya dit gattoka pannan sit siku.”*

8 Kanana pay un,

“Satuwa batu ud maidangtul_uan dat tagu kan siya ud matukasan da.”†

Maidangtul_u da gaputa adi da tuttuwaon dit ugud. Siya’d ingkoddong Apudyus un mambanagan da.

9 Yoong dikayu, pinili dikayu kan Apudyus un tagu na kan papAdina dikayu un manselbi kan siya un Ali. Nasantuwan kayu un ili. Tagu dikayu kan Apudyus. Pinili dikayu dalapnu ipatigammu yu dan nakaskasdaawa kingkingwana. Ta inayagana dikayu utdit kakolopana igaw un umalis sit nakaskasdaawa padda na. 10 Bokon kayu’t tagun Apudyus sidit yoong sinsatun tagu dikayuwon. Maid namadasan yu’t dit nangkakaasi na utdit yoong sinsatun napadasan yuwon.

Manselbi Kayu Kan Apudyus

11 Potgoka susunud, kakkaili kayu uttun lubang ta kamanu dummagas kayu’l lawa. Siya’d gapuna un kodawok kan dikayu un adi kayu pailuyus sidan nadadaga pipiyaon di long-ag koon ta gumusul_u da utnat umunudan yu kan Apudyus. 12 Masapula nabal_u nat mantatagu yu dalapnu ulay nu kanan dan adi manuttuwa un kumokokwa kayu’t nadadag, ilan da kad dan nabal_u’n angwat yu idayaw da si Apudyus nu dumatong dit timpu’n mangulinana.

13 Masapula paiyapuwan kayu utdan losana tagu’n awad si kalintogan kan dikayu un ipagapu yu kan Apu taku’n Jesu Kristu. Paiyapuwan kayu kan Emperador un kangattuwana tulay onnu 14 kan gubinnadul un initdana si kalintogan un manusa utdan mangwa’t laweng kan manayaw sidan mangwa’t nabal_u. 15 Ta piyaon Apudyus un maipagapu’t din mangwaan yu ut nabal_u, mapaginok dan tagu’n nabayyona man-iyuguda lawa utdan bokona ustu’n tigammu da.

16 Ipaila yu utnat mataguwan yu un nawaya kayu’n tagu yoong adiyu usalon tuwa wayawaya yu un mangwa’t laweng nu adi matagu kayu un kama’t gattoka manselbi kan Apudyus. 17 Dayawon yu dan losana tagu. Piyaon yu dan susunuda manuttuwa. Iyogyat yu si Apudyus kan padayawan yu pay si emperador.

Si Kristu Ud Mambasalan Taku

18 Dikayu un baba-unon, paiyapuwan kayu’t dan apu yu kan gattoka dayawon yu dida. Bokona lawa’n sadan nakaasi kan naanus nu adi ulay pay dan nauyung. 19 Ta nu an-anusan yu dan mapasibgan yu un maid gapgapuna utdin mangisosomkan yu kan Apudyus, mas-om si Apudyus kan dikayu. 20 Yoong nu mapasibgan kayu un maipagapu’t lawenga kingwa yu, ulay nu iyattom yu maid maganab yu. Yoong nu nabal_u nat kingwa yu ta mapasibgan kayu yoong attoman yu mas-om si Apudyus kan dikayu. 21 Ta inayagan dikayu kan Apudyus dalapnu unudon yu tun kama’t tu un

† 2:6 osa’n bateled utdin Jerusalem din Sion isunga Jerusalem dit ug-ugudona’t tu. § 2:6 ilan yu’t din Isaias 28:16 kan Roma 9:33. * 2:7 ilan yu utdin Salmo 118:22 kan Lucas 20:17. † 2:8 ilan yu utdin Isaias 8:14 kan Roma 9:33.

mantatagu gaputa si Kristu nampalpaligat maigapu kan dikayu ot siya'd impaila na di ut unudon yu. ²² Naid pulus nambasulana kan naid pulus nantuliyana.

²³ Utdit dinuladula da, naid pulus inyugud na si laweng kan dida. Utdit pinalpaligat da, adina inog-ogyat dida nu adi nantalgod kan Apudyus ta nalintog dit man-uukum na. ²⁴ Si Jesus un mismu dit nanagapal sidat dusan dat basul taku utdit nailansaana utdit kulus dalapnu lipsutan takuwon dit mambasul ot matagu taku'n nalintog. Maipagapu't dat sugat na naagasan taku. ²⁵ Utdit, kama taku't kannelu un nantattalak yoong sinsatunon nampaoli taku un umunud kan Kristu un siya'd gattoka Mangaandog kan Manatakkudog sidan kadogwa taku.

3

Tudtudu Utdan Naasaw-an

¹ Dikayu'n babai un naasaw-an, masapula paiyapuwon kayu't dan asawa yu dalap awad kad asawa un adi namati, mabalina mamati nu ilana nat nabalun angwat yu. Ulay nu maid ibaga yu kan siya maipanggop kan Apudyus, mamati ² nu ilana nat nadayaw kan nadalusa mantatagu yu. ³ Masapula bokona san naal-altiyana buuk onnu bulawana usalon yu onnu nangina un badut din mail-an di kinabalbalu yu. ⁴ Nu adi sad mail-ana, sadit nabalun aangson, sat adi mangkigad un kinaamma kan kinaginok ta siya'd napotog sidin man-iilan Apudyus. ⁵ Sadat naapudyusana babai utdit un nantalgod kan Apudyus, kama't tu dat nampabalu da utdat long-ag da kan nampaiyapu da utdat asawa da. ⁶ Ta kama't dit Sara, tinuttuwa na si Abraham un asawa na kan imbilang na un apu na. Ot dikayu, maibilang kayu un anak Sara nu koon yu dan kustu kan masapula naid iyogyat yu.

⁷ Padana pay kan dikayu'n laki un naasaw-an, masapula maawatan yu dan asawa yu. Lispituwon yu dida ta nakapkapsut da nu dikayu gaputa maipantawid da kan ditaku't din mataguwana maid kigad na un ingkaasin Apudyus. Siyatu'd koon yu dalapnu donglon Apudyus dan luwalu yu.

Tudtudu Maipanggop Si Kinalintog

⁸ Sinsadin, siyatu tun maudi un ibagak kan dikayu. Masapula man-ossaan nat aangson yu, mangkikinnadagu kayu, mampipinniya kayu utdan susunuda manuttuwa, man-iinnanus, kan mampipinnakumbaba kayu. ⁹ Adiyu balosan si laweng din laweng. Nu awad mangugud kan dikayu't laweng adiyu pay sungbatan si laweng. Iluwalu yuwot un mabindisyunan da dalapnu bindisyunan Apudyus dikayu ta inayagana dikayu dalapnu bindisyunana. ¹⁰ Ta kanan din Ugud Apudyus,

“Singngadan na man un mamiya un napiya dit mataguwana kan mannanayuna nalagsak, masapula igongda na din mambagbaga si lawenga ugud kan adina mantulituli. ¹¹ Igongda na dan laweng ot sad koon dan napiya. Masapula gamgamana ud kanayuna maitunusana utdan losan. ¹² Ta iillan Apudyus dan nalintog kan dodonglona dan luwalu da yoong busulona dan mangwa't laweng.”*

¹³ Awad kad manam-an kan dikayu nu napegot kayu un mangwa't napiya? ¹⁴ Yoong ulay nu mapalpaligat kayu maipagapu't danat nalintoga koko-on yu, nagasat kayu. Adi kayu umogyat sidan tagu kan adi kayu mandandanag ¹⁵ nu adi iyaangos yu un dayawon si Kristu un Apu. Masapula kanayun kayu un nakasagana un mangilawag nu awad man-imus sit maipanggop sit namnama un awad kan dikayu. Yoong am-ammaan yu un sumungbat

* **3:12** Ilan yu't din Salmo 34:12-16.

kan masapula nadayaw kayu. ¹⁶ Ot masapula mannanayun un nada^lus nat somsomok yu maipanggop sidan kokkoon yu da^lapnu sadan mangin-insultu kan dikayu mabain da un man-uguugud si lawenga maisuganggang sidan naba^lu'n angwat yu maipagapu kan Kristu. ¹⁷ Ta un-unnay din mapaligatan sin mangwaan sidan napiya nu siya'd piyaon Apudyus, nu sadin mapaligatan maipagapu't dan laweng. ¹⁸ Ta ulay si Kristu un nalintog napatoy. Namingsana lawa dit napatoyana un nanagapa^l sidat dusan dat losana basu^l da^lapnu maipaoli taku kan Apudyus. Pinatoy da dit long-ag na yoong pinaungal Apudyus ot matatagu udsi ispiritu. ¹⁹ Inummoy dit kadogwa na utdit naiba^ludan dat kadogwan dat natoy ta inummoy nantudtudu. ²⁰ Siya datu dat kadogwan dat tagu un adi nanuttuwa utdit timpun Noe utdit awawe. Utdit mangkokkokaan Noe utdit bapul, inan-anusan Apudyus un inuuway dit manuttuwaan da kan siya yoong adi da kampany nanuttuwa. Siya'd gapuna un wa^lu ullawa dat natagu utdit danum. ²¹ Sadit danum siya'd maiyaligan dit bunyag. Ot maipagapu utdit nampabunyagan yu taguwon Apudyus dikayu gapu utdit ummungan Jesu Kristu. San bunyag bokona san mada^lusan di isaw sin long-ag nu adi san mangkodawan taku kan Apudyus un da^lusana dan somsomok taku. ²² Kaysan si Jesu Kristu ud langit ot awad sin kapon madiwanan Apudyus un siya'd mangiyapu utdan aanghel kan uduma adi mailan paloswa un awad si tulay kan pannakabalin.

4

Nabaliwan Un Kinatatagu

¹ Sinsadin, gaputa napaligat dit long-ag Jesu Kristu utdit ininggawana't tun pita, masapul pay un nakasagana taku un mansagapal si ligat. Ta singngadan na mana mapaligatan dit long-ag na maigapu't pammati na, ipailana un linipsutanaon un mambasu^l. ² Kadon, manipud sinsatun bokonon un sadan lawenga pipiyaon di long-ag dan unudon yu utdan nabun-ana timpu yu ut-tun pita nu adi sadan piyaon Apudyus. ³ Olog naon dadin kaykaysana timpu un nangwaan yu utdadin pipiyaon dan adi manuttuwa un kokkoon. Ta sat nantatagu yu utdit, nalabos dit gikna yun mangwa't dan lawenga pipiyaon di long-ag. Kankanayun kayu'n mambaltik, kababbain dat kingkingwa yu gapu't kinalawlaw yu utdan nalabosa inuinum. Ta^lona maisuganggang sit lintog dat kingwa yu un nandaydayaw sidat sinan-apudyus. ⁴ Yoong sinsatun, masdaaw daon dan adi manuttuwa ta adi kayuwon maidagamung kan dida utdan nalabos kan nadadaga kokkoon da ot in-insultuwon dikayuwon. ⁵ Yoong sungbatan da payon kan Apudyus datuwa kokkoon da kan dikayu ta nasasaggana un mangukum sidan matataguwon kan sidan natoy. ⁶ Siya'd gapuna un naitudtudu dit Naba^lu'n Damag ulay sidat natoy da^lapnu ulay nu natoy daon un maisayun sit maukuman dat losana tagu, mabalina matagu dan kadogwa da un padan Apudyus un matatagu un ispiritu.

Sadan Matalgodan Un Mangayyuan Sidan Intod Apudyus

⁷ Adaniyon nat anungus danat losana banag. Siya'd gapuna un masapula nagdong danat somsomok yu kan naattom kayu da^lapnu mabalinan yu ud manluwa^lu. ⁸ Ot san kapotgan kampany, sat napudnu un mampipiniyaan yu. Ta sat gattoka mampipiya mapakawan na dat adu un basu^l. ⁹ Masapula naanggom kayu un mansisinnangaili. ¹⁰ Kada-osa usalona din intod Apudyus un kaboolan kan siya un mampooy si mampiyaan di kada osa un kama't osa'n matalgodana man-aayyuan sidan nadumaduma'n kaboolana intod Apudyus. ¹¹ Singngadan na man un initdan Apudyus si kaboolana manudtudu, masapula itudtudu na dan ugud Apudyus. San

naitdan si kaboolana manselbi, masapula manselbi un usalona din bilog un itdon Apudyus kan siya, dalapnu utdan losana banag maidayaw si Apudyus un maipagapu kan Jesu Kristu. Si Apudyus ullawa din maidaydayaw kan awad si kalintogana mangiyapu si inggaingga. Amen.

San Mampaligatan Di Manuttuwa

¹² Potgoka susunud, adi kayu masdaaw sidan nasisigaba mapaligatan yu un dumtonga mamadas kan dikayu un kama nu nakaskasdaaw dan makmakwa kan dikayu. ¹³ Matalok kayuwot nu mapaligatan kayu un padan dit napaligatan Kristu dalapnu talona matalotalok kayu pay nu dumatong dit alalgawa mangil-an sit pannakabalin kan kadayaw na. ¹⁴ Nagasat kayu nu in-insultuwon dikayu gapu't umunudan yu kan Kristu ta siya'd mangil-an un awad kan dikayu dit mannakabalina Ispiritun Apudyus. ¹⁵ Yoong masapula maid madusa kan dikayu maipagapu si kummatoyana, nan-akawana onnu nangwaana't singngadan na mana laweng onnu mangwaana't maigapuwon di gulu. ¹⁶ Yoong nu mampaligat kayu un maipagapu't dit manuttuwaan yu kan Jesu Kristu, adi kayu mabain. Dayawon yuwot si Apudyus gaputa tagun Kristu dikayu.

¹⁷ Ta dummatongon nat timpu'n mangukuman Apudyus sidan losana tagu ot ilugi na kan ditaku'n tagu na. Ot nu manlugi kan ditaku'n manuttuwa, singngadan naon din mambanagan dadin adi manuttuwa't din Nabalun Damaga nanligwat kan Apudyus? ¹⁸ Kanana't dit Ugud Apudyus un:

“Nu nasigaba matagu kan Apudyus dan nalintoga tagu, singngadan naon din mambanagan dan maid si Apudyus kan gumabasul?”*

¹⁹ Siya'd gapuna un nu mampaligat kayu un maisayun sit piyaon Apudyus, masapula koon yu dan kustu kan italgod yu dat long-ag yu utdit Namaloswa ta matalgodan.

5

Sat Loblobongon Dat Panglakayon Kan Dat Uduma Manuttuwa

¹ Dikayu un panglakayon di manuttuwa antu'd piyaok ibaga kan dikayu gaputa osaak pay un panglakayon kan nailak pay dit nampalpaligatan Jesu Kristu. Padana pay un mailak-amak sit kinangatu kan kinadayaw Jesus nu dumatong din timpu un maipail-ana. ² Ayyuwanan yu dan tagun Apudyus un impaayyuwana kan dikayu. Bokona mapilpilit kayu'l lawa nu adi masapula naanggom kayu un mangayyuwan kan dida. Ayyuwanan yu dida un bokona maigapu si tangdan nu adi gaputa talona piyaon yu un tulungan dida. ³ Adi yu ipatut un pakwa nat piyaon yu utdan ayyuwanan yu nu adi dikayuwot ud mangil-an da utdan napiya'n angwat. ⁴ Ot nu maipaila si Kristu un Apun di Man-aayyuwan, awaton yu din adina mangkigad un kinangatu kan kinadayaw.

⁵ Ot dikayu pay un madama'n dumadakkol, paiyapuwon kayu't dan lalalakay. Masapula dikayu'n losan, napakumbaba kayu un manselbi utdan udum ta kanan Apudyus sit ugud na un, “Busulon Apudyus dadin napangas yoong nakaasi utdan napakumbaba.”* ⁶ Isunga mampakumbaba kayu ot paiyapu kayu kan Apudyus un mannakabalin ta nu dumatong nat timpu na padayawan dikayu. ⁷ Italgod yu kan Apudyus dadin losana mabulungan yu ta ipotpotog dikayu.

⁸ Manggodngon yu nat somsomok yu kan man-alimban kayu ta dumakdak si Satanas un kabusul yu. Kama't osa'n layon un ngumolongoloda

* **4:18** Proverbio 11:31. * **5:5** Proverbio 3:34.

man-in-inap si sokbalona. ⁹ Labanan yu si Satanas ot ipakat yu nat nabiloga pammati yu ta ulay dan susunud yu un manuttuwa un inggaw situn saknap tun lubung mapadpadasan da pay danat mapadpadsan yu un ligat. ¹⁰ Nu maabus dan sin-akitana mapaligatan yu, si Apudyus un mismu ud mangipalog sidan mangkulangan yu. Papiddoton kan pabilgona nat pammati yu kad adi kayu maligad. Si Apudyus un talona nakaasi dit nangayag kan dikayu maipagapu kan Kristu dalapnu maidagamung kayu utdin maid kigad na un kinadayaw kan kinangatuna. ¹¹ Siya'l lawa'd mannakabalin un mangiyapu si inggaingga. Amen.

Maudi Un Patigammu

¹² Tinulunganak kan Silas† sit nangikanglitak situwa aboba'n sulat ku kan dikayu, ta ibilang ku un matalgodan un sunuda manuttuwa. Nansulatak ta piyaoka pabilgon nat somsomok kan pammati yu kan dalapnu ibagak kan dikayu un sadat intudtuduk maipanggop sit kaasin Apudyus, tuttuwa. Ot adi kayu'n talon paligad sidat tinuttuwa yu.

¹³ Pakumustaon dikayu utdan manuttuwa uttun Babilonia un pinilin pay Apudyus un pada yu. Pati si Marcos un imbilang ku un abeng ku mam-pakumusta pay kan dikayu. ¹⁴ Mangkikinnumusta kayu un mangipaila't nat anggom yu.

Iluwaluk ta kapkapiya kayu'n losana manuttuwa kan Jesu Kristu.

† 5:12 Si Silas onnu Silvanus bulun Pablo utdin Kingkingwan Dat Apostoles 15:22.

Sat Maikagwa'n Sulat Ud San Pedro

1-2 Napotoga Susunud:

Sakon si Simon Pedro un mansel selbi kan Apu Jesu Kristu kan osa un apostoles na. Mansulatak dikayu'n losana initdan Apudyus si pammati un padan tun pammati un intodna kan dikami. Nampapada taku'n naitdan si gundawaya mamati gaputa nalintog si Jesu Kristu un Apudyus taku kan managu kan ditaku.

Iluwaluk ta amo kaasiyan dikayu kan Apudyus kan si Jesu Kristu un Apu kan ipooy da un kapkapiya kayu gaputa talona tigtigammu yu dida.

Sat Namiliyan Kan Nangayagan Apudyus Kan Ditaku

³ Maipagapu utdit pannakabalin Kristu, initdana ditaku sidan losana masapul taku dalapnu matagu taku'n naapudyusan. Mabalin taku'n koon tu gaputa tigtigammu taku si Apudyus un nangayag kan ditaku. Inayagan ditaku dalapnu maidagamung taku't dit maidayawana, kinangatu kan kinapiya na. ⁴ Gapu't di un kinangatu na kan kinapiya na, amoamod kan nangkapopotog dan insapata na kan ditaku. Siya'd kingwa na dalapnu malisiyan taku dan nadadaga kokkoon dan tagu't tun lubung un manligwat sidan lawenga pipiyaon di long-ag kan dalapnu matagu taku'n nadalus dan angwat taku'n padan Apudyus.

⁵ Siya'd gapuna'n koon taku din losana kaboolan taku'n dog-an tun pammati taku't kinapiya kan dakol un tigammu maipanggop kan Apudyus.

⁶ Masapula idoga taku pay din kina-attom, kinaanus kan san naapudyusan un mantatagu. ⁷ Ot bokona lawan sadan bulun taku'n manuttuwa dan piyaon taku nu adi piyaon taku'l losan dan tagu. ⁸ Siyadatu dan kababalin un

masapul taku ot nu wadawad da kan ditaku datu maid duwaduwa na un naselbi kan nabunga din nanigammuwan taku kan Jesu Kristu un Apu taku.*

⁹ Yoong sanat osa'n manuttuwa un maid datuwa kababalin kan siya, kama nu nakulap kan naliuwana un nadalusanon sidat basbasul na.

¹⁰ Siya'd gapuna susunud ku un koon yu nat kaboolan yu un mamanoknok un inayagan kan pinili dikayu kan Apudyus un tagu na. Ta nu siyatu'd koon yu talona adi kayu makabasul.† ¹¹ Kad, naanggom si Apudyus un mamalnok kan dikayu't din maid kigad na un mangiyapuwan Apu taku'n Jesu Kristu un managu kan ditaku.

¹² Siya'd gapuna'n kanayuna ipalagip ku kampany kan dikayu ulay nu tigammu yuwon dan katuttuwaan kan talona uunnudon yu dida. ¹³ Ta satun kanak, kalobbongaka ipalagip kan dikayu datu inggana't mataguwak.

¹⁴ Ta tigammuka bokonona mambayag tun mataguwak situn pita ta siya'd impatigammun Jesu Kristu un Apu taku kan sakon. ¹⁵ Ot sinsatun, masapula kook dan losana kaboolaka mangibaga kan dikayu't datu dalapnun ulay nu matoyakon magasgasmok yu dida.

Sadat Nakaila Utdit Kinangatun Jesus

¹⁶ Bokona nambasal kami utdan ul-ulnug dan udum sidit nangipatigammuwan mi kan dikayu utdit maipanggop sit pannakabalin kan man-ulinan Apu taku'n Jesu Kristu. Naila mi un mismu dit kinangatu kan kinaapudyus

* **1:8** San osa un kaipooyan ditu, nu tigtigammu taku si Kristu masapula awad datu un kababalin kan ditaku. † **1:10** San osa'n kaipooyana, sumina't pammati.

na. ¹⁷⁻¹⁸ Onta bulun mi si Jesus sidit untuk dit nasantuwana bateled sidit dinayaw Apudyus si Jesus kan impaila na dit makasilinga kinaapudyus na. Dingngol mi dit gingan Apudyus un Kangattuwan un nanligwat langit un kanana'n, "Siyatu tun abeng ku un potpotgok kan masmas-omaka talon."[‡]

¹⁹ Sadi un inila mi siya'd talona namanoknok sidat ingkanglit dat propetan Apudyus sidit. Ot napiya nu ipapasnok yu dida. Ta sadat impatigammu da, kama't pingki un manilaw sit nakolopa igaw. Ipasnok yun tuttuwaon inggana't lumtaw dit ammigaton ot kumadda. § ²⁰ Yoong masapula maawatan yu un maid naikanglit sit ugud Apudyus un imbagan dat propeta un nanligwat sit kanaknakoman da pay lawan.* ²¹ Ta bokona kanaknakoman da dit nangikanglit sidat impadtu da nu adi indaddalan dit Ispiritu Santu dida un nangiyugud sidan uguda nanligwat kan Apudyus.

2

Sadat Bokona Tuttuwan Propeta Kan Mistulu

¹ Yoong sidit aw-awe, inggaw da ud nilumtawa man-ag-agin propetan Apudyus. Ot padana paya awad da ud dumatong kan dikayu un man-ag-agin mistulu. Nalimod dit man-isuluwan dat tuli un manam-an sinat manuttuwaan yu. Isulib da pay si Apu Jesus un nanubbut kan dida. Ot dandaniyon din madusaan da. ² Adu kan dikayu un manuttuwa dan maiyunuda mangwa't dan kababbaina koko-on da. Ot siya'd gapun din mangugudan dan tagu't lawenga maisuganggang sit katuttuwaana un-unudon taku. ³ Gapu't dit kinagamgam da, sikapan dikayu ot ibaga da dan bokona tuttuwa ta siya'd mamilikan da. Yoong dinaddaan Apudyus dit dusa da utdit aw-awe ot adinaon makauway un manusa kan dida.

⁴ Ta ulay sadat anghel un nambasul sit aw-awe, adin Apudyus kinaasiyan dida nu adi intukbang na dida't din impiyelnu* un kakolopana gassud un manguuwayan da't din mangukuman Apudyus. ⁵ Padana pay sidadit lawenga tagu utdit timpun Noe. Adin Apudyus kinaasiyan dida gapu't dit lawenga kokkoon da ot pinanlitap na tun pita. Abus si Noe un nangitutu utdit kinalintog ud tinagu na pati dat pitu'n kaboloy na. ⁶ Singgob pay Apudyus din ili'd Sodoma kan Gomora pati utdat tagu't di inggana't gummabu da ta siya'd dusa da maipagapu't dit kinadadag da. Siya'd kingwan Apudyus dalapnu ipaila na dit mandudusa na utdan adi manuttuwa kan siya. ⁷ Abus si Lot un nalintoga tagu'd tinagun Apudyus. Nasigab dit angos Lot gapu't dadit kababbaina koko-on dat kailiyana un talona adi manuttuwa't dat lintog. ⁸ Inalgawa madodomdoman si Lot gapu't dat iillana kan dodonglona'n nadadaga koko-on dat kailiyana. Siya'd gapuna un inlassig Apudyus. ⁹ Ot siyatu'd mangil-an un ilisin Apudyus dan naapudyusana tagu utdan mamadpadas kan dida. Ot baludona dan nadadag dalap madusa da nu dumtong din timpu'n maukuman dan losana tagu. ¹⁰ Dusaona dida, talon sidan kumokokwa't lawenga pipiyaon di long-ag kan sadan dumuduła utdan awad si tulay.

Sadatu un bokona tuttuwan mistulu, natulod da kan nasukil da ot adi da kumimuta mangibaga't makainsultu utdan madaydayawa paloswa'd langit.

‡ **1:17-18** Ilan yu utdin Mateo 17:9; Marcos 9:2-10; Lucas 9:28-36. § **1:19** Sat piyaona'n ugudon, ipasnok yu datu un tudtudu inggana't mangulin si Kristu un manglawag sidat somsomok yu. Ta maiyalig si Kristu si ammigaton. * **1:20** Sat osa payyan un piyaona'n ugudon, maid naikanglit sit ugud Apudyus un imbagan dit man-uugudona un mailawlawag di tagu utdit bukud na un kasomsomkan. * **2:4** Utdin uguda Griego, Tartarus. Sigun sit allalim dat iGriego, gassud uttan dalom pita un siya'd igawa naibaludan dat nakabasul un sinan-apudyus da.

¹¹ Yoong sadan anghel un amo nabilog kan amo mannakabalin nu dida, maid ibaga da't makainsultu kan dida't din sanguwan Apudyus. ¹² Yoong sadatuwa bokona tuttuwa'n mistulu, pada da dan sumalona ayam un maid si somsomok. Man-ugud da't lawenga maisuganggang sidan banaga adi da tigammu. Ot mapatoy da un kama't dan sumalona ayam un gagangaya madokmaan kan mapatoy. ¹³ On, madusa da gapu utdan nadadaga kokkoon da. Ta ulay al-algaw, gangganason da din mangwa't dan lawenga pipiyaon di long-ag. Talona ibabbain dikayu ta makaamung da kan dikayu'n makakan yoong sat panggop da sadit mangwa't dan lawenga koko-on da. ¹⁴ Awad kad ilan da si babai, dagusa maboknan dit gikna da ot talona piyaon daona sog-onon. Talona adi da mapnoka makabbasubasul. Ilagat da dan nakapsut si pammati. Naadalan daona man-gangam ot nakoddongan daona madusa. ¹⁵ Sadatuwa tagu nan-awidan daon dit gattoka dalana umoy kan Apudyus ot nantattalak da. Sad inunud da dit lawenga koko-on Balaam un abeng Bosor sidit aw-awe. Ta sad pipiyaon Balaam dit pilaka tangdan na utdit koon un laweng. ¹⁶ Yoong inggimaun Apudyus si Balaam sidat lawenga koko-ona'n sadit dangki dit pinambagbagan Apudyus un kama't tagu ot adina intuluy dat tiningang un koko-ona.

¹⁷ Sadatuwa bokona tuttuwa un mistulu maid selbi da ot maipada da ut naobasana ob-ob kan maibaybayogboga bunot ot insaganaan Apudyus dit kakolopana gassud un inggawan da. ¹⁸ Napangas da un mambagbaga si maid selbina un ugud. Ot usalon da dan lawenga pipiyaon di long-ag dalapnu ilagat da dan tagun kaggongda'n maibulun sidan mangmangwa't bokobokon. ¹⁹ Ot ibaga da utdan tagu un nu tuttuwaon da dida awad wayawaya da. Yoong sat katuttuwaana, sat nadadaga koko-on da dit mangiyapu kan dida. Ta singngadan na mana tuttuwaon di tagu siya'd mamuyung kan siya. ²⁰ Ta nu awad tagu't man-awidana dan nadadaga koko-on situn lubung maipagapu't dit nanigammuwana kan Apu Jesu Kristu un managu kan ditaku yoong masulsulit kad maabak dit pammatina ot mangulina mangwa't dan nadadag, amo nadaddadag oton din kasasaad na nu sat sigud. ²¹ Un-unnay pay okyan nu Adina natigammuwan nu inon di matagu'n nalintog nu san natigammuwana asinaman-awidan dan nasantuwana bilin ud Apudyus un naitudtudu kan siya. ²² Sadatuwa pasamak padan din uuggudon da un kanana'n, "Umbos mangulin dit asu un umoy mangan sit ukba na." Kanana payyan un, "Mangulina umoy mamippiyok dit naomosa bolok."

3

Sat Dumatngan Ud Apu Taku

¹ Potgoka susunud, maikagwaon tu un sulat ku kan dikayu. Utdatu'n duwa'n sulat ku pinanggop ku'n kalakagon nat nadalus un somsomok yu uttun mangipagasmokak utdan naipatigammuwon kan dikayu, ² dalapnun adiyu liuwan dat imbagbagan dadit nasantuwana propetan Apudyus sidit aw-awe kan sadat imbilin Apu Jesus un managu kan ditaku un siya dadit impatigammun dat apostoles kan dikayu. ³ Sad talona umuna, masapula maawatan yu un sidan dumatonga udidin di al-algaw awad da ud tagu'n lumtaw ot maid sabali't koon da nu adi sadan pipiyaon di long-ag da ot manliwliw-an dikayu'n kanan dan, ⁴ "Kawad Jesus un nansapata un mangulin nu? Naaminon natoy dat aamma taku yoong gasissiya man tun lubung manipud sit napaloswaan," kanan da. ⁵ Gagal-on da'n adi tuttuwaona pinaloswan Apudyus din langit un kawadan dat bunot sidit aw-awe maipagapu't dit ugud na. Adida pay tuttuwaona pinaloswan Apudyus

tun pita un nanligwat sit danum ot danum dit inusal na un nampaloswa. ⁶ Danum payyan dit nanam-an Apudyus sidat losana awad situn lubang sidit pinanlitap na. ⁷ Ot maipagapu payon sit ugud Apudyus, naidaddaan datun langit kan pita un yam-anon di apuy nu dumatong dit al-algawa mangukuman Apudyus kan manusaana utdan losana adi manuttuwa kan siya.

⁸ Yoong potgoka susunud, masapula sosomkon yu un san sin-algaw kama't kaandun di sillibu un dagun kan Apudyus. Ot san sillibu un dagun kama't kaandun di sin-algaw. ⁹ Siya'd gapuna'n adiyu pagalupona itantantan Apudyus un tungpalon din insapata na un siya'd pagalupon dan udum. Ananusana'l lawa dikayu gaputa Adina piyaona awad mayam-an si osa nu adi san piyaona mambabawi un losan dan tagu't dan basul da.

¹⁰ Yoong nu dumatong dit timpu un mangulinan Apu Jesus, kama't din mandadatong di man-aakaw un adi mapuppuutan. Utdiya al-algaw mangkidong dan losana maila'd langit un kama't dan bulan, init, kan da bituwon ta maunag da't apuy un maidisan sin nadangsolu guum. Ot satun pita kan losana awad situn lap-atna masgob da'n losan. ¹¹ Ot gaputa kama't di dit mayam-anan dat losan, masapula nadalus kan naapudyusan dan mantatagu taku un ¹² manguuway sit al-algawa mangulinan Apu Jesus. Koon taku dat kaboolan taku'n mangwa't dan piyaona dalapnu mapgosa dumatong dit algawa mangukuman Apudyus un siya'd al-algaw din masgoban din langita kawadan dan bunot ot sadan losana awad sidi maunag da. ¹³ Yoong adibali ta awad bagu'n langit kan bagu'n pita'n uuwayon taku un manuttuwa ta siya'd ingkalin Apudyus. Sadan nalintoga lawa dan inggaw sidi.

¹⁴ Siya'd gapuna potgoka susunud un, koon yu dit kaboolan yu un matagu't naapudyusan sinat man-uuwayan yu't dit mapasamakan datu dalapnu dumatong kad si Jesu Kristu dakngon dikayu'n maid ud mapabalawan yu kan siya kan kapkapiya dan angos yu. ¹⁵ Sosomkon yu un man-an-anus si Apudyus gaputa piyaona'n awad gundaway dan tagu'n mandadaoli kad mailassig da utdin mandusaana. Si Pablo un napotoga sunud taku, insulat na payon kan dikayu dit maipanggop sidatu maipagapu't dit kinasiliba intod Apudyus kan siya. ¹⁶ Siya datu dan ug-ugudona utdan losana sulat na. Ot awad da ud uduma tutudu'n insulat na un nasigaba maawatan ot sadan maid si tigammu maipanggop sidan naispirituwana banag kan manduwaduwa si pammati bokobokon dit man-iipalawag da un padan dit koon da't dan uduma ugud Apudyus. Ot gapu't tuwa kokkoon da dusaon Apudyus dida.

¹⁷ Sinsadin potgoka susunud ta tigammu yuwon dit maipanggop sidatu un tagu, man-alimban kayu dalapnu adi kayu maallilaw sit bokobokona koko-on dan tagun nasukil sit lintog kad adina matalak nat nabakoda pammati yu. ¹⁸ Matagu kayuwot un amo mapadasan yu din kinakaasin Apudyus kan amo matigammu yu si Jesu Kristu un Apu taku kan managu kan ditaku. Dayawon taku si Jesu Kristu uttun satun kan si inggaingga. Amen.

Sat Umuna'n Sulat Ud San Juan

Sat Ugud Un Manligwatan Di Mataguwan

¹ Uttun sulat un satu, ibaga mi kan dikayu dit maipanggop sidit mangadan si Ugud un mangtod si mataguwana maid kigad na. Ininggawon sit daan payyan napaloswa dat losan. Ot nagngol mi un mismu, naila mi un mismu, kinabulbulun mi kan naseksekgel mi. ² Satu un mangtod si mataguwan un maid kigadna, siguda iniinggaw kan Apudyus un Ama yoong inummoy situn pita'n nambalin si tagu ot naila mi. Isunga kustiguwan mi kan ibaga mi kan dikayu dit maipanggop kan siya. ³ Ibaga mi kan dikayu dat naila mi kan nagngol mi dalapnu maibulun kayu pay kan dikami un maiyossaan kan Apudyus un Ama kan si Jesu Kristu un Abeng na. ⁴ Isulat mi kan dikayu datu un losan dalapnu talona maid mangkulangan din lagsak taku.

San Tagun Inggaw Sin Padda

⁵ Ot siyatu tun damaga dingngol mi kan Jesu Kristu un piyaon mi un ipatigammu kan dikayu. Si Apudyus alig na ud silaw. Naid pulus kolop kan siya. ⁶ Ot nu kanan taku'n naiyossaan taku kan Apudyus yoong makabasubasul taku un kama nu matattagu taku't din kakolpan, mantultuli taku. Ot bokona maiyannatup sit katuttuwaan dit mantatagu taku. ⁷ Yoong nu nadaalus dit mantatagu taku un kama nu matattagu taku't din padda un padan Apudyus un inggaw sit padda, napiya din mantitimpuyugan taku'n manuttuwa. Ot sadit dalan Jesus un Anak Apudyus un nan-ayus sit natoyana, dalusan* ditaku utdan basul taku.

⁸ Nu kanan taku un maid basul taku, allilawon taku pay lawan tun long-ag taku kan naid payyan tigammu taku't dit katuttuwaan. ⁹ Yoong nu ipudnu taku dan basul taku kan Apudyus, pakawanona dan basbasul taku kan dalusana ditaku't dan losan un kinadadag, ta si Apudyus matalgodan kan nalintog. ¹⁰ Yoong nu kanan taku un maid nambasulan taku mambalinon taku un matuli si Apudyus, kan kaawatan un naid payyan tigammu taku't dan ugud na.

2

Si Jesu Kristu Ud Mangikakaasi Kan Ditaku Kan Apudyus

¹ Isulat ku datu kan dikayu'n ibilang kun aabeng ku dalapnu adi kayuwon mambasubasul. Yoong nu makabasul kayu, awad mangikakaasi kan ditaku kan Apudyus un Ama un naid udum nu adi si Jesu Kristu un nalintog. ² Ot intod na dit long-ag na un mapatoya maidatun kan Apudyus dalapnu pakawanona dat losana basul, bokona lawan sat basul taku nu adi sat basul di losana tagu.

³ Nu tungtungpalon taku dan bilin Apudyus, siyadi dit talona manigammuwan taku un tigtigammu taku si Apudyus. ⁴ Yoong nu awad mangibaga un tigtigammu na si Apudyus yoong Adina mit tungtungpalon dan bilin na, matuli nata tagu kan Adina payyan naawatan dit katuttuwaan. ⁵⁻⁶ Sat tagun manungpal sit ugud Apudyus, siya ud talona maid mangkulangan

* **1:7** Sat piyaona'n ugudon tu, si Jesus dit nambalina dusan dat basul taku utdit natoy sit kulus ot nu mantalgod taku kan Kristu ot tuttuwaon taku un nabayadanon dat basul taku maibilang takuwona naid si basul kad nadaalus taku. Ilan yu't din Hebreo 9:12-14.

dit mampipiya na kan Apudyus. Ot sat tagun mangibaga un naiyossaan kan Apudyus masapula matagu un padan dit nantatagun Jesu Kristu utdit ininggawana't tun pita. Ta siyadi dit mangil-an un tuttuwan naiyossaan kan Apudyus.

Bagu'n Bilin

⁷ Napotoga gagayyom, bokona bagu tuwa bilina isulat ku kan dikayu ta siya payon dit bilina naabusa dingngol yu manipud sit nanuttuwaan yu kan Jesu Kristu un masapula mampipinniya taku. ⁸ Yoong ulay nu dadaana bilin kama payon nu bagu ot sat kustun kaipooyana naipaila't dat kingkingwan Jesus kan maila payon sinat mantatagu yu. Ta masin-akikitona maid din kolop ot kumaddapadda dit tuttuwan silaw.

⁹ Nu kanan nat osa'n tagu un inggawon sit padda yoong lawengona nat pada na un manuttuwa, bokona tuttuwan inggaw sit padda nu adi inggaw payyan sit kakolpan. ¹⁰ Yoong sat tagun mamippiya't pada na un manuttuwa, iinggaw sit padda ot maidon koonu ut makabasulan di udum. ¹¹ Yoong sat tagun manlaweng si pada na un manuttuwa, bokon payyana nalawagan dit somsomok na, iinggaw payyan sit kakolpan ot Adina tigammu din manaldalnana ta maid mailana.

¹² Mansulatak kan dikayu'n aabeng ku ta pinakawanon Apudyus dat basbasul yu maipagapu't dit kingwan Kristu. ¹³ Mansulatak kan dikayu'n mamallong-ag ta tigtigammu yuwon dit doda'n iniinggaw sidit daan payyan tun lubung nakwa. Mansulatak kan dikayu'n bababbagu ta inabak yuwon si Satanas.

¹⁴ Ot ipigwak payyana ibaga din gapuna'n mansulatak. Dikayu un aabeng ku, mansulatak kan dikayu gaputa tigtigammu yuwon si Apudyus un Ama taku. Dikayu'n mamallong-ag, mansulatak kan dikayu ta tigtigammu yuwon dit doda'n iniinggaw sidit daan payyan tun lubung nakwa. Dikayu'n bababbagu, mansulatak kan dikayu gaputa nabilog kayu, adiyu pulus maliuwan dat ugud Apudyus kan inabak yuwon si Satanas.

¹⁵ Adi yu potgon dit wagas di nainlubungana mantatagu onnu singngadan na mana awad situn lubunga maisuganggang kan Apudyus. Singngadan na mana mangipotog sidatu maid man-iipotog na kan Apudyus un Ama. ¹⁶ Ta sat losana kinadadag situn lubung bokona si Apudyus un Ama dit nanligwatan da nu adi nanligwat da uttun lubung, kama't dit gumamgama mangwa't laweng un pipiyaon di long-ag, gumamgama mangala't dan losana maila un piyaon kan mamaspasdayaw. ¹⁷ Mankigad tun lubung kan sadatu un nadadaga gamgamaman di tagu nu timpuna. Yoong san tagun tumutuwa utdan piyaon Apudyus, matagu si inggaingga.

San Kabusul Kristu

¹⁸ Aabeng ku, dandaniyon nat mangkigadan ditu'n lubung. Ot dingngol yuwon sidit un siyadi dit timpun dumakngan din Kabusul Kristu. Aduwon dan kabusul na un mail-ila taku uttun satun ot siya'd mangil-an taku un dandaniyon din mangkigadan ditu'n lubung. ¹⁹ Sadatu un tagu un gumusul kan Kristu nanligwat da kan ditaku yoong bokona tuttuwan bulun taku dida ta tinenngan ditaku. Ta nu tuttuwan bulun taku dida adi da okyan kaysan. Yoong kaysan da ot siya'd mangipaila un sabali da.

²⁰ Yoong dikayu, intod Kristu kan dikayu si Ispiritu Santu, ot tigammu yu dan losana katuttuwaan. ²¹ Isunga mansulatak kan dikayu, bokona gaputa adiyu tigammu din tuttuwa nu adi gaputa titiggammu yuwon kan tigammu yu pay un maida talon tuli un manligwat sin katuttuwaan. ²² Ta singngadan din natuli nu adi sadin tagu un mangibaga un si Jesus bokona sadit imbaun

Apudyus un mangadan si Kristu. Kabusul Kristu dit kama't di un tagu un adi mamigbig kan Apudyus un Ama kan si Jesus un Anak na. ²³ Ta sat adi mamigbig sit Anak Apudyus, Adina pay tigtigammu dit Ama na. Yoong sat mamigbig kan mangipalawag un si Jesus Anak Apudyus, inggaw pay si Apudyus un Ama kan siya.

²⁴ Ilan yu ta adiyu liuwan dit dingngol yun naitudtudu kan dikayu manipud sidit damu. Ta nu iingaw dadiya tudtudu kan dikayu mannanayun pay nat maiyossaan yu kan Jesus kan si Apudyus un Ama na. ²⁵ Ot insapatan Apudyus un itdana ditaku't mataguwan un maid kigad na.

²⁶ Insulat ku dat maipanggop sidat tagu un mampanggopa mangallilaw kan dikayu. ²⁷ Yoong awad si Ispiritu Santu un intod Jesu Kristu kan dikayu. Iingaw kan dikayu'n manudtudu utdan losana piyaon Apudyus ot adiyuwon masapul dan uduma manudtudu. Tuttuwa dan losana itudtudu na. Adina'n talon mantuli. Siya'd gapuna un itultuluy yun maiyossaan kan Kristu un kama't dit insulun Ispiritu Santu un koon yu. ²⁸ Isunga aabeng ku, adi kayu lumipsut un maiyossaan kan siya dalapnu natalgod nat angos yu, un maid ikimut kan ibain yun sumangu kan siya nu timpun dumakngana. ²⁹ Tigammu yu un nalintog si Kristu. Ot siyadi dit manigammuwan yu un san tagun nalintog si mantatagu, anak Apudyus.

3

Sadan Aabeng Apudyus

¹ Somsomkon yu dit amoda mampipiyan Apudyus un Ama kan ditaku. Gapu utdit amoda mampipiya na ibilang na ditaku un aabeng na ot tuttuwan aabeng na ditaku. Yoong kaaduwan sidat tagu dat adi makaawat situ un saad taku gaputa naid tigammu da kan Apudyus. ² Napotoga gagayyom, tuttuwan aabeng ditakuwon kan Apudyus. Ot ulay nu adi taku payyan tigammu nu kamaan dit ila takun tu, tigammu taku un nu mangulin si Kristu mabalin takuwona kumama kan siya ta maila taku din kustun kamaana. ³ Isunga singngadan na mana mangnamnama uttuwa makwa masapula igongda naon dit mambasbasul dalapnu nadalus ud mantatagu na un padan Kristu un naid pulus basubasul na.

⁴ Yoong singngadan na mana makabasul, salungasingona dit lintog Apudyus. Ta san basul, siya dit mansalungasingan sit lintog Apudyus. ⁵ Tigammu yu un inummoy situn pita si Jesu Kristu dalapnu dalusana ditaku't dan basul taku kan tigammu yu pay un si Jesu Kristu naid pulus basubasul na. ⁶ Isunga sat tagun naiyossaan kan Jesu Kristu adinaon itultuluya mambasul. Singngadan na mana mangitultuluya mambasul Adina payyan natigammu un kustu si Kristu kan bokona umunud kan siya.

⁷ Aabeng ku, adiyu ipalubusa allilawon dikayu. Singngadan na mana mangwa't kustu, nalintoga tagu un kama kan Jesu Kristu. ⁸ Yoong singngadan na mana makabbasubasul, tagun Satanas ta si Satanas mambasbasulon un sigud manipud sit pogpogan ditu'n lubung. Ot siyad gapuna un inummoy situn pita si Jesu Kristu un Anak Apudyus dalapnu mangkigadona dan losana kokkoon Satanas.

⁹ Maid gumabasul si abeng Apudyus, ta kama nu si Apudyus ud nangiyabeng kan siya ot awad kan siyaon dit naapudyusana kababalin Apudyus un Ama na. Isunga adina mabalina makabbasubasul. ¹⁰ Siyatu'd mangilasinan nu singngadan din abeng Apudyus, kan nu singngadan din abeng Satanas; bokona abeng Apudyus nat adi mangiyaangosa mangwa't

dan nalintog sidin man-iilan Apudyus kan adi mamippiya utdan pada na un manuttuwa.

Mampipinniya Taku

¹¹ Doda'n dingngol yu un naitudtudu kan dikayu manipud sidit nanuttuwaan yu un masapula mampipinniya taku. ¹² Madi taku padaon si Cain un tagun Satanas un pinatoy na si Abel un sunud na.* Singngadan dit gapuna un pinatoy nat sunud na? Onta nadadag dat losana kokkoona yoong si sunud na nalintog dat kokkoona utdin man-iilan Apudyus.

¹³ Isunga adi kayu masmasdaaw nu lawengon dikayu't dan tagu un adi manuttuwa kan Jesus. ¹⁴ Tigammu taku un bokon takuwona naisina† kan Apudyus un kama't dit nu adi naiyossaan taku kan siya kan awad mataguwan taku un naid kigad na. Sat mamippiyaan taku utdan pada taku'n manuttuwa dit mamanoknok. Sadan adi mamippiya utdan pada dan manuttuwa sissiya payyan un naisina kan Apudyus. ¹⁵ Singngadan na mana manlaweng si pada na un manuttuwa maibilanga kumapatoy. Ot tigammu yuwon un sanat kumapatoy maid mataguwana't inggaingga. ¹⁶ Sat manigammuwan taku't din kustun kaipooyan din mampipiya, sadit kingwan Jesus un intod na dit long-ag na un mapatoy dalapnu matagu taku. Ot masapula siya'd padaon taku un madaddaan taku okyana tumulung sidan pada taku'n manuttuwa ulay nu siya'd tapilon taku. ¹⁷ Nu san osa'n tagu un awad mabalin na ta maila na din pada na un manuttuwa un mangkasapulan yoong Adina un pulus mangtod, in-inona'n ibaga un pipiyaona si Apudyus? ¹⁸ Aabeng ku, adi taku'l lawa iyugud din mampipiya taku nu adi koon kan ipaila taku din gattoka mampipiya utdan angwat taku.

¹⁹ Sat mamippiyaan taku't dan pada taku'n manuttuwa dit manigammuwan taku un un-unudon taku dit katuttuwaan ot natalgod taku un umadani kan Apudyus. ²⁰ Ulay nu kanan tun somsomok taku un nakabasul taku, dakdakol dit kalintogan Apudyus un mangusig kan ditaku kan maid Adina tigammu. ²¹ Siya'd gapuna un nu maid mamabasulan di somsomok taku kan ditaku, natalgod taku un umadani kan Apudyus. ²² Tigammu taku un itdona un losan dan kodawon taku gaputa tungtungpalon taku dan bilin na kan kookoon taku dan mas-omana. ²³ Siya tud bilin na: Masapula tuttuwaon taku kan mantalgod taku kan Jesu Kristu un Anak na kan mampipinniya taku un siya pay ud imbilin Jesu Kristu kan ditaku. ²⁴ Sat tagun manuttuwa't dan bilin Apudyus, naiyossaan kan Apudyus ot padana pay un naiyossaan si Apudyus kan siya. Tigammu taku un naiyossaan kan ditaku si Apudyus ta intod na si Ispiritu Santu kan ditaku.

4

San Nandumaan Dan Tuttuwa Kan Tuli Un Manudtudu

¹ Napotoga gagayyom, madi yu tuttuwaona dagus dan losana umoy manudtudu un kanan da'n awad kan dida dit Ispiritun Apudyus nu adi ammaan yu yana adalon nu tuttuwan nanligwat kan Ispiritun Apudyus dit itudtudu da. Ta aduwon dat nanwalas situn lubung un man-ag-agin propeta. ² Ot sad manigammuwan yu un sat Ispiritun Apudyus dit awad kan dida, bigbigon nat tagu un si Jesu Kristu nambalina tagu un inummoy situn lubung. ³ Yoong nu adin nat tagu bigbigon un nambalina tagu si Jesu Kristu, bokona nanligwat kan Apudyus dit ispiritun un awad kan siya nu adi

* **3:12** Ilan yu't din Genesis 4:1-8 dit istolyan da Abel kan Cain. † **3:14** Sat uguda nausal sit Griego, katoy. Yoong sat kaipooyan dit katoy situ, siya dit maisinaan di tagu kan Apudyus kan madusaana utdin impiyelnu si inggaingga.

nanligwat sit Kabusul̄ Kristu. Dingngol̄ yu un dumatong diya Kabusul̄ Kristu ot antuwon situn lubung.

⁴ Aabeng ku, tagu dikayuwon kan Apudyus, ot inabak yuwon dat man-ag-agin propeta gaputa amo mannakabalin dit Ispiritun Apudyus un awad kan dikayu, nu si Satanas un awad sidan adi manuttuwa kan Apudyus. ⁵ Sadat man-ag-agin propeta sadat banag situn lubung dat sosomkon da isunga sadat nailubungana banag dat ibagbaga da ot pipiyaona donglon dan bulun da un adi manuttuwa Apudyus. ⁶ Yoong ditaku, tagu ditaku kan Apudyus. Singngadan na mana makatigammu kan Apudyus dumngol̄ da kan ditaku. Ot singngadan na mana bokona tagun Apudyus adi da pay dumngol̄ kan ditaku. Siyadi dit mangilasinan sidin tuttuwan tudtudu un nalligwat kan Ispiritun Apudyus kan sat tulin tudtudu un nalligwat kan Satanas.

Sat Mampipiyan Apudyus

⁷ Napotoga gagayyom, mampipinniya taku gaputa si Apudyus ud manligwatan di mampipiya. Ot sat tagun mamippiya kama nu si Apudyus ud nangiyabeng kan siya kan talona tigtigammu na si Apudyus. ⁸ Sat tagun maid mampipiya na bokona tigtigammu na payyan si Apudyus, ta si Apudyus dit tuttuwan manligwatan di mampipiya. ⁹ Kama't tu dit nan-iipailan Apudyus sidit mampipiya na kan ditaku: Imbaun na uttun lubung si Jesu Kristu un os-ossaana Anak na dalapnu maipagapu kan siya matagu taku si inggaingga. ¹⁰ Sat kustun pooy din piya, bokona sat mampipiya taku kan Apudyus nu adi sadit mampipiya na kan ditaku un imbaun na dit os-ossaana Abeng na un mapatoya maidatun dalapnun mapakawan dat basul̄ taku.

¹¹ Napotoga susunud, nu kama't di dit mampipiyan Apudyus kan ditaku, masapul pay un mampipinniya taku. ¹² Maid payyan nakaila kan Apudyus, yoong nu mampipinniya taku, awad si Apudyus kan ditaku ot maila uttun mataguwan taku dit mampipiya na un maid mangkulangana.

¹³ Intod Apudyus dit Ispiritu na kan ditaku ot siyadi dit manigammuwan taku un naiyossaan taku kan Apudyus kan naiyossaan pay si Apudyus kan ditaku. ¹⁴ Naila mi dit Anak Apudyus un imbaun na un umoy managu kan ditaku ot kustiguwan mi dit maipanggop kan siya. ¹⁵ Singngadan na mana mangibaga un si Jesu Kristu Anak Apudyus, inggaw kan Apudyus kan inggaw pay si Apudyus kan siya. ¹⁶ Tigammu taku kan tuttuwaon taku un pipiyaon ditaku kan Apudyus.

Mamippiya si Apudyus ta siyad katatagu na. Ot san tagun mamippiya inggaw kan Apudyus, ot inggaw pay si Apudyus kan siya. ¹⁷ Ot nu kama't di dit mantatagu taku madogdog-an dit mampipiya taku inggana si maid mangkulangana. Kadon natalgod taku un sumangu kan siya nu dumtong din al-algaw un mangukumana gaputa padpadaon taku si Jesus Kristu uttun matattaguwan taku't tun lubung. ¹⁸ Maid iyogyat taku nu mamippiya taku. Ta san gattoka mampipiya kaanona din ogyat. San iyogyat di tagu sat dusa. Ot sat tagun umogyata madusa, kaawatan un kulang payyan dit mampipiya na.

¹⁹ Kaboolan taku'n mampipinniya gaputa ummuna si Apudyus un namipiya kan ditaku. ²⁰ Sat tagun mangibaga un pipiyaona si Apudyus yoong lawengona dit pada na un manuttuwa, matuli. Ta nu adina makwa un piyaon nat pada na un manuttuwan iillana, adina pay makwa un piyaon si Apudyus un Adina payyan naila. ²¹ Ot siyatu'd bilin Jesu Kristu kan ditaku un, ditaku'n mamippiya kan Apudyus, masapula pipiyaon taku pay dat pada taku'n manuttuwa.

5

San Mangabakan Taku Uttun Lubung Gapu't Pammati

¹ Abeng Apudyus nat tagun manuttuwa un si Jesus siya dit imbaun Apudyus un mangadan kan Kristu. Ot singngadan na mana mamippiya't dit awad si abeng, pipiyaona pay dat abeng na. ² Siyatu'd manigammuwan taku un pipiyaon taku dan abeng Apudyus nu piyaon taku si Apudyus kan tungpalon taku dan bilbilin na. ³ Ta sadin mampipiya taku kan Apudyus, san manuttuwaan taku't dan bilin na. Ot bokona nadagson dan bilin na. ⁴ Ta ditaku'n abeng Apudyus, abakon taku dan losana gumusul kan Apudyus situn lubang. San pammati taku din mangabak taku. ⁵ Sadan manuttuwa un si Jesus, abeng Apudyus, dida'l lawad makaabak sidan losana gumusul kan Apudyus situn lubang.

Sat Pammanoknok Maipanggop Kan Jesu Kristu

⁶ Si Jesu Kristu dit inummoy situn lubang un imbaun Apudyus. Nabunyagan sit danum kan nan-ayus dit dala na utdit natoyana. Bokona lawan nabunyagan sit danum nu adi nan-ayus pay dit dalana. ⁷ Ot si Ispiritu Santu ud mamanoknok situ, ot tuttuwa gaputa tuttuwan losan dan ibagan Ispiritu Santu. ⁸ Sat katuttuwaana, tulu dat mamanoknok nu singngadan ud Jesu Kristu: Si Ispiritu Santu, sadit danum kan sat dala na. Maniinnampayun datun tulu. ⁹ Ot nu tuttuwaon taku dan pammanoknok dadin tagu, amo napotpotog dit pammanoknok Apudyus. Isunga tuttuwaon taku okyan datun tulu un inusal Apudyus un mamanoknok sidit maipanggop kan Jesu Kristu un Anak na. ¹⁰ Singngadan na mana mantalgod sidit Anak Apudyus tinuttuwa na dit pammanoknok Apudyus maipanggop kan siya. Yoong singngadan na mana adi manuttuwa utdit pammanoknok Apudyus maipanggop sit Anak na pinambalin na un matuli si Apudyus ta adi na tuttuwaon dit pammanoknok na. ¹¹ Kama't tu dit imbagan Apudyus maipanggop sit Anak na. Initdan ditaku kan Apudyus si mataguwana maid kigad na. Satu un mataguwan manligwat sit Anak na. ¹² Sat tagun maiyossaan sidit Anak Apudyus awad mataguwana't inggaingga. Yoong sat tagun adi maiyossaan kan siya, maid mataguwana't inggaingga.

San Mataguwana Maid Kigad Na

¹³ Isulat ku datu kan dikayu'n manuttuwa utdit Anak Apudyus dalapnu tigammu yu un awad mataguwan yu si inggaingga. ¹⁴ Ot natalgod tun angos taku un mangkodaw kan siya gaputa tigammu taku un itdona dan singngadan na mana kodawon taku nu maiyannatup sit piyaona. ¹⁵ Ot gaputa tigammu taku un donglona dan singngadan na mana iluwalu taku, tigammu taku payon un nasungbatanon dan singngadan na mana kodkodawon taku.

¹⁶ Nu awad makaila't pada na un manuttuwa un mambasbasul si basul un Adina manungpal si madusaanat inggaingga, iluwaluwana okyan dalapnu kaasiyan Apudyus kad pakawanona. Yoong awad pay basul un bokona mapakawan ot bokona masapula iluwaluwan yu dat mambasul si kama't di un basul. ¹⁷ Losana mangwa't nadadag, makabasul yoong bokona amina basul manungpal si madusaan un maid kigad na.

¹⁸ Tigammu taku un maid makabbasbasul sidan abeng Apudyus ta si Jesu Kristu un Anak na dit mangaayyuwan kan dida ot adin Satanas mabalina itulayan dida.

¹⁹ Tigammu taku un abeng ditaku kan Apudyus ot sadan losana adi manuttuwa kan Apudyus, iyapuwan Satanas dida.

²⁰Tigammu taku pay un sadit Anak Apudyus inummoy situn pita ot initdan ditaku si man-aawat dalapnu matigammuwan taku dit tuttuwan Apudyus. Ot naiyossaan taku utdit tuttuwan Apudyus gapu't dit naiyossaan taku kan Jesu Kristu un Anak na. Ot si Jesu Kristu, siya ud tuttuwan Apudyus kan siya'd manligwatan din mataguwan un maid kigad na.

²¹Aabeng ku, ammaan yu ta bokona sadanat sinan apudyus nat tuttuwaon yu.

Sat Makigawa'n Sulat Ud San Juan

Sat Luglugin Dituwa Sulat

¹⁻³ Potgoka Ina:

Sakon si Juan un panglakayon di manuttuwa un mansulat kan sika un napili'n ina padana pay sidan aabeng nu.

Nu unudon taku din katuttuwaan kan mampipinniya taku gun-udon taku din bindisyun, kaasi kan kappiya un manligwat kan Apudyus un Ama kan si Jesu Kristu un Anak na.

⁴ Amod dit lagsak ku un nakatigammu un awad dad uduma aabeng nu un umuunnud sit katuttuwaan un kama't dit imbilin Apudyus un Ama un koon taku. ⁵ Ot sinsadin kodawok kan sika un masapul un mampipinniya taku. Bokona bagu tuwa bilin ta siya payon dit nanggolan yu utdit nanlugi kayu'n manuttuwa. ⁶ Ot sat mail-an dit mampipiya taku, sadit mantungpalaan taku't dan bilbilin Apudyus. Dingngol yuwon manipud sit nanlugiyan yu un manuttuwa dit bilin na un: mampipinniya kayu.

⁷ Nanwalason situn lubung dan adu'n mangal-allilaw, sadan tagun adi mamigbig un si Jesu Kristu nambalin si tagu. Sadat kama't datu un tagu, man-aallilaw da kan busulon da si Kristu. ⁸ Isunga man-annad kayu ta adiyu matalak dat nambannugan mi* un intudtudu kan dikayu dalapnu maawat yu dat losana itdon Apudyus kan dikayu.

⁹ Singngadan na mana mantudtudu un bokona tang-ila tudtudun Kristu dan itudtudu na, bokona naiyossaan kan Apudyus din tagun kama't di. Singngadan na mana mangitultuluya manuttuwa't dan tudtudun Kristu, naiyossaan kan Apudyus kan padana pay kan Jesu Kristu un Anak na. ¹⁰ Isunga nu awad tagu't umoy kan dikayu un manudtudu yoong bokona sadat intudtudun Jesu Kristu dat itudtudu na, adiyu palnokon sidan boloy yu. Adiyu pay kanan un, "Napiya ta annat ka." ¹¹ Ta nu koon yu, mailak-am kayu't din lawenga kokkoona.

Maudin Bagbaga

¹² Adu payyan dan piyaoka ibaga uttun surat ku yoong adika lawa ikanglit ulay ta panggop kun umoy mangila kan dikayu ot asi taku mambabagbaga dalapnu gattoka nalagsak taku.

¹³ Pakumustaon dikayu't dan aabeng din sunud nun babai un pinilin pay Apudyus.

* **1:8** Utdat uduma manuskrito: Nambannugan yu, ot sat kaipooyana: sat gun-guna yu utnat manselbiyan yu kan Apudyus

Sat 3rd Sulat Ud San Juan

Sat Luglugin Dituwa Sulat

¹ Kan sika napotoga Gayo:

Sakon si Juan un panglakayon di manuttuwa un mansulat kan sika un pipiyaoka bulun kun manuttuwa utdan katuttuwaana maipanggop kan Jesu Kristu.

² Napotoga gayyom, iluwaluk un kapkapiya ka kan nabilog nat long-ag nu un kama't din tigammuka kabilog nat pammatim. ³ Amod tun lagsak ku un makagngol sidat ibagbagan dat dumatonga susunuda umoy sinat un ipapas-nok nu dat tuttuwan tududu, un sanat mantatagum talona maiyannatup sit katuttuwaan. ⁴ Maid sabali ut makaitod si amoda lagsak ku nu adi san makagngolak un mantatagu dan aabeng ku un umuunnud sit katuttuwaan.

Naidaydayaw Si Gayo

⁵ Napotoga gayyom, sanat tumultulungam sidan sunuda manuttuwa talon sidan kakkaili, nabalu nat un kokkoom. ⁶ Impadamag dat dummatong sidan manuttuwa't tu dit amoda nampipiyam kan dida. Ot napiya nu itultuluy nun tulungan dida utdan masapul da utdan daddalan da ta siya'd maibagaya koon sidan manselselbi kan Apudyus. ⁷ Ta lummakat da un umoy mangipatigammu't dan maipanggop kan Jesu Kristu un adi da nangkodaw si tulung sidan adi manuttuwa. ⁸ Siya'd gapuna un ditaku'n manuttuwa lobbong taku'n tumulung sidatuwa tagu dalapnu maitagom taku't din mantududuwan da utdin katuttuwaan.

Sada Diotrefes Kan Demetrio

⁹ Nansulatak sidan manuttuwa't nat yoong adin Diotrefes ikaskasu ta adina bigbigon dit kalintogak. Ta piyaona nu siya'd mabigbiga pangat. ¹⁰ Isunga nu umoyak sinat ibagaka losan buluna manuttuwa dat umoy na mangliklikudan kan dikami. Bokona sadi'l lawa dat kokkoona. Adina pay sangailiyon dan susunuda umoy sinat. Iyapa na dan mamiyan mampalnok kan dida. Ot sadat mamalnok, lassigona dida't dit simbaan.

¹¹ Napotoga gayyom, adika okyan makapang-ila utdan laweng, nu adi sad napiya dan unudom. Ta sat mangwa't napiya, tagun Apudyus. Yoong sat mangwa't dan laweng Adina payyan tigtigammu si Apudyus.

¹² Napiya'n losan dan ibagbagan dat udum maipanggop kan Demetrio. Ot mapanoknokan pay dit kinabalu na un tagu utdit mantatagu na un maisayun sit katuttuwaan. Pati dikami panoknokan mi pay din kabalu na un tagu ot tigammum un tuttuwa dan ibaga mi.

Maudi Un Bagbaga

¹³ Adu payyan datun ibagak kan sika, yoong madik piyaona isulat. ¹⁴ Ulay ta nanam-oka masapa'n ilak sika ot siya'd mambagbagaan ta.

¹⁵ Iluwaluk ta kapkapiya ka.

Pakumustaon dika utdan gagayyom nu uttu. Sin-ossaom pay un pakumus-taon danat gagayyom sinat.

Sat Sulat Ud Judas

¹ Kan dikayu un buluna manuttuwa un inayagan Apudyus un Ama un tagu na un pipiyaona kan aandogana inggana't man-ulin si Jesu Kristu:

Sakon si Judas un mansulat kan dikayu. Osaaka babbaun Jesu Kristu kan sunud ud Santiago. ² Iluwaluk ta kanayuna ipooy Apudyus kan dikayu dit amoda asi, kinakapkapiya, kan mampipiya.

Sat Maukuman Dan Mantudtudu't Bokona Tuttuwa

³ Potgoka susunud, talona adiyak mauwayan un mansulat kan dikayu maipanggop sit mataguwan taku kan Kristu. Yoong mailak un sat masapula ibagak kan dikayu't tun satun, ipopos yu ud kaboolan yu un mangisikad sinat pammati un intod Apudyus kan ditaku'n tagu na. ⁴ Ta awad da'd tagu'n naid si apudyus un naid kapuut yu utdit naidogaan da kan dikayu. Ot balbaliwan da dit katuttuwaana maipanggop sit kinaasin Apudyus. Ta itudtudu da un ulay nu koon di osan manuttuwa dan pipiyaon di long-ag koon adin Apudyus dusaon ta amod dit mangkakaasi na. Adida pay tuttuwaon si Jesu Kristu un siya'l lawa'd Apu taku. Utdit aw-awe, naipatigammuwon sit ugud Apudyus dit maipanggop sit dusan datuwa tagu.

⁵ Titiggammu yuwon dit maipanggop sit nan-iilaksun Apudyus sidat Judio ud Egipto yoong ipagasmok ku kampay kan dikayu un ulay nu inlaksun na dida dinusa na kampay dida'n dit adi nanuttuwa ta pinatoy na dida. ⁶ Padana paya nadusa dadit anghel un naneyan sidit lobbonga saad da kan igaw da ta imbalud Apudyus dida't dit nakolokolopa igaw un nakinawadan da si inggaingga un manguuway sit al-algawa mangukuman Apudyus. ⁷ Ot padan pay dat tagu't din Sodoma kan Gomora kan sadat nangkalliwosa ili. Amod dat basul da ta nandidinnagdagas da. Ulay dat natang-ila lalaki pay lawan man-aadul da ot singgob Apudyus dida. Satu un pasamak, siyad mangil-an taku un dusaon Apudyus dan gumabasul utdin apuya adi maksop si inggaingga.

⁸ Yoong ulay nu tigammun dat matuli'n mistulu dadiya pasamak, siya payon kokkoon da. Kama dat man-in-inop un sosomkon da dit lawenga somsomok un makabasulan da pay lawan. Adida pinagan-anu dit man-iiyapun dat nangatngatu nu dida kan insultuwon da dan nadayawa anghel sidin langit. ⁹ Yoong si Miguel un pangat dan anghel bokona kingwa na din kama't di. Ta utdit nansubogan da kan Satanas nu sin dit mangala't dit ladag Moses, Adina un pulus ininsultun inukum si Satanas, nu adi kinnana na ullawa un, "Igimau dika okyan kan Apudyus." ¹⁰ Yoong sadatu un tagun naid si apudyus, man-ugud da't lawenga maisuganggang sidan banaga adi da maawatan. Koon dal lawa dan piyaon dan koon un kama dat ayam un maid si somsomok. Sadatu un kokkoon da ud maigapuwan dit madusaan da. ¹¹ Kaasi da pay ta makapang-ila da kan Cain. Maipada pay dit basul da utdit basul Balaam ta naagum da si pilak un siyad maigapuwan dit mangwaan dat laweng. Pada da si Kora un suganggangon da dan awad kalintoganan mangiyapu. Ot gapu't tuwa kokkoon da, madusa da pay un padan Kora. ¹² Laweng din maidogaan da kan dikayu din maamungan yun mangkakakan sinat simbaan yu ta maid bain da kan Apudyus kan maid bain da kan dikayu un ipopos dal lawan mangan un adi da somsomkon dan udum. Maid selbi da ot maipada dat din bunot un itautauda lawan din bayogbog, yoong

maid idatong nat udan. Maipada dat kayu un naibilanga natoy gaputa adi mamunga ulay nu bubungnaan di kayu. Maipada da pay si kayu un nabagut un nailausa natoy. ¹³ Maiyalig dat gaoogyata paluung sin baybay un kama't din ulab sin labaw din danum dit gabbainana kokkoon da. Kama dat bituwona man-allialis ot insaganan Apudyus dit amoda kolop un inggawan da si inggaingga.

¹⁴ Sadatu un tagu dat sosomkon Enoc sit nangipadtuwana maipanggop kan dida. Maikapitu si Enoc un kaganakan Adan ot impadtu na un kanana'n, "Ilan yu ta dumatong si Apu taku un maibulun sidan linibulibun anghel na ¹⁵ dalapnu ukumona dan losana tagu, kad, dusaona dan tagun maid si Apudyus gapu't dat lawenga kingkingwa da kan sadat namabbainan da kan Apudyus."

¹⁶ Mampangonot kan mampaam-ammuyu da'l lawa datuwa tagu ot koon da dan lawenga piyaon dan koon. Ipasdayaw da dat long-ag da kan maniyoon da'l lawa ta piga pay nu magun-ud da dan piyaon da.

Bagbaga Un Mangisulu

¹⁷ Napotoga susunud, gagasmokon yu dadin imbagbagan dan apostoles ud Apu taku'n Jesu Kristu. ¹⁸ Kinnanana da kan dikayu un, "Nu dumatong dit udidin di al-algaw, awad da'd tagu un manliwliw-an dikayu. San lawenga pipiyaon di long-aga lawa dan kokkoon da." ¹⁹ Dida ud manggapuwan di mansisinaan yu. Sad piyaon dal lawa dat koon da ta maid si Ispiritu Santu kan dida. ²⁰ Yoong nu dikayu'n potgoka susunud, pabilogon yu nat pammati yu kan Apudyus. Nu manluwalu kayu, kodawon yu dit tulung ud Ispiritu Santu. ²¹ Itultuluy yun lak-amon dit mampipiyan Apudyus utnat manguuwayan yu utdit mangitdan Apu taku'n Jesu Kristu utdit mataguwan yu si inggaingga maipagapu't kaasi na. ²² Awison yu dat manduwaduwa un manuttuwa. ²³ Salakan yu dat udum ot kama nu tinagu yu didaon sidin apuy sin impiyelnu. Kaasiyan yu dan gumabasul yoong am-ammaan yun talon. Lawengon yu dan basul da ta kamat isaw un makmansa.

Maudi Un Luwalun Judas

²⁴ Madaydayaw si Apudyus. Siya'l lawad makaboola mangandog kan ditaku dalapnu adi taku mambasul. Siya'l lawad mabalina mangaan sit basul taku ot dumatong kad, amo nalagsak taku ta nadalus taku't din atubang na. ²⁵ Siya'l lawa'd Apudyus taku un managu kan ditaku maipagapu't dit kingwan Jesu Kristu un Apu. On, madaydayaw si Apudyus taku'n kangattuwan kan mannakabalin. Siya'l lawad awad si kalobbongan un mangiyapu manipud sit daan payyan tun lubung napaloswa, sinsatun kan inggaingana. Amen.

Sat Impatigammu'n Jesus kan San Juan

¹ Satun iblu'n satu, maipanggop sidat impatigammun Jesu Kristu un dandaniyona mapasamak. Si Apudyus ud nangipatigammu kan Kristu utdatu dalapnu ipatigammu na utdan losana manselselbi kan siya. Mansidi, imbaun Jesu Kristu dit anghel na un umoy mangipatigammu kan sakon un si Juan, osa'n manselselbi kan siya. ² Ot ingkanglit ku un losan situ un iblu dat inilak kan dinggol ku un nanligwat kan Apudyus un impatigammun Jesu Kristu kan sakon. ³ Nagasat nat mangibasa utdatuwa naipadtu uttu kan nagasat dan losana mandongol kan manuttuwa utdatuwa naikanglit ta adina masulit mapasamak da un losan datu.

⁴ Sakon si Juan un mansulat sidan pitu'n gimung di manuttuwa utdan pitu'n ili utdin probinsiya'd Asia. Iluwaluk ta maipooy kan dikayu dit kaasi kan kappiya un malligwat kan Apudyus un dodan inggaw sidit, inggaw situn satun kan dumatong nu timpu na. Malligwat pay di un kaasi kan kappiya kan Ispiritu Santu* un inggaw sit atubang dit tronon Apudyus. ⁵ Padana pay un malligwat kan Jesu Kristu un matalgodana kustigu maipanggop kan Apudyus. Siya'd ummuna un ummungal sidan natoy kan siya'd maapu utdan losana aappu uttun lubang.

Idaydayaw taku si Jesu Kristu gapu't dit amoda mampipiya na kan ditaku ot maipagapu utdit dalana un nan-ayus sit natoyana, nawayaan taku utdan dusan dat basbasul taku. ⁶ Ot pinambalin ditaku un mangiyapu un bulun na kan papadi un manselbi kan Apudyus un Ama na. Idaydayaw taku dit kinangatu na kan pannakabalin na si inggaingga. Amen.†

⁷ Somsomkon yu tu! Dandaniyon dumatong si Jesu Kristu un manginlabaw sidan bunot ot naid adi mangila kan siya ulay sadat nanuyuk kan siya. Ot losan dan tagu uttun pita iyibil da dat domdom da gapu kan siya. Tuttuwa'n losan datu.

⁸ "Sakon dit Alfa kan Omega," kanan Apudyus un mannakabalin un doda'n ininggaw sidit, inggaw situn satun kan dumatong nu timpuna.‡

Sat Impailan Jesu Kristu kan Juan

⁹ Sakon si Juan un sunud yu'n manuttuwa. Maipagapu't din naiyossaanan taku kan Jesus nampapada taku'n mapalpaligat, man-iyansa man-iyattom kan nampapada taku'n maidagamung sit man-apuwana. Impadalanak situ'n pugu un ngadnon da si Patmos gapu't dit man-iwalagawagak sit ugud Apudyus kan sadit katuttuwaana impatigammun Jesu Kristu.

¹⁰ Utdit al-algaw un mandaydayawan kan Apudyus nantulay kan sakon dit Ispiritu Santu un kama nu man-in-inopak ot inggaw dinggol ku un nadangso la ginga utdit awid ku un kama't gingan di tangguyub. ¹¹ Ot kanana kan sakon un, "Ikananglit nu si iblu dan losana ilam ot ipaw-it nu utdan pitu'n gimung di manuttuwa utdan ili un Efeso, Esmirna, Pergamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia kan Laodicea."

* **1:4** Sat kustu un naikanglit sin bagbagan di Griego, 'pitu un ispiritu.' Yoong uttun ugud Apudyus, sat kaipooyan din bilang un pitu, kustukustu, kumplitu, maid mangkulangana. Ot si Ispiritu Santu, talona maid mangkulangana. Ot naisonosonota nasal situ un iblu din bilang un pitu. † **1:6** Sat kaipooyan din Amen, umampayun ta utdit naibaga. ‡ **1:8** Alfa din umuna'n lettran di abkd utdin bagbagan di Griego. Omega din maudi un letra. Isunga sat piyaona'n ugudon dit imbagan Apudyus, siya'd lugin di losan kan anungus di losan.

¹² Utdit man-awingak ta ilak nu singngadan dit ginga un mambagbaga kan sakon, nakailaak si pitu'n paspasiga bulawan un iiggaan di silaw. ¹³ Utdit gaggawan dat iiggaan di silaw, inggaw kama't tagu'n manlaglaggoyod dit badut na kan nabalikosan si bulawan dit palagpag na. ¹⁴ Napo^lkapo^lkas dit buuk sit ulu na un kama si kapos ot sadat ata na kama't gumilagilaba apuy. ¹⁵ Ot sadat iki na manilisiling da un kama't nat natang-il un bayonga naunag si apuy asi nalaslasan. Sat ginga na kama't angangagan di lumaylay-ag un danum. ¹⁶ Nakaaggom si pitu'n bituwon dit diwanan un ima na kan lumoswa utdit sangi na dit natadoma ispada un nansupang dit ngalab na. Ot sumiling dit musing na un kama't din mamalintuudan di nasigaba init. ¹⁷ Utdit nangil-ak kan siya, natukasak un kama't natoy sit atubang na. Yoong inagpadana'd sakon sit diwanana ima na ot kanana'n, "Adika umogyat ta sakon dit Umuna kan Maudi." ¹⁸ Sakon dit matatagu! Natoyak yoong ilam ot antuwak un matatagu si inggaingga. Awad kan sakon dan tulbok un mangipaila utdin kalobbongak kan Katoy kan sadin Hades un igaw dadin natoy. ¹⁹ Ot ikanglit nu dadin losana maipaila kan sika un mapasasamak situn satun kan sadadi'n mapasamak sidan mado^ldola al-^lalgaw.

²⁰ "Siyadatu'd kaipooyan dat pitu'n bituwona inilam situn diwanana imak kan sadat pitu'n bulawana iiggaan di silaw. Sadat pitu'n bituwon, dida dan pitu'n anghel un mangaayyuwan sidan manuttuwa't dan pitu'n gimung. Ot sadat pitu'n iiggaan di silaw, dida dan pitu'n gimung di manuttuwa."

2

Sat Painsulat Jesus Kan Juan Sidat Gimung Di Manuttuwa Ud Efeso

¹ Ot kanana un, "Isulat nu datu utdit anghel un mangaayyuwan sidat manuttuwa utdin Efeso. Kanam un, 'Sadit mangaaggom sidan pitu un bituwon sit madiwanan un ima na kan kumiyakiyang sin gaggawan dan pitu'n bulawana iiggaan di silaw, satu dit ibaga na: ² Tigammuk dan losana koko-on yu. Tigammuk pay nat mangibadosan yu un mantalibasuan maipagapu kan sakon kan sat mangiyan-anusan yu un mangiyattoman sidan ligat yu. Tigammuk pay un adiyu maanusan dan tagu'n mangmangwa't laweng kan pinadpadas yu dadin mangibagbaga un apostoles da yoong natigammuwan yu un tuli da. ³ On, tigammuk un an-anusan yu un iyattom dan mapalpaligatan yu maipagapu't nat manuttuwaan yu kan sakon ot talona adi kayu madismaya. ⁴ Yoong sad adik piyaon kan dikayu, naidon dit amoda mampipiya yu utdit damu. ⁵ Somsomkon yu dit amoda mampipiya yu utdit inlugi yu un manuttuwa. Mambabawi kayu ot matagu kayu uman un kama't dit nantatagu yu utdit damu. Ta nu adi kayu mandadaoli, umoyak sinat ta kaanok nat iiggaan di silaw yu utdit igaw na. ⁶ Yoong annat pay napiya kan dikayu ta lawengon yu pay din lawengok un koko-on dan Nicolaita.*

⁷ "Dikayu'n awad si inga'n makanggol, donglon yu datuwa ibagbagan din Ispiritun Apudyus sidan manuttuwa. Sadat tagu'n adi paabak si singngadan na mana laweng ipalubus ku un makakan sit bungan di kayu'n mangtod si mataguwan un awad sin naba^lu'n igaw Apudyus.' "

Sat Sulat Sidat Manuttuwa Utdin Esmirna

⁸ Ot kanana payyana, "Isulat nu pay datu utdit anghel un mangaayyuwan sidat manuttuwa't din Esmirna. Kanam un, 'Sadit Umuna kan Maudi un siya dit natoy yoong ummungal, satu dit ibagana: ⁹ Tigammuka losan danat

* **2:6** Sadan Nicolaita, dida dat mangitudtudu un mabalina tungpa^lon di osa'n manuttuwa dat pipiyaon di long-ag na un koon. Ibagana da un Kristianu da yoong kokkoon da dan kokkoon dan paganu.

ligligat yu. Tigammuk pay un nakapus kayu yoong sat katuttuwaana, babak-nang kayu nu maipanggop kan Apudyus. Tigammuk un man-uguugudan dikayu't laweng sidan mangabawa Judio da yoong bokon ta tagu da un ipangatan Satanas. ¹⁰ Adi kayu umogyat sidan ligata dandaniyona lak-amon yu. Donglon yu tu, paibalud Satanas dan udum kan dikayu si mamadas na utnat pammati yu ot simpulu'n algawa mapaligatan kayu. Yoong itultuluy yu un manuttuwa kan sakon ulay siya'd matoyan yu ta itdok kan dikayu dit gun-guna un mataguwan si inggaingga. ¹¹ Dikayu'n awad si inga'n makagngol, donglon yu datu un ibagbagan ud Ispiritun Apudyus sidan losana manuttuwa un kanana'n,

“Sadat tagu'n adi paabak sit singngadan na mana laweng, adida maidagamura madusa utdit mauguda maikagwa'n matoyan.’ ”

Sat Sulat Sidat Manuttuwa Utdin Pergamo

¹² Kinnanana payyan un, “Isulat nu pay datu utdit anghel un mangaayyuwan sidat manuttuwa't din Pergamo. Kanam un, ‘Sadit kawadan di natadoma ispada un nansupang dit ngalab na, satu dit ibagana: ¹³ Tigammuk nat igaw yu, sat igawa kawadan dit tronon Satanas. Yoong tigammuk un itultuluy yu un manuttuwa kan sakon ta ulay nu pinatoy da si Antipas sinat igaw yu un iyapuwana Satanas, adiyu nan-awidan nat pammati yu kan sakon. Osa si Antipas un adi lummipsuta nangipanpanoknok sidit maipanggop kan sakon. ¹⁴ Yoong antu'd akita adik piyaon un koko-on yu. Annat da kan dikayu ud umuunnud sidat tududu un padan dit intudtudun Balaam. Ta tinudtuduwana si Balak un mangawis sidadit Israelita si mambasulan da. Ot inawis Balak dat tagu'n mangan sidat naidatuna makan sidat sinan-apudyus kan inawis na dida un sumog-on sidat bokona asawa da. ¹⁵ Ot padana pay sidan udum kan dikayu ta umuunnud da't dan itudtudun dat Nicolaita.† ¹⁶ Siya'd gapuna un masapula mambabawi kayu't dan basul yu ta nu madi yu, masapaaka umoy sinat un mangubat sidanat un tagu un usalok tun ispada un lumoswa uttun sangik.

¹⁷ “ ‘Dikayu'n awad si inga'n makagngol, donglon yu datun losana ibagbagan Ispiritun Apudyus sidan losana manuttuwa un kananan,

“Sadat tagu'n adi paabak si singngadan na mana laweng, itdak sit naitalipona makan un manna. Itdak pay si napolkasa batu un siya'd naikanglitan dit bagu'n ngadan un talona naid makatigammu malaksig sidit mangawat.’ ”

Sat Sulat Sidat Manuttuwa Utdin Tiatira

¹⁸ Kanana pay un, “Isulat nu pay datu utdit anghel un mangaayyuwan sidat manuttuwa utdin Tiatira. Kanam un,

“Sadit Anak Apudyus un kama't apuya gumilagilab din ata na ot sat dapan na manilisiling un kama't nalaslasana bayong, satu dit ibagana: ¹⁹ Tigammuka losan dan koko-on yu, san mampipiya yu kan pammati yu kan sakon, san manselselbiyan yu utdan bulun yu kan san kinaanus yu un man-iyattom sidan ligat yu. Tigammuk un ad-adu dan nabalun un kokkoon yu uttun satun nu sadit nanlugiyan yu un nanuttuwa. ²⁰ Yoong antu ud osa'n adik piyaon kan dikayu. Palpalubusan yu un manudtudu dit osa'n babai un si Jezebel. Kabawona un propetan Apudyus ot tudtuduwana kan idagallat na dan manselselbi kan sakon un sog-onon da dan bokona asawa da kan mangan da utdan makana naidatun si sinan-apudyus. ²¹ Initdak si timpu na un mambabawi utdan basbasul na kan lumipsut sidan gabbainan un kokkoona yoong madina. ²² Ilan yu, mansakitok si maikudogana! Ot sadat summog-on kan siya, palpaligatok dida'n losan nu adi da mandadaoli utdan

† 2:15 Ilan yu utdin 2:6.

naipankokwaan da kan siya utdan gabbainan un koko-ona. ²³ Ot patoyoka losan dan maibilang un ganak na dalapnu awad manigammuwan di losana manuttuwa un sakon ud makatigammu utdan losana somsomok kan piyaon di tagu. Ot supapakak dan losana tagu sigun sit kingkingwa da.

²⁴ “Yoong dikayu’t nat Tiatira un adi nangunud sit tudtudun Jezebel, dikayu’n din adi nangadal sit kanan da un naunoga tudtudun Satanas, satu ud makanak kan dikayu. Maid udum si ipakwak kan dikayu, ²⁵ nu adi san ibagaka lawa, masapula itultuluy yu nat nabakoda pammati yu inggana’t dumatongak. ²⁶ Sanat tagu’n adi paabak si singngadan na mana laweng kan itultuluy na un tungpalon dadin piyaok inggana’t mataguwana, itdak si kalintogan un mangiyapu utdan kailin-ili uttun lubang un padan dit kalintogana intod Amak kan sakon. ²⁷ Ot nailot dit man-iiyapu na un kama nu awad aaggomana’n landuk kan kama’t manggumok si banga dit koon utdat iyapuwana. ²⁸ Itdok pay dit bituwon un ammigaton kan siya.

²⁹ “Dikayu’n awad si inga’n makagngol, donglon yu un losan datu’n ibagbagan ud Ispiritun Apudyus sidan losana manuttuwa.’ ”

3

Sat Sulat Sidat Manuttuwa Utdin Sardis

¹ Kanana pay un, “Isulat nu pay datu utdit anghel un mangaayyuwan sidat manuttuwa’t din Sardis. Kanam un, ‘Sadit kawadan dit Ispiritu Santu* kan mangaaggom sidan pitu’n bituwon, satu dit ibagana: Tigammuka losan dan koko-on yu. Tigammuk un sit man-iilan di tagu, matattaguwan kayu yoong sat katuttuwaana natoy kayu.† ² Gumangun kayu ta pabilgon yu nat pammati yu un matmattoyan ta mailak un adu payyan nat mangkulangan danat kokkoon yu utdin man-iilan Apudyus ku. ³ Somsomkon yu dadit naitudtudu kan dikayu un dingngol yu utdit damu ot tuttuwaon yu dida. Mambabawiyon yu dat basul yu. Ta nu adiyu, umoyak un padan din dumakngan di osa’n man-aakawa maid makatigammu utdin dumakngak un umoy manusa kan dikayu.

⁴ “Yoong annat da ud udum kan dikayu’n manuttuwa utnat Sardis ud adi mangisaw sidat badut da ta nadalus dit mantatagu da. Mabadutan da si napolkas ot maibulubulun da kan sakon ta dida’d lumbonga maibulun. ⁵ Ot sanat tagu’n adi paabak si laweng mabadutan pay si napolkas un pada da. Ot bokona kaanok dit ngadan na utdit iblu un listaan dan matagu si inggaingga. Ot ibagak sin atubang Ama kan sadan aanghel na un dida’d taguk.

⁶ “Dikayu’n awad si inga’n makagngol, donglon yu datun losana ibagbagan Ispiritun Apudyus sidan losana manuttuwa.’ ”

Sat Sulat Sidat Manuttuwa Utdin Filadelfia

⁷ Kanana pay un, “Isulat nu pay datu utdit anghel un mangaayyuwan sidat manuttuwa’t din Filadelfia. Kanam un, ‘Satu dit ibagan dit nasantuwan kan katuttuwaan un mangaaggom sit tulbok Ali David. Sat ibukat na, maid makaiyonob ot sat iyonob na, maid makaibukat. Satu dit ibagana: ⁸ Tigammuk dan losana koko-on yu. Ot donglon yu! Imbukat ku kan dikayu din soobana maid makaiyonob. Tigammuk un naid amo mabalinan yu yoong inyaangos yu un tinuttuwa dan losana tudtuduk kan dikayu kan adiyu pay insulib nat manuttuwaan yu kan sakon. ⁹ Ot donglon yu! Sadat tagu’n iyapuwon Satanas un matuli ta kabawon da un Judio da yoong bokon,

* **3:1** Ilan yu’t din 1:4 † **3:1** Sat ug-ugudona uttu, sadit naispirituwan un kasasaad da. Natoy da utdit man-iilan Apudyus gaputa kummapsupakaput dit pammati da.

padal_nok dida kan dikayu un umoy mampalintumong sinat atubang yu ot matigammuwan da un pipiyaok dikayu. ¹⁰ Ot gaputa tinuttuwa yu dit imbagak un an-anusan yu un iyattom dan ligat yu, ayyuwanak dikayu nu dumatong dit timpun di amoda ligat situn lubung un mamadas ku utdan losana tagu. ¹¹ Annatakon un mangulin ot itultuluy yu un manuttuwa kan sakon dalapnu maid makapu_los sit gun-guna yu un itdon Apudyus.

¹² “ ‘Sanat tagu’n adi paabak si laweng, mambalinok un kama’t nabakod un tukud sidin timplun Apudyus ku ot inggaw sisi si inggaingga. Ot imalkak kan siya dit ngadan Apudyus kan san ngadan din ilin Apudyus un siya din bagu’n Jerusalem un manligwat kan siya utdin langit. Imalkak pay kan siya tun bagu un ngadan ku.

¹³ “ ‘Dikayu’n awad si inga’n makagngol, donglon yu datun losana ibagan Ispiritun Apudyus sidan losana manuttuwa.’ ”

Sat Sulat Sidat Manuttuwa Utdin Laodicea

¹⁴ Kanana pay un, “Isulat nu pay datu utdin anghel un mangaayyuwan sidan manuttuwa’t din Laodicea. Kanam un, ‘Satu dit ibagan dit mangadan si Amen.† Siya’d matalgodan kan napudnu un kustigun Apudyus. Siya ud pinampaloswan§ Apudyus sidan losana paloswa na. Satu dit ibagana:

¹⁵ “ ‘Tigammuk nat koko-on yu. Sanat pammati yu, bokona nainit onnu bokona natunglin. Piyaok okyan nu talona nainit onnu natunglin ¹⁶ yoong gaputa nado_lnata lawa, ilugpak dikayu.

¹⁷ “ ‘Ibagbaga yu un nabaknang kayu ot awad dan losana masapul yu yoong adiyu tigammu un sat katuttuwaana dikayu’d kakkaasi kan kakapusan. Pada yu ud nakulap kan mantitiway. ¹⁸ Ot san ibagak kan dikayu, sakon ud mangal-an yu si tang-ila bulawan ta naunag sit apuy dalapnu tuttuwa un nabaknang kayu. Sakon pay mangal-an yu si napolkasa luput si mambadut yu dalapnu adi kayu maibabbain sinat mantitiwayan yu. Ot mangala kayu pay si agas di ata kan sakon kad maagasan nat kulap yu dalapnu makaila kayu. ¹⁹ Sadan tagu’n pipiyaok, igimauk kan saplitak dida. Ot siya’d gapuna un umaliskad kayu ot mambabawi kayu utdan basul yu. ²⁰ Donglon yu! Awadak un sumisikad sinat sawang un mangkogkog. Ot nu awad makagngol sit gingak ot ibukatanak, lumnokak ot mangkaubung kami un mangan.

²¹ “ ‘Ot sanat tagu’n adi paabak si laweng, itdak si kalintogana makapanapu kan sakon un padan dit nangitdan Amak kan sakon si kalintogan un makapanapu kan siya utdit inabak ku si Satanas.

²² “ ‘Dikayu’n awad si inga’n makagngol, donglon yu dan ibagbagan Ispiritun Apudyus sidan losana manuttuwa.’ ”

4

Sat Madayawan Apudyus Sin Langit

¹ Maabus man di, tummangadak ot nailak dit sawang sin langit un mabubukkatan. Utdi, nagngol ku payyan dit ginga’n nagngol ku utdit damu un kama’t gingan di tangguyub un nakabagbaga kan sakon. Ot kinnanana’n, “Ngumatu ka uttu ot ipailak kan sika dan masapula makwa utdan dumoldola algaw.” ² Dagusa nantulay kan sakon dit Ispiritun Apudyus ot inggaw nailaka trono utdin langit un inggaw mantutupak. ³ Ot sadit mantutupak sit trono kama’t ilan di nangina’n batu un ngadnon da si haspe kan karnelia. Ot inggaw bunglun un kama’t ilan di batu un esmeralda un liniwos na dit trono. ⁴ Sat nangkalliput dit trono’n sadi, inggaw da ud duwampulu’t opata trono

† 3:14 Ilan yu utdin 1:6. § 3:14 Sat naikanglit sin Griego, lugi onnu puun di losana paloswan Apudyus.

un siya'd nantupakan pay dat duwampulu't opata lalallakay. Nambadut da si napolkas kan mambaballangat da si bulawan. ⁵ Inggaw da ud sumil-isil-it un kilat, damdamit kan nadangsolā kidul un manligwat sit trono. Ot sidit atubang didiya trono inggaw da ud pitu'n silaw un natonggan un dida dat pitun ispiritu un manselselbi kan Apudyus. ⁶ Ot sit atubang dit trono, inggaw payyan kama't baybay dit kanawag na un samling. Sumilapa kama't kristal dit ila na. Ot utdit opata igid dit trono, inggaw da ud opata matatagu'n paloswa un paspasiga ata dit sinagung kan awid da. ⁷ Sat umuna, padapadan di layon dit ila na ot sat maikagwa padan di tolu un baka dit ila na. Sat maikatlu, kama't musing di tagu dit musing na. Ot sat maikapat, padan di mantattauda kullangaw dit ila na. ⁸ Ot losan dadi un opata matatagu'n paloswa, sin-oonom dit payak da kan pasiga ata dit long-ag da pati utdit dalom dit payak da. Inalgaw kan linabi un mangkankanta da un naid illongan da. Ot kanan dan dit mangkanta un,

“Nasantuwan, nasantuwan, nasantuwan si Apu taku'n Apudyus un man-nakabalin. Doda'n ininggaw sidit, inggaw sinsatun kan dumatong nu timpuna.”

⁹ Ikantan dat opata matatagu'n paloswa dit mandayawan kan manyamanan da utdit kinangatun dit mantutupak sit trono un siya dit matatagu si inggaingga. Ot nu mangkanta da, ¹⁰ mampalintumong dadit duwampulu't opata lalallakay sidit atubang dit mantutupak sit trono ot mandayaw da kan siya un matatagu si inggaingga. Igga da dat balangat dat dit atubang dit trono na asida mangkanta un kanan dan,

¹¹ “Apu mi un Apudyus, kalobbongana un mabigbig din kinangatun, kinadayaw kan pannakabalin nu ta sika'd namaloswa utdan losan ot matatagu kan napaloswa da gaputa siya'd piniyam.”

5

Sat Nalukuta Dokumentu Kan Sat Mangadan Si Ubbun di Kannelu

¹ Utdit diwanana iman dit mantutupak sit trono, inggaw innilaka nalukuta dokumentu un aaggomana. Nansupanga nakanglitan dit dokumentu kan pitu dit peket na. ² Ot inggaw innilaka nabiloga anghel un nambagbaga si nadangsolā ginga un kanana'n, “Singngadan nat lumbonga mangaan sit peket kan mamikyad sit dokumentu?”

³ Yoong naid makalobbonga mamikyad onnu mangila utdit dalom didit nalukuta dokumentu ulay sadan inggaw langit onnu sadan inggaw situn pita onnu sadat nangkakatoy. ⁴ Ot amod dit ibil ku ta naid naodasan si lumbonga mamikyad sit nalukuta dokumentu onnu mangila utdit dalom na. ⁵ Utdi, imbagan dit osa't dat opata lalallakay un, “Adika man-ibil, ta sat mangadan si Layon sin tribun Juda kan mangadan pay si Kaganakan David, inabak na si Satanas ot siya'd awad si kalobbongana manlokta utdat pitu un peket kan mamikyad sisi un dokumentu.”

⁶ Utdi, inggaw inilak un Ubbun di Kannelu un sumisikad sidit nambootan dadit opata matatagu'n paloswa kan sadadit lalallakay un nanlikwos sidit trono. Sadit Ubbun di Kannelu, awad mangil-an un napatoy sidit. Pitu dat sakgud na kan pitu dat ata na un kaipooyan da dit Ispiritun Apudyus* un imbaun na situn losana pita. ⁷ Utdi, sadit Ubbun di Kannelu ummoy na inala dit nalukuta dokumentu utdit diwanana iman didit mantutupak sit trono. ⁸ Alana man, nampalintumonga losan dadit opata matatagu'n paloswa kan sadadit duwampulu't opata lalallakay sidit atubang na. Ot kada-osa kan dida

* 5:6 Ilan yu utdin 1:4.

awad aggom na si mantukalan un mangadan si arpa kan bulawana duyug un napnu si insensu un siya'd maiyaligan dan luwalun dan losana tagun Apudyus. ⁹ Ot nangkanta da si bagu'n kanta un kanan dan,

“Sika'd lumbonga mangala't din nalukuta dokumentu kan sika'd lumbonga mangan sidan pitu'n peket na ta pinatoy dika ot sat dalam dit nan-subbut nu utdat tagu't dan basul da dalapnu mambalin da un tagun Apudyus. Sadatu un tagu nanligwat da si nadumaduma un ili, tribu kan nadumaduma dat bagbaga da.

¹⁰ Ot pinambalin nu dida un mangiyapu un bulun nu kan papadi un manselbi kan Apudyus. Ot iyapuan da dan losana inggaw situn pita.”

¹¹ Utdit umilaak payyan, nanggol ku dit gingan dat amoamoda anghel un adi mabilang dit kaadu da. Linikwos da dit trono, sadat opata matatagu'n paloswa kan sadat lalallakay. ¹² Natobag dit ginga da un kanan dan,

“Lobbong na un sadin Ubbun di Kannelu un napatoy mabigbig din panakabalin na, kinabaknang na, laing na ya bilog na. Lobbong na un siya'd madayaw kan mabigbig si kinangatu kan siya'd lobbong na un manyamanan.”

¹³ Utdi, dingngol ku un losan dat paloswa un inggaw sidin langit, situn labaw pita kan sidin dalam pita kan losana inggaw sidin baybay un mangkankanta un kanan dan,

“Masapula sadin mantutupak sidin trono kan sadin Ubbun di Kannelu dan manyamanan kan madaydayaw, mabigbig din kinangatu da kan pannakabalin da si inggaingga.”

¹⁴ Ot ummampayun pay dadit opata matatagu un paloswa un kanan dan, “Amen.” Ot sadat lalallakay nampalintumong da un losana nandayaw.

6

Sat Nanloktaan dit Ubbun di Kannelu Utdat Peket Didit Dokumentu

¹ Maabus man di, nailak un linoktan dit Ubbun di Kannelu dit umuna utdat pitu un peket didit nalukuta dokumentu. Ot dingngol ku dit gingan dit osa utdadit opata matatagu'n paloswa un kama't gingan di kidul un kanana'n, “Awenu!” ² Mansidi, nailak dit pukawa kabayu un nilumtaw! Ot ininggaw nangabayu'n nan-aaggom si pana. Naitdan si balangat ot kaysan dalapnu ituluy na un umoy abakon dadit losana kabusul na.

³ Utdi linoktan dit Ubbun di Kannelu dit maikagwa un peket dit dokumentu ot dingngol ku dit gingan dit maikagwa un matatagu'n paloswa un kanana'n, “Awenu.” ⁴ Lummoswa dit osa payyana kabayu un nadokodokot. Sadit nangabayu naitdan si kalintogana mangidatong si manggugubatan di tagu't tun pita kad mampipinnatoy da. Ot naitdan si dakolana ispada.

⁵ Linoktan dit Ubbun di Kannelu dit maikatlu un peket dit dokumentu ot dingngol ku dit gingan dit maikatlu un matatagu'n paloswa un kanana'n, “Awenu.” Ot inggaw uman nailaka nangisita kabayu un nilumtaw! Ot sadit nangabayu man-aaggom si kikilluwan. ⁶ Utdi, nanggolak si ginga un kama nu nanligwat sidit kawadan dat opata matatagu'n paloswa un kanana'n, “Opata supa un alina ullawa dit magatang di osa'n denario onnu singgantasa opok di bakaw.”* Yoong adiyu yam-anon nat manligwatan di mantika kan basin di ubas.

⁷ Loktaon man dit Ubbun di Kannelu dit maikapata peket, dingngol ku dit maikapata matatagu'n paloswa un kanana'n, “Awenu.” ⁸ Ot nailak dit osa'n kabayu un kubu! Sadit nangabayu mangngadan kan Katoy. Ot inggaw

* **6:6** Siya'd labun di tagu utnat sin-algaw nat osa'n denario.

sit awid na dit Hades un inggawan dat natoy. Naitdan da si kalintogana kumatoy si ingkapat sidat tagu un inggaw situn pita. Ot matoy dat tagu si gubat, ulat, sakit kan patoyon dat sumalona kakkayap dida.

⁹ Loktaon man dit Ubbun di Kannelu dit maikalima un peket dit dokumentu, nailak sit sogwab didit dadattunan kan Apudyus dadit kadogwan dadit tagu un napatoy gapu't dit nanuttuwaan da utdit ugud Apudyus kan nangipatigammuwan da utdit maipanggop kan Jesu Kristu. ¹⁰ Impappakuy da un kanan dan, "Apudyus un mannakabalin, nasantuwan kan katuttuwaan, kapiga nat mangukumam sidan tagu't din pita ta ibalos nu pay dit namatoyan da kan dikami?" ¹¹ Utdi, naitdan da si manlaglaggoyoda kagoya napolkas ot naibaga kan dida un man-illong da yan inggana't magtong dit naikoddonga bilang dat bulun da un manuttuwa un manselbi kan Apudyus un mapatoy un padan dit nampapatoy da kan dida.

¹² Utdit linoktan dit Ubbun di Kannelu dit maikanoma peket dit dokumentu, kaklata nanlunig si nabilobilog! Kinumlop dit init un kama't kangisit di nangisita luput ot sat bulan nambalin si nadokot un kama't dala. ¹³ Sadat bituwon sidin langit naotdag da uttun pita un kama't din maotdagan di naata un bungan di kayu nu dangkason di nabiloga bayogbog. ¹⁴ Ot kama si nalukulukuta papel dit langit ot naidon. Sadat losana bateled kan pugu, naiyalis da utdat igaw da. ¹⁵ Utdi, losan dat aali uttun pita, sadat nangangatu'n tagu kan sadadit aappun di suldadu, sadat babaknang kan sadat tagu'n awad si kaboolan kan losana tagu, puyung onnu bokona puyung, ummoy da nansuluk sidat liyang kan sidat saguweb dadit dadakkoła batu utdit kabatbateledan. ¹⁶ Ot kinnanana da utdat batbateled kan dadakkoła batu un, "Bunbunan dikami kan isuluk dikami dalapnu adi dikami maila utdin mantutupak sin trono kan dalapnu adi dikami dusaon sit Ubbun di Kannelu.† ¹⁷ Ta dummatongon tun al-algawa mandusaan da ot maid ud makailasat."

7

Sadat Singgasut Si Opatapulu't Opata Libu Un Tagun Namalkaan

¹ Maabus man di, nakailaak si opata anghel un sumisikad situn opata sulin ditun pita. Itatawid da dat opata bayogbog un manligwat sidadit opata suli dalapnu adina mabayogbogan tun pita, baybay onnu singngadan na mana kayu. ² Dida dat initdan Apudyus si pannakabalin un manam-an situn pita kan baybay. Utdi, inggaw payyan osa'n anghel un inilaka nilumtaw un nanligwat sin kapon dumungitan init un oognana dit mamalkan ud Apudyus un matattagu. ³ Ot kanana't dat bulun na un anghel un, "Adiyu yan yam-anon nat pita, baybay kan da kaykayu inggana't mamalkaan nat kiday dan losana manselbi kan Apudyus taku." ⁴ Utdit maabus, dingngol ku un sat bilang dadit namalkaan si kiday sit malkan Apudyus, singgasut ya opatapu'u't opat un libu da. Nanligwat da utdat simpulu't duwa un tribun ud Israel.* ⁵ Simpulu't duwa'n libu dat namalkaana nanligwat sit tribun ud Juda; simpulu't duwa'n libu dat nanligwat sit tribun ud Ruben; simpulu't duwa'n libu dat nanligwat sit tribun ud Gad; ⁶ simpulu't duwa'n libu dat nanligwat sit tribun ud Aser; simpulu't duwa'n libu dat nanligwat sit tribun Neftali; simpulu't duwa'n libu dat nanligwat sit tribun Manases; ⁷ simpulu't duwa'n libu dat nanligwat sit tribun Simeon; simpulu't duwa'n libu dat nanligwat sit tribun ud Levi; simpulu't duwa'n libu dat nanligwat sit tribun ud Isacar; ⁸ simpulu't duwa'n libu dat nanligwat sit tribun ud Zabulon;

† **6:16** Lucas 23:29-30. * **7:4** Israel dit osa'n ngadan Jacob.

simpulu't duwa'n libu dat nanligwat sit tribun ud Jose kan simpulu't duwa'n libu pay dat nanligwat sit tribun ud Benjamin.

Sadat Tagu Un Nanligwat Sidat Nadumaduma Un Ili

⁹ Maabus man di, nailak dat amoamoda tagu un maid makabilang sit kinaadu da. Nadumaduma da un tagu un nanligwat si nadumaduma'n ili kan tribu kan nadumaduma dit bagbaga da. Sumisikad da utdit atubang dit trono kan sadit Ubbun di Kannelu. Nambadut da un losan si napolkas kan nakaaggom da un losan si kama si baing di iyug. ¹⁰ Ot ipappakuy da un kanan dan, "Si Apudyus taku un mantutupak sin trono kan sadin Ubbun di Kannelu dan managu utdan tagu." ¹¹ Utdiyon summikad dat losana anghel un liniwos da dit trono, sadadit lalallakay kan sadadit opata matatagu un paloswa. Nanlakkob da un losan un nandayaw kan Apudyus. ¹² Kanan da un, "Amen! Kalobbongana un madayaw kan mabigbig din kinangatun Apudyus si inggaingga. Siya'd kalaingan, siya'd lumbonga manyamanan kan dayawon ta siya'd awad si pannakabalin si inggaingga. Amen!"

¹³ Utdi, nan-imus kan sakon dit osa utdadit lalallakay un kanana'n, "Singngadan datu'n tagu un nambadut si napolkas? Nanligligwatan da?"

¹⁴ Ot imbagak kan siya un, "Naid tigammuk, Apu! Sika'd makatigammu." Utdi kanana kan sakon un, "Siyadatu dadin tagu un nakailasat sit amoda ligat. Sinaksakan da dadit badut da utdit dalan didit Ubbun di Kannelu ot nambalin da si napolkas. ¹⁵ Siya'd gapuna un awad da un sumisikad sidin atubang din tronon Apudyus ot inalgalaw kan linabi un manselbi da kan siya utdin timplu na. Ot sadin mantutupak sidin trono na, makaigaw kan dida ot ayyuwanana dida. ¹⁶ Ot talona maid mabitilan onnu mauwawan daon kan adida payon mainitan onnu mapallangan. ¹⁷ Onta sadin Ubbun di Kannelu un iingaw sidin gaggawan din kawadan din trono, siya'd mangayyuan kan dida kan ipuyut na dida utdit ob-ob didit danuma mangitod si mataguwan si inggaingga. Ot aminon Apudyus punasan dit luwa da."

8

Sadit Maikapitu un Peket Dit Nalukuta dokumentu

¹ Utdit loktaon dit Ubbun di Kannelu dit maikapitu un peket dit nalukuta dokumentu, naida pulus damidamit sidin langit si kagogwa'n olas. ² Utdi, nailak dat pitu'n anghel un sumisikad sidit atubang Apudyus ot naitdan da si sin-ossa un tangguyub.

³ Utdi inggaw payyan dummatonga osa'n anghel un man-aaggom si bulawana duyug un iiggaan di insensu. Ummoy summikad sidit atubang dit dadattunan kan Apudyus. Ot naitdan si adu un insensu dalapnu idoga na un idatun sidit luwalun dat losana tagun Apudyus sit dadattunan un inggaw sidit atubang dit trono. ⁴ Ot sadit asuk dit masgoba insensu un naidoga't dit luwalun dat tagun Apudyus, nampangatu un nanligwat sidit duyuga aaggoman didit anghel un sumisikad sidit atubang Apudyus. ⁵ Utdi, innalan dit anghel dit duyuga iiggaan di insensu ot pinnu na si bala un nanligwat sidit dadattunan asina inwassot situn pita. Utdiyon inggaw da ud kidkiddusul, amoda damit, sumil-isil-ita kilat kan nanlunig.

Sadat Pitu un Tangguyub

⁶ Utdiyon, nansagana dat pitu'n anghel un manap-uy sidat tangguyub da.

⁷ Utdit sap-uyan dit ummuna'n anghel dit tangguyub na, ummudan si dulalu kan apuy un nakamosan si dala. Nasgob dit ingkatlun ditun pita, ingkatlun dadin losana kaykayu kan losan dat bollat un nasgob.

⁸ Utdi, sinap-uyan dit maikagwa'n anghel dit tangguyub na ot inggaw kama't dakolana bateled un umapuapuya naiwassot sidin baybay. ⁹ Ot nambalina dala dit ingkatlun didit danum sidin baybay. Natoy dat ingkatlun dadit losana inggaw sidin baybay ot nayam-an dat ingkatlun dat losana bapul.

¹⁰ Utdi, sinap-uyan dit maikatlu'n anghel dit tangguyub na ot inggaw naotdaga dakolana bituwona nanligwat langit un umapuapuy un kama't gipu ot naotdag sidat ingkatlun dadit losana sulung kan ob-ob. ¹¹ Sadi un bituwon mangngadan si Napait. Ot pinaitana dit ingkatlun dadit losana danum ot adu dat tagu un natoy un nanginum sidit danum gaputa nambalina napait.

¹² Utdi, sinap-uyan dit maikapata anghel dit tangguyub na ot nakna dit ingkatlun didin init, sat ingkatlun din bulan kan sat ingkatlun dat losana bituwon. Siya'd gapuna un naid paddan dit ingkatlun didit al-algaw kan ingkatlun pay didit labi.

¹³ Utdit ummilaak uman, inggaw dingngol ku un kullangaw un mantattauda ipappakuy na un, "Gakkikinit! Gakkikinit! Gakkikinita talon din mambanagan dan losana tagu'n inggaw sidin pita nu gumingaon dan tangguyub dan maudi'n tulu un anghel."

9

¹ Utdiyon, sinap-uyan dit maikalima un anghel dit tangguyub na ot inggaw nailaka osa'n bituwon un naotdag situn pita un nanligwat langit. Naitod sidiya bituwon dit tulbok dit onob dit bitu un maid kigad dit kaadalom na.

² Binukatana dit sooban dit bitu ot inggaw lummoswa'n panosa asuk un kama't asuk di dakolana sogob. Kinumlop din init kan tattalun gapu't di un asuk. ³ Utdiyon, inggaw da ud lummoswa utdit asuk un dudun ot sinum-op da uttun pita. Naitdan dadiya dudun si pannakabalina tumilud un kama't dan pannakabalin dan ammabuy. ⁴ Naibilin kan dida un adida manyam-an si bollat onnu uduma mula onnu kayu uttun pita. Sad paligaton da ullawa dat tagu'n naid malkan Apudyus sidat kiday da. ⁵ Adida napalubusan dadit dudun un kumatoy sidat tagu nu adi paligaton da dida si lima'n bulan ot kama't din sigab di matilud si ammabuy din kasigab din mampapaligat da. ⁶ Utdadiya timpu, inapon dat tagu dit matoyan da yoong adida mainapan, talona piyaon da un matoy yoong ibtikan katoy dida.

⁷ Kama't kabayu un nakasagana un umoy makagubat dit ilan dadit dudun. Inggaw kama't balangata bulawan sit ulu da. Ot sadat muring da kama't muring di tagu. ⁸ Sadat buuk da kama't buuk di babai kan sadat ngipon da kama't ngipon di layon. ⁹ Awad takupal dit balukung da un kama't bolyang. Kama't kilukilub di adu'n kalesa un butbututon di kabayu un manggadugadusa umoy makagubat dit kayabkab dit payak da. ¹⁰ Awad ipus da un kama't ipus di ammabuy un natiludan. Sadit ipus da dit inggawan dit pannakabalin da un mamaligat sidat tagu si unog di lima'n bulan. ¹¹ Awad pay ali da ut mangiyapu kan dida un siya dit nadadaga anghel un mamabantay sidit bitu un naid kigad dit kaadalom na. Abaddon dit ngadan na utdin bagbaga un Hebreo kan Apolion pay sin bagbaga un Griego.*

¹² Nagangputon dit umuna un gakkikinit un pasamak yoong awad payyan duwa un daan dumatong.

¹³ Utdi uman, sinap-uyan dit maikanoma anghel dit tangguyub na ot inggaw dingngol ku un ginga'n nanligwat sidit opata sulin dit bulawana dadattunan sidit atubang Apudyus. ¹⁴ Kinnanan dit ginga utdit maikanoma

* 9:11 Sat kaipooyan dit Apolion, Manyam-an.

anghel un awad si tangguyub un, “Ibussag nu dadit opata anghel un naisilu utdin dakolana wangwang Eufrates.”

¹⁵ Utdi, naibussag dadit opata anghel un naidaddaana kumatoy sidiya olas, al-algaw, bulan kan tawon sidat ingkatlun dat tagu'n inggaw situn pita. ¹⁶ Nagngol ku dit bilang dat suldadu da un nangabayu ot duwa'n gasuta milyun da. ¹⁷ Kama't tu dit ilan dat nangabayu kan dat kabayu da utdit naipaila kan sakon. Sadit takupal dit balukung da, tulu dit kolol na. Awad kama't apuy, kama't batu un mangadan safiro kan kama't asufre. Ot sadat ulun dat kabayu, kama't ulun di layon kan lumoswa't dit sangi da dit gumilgilaba apuy, asuk kan asufre. ¹⁸ Sadadiya tulu un ga-oogyata lumoswaloswa utdit sangin dat kabayu dat namatoy sidat ingkatlun dat tagu't tun pita. ¹⁹ Ta sat pannakabalin dat kabayu inggaw sidit sangi kan ipus da. Nauluwan dat ipus da un kama't ulun di ulog ot siya'd nampaligat da utdat tagu.

²⁰ Sadat uduma tagu un adi natoy sidatuwa ga-oogyata ligat, adida'n talon nambabawiyen dat kokkoon da ta adida linipsutan dat kingwa da un sinan-apudyus. Adida linipsutana mandaydayaw sidat dimunyu kan sidat sinan-apudyus un kingwa da si bulawan, pilak, bayong, batu kan kayu un adin pulus makaila, makanggol onnu makakiyang. ²¹ Ot adida pay inggongda un kumatoy, mansalsalumangka, manog-on sidat bokona asawa da kan man-aka-akaw.

10

Sat Anghel Kan Sat Bang-oga Nabikyada dokumentu

¹ Maabus man di, nakailaak si sabali'n mannakabalina anghel un dumobadoba'n nanligwat langit. Kama't nabugus si bunot kan inggaw bunglun sit labaw dit ulu na. Kama pay si kasiling di init dit pasngit na kan kama da si tukuda umapuapuy dadit iki na. ² Inggaw bang-oga nabikyada dokumentu un aaggomana. Sadit diwanana iki na indabbok na utdin baybay ot sadit tigid un iki na indabbok na uttun pita. ³ Nampakuy ot kama't ngolod di layon dit ginga na. Utdit nampakuyon nasungbatan si namimpitu'n kidul. ⁴ Utdit magangput dat kidul, ikanglit ku okyanon dat dingngol ku yoong inggaw ginga'n nanligwat langit un kanana'n, “Adim ikanglit dan imbagan dan pitu'n kidul. Ilimod nu dida.”

⁵ Utdi, sadit nailaka anghel un sumisikad sidin baybay kan situn pita ingngatu na dit diwanana ima na utdin langit asina ⁶ nansapata utdit ngadan Apudyus un matatagu si inggaingga un namaloswa utdin langit, pita, baybay kan sadan losana inggaw kan dida. Kanan dit anghel un, “Maidon ud maitantanan dan mapasamak. ⁷ Ta nu pagingaon dit maikapitu'n anghel dit tangguyub naon masapula matungpalon dit nalimod un panggop Apudyus un impatigammu na utdadit propetana.”

⁸ Utdiyon, nagngol ku uman dit ginga'n nanligwat langita kanana kan sakon un, “Umoy ka ot umoy ka alan din nabikyada dokumentu un aaggoman din anghel un sumisikad sidin baybay kan sinat pita.”

⁹ Ot ummoyak sidit anghel ot kindaw ku un itdona kan sakon dit bang-oga dokumentu. Ot kinnanana un, “Alam ot kanom. Namais sinat sangim un kama't dilu yoong nu inggaw sinat buwang nuwon napait.”

¹⁰ Utdi, inalak dit bang-oga dokumentu utdit iman dit anghel ot kinan ku. Tuttuwa'n namais un kama't dilu yoong sidit malumtun kuwon, pinasigab na dit buwang ku.

¹¹ Ot inggaw nangibaga kan sakon un kanana'n, "Masapula umoy ka ibaga obos dan paimbagan Apudyus un mapasamak sidan nadumaduma'n ili, nadumaduma'n tagu un nadumaduma si bagbaga kan padana pay sidan aali."

11

Sadat Duwa Un Kustigu

¹ Utdiyon, inggaw naitod kan sakon un osa'n iingos un kama si sul_kud. Ot naibaga kan sakon un, "Umoy ka ingoson din timplun Apudyus kan sadit dadattunan kan bilangom dat tagu'n mandaydayaw sisi. ² Yoong adim isaliingos din nanginlasin un bagong din timplu. Bay-am di ta siya'd naitod sidan bokona tagun Apudyus un dida'd mangidabbodabbok sidin nasantuwana ili'd Jerusalem si unog di opatapulu't duwa'n bul_an.* ³ Ot utdiya timpu, ibaun ku dat duwa'n kustiguk un mambadut si ganggoti ta umoy da ipatigammu si unog di sinlibu't duwa'n gasut ya onoma pulu'n al_gaw dat impatigammuk kan dida'n mapasamak."

⁴ Sadat duwa'n kustigu, dida dat duwa'n kayu un olibo kan duwa'n iiggaan di silawa inggaw sit atubang Apudyus un Apun di losan situn pita. ⁵ Ot nu awad mangwa si laweng kan dida, lumoswa ud apuy sidat sangi da ot maamin masgob dat kabusul_l da. Siyadi'd kamaan mangkakatoy di mamadas un mangwa si laweng kan dida. ⁶ Awad pannakabalin da un mangiyonob sin langit dal_apnu adina umudan sidin timpu un mangipatigammuwan da utdit Ugud Apudyus. Kabool_an da pay un mambalinon si dal_a dan losana danum kan kabool_an da pay un mangtod si manligatan di tagu ulay mamimpiga sigun sit piyaon da.

⁷ Nu mangangput dat duwa'n kustigu dit mangipatigammuwan da utdat Ugud Apudyus, lumoswa dit ga-oogyata kakkayap un manligwat sit bitu un maid kigad dit kaadalom na ot tiliwona dida. Mangabak dit ga-oogyata kakkayap ot patoyona dida. ⁸ Maiwalang dat ladag da utdin kalkal_san din dakol_ana ili un siya'd nailansaan dit Apu da un si Jesus sit kulus. Ngadnon da diya ili si Sodoma onnu Egipto ta siya'd kaiyaligana. ⁹ Tulu ya kagogwa'n al_gawa iillan dat nadumaduma'n tagu dat ladag da. Sadatuwa tagu manligwat da si nadumaduma'n tribu, nadumaduma'n bagbaga kan nadumaduma'n ili't tun lubung. Ot adin datuwa tagu piyaona mailbon da. ¹⁰ Ot sadat tagu't tun pita mantatalok da gapu't dit natoyan datuwa duwa'n propeta. Manlalagsak kan manpipinnakdaw da gaputa natoyon dat kanan da un nangidatong si adu'n ligat di tagu uttun pita.

¹¹ Yoong maikabas man dit tulu ya kagogwa'n al_gaw, pinaungal Apudyus dida ot summikad da. Ot amod dit kimut dadit nakaila kan dida.

¹² Utdiyon, nakanggol_l dat duwa'n kustigu si natobaga ginga un nanligwat langit un kanana kan dida'n, "Ngumatu kayu't tu." Ot nailabaw da utdit bunota ngummatu'd langit un iillan dat kabusul_l da. ¹³ Utdi payona olas, nanlunig si nabilobilog ot nayam-an dit ingkapul_un dit dakol_ana ili kan pitu'n libu dadit natoy un tagu. Amod dit kimut dat losana nabun-ana tagu ot nandaydayaw da kan Apudyus ud langit.

¹⁴ Nagangputon dit maikagwa un ga-oogyata pasamak. Yoong ilan yu! Dandaniyona mapasamak dit maikatlu.

Sat Maikapitu Un Tangguyub

¹⁵ Utdi, sinap-uyan dit maikapitu un anghel dit tangguyub na ot inggaw adu'n ginga'n nadangsol_l un nanligwat langit ot kanan da un, "Si Apudyus

* 11:2 Ilan yu utdin 2:14.

kan sadit dinutukana un Kristu, didaon dat mangiyapu uttun lubung si inggaingga.”¹⁶ Utdiyon, sadat duwampulu’t opata lalallakay un mantutupak sidat trono da utdit atubang Apudyus nanlukgub da un nandayaw kan Apudyus¹⁷ un kanan dan,

“Apudyus un mannakabalin sidan losan, Apudyus ka utdit kan Apudyus ka inggana’t tun satun. Manyaman kami ta us-usalom nat pannakabalin nu ot inlugimon un mangiyapu.¹⁸ Amod din sulag dan adi manuttuwa kan sika yoong dinumtongon tun timpu un mangipail-am sit sulag nu kan sat mangukumam sidan losana natoy. Timpuna payon un gun-gunaam dat manselselbi kan sika, sadat propetam kan losan dat tagum un mandaydayaw kan sika, nangatu man onnu nadoba. Timpuna payona manyam-anam sidan kataguntagu un nangwa’t nadadag situn pita.”

¹⁹Utdi, nabukatan dit timplun Apudyus sin langit ot naila utdit dalom na dit kabkabbon un naiggaan dit naikanglita tulag Apudyus sidat tagu. Ot summil-isil-it dit kilat, inggaw da ud damdamit, nangkidkiddusul kan nanlunig si nabilog asi ummudan si amoamoda dulalu.

12

Sat Babai Kan Sat Dragon

¹ Utdiyon, inggaw talona nakaskasdaawa mangilasinan un naila utdin langit. Ininggaw osa’n babai un nabadutan sin init ot naipatay dat iki na kan bulan kan nabalangatan si simpulu’t duwa un bituwon.² Makaab-abengan ot mangkukkulis sit sigab dit manlologaw na.

³ Utdi, inggaw uman sabali un talona nakaskasdaawa mangilasinan un naipaila utdin langit. Inggaw dakolana nadulaw un dragon! Pitu dat ulu na, simpulu dat sakgud na kan inggaw balangat sidit kada-osa’t dat ulu na.

⁴ Inwasiwas na dit ipus na un nanaplut sit ingkatlun dan bituwon asina indawat situn pita. Utdiyon, ummoy summikad sidit atubang didit babai un makaab-abengan dalapnu lumkusona dit abit nu maiyabeng.

⁵ Utdi, inyabeng dit babai dit abita lalaki yoong kaklata nagamlut dit abit un naiyoy kan Apudyus un awad sit trono na. Ta satuwa abit dit naikoddonga mangiyapu utdan kataguntagu uttun pita. Nailot dit man-iiyapu na un kama nu awad aaggomana un landuk.⁶ Ot sadit babai, nambutik sidit igawa maid tagtaguwan un insaganan Apudyus un inggawana dalapnu maayyuwanan sidi si sinlibu ya duwa’n gasut kan onomapulu’n algaw.

⁷ Utdi, ginumtak dit gubat sidin langit. Si Miguel kan sadat bulan na un aanghel nakagubat da utdit dragon kan sadat aanghel na pay.⁸ Yoong naabak dit dragon kan sadat aanghel na ot naidon igaw da utdin langit.⁹ Naidawat dit dragon situn pita. Siya dit ulog sidit ummuna’n al-algaw un nangadanan si Diablo onnu Satanas. Siya’d mamakpakalmun sidan losana tagu’t tun pita. Naidawat situn pita pati utdat aanghel na.

¹⁰ Utdiyon, inggaw dingngol ku un nadangsolala ginga un nanligwat sidin langit un kanana’n, “Dummatongon dit timpu’n managuwan Apudyus sidan tagu na kan mangipail-ana utdin pannakabalin na un mangiyapu. Ot si Kristu un dinutukana ipaila na payon din kalintogana’n mangiyapu. Ta si Satanas un siya’d mamabpabasul sidan susunud taku’n manuttuwa si kaalgaw-algaw kan kalabinlabi kan Apudyus, naabakon ot naaddagon sin langit.¹¹ Inabak dat susunuda manuttuwa maipagapu’t dit dalan dit Ubbun di Kannelu un nan-ayus sit natoyana kan gaputa impatigammu da dit katuttuwaan ulay nu siya’d gapun di matoyan da.¹² Siya’d gapuna un

manlagsak kayu'n losana awad sinat langit. Yoong kaasi kayu pay un awad situn pita kan baybay ta dummoba kan dikayu si Satanas un amod dit ungot na gaputa tigammu na un akita lawaon dit nabun-an un timpuna'n mangwa si piyaona."

¹³ Utdit matigammuwan dit dragon un naidawat situn pita, dinogdog na dit babai'n nangiyabeng sit abenga lalaki. ¹⁴ Yoong naitdan dit babai si duwa un payak di dakolana kullangaw dalapnu makataud un umoy sit igawa maid tagtagguwan un naisagana un inggawana si unog di tulu'n dagun si kagogwa ta maayyuwanan sidi kan mailisi utdit ulog un siya mit laing dit dragon.* ¹⁵ Sadit dragon, nangibug-is si adu'n danuma kama't dakolana wangwang dalapnu maiyanud dit babai. ¹⁶ Yoong tinulungan dit pita dit babai ta nanggongwak man, sinusup na dit danum un inbug-is dit dragon. ¹⁷ Utdiyon amod dit ungot dit dragon sidit babai ot inummoy na ginubat dadit uduma ganak dit babai un siya dat manuttuwa utdat bilin Apudyus kan mangipatpatigammu utdat maipanggop kan Jesu Kristu. ¹⁸ Ot ummoy summikad dit dragon sit igid dit baybay.

13

Sat Ga-oogyata Kakkayapa Lumoswa Utdin Baybay

¹ Utdiyon, inggaw nailak un ga-oogyata kakkayap un lumosloswa utdin baybay. Pitu dit ulu na kan simpulu dit sakgud na. Awad balangat sit kada-osa't dat sakgud na kan awad naikanglita ngadan sit kada-osa't dat ulu na un makainsultu kan Apudyus. ² Ot sadiya gakkimuta kakkayap un nailak, kama't tanana kusa un ngadnon da si leopardo dit ila na. Sadat iki na kama't ikin di kakkayap un ngadnon da si oso kan sadat sangi na kama't sangin di layon. Intod dit dragon kan siya dit pannakabalin kan saad na un mangiyapu kan sat amoda kalintogana. ³ Maila un nalaw-anana nasugat dit osa't dat ulu na un mabalin un ingkatoy na okyan yoong nampilat. Nasdaaw dat losana tagu uttun pita ot inunud da dit ga-oogyata kakkayap. ⁴ Nandaydayaw da un losan sidit dragon ta intod na utdit ga-oogyata kakkayap dit kalintogana un mangiyapu. Ot dinaydayaw da pay dit ga-oogyata kakkayap un kanan dan, "Maid maipadaan tun ga-oogyata kakkayap. Maid osa't makabalin un makalaban kan siya."

⁵ Ot sadi un ga-oogyata kakkayap napalubusan un tumangsit kan manginsultu kan Apudyus. Napalubusana mangipaila't dit kalintogana un mangiyapu si opatapulu't duwa'n bulan. ⁶ Utdiyon, inlugina un man-insultu kan Apudyus, nan-ibaga't dan maisuganggang sit ngadan kan igaw Apudyus kan losan dadit inggaw sidin langit. ⁷ Napalubusan pay un mangubat sidan tagun Apudyus ot abakona dida. Naitdan pay si kalintogan un mangitulay sidat losana tagu'n nanligwat sidat nadumaduma'n tribu un nadumaduma dit bagbaga kan ili da uttun lubung. ⁸ Ot mandaydayaw kan siya dat losana tagu't tun pita malaksig sidadit nailista utdit iblu'n nailistaan dat ngadan da dit matagu't inggaingga. Adina payyan napaloswa tun lubung nailistaon dit ngadan da utdit iblun didit Kannelu un napatoy.

⁹ Dikayu'n awad si inga'n makagngol, dumngol kayu. ¹⁰ Nu singngadan nat mapili un madopap ta maibalud, gattoka madopap ot maibalud. Nu singngadan nat mapili un mapatoy si ispada, gattoka mapatoy si ispada. Siya'd gapuna un masapula sadan tagun Apudyus anusan da un iyattom dan ligata lak-amon da kan itultuluy da din pammati da.

* **12:14** Ilan yu utdin 11:2, 3; 13:5.

¹¹ Utdi, inggaw uman nailaka ga-oogyata kakkayap un lummoswa uttun pita. Inggaw duwa'n sakgud na un kama't sakgud di kannelu yoong kama't dragon dit mambabagbaga na. ¹² Losan dat kalintogan dit ummuna un ga-oogyata kakkayap awad kan siya. Ot pinadayaw na utdat losana tagu't tun pita dit ummuna un ga-oogyata kakkayap un nampilaton si sugat un ingkatoy na okyan. ¹³ Satuwa maikagwa un ga-oogyata kakkayap amod dat impaila na un nakaskasdaaw. Pinan-otdag na uttun pita ud apuy un manligwat langit un iillan di tagu. ¹⁴ Ot napakalmunan dat losana tagu't tun pita maipagapu't dat nakaskasdaawa naipalubusa koon utdit atubang didit ummuna'n ga-oogyata kakkayap. Ot nampakwa utdat tagu si sinan-kakkayapa padapadan dit ummuna'n ga-oogyata kakkayap un nabakag si ispada utdit yoong natagu payyan. ¹⁵ Ot napalubusan pay dit maikagwa un ga-oogyata kakkayap un mampaangos sidit kingwan di tagu un sinan-kakkayap dalapnu makaginga kad mabalin na un papatoy dat losana tagu un adi mandaydayaw kan siya. ¹⁶ Pinapilit pay dit maikagwa'n ga-oogyata kakkayap dat losana tagu un mamalkaan dat diwanana ima da onnu sadit kiday da, nadoba man onnu nangatu'n tagu, baknang kan kapus, baba-unon kan bokona baba-unon. ¹⁷ Ta piyaona'n maid tagu't makagatang onnu makalaku nu maid malka na utdit ngadan dit ummuna'n ga-oogyata kakkayap onnu utdit bilang un mangipaila utdit ngadan na.

¹⁸ Siyatu'd gapuna un masapul din kinasilib. Singngadan na mana nasilib tigammuwona din kaipooyan din bilang dit ga-oogyata kakkayap gaputa sadi un bilang ipatigammu na din ngadan di osa'n tagu. Sadi un bilang, onoma gasut ya onomapulu't onom.*

14

Sat Ubbun di Kannelu Kan Sadat Tagu Na Un 144,000

¹ Utdi, nailak dit Ubbun di Kannelu un sumisikad sidin bateled Zion. Bulun na dadit singgasut ya opatapulu't opata libu'n tagu un nakanglitan si kiday sidit ngadan dit Ubbun di Kannelu kan ngadan dit Ama na. ² Nakagngolak si ginga un nanligwat langit un kama si angangan di lumuy-luy-uda danum kan kama pay si nadangsoḷa kidul. Kama si gingan di aduadu'n arpa un matuktukal. ³ Ot sadat kagwa'n gasut ya opatapulu't opata libu un tagu, gasikadan da un nakasangu utdit tronon dat opata matatagu'n paloswa kan sadat lalallakay. Mangkankanta da si bagu un kanta un naid makatigammu nu adi dida ullawa. Dida dat sinubbut dit Ubbun di Kannelu utdat losana tagu't tun pita. ⁴ Siya datu dat tagu un talona adida pinaisawan dit long-ag da maipanggop si babai kad nadaḷus da. Maitungtung-ud da utdin Ubbun di Kannelu utdan losana umoyana. Dida dat nasubbut sidat losana tagu ot maidatun da kan Apudyus kan sidit Ubbun di Kannelu un padan dit umuna un maani un maidatun kan Apudyus. ⁵ Maida talon nantuliyon da ta talona nadaḷus da.

Sadat Tulu Un Anghel

⁶ Utdiyon, nakailaak si sabali'n anghel un mantattaud sidin ngatu. Awad kan siya dit Nabalu'n Damag un mannanayun un ipatigammu na utdan losana tagu un nadumaduma dit tribu da, bagbaga da kan ili da uttun lubung. ⁷ Ot imbaga na si nadangsoḷa ginga un, "Dayawon yu si Apudyus kan bigbigon yu din kinangatu na ta dummatongon tun timpu un mangukumana. Mandaydayaw kayu kan siya un nangwa't tun langit kan pita, baybay kan sadan losana ob-ob di danum."

* 13:18 666

⁸ Inggaw maikagwa'n anghel un naitung-ud sit ummuna ot kinnanana'n, "Nayam-anon! Nayam-anona losan din mandinadinamaga ili'd Babilonia! Ta pinainumana dat tagu't tun lubung sit basin di gaggaisawa koko-ona."*

⁹ Ot naitung-ud payyan dit maikatlu'n anghel ot impakuy na un, "Losan dat mandaydayaw sidit ummuna'n ga-oogyata kakkayap kan sadit nakwa un kapadpada na kan namalkaan dit musing onnu ima da utdit bilang na, ¹⁰ inumon da dit basin di dusan Apudyus un innigga na un naid kalut na utdin tasan di sulag na.† Mapalpaligatan da si gumilgilaba apuy kan asufre un iillan dadit nasantuwana aanghel kan sadit Ubbun di Kannelu. ¹¹ Ot sat asuk dit apuy un mamaligat kan dida talona maid mangkigadana. Inalgaw kan linabi un naid illong dit manligatan dadit mandaydayaw sidit ummuna'n ga-oogyata kakkayap kan sadit kapadpada na kan singngadan na mana namalkaan sidit bilang dit ngadan na."

¹² Ot siyatu'd gapuna un masapul din anus un man-iyattom sidan ligat un lak-amon dan tagun Apudyus un manungtungpal sidan bilin na kan mantultuluya manuttuwa kan Jesus.

¹³ Utdiyon, nangngolak uman si ginga un nanligwat langit, kanana kan sakon un, "Ikanglit nu tu: Manipud sinsatun nagasat dan tagu'n mantultuluya manuttuwa kan Apu Jesu Kristu inggana't matoyan da."

"Tuttuwa'n nagasat da," kinnanana pay dit Ispiritun Apudyus, "ta man-illong da utdan ligligat da ot magun-gunaan da utdat kingkingwa da," kinnanana.

Sat Maaniyan Dat Tagu Uttun Pita

¹⁴ Maabus man di, nakailaak si pukawa bunot! Ininggaw mantutupak un kama't tagu un nambalangat si bulawan kan man-aaggom si natadom un gagapas.

¹⁵ Utdi inggaw payyan osa'n anghel un lummaksun sit timplu ot impakuy na utdit mantutupak sit bunot un, "Alamon nat gagapas nu ot man-ani ka. Ta timpun di aanniyanon ta nalnal-um daon."

¹⁶ Ot sadit tagu'n mantutupak sidit bunot inyani na dit gagapas na ot naamina naapit dat maapit situn pita.

¹⁷ Inggaw payyan sabali'n anghel un lummoswa utdit timplu ud langit. Nan-aaggom pay si natadom un gagapas.

¹⁸ Utdi, inggaw payyan osa'n anghel un lummoswa't dit dadattunan un siya'd awad si kalintogan un mangaandog sit apuy sisi. Pinakuyana dit bulun na un nan-aaggom si natadoma gagapas un kanana'n, "Usalom nat gagapas nu ot pusitom dan bungan di ubas sin pita ta nal-um daon."

¹⁹ Utdi, inpalaspas dit anghel dit gagapas na un namusit sidat losana bungan dit ubas situn pita asina ingkob-al dat bunga utdit dakolana poposposan un siya'd maiyaligan dit sulag Apudyus. ²⁰ Ot napospos dadit napusit sidit dakolana poposposan sit lasin didit ili ot sadit dala un nan-ayus manipud sit poposposan umoya osa'n metro ya kagogwa‡ dit kaadalom na kan umoya tulu'n gasuta kilometro dit nadatong dit ayus na.

15

Sadat Pitu'n Anghel Un Nangdon Sidat Pitu'n Sugung

* **14:8** Piyaona'n ugudon, naawis dat tagu't tun lubunga mangwa't dan gaggaisawa koko-ona un gapun di madusaan da. Ilan yu utdin Jeremias 51:7. † **14:10** Piyaona'n ugudon, lak-amon da dit sulag Apudyus ot dusaona dida't amoamod. ‡ **14:20** Sat ustu un naikanglit sin Griego, kigad sit busal di kabayu.

¹ Utdiyon, inggaw uman nailaka talona napotog kan nakaskasdaawa mangilasinan sidin langit. Inggaw da ud pitu'n anghel un nangdon da si pitu'n kalasin di sugung un mamaligat Apudyus sidat tagu't tun lubung. Siya datu dat anungusa idusa na utdat tagu uttun pita.

² Inggaw nailaka baybay un kama't samling un nakalutan si apuy. Nailak pay dat tagu'n nangabak sit ga-oogyata kakkayap, dida dat adi nandayaw sit nakwa un kapadpada na kan adi nampamalka utdit bilang un mangipatigammu utdit ngadan dit kakkayap. Sumisikad dadiya tagu utdit igid dit baybay un man-aaggom da si arpa un intod Apudyus kan dida. ³ Kankantaon da dit kantan Moses un osa'n baba-unon Apudyus kan sat kantan dit Ubbun di Kannelu. Kanan dan dit mangkanta un,

“Talona napotog kan nakaskasdaaw dan losana kingkingwam, O, Apudyus un mannakabalin sidan losan. Kustukustu kan nalintog dan kokkoom. Sika ud Ali si inggaingga. ⁴ Maida talon adi mandayaw kan adi mangidayaw sinat kinangatum, Apu. Onta, sika'd gattoka kasantuwan. Umoy dan losana tagu't dan kailin-ili mandayaw kan sika gaputa maila da dat nalintoga kokkoom.”

⁵ Magangput man di, nailaka naibukat dit kasantuwana kuwaltu utdin timplun Apudyus ud langit un kawadan dat naikanglita bilin Apudyus.

⁶ Utdi, lummaksun manipud sit timplu dat pitu'n anghel un nangdon sidat pitu un sugung. Malaglaggoyod kan napolkapolkas dat badut da un losan kan awad balikos da un bulawan sidat balukung da. ⁷ Utdiyon, osa't dadit opata matatagu un paloswa dit nangitod sidat pitu'n anghel si pitu'n bulawana duyug un napnu utdat amoamoda sulag Apudyus un matatagu si inggaingga.

⁸ Utdi, napnu't asuk dit timplu un mangil-an sit kinangatu kan pannakabalin Apudyus. Ot naid osa si makalnok sit timplu inggana't magangput dadit pitu un sugung un idatong dat pitu'n anghel.

16

Sadat Pitu'n Duyug Un Napnu Utdit Sulag Apudyus

¹ Utdiyon, nakanggolak si nadangsolā ginga un nanligwat sit timplu un kanana't dat pitu'n anghel un, “Umoy yu itakbu utdin pita dan pitu'n duyuga napnu't sulag Apudyus.” ² Kadon, ummoy dit ummuna'n anghel intakbu utdin pita dit inggaw sit duyug na. Ot tummubu dat gakkikinit kan nasigasigaba goled sit long-ag dat tagu'n namalkaan sit malkan didit ga-oogyata kakkayap kan nandaydayaw sidit kapadpada na.

³ Utdi, ummoy pay dit maikagwa'n anghel intakbu dit ininggaw sidit duyug na utdin baybay. Ot nambalina kama si dalan di natoya tagu dit danum ot losan dat inggaw sidin dalom baybay un natoy.

⁴ Utdi, ummoy dit maikatlu un anghel intakbu dit inggaw sidit duyug na utdan sulung kan ob-ob di danum ot nambalin da dit danum si dala. ⁵ Utdiyon, nagngol ku dit anghel un mangaayyuwan sidadit danuma kanana'n, “Apudyus un nasantuwan, doda'n inggaw ka utdit kan iinggaw ka inggana't tun satun. Kustu nat man-uukum nu utdatu'n tagu. ⁶ Dida'd namatoy sidat tagum kan dat propetam. Ot painumam pay didaon si dala un siya'd maibagaya makwa kan dida.”

⁷ Utdiyon, nakanggolak si ginga un nanligwat sit dadattunan un kanana'n, “On, Apu mi un Apudyus un mannakabalin, kustu kan nalintog nat man-uukum nu utdan tagu.”

⁸ Utdi, ummoy dit maikapata anghel intakbu dit ininggaw sidit duyug na utdin init ot napalubusan din init un mangatung sidan tagu utdit amoda

init na. ⁹ Kadon, naatungan dat tagu yoong adida nandadaoliyan dat basul da kan adida binigbig dit kinangatun Apudyus. Nan-uguugud daot si makainsultu kan siya un siya'd awad si pannakabalin sidadi un pasigab.

¹⁰ Utdiyon, ummoy dit maikalima'n anghel intakbu dit ininggaw sit duyug na utdit tronon didit ga-oogyata kakkayap. Kinumlopa losan dit mangiyapuwana ot nangngiltan dat tagu dat dila da gapu't dat amoda paligat da. ¹¹ Ot nan-uguugud da ut makainsultu kan Apudyus sidin langit gapu't dit kasigab dit goled da, ot adida kampay nandadaoli utdat basul da.

¹² Utdi, ummoy dit maikanoma anghel intakbu dit ininggaw sit duyug na utdin dakolana wangwanga mangngadan Eufrates. Ot naobasan dit wangwang dalapnu maisagana un ayon dat aali un manligwat sidin kapon dumungitan init. ¹³ Utdiyon, nakailaak si tulu un nadadaga ispiritu un kama si ilan di tukak. Lummaksun dit osa utdit sangin didit dragon, lummaksun dit osa utdit sangin didit ga-oogyata kakkayap kan lummaksun dit osa utdit sangin didit man-ag-agin propeta un siya dit maikagwa'n ga-oogyata kakkayap.* ¹⁴ Sadatu un ispiritu, dimunyu da ot awad kaboolan da un mangwa si nakaskasdaaw. Ot umoy da utdat losana aali uttun losan situn lubang dalapnu dagupon da dida un mangubat kan Apudyus nu dumatong dit napotoga al-algaw un pinilin Apudyus un mannakabalin.

¹⁵ Kinnanana Jesus un, "Dumngol kayu! Mangulinak situn pita un kama't dumakngan di man-aakaw un maid makatigammu. Nagasat nat tagu'n adi masusuyop kan kanayun un nakasagana kan nakabadut dalapnu bokona mantittaway nu dumatongak kad adi maibabbain sidan kaaduwana."

¹⁶ Ot pinandadatdatong da dat losana aali kan dat susuldadu da utdin boboloy un mangngadan si Armagedon sidin bagbagan di Hebreo.

¹⁷ Maabus man di, intakbun dit maikapitu'n anghel dit ininggaw sidit duyug na ot inggaw nadangso la ginga un nanligwat sidit trono utdit timplun Apudyus un kanana'n, "Nagangputon!" ¹⁸ Utdiyon, summilsil-it, nandamidamit, nangkidkiddusul kan nabilog dit lunig. Maida talon padana un lunig di manipud sidit nakwaan dat tagu gaputa siyatu dit kabilogan sidat losana lunig. ¹⁹ Nangkatlu dit nandinadinamaga ili kan nayam-an dat losana nangkaddakola ili't tun lubang. Adin Apudyus liniuwan dit ili ud Babilonia, inamin na un impainum dit natasa'n nasulaga basi un siya dit amoamoda sulag na. ²⁰ Maipagapu pay sidiya lunig, nalnod dadit losana pugu kan naipanad dat losana bateled. ²¹ Nandulalu si nangkaddakol un umoya limampulu'n kilu dit kadagson dit osa ot naotdagan dadit tagu. Kadon nan-uguugud da si maisuganggang kan Apudyus maipagapu't diya dulalu ta talona ga-oogyat.

17

Sat Babai'n Nangabayu't Din Ga-oogyata Kakkayap

¹ Utdiyon, osa utdadin pitu'n anghel un nangaggom sidat pitu'n duyug din ummoy kan sakon ot kinnanana un, "Awenu ta ipailak kan sika nu kamaan din dusan didin mandindinamaga babai'n mangilaklaku ut kinababai na un mantutupak sit kawadan dan adu'n wangwang. ² Inasawan dat losana aali uttun pita ot losan dat tagu't tun lubang nabuuk da utdit basi na un siya dit gabbainan un kokkoona," kinnanana dit anghel.

³ Utdi, nantulay dit Ispiritu Santu kan sakon ot kamaak si nan-in-inop ot intallayak sidit anghel sidin igawa maid tagtagguwan. Nailak dit osa'n babai un mangabkabbayu utdit nadokot un gakkimuta kakkayap. Sadiya

* **16:13** ilan yu utdin 13:11-17; 19:20.

kakkayap, nakanglitan din losana long-ag na utdan ngadan un maisug-anggang kan Apudyus. Pitu dat ulu na kan simpulu dat sakgud na. ⁴ Ot sadit babai, nambadut si kama si ilan di ubi kan nadokot. Bulawan ya nangkababanola batu kan perlas dat usal na. Nakaaggom si bulawana tasa'n napnu't dat gabbainan kan nangkaisawa kingkingwa na. ⁵ Awad naikanglita ngadan sit kiday na un nalimod dit kaipooyana. Kanan dit naikanglit un, "Babilonia un mandindinamag. Inan dadit losana babai'n magatgatang dit kinababai na kan puun dan losana gabbainana kokkoon." ⁶ Ot nailaka nabuuk dit babai utdan dalan dadin tagun Apudyus kan dat tagu'n napatoy maipagapu't dit nangipatigammuwan da utdat intudtudun Jesus.

Amo nasdaawak sidit nangil-ak kan siya yoong kinnanan dit anghel kan sakon un, ⁷ "Apay masdaaw ka? Ibagak kan sika din nalimoda kaipooyan din babai kan sadin gakkimuta kakkayap un nangabayuwana un pitu din ulu na kan simpulu din sakgud na. ⁸ Sadit gakkimuta kakkayapa nailam, ininggaw situn pita utdit yoong maid sinsatun. Dandaniyona lumtaw sin bitu un maid kigad dit kaadalom na dalapnu umoy sit mayam-anana. Ot sadan tagu'n maid si ngadan sidin iblu'n naikanglitan dan ngadan dat matagu si inggaingga, masdaaw da nu ilan da di un kakkayap. Onta ininggaw sidit, maid sinsatun yoong lumoswa payyan. Sadiya iblu'n naikanglitan dan ngadan dat matagu si inggaingga ininggawon sit daan payyan tun lubung napaloswa.

⁹ Masapula nasilib din tagu'n mangawat situ. Sadan pitu un ulu na, dida dan pitu'n kuntuga mantutuppakan didi'n babai. ¹⁰ Pitun ali pay din kaipooyan da. Utdatu un pitu'n ali, naidon dat lima, osa din madama un mangiyapu ot sadin osa adina payyan dummatong. Ot nu dummatong, sin-akitana lawa din mangiyapuwana. ¹¹ Ot sadit gakkimuta kakkayap un ininggaw sidit yoong maid sinsatun, siya'd maikawalu'n mangiyapu yoong osa payon sidan pitu'n ali ot nu man-ulin, mayam-an si inggaingga.

¹² "Ot sadat simpulu'n sakgud un nailam, siya dadin simpulu'n ali un adi payyan nanlugi un mangiyapu yoong maitdan da si kalintogana mangiyapu si sin olas un bulun didin gakkimuta kakkayap. ¹³ Osaan din panggop dan simpulu'n ali'n sadatu, ot itdon da din losana pannakabalin kan kalintogan da un mangiyapu utdin gakkimuta kakkayap. ¹⁴ Ot labanon da din Ubbun di Kannelu yoong abakon din Ubbun di Kannelu dida gaputa siya'd kangattuwana Apu utdat losana maapu kan kangattuwana Ali utdan losana aali. Ot sadat maibulun kan siya, dida dat inayagan kan pinilin Apudyus un tagu na un mantalgodana manuttuwa kan siya."

¹⁵ Kinnanan payyan dit anghel kan sakon un, "Sat kaipooyan dat wangwang un nailam sit adani't dit mantutuppakan dit babai'n magatgatang dit kinababai na, sadat nadumaduma'n tagu'n nadumaduma't bagbaga un nanligwat sidat losana ili uttun lubung. ¹⁶ Awad timpu un sat gakkimuta kakkayap kan sadat simpulu'n sakgud un nailam, lawengon da din babai'n magatgatang dit kinababai na ot alan da un losan dat awad kan siya, asida taynan un mantittiway. Kanon da pay din bogas na asida sobgon dan mabunan. ¹⁷ Si Apudyus din mangipasomsomok kan dida uttu un koon da dalapnu matungpal dan panggop na. Siya'd gapuna un nan-ossaan dit panggop da kan intod da dit kalintogan da un mangiyapu utdit gakkimuta kakkayap inggana't matungpal dat losana panggop Apudyus un makwa.

¹⁸ "Sadin babai un nailam, siyadi din mandinadinamaga ili un mangiyapu utdan losana ali uttun pita."

18

Sadin Nayam-anan din Ili'd Babilonia

¹ Magangput man tu, nakailaak si osa payyana anghel un dummoba'n nanligwat langit. Amod din kalintogana ot kummadda tun losana lubung sidin dolang na. ² Amoda nadangsol dit pakuy na un kanana'n, "Nayam-anon! Naamin nayam-anon din mandindinamaga Babilonia! Nambalinona igaw dadin dimunyu kan sadan losana nadadaga ispiritu. Ot siyaon dit dumapunan dan naisaw kan lalawwengona sissiwit. ³ Onta naawis na dat tagu't dan kailin-ili't tun lubunga umminum sit nasulaga basi na un siya dit gaggaisawa kokkoona. Losana aali uttun lubung inasawa da. Gummaknang pay dat lumalaku uttun lubung gapu't dit manlablabosa kinagadal na," kinnanana dit anghel.

⁴ Utdi, nakagngolak si osa payyana ginga un nanligwat sidin langit ot kinnanana un,

"Dikayu'n taguk tengyan yu nat un boboloy dalapnu adi kayu maiyunud kan siya un mambasul kan dalapnu adi kayu mailak-ama madusa.

⁵ Ta kama si kangatun di langit din natugpunan dan basul na. Ot gagasmokon Apudyus din kinadadag na.

⁶ Makwa kan siya din padan dan kingkingwa na. Mamigwa din balos dit kinadadag na un kama nu napainuman si sintasa'n basi un mamigwa si kinasulag na nu sadit impainum na.

⁷ Nu in-inon dit kinapasdayaw na utdit kan kinalabos dit kinagadal na, siya payon din kasigab dan pasigab na kan mandomdomana. Kanana't dit somsomok na un, 'Sakon din mantulay un Reyna, talona adiyak mandomdom ta bokonaka bilug.'

⁸ Ot gapu't tuwa somsomok na, kaklata mandidisan si sin-algawan dan nakalakalasi'n sugunga dumatong un kama't dan sakit, sigab di domdom kan ulat asina masgob gaputa mannakabalin si Apudyus un mangukum kan siya."

⁹ Ot losan dat aali uttun pita un nangasawa kan siya kan kummada utdit kinagadal na, man-ibil da kan nasigab dit domdom da nu maila daon dit asuk dit masgobana. ¹⁰ Umoy da sumikad sin adayu gaputa umogyat da un maidoga kan siya'n madusa. Ot kanan dan, "Inay kaasi pay an din mandindinamaga ili'd Babilonia! Nabaknang kan dakodakolan yoong sidin sin-olasa lawa, naikisapona nadusa."

¹¹ Ibilan pay dan manlaklaku uttun pita kan mandomdom da gaputa naidon gumatang sidan laku da. ¹² Maidon osa't gumatang si bulawan da, palata, nangingina un batu kan perlas, nangkangina'n luput un napolkas, kolol di ubi, nadokodokot kan seda, losana kalasin di nabangu'n kayu, singngadan na mana nakwa't saung di elepante, alikama nakwa't nangina'n kayu, bayong, bolayang kan marbol. ¹³ Maidon gumatang sidan sinamon, mampabangu't sida, insensu, mira kan olibano. Padana pay sidan laku da un basin di ubas, mantika, alina kan trigo, baka kan da kannelu, kabayu kan kalesa kan tagu'n maipuyung.

¹⁴ Ot kanan dan manlaklaku kan siya un, "Sat bunga'n pipiyaoma gatagon naidon. Ot sadat nangkangina kan nangkapipiya'n usal nu, adimon maodasan uman dida."

¹⁵ Siyadi din kanan dat manlaklaku un gummaknang sidit manlaklakuwan da utdiya ili. Ot gapu't dit ogyat da un maidoga'n madusa kan siya, sumikad da utdin adayu kan siya. Man-ibil da kan nasigab dit domdom da ot kanan dan, ¹⁶ "Inay pay an din mandinadinamaga ili! Nangkangina'n luput un

napol̄kas, kolol di ubi, nadokot kan seda dan badut dan tagu na kan bulawan ya nangkababanola batu kan perlas dan usal da ¹⁷ yoong asimpiga'n naidon dan losana binaknang da."

Ot losan pay dadin kapitan di bapul, sadan nanlugan kan sadan mantalibasut dit bapul kan losan dan tagu'n gummaknang maipagapu't dit mantalibasuan da utdin baybay, iingaw da utdin adayu. ¹⁸ Ot ilan da man dit ili'n umasuasuk, mampappakuy da un dit man-ibila kanan dan, "Talona maid kapadan dinata nandindinamaga ili."

¹⁹ Ot gabuwan da dadit ulu da gapu't dit sigab dit domdom da kan man-ibil da un kanan dan, "Inay amman pay an din nandinadinamaga ili! Sadat binaknang na sad gummaknangan pay dat awad si bapul sidin baybay yoong asimpiga un naid dan losana binaknang na!"

²⁰ Dikayu'n awad langit kan dikayu'n tagun Apudyus, apostoles kan propetana, manlagsak kayu gaputa dinusanon Apudyus diya boboloy maipagapu't dan kingwa da kan dikayu.

²¹ Utdiyon, inggaw nabiloga anghel un nangaknam si batu un kamasi dakodakolana gigillingana batu asina inwassot sin baybay. Ot kinnanana'n, "Kama't tu din ga-oogyata mayam-anan didin mandinadinamaga ili'd Babilonia ot talona maid mail-anaon. ²² Maidon magngol sidan mantukal si arpa kan kumakanta, sadan umuullimong kan sadan tumatangguyub sidiya igaw. Maidon maodasan sidan kumokokwa si singngadan na mana mailaku. Maidon magngol si gingan di gigillingan sidiya igaw. ²³ Maidon maila si silaw kan maidon magngol si damit dadin mamboboda. Siya'd dusan didi un ili gaputa sadan manlaklaku'n manligwat sidi, dida'd madaydayaw situn lubang kan napakalmunan pay dan tagu't tun lubang sidit salumangkan dat tagu't di. ²⁴ Madusa pay diya ili gaputa siya'd nan-ayusan dit dalan dat propetan Apudyus kan uduma tagu na kan losan dan tagu'n napatpatoy situn pita, ibilang Apudyus un sadan iBabilonia ud namatoy."

19

¹ Magangput man tu, nakagngolak si nadangsodangsolā gingan di amoamoda tagu un kama da si mangkanta un kanan dan, "Idaydayaw taku si Apudyus!*" Siya'd managu kan ditaku kan siya'd madaydayaw kan mannakabalin. ² Kustu kan nalintog din mandudusa na. Dinusa na dit mandindinamaga babai'n ilaklaku na dit kinababai na. Ta inawis na dan tagu't tun lubang un mangwa si bokobokon maipagapu't dit gabbainana kokkoonā. Imbalos pay Apudyus kan siya dit natoyan dadit manselselbi kan siya." ³ Kanan da payyan si nadangsolā bagbaga un, "Idaydayaw taku si Apudyus! Ta sadiya ili umasuasuk si inggaingga." ⁴ Ot sadat duwampulu't opata lalallakay kan sadat opata natagu'n paloswa nampalintumong da un nandayaw kan Apudyus un mantutupak sin trono na un kanan dan, "Amen! Idaydayaw taku si Apudyus."

Sat Bodan Dit Ubbun di Kannelu

⁵ Utdiyon, inggaw ginga'n nanligwat sit kawadan dit trono un kanana'n, "Idayaw yu si Apudyus taku, dikayu'n losana manselselbi kan siya, nangatu man kan nadoba'n tagu, dikayu'n mangiyogyat kan siya gaputa dayawon yu." ⁶ Utdi, nakagngolak si kama nu gingan di amoamoda tagu un kamasi angangan di danum sin gassud kan kamasi nadangsolā kidul. Kanan dit ginga un, "Idaydayaw taku si Apudyus! Ta si Apudyus un Apu taku'n mannakabalin siya'd mangiyapu't dan losan. ⁷ Talona manlaglagsak taku.

* **19:1** Onnu Hallelujah!

Idaydayaw taku dit kinangatun Apudyus ta dummatongon din timpu'n mambodaan din mangadan si Ubbun di Kannelu. Nakasaganaon din asawona. ⁸Ot naitdan si kalintogana mambadut si nangina'n luputa napolkapolkas kan nada_luda_lus." Sat kaipooyan din nangina'n luput, sadat nalintoga kokkoon di tagun Apudyus.

⁹ Utdi kanan dit anghel kan sakon un, "Ikanglit nu tun ibagak: Nagasat dadin naimbitalana umoy makakan sit bodan dit mangadan si Ubbun di Kannelu." Ot innayun pay dit anghel imbaga un, "Tuttuwa'n imbagan Apudyus tu."

¹⁰ Maabus mana ibaga na di, nampalintumongak sidit atubang na ta mandayawak kan siya yoong imbagana kan sakon un, "Adim koon nat! Si Apudyus din dayawom. Ta sakon, osaak paya manselselbi kan Apudyus un kama kan sika kan sadan bu_lun nu un mangitudtudu utdan impatigammun Jesus."

Ta sadan impatigammun Jesus, siya payon dat imbagbagan dat propetan Apudyus.

Sat Nangabayu't Pukawa Kabayu

¹¹ Utdiyon, nailaka naibukat din langit ot kak_lata inggaw ud pukaw un kabayu! Sadin nangabayu mangngadan si Matal_godan kan Tuttuwa ta kustu din mandudusa na kan manggugubat na utdan kabusul na. ¹² Kama't gumilagilaba apuy dan ata na kan aduadu'n bal_angat sidin ulu na. Naikanglit dit ngadan na utdit long-ag na yoong maid udum si makatigammu't din kaipooyana nu adi siya pay lawan. ¹³ Naslop si dala dit badut na ot mangadan si, "Ugud Apudyus." ¹⁴ Ot sadan losana tagu utdin langit naitung-ud da kan siya un kama da si suldadu un nangabayu da un losan si pukaw un kabayu kan nambadut da si nangina'n baduta napolkas kan nada_luda_lus. ¹⁵ Inggaw natadoma ispada un lumoswa utdit sangi na un siya'd mangabak na utdan kailin-ili. Nailot dit man-iiyapu na un kama nu nakaaggom si landuk. Kama't mampospos si ubas dit koona nu ipalak-am na kan dida dit amoda sul_ag Apudyus. ¹⁶ Inggaw ngadan na un naikanglit sit badut na kan sit ul_pu na un kanana'n: "Kangattuwana Ali utdan losana aali kan kangattuwana Apu utdan losana maapu."

¹⁷ Utdiyon, nakailaak si anghel un summikad sidin init ot pinakuyana dan losana sissiwit un mantattaud sidin ngatu un kanana'n, "Aweyu, umam-mung kayu ta makaamung kayu utdit dakolana amung Apudyus ¹⁸ ta umoy yu kanon dan bogas dadin aali, kapitan di suldadu kan sadan nangkabiloga tagu da. Kanon yu pay dan bogas dadin kabayu kan sadan nangabayu, bogas dan losana tagu, babbaun kan bokona babbaun, nangatu kan nadoba'n tagu."

¹⁹ Utdiyon, nailak dit gakkimuta kakkayap kan sadan losana aali uttun pita kan losan dan suldadu da un nantipun ta gubaton da dit nangabayu't pukawa kabayu kan sadan suldadu na. ²⁰ Naabak dit gakkimuta kakkayap ot dinopap da un bu_lun na dit man-ag-agin propetana un nangipaila't nakaskasdaaw sidit atubang na. Sadatu un nakaskasdaawa kingwa na dit nangallilaw na utdat tagu'n nampamalka utdit malkan dit gakkimuta kakkayap kan nandaydayaw sidit nakwa'n kapadpada na. Matattaguwan un naidawat dit gakkimuta kakkayap kan sadit man-ag-agin propeta utdin bananaw un gumilagilaba asufre. ²¹ Ot sadat suldadu da napatoy da si ispada un linumtaw sidit sangin didit nangabayu't pukawa kabayu, ot namponokan dat sissiwit dat bogas da.

20

Sadin Sinlibu'n Dagon

¹ Maabus man di, nangilaak si anghel un dumobdoba'n nanligwat langit ot aaggomana dit tulbok dit bitu un maid kigad dit kaadalom na kan nan-aggom pay si dakolana kinawad. ²⁻³ Ot dinokmaana dit dragon un siya payon dit ulog sit aw-awe un mangadan si Diablo onnu Satanas. Piningil na asina indawat sit bitu un maibaludana si sinlibu'n dagon. Utdiyon, tinulboka dit anghel dit sooban dit bitu asina pineketan dalapnu adina makalaksuna mamakalmun sidadin tagu't dan kailin-ili inggana't magangput dit sinlibu'n dagon. Kadon, nu maabus din sinlibu'n dagon, masapula maibussag si sin-akitan.

⁴ Utdiyon, nakailaak si adu'n trono ot sadat naitdan si kalintogana mangukum dat nantupak. Nailak pay dadit kadogwan dat napatpatoy maipagapu't dit nangipatigammuwan da utdin maipanggop kan Jesus kan sadan ugud Apudyus. Dida dan adi nandayaw sit gakkimuta kakkayap onnu sadit sinan kapadpada na kan adida pinamalkaan dat kiday onnu ima da utdit malkan didit gakkimuta kakkayap. Ummungal da ot bulun Kristu dida un mangiyapu ud si sinlibu'n dagon. ⁵ Siyatu din umuna un umungalan dadit natoy. Yoong sadan udum sidan natoy adida umungal aginggana't magangput din sinlibu'n dagon. ⁶ Nagasat kan nasantuwan dan maidoga't din umuna'n umungalan dadit natoy! Ta maid mabalina din maikagwa'n katoy kan dida nu adi mambalin da si padin da Apudyus kan Kristu kan bulun Kristu dida un mangiyapu udsi sinlibu'n dagon.

Sadin Naabakan Satanas

⁷ Nu magangput din sinlibu'n dagon, maibussag uman si Satanas sidin naibaludana ⁸ ot lumaksun dalapnu pakalmunana dan tagu't dan kailin-ili utdan opata sulin ditun lubang. Sadatuwa ili mangadanan si Gog kan Magog. Umungona dida'n losan ta umoy da makagubat. Ot kama da si kaadun di lagan sidin igid din baybay. ⁹ Dakdakon da tun nanawaga labaw pita un manalinup sin boboloy un pipiyaon Apudyus un kampun dan tagu na. Yoong awad apuya dummoba un malligwat langita mangamin kan dida. ¹⁰ Ot si Satanas un mamakalmun kan dida, maidawat sidin bananaw di gumilagilaba apuy kan asufre un siya'd naidawatanon dit gakkimuta kakkayap kan sadin man-ag-agin propeta ot mampalpaligat da utdi un inalgalaw kan linabi un maid mangkigadana.

Sadin Maudi un Man-ukuman Apudyus

¹¹ Utdiyon, nailak dit dakolana trono un napolkas kan sadit nakatupak sisi. Ot gapu't dit ininggawana nangkamaid dan pita kan langit ot maid mail-an daon. ¹²⁻¹³ Ot nailak dadit losana nangkakato, nangatu man kan nadoba'n tagu un sumisikad sidin atubang din trono. Ininggaw dat natoy sin baybay kan losan dat ininggaw sin Hades un ngadnon da ut igaw dat natoy. Utdi, nabikyad dat iblu. Nabikyad pay dit sabali'n iblu un naikanglitan dat ngadan dat matagu si inggaingga. Utdiyon, naukum dit osaosa kan dida sigun sidat kingkingwa da un naikanglit sidat iblu. ¹⁴ Kadon, naidawat si Katoy kan san Hades un igaw dan natoy sit bananaw di gumilagilaba apuy. Siyatu din maikagwa'n matoyan. ¹⁵ Ot nu ngadan din maid ngadan na si naikanglit sidin iblu'n naikanglitan dan ngadan dan matagu't inggaingga maiwassot sin bananaw di gumilagilaba apuy.

21

Sadin Bagu'n Langit kan Bagu'n Pita

¹ Maabus man, nailak ud bagu'n langit kan bagu'n pita ta sadit ummuna un langit kan sadit ummuna un pita nangkanaid daon kan sadin baybay naid payon. ² Ot nailak din nasantuwana ili un sadin bagu'n Jerusalem un dumobdoba'n nanligwat kan Apudyus sidin langit. Alig na't babai'n maikasal un amo naisagana kan napippiya'n umoy umabat sidit asaw-ona. ³ Utdi, nakagngolak si nadangsolā ginga'n nanligwat sit kawadan dit trono un kanana'n, "Ilan yu! Makaigawon si Apudyus sidan tagu! Iingawon kan dida ot dida'd tagu naon. Si Apudyus din mismu un bulun daon. ⁴ Kadon punasan Apudyus dat luwa da. Maidon matoy, madodomdoman, man-ibil onnu pasigab ta sadatu un awad sidit, naid daon."

⁵ Utdiyon, sadin mantutupak sidin trono kinnanana un, "Ilan yu! Sukatakon si bagu dan losana awad." Ot kinnanana kan sakon un, "Ikanglit nu datu gaputa sadatu un ugud matalgodan kan tuttuwa." ⁶ Asina kinnanana payyan kan sakon un, "Natungpalon dan losan! Sakon din Alfa kan sadin Omega, san luglugi kan mangkigadan di losan. Nu ngadan din mauwaw itdak si maid bayad na un danum un manligwat sidin ob-oba mangtod si mataguwan di tagu si inggaingga. ⁷ Siya datu dan gun-guna un itdok sidan adi paabak sit laweng. Sakon ud Apudyus da kan dida'd anak ku. ⁸ Yoong sadan tagu'n kumimuta manuttuwa, sadan maid si pammati, sadan mangmangwa't naisawa kokkoon, kumapatoy, sadan manog-on si bokona asawa da, sadan mansalsalumangka, mandaydayaw sidan sinan-apudyus kan losan dan matuli, sadin bananaw di gumilagilaba apuy kan asufre din maiggaan da. Siyadi din maikagwa'n matoyan."

Sadin Bagu un Jerusalem

⁹ Utdi, osa't dadit pitu un anghel un nangaggom sidat pitu'n duyug un napnu't dan anungusa sugung dit inummoy kan sakon ot kanana'n, "Awenu't tu ta ipailak kan sika din babai'n asaw-on didin mangadan si Ubbun di Kannelu."

¹⁰ Kadon, nantulay dit Ispiritu Santu kan sakon ot kamaak si nan-in-inop ot indalan dit anghel sakon sidit untuk dit nataknatakna nga bateled. Impailana kan sakon din nasantuwana ili'd Jerusalem un dumobadoba'n nanligwat kan Apudyus sidin langit. ¹¹ Ot napaddapadda gapu't dit dolang ud Apudyus kan nasilapa kama si nabanola batu un haspe kan mangallinawa kama't kristal. ¹²⁻¹³ Amod taknang dit alad un nanliput sidiya boboloy ot simpulu't duwa dan sooban na. Tulu dit sooban na utdin kapon dumungitan init, tulu utdin kapon daya, tulu utdin kapon lagud kan tulu utdin kapon sin maipsukan init. Kada sooban awad osa'n anghel un man-andog kan awad osa'n naikanglita ngadan dan simpulu't duwa'n tribun dat ganak ud Israel. ¹⁴ Sadin alad didin ili naisaad udsi simpulu't duwa'n pannana batu un siya'd naikanglitan dadin ngadan dan simpulu't duwa'n apostoles didin Ubbun di Kannelu.

¹⁵ Sadin anghel un nakabagbaga kan sakon inggaw bulawana iingos na un man-ingos na utdin ili kan sadan sooban kan alad na. ¹⁶ Sadin ili kustukustu'n nantinnopong dan nan-asisupanga bakgeng na. Sadin kaandu na, siya payon kalawa na. Iningos didit anghel din ili utdit iingos na ot duwa'n libu ya opata gasuta kilometro din kaandu na kan padana din kalawa na kan kangatu na.* ¹⁷ Iningos pay dit anghel din alad na ot onomapulu't onoma mitro. Sat iingos un inusal dit anghel padan dit us-usalon di tagu. ¹⁸ Sadin alad na nakwa si nangina'n batu un haspe kan sadin ili nakwa si tang-ila bulawan ot mangallinaw un kama't salming. ¹⁹ Sadan pannan

* **21:16** Sat naikanglit sin Griego, 12,000 stadia.

un naisaadan didin alad din ili naaltiyen da udsi nadumaduma'n kalasin di nangkapopotoga batu. Sadin ummuna'n pannan naaltiyen si haspe, safiro utdit maikagwa, kalsedonia utdit maikatlu, esmeralda utdit maikapat. ²⁰ Sardonika dit naiyalti utdit maikalima, karnelia utdit maikanom, krisolito utdit maikapitu, berilo utdit maikawalu, topasio utdit maikasiyam, krisoprasio utdit maikasimpulu, hasinto utdit maikagwampulu't osa kan amatista dit naiyalti utdit maikagwampulu't duwa. ²¹ Nakwa si perlas dadin simpulu't duwa'n sooban na. Osaosa't dadin sooban na nakwa udsi simbukola perlas. Tang-ila bulawan dit kalsan didin ili kan mangallinawa kama si salming.

²² Naid nailak si timplu utdin ili gaputa si Apudyus un mannakabalin kan sadin Ubbun di Kannelu iinggaw daon sidi. ²³ Adin didin ili kasapulanon din init onnu sadin bulan un mampapadda gaputa sadin dolang ud Apudyus din mampapadda kan sadin Ubbun di Kannelu din silaw na. ²⁴ Losan dan tagu't tun lubung madolangana dida. Ot losan dadin ali uttun pita iyoy da dadin kinabaknang da utdin ili un mangipaila't din mandadayaw da kan Apudyus. ²⁵ Maibubukkata kanayun dan sooban din ili nu al-algaw un naid maombana kan maidon labi utdi. ²⁶ Ot sadan aali ipangat da dan tagu da un mangiyoy sidan kinabaknang da kan umoy mandayaw kan Apudyus. ²⁷ Yoong talona maid makalnok sidin ili utdan maibilanga naisawa tagu kan sadan mangkokwa si gabbainan kan sadan matuli. Sadadi'n naikanglit si ngadan ullawa't din iblun didin Ubbun di Kannelu un naikanglitan dan ngadan dan matagu't inggaingga dan makalnok.

22

¹ Utdiyon, impailan payyan didit anghel kan sakon dit wangwanga manligwatan din danuma mangtod si mataguwan di tagu si inggaingga. Sumilasilap un kamasi kristal ot manligwat dit ayus na utdin mangiyapuwan Apudyus kan sadin mangadan si Ubbun di Kannelu. ² Inoy na din gaggawan di kalsa utdiya ili. Utdit nan-asisupanga igid didit wangwang, awad dit kayu un mangitod si mataguwan di tagu un binulana mamunga. Ot sat tubu na usalon dan kailin-ili un mampabilog kan dida. ³ Maida talon lawengon Apudyus sidiya ili. Siyadi din kawadan din trono na kan sadin tronon dit Ubbun di Kannelu. Kadon, losan dan manselselbi kan Apudyus mandayaw da kan siya. ⁴ Ilan da din musing na kan naikanglit din ngadan na utdin kiday da. ⁵ Maidon labi kan adida masapulon din silaw onnu init gaputa si Apudyus un Apu, siya'd silaw kan dida. Ot maipan-apu da kan siya si inggaingga.

Sadin Man-ulinan Ud Jesu Kristu

⁶ Utdiyon, sadit anghel imbagana kan sakon un, "Sadatu un ugud matalgodan kan tuttuwa. Si Apudyus un Apu un nangitod sidit Ispiritu na un mangidalan sidan propetana, nangibaun si anghel na dalapnu ipatigammu na utdan manselselbi kan siya dan dandaniyona mapasamak." ⁷ "Donglon yu," kinnanana Jesus. "Dandaniyon nat mangulinak. Nagasat dadin manuttuwa't dan naipadtu uttu un iblu."

⁸ Sakon si Juan un nakanggol kan nakaila utdatu un losan. Utdit maabus un magngol ku kan mailak datu, nampalintumongak sidit atubang didit anghel un nangipaila kan sakon sidatu dalapnu mandayawak kan siya. ⁹ Yoong kinnanana kan sakon un, "Adim koon nat. Si Apudyus ullawa'd dayawom. Ta sakon osaak pay un manselselbi kan Apudyus un kama kan sika kan sadan bulan nu un propeta kan sadan manungtungpal sidan naikanglit situwa iblu." ¹⁰ Imbagana payyan kan sakon un, "Adim ilimod dadin naipadtu

uttu un iblu gaputa dandaniyon nat timpu'n mapasamakan da. ¹¹ Bay-am dan mangmangwa't laweng nu itultuluy da un mangwa't laweng kan sadan naisaw si mantatagu, bay-am nu itultuluy da din naisawa mantatagu da. Ot sadan nalintog si mantatagu bay-am ta itultuluy da din nalintoga mantatagu da kan sadan nada_lus si mantatagu bay-am ta itultuluy da din nada_lus un mantatagu da."

¹² "Dumngol kayu," kinnanana Jesus. "Dandaniyon nat man-ulinak. Ot idatong ku dadin gun-guna un itdok si kada-osa sigun sit kingkingwa na. ¹³ Sakon din Alfa kan Omega ta sakon umuna kan maudi. Sakon pay din lugi kan mangkigadan di losan."

¹⁴ Nagasat dadin tagu'n manaksak sidan badut da* ta awad kalintogan da un lumnok sidin sooban didin ili kan mangan sidin bungan didin kayu'n mangitod si mataguwan si inggaingga. ¹⁵ Yoong nu sadan nadadaga maiyalig si asu, sadan mangsalsalumangka, sadan manogsog-on si bokona asawa da, sadan kumapatoy, sadan mandaydayaw si sinan-apudyus kan sadan tagu'n gan-ganason da din kanayuna mantuli, adida mabalina lumnok sisi.

¹⁶ Kinnanana payyan Jesus un, "Sakon si Jesus un nangibaun sit anghel ku dalapnu ipatigammu na datu utdan losana gimung di manuttuwa. Sakon din kaganakan Ali David. Sakon din mangngadan si Ambigaton un napadda-padda."

¹⁷ Ot kanan dit Ispiritu Santu kan sadin babai'n mangasawa un, "Awenu." Ot sadan losana makagngol situ, "Awenu," kanan da pay.

Singngadan na mana mauwaw, aweyu. Singngadan na mana mamiya, aweyu ta uminum kayu si danuma naid bayad na un mangtod si mataguwan.

San Anungus Ditu Un Sulat

¹⁸ Sakon si Juan, bintagaak ud osaosa kan dikayu un makagngol situn naipadtu uttuwa iblu. Nu singngadan nat manoga utdatu un naipadtu, dogaan pay Apudyus dit dusa na utdat sugung un naikanglit situ un iblu. ¹⁹ Ot nu singngadan na man un mangaan si kumpolmi utdan naipadtu uttuwa iblu, kaanon pay Apudyus dit kalobbongana'n mangan sit bungan di kayu un mangtod si mataguwan si inggaingga kan sadit kalobbongana'n lumnok sin nasantuwana ili un naugud situ un iblu.

²⁰ Kanan din mangustigu utdin kinatuttuwan datu'n losan un, "Tuttuwa un dandaniyona dumatongak." Siya! Dumatong kaon Apu Jesus!

²¹ Iluwaluk ta si Apu taku'n Jesu Kristu nakaasi kan dikayu'n losana tagun Apudyus. Amen.

* **22:14** Piyaona'n ugudon, sadan mantalgod kan Kristu dalapnu mada_lusan da utdan basul da.